

‘Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.’ (Mattheüs 6:33).

VOORREDE BIJ HET DERDE DEEL

GENESIS

TWEEËNTWINTIGSTE HOOFDSTUK

Hoezeer degenen in zinsbegoochelingen gevangen zijn, die alleen in de zin van de letter blijven en niet de innerlijke zin uitvorsen door andere plaatsen, waarin deze in het Woord verklaard worden, kan ten duidelijkste blijken uit de zovele ketterijen, waarvan elk haar dogma bevestigt vanuit de letterlijke zin van het Woord; vooral komt dit uit in deze grote ketterij, die de onzinnige en helse eigen- en wereldliefe heeft afgeleid uit de woorden van de Heer tot Petrus: *‘Ik zeg u, dat gij zijt Petrus, en op deze petra zal Ik Mijn Kerk bouwen, en de poorten van de hel zullen dezelve niet overweldigen; en Ik zal u geven de sleutels van het koninkrijk der hemelen; en zo wat gij zult binden op de aarde, zal in de hemelen gebonden zijn; en zo wat gij ontbinden zult op de aarde, zal in de hemelen ontbonden zijn’*, (Mattheüs 16:15-19).

Degenen die aan de letterlijke zin vasthouden, menen dat deze dingen met betrekking tot Petrus zijn gezegd en dat zo’n grote macht aan hem gegeven was, hoewel zij heel goed weten, dat Petrus een uiterst eenvoudig mens was en dat hij nooit een dergelijke macht uitoefende en dat het uitoefenen daarvan tegen het Goddelijke indruist.

Niettemin willen zij, daar het uit de onzinnige en helse eigen- en wereldliefe voortkomt, zichzelf de hoogste macht op de aarde en in de hemel aanmatigen en zichzelf goden maken; zij leggen dit overeenkomstig de letterlijke zin uit en verdedigen het met felheid; terwijl toch de innerlijke zin van die woorden deze is: dat het Geloof zelf in de Heer – dat alleen bij hen is, die in de liefde tot de Heer en in de liefde jegens de naaste zijn – deze macht heeft, en eigenlijk niet het geloof, maar de Heer, van wie het geloof komt.

Onder Petrus wordt hier dat geloof verstaan, zoals overal elders in het Woord; hierop wordt de Kerk gebouwd en hiertegen vermogen de poorten van de hel niets; en dit geloof heeft de sleutels van het rijk der hemelen; het sluit de hemel opdat geen boosheden en valsheden binnendringen en het opent de hemel voor de goedheden en waarheden; dit is de innerlijke zin van deze woorden.

De twaalf apostelen, evenals de twaalf stammen van Israël, beeldden niets anders uit dan al de dingen van een dergelijk geloof, nrs. 577, 2089, 2129, 2130 aan het einde; Petrus het geloof zelf; Jacobus de naastenliefe en Johannes de goedheden van de naastenliefe, zie de voorrede tot het 18de hoofdstuk van Genesis, evenzo als Ruben, Simeon en Levi, de eerstgeboren zonen van Jakob, in de uitbeeldende Joodse en Israëlitische Kerk, hetgeen uit duizend plaatsen in het Woord kan vaststaan; en daar Petrus het geloof voorstelde, werden deze woorden tot hem gezegd.

Hieruit blijkt duidelijk, in welke een duisternis diegenen zich storten en anderen met hen, die alle dingen overeenkomstig de letter uitleggen, zoals degenen, die dit doen met deze tot Petrus gerichte woorden, waardoor zij de macht om het menselijk geslacht zalig te maken van de Heer wegnemen en deze zichzelf aanmatigen.

DERDE DEEL

GENESIS

TWEEËNTWINTIGSTE HOOFDSTUK

2760. Bij Johannes in de Openbaring wordt het Woord ten aanzien van de innerlijke zin als volgt beschreven: *‘Ik zag de hemel geopend; en ziet, een wit paard, en die op hetzelfde zat, was genaamd Getrouw en Waar, en Hij oordeelt en voert krijg in gerechtigheid. Zijn ogen waren een vlam des vuurs, en op Zijn hoofd waren vele diademen; en Hij had een naam geschreven, die niemand wist, dan Hijzelf; en Hij was omkleed met een kleed, dat met bloed geverfd was, en Zijn naam wordt genoemd het ‘Woord Gods’.* En de heirlegers, die in de hemelen zijn, volgden Hem op witte paarden, gekleed met wit en rein fijn lijnwaad; en Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dij een naam geschreven *‘Koning der koningen en Heer der heren’*, (Johannes 19:11-14,16).

Wat elk van deze dingen insluit, kan niemand weten, dan alleen uit de innerlijke zin. Het is duidelijk, dat elk afzonderlijk iets is dat uitbeeldt en aanduidt, namelijk dat de hemel geopend was, dat het paard wit was, dat Hij die daarop zat, Getrouw en Waar was en in gerechtigheid oordeelt en krijg voert; dat Zijn ogen een vlam des vuurs waren, dat op Zijn hoofd vele diademen waren, dat Hij een naam geschreven had, die niemand wist; dat Hij omkleed was met een kleed, dat met bloed geverfd was; dat de heirlegers die in de hemelen zijn, Hem volgden op witte paarden en dat Hij op Zijn kleed en op Zijn dij een naam geschreven had.

Het wordt openlijk gezegd dat dit het Woord is en dat het de Heer is, die het Woord is, want er wordt gezegd: *‘Zijn naam wordt genoemd het Woord Gods’*; daarna: *‘Hij heeft op Zijn kleed en op Zijn dij een naam geschreven, Koning der koningen en Heer der heren’*.

Uit de uitleg van elk van deze woorden blijkt duidelijk, dat hier het Woord ten aanzien van de innerlijke zin wordt beschreven.

Dat de hemel geopend was, beeldt uit en betekent, dat de innerlijke zin van het Woord niet gezien wordt dan in de hemel en door hen voor wie de hemel geopend is, dat wil zeggen, die in de liefde tot en vandaar in het geloof in de Heer zijn.

Het paard dat wit was, beeldt uit en betekent het verstaan van het Woord ten aanzien van de innerlijke dingen; dat het witte paard dit is, zal uit hetgeen volgt duidelijk blijken.

Dat hij, die op hetzelfde zat, het Woord is en de Heer, die het Woord is, is duidelijk; Hij wordt *‘getrouw en uit gerechtigheid oordelend’* genoemd, vanwege het goede, en *‘waar en uit gerechtigheid krijg voerend’*, vanwege het ware; op Zijn hoofd vele diademen, betekent alle dingen van het geloof; Hij had een naam geschreven die niemand dan Hijzelf wist, betekent, dat niemand ziet van welke aard het Woord in de innerlijke zin is, dan alleen Hijzelf en degene aan wie Hij het openbaart.

Hij was omkleed met een kleed dat met bloed was geverfd, betekent het Woord in de letter; de heirlegers in de hemelen die Hem volgden op witte paarden, betekenen degenen, die in het verstand van het Woord zijn naar de innerlijke dingen; gekleed met wit en rein fijn lijnwaad, betekent dezelfde in de liefde en vandaar in het geloof; de naam geschreven op het kleed en op de dij, betekent het ware en het goede.

Hieruit en uit hetgeen hieraan voorafgaat en volgt, blijkt duidelijk, dat omstreeks de laatste tijd de innerlijke zin van het Woord geopend wordt; en wat dan gebeuren zal, wordt daar ook beschreven in de verzen 17 tot en met 21.

2761. Dat het witte paard het verstand van het Woord betekent naar de innerlijke dingen ervan, of wat hetzelfde is, de innerlijke zin van het Woord, blijkt uit de betekenis van het paard, namelijk het verstandelijke.

In de profetische gedeelten van het Woord worden paard en ruiter herhaaldelijk genoemd, maar tot dusverre is het niemand bekend, dat het paard het verstandelijke en de ruiter de inzichtsvolle betekent, zoals in de profetie van Jakob, toen genaamd Israël, ten aanzien van Dan: *‘Dan zal een slang zijn op de weg, een adderslang op het pad, bijtende des paards verzenen, en zijn rijder zal achterover vallen; op Uw heil wacht ik, Jehovah’*, (Genesis 49:17,18); dat de slang degene is, die uit zinnelijke en wetenschappelijke dingen redeneert over de Goddelijke verborgenheden, zie in nr. 195 en dat de weg en het pad het ware is, nrs. 627, 2333; dat de hiel het laagst natuurlijke is, nr. 259; dat het paard het verstaan van het Woord is en de ruiter hij die onderwijst.

Hieruit blijkt duidelijk, wat deze profetische woorden betekenen, namelijk dat hij, die vanuit zinnelijke dingen over de waarheden van het geloof redeneert, alleen in de laagste dingen van de natuur blijft vastkleven en dan dus niets gelooft; dit is ‘achterovervallen’; daarom wordt er aan toegevoegd, ‘op Uw heil wacht ik, Jehovah’.

Bij Habakuk: *‘God, Gij reed op Uw paarden, Uw wagens waren heil, Uw paarden deed Gij in de zee treden’*, (Habakuk 3:8,15) waar de paarden staan voor de Goddelijke waarheden die in het Woord zijn; de wagens voor de daaruit voortvloeiende leer; de zee voor de erkenningen, nrs. 28, 2120; en omdat deze tot het verstand van het Woord uit God behoren, wordt er gezegd: ‘Uw paarden deed Gij in de zee treden’.

De paarden worden hier aan God toegeschreven, zoals eerder in de Openbaring, aan wie zij niet kunnen worden toegeschreven, zonder dat zij dergelijke dingen betekenen.

Bij David: *‘Zingt Gode, psalmzingt Zijn naam, verhoogt Hem, die in de wolken rijdt, in Jah, Zijn naam’*, (Psalm 68:5); in de wolken rijden staat voor het verstand van het Woord naar de innerlijke dingen of de innerlijke zin; dat de wolk het Woord in de letter is, waarin de innerlijke zin is, zie men in de voorrede tot het 18de hoofdstuk van Genesis, waar het is uitgelegd wat het betekent, dat ‘de Heer komen zal in de wolken der hemelen met kracht en heerlijkheid’.

Bij dezelfde: *‘Jehovah boog de hemelen en daalde neder, en donkerheid was onder Zijn voeten; en Hij reed op een cherub’*, (Psalm 18:10,11); donkerheid staat hier voor wolken, rijden op een cherub voor de voorzienigheid van de Heer, opdat de mens niet uit zichzelf zal binnendringen in de mysteriën van het geloof die in het Woord zijn, nr. 308.

Bij Zacharia: *‘Te dien dag zal op de bellen der paarden staan: De heiligheid van Jehovah’*, (Zacharia 14:20); de bellen der paarden voor het verstand van de geestelijke dingen van het Woord, die heilig zijn.

Bij Jeremia: *‘Er zullen door de poorten van deze stad ingaan koningen en vorsten, zittende op de troon van David, rijdende in de wagen en op paarden, zij en hun vorsten, de man van Jehudah en de inwoners van Jeruzalem; en deze stad zal bewoond worden in eeuwigheid’*, (Jeremia 17:25,26; 22:4); de stad Jeruzalem voor het geestelijk rijk en de geestelijke Kerk van de Heer; koningen voor de waarheden, nrs. 1672, 2015, 2069; vorsten voor de voornaamste geboden van het ware, nrs. 1482, 2089; David voor de Heer, nr. 1888; de man van Jehudah en de inwoners van Jeruzalem voor hen die in het goede van de liefde en van de naastenliefde en van het geloof zijn, nrs. 2268, 2451, 2712; zo staat ‘rijden op de wagen en op paarden’ dus voor onderwezen zijn in de leer van het ware uit het innerlijke verstand van het Woord.

Bij Jesaja: *‘Dan zult gij u verlustigen over Jehovah, en Ik zal u doen rijden op de hoogten der aarde en Ik zal u spijzigen met de erve Jakobs’*, (Jesaja 68:14); rijden op de hoogten der aarde voor het inzicht.

Bij David: *‘Een lied der liefden: Gord uw zwaard aan de heup, o machtige Man, uw heerlijkheid en uw sierlijkheid, en in uw sierlijkheid ga voorwaarts, rijd op het woord der*

waarheid en der zachtmoedigheid der gerechtigheid en uw rechterhand zal u wonderbaarlijke dingen leren', (Psalm 45:1,4,5); rijden op het woord der waarheid staat klaarblijkelijk voor het inzicht van het ware; en op het woord der zachtmoedigheid der gerechtigheid voor de wijsheid van het goede.

Bij Zacharia: *'Te dien dage, spreekt Jehovah, zal Ik alle paard met verbazing slaan en de ruiter met zinneloosheid; en over het huis van Jehudah zal Ik Mijn ogen openen en alle paard der volken zal Ik met blindheid slaan'*, (Zacharia 12:4,5) waar eveneens het paard duidelijk voor het verstand staat dat met verbazing en blindheid geslagen zal worden en de ruiter voor de inzichtsvolle, die met zinneloosheid geslagen zal worden.

Bij Hosea: *'Neem weg alle ongerechtigheid en neem het goede aan en wij zullen de varren van onze lippen betalen; Aschur zal ons niet behouden, wij zullen niet rijden op paarden en tot het werk van onze handen niet meer zeggen: Gij zijt onze God'*, (Hosea 14:3,4); Aschur voor de redenering, nrs. 119, 1186; het paard voor iemands eigen inzicht; behalve in tal van andere plaatsen.

2762. Dat het paard het verstandelijke betekent, komt nergens anders vandaan dan uit de uitbeeldende dingen in het andere leven; herhaaldelijk worden daar in de geestenwereld paarden gezien en met zoveel verscheidenheid en ook zittend op paarden, en zo vaak zij verschijnen, betekenen zij het verstandelijke; dergelijke uitbeeldende dingen zijn er voortdurend bij de geesten.

Het is vanwege het uitbeeldende van het paard, te weten het verstandelijke, dat wanneer paarden in het Woord genoemd worden, de geesten en engelen, die bij de mens zijn, terstond weten, dat dit het verstandelijke is waarover wordt gehandeld.

Dit is ook de reden, dat wanneer sommige geesten van een zekere wereld van elders, vervuld met inzicht en wijsheid, uit de wereld der geesten in de hemel worden geheven, aan hen paarden verschijnen, lichtend als van vuur; ook ik heb ze gezien, toen dezen werden opgeheven; hieruit kon mij duidelijk blijken, wat er wordt aangeduid door 'de vurige wagen en de vurige paarden' die Elisa zag, toen Elia met een wervelwind in de hemelen opklom; en ook wat wordt aangeduid door de uitroep van Elisa toen: *'Mijn vader, mijn vader, wagen Israëls en zijn ruiters'*, (2 Koningen 2:11,12) en daarmee, dat Joas, de koning van Israël, dit eveneens zei tot Elisa, toen hij stierf, (2 Koningen 13:14).

Dat door Elia en Elisa de Heer werd uitgebeeld ten aanzien van het Woord, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders gezegd worden; namelijk de leer van de liefde en van de naastenliefde uit het Woord door de vurige wagen en de daaruit voortvloeiende leer van het geloof door de vurige paarden.

De leer van het geloof is hetzelfde als het verstand van het Woord ten aanzien van de innerlijke dingen of de innerlijke zin.

Dat wagens en paarden in de hemelen bij de geesten en engelen verschijnen, kan niet alleen hieruit blijken, dat zij door de profeten werden gezien, zoals door, (Zacharia 1:8-10; 6:3-7) en anderen, maar ook door de knaap van Elisa, waarover het volgende in het boek der Koningen: *'Jehovah opende de ogen van de knaap van Elisa, en hij zag; en ziet, de berg was vol vurige paarden en wagens rondom Elisa'*, (2 Koningen 6:17).

Bovendien verschijnen daar, waar in de geestenwereld de woonplaats is van de inzichtsvollen en van de wijzen, voortdurend wagens en paarden, omdat zoals gezegd, door wagens en paarden die dingen worden uitgebeeld, die tot de wijsheid en het inzicht behoren.

Dat de wederopgewekten na de dood en dan het andere leven binnengaan, voor zich zien uitgebeeld een jongeling zittend op een paard die daarna van het paard afstapt, en dat daarmee wordt aangeduid, dat zij onderwezen moeten worden in de erkenningen van het goede en het ware, voordat zij in de hemel kunnen komen, zie in het eerste deel, de nrs. 187, 188.

Dat wagens en paarden deze dingen betekenden was overbekend in de Oude Kerk, zoals ook blijken kan uit het boek van Job, dat een boek van de Oude Kerk was, waar het volgende

staat: ‘God heeft haar de wijsheid doen vergeten en heeft haar het inzicht niet toebedeeld; als het tijd is, verheft zij zich in de hoogte; zij belacht het paard en zijn ruitser’, (Job 39:20,21). Door de Oude Kerk werd de betekenis van het paard, namelijk het verstandelijke, verbreid over de wijzen rondom, ook naar Griekenland; hieraan ontleenden zij het, dat wanneer zij de zon beschreven – waardoor de liefde werd uitgebeeld, nrs. 2441, 2495 – zij daarin de god van hun wijsheid en inzicht plaatsten en hem een wagen en vier vurige paarden toeschreven; en dat, wanneer zij de god van de zee beschreven, zij ook hem – omdat door de zee de wetenschappen in het algemeen werden aangeduid, nrs. 28, 2120 – paarden gaven; en dat, wanneer zij het bestaan van de wetenschappen vanuit het verstandelijke beschreven, zij zich een vliegend paard voorstelden, dat met zijn hoef een fontein openbrak, waar de maagden woonden, die de wetenschappen waren; en door het Trojaanse paard werd niets anders aangeduid dan de door hun verstand gevormde kunstmiddelen om de muren te vernietigen. Zelfs heden ten dage pleegt men, wanneer men het verstandelijke beschrijft, zo te doen naar de gewoonte, van die Ouden overgenomen, onder de vorm van een vliegend paard of Pegasus en de kennis door een fontein; maar nauwelijks iemand weet, dat het paard in de mystieke zin het verstand betekent en de fontein het ware; nog minder, dat deze aanduidingen van de Oude Kerk op de heidenen zijn overgegaan.

2763. Hieruit blijkt nu duidelijk, vanwaar de uitbeeldingen en aanduidingen in het Woord komen, namelijk van de uitbeeldingen die in het andere leven bestaan; van daaruit kwamen zij tot de mensen van de Oudste Kerk, die hemels waren en met geesten en engelen tezamen waren toen zij op aarde leefden.

Deze uitbeeldingen gingen van hen over op hun nakomelingen en tenslotte op degenen die verder niets wisten, dan dat zij dergelijke dingen betekenden, maar omdat de uitbeeldingen van de oudste tijden af kwamen en in hun Goddelijke eredienst waren, werden zij vereerd en heilig gehouden.

Behalve uitbeeldingen zij er ook overeenstemmingen, die in de natuurlijke wereld iets geheel anders oproepen en ook betekenen dan in de geestelijke wereld, zoals het hart de aandoening van het goede, de ogen het verstand, de oren de gehoorzaamheid, de handen de macht en nog ontelbare dingen meer.

Deze worden in de geestenwereld niet zo uitgebeeld, maar zij stemmen overeen, zoals het natuurlijke met het geestelijke.

Vandaar komt het dat elk woord ten aanzien van de allerkleinste jota ervan in het Woord geestelijke en hemelse dingen bevat en dat op deze wijze het Woord is ingegeven, namelijk dat wanneer het door de mens gelezen wordt, de geesten en de engelen dit dan onmiddellijk geestelijk gewaarworden overeenkomstig de uitbeeldingen en overeenstemmingen.

Maar deze wetenschap, die zozeer beoefend en geacht werd door de Ouden na de vloed en waardoor zij met geesten en engelen konden denken, is heden ten dage geheel en al in vergetelheid geraakt, en wel dermate dat nauwelijks iemand wil geloven dat deze bestaat; en zij die het wel geloven, noemen het niet anders dan iets mystieks zonder enig nut en dit om deze reden, omdat de mens geheel en al werelds en lichamelijk is geworden, dermate, dat wanneer het geestelijke en hemelse wordt genoemd, hij afkeer voelt, soms verachting, ja zelfs walging; wat zal hij dan doen in het andere leven, dat tot in eeuwigheid blijft en waar niets werelds en lichamelijks is, maar alleen het geestelijke en hemelse, dat het leven in de hemel uitmaakt.

GENESIS 22 : 1 – 24

1. En het geschiedde na deze woorden, en God verzocht Abraham; en Hij zei tot hem: Abraham; en Hij zei: Zie, hier ben ik.
2. En Hij zei: Neem, Ik bid u, uw zoon, uw enige, die gij liefhebt, Izaäk, en ga gij naar het land Moriah, en offer hem aldaar tot een brandoffer, op een van de bergen, die Ik u zeggen zal.
3. En Abraham stond des morgens vroeg op, en zadelde zijn ezel en nam zijn twee knapen met zich, en Izaäk zijn zoon; en hij kloofde hout tot het brandoffer en maakte zich op en ging naar de plaats die hem God gezegd had.
4. Aan de derde dag, en Abraham hief zijn ogen op en zag de plaats van verre.
5. En Abraham zei tot zijn knapen: Blijft gij hier met de ezel, en ik en de knaap zullen heengaan tot daar, en wij zullen ons neerbuigen en wij zullen tot u wederkeren.
6. En Abraham nam het hout van het brandoffer en legde het op Izaäk zijn zoon, en hij nam in zijn hand het vuur en het mes, en zij gingen beide samen.
7. En Izaäk zei tot Abraham zijn vader, en zei: Mijn vader; en hij zei: Zie, hier ben ik, mijn zoon; en hij zei: Zie, het vuur en het hout; en waar is het dier tot het brandoffer.
8. En Abraham zei: God zal voor Zichzelf een dier ten brandoffer zien, mijn zoon; en zij gingen, die beiden, samen.
9. En zij kwamen ter plaatse, die hem God gezegd had; en Abraham bouwde aldaar een altaar, en hij schikte het hout en bond Izaäk zijn zoon, en legde hem op het altaar boven het hout.
10. En Abraham strekte zijn hand uit, en nam het mes om zijn zoon te slachten.
11. En de engel van Jehovah riep tot hem uit de hemel en zei: Abraham, Abraham; en hij zei: Zie, hier ben ik.
12. En Hij zei: Strek uw hand niet uit aan de knaap en doe hem niets, want nu weet Ik, dat gij God vreest, en uw zoon, uw enige, van Mij niet hebt onthouden.
13. En Abraham hief zijn ogen op, en zag, en ziet, achter was een ram, in het struweel vast met zijn hoornen; en Abraham ging en nam de ram en offerde hem ten brandoffer in zijns zoons plaats.
14. En Abraham noemde de naam van die plaats: Jehovah zal zien, waarom heden ten dage gezegd wordt: Op de berg zal Jehovah zien.
15. En de engel van Jehovah riep tot Abraham ten tweede male uit de hemel.
16. En Hij zei: Bij Mijzelf heb Ik gezworen, spreekt Jehovah, daarom dat gij dit woord gedaan hebt, en uw zoon, uw enige, niet onthouden hebt,
17. Dat zegenende Ik u zegenen zal en vermenigvuldigende uw zaad vermenigvuldigen zal, als de sterren der hemelen, en als het zand, dat aan de oever van de zee is; en uw zaad zal de poorte van uw vijanden erven.
18. En in uw zaad zullen gezegend worden alle natiën der aarde, naardien gij naar Mijn stem geluisterd hebt.
19. En Abraham keerde weder tot zijn knapen; en zij maakten zich op en zij gingen tezamen naar Beerscheba; en Abraham woonde te Beerscheba.
20. En het geschiedde na deze woorden, en men boodschapte Abraham, zeggende: Zie, Milkah, ook zij heeft Nachor uw broeder zonen gebaard.
21. Uz zijn eerstgeborene en Bus zijn broeder en Kemuël, de vader van Aram.
22. En Kesed, en Chazo, en Pildasch, en Jidlaf, en Bethuël.
23. En Bethuël verwekte Rebekka; deze acht baarde Milkah aan Nachor, de broeder van Abraham.
24. En zijn bijwif, en haar naam was Reümah, en zij ook baarde, Thebach en Gacham en Thachasch en Maächah.

INHOUD

2766. vers 1. *En het geschiedde na deze woorden, en God verzocht Abraham; en Hij zei tot hem: Abraham; en hij zei: Zie, hier ben ik.*

Het geschiedde na deze woorden, betekent de dingen die hadden plaatsgevonden; en God verzocht Abraham, betekent de zwaarste en binnenste of meest innerlijke verzoeken van de Heer; en Hij zei tot hem: Abraham, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijk Ware; en hij zei: Zie, hier ben ik, betekent de gedachte en de overdenking.

2767. Dat de woorden ‘Het geschiedde na deze woorden’ de dingen betekenen, die hadden plaatsgevonden, blijkt zonder verklaring.

De dingen die geschied waren, zijn die welke Abimelech en Abraham betreffen, namelijk dat zij een verbond maakten in Beerschebah en ten laatste, dat Abraham een bos bouwde in Beerschebah, waarmee werd aangeduid, dat de menselijk redelijke dingen aan de leer van het geloof, die in zichzelf Goddelijk is, werden toegevoegd.

Hier nu wordt gehandeld over de verzoeking van de Heer ten aanzien van het redelijke, aangeduid door Izaäk; want de Heer maakte door verzoeken Zijn Menselijke Goddelijk, dus Zijn Redelijke, waarin het menselijke begint, nrs. 2106, 2194, doordat Hij in het Redelijke al wat louter menselijk of van de moeder was, kastijde en uitdreef.

Dit is het verband van de dingen van het voorafgaande hoofdstuk met de dingen in dit hoofdstuk, waarom er gezegd wordt ‘het geschiedde na deze woorden, en God verzocht Abraham’.

2768. Dat de woorden ‘en God verzocht Abraham’ de zwaarste en binnenste verzoeken van de Heer betekenen, blijkt uit hetgeen volgt.

Dat door Abraham de Heer wordt uitgebeeld en in de innerlijke zin bedoeld wordt, blijkt duidelijk uit alle dingen die voorafgaan, waar over Abraham werd gehandeld; dat de Heer de zwaarste en binnenste verzoeken verduurde, die in de innerlijke zin in dit hoofdstuk beschreven worden, zal blijken.

Dat echter gezegd wordt dat ‘God verzocht’ is overeenkomstig de zin van de letter, waarin verzoeken en vele dingen meer aan God worden toegeschreven; maar het is overeenkomstig de innerlijke zin, dat God niemand verzoekt, maar hem juist voortdurend van de verzoeken bevrijdt, voor zoveel het mogelijk is of voor zoveel de bevrijding geen kwaad doet en dan voortdurend het goede beschouwt, waarin Hij degene die in verzoeken is, leidt; want God neemt nooit op andere wijze deel aan verzoeken; en hoewel het van Hem wordt gezegd, dat Hij ze toelaat, is het toch niet overeenkomstig de voorstelling die de mens van de toelating heeft, namelijk dat Hij al toelatende meewerkt; want de mens kan het niet anders opvatten, dan dat degene die iets toelaat, het ook wil, maar het is het boze bij de mens, dat het bewerkt en ook in verzoeking leidt en geen oorzaak daarvan ligt in God, zoals de oorzaak niet ligt in een koning of rechter, dat de mens het boze doet en daardoor straf ondergaat; want hij die zich van de wetten van de Goddelijke orde scheidt, die alle de wetten van het goede en van het daaruit voortvloeiende ware zijn, werpt zich in de wetten, die aan de Goddelijke orde tegenovergesteld zijn en vandaar van de straffen en martelingen.

2769. Dat de woorden ‘en Hij zei tot hem; Abraham’ de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijk ware betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten van het Woord, te weten innerlijk gewaarworden, waarover in de nrs. 1898, 1919, 2080, 2619; en uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer.

Dat de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk Ware was kan hieruit blijken, dat er gezegd wordt God en niet Jehovah; want waar in het Woord over het ware wordt gehandeld, daar wordt gezegd God; waar echter over het goede wordt gehandeld, wordt gezegd Jehovah, zie nr. 2586; dit is de reden, waarom in dit vers God wordt gezegd en eveneens in hetgeen volgt tot vers 11, omdat daar over de verzoeking wordt gehandeld.

En dat in vers 11 en de daarop volgende verzen Jehovah wordt gezegd, komt omdat daar gehandeld wordt over de bevrijding; want alle verzoeking en verdoemenis komt uit het ware voort, alle bevrijding en zaligmaking echter uit het goede; dat het ware verdoemt en het goede behoudt, zie de nrs. 1685, 2258, 2335.

2770. Dat de woorden ‘en hij zei: Zie, hier ben ik’ de gedachte en de overdenking betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden, zie nr. 2769; hier echter denken en overdenken, omdat het de woorden van een antwoord zijn; want alle gedachte en alle daaruit voortvloeiende overdenking komt uit de innerlijke gewaarwording voort, zie de nrs. 1919, 2515, 2552.

2771. vers 2. *En Hij zei: Neem, Ik bid u, uw zoon, uw enige, die gij liefhebt, Izaäk, en ga gij naar het land Moriah en offer hem aldaar tot een brandoffer op een van de bergen, die Ik u zeggen zal.*

Hij zei: Neem, Ik bid u, uw zoon, betekent het door Hem verwekte Goddelijk Redelijke; uw enige die gij liefhebt, betekent het enige in de gehele wereld, waardoor Hij het menselijk geslacht zou redden; Izaäk, betekent zijn hoedanigheid; en ga gij naar het land Moriah, betekent de plaats en de staat van de verzoeking; en offer hem aldaar tot een brandoffer, betekent dat Hij Zichzelf zou heiligen tot het Goddelijke; op een van de bergen, betekent de Goddelijke liefde; die Ik u zeggen zal, betekent zoals Hij zou gewaarworden.

2772. Dat de woorden ‘Hij zei: Neem, Ik bid u, uw zoon’ het door Hem verwekte Goddelijk Redelijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de zoon, namelijk het redelijke, waarover in nr. 2623; hier het Goddelijk Redelijke, omdat met de zoon, Izaäk bedoeld wordt; en dat deze het Goddelijk Redelijke van de Heer uitbeeldt, werd in de nrs. 1893, 2066, 2083, 2630, aangetoond.

En daar de Heer Zijn Redelijke uit eigen macht Goddelijk maakte, zoals herhaaldelijk eerder werd gezegd, wordt daarmee ook aangeduid, dat het door Hem verwekt was; zie de nrs. 1893, 2093, 2625.

2773. Dat de woorden ‘uw enige, die gij liefhebt’ het enige in de gehele wereld betekenen, waardoor Hij het menselijk geslacht zou redden, blijkt uit de betekenis van de enige, namelijk het enige en wel in de gehele wereld, omdat er over de Heer gehandeld wordt, die alleen naar al het Menselijke God of Goddelijk werd.

2774. Dat Izaäk zijn hoedanigheid betekent, namelijk het goede van het ware en het ware van het goede, dat wil zeggen, het Goddelijk Huwelijk ten aanzien van het Menselijke van de Heer, blijkt uit de naam Izaäk, waarover in het vorige hoofdstuk, (Genesis 21:6,7).

2775. Dat de woorden ‘en ga gij naar het land Moriah’ de plaats en de staat van de verzoeking betekenen, blijkt uit de betekenis van het land Moriah.

Dat het land Moriah de plaats van de verzoeking is, blijkt duidelijk hieruit, dat Abraham bevolen werd, daarheen te gaan en daar zijn zoon tot een brandoffer te offeren en zo dus het uiterste van de verzoeking te ondergaan.

Dat in dit land Jeruzalem lag, waar de Heer Zelf het uiterste van de verzoeking verduurde, kan hieruit blijken, dat door David een altaar was gebouwd op de berg Moriah en later door

Salomo de tempel, zoals beschreven is in het boek der Kronieken; ‘Salomo begon het huis van Jehovah te bouwen in Jeruzalem, op de berg Moriah, die gezien was door zijn vader David, in de plaats die David toebereid had, op de dorsvloer van Arnan [Arafnah], de Jebusiet’, (2 Kronieken 3:1); vergelijk, (1 Kronieken 21:16-28 met 2 Samuël 24:16-25). Hieruit kan voldoende blijken dat deze dingen die gezegd zijn ten aanzien van het offeren van Izaäk, uitbeeldend zijn voor de Heer; anders zou het daar hebben kunnen plaatsvinden, waar Abraham verbleef en zou het hem ook niet bevolen zijn van daar een reis te ondernemen van bijna drie dagen.

2776. Dat de woorden ‘offer hem aldaar tot een brandoffer’ betekenen, dat Hij Zichzelf zou heiligen tot het Goddelijke, blijkt uit de uitbeelding van het brandoffer bij de Hebreeuwse natie en in de Joodse Kerk, namelijk het allerheiligste van hun eredienst. Er waren brandoffers en slachtoffers, en wat deze uitbeeldden, zie in de nrs. 922, 923, 1823, 2180.

Hun heiligingen vonden door middel hiervan plaats en dit is de reden dat hier door het offeren tot een brandoffer wordt aangeduid: tot het Goddelijke geheiligd worden; want de Heer Zelf heiligde Zich tot het Goddelijke, dat wil zeggen, verenigde Zijn menselijke met het Goddelijke door middel van de worstelingen van de verzoeking en de overwinningen, zie nrs. 1692, 1737, 1787, 1812, 1813, 1820.

Het is heden ten dage een algemeen geloof, dat de brandoffers en de slachtoffers het lijden van de Heer betekenden en dat de Heer daarmee de ongerechtigheden van allen verzoende, ja zelfs dat Hij deze op Zich nam en ze zo dus droeg; en dat degenen die geloven, zo dus gerechtvaardigd en behouden worden, als zij maar denken – ook al was het in hun laatste stervensuur – dat de Heer voor hen geleden heeft, onverschillig hoe zij gedurende hun hele levensloop geleefd hebben.

Maar het is met deze zaak niet zo gesteld: het lijden aan het kruis was het uiterste van de verzoeking van de Heer, waardoor Hij ten volle het Menselijke met het Goddelijke en het Goddelijke met het Menselijke verenigde en zo Zichzelf dus verheerlijkte.

Het is deze vereniging zelf, waardoor diegenen behouden kunnen worden, die het geloof van de naastenliefde in Hem hebben; want het hoogste Goddelijke zelf kon niet meer tot het menselijk geslacht reiken, dat zich zo ver van de hemelse dingen van de liefde en van de geestelijke dingen van het geloof verwijderd had, dat zij die zelfs niet eens meer erkenden en nog minder gewaarwerden.

Opdat dus het hoogste Goddelijke zou kunnen neerdalen tot een dergelijk mens, kwam de Heer in de wereld en verenigde het Menselijke met het Goddelijke in Zichzelf, welke vereniging op geen andere wijze kon plaatsvinden dan door de zwaarste worstelingen van de verzoeking en door de overwinningen en tenslotte door de laatste, welke die van het kruis was.

Dit is de reden, dat de Heer door het Goddelijk Menselijke ook de van de hemelse dingen van de liefde verder verwijderde gemoederen kan verlichten, als zij maar in het geloof van de naastenliefde zijn.

Want de Heer verschijnt in het andere leven aan de hemelse engelen als Zon en aan de geestelijke als Maan, zie nrs. 1053, 1521, 1529, 1530, 2441, 2495; daar vandaan komt alle licht van de hemel.

Het licht van de hemel is van zo’n aard, dat wanneer dit het gezicht van de geesten en van de engelen verlicht, het tevens ook het verstand verlicht; dit is aan dit licht van nature eigen; zodat voor zoveel iemand in de hemel van dit uiterlijk licht heeft, voor evenzoveel hij heeft van dit innerlijk licht, dat wil zeggen van het verstand; hieruit blijkt duidelijk, waarin het licht van de hemel van het licht van de wereld verschilt.

Het is het Goddelijk Menselijke van de Heer dat zowel het gezicht als het verstand van de geestelijke mens verlicht, wat niet zou kunnen gebeuren, wanneer niet de Heer het Menselijk Wezen met het Goddelijk Wezen had verenigd; en wanneer Hij het niet verenigd had, zou de

mens in de wereld ook niet langer enig vermogen van verstaan en gewaarworden wat goed en waar is, hebben gehad, ja zelfs evenmin de geestelijke engelen in de hemel; zo zouden zij dus ook niets van zaligheid en geluk gehad hebben en dus ook niets van heil.

Hieruit kan blijken, dat het menselijk geslacht niet behouden had kunnen worden, wanneer de Heer niet het Menselijke had aangenomen en dit verheerlijkt had.

Hieruit kan nu eenieder besluiten hoe het gesteld is met de overreding, dat zij behouden worden, wanneer zij alleen maar uit een soort van innerlijke beroering er aan denken, dat de Heer voor hen geleden heeft en hun zonden wegnam, hoe zij ook geleefd hebben; terwijl toch het licht van de hemel uit het Goddelijk Menselijke van de Heer tot geen anderen kan reiken, dan tot hen, die in het goede van het geloof zijn, dat wil zeggen, in naastenliefde leven, of wat hetzelfde is, die een geweten hebben.

De eigenlijke bodem waarin dit licht kan werken, of de ontvanger van dit licht, is het goede van het geloof, of de naastenliefde en dus het geweten.

Dat de geestelijken door het Goddelijk Menselijke van de Heer het heil hebben, zie de nrs. 1043, 2716, 2661, 2718.

2777. Dat de woorden ‘op een van de bergen’ de Goddelijke liefde betekenen, blijkt uit de betekenis van de berg, namelijk de liefde, waarover nrs. 795, 796, 1430; hier de Goddelijke liefde, daar het betrekking heeft op de Heer; wat de aard van deze liefde is, zie de nrs. 1690, 1691 aan het einde, 1789, 1812, 1820, 2500, 2077, 2253, 2572.

Daar het de Goddelijke liefde was, van waaruit de Heer in de verzoeken streed en overwon en waardoor Hij Zich heiligde en verheerlijkte, wordt hier tot Abraham gezegd, dat hij Izaäk tot brandoffer zou offeren op een van de bergen in het land Moriah.

Dit uitgebeelde gebeuren wordt daarmee verduidelijkt, dat door David een altaar en door Salomo de tempel werd gebouwd op de berg Moriah, nr. 2775; want het altaar, waarop de brandoffers en de slachtoffers geofferd werden, was het voornaamste uitbeeldende van de Heer en later werd het de tempel.

Dat het altaar dit was, zie nr. 921 en het blijkt bij David: ‘Dat zij mij brengen tot de berg van uw heiligheid en tot Uw woningen, en dat ik inga tot Gods altaar, tot God, de blijdschap van mijn verheuging’, (Psalm 43:3,4).

Dat de tempel dit was, blijkt bij Johannes: ‘Jezus zei: Breekt deze tempel en in drie dagen zal Ik dezelve oprichten.

Hij sprak van de tempel van Zijn lichaam’, (Johannes 2:19,21).

2778. Dat de woorden ‘die Ik u zeggen zal’ betekenen, zoals Hij zou gewaarworden, blijkt uit de betekenis van zeggen, te weten het innerlijk gewaarworden, waarover eerder in nr. 2769.

2779. vers 3. *En Abraham stond des morgens vroeg op, en zadelde zijn ezel en nam zijn twee knapen met zich, en Izaäk zijn zoon; en hij kloofde hout tot het brandoffer en maakte zich op en ging naar de plaats die hem God gezegd had.*

Abraham stond des morgens vroeg op, betekent de staat van vrede en onschuld; en zadelde zijn ezel, betekent de natuurlijke mens die Hij voorbereidde; en nam twee knapen, betekent het vorig redelijke dat Hij had toegevoegd; en Izaäk zijn zoon, betekent het door Hemzelf verwekte Goddelijk Redelijke; en hij kloofde hout tot het brandoffer, betekent de verdienste van de gerechtigheid; en maakte zich op, betekent de verheffing; en ging naar de plaats die hem God gezegd had, betekent de toenmalige staat overeenkomstig de innerlijke gewaarwording.

2780. Dat de woorden ‘Abraham stond des morgens vroeg op’ de staat van vrede en onschuld betekenen, blijkt uit de betekenis van de morgen en eveneens van vroeg opstaan, wanneer het op de Heer betrekking heeft, die hier Abraham is.

In alomvattende zin betekent de morgen de Heer en vandaar Zijn rijk, dus het hemelse van de liefde in het algemeen en in het bijzonder, zoals werd aangetoond in nr. 2333; en daar dit deze dingen betekent, betekent dit de staat zelf waarin zij zijn, die een staat van vrede en onschuld is.

Het is met de staat van vrede in de hemelen gesteld als met de staat van de dageraad op aarde; in de staat van vrede in de hemelen bestaan alle geestelijke en hemelse dingen en ontlenen daaraan al hun welzijn, zaligheid en geluk, zoals in de staat van de dageraad op aarde alle dingen voor de mens als verlustigingen en verheugingen bestaan, want de bijzonderheden ontlenen hun hoedanigheden aan de algemene aandoening, zie de nrs. 920, 2384.

Evenzo is het gesteld met de staat van de onschuld; deze bestaat in de staat van vrede en is het algemene, dat alle dingen aandoet die van de liefde en van het geloof zijn; wanneer deze geen onschuld in zich hebben, missen zij hun eigenlijke wezen; dit is de reden dat niemand in de hemel kan komen, wanneer hij niet enige onschuld heeft, (Markus 10:15).

Hieruit blijkt duidelijk, wat de morgen in de innerlijke zin betekent en nog meer betekent het dit, wanneer gezegd wordt, dat hij des morgens vroeg opstond; en daar in de hoogste zin de morgen de Heer is, en daar uit Hem de staat voortkomt, die de dingen die in Zijn rijk zijn, bewerkt en aandoet, betekent de morgen en des morgens opstaan vele dingen meer, die in die staat bestaan en dit overeenkomstig de dingen die in de innerlijke zin op elkaar volgen.

2781. Dat de woorden ‘en zadelde zijn ezel’ de natuurlijke mens betekenen, die Hij voorbereidde, blijkt uit de betekenis van de ezel, waarover in hetgeen volgt.

Bij de mens zijn er dingen van de wil en dingen van het verstand; tot de dingen van de wil behoren de dingen van het goede en tot de dingen van het verstand de dingen van het ware. Er zijn verschillende soorten van beesten, waardoor de dingen van de wil, die tot het goede behoren, worden aangeduid, zoals: lammeren, schapen, bokjes, geiten, varren [jonge stier], ossen, zie de nrs. 1823, 2179, 2180 en er zijn ook beesten, waardoor de dingen van het verstand, die tot het ware behoren, worden aangeduid, zoals: paarden, muil dieren, woudezels, kamelen, ezels en ook vogels.

Dat door het paard het verstandelijke wordt aangeduid, is eerder in de nrs. 2761, 2762 aangetoond; dat door de woudezel het van het goede gescheiden ware wordt aangeduid, zie nr. 1949.

Dat door de kameel het wetenschappelijke in het algemeen en door de ezel het wetenschappelijke in het bijzonder wordt aangeduid, zie nr. 1486.

Er zijn twee dingen die het natuurlijke bij de mens uitmaken, of wat hetzelfde is, de natuurlijke mens maken, namelijk het natuurlijk goede en het natuurlijk ware.

Het natuurlijk goede is de bekoring, die voortvloeit uit naastenliefde en geloof; het natuurlijk ware is het wetenschappelijke daarvan.

Dat het natuurlijk ware datgene is, wat door de ezel wordt aangeduid en het redelijk ware door het muil dier, kan uit de plaatsen hierna blijken, bij Jesaja: ‘De profetie van de beesten van het zuiden: in een land des angstes en der benauwdheid; de leeuw en de tijger en daaruit de adder en de vurige vliegende draak; hun vermogens dragen zij op de schouder der ezelveulens, en hun schatten op de bult der kamelen, tot een volk dat hun geen nut zal doen; en de Egyptenaren zullen ijdelijk en tevergeefs helpen’, (Jesaja 30:6,7); beesten van het zuiden worden diegenen genoemd die in de erkentissen van het goede en het ware zijn, maar die ze niet tot zaak van het leven, maar van de wetenschap maken; van hen wordt gezegd, dat zij hun vermogens op de schouder van de ezelveulens dragen, en hun schatten op de bult van de kamelen, omdat de ezelveulens de wetenschappelijke dingen in het bijzonder betekenen en de kamelen de wetenschappelijke dingen in het algemeen.

Dat de Egyptenaren de wetenschappen zijn, zie de nrs. 1164, 1165, 1186; van wie gezegd wordt, dat zij ijdelijk en tevergeefs zullen helpen.

Dat deze profetie een innerlijke zin heeft, zonder welke zij door niemand verstaan zou worden, is eenieder duidelijk, want zonder de innerlijke zin kan men niet weten, wat de profetie van de beesten van het zuiden is, wat de leeuw en de tijger, wat de adder en de vurige vliegende draak en wat het zeggen wil, dat deze beesten hun vermogens dragen op de schouder van ezelsveulens en hun schatten op de bult van de kamelen, en waarom er onmiddellijk op volgt, dat de Egyptenaren ijdelijk en tevergeefs zullen helpen.

Iets dergelijks wordt bedoeld door de ezel in de profetie van Israël over Jisaschar, bij Mozes: *'Jisaschar is een gebeende ezel, nederliggende tussen de lasten'*, (Genesis 49:14).

Bij Zacharia: *'Dit zal de plage zijn, waarmee Jehovah al de volken slaan zal, die tegen Jeruzalem krijg gevoerd hebben; er zal zijn de plaag van het paard, muilnier, kameel en ezel en van alle beesten'*, (Zacharia 14:12,15).

Dat door paard, muilnier, kameel en ezel de verstandelijke dingen bij de mens worden aangeduid, die door de plaag worden aangedaan, blijkt tot in bijzonderheden uit alle dingen, die hieraan voorafgaan en volgen, want er wordt gehandeld over de plagen die het Laatste Oordeel of de voleinding der eeuw voorafgaan, waarover ook veel bij Johannes in de Openbaring en bij de overige profeten hier en daar.

Door deze dieren worden diegenen aangeduid die dan tegen Jeruzalem zullen strijden, dat wil zeggen, tegen de geestelijke Kerk van de Heer en haar waarheden en die met plagen zullen worden aangedaan ten aanzien van de verstandelijke dingen.

Bij Jesaja: *'Welgelukzalig zijt gijlieden, die aan alle wateren zaait; gij die de voet des osses en des ezels heenzendt'*, (Jesaja 32:20); zij die aan alle wateren zaaien, staan voor hen die zich in de geestelijke dingen laten onderwijzen; dat de wateren de geestelijke dingen zijn, dus de verstandelijke dingen van het ware, zie de nrs. 680, 739, 2702; zij die de voet des osses en des ezels heenzendt, staan voor de natuurlijke dingen die dienstbaar moeten zijn – dat de os het natuurlijke ten aanzien van het goede is, zie de nrs. 2180, 2566; de ezel is het natuurlijke ten aanzien van het ware.

Bij Mozes: *'Hij bindt zijn jonge ezel aan de wijnstok en de zoon van zijn ezelin aan de edele wijnstok; hij wast zijn kleed in de wijn en zijn mantel in wijndruivenbloed'*, (Genesis 49:11); dit is de profetie van Jakob, toen Israël genaamd, over de Heer; wijnstok en edele wijnstok voor de uiterlijke en innerlijke geestelijke Kerk, zie nr. 1069; de jonge ezel voor het natuurlijk ware, de zoon van de ezelin voor het redelijk ware.

Dat de zoon van de ezelin het redelijk ware is, komt omdat de ezelin de aandoening van het natuurlijk ware betekent, nr. 1486, en dat haar zoon het redelijk ware is, zie de nrs. 1895, 1896, 1902, 1910.

In oude tijden reed de rechter op een ezelin en zijn zonen op jonge ezels, om deze reden, omdat rechters de goedheden van de Kerk uitbeeldden en hun zonen de waarheden die daaruit voortvloeiden.

Maar de koning reed op een wijfjesmuilezel en zijn zonen op muilezels, om deze reden, omdat de koningen en hun zonen de waarheden van de Kerk uitbeeldden, zie de nrs. 1672, 1728, 2015, 2069.

Dat de rechter op een ezelin reed, blijkt in het boek der Richteren: *'Mijn hart is tot de wetgevers van Israël, die zich gewillig aangeboden hebben onder het volk; zegent Jehovah, gij die op witte ezelingen rijdt, gij die zit op Middin'*, (Richteren 5:9,10).

Dat de zonen van de rechters op jonge ezels reden: *'Jair, rechter over Israël, had dertig zonen, rijdende op dertig ezelveulens'*, (Richteren 10:3,4).

En elders: *'Abdon, rechter van Israël, had veertig zonen en dertig zoons zonen, rijdende op zeventig ezelveulens'*, (Richteren 12:14).

Dat de koning op een wijfjesmuilezel reed: *'David zei tot hen: Neemt met u de knechten van uw heer, en doet mijn zoon Salomo rijden op de muilezelin, die voor mij is; en zij deden Salomo rijden op de muilezelin van de koning David; en Zadok, de priester en Nathan, de profeet, zalfden hem tot koning in Gihon'*, (1 Koningen 1:33,38,44,45).

Dat de zonen van de koning op muilezelen reden: *'Alle zonen van de koning David stonden op en reden ieder op zijn muilezel en vluchtten voor Absalom'*, (2 Samuël 13:29).

Hieruit kan blijken, dat het rijden op een ezelin het teken van de rechter was en het rijden op een wijfjesmuilezel het teken van de koning; en het rijden op een ezelsveulen het teken van de zonen van een rechter en het rijden op een muilezel het teken van de zonen van een koning, omdat zoals gezegd, de ezelin de aandoening van het natuurlijk goede en ware uitbeeldde en betekende; de wijfjesmuilezel de aandoening van het redelijk ware; de ezelsveulen het natuurlijk ware zelf en de muilezel en ook de zonen van de ezelin het redelijk ware.

Hieruit blijkt duidelijk wat bedoeld wordt door de profetie over de Heer bij Zacharia:

'Verheug u, gij dochter Zions; juich, gij dochter Jeruzalems; zie uw Koning zal u komen, rechtvaardig en behouden is Hij; nederig en rijdende op een ezel, en op een veulen, een zoon der ezelingen; Zijn heerschappij zal zijn van zee tot aan zee en van de rivier tot aan de einden der aarde', (Zacharia 9:9,10).

Dat de Heer, toen Hij tot Jeruzalem kwam, hierop wilde rijden, is bekend door de evangelisten, waarover het volgende bij Mattheüs: *'Jezus zond twee discipelen, zeggende tot hen: Gaat heen in het vlek, dat tegen u over ligt, en gij zult terstond een ezelin gebonden vinden en een veulen met haar; ontbindt ze en brengt ze tot mij.*

Dit is geschied, opdat vervuld zou worden, hetgeen gesproken is door de profeet, zeggende: Zegt der dochter Zions: Zie uw Koning komt tot u, zachtmoedig, gezeten op een ezelin en op een veulen, de zoon van een jukdragende.

En zij brachten de ezelin en het veulen en legden hun klederen daarop en zetten Hem daarop', (Mattheüs 21:2,4,7).

Rijden op een ezel was een teken, dat het natuurlijke ondergeschikt was gemaakt en rijden op een veulen, de zoon van een ezelin, was een teken, dat het redelijke ondergeschikt was gemaakt.

Dat de zoon van een ezelin iets dergelijks betekende als een muilezel, is eerder bij, (Genesis 49:11) aangetoond.

Vandaar en omdat het tot de hoogste rechter en tot de koning behoorde, om daarop te rijden en tevens opdat de uitbeeldende dingen van de Kerk vervuld zouden worden, behaagde het de Heer, dit zo te doen; hierover het volgende bij Johannes: *'Des anderen daags, een grote schare, die tot het feest gekomen was, horende, dat Jezus naar Jeruzalem kwam, namen de takken van palmbomen en gingen uit Hem tegemoet, en riepen: Hosanna, gezegend is Hij, die komt in de naam des Heren, de Koning van Israël.*

En Jezus, een jonge ezel gevonden hebbende, zat daarop; gelijk geschreven is: Vrees niet, gij dochter Zions; zie, uw Koning komt, zittende op het veulen van een ezelin.

Maar dit verstonden Zijn discipelen eerst niet; maar toen Jezus verheerlijkt was, toen werden zij indachtig dat deze dingen van Hem geschreven waren en dat zij Hem deze dingen gedaan hadden', (Johannes 12:12-16; Markus 11:1-12; Lukas 19:28-41).

Hieruit blijkt nu dat alle dingen tot in bijzonderheden in de Kerk in die tijd uitbeeldend waren voor de Heer en vandaar voor de geestelijke en hemelse dingen die in Zijn rijk zijn en dit tot de ezelin en tot het veulen van de ezelin toe, waardoor de natuurlijke mens werd uitgebeeld ten aanzien van het goede en ware.

De reden van die uitbeelding was deze, dat de natuurlijke mens de redelijke moest dienen en deze de geestelijke en deze weer de hemelse en deze de Heer; zo is er dus de orde van ondergeschiktheid.

Omdat door os en ezel de natuurlijke mens ten aanzien van het goede en ware werd uitgebeeld, werden vele wetten gegeven, waarin ossen en ezels vermeld werden, welke wetten op het eerste gezicht niet waardig schijnen om vermeld te worden in het Goddelijk Woord; maar wanneer zij naar de innerlijke zin worden ontvouwd, verschijnt het geestelijke dat daarin is, als van groot belang te zijn, zoals het volgende bij Mozes: *'Wanneer iemand een kuil opent of wanneer iemand een kuil graaft en hij dekt hem niet toe en een os of ezel valt daarin, de*

heer van de kuil zal aan deszelfs heer het zilver wederkeren en het dode zal zijns wezen', (Exodus 21:33,34).

'Wanneer gij uw vijands os of zijn dwalende ezel ontmoet, wederbrengende zult gij hem dezelve wederbrengen; wanneer gij uws haters ezel onder zijn last ziet liggen, en gij zoudt nalatig zijn dezelve te verwijderen, verwijderende zult gij dezelve van hem verwijderen', (Exodus 23:4,5; Deuteronomium 22:1,3).

'Gij zult uws broeders ezel of zijn os niet zien, vallende op de weg en u van die verbergen, oprichtende zult gij ze oprichten', (Deuteronomium 22:4).

'Gij zult niet ploegen met een os en met een ezel tegelijk; gij zult geen kleet van gemengde stof aantrekken, wollen en linnen tegelijk', (Deuteronomium 22:10,11).

'Zes dagen zult gij uw werken doen, en op de zevende dag zult gij rusten; opdat uw os en uw ezel ruste en de zoon van uw dienstmaagd en de vreemdeling', (Exodus 23:12); hier betekenen os en ezel in de geestelijke zin niets anders dan het natuurlijk goede en ware.

2782. Dat de woorden 'en hij nam twee knapen' het vorige redelijke betekenen, dat Hij had toegevoegd, blijkt uit de betekenis van de knapen.

Knaap en knapen betekenen in het Woord verschillende dingen, daar zij zowel op de zonen des huizes als op de zonen van de vreemdeling betrekking hebben en ook op de dienstknechten; hier op de dienstknechten.

Dat door de dienstknechten in het Woord ook de natuurlijke dingen van de mens worden aangeduid, die het redelijke moeten dienen, zie men in de nrs. 1486, 1713, 2541, 2567.

Daar zij hier echter niet dienstknechten maar knapen worden genoemd, wordt het vorige of louter menselijk redelijke aangeduid, dat het Goddelijk Redelijke moest dienen, zoals ook uit het verband zelf kan blijken.

2783. Dat de woorden 'en Izaäk zijn zoon' het door Hemzelf verwekte Goddelijk Redelijke betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover vaak eerder.

Dat het door Hemzelf was verwekt, wordt bedoeld door de woorden 'zijn zoon' zoals eerder gezegd in nr. 2772.

2784. Dat de woorden 'en hij kloofde hout tot het brandoffer' de verdienste van de gerechtigheid betekenen, blijkt uit de betekenis van het hout en van hout klieven.

Dat het hout de goedheden betekenen die tot de werken en tot de gerechtigheid behoren en dat hout klieven betekent verdienste stellen in de goedheden die tot de werken behoren, maar 'hout klieven tot een brandoffer' de verdienste van de gerechtigheid, blijkt te ver verwijderd, dan dat men het zonder openbaring zou kunnen weten.

Dat 'hout klieven' wil zeggen: verdienste stellen in de goedheden die tot de werken behoren, dit kon mij blijken door hetgeen gezien en beschreven werd in het eerste deel, nr. 1110, over de houthakkers, te weten diegenen die door de goedheden die zij gedaan hadden, het heil wilden verdienen.

Bovendien zijn er ook anderen, vooraan, boven, een weinig naar rechts, uit een zekere wereld, die eveneens voor zichzelf al het goede hadden opgeëist en evenzo verschijnen terwijl zij hout zagen en klieven; wanneer dezen zichzelf toeschijnen te werken, blinken zij soms in het gelaat door een soort van vals vuur, hetgeen het goede van de verdienste is, dat zij aan zichzelf toeschrijven.

De oorzaak dat dit zo schijnt, is deze, dat het hout een uitbeelding is van het goede, zoals al het hout was in de ark en in de tempel en ook al het hout op het altaar, wanneer de brandoffer- en slachtofferplechtigheden werden gehouden.

Van hen die echter het goede aan zichzelf toeschrijven en het tot een eigen verdienste maken, wordt ook in het Woord gezegd dat zij het hout aanbidden of een gesneden beeld uit hout.

2785. Dat de woorden ‘hij maakte zich op’ de verheffing beteken, blijkt uit de betekenis van opstaan, dat, waar het in het Woord voorkomt, een zekere verheffing insluit.

2786. Dat de woorden ‘en ging naar de plaats, die hem God gezegd had’ de toenmalige staat overeenkomstig de innerlijke gewaarwording beteken, blijkt uit de betekenis van de plaats, namelijk de staat, waarover in de nrs. 1273-1277, 1376-1381, 2625; en uit de betekenis van ‘God zegt’, te weten innerlijk gewaarworden uit het Goddelijke, waarover in de nrs. 2769, 2778.

Wat de staat zelf betreft, deze wordt in dit vers beschreven, namelijk de staat die de Heer aanvaardde, toen Hij verzoeken onderging; hier worden die beschreven die Hij aanvaardde toen Hij de zwaarste en binnenste verzoeken onderging.

De eerste voorbereiding tot die staat bestond hierin, dat Hij de staat van vrede en onschuld aantrok en verder dat Hij de natuurlijke mens bij Zich voorbereidde en eveneens de redelijke, opdat zij het Goddelijk Redelijke zouden dienen en dat Hij de verdienste van de gerechtigheid toevoegde en op deze wijze Zichzelf verhief.

Deze dingen kunnen nooit begrijpelijk worden uitgelegd of voorgelegd worden aan de voorstelling van iemand die niet weet dat vele staten tezamen bestaan en onderling onderscheiden zijn en die ook niet weet, wat de staat van vrede en onschuld is, wat de natuurlijke mens en wat de redelijke mens; en verder wat de verdienste van de gerechtigheid is; want hij moet eerst een scherp onderscheid makende voorstelling hebben van al deze dingen en ook weten, dat de Heer vanwege het Goddelijke over Zichzelf elke staat kon brengen die Hem behaagde en dat Hij Zich tot de verzoeken voorbereidde door het aantrekken van vele staten.

Hoewel deze dingen bij de mensen in een duister als van de nacht liggen, zijn zij niettemin in een helderheid als van de dag bij de engelen, die omdat zij in het licht van de hemel zijn door de Heer, in deze en dergelijke dingen ontelbare dingen helder onderscheiden zien en door de dan invloeiende aandoening onuitsprekelijke vreugde gewaarworden.

Hieruit kan blijken, hoe ver het menselijk verstand en de menselijke gewaarwording afstaat van het verstand van de engelen en de gewaarwording van de engelen.

2787. vers 4. *Aan de derde dag, en Abraham hief zijn ogen op, en zag de plaats van verre.*

Aan de derde dag, betekent het volledige en het begin van de heiliging; en Abraham hief zijn ogen op en zag, betekent de gedachte en de schouwing uit het Goddelijke; de plaats van verre, betekent de staat die Hij voorzag.

2788. Dat de woorden ‘Aan de derde dag’ het volledige en het begin van de heiliging beteken, blijkt uit de betekenis van de derde dag.

De dag betekent in het Woord de staat, nrs. 23, 487, 488, 493, 893, evenals het jaar en in het algemeen alle tijden, zoals: uur, dag, week, maand, jaar, eeuw, maar ook morgen, middag, avond, nacht en lente, zomer, herfst en winter; en wanneer het woord ‘de derde’ daaraan wordt toegevoegd, beteken ze het einde van die staat en tevens het begin van de volgende. Daar hier gehandeld wordt over de heiliging van de Heer, die door verzoeken plaatsvond, betekent de derde dag het volledige en tevens het begin van de heiliging, zoals ook volgt uit hetgeen voorafgaat.

De reden van deze betekenis is deze, dat toen de Heer alle dingen had vervuld, Hij op de derde dag weder op zou staan, want de dingen die door de Heer, toen Hij in de wereld leefde, waren gedaan of ze gedaan zouden worden, waren in de uitbeeldingen van de Ker alsof die reeds hadden plaatsgevonden, zo ook in de innerlijke zin van het Woord; want in God is Worden en Zijn hetzelfde, ja zelfs is voor Hem alle eeuwigheid tegenwoordig.

Vandaar was het getal drie van uitbeeldende aard, niet alleen in de Oude Kerk en in de Joodse, maar ook bij verschillende natiën; men zie wat met betrekking over dit getal gezegd werd in de nrs. 720, 901, 1825.

Dat dit de oorsprong was van de betekenis van het getal drie, blijkt bij Hosea:

‘Laat ons wederkeren tot Jehovah, want Hij heeft verwond en Hij zal ons genezen; Hij heeft geslagen en Hij zal ons verbinden; Hij zal ons na twee dagen levend maken; op de derde dag zal Hij ons doen verrijzen, dat wij voor Hem leven mogen’, (Hosea 6:1,2), waar de derde dag voor de komst van de Heer en Zijn wederopstanding staat.

En uit Jona: *‘Dat hij was in de ingewanden van de vis drie dagen en drie nachten’*, (Jona 1:17); waarover de Heer het volgende spreekt bij Mattheüs: *‘Gelijk Jonas drie dagen en drie nachten in de buik van de walvis was, also zal de Zoon des mensen drie dagen en drie nachten wezen in het hart van de aarde’*, (Mattheüs 12:40).

Men moet weten, dat in de innerlijke zin van het Woord, drie dagen en de derde dag hetzelfde betekenen, zoals ook in de volgende plaatsen: drie en een derde; bij Johannes: *‘Jezus zei tot de Joden: Breekt deze tempel en ik drie dagen zal Ik dezelve oprichten; Hij sprak van de tempel van Zijn lichaam’*, (Johannes 2:19,21; Mattheüs 26:61; Markus 14:58; 15:29).

Dat de Heer op de derde dag wederopstond, is bekend; daarom onderscheidde de Heer de tijden van Zijn leven in drie gedeelten, bij Lukas: *‘Gaaf heen en zegt die vos: Zie, Ik werp demonen uit en verricht genezingen, heden en morgen, maar ten derde dage worde Ik voleindigd’*, (Lukas 13:32).

Ook de laatste verzoeking, welke die van het kruis was, onderging de Heer op het derde uur van de dag, (Markus 15:25); *‘en na drie uren werd er duisternis over de gehele aarde, of omtrent de zesde ure’*, (Lukas 23:44); *‘en na drie uren of op de negende ure, het einde’*, (Markus 15:33, 34, 47).

‘Maar op de morgen van de derde dag was Hij wederopgestaan’, (Markus 16:1-4; Lukas 24:7); men zie ook, (Mattheüs 16:21; 17:22, 23; 20:18,19; Markus 9:31; 8:31; 10:33,34; Lukas 18:33; 24:46).

Vandaar en bovenal vanwege de wederopstanding van de Heer op de derde dag, was het getal drie uitbeeldend en aanduidend, en dat het zo was kan uit de volgende plaatsen in het Woord blijken: *‘Toen Jehovah neerdaalde op de berg Sinaï, zei Hij tot Mozes, dat Hij het volk heiligen zou heden en morgen, en dat zij hun klederen zouden wassen en bereid zouden zijn tegen de derde dag, want op de derde dag zou Jehovah afkomen’*, (Exodus 19:10,11,15,16). *‘Toen zij drie dagreizen van de berg van Jehovah togen, reisde de ark van Jehovah voor hen drie dagreizen, om voor hen een rustplaats uit te speuren’*, (Numeri 10:33).

Ook *‘dat er een dikke duisternis werd in het ganse land van Egypte, drie dagen, en niet zag de man zijn broeder drie dagen, maar de zonen Israëls hadden licht’*, (Exodus 10:22,23).

‘Dat het vlees van het slachtoffer een gelofte en van een vrijwillig offer gegeten zou worden op de eerste en tweede dag; niets zou overgelaten worden tot de derde dag, maar verbrand worden, want het zou een gruwel zijn’.

Evenzo met het vlees van het dankoffer: ‘en zo het op de derde dag gegeten wordt, het zal niet aangenaam zijn, maar de ziel zal haar ongerechtigheid dragen’, (Leviticus 7:16-18; 19:6,7)

‘Wie een dode aanroert, zal zich de derde dag ontzondigen en op de zevende dag rein zijn; zo niet, die ziel zal uitgeroeid worden uit Israël, en de reine zal water sprengen over de onreine op de derde dag en op de zevende dag’, (Numeri 19:12,13,19).

‘Zij die in de slag een ziel gedood hebben en een verslagene aangeroerd, zullen zich op de derde dag en op de zevende dag reinigen’, (Numeri 31:19).

Dat de vrucht, toen zij in het land Kanaän kwamen, *‘met de voorhuid behept zou zijn drie jaren, en niet gegeten’*, (Leviticus 19:23).

Dat zij *‘ten einde van drie jaren zouden voortbrengen alle tienden van hun inkomen in hetzelfde jaar, en ze wegleggen in hun poorten, opdat de Leviet, de vreemdeling, de wees en de weduwe eten zouden’*, (Deuteronomium 14:28,29; 26:12).

Dat zij *'drie malen in het jaar Jehovah feest zouden houden; en drie malen in het jaar zou al het mannelijke voor het aangezicht van de Heer Jehovah verschijnen'*, (Exodus 23:14,17; Deuteronomium 16:16).

Dat Jozua tot het volk zei, dat zij *'in drie dagen over de Jordaan zouden gaan en het land erven'*, (Jozua 1:11; 3:2).

'Jehovah riep tot Samuël drie malen en hij antwoordde ten derde male', (1 Samuël 3:8).

'Toen Saul David wilde doden, verborg David zich in het veld tot aan de derde avond.'

Jonathan zei tot David: Ik zal mijn vader onderzoeken op de derde dag.

Dat Jonathan drie pijlen ter zijde van de steen zou schieten en dat David toen voor Jonathan op zijn aangezicht ter aarde viel, en zich driemaal boog', (1 Samuël 20:5,12,19,20,35,36,41)

Dat David uit drie dingen één zou kiezen: *'òf zeven jaren van honger in het land, òf dat hij drie maanden zou vlieden voor de vijanden, òf drie dagen pestilentie in het land'*, (2 Samuël 24:12,13).

Dat er was *'in Davids dagen een honger, drie jaren, jaar achter jaar'*, (2 Samuël 21:1).

Dat *'Elia zich driemaal uitmat over de dode knaap en hem levend maakte'*, 1 Koningen 17:21).

Dat *'Elia, toen hij Jehovah een altaar bouwde, zei dat zij water zouden gieten op het brandoffer en op het hout, driemaal'*, (1 Koningen 18:34).

Dat *'het vuur tweemaal de hoofdmannen over vijftigen verteerde, die tot Elia gezonden waren, maar niet hem, die ten derde male gezonden werd'*, (2 Koningen 1:13).

Dat het een teken was voor koning Chiskiah *'dat zij zouden eten dat jaar, wat vanzelf gewassen was, in het tweede jaar, wat daarvan weer uitspruit, maar in het derde jaar zouden zij zaaien, maaien en planten wijngaarden en hun vruchten eten'*, (2 Koningen 19:29).

Dat *'Daniël in zijn huis ging en open vensters had in zijn opperzaal, tegen Jeruzalem, alwaar hij driemaal des daags zegende op zijn knieën en bad'*, (Daniël 6:11,14).

Dat *'Daniël drie weken der dagen treurde, het begeerlijke brood niet etende, noch wijn drinkende, noch zich zalvend, totdat de drie weken der dagen vervuld waren'*, (Daniël 10:2,3).

Dat *'Jesaja naakt en barvoets ging drie jaren, tot een teken en wonder over Egypte en over Kusch'*, (Jesaja 20:3).

Dat *'uit de kandelaar drie rieten zouden uitgaan van beide zijden, en drie amandelvormige schaaltes in elk riet'*, (Exodus 25:32,33).

Dat *'in de Urim en Thumim drie kostbare stenen in elke rij zouden zijn'*, (Exodus 28:17-19).

Dat *'in de nieuwe tempel drie kamertjes der poort zouden zijn van deze, en drie van gene zijde, en deze drie van enerlei maat; aan het voorhuis des huizes de breedte van de poort, drie ellen van deze en drie ellen van gene zijde'*, (Ezechiël 40:10,21,48).

Dat er *'in het Nieuwe Jeruzalem zouden zijn drie poorten noordwaarts, drie oostwaarts, drie zuidwaarts en drie westwaarts'*, (Ezechiël 48:31-34; Openbaring 21:13).

Evenzo in de volgende plaatsen, dat *'Petrus driemaal Jezus verloochende'*, (Mattheüs 26:34,69) en volgende verzen.

Dat *'de Heer driemaal tot Petrus zei: Hebt gij Mij lief'*, (Johannes 21:17).

En eveneens in de gelijkenis *'dat een mens die een wijngaard plantte, driemaal dienstknechten zond en tenslotte de Zoon'*, (Lukas 20:12; Markus 12:2,4-6).

Dat *'zij die in de wijngaard werkten, gehuurd waren omtrent de derde ure, de zesde ure, de negende ure en de elfde ure'*, (Mattheüs 20:1-17).

'En over de vijgenboom, die omdat hij geen vrucht droeg, drie jaren lang uitgehouwen zou worden', (Lukas 13:6,7).

Zoals een drievoud en het derde uitbeeldend was, was het ook het derde deel, zoals *'dat voor een spijsoffer van meelbloem twee tienden gemengd werden met olie, een derde deel van een hin; en de wijn ten drankoffer was een derde deel van een hin'*, (Numeri 15:6,7; Ezechiël 46:14).

Bij Ezechiël: *‘Dat een scheermes zou gaan over zijn hoofd en over zijn baard, en dat hij daarna de haren zou delen en een derde deel met vuur verbranden, een derde deel slaan met een zwaard rondom en een derde deel in de wind strooien’*, (Ezechiël 5:1,2,12).

Bij Zacharia: *‘Dat in het ganse land twee delen zullen worden uitgeroeid en het derde zal overblijven, maar het derde zal door het vuur gebracht worden en beproefd worden’*, (Zacharia 13:8,9).

Bij Johannes: *‘Toen de eerste engel bazuinde, is er geworden hagel en vuur gemengd met bloed en het viel op de aarde, zodat het derde deel der bomen is verbrand.*

De tweede engel heeft gebazuind, en er werd als het ware een grote berg, van vuur brandende, in de zee geworpen, en het derde deel der zee is bloed geworden, waardoor het derde deel der schepselen in de zee, zielen hebbende, is gestorven; en het derde deel der schepen is vergaan.

De derde engel heeft gebazuind en er is een grote ster brandende als een lamp, gevallen uit de hemel en is gevallen op het derde deel der rivieren; de naam van de ster wordt genoemd Alsem.

De vierde engel heeft gebazuind, zodat het derde deel van de zon werd geslagen en het derde deel van de maan en het derde deel van de sterren, opdat het derde deel derzelve zou verduisterd worden, en dat de dag niet zou lichten voor zijn derde deel en de nacht desgelijks’, (Openbaring 8:7-12).

‘De vier engelen zijn ontbonden geworden, om het derde deel der mensen te doden’, (Openbaring 9:15).

‘Door deze drie werd het derde deel der mensen gedood, door het vuur, door de rook en door het sulfuer, dat uit de mond van de paarden ging’, (Openbaring 9:18).

‘De draak trok met zijn staart het derde deel der sterren des hemels, en wierp die op de aarde’, (Openbaring 12:4).

Maar het derde deel betekent iets en nog niet het volle; daarentegen het derde en de drievoud het volledige, en wel het boze voor de bozen en het goede voor de goeden.

2789. Dat de woorden ‘en Abraham hief de ogen op en zag’ de gedachte en de schouwing uit het Goddelijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de ogen, namelijk het inzicht, waarover in nr. 2701; vandaar betekent de ogen opheffen, het inzicht verheffen, dus denken; en uit de betekenis van zien, namelijk een schouwing hebben uit het Goddelijke, daar het op de Heer betrekking heeft.

2790. Dat de woorden ‘de plaats van verre’ betekenen ten aanzien van de staat die Hij voorzag, blijkt uit de betekenis van de plaats, namelijk de staat, waarover de nrs. 1273-1277, 1376-1381, 2625; en uit de betekenis van ‘zien van verre’, namelijk vooruitzien.

2791. vers 5. *En Abraham zei tot zijn knapen: Blijft gij hier met de ezel en ik en de knaap zullen heengaan tot daar, en wij zullen ons neerbuigen en wij zullen tot u wederkeren.*

Abraham zei tot zijn knapen: Blijft gij hier met de ezel, betekent de afscheiding van het vorige redelijke tezamen met het toenmalige natuurlijke; en ik en de knaap zullen heengaan tot daar, betekent het Goddelijk Redelijke in de staat van het ware, aangejord voor de allerzwaarste en binnenste worstelingen van de verzoeking; de knaap is het Goddelijk Redelijke in een dergelijke staat; en wij zullen ons neerbuigen, betekent de onderwerping; en wij zullen tot u wederkeren, betekent de verbinding daarna.

2792. Dat de woorden ‘Abraham zei tot zijn knapen; Blijft gij hier met de ezel’ de afscheiding betekenen van het vorige redelijke tezamen met het toenmalige natuurlijke, blijkt uit de betekenis van ‘gij hier blijven’ te weten zolang gescheiden worden; uit de betekenis van de

knapen, namelijk het vorige redelijke, waarover eerder in nr. 2782; en uit de betekenis van de ezel, namelijk de natuurlijke mens of het natuurlijke, waarover eveneens eerder in nr. 2781.

2793. Dat de woorden ‘en ik en de knaap zullen heengaan tot daar’ het Goddelijk Redelijke betekenen in de staat van het ware, aangejord voor de allerzwaarste en binnenste worstelingen van de verzoeken en dat de knaap het Goddelijk Redelijke in een dergelijke staat is, kan blijken uit de uitbeelding van Izaäk, te weten het Goddelijk Redelijke, hier echter – daar hij niet Izaäk, noch als eerder ‘mijn zoon’ wordt genoemd – het Goddelijk Redelijke in een dergelijke staat, waarover hierna.

2794. Dat de woorden ‘en wij zullen ons neerbuigen’ de onderwerping betekenen, kan zonder verklaring blijken.

2795. Dat de woorden ‘en wij zullen tot u wederkeren’ de verbinding daarna betekenen, kan ook zonder verklaring blijken.

Daar in dit hoofdstuk over de allerzwaarste en binnenste verzoeken van de Heer wordt gehandeld, worden alle staten beschreven die Hij aanvaardde toen Hij deze verzoeken onderging.

De eerste staat wordt beschreven in vers 3, de tweede staat in dit vers, de derde in het daarop volgende vers en de overige daarna.

Maar deze staten kunnen niet algemeen begrijpelijk worden uitgelegd, wanneer men niet eerst verschillende dingen weet, niet alleen ten aanzien van het Goddelijke van de Heer, dat hier door Abraham wordt uitgebeeld, maar ook over Zijn Goddelijk Menselijke, hier door Izaäk uitgebeeld, en over de staat van dit Redelijke, toen Hij de worstelingen van de verzoeken binnenging en onderging, hetgeen hier de knaap is, en verder, wat en hoe het vorige redelijke was en ook het natuurlijke ervan en verder van welke aard de staat was, toen het een met het ander verbonden werd en van welke aard de staat was, toen zij meer of minder gescheiden werden.

Bovendien dient men verschillende dingen te weten over de verzoeken, zoals wat uiterlijke en innerlijke verzoeken zijn en vandaar wat de binnenste en allerzwaarste verzoeken waren die de Heer had, waarover in dit hoofdstuk.

Zolang deze dingen onbekend zijn, kunnen de dingen die in dit vers besloten liggen, nooit begrijpelijk worden beschreven en wanneer zij beschreven worden, ook al was het op de helderste wijze, zouden zij toch duister schijnen.

Voor de engelen zijn al deze dingen, omdat zij in het licht van de hemel zijn door de Heer, duidelijk en helder, ja zelfs zalig, want zij zijn in de hoogste mate hemels.

Hier zij slechts gezegd, dat de Heer nooit verzocht kon worden, toen Hij in het Goddelijke Zelf was, want het Goddelijke is oneindig boven alle verzoeking verheven, maar Hij kon naar het menselijke verzocht worden.

Dit is de reden waarom Hij, toen Hij de zwaarste en binnenste verzoeken moest ondergaan, aan zichzelf het vorig menselijke toevoegde, namelijk het redelijke en het natuurlijke ervan, zoals in vers 3 beschreven wordt; en dat Hij Zich daarna daarvan afscheidde, zoals in dit vers wordt gezegd; maar dat Hij niettemin daarvan iets behield, waardoor Hij verzocht kon worden; dit is de reden, waarom hier niet gezegd wordt ‘Izaäk mijn zoon’, maar ‘knaap’; en dat door de knaap het Goddelijk Redelijke in een dergelijke staat wordt bedoeld, namelijk in de staat van het ware, toegerust voor de allerzwaarste en binnenste worstelingen van de verzoeken, zie nr. 2793.

Dat noch het Goddelijke Zelf, noch het Goddelijk Menselijke verzocht kan worden, kan eenieder alleen al hieruit duidelijk zijn, dat zelfs de engelen niet tot het Goddelijke kunnen naderen, nog minder de geesten die de verzoeken veroorzaken en nog veel minder de hellen.

Hieruit blijkt duidelijk, waarom de Heer in de wereld kwam en de menselijke staat zelf met de gebrekkigheid ervan aantrok, want zo kon Hij dus naar het menselijke worden verzocht en door middel van verzoeken de hellen onderwerpen en alle dingen tot in bijzonderheden tot gehoorzaamheid en in orde brengen en het menselijk geslacht behouden, dat zich zo ver van het hoogste Goddelijke had verwijderd.

2796. Wat het aantrekken, van de verschillende staten door de Heer, betreft, waarover hier gehandeld wordt, dit moet de mens wel noodzakelijkerwijs onbekend zijn, want hij denkt nooit over de veranderingen van de staten na, terwijl deze toch voortdurend voortgaan, zowel ten aanzien van de verstandelijke dingen of de gedachten, als ten aanzien van de dingen van de wil of de aandoeningen.

Dat hij hierover niet nadenkt, komt omdat hij gelooft, dat alle dingen bij hem tot in bijzonderheden in een natuurlijke orde op elkaar volgen en dat er niets hogers is dat bestuurt, terwijl het toch zo gesteld is, dat alle dingen bij hem tot in bijzonderheden beschikt worden door geesten en engelen en dat alle staten en veranderingen van staat daaruit voortvloeien en dus zo door de Heer tot in eeuwigheid gericht worden naar doeleinden, die de Heer alleen voorziet.

Dat het met deze zaak zo is gesteld, is mij door de ondervinding van nu al verscheidene jaren ten duidelijkste bekend geworden en ook is het mij te weten en te gewaarworden gegeven, wat voor geesten en engelen bij mij waren en wat voor staten zij veroorzaakten, en dit kan ik plechtig verzekeren, dat alle staten tot op de allerkleinste bijzonderheden ervan toe, daar vandaan komen, en dat zij door de Heer zo worden bestuurd.

Verder is het mij te weten en te gewaarworden gegeven, dat er in iedere staat zeer vele andere zijn die niet verschijnen, en die, wanneer zij tezamen zijn, als één algemene staat verschijnen; en dat deze staten zijn gerangschikt naar de staten die volgens de orde in hun verband volgen. Bij de mens worden deze dingen door de Heer gedaan, maar bij de Heer Zelf, toen Hij in de wereld leefde, werden zij door Hemzelf gedaan, omdat Hij Goddelijk was en het Zijn zelf van Zijn Leven Jehovah was.

De veranderingen van staat ten aanzien van de dingen van het verstand en de dingen van de wil bij de mens en in welke orde zij op elkaar volgen en verder de reeksen die zij doorlopen en hoe zij zo door de Heer zoveel mogelijk naar het goede gebogen worden, dit te weten behoort toe aan de engelen.

De wijsheid van de engelen is van dien aard dat zij dergelijke dingen tot in de allerfijnste bijzonderheden gewaar worden.

Vandaar komt het dat deze dingen, die geopenbaard zijn in de innerlijke zin ten aanzien van de veranderingen van staat bij de Heer, voor de engelen – daar zij in het licht van de hemel zijn door de Heer – helder en scherp onderscheiden waarneembaar zijn; en zij zijn ook enigermate verstaanbaar voor de mens, die in het eenvoudig goede leeft; maar deze dingen zijn louter in duisternis en als niets voor degenen die in het boze zijn, alsmede voor hen die in de fantasie van de wijsheid zijn.

Want dezen hebben hun natuurlijk en redelijk schijnsel verduisterd en uitgeblust door verschillende dingen die duisternis over hen brachten, hoezeer zij zich ook boven anderen in het licht wanen.

2797. vers 6. *En Abraham nam het hout des brandoffers en legde het op Izaäk zijn zoon; en hij nam in zijn hand het vuur en het mes, en zij gingen beiden samen.*

Abraham nam het hout des brandoffers, betekent de verdienste van de Gerechtigheid; en legde het op Izaäk zijn zoon, betekent dat zij werd toegevoegd aan het Goddelijk Redelijke; en hij nam in zijn hand het vuur en het mes, betekent het goede van de liefde en het ware van het geloof; en zij gingen beiden samen, betekent de vereniging zoveel als mogelijk.

2798. Dat de woorden ‘Abraham nam het hout des brandoffers’ de verdienste van de gerechtigheid betekenen, blijkt uit hetgeen eerder is gezegd en aangetoond in nr. 2784, dus zonder nadere verklaring.

Dat de woorden ‘en legde het op Izaäk’ betekenen, dat zij werd toegevoegd aan het Goddelijk Redelijke, namelijk de verdienste van de Gerechtigheid, kan blijken uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover vaak eerder; en uit de betekenis van ‘op hem leggen’, te weten toevoegen.

Er wordt gezegd ‘zijn zoon’, omdat het Goddelijk Menselijke van de Heer niet alleen ontvangen, maar ook geboren werd van Jehovah.

Dat de Heer ontvangen was van Jehovah is ten volste bekend door het Woord van de Heer; vandaar wordt Hij Zoon van de Allerhoogste, Zoon Gods en Eniggeborene van de Vader genoemd, (Mattheüs 2:15; 3:16,17; 16:13-17; 17:5; 27:43,54; Markus 1:11; 9:7,9; 14:61,62; Lukas 1:31,32,35; 3:21,22; 9:35; 10:22; Johannes 1:14,18,50; 3:13,16-18; 5:20-27; 6:69; 9:34,35,38; 10:35,36; 20:30,31), en nog in tal van andere plaatsen meer, waar Hij Jehovah ‘Zijn Vader’ noemt.

Dat Hij geboren was van de maagd Maria is ook bekend, maar gelijk een ander mens; toen Hij echter wederom geboren of Goddelijk werd, was het van Jehovah die in Hem was en die Hij Zelf was ten aanzien van het wezen van het leven zelf.

De vereniging van het Goddelijk en het Menselijk Wezen vond plaats onderling en wederkerig, zodat Hij het Goddelijk Wezen met het Menselijk Wezen verenigde en het Menselijk Wezen met het Goddelijk Wezen, zie de nrs. 1921, 1999, 2004, 2005, 2018, 2025, 2083, 2508, 2523, 2618, 2628, 2632, 2728, 2729.

Hieruit kan blijken, dat de Heer het Menselijke in Zich uit eigen macht Goddelijk maakte en dus zo Gerechtigheid werd.

Het was de verdienste van de Gerechtigheid, die aan het Goddelijk Redelijke werd toegevoegd, toen Hij de binnenste verzoeken onderging, waaruit Hij toen streed en waartegen de boze genieën vochten, totdat Hij ook dit verheerlijkte.

Deze dingen zijn het, die in de innerlijke zin daaronder worden verstaan, dat Abraham het hout des brandoffers legde op Izaäk zijn zoon en deze dingen zijn het die door de engelen worden waargenomen, wanneer deze woorden gelezen worden.

2799. Dat de woorden ‘en hij nam in zijn hand het vuur en het mes’ het goede van de liefde en het ware van het geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van het vuur, namelijk het goede van de liefde, waarover in nr. 934; en uit de betekenis van het mes, namelijk het ware van het geloof.

Dat het mes, dat op de slachtoffers gericht was tijdens de offerplechtigheden, het ware van het geloof betekende, kan blijken uit de betekenis van het zwaard of van het kleine zwaard in het Woord, want in de plaats van ‘mes’ wordt ‘klein zwaard’ gezegd.

Beide hebben dezelfde betekenis, maar met dit verschil, dat het mes, dat voor de slachtoffers werd gebruikt, het ware van het geloof betekende, maar het zwaard het strijdende ware; en daar het mes zelden in het Woord genoemd wordt, om een verborgen reden, waarover hierna, mag het aangetoond worden, wat het zwaard betekent.

Het zwaard betekent in de innerlijke zin het strijdende ware van het geloof en verder de verwoesting van het ware; en in de tegenovergestelde zin het strijdende valse en de bestraffing van het valse.

I. Dat het zwaard het strijdend ware van het geloof betekent, kan uit de volgende plaatsen blijken; bij David: ‘*Gord Uw zwaard aan de heup, o Machtige, gedij in Uw heerlijkheid en Uw eer; rijd op het woord der waarheid en Uw rechterhand zal U wonderbaarlijke dingen leren*’, (Psalm 45:4,5) waar over de Heer gehandeld worden; het zwaard staat voor het strijdend ware.

Bij dezelfde: *'De barmhartigen zullen van vreugde opspringen in heerlijkheid, zij zullen zingen op hun legers; de verheffingen Gods zullen in hun keel zijn en tweesnijdend zwaard in hun hand'*, (Psalm 149:5,6).

Bij Jesaja: *'Jehovah heeft Mij van de baarmoeder af geroepen, van Mijn moeders ingewanden heeft Hij Mijn naam vermeld, en Hij heeft Mijn mond gesteld als een scherp zwaard en Hij heeft Mij tot een gepolijste pijl gesteld'*, (Jesaja 49:1,2); scherp zwaard voor het strijdende ware, gepolijste pijl voor het ware van de leer, zie de nrs. 2686, 2709.

Bij dezelfde: *'Aschur zal vallen door het zwaard, niet eens mans; en het zwaard, niet eens mensen, zal hem verteren; en hij zal voor het zwaard vlieden en zijn jongelingen zullen tot schatting worden'*, (Jesaja 31:8); Aschur staat voor de redenering in Goddelijke dingen, nrs. 119, 1186; 'zwaard niet eens mans en niet eens mensen' voor het valse, 'het zwaard waarvoor hij vlieden zal' voor het strijdende ware.

Bij Zacharia: *'Keert gijlieden weder tot de sterkte, gij gebondenen, die daar hoopt, ook heden verkondig Ik, dat Ik u dubbel zal wedergeven, Ik die Mij Judah gespannen heb als een boog, Ik heb Efraïm gevuld, en uw zonen, o Zion, verwekt tegen uw zonen, o Javan, en Ik zal u stellen als het zwaard van een sterke, en Jehovah zal over henlieden verschijnen, en Zijn pijlen zullen uitvaren als een bliksem'*, (Zacharia 9:12-14); zwaard van een sterke voor het strijdende ware.

Bij Johannes: *'In het midden van de zeven kandelaren een, de Zoon des mensen gelijk zijnde; Hij had in Zijn rechterhand zeven sterren, uit Zijn mond ging een tweesnijdend scherp zwaard, en Zijn aanzien was gelijk de zon schijnend in haar kracht'*, (Openbaring 1:13,16); en verder: *'Dit zegt Hij, die het tweesnijdend scherp zwaard heeft; Ik zal haastelijk tot u komen en zal tegen hen krijg voeren met het zwaard Mijnsmonds'*, (Openbaring 2:12,16); het tweesnijdend scherp zwaard staat duidelijk voor het strijdende ware, dat daarom werd uitgebeeld door het zwaard uit de mond uitgaande.

Bij dezelfde: *'Uit de mond van Hem die op het witte paard zat, ging een scherp zwaard, en Hij zal daarmee de natiën slaan; en zij werden gedood met het zwaard van Hem, die op het paard zat, hetwelk uit Zijn mond ging'*, (Openbaring 19:15,21) waar duidelijk blijkt, dat het zwaard uit de mond het strijdende ware is.

Dat de op het witte paard zittende het Woord is en dus de Heer, die het Woord is, zie men eerder in de nrs. 2760-2763.

Dit is de reden, waarom de Heer zegt bij Mattheüs: *'Meent niet dat Ik gekomen ben om vrede te brengen op de aarde; Ik ben niet gekomen om vrede te brengen, maar het zwaard'*, (Mattheüs 10:34).

En bij Lukas: *'Maar nu, wie een buidel heeft, die neme hem, desgelijks ook een beurs, die echter geen heeft, die verkope zijn klederen en kope een zwaard; zij zeiden: Heer, zie hier twee zwaarden; maar Jezus zei: Het is genoeg'*, (Lukas 22:36-38) waar onder het zwaard niets anders wordt verstaan dan het ware, waaruit en waardoor zij zouden strijden.

Bij Hosea: *'Te dien dage zal Ik een verbond voor hen maken met het wilde dier des velds en met de vogel der hemelen en met het kruipend dier des aardbodems; en Ik zal de boog en het zwaard en de krijg van de aarde verbreken en zal hen in zekerheid doen nederliggen'*, (Hosea 2:17) waar sprake is van het rijk van de Heer; door het verbreken van boog, zwaard en krijg wordt aangeduid, dat daar geen strijd is over de leer en het ware.

Bij Jozua: *'Jozua hief zijn ogen op, en zag, en ziet, er stond een man tegenover hem, en een uitgetogen zwaard in zijn hand; hij zei tot Jozua: Ik ben de vorst van het heir van Jehovah; en Jozua viel op zijn aangezicht ter aarde'*, (Jozua 5:13,14).

Dit vond plaats, toen Jozua met de zonen Israëls in het land Kanaän binnentrok, waaronder de intocht van de gelovigen in het rijk van de Heer wordt verstaan; het strijdende ware, dat tot de Kerk behoort, is het uitgetogen zwaard in de hand van de vorst van het heir van Jehovah.

Dat door kleine zwaarden of messen het ware van het geloof wordt aangeduid, kan hieruit blijken, dat zij niet alleen werden gebruikt bij de slachtofferplechtigheden, maar ook bij de besnijdenis.

Voor het gebruik bij de besnijdenis waren zij van steen en werden ‘kleine zwaarden van rotssteen’ genoemd, zoals duidelijk blijkt bij Jozua: *‘Jehovah zei tot Jozua: Maak u kleine zwaarden van rotssteen en besnijd wederom de zonen Israëls ten tweede male.*

En Jozua maakte zich kleine zwaarden van rotssteen en besneed de zonen Israëls op de heuvel der voorhuiden’, (Jozua 5:2,3).

Dat de besnijdenis een uitbeelding was van de reiniging van de eigen- en wereldliefde, zie de nrs. 2039, 2632; en daar deze reiniging plaatsvindt door de waarheden van het geloof, werden kleine zwaarden van rotssteen gebruikt, nrs. 2039, 2046, beide aan het einde.

II. Dat het zwaard de verwoesting van het ware betekent, blijkt uit de volgende plaatsen, bij Jesaja: *‘Deze twee dingen zijn u wedervaren; wie heeft medelijden met u; er is verwoesting en verbreking, en honger, en zwaard, wie zal u vertroosten; uw zonen zijn in bezwijming gevallen, zij liggen aan het hoofd van alle straten’, (Jesaja 51:19,20);* honger voor verwoesting van het goede en zwaard voor verwoesting van het ware; liggen aan het hoofd van alle straten voor verstoken zijn van al het ware; dat de straat het ware is, nr. 2336; wat verwoesting is, zie de nrs. 301-304, 407, 408, 410, 411.

Bij dezelfde: *‘Ik zal ulieden ten zwaarde tellen en gij zult allen u ter slachting krommen; omdat Ik geroepen heb en gij hebt niet geantwoord, Ik gesproken heb en gij hebt niet gehoord’, (Jesaja 65:12).*

Bij dezelfde: *‘Met vuur en met het zwaard zal Jehovah richten alle vlees en de verslagenen van Jehovah zullen velen zijn’, (Jesaja 66:16);* verslagenen van Jehovah voor de verwoesten.

Bij Jeremia: *‘Op alle heuvels in de woestijn zijn verwoesters gekomen, want het zwaard van Jehovah verteert van het ene einde van het land tot aan het andere einde van het land; er is geen vrede voor enig vlees; zij hebben tarwe gezaaid en hebben doornen gemaaid’, (Jeremia 12:12,13);* zwaard van Jehovah klaarblijkelijk voor de verwoesting van het ware.

Bij dezelfde: *‘Zij hebben gelogen tegen Jehovah en hebben gezegd: Hij is het niet en ons zal geen kwaad overkomen, wij zullen noch zwaard noch honger zien, en de profeten zullen tot wind worden en er is geen spraak in hen’, (Jeremia 5:12,13).*

Bij dezelfde: *‘Ik zal bezoeking over hen doen; de jongelingen zullen door het zwaard sterven; hun zonen en hun dochters zullen van honger sterven’, (Jeremia 11:22).*

Bij dezelfde: *‘Wanneer zij brandoffer en spijsoffer offeren, Ik zal aan hen geen welgevallen hebben, want door het zwaard en door de honger en door de pestilentie zal Ik hen verteren; en ik zei: Ach, Heer Jehovih, zie, de profeten zeggen aan hen: Gij zult geen zwaard zien en gij zult geen honger hebben’, (Jeremia 14:12,13).*

Bij dezelfde: *‘De stad is gegeven in de hand van de Chaldeeën, die tegen haar strijden, vanwege het zwaard en de honger en de pestilentie’, (Jeremia 32:24,36).*

Bij dezelfde: *‘Ik zal onder hen zenden het zwaard, de honger en de pestilentie, totdat zij verteerd zullen zijn van boven de aardbodem, die Ik hun en hun vaders gegeven had’, (Jeremia 24:10);* op deze plaats wordt de verwoesting beschreven door zwaard, honger en pestilentie; door het zwaard de verwoesting van het ware, door de honger de verwoesting van het goede, door de pestilentie verwoesting tot verterens toe.

Bij Ezechiël: *‘Zoon des mensen, neem een scherp zwaard, een scheermes der barbieren zult gij u nemen, en gij zult het laten gaan over uw hoofd en over uw baard, en gij zult u een weegschaal nemen, en ze delen; een derde zult gij in het midden van de stad met vuur verbranden; een derde deel zult gij slaan met het zwaard rondom hetzelfde; en een derde deel zult gij in de wind strooien, en Ik zal het zwaard achter hen uittrekken.*

Een derde deel zal van de pestilentie sterven en zal door honger verteerd worden in het midden, en een derde deel zal door het zwaard vallen rondom en een derde deel zal Ik in alle

wind verstrooien en Ik zal het zwaard achter hen uittrekken', (Ezechiël 5:1,2,12,17) waar sprake is van de verwoesting van het natuurlijk ware, dat zo beschreven wordt.

Bij dezelfde: *'Het zwaard is buiten en de pest en de honger van binnen; die op het veld is, die zal de honger en de pest verteren'*, (Ezechiël 7:15).

Bij dezelfde: *'Zeg tot de aardbodem Israëls: Alzo zegt Jehovah: Zie, Ik wil aan u, en Ik zal Mijn zwaard uit zijn schede trekken, en Ik zal van u doen uitroeien de rechtvaardige en de goddeloze.*

Omdat Ik van u uitroeien zal de rechtvaardige en de goddeloze, daarom zal Mijn zwaard uit zijn schede uitgaan en het zal niet meer wederkeren.

Het Woord van Jehovah geschiedde tot mij, zeggende: Zoon des mensen, profeteer en zeg: Alzo zegt Jehovah: Zeg: Het zwaard, het zwaard is gescherpt en ook geveegd; het is gescherpt om een slachting te slachten; het is geveegd, opdat het een glinster hebbe.

Zoon des mensen, profeteer en zeg: Alzo zegt de Heer Jehovih tot de zonen Ammons en tot hun gesmaad; en zeg: Het zwaard, het zwaard is uitgetrokken ter slachting en het is geveegd ter vertering vanwege de glinster, terwijl zij uw ijdelheid zien, terwijl zij u leugen voorzeggen', (Ezechiël 21:3-5,8-10,28,29); daar wordt door het zwaard niets anders aangeduid dan de verwoesting, zoals duidelijk uit elke bijzonderheid in de innerlijke zin blijkt.

Bij dezelfde: *'De koning van Babel zal uw torens afbreken met zijn zwaarden; vanwege de menigte van zijn paarden zal u derzelver stof bedekken; uw muren zullen beven vanwege het gedruis van de ruiters en van het wiel en van de wagen zullen uw muren bewogen worden; hij zal met de hoeven van zijn paarden al uw straten vertreden', (Ezechiël 26:9-11); wat Babel is, zie in nr. 1326; en dat het verwoest, in nr. 1327.*

Bij David: *'Indien hij zich niet bekeert, God zal Zijn zwaard wetten, Hij zal Zijn boog spannen en die bereid maken', (Psalm 7:13).*

Bij Jeremia: *'Ik zei: Ach Heer, waarlijk, bedriegende hebt Gij dit volk en Jeruzalem bedrogen, zeggende: Gijlieden zult vrede hebben; en het zwaard heeft tot aan de ziel geraakt', (Jeremia 4:10).*

Bij dezelfde: *'Verkondigt in Egypte en doet het horen in Migdal: Stelt u er naar en maakt u gereed, want het zwaard zal verslinden rondom u', (Jeremia 46:14).*

Bij dezelfde: *'Het zwaard over de Chaldeeën en tegen de inwoners van Babel en tegen haar vorsten en tegen haar wijzen; het zwaard tegen de snoevers en zij zullen zot worden; het zwaard tegen haar sterken en zij zullen verbijsterd worden; het zwaard tegen haar paarden en tegen haar wagens en tegen de ganse gemengde hoop die in haar midden is, en zij zullen tot wijven worden; het zwaard tegen haar schatten en zij zullen geplunderd worden; droogten over haar wateren en zij zullen uitdrogen', (Jeremia 50:35-38); het zwaard staat klaarblijkelijk voor de verwoesting van het ware, want er wordt gezegd 'het zwaard tegen de wijzen, tegen de snoevers, tegen de sterken, tegen de paarden en wagens, tegen de schatten', en dat 'droogten zijn over de wateren en zij zullen uitdrogen'.*

Bij dezelfde: *'Wij hebben Egypte de hand gegeven, Aschur om met brood verzadigd te worden; knechten hebben over ons geheerst, er is niemand die ons uit hun hand rukke; wij moeten ons brood met onze zielen halen, vanwege het zwaard der woestijn', (Klaagliederen 5:6,8,9).*

Bij Hosea: *'Hij zal in het land van Egypte niet wederkeren, en Aschur, die zal zijn koning zijn; omdat zij weigerden tot Mij weder te keren; en het zwaard zal over zijn steden hangen en zijn grendels verteren en opeten, vanwege hun beraadslagingen', (Hosea 11:5,6).*

Bij Amos: *'Ik heb de pestilentie onder ulieden gezonden in de weg van Egypte; Ik heb uw jongelingen gedood door het zwaard, met de gevangenis van uw paarden', (Amos 4:10); in de weg van Egypte staat voor de wetenschappelijke dingen, die verwoesten wanneer zij van hier uit over de Goddelijke dingen redeneren; de gevangenis van de paarden staat voor het verstandelijke, beroofd van zijn gave.*

III. Dat het zwaard in de tegenovergestelde zin het strijdende valse betekent, kan blijken bij David: *'Mijn ziel ligt in het midden der leeuwen, de zonen der mensen zijn ontvlamd; hun tanden zijn spiezen en pijlen en hun tong een scherp zwaard'*, (Psalm 57:5).

Bij dezelfde: *'Zie, zij rispen op met hun mond; zwaarden zijn op hun lippen, want wie hoort het'*, (Psalm 59:8).

Bij Jesaja: *'Gij zijt verworpen van uw graf als een gruwelijke scheut, als een kled van de gedoden die met het zwaard doorstoken zijn, die neerdalen tot de stenen van de kuil als een vertrapt dood lichaam'*, (Jesaja 14:19) waar over Lucifer wordt gehandeld.

Bij Jeremia: *'Tevergeefs heb Ik uw zonen geslagen; zij hebben de tucht niet aangenomen; ulieder zwaard heeft uw profeten verteerd, als een verdervende leeuw. O geslacht, ziet gijlieden het woord van Jehovah; ben Ik Israël een woestijn geweest'*, (Jeremia 2:30,31).

Bij dezelfde: *'Gaat niet uit het veld en wandelt niet op de weg, want het zwaard van de vijand is er, schrik van rondom'*, (Jeremia 6:25,26).

Bij dezelfde: *'Neem de beker des wijns der woede en geef die te drinken aan alle natiën, tot welke Ik u zal zenden; en zij zullen drinken en beven en dol worden vanwege het zwaard, dat Ik onder ulieden zal zenden; drinkt en wordt dronken en spuugt en valt neder en staat niet weder op vanwege het zwaard'*, (Jeremia 25:15,16,27).

Bij dezelfde: *'Trekt op, gij paarden; en raast, gij wagens; laat de sterken uittrekken; Chusch en Puth, die het schild handelen; en de Ludiërs, die de boog handelen en spannen; en dit is de dag des Heren Jehovih der heirscharen, een dag der wrake; en het zwaard zal vreten en verzadigd en dronken worden van hun bloed'*, (Jeremia 46:9,10).

Bij Ezechiël: *'Zij zullen uw klederen uittrekken en de vaten uwer heerlijkheid nemen en u naakt en bloot laten; en zij zullen tegen u een vergadering doen opkomen en zullen u met stenen stenigen, u met hun zwaarden doorsteken'*, (Ezechiël 16:39,40) waar gehandeld wordt over de gruwelen van Jeruzalem.

Bij Zacharia: *'Wee de nietige herder, de verlater der kudde; het zwaard zal over zijn arm zijn en over zijn rechteroog, verdorrende zal zijn rechterarm verdorren, en verdonkerd zal zijn rechteroog donker worden'*, (Zacharia 11:17).

Bij Hosea: *'Zij hebben tegen Mij het boze gedacht; hun vorsten zullen vallen door het zwaard, vanwege de gramschap van hun tong; dit is hunlieder bespotting in het land van Egypte'*, (Hosea 7:15,16).

Bij Lukas: *'Er zal grote angst zijn over het land en toorn in dit volk; want zij zullen vallen door de mond des zwaards, en gevankelijk weggevoerd worden onder alle natiën; en tenslotte zal Jeruzalem van de natiën vertreden worden'*, (Lukas 21:23,24) waar de Heer spreekt over de voleinding der eeuw; in de zin van de letter over de Joden, dat zij verstrooid zullen worden en over Jeruzalem, dat het vernietigd zal worden, maar in de innerlijke zin over de laatste staat van de Kerk.

Door 'vallen door de mond des zwaards' wordt aangeduid, dat er niet meer het ware is, maar louter het valse; door alle natiën worden alle soorten van het boze aangeduid, waaronder zij gevankelijk zullen worden weggevoerd; dat de natiën de boosheden zijn, zie de nrs. 1259, 1260, 1849, 1868; dat Jeruzalem de Kerk is in nr. 2117, die op deze wijze vertreden wordt.

IV. Dat het zwaard ook de straf van het valse betekent, blijkt bij Jesaja: *'Te dien dage zal Jehovah met Zijn hard en groot en sterk zwaard bezoeking doen over de Leviathan, de langwerpige slang en over de Leviathan, de gekronkelde slang, en Hij zal de walvissen die in de zee zijn, doden'*, (Jesaja 27:1) waar gehandeld wordt over hen, die door redeneringen uit zinnelijke en wetenschappelijke dingen binnendringen in de mysteries van het geloof; het harde, grote en sterke zwaard staat voor de daaruit voortvloeiende straffen van het valse. Daar waar gelezen wordt, dat zij overgegeven aan en gedood door de mond des zwaards, soms van man tot vrouw, van knaap tot grijsaard, tot os, en kleinvee en ezel toe, wordt in de innerlijke zin de straf van de verdoemenis van het valse aangeduid, zoals in, (Jozua 6:21;

8:24,25; 10:28,30,37,39; 11:10-12,14; 13:22; 19:47; Richteren 1:8,25; 4:15,16; 18:27; 20:37; 1 Samuël 15:8,11; 2 Koningen 10:25) en elders.

Vandaar werd bevolen *‘dat een stad, die andere goden zou vereren, met het zwaard geslagen, vernietigd en met vuur verbrand zou worden en tot een hoop zijn eeuwiglijk’*, (Deuteronomium 13:13,15-17); het zwaard voor de straf van het valse, het vuur voor de straf van het boze.

Dat de engel van Jehovah zich in de weg stelde tegen Bileam met uitgetrokken zwaard, (Numeri 22:22,31) betekende, dat het ware het valse, waarin Bileam was, wederstond, waarom hij ook door het zwaard gedood werd, (Numeri 31:8).

Dat het zwaard in de echte zin het strijdende ware betekent en in de tegenovergestelde zin het strijdende valse, en verder de verwoesting van het ware en de straf van het valse, ontleent de oorsprong aan de uitbeeldende dingen in het andere leven; want wanneer daar iemand iets spreekt waarvan hij weet dat het vals is, komen er direct op zijn hoofd als het ware kleine zwaarden neer en doen hem verschrikken; en bovendien wordt het strijdende ware uitgebeeld door dingen die gespist zijn als zwaarden, aangezien het ware zonder het goede van dien aard is; met het goede tezamen is het echter afgerond en zacht.

Daar de oorsprong van dien aard is, is dit de reden dat voor de engelen, zo vaak in het Woord het mes, de lans, het kleine zwaard of het zwaard vermeld wordt, zich het strijdende ware voordoet.

Dat echter het mes hoogst zelden in het Woord vermeld wordt, komt omdat er in het andere leven boze geesten zijn, die ‘messentrekkers’ worden genoemd, en bij wie aan hun zijde hangende messen verschijnen, omdat zij zo’n wilde dierennatuur hebben, dat zij iedereen met het mes de keel willen doorsnijden.

Dit is de reden, dat messen niet vermeld worden, maar kleine zwaarden en zwaarden, want daar deze in de strijd gebruikt worden, wekken zij de voorstelling van oorlog, dus van het strijdende ware.

Daar het bij de Ouden bekend was, dat het kleine zwaard, de kleine lans en het mes het ware betekenden, hadden de heidenen, tot wie dit door overlevering kwam, de gewoonte zich tot bloedens toe te steken bij hun slachtofferplechtigheden en te verwonden met kleine zwaarden, kleine lansen of messen, zoals men leest over de priesters van Baäl: *‘De priesters van Baäl riepen met luide stem en zij sneden zichzelf naar hun wijze met zwaarden en met kleine lansen, totdat het bloed stroomde’*, (1 Koningen 18:28).

Dat alle oorlogswapens in het Woord dingen betekenen, die tot de geestelijke strijd behoren en elk daarvan iets in het bijzonder, zie men in nr. 2686.

2800. Dat de woorden ‘en zij gingen beiden samen’ de vereniging betekenen zoveel als mogelijk, kan zonder verklaring blijken.

2801. vers 7. *En Izaäk zei tot Abraham zijn vader, en zei: Mijn vader; en hij zei: Zie, hier ben ik, mijn zoon; en hij zei: Zie, het vuur en het hout; en waar is het dier tot het brandoffer.*

Izaäk zei tot Abraham zijn vader, en zei: Mijn vader; en hij zei: Zie, hier ben ik, mijn zoon, betekent een samenspraak van de Heer uit de liefde van het Goddelijk Ware met het Goddelijk Goede; het Goddelijk Ware is de zoon, het Goddelijk Goede is de vader; en hij zei: Zie, het vuur en het hout, betekent, dat de liefde en de gerechtigheid tegenwoordig zijn; waar is het dier tot het brandoffer, betekent, waar zijn zij uit het menselijk geslacht, die geheiligd zullen worden.

2802. Dat de woorden ‘Izaäk zei tot Abraham zijn vader, en zei: Mijn vader; en hij zei: Zie, hier ben ik, mijn zoon’ de samenspraak van de Heer uit de liefde van het Goddelijk Ware met het Goddelijk Goede betekenen, blijkt uit de betekenis van Izaäk de zoon, namelijk het

Goddelijk ware en uit de betekenis van Abraham de vader, namelijk het Goddelijk Goede, waarover hierna; en uit de ontroering die in deze woorden is gelegen, namelijk uit beiderzijdse liefde.

Hieruit blijkt duidelijk, dat het een samenspraak is van de Heer met Zijn Vader.

Dat in deze woorden meer verborgenheden verscholen liggen, dan er tot de menselijke gewaarwording kunnen doordringen, kan blijken uit het volgende, dat de woorden ‘hij zei’ viermaal in dit vers voorkomen; het is in het Woord gebruikelijk, dat wanneer iets nieuws begint, er gezegd wordt ‘en hij zei’, zie de nrs. 2061, 2238, 2260 en verder ook hieruit, dat de woorden woorden van liefde zijn en wanneer deze tot de innerlijke gewaarwording van de hemelse engelen, die in de binnenste zin zijn, komen, vormen zij zich daaruit de meest hemelse voorstellingen, want zij vormen zich uit de aandoeningen in het Woord het licht van hun voorstellingen, terwijl de geestelijke engelen dit doen uit de betekenissen van de woorden en de dingen, nrs. 2157, 2275, dus uit deze woorden, waarin vier onderscheiden perioden en ontroeringen van liefde zijn, dergelijke dingen als nooit tot het menselijk begrip kunnen neerdalen, noch in woorden weergegeven kunnen worden, en dit met een onuitsprekelijke menigte en verscheidenheid.

Hieruit kan blijken van welke aard het Woord in de innerlijke zin is, ook daar, waar het in de letter eenvoudig lijkt, zoals in dit vers.

2803. Dat het Goddelijk Ware de zoon is en het Goddelijk Goede de vader is, kan blijken uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, zie nrs. 489, 491, 533, 1147, 2633 en van de vader, namelijk het goede; verder ook uit de ontvangenis en de geboorte van het ware, namelijk uit het goede; het ware kan nooit uit een andere bron dan uit het goede zijn en bestaan, zoals herhaaldelijk werd aangetoond.

Dat de zoon hier het Goddelijk ware is en de vader het Goddelijk Goede, komt omdat de vereniging van het Goddelijk Wezen met het Menselijk Wezen en van het Menselijk met het Goddelijk Wezen het Goddelijk huwelijk is van het goede met het ware en van het ware met het goede, waaruit het hemels huwelijk voortkomt.

Want in Jehovah of in de Heer is niets dan het oneindige en omdat het het oneindige is, kan het niet door enige voorstelling gevat worden, behalve dan dat het het ‘zijn’ en het ‘bestaan’ van al het goede en ware is, of het goede zelf en het ware zelf.

Het Goede zelf is de Vader en het Ware zelf is de Zoon; maar daar er, zoals gezegd, een hemels huwelijk is van het Goede en ware en van het Ware en het Goede, is de Vader in de Zoon en de Zoon in de Vader, zoals de Heer Zelf leert bij Johannes: *‘Jezus zei tot Filippus: Geloof gij niet, dat Ik in de Vader ben en de Vader in mij is’*, (Johannes 14:10,11); en elders bij dezelfde evangelist: *‘Jezus zei tot de Joden: Zo gij Mij niet gelooft, zo gelooft de werken; opdat gij moogt erkennen en geloven, dat de Vader in Mij is en Ik in de Vader’*, (Johannes 10:36,38); en elders: *‘Ik bid voor hen, want al het Mijne is Uwe en het Uwe is Mijne; opdat zij allen één zijn, gelijkterwijs Gij, Vader, in Mij zijt en Ik in U’*, (Johannes 17:9,10,21); en elders: *‘Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt, en God is in Hem verheerlijkt; indien God in Hem verheerlijkt is, zo zal ook God Hem verheerlijken in Zichzelve; Vader verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijk’*, (Johannes 13:31,32; 17:1).

Hieruit kan blijken van welke aard de vereniging is van het Goddelijke en het Menselijke in de Heer, namelijk dat zij onderling en wederzijds of wederkerig is; en het is deze vereniging, die het Goddelijk Huwelijk wordt genoemd waaruit het hemels huwelijk neerdaalt, dat het rijk van de Heer Zelf is in de hemelen, waarover het volgende bij Johannes: *‘In dien dag zult gij erkennen, dat Ik in Mijn Vader ben en gij in Mij en Ik in u’*, (Johannes 14:20) en elders: *‘Ik bid voor hen, opdat zij allen één zijn, gelijkterwijs Gij, Vader, in Mij, en Ik in U, dat ook zij in Ons één zijn, Ik in hen en Gij in Mij; opdat de liefde, waarmee Gij Mij liefgehad hebt, in hen zij en Ik in hen’*, (Johannes 17:21-23,26).

Dat dit hemelse huwelijk het huwelijk is van het goede en het ware en van het ware en het goede, zie de nrs. 2508, 2618, 2728, 2729 en de daarop volgende nummers.

Daar het Goddelijk Goede nooit kan zijn en bestaan zonder het Goddelijk ware en het Goddelijk ware nooit zonder het Goddelijk Goede, maar het een in het ander onderling en wederkerig, is het duidelijk, dat het Goddelijk Huwelijk van eeuwigheid aan was, dat wil zeggen, de Zoon is de Vader en de Vader in de Zoon, zoals de Heer Zelf leert bij Johannes: *‘En nu, verheerlijk Mij, Gij Vader, bij U zelve, met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was’*, (Johannes 17:5,24).

Maar het Goddelijk Menselijke, dat van eeuwigheid aan geboren was, werd ook in de tijd geboren en wat in de tijd geboren werd en verheerlijkt werd, is hetzelfde.

Dit is de reden waarom de Heer zo vaak zei, dat Hij tot de Vader ging die Hem gezonden had, dat wil zeggen, dat Hij tot de Vader terugkeerde; en bij Johannes: *‘In den beginne was het Woord – het Woord is het Goddelijk Ware Zelf -, en het Woord was bij God, en het Woord was God; dit was in den beginne bij God; alle dingen zijn door Hem gemaakt, en zonder Hem is geen ding gemaakt, dat gemaakt is; en het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als van de Eniggeborene van de Vader, vol van genade en waarheid’*, (Johannes 1:1-3,14; 3:13; 6:62).

2804. Dat de woorden ‘hij zei: Zie, het vuur en het hout’ betekenen, dat de liefde en de gerechtigheid tegenwoordig zijn, blijkt uit de betekenis van het vuur, namelijk de liefde, zie nr. 934 en uit de betekenis van het hout des brandoffers, namelijk de verdienste van de gerechtigheid, zie nr. 2784.

2805. Dat de woorden ‘waar is het dier tot het brandoffer’ betekenen, waar zijn degenen uit het menselijk geslacht die geheiligd zullen worden, blijkt uit de uitbeelding van de slachtofferplechtigheden, vooral van de brandoffers.

Dat de brand- en slachtoffers uitbeeldend waren voor de innerlijke eredienst, zie nr. 922, 923; en dat die plaatsvonden met kleinvee en met grootvee; wanneer met kleinvee, dat ze bestonden uit: lammeren, schapen, geiten, bokjes, rammen, geitenbokken; wanneer met grootvee, dan uit: ossen, varren of kalveren; en dat deze verschillende soorten van hemelse en geestelijke dingen betekenden, zie nrs. 922, 1823, 2180; en dat zij daardoor geheiligd werden, nr. 2776.

Hieruit kan blijken dat door de vraag van Izaäk ‘waar is het dier tot het slachtoffer’ wordt aangeduid: waar zijn degenen uit het menselijk geslacht die geheiligd zullen worden, wat nog duidelijker uitkomt in wat volgt, namelijk in het antwoord van Abraham de vader: ‘God zal voor Zichzelf een dier ten brandoffer zien’, vers 8, waardoor wordt aangeduid, dat het Goddelijk Menselijke in hen zal voorzien, die geheiligd zullen worden; en het blijkt hieruit, dat daarna, achter een ram werd gezien, in het struweel vast met zijn horens, die geofferd werd ten brandoffer, vers 13, waarmee diegenen uit het menselijk geslacht worden aangeduid, die van de geestelijk Kerk van de Heer zijn, en bovendien blijkt het uit wat volgt van vers 14 tot 17.

2806. vers 8. *En Abraham zei: God zal voor Zichzelf een dier ten brandoffer zien, mijn zoon; en zij gingen, die beiden, samen.*

Abraham zei: God zal voor Zichzelf een dier ten brandoffer zien, mijn zoon, betekent het antwoord, dat het Goddelijk Menselijke in hen zal voorzien die geheiligd zullen worden; en zij gingen, die beiden, samen, betekent een voor zoveel mogelijk nog nauwere vereniging.

2807. Dat de woorden ‘Abraham zei: God zal voor Zichzelf een dier ten brandoffer zien, mijn zoon’ het antwoord betekenen, dat het Goddelijk Menselijke in hen zal voorzien die

geheiligd zullen worden, blijkt uit de betekenis van ‘voor zichzelf zien’, wanneer het op God betrekking heeft, dan namelijk is het vooruitzien en voorzien; want zien is in de naastgelegen innerlijke zin, verstaan, zie nrs. 2150, 2325; in een nog innerlijker zin echter is het geloof hebben, nrs. 897, 2325; maar in de hoogste zin is het vooruitzien en voorzien. Verder uit de betekenis van ‘het dier ten brandoffer’, namelijk diegenen uit het menselijk geslacht die geheiligd zullen worden, waarover zojuist hiervoor in nr. 2805.

Dat onder het dier ten brandoffer hier de geestelijken worden verstaan, blijkt duidelijk uit hetgeen volgt.

De dieren ten brand- en slachtoffer betekenden verschillende dingen, namelijk iets anders het lam, iets anders het schaap, iets anders het bokje en de geit en iets anders ram en geitenbok en ook iets anders een os en ook een var en een kalf; iets anders ook de jongen van duiven en de tortelduiven.

Dat zij elk wat anders betekenden, kan duidelijk hieruit blijken, dat er nadrukkelijk werd bepaald, welk soort zij offeren zouden op elke dag, bij elk feest, bij verzoeningen, bij reinigingen, bij inwijdingen en bij overige gelegenheden.

Deze soorten zouden nooit met zoveel nadruk bepaald zijn, wanneer zij niet een voor een iets bijzonders zouden betekenen.

Het is duidelijk, dat alle rituelen of soorten van uiterlijke eredienst, die in de Oude Kerk bestonden en later in de Joodse Kerk, de Heer uitbeeldden, dus vooral de brand- en slachtoffers, want deze waren de voornaamste dingen van de eredienst bij de Hebreeuwse natie; en daar zij de Heer uitbeeldden, beeldden zij tevens bij de mensen de dingen uit die van de Heer zijn, namelijk de hemelse dingen van de liefde en de geestelijke dingen van het geloof, en dus de mensen zelf die van dien aard waren of van dien aard moesten zijn; dit is de reden, waarom door het schaap hier de geestelijken worden aangeduid, dat wil zeggen, zij die tot de geestelijke Kerk van de Heer behoren.

Dat de woorden ‘God zal voor Zichzelf een dier ten brandoffer zien, mijn zoon’ betekenen, dat het Goddelijk Menselijke zal voorzien, kan hieruit blijken, dat hier niet gezegd wordt, dat Jehovah zien zal, maar dat God zal zien.

Wanneer beiden genoemd worden, zoals in dit hoofdstuk, dan wordt onder Jehovah hetzelfde verstaan als onder de Vader en door God hetzelfde als onder de Zoon, dus hier het Goddelijk Menselijke; en dit omdat gehandeld wordt over de geestelijke mens en dat hem de zaligheid gewordt door het Goddelijk Menselijke, zie de nrs. 2661, 2716.

2808. Dat de woorden ‘Zij gingen, die beiden, samen’ een zoveel mogelijk nog nauwere vereniging betekenen, kan zonder verklaring blijken; dat dit een nauwere vereniging betekent, komt omdat het nogmaals gezegd wordt; zie nr. 2800.

2809. vers 9. *En zij kwamen ter plaatse, die hem God gezegd had; en Abraham bouwde aldaar een altaar, en hij schikte het hout, en bond Izaäk zijn zoon, en legde hem op het altaar boven op het hout.*

Zij kwamen ter plaatse, die hem God gezegd had, betekent de toenmalige staat overeenkomstig de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk Ware; en hij bouwde aldaar een altaar, betekent de voorbereiding van het Goddelijk Menselijke van de Heer; en hij schikte het hout, betekent de gerechtigheid, die daaraan was toegevoegd; en bond Izaäk zijn zoon, betekent de staat van het Goddelijk Redelijke, dat ten aanzien van het ware de uiterste graden van de verzoeking zou ondergaan; en legde hem op het altaar boven op het hout, betekent in het Goddelijk Menselijke waartoe de Gerechtigheid behoort.

2810. Dat de woorden ‘Zij kwamen ter plaatse, die hem God gezegd had’ de toenmalige staat betekenen overeenkomstig de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk ware, blijkt uit de

betekenis van de plaats, namelijk de staat, waarover eerder in nr. 2786; en uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten van het Woord, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover herhaaldelijk eerder; hier betekent ‘God zei’ het innerlijk gewaarworden uit het Goddelijk Ware, want er wordt gezegd God en niet Jehovah, zie nrs. 2586, 2807 aan het einde.

2811. Dat de woorden ‘en Abraham bouwde aldaar een altaar’ de voorbereiding van het Goddelijk Menselijke van de Heer betekenen, blijkt uit de betekenis van altaar en van een altaar bouwen.

De altaren betekenen alle eredienst in het algemeen, omdat zij de eerste dingen waren van de eredienst van de uitbeeldende Kerk, zie nr. 921, en omdat zij alle eredienst in het algemeen betekenden, betekenden zij het Goddelijk Menselijke van de Heer, want het Goddelijk Menselijke van de Heer is alle eredienst en alle leer, zodanig dat het de eredienst zelf en de leer zelf is, zoals blijken kan uit het Heilig Avondmaal dat in de plaats van de altaren of de brand- en slachtoffers getreden is, zie nrs. 2165, 2187, 2343, 2359, en dit is het voornaamste van de uiterlijke eredienst, want het is het Goddelijk Menselijke van de Heer, dat daar gegeven wordt.

Dat een altaar bouwen wil zeggen het Goddelijk Menselijke voorbereiden, kan hieruit duidelijk zijn, dus zonder verklaring.

In dit vers wordt gehandeld over de laatste voorbereiding van het Goddelijk Menselijke van de Heer tot het ondergaan van de uiterste graden van de verzoeking en het wordt daarmee beschreven, dat Abraham het hout schikte, Izaäk, zijn zoon, bond en hem legde op het altaar boven op het hout.

2812. Dat de woorden ‘en hij schikte het hout’ de Gerechtigheid betekenen die daaraan was toegevoegd, blijkt uit de betekenis van het hout van het brandoffer, namelijk de verdienste van de Gerechtigheid, waarover eerder in de nrs. 2784, 2798; en van het hout schikken op het altaar, namelijk deze toevoegen aan het Goddelijk Menselijke; de verdienste van de Gerechtigheid wordt toegevoegd, wanneer zij daar is en wanneer er door het ware vertrouwen is, dat zij Hem toebehoort.

2813. Dat de woorden ‘hij bond Izaäk, zijn zoon’ de staat van het Goddelijk Redelijke betekenen, dat ten aanzien van het ware de uiterste graden van de verzoeking zou ondergaan, kan blijken uit de betekenis van binden, en ook van Izaäk zijn zoon.

Dat binden wil zeggen de staat aantrekken tot het ondergaan van de uiterste graden van de verzoeking, kan hieruit blijken, dat hij, die in de staat van de verzoeking is, niet anders is dan gebonden of geketend.

Dat ‘Izaäk de zoon’ het Goddelijk Redelijke van de Heer is, hier ten aanzien van het ware, zie de nrs. 2802, 2803.

Al het echte redelijke bestaat uit het goede en het ware.

Het Goddelijk Redelijke van de Heer ten aanzien van het goede kon niet lijden of verzoeken ondergaan, want geen genius of geest die verzoeken veroorzaakt, kan tot het Goddelijk Goede naderen; het is boven alle toelig daarop tot verzoeking, verheven; maar het was het gebonden Goddelijk Ware dat verzocht kon worden, want er zijn begoochelingen en meer nog valsheden die daaraan afbreuk doen en het dus verzoeken; want ten aanzien van het Goddelijk Ware kan enige voorstelling gevormd worden, maar niet ten aanzien van het Goddelijk Goede dan alleen door hen die innerlijke gewaarwording hebben en hemelse engelen zijn.

Het was het Goddelijk ware dat niet meer erkend werd, toen de Heer in de wereld kwam en daarom was het dit, waardoor de Heer verzoeken onderging en doorstond.

Het is het Goddelijk Ware in de Heer dat Zoon des Mensen wordt genoemd, maar het is het Goddelijk Goede in de Heer dat Zoon van God wordt genoemd.

Van de Zoon des Mensen zegt de Heer herhaaldelijk, dat Hij lijden moest, nooit echter van de Zoon van God.

Dat Hij dit zegt van de Zoon des Mensen of van het Goddelijk Ware, blijkt bij Mattheüs:

‘Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en de Zoon des mensen zal de overpriesters en schriftgeleerden overgeleverd worden, en zij zullen Hem ter dood veroordelen; en zij zullen Hem de heidenen overleveren, om Hem te bespotten en te geselen en te kruisigen’, (Mattheüs 20:18,19).

Bij dezelfde: *‘Jezus zei tot Zijn discipelen: Ziet, de ure is nabij gekomen en de Zoon des mensen wordt overgeleverd in de handen der zondaren’*, (Mattheüs 26:45).

Bij Markus: *‘Jezus begon hun te leren, dat de Zoon des mensen veel moest lijden en verworpen worden van de ouderlingen en overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden en na drie dagen wederom opstaan’*, (Markus 8:31).

Bij dezelfde: *‘Het is geschreven van de Zoon des mensen, dat Hij veel lijden zal en veracht worden; en de Zoon des mensen zal overgeleverd worden in de handen der mensen, en zij zullen Hem doden, maar gedood zijnde, zal Hij ten derde dage weder opstaan’*, (Markus 9:12,31).

Bij dezelfde: *‘Ziet, wij gaan op naar Jeruzalem, en de Zoon des mensen zal de overpriesters en de schriftgeleerden overgeleverd worden en zij zullen Hem ter dood veroordelen en Hem de heidenen overleveren en zij zullen Hem bespotten en Hem bespuwen en Hem doden; en ten derde dage zal Hij wederopstaan’*, (Markus 10:33,34).

Bij dezelfde: *‘De ure is gekomen; ziet, de Zoon des mensen wordt overgeleverd in de handen der zondaren’*, (Markus 14:41).

Bij Lukas: *‘De Zoon des mensen moet veel lijden en verworpen worden van de ouderlingen en overpriesters en schriftgeleerden en gedood worden en ten derde dage wederopstaan’*, (Lukas 9:22,44).

Bij dezelfde: *‘Wij gaan op naar Jeruzalem, waar alles volbracht zal worden, wat geschreven is door de profeten over de Zoon des mensen: Hij zal de heidenen overgeleverd worden en Hij zal bespot worden en smadelijk behandeld worden en bespuugd worden en Hem gezeseld hebbende, zullen zij Hem doden; en ten derde dage zal Hij wederopstaan’*, (Lukas 18:31-33).

Bij dezelfde: *‘De engel tot de vrouwen: Gedenkt, wat Hij tot u gesproken heeft, als Hij nog in Galilea was, zeggende dat de Zoon des mensen moest overgeleverd worden in de handen van de zondige mensen en gekruisigd worden en ten derde dage wederopstaan’*, (Lukas 24:6,7).

In al deze plaatsen wordt onder de Zoon des mensen de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware verstaan of ten aanzien van het Woord in de innerlijke zin, dat door de overpriesters en schriftgeleerden werd verworpen, smadelijk behandeld, gezeseld, bespuugd en gekruisigd, zoals duidelijk hieruit kan blijken, dat de Joden alle dingen tot in bijzonderheden voor zichzelf aanwendden en zichzelf aanmatigden overeenkomstig de letter en niets weten wilden omtrent de geestelijke zin van het Woord en omtrent het hemelse rijk, omdat zij geloofden dat de Messias komen zou om hun koninkrijk te verheffen boven alle koninkrijken van de aarde, zoals zij ook nog heden ten dage geloven.

Hieruit blijkt duidelijk, dat het het Goddelijk Ware was, dat door hen werd verworpen, smadelijk behandeld, gezeseld en gekruisigd.

Of men nu zegt het Goddelijk ware, dan wel de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, is hetzelfde, want de Heer is het Ware Zelf, zoals Hij het Woord zelf is, zie nrs. 2011, 2016, 2533 aan het einde.

Dat de Heer op de derde dag wederopstond, sluit ook in, dat het Goddelijk ware of het Woord ten aanzien van de innerlijke zin, zoals het werd verstaan door de Oude Kerk, in de voleinding der eeuw, hetgeen ook de derde dag is, nrs. 1825, 2788 opnieuw opgewekt zal worden;

waarom gezegd wordt, dat dan de Zoon des mensen, dat wil zeggen, het Goddelijk Ware zal verschijnen, (Mattheüs 24:30,37,39,44; Markus 13:26; Lukas 17:22,24-26,30; 21:27,36).

Dat de Zoon des mensen de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Ware, blijkt uit de aangehaalde plaatsen en verder uit het volgende; bij Mattheüs: *'Die het goede zaad zaait, is de Zoon des mensen; het veld is de wereld; in de voleinding der eeuw zal de Zoon des mensen Zijn engelen uitzenden en zij zullen uit Zijn koninkrijk vergaderen al de ergernissen'*, (Mattheüs 13:37,41,42) waar het goede zaad het ware is; de wereld zijn de mensen; Hij die zaait is de Zoon des mensen; en de ergernissen zijn de valsheden.

Bij Johannes: *'De schare zei: Wij hebben uit de Wet gehoord dat de Christus blijft in der eeuwigheid; en hoe zegt Gij, dat de Zoon des mensen verhoogd moet worden; wie is de Zoon des mensen.'*

Jezus antwoordde hun: Nog een kleine tijd is het licht bij ulieden; wandelt, terwijl gij het licht hebt, opdat de duisternis u niet bevange; want die in de duisternis wandelt, weet niet waar hij heengaat; terwijl gij het licht hebt, gelooft in het licht, opdat gij zonen van het licht moogt zijn', (Johannes 12:34-36) waar Jezus, toen zij vroegen, wie de Zoon des mensen was, antwoordde over het Licht, dat het ware is, en dat Hij het Licht of het Ware is, waarin zij zouden geloven.

Ten aanzien van het Licht dat van de Heer komt en dat het Goddelijk Ware is, zie de nrs. 1053, 1521, 1529-1531, 1619-1632.

Dat echter de Zoon van God of de Heer ten aanzien van het Goede in het Goddelijk Menselijke, niet verzocht kon worden, zoals eerder is gezegd, blijkt ook uit het antwoord van de Heer tot de verzoeker, bij de evangelisten: *'De verzoeker zei: Indien Gij Gods Zoon zijt, werp uzelf neerwaarts, want er is geschreven, dat Hij Zijn engelen van U bevelen zal, opdat Gij niet te eniger tijd Uw voet aan een steen aanstoot.'*

Jezus zei tot hem: Er is wederom geschreven: Gij zult de Heer uw God niet verzoeken', (Mattheüs 4:6,7; Lukas 4:9-12).

2814. Dat de woorden 'en legde hem op het altaar boven op het hout' betekenen, in het Goddelijk Menselijke, waartoe de Gerechtigheid behoort, blijkt uit de betekenis van het altaar, namelijk het Goddelijk Menselijke van de Heer, waarover kort hiervoor in nr. 2811; en uit de betekenis van het hout des brandoffers, te weten de verdienste van de Gerechtigheid, waarover in de nrs. 2784, 2798, 2812.

Het Goddelijk Ware in het Goddelijk Menselijke van de Heer, dat verzoeken onderging, waarover gehandeld werd, is niet het Goddelijk ware zelf, want dat is boven alle verzoeking verheven; maar het is het redelijk ware, zoals de engelen dit hebben, en bestaat in de schijnbaarheden van het ware en het is datgene, wat Zoon des mensen wordt genoemd, maar vóór de verheerlijking.

Maar het Goddelijk ware, verheerlijkt in het Goddelijk Menselijke van de Heer, is boven de schijnbaarheden en het kan ook nooit tot enig verstand, nog minder tot de bevassing van de mens en zelfs niet tot die van de engelen komen en dus nooit tot enige verzoeking.

Het verschijnt in de hemelen als het Licht dat van de Heer komt.

Over dit Goddelijk ware of over de verheerlijkte Zoon des mensen, staat het volgende bij Johannes: *'Jezus zei: Nu is de Zoon des mensen verheerlijkt en God is verheerlijkt in Hem; indien God in Hem verheerlijkt is, zo zal ook God Hem verheerlijken in Zichzelf en Hij zal Hem terstond verheerlijken'*, (Johannes 13:31,32).

Opdat men een duidelijk voorstelling van deze allerdiepste verborgenheid zal hebben, mag het ware bij de Heer dat verzocht kon worden en dat verzoeken onderging, het Goddelijke ten aanzien van het ware in het Menselijk Goddelijke van de Heer worden genoemd, maar het ware, dat niet verzocht kon worden of enige verzoeking ondergaan, omdat het verheerlijkt was, het Goddelijk Ware in het Goddelijk Menselijke van de Heer; welke onderscheiding ook in het voorafgaande hier en daar in acht is genomen.

2815. vers 10. En Abraham strekte zijn hand uit, en nam het mes, om zijn zoon te slachten. Abraham strekte zijn hand uit, betekent de verzoeking tot het uiterste van de macht; en nam het mes, betekent, ten aanzien van het ware; om zijn zoon te slachten, betekent totdat al wat uit het louter menselijke was, dood was.

2816. Dat de woorden ‘Abraham strekte zijn hand uit’ de verzoeking tot het uiterste van de macht betekenen, blijkt uit het verband; want er wordt gehandeld over de allerzwaarste en binnenste verzoeken van de Heer.

In de verzen die voorafgaan, werd gehandeld over de voorbereiding van het Goddelijk Menselijke tot het toelaten en ondergaan daarvan; hier wordt gehandeld over de daad, die in de zin van de letter daarmee wordt uitgedrukt, dat Abraham zijn hand uitstreckte.

Dat door de hand de macht wordt aangeduid, zie nr. 878; hier het uiterste van de macht, omdat niets dan de daad ontbrak.

Het is overeenkomstig de innerlijke zin, dat het Goddelijke van de Heer het Menselijke in de allerzwaarste verzoeken leidde – want onder Abraham wordt de Heer verstaan ten aanzien van het Goddelijke – en wel tot het uiterste van de macht.

Het is hiermee zo gesteld, dat de Heer verzoeken in Zich toeliet, opdat Hij daardoor al wat louter menselijk was, zou uitdrijven, en dit totdat niets dan het Goddelijke overbleef.

Dat de Heer verzoeken in Zich toeliet, ook de uiterste, welke die van het kruis was, kan blijken uit de woorden van de Heer Zelf bij Mattheüs:

‘Jezus begon de discipelen te tonen, dat Hij veel moest lijden en gedood moest worden.

Toen begon Petrus, Hem tot zich genomen hebbende, Hem te bestraffen, zeggende: Verschoon U, Heer, dat dit U geenszins geschiede.

Maar Hij, Zich omkerende, zei tot Petrus: Ga weg achter Mij, satan, gij zijt Mij een aanstoot, want gij verzint niet de dingen, die van God zijn, maar die van de mensen zijn’, (Mattheüs 16:21-23); en nog duidelijker bij Johannes: ‘Niemand neemt Mijn leven van Mij, maar Ik leg het van Mijzelf af; Ik heb macht hetzelfde af te leggen en Ik heb macht hetzelfde wederom te nemen’, (Johannes 10:18); en bij Lukas: ‘Moest de Christus niet deze dingen lijden en in Zijn heerlijkheid ingaan’, (Lukas 24:26).

2817. Dat de woorden ‘en nam het mes’ betekenen ten aanzien van het ware, blijkt uit de betekenis van het mes, namelijk het ware van het geloof, waarover eerder in nr. 2799 en dat de verzoeking van de Heer was ten aanzien van het Goddelijk Ware, zie nrs. 2813, 2814.

2818. Dat de woorden ‘om zijn zoon te slachten’ betekenen, totdat al wat uit het louter menselijke was, dood was, kan blijken uit de innerlijke zin van deze woorden; want ze betekenen de allerzwaarste en binnenste verzoeken van de Heer, waarvan de laatste was, die van het kruis; en dat daarin het louter menselijke ook stierf is eveneens duidelijk.

Dit kon niet worden uitgebeeld door Abrahams zoon of Izaäk, want zonen te offeren was een gruwel.

Maar het werd uitgebeeld voor zoveel het kon, namelijk tot aan het voornemen, maar niet tot aan de daad.

Hieruit kan blijken, dat door deze woorden, dat Abraham het mes nam om zijn zoon te slachten, wordt aangeduid, totdat al het louter menselijke dood was.

Dat het van de oudste tijd af bekend was, dat de Heer in de wereld zou komen, en dat Hij de dood zou lijden, kan men duidelijk hieruit weten, dat bij de heidenen dit gebruik de overhand nam, hun kinderen te offeren, en dat zij geloofden dat zij zo ontzondigd werden en met God verzoend; in dit afschuwelijke gebruik zouden zij nooit hun voornaamste godsdienstige handeling gesteld hebben, wanneer zij het niet van de Ouden hadden overgenomen, dat de Zoon van God zou komen, die, naar zij geloofden, tot een slachtoffer gemaakt zou worden.

Tot deze gruwel waren ook de zonen van Jakob geneigd en ook Abraham; want niemand wordt verzocht dan door datgene, waartoe hij geneigd is; dat de zonen van Jakob het waren, blijkt bij de profeten; maar opdat zij zich niet in deze gruwel zouden storten, werd het vergund, brand- en slachtofferplechtigheden in te stellen; men zie de nrs. 922, 1128, 1241, 1343, 2180.

2819. Wat de verzoeken van de Heer in het algemeen betreft: sommige waren meer uiterlijk en andere meer innerlijk en hoe innerlijker des te zwaarder.

De binnenste verzoeken zijn beschreven in, (Mattheüs 26:37-39,42,44; 27:46; Markus 14:33-36; 15:34; Lukas 22:42-44); maar men zie ook wat over de verzoeken van de Heer eerder is gezegd, namelijk dat de Heer eerst streed uit de goedheden en waarheden, die als goedheden en waarheden verschenen, nr. 1661.

Dat Hij tegen de boosheden van de eigen- en de wereldliefde streed vanuit de Goddelijke Liefde jegens het gehele menselijke geslacht, nrs. 1690, 1691 aan het einde, 1789, 1812, 1813, 1820.

Dat Hij alleen streed uit de Goddelijke Liefde, nrs. 1812, 1813.

Dat alle hellen streden tegen de Goddelijke Liefde, die voor het heil was van het gehele menselijke geslacht, nr. 1820.

Dat de Heer de allertzwaarste verzoeken doorstond, nrs. 1663, 1668, 1787.

Dat de Heer door verzoeken en overwinningen uit eigen macht Gerechtigheid werd, nrs. 1813, 2025.

Dat de vereniging van het Menselijk Wezen met het Goddelijk Wezen door de Heer geschiedde door verzoeken en overwinningen, nrs. 1737, 1813, 1921, 2025, 2026.

Men zie ook wat eerder is gezegd over verzoeken in het algemeen, nrs. 59, 63, 227, 847.

Dat de verzoeking een worsteling is om de macht of het goede dan wel het boze, het ware dan wel het valse de opperheerschappij zal hebben, nr. 1923.

Dat er in de verzoeken verontwaardigingen zijn en vele andere aandoeningen meer, nr. 1917.

Dat verzoeken hemels, geestelijk en natuurlijk zijn, nr. 847.

Dat in de verzoeken de boze genieën en geesten die dingen aanvallen die tot de liefde en dus tot het leven van de mens behoren, nrs. 847, 1820.

Wat de verzoeken uitwerken, nrs. 1692 aan het begin, 1717, 1740.

Dat de verzoeking ten doel heeft, dat de lichamelijke dingen onderworpen worden, nr. 857.

Dat de boosheden en valsheden bij de mens die wederverwekt wordt, door de verzoeken worden onderworpen, niet opgeheven, nr. 868.

Dat het ware het eerste van de strijd is, nr. 1685.

Dat de mens strijdt vanuit de goedheden en waarheden die hij door erkenningen opzoog, hoewel die in zichzelf geen goedheden en waarheden zijn, nr. 1661.

Dat geesten en boze genieën valsheden en boosheden bij de mens opwekken en dat daar vandaan de verzoeken komen, nrs. 741, 751, 761.

Dat de mens in de verzoeken meent dat de Heer afwezig is, terwijl Hij dan juist des te meer aanwezig is, nr. 840.

Dat de mens nooit uit zichzelf de worstelingen van de verzoeken kan doorstaan, omdat die tegen alle hellen zijn, nr. 1692 aan het einde.

Dat de Heer alleen bij de mens strijdt, nrs. 1661, 1692.

Dat de boze genieën en geesten door de verzoeken beroofd worden van het vermogen om het boze te doen en het valse bij de mens in te blazen, nrs. 1695, 1717.

Dat verzoeken plaatsvinden bij degenen die een geweten hebben en nog fellere verzoeken bij hen die innerlijke gewaarwording hebben, nr. 1668.

Dat er heden ten dage zelden verzoeken plaatsvinden, maar in de plaats daarvan angsten, die van een andere aard en oorsprong zijn, nr. 762.

Dat geestelijk dode mensen geen worstelingen van de verzoeken kunnen doorstaan, nr. 270.

Dat alle verzoeken gepaard gaan met vertwijfeling over het einde, nrs. 1787, 1820.

Dat er na verzoeken wankeling is, nrs. 848, 857.

Dat de goeden door verzoeken leren dat zij niets dan het boze zijn en dat alle dingen tot de barmhartigheid behoren, nr. 2334.

Dat door de verzoeken de goedheden nauwer met de waarheden verbonden worden, nr. 2272.

Dat de mensen door de verzoeken niet behouden worden, wanneer zij bezwijken, noch wanneer zij menen, dat zij daardoor de zaligheid verdiend hebben, nr. 2273.

Dat er in alle verzoeking vrijheid is, sterker dan buiten de verzoeken, nr. 1937.

2820. vers 11. *En de engel van Jehovah riep tot hem uit de hemel en zei: Abraham, Abraham; en hij zei: Zie, hier ben ik.*

De engel van Jehovah riep tot hem uit de hemel, betekent de vertroosting uit het Goddelijke zelf toen; en zei: Abraham, Abraham; en hij zei: Zie, hier ben ik, betekent de innerlijke gewaarwording van de vertroosting in het Goddelijk Goede van het Redelijke na de verzoeking.

2821. Dat de woorden ‘De engel van Jehovah riep tot hem uit de hemel’ de vertroosting toen uit het Goddelijke betekenen, kan blijken uit de betekenis van ‘roepen uit de hemel’ namelijk vertroost worden, zoals ook duidelijk blijkt uit hetgeen onmiddellijk voorafgaat en direct daarna volgt; en uit de betekenis van de engel van Jehovah.

Dat door de engelen, wanneer zij in het Woord vermeld worden, iets in de Heer bedoeld wordt, maar dat het uit het verband blijkt, wat er van de Heer bedoeld wordt, zie in nr. 1925. Eveneens leest men over de Heer, dat van Hem, toen Hij de zwaarste verzoeking in Gethsemane doorstond, een engel uit de hemel werd gezien, die Hem versterkte, (Lukas 22:43); onder de engel uit de hemel wordt daar in de innerlijke zin ook het Goddelijke bedoeld, dat in Hem was.

2822. Dat de woorden ‘en zei: Abraham, Abraham; en hij zei: Zie, hier ben ik’ de innerlijke gewaarwording van de vertroosting in het Goddelijk Goede van het Redelijke na de verzoeking betekenen, kan blijken uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten van het Woord, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover herhaalde malen eerder; dat het hier de innerlijke gewaarwording in het Goddelijk Goede van het Redelijke is, komt omdat hier door Abraham het Goddelijk Goede van het Redelijke, of van het Menselijke van de Heer wordt aangeduid.

Wat de innerlijke gewaarwording in het Goddelijk Goede van het Redelijke is, kan niet bevattelijk worden uitgelegd, want alvorens het verklaard wordt, moet een voorstelling worden gevormd omtrent het Goddelijk Menselijke van de Heer vanuit de erkenning van vele dingen en voordat deze gevormd is, zouden alle dingen, die tot de verklaring behoren, in ijle of duistere voorstellingen vallen, die de waarheden òf zouden verdraaien òf onder zaken brengen die daarmee niet samenstemmen.

In dit vers wordt gehandeld over de eerste staat na de verzoeking van de Heer, die de staat van de vertroosting is; vandaar wordt nu niet langer gezegd God, maar Jehovah; want er wordt gezegd God, wanneer gehandeld wordt over het ware waaruit de strijd voortkomt, maar Jehovah, wanneer er gehandeld wordt over het goede, waaruit vertroosting voortkomt, nr. 2769.

Alle vertroosting na de verzoeking wordt aan het goede ingegeven, want uit het goede komt alle vreugde voort, en uit het goede gaat zij in het ware over; daarom wordt hier door

Abraham het Goddelijk Goede van het redelijke aangeduid, zoals ook hier en daar elders, en dan wanneer in hetzelfde vers Jehovah wordt genoemd.

2823. vers 12. *En Hij zei: Strek uw hand niet uit aan de knaap en doe hem niets, want nu weet Ik dat gij God vreest, en uw zoon, uw enige, van Mij niet hebt onthouden.*

Hij zei: Strek uw hand niet uit aan de knaap, betekent dat Hij de verzoeking niet verder zou toelaten in het Goddelijk Ware, dat tot het Redelijke behoort; en doe hem niets, betekent de bevrijding; want nu weet Ik, dat gij God vreest, betekent de verheerlijking uit de Goddelijke liefde; en uw zoon, uw enige, van Mij niet hebt onthouden, betekent de vereniging van het Menselijke met het Goddelijke door het uiterste van de verzoeking.

2824. Dat de woorden ‘En Hij zei: Strek uw hand niet uit aan de knaap’ betekenen, dat Hij de verzoeking niet verder zou toelaten in het Goddelijk Ware, dat tot het Redelijke behoort, blijkt uit de betekenis van de hand uitstrekken, namelijk de verzoeking tot het uiterste van de macht, waarover eerder in nr. 2816; en uit de betekenis van de knaap of hier van Izaäk, namelijk het redelijke ten aanzien van het Goddelijk Ware, waarin de verzoeken werden toegelaten, waarover de nrs. 2803, 2813, 2814, 2817.

2825. Dat de woorden ‘en doe hem niets’ de bevrijding betekenen, kan zonder verklaring blijken; want wanneer gezegd wordt, dat hij hem niets moest doen, wil dat zeggen, dat de handeling zou worden afgebroken, dus dat hij bevrijd zou worden.

2826. Dat de woorden ‘want nu weet Ik, dat gij God vreest’ de verheerlijking uit de Goddelijke Liefde betekenen, blijkt uit de betekenis van weten, wanneer het betrekking heeft op het Goddelijke van de Heer, en wel niets anders dan verenigd worden, of wat hetzelfde is, verheerlijkt worden, want het werd met het Goddelijk Menselijke verenigd door verzoeken, nrs. 1737, 1813; en uit de betekenis van ‘God vrezen’ of van de vreze Gods, hier namelijk de Goddelijke Liefde; en omdat deze betrekking heeft op het Goddelijk Redelijke ten aanzien van het ware, wordt hier gezegd: God vrezen en niet Jehovah; want wanneer over het ware wordt gehandeld, wordt gezegd God, wanneer over het goede, Jehovah, nrs. 2586, 2769, 2822.

Dat het de Goddelijke Liefde is, waardoor de Heer het Menselijk met het Goddelijk Wezen en het Goddelijk met het Menselijk Wezen verenigde, of wat hetzelfde is, Zich verheerlijkte, zie men in de nrs. 1812, 1813, 2253.

Wat ‘God vrezen’ in het Woord betekent, kan uit zeer vele plaatsen daar, naar de innerlijke zin, blijken.

De vreze Gods betekent daar de eredienst en wel de eredienst of uit vrees, of uit het goede van het geloof, of uit het goede van de liefde; eredienst uit vrees, wanneer over de niet wederverwekten gesproken wordt; eredienst uit het goede van het geloof, wanneer over de geestelijke wederverwekten en eredienst uit het goede van de liefde, wanneer over de hemelse wederverwekten gehandeld wordt.

I. Dat de vreze Gods in het algemeen de eredienst betekent, blijkt duidelijk in het boek der Koningen: *‘De zonen Israëls vreesden andere goden en wandelden in de inzetten der natiën. De natiën gebracht in Samaria, vreesden Jehovah niet in den beginne, daarom zond Jehovah leeuwen onder hen; en er kwam een uit de priesters, die zij van Samaria weggevoerd hadden, en woonde te Bethel; en hij leerde hun, hoe zij Jehovah vrezen zouden. Jehovah maakte een verbond met de zonen Israëls, en gebood hun, zeggende: Gij zult geen andere goden vrezen, noch u voor hen nederbuigen, noch hen dienen, noch hun offerande doen; maar gij zult Jehovah vrezen en voor Hem zult gij u buigen en Hem zult gij offerande*

doen', (2 Koningen 17:7,8,24,25,28,32,33,35,36,37,41) waar 'vrezen' klaarblijkelijk staat voor vereren.

Bij Jesaja: *'Daarom dat dit volk naderde met zijn mond en zij Mij met hun lippen eerden, en hun hart zich van Mij verwijderde, en hun vreeze voor Mij een gebod van mensen was, dat onderwezen werd'*, (Jesaja 29:13), waar 'hun vreeze voor Mij' voor de eredienst in het algemeen staat, want er wordt gezegd, dat deze vrees een gebod van mensen was.

Bij Lukas: *'Er was een zeker rechter in een stad, die God niet vreesde en geen mens ontzag'*, (Lukas 18:2); God niet vrezend, voor niet vererend.

II. Dat de vreeze Gods de eredienst uit vrees betekent, wanneer over de niet-verwekten gehandeld wordt, blijkt uit de volgende plaatsen; bij Mozes:

'Toen de Wet werd afgekondigd op de berg Sinai, zei het volk tot Mozes: Spreek gij met ons en wij zullen horen; en dat God met ons niet spreke, opdat wij niet misschien sterven.

En Mozes zei tot het volk: God is gekomen, opdat Hij u verzocht, en opdat zijn vreeze voor uw aangezichten zou zijn, dat gij niet zondigt', (Exodus 20:19,20); en elders:

'Maar nu, waarom zouden wij sterven, want dit grote vuur zou ons verteren; indien wij voortvoeren de stem van Jehovah, van onze God, langer te horen, en wij zouden sterven. Nader gij, en hoor alles, wat Jehovah, onze God, zeggen zal; en spreek gij tot ons al wat Jehovah, onze God, tot u zeggen zal; en wij zullen het horen en doen.

En Jehovah zei tot Mozes: Wie zal het geven en hun hart zal zijn als deze, om Mij te vrezten en al Mijn geboden te allen dage te onderhouden', (Deuteronomium 5:25,27-29) waar 'de vreeze Gods voor uw aangezichten, opdat gij niet zondigt en een hart om Mij te vrezten en al Mijn geboden te onderhouden' de eredienst uit vrees betekent met betrekking tot hen, omdat zij van dien aard waren; want zij die in een uiterlijke en niet in een innerlijke eredienst zijn, worden door vrees tot het nakomen van de wet en tot gehoorzaamheid gebracht, maar toch kunnen zij niet in de innerlijke eredienst of in de heilige vreeze zijn, wanneer zij niet in het goede van het leven zijn en weten, wat het innerlijke is en geloven.

Bij dezelfde: *'Indien gij niet zult waarnemen te doen al de woorden van deze wet die in dit Boek geschreven zijn, om te vrezten deze heerlijke en vreselijke naam Jehovah, uw God, zo zal Jehovah uw plagen wonderlijk maken, mitsgaders de plagen van uw zaad, grote en gewisse plagen, en boze en gewisse ziekten; en Hij zal op u doen keren alle kwalen van Egypte, dewelke gij gevreesd hebt, en zij zullen u aanhangen'*, (Deuteronomium 28:58-60); hier ook is 'de heerlijke en vreselijke naam Jehovah God vrezten' vereren uit vrees; en opdat dit zou bestaan bij zulke mensen, werden alle boosheden, tot vervloekingen toe, aan Jehovah toegeschreven, nrs. 592, 2335, 2395, 2447.

Bij Jeremia: *'Uw boosheid zal u kastijden en uw afkeringen zullen u straffen; weet dan en ziet, dat het boos en bitter is, dat gij Jehovah, uw God verlaat, en Mijn vreeze niet in u is'*, (Jeremia 2:19).

Bij Lukas: *'Ik zeg u: vrees u niet voor degenen, die het lichaam doden, maar daarna niet meer kunnen doen; doch Ik zal u tonen, wie gij vrezten zult; vrees Hem, die, nadat Hij gedood heeft, de macht heeft in de gehenna te werpen, ja, Ik zeg u, vrees dien'*, (Lukas 12:4,5; Mattheüs 10:28); ook hier sluit 'God vrezten' de eredienst uit enige vrees in, want de vrees voerde hen, zoals gezegd, tot gehoorzaamheid.

III. Dat God of Jehovah vrezten de eredienst uit het goede van het geloof betekent, waar gehandeld wordt over de geestelijk wederverwekten, blijkt uit de volgende plaatsen; bij Mozes: *'De koning zal zich een dubbel van deze wet afschrijven in een Boek voor de priesters, de Levieten, en het zal bij hem zijn, en hij zal daarin lezen al de dagen van zijn leven, opdat hij zal leren vrezten Jehovah, zijn God, om te bewaren al de woorden van deze wet en deze inzettingen, om die te doen'*, (Deuteronomium 17:18,19); de koning staat in de innerlijke zin voor het ware van het geloof, want het koningschap beeldde het geestelijk rijk

van de Heer uit, nrs. 1672, 1728, 2015, 2069; vandaar is ‘Jehovah zijn God vrezen’ Hem vereren vanuit het ware van het geloof en omdat dit onafscheidelijk is van het goede van de naastenliefde, wordt het beschreven door het ‘bewaren van de woorden der wet, en de inzettingen, om die te doen’.

Bij Samuël: *‘Ziet, Jehovah heeft een koning over ulieden gezet; zo gij Jehovah zult vrezen en Hem dienen en naar Zijn stem horen, zo zult gij lieden, zowel gij als de koning, die over u regeert, achter Jehovah, uw God zijn’*, (1 Samuël 12:13,14); hier ook staat ‘Jehovah vrezen’ in de innerlijk zin voor vereren uit het goede en ware van het geloof, zoals eerder, omdat er gehandeld wordt over de koning of het koningschap.

Bij Jozua: *‘En nu, vreest Jehovah, en dient Hem in oprechtheid en in waarheid; en doet weg de goden die uw vaders gediend hebben’*, (Jozua 24:14) waar ook ‘Jehovah vrezen’ staat voor vereren vanuit het goede en ware, dat tot de geestelijke mens behoort; want de oprechtheid betreft het goede van het geloof, nr. 612; de waarheid het ware van het geloof.

Bij Jeremia: *‘Zij zullen Mij tot een volk zijn en Ik zal hun tot een God zijn; en Ik zal hun een hart en een weg geven, om Mij te vrezen al de dagen, hun ten goede en hun zonen na hen; en Ik zal een eeuwig verbond met hen maken, dat Ik van achter hen niet zal afkeren, om hun wel te doen; en Ik zal Mijn vreze in hun hart geven, dat zij niet van Mij afwijken’*, (Jeremia 32:38-40); dat God vrezen hier is vereren uit het goede en ware, kan uit het verband blijken, en hieruit, dat gezegd wordt ‘volk’ en ‘God’.

Dat het volk betrekking heeft op hen die in het ware van het geloof zijn, zie de nrs. 1259, 1260; dat er gezegd wordt ‘God’, waar over het ware gehandeld wordt, in de nrs. 2586, 2769, 2807 aan het einde.

Bij Jesaja: *‘Een sterk volk zal U eren, de stad der machtige natiën zal U vrezen’*, (Jesaja 25:8); waar het vrezen van God eveneens staat voor vereren uit het geestelijk ware, want het betreft het volk en de stad; dat de stad het leerstellig ware is, zie de nrs. 402, 2268, 2450, 2451.

Bij David: *‘Wie is deze man, die Jehovah vreest; Hij zal hem de weg onderwijzen, die hij zal kiezen’*, (Psalm 25:12), waar de man die God vreest staat voor diegene, die Hem vereert; en dat het de geestelijke mens geldt, blijkt hieruit, dat er gezegd wordt, ‘Hij zal hem de weg onderwijzen’; dat de weg het ware is, zie de nrs. 627, 2333.

Bij dezelfde: *‘Welgelukzalig is eenieder, die Jehovah vreest, die in Zijn wegen wandelt’*, (Psalm 128:1); evenzo; bij dezelfde: *‘Zij, die Jehovah vrezen, zullen Hem verheerlijken, al het zaad van Jakob zal hem verheerlijken, en al het zaad van Israël zal ontzag hebben voor Hem’*, (Psalm 22:24), waar ‘ontzag hebben voor Hem’ staat voor vereren uit het ware van het geloof, want het zaad van Israël is het geestelijke van de Kerk, of het goede en ware van het geloof, zie de nrs. 1025, 1447, 1610.

Bij Mozes: *‘Nu dan, Israël, wat eist Jehovah, uw God, van u, dan Jehovah, uw God, te vrezen, in al Zijn wegen te wandelen en Hem lief te hebben, en Jehovah, uw God, te dienen, met uw ganse hart en met uw ganse ziel, om te houden de geboden van Jehovah en zijn inzettingen’*, (Deuteronomium 10:12,13), waar beschreven wordt, wat ‘God vrezen’ is bij de geestelijke mens, die Israël is, namelijk wandelen in de wegen van Jehovah, Hem liefhebben, Hem dienen en Zijn geboden en inzettingen houden.

Bij Johannes: *‘Ik zag een engel, vliegende in het midden des hemels, hebbende het eeuwig evangelie, zeggende met een grote stem: Vreest God en geeft Hem heerlijkheid, want de ure Zijns oordeels is gekomen’*, (Openbaring 14:6,7); waar ‘God vrezen’ staat voor de heilige eredienst vanuit het goede en ware van het geloof.

Bij Lukas: *‘Jesus zei tot de geraakte: Sta op en neem uw bed op en ga heen naar uw huis; vandaar beving ontzetting hen allen, en zij verheerlijkten God en werden vervuld met vreze’*, (Lukas 5:24-26) waar ‘vrees’ voor de heilige vreze staat, zoals degenen die hebben, die door het ware van het geloof in het goede van de liefde worden ingeleid.

IV. Dat God of Jehovah vrezende de eredienst uit het goede van de liefde betekent, wanneer gehandeld wordt over de hemelse wederverwekten; bij Maleachi: *‘Mijn verbond was met Levi der levens en des vredes, en Ik gaf hem die tot een vreeze; en hij vreesde Mij, en hij werd om Mijns naams wil verschrikt; de wet der waarheid was in zijn mond en verdorvenheid was niet op zijn lippen; hij wandelde met Mij in vrede en oprechtheid’*, (Maleachi 2:5,6), waar gehandeld wordt over de Heer, die hier in de innerlijke zin Levi is; Levi betekent het priesterschap en betekent de liefde; vrees staat hier voor het goede van de hemelse liefde; de wet van de waarheid voor het ware daarvan’ vrede en oprechtheid voor beide.

Bij Jesaja: *‘Er zal een rijsje voortkomen uit de afgehouden tronk van Jischai en een scheut zal uit zijn wortelen groeien; en op Hem zal de geest van Jehovah rusten, de geest van wijsheid en inzicht, de geest van raad en sterkte, de geest van wetenschap en vrees van Jehovah, en Zijn rieken zal zijn in de vreeze van Jehovah’*, (Jesaja 11:1-3) waar ook over de Heer wordt gehandeld; de geest van wetenschap en vreeze van Jehovah voor de Goddelijke liefde van het ware; Zijn rieken in de vreeze van Jehovah voor de Goddelijke liefde van het goede.

Bij David: *‘De geboden van Jehovah zijn recht, verblijdende het hart; het gebod van Jehovah is zuiver, verlichtende de ogen; de vreeze van Jehovah is rein, staande voor altijd; de gerichten van Jehovah zijn waarheid, tezamen gerechtvaardigd’*, (Psalm 19:9,10) waar ‘de vreeze des Heren is rein’ voor de liefde staat en ‘de gerichten van Jehovah zijn waarheid’ voor het geloof; dat de gerechtigheid het goede betreft, dat van de liefde is, de gerichten het ware dat van het geloof is, zie nr. 2235, welke tezamen gerechtvaardigd worden genoemd, wanneer het ware het goede wordt, of wanneer het geloof naastenliefde wordt.

Bij dezelfde: *‘Ziet, het oog van Jehovah is tot degenen, die Hem vrezende, tot degenen, die op Zijn barmhartigheid hopen’*, (Psalm 33:18) en elders: *‘Jehovah heeft geen lust aan de sterkte des paards; Hij heeft geen welgevallen aan de benen des mans; Jehovah heeft Zijn welgevallen aan hen die Hem vrezende en die op Zijn barmhartigheid hopen’*, (Psalm 147:10,11); sterkte des paards voor de eigen macht om het ware te denken – dat het paard het verstandelijke is, zie de nrs. 2760-2762 - de benen des mans voor de eigen macht om het goede te doen; ‘zij die Jehovah vrezende’ voor diegenen die Hem vereren uit de liefde tot het ware; en ‘zij die op Zijn barmhartigheid hopen’ voor hen, die vereren uit de liefde tot het goede.

Waar bij de profeten sprake is van het goede, is ook sprake van het ware en waar van het ware sprake is, ook van het goede, vanwege het hemels huwelijk van het goede en ware in elke bijzonderheid, zie de nrs. 683, 793, 801, 2516, 2712, 2713.

Bij dezelfde: *‘Jehovah zal het huis van Israël zegenen, Hij zal het huis van Aharon zegenen, Hij zal zegenen, die Jehovah vrezende, de kleinen met de groten’*, (Psalm 115:12,13); hier staat ‘die Jehovah vrezende’ voor hen die vereren uit het goede van het geloof, te weten het huis van Israël; zij worden beide genoemd vanwege het hemels huwelijk in elke bijzonderheid van het Woord, zoals gezegd.

Bij Jesaja: *‘De waarheid van uw tijden zal zijn de sterkte der behoudensissen, wijsheid en wetenschap; de vreeze van Jehovah zelf een schat’*, (Jesaja 33:6) waar de wijsheid en de wetenschap staan voor het goede van het geloof, verbonden met het ware daarvan; de vrees van Jehovah voor het goede van de liefde.

Bij dezelfde: *‘Wie is er onder ulieden, die Jehovah vreest, die naar de stem van Zijn knecht hoort’*, (Jesaja 50:10); ‘die Jehovah vreest’ voor hem die vereert uit liefde; ‘die naar de stem van zijn knecht hoort’ voor hem, die vereert uit het geloof; wanneer het een tot het ander behoort, is er een hemels huwelijk.

Uit deze aanhalingen uit het Woord kan blijken, dat de ‘vreeze Gods’ eredienst is òf uit vrees, òf uit het goede van het geloof, òf uit het goede van de liefde.

Maar hoe meer vrees er in de eredienst is, des te minder geloof en nog des te minder liefde; en omgekeerd, hoe meer geloof er in de eredienst is en nog in sterker mate hoe meer liefde er is,

des te minder vrees; er is weliswaar een vrees in alle eredienst, maar onder een andere vorm en andere gesteldheid, namelijk de heilige vrees.

Maar de heilige vrees is niet zozeer de vrees voor de hel en voor de verdoemenis, dan wel voor het doen en denken van iets tegen de Heer en tegen de naaste en dus van iets tegen het goede van de liefde en het ware van het geloof; het is een afkeer, die de grens is van het heilige van het geloof en het heilige van de liefde enerzijds; en daar die vrees, als gezegd, niet de vrees is voor de hel en de verdoemenis, behoort die toe aan degenen, die in het goede van het geloof zijn, maar minder aan hen, die in het goede van de liefde zijn, dat wil zeggen, die in de Heer zijn.

V. Daarom betekent vrezen ook: niet geloven of het geloof en de liefde niet hebben, zoals bij Jesaja: *‘Alzo zegt uw Schepper, o Jakob, en uw Formeerder, o Israëel, vrees niet, want Ik heb u verlost; Ik heb u bij uw naam geroepen, gij zijt Mijne’*, (Jesaja 43:1,5; 44:8).

Bij Lukas: *‘De eed, die Hij Abraham, onze vader, gezworen heeft, om ons te geven, dat wij, verlost zijnde uit de hand van onze vijanden, Hem dienen zouden zonder vreze, in heiligheid en gerechtigheid voor Hem’*, (Lukas 1:73-75).

Bij dezelfde: *‘Vreest niet, gij klein kuddeken, want het is uw Vaders welbehagen, ulieden het koninkrijk te geven’*, (Lukas 12:32).

Bij Markus: *‘Jezus zei tot de overste van de synagoge: Vrees niet, geloof alleen’*, (Markus 5:36; Lukas 8:49,50).

Bij dezelfde: *‘Jezus zei: Wat zijt gij zo vreesachtig, hoe hebt gij geen geloof’*, (Markus 4:40).

Bij Lukas: *‘De haren van uw hoofd zijn geteld; vreest dan niet, gij gaat vele musjes te boven’*, (Lukas 12:7).

Op deze plaatsen is vrezen niet geloven of het geloof en de liefde niet hebben.

2827. Dat de woorden ‘en uw zoon, uw enige, van Mij niet hebt onthouden’ de vereniging van het Menselijke met het Goddelijke betekenen door het uiterste van de verzoeking, kan blijken uit de betekenis van ‘uw zoon’, namelijk Izaäk, te weten het Goddelijk Redelijke, waarover eerder, of het Goddelijk Menselijke, want dit begint in het redelijke, nrs. 2106, 2194; dit wordt ‘het enige’ genoemd, omdat het het eniggeborene is, zie nr. 2772; en uit de betekenis van ‘van Mij niet onthouden’ namelijk bewerken om verenigd te worden, namelijk met het Goddelijke Zelf.

Dat de vereniging tot stand kwam door het uiterste van de verzoeking, blijkt duidelijk uit al wat voorafgaat.

2828. vers 13. *En Abraham hief zijn ogen op, en zag, en ziet, achter was een ram, in het struweel vast met zijn hoorns; en Abraham ging, en nam de ram en offerde hem ten brandoffer in zijns zoons plaats.*

Abraham hief zijn ogen op en zag, betekent de gedachte en de schouwing van de Heer uit het Goddelijke; en ziet, een ram, betekent de geestelijken uit het menselijk geslacht; was achter vast in het struweel, betekent verward in het natuurlijk wetenschappelijke; met zijn hoorns, betekent met alle macht ten aanzien van de waarheden van het geloof; en Abraham ging en nam de ram, betekent hun bevrijding door het Goddelijk menselijke van de Heer; en offerde hem ten brandoffer in zijns zoons plaats, betekent hun heiliging en aanneming.

2829. Dat de woorden ‘Abraham hief zijn ogen op en zag’ de gedachte en de schouwing van de Heer uit het Goddelijke betekenen, zie eerder in nr. 2789, waar dezelfde woorden staan. De gedachte en de schouwing uit het Goddelijke is in alle dingen tot in bijzonderheden, welke gebeuren zullen tot in eeuwigheid, met de Goddelijke Voorzienigheid.

2830. Dat de woorden ‘en ziet, een ram’ de geestelijken uit het menselijk geslacht betekenen, blijkt uit de betekenis van de ram, waarover in wat volgt.

Het is binnen de Kerk bekend, dat de brand- en slachtoffers in de uitbeeldende Joodse en Israëlitische Kerk het Goddelijk Menselijke van de Heer betekenden, maar iets anders de brand- en slachtoffers van lammeren en iets anders die met schapen en geiten en ook iets anders met bokjes, rammen, geitenbokken en met ossen, varren, kalveren en met tortelduiven en jongen van duiven, evenzo de spijs- en plengoffers.

In het algemeen betekenden zij de Goddelijk hemelse, de Goddelijk geestelijke en de Goddelijk natuurlijke dingen, welke tot de Heer behoren en vandaar betekenden zij de hemelse, geestelijke en natuurlijke dingen, die van Hem in Zijn rijk zijn, dus in eenieder die een rijk van de Heer is; wat ook blijken kan uit het Heilig Avondmaal, dat in de plaats van de brand- en slachtoffers trad; het brood en de wijn daarin betekenen het Goddelijk Menselijke van de Heer: het brood het Goddelijk hemelse en de wijn het Goddelijk geestelijke van Hem; dus betekenen zij Zijn liefde jegens het gehele menselijke geslacht en omgekeerd de liefde van het menselijk geslacht tot de Heer, zie nrs. 2343, 2359.

Hieruit blijkt duidelijk dat de brand- en slachtoffers de hemelse eredienst uit de liefde tot de Heer inhielden en de geestelijke eredienst uit liefde jegens de naaste en vandaar uit het geloof in de Heer, zie nrs. 922, 923, 1823, 2180.

Wat het hemelse en wat het geestelijke is, of wat de hemelsen en de geestelijken zijn in het rijk van de Heer of in Zijn Kerk, werd herhaaldelijk gezegd; zie de nrs. 1155, 1577, 1824, 2048, 2088, 2184, 2227, 2669, 2708, 2715.

Dat nu een ram het Goddelijk geestelijke van de Heer betekent en dus het geestelijke bij de mens, of wat hetzelfde is, de geestelijken uit het menselijk geslacht, kan blijken uit de brand- en slachtoffers die met rammen plaatsvonden; zoals toen Aharon en zijn zonen geheiligd werden om het priesterambt te bedienen of toen zij ingewijd werden, *‘dat zij een var zouden offeren voor de zonde en dat zijn bloed gesprengd zou worden op de hoornen des altaars en het overige aan de bodem daarvan; voorts dat een ram geslacht zou worden en zijn bloed gesprengd rondom het altaar en daarna zou de gehele ram aangestoken worden tot een brandoffer; en het bloed van een andere ram, die geslacht was, zou gesprengd worden op het oorlapje en op de duim van de hand en op de grote teen van de voet van Aharon en dat de ram, nadat hij bewogen was, aangestoken zou worden op het brandoffer’*, (Exodus 29:1-35; Leviticus 8:1 tot het einde; 9:2 e.v.).

Dat al deze riten heilig waren, is duidelijk, maar ze waren daarom heilig, omdat ze heilige dingen uitbeeldden en betekenden; anders zou het slachten van een var, het sprengen van zijn bloed op de hoornen des altaars, en het uitgieten van het overige aan de bodem des altaars, en het slachten van een ram, en het sprengen van zijn bloed rondom het altaar en het aansteken daarvan en het bloed van een andere ram sprengen op Aharons oorlapje, op de duim van zijn hand en op de grote teen van zijn voet en tevens het bewegen daarvan en het aansteken op het brandoffer – anders zouden al deze dingen van geen heiligheid zijn, dus van geen eredienst, wanneer zij niet heilige dingen uitbeeldden.

Wat echter elke bijzonderheid uitbeeldde kan niemand duidelijk zijn dan alleen uit de innerlijke zin.

Dat de var, die als zondoffer was, het Goddelijk natuurlijke van de Heer betekende en de ram het Goddelijk geestelijke en ook de geestelijken uit het menselijk geslacht, kan uit de betekenis van var en ram in het Woord blijken.

Inwijdingen tot de priesterschappen vonden plaats door geestelijke dingen, want door geestelijke dingen wordt de mens in de hemelse dingen binnengeleid, of wat hetzelfde is, door de waarheden van het geloof in het goede van de liefde.

Evenzo zou *‘Aharon, toen hij tot het heilige inging, een var als zondoffer offeren en een ram als brandoffer’*, (Leviticus 16:2,3).

Dat *'de Nazireeër, wanneer de dagen van zijn nazireeërschap werden vervuld, een volkomen lam, een zoon van een jaar, als brandoffer offeren zou en een volkomen oilam, een dochter van een jaar, als zondoffer en een volkomen ram tot vredeoffers'*, (Numeri 1:13,14,16,17) kwam, omdat de Nazireeër de hemelse mens uitbeeldde, die een gelijkenis van de Heer is, nrs. 51, 52, 1013.

De hemelse mens is van dien aard, dat hij in de hemelse liefde is, dat wil zeggen, in de liefde tot de Heer en vandaar in het hemels ware, nrs. 202, 337, 2069, 2715, 2718; daarom moest hij een lam en een oilam offeren, waardoor het hemelse werd aangeduid en verder een ram, waardoor het geestelijke werd aangeduid.

Op de feesten werden varren, rammen en lammeren geofferd, zoals op de eerste dag van het feest van de ongezuurde broden: *'twee varren, een ram en zeven lammeren, met hun spijsoffer, ten brandoffer'*, (Numeri 28:18-20).

Op de dag der eerstelingen evenzo twee varren, een ram en zeven lammeren met hun spijsoffer, ten brandoffer, (Numeri 28:11,12).

In de zevende maand, op de eerste der maand, een var, een ram en zeven lammeren, met hun spijsoffer.

Op de vijftiende dag der zevende maand, dertien varren, twee rammen, veertien lammeren, enzovoort, zie, (Numeri 29:1,2,12-14,17,18,20-24,26-36).

Varren en rammen betekenden geestelijke dingen, lammeren echter hemelse dingen; want op de feesten moesten zij geheiligd worden en door geestelijke dingen worden binnengeleid.

Aangezien de rammen het Goddelijk geestelijke van het Goddelijk Menselijke van de Heer betekenden en ook de geestelijke dingen bij de mens, daarom wordt er bij Ezechiël gezegd – waar gehandeld wordt over de nieuwe tempel en het Nieuwe Jeruzalem, dat wil zeggen, over het geestelijk rijk van de heer – dat, *'wanneer zij een einde gemaakt zullen hebben van het altaar ontzondigen aldaar, zij een var ten zondoffer zullen offeren en een ram ten brandoffer en dat zij zeven dagen dagelijks een bok des zondoffers zullen bereiden en een var en een ram'*, (Ezechiël 43:23-25). En dat *'de vorst op dezelfde dag voor al het volk een var des zondoffers zou bereiden en op de zeven dagen van het feest, zeven varren en zeven rammen, met het spijsoffer, ten brandoffer'*, (Ezechiël 45:22-24).

'En op de sabbatdag zal hij bereiden zes lammeren en een ram', (Ezechiël 46:4,6).

Dat door de nieuwe tempel en het Nieuwe Jeruzalem in alomvattende zin het rijk van de Heer wordt aangeduid, zie in de nrs. 402, 940; in het bijzonder de Nieuwe Kerk, nr. 2117.

Dat daar geen brand- en slachtoffers zijn, kan eenieder bekend zijn; hieruit blijkt duidelijk dat daarmee hemelse dingen worden aangeduid, die van de liefde zijn en geestelijke dingen die van het geloof zijn, want deze behoren tot het rijk van de Heer; en dus worden hier dergelijke dingen aangeduid door varren, rammen en lammeren.

Dat varren en rammen geestelijke dingen betekenen, blijkt daar uit de bijzonderheden elk afzonderlijk in de innerlijke zin, in het algemeen hieruit, dat door de nieuwe tempel en het Nieuwe Jeruzalem het geestelijk rijk van de Heer in het bijzonder wordt aangeduid, door Zion echter het hemelse rijk.

Dat een ram het geestelijke betekent, of wat hetzelfde is, de geestelijken, blijkt ook duidelijk bij Daniël, dat *'door hem werd gezien een ram, staande voor de rivier, die twee hoornen had; daarna een geitenbok, die hem stiet, zijn hoornen brak en hem vertrad'*, (Daniël 8:3,4 e.v.), waar onder de ram niets anders wordt verstaan dan de geestelijke Kerk en onder de geitenbok, zij die in het van de naastenliefde gescheiden geloof zijn, of in het van het goede gescheiden ware, die zich geleidelijk tegen het goede verheffen en tenslotte tegen de Heer, wat ook beschreven wordt.

Bij Samuël: *'Samuël zei tot Saul: Heeft Jehovah lust aan brandoffers en slachtoffers, als aan het luisteren naar de stem van Jehovah; zie, luisteren is beter dan slachtoffer en gehoorzamen beter dan het vette der rammen'*, (1 Samuël 15:22), waar, omdat er over gehoorzaamheid wordt gehandeld, ook van het ware sprake is, dat geestelijk is; en deze woorden waren gericht

tot de koning, door wie eveneens het ware wordt aangeduid, nrs. 1672, 2015, 2069; daarom wordt er niet gezegd ‘beter dan het vette van ossen of van lammeren’, maar ‘beter dan het vette der rammen’.

Bij David: *‘Toen Israël uit Egypte toog, het huis Jakobs uit een barbaars volk, zo werd Jehudah tot Zijn heiligdom, Israël Zijn heerschappij.*

De zee zag het en vlood en de Jordaan keerde achterwaarts; de bergen sprongen op als rammen, de heuvelen als zonen der kudde.

Wat was u, gij zee, dat gij vloodt; gij Jordaan, dat gij achterwaarts keerdet; gij bergen, dat gij opsprongt als rammen; gij heuvelen, als zonen der kudde.

Gij zijt in barensnood, o aarde, van voor de Heer, van voor de God Jakobs, die de rotssteen veranderde in een poel der wateren en de keisteen in zijn fontein der wateren’, (Psalm 114:1 tot het einde).

Hier wordt in de innerlijke zin gehandeld over het geestelijk goede na de wederverwekking en de hoedanigheid ervan beschreven; het geestelijk hemelse door de bergen, springende als rammen en het natuurlijk hemelse door de heuvels als de zonen der kudde; dat de bergen de hemelse dingen zijn, die tot de liefde behoren, zie de nrs. 795, 1430. Eenieder kan weten, dat in deze woorden, net als in de overige van David, heilige dingen zijn gelegen, maar in de innerlijke zin; en dat het iets betekent, dat de bergen sprongen als rammen en de heuvels als zonen der kudde en dat de aarde voor de Heer in barensnood was; deze dingen zijn zonder de innerlijke zin woorden zonder enige inhoud.

Evenzo het volgende bij Mozes: *‘Hij deed hem rijden op de hoogten der aarde en deed hem eten de inkomsten der aarde; en Hij deed hem honing zuigen uit de steenrots en olie uit de kei der rots; boter van het grootvee en melk van kleinvee, met het vet der lammeren en der rammen, der zonen Baschan en der bokken, met het vette der nieren van tarwe; en het druivenbloed zult gij drinken, reine wijn’, (Deuteronomium 32:13-15); de rammen, zonen van Baschan, staan voor de geestelijk hemelse dingen; wat geestelijk hemelse dingen zijn, zie nr. 1824.*

Bij David: *‘Brandofferen van mergbeesten zal ik U offeren, met rookwerk van rammen; ik zal runderen met bokken bereiden’, (Psalm 65:15); brandofferen van mergbeesten voor de hemelse dingen die van de liefde zijn; rookwerk van rammen voor de geestelijke dingen, die van het geloof zijn.*

Bij Ezechiël: *‘Arabië en alle vorsten van Kedar waren de kooplieden van uw hand; in lammeren, in rammen en bokken’, (Ezechiël 27:21) waar sprake is van Tyrus, waardoor diegenen worden aangeduid die in de erkenningen van het goede en ware zijn, zie nr. 1201; Arabië staat voor hun wijsheid, de vorsten van Kedar voor hun inzicht; de lammeren voor de hemelse dingen, de rammen voor de geestelijke, de bokken voor de natuurlijke, die in orde op elkaar volgen.*

Bij Jesaja: *‘Al de kudde van Kedar zal tot U verzameld worden, de rammen van Nebajoth zullen U dienen, zij zullen met welgevallen komen op Mijn altaar, en Ik zal het huis Mijner sierlijkheid versieren’, (Jesaja 60:7) waar gehandeld wordt over het Goddelijk Menselijke van de Heer; de kudde van Kedar staat voor de Goddelijk hemelse dingen, de rammen van Nebajoth voor de Goddelijk geestelijke dingen.*

Uit al dit kan nu blijken, dat de ram in de innerlijke zin het Goddelijk geestelijke van de Heer betekent en vandaar het geestelijke bij de mens, of wat hetzelfde is, de geestelijken uit het menselijk geslacht.

2831. Dat de woorden ‘was achter vast in het struweel’ betekenen, verward in het natuurlijk wetenschappelijke, blijkt uit de betekenis hier van vastgehouden worden en wel verward zijn; en uit de betekenis van het struweel of de verwarde struiken, te weten het wetenschappelijke, waarover in wat volgt.

Dat de geestelijken verward gehouden worden in het natuurlijk wetenschappelijke ten aanzien van de waarheden van het geloof, daarmee is het als volgt gesteld: de geestelijken hebben geen innerlijke gewaarwording van het goede en ware zoals de hemelsen, maar in de plaats daarvan een geweten, gevormd door de goedheden en waarheden van het geloof, waarmee zij van kinds af aan zijn vervuld door ouders en leermeesters en naderhand door de leer van het geloof, waarin zij geboren zijn.

Zij die geen innerlijke gewaarwording van het goede en ware hebben, kunnen niet anders dan door wetenschappelijke dingen bevestigd worden.

Eenieder vormt zichzelf een bepaalde voorstelling over de dingen die hij geleerd heeft, ook over de goedheden en waarheden van het geloof; zonder een voorstelling blijft niets in het geheugen anders dan als iets zinledigs.

Er komen bevestigingen bij die de voorstelling vullen, die komen uit erkenningen en ook uit wetenschappelijke dingen.

De door vele dingen bevestigde voorstelling zelf bewerkt dat zij niet alleen in het geheugen blijft kleven en van daaruit in de gedachte kan worden opgeroepen, maar ook dat er het geloof in gelegd kan worden.

Wat de innerlijke gewaarwording in het algemeen betreft, deze moet nog verklaard worden, daar weinigen weten wat innerlijke gewaarwording is.

Er is innerlijke gewaarwording van het goede en ware in hemelse en geestelijke dingen; er is innerlijke gewaarwording van het gerechte en billijke in het burgerlijke leven; en er is innerlijke gewaarwording van het eerzame in het zedelijke leven.

Wat de innerlijke gewaarwording van het goede en ware in hemelse en geestelijke dingen betreft, deze hebben de innerlijke engelen door de Heer en deze gewaarwording hadden de mensen van de Oudste Kerk en deze hebben de hemelsen die in de liefde tot de Heer zijn; zij weten direct uit een soort innerlijk aanvoelen of iets goed is en of iets waar is, want dit geeft de Heer in, omdat zij met de Heer door de liefde verbonden zijn.

De geestelijke mensen hebben echter niet zo'n innerlijke gewaarwording van het goede en ware in hemelse en geestelijke dingen, maar in plaats daarvan hebben zij een geweten, dat inspreekt; maar het geweten is gevormd uit erkenningen van het goede en ware, waarmee zij, zoals gezegd, vervuld zijn door ouders en leermeesters en daarna door eigen studie in de leer en in het Woord; daarmee, ofschoon het niet zozeer goedheden en waarheden zijn, verbinden zij hun geloof.

Dit is de reden, dat de mensen een geweten kunnen hebben uit onverschillig welke leer, ook de heidenen hebben iets niet ongelijk aan geweten vanuit hun godsdienstigheid.

Dat geestelijke mensen geen innerlijke gewaarwording van het goede en ware van het geloof hebben, maar zeggen en geloven dat het waar is, wat zij geleerd en begrepen hebben, kan voldoende hieruit blijken, dat eenieder zegt, dat zijn eigen dogma waar is, de ketters meer dan anderen; en dat zij het ware zelf niet kunnen zien, nog minder erkennen, ofschoon er duizenden dingen voor zouden pleiten.

Laat eenieder zichzelf onderzoeken of hij ergens anders vandaan kan gewaarworden of iets waar is en of hij niet, wanneer iets van de allergrootste waarheid hem duidelijk wordt gemaakt, het toch niet erkent; zo bijvoorbeeld iemand die het geloof het wezenlijke van het heil maakt en niet de liefde; ook al werd voor hem alles gelezen, wat de Heer over de liefde en de naastenliefde heeft gesproken, zie r. 2373, en al wist hij uit het Woord, dat de gehele Wet en alle profeten van de liefde tot de Heer en van de liefde jegens de naaste afhangen, zou hij toch in de voorstelling van het geloof blijven en zeggen dat dit alleen zalig maakt.

Anders is het gesteld met hen die in de hemelse en geestelijke gewaarwording zijn.

Wat echter de innerlijke gewaarwording van het gerechte en billijke in het burgerlijke leven betreft, deze hebben degenen die in de wereld redelijk zijn en tevens de innerlijke gewaarwording van het eerzame in het zedelijke leven.

Naar die eerst- een laatstgenoemde innerlijke gewaarwording onderscheidt zich de ene mens van de andere, maar zulke mensen hebben om deze reden nog geenszins innerlijke gewaarwording van het goede en ware van het geloof, want deze gewaarwording is hoger of innerlijker en vloeit van de Heer in door het binnenste van het redelijke.

De andere reden, waarom de geestelijken geen innerlijke gewaarwording van het goede en ware van het geloof hebben, is deze: dat het goede en ware niet is ingeplant in hun wilsdeel, zoals bij de hemelse mensen, maar in hun verstanddeel, zie de nrs. 863, 875, 927, 1023, 1043, 1044, 2256.

Daardoor komt het dat de geestelijken niet tot de eerste graad van het licht kunnen komen, waarin de hemelsen zijn, nr. 2718, maar dat zij betrekkelijk in het duistere zijn, nrs. 1043, 2708, 2715.

Dat de geestelijken verward zijn in het natuurlijk wetenschappelijke ten aanzien van de waarheden van het geloof, volgt hieruit.

Dat het struweel of de verwarde struiken in de innerlijke zin het natuurlijk wetenschappelijke betekenen, dat wil zeggen, dat wetenschappelijke, dat in het uiterlijk geheugen hangt, blijkt ook uit de volgende plaatsen hierna in het Woord; bij Ezechiël: *'Zie, Aschur was een ceder op de Libanon, schoon van gebladerte en schaduwachtig van loof en verheven in hoogte en zijn tak was tussen dichte struiken'*, (Ezechiël 31:3) waar gehandeld wordt over Egypte, dat de wetenschap is, nr. 1164, 1165, 1186, 1462; Aschur staat voor het redelijke, nrs. 119, 1186, dat ook de ceder is, en tevens de Libanon in het Woord; tussen dichte takken, voor tussen wetenschappelijke dingen, want het menselijk redelijke berust op de wetenschappelijke dingen ervan; bij dezelfde: *'Aldus zegt de Heer Jehovih: Omdat gij u verheven hebt in hoogte en hij zijn tak gesteld heeft onder dichte struiken, en zijn hart zich verhief over zijn hoogte, zullen vreemden, de tirannige der natiën, hem uitroeien en hem nederwerpen'*, (Ezechiël 31:10,12) met betrekking tot Egypte; de tak onder dichte struiken stellen, voor, vasthangen aan wetenschappelijke zaken en van daaruit de geestelijke, hemelse en Goddelijke dingen beschouwen.

Bij dezelfde: *'Opdat zich alle bomen der wateren niet verheffen in hun hoogte en hun tak niet stellen onder de dichte struiken, en dat niet allen, die wateren drinken, over hen staan in hun hoogte, want zij worden allen overgegeven ter dood, tot de lagere aarde in het midden der zonen des mensen, tot degenen, die in de kuil nederdalen'*, (Ezechiël 31:14) waar gehandeld wordt over hen, die door redeneringen vanuit wetenschappelijke dingen willen binnendringen in de mysteriën van het geloof.

Dat deze geheel en al verblind worden, zie de nrs. 215, 232, 233, 1072, 1911, 2196, 2203, 2568, 2588.

Redeneren vanuit wetenschappelijke dingen is 'de tak onder dichte struiken stellen'.

Bij dezelfde: *'Zij had planten der sterkte tot scepteren der heersers en haar hoogte was verheven boven het midden der dichte struiken'*, (Ezechiël 19:11) eveneens.

Bij dezelfde: *'De verslagenen van Israël zullen in het midden van hun afgoden rondom hun altaren wezen en onder alle groene boom en onder alle verwarde eik'*, (Ezechiël 6:13); er wordt hier gehandeld over de eredienst, die diegenen bij zichzelf verzinnen, die geloof in zichzelf hebben en dus in die dingen, die zij vanuit hun wetenschappelijke dingen uitbroeden; de verwarde eik staat voor de wetenschappelijke dingen in die staat.

Dat eiken de waarnemingen vanuit wetenschappelijke dingen zijn, zie de nrs. 1442, 1443, 2144.

Eveneens elders bij dezelfde: *'Zij zagen alle hoge heuvel en alle dichte boom en offerden daar hun offers'*, (Ezechiël 20:28); dichte boom staat voor de dingen, die niet door het Woord worden voorgeschreven, maar het eigen wetenschappelijke.

Dat de eredienst gehouden werd in bossen en aanduidend was overeenkomstig de hoedanigheden van de bomen, zie nr. 2722.

Bij Jesaja: *‘Boosheid brandt als vuur, doornen en distelen zal zij verteren en zal aansteken de verwarde struiken des wouds’*, (Jesaja 9:17); doornen en distelen voor de valsheid en de begeerte, de verwarde struiken des wouds voor de wetenschappelijke dingen.

Bij dezelfde: *‘Jehovah Zebaoth zal met ijver de verwarde struiken des wouds omhOUwen en de Libanon zal vallen door de Heerlijke’*, (Jesaja 10:34); de verwarde struiken des wouds voor de wetenschappelijke dingen, de Libanon voor de redelijke dingen.

Bij Jeremia: *‘Verheft de banier naar Zion, want Ik breng een kwaad aan van het noorden en een grote breuk; de leeuw is opgekomen uit zijn struweel, en de verderver der natiën is opgetrokken, hij is uitgegaan uit zijn plaats, om uw land te stellen in verwoesting; uw steden zullen verstoord worden, dat er niemand in wone’*, (Jeremia 4:6,7); uit het struweel voor uit het wetenschappelijke; en wat daaruit opklimt in de Goddelijke verborgenheden, stelt het land in verwoesting, dat wil zeggen, verwoest de Kerk.

Dat de wetenschappelijke dingen in het Woord ‘verwarde struiken’ worden genoemd, komt omdat zij naar verhouding zo zijn, vooral wanneer de begeerte van de eigen- en de wereldliefde en de beginselen van het valse die begunstigen.

Het is de hemelse en geestelijke liefde, die de wetenschappelijke dingen, die tot het uiterlijk geheugen behoren, in orde stelt, maar de eigen- en de wereldliefde verdraait de orde en verwacht alle dingen die daarin zijn.

Dit bemerkt de mens niet, want de verdraaide orde geldt hem voor orde, het boze voor het goede, het valse voor het ware; vandaar zijn deze dingen in verwardheid en ook om deze reden, omdat de dingen die tot het uiterlijk geheugen behoren, waar de wetenschappelijke dingen zijn, in verhouding tot de dingen in het innerlijk geheugen, waar de redelijke dingen zijn, in verwarring of als in een donker woud verkeren.

Hoe schaduwachtig, donker en duister het daar naar verhouding is, kan de mens niet weten, zolang hij in het lichaam leeft, want dan meent hij, dat alle wijsheid en inzicht daar vandaan komt, maar hij zal het weten in het andere leven, wanneer hij in de dingen komt, die tot het innerlijk geheugen behoren.

Dat in het uiterlijk geheugen, dat de mens eigen is wanneer hij in de wereld leeft, niets minder is dan het licht van wijsheid en inzicht, maar dat het daar betrekkelijk duister, wanordelijk en verward is, zie de nrs. 2469 tot 2494.

2832. Dat de woorden ‘met zijn hoornen’ betekenen, met alle macht ten aanzien van de waarheden van het geloof, blijkt uit de betekenis van hoornen.

In het Woord worden hoornen hier en daar vermeld en daar betekenen zij de macht van het ware, dat uit het goede komt en in de tegenovergestelde zin de macht van het valse, dat uit het boze opkomt.

Hier, op deze plaats, is de betekenis deze: dat de geestelijken, aangeduid door de ram, met alle macht ten aanzien van het ware verward zitten in het natuurlijk wetenschappelijke en vandaar dat zij verstoken zijn van het vermogen om waarheden gewaar te worden.

Want hoe meer iemand natuurlijk wetenschappelijke dingen raadpleegt en daaraan met zijn aandacht en gemoed vastkleeft ten aanzien van die dingen die waarheden van het geloof zijn, des te meer verliest hij het licht van de waarheid en met het licht ook het leven van het ware. Eenieder kan dit uit eigen ervaring weten, wanneer hij er op let en er over nadent, van hen die zeggen dat zij niets kunnen geloven, wanneer zij niet door de zintuigen of door wetenschappelijke dingen begrijpen dat iets zo is.

Indien men onderzoekt van welke aard zij zijn, zal men merken, dat zij hoegenaamd niets geloven, en bovendien, dat hun niets wijzer toeschijnt, dan alle dingen en elke bijzonderheid aan de natuur toe te schrijven.

Er zijn er ook velen die zeggen dat zij geloven, hoewel zij niet begrijpen, terwijl zij toch in het geheim bij zichzelf, evenzo als anderen uit zintuiglijke en wetenschappelijke dingen over de waarheden van het geloof redeneren, of iets wel zo is; deze mensen hebben òf een soort

overreding die door eigen- en wereldliefde is ingeblazen, òf in het geheel geen geloof; hun aard komt duidelijk door hun leven uit.

Deze beide groepen mensen zijn weliswaar ín de geestelijke Kerk van de Heer, maar zij zijn niet ván de Kerk.

Degenen die ván de Kerk zijn, zijn in het leven van het goede en hebben geloof in de waarheden, maar de geestelijken hebben geloof in geen andere waarheden, dan die zij zich vanaf hun kindertijd hebben ingeprent en die zij daarna bij zichzelf hebben bevestigd uit de leer of uit een andere bron.

Van dien aard is de staat van de geestelijken, hier beschreven door de ram, in het struweel vast met zijn hoornen; zie hiervoor nr. 2831.

Dat de hoorn de macht van het ware, dat uit het goede voortkomt, betekent, blijkt uit de volgende plaatsen; bij David: *‘Gij zijt het sieraad hunner sterkte en door Uw welbehagen zult Gij onze hoorn verhogen, want ons schild is van Jehovah en onze koning is van de Heilige Israëls; Mijn waarheid en Mijn barmhartigheid zullen met Hem zijn en in Mijn naam zal Zijn hoorn verhoogd worden en Ik zal Zijn hand in de zee zetten, en Zijn rechterhand in de rivieren’*, (Psalm 89:18,19,25,26) waar ‘onze hoorn’ en ‘Zijn hoorn’ klaarblijkelijk voor de macht van het ware staan; er wordt daar gehandeld over het geestelijk rijk van de Heer; ‘onze koning is van de Heilige Israëls’ wil zeggen dat het Goddelijk ware tot de Heer behoort; dat de koning het ware is en het koningschap van de Heer het Goddelijk Ware, zie de nrs. 1672, 1728, 2015, 2069; de hand in de zee zetten en de rechterhand in de rivieren, wil zeggen dat er sterkte is in de wetenschappen en in de erkenningen van het ware; dat de hand en de rechterhand sterkte is, zie nr. 878; en dat de zee en de rivieren de wetenschappen en de erkenningen zijn, nrs. 28, 2702.

Bij dezelfde: *‘Ik zal U liefhebben, Jehovah, mijn sterkte; Jehovah is mijn steenrots en mijn burg en mijn uithelper; mijn God, mijn rots, op welke ik betrouw, het schild en de hoorn des heils’*, (Psalm 18:2,3; 2 Samuël 22:2,3); hoorn des heils voor het ware ten aanzien van de macht; hier zijn sterkte, steenrots, burg, God, rots, schild, alle aanduidingen van de macht van het ware.

Bij dezelfde: *‘In Zion zal Ik David een hoorn doen uitspruiten, Ik zal voor Mijn Gezalfde een lamp toerichten; Ik zal Zijn vijanden met schaamte bekleden’*, (Psalm 132:17,18) waar over de Heer gehandeld wordt, die David is, nr. 1888; de hoorn staat voor de macht van het ware, de lamp voor het licht van het ware.

Bij Samuël: *‘Mijn hart sprong op van vreugde in Jehovah, mijn hoorn is verhoogd in Jehovah, mijn mond is wijd opgedaan tegen mijn vijanden, want ik verheugde mij in Uw heil; Jehovah zal Zijn Koning sterkte geven en de hoorn van Zijn gezalfden verhogen’*, (1 Samuël 2:1,10); dit is de profetie van Hannah; hoorn voor de macht van het ware.

Bij Mozes: *‘Hij heeft de eer van de eerstgeborene van zijn os en zijn hoornen zijn hoornen des eenhoorns, met dezelve zal hij de volken tezamen stoten, tot aan de einden der aarde’*, (Deuteronomium 33:17); dit is de profetie van Israël ten aanzien van Jozef, waar de hoornen van de eenhoorn voor de grote macht van het ware staan, zoals ook duidelijk hieruit blijkt, dat hij daarmee de volken zal stoten tot aan de einden der aarde.

Evenzo bij David: *‘Gij zult mijn hoorn verhogen, gelijk eens eenhoorns’*, (Psalm 92:11) en bij dezelfde: *‘Jehovah. Verlos mij uit des leeuwen muil en antwoord mij van de hoornen des eenhoorns’*, (Psalm 22:22).

De Goddelijke waarheden werden vanwege de hoogte ervan ‘hoornen der eenhoornen’ genoemd; daarom wordt de hoorn zo vaak verhoogd genoemd, want verhoging betekent de macht door het innerlijke.

Dat het innerlijke door het hoge wordt uitgedrukt, zie de nrs. 1735, 2148.

Bij Jeremia: *‘De Heer heeft, in ontsteking des toorns, de gehele hoorn Israëls afgehouden; Hij heeft Zijn rechterhand achterwaarts getrokken van voor de vijand’*, (Klaagliederen 2:3);

de gehele hoorn Israëls afgehouden staat voor beroven van het ware, dat macht heeft, wat ook is de rechterhand achterwaarts trekken van voor de vijand.

Bij Ezechiël: *'Te dien dage zal Ik de hoorn van het huis Israëls doen groeien en u opening des monds geven in het midden van hen'*, (Ezechiël 29:21); de hoorn van het huis Israëls doen groeien staat voor de waarheden vermenigvuldigen van de geestelijke Kerk, die Israël is; de opening des monds voor de belijdenis daarvan.

Bij Habakuk: *'God zal komen van Themam en de Heilige van de berg Paran; Zijn eer bedekte de hemelen en de aarde was vol van Zijn lof; en de glans zal zijn als het licht; Hij had hoornen aan Zijn hand en aldaar was de verbergings van Zijn sterkte'*, (Habakuk 3:3,4) waar wordt gehandeld over de Heer; hoornen aan Zijn hand en aldaar was de verbergings van Zijn sterkte, staat klaarblijkelijk voor de macht van het ware.

Dat de berg Paran het Goddelijk Geestelijke of het Goddelijk ware van het Menselijke van de Heer is, zie in nr. 2714; wat ook de glans en het licht is.

Het Goddelijk Ware van het Menselijke van de Heer wordt als volgt beschreven bij Johannes: *'Ik zag, en ziet, in het midden van de troon, en van de vier dieren, een Lam, staande als geslacht, hebbende zeven hoornen, dewelke zijn de zeven geesten Gods, die uitgezonden zijn in de ganse aarde'*, (Openbaring 5:6); zeven hoornen voor de heilige of Goddelijke waarheden; dat zeven de heilige dingen betekent, zie in nr. 716, 881; zeven geesten, uitgezonden in de ganse aarde, zijn de heilige predikingen van dezelfde waarheden.

De hoornen der altaren betekenden ook niets anders dan het ware dat de macht heeft, waarover het volgende bij Mozes: *'Gij zult hoornen maken op de vier hoeken des altaars, uit hetzelfde zullen zijn hoornen zijn'*, (Exodus 27:2; 38:2); evenzo op het reukaltaar, *'en dat uit hetzelfde hoornen zouden zijn'*, (Exodus 30:2; 37:25); dat het altaar het voornaamste uitbeeldende was van de Heer en van Zijn godsdienst, zie men in nr. 921.

Het altaar was uitbeeldend voor Zijn Goddelijk Goede, de hoornen waren uitbeeldend voor Zijn Goddelijk Ware; dat het ware uit het goede voortkwam, werd daarmee uitgebeeld, dat de hoornen uit hetzelfde of uit het altaar waren.

Dat er geen ander ware is dan hetgeen uit het goede voortkomt, zie de nrs. 654, 1608, 1162, 1176, 2063, 2261, 2429.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de hoornen in de echte zin de macht van het ware, dat uit het goede voortkomt, betekenen.

Dat Aharon en zijn zonen bij de inwijding tot het priesterambt, *'het bloed des vars namen en met de vinger op de hoornen des altaars deden'*, (Exodus 29:12; Leviticus 8:15) en dat Aharon verzoening deed over de hoornen des altaars, eens in het jaar, (Exodus 30:10) en *'dat wanneer een priester, wanneer hij gezondigd zal hebben, een var zal offeren en van het bloed doen op de hoornen des reukaltaars'*, (Leviticus 4:3,7) en verder *'wanneer een overste gezondigd zal hebben, hij een brandoffer zal offeren, en bloed gesprengd zal worden op de hoornen van het altaar des brandoffers'*, (Leviticus 4:22,25); evenzo wanneer een ziel gezondigd zal hebben, vers 27, 30, 34) en eveneens wanneer voor het altaar verzoening werd gedaan, (Leviticus 16:18,19); deze dingen betekenden waarheden uit het goede; want alle heiligingen, inwijdingen en verzoeningen geschieden door waarheden, aangezien waarheden tot het goede binnenleiden, nr. 2830.

Dat de hoornen van het altaar de waarheden betekenden die uit het goede voortkomen, kan ook blijken bij Johannes: *'De zesde engel heeft gebazuind; toen hoorde ik een stem uit de vier hoornen des gouden altaars, dat voor God was'*, (Openbaring 9:13); de hoornen des gouden altaars staan klaarblijkelijk voor de waarheden uit het goede, want een stem kwam daaruit; dat het goud het goede is, zie de nrs. 113, 1551, 1552; zoveel te meer het gouden altaar.

Bij Amos: *'Te dien dage als Ik Israëls overtredingen over hem bezoeken zal, zal Ik bezoeking doen over de altaren van Bethel; en de hoornen des altaars zullen worden afgehouden en ter aarde vallen'*, (Amos 3:14); dat de hoornen des altaars zouden worden afgehouden, kwam omdat het ware uit het goede daar niet langer werd uitgebeeld; Bethel is het Goddelijk Goede

en wordt daarom ‘des konings heiligdom’ en ‘het huis des koninkrijks’ genoemd, (Amos 7:13).

Dat de koningen met olie uit de hoorn gezalfd werden, (1 Samuël 16:1,13; 1 Koningen 1:39) beeldde eveneens het ware uit het goede uit; de olie was het goede, nr. 886, maar de hoorn het ware; het koningschap in de innerlijke zin is een dergelijk ware, zie de nrs. 1728, 2015, dat macht heeft.

Dat de hoorn in de tegenovergestelde zin de macht van het valse is, dat uit het boze voortkomt, blijkt bij de volgende plaatsen; bij Amos: *‘Gij, die blijde zijt over een nietig ding; gij die zegt: hebben wij ons niet door onze sterkte hoornen verkregen’*, (Amos 6:13); hier staan de hoornen voor de macht van het valse.

Bij Zacharia: *‘Ik hief mijn ogen op en zag; en ziet, er waren vier hoornen; en Ik zei tot de engel, die met mij sprak: Wat zijn deze.*

En hij zei tot mij: Dit zijn de hoornen, welke Jehudah, Israël en Jeruzalem verstrooid hebben. En Jehovah toonde mij vier smeden; en ik zei: Wat komen die maken.

En Hij zei, zeggende: Deze zijn de hoornen, die Jehudah verstrooid hebben, zodat geen man zijn hoofd opheft; en deze zijn gekomen om die te verschrikken, om de hoornen der natiën neder te werpen, welke de hoorn verheven hebben tegen het land van Jehudah, om dat te verstrooien’, (Zacharia 1:19-21); de hoornen staan voor de macht van het valse, dat de Kerk verwoest.

Bij Ezechiël: *‘Gij verdrinkt met de zijde en met de schouder, en stoot met uw hoornen al de zwakken, totdat gij dezelve naar buiten toe verstrooid hebt’*, (Ezechiël 34:21) waar wordt gehandeld over de herders die door valsheden verleiden; de hoornen staan voor de macht van het valse; de schouder voor alle macht, nr. 1085.

Bij Jeremia: *‘Jehovah heeft afgebroken en niet gespaard; en Hij heeft de vijand over u verblijd; Hij heeft de hoorn uwer tegenpartijders verhoogd’*, (Klaagliederen 2:17).

Bij dezelfde: *‘Moabs hoorn is afgesneden en zijn arm verbroken’*, (Jeremia 48:25) hier staat de hoorn voor het machtige valse.

Bij David: *‘Ik zei tot hen die verheerlijken: Verheerlijkt niet; en tot de goddelozen: Verheft de hoorn niet; verheft uw hoorn niet omhoog;; spreekt niet met stijve hals; ik zal alle hoornen der goddelozen afhouden; de hoornen des rechtvaardigen zullen verhoogd worden’*, (Psalm 75:5,6,11); de hoornen der goddelozen staan voor de macht van het valse uit het boze, de hoornen des rechtvaardigen voor de macht van het ware uit het goede.

Bij Daniël: *‘Het vierde beest werd gezien, verschrikkelijk en ontzaglijk, zeer sterk; en het had ijzeren tanden, het at en verbrijzelde en vertrad het overige met zijn voeten; en het had tien hoornen.*

Ik nam acht op de hoornen en ziet, een andere kleine hoorn kwam op tussen dezelve en drie uit de vorige hoornen werden uitgerukt voor dezelve; en ziet, in diezelfde hoorn waren ogen als mensenogen en een mond, grote dingen sprekende; toen zag ik toe vanwege de stem der grote woorden, welke die hoorn sprak.

Ik wenste zekerheid omtrent het vierde beest en aangaande de tien hoornen die op zijn hoofd waren en de andere, die opkwam en voor dewelken drie afgevallen waren en aangaande diezelven hoorn, die ogen had en een mond, die grote dingen sprak; ik had gezien, dat diezelfde hoorn krijg voerde tegen de heiligen; en hij zei: belangende het vierde beest, het zal het vierde rijk op aarde zijn, dat verscheiden zal zijn van alle rijken; en het zal de ganse aarde opeten en het zal dezelve vertreden en het zal ze verbrijzelen; belangende de tien hoornen; uit dat koninkrijk zullen tien koningen opstaan en een ander zal na hen opstaan en hij zal verscheiden zijn van de vorigen en hij zal drie koningen vernederen; hij zal woorden spreken tegen de Allerhoogste en hij zal de heiligen verstoren; daarna zal het oordeel zitten’, (Daniël 7:7,8,11,19-26); hier wordt in de innerlijke zin gehandeld over de ontaarde staat van de Kerk.

De dingen die hier door Daniël werden gezien, zoals het beest, de ijzeren tanden, de hoorn waarin ogen waren en de hoornen die spraken en zij die krijg voerden met de heiligen en die welke sprak tegen de Allerhoogste, betekenen de staat van het valse en van ketterijen binnen de Kerk.

Dat de hoornen het machtige en overheersende valse betekenen, kan alleen al hieruit blijken, dat daaraan ogen worden toegeschreven, dat wil zeggen, het verstandelijke, nr. 2701 en dat zij spraken, ook tegen de Allerhoogste.

Door koninkrijken en koningen worden geen koninkrijken en koningen bedoeld, maar leerstellige dingen van het valse, zie de nrs. 1672, 2015, 2069, 2547.

Elders bij Daniël: *‘Door hem werd gezien een ram, staande voor de rivier, die twee hoornen had en die hoornen waren hoog, maar de ene was hoger dan de andere, doch de hoogste kwam in het laatste op.*

Ik zag, dat de ram met de hoornen tegen het westen stiet en tegen het noorden en tegen het zuiden, zodat geen beesten voor hem konden bestaan en er was ook niemand die uit zijn hand verlost; maar hij deed naar zijn welgevallen en hij maakte zich groot.

Toen ik dit overlegde, ziet, er kwam een geitenbok van het westen over de aangezichten der ganse aarde; die bok had een hoorn tussen zijn twee ogen; hij kwam tot de ram, de heer der hoornen, en hij liep op hem aan in de grimmigheid van zijn sterkte en stiet hem en brak zijn twee hoornen en er was geen kracht in de ram om voor hem te bestaan.

Daarna maakte de geitenbok zich uitermate groot, maar toen hij sterk geworden was, brak de grote hoorn en er kwamen op aan deszelfs plaats vier hoornen; spoedig kwam uit een van die een hoorn van het kleine voort en groeide zeer tegen het zuiden en tegen het oosten en tegen het sierlijke; en hij groeide tot aan het heir der hemelen, en hij wierp er sommigen van dat heir, en van de sterren, ter aarde neer en hij vertrad ze.

De ram met de twee hoornen zijn de koningen van Medië en Perzië; de bok is de koning van Griekenland; de vier hoornen in de plaats van de ene zijn vier koninkrijken uit de natie’, (Daniël 8:1 tot het einde)

Hier wordt in de innerlijke zin gehandeld over de staat van de geestelijke Kerk, die de ram is, nr. 2830 en de staat van die Kerk wordt beschreven, namelijk hoe zij geleidelijk afwijkt en verdraaid wordt.

De geitenbok zijn zij, die in het van de naastenliefde gescheiden geloof of in het van het goede gescheiden ware zijn, die zich beginnen te verheffen tegen het goede en tenslotte tegen de Heer.

De hoornen van de ram zijn de waarheden van de geestelijke Kerk, zowel de innerlijke als de uiterlijke; de hoornen van de geitenbok zijn de waarheden die allengs ontaarden in valsheden. Door de koninkrijken en de koningen, die hier worden vermeld, worden ook geen koninkrijken en koningen bedoeld, maar waarheden en valsheden, zoals hiervoor gezegd werd: want het Woord van de Heer handelt in zijn wezen niet over wereldse en aardse dingen, maar over geestelijke en hemelse dingen.

Bij Johannes: *‘Er werd een ander teken in de hemel gezien; ziet, een grote rode draak, hebbende zeven hoofden en tien hoornen en op zijn hoofden zeven diademen; zijn staart trok het derde deel der sterren des hemels en wierp die op de aarde’,* (Openbaring 12:3,4) en elders: *‘Ik zag een beest opkomen uit de zee, hebbende zeven hoofden en tien hoornen en op zijn hoornen tien diademen, en op zijn hoofden namen van godslastering; hetzelfde werd gegeven, om de heilige krijg aan te doen en om die te overwinnen.*

Daarna zag ik een ander beest uit de aarde opkomen en het had twee hoornen gelijk een lam’, (Openbaring 13:1,2,7,11).

Nog meer van dezelfde: *‘Ik zag een vrouw, zittende op een scharlakenrood beest, dat vol was van namen van godslastering en het had zeven hoofden en tien hoornen; zij was het grote Babylon.*

De zeven hoofden zijn zeven bergen op welke de vrouw zit en zij zijn zeven koningen; de tien hoornen zijn tien koningen, (Openbaring 17:3,5,7,8,12,13).

Het kan duidelijk zijn, dat hier, evenals bij Daniël, door de hoornen de machten van het valse worden aangeduid.

2833. Dat de woorden ‘en Abraham ging, en nam de ram’ hun bevrijding betekenen, door het Goddelijk menselijke van de Heer, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk hier de Heer ten aanzien van het Goddelijk menselijke, want wanneer Jehovah of de engel van Jehovah met Abraham spreekt, is Jehovah of de engel van Jehovah het Goddelijke zelf en Abraham het Goddelijk Menselijke.

Verder blijkt het uit de betekenis van de ram, namelijk de geestelijken, nr. 2830.

Hieruit blijkt dat het gaan van Abraham en het nemen van de ram, in het struweel gevangen met zijn hoornen, de bevrijding van de geestelijken betekent door het Goddelijk Menselijke van de Heer.

Dat de geestelijke mens zonder de komst van de Heer in de wereld nooit behouden hadden kunnen worden, zie de nrs. 2661, 2716; en dat hun zaligheid en bevrijding ten deel viel door het Goddelijk Menselijke van de Heer, nr. 2716.

2834. Dat de woorden ‘en offerde hem ten brandoffer in zijns zoons plaats’ hun heiliging en aanneming betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘ten brandoffer geofferd worden’ namelijk geheiligd worden, waarover nr. 2771 en uit de betekenis van ‘in zijns zoons plaats’, namelijk de aanneming door het Goddelijk Menselijke van de Heer, hier Abraham, nr. 2833.

De aanneming van de geestelijken wordt als volgt bij Johannes beschreven:

‘Jezus zei: Ik ben de wijnstok, gij de ranken; die in Mij blijft en Ik in hem, die draagt veel vrucht, want zonder Mij kunt gij niets doen’, (Johannes 15:5).

Dat de wijnstok de geestelijke Kerk is, zie nr. 1069.

2835. vers 14. *En Abraham noemde de naam van die plaats: Jehovah zal zien, waarom heden ten dage gezegd wordt: Op de berg zal Jehovah zien.*

En Abraham noemde de naam van die plaats, betekent de aard van hun staat krachtens het Goddelijk Menselijke van de Heer; Jehovah zien, betekent de Voorzienigheid van de Heer; waarom heden ten dage gezegd wordt, betekent het eeuwigdurende; op de berg zal Jehovah zien, betekent de naastenliefde, door middel waarvan er door de Heer in werd voorzien dat zij behouden zouden worden.

2836. Dat de woorden ‘Abraham noemde de naam van die plaats’ de aard van hun staat – de geestelijken dus – krachtens het Goddelijk Menselijke van de Heer betekenen, blijkt uit de betekenis van de naam noemen, namelijk weten van welke aard iets is of de hoedanigheid, zie de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009; uit de betekenis van de plaats, te weten de staat, waarover in de nrs. 1273 tot 1277, 1376 tot 1381, 2625; en uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, waarover in nr. 2833.

Hieruit blijkt duidelijk dat de woorden ‘Abraham noemde de naam van die plaats’ de aard van de staat van de geestelijken krachtens het Goddelijk Menselijke van de Heer betekenen.

Dat de geestelijken door de komst van de Heer in de wereld behouden worden, werd aangetoond in de nrs. 2661, 2716; en dat zij verlichting ontvangen door het Goddelijk Menselijke van de Heer, in nr. 2716; en dat er in voorzien werd, dat diegenen gered zouden worden, die in het geloof van de naastenliefde, dat wil zeggen, in de naastenliefde zijn, volgt in dit vers.

Dit is de staat die door deze woorden wordt aangeduid.

2837. Dat de woorden ‘Jehovah zal zien’ de voorzienigheid van de Heer betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘zien’ wanneer het Jehovah of de Heer betreft, namelijk voorzien en in iets voorzien, waarover in nr. 2807.

Dat Jehovah de Heer is, zie men in de nrs. 1343, 1736, 2156, 2329.

In de letterlijke zin is dit de benaming van een plaats, maar in de innerlijke zin is het de hoedanigheid van een staat die beschreven wordt; want tijden en ruimten zijn louter van de natuur; wanneer daarom de zin van de letter van het Woord overgaat van de natuur in de hemel, verdwijnt de natuurlijke voorstelling van die dingen geheel en al en wordt een daarmee overeenstemmende geestelijke voorstelling.

2838. Dat de woorden ‘waarom heden ten dage gezegd wordt’ het eeuwigdurende betekenen, blijkt uit de betekenis van heden ten dage in het Woord, waarover in wat volgt.

Meer dan eens leest men in het Woord ‘tot op deze dag’ of ‘tot heden ten dage’, zoals eerder: ‘Deze is de vader van Moab, tot op deze dag; en de vader van Ammon, tot op deze dag’, (Genesis 19:38,38); en daarna: *De naam der stad is Beerschebah, tot op deze dag*, (Genesis 26:33).

En verder: *De zonen Israëls eten niet de verrukte zenuw, die op het gewricht der heup is, tot op deze dag*, (Genesis 32:32) en ook: *Dit is het gedenkteken van Rachels graf, tot op deze dag*, (Genesis 35:20).

Jozef stelde het in tot een wet, tot op deze dag, (Genesis 47:26).

In de historische zin betreffen deze dingen de tijd toen Mozes leefde, maar in de innerlijke zin wordt door ‘deze dag’ en door ‘heden ten dage’ het altijddurende en eeuwige van een staat [of toestand] aangeduid; dat de dag een staat is, zie men in de nrs. 23, 487, 488, 493, 893; dus ook heden ten dage, namelijk de tegenwoordige tijd.

Dat wat van de tijd is in de wereld, is eeuwig in de hemel; om dit aan te duiden, werd er ‘heden ten dage’ of ‘tot op deze dag’ aan toegevoegd, ofschoon het degenen die in de historische zin zijn, toeschijnt, alsof het verder niets inhoudt; iets dergelijks wordt ook elders in het Woord gezegd, zoals in, (Jozua 4:9; 6:25; 7:26; Richteren 1:21,26) en op andere plaatsen.

Dat ‘heden ten dage’ het altijddurende en eeuwige betekent, kan blijken bij David: *Ik zal van het besluit verhalen: Jehovah heeft tot mij gezegd: Gij zijt Mijn Zoon, heden heb Ik U verwekt*, (Psalm 2:7) waar ‘heden’ klaarblijkelijk staat voor het eeuwige.

Bij dezelfde: *O Jehovah, Uw Woord bestaat in der eeuwigheid in de hemelen, Uw waarheid is van geslacht tot geslacht; Gij hebt de aarde vast gemaakt en zij blijft staan; naar Uw gerichten staan zij heden*, (Psalm 119:89-91) waar ook ‘heden’ klaarblijkelijk voor het eeuwige staat.

Bij Jeremia: *Eer Ik U in de buik formeerde, heb Ik U gekend, en eer Gij uit de baarmoeder voortkwam, heb Ik U geheiligd; Ik heb U de natiën tot een profeet gesteld; Ik heb U te dezen dage (heden) over de natiën en over de koninkrijken gesteld; en Ik heb U heden gesteld tot een versterkte stad en tot een ijzeren pilaar en tot koperen muren*, (Jeremia 1:5,10,18); hier wordt in de letterlijke zin gehandeld over Jeremia, maar in de innerlijke zin wordt de Heer bedoeld; ‘Ik heb U te dezen dage of heden over de natiën en over de koninkrijken gesteld, en Ik heb U heden gesteld tot een versterkte stad’ staat voor: van eeuwigheid aan; met betrekking tot de Heer kan van niets anders dan van het eeuwige gesproken worden.

Bij Mozes: *Gij staat heden allen voor Jehovah, uw God, om over te gaan in het verbond van Jehovah, uw God en in Zijn eed, hetwelk Jehovah, uw God, heden met u maakt, opdat Hij u heden Zich zelve tot een volk stelle en Hij u tot een God zij, en niet met ulieden alleen, maar met hen, die heden hier met ons voor Jehovah, onze God, staan en met hen die heden niet met ons zijn*, (Deuteronomium 29:10,12-15).

In de zin van de letter is ‘heden’ hier de tegenwoordige tijd, toen Mozes tot het volk sprak, maar het kan duidelijk zijn, dat dit woord niettemin de toekomstige tijd en het eeuwigdurende

insluit, want een verbond met iemand sluiten en met hen die daar en niet daar waren, sluit het eeuwigdurende in en het is het eeuwigdurende zelf, dat in de innerlijke zin bedoeld wordt. Dat ‘dagelijks’ en ‘heden ten dage’ het eeuwigdurende betekenen, blijkt ook uit het slachtoffer, dat iedere dag plaatsvond, dit werd, vanwege de oorzaak van de betekenis van ‘dag, dagelijks en heden ten dage’ een gedurig of eeuwigdurend slachtoffer genoemd, (Numeri 28:3,23; Daniël 8:13; 11:31; 12:11).

Dit komt nog duidelijker uit in het manna, dat van de hemel regende, waarover het volgende bij Mozes: ‘*Zie, Ik zal brood uit de hemel regenen en het volk zal uitgaan en verzamelen een maat dag voor dag; en niemand late daarvan overig tot morgen; wat zij daarvan overig lieten, bracht wormen voort en werd stinkende, behalve hetgeen van de dag vóór de sabbat was*’, (Exodus 16:4,19,20,23); dit kwam, omdat het manna het Goddelijk Menselijke van de Heer betekende, (Johannes 6:31,32,49,50,58); en daar het het Goddelijk menselijke van de Heer betekende, betekende het de hemelse spijs, die niets anders is dan liefde en naastenliefde, tezamen met de goedheden en waarheden van het geloof.

Deze spijs wordt de engelen in de hemel elk ogenblik door de Heer gegeven en dus voortdurend en tot in eeuwigheid, zie nr. 2493; dit is het ook, wat in het Gebed des Heren verstaan wordt onder ‘*Geef ons heden ons dagelijks brood*’, (Mattheüs 6:11; Lukas 11:3) dat wil zeggen: elk ogenblik tot in eeuwigheid.

2839. Dat de woorden ‘op de berg zal Jehovah zien’ de naastenliefde betekenen, door middel waarvan er door de Heer in werd voorzien, dat zij behouden zouden worden, te weten de geestelijken, blijkt uit de betekenis van de berg, namelijk de liefde en de naastenliefde, waarover in nr. 795, 796, 1430.

Dat ‘Jehovah zal zien’ de voorzienigheid van de Heer betekent, of datgene waarin de Heer heeft voorzien, is kort tevoren in nr. 2836 gezegd.

Hier wordt naastenliefde gezegd, niet liefde; de oorzaak hiervan is dat er verschil bestaat tussen naastenliefde en liefde, waarover in nr. 2023.

Dat de geestelijken door de naastenliefde worden behouden en niet door het van de naastenliefde gescheiden geloof, blijkt uit vele plaatsen in het Woord.

Het is met de naastenliefde en met het geloof als volgt gesteld: naastenliefde zonder geloof is niet echte naastenliefde en geloof zonder naastenliefde is geen geloof.

Opdat er naastenliefde zal zijn, moet er geloof zijn en opdat er geloof zal zijn, moet er naastenliefde zijn; maar het wezenlijke zelf is de naastenliefde, want in geen andere bodem kan het zaad, dat geloof is, geplant worden.

Uit de verbinding van het een met het ander, onderling en wederkerig, bestaat het hemelse huwelijk, dat wil zeggen, het rijk van de Heer.

Wanneer in het geloof geen naastenliefde is geplant, is het louter een wetenschap, want het gaat niet verder dan het geheugen, immers, er is geen aandoening van het hart, die ontvangt; maar wanneer het in de naastenliefde is geplant, dat wil zeggen, in het leven, wordt het inzicht en wijsheid.

Naastenliefde zonder geloof, zoals bij kleine kinderen en bij rechtschapen heidenen, is alleen een bodem, waarin het geloof geplant wordt, zo al niet in het leven van het lichaam, dan toch in het andere leven, zie de nrs. 1802, 2280, 2290 tot 2309, 2419, 258 tot 2604.

2840. vers 15, 16. *En de engel van Jehovah riep tot Abraham ten tweede male uit de hemel. En Hij zei: Bij Mij zelven heb Ik gezworen, spreekt Jehovah, daarom dat gij dit woord gedaan hebt en uw zoon, uw enige, niet onthouden hebt.*

De engel van Jehovah riep tot Abraham ten tweede male uit de hemel, betekent een nog grotere vertroosting van de Heer uit het Goddelijke; ‘en Hij zei: Bij Mij zelven heb Ik gezworen, spreekt Jehovah’, betekent de onherroepelijke bevestiging uit het Goddelijke;

daarom dat gij dit woord gedaan hebt, betekent hetgeen volbracht is; en uw zoon, uw enige, niet onthouden hebt, betekent de vereniging van het Menselijke met het Goddelijke door het uiterste van de verzoeking.

2841. Dat de woorden ‘De engel van Jehovah riep tot Abraham ten tweede male uit de hemel’ een nog groter vertroosting van de Heer betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘roepen uit de hemel’ namelijk vertroosten; en uit de betekenis van de engel van Jehovah, namelijk het Goddelijk Zelf van de Heer, waarover eerder in nr. 2821, waar dezelfde woorden staan. Dat het hier ten tweede male wordt gezegd, komt, omdat het een grotere vertroosting is. De eerste vertroosting ligt opgesloten in vers 12, 13, en 14, waar gehandeld wordt over de voorzienigheid van de Heer, dat zij uit het menselijk geslacht, die geestelijken worden genoemd, aangenomen zouden worden.

De tweede vertroosting, die groter is, ligt opgesloten in de volgende verzen, 17, 18 enz. tot het einde, namelijk dat de geestelijken vermenigvuldigd zullen worden als de sterren der hemelen en als het zand op het strand van de zee; en dat niet alleen zij behouden zullen worden, maar ook allen, die in het goede zijn.

Deze dingen behoorden tot de liefde van de Heer en daarom gewerd Hem daaruit vertroosting; niemand ontvangt enige vertroosting dan alleen uit die dingen, die tot zijn liefde behoren.

2842. Dat de woorden ‘en Hij zei: Bij Mij zelve heb Ik gezworen, spreekt Jehovah’ de onherroepelijke bevestiging uit het Goddelijke betekenen, namelijk ten aanzien van wat volgt, kan blijken uit de betekenis van ‘zeggen’, ‘bij Mij zelve zweren’ en van ‘spreekt Jehovah’, wat alles bevestiging insluit en wel uit het Goddelijke, dat wil zeggen, uit Hemzelf.

Het Goddelijke kan ook uit geen andere bron dan uit Zichzelf bevestigen en wat het bevestigt, is onherroepelijk, omdat het de eeuwige waarheid is..

Al wat Jehovah of de Heer spreekt, is eeuwige waarheid, (Mattheüs 24:35) want het komt uit het Zijn zelf van het ware; maar dat Hij het als het ware met een eed bevestigt, zoals hier, en elders in het Woord, is niet hierom, dat het meer waar zal zijn, maar met als oorzaak dat het gezegd wordt tot zulke mensen, die het Goddelijk Ware niet ontvangen, wanneer het niet op die wijze bevestigd is, want zij hebben geen andere voorstelling van Jehovah of van de Heer dan als van een mens die iets zeggen kan en veranderen, zoals vaak in het Woord gelezen wordt; maar in de innerlijke zin is het anders gesteld.

Eenieder kan weten, dat Jehovah of de Heer nooit iets met een eed bevestigt, maar wanneer het Goddelijk ware zelf en zijn bevestiging, tot een mens van dien aard neerdaalt, wordt het in iets dergelijks als een eed veranderd.

Het is hiermee gesteld als met het verterende vuur en de rook, die op de berg Sinai verschenen voor de ogen van het volk, toen Jehovah of de Heer neerdaalde, (Exodus 19:18;

Deuteronomium 4:11,12; 5:19-21).

Zijn heerlijkheid zelf, ja zelfs de barmhartigheid zelf verscheen zo voor het volk daar, dat in het boze en valse was; men zie nr. 1861.

Evenzo is het gesteld met vele dingen, waarvan gezegd wordt, dat zij door Jehovah gezegd en gedaan zijn, waarover in het Woord gehandeld wordt.

Hieruit kan blijken dat de woorden: ‘Bij Mij zelve heb Ik gezworen, spreekt Jehovah’ aanduidend zijn voor de onherroepelijke bevestiging uit het Goddelijke.

Dat ‘zweren’ daar, waar het op Jehovah betrekking heeft, bevestigen betekent bij een mens van dien aard, kan blijken uit vele andere plaatsen in het Woord, zoals bij David: *‘Jehovah gedenkt Zijns verbonds tot in der eeuwigheid, des woords, dat Hij ingesteld heeft, tot in duizend geslachten; dat Hij met Abraham heeft gemaakt, en Zijns eeds aan Izaäk’*, (Psalm 105:8,9).

Evenzo is het gesteld met een verbond als met een eed, namelijk dat Jehovah of de Heer niet een verbond aangaat met een mens, maar dat, wanneer over de verbinding door de liefde en de naastenliefde wordt gehandeld, zich deze ook daadwerkelijk als een verbond voordoet; men zie nr. 1864.

Bij dezelfde: *'Jehovah heeft gezworen en het heeft Hem niet berouwd: Gij zijt Priester in eeuwigheid, naar Mijn Woord Malchizedek'*, (Psalm 110:4) waar sprake is van de Heer; 'Jehovah heeft gezworen' staat voor de onherroepelijke bevestiging uit het Goddelijke, wat wil zeggen, dat het een eeuwige waarheid is.

Bij dezelfde: *'Ik heb een verbond gemaakt met Mijn Uitverkorene; Ik heb Mijn knecht David gezworen: Ik zal Uw zaad tot in eeuwigheid bevestigen en Uw troon opbouwen van geslacht tot geslacht'*, (Psalm 89:4,5) waar eveneens van de Heer sprake is; 'een verbond maken met de Uitverkorene' en 'David zweren' staat voor de onherroepelijke bevestiging of eeuwige waarheid; David staat voor de Heer, nr. 1888; een verbond maken geldt het Goddelijk Goede, zweren het Goddelijk ware.

Bij dezelfde: *'Ik zal Mijn verbond niet ontheiligen en hetgeen uit Mijn lippen gegaan is, zal Ik niet veranderen; Ik heb eens gezworen bij Mijn heiligheid: Zo Ik aan David liege'*, (Psalm 89:35,36) waar David eveneens voor de Heer staat; ook hier geldt het verbond het Goddelijk Goede en 'hetgeen uit de lippen gegaan is' het Goddelijk Ware, en dit vanwege het huwelijk van het goede en ware, hetgeen in elke bijzonderheid van het Woord is, waarover in de nrs. 683, 793, 801, 2516, 2712.

Bij dezelfde: *'Jehovah heeft David de waarheid gezworen, waarvan Hij niet wijken zal; van de vrucht van uw buik zal Ik u op uw troon zetten, indien uw zonen Mijn verbond zullen houden en Mijn getuigenis, die Ik hun leren zal'*, (Psalm 132:11,12); 'Jehovah heeft David de waarheid gezworen' staat klaarblijkelijk voor de bevestiging van de eeuwige waarheid, waarom er gezegd wordt 'waarvan Hij niet wijken zal'; dat onder David de Heer wordt verstaan, is eerder gezegd; de eed gold niettemin David, omdat hij van dien aard was, dat hij geloofde, dat de bevestiging hemzelf en zijn nageslacht gold, want David was in de eigenliefde en in de liefde tot zijn nageslacht en geloofde vandaar dat het hem gold, namelijk dat, als eerder gezegd, zijn zaad tot in eeuwigheid bevestigd zou worden en zijn troon van geslacht tot geslacht, terwijl het toch met betrekking tot de Heer werd gezegd.

Bij Jesaja: *'Dit zal Mij zijn als de wateren van Noach, toen Ik zwoer, dat de wateren van Noach niet meer over de aarde zouden gaan; also heb Ik gezworen, dat Ik niet op u toornen zal'*, (Jesaja 54:9) waar zweren staat voor een verbond maken en met een eed bevestigen. Dat het een verbond was en niet een eed, zie men in, (Genesis 9:11).

Bij dezelfde: *'Jehovah heeft gezworen, zeggende: Indien niet, gelijk Ik gedacht heb, het also geschiede'*, (Jesaja 14:24).

Bij dezelfde: *'Jehovah heeft gezworen bij Zijn rechterhand en bij de arm Zijner sterkte'*, (Jesaja 62:8).

Bij Jeremia: *'Hoort het Woord van Jehovah, gij gans Jehudah, die in het land van Egypte woont: Ziet, Ik heb gezworen bij Mijn grote naam, zegt Jehovah, zo Mijn naam met de mond van enig man van Jehudah meer zal aangeroepen worden, zeggende: Zoals de Heer Jehovih leeft in het ganse land van Egypte'*, (Jeremia 44:26).

Bij dezelfde: *'Ik heb bij Mij zelve gezworen, spreekt Jehovah, dat Bozra worden zal tot een verlatenheid'*, (Jeremia 49:13).

Bij dezelfde: *'Jehovah Zebaoth heeft gezworen bij Zijn ziel: Zo Ik u niet vullen zal met mensen als met kevers'*, (Jeremia 51:14).

Bij Amos: *'De Heer Jehovih heeft gezworen bij Zijn heiligheid, dat er, ziet, dagen zullen komen'*, (Amos 4:2).

Bij dezelfde: *'Jehovah heeft gezworen bij Jakobs verhevenheid: Zo Ik al hun werken in eeuwigheid zal vergeten'*, (Amos 8:7).

Op deze plaatsen betekent ‘Jehovah zwoer bij Zijn rechterhand’, ‘Zijn grote naam’, ‘bij Zich zelve’, ‘bij Zijn ziel’, ‘bij Zijn heiligheid’, ‘bij Jakobs verhevenheid’ de bevestiging die in Jehovah of de Heer is.

Een bevestiging door Jehovah kan niet bestaan dan uit Hemzelf; de rechterhand van Jehovah, de grote naam van Jehovah, de ziel van Jehovah, de heiligheid van Jehovah, de verhevenheid van Jakob, betekenen het Goddelijk Menselijke van de Heer; daarbij geschiedde de bevestiging.

Dat Jehovah of de Heer zwoer, aan Abraham, Izaäk en Jakob of aan hun nageslacht het land te geven, betekent in de innerlijke zin de bevestiging, dat Hij degenen die in liefde tot Hem en geloof in Hem zijn, het hemelse rijk zal geven; het zijn zij die in de innerlijke zin van het Woord verstaan worden onder de zonen en nakomelingen van Abraham, Izaäk en Jakob, of van de vaders, hetgeen ook daadwerkelijk daarmee werd uitgebeeld, dat aan hun nakomelingen het land Kanaän werd gegeven en dat de Kerk toen bij hen het hemelse rijk van de Heer uitbeelde, zoals ook het land zelf dit deed.

Dat het land en het land Kanaän in de innerlijke zin het rijk van de Heer is, zie de nrs. 1413, 1437, 1607.

Dit is de reden, dat er gezegd wordt bij Mozes: *‘Opdat gij de dagen moogt verlengen op de aardbodem, die Jehovah uw vaders hun gezworen heeft, aan hen en hun zaad te geven; een land, vloeiende van melk en honing, opdat uw dagen mogen vermenigvuldigd worden, en de dagen van uw zonen, op de aardbodem, die Jehovah uw vaders hun te geven gezworen heeft, gelijk de dagen der hemelen op de aarde’*, (Deuteronomium 11:9,21).

Uit deze plaatsen kan nu blijken dat het zweren van Jehovah aanduidend was voor de bevestiging en wel voor een onherroepelijke; zoals nog duidelijker blijkt bij Jesaja: *‘Ik heb gezworen bij Mij zelve, er is een woord der gerechtigheid uit Mijn mond gegaan en het zal niet wederkeren: dat Mij alle knie zal buigen, alle tong zal zweren’*, (Jesaja 45:23).

Bovendien was aan hen die van de uitbeeldende Joodse Kerk waren, opgelegd, dat zij, wanneer zij enig verbond met een eed bevestigden en eveneens wensen en ook beloften en borgstellingen, zouden zweren bij de naam van Jehovah.

Dat dit aan hen was opgelegd, hoewel het slechts was toegestaan, kwam, omdat zo ook de bevestiging van de innerlijke mens zou worden uitgebeeld, zodat dat de eed toen, in de naam van Jehovah evenzo was als de overige dingen waren, namelijk van uitbeeldende aard.

Dat het was opgelegd, dat wil zeggen, toegestaan, blijkt bij Mozes: *‘Gij zult Jehovah, uw God, vrezen, en Hem dienen en gij zult bij Zijn naam zweren; gij zult andere goden niet navolgen’*, (Deuteronomium 6:13,14).

Elders bij dezelfde: *‘Gij zult Jehovah, uw God, vrezen, gij zult Hem dienen en Hem aanhangen en bij Zijn naam zweren’*, (Deuteronomium 10:20).

Bij Jesaja: *‘Wie zich zegent op aarde, die zegent zich in de God der waarheid en wie zweert op aarde, die zal zweren bij de God der waarheid’*, (Jesaja 65:16).

Bij Jeremia: *‘Zo gij u bekeren zult, Israël, spreekt Jehovah, bekeer u tot Mij, en zo gij uw verfoeiselen van Mijn aangezichten zult wegdoen, zo zwerf niet om, en zweer: Jehovah leeft in waarheid, in gericht en in gerechtigheid’*, (Jeremia 4:1,2).

Bij dezelfde: *‘Indien zij lerende de wegen van Mijn volk leren, om te zweren bij Mijn naam, en zij zullen in het midden van Mijn volk gebouwd worden’*, (Jeremia 12:16).

Dat zij ook zwoeren bij de naam van Jehovah of bij Jehovah zwoeren, blijkt bij Jesaja: *‘Hoort dit, gij huis van Jakob, die genoemd wordt met de naam van Israël, en uit de wateren van Jehudah voortgekomen zijt, die zweert bij de naam van Jehovah en de God Israëls vermeld hebt, niet in waarheid en niet in gerechtigheid’*, (Jesaja 48:1).

Bij dezelfde: *‘Te dien dage zullen er vijf steden in het land Egypte zijn, sprekende de lippen van Kanaän en zwerende Jehovah Zebaoth’*, (Jesaja 19:18).

Bij Jozua: *‘De oversten der vergadering zwoeren de Gibeonieten bij Jehovah, de God Israëls’*, (Jozua 9:18,19).

Hieruit blijkt, dat het hun was toegestaan te zweren bij de naam van Jehovah of bij Jehovah, maar het is duidelijk, dat het niets anders was dan een uitbeelding van de bevestiging van de innerlijke mens.

Maar het is bekend, dat innerlijke mensen, dat wil zeggen, degenen die een geweten hebben, het niet nodig hebben, om iets door een eed te bevestigen en dat zij ook niet bevestigen; een eed geven geeft hun een gevoel van schaamte.

Zij kunnen weliswaar met enige plechtige verzekering zeggen, dat iets zo is en ook door redeneringen de waarheid bevestigen, maar zweren dat het zo is, kunnen zij niet.

Zij hebben een innerlijke band, waardoor zij gebonden worden, namelijk die van het geweten. Daaraan nog een uiterlijke band toevoegen, wat een eed is, zou gelijk staan met te veronderstellen, dat zij niet oprecht van harte zijn.

De innerlijke mens is ook van dien aard, dat hij het liefheeft vanuit vrijheid te spreken en te handelen, niet echter uit dwang, want bij hen dwingt het innerlijke het uiterlijke, maar niet omgekeerd; daarom zweren diegenen die een geweten hebben, niet en nog minder zij die een innerlijke gewaarwording van het goede en ware hebben, dat wil zeggen, de hemelse mensen; dezen bevestigen niet eens bij zichzelf en onderling door redeneringen, maar zeggen alleen, dat het zo is of niet zo is, nrs. 202, 337, 2718; daarom zijn dezen nog verder van de eed verwijderd.

Hierom en omdat een eed tot de uitbeeldingen behoorden, die afgeschafft moesten worden, leerde de Heer dat men in het geheel niet zweren zou, met de volgende woorden bij Mattheüs: *‘Gij hebt gehoord, dat gezegd is: Gij zult de eed niet breken, maar gij zult de Heer uw eed houden. Maar Ik zeg u: Zweert in het geheel niet, noch bij de hemel, omdat zij is de voetbank van Zijn voeten; noch bij Jeruzalem, omdat zij de stad is van de grote Koning; noch zult gij zweren bij uw hoofd, omdat gij niet een haar wit of zwart kunt maken; maar laat zijn uw woord ja, ja; neen, neen; wat boven deze is, dat is uit den boze’*, (Mattheüs 5:33-37).

Hieronder wordt verstaan, dat men in het geheel niet zal zweren bij Jehovah, noch bij iets dat tot Jehovah of de Heer behoort.

2843. Dat de woorden ‘daarom dat gij dit woord gedaan hebt’ betekenen hetgeen volbracht is, blijkt zonder verklaring.

2844. Dat de woorden ‘en uw zoon, uw enige, niet onthouden hebt’ de vereniging van het Menselijke met het Goddelijke betekenen door het uiterste van de verzoeking, blijkt uit wat eerder in nr. 2827 is gezegd, waar dezelfde woorden voorkomen, behalve dat hier niet gelezen wordt ‘van Mij’, waarmee wordt aangeduid, dat er een nog verdere vereniging zal zijn; dat er steeds een verder vereniging was van het Menselijk Wezen van de Heer met Zijn Goddelijk Wezen, tot de volledige vereniging toe, zie de nrs. 1864, 2033.

2845. vers 17. *Dat zegenende Ik u zegenen zal, en vermenigvuldigende uw zaad vermenigvuldigen zal, als de sterren der hemelen, en als het zand, dat aan de oever der zee is; en uw zaad zal de poorte uwer vijanden erven.*

Dat zegenende Ik u zegenen zal, betekent de bevruchting uit de aandoening van het ware; vermenigvuldigende zal Ik vermenigvuldigen, betekent de afleidingen van het daaruit voortvloeiende ware; uw zaad, betekent de geestelijken, die in het goede zijn, behouden worden door het Goddelijk menselijke van de Heer; als de sterren der hemelen, betekent de menigte van erkentnissen van het goede en ware; en als het zand, dat aan de oever der zee is, betekent de menigte van de overeenstemmende wetenschappelijke dingen; en uw zaad zal de poorte van uw vijanden erven, betekent dat naastenliefde en geloof komen zullen op de plaats waar eerder het boze en valse waren.

2846. Dat de woorden ‘Dat zegenende Ik u zegenen zal’ de bevruchting uit de aandoening van het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, dat wil zeggen verrijkt worden met het hemels en geestelijk goede, zie de nrs. 981, 1096, 1420, 1422; hier vruchtbaar gemaakt worden uit het goede van het geloof, of wat hetzelfde is, uit de aandoening van het ware, daar gehandeld wordt over de geestelijken.

Hier wordt door Jehovah tot Abraham gezegd ‘zegenende zal Ik u zegenen’ en door Abraham wordt de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke uitgebeeld, zoals eerder in dit hoofdstuk.

De Heer Zelf kon niet gezegend worden, want Hij is de zegen zelf; maar het wordt gezegd dat Hij gezegend wordt, wanneer er overeenkomstig Zijn liefde overvloed is van diegenen die behouden worden en daarom worden dezen hier in de innerlijke zin aangeduid, zoals ook blijkt uit hetgeen direct erna volgt.

Bevruchting wordt hier gezegd, omdat het hier betrekking heeft op de aandoening, maar de vermenigvuldiging, zoals nu volgt, heeft betrekking op de daaruit voortvloeiende waarheden.

2847. Dat de woorden ‘vermenigvuldigende zal Ik vermenigvuldigen’ de afleidingen van het daaruit voortvloeiende ware betekenen, blijkt uit hetgeen, waarmee ‘vermenigvuldigd worden’ verband houdt, namelijk met het ware, hier dus de afleidingen van het ware uit de aandoening, zoals kort hiervoor werd gezegd.

Dat ‘bevrucht worden’ betrekking heeft op het goede en ‘vermenigvuldigd worden’ op het ware, zie de nrs. 43, 55, 913, 983.

2848. Dat de woorden ‘uw zaad’ de geestelijken betekenen, die in het goede zijn en behouden worden door het Goddelijk Menselijke van de Heer, blijkt uit de betekenis van het zaad, te weten het geloof van de naastenliefde, waarover in de nrs. 1025, 1447, 1610, 1941, of wat hetzelfde is, degenen uit het menselijk geslacht, die in het geloof van de naastenliefde zijn, dat wil zeggen, de geestelijken.

Zij worden ook door de Heer zaad genoemd en zonen des koninkrijks, bij Mattheüs: *‘Die het goede zaad zaait, is de Zoon des mensen, maar het zaad zijn de zonen des koninkrijks’*, (Mattheüs 13:37,38).

2849. Dat de woorden ‘als sterren der hemelen’ de menigte van erkentissen van het goede en ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de sterren, namelijk de erkentissen van het goede en ware, waarover in de nrs. 1808, 2495.

De geestelijken zijn degenen die in het Woord hier en daar met sterren worden vergeleken en dit vanwege de erkentissen van het goede en ware die zij hebben; maar de hemelsen worden niet daarmee vergeleken, aangezien dezen geen erkentissen maar innerlijke gewaarwordingen hebben; en bovendien omdat sterren de nacht verlichten, want de geestelijken hebben een licht van de nacht, zoals van de maan en de sterren, in vergelijking met het licht van de dag, waarin de hemelsen zijn; dat de geestelijken in vergelijking in het duistere zijn, zie in de nrs. 1043, 2709 in het begin en 2715.

2850. Dat de woorden ‘en als het zand, dat aan de oever der zee is’ de menigte van de overeenstemmende wetenschappelijke dingen betekenen, blijkt uit de betekenis van de zee, namelijk de wetenschappelijke dingen in het algemeen of de verzameling ervan, waarover in de nrs. 28, 2120; en uit de betekenis van het zand, te weten de wetenschappelijke dingen in het bijzonder en elk afzonderlijk.

De wetenschappelijke dingen worden met het zand vergeleken, omdat de kleine steentjes, waaruit het zand bestaat, in de innerlijke zin de wetenschappelijke dingen zijn, nrs. 643, 1298. Beide wordt hier gezegd, namelijk dat zij vermenigvuldigd zullen worden als de sterren der hemelen en als het zand van de oever van de zee, omdat de sterren of de erkentissen

betrekking hebben op het redelijke, maar het zand van de oever van de zee of de wetenschappelijke dingen op het natuurlijke.

Wanneer de dingen die tot de redelijke mens behoren, namelijk de goedheden en waarheden van de erkentnissen, samenstemmen met de dingen die tot de natuurlijke mens behoren, te weten met de wetenschappelijke dingen, zodat zij als een geheel werken of elkaar wederkerig bevestigen, dan stemmen zij overeen.

Tot deze overeenstemming schikt de Heer de redelijke en natuurlijke dingen van de mens, wanneer Hij hem wederverwekt of geestelijk maakt.

Het is om deze reden dat zowel de sterren der hemelen als het zand van de zeeoever hier vermeld worden; anders zou een van beide genoeg zijn geweest.

2851. Dat de woorden ‘uw zaad zal de poorte uwer vijanden erven’ betekenen, dat naastenliefde en geloof zullen komen op de plaats, waar eerder het boze en valse waren, blijkt uit de betekenis van erven, namelijk het leven van de Heer ontvangen, waarover nr. 2658, hier opvolgen, want wanneer naastenliefde en geloof in de plaats komen waar eerder het boze en valse was, dan volgt het leven van de Heer op; uit de betekenis van het zaad, te weten naastenliefde en geloof, waarover de nrs. 1025, 1447, 1610, 1941; uit de betekenis van de poort, waarover in wat volgt; uit de betekenis van de vijanden, namelijk de boosheden en valsheden, of wat hetzelfde is, zij die in het boze en valse zijn; dezen worden in de innerlijke zin van het Woord met vijanden en tegenpartijders aangeduid.

Wat de betekenis van de poort betreft: er zijn in het algemeen twee poorten bij ieder mens: de ene komt uit op de hel en is geopend voor de boosheden en valsheden daarvan; in deze poort zijn helse genieën en geesten.

De tweede poort komt uit op de hemel en is geopend voor de goedheden en waarheden daarvan; in deze poort zijn de engelen.

Er is dus een poort die naar de hel voert en er is een poort die naar de hemel voert.

De hellepoort is geopend voor degenen die in het boze en valse zijn en alleen door spleten rondom bovenaan komt iets van het licht uit de hemel binnen, waardoor zij kunnen denken en redeneren.

De hemelse poort is echter geopend voor degenen die in het goede zijn en in het ware daarvan.

Want er zijn twee wegen die leiden in het redelijk gemoed van de mens: een hogere of innerlijke weg, waardoor het goede en ware binnentreedt van de Heer en een lagere of uiterlijke weg, waardoor het boze en valse opkomt vanuit de hel.

Het redelijk gemoed zelf is in het midden en daarheen strekken zich die wegen uit.

Dit gemoed wordt vanwege de goedheden en waarheden die daarin zijn, in het Woord met een stad vergeleken en een stad genoemd en omdat het met een stad wordt vergeleken en een stad genoemd wordt, worden daaraan poorten toegeschreven en hier en daar wordt beschreven, dat vijanden, dat wil zeggen boze genieën en geesten, deze stad belegeren en dat zij die aanvallen en dat de engelen van de Heer, dat wil zeggen, dat de Heer haar verdedigt.

De helse genieën en geesten kunnen met hun boosheden en valsheden niet verder komen dan tot de lagere of uiterlijke poort en nooit in de stad.

Wanneer zij in de stad of in het redelijk gemoed konden komen, zou het volledig met de mens gedaan zijn.

Maar wanneer zij tot zover gekomen zijn dat het hun toeschijnt deze stad stormenderhand ingenomen te hebben, wordt zij gesloten, zodat het goede en ware niet langer in haar uit de hemel invloeit, dan alleen, zoals gezegd, iets daarvan door spleten rondom.

Dit is de reden, waarom zulke mensen niet langer iets van naastenliefde, noch van geloof hebben, maar in het boze het goede stellen en in het valse het ware.

Dit is ook de reden waarom zij niet langer waarlijk redelijk zijn, hoewel het hun toeschijnt zo te zijn, nrs. 1914, 1944.

Dit is ook de reden, waarom zij ‘dode mensen’ worden genoemd, hoewel zij geloven meer levend te zijn dan anderen, nrs. 81, 290 aan het einde; de oorzaak hiervan is deze, dat de hemelse poort voor hen gesloten is.

Dat zij voor hen gesloten is, verschijnt duidelijk en wordt waargenomen in het andere leven; verder ook anderzijds, dat de hemelpoort geopend is voor hen die in het goede en ware zijn. Wat de poort der vijanden in het bijzonder betreft, waarover in dit vers wordt gehandeld, deze is bij de mens in zijn natuurlijk gemoed.

Wanneer de mens geheel en al natuurlijk of niet wederverwekt is, houden boosheden en valsheden deze poort bezet of wat hetzelfde is, vloeien boze genieën en geesten daarin met begeerten van het boze en overredingen van het valse, zie de nrs. 687, 697, 1692.

Wanneer de mens echter geestelijk wordt of wederverwekt, worden de boosheden en valsheden of wat hetzelfde is, de boze genieën en geesten, van deze poort of van dit gemoed verdreven, dan volgen goedheden en waarheden of naastenliefde en geloof de boosheden en valsheden op, wat wordt aangeduid met de woorden ‘uw zaad zal de poorte van uw vijanden erven’.

Dit vindt plaats in het bijzonder bij ieder mens, wanneer hij wederverwekt wordt; evenzo met hen die in het andere leven, die in het rijk van de Heer komen; en eveneens vindt het plaats in het algemeen, of in de Kerk, die uit velen bestaat.

Dit werd daarmee uitgebeeld, dat de zonen Israëls de natiën uit het land Kanaän verdreven; dit wordt in de letterlijke zin verstaan onder de woorden ‘uw zaad zal de poorte der vijanden erven’, maar in de innerlijke zin worden die dingen aangeduid, die gezegd werden.

Vandaar werd het in oude tijden gebruikelijk zo te spreken bij het zegenen van hen die in het huwelijk traden, zoals ook blijkt uit de zegen van Laban tot zijn zuster Rebekka, toen zij uitgehuwelijkt heenging tot Izaäk: *‘O, onze zuster, wordt gij tot duizenden van tienduizenden, en uw zaad erve de poort van uw haters’*, (Genesis 24:60).

Dat dergelijke dingen in het Woord worden aangeduid door de poort der vijanden of der haters, kan uit de volgende plaatsen blijken; bij Jesaja: *‘Uw wortel zal Ik door de honger doden en uw overblijfselen zal Ik ombrengen; huil, gij poort, schreeuw, gij stad, gij zijt gesmolten, gij gans Filistea, want van het noorden komt een rook’*, (Jesaja 14:30,31); de wortel doden door de honger en de overblijfselen ombrengen, staat voor het wegnemen van de goedheden en waarheden, die door de Heer binnenin zijn verborgen; dat deze dingen de overblijfselen zijn, zie men in de nrs. 468, 530, 560, 561, 562, 661, 798, 1050, 1738, 1906, 2284.

De poort staat voor de toegang tot de innerlijke dingen of tot het redelijk gemoed; de stad voor dat gemoed, of wat hetzelfde is, voor de goedheden en waarheden daar, zie nrs. 402, 2268, 2450, 2451, 2712; Filistea voor de wetenschap van de erkenningen van het geloof, of wat hetzelfde is, voor hen die in de wetenschap daarvan zijn, maar niet in de goedheden van het geloof, nrs. 1197, 1198.

‘Een rook uit het noorden’ betekent, dat uit de hel het valse komt; dat de rook het valse uit het boze is, zie nr. 1861.

Bij dezelfde: *‘De stad der ledigheid zal verbroken worden, elk huis zal gesloten worden, dat er niemand inkomen kan; er is een klaaglijk geroep op de straten, om des wijns wil; alle blijdschap zal verlaten worden, de vreugde des lands zal verbannen zijn; het overgeblevene in de stad zal verlaten zijn en de poort zal met verwoesting geslagen worden, want het zal alzo wezen in het midden des lands, in het midden der volken’*, (Jesaja 24:10-13); de stad der ledigheid die verbroken zal worden, voor het menselijk gemoed, beroofd van het ware; elk huis dat gesloten zal worden, voor ‘zonder het goede’; dat het huis het goede is, zie de nrs. 2233, 2234; klaaglijk geroep in de straten om des wijns wil, voor de staat van het valse; dat roepen betrekking heeft op de valsheden, zie nr. 2240; dat de wijn het ware is, waarover het

geroep gaat, dat er geen is, nrs. 1071, 1798; dat de straten datgene zijn, wat tot de waarheden leidt, nr. 2336; de blijdschap die verlaten zal worden, heeft betrekking op het ware, de vreugde des lands die verbannen is, op het goede.

Vandaar blijkt het duidelijk wat het betekent, dat het overgeblevene in de stad verlating zal zijn en dat de poort met verwoesting geslagen zal worden; de poort wordt verwoest genoemd, wanneer niets dan boosheden en valsheden regeren.

Bij Jeremia: *'De wegen Zions treuren omdat niemand op het vastgestelde feest komt; al haar poorten zijn verlaten, haar priesters zuchten, haar maagden zijn beangst en zij zelve is in bitterheid; haar vijanden zijn ten hoofd geworden, haar tegenpartijders zijn gerust; omdat Jehovah haar angst heeft aangedaan vanwege de veelheid van haar overtredingen; haar kinderkens gaan heen in de gevangenis voor de vijand'*, (Klaagliederen 1:4,5); de treurende wegen Zions staan voor het niet langer aanwezig zijn van waarheden uit het goede: dat wegen waarheden zijn, zie nrs. 189, 627, 2333; alle poorten zijn verlaten, voor: alle toegangen zijn ingenomen door valsheden; de tegenpartijders zijn ten hoofd geworden, voor: de boosheden regeren.

Bij dezelfde: *'Jehovah heeft de voormuur en de muur van de dochter Zions doen treuren; zij zijn tezamen verzwakt; haar poorten zijn in de aarde verzonken; Hij heeft haar grendelen verdorven en gebroken; haar koning en haar vorsten zijn onder de natiën; er is geen wet; haar profeten vinden ook geen gezicht van de Heer; al uw tegenpartijders hebben hun mond geopend over u, zij floten en knersten met de tanden; zij zeiden: Wij hebben haar verslonden; dit is immers de dag die wij verwacht hebben; wij hebben gevonden, wij hebben gezien'*, (Klaagliederen 2:8,9,16); de poorten zijn in de aarde gezonken, betekent dat het natuurlijk gemoed door boosheden en valsheden is ingenomen; haar koning en vorsten zijn onder de natiën, wil zeggen, dat de waarheden in valsheden zijn ondergedompeld – dat de koning het ware in het algemeen is, nrs. 1672, 1728, 2015, 2069; dat de vorsten de voornaamste waarheden zijn, nrs. 1482, 2089; en de natiën de boosheden, nrs. 1259, 1260, 1849, 1868, 2588.

Bij Mozes: *'Een natie van verre, van het einde der aarde, zal u beangstigen in al uw poorten, in uw ganse land, zo zal uw vijand u dus benauwen'*, (Deuteronomium 28:49,52,53); dit behoort onder de vervloekingen, die Mozes aan het volk voorzegde, wanneer zij niet zouden blijven in de geboden en inzettingen; een natie van verre, van het einde der aarde, staat in de innerlijke zin voor de boosheden en valsheden, of voor degenen die in het boze en valse zijn; in alle poorten beangstigen, staat voor het goede en ware alle toegang afsluiten.

Bij Nahum: *'Ziet, uw volk in het midden van u zijn vrouwen; de poorten uws land zijn wijd geopend voor de vijanden, het vuur verteert uw grendelen; schep u wateren ter belegering, versterk uw vastigheden; ga in de klei en tred in het aardpek, versterk de ticheloven'*, (Nahum 3:13,14).

De poorten wijd geopend voor de vijanden, wil zeggen dat de boosheden de plaats innemen waar de goedheden moesten zijn.

In het Boek Richteren: *'De wegen hielden op, en zij gingen op paden, zij gingen kromme wegen; de dorpen hielden op in Israël; hij verkoos nieuwe goden, toen was er krijg tegen de poorten; werd er een schild gezien, of een spies, onder de veertig duizenden van Israël'*, (Richteren 5:6-8); de profetie van Deborah en Barak; de krijg tegen de poorten staat voor de krijg tegen de goedheden en waarheden.

Bij David: *'Die in de poort wonen, klappen van mij, die sterke drank drinken, zingen gezangen'*, (Psalm 59:13); die in de poort wonen, staan voor de boosheden en valsheden en eveneens voor de helse mens.

Bij Ezechiël: *'In de gezichten Gods bracht hij mij tot de ingang van de binnenpoort, uitziende naar het noorden, daar zag hij de grote gruwelen van het huis Israëls; ook bracht hij mij tot de ingang der poort van het huis van Jehovah, uitziende naar het noorden, ook daar zag hij gruwelen'*, (Ezechiël 8:3,6,14,15); de ingang der binnenpoort, uitziende naar het noorden,

staat voor de plaats, waar innerlijke valsheden zijn; de ingang der poort van het huis van Jehovah, uitzien naar het noorden, voor de innerlijke boosheden.

Dat er innerlijke boosheden en valsheden zijn en dat er een innerlijke sfeer is waarin zulke geesten en genieën zijn, zie de nrs. 2121-2124.

Bij David: *'Ziet, de zonen zijn een bezitting van Jehovah, des buiks vrucht is een beloning; gelijk de pijlen zijn in de hand eens sterken, zodanig zijn de zonen der jeugd; welgelukkig is de man die zijn pijlkoker met dezelve gevuld heeft; zij zullen niet beschaamd worden, want zij zullen spreken met de vijanden in de poort'*, (Psalm 127:3-5); spreken met de vijanden in de poort, staat voor de boosheden en valsheden niet vrezen, dus ook niet de hel.

Bij Jesaja: *'Te dien dage zal Jehovah Zebaoth tot een geest des oordeels zijn dien, die ten oordeel zit en tot een sterkte degenen, die de strijd afkeren tot de poort; en dezen zijn ook dwaas door de wijn en dolen door sterke drank'*, (Jesaja 28:5-7).

Bij dezelfde: *'Zij zullen uitgeroeid worden, die de mensen zondigen doen door een woord en dien strikken leggen, die berispt in de poort en die de rechtvaardige doen afwijken naar het ijdele'*, (Jesaja 29:20,21).

Bij dezelfde: *'Elam nam de pijlkoker in de wagen van de mens en ruiteren; Kir ontblootte het schild, en de keur uwer dalen was vol wagenen en ruiteren, zich stellende stelden zij zich aan de poort, en hij zag te dien dage naar de wapenen van het huis des wouds'*, (Jesaja 22:6-8).

Bij Jeremia: *'Jehudah heeft getreurd en haar poorten zijn verzwakt; zij werden zwart tot de aarde toe en Jeruzalems geschrei klom op; de voortreffelijken zonden hun kleinen naar de wateren; zij kwamen tot de grachten en vonden ook geen wateren'*, (Jeremia 14:1-3).

Bij dezelfde: *'De ouden houden op van de poort, de jongeling van hun muziek'*, (Klaagliederen 5:14).

Hieruit kan blijken, wat de poort der vijanden betekent, namelijk dat het de hel is of de helsen, die voortdurend de goedheden en waarheden aanvallen; hun verblijfplaats bij de mens is, zoals gezegd, in het natuurlijk gemoed; maar wanneer een mens van zo'n aard is, dat hij goedheden en waarheden toelaat, dus de engelen, worden de helsen door de Heer van die verblijfplaats verjaagd, en eenmaal daarvan verjaagd, wordt de poort van de hemel of de hemel geopend.

Ook deze poort wordt hier en daar in het Woord vermeld, zoals bij Jesaja: *'Een lied in het land van Jehudah: Wij hebben een sterke stad, heil zal Hij stellen tot muren en voorschansen; doet de poorten open, dat de rechtvaardige natie inga, welke de getrouwigheden bewaart'*, (Jesaja 26:1,2).

Bij dezelfde: *'Aldus zei Jehovah tot zijn gezalfde, tot Chorus, wiens rechterhand Ik heb gevat, om de natiën voor hem te doen nederdalen; en Ik zal de lenden der koningen ontbinden, om voor hem de deuren te openen en de poorten zullen niet gesloten worden; Ik zal voor u gaan en Ik zal hetgeen vol krommingen is recht maken; de koperen deuren zal Ik verbreken en de ijzeren grendelen zal Ik in stukken slaan'*, (Jesaja 45:1,2).

Bij dezelfde: *'De zonen der vreemden zullen uw muren bouwen en hun koningen zullen u dienen; zij zullen uw poorten steeds opendoen, zij zullen des daags en des nachts niet toegesloten worden; er zal geen geweld meer gehoord worden in uw land, verwoesting noch verbreking in uw landpalen; en gij zult uw muren heil heten, en uw poorten lof'*, (Jesaja 60:10,11,18).

Bij dezelfde: *'Gaat door, gaat door de poorten, bereidt de weg voor het volk, effent, effent het pad; zegt der dochter van Zion: Zie uw heil komt'*, (Jesaja 62:10-12).

Bij Micha: *'Zij zullen doorgaan door de poort en door dezelve uittrekken; en hun koning zal voor hen heengaan en Jehovah in hun begin'*, (Micha 2:13).

Bij David: *'Heft uw hoofden op, gij poorten en verheft u, gij eeuwige deuren; en de Koning der heerlijkheid zal ingaan; wie is deze Koning der heerlijkheid; Jehovah, sterk en held, Jehovah, held des krijgs; heft uw hoofden op, gij poorten, heft op, gij eeuwige deuren'*, (Psalm 24:7-10).

Bij dezelfde: *‘O Jeruzalem, roem Jehovah; o Zion, loof uw God; want Hij maakt de grendelen uwer poorten vast; Hij zegent uw zonen in uw midden’*, (Psalm 147:12,13).

Hieruit blijkt duidelijk, dat de poort des hemels is, waar de engelen bij de mens zijn, dat wil zeggen, waar de invloeiing van het goede en ware door de Heer is; en dat er dus, zoals gezegd, twee poorten zijn; over deze twee poorten zegt de Heer het volgende bij Mattheüs: *‘Gaat in door de enge poort; want wijd is de poort en breed is de weg, die tot het verderf leidt en velen zijn er die door dezelve ingaan; want de weg is eng en nauw, die tot het leven leidt en weinigen zijn er die dezelve vinden’*, (Mattheüs 7:12-14; Lukas 13:23,24).

Bovendien wordt er veel gehandeld over de poorten tot het Nieuwe Jeruzalem en over de poorten tot de nieuwe tempel bij Ezechiël en ook bij Johannes in de Openbaring, waaronder niets anders wordt verstaan dan de toegang tot de hemel, zie hierover bij, (Ezechiël 40:6-49; 43:1,2,4; 44:1-3; 46:1-9,12; 48:31-34; Openbaring 21:12,13,21,25; 22:14; Jesaja 54:11,12). Vandaar wordt Jeruzalem ‘poort des volks’ genoemd, (Micha 1:9; Obadja vers 13).

2852. vers 18. *En in uw zaad zullen gezegend worden alle natiën der aarde, naardien gij naar Mijn stem geluisterd hebt.*

In uw zaad zullen gezegend worden alle natiën der aarde, betekent het behoud van allen, die in het goede zijn; naardien gij naar Mijn stem geluisterd hebt, betekent, door de vereniging van Zijn Menselijk Wezen met Zijn Goddelijk Wezen.

2853. Dat de woorden ‘in uw zaad zullen gezegend worden alle natiën der aarde’ het behoud van allen betekenen die in het goede zijn, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, namelijk verrijkt worden met het hemels en geestelijk goede, waarover in de nrs. 981, 1096, 1420, 1422; en daar er sprake is van degenen die behouden worden, betekent gezegend worden hier behouden worden; dat gezegend worden een uitgebreide betekenis heeft, is bekend; uit de betekenis van het zaad, te weten het geloof van de naastenliefde, waarover in de nrs. 1025, 1447, 1610; en uit de betekenis van de natiën der aarde, namelijk diegenen die in het goede zijn, waarover in de nrs. 1159, 1258-1260, 1416, 1849.

Bovendien ligt in deze woorden ook de volgende verborgenheid opgesloten: dat door de Kerk – die hier de aarde is, nrs. 662, 1066, 1067, 1262 – diegenen behouden worden, die buiten de Kerk zijn, want ‘uw zaad’ is, zoals gezegd, het geloof van de naastenliefde; en geen anderen zijn in het geloof van de naastenliefde dan zij die binnen de Kerk zijn, want het geloof van de naastenliefde is het aan het goede van het leven toegevoegde ware van de leer; want het is hiermee als volgt gesteld: het rijk van de Heer op aarde bestaat uit allen die in het goede zijn, en die, ofschoon over de gehele aarde verspreid, toch één zijn en als ledematen één lichaam vormen.

Van dien aard is het rijk van de Heer in de hemelen, waar de gehele hemel één mens voorstelt, die daarom dan ook de Grootste Mens wordt genoemd, nrs. 684, 1276; en wat wonderbaarlijk is en tot dusver onbekend, alle delen van het menselijk lichaam stemmen met gezelschappen in de hemel overeen.

Daarom wordt soms gezegd, dat sommige gezelschappen tot de streek van het hoofd behoren, sommige tot de streek van het oog, andere tot die van de borst enzovoort; over welke overeenstemming door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer afzonderlijk gesproken zal worden.

Evenzo is het gesteld met de Kerk van de Heer op aarde, waar de Kerk is als het hart en de longen en zij die buiten de Kerk zijn, hebben betrekking op de delen van het lichaam, die door het hart en de longen worden onderhouden en leven.

Hieruit blijkt duidelijk, dat zonder een Kerk ergens op aarde het menselijk geslacht niet zou kunnen voortbestaan, zoals het lichaam niet zonder hart en longen kan bestaan, zie de nrs. 468, 637, 931, 2054.

Het is om deze reden, dat er, zo vaak de een of andere Kerk is voleindigd, dat wil zeggen, te gronde gaat, omdat er geen naastenliefde meer is, door de voorzienigheid van de Heer altijd een nieuwe Kerk wordt opgewekt; zoals er, toen de Oudste Kerk, die Mens werd genoemd, te gronde ging, door de Heer een nieuwe werd geschapen, Noach genaamd en die de Oude Kerk was die na de vloed bestond; en toen deze ontaardde en te gronde ging, de uitbeeldende Joodse en Israëlitische Kerk werd gesticht en toen deze volslagen was uitgeblust, de Heer in de wereld kwam en een nieuwe oprichtte; de oorzaak hiervan was, dat er verbinding zou zijn van de hemel met het menselijk geslacht door middel van de Kerk.

Dit is het ook hetgeen wordt aangeduid door de woorden ‘in uw zaad zullen gezegend worden alle natiën der aarde’.

2854. Dat de woorden ‘naardien gij naar Mijn stem geluisterd hebt’ betekenen, door de vereniging van het Menselijk Wezen van de Heer met Zijn Goddelijk Wezen, kan blijken uit hetgeen voorafgaat en waarvan dit het besluit is.

‘Naar de stem luisteren’ wil zeggen dat Hij het uiterste van de verzoeking onderging en zo het Menselijk met het Goddelijk Wezen verenigde.

Dat de Heer het Menselijke met het Goddelijke en het Goddelijke met het Menselijke verenigde door voortdurende verzoeken en overwinningen, zie de nrs. 1737, 1813; en dat Hij door deze vereniging het menselijk geslacht heeft behouden, de nrs. 1676 aan het einde, 1990, 2016, 2025; alle heil van het menselijk geslacht komt daar vandaan.

Het is een algemene opvatting, dat de Vader de Zoon zond, om de allerzwaarste dingen te lijden, tot de kruisdood toe; en dat Hij zo door de schouwing op Zijn lijden en Zijn verdienste, Zich erbarmde over het menselijk geslacht.

Maar eenieder kan weten, dat Jehovah Zich niet door enige schouwing op de Zoon erbarmt, want Hij is de Barmhartigheid zelf, maar dat de verborgenheid van de komst van de Heer in de wereld deze is, dat Hij in Zichzelf verenigde het Goddelijke met Menselijke en het Menselijke met het Goddelijke, wat niet anders kon geschieden dan door de allerzwaarste dingen van de verzoeken en dat het heil zo, door deze vereniging, het menselijk geslacht kon bereiken, waarin niet langer enig hemels en geestelijk, zelfs geen natuurlijk goede over was; deze vereniging is het, die degenen behoudt, die in het geloof van de naastenliefde zijn; het is de Heer Zelf, die zich erbarmt.

2855. vers 19. *En Abraham keerde weder tot zijn knapen; en zij maakten zich op, en zij gingen tezamen naar Beerschebah; en Abraham woonde te Beerschebah.*

Abraham keerde weder tot zijn knapen, betekent de verbinding opnieuw met Zijn vorige redelijke; en zij maakten zich op, betekent een hogere graad van verheffing; en zij gingen tezamen naar Beerschebah, betekent de voortschrijding in de leer van de naastenliefde en van het geloof, welke Goddelijk is en waaraan de menselijk redelijke dingen waren toegevoegd; en Abraham woonde te Beerschebah, betekent dat de Heer deze leer zelf is.

2856. Dat de woorden ‘Abraham keerde weder tot zijn knapen’ de verbinding opnieuw met Zijn vorige redelijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de knapen, namelijk het vorig of louter menselijk redelijke, dat dienstbaar moest zijn aan het Goddelijk redelijke, waarover eerder in de nrs. 2732, 2792; en uit de betekenis van ‘tot hen wederkeren’, te weten, verbonden worden, waarover eveneens hiervoor in nr. 2795.

Dat de Heer het louter menselijk redelijke van Zich scheidde, toen Hij de allerzwaarste verzoeken onderging, blijkt uit de verklaring van vers 5, nrs. 2791-2793, 2795; en dat Hij Zich na de verzoeken opnieuw met dit redelijke verenigde, blijkt uit hetgeen eerder is gezegd in nr. 2795 en uit deze dingen in dit vers.

2857. Dat de woorden ‘en zij maakten zich op’ een hogere graad van verheffing betekenen, blijkt uit de betekenis van zich opmaken, dat wanneer het in het Woord vermeld wordt, enige verheffing is die wordt aangeduid, zie nr. 2401; hier de verheffing van het redelijke na de verzoeking; want na de verzoeken werd het redelijke steeds verheven en dit vindt ook plaats bij de mens.

Iedere verzoeking waarin de mens overwint, verheft zijn gemoed en de dingen die van het gemoed zijn, want zij bevestigt de goedheden en waarheden en voegt er nieuwe aan toe, nrs. 1692, 1717, 1740, 2272.

2858. Dat de woorden ‘en zij gingen tezamen naar Beerschebah’ de voortschrijding betekenen in de leer van de naastenliefde en van het geloof, welke Goddelijk is en waaraan de menselijk redelijke dingen waren toegevoegd, blijkt uit de betekenis Beerschebah, namelijk de leer van de naastenliefde en van het geloof, welke Goddelijk is en waaraan de menselijk redelijke dingen waren toegevoegd, zie de nrs. 2614, 2723.

De menselijk redelijke dingen worden aangeduid door de knapen, nrs. 2782, 2792, 2856 en dat de leer, waaraan zij werden toegevoegd, Goddelijk was, wordt daarmee aangeduid, dat zij tezamen gingen met Abraham, zie nr. 2767.

2859. Dat de woorden ‘Abraham woonde te Beerschebah’ betekenen, dat de Heer deze leer zelf is, blijkt uit de betekenis van het wonen, uit de uitbeelding van Abraham en uit de betekenis van Beerschebah, waarover eerder en tevens wat onmiddellijk daaraan voorafgaat. ‘Wonen n Beerschebah’ wil zeggen: in de leer zijn, maar wanneer het op de Heer betrekking heeft: de leer zijn; zoals in de hemel wonen, wanneer het van de Heer wordt gezegd, niet alleen betekent dat Hij in de hemel is, maar ook dat Hij zelf de hemel is, want Hij is het al van de hemel, nrs. 551, 552.

Dat de Heer het Woord is, is bekend en zo is de Heer dus de leer, nr. 2531, want alle leer is uit het Woord; het al van de leer in het Woord is uit de Heer en handelt over de Heer.

In de innerlijke zin van het Woord wordt over niets anders dan over de Heer en over Zijn rijk gehandeld, zoals herhaaldelijk is aangetoond.

Het is het Goddelijk Menselijke van de Heer, waarover de innerlijke zin van het Woord bovenal handelt en het al van de leer in het Woord ten aanzien van de mens bestaat daarin, Hem te vereren en Hem lief te hebben.

2860. vers 20, 21, 22, 23. *En het geschiedde na deze woorden en men boodschapte Abraham, zeggende: Zie, Milkah, ook zij heeft Nachor uw broeder zonen gebaard.*

Uz zijn eerstgeborene en Bus zijn broeder en Kemuël, de vader van Aram.

En Kesed en Chazo en Pildasch en Jidlaf en Bethuël.

En Bethuël verwekte Rebekka; deze acht baarde Milkah aan Nachor, de broeder van Abraham.

Het geschiedde na deze woorden, betekent hetgeen geschied is met betrekking tot hen die binnen de Kerk zijn; en men boodschapte Abraham, zeggende, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer; Zie, Milkah, ook zij heeft Nachor uw broeder zonen gebaard, betekent hen die buiten de Kerk in broederschap uit het goede zijn; Uz zijn eerstgeborene, Bus zijn broeder en Kemuël, de vader van Aram, en Kesed en Chazo en Pildasch en Jidlaf en Bethuël, betekenen verschillende godsdienstigheden en de erediensten daarvan; Bethuël verwekte Rebekka, betekent uit het goede de aandoening van het ware; deze acht baarde Milkah aan Nachor, de broeder van Abraham, betekent een tweede klasse van hen die behouden worden.

2861. Dat de woorden ‘Het geschiedde na deze woorden’ betekenen, wat geschied is met betrekking tot hen die binnen de Kerk zijn, blijkt uit de betekenis van de ‘woorden’ namelijk dingen.

In de oorspronkelijke taal worden dingen ‘woorden’ genoemd, dus ‘na deze woorden’ wil zeggen, na de dingen die geschied zijn.

In wat voorafgaat, van vers 13 tot dit vers toe, werd gehandeld over de zaligmaking van de geestelijke mens door het Goddelijk Menselijke van de Heer en wel van hen, die in het goede binnen de Kerk zijn; dezen zijn het, die waarlijk geestelijk kunnen zijn, want zij hebben het Woord, dus de waarheden van het geloof.

Door de met het goede van het leven verbonden waarheden van de leer wordt de mens geestelijk; al het geestelijke komt daar vandaan.

Maar de natiën buiten de Kerk zijn, aangezien zij het Woord niet hebben, dus niet de waarheden van het geloof zolang zij in de wereld leven, ofschoon zij in het goede van de naastenliefde zijn, toch niet waarlijk geestelijk alvorens zij in de waarheden van het geloof zijn onderwezen.

En daar het merendeel van de heidenen in de wereld niet onderwezen kan worden, worden degenen die in onderlinge naastenliefde en in gehoorzaamheid geleefd hebben, door de voorzienigheid en barmhartigheid van de Heer in het andere leven onderwezen en dan ontvangen zij de waarheden van het geloof gemakkelijk en worden geestelijk.

Dat de staat en het lot van de heidenen in het andere leven van dien aard is, zie de nrs. 2589 tot 2604.

Daar in hetgeen voorafgaat gehandeld werd over degenen die binnen de Kerk zijn en door het Goddelijk Menselijke van de Heer behouden worden, wordt in hetgeen volgt tot aan het einde van dit hoofdstuk gehandeld over hen, die buiten de Kerk behouden worden en zij worden aangeduid door hen, die geboren werden aan Nachor, de broeder van Abraham, uit Milkah de echtgenote en uit Reümah, de bijvrouw; ook dit volgt in volgorde.

Wie de innerlijke zin van het Woord niet weet, zou menen dat deze dingen louter en alleen tot de geslachtstafel van het huis Therach behoren, ter wille van Rebekka, die de echtgenote van Izaäk werd en ook ter wille van Bethuël, van wie beide kleindochters, Lea en Rachel, de echtgenoten van Jakob werden.

Maar, zoals vaker gezegd en aangetoond, betekenen alle namen in het Woord dingen, nrs. 1224, 1264, 1876, 1888 en wanneer zij geen dingen betekenden, zou het Woord niet Goddelijk maar werelds zijn.

Hieruit kan ook blijken dat de dingen die volgen, in volgorde betrekking hebben op de geestelijke Kerk van de Heer, maar op die welke bij de heidenen is; en wel door Nachor, de broeder van Abraham, opdat zij, die vanwege het goede in broederschap zijn, mogen worden aangeduid, zoals volgt in nr. 2863.

2862. Dat de woorden ‘en men boodschapte Abraham, zeggende’ de innerlijke gewaarwording van de Heer betekenen, kan blijken uit de betekenis van boodschappen, namelijk denken en overdenken; en van zeggen, te weten innerlijk gewaarworden, waarover vaak eerder.

De overdenking en de innerlijke gewaarwording van de Heer, waarover in de innerlijke zin van het Woord gehandeld wordt, kan in de historische vermeldingen niet anders worden uitgedrukt dan door boodschappen en zeggen; op zichzelf genomen is de overdenking en de innerlijke gewaarwording ook een innerlijk kennisgeven en zeggen.

2863. Dat de woorden ‘Zie, Milkah, ook zij heeft Nachor uw broeder zonen gebaard’ hen betekenen die buiten de Kerk in broederschap uit het goede zijn, kan ook blijken uit wat eerder over Milkah en Nachor in de nrs. 1363, 1369, 1370 gezegd is.

Want Therach had drie zonen: Abraham. Nachor en Haran, en dat zij andere goden vereerden, zie nr. 1356.

Milkah, die Nachors echtgenote werd, was de dochter van Haran, nr. 2369; en Haran stierf over de aangezichten van Therach in Ur der Chaldeeën, nrs. 1365-1368.

Hieruit kan blijken, wat door Milkah en Nachor wordt aangeduid, namelijk door Milkah het ware van die natiën en door Nachor het goede.

Dat er bij de heidenen waarheden zijn, kan uit vele dingen blijken; want het is bekend, dat er in oude tijden bij de heidenen wijsheid en inzicht was, zoals dat zij één God erkenden en over Hem op een heilige wijze schreven; ook dat zij de onsterfelijkheid van de ziel erkenden en een leven na de dood en verder ook de gelukzaligheid van de goeden en de rampzaligheid van de bozen; en verder dat zij de voorschriften van de Tien Geboden tot wet hadden: namelijk dat God vereerd moest worden, dat ouders geëerd moesten worden, dat men niet zou doden, stelen, echtbreken en dat men het goed van anderen niet zou begeren; ook waren zij er niet mee tevreden in uiterlijke dingen van dien aard te zijn, maar zij wilden zodanig ook in innerlijke dingen zijn.

Evenzo is het heden ten dage; de hogestaande heidenen uit alle delen van het aardrijk, spreken over dergelijke dingen soms beter dan de christenen en ook spreken zij niet alleen beter daarover, maar zij leven overeenkomstig daarnaar.

Deze en vele andere waarheden zijn bij de heidenen en verbinden zich met het goede dat zij van de Heer hebben; en door de verbinding daarvan zijn zij in een staat om nog meer waarheden te ontvangen, daar de ene waarheid de andere erkent en zij zich gemakkelijk vergezelschappen, want zij houden verband met elkaar en zijn aan elkaar verwant.

Dit is de reden, dat zij, die in het goede waren in de wereld, gemakkelijk de waarheden van het geloof ontvangen in het andere leven; de valsheden die bij hen zijn, verbinden zich niet met het goede, maar passen zich er slechts bij aan, maar zo, dat zij daarvan gescheiden kunnen worden; wat verbonden is, blijft verbonden, maar wat is aangepast, wordt gescheiden en het wordt gescheiden wanneer zij de waarheden van het geloof leren en opnemen.

Al het ware van het geloof verwijderd en scheidt het valse, zodat men er tenslotte van gruwet en het schuwt.

Hieruit kan nu blijken, wie er door de zonen, die Milkah aan Nachor, de broeder van Abraham baarde, worden aangeduid, namelijk zij die buiten de Kerk in broederschap zijn uit het goede.

2864. Dat de woorden ‘Uz zijn eerstgeborene en Bus zijn broeder en Kemuël, de vader van Aram en Kesed en Chazo en Pildasch en Jidlaf en Bethuël’ verschillende godsdienstigheden en de erediensten daarvan betekenen, kan hieruit blijken, dat namen, zoals gezegd, dingen betekenen.

De dingen die deze namen betekenen, zijn godsdienstigheden en de erediensten daarvan, zoals ook door de namen worden aangeduid, die men leest in, (Genesis 5 en 11).

Wat elk van deze namen en elk van deze zonen hier betekent, kan niet zo gezegd worden, daar zij alleen maar genoemd worden.

Uz en Bus worden ook genoemd bij, (Jeremia 25:20,23) maar naast verschillende andere namen; Uz ook in, (Klaagliederen 4:21; Job 1:1) over hem is gehandeld in, (Genesis 10:23), zie ook nrs. 1233, 1234.

2865. Dat de woorden ‘en Bethuël verwekte Rebekka’ hun aandoening van het ware uit het goede betekenen, kan blijken uit de uitbeelding van Bethuël en Rebekka, waarover in het volgende, 24ste hoofdstuk.

2866. Dat de woorden ‘deze acht baarde Milkah aan Nachor, de broeder van Abraham’ een tweede klasse van hen betekenen die behouden werden, blijkt uit de betekenis van acht en dat hier opnieuw gezegd wordt, dat Milkah aan Nachor, de broeder van Abraham, baarde.

Omdat de achtste dag, de eerste dag van de volgende week is, betekent acht iets dat onderscheiden is van het vorige, zie nr. 2044, vandaar hier een andere klasse en ter wille van deze betekenis werd dit getal toegevoegd.

Dat Milkah hen aan Nachor, de broeder van Abraham, baarde, betekent diegenen buiten de Kerk, die in broederschap uit het goede zijn, zoals eerder in de nrs. 2863, 2865 is aangetoond; hier betekent het, omdat dit het besluit is, hetzelfde en bovendien, dat zij behouden worden.

2867. vers 24. *En zijn bijwif en haar naam was Reümah en zij ook baarde, Thebach en Gacham en Thachasch en Maächah.*

Zijn bijvrouw en haar naam was Reümah, betekent de heidenen die in afgodendienst en in het goede zijn; en ook zij baarde: Thebach en Gacham en Thachasch en Maächah, betekent hun verschillende godsdienstigheden; dezen vormen de derde klasse van geestelijken die behouden worden.

2868. Dat de woorden ‘Zijn bijwif en haar naam was Reümah’ de heidenen betekenen die in afgodendienst en in het goede zijn, kan blijken uit hetgeen voorafgaat; want in de eerste plaats staan de heidenen, die zijn aangeduid door degenen die aan Nachor geboren zijn uit de echtgenote, in de laatste plaats die, welke geboren zijn uit de bijvrouw.

Die uit de echtgenote geboren werden, waren zoals aangetoond, diegenen buiten de Kerk, die in broederschap uit het goede zijn, nr. 2863; eerstgenoemden zijn diegenen buiten de Kerk, die in afgodendienst en in het goede zijn, zo zijn dezen dus uit niet zo’n wettig bed als eerdergenoemden.

Niettemin zijn zij als gewettigd, want toentertijd werden de kinderen, geboren uit dienstmaagden, als wettig aangenomen, zoals blijken kan uit de zonen van Jakob, die geboren werden uit dienstmaagden Bilha en Zilpa, (Genesis 30:4-12) uit wie evenzeer stammen voortkwamen als uit hen die geboren werden uit Lea en Rachel en wel zonder onderscheid. Maar dat er toch een onderscheid is, kan blijken uit, (Genesis 33:1,2,6,7).

De dienstmaagden die toentertijd aan de echtgenoot door de echtgenote werden gegeven ter wille van het voortbrengen van kinderen, werden bijvrouwen genoemd, zoals duidelijk blijkt bij Bilha, de dienstmaagd van Rachel, die ook Jakobs bijvrouw wordt genoemd, (Genesis 35:22).

Dat uit dienstmaagden of bijvrouwen kinderen voortgebracht zouden worden, werd toentertijd geduld, opdat diegenen die buiten de Kerk zijn, uitgebeeld zouden worden en verder ook diegenen die in een lagere graad zijn binnen de Kerk.

Dat gezegd wordt ‘haar naam was Reümah’ sluit haar hoedanigheid in, nrs. 1896, 2009, hier verhoging, wat door Reümah wordt aangeduid.

Over de staat en het lot van de natiën en van de volken die buiten de Kerk zijn, zie de nrs. 593, 932, 1032, 1059, 1327, 1328, 1366, 2049, 2051, 2284, 2589-2604.

2869. Dat de woorden ‘en zij ook baarde, Therach en Gacham en Thachasch en Maächah’ hun verschillende godsdienstigheden en de erediensden daarvan betekenen en dat dezen de derde klasse van geestelijken vormen, die behouden worden, kan blijken uit hetgeen eerder in de nrs. 2864, 2866, 2868 is gezegd.

OVER HET VRIJE VAN DE MENS

2870. Weinigen weten wat het vrije is en wat het onvrije.

Al datgene, wat tot enige liefde en de bekoring daarvan behoort, schijnt het vrije en wat daartegen indruist het onvrije.

Hetgeen tot de eigen- en wereldliefde en de begeerten ervan behoort, verschijnt aan de mens als het vrije, maar dit is het helse vrije; maar datgene wat tot de liefde tot de Heer en tot de liefde jegens de naaste behoort, bijgevolg tot de liefde van het goede en ware, is het vrije zelf en is het hemelse vrije.

2871. De helse geesten weten niet, dat er een ander vrije is dan dat, wat tot de eigen- en wereldliefde behoort, dat wil zeggen van de begeerten om te heersen, te vervolgen en al diegenen te haten die niet dienen, eenieder te martelen, ten eigen bate het heelal vernietigen, zo zij dat maar konden, al wat van een ander is weg te nemen en voor zichzelf op te eisen. Wanneer zij in deze en dergelijke dingen zijn, zijn zij in hun vrije, want daarmee zijn zij in hun verlustiging.

Hun leven bestaat dermate in dit vrije, dat als dit van hun zou worden afgenomen, hun niet meer leven zou overblijven dan dat van een pasgeboren kind.

Dit werd ook proefondervindelijk aangetoond.

Een zekere boze geest was in de overreding, dat dergelijke dingen van hem konden worden weggenomen en dat hij op deze wijze in de hemel zou kunnen komen, en zodoende zijn leven op wonderbaarlijke wijze omgezet zou kunnen worden in een hemels leven; vandaar werden deze liefden met de begeerten ervan van hem afgenomen – wat in het andere leven plaatsvindt door afscheiding van de anderen – en hij verscheen toen vrijwel als een klein kind, spartelend met de handen die hij nauwelijks kon bewegen en hij was tevens in een staat van nog minder te kunnen denken dan een klein kind; een staat van hoegenaamd niets te kunnen spreken noch te weten; maar hij werd spoedig weer teruggebracht in zijn verlustiging en dus zo in zijn vrije. Hieruit blijkt duidelijk dat het degene die zich uit eigen – en wereldliefde en dus in het vrije daarvan een leven heeft eigen gemaakt, onmogelijk is, in de hemel te komen, want wanneer dat leven van zo iemand werd afgenomen, zou hij niets van gedachte en wil overhouden.

2872. Het hemelse vrije is echter dat, wat van de Heer komt en waarin zich alle engelen bevinden die in de hemelen zijn; het is zoals gezegd, het vrije van de liefde tot de Heer en van de wederkerige liefde en dus van de aandoening van het goede en ware.

Van welke aard dit vrije is, kan hieruit blijken, dat eenieder die hierin is, zijn zaligheid en geluk aan de ander meedeelt vanuit de binnenste aandoening en dat het voor hem een zaligheid en geluk is, dat hij dit kan meedelen.

En omdat de gezamenlijke hemel van dien aard is, volgt daaruit, dat eenieder het middelpunt van de zaligheden en geluksgevoelens van allen is en dat alle zaligheden en geluksgevoelens tevens tot eenieder afzonderlijk behoren.

Het meedelen zelf geschiedt door de Heer, door middel van wonderbaarlijke invloeiingen in een onbegrijpelijke vorm, die de vorm van de hemel is.

Hieruit kan blijken, wat het hemelse vrije is en dat het van de Heer alleen is.

2873. Hoe ver het hemelse vrije, dat uit de aandoening van het goede en ware voortkomt, van het helse vrije, dat uit de aandoening van het boze en valse voortkomt, verwijderd is, kan hieruit blijken, dat wanneer de engelen die in de hemelen zijn, alleen maar aan een dergelijk

vrije denken, dat uit de aandoening van het boze en valse voortkomt, of wat hetzelfde is, uit de begeerten van de eigen- en de wereldliefde, zij direct door een innerlijke pijn worden aangegrepen; en anderzijds; dat wanneer de boze geesten alleen maar denken aan het vrije, dat uit de aandoening van het ware en goede voortkomt, of wat hetzelfde is, uit de verlangens naar wederkerige liefde, zij onmiddellijk angstig worden.

En wat wonderbaarlijk is: het ene vrije is zozeer aan het andere tegenovergesteld, dat het vrije van de eigen- en de wereldliefde de hel is voor de goede geesten; en omgekeerd het vrije van de liefde tot de Heer en de wederkerige liefde de hel is voor de boze geesten.

Vandaar zijn allen in het andere leven onderscheiden overeenkomstig hun liefden en aandoeningen en dus overeenkomstig de verlustingen van het leven, hetgeen hetzelfde is als overeenkomstig hun levens; want levens zijn niet anders dan verlustingen en deze zijn niets anders dan aandoeningen die tot de liefden behoren.

2874. Hieruit blijkt nu duidelijk wat het vrije is, namelijk dat het bestaat in het denken en willen vanuit aandoening en dat het vrije zodanig is, als de aandoening is en verder dat het ene hels-vrij is en het andere hemels-vrij; en dat het helse vrije van de hel komt, maar het hemels vrije van de Heer.

Ook blijkt duidelijk, dat zij die in het helse vrije zijn, niet in het hemels vrije kunnen komen, dit zou zijn als van de hel in de hemel komen, tenzij het al van hun leven van hen werd afgenomen; en ook dat niemand in het hemelse vrije kan komen, dan alleen door hervorming door de Heer en dat hij dan wordt ingeleid door de aandoening van het goede en ware, dat wil zeggen, door het goede van het leven, waarin het ware van de leer wordt ingeplant.

2875. Het goede van het leven of de aandoening van het goede wordt door de Heer langs een innerlijke weg ingegeven, zonder dat de mens er in het minst iets van weet; het ware van de leer echter of van het geloof, langs een uiterlijke weg en dit wordt in zijn geheugen weggelegd van waaruit het door de Heer op zijn tijd en in zijn volgorde tevoorschijn wordt geroepen en met de aandoening van het goede wordt verbonden.

Dit vindt plaats in het vrije van de mens, want het vrije van de mens komt, zoals gezegd, uit de aandoening voort.

Van dien aard is het inzaaien en inwortelen van het geloof.

Al wat in het vrije plaatsvindt, wordt verbonden, maar wat onder dwang plaatsvindt, wordt niet verbonden; wat hieruit kan blijken, dat nooit of te nimmer iets verbonden kan worden, dan alleen door datgene, waardoor het wordt aangedaan; de aandoening is het opnemende zelf.

Iets opnemen tegen de aandoening in, is tegen het leven.

Hieruit blijkt duidelijk, dat het ware van de leer of van het geloof alleen opgenomen kan worden door de aandoening daarvan, maar zoals de aandoening is, is de opname.

Het is slechts de aandoening van het ware en goede, welke het ware van het geloof opneemt, want die stemmen overeen en omdat ze samenstemmen verbinden zij zich.

2876. Aangezien niemand hervormd kan worden dan alleen in het vrije, wordt het vrije nooit van de mens afgenomen, al mag het wel zo schijnen, maar het is een eeuwige wet, dat eenieder in het vrije zal zijn ten aanzien van de innerlijke dingen, dat wil zeggen, ten aanzien van de aandoeningen en gedachten, opdat daarin de aandoening van het goede en ware kan worden neergelegd.

2877. Zo vaak de aandoening van het ware en de aandoening van het goede door de Heer wordt ingegeven – wat plaatsvindt wanneer de mens er niet in het minst iets van weet en verder in het vrije, want hierin wordt de aandoening gelegd– vervult hij zich met het ware en

doet hij het goede, want al wat vanuit de aandoening gebeurt, is als gezegd, het vrije; en dan verbindt zich het ware dat van het geloof is met het goede dat van de naastenliefde is. Wanneer de mens het vrije niet had in al wat hij denkt en wil, zou nooit aan iemand door de Heer het vrije om het ware te denken en het goede te willen kunnen worden ingegeven; want de mens moet, opdat hij hervormd zal worden, het ware als uit zichzelf denken en het goede als uit zichzelf doen, en datgene wat uit zichzelf is gedaan, is in het vrije gedaan; anders zou er nooit enige hervorming noch wederverwekking zijn.

2878. Er zijn ontelbare redenen, waardoor en ter wille waarvan de mens graag het ware leert en het goede wil; zeer vele redenen komen uit de wereld voort, zeer vele ook uit het lichaam en dan soms niet ter wille van de hemel, nog minder ter wille van de Heer.

De mens wordt dus zo door middel van aandoeningen door de Heer in het ware en goede geleid, en de ene mens geheel anders dan de andere, eenieder overeenkomstig zijn gemoedsaard, aangeboren en verworven; en daar hij voortdurend door aandoeningen in het ware en goede wordt binnengeleid en zo dus voortdurende door het vrije en tenslotte in de aandoeningen van het geestelijk ware en geestelijk goede, weet de Heer alleen die tijden en die staten en Hij alleen beschikt en regeert ze naar de aard en het leven van eenieder; hieruit blijkt waarom de mens het vrije heeft.

2879. De Heer vloeit door het binnenste van de mens met het goede in en verbindt daar het ware daarmee; de wortel ervan moet in het binnenste zijn; wanneer de mens niet van binnen in het vrije is ten aanzien van alle aandoeningen en ten aanzien van alle gedachten, kan hij nooit zo beschikt worden dat het goede en ware enige wortel kan schieten.

2880. Niets anders verschijnt voor de mens als het zijne, of wat hetzelfde is, als zijn eigene, dan wat uit het vrije voortvloeit; de reden hiervan is deze, dat alle aandoening die van de liefde is, zijn eigenlijke leven is; en uit aandoening handelen is vanuit het leven handelen, dat wil zeggen, uit zichzelf, dus uit het zijne, of wat hetzelfde is, uit het eigene.

Opdat derhalve de mens een hemels eigene zal ontvangen, zoals de engelen in de hemel dat hebben, wordt de mens in het vrije gehouden en door middel van het vrije wordt hij dus zo, zoals gezegd, binnengeleid.

Het kan eenieder bekend zijn, dat de Heer uit het vrije vereren verschijnt als uit zichzelf of gedaan uit het eigene, maar dat de Heer vereren uit dwang niet uit zichzelf is, maar vanuit een kracht van buitenaf of ergens anders vandaan, die hem aandrijft om dat te doen; daarom, dat de eredienst uit het vrije de eredienst zelf is en dat de eredienst onder dwang geen eredienst is.

2881. Wanneer de mens door dwang hervormd kon worden, zou er geen mens in de hele wereld zijn, die niet behouden zou worden; want niets zou voor de Heer gemakkelijker zijn, dan de mens te dwingen om Hem te vrezen, hem te vereren, ja zelfs om Hem als het ware lief te hebben; er zijn ontelbare middelen daartoe.

Maar daar datgene, wat onder dwang plaatsvindt, niet verbonden wordt en dus niet wordt toegeëigend, staat dit allerverst van de Heer af om iemand te dwingen.

Zolang een mens in worstelingen is, of iemand van de strijdende Kerk is, lijkt het alsof de Heer de mens dwingt en dat hij dus het vrije niet heeft, want hij strijdt dan voortdurend tegen de eigen- en wereldliefde, dus tegen het vrije, waarin hij was geboren en waarin hij is opgegroeid; vandaar dat het zo lijkt.

Maar dat het vrije in de worstelingen, waarin hij overwint, sterker is dan buiten de worstelingen – maar een vrije niet uit hemzelf maar van de Heer en toch in schijn als van hemzelf - zie in de nrs. 1937, 1947.

2882. Voornamelijk daarom gelooft de mens het vrije niet te hebben, omdat hij weet, dat hij uit zichzelf het goede niet doen en het ware niet denken kan.

Maar laat hij niet geloven, dat iemand ooit uit zichzelf enig vrije heeft of had om het ware te denken en het goede te doen, zelfs niet de mens die vanwege de ongereptheid waarin hij was, een gelijkenis en een beeld Gods werd genoemd; maar het vrije om het ware te denken dat van het geloof is en om het goede te doen dat van de naastenliefde is, vloeit geheel en al van de Heer in.

De Heer is het Goede zelf en het Ware zelf, vandaar de fontein.

Alle engelen zijn in zo'n vrije, ja in de innerlijke gewaarwording zelf, dat het zo is.

De binnenste engelen worden innerlijk gewaar, hoeveel van de Heer is en hoeveel van henzelf en voor zoveel het van de Heer is, zijn zij in de gelukzaligheid, maar voor zoveel het van henzelf is, zijn zij niet in de gelukzaligheid.

2883. Opdat daarom de mens het hemels eigene zal ontvangen, moet hij het goede uit zichzelf doen en het ware uit zichzelf denken, maar toch moet hij weten, en wanneer hij hervormd is, denken en geloven, dat al het goede en al het ware van de Heer is, ook ten aanzien van het allergeingste en dit, omdat het zo is; maar dat het de mens gegeven wordt te menen, dat het uit hemzelf is, gebeurt, opdat het goede en ware als zijn eigene wordt.

2884. Het vrije van de eigen- en wereldliefde en van de begeerten ervan, is allesbehalve het vrije; het is volslagen het slaafse; maar toch wordt dit het vrije genoemd, zoals liefde, aandoening en verlustiging in beiderlei zin wordt genomen; en toch is de eigen- en wereldliefde allesbehalve liefde, maar haat, bijgevolg evenzo de aandoening en de verlustiging daarvan; zij worden zo genoemd naar hetgeen zij schijnen, niet naar hetgeen zij zijn.

2885. Niemand kan weten wat het slaafse en wat het vrije is, wanneer hij niet de oorsprong van het een en van het ander kent – hetgeen ook niemand kan weten dan alleen vanuit het Woord – en wanneer hij niet weet, hoe het gesteld is met de mens ten aanzien van zijn aandoeningen die tot zijn wil behoren en ten aanzien van zijn gedachten die tot zijn verstand behoren.

2886. Het is met de mens ten aanzien van zijn aandoeningen en ten aanzien van zijn gedachten als volgt gesteld: niemand, wie hij ook zijn mag: mens, geest of engel, kan uit zichzelf willen en denken, maar doet dit uit anderen en ook kunnen deze anderen het niet uit zichzelf, maar allen doen het weer uit anderen, enzovoort; dus ieder afzonderlijk uit het Eerste des levens en dit is de Heer.

Datgene wat zonder verband is, bestaat niet; de boosheden en valsheden houden verband met de hellen; daar vandaan hebben zij, die in boosheden en valsheden zijn, hun willen en denken en daar vandaan hebben zij hun liefde, aandoening en verlustiging, dus hun vrije.

Maar de goedheden en waarheden houden verband met de hemel, daar vandaan hebben zij die daarin zijn, hun willen en denken en daar vandaan hun liefde, aandoening en verlustiging.

Hieruit kan blijken van waar het ene vrije komt en van waar het andere.

Dat het hiermee zo gesteld is, is in het andere leven overbekend, maar heden ten dage in de wereld volslagen onbekend.

2887. Bij de mens zijn steeds boze geesten en engelen; door die geesten heeft hij gemeenschap met de hellen en door de engelen met de hemelen.

Indien deze geesten en engelen van hem werden weggenomen, zou hij terstond zonder willen en zonder denken zijn, dus geen leven hebben; dat dit zo is, mag tegenstrijdig lijken, maar het is de volste waarheid; maar over de geesten en engelen bij de mens, zal door de Goddelijke Barmhartigheid van de Heer elders worden gesproken.

2888. Zo is het dus gesteld met het leven van eenieder, zowel van de mens als van de geest en ook van de engel, dat het alleen door de Heer invloeit, die het Leven zelf is en Zichzelf uitstort door de gehele hemel, ook door de hel, dus in ieder afzonderlijk en wel in een onbegrijpelijke orde en opeenvolging; maar het leven dat invloeit, wordt door eenieder overeenkomstig zijn gemoedsaard opgenomen.

Het goede en ware wordt als goed en waar opgenomen door de goeden, maar het goede en ware wordt als boos en vals opgenomen door de bozen en wordt ook bij hen in het boze en valse verkeerd.

Het is daar vergelijkenderwijs mee gesteld als met het licht van de zon, dat zich in alle voorwerpen van het aardrijk uitstort, maar opgenomen wordt overeenkomstig de hoedanigheid van elk voorwerp en een mooie kleur wordt in schone vormen en een lelijke kleur in lelijke vormen.

In de wereld is dit een verborgenheid, maar in het andere leven is niets beter bekend.

Opdat ik zou weten, dat de invloeiing van dien aard is, werd het mij gegeven te spreken met de geesten en engelen die bij mij waren en ook de invloeiing te voelen en waar te nemen, en wel zo vaak, dat ik het aantal keren niet kan bepalen; maar ik weet, dat de begoocheling de overhand zal nemen, namelijk dat men zal geloven, uit zichzelf te willen en uit zichzelf te denken en zo dus uit zichzelf het leven te hebben, terwijl toch niets minder waar is.

2889. Boze geesten kunnen op geen enkele wijze inzien dat zij niet uit zichzelf leven en dat zij slechts organen van het leven zijn, nog minder dat er geen leven is dan hetgeen uit het goede en ware voortkomt; en nog veel minder dat zij niet beginnen te leven alvorens het leven van de begeerten van het boze en van de overredingen van het valse, waarin zij zijn, is uitgeblust.

Zij geloven dat er, wanneer zij daarvan beroofd werden, niets van het leven zou kunnen overblijven; terwijl het er toch zo mee gesteld is, dat wanneer zij het leven van de begeerten van het boze en van de overredingen van het valse verloren hadden, zij pas dan zouden beginnen te leven; en dat de Heer, met het goede en ware, waarin het leven enig en alleen bestaat, niet eerder opgenomen wordt; en dat dan het inzicht en de wijsheid en dus het eigenlijke leven zelf, invloeit en daarna tot in het onmetelijke toeneemt; en wel met verlustiging, zaligheid en geluk, dus met de binnenste vreugde en met onuitsprekelijke verscheidenheid tot in eeuwigheid.

2890. De boze geesten die bij de mens zijn en door wie hij gemeenschap heeft met de hel, beschouwen hem niet anders dan als een geringe slaaf, want zij storten in hem hun begeerten en hun overredingen en leiden hem dus zo waarheen zij willen.

Maar de engelen door wie de mens gemeenschap heeft met de hemel, beschouwen hem als een broeder en geven hem de aandoeningen van het goede en ware en leiden hem dus zo door het vrije, niet waarheen zij willen, maar waarheen het de Heer behaagt.

Hieruit kan blijken, van welke aard het ene en van welke aard het andere is, en dat het slaafs is geleid te worden door de duivel en dat het vrije is, geleid te worden door de Heer.

2891. Pas aangekomen geesten martelen zich zeer af bij het proberen te begrijpen dat niemand het goede uit zichzelf kan doen, noch het ware kan denken uit zichzelf, maar dat het geschiedt uit de Heer, omdat zij van mening zijn dat zij zo dus als machines zouden zijn, zonder macht over iets, en dat als het zo is, zij hun handen zouden laten hangen en met zich laten handelen. Maar het werd hun gezegd dat zij allen het goede uit zichzelf moeten geloven, willen en doen en dat zij anders niet het hemels eigene en het hemels vrije zouden kunnen hebben, maar dat zij toch moeten erkennen, dat het goede en ware niet van hen, maar van de Heer komt; en zij worden onderwezen, dat alle engelen in een dergelijke erkenning zijn, ja zelfs in de innerlijke

gewaarwording ervan, dat het zo is; en dat hoe fijner zij gewaarworden, dat zij door de Heer geleid worden en dus in de Heer zijn, zij des te meer in het vrije zijn.

2892. Hij, die in het goede leeft en gelooft, dat de Heer het heelal regeert en dat van Hem alleen al het goede komt, dat van de liefde en van de naastenliefde en al het ware dat van het geloof is, ja zelfs dat van Hem het leven is, dus dat wij door Hem leven, bewegen en zijn, is in zo'n staat, dat hij met het hemels vrije begiftigd kan worden en daardoor ook met de vrede; want dan vertrouwt hij enig en alleen de Heer en bekommert zich niet in het minst om de overige zaken, en is zeker dat dan alle dingen tot zijn bestwil, zaligheid en geluk in eeuwigheid strekken.

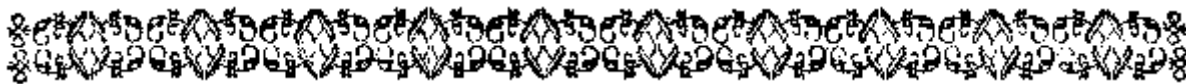
Maar hij die gelooft dat hij zichzelf regeert, is voortdurend ongerust; hij wordt rond gesleurd in begeerten, in zorgen voor de toekomst en dus in velerlei angsten; en aangezien hij zo gelooft, kleven hem ook de begeerten van het boze en de overredingen van het valse aan.

2893. De goede geesten waren zeer verwonderd, dat de mens van de Kerk heden ten dage niet gelooft, dat alle boosheden en valsheden bij hem door de hel invloeien en dat alle goedheden en waarheden invloeien van de Heer, terwijl hij dit toch uit het Woord weet, en ook uit de leer van het geloof; en wanneer iemand een groot kwaad gedaan heeft, zegt eenieder, dat hij zich door de duivel heeft laten leiden en wanneer iemand het goede gedaan heeft, dat hij zich door de Heer heeft laten leiden.

Einde van het tweeëntwintigste hoofdstuk.

‘Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.’ (Mattheüs 6:33).

GENESIS

DRIEËNTWINTIGSTE HOOFDSTUK

2894. Bij Johannes leest men: ‘

In den beginne was het Woord, en het Woord was bij God en God was het Woord.

Dit was in den beginne bij God.

Alle dingen zijn door Hem gemaakt, en zonder Hem is geen ding gemaakt, dat gemaakt is.

In Hem was het leven, en het leven was het licht der mensen.

Maar het licht verschijnt in de duisternis, doch de duisternis heeft hetzelfde niet begrepen.

En het Woord is vlees geworden en heeft in ons gewoond; en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als des Enigverwekte van de Vader, vol van genade en waarheid’,

(Johannes 1:1-5,14).

Weinigen weten wat hier onder het Woord wordt verstaan.

Dat het de Heer is, blijkt uit elke bijzonderheid; maar de innerlijke zin leert, dat onder het Woord de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke wordt verstaan, want er wordt gezegd, dat het Woord vlees is geworden en in [onder] ons gewoond heeft en wij Zijn heerlijkheid hebben gezien.

En daar onder het Woord het Goddelijk Menselijke wordt verstaan, wordt daaronder al het ware ten aanzien van Hem en uit Hem, in Zijn rijk in de hemelen en in Zijn Kerk op aarde verstaan.

Vandaar wordt er gezegd, dat in Hem het leven was en het leven het licht der mensen was en het licht in de duisternis verschijnt.

En aangezien het ware daaronder wordt verstaan, wordt onder het Woord elke openbaring verstaan, dus ook het Woord zelf of de Heilige Schrift.

2895. Wat het Woord in het bijzonder betreft, dit bestond te allen tijde, maar niet het Woord dat wij heden ten dage hebben.

Er was een ander Woord in de Oudste Kerk die vóór de vloed bestond; een ander Woord in de Oude Kerk, die na de vloed bestond; in de Joodse Kerk echter het Woord dat door Mozes en de profeten is geschreven; en tenslotte het Woord dat is geschreven door de evangelisten in de nieuwe Kerk.

De reden waarom het Woord te allen tijde is geweest, is deze, dat er door het Woord gemeenschap is van de hemel met de aarde; en dat het Woord over het goede en ware handelt, waardoor de mens tot in eeuwigheid gelukkig leven zal; en daarom handelt het Woord in de innerlijke zin over de Heer alleen, want al het goede en ware is uit Hem.

2896. Het Woord in de Oudste Kerk, die vóór de vloed bestond, was geen geschreven Woord, maar het werd eenieder die tot de Kerk behoorde geopenbaard.

Want zij waren hemelse mensen en dus in de innerlijke gewaarwording van het goede en ware; zoals de engelen, met wie zij ook omgang hadden; zo hadden zij het Woord dus in hun harten geschreven, zie de nrs. 597, 607, 895, 920, 1114-1125.

Omdat zij hemelse mensen waren en omgang hadden met de engelen, waren voor hen alle dingen die zij zagen en met enig zintuig konden vatten, uitbeeldend en aanduidend voor hemelse en geestelijke dingen die in het rijk van de Heer zijn; zodat zij weliswaar de wereldse

en aardse dingen met hun ogen zagen of met en ander zintuig vatten, maar daaruit en daardoor dachten zij over de hemelse en geestelijke dingen.

Op deze en op geen andere wijze konden zij met de engelen spreken, want de dingen die bij de engelen zijn, zijn hemels en geestelijk en wanneer zij tot de mens komen, vallen zij in dergelijke dingen als er bij de mens in de wereld zijn.

Dat elk van de dingen in de wereld de dingen, die in de hemelen zijn, uitbeeldt en aanduidt, is nu vanaf het eerste hoofdstuk van Genesis tot hier toe aangetoond.

Vandaar kwamen de dingen van uitbeeldende en aanduidende aard, die, toen de gemeenschap met de engelen begon op te houden, verzameld werden door hen, die onder Henoeh worden verstaan, en dat dit werd aangeduid door deze woorden: *‘Henoeh wandelde voor zich heen met God, en niet meer, want God nam hem weg’*, (Genesis 5:24) zie ook nr. 521.

2897. Het Woord echter in de Oude Kerk die na de vloed bestond, kwam daarvandaan; daar de mens van deze Kerk geestelijk en niet hemels was, wist hij, maar werd hij niet innerlijk gewaar wat de dingen van uitbeeldende en aanduidende aard inhielden; en daar zij Goddelijke dingen inhielden, gingen zij in hun gebruik over en werden in hun Goddelijke eredienst opgenomen; en dit ter wille hiervan, dat zij gemeenschap zouden hebben met de hemel; want zoals gezegd, alle dingen die in de wereld zijn, beelden uit en betekenen dergelijke dingen zoals er in de hemel zijn.

Ook hadden zij een geschreven Woord, hetgeen bestond uit historische en profetische gedeelten, net als het Woord van het Oude Testament; maar in de loop van de tijd ging dat Woord verloren; de historische gedeelten werden *‘De Oorlogen van Jehovah’* genoemd en de profetische gedeelten werden *‘Uitspraken’* genoemd, zoals blijkt bij Mozes, (Numeri 21:14,27) waar zij worden aangehaald.

De historische gedeelten ervan waren in de profetische stijl geschreven en waren voor het merendeel verdichte geschiedenissen, zoals die in de eerste elf hoofdstukken van Genesis, zoals duidelijk blijkt uit hetgeen daaruit afkomstig is bij Mozes, waar het volgende voorkomt: *‘Daarom wordt gezegd in het Boek der Oorlogen van Jehovah: Waheb in Sufa, en de rivieren van Arnon, en de afloop der rivieren, die zich naar de woning van Ar wendt, en leunt aan de grens van Moab’*, (Numeri 21:14,15).

De profetische gedeelten ervan waren geschreven als de profetische gedeelten van het Oude Testament, zoals eveneens duidelijk blijkt uit hetgeen daaruit afkomstig is bij Mozes, waar het volgende voorkomt: *‘Daarom zeggen de Uitspraken [of degenen die de profetische uitspraken geven] : Komt tot Hesbon; de stad van Sihon zal gebouwd en bevestigd worden, want er is een vuur uitgegaan van Hesbon, een vlam uit de stad van Sihon; zij heeft verteerd Ar van Moab, de heren der hoogten van Arnon.*

Wee u, Moab, gij volk Kemosch zijt verloren; hij heeft zijn zonen, die ontliepen en zijn dochters in de gevangenis geleverd aan Sihon, de koning der Amorieten.

En wij hebben hen met pijlen aangevallen; Hesbon is vergaan tot Dibon toe; en wij hebben verwoest tot Nofah toe, welke tot Medeba reikt’, (Numeri 21:27-30).

Dat deze profetieën hemelse verborgenheden inhouden, zoals de profetieën van het Oude Testament, blijkt duidelijk, niet alleen hieruit, dat zij door Mozes werden overgeschreven en aangepast aan de staat van de dingen, waarover toen gehandeld werd, maar ook daaruit, dat men bijna dezelfde woorden leest bij Jeremia, ingelast bij hem in de profetieën; en dat daarin evenveel hemelse verborgenheden liggen als er woorden zijn, kan blijken uit hetgeen over de innerlijke zin van het Woord is gezegd.

Die woorden luiden bij Jeremia als volgt: *‘Een vuur is uitgegaan van Hesbon en een vlam van tussen Sihon en heeft de hoek van Moab en de kruin der zonen van het gedruis verteerd; wee u Moab, het volk van Kemosch is vergaan, want uw zonen zijn weggenomen in gevangenschap, en uw dochters in gevangenschap’*, (Jeremia 48:45,46).

Hieruit blijkt ook duidelijk, dat ook dat Woord eveneens een innerlijke zin had.

Ten aanzien van de Oude Kerk die na de vloed bestond, zie de nrs. 640,641, 765, 1238, 1327, 2385.

2898. Dat bij hen profetieën bestonden, die in de innerlijke zin over de Heer handelden en over Zijn rijk, kan niet alleen hieruit blijken, maar ook uit de profetieën van Bileam, die uit Syrië was, waarover bij Mozes, (Numeri 23:7-10,18-25; 24:3-10,15-25) deze zijn uitgedrukt in een dergelijke stijl als de overige profetieën van het Woord en klaarblijkelijk voorzeggend zij de Komst van de Heer, in deze woorden: *'Ik zie Hem, en nu niet, ik aanschouw Hem, en niet nabij; er zal een ster voortgaan uit Jakob en er zal een scepter uit Israëel opkomen, en zal de hoeken van Moab verbreken, en al de zonen van Seth verstoren'*, (Numeri 24:17). Deze profetieën worden eveneens Uitspraken genoemd, want hetzelfde woord wordt gebruikt, zoals men daar kan zien, (Numeri 23:7,18; 24:3,15,20).

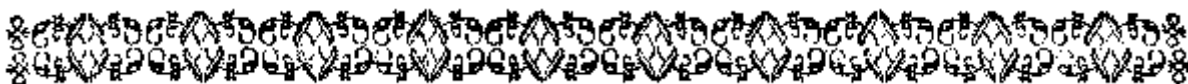
2899. Daarna volgde het Woord in de Joodse Kerk, dat eveneens door middel van uitbeeldingen en aanduidingen was geschreven, opdat het een innerlijke zin in zich zou hebben, die in de hemel verstaan werd en dat er zo dus gemeenschap zou zijn en het rijk van de Heer in de hemelen verenigd zou worden met het rijk van de Heer op aarde.

Wanneer niet alle dingen elk afzonderlijk, die in het Woord zijn, uitbeelden en alle woorden elk afzonderlijk, waarmee de dingen zijn neergeschreven, Goddelijke dingen betekenen, die van de Heer zijn, dus hemelse en geestelijke dingen, die tot Zijn rijk behoren, is het Woord niet Goddelijk.

En omdat het wel zo is, kon het nooit in een andere stijl geschreven zijn; want door middel van deze stijl en nooit door een andere, stemmen de menselijke dingen en woorden overeen met de hemelse dingen en voorstellingen ten aanzien van de kleinste jota.

Vandaar komt het, dat wanneer het Woord slechts door een klein kind gelezen wordt, de Goddelijke dingen, die daarin zijn, door de engelen worden waargenomen; zie nr. 1776.

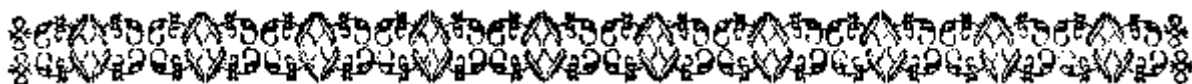
2900. Wat het Woord van het Nieuwe Testament betreft, dat bij de evangelisten is: aangezien de Heer gesproken heeft uit het Goddelijke zelf, waren alle dingen elk afzonderlijk, die Hij sprak, uitbeeldingen en aanduidingen van Goddelijke dingen, dus van de hemelse dingen van Zijn rijk en Zijn Kerk, zoals meermalen in het voorafgaande werd aangetoond.

GENESIS 23 : 1 – 20

- 1. En de levens van Sarah waren honderd jaren en twintig jaren en zeven jaren, de jaren der levens van Sarah.*
- 2. En Sarah stierf in Kiriath Arba, dat is Hebron, in het land Kanaän; en Abraham kwam om over Sarah te rouwen en om haar te bewenen.*
- 3. En Abraham stond op van over de aangezichten van zijn dode; en hij sprak tot de zonen Cheths, zeggende:*
- 4. Ik ben een vreemdeling en inwoner bij u; geeft mij het bezit van een graf bij u en ik zal mijn dode van voor mij begraven.*
- 5. En de zonen Cheths antwoordden Abraham, zeggende tot hem:*
- 6. Hoor ons, mijn heer, gij zijt een vorst Gods in het midden van ons; begraaft uw dode in de keur onzer graven; niemand van ons zal zijn graf voor u weren, van te begraven uw dode.*
- 7. En Abraham stond op en boog zeer neder voor het volk des lands, voor de zonen Cheths.*

8. En hij sprak met hen, zeggende: Is het met uw ziel, dat ik mijn dode begrave van voor mij, hoort mij, en spreekt voor mij bij Efron, de zoon van Zohar.
9. En hij geve mij de spelonk van Machpelah, die hij heeft, die in het einde van zijn veld is, dat hij dezelve mij in vol zilver geve, in het midden van u, tot bezit van een graf.
10. En Efron zat in het midden van de zonen Cheths; en Efron de Chittiet antwoordde Abraham, in de oren van de zonen Cheths, voor al degenen die ter poorte zijner stad ingingen, zeggende:
11. Neen, mijn heer, hoor mij; het veld geef ik u, en de spelonk, die daarin is, die geef ik u; voor de ogen van de zonen van mijn volk geef ik u die; begraaf uw dode.
12. En Abraham boog zich neder voor het volk des lands.
13. En hij sprak tot Efron, in de oren van het volk des lands, zeggende: Nochtans als gij, zo het u belieft, mij wilt horen: ik zal het zilver des velds geven, neem het van mij aan en ik zal mijn dode aldaar begraven.
14. En Efron antwoordde Abraham, zeggende tot hem:
15. Mijn heer, hoor mij, een land van vierhonderd sikkelen zilver, wat is dat tussen mij en tussen u; en begraaf uw dode.
16. En Abraham hoorde naar Efron; en Abraham woog Efron het zilver, waarvan hij gesproken had in de oren van de zonen Cheths, vierhonderd sikkelen zilver, onder de koopman gangbaar.
17. En het veld van Efron, dat in Machpelah was, dat voor Mamre was, het veld en de spelonk, die daarin was, en alle boom die in het veld was, die rondom in zijn ganse grens was, werd gevestigd.
18. Aan Abraham tot een verwerving voor de ogen van de zonen Cheths, van al degenen, die ter poorte zijner stad ingingen.
19. En na deze begroef Abraham Sarah, zijn echtgenote, ter spelonk van het veld Machpelah, over de aangezichten van Mamre, dat is Hebron, in het land Kanaän.
20. En het veld en de spelonk die daarin was, werd aan Abraham gevestigd tot een bezitting van een graf, van de zonen Cheths.

INHOUD

2901. Hier wordt in de innerlijke zin gehandeld over een nieuwe geestelijke Kerk, die, nadat de vorige geheel de geest had gegeven, door de Heer verwekt werd; en over de opneming van het geloof bij hen, die van de Kerk zijn.

Sarah is hier het Goddelijk ware dat de geest gegeven heeft; de begrafenis is de wederopwekking; Efron en de zonen Cheths zijn diegenen, bij wie het goede en ware van de Kerk opgenomen werd; Machpelah, dat voor Mamre is, is de wederverwekking; Hebron in het land Kanaän is de nieuwe Kerk.

2902. Er wordt gehandeld over het Goddelijk ware, namelijk dat het de geest gegeven heeft, vers 1-3; en dat de Heer een nieuwe Kerk stichtte, vers 4; en goedgunstig opgenomen werd, vers 5,6; waardoor vreugde, vers 7,12; dat hun eerste staat duister was, en zij geloofden, dat het goede van de naastenliefde en het ware van het geloof uit henzelf was, vers 8-11,14,15; maar zij werden onderricht, dat het goede en ware niet van henzelf, maar van de Heer is, vers 13; en zij zo dus werden verlost, vers 16; en wederverwekt, vers 17,18; en zo dus een nieuwe Kerk, vers 19; uit de heidenen, vers 20.

DE INNERLIJKE ZIN

2903. vers 1. *En de levens van Sarah waren honderd jaren en twintig jaren en zeven jaren, de jaren der levens van Sarah.*

De levens van Sarah waren, betekent de tijden en staten van de Kerk ten aanzien van de Goddelijke waarheden die voorafgingen; honderd jaren en twintig jaren en zeven jaren, betekent de volheid daarvan; de jaren der levens van Sarah, betekent terwijl iets van het Goddelijk ware op aarde overbleef.

2904. Dat de woorden ‘De levens van Sarah waren’ de tijden en staten van de Kerk betekenen ten aanzien van de Goddelijke waarheden, die voorafgingen, kan blijken uit de betekenis van ‘levens’ hier en uit de uitbeelding van Sarah.

De levens betekenen hier, omdat ze de leeftijd en de tijdperken ervan gelden, namelijk: kindertijd, jongelingschap, volwassen leeftijd en ouderdom, de staten, zoals alle tijden in het algemeen aangeven; zie nrs. 2625, 2788, 2837; en daar in hetgeen volgt over de Kerk wordt gehandeld, betekenen de levens daarom de tijden en staten van de Kerk.

Dat Sarah het Goddelijk ware is, zie de nrs. 1468, 1901, 2063, 2172, 2173, 2198, 2507.

Heruit volgt, dat hier door de woorden ‘de levens van Sarah waren’ in de innerlijke zin de tijden en staten worden aangeduid van de Kerk ten aanzien van de Goddelijke waarheden die voorafgingen.

Dat Sarah, toen zij leefde als de echtgenote van Abraham, het Goddelijk Ware van de Heer uitbeelde, verbonden met Zijn Goddelijk Goede, kan gezien worden uit de aangehaalde plaatsen; en daar zij het Goddelijk ware van de Heer uitbeeldt, betekent zij dus ook het Goddelijk ware van de Kerk, want in de Kerk bestaat er geen ander ware dan dat, wat van de Heer is.

Het ware dat niet van Hem is, is niet waar, zoals ook blijkt uit het Woord en de daaruit voortvloeiende leer van het geloof.

Uit het Woord bij Johannes: *‘Een mens kan geen ding nemen, zo het hem uit de hemel niet gegeven zij’*, (Johannes 3:27); en elders: *‘Zonder Mij kunt gij niets doen’*, (Johannes 15:5).

Uit de leer van het geloof, namelijk dat het al van het geloof, dat wil zeggen, al het ware, van de Heer komt.

Het is met de uitbeeldingen en aanduidingen in het Woord zo gesteld, dat alle in het algemeen en elk in het bijzonder in de hoogste zin de Heer betreffen; vandaar komt het leven zelf van het Woord; en daar zij de Heer betreffen, betreffen zij ook Zijn rijk, want de Heer is het al in Zijn rijk.

De Goddelijke dingen, die van de Heer in Zijn rijk zijn, maken het rijk uit.

Voor zoveel daarom een engel, geest en mens van het goede en ware van de Heer opneemt en gelooft dat het van de Heer is, is hij in Zijn rijk; voor zoveel hij echter niet opneemt en ook niet gelooft, dat het van de Heer is, is hij niet in Zijn rijk.

Zo maken dus de Goddelijke dingen die van de Heer komen, Zijn rijk of de hemel uit; dit is het, wat daaronder wordt verstaan, dat de Heer het al in Zijn rijk is.

2905. Dat ‘honderd jaren en twintig jaren en zeven jaren’ de volheid daarvan betekenen, blijkt uit de betekenis van honderd, namelijk het volle, waarover in nr. 2636; en van twintig of tweemaal tien, namelijk eveneens het volle, nr. 1988; en van zeven, namelijk het heilige, nrs. 395, 433, 716, 881; dus het is de volheid of het einde van het heilige van de Kerk, welke hier wordt aangeduid.

Dat alle getallen in het Woord dingen betekenen, zie de nrs. 482, 487, 647, 648, 755, 813, 1963, 1988, 2075, 2252.

De volheid daarvan, namelijk van de staten en tijden van de Kerk, betekent hun einde.

Het is met de Kerk gesteld als met de leeftijden van de mens, waarvan de eerste de kindertijd is, de tweede het jongelingschap, de derde de volwassen leeftijd, de vierde de ouderdom; deze, namelijk de ouderdom wordt de volheid of het einde genoemd.

Het is er ook mee gesteld als met de tijden en staten van het jaar, waarvan de eerste de lente is, de tweede de zomer, de derde de herfst en de vierde de winter en deze staat is het einde van het jaar; het is eveneens zo gesteld met de tijden en staten van de dag: de eerste is die van de dageraad, de tweede die van de middag, de derde die van de avond en de vierde die van de nacht en wanneer deze laatste staat daar is, is de volheid daar of het einde.

Met deze voorbeelden worden in het Woord ook de staten van de Kerk vergeleken en daardoor aangeduid, want door tijden worden staten aangeduid, zie nrs. 2625, 2788, 2837.

Het goede en ware bij hen die van de Kerk zijn, pleegt dus zo af te nemen; en wanneer er niet langer het goede en ware is, of zoals gezegd wordt, wanneer er geen geloof meer is, dat wil zeggen, geen naastenliefde, dan komt de Kerk tot haar ouderdom of tot haar winter of tot haar nacht; en haar tijd en staat wordt dan genoemd beslissing, voleinding en vervulling, zie nr.1857.

Dat van de Heer gezegd werd, dat Hij in de wereld kwam in de volheid der tijden of toen de volheid daar was, betekent hetzelfde, want toen was er niet enig goeds meer, zelfs niet het natuurlijk goede en vandaar ook niet enig ware.

Dit is het, wat in het bijzonder wordt aangeduid door hetgeen in dit vers staat.

2906. Dat de woorden ‘de jaren der levens van Sarah’ betekenen, terwijl er iets van het Goddelijk ware op aarde overbleef, blijkt uit de betekenis van het jaar, namelijk een volledig tijdperk van de Kerk, van het begin tot het einde; dus uit de betekenis van de jaren, namelijk tijdperken, waarover eerder in nr. 2905; en uit de betekenis van de levens van Sarah, te weten de staten ten aanzien van het Goddelijk ware, waarover eveneens eerder in nr. 2904; dus hier betekent het de grens, toen er niet langer enig Goddelijk ware over was, hetgeen ook volgt uit wat onmiddellijk voorafgaat.

Dat een jaar de volledige tijd van een staat van de Kerk betekent, van het begin tot het einde, of wat hetzelfde is, een volledig tijdperk, en dat dus jaren, tijden of tijdperken binnen het algemene tijdperk betekenen, kan blijken uit de volgende plaatsen in het Woord, bij Jesaja: *‘Jehovah heeft mij gezalfd om een blijde boodschap te brengen de verdrukten; Hij heeft mij gezonden om te verbinden de gebrokenen van harte, om de gevangenen vrijheid uit te roepen en de gebondenen opening op elke wijze; om uit te roepen het jaar van het welbehagen van Jehovah en de dag der wraak onze God’*, (Jesaja 61:1,2); waar gehandeld wordt over de komst van de Heer; het jaar van het welbehagen van Jehovah staat voor de tijd van de nieuwe Kerk.

Bij dezelfde: *‘De dag der wraak is in Mijn hart en het jaar Mijner verlost en is gekomen’*, (Jesaja 63:4) eveneens over de komst van de Heer; het jaar der verlost en staat voor de tijd van de nieuwe Kerk.

Bij dezelfde: *‘De dag der wraak van Jehovah, het jaar der vergeldingen om Zions twistzaak’*, (Jesaja 34:8) eveneens.

Dezelfde tijd wordt ook het jaar der bezoeking genoemd, bij Jeremia: *‘Ik zal het boze brengen over de mannen van Anathoth, het jaar van hun bezoeking’*, (Jeremia 11:23); bij dezelfde: *‘Ik zal over Moab het jaar van hunlieder bezoeking brengen’*, (Jeremia 48:44).

Nog duidelijker bij Ezechiël: *‘Na vele dagen zult gij bezocht worden, in het nageslacht der jaren zult gij komen in het land, dat wedergebracht is van het zwaard, dat vergaderd is uit vele volken, op de bergen Israëls, die steeds tot verwoesting zullen zijn’*, (Ezechiël 38:8); het nageslacht der jaren staat voor de laatste tijd van de Kerk die dan ophoudt Kerk te zijn, en wel diegenen die verworpen zijn, die eerder van de Kerk waren, terwijl anderen van elders worden aangenomen.

Bij Jesaja: *'Alzo heeft de Heer tot mij gezegd: Nog binnen een jaar, overeenkomstig de jaren eens dagloners, en al de heerlijkheid van Kedar zal voleindigd worden'*, (Jesaja 21:16); hier eveneens voor de laatste tijd.

Bij Ezechiël: *'In uw bloed dat gij vergoten hebt, zijt gij schuldig geworden en in uw afgoden die gij gemaakt hebt, zijt gij bevekt en hebt uw dagen doen naderen en zijt tot uw jaren gekomen, daarom heb Ik u de natiën overgegeven tot smaad en alle landen tot spot'*, (Ezechiël 22:4); tot de jaren komen staat voor 'tot aan het einde', wanneer de Heer van de Kerk terugtreedt.

Bij Jesaja: *'Nu heeft Jehovah gesproken, zeggende: Binnen drie jaren, als de jaren eens dagloners en de heerlijkheid van Moab zal verachtzaam gemaakt worden, in al de grote menigte; en het overblijfsel weinig, gering wezen'*, (Jesaja 16:14); binnen drie jaren staat ook voor het einde van de vorige Kerk; dat drie het volledige en het begin is, zie de nrs. 1825, 2788; iets dergelijks betekent ook zeven en verder ook zeventig, zie de nrs. 720, 728, 901; vandaar bij Jesaja: *'En het zal geschieden te dien dage en Tyrus zal aan de vergetelheid overgeleverd worden zeventig jaren, overeenkomstig eens konings dagen; ten einde van zeventig jaren zal het Tyrus zijn als het lied van een hoer.*

En het zal geschieden ten einde van zeventig jaren, en Jehovah zal Tyrus bezoeken, en zij zal wederkeren tot het hoerenloon', (Jesaja 23:15,17); zeventig jaren staat voor een volledig tijdperk, vanaf dat de Kerk ontstond totdat zij de geest geeft, wat ook 'eens konings dagen' is, want de koning betekent het ware van de Kerk; zie nrs. 1672, 1728, 2015, 2069.

De zeventig jaren gevangenschap, waarin de Joden verkeerden, sluiten ook iets dergelijks in, waarover eveneens het volgende bij Jeremia: *'Deze natiën zullen de koning van Babel dienen zeventig jaren en het zal geschieden als de zeventig jaren vervuld zijn, dan zal Ik over de koning van Babel en over die natie, het is gezegd door Jehovah, hun ongerechtigheid bezoeken'*, (Jeremia 25:11,12; 29:10).

Dat het jaar en ook de jaren de volledige periode van een Kerk zijn, of de tijd van haar duur, kan verder nog blijken bij Maleachi: *'Ziet, Ik zende Mijn engel en hij zal de weg voor Mij bereiden en snellijk zal tot Zijn tempel komen de Heer, die gijlieden zoekt, en de engel des verbonds, die gij begeert; ziet, Hij komt, heeft Jehovah Zebaoth gezegd; en wie zal de dag van Zijn komst verdragen.*

Dan zal de gave van Jehudah en Jeruzalem zoet wezen, als in de dagen der eeuw en als in de oude jaren', (Maleachi 3:1,2,4) waar over de komst van de Heer wordt gehandeld; de dagen der eeuw staan voor de Oudste Kerk, de oude jaren voor de Oude Kerk, de gave van Jehudah voor de eredienst vanuit hemelse liefde en de gave van Jeruzalem voor de eredienst vanuit geestelijke liefde.

Dat hier niet Jehudah bedoeld wordt, noch Jeruzalem, blijkt duidelijk.

Bij David: *'Ik overdacht de dagen van ouds en de jaren der eeuwen'*, (Psalm 77:6) waar de dagen van ouds en de jaren der eeuwen voor dezelfde Kerken staan.

Nog duidelijker komt het uit bij Mozes: *'Gedenk aan de dagen der eeuw, versta de jaren van geslacht en geslacht, vraag uw vader en hij zal het u bekend maken, uw ouden en zij zullen het u zeggen; toen de allerhoogste aan de natiën de erfenis gaf, en Hij de zonen des mensen vaneen scheidde'*, (Deuteronomium 32:7,8).

Dat het jaar en de jaren de volle tijd van de Kerk zijn, blijkt ook duidelijk bij Habakuk: *'Jehovah, ik heb Uw faam gehoord, ik heb gevreesd: Uw werk, Jehovah, behoud dat in het leven in het midden der jaren; maak het bekend in het midden der jaren; in de toorn gedenk der barmhartigheid.*

God zal komen van Theman en de Heilige van de berg Paran', (Habakuk 3:2,3) dit ten aanzien van de komst van de Heer; in het midden der jaren voor: in de volheid der tijden; wat de volheid der tijden is, zie men hiervoor in nr. 2905.

Zoals het jaar en de jaren de volle tijd betekenen tussen de beide grenzen ervan, namelijk het begin en het einde, wanneer zij betrekking hebben op het rijk van de Heer op aarde, dat wil

zeggen, op de Kerk, evenzo betekenen zij het eeuwige, wanneer zij betrekking hebben op het rijk van de Heer in de hemel; zoals bij David: *‘O God, Uw jaren zijn van geslacht tot geslacht en Gij zijt het zelf, en Uw jaren zullen niet voleindigd worden; de zonen van Uw knechten zullen verblijven en hun zaad zal voor U bevestigd worden’*, (Psalm 102:25,28,29).

Bij dezelfde: *‘Gij zult dagen tot des Konings dagen toedoen; Zijn jaren zullen zijn als van geslacht tot geslacht; en Hij zal eeuwig voor God wonen’*, (Psalm 61:7,8) waar de jaren voor het eeuwige staan, want er wordt gehandeld over de Heer en over Zijn rijk.

Dat de lammeren, die als brand- en slachtoffers geofferd werden, ‘zonen van hun jaar waren’, (Leviticus 12:6; 14:10; Numeri 6:12; 7:15,21,27,33,39,45,51,57,63,69,75,81) en elders, betekende de hemelse dingen van de onschuld in het rijk van de Heer, die eeuwig zijn; vandaar ook de vermelding van het brandoffer van kalveren, ‘de zonen van een jaar’ als hoogst welgevallig, bij, (Micha 6:6).

Dat een jaar in de innerlijke zin niet een jaar betekent, kan ook hieruit blijken, dat de engelen die in de innerlijke zin van het Woord zijn, niet een voorstelling van enig jaar kunnen hebben; maar aangezien een jaar een volle periode van tijd is in de natuur, die tot de wereld behoort, hebben zij in plaats daarvan een voorstelling van de volheid met betrekking tot de staat van de Kerk en van het eeuwige met betrekking tot de staten van de hemel; tijden zijn voor hen staten, zie nrs. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837.

2907. vers 2. *En Sarah stierf in Kiriath Arba, dat is Hebron, in het land Kanaän; en Abraham kwam om over Sarah te rouwen en om haar te bewenen.*

Sarah stierf betekent de nacht ten aanzien van de waarheden van het geloof; in Kiriath Arba, dat is Hebron in het land Kanaän, betekent in de Kerk; en Abraham kwam om over Sarah te rouwen en om haar te bewenen, betekent de staat van de smart van de Heer.

2908. Dat de woorden ‘Sarah stierf’ de nacht ten aanzien van de waarheden van het geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van sterven, van de dode en van de dood, wanneer het op de Kerk betrekking heeft, namelijk haar laatste tijd, wanneer alle geloof, dat wil zeggen, de naastenliefde de geest heeft gegeven; dat deze tijd in het Woord hier en daar nacht wordt genoemd, zie de nrs. 221, 709, 1712, 2353; dat sterven wil zeggen ophouden zo te zijn, nr. 494; en uit de uitbeelding van Sarah, namelijk het Goddelijk ware, waarover eerder in nr. 2904; hieruit blijkt duidelijk, dat dit hiermee wordt aangeduid.

2909. Dat de woorden ‘in Kiriath Arba, dat is Hebron, in het land Kanaän’ betekenen, in de Kerk, kan blijken uit de betekenis van Kiriath Arba, namelijk de Kerk ten aanzien van het ware; en uit de betekenis van Hebron in het land Kanaän, te weten de Kerk ten aanzien van het goede.

In het Woord, vooral in het profetische, wordt, waar over het ware wordt gehandeld, ook over het goede gehandeld, ter wille van het hemelse huwelijk, in alle bijzonderheden van het Woord, men zie de nrs. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712; daarom wordt hier, wanneer Kiriath Arba wordt vermeld, ook gezegd ‘dat is Hebron, in het land Kanaän’.

Dat het land Kanaän het rijk van de Heer is, zie nrs. 1413, 1437, 1607; en dat de plaatsen daar onderscheiden van uitbeeldende aard waren, nrs. 1585, 1866.

Wat ‘Kiriath Arba, hetgeen Hebron is’ betreft, dit was de streek waar Abraham, Izaäk en Jakob woonden.

Dat Abraham daar woonde, blijkt uit hetgeen voorafgaat: *‘Abraham kwam en woonde in Mamre, dat in Hebron is’*, (Genesis 13:18).

Dat Izaäk daar woonde, blijkt uit het volgende: *‘Jakob kwam tot Izaäk zijn vader, in Mamre, in Kiriath Arba, hetwelk is Hebron, waar Abraham als vreemdeling had verkeerd, en Izaäk’*, (Genesis 35:27).

Dat Jakob daar woonde: *‘Jozef werd door zijn vader Jakob tot zijn broeders uitgezonden uit het dal Hebron’*, (Genesis 37:14).

Uit de uitbeelding van deze drie personen, waarover eerder, blijkt dat ‘Kiriath Arba, hetwelk is Hebron’ de Kerk uitbeelde, voordat Jeruzalem dit deed.

Dat elke Kerk in de loop van de tijd afneemt, totdat zij niets van geloof en naastenliefde over heeft, en dat zij dan vernietigd wordt, werd ook uitgebeeld door ‘Kiriath Arba, hetwelk is Hebron’ namelijk dat het werd ingenomen door de Anakieten, door wie de afgrijselijke overredingen van het valse werden aangeduid, nrs. 581, 1673.

Dat het door de Anakieten werd ingenomen, zie (Numeri 13:21,22; Jozua 11:21; 14:15; 15:13,14; Richteren 1:10) en dat het tot zijn einde of voleinding kwam en vernietigd werd, werd daarmee uitgebeeld, dat alle dingen die daarin waren, door Jozua aan de verdoeming werden prijsgegeven, (Jozua 10:36,37; 11:21) en dat de Anakieten door Jehudah en Kaleb verslagen werden, (Richteren 1:10; Jozua 14:13-15; 15:3,14) en dat er opnieuw een nieuwe Kerk kwam, werd daarmee uitgebeeld, dat Hebron aan Kaleb tot een erfenis werd toegewezen ten aanzien van het veld en de dorpen, (Jozua 21:12); de stad zelf echter werd een *‘stad der toevlucht’*, (Jozua 20:7; 21:13) en een priesterlijke stad voor de zonen van Aharon, (Jozua 21:10,11) tot een erfdeel van Jehudah, (Jozua 15:54).

Hieruit blijkt duidelijk dat Hebron de geestelijke Kerk van de Heer in het land Kanaän uitbeelde; daarom ook werd het David op bevel van Jehovah geboden naar Hebron te gaan en werd hij daar tot koning gezalfd over het huis van Jehudah; en nadat hij daar zeven jaren en zes maanden had geregeerd, ging hij naar Jeruzalem en bezette Zion, zie (2 Samuël 2:1-11; 5:5; 1 Koningen 2:11) en toen begon voor het eerst de geestelijke Kerk van de Heer door Jeruzalem te worden uitgebeeld en de hemelse Kerk door Zion.

2910. Dat de woorden ‘en Abraham kwam om over Sarah te rouwen en om haar te bewenen’ de staat van de smart van de Heer betekenen, namelijk over de nacht ten aanzien van de waarheden van het geloof in de Kerk, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, te weten de Heer, waarover de nrs. 1893, 1965, 1989, 2011, 2172, 2501, 2833, 2836.

Dat rouwen en bewenen een staat van smart betekenen, blijkt zonder verklaring: rouwen betreft de smart over de nacht ten aanzien van de goedheden in de Kerk en bewenen ten aanzien van de waarheden.

In deze twee verzen is gehandeld over het einde van de Kerk; haar einde is daar wanneer er geen naastenliefde meer is; hierover wordt in het Woord op vele plaatsen gehandeld, vooral bij de profeten en bij Johannes in de Openbaring.

De Heer beschrijft dit einde eveneens door vele dingen bij de evangelisten en noemt het de voleinding der eeuw en tevens de nacht.

Want met de Kerken is het als volgt gesteld: in den beginne is de naastenliefde voor haar de grondslag; eenieder heeft dan de ander lief als een broeder en wordt door het goede aangedaan, niet ter wille van zichzelf maar ter wille van de naaste, ter wille van de gemeenschap, ter wille van het rijk van de Heer en bovenal ter wille van de Heer.

Maar in de loop van de tijd begint de naastenliefde te verkillen en op te houden te bestaan.

Daarna komt de haat van de een tegen de ander, welke haat, hoewel die niet in uiterlijke vorm verschijnt – omdat de mensen in de burgerlijke samenleving onder wetten staan en in uiterlijke banden zijn, die tegenhouden – niettemin van binnen gekoesterd wordt.

De uiterlijke banden die tegenhouden, komen uit de eigen- en wereldliefde voort en zijn de liefden van eer en voorrang, de liefde tot winst en vandaar ook tot macht en zo dus de liefde tot roem.

Onder deze liefden houdt de haat jegens de naaste zich verborgen en hij is van dien aard, dat zulke mensen allen willen overheersen en alle dingen die anderen toebehoren willen bezitten; en wanneer zij worden tegengewerkt, verbergen zij in hun gemoed verachting jegens de naaste, zinnen op wraak, scheppen vermaak in zijn ondergang, ja zelfs bedriegen zij

wreedheden voor zover zij dat durven; in dergelijke dingen gaat tenslotte de naastenliefde van de Kerk over, wanneer haar einde daar is en dan wordt van haar gezegd, dat er geen geloof meer is, want waar geen naastenliefde is, is ook geen geloof; dit werd herhaaldelijk aangetoond.

Er zijn vele Kerken geweest die vanuit het Woord bekend zijn en die zo'n einde hadden. De Oudste Kerk verging op deze wijze omstreeks de vloed; de Oude Kerk, die na de vloed bestond, eveneens; ook de tweede Oude Kerk, de Hebreeuwse genaamd en tenslotte de Joodse Kerk, die nooit een Kerk was die van de naastenliefde uitging, maar slechts de uitbeelding was van een Kerk, met als doel dat door de uitbeeldende dingen de gemeenschap met de hemel zou blijven voortbestaan, voordat de Heer in de wereld kwam.

Daarna werd door de Heer een nieuwe Kerk verwekt, de Kerk van de heidenen genaamd en die innerlijk was, want innerlijke waarheden werden door de Heer geopenbaard; maar deze Kerk is nu in haar einde, aangezien er thans niet alleen geen naastenliefde meer is, maar in plaats van naastenliefde haat, die, hoewel die niet in uiterlijke vorm verschijnt, niettemin van binnen aanwezig is en zo vaak het bij eenieder mogelijk is, losbarst, dat wil zeggen, zo vaak de uiterlijke banden dit niet verhinderen.

Behalve deze Kerken waren er nog zeer vele andere die niet zo beschreven zijn en die eveneens afnamen en zichzelf vernietigden.

De redenen, waarom zij zo afnamen en zichzelf vernietigden zijn er vele.

Een daarvan is, dat de ouders boosheden ophoopten en door veelvuldig gebruik en gewoonte tenslotte deze boosheden in hun natuur brachten en zo door overerving op hun nageslacht overbrachten, want wat de ouders uit het daadwerkelijke leven door veelvuldig gebruik in zich opnemen, dat wordt in hun natuur geworteld en wordt door overerving op het nageslacht overgedragen en wanneer dit niet hervormd of wederverwekt wordt, zet het zich in de geslachten voort en groeit steeds verder aan; vandaar wordt de wil lichter geneigd tot boosheden en valsheden.

Maar wanneer de Kerk voleindigd is en te gronde gaat, verwekt de Heer steeds ergens een nieuwe Kerk, maar zelden, zo ooit, vanuit de mensen van de vorige Kerk, maar uit de heidenen die in onwetendheid verkeerden; over dezen wordt nu in hetgeen volgt gehandeld.

2911. vers 3. *En Abraham stond op van over de aangezichten van zijn dode; en hij sprak tot de zonen Cheths, zeggende.*

Abraham stond op, betekent de verheffing; van over de aangezichten van zijn dode, betekent in die nacht; en sprak tot de zonen Cheths, zeggende, betekent degenen bij wie de nieuwe geestelijke Kerk zou zijn.

2912. Dat de woorden 'Abraham stond op' de verheffing betekenen, blijkt uit de betekenis van opstaan, wat iets insluit van verheffing, zie nrs. 2401, 2785; hier verheffing boven de smart, omdat een nieuwe Kerk zou opstaan in de plaats van de vorige die te gronde ging. En dat de woorden 'van over de aangezichten van zijn dode' betekenen, in die nacht, blijkt uit de betekenis van sterven, van de dood en van de dode, namelijk de nacht ten aanzien van de staat van de Kerk, waarover eerder in nr. 2908.

2913. Dat de woorden 'en hij sprak tot de zonen Cheths, zeggende' degenen betekenen, bij wie de nieuwe geestelijke Kerk zou zijn, kan blijken uit de betekenis van Cheth en van Chittieten,

Er waren vele inwoners in het land Kanaän, die hier en daar in het Woord worden opgesomd en onder hen waren de Chittieten; zie, (Genesis 15:20; Exodus 3:8,17; 13:5; 23:23; Deuteronomium 7:1; 20:17; Jozua 3:10; 11:1,3; 12:8; 24:11; 1 Koningen 9:20) en elders.

Het merendeel van hen was uit de Oude Kerk; deze strekte zich uit over verschillende landen en ook over het land Kanaän, zie de nrs. 1238, 2385; allen die van deze Kerk waren, erkenden de naastenliefde als het voornaamste en al hun leerstellige dingen behoorden tot de naastenliefde of tot het leven.

Zij die de leerstellige dingen van het geloof beoefenden, werden Kanaänieten genoemd en van de overige inwoners van Kanaän gescheiden, (Numeri 13:29) zie ook de nrs. 1062, 1063, 1076.

Onder de betere inwoners in het land Kanaän behoorden de Chittieten, wat ook hieruit kan blijken, dat Abraham onder hen woonde en daarna Izaäk en Jakob en dat zij daar hun begraafplaatsen hadden; en ook dat zij zich vroom en bescheiden jegens Abraham gedroegen, zoals duidelijk blijkt uit wat in dit hoofdstuk over hen vermeld wordt, vooral in de verzen, (Genesis 23:5,6,10,11,14,15).

Dit is de reden dat door hen, als door een rechtschapen natie, de geestelijke Kerk of het ware van de Kerk wordt uitgebeeld en aangeduid.

Maar het geschiedde met dezen als met de overigen van de Oude Kerk, dat zij in de loop van de tijd van de naastenliefde of het goede van het geloof afweken en vandaar werd door hen daarna het valse van de Kerk aangeduid, zoals in, (Ezechiël 16:3,45) en elders.

Dat de Chittieten niettemin onder de meer geëerden behoorden, kan hieruit blijken, dat er Chittieten bij David waren, als Achimelech, (1 Samuël 26:6, en Uriah, die een Chittiet was, (2 Samuël 11:3,6,17,21) wiens echtgenote Bathseba was, uit wie aan David Salomo werd geboren, (2 Samuël 12:24).

Dat Cheth de meer uiterlijke erkentissen betekent, die op het leven betrekking hebben en die de uiterlijke waarheden van de geestelijke Kerk zijn, zie nr. 1203.

In dit vers wordt gehandeld over de nieuwe Kerk, die de Heer sticht, wanneer de vorige vergaat; en in de volgende verzen wordt gehandeld over de opneming van het geloof bij hen. Er wordt niet gehandeld over een of andere Kerk bij de zonen van Cheth, maar in het algemeen over de verwekking van de geestelijke Kerk door de Heer, nadat de vorige ophield of voleindigd is.

De zonen van Cheth zijn alleen maar diegenen die uitbeelden en aanduiden.

Zie wat eerder over de Kerken is gezegd, namelijk dat de Kerk in de loop van de tijd afneemt en besmet wordt, nrs. 494, 501, 1327, 2422.

Dat zij van de naastenliefde afwijkt en boosheden en valsheden voortbrengt, nrs. 1834, 1835.

Dat de Kerk dan verwoest en verlaten wordt genoemd, nrs. 407-411, 2243.

Dat de Kerk bij de heidenen gesticht wordt en waarom, nr. 1366.

Dat er in de Kerk die verwoest wordt, altijd iets van de Kerk als een kern bewaard wordt, nrs. 468, 637, 931, 2422.

Dat het menselijk geslacht, wanneer er geen Kerk op het aardrijk was, te gronde zou gaan.

Dat de Kerk is zoals het hart en de longen in een grootste lichaam, dat wil zeggen, in het menselijk geslacht, nrs. 637, 931, 2054, 2853.

Van welke aard de geestelijke Kerk is, nrs. 765, 2669.

Dat de naastenliefde en niet het daarvan afgescheiden geloof, de Kerk uitmaakt, nrs. 809, 916.

Dat de Kerk één zou zijn, wanneer ieder mens naastenliefde zou hebben, ofschoon zij naar leerstellige dingen en eredienst zouden verschillen, nrs. 1285, 1316, 1798, 1799, 1834, 1844, 2385. Dat alle mensen op aarde die in de Kerk van de Heer zijn, hoewel over de wereld verspreid, toch als het ware één vormen, zoals in de hemelen, zie nr. 2853.

Dat elke Kerk innerlijk en uiterlijk is, en beide tezamen één uitmaken, nrs. 409, 1083, 1098, 1100, 1242.

Dat de uiterlijke Kerk niets is, wanneer er geen innerlijke is, nr. 1795.

Dat de Kerk wordt vergeleken met de opgang en ondergang van de zon, met de tijden van het jaar en verder ook met de tijden van de dag, nr. 1837.

Dat het Laatste Oordeel de laatste tijd van de Kerk is, nrs. 900, 931, 1850, 2117, 2118.

2914. vers 4. *Ik ben een vreemdeling en inwoner bij u; geeft mij het bezit van een graf bij u en ik zal mijn dode van voor mij begraven.*

Ik ben een vreemdeling en inwoner bij u, betekent hun eerste staat, dat de Heer, ofschoon hij hun onbekend was, toch bij hen kon zijn; geeft mij het bezit van een graf bij u, betekent, dat zij wederverwekt konden worden; en ik zal mijn dode van voor mij begraven, betekent, dat Hij zo uit de nacht, die bij hen was, zou opkomen en verrijzen.

2915. Dat de woorden ‘Ik ben een vreemdeling en inwoner bij u’ de eerste staat betekenen, dat de Heer, ofschoon Hij hun onbekend was, toch bij hen kon zijn, blijkt uit de betekenis van Abraham, namelijk de Heer, waarover vaak eerder; en uit de betekenis van ‘een vreemdeling bij hen zijn en een inwoner bij hen zijn’ namelijk onbekend zijn en toch bij hen zijn.

Dat dit de innerlijke zin is, blijkt duidelijk uit dat wat voorafgaat en uit hetgeen volgt; want er wordt gehandeld over een nieuwe Kerk en in dit vers over haar eerste staat, die van dien aard is dat de Heer hun in het allereerst onbekend is, maar dat zij niettemin – omdat zij in het goede van de naastenliefde en ten aanzien van het burgerlijke leven in het gerechte en billijke en ten aanzien van het zedelijke leven in het eerbare en betamelijke leven – van dien aard zijn, dat de Heer bij hen kan zijn, want de tegenwoordigheid van de Heer bij de mens is in het goede en daarom in het gerechte en billijke en verder in het eerbare en betamelijke – het eerbare is een samenvatting van alle zedelijke deugden; het betamelijke is er alleen de vorm van – want dit zijn goedheden die in rangorde op elkaar volgen en bij de mens de bodems zijn, waarop door de Heer het geweten gegrondvest wordt en als gevolg daarvan het inzicht en de wijsheid.

Maar in diegenen die niet daarin zijn, namelijk vanuit het hart of vanuit de aandoening, kan niets van de hemel worden ingezaaid; er is geen grond en ook geen aardbodem, dus niets dat opneemt; en aangezien niets van de hemel kan worden ingezaaid, kan de Heer daar ook niet tegenwoordig zijn.

Er wordt van de tegenwoordigheid van de Heer gesproken in verband met het goede, dat wil zeggen, met de hoedanigheid van het goede; de hoedanigheid van het goede is overeenkomstig de staat van de onschuld, van de liefde en van de naastenliefde, waarin de waarheden van het geloof geplant zijn of geplant kunnen worden.

2916. Dat de woorden ‘geeft mij het bezit van een graf bij u’ betekenen, dat zij wederverwekt kunnen worden, dit blijkt uit de betekenis van het graf.

Het graf betekent in de innerlijke zin van het Woord het leven of de hemel en in de tegenovergestelde zin de dood of de hel.

Dat het betekent het leven of de hemel, komt omdat de engelen die in de innerlijke zin van het Woord zijn, geen voorstelling van het graf hebben, aangezien zij ook geen voorstelling van de dood hebben; daarom worden zij in plaats van het graf niets anders gewaar dan de voortzetting van het leven, dus de wederopstanding; want de mens verrijst opnieuw ten aanzien van zijn geest en wordt begraven ten aanzien van zijn lichaam, zie nr. 1854.

Daar de begrafenis de wederopstanding betekent, betekent die ook de wederverwekking, want de wederverwekking is de eerste wederopstanding van de mens, want dan sterft hij ten aanzien van de vorige mens en verrijst opnieuw ten aanzien van de nieuwe.

Door de wederverwekking wordt de mens van dood levend, vandaar de betekenis van het graf in de innerlijke zin.

Dat de voorstelling van de wederverwekking zich aan de engelen voordoet, wanneer de voorstelling van het graf oprijst, blijkt ook duidelijk over wat is meegedeeld in nr. 2299 ten aanzien van kleine kinderen.

Dat het graf in de tegenovergestelde zin de dood of de hel betekent, komt omdat de boze mens niet opnieuw tot het leven opstaan; wanneer daarom over de bozen wordt gehandeld en van

een graf wordt gesproken, doet zich aan de engelen geen andere voorstelling voor dan die van de hel.

Dit is de reden, dat de hel in het Woord ook graf wordt genoemd.

Dat het graf de wederopstanding en tevens de wederverwekking betekent, blijkt duidelijk bij Ezechiël: ‘Daarom profeteer en zeg tot hen: Zo zegt de Heer Jehovih: Ziet, Ik zal uw graven openen en zal ulieden uit uw graven doen opkomen, o Mijn volk en Ik zal u brengen tot de aardbodem Israëls.

En gij zult weten, dat Ik Jehovah ben, als Ik uw graven zal hebben geopend en als Ik u uit uw graven zal hebben doen opkomen, o Mijn volk.

En Ik zal Mijn geest in u geven en gij zult leven en Ik zal u op uw aardbodem zetten’, (Ezechiël 37:12-14) waar de profeet handelt over de levend gemaakte doodsbeenderen en in de innerlijke zin over de wederverwekking.

Dat er over de wederverwekking wordt gehandeld, blijkt allerduidelijkst, want er wordt gezegd ‘wanneer Ik Mijn geest in u zal geven en gij zult leven en Ik zal u op uw aardbodem zetten’.

De graven staan hier voor de vorige mens en zijn boosheden en valsheden; deze openen en daaruit opkomen, wil zeggen: wederverwekt worden.

Zo vergaat de voorstelling van het graf en wordt als het ware afgelegd, wanneer de voorstelling van de wederverwekking of van het nieuwe leven opkomt.

Dat ‘de graven werden geopend en vele lichamen der heiligen, die ontslapen waren, wederopstonden en uit hun graven gingen na de opstanding van de Heer en in de heilige stad gingen en aan velen verschenen’, (Mattheüs 27:52,53) sluit iets dergelijks in, namelijk de opstanding vanwege de Opstanding van de Heer en in een meer innerlijke zin iedere opstanding.

Dat de Heer Lazarus uit de doden opwekte, (Johannes 11:1 e.v.) sluit eveneens de opwekking in van een nieuwe Kerk uit de heidenen, want alle wonderen die door de Heer zijn gedaan, sluiten, omdat zij Goddelijk zijn, de staten van Zijn Kerk in.

Een dergelijke betekenis heeft het ook, dat de man die in het graf van Elisa geworpen was, weer levend werd, toen hij diens beenderen aanraakte, (2 Koningen 13:20,21) want door Elisa werd de Heer uitgebeeld.

Daar de begrafenis de wederopstanding betekende in het algemeen en elke wederopstanding, besteedden de Ouden zeer veel aandacht aan hun begrafenissen en aan de plaatsen waar zij begraven zouden worden, zoals Abraham, dat hij begraven zou worden in Hebron in het land Kanaän en eveneens Izaäk en Jakob met hun echtgenoten, (Genesis 47:29-31; 49:30-32); en Jozef, dat zijn beenderen uit Egypte naar het land Kanaän overgebracht zouden worden, (Genesis 50:25; Exodus 13:19; Jozua 24:32); David en de koningen na hem, dat zij begraven zouden worden in Zion, (1 Koningen 2:10; 11:43; 14:17,18; 15:8,24; 22:51; 2 Koningen 8:24; 12:21; 14:20; 15:7,38; 16:20).

De reden hiervan was, dat het land Kanaän en ook Zion, het rijk van de Heer uitbeeldden en betekenden en de begrafenis de wederopstanding.

Dat echter de plaats er niets toe doet tot de wederopstanding, kan eenieder duidelijk zijn.

Dat de begrafenis de wederopstanding ten leven betekent, blijkt ook uit de andere uitbeeldingen, zoals dat de goddelozen niet beklaagd noch begraven zouden worden, maar heengeworpen, (Jeremia 8:2; 14:16; 16:4,6; 20:6; 22:19; 25:33; 2 Koningen 9:10; Openbaring 11:9); en dat de goddelozen die begraven waren uit hun graven geworpen zouden worden, (Jeremia 8:1,2; 2 Koningen 23:16-18).

Dat het graf echter in de tegenovergestelde zin de dood of de hel betekent, zie (Jesaja 14:19-21; Ezechiël 32:21-23,25,27; Psalm 88:5,6,11,12; Numeri 19:16,18,19).

2917. Dat de woorden ‘ik zal mijn dode van voor mij begraven’ betekenen, dat Hij dus zo uit de nacht die bij hen was, zou opkomen en verrijzen, blijkt uit de betekenis van begraven,

namelijk wederopstaan, waarover eerder in nr. 2916; en uit de betekenis van de dode, namelijk de staat van schaduw en nacht, dat wil zeggen, onwetendheid, waarover eveneens hiervoor, nrs. 2908, 2912, waaruit de Heer bij de mens opkomt en verrijst, wanneer Hij erkend wordt; tevoren is Hij in de nacht, omdat Hij niet verschijnt; Hij verrijst bij eenieder die wederverwekt wordt.

2918. vers 5,6. *En de zonen Cheths antwoordden Abraham, zeggende tot hem: Hoor ons, mijn heer, gij zijt een vorst Gods in het midden van ons; begraaf uw dode in de keur van onze graven; niemand van ons zal zijn graf voor u weren, van te begraven uw dode.*

En de zonen Cheths antwoordden Abraham, zeggende tot hem, betekent de wederkerige staat bij hen die van de nieuwe Kerk zijn; hoor ons, betekent de opneming; mijn heer, gij zijt een vorst Gods in het midden van ons, betekent de Heer ten aanzien van het Goddelijk goede en ware bij hen; in de keur van onze graven, betekent het welbehagen ten aanzien van de wederverwekking; begraaf uw dode, betekent dat zij dus zo uit de nacht in het leven zouden opkomen en opgewekt worden; niemand van ons zal zijn graf voor u weren, betekent dat allen bereid waren om de wederverwekking te ontvangen; van te begraven uw dode, betekent opdat zij uit de nacht zouden opkomen en opgewekt worden.

2919. Dat de woorden ‘De zonen Cheths antwoordden Abraham, zeggende tot hem’ de wederkerige staat betekenen bij hen, die van de nieuwe Kerk zijn, blijkt uit de betekenis van antwoorden, wanneer toestemming wordt gegeven tot dat wat gevraagd wordt, namelijk het wederkerige; en uit de betekenis van de zonen Cheths, te weten diegenen, bij wie de nieuwe geestelijke Kerk is, waarover eerder, nr. 2913.

2920. Dat de woorden ‘hoor ons’ de opneming betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘hoor ons’, wanneer het een formule van antwoorden is tot inwilliging, namelijk de opneming.

2921. Dat de woorden ‘mijn heer, gij zijt een vorst Gods in het midden van ons’ de Heer betekenen ten aanzien van het Goddelijk goede en ware bij hen, blijkt uit de betekenis van de heer en van de vorst Gods en uit de betekenis van ‘in het midden van ons’.

Dat er gezegd wordt de Heer, waar over het goede wordt gehandeld, blijkt uit het Woord van het Oude Testament, want daar wordt Jehovah nu eens Jehovah, dan God genoemd en dan de Heer, dan Jehovah God, dan de Heer Jehovih, dan Jehovah Zebaoth en dit om een verborgen reden, die men niet kan weten, alleen door de innerlijke zin.

In het algemeen wordt Jehovah gezegd, wanneer gehandeld wordt over de hemelse dingen van de liefde of het goede; wanneer echter over de geestelijke dingen van het geloof of het ware wordt gehandeld wordt God gezegd; wanneer over beide tezamen wordt gehandeld, wordt gezegd Jehovah God; wanneer echter sprake is van de Goddelijke macht van het goede of de almacht, wordt gezegd Jehovah Zebaoth of Jehovah der heirscharen en verder ook de Heer, zodat Jehovah Zebaoth en de Heer van dezelfde zin en van dezelfde betekenis zijn. Vandaar, namelijk vanwege de macht van het goede, worden ook mensen en engelen ‘heren’ genoemd en in de tegenovergestelde zin worden diegenen ‘knechten’ genoemd, die òf geen macht hebben òf door eerdergenoemden macht hebben.

Hieruit kan blijken, dat hier ‘mijn heer’ in de innerlijke zin de Heer betekent ten aanzien van het goede, wat in het volgende uit het Woord zal worden toegelicht.

Vorst Gods betekent echter de Heer ten aanzien van de macht van het ware of ten aanzien van het ware, zoals blijken kan uit de betekenis van de vorst of van vorsten, namelijk de voornaamste waarheden, waarover de nrs. 1482, 2089; en hieruit dat gezegd wordt ‘vorst Gods’, want God wordt gezegd waar over het ware wordt gehandeld en Jehovah waar over het goede wordt gehandeld, nrs. 2586, 2769, 2807, 2822.

Dat ‘in het midden van ons’ wil zeggen, onder hen of bij hen, blijkt zonder verklaring. Dat in het Woord van het Oude Testament Jehovah Zebaath en de Heer van dezelfde zin en betekenis zijn, blijkt bij Jesaja: *‘De ijver van Jehovah Zebaath zal zulks doen; de Heer heeft een Woord gezonden in Jakob en het is gevallen in Israël’*, (Jesaja 9:6,7); elders bij dezelfde: *‘Een strenge koning zal over hen heersen, het is gezegd door de Heer, Jehovah Zebaath’*, (Jesaja 19:4).

Bij Maleachi: *‘Ziet, snellijk zal tot Zijn tempel komen de Heer, die gijlieden zoekt en de engel des verbonds, die gij verlangt; ziet; Hij komt zegt Jehovah Zebaath’*, (Maleachi 3:1).

Nog duidelijker bij Jesaja: *‘Ik zag de Heer, zittende op een hoge en verheven troon; de serafim staande boven Hem, zes vleugelen had eenieder; de een riep tot de ander: Heilig, heilig, heilig, Jehovah Zebaath.’*

Wee mij, want ik ben verloren, want mijn ogen hebben de koning Jehovah Zebaath gezien. En ik hoorde de stem des Heren’, (Jesaja 6:1,3,5,8); hieruit blijkt duidelijk dat Jehovah Zebaath en de Heer dezelfde betekenis hebben.

De Heer Jehovih wordt echter vooral daar gezegd, waar de bijstand van de almacht wordt gezocht en afgesmeekt, zoals bij Jesaja: *‘Zeg de steden van Jehudah: Ziet uw God; ziet de Heer Jehovih zal komen in een sterke en Zijn arm zal voor hem heersen; ziet, zijn loon is met Hem en Zijn werk voor Hem; Hij zal Zijn kudde weiden gelijk een herder’*, (Jesaja 40:9-11).

Dat er dan gezegd wordt ‘de Heer Jehovih’ zie men verder in, (Jesaja 25:8; 40:10; 48:16; 50:4,5,7,9; 61:1; Jeremia 2:22; Ezechiël 8:1; 11:13,17,21; 12:10,19,28; 13:8,13,16,18,20; 14:4,6,11,18,20,21; Micha 1:2; Psalm 71:5,16; en herhaaldelijk elders.

Bovendien sluit in het Woord van het Oude Testament de Heer iets dergelijks in als Jehovah, namelijk dat de Heer wordt gezegd, wanneer over het goede wordt gehandeld, waarom dan ook de Heer evenzo onderscheiden wordt van God, als Jehovah van God; zoals bij Mozes: *‘Jehovah uw God, Hij is God der goden en Heer der heren’*, (Deuteronomium 10:17).

Bij David: *‘Belijdt de God der goden, want Zijn barmhartigheid is in der eeuwigheid; belijdt de Heer der heren, want Zijn barmhartigheid is in der eeuwigheid’*, (Psalm 136:1-3).

Maar in het Woord van het Nieuwe Testament, bij de evangelisten en in de Openbaring wordt Jehovah nergens vermeld, maar in plaats van Jehovah wordt gezegd de Heer en dit is om verborgen redenen, waarover hierna.

Dat in het Woord van het Nieuwe Testament wordt gezegd de Heer in plaats van Jehovah, kan duidelijk blijken bij Markus: *‘Jezus zei: Het eerste van alle geboden is: Hoor, Israël, de Heer onze God, is een enig Heer; daarom zult gij de Heer, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit geheel uw gedachte en uit geheel uw kracht’*, (Markus 12:29,30).

Dit zelfde staat bij Mozes als volgt: *‘Hoor, Israël, Jehovah, onze God, is een enig Jehovah en gij zult Jehovah, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en uit geheel uw ziel en uit al uw krachten’*, (Deuteronomium 6:4,5) waar duidelijk uitkomt, dat er wordt gezegd de Heer in plaats van Jehovah.

Eveneens bij Johannes: *‘Ik zag, en ziet, er was een troon gezet in de hemel, en er zat Een op de troon; rondom de troon vier dieren, zijnde vol ogen van voren en van achteren; elkeen had voor zichzelf zes vleugelen rondom, en was van binnen vol ogen; zij zeiden: Heilig, heilig, heilig, de Heer God Almachtig’*, (Openbaring 4:2,6,8).

Dit staat bij Jesaja als volgt: *‘Ik zag de Heer, zittende op een hoge en verheven troon; de serafim staande boven Hem, zes vleugelen had eenieder; de een riep tot de ander: Heilig, heilig, heilig, Jehovah Zebaath’*, (Jesaja 6:1,3,5,8); hier wordt gezegd de Heer in plaats van Jehovah, of de Heer God Almachtig voor Jehovah Zebaath.

Dat de vier dieren de serafim of cherubim zijn, blijkt duidelijk bij, (Ezechiël 1:5,13-15,19; 10:15).

Dat de Heer in het Nieuwe Testament Jehovah is, blijkt ook uit vele andere plaatsen, zoals bij Lukas: *‘Van Zacharias werd gezien een engel des Heren’*, (Lukas 1:11); engel des Heren voor engel van Jehovah.

Bij dezelfde: *'De engel des Heren zei tot Zacharias aangaande zijn zoon: Velen der zonen Israëls zal hij bekeren tot de Heer, hun God'*, (Lukas 1:16); tot de Heer God voor tot Jehovah God.

Bij dezelfde: *'De engel zei tot Maria aangaande Jezus: Deze zal groot zijn en de Zoon des Allerhoogste genaamd worden en de Heer God zal Hem de troon Davids geven'*, (Lukas 1:32); de Heer God voor Jehovah God.

Bij dezelfde: *'Maria zei: Mijn ziel maakt groot de Heer en mijn geest heeft zich verheugd over God, mijn Zaligmaker'*, (Lukas 1:46,46); hier staat de Heer eveneens voor Jehovah.

Bij dezelfde: *'Zacharias profeteerde, zeggende: Gezegend zij de Heer God van Israël'*, (Lukas 1:68); de Heer God voor Jehovah God.

Bij dezelfde: *'Een engel des Heren stond bij de herders en de heerlijkheid des Heren omscheen hen'*, (Lukas 2:9); engel des Heren en heerlijkheid des Heren voor engel van Jehovah en heerlijkheid van Jehovah.

Bij Mattheüs: *'Gezegend is Hij, die komt in de naam des Heren'*, (Mattheüs 21:9; 23:39; Lukas 13:35; Johannes 12:13); in de naam des Heren voor in de naam van Jehovah; en ook herhaalde malen elders, bijvoorbeeld bij, (Lukas 1:28; 2:15,22-24,29,38,39; 5:17; Markus 12:10,11).

Onder de verborgen redenen, waarom zij Jehovah de Heer noemden, waren ook deze: wanneer toentertijd gezegd zou zijn, dat de Heer Jehovah was, die zo vele malen in het Oude Testament werd genoemd, zie nr. 1736, zouden zij het niet aangenomen hebben, want zij zouden het niet geloofd hebben; bovendien werd de Heer ook ten aanzien van het Menselijke niet Jehovah, dan toen Hij geheel en al het Goddelijk met het Menselijk Wezen en het Menselijk met het Goddelijk Wezen had verenigd, zie de nrs. 1725, 1729, 1733, 1745, 1815, 2156, 2751.

De volledige vereniging vond plaats na de laatste verzoeking, welke die van het kruis was, en daarom noemden de discipelen Hem na de wederopstanding steeds Heer, (Johannes 20:2,13,15,18,20,25; 21:7,12,15,16,17,20; Markus 16:19,20); en Thomas zei: *'Mijn Heer en Mijn God'*, (Johannes 20:28) en daar de Heer Jehovah was, die zo vaak in het Oude Testament genoemd werd, zei Hij tot de discipelen: *'Gij heet Mij Meester en Heer, en gij zegt het recht, want Ik ben het'*, (Johannes 13:13,14,16) waarmee wordt aangeduid dat Hij Jehovah God was; daar wordt Hij dus Heer genoemd ten aanzien van het goede, maar Meester ten aanzien van het ware.

Dat de Heer Jehovah was, wordt ook bedoeld met de woorden van de engel tot de herders: *'Heden is u geboren de Zaligmaker, welke is Christus de Heer'*, (Lukas 2:11); Christus staat voor Messias, Gezalfde, Koning; de Heer voor Jehovah; het eerstgenoemde ten aanzien van het ware; het laatstgenoemde ten aanzien van het goede.

Wie het Woord niet naarstig doorvorst, kan dit niet weten, omdat hij gelooft dat onze Zaligmaker met een algemene titel van verering, evenals anderen, Heer werd genoemd, terwijl Hij toch daarom zo werd genoemd, omdat Hij Jehovah was.

2922. Dat de woorden 'in de keur onzer graven' het welbehagen betekenen ten aanzien van de wederverwekking, blijkt uit de betekenis van uitverkiezen, van keur en van het uitverkorene, behorend tot het begerde of het welbehagen; en uit de betekenis van het graf, namelijk de opstanding en de wederverwekking, waarover eerder in nr. 2916.

2923. Dat de woorden 'begraaf uw dode' betekenen, dat zij zo uit de nacht in het leven zouden opkomen en opgewekt worden, blijkt uit de betekenis van begraven worden, namelijk wederopstaan of ten leven wederopgewekt worden, waarover in nr. 2916; en uit de betekenis van de dode, namelijk de nacht ten aanzien van de goedheden en waarheden van het geloof, waarover de nrs. 2908, 2912, 2917.

2924. Dat de woorden ‘niemand van ons zal zijn graf voor u weren’ betekenen, dat zij bereid waren om de wederverwekking te ontvangen, blijkt uit de betekenis van het graf, namelijk de wederverwekking, waarover nr. 2916; en uit de betekenis van niet afweren, behorende tot de bereidwilligheid om te ontvangen.

2925. Dat de woorden ‘van te begraven uw dode’ betekenen, opdat zij uit de nacht zouden opkomen en opgewekt worden, blijkt uit de betekenis van begraven worden en van de dode, namelijk opgewekt worden uit de nacht ten aanzien van de goedheden en waarheden van het geloof, waarover vlak hiervoor in nr. 2923, waar dezelfde woorden staan.

2926. vers 7,8. *En Abraham stond op en boog zich neder voor het volk des lands, voor de zonen Cheths.*

En hij sprak met hen, zeggende: Is het met uw ziel, dat ik mijn dode begrave van voor mij, hoort mij en spreekt voor mij bij Efron, de zoon van Zohar.

Abraham stond op en boog zich neder, betekent de vreugde van de Heer vanwege de bereidwillige ontvangst; voor het volk des lands, voor de zonen Cheths, betekent bij hen, die van de nieuwe geestelijke Kerk waren; hij sprak met hen, zeggende, betekent de gedachte en de innerlijke gewaarwording aangaande hen; is het met uw ziel, betekent, indien het van harte uit de aandoening van het ware voortkomt; dat ik mijn dode begrave van voor mij, betekent, dat zij uit de nacht wilden opkomen en wederopstaan; hoort mij, betekent, dat zij zich zouden schikken; en spreekt voor mij bij Efron, de zoon van Zohar, betekent hen, bij wie het ware en goede van het geloof ontvangen kon worden.

2927. Dat de woorden ‘Abraham stond op en boog zich neder’ de vreugde van de Heer betekenen vanwege de bereidwillige ontvangst, blijkt uit de betekenis van opstaan, dat iets van verheffing insluit, waarover de nrs. 2401, 2785 – door blijdschap en vreugde wordt het gemoed opgeheven en daarom wordt hier gezegd: hij stond op; uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer, waarover vaak eerder; en uit de betekenis van neerbuigen, namelijk zich verheugen.

De neerbuiging is een gebaar van het lichaam zowel uit vernedering als uit vreugde; dat het hier uit vreugde gebeurt en vanwege de bereidwillige ontvangst, blijkt duidelijk uit hetgeen voorafgaat en uit hetgeen volgt.

2928. Dat de woorden ‘voor het volk des lands, voor de zonen Cheths’ betekenen: bij hen die van de nieuwe geestelijke Kerk waren, blijkt uit de betekenis van het volk, te weten diegenen die in waarheden zijn, dus de geestelijken, waarover de nrs. 1259, 1260; uit de betekenis van het land, namelijk de Kerk, waarover nr. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118 aan het einde; en uit de betekenis van de zonen Cheths, namelijk diegenen die van de nieuwe geestelijke Kerk zijn, waarover eerder in nr. 2913.

Het volk des lands wordt hier en daar in het Woord vermeld waar gehandeld wordt over Israël en Jeruzalem, en door hen wordt in de innerlijke zin de geestelijke Kerk aangeduid of die mensen die van de geestelijke Kerk zijn, want onder Israël en Jeruzalem wordt deze Kerk verstaan.

Er wordt van natie gesproken, wanneer gehandeld wordt over Jehudah en Zion en door de natie wordt de hemelse Kerk aangeduid, want onder Jehudah en Zion wordt deze Kerk verstaan.

Dat er van ‘volk des lands’ gesproken wordt waar over Israël en Jeruzalem gehandeld wordt, dus waar van de geestelijke Kerk sprake is, blijkt uit vele plaatsen in het Woord, zoals bij Ezechiël: *‘Gij zult tot het volk des lands zeggen: Aldus zegt de Heer Jehovih tot de inwoners van Jeruzalem, tot de aardbodem Israëls: Zij zullen hun brood in kommer eten en hun*

wateren in verwoesting drinken, omdat haar land verwoest zal worden; de bewoonde steden zullen verwoest worden en het land zal verlaten zijn, (Ezechiël 12:19,20) waar in de innerlijke zin Jeruzalem en de aardbodem Israëls voor de geestelijke Kerk staat, het brood en de wateren voor de naastenliefde en het geloof of voor het goede en ware; de aarde voor de Kerk zelf die verwoest wordt genoemd ten aanzien van het goede en verlaten ten aanzien van het ware.

Bij dezelfde: *‘Het huis Israëls zal Gog en zijn menigte begraven, om het land te reinigen zeven maanden en al het volk des lands zal hen begraven*’, (Ezechiël 39:11-13); Gog staat voor de van de innerlijke gescheiden uiterlijke eredienst, die afgodisch is, nr. 1151; het huis Israëls voor de geestelijke Kerk ten aanzien van het goede, het volk des lands ten aanzien van het ware; het land voor de Kerk zelf.

Dat het land de Kerk is, komt omdat het land Kanaän het rijk van de Heer uitbeelde, dus de Kerk, want het rijk van de Heer op aarde is de Kerk.

Bij dezelfde: *‘Al het volk des lands zal tot deze theruma [hefoffer] zijn voor de vorst Israëls; en de vorst zal op dezelve dag voor zich zelve en voor al het volk des lands, bereiden een var des zondoffers; het volk des lands zal zich nederbuigen aan de ingang van de poort, op de sabbaten en op de nieuwe manen; en het volk des lands zal ingaan op de gezette feesten*’, (Ezechiël 45:16,22; 46:3,9) waar gehandeld wordt over het nieuwe Jeruzalem, dat wil zeggen, over het geestelijk rijk van de Heer; zij die daarin zijn, worden volk des lands genoemd; de vorst is het Goddelijk ware, dat van de Heer is.

De zonen van Cheth worden zo genoemd, omdat door de zonen de waarheden worden aangeduid; men zie de nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623.

Dat de waarheden betrekking hebben op de geestelijken, komt omdat de geestelijken door middel van de waarheden in het goede worden ingewijd, dat wil zeggen, door het geloof in de naastenliefde; en omdat zij het goede doen vanuit de aandoening van het ware, terwijl zij niet weten dat het van een andere oorsprong goed is dan dat zij het zo geleerd hebben; hun geweten is dan ook gegrondvest in deze waarheden van het geloof; men zie de nrs. 1155, 1577, 2046, 2088, 2184, 2507, 2715, 2716, 2718.

2929. Dat de woorden ‘hij sprak met hen, zeggende’ de gedachte en de innerlijke gewaarwording ten aanzien van hen betekenen, blijkt uit de betekenis van spreken en zeggen, te weten denken en gewaarworden, waarover de nrs. 1898, 1919, 2080, 2271, 2287, 2506, 2515, 2552, 2619.

2930. Dat de woorden ‘is het met uw ziel’ betekenen, indien het van harte vanuit de aandiening van het ware is, blijkt uit de betekenis van de ziel in de innerlijke zin. In het Woord wordt hier en daar gezegd ‘uit het hart en uit de ziel’ of ‘uit het ganse hart en uit de ganse ziel’ en daarmee wordt aangeduid, dat het is uit de gehele wil en uit het gehele verstand.

Dat de mens twee vermogens heeft, namelijk wil en verstand, kan eenieder bekend zijn; en ook dat de wil een van het verstand gescheiden vermogen is, want wij kunnen het goede en ware verstaan, maar toch het boze en valse willen; vanaf het begin was de mens zo geschapen, dat wil en verstand bij hem één zouden uitmaken, zodat hij niet anders zou denken dan willen, noch anders willen dan denken; een dergelijke staat is er bij de hemelsen en zo was het in de hemelse Kerk, die Mens of Adam werd genoemd.

Maar bij de geestelijken of in de geestelijke Kerk is het ene vermogen van het andere gescheiden, namelijk dat van het verstand van dat van de wil en de mens wordt door de Heer naar dat deel, namelijk het verstandelijke hervormd en daarin wordt een nieuwe wil en een nieuw verstand gevormd, nrs. 863, 875, 895, 897, 927, 928, 1023, 1044, 2256.

Het is de nieuwe wil daar, die van de Heer is, die hart wordt genoemd en het is het nieuwe verstand, dat ziel wordt genoemd en wanneer gezegd wordt ‘uit het ganse hart en uit de ganse ziel’ wordt daarmee aangeduid: uit geheel de wil en uit geheel het verstand.

Dit is het wat wordt aangeduid door hart en ziel, bij Mozes: *‘Gij zult Jehovah, uw God, liefhebben met uw ganse hart en met uw ganse ziel en met al uw krachten’*, (Deuteronomium 6:5).

Bij dezelfde: *‘Nu dan, o Israël, wat eist Jehovah, uw God, van u, dan Jehovah, uw God, te vrezen, in al Zijn wegen te gaan en Hem lief te hebben, en Jehovah, uw God, te dienen met uw ganse hart en met uw ganse ziel’*, (Deuteronomium 10:12; 11:13).

Bij dezelfde: *‘Te dezen dage gebiedt u Jehovah, uw God, deze inzettingen en gerichten te doen; en gij zult dezelve houden en doen, met uw ganse hart en met uw ganse ziel’*, (Deuteronomium 26:16).

In het Boek Koningen: *‘David zei tot Salomo: Jehovah zal Zijn woord bevestigen, dat Hij over mij gesproken heeft, zeggende: Indien uw zonen hun weg bewaren, om voor Mij in waarheid te wandelen, met hun ganse hart en met hun ganse ziel, zo zal geen man, zei Hij, u afgesneden worden van over de troon Israëls’*, (1 Koningen 2:4).

Bij Mattheüs: *‘Gij zult de Heer, uw God, liefhebben uit geheel uw hart en in geheel uw ziel’*, (Mattheüs 22:37; Markus 12:29,30).

Hetzelfde wordt ook gezegd van Jehovah of de Heer, omdat vandaar de aandoening van het goede – die van de wil is – en de aandoening van het ware – die van het verstand is – bij de mens van de Kerk komt; zoals bij Samuël: *‘Ik zal Mij een getrouwe priester verwekken, gelijk als in Mijn hart en in Mijn ziel is’*, (1 Samuël 2:35);

en bij Jeremia: *‘Ik zal Mij over hen verblijden, om hun goed te doen, en Ik zal hen in waarheid in dit land planten, met Mijn ganse hart en met Mijn ganse ziel’*, (Jeremia 32:41).

Ook betekent de ziel soms elders in het Woord de aandoening van het ware, zoals bij Jesaja: *‘Met mijn ziel heb ik u begeerd in de nacht, ook met mijn geest in het midden van mij, heb ik u vroeg gezocht, want gelijk als uw gerichten op de aarde zijn, leren de inwoners der wereld gerechtigheid’*, (Jesaja 26:9) waar de ziel voor de aandoening van het ware staat, de geest voor de aandoening van het goede; dat de gerichten betrekking hebben op de waarheden en de gerechtigheid op het goede, zie nr. 2235.

Bij dezelfde: *‘Een dwaas spreekt dwaasheid, om de hongerige ziel ledig te maken en de dorstige ziel drank te doen ontbreken’*, (Jesaja 32:6); de hongerige ziel voor het verlangen tot het goede, welke ziel de dwaas ledig maakt; de ziel dorstig naar drank voor het verlangen tot het ware, welke ziel de dwaas gebrek laat lijden.

Bij Jeremia: *‘Hun ziel zal zijn als een gewaterde hof en Ik zal de vermoeide ziel bewateren en alle treurige ziel vervullen’*, (Jeremia 31:12,25); ziel voor de aandoening van het ware en goede.

Bij dezelfde: *‘Al haar volk zucht, brood zoekende; zij hebben hun gewenste dingen voor spijs gegeven om de ziel te verkwikken.*

De trooster die mijn ziel zou verkwikken, is verre van mij; mijn zonen zijn verlaten.

Zij zochten spijs voor zich, opdat zij hun ziel mochten verkwikken’, (Klaagliederen 1:11,16,19); de ziel staat voor het leven van de aandoening van het goede en ware; de spijs voor wijsheid en inzicht.

Er wordt gezegd, dat de ziel de aandoening van het ware uit het hart betekent, want er bestaan aandoeningen van het ware, die niet uit het hart zijn, zoals die welke uit de eigenliefde of de liefde tot voorrang voortkomen, uit de liefde tot de wereld en tot winstbejag, uit de liefde tot verdienste; hier vandaan komen eveneens aandoeningen van het ware voort, maar deze zijn niet echt; zij zijn uit de wil van het vlees, niet uit het hart wat uit het hart is, is uit de Heer. Bovendien betekent de ziel in het Woord in alomvattende zin alle leven, zie de nrs. 1000, 1005, 1040, 1742; want in de alomvattende zin is de ziel datgene, waaruit iets anders Is en

Leeft; dus de ‘ziel van het lichaam’ is zijn geest, want van daaruit leeft het lichaam; maar de ‘ziel van de geest’ is zijn nog innerlijker leven, waaruit hij wijs is en verstaat.

2931. Dat de woorden ‘dat ik mijn dode van voor mij begrave’ betekenen, dat zij uit de nacht wilden opkomen en wederopstaan, blijkt uit de betekenis van begraven worden, namelijk wederopstaan; en van de dode, namelijk de nacht ten aanzien van de goedheden en waarheden van het geloof, waarover eerder in de nrs. 2923, 2925, waar dezelfde woorden voorkomen.

2932. Dat de woorden ‘hoort mij’ betekenen, dat zij zich zouden schikken, blijkt uit de betekenis van horen, namelijk gehoorzamen of zich schikken, waarover nr. 2542.

2933. Dat de woorden ‘en spreekt voor mij bij Efron, de zoon van Zohar’ hen betekenen, bij wie het ware en goede van het geloof ontvangen kon worden, kan hieruit blijken, dat het veld en de spelonk in het veld, waar Sarah begraven zou worden, aan Efron behoorde en daar door de begrafenis de wederverwekking wordt aangeduid, nr. 2916 volgt hieruit, dat door hem diegenen worden aangeduid, bij wie het ware en goede van het geloof ontvangen kon worden. De zonen Cheths betekenen ook dezelfde, in zoverre zij uit de stad van Efron kwamen en in zoverre zij zijn volk waren.

Door ‘voor iemand spreken’ wordt hier aangeduid: voorbereid worden om te ontvangen.

2934. vers 9. *En hij geve mij de spelonk van Machpelah, die hij heeft, die in het einde van zijn veld is, dat hij dezelve mij in vol zilver geve, in het midden van u, tot bezit van een graf.*

Hij geve mij de spelonk van Machpelah, die hij heeft, betekent het duistere van het geloof, dat zij hebben; die in het einde van zijn veld is, betekent waar weinig van de Kerk is; in vol zilver, betekent verlossing door het ware; hij geve mij dezelve in het midden van u, tot bezit van een graf, betekent bezit op deze wijze door wederverwekking.

2935. Dat de woorden ‘Hij geve mij de spelonk van Machpelah’ het duistere van het geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van de spelonk, namelijk het duistere, waarover in nr. 2463; en uit de betekenis van Machpelah, namelijk het geloof dat in het duister is.

Dat een spelonk het duistere betekent, komt omdat het een duistere plaats is.

Wanneer er gezegd wordt ‘spelonk van een berg’ is dit het duistere van het goede, maar wanneer er gezegd wordt ‘spelonk van het veld van Machpelah’ is dit het duistere van het ware.

Aangezien hier gezegd wordt ‘spelonk van Machpelah’, en Machpelah daar was, waar een veld lag en waar aan het einde ervan zich een spelonk bevond, betekent dit het duistere van het ware, of wat het zelfde is, het duistere van het geloof; vandaar blijkt het ook duidelijk, dat Machpelah het geloof is, dat in het duister verkeert.

Zij die wederverwekt worden en geestelijk worden, zijn in de grootste duisternis ten aanzien van het ware.

Het goede vloeit weliswaar van de Heer bij hen in, maar niet zozeer het ware, waarom er tussen de Heer en het goede bij de mens een samengaan en overeenstemming bestaat, maar niet tussen Hem en het ware, zie nr. 1832.

De voornaamste reden hiervan is dat zij niet weten wat het goede is en ook al zouden zij het weten, dit toch niet met het hart zouden geloven; en zolang het goede voor hen in het duister is, zolang is het ware dit ook, want uit het goede komt al het ware voort.

Maar om dit te verduidelijken: zij weten niet dan heel duister, dat de Heer het Goede zelf is en dat alles goed is wat behoort tot de liefde tot Hem en tot de liefde jegens de naaste en dat alles, wat dit verzekert en bevestigt, waar is; ja zelfs koesteren zij twijfels en laten

redeneringen tegen deze dingen toe; en zolang zij in een dergelijke staat zijn, kan het licht van het ware niet van de Heer invloeien.

Zelfs denken zij over de Heer als over een ander mens en niet als over God en over de liefde tot Hem vanuit een zekere wereldse liefde.

Wat de echte aandoening van de liefde jegens de naaste is, weten zij nauwelijks, ja zelfs niet eens, wat naastenliefde is en wat de naaste, terwijl dit toch wezenlijk dingen zijn.

Hieruit blijkt duidelijk, voor hoeveel de geestelijken in het duister zijn; en nog meer zijn zij dit vóór de wederverwekking, over welke staat hier behandeld wordt.

2936. Dat de woorden ‘die in het einde van zijn veld is’ betekenen, waar weinig van de Kerk is, blijkt uit de betekenis van het einde of het uiterste, te weten weinig; en uit de betekenis van het veld, namelijk de Kerk, alsmede de leer, die van de Kerk is, waarover nr. 368.

Dat het einde of het uiterste weinig is, kan blijken uit de beschrijving van het land, van de aardbodem en van de velden in het Woord; het midden daarvan betekent veel, maar het uiterste betekent weinig, dit uiterste wordt ook omtrek genoemd.

Dit komt, omdat aan het uiterste het uitbeeldende ophoudt; dus betekent ‘het einde van het veld’ hier, ‘weinig van de Kerk’.

2937. Dat de woorden ‘in vol zilver’ de verlossing door het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van het zilver, te weten het ware, waarover nr. 1551; en uit de betekenis van de woorden ‘hij geve het mij in zilver’ of ‘voor zilver’ namelijk kopen en in de innerlijke zin verlossen.

Dat de geestelijken ‘met zilver gekocht’ worden genoemd, zie nr. 2408; dat wil zeggen, : verlost door het ware.

De reden hiervan is deze, dat zij door het ware van het geloof worden wederverwekt, namelijk ingeleid tot het goede; want de geestelijke mens heeft geen innerlijke gewaarwording van het goede, zoals de hemels mens; maar het is het ware, door middel waarvan hij weet en waaruit hij naderhand erkent dat er het goede is; en wanneer hij erkent en gelooft, wordt dit voor hem het goede en wordt hij daardoor als door het goede aangedaan, en dit wordt van dien aard, zoals het ware is dat hij heeft.

Vandaar is het, dat de geestelijken ‘door het ware verlost’ worden genoemd; toch wordt de hoedanigheid van het goede niet geboren en voortgebracht door het ware, maar door de invloeiing van het goede in het ware, van dien aard.

2938. Dat de woorden ‘hij geve mij dezelve in het midden van u, tot bezit van een graf’ het bezit op deze wijze betekenen door de wederverwekking, kan zonder verklaring blijken, want dat het graf de wederverwekking is, werd eerder in nr. 2916 aangetoond.

2939. vers 10. *En Efron zat in het midden van de zonen Cheths; en Efron de Chittiet antwoordde Abraham, in de oren van de zonen Cheths, voor al degenen die ter poorte van zijn stad ingingen, zeggende.*

Efron zat in het midden van de zonen Cheths, betekent hen bij wie het goede en ware van het geloof voornamelijk ontvangen kon worden; en Efron de Chittiet antwoordde Abraham betekent hun staat van opneming; in de oren van de zonen Cheths, betekent de gehoorzaamheid; voor al degenen die ter poorte van zijn stad ingingen, zeggende, betekent ten aanzien van de leerstellige dingen, waardoor er geloof is.

2940. Dat de woorden ‘Efron zat in het midden van de zonen Cheths’ degenen betekenen, bij wie het goede en ware van het geloof voornamelijk ontvangen kon worden, blijkt uit de uitbeelding van Efron en verder uit de betekenis van de zonen Cheths, namelijk diegenen bij

wie het ware en goede van het geloof ontvangen kon worden en bij wie de nieuwe Kerk kon zijn, zie nrs. 2913, 2933; en uit de betekenis van het midden of in het midden, namelijk het eerste of voornaamste en eveneens het binnenste, zie nr. 1074.

Dat het midden in de innerlijke zin het eerste of voornaamste en ook het binnenste betekent, komt door de uitbeeldingen in het andere leven.

Wanneer iets goeds door geestelijke voorstellingen wordt uitgebeeld, vertoont zich het beste in het midden en het afnemende goede vertoont zich geleidelijk verder van het midden af en het verste weg aan de omtrek zijn de dingen die niet goed zijn; daarvandaan is het midden zowel het eerste als voornaamste als het binnenste; zo worden ook de voorstellingen van de gedachte uitgebeeld en ook de aandoeningen en alle veranderingen van staat; dus is het zo, dat de goedheden of boosheden verschillen naar gelang hun ligging ten opzichte van het midden. Dit ontleent zijn oorsprong aan de vorm van de geestelijke en hemelse dingen, die van dien aard zijn.

2941. Dat de woorden ‘en Efron de Chittiet antwoordde Abraham’ hun staat van opneming betekenen, blijkt uit de betekenis van antwoorden, wanneer toestemming wordt gegeven, en wel de opneming; zoals het ook uit wat hierna volgt duidelijk blijkt: Efron wordt hier de Chittiet genoemd, opdat hij de geestelijke Kerk als hoofd en vorst uitbeelde.

2942. Dat de woorden ‘in de oren van de zonen Cheths’ de gehoorzaamheid betekenen, blijkt uit de betekenis van het oor, namelijk de gehoorzaamheid, waarover in nr. 2542.

2943. Dat de woorden ‘voor al degenen die ter poorte van zijn stad ingingen, zeggende’ betekenen, ten aanzien van de leerstellige dingen, waardoor er geloof is, blijkt uit de betekenis van de poort, te weten de ingang, dus dat wat binnenleidt, evenals de deur, waarover in de nrs. 2145, 2152, 2356, 2385 en uit de betekenis van de stad, namelijk het ware dat van het geloof is, waarover de nrs. 402, 2268, 2450, 2451, 2712.

Steden waren in de Oude Kerk niet steden zoals later en heden ten dage, namelijk menigten en verzamelingen van individuen, maar zij werden gevormd door het tezamen wonen van afzonderlijke families; de familie van een stamvader vormde een stad, zoals de stad van Nachor, tot wie de knecht van Abraham kwam, toen hij Rebecca aan Izaäk zou uithuwelijken, (Genesis 24:10); het was de familie van Nachor die daar was.

En Schalem, de stad van Sichem, waarheen Jakob kwam, toen hij uit Paddan Aram ging, (Genesis 33:18; 34:1-31); het was de familie van Hemor en Sichem die daar was, en zo was het ook met de overige steden in die tijd gesteld.

En daar zij het van de Oudsten hadden, dat de natiën en families hemelse gezelschappen uitbeelden en dus de dingen die van de liefde en van de naastenliefde zijn, zie nrs. 685, 1159 werd, wanneer in de plaats van een familie een stad en in plaats van een natie een volk genoemd werd, het ware aangeduid dat van het geloof is.

Vandaar ook betekent de stad Gods en de heilige stad in de echte zin het geloof in de Heer; en daar de stad of de gemeente het geloof betekende, betekende de poort van de stad de leerstellige dingen, omdat deze tot het geloof binnenleiden.

Dit werd ook in de uitbeeldende Joodse Kerk daarmee uitgebeeld, dat de rechters en ouderlingen in de poort van de stad zaten en daar recht spraken, zoals duidelijk blijkt uit de historische gedeelten van het Woord en eveneens bij Zacharia: ‘*Dit zijn de woorden, die gij doen zult: spreekt de waarheid, de man met zijn metgezel, oordeelt de waarheid en een oordeel des vredes in uw poorten*’, (Zacharia 8:16); en bij Amos:

‘*Haat het boze en hebt lief het goede en bestelt het gericht in de poort*’, (Amos 5:15).

Dat de poort ook de toegang tot het redelijk gemoed betekent en dat dit gemoed met een stad wordt vergeleken, zie nr. 2851.

2944. vers 11. *Neen, mijn heer, hoor mij; het veld geef ik u en de spelonk, die daarin is, die geeft ik u; voor de ogen van de zonen mijns volks geef ik u die; begraaf uw dode.*

Neen, mijn heer, hoor mij, betekent die eerste staat, waarover eerder; het veld geef ik u en de spelonk die daarin is, die geeft ik u, betekent de voorbereiding uit henzelf ten aanzien van de dingen die van de Kerk en van het geloof zijn; voor de ogen van de zonen mijns volks geef ik u die, betekent overeenkomstig het verstand van allen; begraaf uw dode, betekent, opdat zij uit de nacht mochten opkomen en wederopgewekt worden.

2945. Dat de woorden ‘nee, mijn heer, hoor mij’ die eerste staat betekenen, waarover eerder in de nrs. 2935, 2936, namelijk dat zij in het duistere van het geloof waren, blijkt uit de ontkenning, dat zij niet naar Abraham wilden horen, dat hij het volle zilver zou geven, vers 9 – dit wil in de innerlijke zin zeggen, dat zij door de Heer verlost zouden worden – maar zij wilden zichzelf voorbereiden ten aanzien van de dingen die van de Kerk en van het geloof zijn, dat wil zeggen, zichzelf hervormen.

Deze woorden ‘neen, mijn heer, hoor mij’ sluiten hun staat in, namelijk de staat van hun gedachte over de verlossing en de hervorming, want direct hierop volgt een voorstel.

2946. Dat de woorden ‘het veld geef ik u, en de spelonk, die daarin is, die geef ik u’, de voorbereiding uit henzelf betekenen ten aanzien van de dingen die van de Kerk en van het geloof zijn, blijkt uit de betekenis van het veld, namelijk de Kerk, zie de nrs. 368, 2936; uit de betekenis van de spelonk die daarin is, en wel in dat veld, te weten het duistere van het geloof, waarover eerder in nr. 2935; en uit de betekenis van het veld geven en de spelonk geven, of wat hetzelfde is, niet het zilver van Abraham ontvangen, namelijk niet door de Heer verlost willen worden, maar vanuit zichzelf, dus zichzelf willen voorbereiden ten aanzien van die dingen.

Van dien aard is de eerste staat van al diegenen die hervormd en geestelijk worden, namelijk dat zij niet geloven, dat zij door de Heer hervormd worden, maar door henzelf, dat wil zeggen, dat alles van de wil tot het goede en van de gedachte van het ware van henzelf komt. In die staat worden zij ook door de Heer gelaten, want anders kunnen zij niet hervormd worden.

Want wanneer hun, voordat zij zijn wederverwekt, gezegd werd, dat zij niet iets goeds uit zichzelf kunnen doen, noch iets waars uit zichzelf denken, dan zouden zij òf in de dwaling vervallen dat zij moesten wachten op een invloeiing in de wil en op een invloeiing in de gedachte, en dat zij, wanneer dit niet zou plaatsvinden, zich in niets zouden inspannen, òf in deze dwaling, dat wanneer het goede en ware ergens anders vandaan kwam dan uit henzelf, hun niets tot gerechtigheid zou worden aangerekend; òf in deze dwaling, dat zij op deze wijze als het ware machines zouden zijn, niet hun eigen meesters of zonder eigen beschikking; òf in nog andere dwalingen.

Daarom wordt het aan hen ook gegeven te denken, dat het goede en ware van henzelf komt. Maar nadat zij wederverwekt zijn, wordt hun geleidelijk de kennis ingegeven, dat het met deze zaak anders is gesteld, namelijk dat al het goede en ware enig en alleen van de Heer komt; en verder, wanneer zij meer volmaakt worden, dat al wat niet van de Heer komt, boos en vals is.

Aan de wederverwekten wordt het, zo al niet in het leven van het lichaam, dan toch in het andere leven, gegeven dit niet alleen te weten, maar ook gewaar te worden, want alle engelen zijn in de innerlijke gewaarwording, dat het zo is; men zie wat hierover eerder gezegd is, namelijk dat al het goede en ware van de Heer komt, nrs. 1614, 2016; dat alle inzicht en wijsheid van de Heer is, nrs. 109, 112, 121, 124; dat de mens uit zichzelf niets goeds kan doen en niets waars kan denken, nrs. 874, 875, 876; dat niettemin eenieder als het ware vanuit zijn eigen ik het goede moet doen en ook niet zijn handen nutteloos moet laten hangen, nr. 172;

dat de mens, wanneer hij zichzelf inspant om het boze te weerstaan en het goede te doen, als uit zichzelf, van de Heer het hemelse eigene ontvangt.

2947. Dat de woorden ‘voor de ogen van de zonen mijns volks geef ik u die’ betekenen, overeenkomstig het verstand van allen, blijkt uit de betekenis van de ogen, namelijk het verstand, waarover in nr. 2701; en uit de betekenis van de zonen des volks, namelijk allen. De zonen des volks zijn degenen die voor het eerst in de waarheden zijn ingewijd, want het volk zijn zij die in de waarheden zijn, zie de nrs. 1259, 1260; daarom wordt er niet gezegd ‘voor de ogen mijns volks’ maar ‘voor de ogen van de zonen mijns volks’.

2948. Dat de woorden ‘begraaf uw dode’ betekenen, opdat zij uit de nacht mochten opkomen en wederopgewekt worden, blijkt uit de betekenis van begraven worden, namelijk wederopstaan, of wat hetzelfde is, wederopgewekt worden; en uit de betekenis van de dode, namelijk de nacht ten aanzien van de goedheden en waarheden van het geloof, waarover eerder in de nrs. 2917, 2923, 2925, 2931, waar dezelfde woorden staan.

2949. vers 12,13. En Abraham boog zich neder voor het volk des lands.

En hij sprak tot Efron, in de oren van het volk des lands, zeggende: Nochtans als gij, zo het u belieft, mij wilt horen: ik zal het zilver des velds geven, neem het van mij aan en ik zal mijn dode aldaar begraven.

‘Abraham boog zich neder voor het volk des lands’ de vreugde van de Heer betekenen vanwege de bereidwilligheid van degenen die uit de nieuwe geestelijke Kerk waren, blijkt uit de betekenis van zich neerbuigen, namelijk hier ‘zich verheugen’, zoals ook eerder in nr. 2927; uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer, waarover vaak eerder; en uit de betekenis van het volk des lands, namelijk diegenen die van de geestelijke Kerk zijn, waarover in nr. 2928, waar dezelfde woorden staan.

Maar daar wordt gezegd ‘hij boog zich neder voor het volk des lands, voor de zonen Cheths’, vers 7.

De reden, waarom daar ook de zonen Cheths genoemd worden, is deze, dat daar diegenen van de Kerk worden aangeduid, die voor het eerst worden ingewijd, zoals ook door de zonen des volks, nr. 2947, maar hier diegenen die bezig zijn voort te gaan, waarom eenvoudig ‘volk des lands’ gezegd wordt, zonder de toevoeging van ‘zonen Cheths’; en eerder werd de vreugde vanwege de bereidwillige opneming aangeduid, hier vanwege de welwillendheid.

De opneming komt eerst want die is van het verstand; de welwillendheid volgt daarop, want die behoort tot de wil, zie nr. 2954.

2951. Dat de woorden ‘en hij sprak tot Efron’ de invloeiing betekenen bij hen die ontvangen kunnen, blijkt uit de betekenis van spreken, namelijk denken, zie de nrs. 2271, 2287 en verder ook willen, nr. 2626, dus invloeien, want de invloeiing vindt daardoor plaats; en uit de uitbeelding van Efron, namelijk diegenen, bij wie het ware en goede van het geloof ontvangen kon worden, zie nr. 2933.

2952. Dat de woorden ‘in de oren van het volk des lands’ betekenen: tot aan de gehoorzaamheid ten aanzien van de waarheden van de Kerk, blijkt uit de betekenis van het oor, namelijk de gehoorzaamheid, waarover de nrs. 2542, 2942; en uit de betekenis van het volk des lands, namelijk diegenen die van de geestelijke Kerk zijn, en verder ook de waarheden van die Kerk, waarover de nrs. 1259, 1260, 2928.

2953. Dat de woorden ‘Nochtans als gij, zo het u belieft, mij wilt horen’ een innerlijke invloeiing betekenen, kan uit de loop van het gesprek blijken.

Dat het spreken van Abraham tot Efron de invloeiing betekende, is kort tevoren in nr. 2951 gezegd; hier wordt het gesprek voortgezet en de aandacht opgewekt door te zeggen ‘nochtans als gij, zo het u belieft, mij wilt horen’; een innerlijke invloeiing wordt hier dus aangeduid. De innerlijke zin is van dien aard dat de uitdrukkingen en woorden bijna niets zijn, maar de uit het verband voortvloeiende zin biedt een voorstelling en wel een geestelijke voor de engelen, voor welke voorstelling de uiterlijke of letterlijke zin dient tot voorwerp waarover de voorstelling gaat, want het zijn de voorstellingen van de gedachten van de mens, die de voorwerpen van de geestelijke gedachten bij de engelen zijn en wel voornamelijk die voorstellingen van de gedachte bij de mens die uit het Woord zijn, om deze reden, omdat alle dingen daarin uitbeelden en de woorden, zowel in het algemeen als in het bijzonder, aanduiden; en het wordt terstond waargenomen dat zij uit het Woord zijn, want de geestelijke en hemelse dingen daarin volgen elkaar op in hun orde en op de meest regelmatige wijze en daarin is het heilige gelegen, volgens de binnenste zin, die alleen over de Heer handelt en over Zijn rijk.

2954. Dat de woorden ‘ik zal het zilver des velds geven, neem het van mij aan’ de verlossing betekenen ten aanzien van de waarheden van de Kerk, die van de Heer komen, blijkt uit de betekenis van zilver geven, namelijk verlossen door het ware, waarover eerder in nr. 2937, want het zilver is het ware, nr. 1551; uit de betekenis van het veld, namelijk de Kerk en eveneens de leer van het ware, waarover de nrs. 368, 2936; en uit de betekenis van ‘van mij aannemen’, namelijk het wederkerige bij hen die van de Kerk zijn; het wederkerige is het geloof dat de verlossing van de Heer alleen is.

Wat de verlossing betreft, deze is hetzelfde als de hervorming en de wederverwekking en vandaar de bevrijding van de hel en de zaligmaking.

De verlossing of hervorming en zaligmaking van de mensen van de geestelijke Kerk gebeurt door het ware, maar die van de mensen van de hemelse Kerk door het goede.

De redenen hiervan zijn eerder herhaaldelijk aangegeven, namelijk dat de geestelijken niets van de wil tot het goede hebben, maar dat zij daarvoor in de plaats begiftigd zijn met het vermogen om te verstaan wat het goede is; het is het verstand van het goede, dat voornamelijk het ware wordt genoemd en wel het ware van het geloof; maar dit te willen en vandaar dit te doen is het, wat het goede wordt genoemd.

De geestelijken worden dus door het verstand van het goede of wat hetzelfde is, door het ware, in de wil tot het goede binnengeleid, of wat hetzelfde is, in het goede; maar niet in iets van de wil tot het goede uit zichzelf, want alle wil tot het goede is bij hen verloren gegaan, nrs. 895, 927, 2124, maar in een nieuwe wil, die zij van de Heer ontvangen, nrs. 863, 875, 1023, 1043, 1044; en wanneer zij deze wil ontvangen hebben, worden zij in het bijzonder verlost genoemd.

2955. Dat de woorden ‘ik zal mijn dode begraven’ betekenen, dat zij uit de nacht zouden opkomen en levend gemaakt worden, blijkt uit de betekenis van begraven worden en van de dode, waarover eerder in de nrs. 2917, 2923, 2925, 2931, 2948; hier worden zij levend gemaakt genoemd, omdat zij bezig zijn voor te gaan in het ontvangen van het geloof; want uit het geloof, namelijk uit het goede daarvan, ontvangen zij het leven; er is geen leven ergens anders vandaan.

Dat de woorden ‘ik zal mijn dode begraven’ het opkomen uit de geestelijke nacht en de levendmaking betekenen, komt ook daarvandaan, dat wanneer een eerdere Kerk gestorven is, in haar plaats door de Heer een nieuwe wordt opgewekt; dus wordt in de plaats van de dood leven gegeven en in de plaats van de nacht wordt het morgen; en het is ook daarvandaan, dat bij eenieder, die hervormd en geestelijk wordt, zijn dode als het ware begraven wordt en het nieuwe, dat levend is, wederopstaat, dus verrijst, in de plaats van de nacht bij hem of in de plaats van de duisternis en de koude, de morgen met zijn licht en zijn warmte.

Vandaar is het dat er bij de engelen die in het leven van de Heer zijn, in plaats van de voorstelling bij de mens ten aanzien van de begrafenis van een dode, de voorstelling is van de wederopstanding en van een nieuw leven.

En zo is het ook ingesteld, want er is altijd de een of andere Kerk op aarde en wanneer de oude de geest geeft en het nacht wordt, verrijst ergens anders een nieuwe Kerk en wordt het morgen.

2956. vers 14,15. *En Efron antwoordde Abraham, zeggende tot hem: Mijn heer, hoor mij, een land van vierhonderd sikkelen zilvers, wat is dat tussen mij en tussen u; begraaf uw dode.*

Efron antwoordde Abraham, zeggende tot hem, betekent de staat van opneming; mijn heer, hoor mij, betekent de eerste staat van opneming; een land van vierhonderd sikkels zilvers, betekent de prijs van de verlossing door het ware; wat is dat tussen mij en tussen u, betekent, dat hij toestemde, maar het niettemin uit hemzelf wilde laten zijn; en begraaf uw dode, betekent, hier als eerder, het opkomen uit de nacht en zodoende vandaar de wederopwekking.

2957. Dat de woorden ‘Efron antwoordde Abraham, zeggende tot hem’ de staat van opneming betekenen, blijkt uit de betekenis van antwoorden, wanneer toestemming wordt gegeven, namelijk opnemen, waarover eerder nr. 2941.

Dat het de staat van opneming is, die hier wordt aangeduid door antwoorden en zeggen, blijkt duidelijk uit hetgeen volgt.

2958. Dat de woorden ‘mijn heer, hoor mij’ de eerste staat van opneming betekenen, blijkt eveneens uit wat volgt en ook uit wat eerder is gezegd in nr. 2945, waar dezelfde woorden staan, maar daar is het een ontkenning, hier echter een bevestiging, zij het nog twijfelend, want in hetgeen direct erna volgt, wordt gezegd ‘wat is dat tussen mij en tussen u’, waarmee wordt aangeduid dat hij toestemde, maar het toch uit hemzelf wilde laten zijn.

Bovendien zijn de woorden ‘mijn heer, hoor mij’ slechts een wijze van spreken om in de ander de overdenking aan te sporen, maar toch bevat het de staat van een voorstel te doen.

2959. Dat de woorden ‘een land van vierhonderd sikkelen zilvers’ de prijs van de verlossing door het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van vierhonderd sikkels, waarover hierna; en uit de betekenis van het zilver, namelijk het ware, waarover in de nrs. 1551, 2048, 2937.

Dat vierhonderd sikkels de prijs van de verlossing betekenen, komt omdat vierhonderd de verwoesting betekent en de sikkel de prijs; wat de verwoesting is, zie nrs. 2455 aan het einde, 2682, 2694, 2699, 2701, 2704; namelijk dat zij tweevoudig is: enerzijds wanneer de Kerk geheel en al te gronde gaat, dat wil zeggen, wanneer er geen naastenliefde of geloof meer is, dan wordt zij verwoest of woest genoemd; anderzijds, wanneer zij die van de Kerk zijn, in de staat van de onwetendheid en ook van de verzoeking worden gebracht, opdat de boosheden en valsheden bij hen gescheiden en als het ware verstrooid kunnen worden.

Degenen die uit deze verwoesting komen, zijn het, die in het bijzonder ‘verlosten’ worden genoemd, want dan worden zij onderricht in de goedheden en waarheden van het geloof en door de Heer hervormd en wederverwekt; men zie met betrekking tot hen de aangehaalde plaatsen.

Daar nu vierhonderd met betrekking tot de tijd, zoals ‘vierhonderd jaren’ de duur en de staat van de verwoesting betekent, betekent dus vierhonderd, met betrekking tot sikkels, de prijs van de verlossing, en wanneer tevens van zilver wordt melding gemaakt, betekent het de prijs van de verlossing door het ware.

Dat vierhonderd jaren de duur en de staat van de verwoesting betekenen, kan ook blijken uit wat tot Abraham is gezegd: *Jehovah zei tot Abraham: Wetende zult gij weten, dat uw zaad vreemd zal zijn in een land, dat het hunne niet is en zij zullen hen dienen en zij zullen hen*

verdrukken, vierhonderd jaren’, (Genesis 15:13) waar het schijnt alsof onder de vierhonderd jaren de duur van het verblijf van de zonen Israëls in Egypte verstaan wordt; maar dat het niet de duur van hun verblijf in Egypte is die wordt aangeduid, maar iets anders dat voor niemand duidelijk uitkomt, dan alleen door de innerlijke zin, kan hieruit blijken, dat de duur van het verblijf van de zonen Israëls in Egypte slechts de helft van die tijd was, zoals onmiskenbaar kan vaststaan uit de geboorten van Jakob tot Mozes, want uit Jakob was Levi, uit Levi Kehath, uit Kehath Amram en uit Amram Aharon en Mozes, (Exodus 6:16-20).

Levi en zijn zoon Kehath kwamen met Jakob in Egypte, (Genesis 46:11).

Mozes was uit het tweede geslacht daarvan en Mozes was 80 jaren, toen hij tot Faraó sprak, (Exodus 7:7).

Hieruit kan blijken, dat vanaf de intocht in Egypte van Jakob tot de uittocht van zijn zonen omstreeks 215 jaren waren.

Dat onder vierhonderd in het Woord iets anders verstaan wordt, dan wat met het getal zelf in de historische zin wordt bedoeld, kan nog duidelijker blijken, dat gezegd wordt: *‘De woning van de zonen Israëls, die zij in Egypte gewoond hebben, waren dertig jaren en vierhonderd jaren; en het geschiedde, ten einde van de dertig jaren en de vierhonderd jaren en het is even op dezelfde dag geschied, dat al de heiren van Jehovah uit het land van Egypte uitgingen*’,

(Exodus 12:40,41) terwijl toch de duur van het verblijf van de zonen Israëls, daar slechts de helft van die jaren was; maar dat het 430 jaren waren vanaf Abrahams intocht in Egypte en daarom werd het zo gezegd ter wille van de innerlijke zin, die in deze woorden verborgen ligt.

In de innerlijke zin wordt door de vreemdelingschap van de zonen Jakobs in Egypte de verwoesting van de Kerk uitgebeeld en aangeduid, welke staat en duur wordt beschreven door het getal dertig en vierhonderd jaren; door dertig de staat van de verwoesting van de zonen Jakobs, namelijk dat het geen verwoesting was, want zij waren van dien aard, dat zij niet door enige staat van verwoesting hervormd konden worden – over de betekenis van het getal dertig zie nr. 2276 – en door vierhonderd jaren de algemene staat van hen die van de Kerk waren.

Daarom zijn zij, die uit deze verwoesting uitgaan, diegenen die de verlostten worden genoemd, dit blijkt ook duidelijk uit de woorden tot Mozes: *‘Derhalve zeg tot de zonen Israëls: Ik ben Jehovah en Ik zal ulieden uitleiden van onder de lasten van Egypte en Ik zal u bevrijden van hun dienstbaarheid en Ik zal u verlossen door een uitgestrekte arm en door grote gerichten*’, (Exodus 6:5); en elders: *‘Jehovah heeft u met een sterke hand uitgevoerd en heeft u verlost uit het huis der knechten, uit de hand van Faraó, koning van Egypte*’, (Deuteronomium 7:8; 13:5).

En elders: *‘Gij zult gedenken dat gij een dienstknecht in het land van Egypte geweest zijt, maar Jehovah, uw God, heeft u verlost*’, (Deuteronomium 15:5; 24:18).

Bij Samuël: *‘Uw volk, dat Gij U uit Egypte verlost hebt*’, (2 Samuël 7:23).

Omdat degenen die uit de staat van de verwoesting opkomen, verlostten worden genoemd, wordt door vierhonderd sikkels de prijs van de verlossing aangeduid.

Dat de sikkels de prijs of de schatting betekent, blijkt uit deze plaatsen in het Woord, bij Mozes: *‘Al uw schatting zal naar de sikkels der heiligheid zijn*’, (Leviticus 27:25); en elders: *‘Als een ziel door overtreding overtreden en door afdwaling gezondigd zal hebben, zal hij zijn schuldoffer tot Jehovah brengen, een volkomen ram uit de kudde, naar uw schatting, in zilver van sikkelen, naar de sikkels der heiligheid*’, (Leviticus 5:15).

Hieruit blijkt duidelijk dat door de sikkels de prijs of de schatting wordt aangeduid; er wordt gezegd ‘de sikkels der heiligheid’ omdat de prijs of de schatting het ware en goede betreft, dat van de Heer komt; en het ware en goede van de Heer is het heilige zelf in de Kerk; vandaar wordt er gezegd ‘sikkels der heiligheid’, ook herhaaldelijk elders, zoals in, (Exodus 30:24; Leviticus 27:3; Numeri 3:47,50; 7:13,19,25,31,37,43,49,55,61,67,73; 18:16).

Dat de sikkels de prijs van het heilige is, blijkt duidelijk bij Ezechiël, waar gehandeld wordt over het Heilige Land en over de Heilige Stad; daar wordt over de sikkels gezegd:

‘De sikkel zal daar zijn twintig gera; twintig sikkelen, vijf en twintig sikkelen, vijftien sikkelen, zal ulieden een maneh [pond] zijn’, (Ezechiël 45:12); eenieder kan zien, dat hier door sikkel en door pond en door de getallen heilige dingen worden aangeduid, dat wil zeggen, het goede en ware, want het Heilige Land en de Heilige Stad daar of het Nieuwe Jeruzalem, waarover nog gehandeld wordt, is niets anders dan het Rijk van de Heer, waar noch sikkel, noch gera, noch pond, noch de berekening daarmee, maar het getal zelf, krachtens de betekenis in de innerlijke zin, de schatting of de prijs van het goede en ware bepaalt.

Bij Mozes: *‘Dat de man de verzoening van zijn ziel geve, opdat er geen plaag zij, de helpt eens sikkels, naar de sikkel der heiligheid; de sikkel twintig gera, en dat de helpt eens sikkels een theruma [hefoffer] voor Jehovah zij’*, (Exodus 30:12,13); hier zijn de tien gera, die de helpt van een sikkel uitmaken, de overblijfselen, die van de Heer zijn.

De overblijfselen zijn goedheden en waarheden die bij de mens zijn opgeborgen, en dat deze door tien worden aangeduid, zie de nrs. 576, 1738, 1906, 2284; dat de overblijfselen goedheden en waarheden zijn, door de Heer bij de mens weggeborgen, zie de nrs. 1906, 2284. Daarom worden zij dan ook theruma of hefoffer voor Jehovah genoemd en wordt er gezegd, dat daardoor verzoening van de ziel zal zijn.

De reden waarom zo vaak gezegd wordt, dat de sikkel twintig gera was – zoals in de aangehaalde plaatsen en ook in, (Leviticus 27:25; Numeri 3:47; 18:16) en elders – is deze, dat de sikkel die twintig gera is, de schatting van het goede van de overblijfselen betekent; dat twintig het goede van de overblijfselen is, zie nr. 2280.

Daarom was de sikkel ook een gewicht, waarnaar de prijs zowel van het goud als van het zilver werd bepaald, (Genesis 24:22; Exodus 38:24; Ezechiël 4:10; 45:12); de prijs van het goud, omdat goud het goede betekent, zie de nrs. 113, 1551, 1552 en van zilver, omdat zilver het ware betekent, nrs. 1551, 2048).

Hieruit blijkt nu duidelijk dat door een land van vierhonderd sikkelen zilvers wordt aangeduid de prijs van de verlossing door het ware; het wordt land genoemd, omdat gehandeld wordt over de geestelijke Kerk, die van de Heer door het ware hervormd en wederverwekt wordt, nr.2954.

Dat door het land de Kerk wordt aangeduid, zie de nrs. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118 aan het einde.

2960. Dat de woorden ‘wat is dat tussen mij en tussen u’ betekenen dat hij toestemde, maar het niettemin uit hemzelf wilde laten zijn, namelijk het voorbereid of hervormd worden; dit kan blijken uit de op de innerlijke zin toegepaste zin van de letter; in deze innerlijke zin wordt over de hervorming gehandeld.

Eerder werd door Efron gezegd: *‘Het veld geef ik u en de spelonk, die daarin is, die geef ik u’*, (Genesis 23:11) waarmee werd aangeduid dat zij zichzelf wilden voorbereiden ten aanzien van de dingen die van de Kerk en van het geloof zijn, dat wil zeggen, zich hervormen.

Dat de eerste staat van degenen die hervormd worden, van dien aard is, zie nr. 2946.

Maar wanneer zij verder voortgaan in de erkentissen van het ware of van het geloof, dan is hun tweede staat deze, dat zij weliswaar toestemmen, maar het toch uit zichzelf willen laten zijn; over deze staat wordt in dit vers gehandeld; maar de derde staat wordt hierna beschreven, waarin zij geloven door de Heer hervormd te worden.

De reden, waarom zij in het begin van dien aard zijn, werd eerder in nr. 2946 aangegeven.

Dat zij echter, wanneer zij voortgaan in de erkentissen van het ware of van het geloof, weliswaar erkennen door de Heer hervormd te worden, maar het toch uit zichzelf willen laten zijn, komt omdat de wolk van de onwetendheid geleidelijk verstrooid wordt en omdat de bevestigingen van het ware in de loop van de tijd versterkt worden en omdat het goede vervolmaakt wordt door het veelvuldig opnemen van de erkentissen van het ware.

Het is het goede zelf waarin het ware is ingeplant, dat maakt dat zij niet alleen erkennen, maar ook geloven dat de hervorming van de Heer komt.

Dit is de derde staat waarop de vierde volgt, namelijk die, waarin zij innerlijk gewaarworden, dat het van de Heer is.

Maar het zijn er weinigen die tot deze staat komen in het leven van het lichaam, want het is een engelenstaat; maar zij die wederverwekt zijn, komen in die staat in het andere leven. Hieruit blijkt duidelijk, dat hier in de innerlijke zin de mens van de geestelijke Kerk wordt beschreven en van welke aard zijn staat is, wanneer hij nog onrijp is en van welke aard, wanneer hij begint te rijpen en tenslotte wanneer hij gerijpt is.

2961. Dat de woorden ‘en begraaf uw dode’ betekenen: het opkomen uit de nacht en dus de wederopwekking, blijkt uit de betekenis van de dode, namelijk de nacht ten aanzien van de waarheden van het geloof; en van begraven worden, namelijk wederopgewekt worden, waarover herhaalde malen eerder, zie de nrs. 2917, 2923, 2925, 2931, 2948, 2955.

De reden waarom deze woorden zo vaak in dit hoofdstuk worden gezegd, is deze, dat er gehandeld wordt over het opkomen uit de nacht ten aanzien van de waarheden van het geloof en over de wederopwekking, dat wil zeggen, over de hervorming en wederverwekking van de geestelijke Kerk,

2962. vers 16. *En Abraham hoorde naar Efron; en Abraham woog Efron het zilver, waarvan hij gesproken had in de oren van de zonen Cheths, vierhonderd sikkelen zilvers, onder de koopman gangbaar.*

Abraham hoorde naar Efron, betekent de bevestiging tot gehoorzamen; en Abraham woog Efron het zilver, betekent de verlossing; waarvan hij gesproken had in de oren van de zonen Cheths, betekent overeenkomstig het vermogen van hen die van de nieuwe Kerk zijn; vierhonderd sikkelen zilvers, betekent de prijs van de verlossing; onder de koopman gangbaar, betekent naar verhouding van hun staat.

2963. Dat de woorden ‘Abraham hoorde naar Efron’ de bevestiging tot gehoorzamen betekenen, namelijk door hen bij wie het goede en ware van het geloof ontvangen kon worden, blijkt uit de betekenis van horen, namelijk gehoorzamen, waarover nr. 2542; en uit de uitbeelding van Efron, te weten diegenen, bij wie het goede en ware van het geloof ontvangen kon worden, waarover eerder in nr. 2933; dat de bevestiging bij hen en door hen is, blijkt duidelijk uit de woorden; want er wordt gezegd, dat Abraham naar hem hoorde.

2964. Dat de woorden ‘en Abraham woog Efron het zilver’ de verlossing betekenen, blijkt uit de betekenis van zilver wegen, namelijk kopen en in de geestelijke zin verlossen. Het zilver is hier hetzelfde als de vierhonderd sikkels en dat deze de prijs van de verlossing betekenen, werd eerder in nr. 2959 aangetoond.

2965. Dat de woorden ‘waarvan hij gesproken had in de oren van de zonen Cheths’ betekenen, overeenkomstig het vermogen van hen, die van de nieuwe Kerk zijn, blijkt uit de betekenis van ‘spreken in de oren’ en van de zonen Cheths.

In de innerlijke zin betekent spreken zowel innerlijk gewaarworden als willen; dat het innerlijk gewaarworden betekent, zie nr. 2619 en dat het willen betekent, zie nr. 2626.

Oren echter betekenen de gehoorzaamheid, nr. 2542.

Vandaar komt het dat spreken in de oren wil zeggen: overeenkomstig het vermogen, want het vermogen hangt af van de opneming, dus van de gehoorzaamheid, overeenkomstig hetgeen iemand innerlijk gewaarwordt en wil.

Verder blijkt het uit de betekenis van de zonen Cheths, namelijk diegenen die van de nieuwe geestelijke Kerk zijn, waarover eerder in nr. 2913.

Dat de mens van de Kerk hervormd wordt, dat wil zeggen, dat hem het ware dat van het geloof is, wordt ingeplant en dat dit aan het goede, dat van de naastenliefde is, verbonden wordt, zal verderop in dit vers, zie nr. 2967 gezegd worden.

2966. Dat de woorden ‘vierhonderd sikkelen zilvers’ de prijs van de verlossing betekenen, werd eerder in nr. 2959 aangetoond; maar wat de prijs van de verlossing is, zal nu worden gezegd.

De verlossing is alleen van de Heer, dus ook de prijs van de verlossing; en dit staat ook in verband met de opneming bij de mens, bij wie de prijs van de verlossing zo groot is als hij opneemt.

De prijs van de verlossing is de verdienste en de gerechtigheid van de Heer door de zwaarste verzoeken, waardoor Hij het Menselijk met het Goddelijk Wezen en het Goddelijk met het Menselijk Wezen verenigde en dit uit eigen macht; en door deze vereniging redde Hij het menselijk geslacht en met name hen die van de geestelijke Kerk zijn.

Dat de Heer Gerechtigheid werd door de zwaarste verzoeken, zie in de nrs. 1813, 2025-2027; dat Hij het Menselijk met het Goddelijk Wezen en het Goddelijk met het Menselijk Wezen verenigde, de nrs. 1725, 1729, 1733, 1737, 1813, 2083; dat Hij dit deed uit eigen macht, nrs. 1616, 1921, 2025, 2026, 2083, 2500, 2523, 2632; en dat Hij door deze vereniging het menselijk geslachte redde en bovenal hen die van de geestelijke Kerk zijn, nrs. 2661, 2716.

Dit zijn de dingen, die worden aangeduid door de prijs van de verlossing.

Dat deze prijs ook in verband staat met de opneming bij de mens, bij wie de prijs zo groot is als hij opneemt, kan hieruit blijken, dat het het Goddelijke van de Heer is, dat bij de mens de Kerk uitmaakt, want niets wordt Kerk genoemd, dan hetgeen het eigene van de Heer is; het is het goede dat van de liefde en van de naastenliefde is en het is het ware dat van het geloof is, die datgene maken wat Kerk genoemd wordt.

Dat al het goede van de Heer komt en dat al het ware van de Heer komt, is bekend; het goede en het ware, dat van de mens komt, is het goede en het ware niet.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de prijs van de verlossing bij de mens zo groot is als hij opneemt. Omdat bij de Joden de verlossing van de Heer zo gering werd geacht, dat het nauwelijks iets was, wordt er gezegd bij Zacharia: *‘Ik had tot henlieden gezegd: Indien het goed is in uw ogen, geeft Mijn loon en zo niet, laat het na.*

En zij hebben Mijn loon gewogen, dertig zilverlingen.

En Jehovah zei tot mij: Werp ze heen voor de pottenbakker, een heerlijke prijs, die Ik waard geacht ben geweest bij hen’. (Zacharia 11:12,13); en bij Mattheüs: ‘Zij hebben de dertig zilverlingen genomen, de prijs des gewaardeerden, die zij van de zonen Israëls hadden gekocht en hebben dezelve gegeven voor het veld des pottenbakkers, volgens hetgeen mij de Heer bevolen heeft’, (Mattheüs 27:9,10).

Dat dertig wil zeggen, zo weinig dat het nauwelijks iets is, zie nr. 2276.

Dit duidt dus aan, dat de Joden niet enige waarde hechtten aan de verdienste en de verlossing van de Heer.

Bij hen, die echter geloven, dat al het goede en al het ware van de Heer komt, wordt de prijs van de verlossing aangeduid door veertig en in een hogere graad door vierhonderd.

2967. Dat de woorden ‘onder de koopman gangbaar’ betekenen, naar verhouding van hun staat, kan blijken uit de betekenis van koopman en vandaar ‘onder de koopman gangbaar’. In het Woord betekent een koopman degenen die erkentnissen van het goede en ware hebben en de koopwaar die erkentnissen zelf..

Vandaar betekent ‘het zilver, onder de koopman gangbaar’ het ware voor zoveel het opgenomen kan worden, of wat hetzelfde is, naar verhouding van de staat en het vermogen van eenieder.

Dat deze toevoeging iets verborgens inhoudt, kan eenieder zien.

Over de betekenis van de koopman en van de koopwaar hierna; wat echter de zaak zelf betreft, daarmee is het als volgt gesteld: allen die hervormd en wederverwekt worden, worden door de Heer met naastenliefde en geloof begiftigd, maar eenieder overeenkomstig zijn vermogen en zijn staat; want er zijn boosheden en valsheden, waarmee de mens zich van kinds af aan heeft vervuld, die beletten dat de ene mens dezelfde soort gave kan ontvangen als een ander mens.

Deze boosheden en valsheden moeten eerst verwoest worden, voordat de mens kan worden wederverwekt; voor zoveel er na de verwoesting van hemels en geestelijk leven over is, kan dit met het ware verlicht en met het goede verrijkt worden.

Het zijn de overblijfselen die de goedheden en waarheden zijn en die door de Heer bij de mens zijn weggeborgen, die dan het leven ontvangen.

De goedheden en waarheden worden verworven vanaf de vroegste kindsheid tot de tijd van de hervorming toe, bij de een meer, bij de ander minder.

Deze worden in zijn innerlijke mens bewaard en kunnen ook niet naar buiten worden gebracht vooraleer zijn uiterlijke mens tot overeenstemming is gebracht, wat voornamelijk door verzoeken plaatsvindt en door verschillende soorten van verwoesting; want voordat de lichamelijke dingen rusten, die daaraan tegenovergesteld zijn, zoals de dingen die van de eigen- en wereldliefde zijn, kunnen de hemelse en geestelijke dingen, die tot de aandoening van het goede en ware behoren, niet invloeden; dit is de oorzaak waarom eenieder hervormd wordt naar verhouding van zijn staat en vermogen; dit leert de Heer ook in de gelijkenis van *'de mens die buitenlands reizende, zijn eigen dienstknechten riep en hun zijn goederen overgaf. En de een gaf hij vijf talenten, de ander twee en de derde een, eenieder naar zijn eigen vermogen. Die nu de vijf talenten ontvangen had, handelde daarmee en won nog vijf talenten. Eveneens die de twee ontvangen had, die won er ook nog twee bij'*, (Mattheüs 25:14-17 e.v.).

Verder ook over *'de tien dienstknechten aan wie hij tien ponden gaf, opdat zij daarmee zouden handelen'*, (Lukas 19:12,13 e.v.).

Dat de koopman degenen betekent die erkennenissen van het goede en ware en de koopwaar deze erkennenissen zelf, blijkt uit de aangehaalde plaatsen bij Mattheüs en Lukas; verder ook uit de volgende plaats bij Ezechiël:

'Zeg tot Tyrus, die daar woont aan de ingangen der zee, de handelaarster van de volken tot vele eilanden: Tharschisch was uw koopvrouw vanwege de menigte van velerlei goed; in zilver, in ijzer, in tin en lood voorzagen zij uw markten.

Javan, Tubal en Mesech, dezen waren uw kooplieden, in de ziel des mensen en koperen vaten gaven zij tot uw handel.

De zonen van Dedan waren uw kooplieden; vele eilanden waren de koophandel van uw hand. Syrië was uw koopvrouw in de menigte van uw werken.

Jehudah en het land Israëls, die waren uw kooplieden, in tarwe, Minnith en pannag en honing en olie en balsem, voorzagen zij uw handel.

Damaskus was uw koopvrouw in de veelheid van uw werken, vanwege de veelheid van allerlei goed, in wijn van Hesbon en wol van Sachar.

Ook Dan en Javan, de omreizer, leverden op uw markten.

Dedan was uw koopvrouw in gewaden der vrijheid tot de wagen.

De Arabier en alle vorsten van Kedar, zij waren de kooplieden van uw hand, in lammeren, in rammen en bokken, hierin waren zij uw kooplieden.

De handelaren van Scheba en Raëmah waren uw handelaren in het voornaamste van elke specerij.

Haran en Kanneh en Eden, de handelaren van Scheba; Aschur; Kilmad, uw handelaarster. Die waren uw handelaren in volkomenheden', (Ezechiël 27:3,12,13,15-23).

Dit is gezegd van Tyrus en dat door Tyrus de erkenningen van het goede en ware worden aangeduid, zie nr. 1201 en het blijkt duidelijk uit elke bijzonderheid.

De koophandel en goederen en ook de koopwaren die hier worden vermeld, zijn ook niet anders; daarom wordt Tyrus genoemd die daar woont aan de ingangen van de zee; dat de wateren de erkenningen zijn en deze de verzameling daarvan, zie men in nr. 28; en zij wordt genoemd ‘de handelaarster van de volken in vele eilanden’ dat wil zeggen, tot aan degenen toe, die verder verwijderd in de eredienst zijn; dat de eilanden verder verwijderde erediensten zijn, zie men in nr. 1158; wat Tharschisch is in nr. 1156.

Het zilver, ijzer, tin en lood die daaruit voorkomen, zijn de waarheden in volgorde ervan, tot de laatste toe, die zinnelijke zijn; wat zilver is, zie nrs. 1551, 2048; wat ijzer, in nrs. 425, 425; wat Javan, Thubal en Mesech, in nrs. 1151-1153, 1155.

De ziel van de mens en de koperen vaten daarvan, zijn de dingen die tot het natuurlijke leven behoren; dat de ziel alle leven is, dat van de Heer komt, zie de nrs. 1000, 1040, 1436, 1742; dat de koperen vaten de natuurlijke goedheden zijn, die dit leven opnemen, nrs. 425, 1551; wat Dedan is, nr. 1172; wat Syrië nrs. 1232, 1234.

Dat Jehudah en het land Israëls kooplieden zijn in tarwe, Minnith en pannag, honing, olie, balsem, betekent de hemelse en geestelijke dingen uit het Woord.

De overige natiën en de koopwaren ervan, die vermeld worden, zijn geslachten en soorten van het ware en goede, dus de erkenningen die bij hen zijn en die worden aangeduid door Tyrus.

Dat het erkenningen zijn, waaruit wijsheid en inzicht voortkomen, blijkt duidelijk bij dezelfde profeet, waar het volgende wordt gezegd: *‘Zoon des mensen, zeg tot de vorst van Tyrus: Door uw wijsheid en door uw inzicht, hebt gij rijkdommen voor u verkregen, en gij hebt goud en zilver verkregen in uw schatten; door de veelheid uwer wijsheid, door uw koophandel, hebt gij uw rijkdommen vermenigvuldigd en uw hart is verheven vanwege uw rijkdommen; daarom, zie, Ik zal vreemden over u brengen, de geweldenaren der natiën’,* (Ezechiël 2,4,5-7) waar duidelijk blijkt, dat de waren waarmee zij handelden, erkenningen van het goede en ware zijn, want van daar en nergens anders vandaan komen wijsheid en inzicht, waarom er gezegd wordt ‘door uw wijsheid en door uw inzicht hebt gij rijkdommen voor u verkregen en gij hebt goud en zilver verkregen in uw schatten’.

Maar wanneer de erkenningen ten eigen behoeve zijn om uit te blinken en, òf roem òf rijkdommen te oogsten, hebben zij geen leven en worden zij er geheel en al van beroofd, in het leven van het lichaam door valsheden te omhelzen in plaats van waarheden en boosheden in plaats van goedheden, en in het andere leven worden zij er geheel en al van beroofd, zelfs van die, welke waarheden zijn.

Daardoor komt het dat er gezegd wordt ‘omdat uw hart verheven is vanwege uw rijkdommen, daarom zie, Ik zal vreemden over u brengen – dat wil zeggen valsheden – en de geweldenaren der natiën – dat wil zeggen boosheden.

En elders bij dezelfde: *‘Tyrus is als de uitgeroeide uit het midden der zee; als uw marktwaren uit de zeeën voortkwamen, hebt gij vele volken verzadigd; met de veelheid van uw rijkdommen en van uw koophandel hebt gij de koningen der aarde rijk gemaakt; reeds zijt gij uit de zeeën verbroken, in de diepte der wateren; uw koophandel en uw ganse vergadering in het midden van u, zijn gevallen; de kooplieden onder de volken knarsetanden tegen u’,* (Ezechiël 27:32,34,36).

En bij Jesaja: *‘De profetie aangaande Tyrus: De inwoners des eilands zwijgen; de koopman van Zidon, over zee varende, zij hebben u vervuld; en in de wateren van Schichor, de oogst der rivier, was haar inkomst; en gij waart de markt der heidenen; wie heeft dit beraadslaagd over Tyrus, die zichzelf kroont, welker kooplieden vorsten zijn’,* (Jesaja 23:2,3,8); waar gehandeld wordt over de verwoesting van Tyrus.

Koophandel en koopwaren worden eveneens in verband gebracht met Babylon en dit zijn de erkenningen van het geschonden goede en de erkenningen van het vervalste ware; bij Johannes: *'Babylon heeft alle natiën doen drinken uit de wijn des toorns harer hoererij, en de koningen der aarde hebben met haar gehoereerd; en de kooplieden der aarde zijn rijk geworden uit de vermogens van haar verrukkelijkheden.*

De kooplieden der aarde zullen wenen en rouwklagen over haar, omdat niemand hun waren meer koopt; waren van goud en van zilver en van kostelijke stenen en van paarden en van fijn linnen en van purper en van zijde en van scharlaken, enzovoort.

De kooplieden van deze dingen, die rijk geworden waren van haar, zullen van verre staan uit vreze van haar pijniging, wenende en rouwklagende', (Openbaring 18:3,11,12,15).

Dat Babylon de eredienst is, waarvan de uiterlijke dingen heilig schijnen, terwijl de innerlijke profaan zijn, zie de nrs. 1182, 1283, 1295, 1304, 1306, 1326; daaruit blijkt duidelijk, wat de koophandel en de koopwaren ervan zijn.

Dat een koopman iemand is die zich erkenningen van het goede en ware verwerft en vandaar wijsheid en inzicht, blijkt ook uit de woorden van de Heer bij Mattheüs: *'Het koninkrijk der hemelen is gelijk aan een mens, een koopman, die schone paarden zoekt, dewelke, hebbende een parel van grote waarde gevonden, ging heen en verkocht al wat hij had en kocht dezelve',* (Mattheüs 13:45,46); de schone parel is de naastenliefde of het goede van het geloof.

Dat alle erkenningen van het goede en ware van de Heer zijn, blijkt bij Jesaja:

'Alzo zei Jehovah: De arbeid van Egypte en de koopwaar van Kusch en der Sabeeërs, der mannen van afmeting, zullen tot u overkomen en zij zullen de uwe zijn; zij zullen u navolgen, in boeien zullen zij overkomen en zij zullen zich voor u buigen, zij zullen tot u bidden; gewisselijk, God is in u en er is anders geen God meer', (Jesaja 45:14) waar gehandeld wordt over het Goddelijk Menselijke van de Heer.

Hieruit kan nu blijken, wat handelen of kopen en verkopen is, namelijk zich erkenningen van het goede en ware verschaffen en daardoor het goede zelf; dat dit van de Heer alleen is, blijkt bij dezelfde profeet: *'O alle gij dorstigen, komt tot de wateren, en hij die geen zilver heeft, komt, koopt en eet; en komt, koopt zonder zilver en zonder prijs, wijn en melk',* (Jesaja 55:1,2) waar kopen staat voor zich verwerven; wijn voor het geestelijk ware, nrs. 1071, 1798; melk voor het geestelijk goede, nr. 2184.

Eenieder kan zien, dat komen tot de wateren niet is komen tot wateren, dat kopen niet is kopen, dat zilver niet is zilver, noch dat wijn en melk zijn wijn en melk, maar dat het datgene is, waarvan gezegd wordt, dat het in de innerlijke zin daarmee overeenstemt; want het Woord is Goddelijk en met de uitdrukkingen daarvan, elk afzonderlijk, die van de natuurlijke wereld en van de zinnelijke dingen van de mens genomen zijn, stemmen Goddelijk geestelijke en hemelse dingen overeen; op deze en op geen andere wijze is het Woord Goddelijk ingegeven.

2968. vers 17,18. *En het veld van Efron, dat in Machpelah was, dat voor Mamre was, het veld en de spelonk, die daarin was, en alle boom die in het veld was, die rondom in zijn ganse grens was, werd gevestigd, aan Abraham tot een verwerving voor de ogen van de zonen Cheths, van al degenen die ter poorte zijner stad ingingen.*

Het veld van Efron werd gevestigd, betekent, dat dit tot de Kerk behoort; dat in Machpelah was, dat voor Mamre was, betekent de hoedanigheid en de omvang van de wederverwekking; het veld en de spelonk, die daarin was, betekent ten aanzien van het goede en ware van het geloof; en alle boom die in het veld was, betekent de innerlijke erkenningen van de Kerk; die rondom in zijn ganse grens was, betekent de uiterlijke erkenningen; aan Abraham tot een verwerving, betekent dat zij alleen de Heer werden toegeschreven; voor de ogen van de zonen Cheths, betekent overeenkomstig hun verstand; van al degenen, die ter poorte zijner stad ingingen, betekent ten aanzien van alle leerstellige dingen.

2969. Dat de woorden ‘Het veld van Efron werd gevestigd’ betekenen, dat dit tot de Kerk behoort, blijkt uit de betekenis van het veld, namelijk de Kerk, en tevens de leer, waarover nrs. 368, 2936; en uit de uitbeelding van Efron, te weten diegenen, bij wie het goede en ware van het geloof, dat van de Kerk is, ontvangen kan worden, waarover nr. 2933. Vandaar betekent ‘het veld van Efron werd gevestigd’ dat dit tot de Kerk behoort.

2970. Dat de woorden ‘dat in Machpelah was, dat voor Mamre was’ de hoedanigheid en de omvang van de wederverwekking betekenen, blijkt uit de betekenis van Machpelah, namelijk de wederverwekking door het ware, dat van het geloof is; en uit de betekenis van Mamre, te weten de hoedanigheid en omvang.

Door Machpelah wordt, wanneer daaraan het woord spelonk wordt toegevoegd, of wanneer er gezegd wordt ‘de spelonk van Machpelah’ het geloof aangeduid, dat in het duister is, nr.2935; maar door Machpelah wordt wanneer het zonder het woord spelonk genoemd wordt en erna gezegd wordt, dat daar een veld en een spelonk is, de wederverwekking bedoeld; want door het veld en de spelonk wordt het goede en ware van het geloof aangeduid, waardoor de wederverwekking plaatsvindt.

Bovendien was Machpelah een streek waarin ook een graf was, waardoor de wederverwekking wordt aangeduid, nr. 2916.

Mamre echter – omdat het Hebron was, zoals in het volgende, 19de vers wordt gezegd en in Hebron, zoals in (Genesis 13:18) werd gezegd, betekent niets anders dan hoedanigheid en omvang; hier van de wederverwekking, wanneer er Machpelah aan wordt toegevoegd; en van de Kerk, wanneer er Hebron aan wordt toegevoegd; en ook van de innerlijke gewaarwording wanneer er een eikenbos aan wordt toegevoegd, zoals in nr. 1616.

Zo is dus Mamre alleen de bepaling van de staat van iets, want het was de plaats waar Abraham woonde, (Genesis 13:18) en waar Izaäk woonde en waarheen Jakob kwam, (Genesis 35:27).

2971. Dat de woorden ‘het veld en de spelonk, die daarin was’ betekenen ten aanzien van het goede en ware van het geloof, blijkt uit de betekenis van het veld, te weten de Kerk en verder het goede, dat van de Kerk is.

Het hemelse of het goede dat tot de liefde tot de Heer en tot de liefde jegens de naaste behoort, wordt met de aardbodem vergeleken en eveneens met het veld; het wordt ook aardbodem en veld genoemd, omdat het hemelse of het goede datgene is, wat de waarheden van het geloof ontvangt, die met zaden worden vergeleken en ook zaden worden genoemd. En het blijkt uit de betekenis van de spelonk, namelijk het ware van het geloof, dat in het duister is, waarover 2935.

Er wordt gezegd in het duister, omdat het bij de geestelijken is, nrs. 1043, 2708 aan het begin, 2715.

2972. Dat de woorden ‘en alle boom die in het veld was’ de innerlijke erkenningen van de Kerk betekenen, kan uit de betekenis van de boom blijken, namelijk innerlijke gewaarwordingen, wanneer gehandeld wordt over de hemelse Kerk, zie nrs. 103, 2163, maar de erkenningen, wanneer over de geestelijke Kerk wordt gehandeld, zie nr. 2722; hier innerlijke erkenningen, omdat gezegd wordt ‘alle boom die in het veld was’ en dit gevolgd wordt door de woorden ‘die rondom in zijn ganse grens was’ waardoor de uiterlijke erkenningen worden aangeduid.

En uit de betekenis van het veld, namelijk de Kerk, waarover eerder.

Ter wille van deze innerlijke zin wordt melding gemaakt van de boom die in het veld was en rondom in zijn grenzen was; anders zou het de vermelding niet waard zijn in het Woord, dat Goddelijk is.

2973. Dat de woorden ‘die rondom in zijn ganse grens was’ de uiterlijke erkentissen betekenen, blijkt uit de betekenis van de ‘grenzen’ en van ‘rondom’, namelijk de dingen die uiterlijk zijn, waarover nr. 2936; dus betekent hier ‘de boom die rondom in de grens was’ de uiterlijke erkentissen.

De uiterlijke erkentissen zijn die van de rituele en leerstellige dingen, die de uiterlijke dingen van de Kerk zijn; maar de innerlijke erkentissen zijn die van de leerstellige dingen die de innerlijke dingen van de Kerk zijn.

Wat de uiterlijke dingen van de Kerk zijn en wat de innerlijke, is eerder herhaaldelijk gezegd. Bovendien wordt in het Woord hier en daar melding gemaakt van het midden en van de omtrek; zo werd, wanneer er sprake is van het land Kanaän, dit land het midden genoemd, waar Zion en Jeruzalem was, maar de omtrek was daar, waar de omringende natiën woonden. Door het land Kanaän werd het rijk van de Heer uitgebeeld, het hemelse daarvan door Zion en het geestelijke door Jeruzalem, waar de woonplaats van Jehovah of van de Heer was.

De streken, die daar rondom lagen tot aan de grenzen toe, betekenden de hemelse en geestelijke dingen, die in hun volgorde daarvan uitgingen en afgeleid waren; waar de uiterste grenzen waren, daar hielden de uitbeeldingen van de hemelse en geestelijke dingen op. Deze uitbeeldingen ontleenden hun oorsprong aan de dingen die in het rijk van de Heer in de hemelen zijn; daar is de Heer als de Zon in het midden; vandaar komt alle hemelse vlam en alle geestelijk licht.

Zij die het dichtst nabij zijn, zijn in het hoogste licht, maar zij die verder verwijderd zijn, in minder licht; maar zij die het verst verwijderd zijn, in het minste licht en daar zijn de grenzen en begint de hel, namelijk buiten de hemel.

Met de hemelse vlam en het geestelijk licht is het als volgt gesteld: de hemelse dingen die tot de onschuld en de liefde behoren en de geestelijke dingen, die tot de naastenliefde en het geloof behoren, zijn evenredig aan de warmte en het licht welke zij hebben, want daaruit komt alle warmte en licht in de hemelen voort.

Vandaar nu komt het, dat het midden het binnenste betekent en de omtrek het buitenste en dat de dingen die in volgorde van het binnenste tot het buitenste voortgaan, in zo’n graad van onschuld, liefde en naastenliefde zijn, als zij van het midden verwijderd zijn.

Eveneens is het zo gesteld met elk hemels gezelschap; zij die daar in het midden zijn, zijn de besten van dat geslacht en de liefde en naastenliefde van dat geslacht neemt bij hen af al naar gelang de afstand, dat wil zeggen bij hen die daarvan naar verhouding verder afstaan.

Evenzo is het ook met de mens gesteld; zijn binnenste is daar, waar de Heer bij hem woont en van daaruit de dingen regeert die daar rond omheen zijn.

Wanneer de mens toelaat, dat de Heer de omringende dingen tot overeenstemming brengt met de binnenste dingen, dan is de mens in de staat, dat hij in de hemel ontvangen kan worden en dan werken de binnenste, de innerlijke en de uiterlijke dingen als één samen.

Maar wanneer de mens niet toelaat, dat de Heer de omringende dingen tot overeenstemming brengt, dan wijkt de mens voor zoveel van de hemel, als hij dit niet toelaat.

Dat de ziel van de mens in het midden of in zijn binnenste is, en dat het lichaam in de omtrek of in uitersten is, is bekend, want het is het lichaam, dat zijn ziel of zijn geest omringt en omkleedt.

Bij hen die in de hemelse en geestelijke liefde zijn, vloeit van de Heer het goede in door de ziel in het lichaam en vandaar wordt het lichaam verlicht.

Bij degenen echter die in de lichamelijke en wereldse liefde zijn, kan van de Heer het goede niet invloeien door de ziel in het lichaam, maar hun innerlijke dingen zijn in duisternis en vandaar wordt ook het lichaam duister, overeenkomstig wat de Heer leert bij Mattheüs: *‘De lamp des lichaams is het oog; indien dan het oog oprecht is, is het gehele lichaam verlicht; indien het oog boos is, is het gehele lichaam verduisterd.*

Indien dan het licht duisternis is, hoe groot is de duisternis’, (Mattheüs 6:22,23).

Door het oog wordt het verstandelijke aangeduid, dat tot de ziel behoort, nr. 2701.

Maar nog erger is het gesteld met hen van wie de innerlijke dingen duisternis zijn en van wie de uiterlijke dingen als verlicht verschijnen; dit zijn mensen die zich van buiten voordoen als engelen van het licht, maar van binnen duivels zijn; zij worden Babel genoemd; en wanneer bij hen de dingen die rondom zijn, vernietigd worden, worden zij hals over kop in de hel gevoerd.

Deze dingen werden uitgebeeld door Jericho en wel daarmee, dat *‘de muren vielen en de stad aan de vervloeking werd overgegeven, nadat de priesters met de ark zeven maal rondom getrokken waren en de bazuinen geblazen hadden’*, (Jozua 6:1-17); en zij worden bedoeld bij Jeremia: *‘Rust u tegen Babel rondom, gij allen, die de boog spant; juicht over haar rondom; zij heeft haar hand gegeven; haar fundamenten zijn gevallen, haar muren zijn afgebroken’*, (Jeremia 50:14,15).

Hieruit nu blijkt duidelijk, wat ‘rondom’ is.

Bovendien wordt in het Woord soms melding gemaakt van de omtrek, zoals bij, (Jeremia 21:14; 32:44; 46:14; 49:5; Ezechiël 36:3,4,7; Amos 3:11) en elders; en door de omtrekken worden die dingen aangeduid, die uiterlijk zijn; hierover, door de Goddelijke barmhartigheid, elders meer.

2974. Dat de woorden ‘aan Abraham tot een verwerving’ betekenen, dat zij alleen aan de Heer werden toegeschreven, namelijk het al van de wederverwekking naar hoedanigheid en omvang, ten aanzien van het goede en ware van het geloof en dus ten aanzien van alle innerlijke en uiterlijke erkentissen, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer, waarover vaak eerder; en uit de betekenis van de verwerving, namelijk het Zijne en dus alleen aan hem toegeschreven.

Het voornaamste van het geloof is, dat al het goede en al het ware van de Heer is, dus van de Heer alleen.

Hoe innerlijker iemand dit erkent, des te innerlijker is hij in de hemel, want in de hemel wordt het waargenomen dat het zo is en er is daar een sfeer van innerlijke gewaarwording, dat het zo is; want zij zijn in het goede, dat van de Heer alleen is; en dit is het, wat genoemd wordt ‘in de Heer zijn’.

De graden van deze innerlijke gewaarwording nemen af van het midden naar de omtrek toe, zoals hiervoor in nr. 2973 werd gezegd.

2975. Dat de woorden ‘voor de ogen van de zonen Cheths’ betekenen, voor hun verstand, dat wil zeggen voor het verstand van degenen die van de nieuwe geestelijke Kerk zijn, blijkt uit de betekenis van de ogen, te weten het verstand, waarover de nrs. 212, 2701; en uit de betekenis van de zonen Cheths, namelijk diegenen die van de nieuwe geestelijke Kerk zijn, waarover de nrs. 2913, 2928.

Eerder in vers 16 werd gezegd, dat Abraham sprak in de oren van de zonen Cheths, waarmee werd aangeduid, dat het gebeurde overeenkomstig hun vermogen, zie de nrs. 2965, 2967; hier wordt echter gezegd ‘voor de ogen van de zonen Cheths’, waarmee wordt aangeduid dat het gebeurde voor hun verstand.

Het eerste behelst de toepassing op hun wil, dit echter op hun verstand, want de mens wordt naar beide delen hervormd; want wanneer ziel en verstand niet samenstemmen, zodat zij één uitmaken, is de mens niet wederverwekt; dat wil zeggen, wanneer het goede en ware, of wat hetzelfde is, naastenliefde en geloof niet één zijn, want de naastenliefde behoort tot de wil en het geloof tot het verstand.

Dit is de reden, waarom eerst werd gezegd ‘in de oren van de zonen Cheths’, hier echter ‘voor de ogen van de zonen Cheths’.

2976. Dat de woorden ‘van al degenen, die ter poorte zijner stad ingingen’ betekenen, ten aanzien van alle leerstellige zaken, blijkt uit hetgeen eerder in nr. 2943 werd gezegd, waar dezelfde woorden staan.

2977. vers 19. *En na dezen begroef Abraham Sarah, zijn echtgenote, ter spelonk van het veld Machpelah, over de aangezichten van Mamre, dat is Hebron, in het land Kanaän.*

Na dezen betekent, dat het zo was; begroef Abraham Sarah, zijn echtgenote, betekent, dat zij van de Heer het met het goede verbonden ware ontvingen; ter spelonk van het veld Machpelah, over de aangezichten van Mamre, betekent, dat zij dus zo wederverwekt werden, voor zoveel zij konden; dat is Hebron, betekent, dat dit de nieuwe Kerk is; in het land Kanaän, betekent, die één is in het rijk van de Heer.

2978. Dat de woorden ‘na dezen’ betekenen, dat het zo was, blijkt uit het verband, want hier ligt het besluit, namelijk dat zij waren wederverwekt, en dat zo dus de nieuwe geestelijke Kerk was gesticht.

2979. Dat de woorden ‘begroef Abraham Sarah, zijn echtgenote’ betekenen, dat zij van de Heer het met het goede verbonden ware ontvingen, blijkt uit de betekenis van begraven, namelijk wederverwekt worden, zie eerder de nrs. 2917, 2917; dat de mens is wederverwekt, wanneer hij van de Heer het met het goede verbonden ware heeft ontvangen, zal hierna gezegd worden; uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer, waarover vaak eerder; en uit de uitbeelding van Sarah als echtgenote, namelijk het met het goede verbonden ware, waarover de nrs. 2507, 2063, 2065.

Met de wederverwekking van de geestelijke mens is het als volgt gesteld: eerst wordt hij onderricht in de waarheden die van het geloof zijn en dan wordt hij door de Heer in de aandoening van het ware gehouden; tevens wordt hem het goede van het geloof ingeboezemd, dat de liefde jegens de naaste is, maar zó, dat hij dit nauwelijks weet, want het ligt verborgen in de aandoening van het ware en dit met het doel, dat het ware dat van het geloof is, verbonden zal worden met het goede, dat van de naastenliefde is.

In de loop van de tijd groeit de aandoening van het ware dat van het geloof is en het ware wordt ter wille van zijn einddoel beschouwd, namelijk ter wille van het goede, of wat hetzelfde is, ter wille van het leven en dit meer en meer.

Zo wordt het ware in het goede gelegd en wanneer dit plaatsvindt, neemt de mens het goede van het leven op, overeenkomstig het ware dat werd ingeboezemd en zo handelt hij dan ook, of schijnt hij zichzelf toe te handelen vanuit het goede.

Vóór deze tijd was het ware dat van het geloof is, het voornaamste, maar daarna wordt het goede, dat van het leven is, het voornaamste.

Wanneer dit is gebeurd, is de mens wederverwekt, maar hij is wederverwekt overeenkomstig de hoedanigheid en hoeveelheid van het ware, dat in het goede is neergelegd; en wanneer het ware en goede als één samenwerken, is hij wederverwekt overeenkomstig de hoedanigheid en hoeveelheid van het goede.

Zo is het gesteld met alle wederverwekking.

De wederverwekking vindt plaats met het doel, dat de mens in de hemel opgenomen kan worden.

De hemel is niets anders dan het huwelijk van het ware en het goede en van het goede en het ware; zie de nrs. 2508, 2618, 2728, 2729; wanneer het huwelijk van het ware en goede bij de mens niet gevormd wordt, kan hij niet in het hemels huwelijk, dat wil zeggen in de hemel, zijn.

2980. Dat de woorden ‘ter spelonk van het veld Machpelah, over de aangezichten van Mamre’ betekenen, dat zij dus zo wederverwekt werden, voor zoveel zij konden, blijkt uit de betekenis van de spelonk, namelijk het ware van het geloof dat in het duister is, waarover nr. 2935; uit de betekenis van het veld, namelijk het goede van het geloof, waarover nr. 2971; uit de betekenis van Machpelah over de aangezichten van Mamre, of voor Mamre, namelijk de hoedanigheid en omvang van de wederverwekking, waarover in nr. 2970.

Dat zij dus zo door het goede en ware van het geloof wederverwekt werden voor zoveel zij konden, dat wil zeggen, overeenkomstig hun vermogen en verstand, zie de nrs. 2913, 2928, 2975.

2981. Dat de woorden ‘dat is Hebron’ betekenen, dat dit de nieuwe Kerk is, blijkt uit de betekenis van Hebron, namelijk de geestelijke Kerk, waarover eerder in dit hoofdstuk, in nr. 2909.

Daar werd gezegd ‘Kiriath Arba, dat is Hebron’, omdat door Kiriath Arba de Kerk ten aanzien van het ware wordt aangeduid en door Hebron de Kerk ten aanzien van het goede.

Hier wordt echter niet meer Kiriath Arba, maar Hebron gezegd, want er wordt gehandeld over de wederverwekte, die niet meer uit het ware, maar uit het goede handelt, zoals eerder in nr. 2979 werd gezegd.

2982. Dat de woorden ‘in het land Kanaän’ betekenen, welke één is in het rijk van de Heer, blijkt uit de uitbeelding van het land Kanaän, namelijk het rijk van de Heer, waarover in de nrs. 1413, 1437, 1585, 1607.

Met de Kerken van de Heer is het als volgt gesteld: in de oude tijden waren er vele Kerken tegelijk en er bestonden in elk daarvan verschillen in bijzonderheden evenals heden ten dage, ten aanzien van de leerstellige dingen, maar toch maakten zij tezamen één uit en wel hierin, dat zij de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste erkenden als het voornaamste en als het wezenlijke zelf; en dus waren de leerstellige dingen er voor hen niet op gericht, hoe zij zouden denken, maar hoe zij zouden leven.

En wanneer bij alle en elk de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste – dat wil zeggen, het goede van het leven – het wezenlijke is, dan maken de Kerken, hoeveel het er ook zijn, één Kerk uit en dan zijn alle één in het rijk van de Heer.

Van dien aard is ook de hemel; er zijn ontelbare gezelschappen daar, alle onderscheiden, maar toch maken zij één hemel uit, omdat in alle de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste is.

Geheel anders is het echter gesteld met de Kerken die het geloof het wezenlijke van de Kerk noemen, in de mening, dat wanneer zij dit weten en dit denken, zij zalig worden en dit onverschillig hoe hun leven is.

Wanneer dit het geval is, maken verschillende Kerken niet één uit en zelfs zijn het niet eens Kerken.

Het is het goede van het geloof dat de Kerk maakt, dat wil zeggen, het leven zelf van de liefde en van de naastenliefde, overeenkomstig de dingen die van het geloof zijn.

De leerstellige dingen zijn er ten behoeve van het leven; eenieder kan dit weten; wat zijn leerstellige dingen, wanneer die niet zijn ter wille van het einddoel en wat is het einddoel anders dan het leven, of wat zijn de leerstellingen anders dan dat men zo wordt, als zij onderwijzen?

Er wordt weliswaar gezegd, dat het eigenlijke geloof zelf, dat zalig maakt, het vertrouwen is, maar dit vertrouwen kan nooit bestaan dan alleen in het goede van het leven.

Zonder het goede van het leven is er geen opneming en waar geen opneming is, daar is geen vertrouwen, behalve soms een zekere schijn van vertrouwen in ongemakken van ziel of lichaam, wanneer de begeerten van de eigen- en wereldliefde ophouden.

Maar wanneer bij degenen die in het boze van het leven zijn, deze crisis voorbijgaat of verkeert, verdwijnt dit bedrieglijke vertrouwen geheel en al; want ook bij de bozen bestaat een vertrouwen.

Maar wie weten wil van welke aard zijn vertrouwen is, die dient bij zichzelf de aandoeningen en einddoelen te onderzoeken, alsmede de gedragingen van zijn leven.

2983. vers 20. *En het veld en de spelonk, die daarin was, werd aan Abraham gevestigd tot een bezitting van een graf, van de zonen Cheths.*

Het veld en de spelonk die daarin was, werd gevestigd, betekent de Kerken en haar geloof; aan Abraham tot een bezitting van een graf, betekent, dat zij van de Heer alleen was, door de wederverwekking; van de zonen Cheths, betekent, dat zij uit de heidenen was.

2984. Dat de woorden ‘Het veld en de spelonk, die daarin was, werd gevestigd’ de Kerk en haar geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van het veld, namelijk de Kerk, waarover eerder in de nrs. 2969, 2971; en uit de betekenis van de spelonk, namelijk het geloof, waarover de nrs. 2935, 2971.

Er wordt gezegd de Kerk en haar geloof, omdat de Kerk zo wordt genoemd vanwege het goede dat van de naastenliefde is, dus van het leven; en haar geloof vanwege het ware dat daaraan is toegevoegd.

2985. Dat de woorden ‘Aan Abraham tot een bezitting van een graf’ betekenen, dat zij van de Heer alleen was, door de wederverwekking, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer, waarover vaak eerder; en uit de betekenis van de bezitting, namelijk van Hem, die van de Heer alleen; zie nr. 2974; en uit de betekenis van het graf, namelijk de wederverwekking, waarover eveneens eerder in nr. 2916.

2986. Dat de woorden ‘van de zonen Cheths’ betekenen, dat zij een Kerk uit de heidenen was, kan blijken uit de betekenis van de zonen Cheths; de zonen Cheths waren niet degenen, bij wie de Kerk werd ingesteld, maar zij zijn diegenen, door wie deze Kerk werd uitgebeeld. Want alle dingen in het Woord zijn van uitbeeldende aard en ook betekenen zij niet de personen die genoemd worden, maar door middel daarvan de dingen die tot het rijk van de Heer en de Kerk behoren.

Dat door de zonen Cheths de nieuwe Kerk wordt aangeduid of wat hetzelfde is, zij die van de nieuwe Kerk zijn, werd herhaaldelijk eerder gezegd; maar dat het een nieuwe Kerk was van de heidenen of uit de heidenen, blijkt duidelijk uit wat door Abraham tot de zonen Cheths werd gezegd: ‘Ik ben een vreemdeling en inwoner bij u’, vers 4, waarmee werd aangeduid, dat de Heer hun onbekend was en dat Hij niettemin bij hen kan zijn, nr. 2915.

Hieruit blijkt duidelijk dat door de zonen Cheths de Kerk uit de heidenen wordt aangeduid, want het kan van geen anderen gezegd worden, dat de Heer hun onbekend is.

Bovendien moet men weten, dat wanneer er een Kerk ophoudt Kerk te zijn, dat wil zeggen wanneer de naastenliefde te gronde gaat en een nieuwe Kerk door de Heer wordt opgericht, dit zelden, zo ooit plaatsvindt bij hen, bij wie de oude Kerk was, maar bij hen, bij wie tevoren geen Kerk was, dat wil zeggen, bij de heidenen; zo gebeurde het dat er, toen de Oudste Kerk te gronde ging, een nieuwe Kerk – Noach genaamd of de Oude Kerk, die na de vloed was – bij de heidenen werd gesticht, dat wil zeggen, bij hen waar tevoren geen Kerk was; eveneens toen deze Kerk te gronde ging; toen werd de gelijkenis van een Kerk gesticht bij de nakomelingen van Abraham uit Jakob, dus eveneens bij de heidenen.

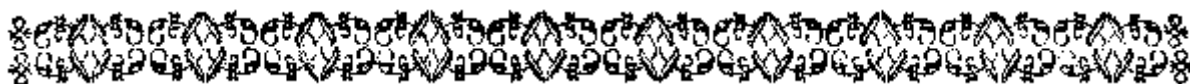
Want Abraham was, toen hij geroepen werd, een heiden, zie de nrs. 1356, 1992, 2559; en Jakobs nakomelingen in Egypte werden nog meer tot heidenen, dermate, dat zij hoegenaamd niets wisten van Jehovah, dus van alle Goddelijke eredienst.

Nadat deze Kerk was voleindigd, werd de oorspronkelijke Kerk uit de heidenen opgericht, nadat de Joden verworpen waren, eveneens zal het ook zo zijn met deze Kerk, de christelijke genaamd.

De reden waarom door de Heer bij de heidenen een nieuwe Kerk wordt gesticht, is deze, dat zij geen beginselen van het valse hebben tegenover de waarheden van het geloof, want zij kennen de waarheden van het geloof niet.

De beginselen van het valse, van kinds af aan ingezogen en naderhand bevestigd, moeten eerst uiteengedreven worden, voordat de mens kan worden wederverwekt en van de Kerk worden; en zelfs kunnen de heidenen niet door de boosheden van het leven de heilige dingen ontwijden, want niemand kan het heilige ontwijden, die niet weet wat het is, nrs. 593, 1008, 1010, 1059.

Daar de heidenen in onwetendheid verkeren, vrij van struikelblokken, zijn zij dus in een betere staat om de waarheden op te nemen, dan zij die van de Kerk zijn; en al diegenen onder hen, die in het goede van het leven zijn, nemen de waarheden gemakkelijk op, zie hierover de nrs. 932, 1032, 1059, 1327, 1328, 1366, 2049, 2051, 2589-2604.

OVER DE UITBEELDINGEN EN OVEREENSTEMMINGEN

2987. Wat uitbeeldingen en wat overeenstemmingen zijn, weten maar weinigen en ook kan niemand weten wat zij zijn, wanneer hij niet weet, dat er een geestelijke wereld is en dat deze onderscheiden is van de natuurlijke wereld; want tussen de geestelijke en de natuurlijke dingen bestaan er overeenstemmingen en de dingen die uit geestelijke dingen in natuurlijke dingen ontstaan, zijn uitbeeldingen.

Overeenstemmingen worden ze genoemd omdat ze overeenstemmen en uitbeeldingen, omdat zij uitbeelden.

2988. Om enige voorstelling van uitbeeldingen en overeenstemmingen te hebben, dient men slechts na te denken over de dingen van het gemoed, namelijk van het denken en van de wil. Deze dingen blinken vaak zo uit het gelaat op, dat zij in de gelaatstreken tevoorschijn komen; vooral de aandoeningen, de innerlijke aandoeningen uit en in de ogen.

Wanneer de dingen die tot het gelaat behoren, als één samenwerken met de dingen die tot het gemoed behoren, wordt gezegd dat zij overeenstemmen en zijn dus overeenstemmingen; de gelaatstreken zelf beelden uit en zijn dus uitbeeldingen.

Evenzo is het gesteld met de dingen die door gebaren in het lichaam plaatsvinden en ook met alle handelingen die door de spieren worden voortgebracht; dat deze dingen plaatsvinden overeenkomstig de dingen die de mens denkt en wil, is bekend.

De gebaren en handelingen zelf, die tot het lichaam behoren, beelden de dingen uit die van het gemoed zijn en zijn uitbeeldingen; en in zoverre zij samenstemmen, zijn het ook overeenstemmingen.

2989. Men kan ook weten dat zulke vormen zoals die in een uitdrukking tevoorschijn komen, niet in het gemoed bestaan, maar dat het alleen de aandoeningen zijn die dus zo worden afgebeeld; en verder dat zulke handelingen, zoals die door de handelingen in het lichaam zichtbaar worden, niet in het gemoed bestaan, maar dat het gedachten zijn, waaraan op die wijze gestalte wordt gegeven.

De dingen die tot het gemoed behoren zijn geestelijk, maar de dingen die tot het lichaam behoren, zijn natuurlijk.

Hieruit blijkt duidelijk dat er overeenstemming bestaat tussen geestelijke en natuurlijke dingen en dat er een uitbeelding is van geestelijke in natuurlijke dingen; of wat hetzelfde is, dat wanneer de dingen, die tot de innerlijke mens behoren in de uiterlijke mens worden afgebeeld, de dingen die in de uiterlijke mens verschijnen, uitbeeldend zijn voor de innerlijke mens en dat de dingen die samenstemmen overeenstemmingen zijn.

2990. Ook is het bekend of het kan bekend zijn, dat er een geestelijke wereld en dat er een natuurlijke wereld is.

In alomvattende zin is de geestelijke wereld, waar geesten en engelen zijn en de natuurlijke wereld waar de mensen zijn.

In het bijzonder genomen is er bij ieder mens een geestelijke en een natuurlijke wereld; zijn innerlijke mens is voor hem de geestelijke wereld en zijn uiterlijke mens is voor hem de natuurlijke wereld; de dingen die vanuit de geestelijke wereld invloeden en zich in de natuurlijke wereld vertonen, zijn in het algemeen uitbeeldingen; en voor zoveel die overeenkomen, zijn het overeenstemmingen.

2991. Dat de natuurlijke dingen uitbeelden en dat ze overeenstemmen, kan men ook hieruit weten, dat het natuurlijke geenszins kan ontstaan dan uit een eerdere oorzaak.

De oorzaak komt uit het geestelijke voort; iets natuurlijks, dat de oorzaak daarvan niet afleidt, bestaat niet.

De natuurlijke vormen zijn werkingen en die kunnen ook niet als oorzaken verschijnen, nog minder als oorzaken van oorzaken of beginselen; maar ze ontvangen hun vormen overeenkomstig het nut in de plaats waar zij zijn; niettemin beelden de vormen van de werkingen de dingen uit die tot de oorzaken behoren, ja zelfs beelden ze dingen uit die tot de beginselen behoren.

Zo beelden dus alle natuurlijke dingen de dingen uit die tot de geestelijke dingen behoren, waarmee zij overeenstemmen; en zelfs beelden ook de geestelijke dingen die dingen uit die tot de hemelse dingen behoren, waaruit zij voortkomen.

2992. Door veel ondervinding is het mij te weten gegeven dat er in de natuurlijke wereld en in de drie rijken ervan niets is, dat niet iets uitbeeldt in de geestelijke wereld, of dat daar niet iets heeft waarmee het overeenstemt.

Behalve uit tal van andere ervaringen kan het ook door de volgende blijken: bij verschillende gelegenheden, toen ik over de ingewanden van het lichaam sprak en het verband naging van de dingen die tot het hoofd behoren en tot de dingen die tot de borst behoren, en zo verder tot de dingen die tot de buik behoren, leidden de engelen, die boven mij waren, mijn gedachten door de geestelijke dingen, waarmee deze ingewanden overeenstemmen, en wel zo dat niets misleidde.

Zij dachten niet in het minst aan de ingewanden van het lichaam, waarover ik dacht, maar aan de geestelijke dingen, waarmee deze overeenstemmen.

Van dien aard is het inzicht van de engelen, dat zij vanuit de geestelijke dingen tot in bijzonderheden alle dingen weten die in het lichaam zijn, ook de meest verborgene, die nooit tot de erkenning van de mens komen kunnen; ja zelfs weten zij tot in bijzonderheden alle dingen in de gehele wereld, zonder enige dwaling en dit omdat uit de geestelijke dingen de oorzaken voortkomen en de beginselen van de oorzaken.

2993. Het is evenzo gesteld met de dingen die in het plantenrijk zijn, waar hoegenaamd niets bestaat dat niet iets uitbeeldt in de geestelijke wereld en daarmee overeenstemt, wat mij herhaaldelijk door een dergelijke omgang met de engelen te weten werd gegeven.

De oorzaken werden mij ook gezegd, namelijk dat de oorzaken van alle natuurlijke dingen vanuit geestelijke dingen zijn en de beginselen van de oorzaken vanuit hemelse dingen; of wat hetzelfde is, dat alle dingen die in de natuurlijke wereld zijn, hun oorzaak afleiden van het ware, dat geestelijk is en hun beginsel van het goede, dat hemels is en dat de natuurlijke dingen daaruit voorkomen overeenkomstig alle verschillen van het ware en goede die in het rijk van de Heer zijn; dus uit de Heer Zelf, uit wie al het goede en ware is.

Deze dingen kunnen wel niet anders dan vreemd lijken, vooral voor hen, die niet met het denken buiten de natuur willen of kunnen oprijzen en die niet weten, wat het geestelijke is en het dus ook niet erkennen.

2994. Zolang de mens in het lichaam leeft, kan hij hiervan trouwens maar weinig voelen en gewaarworden, want de hemelse en geestelijke dingen bij hem vallen in de natuurlijke dingen die in zijn uiterlijke mens zijn en daar verliest hij de zinnelijke en innerlijke gewaarwording van die dingen.

De uitbeeldingen en overeenstemmingen die in zijn uiterlijke mens zijn, zijn ook van dien aard dat zij niet soortgelijk verschijnen aan de dingen waarmee zij in de innerlijke mens zijn en die zij uitbeelden; daarom kunnen zij ook niet tot de erkenning ervan komen, vooraleer hij deze uiterlijke dingen heeft afgelegd.

Welgelukzalig is dan de mens die in overeenstemming is, dat wil zeggen, van wie de uiterlijke mens met de innerlijke overeenstemt.

2995. Daar de mensen van de Oudste Kerk, zie nrs. 1114 tot 1125, in elke bijzonderheid van de natuur iets geestelijks en hemels zagen en wel dermate dat de natuurlijke dingen hun slechts tot voorwerpen dienden om over geestelijke en hemelse dingen te denken, konden zij, als gevolg daarvan, met de engelen spreken en met hen in het rijk van de Heer zijn dat in de hemelen is en tevens in Zijn rijk op aarde of in de Kerk; bij hen waren dus zo de natuurlijke dingen met de geestelijke verbonden en stemden geheel en al overeen.

Anders was het gesteld na deze tijden, toen het boze en valse begon te heersen of toen na de gouden eeuw de ijzeren aanving; want toen werd, omdat er geen overeenstemming meer was, de hemel gesloten en wel dermate, dat zij nauwelijks weten wilden, dat het geestelijke bestond en tenslotte zelfs evenmin dat er een hemel en een hel is en een leven na de dood.

2996. Het is in de wereld een allerdiepste verborgenheid – terwijl niets in het andere leven meer bekend is, zelfs aan iedere geest – dat alle dingen die in het menselijk lichaam zijn, een overeenstemming hebben met de dingen die in de hemel zijn en wel dermate dat er zelfs niet de kleinste bijzonderheid in het lichaam is, waarmee niet iets geestelijks en hemels overeenstemt, of wat hetzelfde is, waarmee niet hemelse gezelschappen overeenstemmen, want deze zijn overeenkomstig alle geslachten en soorten van hemelse en geestelijke dingen en wel in zo'n orde, dat zij tezamen één mens vormen en dit ten aanzien van alle dingen in het algemeen en in het bijzonder, zowel de innerlijke als de uiterlijke.

Dit is de reden, dat de gezamenlijke hemel ook de Grootste Mens wordt genoemd en dit is de reden, dat zo vaak gezegd wordt, dat het ene gezelschap behoort tot een bepaalde streek van het lichaam, het andere gezelschap tot een andere streek.

De oorzaak hiervan is deze: dat de Heer de Enige Mens is en de hemel Hem uitbeeldt en dat het het Goddelijk goede en ware is, dat van Hem komt, dat de hemel maakt; en omdat de engelen daarin zijn, wordt gezegd, dat zij in de Heer zijn.

Echter degenen die in de hel zijn, bevinden zich buiten deze Grootste Mens en stemmen overeen met de afvalstoffen en verder ook met gebreken.

2997. Dit kan men ook enigszins hieruit weten, dat de geestelijke of innerlijke mens – die de geest is van de mens en zijn ziel wordt genoemd – eveneens overeenstemming heeft met zijn

natuurlijke of uiterlijke mens; en dat de overeenstemming van dien aard is, dat de dingen die van de innerlijke mens zijn, geestelijke en hemels zijn, terwijl de dingen die van de uiterlijke mens zijn, natuurlijk en lichamelijk zijn; zoals kan blijken wat eerder in de nrs. 2988, 2989 gezegd is over gelaatstrekken en de handelingen van het lichaam.

De mens is ook ten aanzien van de innerlijke mens een hemel in het klein, omdat hij geschapen is naar het beeld van de Heer.

2998. Dat er dergelijke overeenstemmingen zijn, is mij door vele jaren heen zo vertrouwd geworden, dat nauwelijks iets vertrouwder kan zijn, hoewel het feit zelf van dien aard is, dat de mens niet weet dat het bestaat en niet gelooft dat hij enig verband met de geestelijke wereld heeft, terwijl toch alle verband van hem daaruit voortkomt en noch hijzelf noch enig deel in hem zelfs maar een ogenblik kan bestaan zonder deze verbinding; geheel zijn bestaan komt daaruit voort.

Het is mij ook te weten gegeven, welke gezelschappen van engelen tot elke streek van het lichaam behoren en tevens van welke aard zij zijn, zoals bijvoorbeeld welke gezelschappen en van welke aard behoren tot de streek van de longen; en ook welke gezelschappen en van welke aard tot de streek van de lever; en verder welke gezelschappen en van welke aard tot de zintuigen, zoals het oog, de oren, de tong en tot de overige; hierover zal door de Goddelijk barmhartigheid van de Heer afzonderlijk gehandeld worden.

2999. Bovendien kan er nooit iets in de geschapen wereld bestaan, dat geen overeenstemming heeft met de dingen die in de geestelijke wereld zijn en dat dus niet op zijn eigen wijze iets in het rijk van de Heer uitbeeldt; daaruit komt alle ontstaan en bestaan voort.

Wanneer de mens wist, hoe het met deze dingen is gesteld, zou hij nooit, zoals hij vaak doet, alle dingen aan de natuur toeschrijven.

3000. Vandaar komt het dat alle dingen tot in bijzonderheden, die in het heelal zijn, het rijk van de Heer uitbeelden en wel dermate dat het heelal met zijn gesternten, zijn atmosferen, zijn drie rijken, niets anders is dan een soort uitbeeldend theater van de heerlijkheid van de Heer die in de hemelen is.

In het ‘regnum animale’ beeldt niet alleen de mens uit, maar ook alle dieren, elk afzonderlijk, tot de kleinste en geringste toe, zoals de wormpjes die over de grond kruipen en zich met kruiden voeden.

Wanneer de tijd van hun bruiloften aanbreekt, worden zij poppen en worden erna van vleugels voorzien en zo verheffen zij zich van de grond in de atmosfeer, hun hemel en genieten daar hun vreugde en hun vrijheid, onder elkaar spelend en zich voedend uit een overvloed van bloemen, en leggen eieren en zorgen dan zo voor een nageslacht en daar zij dan in hun hemelse staat zijn, zijn zij ook in hun schoonheid.

Dat deze dingen uitbeeldend zijn voor het rijk van de Heer, kan eenieder zien.

3001. Dat er geen enkel ander leven is dan dat van de Heer, dat invloeit en maakt dat de mens leeft, ja zelfs, dat zowel de goeden als de bozen leven, kan blijken uit wat in de verklaring van het Woord in de nrs. 1954, 2021, 2536, 2658, 2706, 2886 tot 2889 is gezegd en aangetoond.

Met dit leven stemmen de ontvangende dingen overeen, die door deze Goddelijke invloeiing levend worden gemaakt en wel zo, dat zij aan zichzelf toeschijnen uit zichzelf te leven.

Deze overeenstemming bestaat tussen het leven en de ontvangers van het leven.

Zoals de ontvangers zijn, leven zij.

Die mensen die in liefde en naastenliefde zijn, zijn in overeenstemming, want zij harmoniëren en het leven wordt door hen op passende wijze ontvangen.

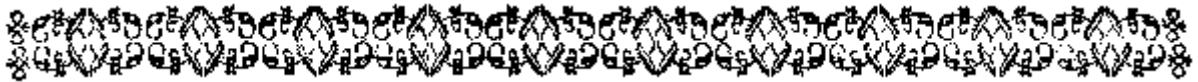
Zij die echter in aan de liefde en de naastenliefde tegenovergestelde dingen zijn, zijn niet in overeenstemming, omdat het leven zelf niet op passende wijze ontvangen wordt; vandaar verschijnt het leven aan hen overeenkomstig hun eigen aard.

Dit kan door vele dingen worden toegelicht, zoals de organen voor de beweging en de organen van de zintuigen, waarin het leven door de ziel invloeit; van welke aard deze zijn, van dien aard zijn hun handelingen en zintuiglijke gewaarwordingen; zoals ook door de voorwerpen, waarin het licht uit de zon invloeit; van dien aard, zoals de ontvangende vormen zijn, van dien aard zijn de kleurschakeringen; maar in de geestelijke wereld zijn alle schakeringen die door de invloeiing van het leven ontstaan, geestelijk; vandaar zo'n verscheidenheid van inzicht en wijsheid.

3002. Hieruit kan ook blijken, hoe alle natuurlijke vormen, zowel de bezielde als de onbezielde, uitbeeldend zijn voor de geestelijke en hemelse dingen die in het rijk van de Heer zijn; dat wil zeggen, dat in de natuur alle dingen tot in bijzonderheden uitbeelden, naar de mate en de hoedanigheid van hun overeenstemming.

3003. Het vervolg over uitbeeldingen en overeenstemmingen aan het einde van het volgende hoofdstuk.

Einde van hoofdstuk drieëntwintig

'Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.' (Mattheüs 6:33).

GENESIS

VIERENTWINTIGSTE HOOFDSTUK

3004. Dat er in de innerlijke zin de allerdiepste verborgenheden verscholen liggen, die tot dusver in niemands gedachte zijn opgekomen, kan blijken uit wat tot dusverre is gezegd en aangetoond en uit hetgeen, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer in wat volgt aangetoond zal worden.

Het allerduidelijkst kan het blijken uit de innerlijke zin van de beide namen van onze Heer, Jezus Christus.

Wanneer deze namen genoemd worden, hebben weinigen een andere voorstelling dan dat het eigennamen zijn, bijna zoals de namen van elk ander mens, zij het wat heiliger.

Weliswaar weten de ontwikkelde mensen, dat Jezus 'de Zaligmaker' betekent en Christus 'de Gezalfde', en hieruit vatten zij een enigszins meer innerlijke voorstelling; maar toch zijn dit niet de dingen die de engelen in de hemel uit deze namen gewaarworden; deze dingen zijn nog Goddelijker; namelijk, zij worden door de naam Jezus – wanneer deze door de mens die het Woord leest, genoemd wordt – het Goddelijk Goede gewaar en door de naam Christus het Goddelijk Ware en door beide namen het Goddelijk huwelijk van het Goede en het Ware en van het Ware en het Goede; dus al het Goddelijke in het hemels huwelijk en dus de hemel; wat het hemels huwelijk is, zie nrs. 2173, 2803.

3005. Dat Jezus in de innerlijke zin het Goddelijk Goede is en Christus het Goddelijk Ware, kan uit vele plaatsen uit het Woord blijken.

Dat Jezus het Goddelijk Goede is, komt omdat Jezus het Heil, de Zaligmaking en de Zaligmaker betekenen en daar deze naam dit betekent, betekent het ook het Goddelijk Goede, want alle zaligmaking is uit het Goddelijk Goede dat van de liefde en barmhartigheid van de Heer is en dus door de opneming daarvan wordt teweeggebracht.

Dat Christus het Goddelijk Ware is, komt omdat Christus de Messias, de Gezalfde en de Koning betekent; dat de Messias, de Gezalfde en de Koning het Goddelijk Ware is, zal uit wat volgt blijken.

3006. Deze dingen zijn het die de engelen gewaarworden, wanneer Jezus Christus genoemd wordt en deze dingen zijn het, die daarmee worden aangeduid, dat er in geen andere Naam heil is en daarmee dat de Heer zo vaak van Zijn Naam spreekt, zoals bij Johannes:

'Zo wat gij vragen zult in Mijn Naam, dat zal Ik doen', (Johannes 14:13-16).

Bij dezelfde: *'Deze dingen zijn geschreven, opdat gij gelooft, dat Jezus is Christus, de Zoon Gods; en opdat gij, gelovende, het leven hebt in Zijn Naam'*, (Johannes 20:31) en elders.

Dat de naam alles is in één samenvatting, waardoor de Heer vereerd wordt en dus de hoedanigheid van alle eredienst en van alle leer, zie nr. 2724, hier dus het goede van de liefde en van de naastenliefde, verbonden met het ware van het geloof; wat de samenvatting is van alle leer en van alle eredienst.

3007. Dat Christus hetzelfde is als Messias, Gezalfde en Koning en dat Messias, Gezalfde en Koning hetzelfde is als het Goddelijk ware, kan duidelijk zijn.

3008. Wat het eerste betreft, namelijk dat Christus hetzelfde is als Messias, Gezalfde en Koning, blijkt duidelijk uit de volgende plaatsen in het Woord; bij Johannes:

‘Andreas vond zijn eigen broeder Simon en zei tot hem: Wij hebben gevonden de Messias, hetwelk is, overgezet zijnde, Christus’, (Johannes 1:43).

Bij dezelfde: *‘Velen uit de schare, dit woord horende, zeiden: Deze is waarlijk de profeet; anderen zeiden: Deze is Christus; anderen zeiden echter: Zal dan Christus uit Gallilea komen; zegt de Schrift niet, dat Christus komen zal uit de zede Davids en uit Bethlehem, de stad waar David was’*, (Johannes 7:40-42); Christus staat hier klaarblijkelijk voor Messias, die zij verwachtten.

Bij dezelfde: *‘Hebben de oversten nu wel waarlijk geweten, dat deze waarlijk is Christus; doch van dezen weten wij, van waar hij is; maar wanneer Christus komt, weet niemand van waar Hij is’*, (Johannes 7:25-27); Christus staat voor Messias; dat niemand zou weten, van waar Hij is, kwam omdat Hij niet erkend zou worden.

Bij dezelfde: *‘De Joden omringden Jezus en zeiden tot Hem: Hoe lang houdt Gij onze ziel op: indien Gij Christus zijt, zeg het ons vrijuit.*

Jezus antwoordde hun: Ik heb het u gezegd, maar gij gelooft het niet’, (Johannes 10:24,25); hier staat Christus eveneens voor Messias die zij verwachtten.

Bij dezelfde: *‘De schare antwoordde: Wij hebben uit de Wet gehoord, dat Christus blijft in der eeuwigheid’*, (Johannes 12:34); Christus voor Messias.

Bij dezelfde: *‘Martha zei: Ik heb geloofd dat Gij zijt Christus, de Zoon Gods, die in de wereld komen zou’*, (Johannes 11:27), namelijk dat Hij de Messias was.

Bij Lukas: *‘Er was een mens te Jeruzalem, wiens naam van Simeon; en hem was het antwoord gedaan door de Heilige Geest, dat hij de dood niet zien zou, eer hij de Christus des Heren zou zien’*, (Lukas 2:25,26) voor: dat hij de Messias of de Gezalfde van Jehovah zou zien.

Bij dezelfde: *‘Jezus zei tot de discipelen: Maar gijlieden, wie zegt gij, dat Ik ben.*

Petrus antwoordende, zei: De Christus Gods’, (Lukas 9:20; Markus 8:29) en ook elders, zoals bij (Mattheüs 26:63,64; Johannes 6:68,69; Markus 14:61,62).

Daar nu Christus en Messias hetzelfde is en Christus in de Griekse taal en Messias in de Hebreeuwse taal de Gezalfde betekent, blijkt hieruit duidelijk, dat Christus hetzelfde is als de Gezalfde en eveneens hetzelfde als Koning, want koningen werden in het algemeen gezalfden genoemd, zoals duidelijk wordt op vele plaatsen in de historische gedeelten van het Woord, en ook in de profetische gedeelten, zoals bij David: *‘De koningen der aarde stellen zich op en de vorsten beraadslagen tezamen tegen Jehovah en tegen Zijn Gezalfde’*, (Psalm 2:2).

Bij dezelfde: *‘Alsnu weet ik, dat Jehovah Zijn Gezalfde behoudt; Hij zal Hem antwoorden uit de hemel zijner heiligheid, in de mogendheden des heils Zijner rechterhand’*, (Psalm 20:7).

Bij dezelfde: *‘Jehovah is hunlieder sterkte en Hij is de sterkte der verlossingen Zijns gezalfden’*, (Psalm 28:8).

Bij Samuël: *‘Jehovah zal Zijn Koning sterkte geven en de hoorn Zijns gezalfden verhogen’*, (1 Samuël 2:10); hier en herhaaldelijk elders staat de Gezalfde voor Koning.

In de oorspronkelijke taal leest men Messias.

In deze profetische woorden wordt in de innerlijke zin over de Heer gehandeld en dat Hij de Koning is, blijkt ook duidelijk uit plaatsen in het Nieuwe Testament, zoals bij Mattheüs: *‘De stadhouder vroeg Jezus: Zijt Gij de Koning der Joden; Jezus zei hem: Gij zegt het’*, (Mattheüs 27:11).

Bij Lukas: *‘Pilatus ondervroeg Jezus, zeggende: Zijt Gij de Koning der Joden; Hij hem antwoordende, zei: Gij zegt het’*, (Lukas 23:3; Markus 15:2).

Bij Johannes: *‘Zij riepen: Hosanna, gezegend is Hij, die komt in de naam des Heren, de Koning Israëls’*, (Johannes 12:13); bij dezelfde: *‘Nathanaël zei: Rabbi, Gij zijt de Zoon Gods, Gij zijt de Koning Israëls’*, (Johannes 1:50).

3009. Wat het tweede betreft, namelijk dat Messias, Gezalfde en Koning hetzelfde is als het Goddelijk Ware, dit blijkt uit verschillende plaatsen in het Woord en is herhaaldelijk in de verklaringen aangetoond, zoals in de nrs. 1672, 1728, 2015, 2069.

En de Heer zelf leert dit bij Johannes: *‘Pilatus zei tot Jezus: Zijt Gij dan een Koning. Jezus antwoordde: Gij zegt het, want Ik ben een Koning; hiertoe ben Ik geboren en hiertoe ben Ik in de wereld gekomen, opdat Ik van de waarheid getuigenis geven zou.*

Eenieder die uit de waarheid is, hoort Mijn stem’, (Johannes 18:37).

Hieruit blijkt, dat het het Goddelijk Ware zelf is, waaruit de Heer Koning werd genoemd. Dat koningen gezalfd werden en vandaar gezalfden werden genoemd, vond hierin zijn oorzaak, dat de olie, waarmee zij gezalfd werden, het goede betekende, zie nrs. 886, 2832 en dat het ware, dat de koning betekende, uit het goede was, en dus het ware van het goede was; en dat dus het koningschap bij hen de Heer zou uitbeelden ten aanzien van het Goddelijk Ware, dat uit het Goddelijk Goede is en dus het Goddelijk huwelijk van het goede in het ware, terwijl het priesterschap het Goddelijk huwelijk van het ware in het goede uitbeeldde; het laatstgenoemde wordt door Jezus aangeduid, het eerstgenoemde door Christus.

3010. Hieruit blijkt duidelijk, wat door de Christussen bij Mattheüs wordt aangeduid:

‘Ziet toe, dat niemand u verleide; want velen zullen komen onder Mijn Naam, zeggende: Ik ben de Christus; en zij zullen velen verleiden.

Alsdan zo iemand tot ulieden zal zeggen: Ziet, hier is de Christus, of daar, gelooft het niet; want er zullen valse Christussen en valse profeten opstaan’, (Mattheüs 24:4,5,23,24; Markus 13:21,22).

Hier worden door de valse Christussen niet-Goddelijke waarheden of valsheden aangeduid en door de valse profeten degenen die ze onderwijzen, nr. 2534.

Bij dezelfde: *‘Gij zult niet meesters genoemd worden, want één is uw Meester, Christus’,* (Mattheüs 23:10); Christus staat voor het Goddelijk Ware.

Hieruit blijkt duidelijk, wat een christen is, namelijk hij, die in het ware uit het goede is.

3011. Hieruit kan men zien, welke verborgenheden het Woord in zich draagt, die nooit in de erkenning van iemand kunnen komen, dan alleen door de innerlijke zin.

GENESIS 24 : 1 – 67

1. En Abraham, de grijsaard, kwam in de dagen en Jehovah zegende Abraham in alles.
2. En Abraham zei tot zijn knecht, de oudste van zijn huis, de dienaar van alles, wat hij had: *Leg, ik bid u, uw hand onder mijn dij.*
3. En ik zal u doen zweren bij Jehovah, de God des hemels en de God der aarde, dat gij voor mijn zoon niet nemen zult een vrouw uit de dochters van de Kanaäniet, in het midden van wie ik woon.
4. Maar gij zult gaan naar mijn land en naar mijn geboorte en voor mijn zoon Izaäk een vrouw nemen.
5. En de knecht zei tot hem: *Misschien wil de vrouw niet achter mij gaan naar dit land; zal ik wederbrengende uw zoon wederbrengen naar het land van waar gij uitgegaan zijt.*
6. En Abraham zei tot hem: *Wacht u, dat gij mijn zoon niet misschien weder daarheen brengt.*

7. *Jehovah de God des hemels, die mij uit het huis van mijn vader en uit het land van mijn geboorte genomen heeft en die tot mij gesproken heeft, en die mij gezworen heeft, zeggende: Aan uw zaad zal Ik dit land geven; Hij zal Zijn engel voor u zenden en gij zult voor mijn zoon een vrouw van daar nemen.*
8. *En indien de vrouw niet achter u wil gaan en gij zijt rein van deze mijn eed, alleenlijk breng mijn zoon daar niet weder heen.*
9. *En de knecht legde zijn hand onder de dij van Abraham, zijn heer en hij zwoer hem over dit woord.*
10. *En de knecht nam tien kamelen van de kamelen van zijn heer, en hij ging en al het goed van zijn heer was in zijn hand; en hij stond op en ging naar Aram Naharaim, naar de stad van Nachor.*
11. *En hij deed de kamelen neerknielen, van buiten de stad, bij de put der wateren, tegen de avondtijd, tegen de tijd als de putsters uitkomen.*
12. *En hij zei: Jehovah God van mijn heer Abraham, doe, ik bid u, heden voor mij ontmoeten en doe barmhartigheid met mijn heer Abraham.*
13. *Zie, ik sta boven aan de fontein der wateren en de dochters van de mannen van de stad zijn uitgaande om wateren te putten.*
14. *En het zij, dat het meisje, tot wie ik zeg: Neig, ik bid u, uw kruik en ik zal drinken; en zij zal zeggen: Drink en ik zal ook uw kamelen drenken, diezelve hebt gij bestemd voor uw knecht Izaäk; en hierin zal ik kennen dat Gij barmhartigheid met mijn heer gedaan hebt.*
15. *En het geschiedde, dat hij nauwelijks geëindigd had te spreken, en ziet, Rebekka kwam uit, welke aan Bethuël geboren was, de zoon van Milkah, de echtgenote van Nachor, de broeder van Abraham, en zij had haar kruik op haar schouder.*
16. *En het meisje was zeer goed van aanzien, een maagd en geen man had haar bekend; en zij ging af naar de fontein en vulde haar kruik en ging op.*
17. *En de knecht liep haar tegemoet en hij zei: Laat mij, ik bid u, een weinig waters uit uw kruik slurpen.*
18. *En zij zei: Drink, mijn heer; en zij haastte zich en liet haar kruik neder op haar hand en zij liet hem uitdrinken.*
19. *En zij had voleindigd hem te laten uitdrinken en zij zei: Ik zal ook voor uw kamelen putten, totdat zij voleindigd hebben te drinken.*
20. *En zij haastte zich en ledigde haar kruik in de drinkbak en zij liep weer naar de put om te putten en zij putte voor al zijn kamelen.*
21. *En de man verbaasde zich over haar, zich inhoudende, om te weten of Jehovah zijn weg voorspoedig gemaakt had, of niet.*
22. *En het geschiedde, als de kamelen voleindigd hadden te drinken en de man nam een gouden spang, waarvan het gewicht was van een halve sikkal en twee armingen op haar handen, tien van goud hun gewicht.*
23. *En hij zei: Wiens dochter zijt gij; geef het mij, ik bid u, te kennen; is er ook ten huize van uw vader plaats voor ons, om te vernachten.*
24. *En zij zei tot hem: Ik ben de dochter van Bethuël, de zoon van Milkah, die zij Nachor voortgebracht heeft.*
25. *En zij zei tot hem: Ook is er stro en ook veel voeders bij ons, ook plaats om te vernachten.*
26. *En de man neigde zich en boog zich neder voor Jehovah.*
27. *En hij zei: Gezegend zij Jehovah de God van mijn heer Abraham, die Zijn barmhartigheid en Zijn waarheid niet nagelaten heeft van met mijn heer; ik ben in de weg; Jehovah heeft mij geleid tot het huis van de broederen van mijn heer.*
28. *En het meisje liep en gaf haar moeders huis te kennen overeenkomstig deze woorden.*

29. En Rebekka had een broeder en zijn naam was Laban; en Laban liep tot de man naar buiten tot de fontein.
30. En het geschiedde, als hij zag de spang en de armringen op de handen van zijn zuster; en als hij hoorde de woorden van zijn zuster Rebekka, zeggende: Aldus heeft de man tot mij gesproken; en hij kwam tot de man, en ziet, hij stond bij de kamelen, bij de fontein.
31. En hij zei: Kom, gij gezegende van Jehovah, waarom staat gij buiten; en ik heb het huis geveegd en er is plaats voor de kamelen.
32. En de man kwam in het huis en ontgordde de kamelen en gaf de kamelen stro en voer; en water om zijn voeten te wassen en de voeten van de mannen, die met hem waren.
33. En hem werd te eten voorgezet; en hij zei: Ik eet niet, totdat ik mijn woorden gesproken heb.
- En hij zei: Spreek.
34. En hij zei: Ik ben een knecht van Abraham.
35. En Jehovah heeft mijn heer zeer gezegend en hem groot gemaakt en heeft hem gegeven kudde van kleinvee en kudde van grootvee en zilver en goud, en knechten en maagden, en kamelen en ezels.
36. En Sarah, de echtgenote van mijn heer, heeft mijn heer een zoon gebaard, na haar ouderdom; en hij heeft hem gegeven alles wat hij heeft.
37. En mijn heer heeft mij doen zweren, zeggende: Gij zult voor mijn zoon niet een vrouw nemen uit de dochteren van de Kanaäniet, in wiens land ik woon.
38. Gij zult niet dan naar het huis van mijn vaders gaan en naar mijn familie en zult voor mijn zoon een vrouw nemen.
39. En ik zei tot mijn heer: Misschien zal de vrouw niet achter mij gaan.
40. En hij zei tot mij: Jehovah, voor wie ik gewandeld heb, zal Zijn engel met u zenden en uw weg voorspoedig maken; en gij zult voor mijn zoon een vrouw nemen, uit mijn familie en uit mijn vaders huis.
41. Dan zult gij van mijn bezwering rein zijn, wanneer gij tot mijn familie gekomen zult zijn; en indien zij aan u niet zullen geven en gij zult rein zijn van mijn bezwering.
42. En ik kwam heden aan de fontein en ik zei: Jehovah God van mijn heer Abraham, indien het bij u is, ik bid u, mijn weg voorspoedig te maken, op welke ik ga.
43. Zie, ik sta bij de fontein der wateren en het zij, dat de jonkvrouw, die uitkomen zal om te putten, en tot welke ik zeg: Laat mij, ik bid u, een weinig waters drinken uit uw kruik;
44. En zij tot mij zeggen: Drink gij ook en ik zal ook uw kamelen putten; dat deze die vrouw zij, die Jehovah voor de zoon van mijn heer heeft bestemd.
45. Ik had nauwelijks geëindigd te spreken tot mijn hart, en zie, Rebekka kwam uit en zij had haar kruik op haar schouder en zij kwam af tot de fontein en putte; en ik zei tot haar: Laat mij, ik bid u, drinken.
46. En zij haastte zich en liet haar kruik van zich neder en zei: Drink gij en ik zal ook uw kamelen drenken; en ik dronk en zij drenkte ook de kamelen.
47. En ik vroeg haar en zei: Wiens dochter zijt gij; en zij zei: De dochter van Bethuël, de zoon van Nachor, welke Milkah hem gebaard heeft; en ik legde de spang op haar neus en de armringen op haar handen.
48. En ik neigde en boog mij neder voor Jehovah en ik zegende Jehovah, de God van mijn heer Abraham, die mij in de weg der waarheid geleid had, om de dochter van de broeder van mijn heer voor zijn zoon te nemen.
49. En nu, zo gijlieden barmhartigheid en waarheid met mijn heer doen zult, geeft het mij te kennen; en zo niet, geeft het mij te kennen, en ik zal ter rechterhand zien of ter linkerhand.

50. En Laban antwoordde en Bethuël, en zij zeiden: Van Jehovah is het woord uitgegaan, wij kunnen kwaad noch goed tot u spreken.
51. Zie, Rebekka is voor u; neem haar en ga, en zij worde een vrouw voor de zoon van uw heer, gelijk Jehovah gesproken heeft.
52. En het geschiedde, als Abrahams knecht hun woorden hoorde, en hij boog zich neder ter aarde voor Jehovah.
53. En de knecht langde voort vaten van zilver en vaten van goud en klederen en hij gaf ze aan Rebekka en hij gaf kostbaarheden aan haar broeder en haar moeder.
54. En zij aten en dronken, hij en de mannen die met hem waren; en zij vernachtten en zij stonden 's morgens op en hij zei: Zend mij naar mijn heer.
55. En haar broeder zei en haar moeder: Laat het meisje een dag of tien bij ons blijven; daarna zult gij gaan.
56. En hij zei tot hen: Houdt mij niet op en Jehovah heeft mijn weg voorspoedig gemaakt; zend mij, en ik zal gaan tot mijn heer.
57. En zij zeiden: Laat ons het meisje roepen en haar mond vragen.
58. En zij riepen Rebekka en zeiden tot haar: Zult gij met deze man gaan; en zij zei: Ik zal gaan.
59. En zij zonden Rebekka, hun zuster en haar voedster, en Abrahams knecht en zijn mannen.
60. En zij zegenden Rebekka en zeiden tot haar: Onze zuster, word gij tot duizenden van tienduizenden, en uw zaad erve de poort van uw haters.
61. En Rebekka stond op en haar meisjes, en zij reden op kamelen en gingen achter de man; en de knecht nam Rebekka en ging.
62. En Izaäk kwam, komende van Beer-lachai-roï, en hij woonde in het land van het zuiden.
63. En Izaäk ging uit om te overdenken in het veld, tegen de avond en hij hief zijn ogen op, en zag, en ziet, de kamelen kwamen.
64. En Rebekka hief haar ogen op en zij zag Izaäk en zij viel van de kameel af.
65. En zij zei tot de knecht: Wie is die man, die daar in het veld ons tegemoet wandelt; en de knecht zei: dat is mijn heer; en zij nam de sluier en bedekte zich.
66. En de knecht verhaalde aan Izaäk al de woorden, die hij gedaan had.
67. En Izaäk bracht haar in de tent van zijn moeder Sarah; en hij nam Rebekka, en zij was hem ter vrouw, en hij had haar lief; en Izaäk was getroost na zijn moeder.

INHOUD

3012. Er wordt in de innerlijke zin de gehele voortgang beschreven van de verbinding van het ware met het goede, in het Goddelijk Redelijke van de Heer; in dit hoofdstuk de voortgang van de inwijding die aan de voortgang voorafgaat.

Izaäk is het goede van het Redelijke; Rebekka is hier het ware, dat in het goede ingewijd moet worden.

Laban is de aandoening van het goede in de natuurlijke mens.

3013. De voortgang van de inwijding wordt in de innerlijke zin als volgt beschreven; toen de staat daar was en alle dingen door de Heer in Goddelijk hemelse orde waren gesteld, opdat het Goddelijk Ware verbonden zou worden met het Goddelijk Goede van Zijn Redelijke en dit langs de gewone weg uit de natuurlijke mens, namelijk uit wetenschappelijke dingen,

erkentnissen en leerstellige dingen, die daarin zijn – dat toen door de Goddelijke invloeiing van de Heer daaruit waarheden werden opgeroepen, en werden ingewijd in het Goede in het Redelijke en Goddelijk gemaakt.

Zo werd dus het redelijke door de Heer Goddelijk gemaakt, zowel ten aanzien van het Goede, als ten aanzien van het Ware.

3014. Uit dit hoofdstuk en uit het volgende kan blijken welke verborgenheden de innerlijke zin van het Woord bevat.

DE INNERLIJKE ZIN

3015. vers 1.

En Abraham, de grijsaard, kwam in de dagen, en Jehovah zegende Abraham in alles.

Abraham, de grijsaard, kwam in de dagen, betekent, toen de staat daar was, dat het Menselijke van de Heer Goddelijk zou worden; en Jehovah zegende Abraham in alles, betekent, toen alle dingen door de Heer in de Goddelijke orde waren gesteld.

3016. Dat de woorden ‘Abraham, de grijsaard, kwam in de dagen’ betekenen, toen de staat daar was, dat het Menselijke van de Heer Goddelijk zou worden, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer, waarover in de nrs. 1893, 1965, 1989, 2011, 2172, 2198, 2501, 2833, 2836) en herhaaldelijk elders; uit de betekenis van grijsaard of ouderdom, namelijk het afleggen wat menselijk is en aantrekken wat hemels is, zie de nrs. 1854, 2198; en wanneer het op de Heer betrekking heeft, dan is het het Goddelijke aantrekken; en uit de betekenis van de dag, te weten de staat, waarover in de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788; vandaar de betekenis van ‘in de dagen komen’, namelijk toen de staat daar was.

Dat ‘de grijsaard’ en ‘in de dagen komen’ deze dingen betekenen, komt omdat er bij de engelen geen voorstelling is van de ouderdom, noch van het voortschrijden van de leeftijd, dat ‘het in de dagen komen’ is, maar een voorstelling van de staat ten aanzien van het leven, waarin zij zijn.

Wanneer daarom in het Woord melding wordt gemaakt van het vorderen in leeftijd en van ouderdom, kunnen de engelen, die bij de mens zijn, geen andere voorstelling hebben, dan van de staat van het leven waarin zij zijn en waarin de mensen zijn wanneer zij de leeftijden doorlopen tot de laatste leeftijd toe, en wel dat zij dus zo geleidelijk het menselijke afleggen en het hemelse aantrekken; want het menselijk leven is van de vroegste kindsheid tot de ouderdom niets anders dan een voortgang van de wereld tot de hemel en de laatste leeftijd, die de dood is, is de overgang zelf.

Daarom is de begrafenis de wederopstanding, omdat die de volledige aflegging is, zie nrs.2916, 2917.

Aangezien de engelen in een dergelijke voorstelling zijn, kan door ‘in de dagen komen’ en door de ouderdom in de innerlijke zin, die voornamelijk voor de engelen is en voor de mensen die van een engelengemoed zijn, niets anders aangeduid zijn.

3017. Dat de woorden ‘en Jehovah zegende Abraham in alles’ betekenen, toen alle dingen door de Heer in de Goddelijke orde waren gesteld, blijkt hieruit, dat Jehovah de Heer is ten aanzien van het Goddelijke zelf, nrs. 1343, 1736, 1815, 2004, 2005, 2018, 2025, 2921; en dat Abraham hier de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke uitbeeldt, nrs. 2833, 2836;

en daarom wordt, wanneer gezegd wordt, dat Jehovah Abraham in alles zegende, in de innerlijke zin bedoeld, dat de Heer uit het Goddelijk zelf in Zijn Menselijke alle dingen in de Goddelijke orde had gesteld; want ‘zegenen’, wanneer het gezegd wordt van het Menselijke van de Heer, betekent deze dingen.

Want ‘gezegend worden’ is, wanneer het op de mens betrekking heeft, verrijkt worden met het geestelijk en hemels goede, nrs. 981, 1096, 1420, 1422; en hij wordt daarmee verrijkt, wanneer de dingen bij hem door de Heer in de geestelijke en hemelse orde worden gebracht, dus in het beeld en de gelijkenis van de Goddelijke orde, nr. 2475; de wederverwekking van de mens is ook niets anders.

Wat het echter zeggen wil, dat alle dingen door de Heer in Zijn Menselijke in de Goddelijke orde werden gesteld, blijkt duidelijk uit hetgeen in dit hoofdstuk volgt, namelijk dat Zijn Goddelijk Redelijke, door Izaäk uitgebeeld, dat ontvangen werd van het Goddelijk Goede, uitgebeeld door Abraham en geboren uit het Goddelijk Ware, uitgebeeld door Sarah, nu in deze Goddelijke orde was gesteld, zodat de Goddelijke waarheden uit het Menselijke zelf daarmee verbonden konden worden.

Dit zijn de verborgenheden die in dit hoofdstuk in de innerlijke zin besloten liggen, en waarover de engelen een helder licht hebben door de Heer, want in het licht van de hemel komen deze dingen uit als op klaarlichte dag; maar in het licht van de wereld, waarin de mens is, komt er nauwelijks iets van uit, behalve dan op duistere wijze iets bij de wederverwekte, want hij is in enig licht van de hemel.

3018. vers 2. *En Abraham zei tot zijn knecht, de oudste van zijn huis, de bedienaar van alles, wat hij had: Leg, ik bid u, uw hand onder mijn dij.*

Abraham zei tot zijn knecht, de oudste van zijn huis, betekent de ordening en de invloeiing van de Heer in Zijn Natuurlijke, hetgeen ‘de knecht, de oudste van het huis’ is; de bedienaar van alles wat hij had, betekent de diensten van de natuurlijke mens; leg, ik bid u, uw hand onder mijn dij, betekent de verplichting daarvan ten aanzien van het vermogen tot het goede van de echtelijke liefde.

3019. Dat de woorden ‘Abraham zei tot zijn knecht, de oudste van zijn huis’ de ordening en de invloeiing van de Heer betekenen in Zijn natuurlijke, hetgeen ‘de knecht, de oudste van het huis’ is, blijkt uit de betekenis van ‘zeggen’ hier, te weten bevelen, aangezien het tot een knecht is gericht; en aangezien er gehandeld wordt over de rangschikking van de dingen die in de natuurlijke mens zijn door het Goddelijke, betekent ‘zeggen’ ordenen en invloeien, want al wat gedaan wordt in de natuurlijke of uiterlijke mens, wordt geordend door de redelijke of innerlijke mens en vindt plaats door invloeiing.

Dat ‘de knecht, de oudste van het huis’ het natuurlijke of de natuurlijke mens is, kan blijken uit de betekenis van de knecht, namelijk dat wat lager is en het hogere dient, of wat hetzelfde is, wat meer uiterlijk is en dient wat innerlijker is, zie de nrs. 2541, 2567.

Alle dingen die tot de natuurlijke mens behoren, zoals wetenschappelijke dingen van elke soort, zijn niets anders dan dienstbare dingen, want zij zijn dienstbaar aan het redelijke, opdat dit evenwichtig kan denken en juist willen.

Dat ‘de oudste van het huis’ de natuurlijke mens is, kan blijken uit wat hierna volgt.

3020. Dat de woorden ‘de bedienaar van alles, wat hij had’ de diensten van de natuurlijke mens betekenen, blijkt uit de betekenis van bedienen en wel van alles bedienen, namelijk het vervullen van diensten of plichten.

Dat het met de natuurlijke mens ten aanzien van de redelijke, of wat hetzelfde is, met de uiterlijke mens ten aanzien van de innerlijke, soortgelijk gesteld is als met een dienaar in het huis, zie nr. 1795.

Alle dingen die in de mens zijn, gedragen zich als één huis, dat wil zeggen, als één familie, namelijk dat er iemand is, die de plicht van heer des huizes vervult en anderen die de plicht van knechten vervullen.

Het redelijk gemoed zelf is dat, wat alle dingen beschikt zoals een heer des huizes en die door de invloeiing in het natuurlijk gemoed ordent, maar het is het natuurlijk gemoed dat dient en bedient.

Daar het natuurlijk gemoed onderscheiden is van het redelijk gemoed en een graad lager is dan dit en ook als vanuit het eigene handelt, wordt ter vergelijking ‘een knecht, de oudste van het huis’ genoemd en bedienaar van alles, wat het redelijk gemoed daar heeft.

Dat het natuurlijk gemoed van het redelijk gemoed is onderscheiden en van een lagere graad is en in een zeker eigene is, kan blijken uit de dingen die zich daarin bevinden en uit de diensten ervan.

De dingen die daarin zijn, zijn alle wetenschappelijke dingen, dus ook alle erkentissen van elke soort, in één woord, alle dingen en elke bijzonderheid, die tot het uiterlijke of lichamelijke geheugen behoren, waarover nr. 2471, 2480.

Tot dit gemoed behoort ook al wat tot de verbeelding behoort, wat het innerlijk zinnelijke bij de mens is en die vooral sterk is bij knapen en in de eerste jaren van zijn jongeman zijn.

Tot dit gemoed behoren ook alle natuurlijke aandoeningen, die de mens met de redeloze dieren gemeen heeft; hieruit blijkt duidelijk, welke de diensten ervan zijn.

Het redelijk gemoed is echter innerlijker; de erkentissen die daarin zijn, liggen niet voor de mens open, maar zijn, zolang hij in het lichaam leeft, onwaarneembaar; want het zijn alle dingen, in het algemeen en in het bijzonder, die tot het innerlijk geheugen behoren, waarover de nrs. 2470, 2471, 2473, 2474, 2489, 2490.

Tot dit gemoed behoort ook al het denkvermogen, dat gevoelig is voor het behoorlijke en rechtvaardige en eveneens voor het ware en goede; evenzo alle geestelijke aandoeningen, die eigenlijk menselijk zijn en waardoor de mens van de redeloze dieren wordt onderscheiden.

Door deze dingen vloeit dit gemoed in het natuurlijk gemoed en wekt de dingen op die daarin zijn en beschouwt ze met een zekere bespiegeling en oordeelt en besluit op deze wijze.

Dat deze beide gemoederen onderscheiden zijn, blijkt duidelijk hieruit, dat bij velen het natuurlijk gemoed over het redelijk gemoed heerst, of wat hetzelfde is, de uiterlijke mens over de innerlijke; en dat het alleen bij diegenen niet heerst maar dient, die in het goede van de naastenliefde zijn, dat wil zeggen, die zich door de Heer laten leiden.

3021. Dat de woorden ‘leg, ik bid u, uw hand onder mijn dij’ de verplichting daarvan betekenen ten aanzien van het vermogen tot het goede van de echtelijke liefde, blijkt uit de betekenis van de hand, namelijk de macht, zie nr. 878; en uit de betekenis van de dij, namelijk het goede van de echtelijke liefde, waarover hierna.

Dat het de verplichting tot dat vermogen is, blijkt hieruit, dat zij die tot iets in verband met de echtelijke liefde verplicht werden, volgens een oud gebruik de hand legden onder de dij van hem, aan wie zij verplicht werden en zo werden zij door hem onder ede gesteld, en dit met als oorzaak hiervan, dat de dij de echtelijke liefde betekende en de hand de macht of voor zoveel mogelijk.

Want alle delen van het menselijk lichaam stemmen overeen met geestelijke en hemelse dingen in de Grootste Mens, die de hemel is, zoals in de nrs. 2996, 2998 is aangetoond en in wat volgt nog meer zal worden aangetoond door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer. De dij zelf met de lendenen stemmen overeen met de echtelijke liefde.

Deze zaken waren de Oudsten bekend en daarom hadden zij vele gebruiken die hierop berustten, onder meer ook dit, dat zij de hand onder de dij legden, wanneer zij tot iets goeds van de echtelijke liefde verplicht werden.

De erkenning van dergelijke dingen, welke bij de Oudsten in de hoogste achting stond en tot de voornaamste zaken van hun wetenschap en inzicht behoorde, is heden ten dage geheel en

al verloren gegaan, en wel dermate, dat men zelfs niet eens meer weet, dat er enige overeenstemming bestaat, en vandaar zal het wellicht verwondering wekken, dat dergelijke dingen door dit gebruik worden aangeduid.

Omdat hier wordt gehandeld over de verloving van de zoon Izaäk met iemand uit de familie van Abraham en aan de oudste knecht werd gezegd, deze opdracht uit te voeren, komt hier dit gebruik voor.

Dat de dij de echtelijke liefde betekent, zoals gezegd vanwege de overeenstemming, kan ook uit andere plaatsen in het Woord blijken, zoals uit het voorgeschreven geding, wanneer een vrouw door haar man van echtbreuk beschuldigd werd, bij Mozes:

‘De priester zal de vrouw met de eed der vervloeking beëdigen en de priester zal tot de vrouw zeggen: Jehovah zette u tot een vloek en tot een eed in het midden van uw volk, wanneer Jehovah uw dij vervallende en uw buik zwellende maakt.

Als hij haar het water te drinken zal hebben gegeven en het zal geschieden, indien zij bevekt geworden is en tegen haar man door overtreding overtreden heeft en de wateren die vervloekt zijn, zullen in haar komen tot bitterheid en haar buik zal zwellen en haar dij vervallen; en de vrouw zal in het midden van haar volk tot een vloek zijn’, (Numeri 5:21,27).

Dat de dij vervallen zal, betekent het boze van de echtelijke liefde of de echtbreuk.

De overige bijzonderheden die in dit rechtsgeding vermeld worden, betekenen elk afzonderlijk bepaalde dingen, zodat er niet het minste is, dat niet iets insluit, hoezeer de mens, die zonder voorstelling van het heilige het Woord leest, ook verwonderd zal zijn, waarom er dergelijke dingen in voorkomen.

Vanwege de betekenis van de dij, namelijk het goede van de echtelijke liefde, wordt soms gesproken van ‘voortgegaan uit de dij’, zoals over Jakob: *‘Wees vruchtbaar en vermenigvuldig; een natie en een hoop van natiën zal uit u worden; en koningen zullen uit uw dijen uitgaan’,* (Genesis 35:11) en elders: *‘Alle ziel, komende tot Jakob tot Egypte, uit zijn dij voortgegaan’,* (Genesis 46:26; Exodus 1:5); en over Gideon: *‘Gideon had zeventig zonen, uit zijn dij voortgegaan’,* (Richteren 8:30).

En daar dijen, heupen, lendenen de dingen betekenen die tot de echtelijke liefde behoren, betekenen ze ook de dingen die van de liefde en van de naastenliefde zijn, omdat de echtelijke liefde de fundamentele liefde van alle liefden is, zie de nrs. 686, 2733, 2737, 2738, 2739; want alle liefden zijn uit dezelfde oorsprong, namelijk uit het hemelse huwelijk, te weten dat huwelijk van het goede en het ware, zie de nrs. 2727 tot 2759.

Dat de dij het goede van de hemelse liefde betekent en het goede van de geestelijke liefde, kan blijken uit de volgende plaatsen, bij Johannes: *‘Hij, die op het witte paard zat, had op Zijn kleed en op Zijn dij een naam geschreven: Koning der koningen en Heer der heren’,* (Openbaring 19:16).

Dat Hij, die op het witte paard zat, het Woord is, dus de Heer, die het Woord is, zie de nrs. 2760-2762; dat het kleed het Goddelijk Ware is, nr. 2576; daarom wordt Hij Koning der koningen genoemd, nr. 3009.

Hieruit blijkt duidelijk, wat de dij is, namelijk het Goddelijk Goede, dat tot Zijn liefde behoort, waarom Hij dan ook Heer der heren wordt genoemd, nrs. 3004 tot 3011.

En omdat dit de hoedanigheid van de Heer is, wordt gezegd, dat Hij daarop een naam geschreven had, want de naam betekent de hoedanigheid, zie nrs. 1896, 2009, 2724, 3006.

Bij David: *‘Gord Uw zwaard aan de dij, o Machtige, in Uw heerlijkheid en eer’,* (Psalm 45:4) waar over de Heer gehandeld wordt; het zwaard staat voor het strijdende ware, nr. 2799; de dij voor het goede van de liefde; het zwaard aan de dij gorden, wil zeggen dat het ware, van waaruit Hij strijden zou, uit het goede van de liefde zou zijn.

Bij Jesaja: *‘Gerechtigheid zal de gordel Zijner lenden zijn en de waarheid de gordel Zijner dijen’,* (Jesaja 11:5) waar eveneens over de Heer gehandeld wordt; omdat de gerechtigheid het goede van de liefde betreft, nr. 2235, wordt dit hier ‘gordel der lenden’ genoemd; omdat de waarheid uit het goede is, wordt dit hier ‘gordel der dijen’ genoemd.

Dus betreffen de lendenen de liefde tot het goede en de dijen de liefde tot het ware.

Bij dezelfde: *'Geen zal moede noch struikelend in Hem zijn, Hij zal sluimeren noch slapen, noch is de gordel Zijner dijen ontbonden, noch de schoenriem Zijner schoenen afgescheurd'*, (Jesaja 3:27) *ten aanzien van de Heer; de gordel der dijen staat voor de liefde van het ware, zoals eerder.*

Bij Jeremia: *'Jehovah zei tot hem dat hij een linnen gordel zou kopen en die aan zijn lendenen doen, maar die niet door het water zou halen; en dat hij zou heengaan tot de Eufraat en die versteken in de kloof van een rots, en dit geschied zijnde, toen hij heenging en die van de plaats nam, was hij verdorven'*, (Jeremia 13:1-7).

De linnen gordel staat voor het ware en dat hij hem aan zijn lendenen zou doen, was een uitbeelding, dat het ware uit het goede was.

Eenieder kan zien dat dit uitbeeldingen zijn, waarvan men de betekenis niet kan weten, dan alleen uit de overeenstemmingen, waarover door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, aan het einde van diverse hoofdstukken; eveneens de betekenis van de dingen die door Ezechiël, Daniël en Nebukadnezar werden gezien.

Door Ezechiël: *'Boven het uitspansel, hetwelk was boven de hoofden der cherubim was de gelijkenis van een troon, als de gedaante van een saffiersteen; en op de gelijkenis van de troon was de gelijkenis als de gedaante van een mens daarbovenop zijnde.*

En ik zag als de gelijkenis van een vurige kool, als de gedaante van vuur rondom daarbinnen; van de gedaante Zijner lendenen en opwaarts en van de gedaante Zijner lendenen en nederwaarts, zag ik als de gedaante van vuur en glans aan Hem rondom, gelijk de gedaante van een regenboog, die in de wolk is ten dage des regens, also was de gedaante van de glans rondom; aldus was de gedaante van de gelijkenis der heerlijkheid van Jehovah', (Ezechiël 1:26-28); dat dit uitbeeldend was voor de Heer en Zijn rijk, kan duidelijk zijn en dat de gedaante der lendenen opwaarts en de gedaante der lendenen nederwaarts, op Zijn liefde betrekking heeft, blijkt uit de betekenis van het vuur, te weten de liefde, nr. 934; en van de glans van de regenboog, namelijk het daaruit voortvloeiende inzicht en wijsheid, nrs. 1042, 1043, 1053.

Door Daniël: *'Een man verscheen hem, met linnen bekleed en Zijn lendenen waren omgord met goud van Ufaz en Zijn lichaam was gelijk Tharschisch en Zijn aangezichten gelijk de gedaante eens bliksems en Zijn ogen gelijk lampen van vuur en Zijn armen en voeten gelijk de glans van gepolijst koper'*, (Daniël 10:5,6).

Wat deze dingen elk afzonderlijk betekenen, kan niemand duidelijk zijn dan alleen uit de uitbeeldingen en haar overeenstemmingen, zoals wat: lendenen, lichaam, aangezichten, ogen, armen, voeten aanduiden; hieruit blijkt duidelijk, dat het hemelse rijk van de Heer zo is uitgebeeld, waarin de lendenen de Goddelijke liefde zijn, het goud van Ufaz, waarmee zij omgord waren, het goede van de wijsheid dat uit de liefde voortkomt, nrs. 113, 1551, 1552.

Door Nebukadnezar bij Daniël: *'Het hoofd van het beeld was goed goud, zijn borst en zijn armen waren zilver; zijn buik en zijn dijen koper; de voeten eensdeels ijzer, eensdeels leem'*, (Daniël 2:32,33).

Door dit beeld werden de achtereenvolgende staten van de Kerk uitgebeeld; door het hoofd, dat goud was, de eerste staat, die hemels was, want het was een staat van liefde tot de Heer; door de borst en armen, die zilver waren, de tweede staat, die geestelijk was, want het was een staat van liefde jegens de naaste; door de buik en de dijen, die koper waren, de derde staat, die de staat van het natuurlijk goede was en dit is het koper, nrs. 425, 1551; het natuurlijk goede behoort tot de liefde of tot de liefde jegens de naaste in een lagere graad dan het geestelijk goede; door de voeten, die ijzer en leem waren, de vierde staat, die de staat van het natuurlijk ware was en dit is het ijzer, nrs. 425, 426 en ook de staat van geen samenhang met het goede en dit is het leem.

Hieruit kan blijken, wat door dijen en lendenen wordt aangeduid, namelijk in hoofdzaak de echtelijke liefde en vandaar alle waarlijk echte liefde, zoals uit de aangehaalde plaatsen blijkt, en ook uit, (Genesis 32:25,32,33; Jesaja 20:2-4; Nahum 2:1; Psalm 69:24; Exodus 12:11; Lukas 12:35,36) in de tegenovergestelde zin ook de daaraan tegenovergestelde liefden, namelijk de eigen- en de wereldliefde, (1 Koningen 2:5,6; Jesaja 32:10,11; Jeremia 30:6; 48:37; Ezechiël 29:7; Amos 8:10).

3022. vers 3,4. *En ik zal u doen zweren bij Jehovah, de God des hemels en de God der aarde, dat gij voor mijn zoon niet nemen zult een vrouw uit de dochters van de Kanaäniet, in het midden van wie ik woon; maar gij zult gaan naar mijn land en naar mijn geboorte en voor mijn zoon Izaäk een vrouw nemen.*

En ik zal u doen zweren bij Jehovah, de God des hemels en de God der aarde, betekent de allerheiligste verplichting tot het Goddelijke, dat in het hoogste is en in hetgeen daaruit voorkomt; dat gij voor mijn zoon niet nemen zult een vrouw uit de dochters van de Kanaäniet, betekent, dat het Goddelijk Redelijke niet verbonden zou worden met enige aandoening, die met het ware in strijd is; in het midden van wie ik woon, betekent de strijdige dingen in het moederlijk menselijke, die Hem omringen; maar gij zult gaan naar mijn land en naar mijn geboorte, betekent naar de Goddelijk hemelse en geestelijke dingen, die de Heer Zichzelf verworven had; en voor mijn zoon Izaäk een vrouw nemen, betekent dat daaruit de aandoening van het ware kwam, die met de aandoening van het goede van het redelijke verbonden zou worden.

3023. Dat de woorden ‘Ik zal u doen zweren bij Jehovah, de God des hemels en de God der aarde’ de allerheiligste verplichting tot het Goddelijke betekenen, dat in het hoogste is en in hetgeen daaruit voortkomt, blijkt uit de betekenis van ‘doen zweren’, namelijk door een eed verplichten, want doen zweren is niet anders dan de verplichting; en dit is allerheiligst, wanneer het geschiedt bij Jehovah, de God des hemels en de God der aarde, dat wil zeggen, tot het Goddelijke dat boven en dat beneden is, of wat hetzelfde is, tot het Goddelijke dat boven en dat in het hoogste is en in wat daaruit voortkomt.

Jehovah, de God des hemels, is, omdat het van de Heer gezegd wordt, Jehovah Zelf, die Vader wordt genoemd, uit wie Hij ontvangen was, dus die Zijn Goddelijk Wezen was; want de ontvangenis zelf gaf het eigenlijke wezen zelf, waaruit Hij was; Jehovah, de God der aarde, is dan Jehovah, die Zoon genoemd wordt, dus Zijn Menselijk Wezen; het laatstgenoemde ontstond uit het eerstgenoemde, toen de Heer ook het laatstgenoemde, dus Zijn Menselijke Wezen, Goddelijk maakte.

Zo wordt dus door Jehovah, de God des hemels, het Goddelijke aangeduid, dat in het hoogste is en door Jehovah, de God der aarde, het Goddelijke, dat in datgene is, wat daaruit voorkomt. De Heer wordt echter Jehovah, de God des hemels, genoemd, vanwege Zijn Goddelijke dat in de hemelen is; en God der aarde vanwege het Goddelijke dat op aarde is.

Het Goddelijke in de hemelen is ook dat, wat bij de mens in zijn innerlijke dingen is, maar het Goddelijke op aarde is dat wat in zijn uiterlijke dingen is; want de innerlijke dingen van de mens zijn zijn hemel, omdat hij hierdoor met de engelen is verbonden; maar zijn uiterlijke dingen zijn zijn aarde, want hierdoor is hij met de mensen verbonden, nrs. 82, 913, 1411, 1733.

Wanneer de mens is wederverwekt, vloeien de innerlijke dingen in de uiterlijke en zijn de uiterlijke dingen vanuit de innerlijke. Hieruit kan men weten ook weten, wat de innerlijke dingen van de Kerk zijn en wat de uiterlijke.

3024. Dat de woorden ‘dat gij voor mijn zoon niet nemen zult een vrouw uit de dochteren van de Kanaäniet’ betekenen, dat het Goddelijk Redelijke niet verbonden zou worden met enige

aandoening die met het ware in strijd is, blijkt uit de betekenis van een vrouw nemen en wel verbonden worden door een verbond van het huwelijk; uit de betekenis van mijn zoon, namelijk Izaäk, te weten het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover de nrs. 1893, 2066, 2083, 2630; uit de betekenis van de dochters, namelijk de aandoeningen, waarover de nrs. 489-491, 569, 2362; en uit de betekenis van de Kanaäniet, namelijk het boze, waarover de nrs. 1444, 1573, 1574; hieruit volgt dat de dochters van de Kanaäniet de aandoeningen zijn die met het ware in strijd zijn.

Er wordt hier gehandeld over het Goddelijk Ware dat verbonden moet worden met het Goddelijk Goede van het Redelijke van de Heer, zoals men kan zien uit de inhoudsopgave in nr. 3013.

Door de vrouw, die door een huwelijksverbond moest worden aangetrouwd, wordt dat ware zelf bedoeld, dat langs de gewone weg vanuit de natuurlijke mens moest worden opgeroepen; door ‘mijn zoon’ wordt het Redelijke van de Heer ten aanzien van het goede bedoeld, waaraan het moest worden toegevoegd of aangetrouwd.

Hieruit kan men weten, dat door de woorden, dat ‘hij voor de zoon niet zou nemen een vrouw uit de dochters van de Kanaäniet’ wordt aangeduid, dat dit redelijke niet verbonden zou worden met enige aandoening die met het ware in strijd is.

Alle verbinding van het ware met het goede vindt plaats door de aandoening, want nooit kan enig waars in het redelijke van de mens binnengaan en daar verbonden worden, dan alleen door de aandoening, want in de aandoening is het goede van de liefde, dat enig en alleen verbindt, nr. 1895, wat ook degene die daarover nadenkt, bekend kan zijn.

Dat de dochters van de Kanaäniet de aandoeningen betekenen die met het ware in strijd zijn, dat wil zeggen, de aandoeningen van het valse, kan blijken uit de betekenis van de dochters; want er wordt in het Woord op vele plaatsen melding gemaakt van dochters en eenieder kan daar zien, dat niet dochters worden bedoeld, zoals de dochter van Zion, de dochter van Jeruzalem, de dochter van Tharschisch, de dochter mijns volks; en dat deze de aandoeningen van het ware en goede zijn, is in de eerder aangehaalde plaatsen aangetoond.

En omdat zij de aandoeningen van het goede en ware zijn, zijn zij ook de Kerken, want de Kerken zijn Kerken vanwege deze aandoeningen.

Vandaar komt het, dat door de dochter Zions de hemelse Kerk wordt aangeduid en dit vanwege de aandoening van het goede; door de dochter Jeruzalems de geestelijke Kerk, vanwege de aandoening van het ware, nr. 2362 eveneens door de dochter mijns volks, (Jesaja 22:4; Jeremia 6:14,26; 8:19,21,22; 9:1; 14:17; Klaagliederen 2:11; 4:6; Ezechiël 13:17).

Hieruit blijkt duidelijk, wat er wordt aangeduid door de dochters der natiën, zoals door de dochter der Filistijnen, de dochters van Egypte, de dochters van Tyrus en Sidon, de dochters van Edom, de dochters van Moab, de dochters der Chaldeeën en van Babel, de dochters van Sodom, namelijk de aandoeningen van het boze en valse, waaruit hun godsdienstigheden bestonden, dus de godsdienstigheden zelf.

Dat dit de betekenis van de dochters is, kan ook uit de volgende plaatsen blijken, bij Ezechiël: *‘De dochteren der natiën zullen klagen over Egypte; weeklaag over de menigte van Egypte en doe ze nederdalen, haar en de dochters der grootste natiën, tot de aarde der onderste plaatsen, met degenen, die in de kuil zijn nedergedaald’*, (Ezechiël 32:16,18); de dochters der grootste natiën voor de aandoeningen van het boze.

Bij Samuël: *‘Verkondigt het niet te Gath, boodschapt het niet op de straten van Askalon, opdat de dochters der Filistijnen zich niet verblijden, opdat de dochters van de met voorhuid behepten niet opspringen van vreugde’*, (2 Samuël 1:20).

Bij Ezechiël: *‘Gij hebt gehoereerd met de zonen van Egypte; Ik gaf u over in de ziel van degenen die u haten, der dochteren der Filistijnen, aleer uw boosheid ontdekt was, als de tijd was der versmading van de dochteren van Syrië en van al haar omtrekken, van de dochteren der Filistijnen, die u verachtten uit de omtrek’*, (Ezechiël 16:26,27,57).

Dat hier geen dochters zijn bedoeld, kan eenieder zien, maar de godsdienstigheden van dergelijken, als door de Filistijnen worden aangeduid en dat dezen van dien aard zijn, dat zij veel over het geloof spreken en geen leven van het geloof leiden, zie de nrs. 1197, 1198; vandaar ook worden zij ook ‘met de voorhuid behepten’ genoemd, dat wil zeggen, zonder naastenliefde.

Bij Jeremia: *‘Ga heen op Gilead en neem balsem, gij maagd, dochter van Egypte.*

Maak voor u vaten der wegtrekking, gij inwoonster, gij dochter van Egypte.

De dochter van Egypte is beschaamd; zij is gegeven in de hand des volks van het noorden’, (Jeremia 46:11,19,24); de dochter van Egypte staat voor de aandoening van het redeneren vanuit wetenschappelijke dingen over de waarheden van het geloof, of iets zo is; dus voor de godsdienstigheid, die daaruit voortkomt en van dien aard is, dat niets wordt geloofd, wanneer het niet door de zinnen gevat wordt en dus niets van het ware van het geloof, zie de nrs. 215, 232, 233, 1164, 1165, 1186, 1385, 2196, 2203, 2209, 2568, 2588.

Bij Jesaja: *‘Hij heeft gezegd: Gij zult niet meer vrolijk huppelen, dochter van Sidon’,* (Jesaja 23:12).

Bij David: *‘De dochter van Tyrus met een gave, de rijken onder het volk zullen uw aangezichten smeken’,* (Psalm 45:13); wat de dochter van Sidon en de dochter van Tyrus is, blijkt uit de betekenis van Sidon en Tyrus, waarover in nr. 1201.

Bij Jeremia: *‘Wees vrolijk en verblijd u, gij dochter Edoms; uw ongerechtigheid is voleindigd, o gij dochter Zions; Hij zal u niet meer doen heentrekken; uw ongerechtigheid, o gij dochter Edoms, zal bezocht worden’,* (Klaagliederen 4:21,22).

Bij Jesaja: *‘Als een zwervende vogel, een uitgedreven nest, zullen de dochteren van Moab zijn’,* (Jesaja 16:2).

Bij dezelfde: *‘Daal af en zit in het stof, gij maagd, dochter van Babel, zit op de aarde, er is geen troon, gij dochter der Chaldeeën.*

Zit stilzwijgende en ga in de duisternis, gij dochter der Chaldeeën, want gij zult niet meer genoemd worden heerseres der koninkrijken’, (Jesaja 47:1,5).

Bij Jeremia: *‘Een volk komt uit het noorden, het is toegerust als een man ten oorlog, tegen u, o dochter van Babel’,* (Jeremia 50:41,42).

Bij dezelfde: *‘De dochter van Babel is als een dorsvloer, het is tijd, dat men ze trede’,* (Jeremia 51:33).

Bij Zacharia: *‘Och, Zion, ontruk u, gij die woont met de dochter van Babel’,* (Zacharia 2:7).

Bij David: *‘De dochter van Babel is verwoest’,* (Psalm 137:8).

Bij Ezechiël: *‘Uw zusters, Sodom en haar dochteren zullen wederkeren tot haar oude staat; en Samaria en haar dochteren zullen wederkeren tot haar oude staat’,* (Ezechiël 16:55).

Dat op deze plaatsen door dochters geen dochters worden bedoeld, kan eenieder zien, maar aandoeningen die met het ware in strijd zijn en dus de godsdienstigheden die daaruit voortkomen.

Welke echter deze godsdienstigheden zijn, blijkt duidelijk uit de betekenis van die volken, zoals: Edom, Moab, de Chaldeeën, Babel, Sodom, Samaria, waarover hier en daar in de verklaringen bij de vorige hoofdstukken van Genesis.

Hieruit blijkt nu, wat hier op deze plaats wordt aangeduid met de dochters van de Kanaäniet.

Dat de Israëlieten geen huwelijken mochten aangaan met de dochter van de Kanaänieten, betref ook deze geestelijke dingen, namelijk dat het goede en het valse en het boze en het ware niet verbonden zouden worden, want daaruit komt ontwijding voort; het verbod was ook uitbeeldend voor deze ontwijding, waarover, (Deuteronomium 7:3) en bij Maleachi:

‘Jehudah heeft de heiligheid van Jehovah ontheiligd, daarin dat hij heeft liefgehad en getrouwd de dochter van een vreemde God’, (Maleachi 2:11).

3025. Dat de woorden ‘in het midden van wie ik woon’ de strijdige dingen in het moederlijk menselijke betekenen, die Hem omringen, blijkt uit de betekenis van ‘in het midden wonen’,

namelijk van de Kanaäniet, want dat zijn die dingen die rondom zijn of die omringen; en dat deze met het ware in strijd zijn, blijkt uit wat net hiervoor is gezegd over de betekenis van de dochters van de Kanaäniet.

Dat dit de dingen zijn die de Heer door overerving uit het moederlijke ontving en die Hij naderhand, toen Hij Zijn Menselijke Goddelijk maakte, verdreef, kan blijken uit wat eerder over dezelfde zaak is gezegd en aangetoond in de nrs. 1414, 1444, 1573, 2159, 2574, 2649.

3026. Dat de woorden ‘maar gij zult gaan naar mijn land en naar mijn geboorte’ betekenen, naar de Goddelijke hemelse en geestelijke dingen, die de Heer Zichzelf verworven had, blijkt uit de betekenis van het land, namelijk het hemelse van de liefde, waarover de nrs. 1413, 1607; en uit de betekenis van de geboorte, namelijk het geestelijke van de liefde, waarover de nrs. 1145, 1255; hier de Goddelijk hemelse en geestelijke dingen, daar er over de Heer gehandeld wordt; en dat Hij deze dingen Zichzelf uit eigen macht verwierf, zie de nrs. 1815, 1921, 2025, 2026, 2083, 2500.

3027. Dat de woorden ‘voor mijn zoon Izaäk een vrouw nemen’ betekenen, dat daaruit de aandoening van het ware voortkwam die met de aandoening van het goede van het redelijke verbonden zou worden, blijkt uit wat eerder in nr. 3024 is gezegd.

3028. vers 5,6. *En de knecht zei tot hem: Misschien wil de vrouw niet achter mij gaan naar dit land; zal ik wederbrengende uw zoon wederbrengen naar het land, van waar gij uitgegaan zijt. En Abraham zei tot hem: Wacht u, dat gij mijn zoon niet misschien weder daarheen brengt.*

De knecht zei tot hem, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer ten aanzien van de natuurlijke mens; misschien wil de vrouw niet achter mij gaan naar dit land, betekent de twijfel van de natuurlijke mens met betrekking tot die aandoening, of die af te scheiden was; zal ik wederbrengende uw zoon wederbrengen naar het land van waar gij uitgegaan zijt, betekent of die toch met het Goddelijk Goede van het Redelijke verbonden kon worden; Abraham zei tot hem, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijke; wacht u, dat gij mijn zoon niet weder daarheen brengt, betekent, dat die aandoening nooit verbonden zou kunnen worden.

3029. Dat de woorden ‘De knecht zei tot hem’ de innerlijke gewaarwording van de Heer ten aanzien van de natuurlijke mens betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen, te weten gewaarworden, waarover de nrs. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2506, 2515, 2552; en uit de betekenis van de knecht hier, namelijk de natuurlijke mens, waarover eerder de nrs. 3019, 3020; al wat in de natuurlijke mens plaatsvindt en wat de hoedanigheid van de natuurlijke mens is, wordt in de redelijke mens waargenomen, want wat in de mens lager is wordt waargenomen door dat wat hoger is, zie nr. 2654.

Dit is de reden, dat de woorden ‘de knecht zei tot hem’ de innerlijke gewaarwording van de Heer betekenen ten aanzien van de natuurlijke mens.

3030. Dat de woorden ‘misschien wil de vrouw niet achter mij gaan naar dit land’ de twijfel betekenen van de natuurlijke mens ten aanzien van die aandoening of die af te scheiden was, blijkt uit de betekenis van de vrouw, namelijk het ware – hier uit het natuurlijke – dat verbonden moest worden met het Goddelijk Goede van het Redelijke; en aangezien alle verbinding door aandoening plaatsvindt, zoals eerder in nr. 3024 is gezegd, wordt dus door de vrouw de aandoening van dat ware aangeduid; en uit de betekenis van ‘gaan achter mij’ of ‘mij volgen naar dit land’, namelijk gescheiden worden van het natuurlijke en verbonden worden met het redelijke, want het land is hier, als eerder in nr. 3026 het goede van de liefde,

dat tot het redelijke behoort; dat er twijfel is, wordt hieraan gezien, dat er gezegd wordt ‘misschien wil zij niet’.

Uit wat hier eerder is gezegd, blijkt duidelijk, wat deze woorden en hetgeen volgt tot vers 8 en verder, insluiten; en opdat dit nog beter begrepen kan worden, nog in het kort het volgende: het echte redelijke ‘is’ uit het goede en ‘bestaat’ uit het ware; het goede vloeit in door een innerlijke weg, het ware echter door een uiterlijke weg; het goede verbindt zich dus zo met het ware in het redelijke en zij bewerkstelligen dat het redelijke er is; wanneer het goede daar niet verbonden is met het ware, is er geen redelijke, hoewel het toch aanwezig schijnt te zijn, omdat de mens kan redeneren, nr. 1944.

Dit is de gewone weg waardoor het redelijke bij de mens gevormd wordt.

Aangezien de Heer geboren was als ieder ander mens en zoals een ander mens onderricht wilde worden, zo wilde Hij ook Zijn Redelijke op dergelijke wijze Goddelijk maken, namelijk ten aanzien van het goede door de invloeiing uit Zijn Goddelijke langs innerlijke weg en ten aanzien van het ware door de invloeiing langs de uiterlijke weg.

Wanneer daarom het redelijke ten aanzien van het goede dermate gevormd is, dat het in de staat is om het ware te ontvangen – wat bedoeld werd met de woorden in het begin van dit hoofdstuk ‘Abraham, de grijsaard, kwam in de dagen en Jehovah zegende Abraham in alles’ en dat hiermee werd aangeduid: toen de staat daar was, dat het Menselijke van de Heer Goddelijk zou worden en alle dingen in de Goddelijke orde waren gesteld, zie de nrs. 3016, 3017 – zo volgt nu, dat het ware met het goede van het redelijke verbonden moet worden en dit, zoals gezegd, langs de gewone weg, dat wil zeggen door wetenschappelijke dingen en erkentissen vanuit de natuurlijke mens.

Het goede zelf van het redelijke, dat langs innerlijke weg gevormd wordt, is de eigenlijke aardbodem, maar het ware is het zaad, dat in die aardbodem gezaaid moet worden.

Het echte redelijke wordt nooit op een andere wijze geboren.

Opdat het bij de Heer op dezelfde wijze zou ontstaan en uit eigen macht Goddelijk gemaakt zou worden, kwam de Heer in de wereld en wilde Hij gelijk een ander mens geboren worden. Anders zou Hij zonder geboorte het Menselijke hebben kunnen aannemen, zoals in de oude tijden vele malen plaatsvond, wanneer Hij aan de mensen verscheen.

Deze dingen zijn het, die in dit hoofdstuk besloten liggen, namelijk op welke wijze het ware, vanuit de natuurlijke mens opgeroepen, verbonden zou worden met het goede van het redelijke en zoals het goede daar Goddelijk was, het ware daar ook Goddelijk zou worden. Deze dingen zijn voor de mens – vooral voor degene die niet weet, dat het redelijke iets is dat onderscheiden is van het natuurlijke, en die daarom niet weet, dat het redelijke geleidelijk gevormd wordt en wel door erkentissen – weliswaar hoogst duister, zodat zij niet verstaan worden; maar toch zijn zij van dien aard, dat zij tot de gemakkelijke dingen behoren voor hen die enige erkenning hebben over de redelijke en de natuurlijke mens, en in verlichting zijn; de engelen zien al deze dingen als op klaarlichte dag.

Om hiervan een voorstelling te krijgen, zie wat hierover eerder is gezegd en aangetoond, namelijk dat het redelijke ten aanzien van het ware gevormd wordt door de invloeiing in de wetenschappen en erkentissen, nrs. 1495, 1563, 1900, 1964; dat het niet geboren wordt door de wetenschappen en de erkentissen, maar door de aandoeningen daarvan, zie nrs. 1895, 1900; dat de wetenschappen en erkentissen slechts de vaten van het goede zijn, nrs. 1469, 1496; dat de ijdele wetenschappelijke dingen vernietigd moeten worden, nrs. 1489, 1492, 1499, 1500; dat in het redelijke de aandoening van het goede als het ware de ziel in de aandoening van het ware is, nr. 2072; wat de aandoening van het redelijk ware is en wat de aandoening van het wetenschappelijk ware, nr. 2503; dat de uiterlijke mens door erkentissen met de innerlijke mens verbonden wordt of de natuurlijke met de redelijke, wanneer de erkentissen worden geplant in de hemelse dingen, die tot de liefde en de naastenliefde behoren, nrs. 1450, 1451, 1453, 1616.

3031. Dat de woorden ‘zal ik wederbrengende uw zoon wederbrengen naar het land van waar gij uitgegaan zijt’ beteken, of zij niettemin met het Goddelijk Goede van het Redelijke verbonden kon worden, kan blijken uit wat eerder is gezegd over Abram en het land van waar hij uitging, zie de nrs. 1353, 1356, 1992, 2559.

Hieruit blijkt duidelijk, dat het land, van waar Abram was, Syrië was, waar de tweede Oude Kerk was, die de Hebreeuwse werd genoemd, naar Eber, de stichter ervan, nrs. 1238, 1241, 1327, 1343, maar omstreeks Abrahams tijd viel deze Kerk ook van het ware af en sommige huizen daar zozeer, dat zij volslagen onwetend waren omtrent Jehovah, en andere goden aanbaden.

Dit is het land, dat hier bedoeld wordt en waaromtrent de knecht vroeg of hij de zoon zou wederbrengen naar het land ‘van waar gij uitgegaan zijt’.

Vandaar komt het, dat hier door het land de aandoening wordt aangeduid, die met het ware in strijd is; en aangezien dit de betekenis is, wordt ‘door de zoon wederbrengen’ of wat hetzelfde is ‘door daar een vrouw voor hem nemen en daar met haar blijven’ aangeduid, een met het ware niet samenstemmende aandoening verbinden met het Goddelijk Goede van het Redelijke; dat zoiets echter niet kon plaatsvinden, verklaart het antwoord van Abraham, waarover in het volgende.

3032. Dat de woorden ‘Abraham zei tot hem’ de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijke beteken, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover eerder in nr. 3029; en uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, waaruit deze innerlijke gewaarwording voortkwam.

3033. Dat de woorden ‘wacht u, dat gij mijn zoon niet weder daarheen brengt’ beteken, dat zij nooit verbonden zou kunnen worden, blijkt uit wat kort hiervoor in nr. 3031 is gezegd, waar werd uitgelegd, wat in de innerlijke zin is ‘de zoon wederbrengen naar het land, waaruit Abraham wegging’.

Dat de aandoening die niet met het ware samenstemt, niet verbonden kan worden met het goede dat tot het redelijke behoort, kan blijken uit wat eerder is gezegd over de verbinding van het goede en het ware, of wat hetzelfde is, over het hemels huwelijk, nrs. 2173, 2507, 2727 tot 2759.

Dat de Ouden daarom tussen de aandoening van het goede en het ware een huwelijk instelden, zie nr. 1904 en verder dat het valse nooit verbonden kan worden met het goede, noch het ware met het boze, omdat zij van tegenovergestelde gemoedsaard zijn, zie de nrs. 2388, 2429, 2531; en dat het goede wordt neergelegd in de erkentissen van het ware, als in zijn ontvangende vaten en zo de verbinding plaatsvindt, nrs. 1469, 1496, 1832, 1900, 1950, 2063, 2189, 2261, 2269, 2428, 2434, 2697.

Dat er geen verbinding kan zijn van het valse met het goede, noch van het ware met het boze, maar alleen van het valse met het boze en van het ware met het goede, is mij op levende wijze te zien gegeven; en ik werd gewaar, dat het er als volgt mee gesteld is: wanneer de mens de aandoening van het goede heeft, dat wil zeggen, wanneer hij het goede van harte wil, dan vloeit, wanneer iets gedacht moet worden wat gewild en gedaan moet worden, zijn goede willen in zijn denken en past zich daarbij aan en verbindt zich met de erkentissen die daar zijn, als met de ontvangende vaten ervan en door deze verbinding drijft hij het aan om zo te denken, te willen en te handelen.

Het is als het ware of het goede geënt wordt in de waarheden of in de erkentissen van het ware.

Maar wanneer de mens niet de aandoening van het goede heeft, maar de aandoening van het boze, dat wil zeggen, wanneer hij het boze wil, zoals wanneer hij gelooft dat alles goed is wat voor hem is, opdat hij groot kan worden en rijk, dus om eer en goederen te bezitten en dit zijn

einddoel is, dan vloeit zijn willen eveneens, wanneer iets gedacht moet worden, wat gewild en gedaan moet worden, in zijn denken en wekt daar erkentissen op, die zich onder de schijn van het ware voordoen en zo drijft hem dit dus tot denken, willen en handelen, en dit door een verkeerde toepassing van erkentissen en een beschouwing van bepaalde algemeenheden, die hij uit de zin van de letter geput heeft of uit de een of andere wetenschap, zoals deze toepasselijk zijn in iedere zin.

Het is op deze wijze dat het boze aan het valse gekoppeld wordt, want dan wordt het ware dat daarin is, beroofd van geheel het wezen van het ware.

In het andere leven zijn zulke geesten, hoezeer zij in het leven van het lichaam schenen uit te blinken door geleerdheid, stompzinniger dan anderen en voor zoveel zij in de overreding zijn, dat zij in het ware zijn, brengen zij dikke duisternis over anderen.

Zulke geesten waren soms bij mij, maar zij waren niet ontvankelijk voor enige aandoening van het goede uit het ware, hoezeer ook de waarheden die zij in het leven van het lichaam hadden geweten, in hun gemoed werden teruggeroepen: want het boze was bij hen, waarmee de waarheden niet verbonden konden worden.

Dezen kunnen ook niet met de goeden samenzijn; maar wanneer er enig natuurlijk goeds bij hen is, worden zij dermate verwoest, tot zij niets meer van het ware weten en dan wordt er iets waars in het overgebleven goede neergelegd, voor zoveel als het geringe overgebleven goede kan opnemen.

Diegenen echter die van harte in de aandoening van het goede waren, zijn ontvankelijk voor al het ware, naar verhouding van de hoeveelheid en de hoedanigheid van het goede dat bij hen was.

3034. *vers 7. Jehovah de God des hemels, die mij uit het huis van mijn vader en uit het land van mijn geboorte genomen heeft en die tot mij gesproken heeft en die mij gezworen heeft, zeggende: Aan uw zaad zal Ik dit land geven, Hij zal Zijn engel voor u zenden en gij zult voor mijn zoon een vrouw van daar nemen.*

Jehovah de God des hemels, betekent het Goddelijke van de Heer zelf; die mij uit het huis van mijn vader en uit het land van mijn geboorte genomen heeft, betekent krachtens dit Goddelijke de Heer Zich bevrijd had van de moederlijke dingen ten aanzien van de boosheden en valsheden; en die tot mij gesproken heeft en die mij gezworen heeft, zeggende, betekent, waaruit Zijn Goddelijk denken en verstaan was; aan uw zaad zal Ik dit land geven, betekent het Goddelijk ware, dat tot het Menselijke van de Heer behoort; Hij zal Zijn engel voor u zenden, betekent de Goddelijke Voorzienigheid; en gij zult voor mijn zoon een vrouw van daar nemen, betekent dat de aandoening van het ware weliswaar daarvandaan komt, maar vanuit een nieuwe oorsprong.

3035. Dat de woorden ‘Jehovah de God des hemels’ het Goddelijke van de Heer betekenen, blijkt uit wat eerder in nr. 3023 gezegd is, namelijk dat ‘Jehovah de God des hemels’ het Goddelijke van de Heer zelf is; want door Jehovah, zo vaak in het Woord van het Oude Testament genoemd, wordt de Heer alleen verstaan, want alle dingen tot in bijzonderheden die daarin voorkomen, handelen over Hem in de innerlijke zin en alle en elk van de riten van de Kerk beeldden Hem uit, zie de nrs. 1736, 2921; en dat de Oudsten, die van de hemelse Kerk waren, geen ander dan de Heer onder Jehovah verstonden, zie nr. 1343.

In de zin van de letter hier en elders schijnt het alsof een ander, die hoger is, onder Jehovah wordt verstaan, maar de zin van de letter is van dien aard, dat hij de dingen die de innerlijke zin verenigt, onderscheidt en wel om deze reden, omdat de mens die door de zin van de letter onderricht moet worden, niet de voorstelling van een eenheid kan hebben, wanneer hij niet eerst een voorstelling van meer dan een heeft, want bij de mens wordt het ene uit vele gevormd, of wat hetzelfde is, uit achtereenvolgende dingen dat wat gelijktijdig is.

Er zijn vele dingen in de Heer en alle zijn zij Jehovah.

Dit is de reden waarom de zin van de letter onderscheid maakt, maar de hemel maakt nooit onderscheid, maar erkent één God in een enkelvoudige voorstelling en ook geen ander dan de Heer.

3036. Dat de woorden ‘die mij uit het huis van mijn vader en uit het land van mijn geboorte genomen heeft’ betekenen, krachtens hetwelk de Heer Zich bevrijd had van de moederlijke dingen ten aanzien van de boosheden en valsheden, blijkt uit de betekenis hier van ‘het huis van de vader en van het land van de geboorte’ namelijk het moederlijke of het overgeërfde van de moeder, waaruit het boze en valse was, waartegen de Heer streed en dat Hij uitdreef, zodat Hij zo uit eigen macht Zijn Menselijke Goddelijk maakte; zie wat hierover in nr. 3031 is gezegd ten aanzien van het huis en het land, vanwaar Abraham kwam en eerder over het overgeërfde van de Heer, namelijk dat uit Jehovah het Goddelijke was en uit de moeder het boze, zie de nrs. 1414, 1444; dat Hij tegen het van de moeder overgeërfde boze streed, maar dat Hij geen daadwerkelijk boze had, nrs. 1444, 1573.

En dat de Heer al het van de moeder overgeërfde boze aflegde, zodat Hij tenslotte niet meer haar zoon was, nrs. 2159, 2574, 2649.

Het is dit overgeërfde, namelijk van de moeder, dat in de innerlijke zin wordt aangeduid door het huis van de vader en het land van de geboorte; door het huis van de vader het moederlijk overgeërfde ten aanzien van het boze en door het land van de geboorte het moederlijk overgeërfde ten aanzien van de valsheden; want waar het boze is, daar zijn valsheden; zij zijn met elkaar verbonden.

Dat Hij deze uit eigen macht uitdreef, nrs. 1616, 1813, 1921, 2025, 2026, 2083, 2523.

3037. Dat de woorden ‘en die tot mij gesproken heeft en die mij gezworen heeft, zeggende’ betekenen, waaruit Zijn Goddelijk willen en verstaan was, blijkt uit de betekenis van spreken, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover nr. 3029 en tevens van willen, nr. 2626; en uit de betekenis van zweren, namelijk de bevestiging door het Goddelijke en dit heeft betrekking op de waarheden die tot het verstand behoren, nr. 2842.

Wanneer over Jehovah wordt gezegd, dat Hij spreekt, wordt in de innerlijke zin bedoeld, dat Hij wil; want al wat Jehovah spreekt, dat wil Hij; en wanneer over Jehovah wordt gezegd, dat Hij zweert, wordt in de innerlijke zin bedoeld, dat Hij verstaat dat het waar is; zo wordt dus door ‘zweren’ aangeduid ‘verstaan’, wanneer dit op Jehovah betrekking heeft, zoals ook kan blijken uit die plaatsen die in nr. 2842 uit het Woord zijn aangehaald.

3038. Dat de woorden ‘aan uw zaad zal Ik dit land geven’ het Goddelijk ware betekenen dat tot het Menselijke van de Heer behoort, blijkt uit de betekenis van het zaad, namelijk het geloof van de naastenliefde en tevens degenen die in het geloof van de naastenliefde zijn, waarover de nrs. 1025, 1447, 1610, 2848; en aangezien al het goede en ware van het geloof van de Heer komt, is het het Goddelijk Ware zelf, dat in de hoogste zin onder het zaad wordt verstaan; en uit de betekenis van ‘dit land’ namelijk Kanaän, hetgeen de hemel of het rijk van de Heer is, waarover de nrs. 1413, 1437, 1607; en aangezien het de hemel is of het rijk van de Heer, is het het Goddelijk Menselijke van de Heer, dat in de hoogste zin onder het land Kanaän wordt verstaan, want het Goddelijke zelf kan niet in de hemel vloeien dan alleen door het Goddelijk Menselijke van de Heer en dit heeft de Heer ook verkondigd bij Mattheüs: ‘Alle dingen zijn Mij overgegeven van Mijn Vader; en niemand kent de Zoon dan de Vader, noch iemand kent de Vader dan de Zoon en aan wie het de Zoon wil openbaren, (Mattheüs 11:27) en bij Johannes: ‘Niemand heeft ooit God gezien; de Enigverwekte Zoon, die in de schoot van de Vader is, die heeft Hem verklaart’, (Johannes 1:18); de Zoon is het Goddelijk Menselijke van de Heer.

Wie gelooft, dat in de hemel een andere Vader dan de Heer wordt aanbeden, dwaalt in hoge mate.

3039. Dat de woorden ‘Hij zal Zijn engel voor u zenden’ de Goddelijke Voorzienigheid betekenen, blijkt uit de betekenis van de engel in het Woord, namelijk de Heer; maar wat van de Heer bedoeld wordt, wordt in het verband duidelijk, zie nr. 1925; dat hier de Goddelijke Voorzienigheid bedoeld wordt, is duidelijk.

Dat onder engelen in het Woord, de Heer wordt bedoeld, komt omdat alles wat in het Woord gesproken werd door de profeten en de overigen en door de engelen werd ingegeven, van de Heer komt, dat wil zeggen, de Heer Zelf toebehoort.

De engelen in de hemel erkennen ook en worden innerlijk gewaar, dat niets goeds en waars van henzelf komt, maar van de Heer en wel dermate dat zij zich afwenden van alle dingen die een andere voorstelling oproepen.

Vandaar komt het dat onder engelen, met name onder de goede engelen, de Heer wordt verstaan, maar wat van de Heer komt, zoals eerder gezegd, komt in het verband uit.

3040. Dat de woorden ‘gij zult voor mijn zoon een vrouw van daar nemen’ betekenen, dat de aandoening van het ware weliswaar daar vandaan komt, maar uit een nieuwe oorsprong, blijkt uit de betekenis van de vrouw, namelijk de aandoening van het ware, waarover eerder.

Want door Rebekka, over wie in dit hoofdstuk wordt gehandeld, wordt het Goddelijk ware uitgebeeld, dat verbonden moet worden met het Goddelijk Goede van het Redelijke, dat Izaäk is.

Dat de aandoening van het ware daar vandaan komt, namelijk uit wat wordt aangeduid door ‘het huis van de vader en het land van de geboorte’ maar uit een nieuwe oorsprong, kan hier nog niet uitgelegd worden, maar in wat volgt zal hierover in vele dingen gehandeld worden. Om het nu alleen in het kort te zeggen: alle aandoening van het ware in de natuurlijke mens ontstaat door middel van de invloeiing door de aandoening van het goede uit het redelijke of door middel van het redelijke door de Heer.

De aandoening van het ware, die door middel van deze invloeiing in de natuurlijke mens ontstaat, is in het begin niet de echte aandoening van het ware, want het echte ware komt geleidelijk en wordt geleidelijk in de plaats gebracht van eerdere dingen die niet waarheden in zichzelf waren, maar slechts middelen die tot het echte ware leidden.

Uit dit weinige kan blijken wat het zeggen wil dat de aandoening van het ware weliswaar daar vandaan komt, maar uit een nieuwe oorsprong.

3041. vers 8,9. *En indien de vrouw niet achter u wil gaan en gij zijt rein van deze mijn eed, alleenlijk breng mijn zoon daar niet weder heen. En de knecht legde zijn hand onder de dij van Abraham, zijn heer en hij zwoer hem over dit woord.*

Indien de vrouw niet achter u wil gaan, betekent hier als eerder, indien de aandoening van het ware niet gescheiden zou worden; en gij zijt rein van mijn eed, betekent het vrije dat tot de natuurlijke mens behoort; alleenlijk breng mijn zoon daar niet weder heen, betekent hier als eerder, dat daarvan geen verbinding zou komen; en de knecht legde zijn hand onder de dij van Abraham, zijn heer, betekent hier als eerder, de verplichting van de natuurlijke mens ten aanzien van het vermogen tot het goede van de echtelijke liefde; en hij zwoer hem over dit woord, betekent het sacrament.

3042. Dat de woorden ‘indien de vrouw niet achter u wil gaan’ betekenen, indien de aandoening van het ware niet gescheiden zou worden, blijkt uit de betekenis van de vrouw, namelijk de aandiening van het ware; en uit de betekenis van ‘gaan achter u’ of ‘u volgen naar dit land’, namelijk gescheiden worden van het natuurlijke en verbonden worden met het redelijke, waarover eerder in nr. 3030, waar dezelfde woorden staan.

3043. Dat de woorden ‘en gij zijt rein van mijn eed’ het vrije betekenen dat tot de natuurlijke mens behoort, blijkt uit de betekenis van de knecht, over wie deze dingen gezegd worden, namelijk de natuurlijke mens, nr. 3019; en uit de betekenis van ‘rein zijn, indien de vrouw niet volgen wil’ namelijk in de naastgelegen zin, dat hij onder geen verplichting zou staan, indien de aandoening van het ware niet gescheiden zou worden.

Dat deze woorden het vrije insluiten dat tot de natuurlijke mens behoort, blijkt duidelijk, want de aandoening van het ware, waarover hier gehandeld wordt, en eveneens de scheiding, hebben in de innerlijke zin betrekking op de natuurlijke mens; in de historische zin is weliswaar een andere samenhang, maar in de innerlijke zin is het van dien aard.

Over het vrije van de mens zie men wat hierover eerder is gezegd in de nrs. 892, 905, 1937, 1947, 2744, 2870 tot 2893 is gezegd en aangetoond, waaruit duidelijk blijkt hoe het met het vrijs is gesteld.

Het vrije betreft de natuurlijke mens, maar niet zozeer de redelijke; want het goede in het hemelse vrije vloeit van de Heer door middel van de redelijke mens in de natuurlijke; het is de natuurlijke mens die dat ontvangt en opdat hij het zal ontvangen en zo verbonden zal worden met het hemelse vrije, dat door de redelijke mens invloeit, wordt de natuurlijke mens in het vrije gelaten.

Want het vrije behoort tot de liefde of tot de aandoening en wanneer de natuurlijke mens niet de aandoening van het ware uit de invloeiende aandoening van het goede ontvangt, wordt hij nooit met de redelijke mens verbonden.

Zo is het dus bij de mens gesteld en dat deze door middel van het vrije door de Heer hervormd wordt, zie de nrs. 1937, 1947, 2876, 2877, 2878, 2881.

Wat de Heer betreft, ook Hij liet het natuurlijke in het vrije, toen Hij Zijn Redelijke Goddelijk maakte ten aanzien van het ware, dat wil zeggen toen Hij het Goddelijk Ware aan het Goddelijk Goede van het Redelijke toevoegde, want Hij wilde langs de gewone weg Zijn Menselijke Goddelijk maken; de gewone weg is de weg, zoals die bij de mens is die hervormd en wederverwekt wordt.

De hervorming en de wederverwekking zelf van de mens is daarom een zeker beeld; door de hervorming en de wederverwekking wordt de mens ook een nieuw mens en vandaar wordt hij opnieuw verwekt en opnieuw geschapen genoemd; en voor zoveel hij hervormd is, heeft hij als het ware het Goddelijke in zich.

Maar er is dit verschil, dat de Heer Zichzelf uit eigen macht Goddelijk maakte, terwijl de mens niet het minste uit eigen macht kan doen, maar alleen door de Heer.

‘Als het ware het Goddelijke’ wordt er gezegd, omdat de mens slechts een ontvanger van het leven is, maar de Heer is ten aanzien van het ene en het andere Wezen het Leven zelf; zie de nrs. 1954, 2021, 2658, 2706, 3001.

3044. Dat de woorden ‘alleenlijk breng mijn zoon daar niet weder heen’ betekenen, dat daaruit geen verbinding kon voortkomen, blijkt uit wat eerder in de nrs. 3031, 3033 is gezegd, waar dezelfde woorden staan.

3045. Dat de woorden ‘en de knecht legde zijn hand onder de dij van Abraham, zijn heer’ de verplichting van de natuurlijke mens betekenen ten aanzien van het vermogen tot het goede van de echtelijke liefde, blijkt uit wat eerder in nr. 3021 is gezegd, waar eveneens dezelfde woorden voorkomen.

3046. Dat de woorden ‘en hij zwoer hem over dit woord’ het sacrament betekenen, blijkt uit de betekenis van zweren, namelijk de verplichting en wel de allerheiligste, aangezien hij zwoer bij Jehovah de God des hemels en de God der aarde, waarover nr. 3023, dus een sacrament, want een sacrament is niets anders dan een verplichting.

3047. vers 10. *En de knecht nam tien kamelen van zijns heren kamelen en hij ging, en al het goed van zijn heer was in zijn hand; en hij stond op en ging naar Aram Naharaim, naar de stad van Nachor.*

De knecht nam tien kamelen van zijns heren kamelen en hij ging, betekent de algemene Goddelijk wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens; en al het goede van zijn heer was in zijn hand, betekent de goedheden en waarheden daarvan bij hem; en hij stond op, betekent de verheffing; en ging naar Aram Naharaim, betekent de erkentissen van het ware daarvan; naar de stad van Nachor, betekent de aanverwante leerstellige dingen.

3048. Dat de woorden ‘De knecht nam tien kamelen van zijns heren kamelen en hij ging’ de algemene wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens betekenen, blijkt uit de betekenis van de knecht hier, namelijk de natuurlijke mens, waarover eerder in nr. 3019, 3020; en uit de betekenis van tien, namelijk de overblijfselen en dat deze de goedheden en waarheden zijn, door de Heer bij de mens weggeborgen, zie nrs. 468, 530, 560, 561, 660, 661, 1050, 1906, 2284; en dat tien of de overblijfselen, wanneer zij de Heer betreffen, de Goddelijke dingen zijn die de Heer Zichzelf verwierf, nrs. 1738, 1906; en uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemeen wetenschappelijke dingen; en omdat deze Goddelijk of door de Heer verworven waren, wordt gezegd dat het er tien waren, en tevens dat het kamelen waren van de kamelen van zijn heer.

‘Dat hij ging’, betekent de inwijding door middel daarvan, waarover in dit hoofdstuk gehandeld wordt.

Er wordt gehandeld over de voortgang van de verbinding van het Ware met het Goede in het Goddelijk Redelijke van de Heer; eerst over de voortgang van de inwijding, nrs. 3012, 3013 en van welke aard deze was, wordt in volgorde beschreven; hier, dat de Heer in de natuurlijke mens de dingen die van Hemzelf, dat wil zeggen, Goddelijk waren, scheidde van de dingen die uit het moederlijke waren.

De dingen die van Hemzelf waren of die Goddelijk waren, zijn het, waardoor de inwijding plaatsvond; en zij zijn hier de tien kamelen van zijns heren kamelen.

Vandaar komt het, dat in wat volgt veel over kamelen gehandeld wordt, zoals dat hij de kamelen liet neerknielen buiten de stad, vers 11; dat Rebekka ook de kamelen drenkte, vers 14,19,20; dat zij in het huis werden gebracht en dat hij stro en voeder gegeven werd, vers 31,32; en verder dat Rebekka en haar meisjes op kamelen reden, vers 61; en dat Izaäk de kamelen zag komen en dat toen Rebekka Izaäk zag, zij van de kameel afviel, vers 63,64. De oorzaak waarom kamelen zo vaak vermeld worden, is de innerlijke zin, waarin zij de algemene wetenschappelijke dingen betekenen, die in de natuurlijke mens zijn en waaruit de aandoening van het ware voortkomt, die ingewijd moet worden in de aandoening van het goede in het redelijke, en dit overeenkomstig de gewone weg, zoals eerder werd aangetoond. Want het redelijke ten aanzien van het ware kan nooit geboren en vervolmaakt worden zonder wetenschappelijke dingen en erkentissen.

Dat de kamelen de algemene wetenschappelijke dingen betekenen, blijkt uit andere plaatsen in het Woord, waar zij genoemd worden, zoals bij Jesaja: *‘De profetie der beesten van het zuiden: in een land des angstes en der benauwdheid, van waar de jonge leeuw en de oude leeuw, de adder en de vurige vliegende draak; zij dragen hun goederen op de schouder der ezelveulens en hun schatten op de rug van de kamelen, tot het volk dat zij van geen nut zijn; en Egypte zal ijdelijk en tevergeefs helpen’*, (Jesaja 30:6,7); de beesten van het zuiden staan voor hen die in het licht van de erkentissen of in erkentissen zijn, maar in een leven van het boze zijn; hun goederen dragen op schouder van de ezelveulens, staat voor de erkentissen, die tot hun redelijke behoren; dat het ezelveulen het redelijk ware is, zie nr. 2781; hun schatten op de rug van de kamelen, staat voor de erkentissen die tot hun natuurlijke behoren; de rug van de kamelen is het natuurlijke; de kamelen zelf betekenen de

algemene wetenschappelijke dingen die daar zijn; de schatten zijn de erkentissen, die zij voor kostbaar houden.

Dat Egypte ijdelijk en tevergeefs zal helpen, wil zeggen dat de wetenschappen hun van geen nut zijn; dat Egypte de wetenschap is, zie nrs. 1164, 1165, 1186, 1462, 2588 aan het einde. Dat de kamelen hier geen kamelen zijn, blijkt duidelijk, want er wordt gezegd, dat de jonge leeuw en de oude leeuw hun schatten dragen op de rug van de kamelen; eenieder kan zien, dat hier een of andere verborgenheid van de Kerk wordt aangeduid.

Bij dezelfde: *'De profetie van de woestijn der zee: aldus heeft de Heer gezegd: Ga heen, zet een wachter; laat hem aanzeggen, wat hij ziet; en hij zag een wagen, een paar ruiters, een wagen van een ezel, een wagen van een kameel; en hij merkte zeer nauw op, met grote opmerking. En hij antwoordde en zei: Babel is gevallen, zij is gevallen'*, (Jesaja 21:6,7,9); de woestijn der zee staat voor de ijdelheid van de wetenschappen, die niet tot nut strekken; de wagen van de ezel voor een verzameling voor bijzondere wetenschappelijke dingen; de wagen van de kameel voor een verzameling van algemene wetenschappelijke dingen die in de natuurlijke mens zijn.

Het zijn de ijdele redeneringen bij hen, die door Babel worden aangeduid en die zo worden beschreven.

Bij dezelfde: *'Uw hart zal verwijd worden, want de menigte der zee zal tot u gekeerd worden, de goederen der natiën zullen tot u komen; een menigte kamelen zal u bedekken, de dromedarissen van Midian en Efa; zij allen uit Scheba zullen komen; goud en wierook zullen zij dragen en zij zullen de lofprijzingen van Jehovah afkondigen'*, (Jesaja 60:5,6) waar sprake is van de Heer en van de Goddelijk hemelse en geestelijke dingen in Zijn Natuurlijke; de menigte der zee staat voor de onmetelijke menigte van het natuurlijk ware; de goederen der natiën voor de onmetelijke menigte van het natuurlijk goede; de menigte kamelen voor de overvloed van algemene wetenschappelijke dingen; goud en wierook voor de goedheden en waarheden, die de lofprijzingen van Jehovah zijn; uit Scheba wil zeggen uit de hemelse dingen van de liefde en van het geloof; zie de nrs. 113, 117, 1171.

Dat *'de koningin van Scheba kwam tot Salomo te Jeruzalem met zeer grote rijkdommen, met kamelen dragende specerijen en zeer veel gouds en kostelijk gesteente'*, (1 Koningen 10:1,2) beeldde de wijsheid en het inzicht uit, die tot de Heer kwamen, die hier in de innerlijke zin Salomo is; de specerijen, goud en kostelijk gesteente dragende kamelen zijn de dingen, die tot de wijsheid en het inzicht behoren in de natuurlijke mens.

Bij Jeremia: *'Tegen Arabië en tegen de koninkrijken van Chazor, die Nebukadnezar, de koning van Babel, sloeg: Maakt u op en trekt op tegen Arabië en verwoest de zonen van het oosten; zij zullen hun tenten nemen; hun gordijnen en al hun vaten en hun kamelen van hen wegnemen; en hun kamelen zullen ten roof zijn en Ik zal hen verstrooien in alle wind'*, (Jeremia 49:28,29,32); Arabië en de koninkrijken van Chazor staan hier in de tegenovergestelde zin voor hen die in de erkentissen van de hemelse en geestelijke dingen zijn, maar met geen ander nut als doel dan om door zichzelf en de wereld voor wijs en verstandig aangezien te worden; de kamelen die van hun weggenomen zouden worden en ten roof zouden zijn en in alle wind verstrooid, zijn in het algemeen de wetenschappelijke dingen en de erkentissen van het goede en het ware, die ook van hen weggenomen worden in het leven van het lichaam, daardoor dat zij tegenovergestelde dingen geloven en in het andere leven geheel en al geheel worden weggenomen.

Bij Zacharia: *'De plaag waarmee Jehovah al de volken slaan zal, die tegen Jeruzalem zullen strijden; also zal de plaag zijn van het paard, van de muil, van de kameel en van de ezel en van alle beast'*, (Zacharia 14:12,15); de plaag van paard, muil, kameel, ezel, staat voor de beroving van de verstandelijke dingen, die zo in rangorde op elkaar volgen, van de redelijke tot de natuurlijk; wat het paard is, zie de nrs. 2761, 2762; wat de muil, nr. 2781, wat de ezel, nr. 2781.

De kamelen staan voor de algemene wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens.

De pest in Egypte, die was *‘over het vee in het veld, over de paarden, over de ezels, over de kamelen, over de kudde van grootvee en over de kudde van kleinvee’*, (Exodus 9:2,3) betekende dergelijke dingen.

Hieruit kan blijken, dat door kamelen in de innerlijke zin van het Woord de algemene wetenschappelijke dingen van de natuurlijke mens behoren.

Algemene wetenschappelijke dingen zijn dingen die in zich verschillende bijzonderheden bevatten en deze weer afzonderlijke dingen; zij vormen in het algemeen de natuurlijke mens ten aanzien van zijn verstandsdeel.

3049. Dat de woorden ‘en al het goede zijns heren in zijn hand’ de goedheden en waarheden daarvan bij hem betekenen, blijkt uit de betekenis van al het goed zijns heren, namelijk zowel het goede als het ware, want het ware is in zichzelf het goede, aangezien het uit het goede voortkomt; het ware is de vorm van het goede, dat wil zeggen, wanneer het goede gevormd wordt, zodat het verstandelijk wordt waargenomen, dan wordt dit het ware genoemd; uit de betekenis van de hand, namelijk de macht, waarover nr. 878, dus wat bij hem was.

De algemene wetenschappelijke dingen zijn in zichzelf geen goedheden en zij leven ook niet, maar de aandoening daarvan maakt, dat zij goedheden zijn en leven, want dan zijn zij ter wille van het nut; niemand kan door iets wetenschappelijks of waars worden aangedaan, tenzij ter wille van het nut; het nut maakt dit tot iets goeds; en zoals het nut is, is het goede.

3050. Dat de woorden ‘en hij stond op’ de verheffing betekenen, blijkt uit de betekenis van opstaan, dat daar, waar het vermeld wordt, iets van verheffing insluit, waarover de nrs. 2401, 2735, 2912, 2927; hier, dat het Goddelijk Ware uit de wetenschappelijke dingen ingewijd zou worden in het Goddelijk Goede van het Redelijke.

3051. Dat de woorden ‘en ging naar Aram Naharaim’ de erkenningen van het ware daarvan betekenen, blijkt uit de betekenis van Aram of Syrië, namelijk de erkenningen van het goede, waarover nrs. 1232, 1234; maar Aram Naharaim of ‘Syrië der rivieren’ betekent de erkenningen van het ware vanwege Naharaim of de rivieren, want de rivieren betekenen het inzicht, dat tot de erkenningen van het ware behoort, zoals uit de aangehaalde plaatsen uit het Woord blijken kan, nrs.108, 109, 2702 en uit tal van andere, waarover, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders.

3052. Dat de woorden ‘naar de stad van Nachor’ de aanverwante leerstellige dingen betekenen, blijkt uit de betekenis van de stad, namelijk het leerstellige, waarover de nrs. 402, 2449; en uit de uitbeelding van Nachor, te weten het aanverwante; want Nachor was de broeder van Abram en uit hem was Bethuel, uit wie Rebekka was.

De wetenschappelijke en de leerstellige dingen zijn hierin onderling onderscheiden, dat uit de wetenschappelijke dingen de leerstellige dingen voortkomen; deze beogen nut en worden uit de wetenschappelijke dingen verkregen door overdenking; ze worden hier aanverwant genoemd, vanwege hun afleiding uit de Goddelijke dingen.

3053. vers 11. *En hij deed de kamelen nederknielen, van buiten de stad, bij de put der wateren, tegen de avondtijd, tegen de tijd als de putsters uitkomen.*

Hij deed de kamelen nederknielen, betekent de heilige rangschikking van de algemene wetenschappelijke dingen; van buiten de stad, betekent de verwijdering van de leerstellige dingen; bij de put der wateren, betekent om de waarheden van het geloof te ontvangen; tegen de avondtijd, betekent de toen meer duistere staat; tegen de tijd als de putsters uitkomen, betekent de staat van onderricht.

3054. Dat de woorden ‘Hij deed de kamelen nederknielen’ de heilige rangschikking van de algemene wetenschappelijke dingen betekenen, blijkt uit de betekenis van doen nederknielen, namelijk zich schikken naar het heilige; en uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen, waarover eerder in nr. 3048.

3055. Dat de woorden ‘van buiten de stad’ de verwijdering van de leerstellige dingen betekenen, blijkt uit de betekenis van de stad, namelijk het leerstellige, waarover in de nrs. 402, 2449; dat daarbuiten wil zeggen buiten de leerstellige dingen, dus de verwijdering daarvan, blijkt duidelijk.

3056. Dat de woorden ‘tegen de avondtijd’ de toen meer duistere staat betekenen, blijkt uit de betekenis van de tijd, te weten de staat, waarover de nrs. 2625, 2788, 2837; en uit de betekenis van de avond, namelijk het duistere; want de avond betekent in het Woord de staat, die voorafgaat aan de laatste staat van een Kerk die ten ondergaat; de laatste staat wordt nacht genoemd en ook betekent dit de eerste staat van de verrijzende Kerk, die morgen wordt genoemd, zie nr. 2323; in beide zinnen is dit het duistere, wat door de avond wordt aangeduid; hier echter het duistere, dat de morgen voorafgaat.

3057. Dat de woorden ‘tegen de tijd, dat de putsters uitkomen’ de staat van onderricht betekenen, blijkt uit de betekenis van de tijd, namelijk de staat, waarover eerder in nr. 3056; en uit de betekenis van de putster of van iemand die put, namelijk water, dat wil zeggen onderricht worden, waarover hierna.

Wat tot hiertoe is gezegd, vanaf nr. 3054, is dat wat in de innerlijke zin wordt aangeduid door de dingen die in dit vers historisch zijn vermeld, maar wat die elk afzonderlijk in een doorlopende reeks bevatten, is niet licht duidelijk voor iemand, die niet onderricht is over de natuurlijke mens en over de wetenschappelijke en leerstellige dingen, die daar zijn; en verder hoe van daar waarheden worden opgeheven in het redelijke en redelijk worden; en nog minder wanneer hij niet weet, van welke aard het redelijke is in verhouding tot het natuurlijke, of van welke aard de dingen, die zich in het redelijke bevinden, zijn in verhouding tot de dingen in het natuurlijke.

De dingen die in het redelijke zijn, komen ook niet voor de mens uit, zolang hij in het lichaam leeft, want het zijn de dingen, die zich in het natuurlijke bevinden, die tot het bewustzijn komen en zelden de dingen die in het redelijke zijn, tenzij door een bepaald soort van licht dat de dingen die in het natuurlijke zijn, verlicht, of als een invloeiend vermogen, waardoor de dingen die tot het denken behoren, in orde worden gesteld, of als een aanvoelen van een zaak, die het gemoed beschouwt.

Wanneer deze en andere dingen niet bekend zijn, kunnen de dingen die in dit vers zijn, bezwaarlijk bevattelijk worden uitgelegd, zoals bijvoorbeeld dat er een heilige rangschikking van de algemene wetenschappelijke dingen is en verder een verwijdering van de leerstellige dingen om de waarheden van het geloof te ontvangen; en dat wanneer dat plaatsvindt, er een duistere staat is en dat de staat van onderricht van dien aard is.

Niettemin is het toegestaan dit in het kort te zeggen, voor zoveel het begrepen kan worden, en wel hoe het gesteld is bij de mens, wanneer hij door de Heer hervormd wordt, want de hervorming van de mens is een zeker beeld van de dingen die bij de Heer geschieden, toen Hij in de wereld was, zoals eerder in nr. 3043 is gezegd.

Wanneer de mens hervormd wordt, worden de algemene dingen in zijn natuurlijke mens door de Heer in overeenstemming gebracht met de dingen die in de hemel zijn; wat overeenstemming is en dat die is tussen geestelijke en natuurlijke dingen, zie de nrs. 2987, 2989, 2990, 2991, 3002.

De algemene dingen worden eerst in orde gesteld, opdat daarin door de Heer geleidelijk de bijzonderheden kunnen worden gelegd en daarin de afzonderlijke dingen; want wanneer de

algemene dingen niet in orde zijn, kan er geen orde ontstaan in de bijzonderheden, want deze dringen in de algemene dingen en bevestigen ze; nog minder orde in de afzonderlijke dingen, want deze dringen in de bijzonderheden als in hun algemeenheden en lichten ze toe.

Dit zijn de dingen die bedoeld worden met de heilige rangschikking van de algemene wetenschappelijke dingen en die in de innerlijke zin worden aangeduid door het doen nederknielen van de kamelen; want zo onderwerpen zij zich om de invloeiing te ontvangen. Wanneer deze dingen zo zijn gerangschikt, worden de leerstellige dingen verwijderd, want deze zijn gevolgtrekkingen uit de wetenschappelijke dingen, want er vloeit door het redelijke iets als een inspraak in, dat dit waar is en iets anders niet waar is. maar op deze wijze, dat het ene samenstemt omdat het samenstemt met de rangschikking van de algemene wetenschappelijkheden en het andere niet waar is, omdat het niet samenstemt; er bestaat geen andere invloeiing ten aanzien van de waarheden.

Weliswaar zijn er eerst leerstellige dingen aanwezig, maar dit zijn geen leerstellige dingen alvorens ze geloofd worden, maar slechts wetenschappelijkheden; wanneer daarom de mens deze overdenkt, wordt daaruit geen gevolgtrekking gemaakt, maar uit andere dingen daaromheen.

Dit is het wat bedoeld wordt met de verwijdering weg van de leerstellige dingen en hier in de innerlijke zin wordt aangeduid door de woorden ‘buiten de stad’.

Maar dit is de staat die een duistere staat wordt genoemd en wordt aangeduid door de avondtijd; wanneer echter de leerstellige dingen bevestigd zijn, zodat die geloofd worden, komt de morgen of de staat van het licht.

De overige dingen die in dit vers zijn, blijken duidelijk uit hetgeen nu is gezegd.

3058. Dat ‘wateren putten’ het onderricht betekenen en verder ook de daaruit voortvloeiende verlichting, zoals wat volgt in dit hoofdstuk, komt hierdoor, omdat de wateren in de innerlijke zin de waarheden van het geloof betekenen, nr. 2702; dus is wateren putten niets anders dan onderricht worden in de waarheden van het geloof en dus zo verlicht worden; zoals ook elders in het Woord bij Jesaja: ‘Gijlieden zult wateren scheppen met vreugde uit de fontein des heils; te dienzelven dage zult gij Jehovah belijden’, (Jesaja 12:3,4); wateren scheppen staat voor onderricht worden, verstaan en wijs zijn.

Bij dezelfde: ‘Brenge wateren de dorstige tegemoet, gij inwoners van het land van Thema’, (Jesaja 21:14); de dorstige wateren tegemoet brengen staat voor onderrichten.

Bij dezelfde: ‘De ellendigen en de nooddruftigen zoeken wateren en er zijn er geen, hun tong versmacht van dorst;’, (Jesaja 41:17); de naar wateren zoekenden staan voor hen die verlangen in waarheden onderricht te worden; dat er geen zijn, wil zeggen dat er bij niemand waarheden te vinden zijn.

Bovendien worden door ‘putters der wateren’ in de Joodse Kerk diegenen uitgebeeld, die voortdurend waarheden begeren te weten, maar ter wille van geen ander einddoel dan om ze te weten en zich heel niet bekommeren om het nut ervan; zulke mensen werden onder de allergeeringsten gerekend; de Gibeonieten beeldden hen uit, waarover, (Jozua 9:21,23,27).

3059. vers 12,13,14. *En hij zei: Jehovah God van mijn heer Abraham, doe, ik bid u, heden voor mij ontmoeten en doe barmhartigheid met mijn heer Abraham.*

Zie, ik sta boven aan de fontein der wateren en de dochters van de mannen van de stad zijn uitgaande om wateren te putten.

En het zij, dat het meisje, tot wie ik zeg: neig, ik bid u, uw kruik en ik zal drinken; en zij zal zeggen: Drink, en ik zal ook uw kamelen drenken; diezelve hebt Gij bestemd voor uw knecht Izaäk; en hierin zal ik kennen, dat Gij barmhartigheid met mijn heer gedaan hebt.

Hij zei, betekent de gemeenschap; Jehovah God van mijn heer Abraham, betekent van het Goddelijke Zelf, dat de Vader is, met het Goddelijke Menselijke dat de Zoon is; doe, ik bid u,

heden voor mij ontmoeten, betekent de Voorzienigheid van eeuwigheid aan; en doe barmhartigheid, betekent de invloeiing van de liefde; met mijn heer Abraham, betekent het Goddelijk Menselijke; zie, ik sta boven aan de fontein der wateren, betekent de staat van de verbinding van het Goddelijk Ware met het Menselijke; en de dochters van de mannen van de stad uitgaande om wateren te putten, betekent de aandoeningen van het ware en het onderricht door deze; en het zij, dat het meisje, tot wie ik zeg, betekent de aandoening, waarin onschuld is; neig, ik bid, uw kruik, betekent de onderwerping van de wetenschappelijke dingen; en ik zal drinken, betekent het onderricht van het ware, dat daaruit voortvloeit; en zij zal zeggen: Drink, betekent het wederkerige daarmee; en ik zal ook uw kamelen drenken, betekent de daaruit voortvloeiende verlichting van alle wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens; diezelve hebt Gij bestemd voor uw knecht Izaäk, betekent de verbinding van het Goddelijk ware met het Goddelijk Goede in het Redelijke; en hierin zal ik kennen, dat Gij barmhartigheid met mijn heer gedaan hebt, betekent, dat er vanwege de Goddelijke liefde een huwelijk is.

3060. Dat ‘hij zei’ de gemeenschap betekent, kan blijken uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten van het Woord, namelijk gewaarworden en willen, waarover herhaaldelijk eerder; en daar het dit betekent, betekent het ook gemeenschap hebben, want uit het gewaarworden en willen komt gemeenschap.

3061. Dat de woorden ‘Jehovah God van mijn heer Abraham’ betekenen: van het Goddelijke Zelf, dat de Vader is, met het Goddelijk Menselijke, dat de Zoon is, namelijk de gemeenschap, blijkt uit wat eerder herhaaldelijk is gezegd en aangetoond, namelijk dat Jehovah God het Goddelijke Zelf van de Heer is, dat de Vader genoemd wordt; en dat door Abraham Zijn Goddelijk Menselijke werd uitgebeeld, nrs. 2833, 2836.

Dat Jehovah in het Woord van het Oude Testament de Heer zelf is, zie de nrs. 1736, 1815, 2921; dat de Oudste Kerk die vóór de vloed was en de Oude Kerk die na de vloed was, onder Jehovah geen ander dan de Heer verstonden, zie nrs. 1343, 1676, 1990, 2016, 3035.

Dat in de Heer een Drievuldige is: het Goddelijke Zelf, het Goddelijk Menselijke en het uitgaand Goddelijk Heilige en dat deze één zijn, zie de nrs. 1999, 2149, 2156, 2288, 2329, 2447.

Dat het gehele drievuldige in de Heer is Jehovah, zie de nrs. 2156, 2329; en alle dingen en elke bijzonderheid in de Heer Jehovah zijn, nrs. 1902, 1921; dat de Heer één is met de Vader en dat geen ander in de hemel onder de Vader wordt verstaan, zie nrs. 14, 15, 1725, 1729, 1733, 1815, 2005, 2018, 2025, 2803, 3038; dat de Heer de gezamenlijke hemel is, omdat Hij het al daar is en dat van Hem het al van onschuld, vrede, liefde, naastenliefde, barmhartigheid, echtelijke liefde is en al het goede en het ware; dat over Hem Mozes en de profeten handelen, dus het Woord in elke bijzonderheid en dat alle riten van de Kerk Hem uitbeeldden, nr. 2751.

Dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, Zoon wordt genoemd, nr. 2628; dat het Goddelijk Menselijke van de Heer niet alleen ontvangen maar ook geboren is door Zijn Goddelijk Wezen, dat Jehovah is, nr. 2798; en dat dus zo de Heer ten aanzien van het Menselijke Jehovah werd en het Leven door Zichzelf, nrs. 1603, 1737.

Dat de Heer was van eeuwigheid aan, blijkt duidelijk uit het Woord, zie nr. 2803, hoewel Hij daarna in de tijd werd geboren; want Hij sprak door middel van Mozes en de profeten; Hij verscheen ook aan velen en het wordt daar gezegd, dat Hij Jehovah was.

Maar deze allerdiepste verborgenheid kan aan niemand geopenbaard zijn dan aan degenen, die in de Goddelijke gewaarwording zijn en dus nauwelijks aan anderen dan aan de mens van de Oudste Kerk, die hemels was en in deze gewaarwording.

Van dezen heb ik gehoord, dat Jehovah Zelf de Heer was ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, toen Hij neerdaalde in de hemel en invloede door de hemel, want de hemel stelt

één Mens voor ten aanzien van al zijn lichaamsdelen, waarom hij ook de Grootste Mens wordt genoemd, nrs. 684, 1276, 2996, 2998, 3021.

Het Goddelijke zelf in de hemel of in de Grootste Mens, was het Goddelijk Menselijke en was Jehovah zelf en zo met het Menselijke bekleed.

Maar toen het menselijk geslacht van dien aard was geworden, dat het Goddelijke zelf, bekleed als het Goddelijk Menselijke, dit niet langer kon aandoen – dat wil zeggen, toen Jehovah niet langer tot de mens kon komen, omdat de mens zich zozeer verwijderde – daalde Jehovah, die de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Wezen, neer en nam Hij het Menselijke aan, dat door de ontvangenis Goddelijk was en door de geboorte uit een maagd, zoals dat van een ander mens; maar dit dreef Hij uit en door Goddelijke middelen maakte Hij het geboren menselijke Goddelijk, van wie al het Heilige uitgaat.

Zo bestond het Goddelijk Menselijke dus als een Wezen door Zichzelf, dat de gezamenlijke hemel vervult, en bewerkstelligt dat diegenen behouden worden die eerst niet behouden konden worden.

Dit nu is de Heer die ten aanzien van het Goddelijk Menselijke alleen Mens is en uit wie de mens het heeft, dat hij mens is, nrs. 49, 288, 477, 565, 1894.

3062. Dat de woorden ‘doe, ik bid u, heden voor mij ontmoeten’ de Voorzienigheid betekenen van eeuwigheid aan, blijkt uit de betekenis van doen ontmoeten, namelijk voorzien; en uit de betekenis van heden, namelijk van eeuwigheid aan, waarover nr. 2838; en bovendien blijkt duidelijk dat hetgeen waarover hier wordt gehandeld en waarover een smeekbede wordt gedaan, tot de Voorzienigheid behoort.

3063. Dat de woorden ‘en doe barmhartigheid’ de invloeiing van de liefde betekenen, blijkt uit het wezen van de barmhartigheid, namelijk de liefde.

De liefde zelf wordt in barmhartigheid verandert en wordt barmhartigheid, wanneer iemand die hulp nodig heeft, wordt aangezien uit liefde of naastenliefde; vandaar is de barmhartigheid de uitwerking van de liefde jegens hulpbehoevenden en ellendigen.

Hier wordt echter onder de barmhartigheid in de innerlijke zin de liefde verstaan en door barmhartigheid doen, de invloeiing van de liefde, omdat het geschiedt vanuit het Goddelijke Zelf van de Heer in Zijn Goddelijk Menselijke; want het is de Goddelijke liefde, die de Heer had, waardoor Hij Zijn Menselijke Goddelijk maakte, want de liefde is het Zijn zelf van het leven, maar de Goddelijke Liefde heeft niemand dan de Heer.

Men zie waar eerder over de Liefde van de Heer is gezegd; namelijk dat het leven van de Heer liefde was jegens het gehele menselijke geslacht, nr. 2253; en dat Hij daaruit streed, nrs. 1690, 1789, 1812, 1813, 1820; dat zij alle verstand te boven gaat, nrs. 1799, 2077; dat de Heer de Goddelijke Liefde Zelf is, nrs. 2500, 2077, 2572; dat Jehovah liefde is, nr. 1735; dat niets leeft dan de liefde, nr. 1589; dat wie wederkerige liefde heeft, het leven van de Heer heeft, nrs. 1799, 1802, 1803; dat de liefde en de naastenliefde het hemelse zelf is, nrs. 1419, 1824.

3064. Dat de woorden ‘met mijn heer Abraham’ het Goddelijk Menselijke betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Abraham hier, namelijk het Goddelijk Menselijke van de Heer, waarover de nrs. 2833, 2836.

3065. Dat de woorden ‘zie, ik sta boven aan de fontein der wateren’ de verbinding betekenen van het Goddelijk Ware in het Menselijke, blijkt uit de betekenis van de fontein, namelijk het ware, zie nr. 2702; hier het Goddelijk Ware, omdat over de Heer gehandeld wordt.

De staat zelf van de verbinding wordt aangeduid door ‘staan boven aan de fontein’; dat deze verbinding in het Menselijke plaatsvond, blijkt uit het verband.

3066. Dat de woorden ‘en de dochters van de mannen van de stad zijn uitgaande om wateren te putten’ de aandoeningen van het ware betekenen en het onderricht daardoor, blijkt uit de betekenis van de dochters, namelijk de aandoeningen, zie de nrs. 489-491, 2362;

uit de betekenis van de mannen van de stad, namelijk de waarheden; de inwoners van de stad worden in het Woord soms mannen der stad genoemd, soms bewoners der stad; wanneer zij mannen der stad genoemd worden, betekenen zij waarheden, wanneer zij bewoners der stad worden genoemd, goedheden; wat mannen betekenen, zie de nrs. 265, 749, 915, 1007, 2517; wat bewoners, nrs. 2268, 2451, 2712; wat de stad, nrs. 402, 2450, 2943; en uit de betekenis van wateren putten, te weten onderricht worden, waarover eerder in nr. 3058.

Hieruit blijkt duidelijk dat door ‘de dochters van de mannen van de stad, uitgaande om wateren te putten’ de aandoeningen van het ware worden aangeduid en het onderricht hierdoor.

Nooit wordt iemand door waarheden onderricht, maar door aandoeningen van het ware; want waarheden zonder aandoening komen weliswaar tot het oor als een klank, maar treden het geheugen niet binnen; maar wat maakt dat ze in het geheugen binnengaan en daarin vasthangen, is de aandoening; want het goede van de aandoening is als een aardbodem, waarin de waarheden als zaden worden ingezaaid; maar zoals de aardbodem is, dat wil zeggen zoals de aandoening is, zo is het voortbrengsel van het ingezaaide.

Het einddoel of het nut bepaalt de hoedanigheid van de aardbodem of de hoedanigheid van de aandoening, dus de hoedanigheid van het voortbrengsel van het ingezaaide; of in andere woorden, de liefde zelf bepaalt het, want de liefde is in alle dingen het einddoel en het nut; want niets wordt als einddoel en als nut beschouwd dan datgene wat bemind wordt.

3067. Dat de woorden ‘en het zij, dat het meisje, tot wie ik zeg’ de aandoening betekenen, waarin onschuld is, blijkt uit de betekenis van het meisje.

In het Woord worden de aandoeningen van het goede en ware, kleine kinderen genoemd en ook meisjes, maagden en dochters, maar overall met een onderscheid al naar de staat.

Wanneer dochter wordt gezegd, wordt de aandoening in het algemeen aangeduid; wanneer echter maagd wordt gezegd, wordt de aandoening aangeduid waarin naastenliefde is; wanneer daarentegen meisje wordt gezegd, wordt de aandoening aangeduid, waarin onschuld is, omdat de meisjesleeftijd dicht bij de kindsheid ligt en die is in de innerlijke zin de onschuld.

Evenzo is het gesteld met jongen of jongetje en dat daarmee de staat wordt aangeduid, waarin onschuld is, zie nr. 430.

3068. Dat de woorden ‘neig, ik bid u, uw kruik’ de onderwerping van de wetenschappelijke dingen betekenen, kan blijken uit de betekenis van neigen, namelijk onderwerpen; en uit de betekenis van de kruik, namelijk de wetenschappelijke dingen; dat de waterkruik of kruik de wetenschappelijke dingen betekent, komt omdat het water het ware betekent, nrs. 680, 739, 2702 en een kruik is een vat, dat water bevat, zoals het wetenschappelijke het vat is, dat het ware bevat; want al het wetenschappelijke is een vat van het ware en al het ware een vat van het goede.

Het wetenschappelijke zonder het ware is een leeg vat, eveneens het ware zonder het goede; maar het wetenschappelijke waarin het ware is en het ware waarin het goede is, is een vol vat. De aandoening die van de liefde is, is het die verbindt, zodat zij er volgens de orde in zijn, want de liefde is geestelijke verbinding.

3069. Dat de woorden ‘en ik zal drinken; het onderricht betekenen van het ware dat daaruit voortvloeit, blijkt uit de betekenis van drinken, namelijk onderricht worden.

In het Woord wordt hier en daar van drinken gesproken en waar over goedheden en waarheden van het geloof wordt gehandeld, betekent het daarin onderwezen worden en ze ontvangen; zoals bij Jesaja: *‘De most zal treuren, de wijnstok kweelt, allen, die blijhartig waren, zullen zuchten; zij zullen geen wijn drinken met gezang; de sterke drank zal bitter zijn voor degenen die hem drinken’*, (Jesaja 24:7,9); geen wijn met gezang drinken staat voor niet

onderricht worden uit de aandoening van het ware en daarin geen genot vinden; de sterke drank bitter voor degenen, die hem drinken, voor de afkeer.

Bij dezelfde: *'Het zal alzo zijn, gelijk wanneer een dorstige droomt en ziet, hij drinkt en hij ontwaakt, en ziet, hij is mat en zijn ziel is belust'*, (Jesaja 29:8); de dorstige staat voor degene, die verlangt onderricht te worden, de drinkende voor onderricht worden, maar in ijdele dingen.

Bij Jeremia: *'Onze wateren hebben wij voor zilver gedronken, ons hout komt op prijs te staan'*, (Klaagliederen 5:4); wateren voor zilver drinken, staat voor niet voor niets onderricht worden en tevens het ware aan zichzelf toeschrijven.

Dat het om niet gegeven wordt, dus dat het niet van zichzelf, maar van de Heer komt, staat als volgt bij Jesaja: *'Alle gij dorstigen, komt tot de wateren en wie geen zilver heeft, komt, koopt'*, (Jesaja 55:1); en bij Johannes: *'Jezus zei: Zo iemand dorst, die kome tot Mij en drinke; die in Mij gelooft, rivieren des levenden waters zullen uit zijn buik vloeien'*, (Johannes 7:37,38) waar door drinken wordt aangeduid onderricht worden en ontvangen.

Bij Lukas: *'Zij zullen zeggen: Wij hebben in Uw tegenwoordigheid gegeten en gedronken, en Gij hebt in onze straten geleerd; maar de Heer zegt: Ik ken u niet, van waar gij zijt; wijkt van Mij af, alle gij werkers der ongerechtigheid'*, (Lukas 13:26,27); waar eten en drinken in de tegenwoordigheid van de Heer staat voor het onderrichten en prediken van het goede en ware van het geloof uit de erkennenissen die uit het Woord zijn, wat wordt aangeduid door de woorden 'Gij hebt in onze straten geleerd'; maar omdat zij het uit zichzelf deden, ter wille van eigen eer en gewin, dus uit geen aandoening van het goede en ware, zodat zij in erkennenissen van het ware, maar in een leven van het boze waren, wordt gezegd: 'Ik ken u niet, van waar gij zijt; wijkt van Mij af, alle gij werkers der ongerechtigheid'.

Bij dezelfde: *'Jezus zei tot discipelen: Opdat gij eet en drinkt aan Mijn tafel in Mijn koninkrijk'*, (Lukas 22:30); en dat zij in het rijk van de Heer niet eten en drinken en dat daar geen tafel is, is voor iedereen duidelijk, dus dat door eten en drinken aan de tafel van de Heer in Zijn rijk iets anders wordt aangeduid, namelijk het genot van de innerlijke gewaarwording van het goede en ware; evenzo door wat de Heer zegt bij Mattheüs: *'Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van deze vrucht des wijnstoks, tot op die dag, wanneer Ik met u dezelve weer zal drinken in het koninkrijk van Mijn Vader'*, (Mattheüs 26:29,29); drinken staat voor het op levende wijze onderrichten in de waarheden en het geven van de innerlijke gewaarwording van het goede en ware.

Dat *'de Heer zei: Zijt niet bezorgd voor uw leven, wat gij eten of wat gij drinken zult, noch voor uw lichaam, waarmee gij u kleden zult'*, (Mattheüs 6:25,31; Lukas 12:29) is uitbeeldend voor geestelijke dingen, namelijk dat het al van het geloof ten aanzien van het goede en ware door de Heer gegeven wordt.

Bij Johannes: *'Jezus zei tot de Samaritaanse vrouw: Eenieder, die van dit water drinkt, zal wederom dorsten; maar zo wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik hem geven zal, die zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven'*, (Johannes 4:7-14); drinken staat klaarblijkelijk voor onderricht worden in goedheden en waarheden en deze ontvangen.

3070. Dat de woorden 'en zij zal zeggen: Drink' het wederkerige daarmee betekenen, blijkt hieruit dat het een antwoord is en een bevestiging, dus het wederkerige.

3071. Dat de woorden 'en ik zal ook uw kamelen drenken' de daaruit voortvloeiende verlichting van alle wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens betekenen, blijkt uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen, dus deze dingen in het algemeen of alle, waarover eerder in nr. 3048; en uit de betekenis van drenken, namelijk verlichten; dat water putten onderrichten is, werd eerder in nr. 3058 aangetoond; dus wil drenken zeggen: verlichten; want de verlichting komt door onderricht.

3072. Dat de woorden ‘diezelve hebt Gij bestemd voor uw knecht Izaäk’ de verbinding van het Goddelijk ware met het Goddelijk Goede in het Redelijke betekenen, blijkt uit de betekenis van bestemmen, namelijk tot vrouw, te weten verbinden door het verbond van het huwelijk; en uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Goede van het Redelijke, waarover eerder in nr. 3024.

Dat ‘diezelve’ of Rebekka het Goddelijk Ware betekent dat verbonden moest worden met het Goddelijk Goede van het Redelijke, werd eerder hier en daar gezegd en blijkt duidelijk uit de bijzonderheden in de innerlijke zin in dit hoofdstuk.

3073. Dat de woorden ‘hierin zal ik kennen, dat Gij barmhartigheid met mijn heer gedaan hebt’ betekenen, dat er vanwege de Goddelijke liefde een huwelijk is, blijkt uit de betekenis van de barmhartigheid, namelijk hier in de innerlijke zin de Goddelijke liefde, waarover in nr. 3063; en omdat er gehandeld wordt over de verloving van Rebekka en Izaäk, dat wil zeggen, over de verbinding van het Goddelijk Ware met het Goddelijk Goede van het Redelijke, wordt door de woorden ‘barmhartigheid doen met mijn heer’ niets anders aangeduid dan het huwelijk, dus het huwelijk uit Goddelijke liefde; dit is ook het besluit van zijn smeekbede en het einddoel dat daarmee beoogd werd.

3074. Wat in deze drie verzen in de innerlijke zin ligt opgesloten, kan enigszins door de verklaring gezien worden; maar daar deze dingen verspreid uiteen liggen, kan datgene wat zij in hun verband bevatten, niet verschijnen, wanneer zij niet samengevat in één voorstelling beschouwd worden en de blik dan verwijderd wordt van de letterlijke zin; en zolang het gemoed bij de letter blijft hangen, wordt niet alleen de voorstelling vertroebeld, maar bovendien in twijfel gehouden, en voor zoveel zij in twijfel verkeert, wordt het gemoed verduisterd.

In een korte samenvatting wordt hier de voortgang beschreven, namelijk hoe het ware door middel van de wetenschappelijke dingen verschijnt en hoe dit door deze wordt opgeheven vanuit de natuurlijke mens in de redelijke en dan het redelijk ware wordt en in de Heer Goddelijk en wel dat dit plaatsvindt door de invloeiing van de Goddelijke liefde in het menselijke, waaruit de aandoening van het ware voortkomt, waarin onschuld is.

Door zo’n invloeiing werden de wetenschappelijke dingen die in de natuurlijke mens zijn, verlicht en kwamen de waarheden voor de dag, die in het redelijke moesten worden opgeheven en daar verbonden worden met het Goede van de Goddelijke Liefde.

Deze zelfde dingen worden in hetgeen volgt meer in detail beschreven.

Maar wie niet weet dat alle dingen tot in bijzonderheden worden gerangschikt, ook in de natuurlijke mens, door de invloeiing van de liefde, en hierdoor door de invloeiing van de aandoening waarin onschuld is, kan niet dan een allerduisterste voorstelling hebben, zo al enige, van hetgeen eerder en hier nu gezegd is.

3075. vers 15,16. *En het geschiedde, dat hij nauwelijks geëindigd had te spreken, en ziet, Rebekka kwam uit, welke aan Bethuël geboren was, de zoon van Milkah, de echtgenote van Nachor, de broeder van Abraham, en zij had haar kruik op haar schouder.*

En het meisje was zeer goed van aanzien, een maagd en geen man had haar bekend; en zij ging af naar de fontein en vulde haar kruik en ging op.

En het geschiedde, dat hij nauwelijks geëindigd had te spreken, betekent de uitwerking van het ware uit de leerstellige dingen; welke aan Bethuël geboren was, de zoon van Milkah, de echtgenote van Nachor, de broeder van Abraham, betekent de gehele oorsprong van deze aandoening; en zij had haar kruik op haar schouder, betekent opnemingen van het ware en de inspanning; en het meisje was zeer goed van aanzien, betekent de schoonheid van de aandoening van het ware; een maagd en geen man had haar bekend, betekent rein van al het

valse; en zij ging af naar de fontein, betekent het Goddelijk Ware; en vulde haar kruik, betekent de vaten van de opneming; en ging op, betekent de verheffing.

3076. Dat de woorden ‘En het geschiedde, dat hij nauwelijks geëindigd had te spreken’ de uitwerking van de wil betekenen, blijkt uit hetgeen direct erna volgt, namelijk dat alle dingen tot in bijzonderheden zo plaatsvonden als hij bad, of vervuld werden zoals hij wilde; dat spreken willen betekent, zie de nrs. 2626, 3037.

3077. Dat de woorden ‘en ziet, Rebekka kwam uit’ de aandoening van het ware uit de leerstellige dingen betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware, dat verbonden moest worden met het Goddelijk Goede van het Redelijke; hier neemt zij, vooraleer zij verloofd was, de uitbeelding aan van de aandoening van het ware uit de leerstellige dingen, want hieruit komt het ware voort, aangezien het ware niet het ware is, wanneer het geen leven in zich heeft en het leven ervan is de aandoening die tot de liefde behoort.

Dat Rebekka het Goddelijk Ware uitbeeldt, dat verbonden moest worden met het Goddelijke Goede van het Redelijke, blijkt uit elke bijzonderheid in dit hoofdstuk in de innerlijke zin en verder ook hieruit, dat Izaäk het Goddelijk Redelijke van de Heer uitbeeldt, nrs. 1893, 2066, 2083, 2630.

Zo beeldt Rebekka, die Izaäk tot echtgenote werd, datgene in het redelijke uit, wat verbonden werd als een echtgenote met een echtgenoot, en dat dit het Goddelijk ware is, kan duidelijk zijn.

Want Abraham beeldde op dezelfde wijze het Goddelijk Goede zelf uit en Sarah zijn echtgenote het Goddelijk Ware zelf, verbonden met het Goddelijk Goede, nrs. 1468, 1901, 2063, 2065, 2904; eveneens Izaäk en Rebekka, maar in het Goddelijk Menselijke van de Heer, namelijk in Zijn Redelijke.

In het algemeen wordt door de echtgenoot in het Woord het goede aangeduid en door de echtgenote het ware ervan, nrs. 1468, 2517; ook is het wezen van alle huwelijk, dat wil zeggen de echtelijke liefde, uit het Goddelijk huwelijk van het goede en ware en van het ware en goede in de Heer, nrs. 2508, 2618, 2728, 2729, 2803.

Dat de aandoening van het ware uit de leerstellige dingen komt, is omdat gezegd wordt dat zij uitkwam, namelijk uit de stad; dat door de stad de leerstellige dingen worden aangeduid, zie de nrs. 402, 2451; ook komen de waarheden vanuit de leerstellige dingen voort.

3078. Dat de woorden ‘welke aan Bethuël geboren was, de zoon van Milkah, de echtgenote van Nachor, de broeder van Abraham’ de volledige oorsprong van deze aandoening betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Bethuël en verder ook van Milkah en van Nachor en ook van Abraham.

Wat ieder in het bijzonder uitbeeldt, kan niet begrijpelijk worden uitgelegd en getoond, omdat de eerste aandoening van het ware weliswaar haar oorsprong aan de Goddelijke dingen ontleent, door de Heer in de natuurlijke mens verworven, nr. 3019, maar toch waren dingen van de moeder daar aanwezig, die niet ineens gescheiden konden worden en ook daaruit was er aandoening.

De hoedanigheid van deze aandoening in haar oorsprong wordt in de innerlijke zin daarmee beschreven, dat zij geboren was aan Bethuël, de zoon van Milkah, de echtgenote van Nachor, de broeder van Abraham.

Elke aandoening, hoewel enkelvoudig en als één ding verschijnend, bergt niettemin zoveel ontelbare dingen in zich, dat zij nooit door enige voorstelling bevat en nog minder beschreven kan worden; want in elke aandoening is het gehele leven van de mens, dat verworven is vanaf zijn vroegste kindsheid tot de leeftijd toe, waarin hij is wanneer hij in de aandoening is; ja zelfs zijn er nog meer dingen, namelijk die, welke hij heeft overgeërfd van vader, moeder en

van grootouders en overgrootouders en door de geboorte aangenomen, want de aandoening is de gehele mens zoals hij is.

In het andere leven wordt het soms door het aan de dag treden van de aandoening zichtbaar vertoond, hoeveel van eigenliefde er in iemand is en hoeveel van wereldliefde en hoeveel van liefde tot beginselen en van welke aard einddoel en nut is; en verder ook hoeveel van liefde tot het goede en ware en van welke aard dat goede en ware is, alsmede hoe deze zijn geordend, namelijk verbonden, elkaar benaderend of gescheiden, dus voor hoeveel zij met de hemelse orde in strijd zijn of voor hoeveel zij daarmee samenstemmen; al deze dingen worden, zoals gezegd, door het aan de dag treden van de aandoening vertoond, omdat de aandoening de gehele mens is.

Dat dit zo is, schijnt de mens ongelooflijk toe, niettemin is het waar.

3079. Dat de woorden ‘en zij had haar kruik op haar schouder’ de opnemingen van het ware en de inspanning betekenen, blijkt uit de betekenis van de kruik, namelijk het wetenschappelijke, dus de ontvanger van het ware, waarover in nr. 3068; en uit de betekenis van de schouder, namelijk alle macht, dus de inspanning, waarover in nr.1085.

Dat de kruiken of waterkruiken en ook de vaten in het algemeen in de innerlijke zin dingen betekenen, die de plaats van ontvangers vervullen, zoals de wetenschappelijke dingen en erkentissen in verhouding tot de waarheden en de waarheden zelf in verhouding tot het goede, kan in vele plaatsen in het Woord blijken.

Door de vaten van de tempel en van het altaar werd ook niets anders aangeduid en omdat ze deze dingen betekenden, waren ze ook heilig; de heiligheid ervan kwam nergens anders vandaan.

Dit was de reden, dat toen Belsazar met zijn groten en zijn vrouwen wijn dronk uit de vaten van goud en zilver, die zijn vader Nebukadnezar uit de tempel van Jeruzalem weggevoerd had, en zij de goden van goud, zilver, koper, ijzer, hout en steen prezen, er een schrift aan de wand van zijn paleis verscheen, (Daniël 5:2 e.v.).

De vaten van goud en zilver staan voor de erkentissen van het goede en ware, die ontwijfd waren, want de Chaldeeën zijn diegenen die in erkentissen zijn, maar in zulke, die ontwijfd werden door de valsheden die daarin zijn, nr. 1368, zodat de erkentissen hen dienden om goden van goud en zilver te vereren; want Belsazar wordt koning van Chaldea genoemd, zie vers 30.

Dat de vaten de uiterlijke dingen van de geestelijke dingen betekenen, blijkt ook duidelijk uit andere plaatsen in het Woord, zoals bij Jesaja: ‘*Gelijk als de zonen Israëls de gave brengen in een rein vat ten huize van Jehovah*’, (Jesaja 66:20); waar sprake is van het rijk van de Heer. De gave in een rein vat is uitbeeldend voor de uiterlijke mens ten opzichte van de innerlijke; die de gave brengt is de innerlijke mens; het reine vat is de daarmee samenstemmende uiterlijke mens, dus de dingen die in de uiterlijke mens zijn, te weten de wetenschappelijke dingen, de erkentissen en de leerstellige dingen.

Bij Jeremia: ‘*Het geschreeuw van Jeruzalem klimt op en de voortreffelijken hebben hun kleinen naar wateren gezonden; zij kwamen tot de kuilen, zij vonden geen wateren; zij kwamen met hun vaten ledig weder; zij zijn beschaamd*’, (Jeremia 14:2,3); ledige vaten voor erkentissen waarin geen waarheden zijn en ook waarheden waarin geen goedheden zijn.

Bij dezelfde: ‘*Nebukadnezar, de koning van Babel, heeft mij opgegeten, hij heeft mij verward, hij heeft mij gesteld als een ledig vat*’, (Jeremia 51:34); een ledig vat voor dergelijke dingen. Dat het Babel is, dat verwoest, zie nr. 1327 aan het einde.

Bij Mozes: ‘*Gelijk de dalen worden zij geplant, als de tuinen aan de rivieren, wateren zullen vloeien uit emmers en zijn zaad zal zijn tot vele wateren*’, (Numeri 24:6,7); dit is de spreuk van Bileam ten aanzien van Jakob en Israël; de wateren vloeien uit emmers, wil zeggen, dat de waarheden vanuit de erkentissen vloeien.

In de gelijkenis van de tien maagden, waarvan er *‘vijf olie in haar vaten met haar lampen namen, de dwaze echter niet’*, (Mattheüs 25:4), worden door de maagden de aandoeningen aangeduid.

Dat de wijze maagden olie in haar vaten namen, wil zeggen, dat het goede in de waarheden was, dus de naastenliefde in het geloof; dat olie het goede is, zie nr. 886; de lampen staan voor de liefde.

3080. Dat de woorden *‘en het meisje was zeer goed van aanzien’* de schoonheid van de aandoening van het ware beteken, blijkt uit de betekenis van het meisje, namelijk de aandoening waarin onschuld is, waarover nr. 3067.

Dat *‘zeer goed van aanzien’* de schoonheid betekent – hier van de aandoening van het ware, omdat er gezegd wordt *‘het meisje’* – komt, omdat alle schoonheid uit het goede voortkomt, waarin onschuld is.

Het goede zelf, wanneer het uit de innerlijke mens in de uiterlijke vloeit, maakt het schone; al het menselijk schone komt daaruit voort.

Dit kan ook hieruit blijken, dat niemand wordt aangedaan door het gelaat van een ander, maar door de aandoening die van het gelaat afstraalt; en dat zij die in het goede zijn, worden aangedaan door de aandoening van het goede die er is en voor zoveel als er onschuld in het goede is.

Zo is dus het geestelijke in het natuurlijke, dat aandoet, echter niet het natuurlijk zonder het geestelijke; op een dergelijke wijze worden zij, die in het goede zijn, door kleine kinderen aangedaan, die aan hen in die mate schoon verschijnen als er onschuld van de naastenliefde in het gezichtje is of in het gebaar en spraak.

Dat het de goedheid en de naastenliefde is, die het schone vormt en maakt, zie nr. 553.

Vandaar nu komt het dat de woorden *‘het meisje was zeer goed van aanzien’* de schoonheid beteken van de aandoening van het ware, waarin het goede is.

3081. Dat de woorden *‘een maagd, en geen man had haar bekend’* beteken, rein van al het valse, blijkt uit de betekenis van de maagd.

In het Woord wordt hier en daar van de maagd gesproken en daar wordt door de maagd het rijk van de Heer aangeduid en verder ook de Kerk en vandaar eenieder die een rijk van de Heer is of die een Kerk is en dit vanwege de echtelijke liefde die in kuise maagden is.

In de geestelijke zin is de echtelijke liefde de aandoening van het goede in het ware en de aandoening van het ware door het goede, uit welke aandoeningen, als het ware tot een huwelijk verbonden, de echtelijke liefde voortkomt, zie de nrs. 2508, 2618, 2727, 2728, 2729. En omdat dit, zoals gezegd, in een maagd gezien wordt, wordt het rijk van de Heer, dat ook met een huwelijk wordt vergeleken en een huwelijk wordt genoemd, maagd genoemd.

Dat de woorden *‘geen man had haar bekend’* beteken, rein van al het valse, komt omdat door de man in het Woord niet alleen het redelijk ware wordt aangeduid, maar in de tegenovergestelde zin ook het valse, zie de nrs. 265, 749, 1007; zo is *‘door geen man bekend worden’* rein zijn van het valse; onder de man wordt hier niet de man in een huwelijk verstaan.

Dat door de maagd in het Woord diegenen worden aangeduid, die in het rijk van de Heer zijn of wat hetzelfde is, diegenen in wie het rijk van de Heer is, blijkt bij Johannes: *‘Dezen zijn het, die met vrouwen niet bevekt zijn, want zij zijn maagden; dezen zijn het die het Lam volgen, waar het ook heengaat, want zij zijn onbevlekt voor de troon van God’*, (Openbaring 14:4,5); duidelijk worden diegenen maagden genoemd, die het Lam volgen, dat wil zeggen, die in het rijk van de Heer zijn en gezegd, dat zij onbevlekt zijn.

In de eigenlijke zin zijn diegenen maagden, die in de liefde tot de Heer zijn, dat wil zeggen, de hemelen, dus diegenen die in de aandoening van het goede zijn.

Ook worden diegenen maagden genoemd die in de liefde jegens de naaste zijn, dat wil zeggen, de geestelijke mens, dus diegenen die in de aandoening van het ware zijn, zoals uit verschillende plaatsen in het Woord kan blijken; bij Jesaja: *‘De maagd, de dochter van Zion heeft u veracht, heeft u bespot, de dochter van Jeruzalem heeft het hoofd achter u geschud’*, (Jesaja 37:22); dit is gericht tegen de koning van Aschur; de maagd, de dochter van Zion staat voor de hemelse Kerk; de dochter van Jeruzalem voor de geestelijke Kerk.

Bij Jeremia: *‘Ik zal u wederbouwen en gij zult gebouwd worden, o maagd Israëls; gij zult weder versierd zijn met uw trommelen en uitgaan met de rei van de spelenden; hun ziel zal zijn als een gewaterde tuin en zij zullen voortaan niet meer treurig zijn; dan zal zich de maagd verblijden in de rei en de jongelingen en ouden tezamen’*, (Jeremia 31:4,12,13); de maagd Israëls staat voor de geestelijke Kerk; de aandoening van het ware uit het goede bij haar wordt hier als ook elders beschreven door trommelen en reien.

Bij dezelfde: *‘De wegen Zions treuren, haar priesters zuchten; haar maagden zijn bedroefd. De Heer heeft de wijnpers getreden voor de maagd, de dochter van Jehudah.*

Ziet mijn smart; mijn maagden en mijn jongelingen zijn in de gevangenis gegaan’, (Klaagliederen 1:4,15,18); maagden voor de aandoeningen van het goede en ware.

Elders bij dezelfde: *‘De vrouwen te Zion werden verkracht, de maagden in de steden van Jehudah’*, (Klaagliederen 5:11); de maagden voor de aandoeningen van het goede.

Bij Amos: *‘Zij zullen omlopen om het Woord van Jehovah te zoeken en zullen het niet vinden; te dien dage zullen de schone maagden en de jongelingen van dorst versmachten’*, (Amos 8:12,13); de schone maagden voor de aandoeningen van het ware, de jongelingen voor de waarheden of wat hetzelfde is, voor hen die daarin zijn, van wie gezegd wordt *‘dat zij zullen omlopen om het Woord van Jehovah te zoeken en het niet zullen vinden, dus dat zij van dorst zullen versmachten’*.

Bij Zacharia: *‘Jehovah, hun God, zal ze te dien dage behouden, als de kudde Zijns volks, want hoe groot is Zijn goedheid en hoe groot is Zijn schoonheid; het koren zal de jongelingen en de most zal de maagden doen uitspruiten’*, (Zacharia 9:16,17); de jongelingen staan voor de waarheden, de maagden voor de aandoeningen.

Bij David: *‘Des Konings dochter is geheel verheerlijkt van binnen; haar kleding is van gouden borduursel; in stiksel is zij tot de Koning geleid, de maagden, achter haar, haar vriendinnen, zijn tot U geleid’*, (Psalm 45:14,15); des Konings dochter staat voor het geestelijk rijk van de Heer; de maagden achter haar, haar vriendinnen, voor de aandoeningen van het ware.

Bij dezelfde: *‘O God, zij hebben Uw gangen gezien, de gangen mijns Gods in het heiligdom. De zangers gingen voor, de harpspelers achter, in het midden van de trommelende jonkvrouwen’*, (Psalm 68:25,26); de trommelende jonkvrouwen staan eveneens voor de aandoeningen van het ware; de jonkvrouwen worden onderscheiden van de maagden wat de onschuld betreft.

Maagden worden zij genoemd vanwege de echtelijke liefde, dus zij die in de onschuld zijn, want de echtelijke liefde is de onschuld zelf, zie nr. 2736.

Daarom wordt bij Johannes in de aangehaalde plaats, gezegd, dat zij het Lam volgen waar het ook heengaat, want onder het Lam wordt de Heer verstaan ten aanzien van de onschuld; en allen die in de hemel zijn, worden maagden genoemd vanwege de onschuld, die in het goede van hen is.

Overeenkomstig de hoeveelheid en hoedanigheid van de onschuld in het goede volgen zij het Lam.

3082. Dat de woorden ‘en zij ging af naar de fontein’ het Goddelijk Ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de fontein, namelijk het Goddelijk Ware, waarover in de nrs. 2702, 3065.

3083. Dat de woorden ‘en vulde haar kruik’ de vaten van de opneming betekenen, blijkt uit de betekenis van de kruik, die omdat ze een ontvangend vat is voor water, in de innerlijke zin een ontvanger is van de erkentissen van het ware en verder eveneens het ware zelf, dat door het water wordt aangeduid; dat het water in de innerlijke zin de erkentissen is, voorts het ware, zie de nrs. 28, 680, 2702, 3058.

3084. Dat de woorden ‘en ging op’ de verheffing betekenen, blijkt uit de betekenis van opgaan, namelijk verheven worden.

‘Verheven worden’ wordt gezegd van het overgaan van het lagere tot het hogere en omdat het dit is, kan het overgaan van het meer uiterlijke tot het meer innerlijke, want het is hetzelfde; want wat lager en hoger is in de menselijke voorstelling, is uiterlijker en innerlijker in de voorstelling van de engelen; zoals de hemel die aan de mens als hoger verschijnt, maar voor de engelen innerlijker is; en zoals het natuurlijke bij de mens; dit is meer uiterlijk ten opzichte van zijn geestelijke en dit is dan weer meer uiterlijk ten opzichte van het hemelse; of wat hetzelfde is, het wetenschappelijk dat tot de natuurlijke mens behoort, is meer uiterlijk ten opzichte van het ware en het ware is meer uiterlijk ten opzichte van het goede; vandaar dan ook dat het wetenschappelijke ten opzichte van het ware een sluier en ook wel een kleed wordt genoemd en evenzo het ware ten opzichte van het goede.

Vandaar komt het, dat er gesproken wordt van ‘opgaan naar Jeruzalem’, maar ‘afgaan naar Jeruzalem’ en ook van Jeruzalem naar Zion en van Zion naar Jeruzalem, want door hetgeen rondom Jeruzalem is, worden de meer uiterlijke dingen van de Kerk aangeduid, door Jeruzalem echter de meer innerlijke dingen en door Zion de binnenste.

Daar hier in de innerlijke zin het eerste van de verheffing van het ware uit de natuurlijke mens tot de redelijke beschreven wordt, daarom wordt hier eerst gezegd, dat de aandoening van het ware, die door Rebekka wordt uitgebeeld, afging naar de fontein en direct daarop, dat zij opging, want, als eerder in nr. 3074 gezegd, de Goddelijke liefde vloeit in de aandoening van het goede en daaruit in de aandoening van het ware en maakt levend en verlicht de dingen die in de natuurlijke mens zijn en stelt ze in de orde; dit wordt aangeduid door afgaan.

Hierdoor worden de waarheden uit de natuurlijke mens opgeheven in de redelijke en verbonden met het goede daar; dit wordt aangeduid door opgaan.

3085. In deze beide verzen wordt de aandoening van het ware beschreven ten aanzien van de oorsprong, ten aanzien van de hoedanigheid en ten aanzien van het eerste van de inwijding. Ten aanzien van de oorsprong hiermee: dat Rebekka uitkwam, welke aan Bethuël geboren was, de zoon van Milkah, de echtgenote van Nachor, de broeder van Abraham, waardoor alle oorsprong van deze aandoening in de innerlijke zin wordt aangegeven, zie de nrs. 3077, 3078. Ten aanzien van de hoedanigheid daarmee, dat zij haar kruik op haar schouder had en dat het meisje zeer goed van aanzien was en dat hiermee de hoedanigheid werd beschreven, zie de nrs. 3079-3081.

Ten aanzien van het eerste van de inwijding daarmee, dat zij afging naar de fontein en haar kruik vulde en opging, zoals men zien kan in de nrs. 3082-3084.

Maar het is met deze dingen als eerder gezegd, zo gesteld, dat zij niet alleen het gewone, maar ook het meer ontwikkeld menselijk begrip te boven gaan, want de dingen die in de innerlijke zin in dit hoofdstuk en in enkele volgende besloten liggen, zijn van dien aard.

De reden hiervan is de volgende, dat het nauwelijks in het gemoed van iemand opkomt, dat er een voortdurende Goddelijke invloeiing is door de innerlijke mens in de uiterlijke, dat wil zeggen, een invloeiing van hemelse en geestelijke dingen door de redelijke mens in de natuurlijke, of wat hetzelfde is, in de natuurlijke dingen die tot de uiterlijke mens behoren en dat door deze invloeiing voortdurend waarheden uit de natuurlijke mens worden opgeroepen, opgeheven en ingeplant in het goede dat in het redelijke is.

Daar het zelfs niet eens bekend is, dat dit plaatsvindt, hoe zou dan deze hele voortgang bekend kunnen zijn en op welke wijze die plaatsvindt, welke voortgang van zo’n grote

wijsheid is, omdat hij uit het Goddelijke is, dat het nooit, nog voor geen tienduizendste deel doorvorst kan worden; de dingen die men kan zien, zijn slechts de meest algemene. En omdat het daarom, hiermee dus zo gesteld is, zal niemand zich verwonderen, dat de dingen die hier in de innerlijke zin besloten liggen, niet begrijpelijk beschreven kunnen worden en dat de dingen die beschreven worden het begrip te boven gaan; want zij handelen over deze voortgang en beschrijven die; en bovendien is de innerlijke zin voornamelijk voor de engelen, ter wille hiervan, dat er door middel van het Woord verbinding zal zijn tussen de hemel en de mens en deze dingen worden door hen onder de verrukkelijke dingen gerekend, want de hemelse spijs is niets anders dan al hetgeen tot het inzicht en de wijsheid behoort en voor hen is al wat over de Heer handelt, het zalige van wijsheid en inzicht.

3086. Om enige voorstelling, zij het een hoogst algemene, te kunnen hebben omtrent de dingen die hier in de innerlijke zin besloten liggen, moet men weten, dat in dit gehele hoofdstuk gehandeld wordt over het Goddelijk ware, dat verbonden moest worden met het Goddelijk Goede, namelijk dat het Goddelijke Goede zou invloeden in de natuurlijke mens, dat wil zeggen in de wetenschappelijke dingen, de erkenningen en de leerstellige dingen daar, want deze behoren tot de natuurlijke mens, voor zover zij in zijn geheugen zijn; en dat het door deze invloeiing alle dingen daarin zou verlichten, levend zou maken en in orde zou stellen; want alle licht, leven en orde in de natuurlijke mens komt door de invloeiing uit het Goddelijke, zoals eenieder, die er aandacht aan schenkt, bekend kan zijn.

Door middel van deze invloeiing ontstaat de aandoening; eerst de algemene aandoening van het ware, over welke aandoening in deze beide verzen wordt gehandeld, ten aanzien van de oorsprong ervan, zie de nrs. 3077, 3078, ten aanzien van de hoedanigheid, de nrs. 3079-3081, ten aanzien van het eerste van de inwijding, de nrs. 3082-3084.

Maar in de verzen die nu direct hierna volgen, wordt in de innerlijke zin deze voortgang verder beschreven, namelijk het onderzoek van dit ware en verder de scheiding van de moederlijke dingen, die aanvankelijk daaraan waren toegevoegd, enzovoort.

Maar ik weet, dat deze dingen te diepe verborgenheden zijn om in het begrip te vallen en dit omdat zij, zoals reeds gezegd, onbekend zijn.

Maar aangezien de innerlijke zin ze beschrijft en wel ten aanzien van alle omstandigheden, kan het niet anders of ze moeten verklaard worden, hoezeer ze ook als boven het begrip verschijnen.

Tenminste kan hieruit worden gezien, hoeveel verborgenheden in de innerlijke zin van het Woord, besloten liggen; en ook dat de verborgenheden van dien aard zijn, dat zij nauwelijks verschijnen in het licht van de wereld waarin de mens is, zolang hij in het lichaam leeft, maar dat zij steeds onmiskenbaarder en helderder verschijnen, naarmate hij van het licht van de wereld komt in het licht van de hemel, waarin hij na de dood komt, dus in het licht waarin de zalige en gelukkige zielen, dat wil zeggen, de engelen zijn.

3087. vers 17-20. *En de knecht liep haar tegemoet en hij zei: Laat mij, ik bid u, een weinig waters uit uw kruik slurpen.*

En zij zei: Drink, mijn heer; en zij haastte zich en liet haar kruik neer op haar hand en zij liet hem uitdrinken.

En zij had voleindigd hem te laten uitdrinken en zij zei: Ik zal ook voor uw kamelen putten, totdat zij voleindigd hebben te drinken.

En zij haastte zich en ledigde haar kruik in de drinkbak en zij liep weer naar de put om te putten en zij putte voor al zijn kamelen.

De knecht liep haar tegemoet en hij zei: betekent het onderzoek door het Goddelijk Goede; laat mij, ik bid u, een weinig waters uit uw kruik slurpen, betekent, of van daar iets waars verbonden kon worden; en zij zei: Drink, mijn heer, betekent het wederkerige;

en zij haastte zich en liet haar kruik neer op haar hand, betekent de onderwerping naar vermogen van de ontvangende vaten; en zij liet hem uitdrinken, betekent de inwijding; en zij had voleindigd hem te laten uitdrinken, betekent het achtereenvolgende; en zij zei: Ik zal ook voor uw kamelen putten, totdat zij voleindigd hebben te drinken, betekent het wederkerige ten aanzien van de verlichting van alle wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens; en zij haastte zich en ledigde haar kruik in de drinkbak, betekent de scheiding van de aandoening van het ware, welke werd ingewijd in het Goddelijk Goede; en zij liep weer naar de put, betekent de lagere aandoening van het ware; en zij putte voor al zijn kamelen, betekent, waardoor de algemene wetenschappelijke dingen werden verlicht.

3088. Dat de woorden ‘De knecht liep haar tegemoet en hij zei’ het onderzoek door het Goddelijk Goede betekenen, blijkt uit de betekenis van haar tegemoet lopen, namelijk het onderzoeken of het zo gesteld was als hij in zijn hart gesproken had – de innerlijke zin schrijft dit voor – en verder uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover herhaaldelijk eerder; dus ook onderzoeken.

Dat het van het Goddelijk Goede uitging, komt omdat de knecht hier handelt in de plaats van zijn heer, namelijk van Abraham, en ook van Izaäk; want hij, die uitgezonden wordt, neemt de persoon van de uitzendende aan, zoals meermalen in het Woord, evenzo over de engelen wordt gelezen, dat zij eerst als engelen worden vermeld en daarna Jehovah genoemd, zoals de engel die aan Mozes verscheen in de braambos, (Exodus 3:2,4 e.v.) en die aan Gideon verscheen, (Richteren 6:11,12,14).

Dit is ook de reden, waarom Rebekka in het volgende vers tot hem zegt: Mijn heer.

3089. Dat de woorden ‘laat mij, ik bid u, een weinig waters uit uw kruik slurpen’ betekenen, of van daar iets waars verbonden kon worden, blijkt uit de betekenis van slurpen, namelijk iets dergelijks als drinken, maar dan kleiner, omdat onderzoek gedaan moet worden.

Dat drinken innerlijk gewaarworden is, zie in nr. 3069.

In de innerlijke zin is drinken ook meegedeeld en verbonden worden en heeft betrekking op het geestelijke, zoals eten betrekking heeft op het hemelse, nrs. 2187, 2342; en uit de betekenis van het water, namelijk het ware, waarover de nrs. 680, 739, 2702.

Daarom betekenen hier de woorden ‘laat mij, ik bid u, een weinig waters uit uw kruik slurpen’ het onderzoek of van daar iets waars verbonden kon worden.

De kruik is de ontvanger, waarin en waaruit het ware is, nrs. 3068, 3079.

Dat er een onderzoek werd ingesteld, komt omdat de eerste aandoening van het ware ook iets vanuit het moederlijke met zich meedroeg, dat gescheiden moest worden, nrs. 3040, 3078.

Bij de mens die wederverwekt moet worden is het als volgt gesteld, dat zijn eerste aandoening van het ware in hoge mate onrein is, want er bevindt zich daarin een aandoening van betrachtning van nut en een einddoel ter wille van zichzelf, ter wille van de wereld, ter wille van heerlijkheid in de hemel en meer dergelijke dingen die op zichzelf zijn gericht, maar niet op het algemeen welzijn, het rijk van de Heer, nog minder op de Heer.

Zo’n aandoening kan niet anders dan voorafgaan; toch wordt die geleidelijk door de Heer gereinigd, zodat tenslotte de boosheden en valsheden verwijderd en als het ware naar de omtrek geworpen worden; ze waren evenwel van dienst als middelen.

3090. Dat de woorden ‘en zij zei: Drink, mijn heer’ het wederkerige betekenen, blijkt uit de toestemming of instemming.

Wat het wederkerige van het ware is wanneer het verbonden moet worden met het goede, blijkt uit de huwelijken.

Want het huwelijk komt daaruit voort, dat er beiderzijds instemming is.

Dit ontleent zijn oorsprong aan het huwelijk van het goede en het ware; aan de zijde van het goede is de wil en aan de zijde van het ware is de instemming, vandaar verbinding.

Hoewel dit bij de mens niet aan de dag treedt, wanneer hij wordt wederverwekt, dat wil zeggen, wanneer hij in het hemels huwelijk binnentreedt, vindt dit toch plaats. Dit komt nog duidelijker hierin uit, dat wanneer de mens wordt wederverwekt er iets als een huwelijk plaatsvindt tussen wil en verstand; het goede behoort tot de wil en het ware tot het verstand; daarom stichtten de Ouden een huwelijk tussen wil en verstand en tussen de afzonderlijke dingen die tot de wil en het verstand behoren, zie de nrs. 54, 55.

3091. Dat de woorden ‘en zij haastte zich en liet haar kruik neer op haar hand’ de onderwerping naar vermogen van de ontvangende vaten betekenen, blijkt uit de betekenis van neerlaten, namelijk onderwerpen; uit de betekenis van de kruik, namelijk het ontvangende vat, waarover in de nrs. 3068, 3079; en uit de betekenis van de hand, namelijk de macht, nr. 878. De onderwerping naar vermogen van de ontvangende vaten, wil zeggen, dat de leerstellige dingen, de erkentissen en de wetenschappelijke dingen, die de ontvangende vaten zijn, zich aanpassen, nrs. 3068, 3079.

Er is een keten van onderschikking, dus van aanpassing, en dus van onderwerping, die uitgaat van het Eerste van het leven of de Heer.

Daar de dingen die in een lagere plaats zijn, de hogere moeten dienen, moeten zij in onderworpenheid zijn; zonder hun onderwerping is geen verbinding mogelijk.

De macht waarvan hier sprake is, komt uit het ware voort; dit onderwerpt de dingen die beneden zijn.

In het Woord wordt de macht voornamelijk toegeschreven aan het ware en daarom hebben de handen, de armen en ook de schouders, waardoor in de innerlijke zin de vermogens worden aangeduid, betrekking op het ware, nrs. 878, 1085.

En de macht zelf, die van het ware schijnt uit te gaan, gaat van het goede uit door middel van het ware.

3092. Dat de woorden ‘en zij liet hem uitdrinken’ de inwijding betekenen, blijkt uit de betekenis van uitdrinken, dat bijna hetzelfde is als drinken, maar uitdrinken, sluit hier meer werkzaamheid in van de zijde van degene die drinkt.

Dat drinken ontvangen is en ook verbonden worden, zie de nrs. 3069, 3089; dus is laten uitdrinken, gelegenheid geven om te ontvangen, namelijk het eerste van de inwijding.

3093. Dat de woorden ‘en zij had voleindigd hem te laten uitdrinken’ het achtereenvolgende en wel van de inwijding betekenen, blijkt hieruit dat zij had voleindigd of voleindigen het einde van een handeling die voorafgaat, insluit, en het begin van de handeling die volgt, dus het achtereenvolgende; en uit de betekenis van laten uitdrinken, namelijk ingewijd worden, waarover eerder in nr. 3092.

3094. Dat de woorden ‘en zij zei: Ik zal ook voor uw kamelen putten, totdat zij voleindigd hebben te drinken’ het wederkerige betekenen ten aanzien van de verlichting van alle wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens, blijkt uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens, waarover de nrs. 3048, 3071; en uit de betekenis van putten en wel van water putten, namelijk onderwijzen en ook verlichten, waarover de nrs. 3058, 3071.

Het blijkt duidelijk dat dit het wederkerige is, want zij zegt dat zij het zou doen en zij deed het ook, te weten water putten voor de kamelen.

De verlichting waarover hier gehandeld wordt, komt van de zijde van het ware, hoewel door het goede door middel van het ware.

Met de verlichting van de wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens is het als volgt gesteld, dat alle verlichting uit het goede voortkomt; want het goede dat tot de liefde behoort, is vergelijkenderwijs als de vlam van de zon, waaruit warmte en licht voortkomt; maar het

ware is als het voorwerp, waar doorheen de vlam schijnt; vandaar is er door het licht verlichting; maar zoals het licht daar vandaan is, zo is de verlichting.

Er is niets anders dat het goede opneemt dan het ware, maar zoals het ware is, is de opneming en de daaruit voortvloeiende verlichting.

Wanneer er dus verlichting is door middel van het ware, schijnt de verlichting door het ware te komen, alsof het van het ware was, terwijl het van het goede is, dat zo door het ware heen schijnt.

Ook dringt de verlichting van het goede door middel van het ware verder door en doet dieper aan en brengt een lagere aandoening van het ware voort, waarover hierna.

Het licht van de hemel is uit het Goddelijk Goede van de Heer door middel van Zijn Goddelijk Ware; en omdat het door middel van het Goddelijk ware in Zijn Menselijke is, dringt het niet alleen tot de hemelen door, maar ook tot de geestelijken en verlicht allen die in de hemelen zijn met wijsheid en inzicht; en omdat dit de bron van wijsheid en inzicht is, wordt in de innerlijke zin van het Woord zoveel gehandeld over het Goddelijk Goede en het Goddelijk ware in het Menselijke van de Heer; op deze plaats over de eerste verlichting van het ware door het goede en van het goede door middel van het ware.

3095. Dat de woorden ‘en zij haastte zich en ledigde haar kruik in de drinkbak’ de scheiding beteken van de aandoening van het ware, welke werd ingewijd in het Goddelijk Goede, blijkt uit de betekenis van de kruik ledigen, namelijk het ware scheiden, want door de kruik als inhoudend vat, wordt niet alleen het wetenschappelijke aangeduid waarin het ware is, maar ook het ware waarin het goede is, zie de nrs. 3068, 3079; en hier is het, omdat er gehandeld wordt over de inwijding, het ware dat ingewijd werd in het Goddelijk Goede.

Aangezien het ware zelf nooit met het goede verbonden kan worden, dan door zijn aandoening, zie de nrs. 3024, 3066 – want in de aandoening is het leven, waardoor er verbinding is – is het hier de aandoening van het ware, die bedoeld wordt.

Verder uit de betekenis van de drinkbak of de waterbak, namelijk het goede van het ware, want het water in de drinkbak betekent het ware, nrs. 739, 2702 en de drinkbak zelf betekent hetzelfde als het hout, namelijk het goede, nrs. 2784, 2812.

Het goede van het ware is datgene wat voortgebracht wordt door het goede door middel van het ware en is als het kroost, dat geboren is uit het ware als door een moeder en door het goede als door een vader.

Al het goede, dat in de natuurlijke mens is, komt daarvandaan of uit het huwelijk van het goede en ware in het redelijke.

Dit goede is het, dat het goede van het ware wordt genoemd en in het Woord wordt aangeduid door drinkbak of waterbak.

3096. Dat de woorden ‘en zij liep weder naar de put’ de lagere aandoening van het ware beteken, blijkt uit de betekenis van de put, te weten het ware, waarover nr. 2702, maar het ware dat lager is.

En omdat hier gehandeld wordt over de inwijding van het ware, wordt de lagere aandoening van het ware aangeduid, zoals eerder in nr. 3094 is gezegd.

Het verschil in betekenis tussen fontein en put in de innerlijke zin, zie in de aangehaalde plaats, namelijk dat fontein wordt gezegd wanneer van een reiner en van een hoger ware sprake is, maar put, wanneer van een niet zo rein en van een lager ware sprake is, zoals ook in dit hoofdstuk, waarin nu eens fontein, dan weer put wordt gezegd.

Het natuurlijk ware is een lager ware en de aandoening van het natuurlijk ware is een lagere aandoening van het ware; door deze aandoening worden het allereerst de algemene wetenschappelijke dingen verlicht en dat deze verlichting verder doordringt en dieper aan doet, zie nr. 3094.

3097. Dat de woorden ‘en zij putte voor al zijn kamelen’ betekenen, waardoor de algemene wetenschappelijke dingen werden verlicht, blijkt uit de betekenis van putten, namelijk onderrichten en ook verlichten, waarover de nrs. 3058, 3071; en uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen, waarover nr. 3048.

3098. De dingen die vanaf nr. 3088 tot hier toe in de innerlijke zin besloten liggen, zijn ook van dien aard, dat zij niet begrepen kunnen worden dan alleen door hen die onderricht zijn over de innerlijke dingen van de mens en die in de waarheden zijn, want door de waarheden en overeenkomstig de waarheden is de verlichting.

Er wordt gehandeld over de eerste inwijding van het ware in het goede; want zoals gezegd, het goede zelf vloeit door het redelijke in het natuurlijke, dus langs een innerlijke weg en verlicht de dingen die daarin zijn; het ware zelf vloeit echter in het natuurlijke door het zinnelijke, vooral door dat van gehoor en gezicht, dus langs een uiterlijke weg.

Het ontstaan van het ware is hieruit, wat ook eenieder bekend kan zijn, wanneer hij dit overdenkt.

Maar de verbinding van het goede en ware is niet daar, maar in het redelijke; daarom wordt het ware van daaruit opgeroepen, dus uit de natuurlijke sfeer in de geestelijke, want het ware, dat met het goede verbonden moet worden, is geestelijk.

Hoe het met het ware gesteld is, dat eerst van daaruit wordt opgeroepen, daarover wordt in deze verzen in de nrs. 3087 tot 3097 gehandeld.

3099. vers 21,22. *En de man verbaasde zich over haar, zich inhoudende, om te weten of Jehovah zijn weg voorspoedig had gemaakt, of niet.*

En het geschiedde, als de kamelen voleindigd hadden te drinken en de man nam een gouden spang, waarvan het gewicht was een halve sikkels en twee armringen op haar handen, tien van goud hun gewicht.

De man verbaasde zich over haar, zich inhoudende, betekent de staat van de innerlijke gewaarwording ten aanzien van deze dingen; om te weten of Jehovah zijn weg voorspoedig had gemaakt, of niet, betekent ten aanzien van het Goddelijk ware, wat het was; en het geschiedde, als de kamelen voleindigd hadden te drinken, betekent de erkenning door de verlichting in de algemene wetenschappelijke dingen; en de man nam een gouden spang, betekent het Goddelijk Goede; waarvan het gewicht was een halve sikkels, betekent zoveel als nodig voor de inwijding; en twee armringen, betekent het Goddelijk ware; op haar handen, betekent de macht van de aandoening van het ware; tien van goud hun gewicht, betekent het volledige voor de inwijding.

3100. Dat de woorden ‘De man verbaasde zich over haar, zich inhoudende’ de staat van de innerlijke gewaarwording ten aanzien van deze dingen betekenen, blijkt uit de betekenis van zich verbazen en zich inhouden, toen hij zag, dat de dingen, die hij in zijn hart gesproken had, uitkwamen – namelijk iets van erkenning en tevens iets van afwachting, of het niet zo was – want hij verbaasde zich, omdat hij erkende, dat het zo plaatsvond en hij hield zich in, omdat hij afwachtte of het niet zo was; dit is de staat van de innerlijke gewaarwording die wordt aangeduid.

3101. Dat de woorden ‘om te weten of Jehovah zijn weg voorspoedig had gemaakt, of niet’ betekenen ten aanzien van het Goddelijk Ware, wat het was, blijkt uit de betekenis van de weg, namelijk het ware, waarover de nrs. 627, 2333; dat het Goddelijk was, wordt daarmee aangeduid, dat gezegd wordt ‘of Jehovah voorspoedig had gemaakt’, wat hetzelfde is als de vraag of het uit Jehovah was of uit het Goddelijke en dus wat voor waars het was; want de waarheden, die uit de natuurlijke mens in de redelijke mens worden opgeroepen, worden niet

alle opgenomen, maar alleen die, welke samenstemmen met het goede daar en zo dus door het inzaaien en inlassen daarmee één uitmaken.

De overige worden, hoewel zij als waarheden verschenen alvorens zij verheven werden, toch niet opgenomen, omdat zij niet erkend worden.

Het is het goede dat zijn ware erkent en het is het ware dat zijn goede erkent.

Dat erkend werd welk ware het was en dat het dus werd opgenomen, blijkt ook duidelijk uit hetgeen nu volgt.

3102. Dat de woorden ‘en het geschiedde, als de kamelen voleindigd hadden te drinken’ de erkenning betekenen door de verlichting in de algemene wetenschappelijke dingen, blijkt hieruit, dat de twee uitdrukkingen ‘het geschiedde’ en ‘voleindigd hadden’ het achtereenvolgende betekenen en het einde insluiten van de handeling die voorafgaat en het begin van de handeling die volgt, waarover eerder in nr. 3093; dus hier de erkenning, zoals eerder werd aangetoond.

Uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen, waarover de nrs. 3048, 3071; en uit de betekenis van drinken, namelijk hier hetzelfde als water putten, zoals eerder in nr. 3097 en ook uitdrinken, nrs. 3058, 3071, namelijk verlicht worden.

Hieruit blijkt duidelijk dat door deze woorden ‘en het geschiedde, als de kamelen voleindigd hadden te drinken’ de erkenning wordt aangeduid, namelijk van het Goddelijk Ware door de verlichting in de algemene wetenschappelijke dingen.

Het is hiermee als volgt gesteld: van elk ware dat uit de natuurlijke mens, dat wil zeggen, uit de wetenschappelijke dingen of uit de erkentnissen en de leerstellige dingen - want deze behoren tot de natuurlijke mens - in de redelijke mens wordt opgeheven en daar opgenomen, moet eerst erkend worden, welk ware het is en of het al dan niet met het goede daar samenstemt.

Wanneer het samenstemt, wordt het opgenomen en wanneer het niet samenstemt, wordt het verworpen.

Er zijn verschillende schijnbare waarheden in een enkele groep, maar alleen die worden verbonden die het goede daar erkennen en die elkaar dus wederkerig liefhebben.

Opdat men echter erkennen kan dat zij van dien aard zijn, moet er verlichting zijn in de natuurlijke mens, waardoor alle dingen daar tot in bijzonderheden met één blik overzien kunnen worden en er dus een keuze kan zijn.

Deze verlichting in de natuurlijke mens komt voort uit het goede, maar wel door middel van het ware, zie nr. 3094.

Het is deze verlichting, die daarmee wordt aangeduid, dat Rebekka voor de kamelen putte, hen drenkte of hun te drinken gaf.

3103. Dat de woorden ‘en de man nam een gouden spang’ het Goddelijk Goede betekenen, blijkt uit de betekenis van de gouden spang, namelijk het goede en daar hier in de innerlijke zin over de Heer gehandeld wordt, het Goddelijk Goede; en omdat dit uit het Redelijke is, wordt gezegd ‘de man’; dat de man het redelijke is, zie de nrs. 265, 749, 1007.

In oude tijden toen de erediensden in de Kerken van uitbeeldende aard waren en zij wisten wat die betekenden, was het, wanneer daarin huwelijken werden aangegaan, gebruik om de bruid een gouden spang en armringsen te geven, daar de Kerk door de bruid werd uitgebeeld: het goede van haar door de spang en het ware door de armringsen; en omdat het bekend was, dat de echtelijke liefde, die de bruid en de bruidegom hadden, uit het huwelijk van het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware van de Heer neerdaalde, nrs. 2508, 2618, 2727, 2728, 2729, werd de gouden spang op de neus gelegd, zoals ook duidelijk blijkt uit hetgeen volgt, waar gezegd wordt, dat hij de spang op haar neus legde, vers 47, omdat de neus het leven van het goede betekent, vanwege de ademhaling die daar plaatsvindt, die in de innerlijke zin het leven

is en ook vanwege de reuk die het aangename van de liefde is, waaraan het goede toebehoort, nrs. 96, 97.

Dat de spang het huwelijgsteken ten aanzien van het goede was, blijkt ook uit andere plaatsen in het Woord, zoals bij Ezechiël: *‘Ik versierde u met sieraad en deed armringen op uw handen en een keten op uw keel en Ik deed een spang op uw neus’*, (Ezechiël 16:11,12) waar van de Oude Kerk sprake is die hier Jeruzalem wordt genoemd en beschreven wordt als bruid, aan wie armringen, een keten en een spang werd gegeven; de armringen op de handen waren een uitbeeldend teken van het ware en de spang op de neus een uitbeeldend teken van het goede. Bij Jesaja: *‘Daarom dat de dochters van Zion zich verheffen, zal de Heer haar kruin kaal maken en wegnemen de ringen en de neusspangen, de wisselklederen, de manteltjes’*, (Jesaja 3:16,17,21,22); de dochters van Zion die zich verheffen, staan voor de aandoeningen van het boze binnen de Kerk, nrs. 2362, 3024; de ringen en neusspangen die weggenomen zullen worden, voor het goede en zijn tekenen; de wisselklederen en de manteltjes voor het ware en zijn tekens.

Bij Hosea: *‘Ik zal over haar bezoeken de dagen der Balim, voor wie zij gerookt heeft; en zij heeft haar spang aangedaan en haar sieraad en is haar geliefden nagegaan’*, (Hosea 2:12) waar sprake is van de ontaarde Kerk en van de nieuwe Kerk erna; de spang staat ook voor een teken van het goede van de Kerk.

Wanneer deze spangen voor de oren geschikt werden gemaakt, betekenden zij ook het goede, maar dan het daadwerkelijk goede en in de tegenovergestelde zin het daadwerkelijk boze, zoals in, (Genesis 35:4; Exodus 32:2,3).

3104. Dat de woorden ‘welker gewicht was een halve sikkal’ betekenen, zoveel als nodig voor de inwijding, blijkt uit de betekenis van de sikkal, de halve sikkal en het gewicht.

Dat de sikkal de prijs of de waardering van het goede en ware is en dat de halve sikkal de bepaling van de hoeveelheid daarvan is, zie nr. 2959.

Dat het gewicht de staat van iets ten aanzien van het goede betekent, zal hierna worden gezien.

Hieruit blijkt duidelijk, dat een gewicht van een halve sikkal de hoeveelheid betekent en insluit ten aanzien van het goede en dat dit wordt verstaan onder de gouden spang.

Dat het is ter inwijding volgt uit hetgeen voorafgaat en volgt.

Dat het gewicht de staat van iets is ten aanzien van het goede, blijkt duidelijk uit de volgende plaatsen in het Woord; bij Ezechiël: *‘De profeet zou eten spijs bij gewicht, twintig sikkalen daags en water drinken naar maat, het zesde deel van een hin; want zie, Ik breek de staf des broods in Jeruzalem, dat zij het brood met gewicht zullen eten en met kommer en de wateren met maat en met verbaasdheid zullen drinken, opdat zij des broods en des waters gebrek hebben’*, (Ezechiël 4:10,11,16,17), waar wordt gehandeld over de verwoesting van het goede en ware, waarvan een uitbeeldingen werd gegeven door de profeet.

De staat van het verwoeste goede wordt daarmee aangeduid, dat zij spijs en brood zullen eten bij gewicht en de staat van het verwoeste ware daarmee, dat zij het water naar maat zullen drinken.

Dat het brood het hemelse is, dus het goede, zie de nrs. 276, 680, 2165, 2177; en dat het water het geestelijke is, dus het ware, zie de nrs. 739, 2702, 3058.

Hieruit blijkt duidelijk, dat het gewicht betrekking heeft op het goede en de maat op het ware. Bij dezelfde: *‘Weegschalen der gerechtigheid, een efa der gerechtigheid en een bath der gerechtigheid zal er zijn’*, (Ezechiël 45:10); waar gehandeld wordt over het heilige land, waarmee het rijk van de Heer in de hemelen wordt aangeduid; dit kan men weten uit de bijzonderheden daar die door de profeet zijn vermeld; daar zullen geen weegschalen, efa en bath zijn, maar goedheden en waarheden, die worden aangeduid door deze gewichten en maten.

Bij Jesaja: *‘Wie heeft de wateren in Zijn vuist gemeten en de hemelen bereid met de palm en heeft met een drieling het stof der aarde begrepen en de bergen gewogen in een waag en de heuvelen in een weegschaal’*, (Jesaja 40:12); de bergen wegen in een waag en de heuvels in een weegschaal, wil zeggen dat van de Heer de hemelse dingen van de liefde en van de naastenliefde komen en dat Hij alleen hun staat beschikt.

Dat de bergen en heuvels, waarop deze gewichten betrekking hebben, de hemelse dingen van de liefde zijn, zie de nrs. 795, 796, 1430, 2722.

Bij Daniël: *‘Het schrift op de wand van het paleis van Belsazar: Mene, Mene, Thekel, Upharsin; dit is de uitleg: Mene, God heeft uw koninkrijk geteld en Hij heeft het voleind; Thekel, gij zijt in weegschalen gewogen en gij zijt in gebreke gevonden; Perez, uw koninkrijk is verdeeld en het is de Meed en de Pers gegeven’*, (Daniël 5:25-28) waar mene of ‘Hij heeft geteld’ betrekking heeft op het ware, maar thekel of ‘in weegschalen gewogen’ op het goede; in de innerlijke zin wordt hier gehandeld over de voleinding.

3105. Dat de woorden ‘en twee armringsen’ het Goddelijk Ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de armringsen, namelijk het ware, en hier, omdat in de innerlijke zin over de Heer wordt gehandeld, het Goddelijk Ware.

Er wordt van twee gesproken, omdat het zo de volheid aanduidt.

Op de handen van de bruid werden armringsen gelegd, omdat door de bruid de Kerk werd aangeduid en door de handen de vermogens door het ware.

Dat de handen betrekking hebben op het ware, zie nr. 3091; dat armringsen dergelijke dingen betekenen, kan blijken bij, (Ezechiël 16:11,12) waarover in nr. 3103, en ook bij dezelfde, (Ezechiël 23:42) en ook hieruit, dat niet alleen de bruid armringsen had, maar ook de koning, maar voor de koning aan de arm, zoals blijkt in, (2 Samuël 1:10) omdat het koningschap uitbeeldend en aanduidend was voor het Goddelijk Ware, dat de Heer toebehoort, nrs. 1672, 1728, 2015, 2069, 3009; en de arm is aanduidend voor de macht, nr. 878.

3106. Dat de woorden ‘op haar handen’ de macht van de aandoening van het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de hand, namelijk de macht, waarover de nrs. 878, 3091 en uit de uitbeelding van Rebekka, hier bedoeld met ‘haar’ namelijk de aandoening van het ware, waarover de nrs. 2865, 3077.

3107. Dat de woorden ‘tien van goud hun gewicht’ het volledige voor de inwijding betekenen, blijkt uit de betekenis van tien, namelijk de volle staat, zoals ook honderd, waarover de nrs. 1988, 2636; en uit de betekenis van het goud en wel hier een soort van munt, waarvan de waarde bepaald werd door het gewicht; en uit de betekenis van het gewicht, namelijk de staat van iets ten aanzien van het goede, waarover in nr. 3104.

Hieruit blijkt duidelijk dat de woorden ‘tien van goud het gewicht’ de volledige staat van het gewaardeerde ten aanzien van het goede betekenen.

Dat het voor de inwijding dient blijkt uit elke bijzonderheid in dit hoofdstuk, waarin gehandeld wordt over de inwijding of de verloving.

3108. Er wordt in deze beide verzen gehandeld over de inwijding van het ware in het goede, maar van welke aard deze inwijding is, valt niet zo gemakkelijk in de denkvoorstelling bij iemand die alleen verlicht is door dergelijke dingen als tot het licht van de wereld behoren, wanneer hij niet tevens verlicht is door dergelijke dingen als tot het licht van de hemel behoren, waardoor de dingen van het licht van de wereld verlicht worden.

Degenen die niet in het goede en vandaar in het geloof zijn, hebben geen andere denkvoorstellingen dan die gevormd worden door de voorwerpen van het licht van de wereld; deze mensen weten ook niet, wat het geestelijke is en zelfs niet eens wat het redelijke in de echte zin is, maar alleen het natuurlijke, waaraan zij alle dingen toeschrijven.

Dit is ook de reden waarom deze dingen die in de innerlijke zin over de inwijding van het ware in het goede gezegd worden, voor hen te veraf liggen, dan dat zij verschijnen als iets van gewicht, terwijl zij toch voor hen die in het licht van de hemel zijn tot de waardevolle dingen behoren.

Het is met de inwijding van het ware in het goede zo gesteld, dat alvorens het ware werd ingewijd en behoorlijk verbonden, het weliswaar bij de mens is, maar nog niet als het zijne of als zijn eigene geworden is; maar zodra het wordt ingewijd in zijn goede, wordt het hem toegeëigend; dan verdwijnt het uit zijn uiterlijk geheugen en gaat over in het innerlijk geheugen of wat hetzelfde is, het verdwijnt uit de natuurlijke of uiterlijke mens en gaat over in de redelijke of innerlijke mens en kleedt hem en maakt zijn menselijke uit, dat wil zeggen, zijn hoedanigheid ten opzichte van het menselijke.

Zo is het gesteld met al het ware dat verbonden wordt met het goede ervan; evenzo is het gesteld met het valse dat verbonden wordt met het boze, dat het het goede noemt; maar het onderscheid is dit, dat het eerstgenoemde het redelijke opent en dus zo de mens redelijk maakt, terwijl het laatstgenoemde het redelijke sluit en de mens onredelijk maakt, hoewel hij zichzelf in de duisternis waarin hij verkeert, toeschijnt meer dan anderen redelijk te zijn.

3109. vers 23,24,25. *En hij zei: Wiens dochter zijt gij; geef het mij, ik bid u, te kennen; is er ook ten huize uws vaders plaats voor ons, om te vernachten.*

En zij zei tot hem: Ik ben de dochter van Bethuël, de zoon van Milkah, die zij Nachor voortgebracht heeft.

En zij zei tot hem: Ook is er stro en ook veel voeders bij ons, ook plaats om te vernachten.

Hij zei: Wiens dochter zijt gij, betekent het verdere onderzoek naar de onschuld; geef het mij, ik bid u, te kennen; is er ook ten huize uws vaders plaats voor ons, om te vernachten, betekent het onderzoek ten aanzien van het goede van de naastenliefde; en zij zei tot hem: Ik ben de dochter van Bethuël, de zoon van Milkah, die zij Nachor voortgebracht heeft, betekent hier, als eerder, de gehele oorsprong daarvan; en zij zei tot hem, betekent de innerlijke gewaarwording; ook is er stro, betekent de wetenschappelijke waarheden; en ook veel voeders bij ons, betekent de goedheden daarvan; ook plaats om te vernachten, betekent de staat.

3110. Dat de woorden ‘Hij zei: Wiens dochter zijt gij’ het verdere onderzoek naar de onschuld betekenen, blijkt uit de vraag ‘Wiens dochter zijt gij’, namelijk het onderzoek; dat dit een verder onderzoek is, blijkt duidelijk uit wat eerder in de nrs. 3088 en 3101 is gezegd; dat het de onschuld betreft, blijkt uit de betekenis van het meisje, namelijk de aandoening waarin onschuld is, waarover nr. 3067.

Hier wordt weliswaar niet van meisje gesproken, maar aangezien eerder in de verzen 14 en 16 Rebekka een meisje wordt genoemd en de vraag hier tot haar wordt gericht, wordt hier door ‘gij’ niets anders dan het meisje aangeduid.

Wat de zaak zelf betreft, namelijk dat het ware werd onderzocht en wel van welke onschuld het was en gelijk eraan ook van welke naastenliefde, alvorens het werd ingewijd in het goede en daarmee verbonden, dit kan niet anders dan wonderlijk schijnen voor degenen, die over deze zaak geen erkenning hebben; maar laten zij dan toch weten, dat er omtrent de inwijding van het ware in en de verbinding van het ware met het goede bij elk mens het allernauwkeurigste onderzoek bestaat en wel zodanig, dat het al zijn geloof te boven gaat. Tot het eigenlijke goede zelf wordt nooit iets anders toegelaten dan het eigenlijke ware zelf; want wanneer iets, dat niet echt waar is, nadert, verbindt het zich niet met het goede zelf, maar met iets goeds, dat in zichzelf niet goed is, maar als goed verschijnt.

Wanneer het valse nadert, trekt het goede zich naar binnen terug en het valse verbindt zich van buiten met iets boos, dat het voor goed houdt.

Deze Goddelijke beschikking geschiedt door de Heer, met de bemiddeling van geesten en engelen en dit is in deze wereld een allerdiepste verborgenheid, maar overbekend in de andere wereld; bovendien kan eenieder die gezonde rede heeft, dit weten of tenminste begrijpen; want het boze en het valse is de hel en vloeit in door de hel; het goede en ware echter is de hemel en vloeit in door de Heer door middel van de hemel.

Aangezien dit zo is, kunnen het boze en het ware niet méér verbonden worden dan hel en hemel; daarom bestaat er een fijnere weegschaal voor deze dingen dan iemand ooit kan bevroeden.

Dit nu is het, wat met het onderzoek bedoeld wordt.

3111. Dat de woorden ‘geef het mij, ik bid u, te kennen; is er ook ten huize uws vaders plaats voor ons, om te vernachten’ het onderzoek betekenen ten aanzien van het goede van de naastenliefde, blijkt uit de betekenis van de woorden ‘geef het mij, ik bid u, te kennen; is er ook’, namelijk het onderzoek.

Uit de betekenis van het huis, namelijk het goede, waarover de nrs. 2048, 2233, 2331; uit de betekenis van de vader hier, namelijk van Bethuël, namelijk het goede van de naastenliefde, zoals het bij de meer rechtschapen heidenen bestaat, waarover nr. 2865 – de eigenlijke oorsprong ook van de aandoening van het ware, die Rebekka uitbeeldt, was uit een dergelijk goede – en uit de betekenis van de plaats om te vernachten, te weten de staat van het verblijven, waarover hierna in nr. 3115.

Dat het onderzoek met betrekking tot de oorsprong van de aandoening van het ware ten aanzien van de onschuld en ten aanzien van het goede van de naastenliefde in de innerlijke zin wordt beschreven, komt omdat het ware, dat ingewijd moet worden in en verbonden met het goede, zijn eerste oorsprong aan geen andere bron ontleent, zoals blijken kan bij al diegenen bij wie het ware opgenomen wordt en aan het goede aangetrouwd.

Diegenen binnen de Kerk die niet iets van onschuld en liefde jegens de naaste hebben, hoewel zij het ware nog zo goed weten en met de mond belijden, erkennen echter toch nooit met het hart.

Buiten de Kerk onder de heidenen die tot het ware van het geloof geroepen worden of daarover in het andere leven onderricht worden, nemen het geen anderen op dan die in de onschuld zijn en onderling in wederkerige naastenliefde leven; want de onschuld en de naastenliefde maken de bodem, waarin de zaden van het ware kunnen wortel schieten en uitspruiten.

3112. Dat de woorden ‘en zij zei tot hem: Ik ben de dochter van Bethuël, de zoon van Milkah, die zij Nachor voortgebracht heeft’ de gehele oorsprong daarvan betekenen, namelijk van de aandoening van het ware, blijkt uit de uitbeelding van Bethuël, en verder van Milkah en van Nachor, te weten de oorsprong van de aandoening van het ware, die door Rebekka wordt uitgebeeld, zie nr. 3078.

3113. Dat de woorden ‘en zij zei tot hem’ de innerlijke gewaarwording betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten van het Woord, namelijk in de innerlijke zin gewaarworden, waarover vaak eerder.

3114. Dat de woorden ‘ook is er stro’ de wetenschappelijke waarheden betekenen, ‘en ook veel voeders’ de goedheden daarvan, blijkt uit de betekenis van het stro en van het voer. Dat het stro de wetenschappelijke waarheden betekent, komt omdat het betrekking heeft op de kamelen, die zulk voedsel hebben; want wanneer door de kamelen de natuurlijke mens wordt aangeduid ten aanzien van de algemene wetenschappelijke dingen dan kan daar door hun voedsel, namelijk door het stro, niets anders aangeduid worden, want de natuurlijke mens heeft geen andere spijs, die de spijs van zijn leven is; zijn voeding is daarvandaan.

Want wanneer hem een dergelijke spijs ontbrak, namelijk het weten, zou hij niet voortbestaan. Dat dit zo is, blijkt duidelijk uit het leven na de dood, want dergelijke dingen zijn voor de geesten dan in de plaats van spijs; zie de nrs. 56-58, 680, 681, 1480, 1695, 1973, 1974. In de natuurlijke mens, evenals in de redelijke, zijn er twee dingen in het algemeen die zijn wezen uitmaken, namelijk de dingen van het verstand en de dingen van de wil. Tot de dingen van het verstand behoren de waarheden, tot de dingen van de wil behoren de goedheden.

De waarheden van de natuurlijke mens zijn wetenschappelijke waarheden, namelijk alle dingen die in zijn uiterlijk geheugen zijn; deze zijn het, die worden aangeduid door het stro, wanneer gehandeld wordt over kamelen en eveneens over paarden, muilen en ezels, De goedheden echter van de natuurlijke mens zijn bekoringen, voornamelijk die welke behoren tot de aandoening van genoemde waarheden.

3115. Dat de woorden ‘ook plaats om te vernachten’ de staat betekenen, blijkt uit de betekenis van de plaats, te weten de staat, waarover de nrs. 2625, 2837; en uit de betekenis van vernachten, namelijk verblijven of verblijf houden, waarover nr. 2330; hier dus de staat van de aandoening van het ware en wel van welke oorsprong die is.

Deze oorsprong wordt beschreven door de dingen die worden uitgebeeld door Bethuël, Milkah en Nachor en de verwantschappen door Laban in de volgende verzen.

En omdat deze oorsprong duister was, wordt de staat ervan aangeduid door een plaats ter vernachting, zoals ook eerder.

3116. In deze drie verzen wordt gehandeld over het onderzoek van het ware dat ingewijd moet worden en dan zo verbonden met het goede en wel voornamelijk van welke oorsprong het is, want van de oorsprong hangen alle dingen tot in bijzonderheden af; daaraan ontlenen de afleidingen hun vorm als aan hun wortel of als aan hun zaad, zoals een plant of een boom aan zijn wortel of zaad.

Deze dingen zag en onderzocht de Heer bij Zichzelf uit het Goddelijke en wijdde ze in door Zijn eigen wijsheid en inzicht, namelijk de waarheden in het goede van het redelijke.

Het onderzoek zelf wordt hier in de innerlijke zin beschreven, maar hetgeen daarin ligt, kan slechts aan uiterst weinigen worden uitgelegd. Een onderzoek vindt ook plaats bij ieder mens die hervormd wordt en ook bij hem die overblijfselen ontvangt, maar over dit onderzoek weet de mens hoegenaamd niets; het ligt voor hem zozeer in het duister dat hij zelfs niet eens gelooft dat het er is, terwijl het toch elk moment plaatsvindt, maar door de Heer, die alleen de staat van de mens ziet, niet slechts de tegenwoordige, maar ook de toekomstige tot in eeuwigheid.

Het onderzoek is een allernauwkeurigst afwegen om te voorkomen dat niet het minste valse met het goede verbonden wordt en dat ook niet het minste ware met het boze verbonden wordt.

Want indien dit zou plaatsvinden zou de mens voor eeuwig te gronde gaan; want dan zou hij in het andere leven tussen hel en hemel hangen en vanwege het goede zou hij uitgespuugd worden door de hel en vanwege het boze door de hemel.

3117. vers 26,27. *En de man neigde zich en boog zich neder voor Jehovah.*

En hij zei: Gezegend zij Jehovah, de God van mijn heer Abraham, die Zijn barmhartigheid en Zijn waarheid niet nagelaten heeft van met mijn heer; ik ben in de weg; Jehovah heeft mij geleid tot het huis van mijns heren broederen.

De man neigde zich en boog zich neder voor Jehovah, betekent de blijdschap en de vreugde; en hij zei: Gezegend zij Jehovah de God van mijn heer Abraham, betekent hier als eerder, uit het Goddelijke Zelf en het Goddelijk Menselijke; die Zijn barmhartigheid niet nagelaten heeft,

betekent de innerlijke gewaarwording van de invloeiing van de liefde; en Zijn waarheid van met mijn heer, betekent de daaruit voortkomende invloeiing van de naastenliefde; ik ben in de weg, betekent in de staat van de verbinding van het ware met het goede in het redelijke; Jehovah heeft mij geleid tot het huis van mijns heren broederen, betekent tot het goede van het ware.

3118. Dat de woorden ‘De man neigde zich en boog zich neder voor Jehovah’ de blijdschap en de vreugde betekenen, blijkt uit de betekenis van zich neigen en zich neerbuigen, namelijk zich verblijden en verheugen.

Het neigen en neerbuigen zijn gebaren van vernedering of daadwerkelijke vernedering, zowel in een staat van smart als in een staat van vreugde; in de staat van smart, wanneer datgene wat gewenst wordt niet gebeurt, in de staat van vreugde, wanneer het wel gebeurt, zoals hier Rebekka hem overeenkomstig de wens van zijn hart uit haar kruik deed drinken en ook de kamelen drenkte.

Dat de neerbuiging ook een gebaar van vreugde is, zie de nrs. 2927, 2950.

Blijdschap wordt gezegd van vreugde, omdat de blijdschap in het Woord betrekking heeft op het ware, de vreugde echter op het goede; ook behoort de blijdschap tot het gelaat, maar de vreugde tot het hart, of wat hetzelfde is, de blijdschap behoort tot de geestelijke aandoening of het ware, de vreugde echter tot de hemelse aandoening of het goede; dus is de blijdschap van een geringere graad dan de vreugde, zoals eveneens het neigen een geringere graad is dan het neerbuigen; wat ook hierin duidelijk uitkomt, dat de mens van de geestelijke Kerk zich slechts neigt voor de Heer en de genade inroept, terwijl daarentegen de mens van de hemelse Kerk zich neerbuigt voor de Heer en de barmhartigheid afsmeekt, nrs. 598, 981, 2423; hier wordt beide gezegd, ter wille van het huwelijk van het ware en goede in elk ding van het Woord afzonderlijk, nrs. 683, 793, 801, 2516, 2712.

3119. Dat de woorden ‘en hij zei: Gezegend zij Jehovah, de God van mijn heer Abraham’ betekenen uit het Goddelijke Zelf en het Goddelijk Menselijke, blijkt uit wat eerder in nr. 3061 is gezegd, waar dezelfde woorden staan, behalve dat hier wordt gezegd ‘gezegend’. ‘Gezegend zij Jehovah’ was een formule van dankbetuiging, dus ook van vreugde en blijdschap, dat gewenste dingen waren gebeurd; wat de Ouden verder daaronder verstonden, dat zij Jehovah zegenden, zie de nrs. 1096, 1422.

3120. Dat de woorden ‘die Zijn barmhartigheid niet nagelaten heeft’ de innerlijke gewaarwording van de invloeiing van de liefde betekenen, blijkt uit de betekenis van de barmhartigheid, namelijk de liefde, waarover in de nrs. 1735, 3063, 3073.

Dat ‘die Zijn barmhartigheid niet nagelaten heeft’ de innerlijke gewaarwording van de invloeiing van de liefde betekent, komt omdat dit woorden zijn van erkenning en belijdenis en alle erkenning en belijdenis komt uit de innerlijke gewaarwording van de invloeiing.

3121. Dat de woorden ‘en Zijn waarheid van met mijn heer’ de daaruit voortvloeiende invloeiing van de naastenliefde betekenen, blijkt uit de betekenis van de waarheid, namelijk de naastenliefde; in de eigenlijke zin betekent waarheid hetzelfde als geloof en in de Hebreeuwse taal wordt het geloof door een dergelijk woord uitgedrukt, zodat hetgeen in het Woord van het Oude Testament waarheid wordt genoemd, in het Woord van het Nieuwe Testament hier en daar geloof genoemd wordt; vandaar werd in het voorafgaande ook zo vaak gezegd, dat het ware tot het geloof behoort en het goede tot de liefde; dat het geloof echter in de innerlijke zin niets anders is dan de naastenliefde, zie in hetgeen eerder herhaaldelijk is gezegd en aangetoond, zoals dat er geen geloof is, dan alleen door de liefde, nrs. 30, 31, 38; dat het geloof nooit kan bestaan dan alleen daar waar naastenliefde is, nrs. 654, 724, 1162, 1176, 2261; dat het geloof is het geloof van de naastenliefde, nrs. 1608, 2049, 2116, 2419,

2343, 2349; dat de naastenliefde de Kerk maakt, niet het geloof afgescheiden van de naastenliefde, nrs. 809, 916, 1798, 1799, 1834, 1844, 2190, 2228, 2442.

Hieruit blijkt duidelijk dat de waarheid of het geloof in de innerlijke zin hetzelfde is als de naastenliefde; want alle geloof is vanuit de naastenliefde; het geloof dat niet daaruit voortvloeit, is het geloof niet; of wat hetzelfde is, al het ware is in de innerlijke zin het goede, want al het ware is vanuit het goede en dat ware dat daaruit niet voortvloeit is het ware niet, want het ware is niets anders dan de vorm van het goede, nr. 3049; de geboorte ervan komt nergens anders vandaan en ook het leven ervan komt nergens anders vandaan.

3122. Bovendien is het met deze waarheid, waardoor de naastenliefde wordt aangeduid, zo gesteld, dat de Oudsten, die hemelse mensen waren, onder de barmhartigheid en de waarheid, die van de Heer komen, niets anders verstonden dan de opneming van de invloeiing van de liefde tot de Heer en van de daaruit voortvloeiende liefde jegens de naaste; de Ouden daarentegen, die geestelijke mensen waren, verstonden onder de barmhartigheid en de waarheid, die van de Heer bij hen waren, de naastenliefde en het geloof.

De reden hiervan is deze, dat die hemelse mensen nooit over de dingen dachten, die tot het geloof of het ware behoren, maar over de dingen die tot de liefde of het goede behoren, zoals blijken kan uit hetgeen eerder is gezegd over de hemelse mens, nrs. 202, 337, 2669, 2715.

Ook werden de hemelse mensen door liefde jegens de naaste in de liefde tot de Heer ingeleid, wanneer zij hervormd en wederverwekt werden; hieruit blijkt duidelijk dat onder de barmhartigheid van de Heer, niets anders werd verstaan dan de innerlijke gewaarwording van de invloeiing van de liefde tot Hem en onder de waarheid de daaruit voortvloeiende invloeiing van de liefde jegens de naaste.

Maar met de geestelijke mens is het anders gesteld; deze mensen denken over de dingen die van het geloof zijn; en wanneer zij hervormd en wederverwekt worden, worden zij door middel van de dingen die van het geloof zijn, ingeleid in de liefde jegens de naaste. Vandaar wordt, wanneer van hen sprake is, onder de barmhartigheid van de Heer de invloeiing van de liefde jegens de naaste verstaan en onder de waarheid de invloeiing van het geloof.

Maar toch wordt dit geloof, wanneer de geestelijke mens is wederverwekt, naastenliefde en wel dermate, dat diegene onder hen, die niet uit naastenliefde handelt, niet wederverwekt is; maar hij die uit naastenliefde handelt, die is wederverwekt.

En dan bekommert hij zich niet om de dingen die tot het geloof of tot het ware behoren, want hij leeft vanuit het goede van het geloof en niet langer uit het ware daarvan; want het ware heeft zich zo met het goede verbonden, dat het niet langer verschijnt, dan alleen als vorm van het goede, dat wil zeggen, het geloof verschijnt niet anders dan als de vorm van de naastenliefde.

Hieruit kan blijken, wat de Oudsten en wat de Ouden verstonden onder de barmhartigheid en de waarheid, die zo vaak in het Woord worden genoemd, zoals bij David:

‘De koning zal eeuwig voor God wonen; bereid barmhartigheid en waarheid, dat zij hem behoeden’, (Psalm 61:8).

Bij dezelfde: *‘Barmhartigheid en waarheid zullen elkaar ontmoeten; gerechtigheid en vrede zullen elkaar kussen’*, (Psalm 85:11).

Bij dezelfde: *‘Gij Heer, zijt God, groot van barmhartigheid en waarheid’*, (Psalm 86:15).

Bij dezelfde: *‘Mijn waarheid en Mijn barmhartigheid zullen met Hem zijn’*, (Psalm 89:25).

Bij dezelfde: *‘Jehovah is indachtig geweest Zijner barmhartigheid en Zijner waarheid aan het huis Israëls’*, (Psalm 98:3).

Bij dezelfde: *‘Jehovah, niet ons, maar Uw naam geef heerlijkheid, om Uwer barmhartigheid en Uwer waarheid wil’*, (Psalm 115:1).

Bij Micha: *‘Jehovah God zal Jakob de waarheid geven, Abraham de barmhartigheid, die Gij onze vaders van de dagen der oudheid af gezworen hebt’*, (Micha 7:20) waar Jakob staat

voor de uiterlijke mens van de Heer, Abraham voor de innerlijke ten aanzien van het Menselijke.

Bij Hosea: *‘Jehovah heeft een twist met de inwoners des lands, omdat er geen waarheid en geen barmhartigheid en geen kennis van God is’*, (Hosea 4:1); geen waarheid staat voor geen opneming van de invloeiing van de naastenliefde; geen barmhartigheid voor geen opneming van de invloeiing van de liefde; geen kennis van God voor geen opneming van de invloeiing van het ware van het geloof.

3123. Dat de woorden ‘ik ben in de weg’ betekenen, in de staat van de verbinding van het ware met het goede in het redelijke, blijkt uit de betekenis van de weg, namelijk het ware, waarover de nrs. 627, 2333; dat hier ‘in de weg’ wil zeggen de verbinding van het ware met het goede in het redelijke, komt omdat in dit hoofdstuk hierover wordt gehandeld; zie de nrs. 3012, 3013; want er wordt dan van iemand gezegd, dat hij in de weg is, wanneer hij daarheen voortgaat, waar hij naartoe streeft.

3124. Dat de woorden ‘Jehovah heeft mij geleid tot het huis van mijns heren broederen’ betekenen, tot het goede van het ware, blijkt uit de betekenis van het huis der broederen, waaruit Rebekka was, namelijk het goede waaruit het ware is. Dat het huis der broederen het goede is, hier het goede waaruit het ware is, blijkt uit de betekenis van het huis, namelijk het goede, waarover de nrs. 2234, 2559; en van de broederen, te weten de herkomst van dat goede, waaruit het ware voorkomt, dat door Rebekka wordt uitgebeeld.

3125. In het voorafgaande werd gehandeld over het onderzoek van het ware, dat verbonden moest worden met het goede in het redelijke, ten aanzien van de onschuld, ten aanzien van de naastenliefde en ten aanzien van de oorsprong; want daar de Heer Zijn redelijke uit eigen macht Goddelijk maakte, zowel ten aanzien van het ware als ten aanzien van het goede, onderzocht Hij daaromtrent het ware, dat Hij met het goede verbond.

Bij de mens echter wordt het ware nooit uit eigen macht met het goede verbonden, maar door de macht van de Heer; dit kan hieruit duidelijk zijn, dat van de Heer al het goede en ware invloeit en dat alle hervorming en wederverwekking van de Heer komt en dat de mens in het geheel niet weet, hoe hij wederverwekt wordt.

Heden ten dage weet hij zelfs niet eens, dat hij wederverwekt wordt door het ware en goede, nog minder, dat het ware wordt ingewijd in en verbonden met het goede, en dat dit plaatsvindt als het ware door onderzoek, dat wil zeggen, uiterst nauwkeurig.

In deze beide verzen wordt gehandeld over de innerlijke gewaarwording, van welke aard en waar vandaan het ware was en tevens over de vreugde die daarvan de oorzaak was; daarom wordt in hetgeen nu volgt gehandeld over de inwijding,

3126. vers 28,29,30. *En het meisje liep, en gaf haar moeders huis te kennen overeenkomstig deze woorden.*

En Rebekka had een broer en zijn naam was Laban; en Laban liep tot de man naar buiten tot de fontein.

En het geschiedde als hij zag de spang en de armringen op de handen van zijn zuster; en als hij hoorde de woorden van zijn zuster Rebekka, zeggende: Aldus heeft de man tot mij gesproken; en hij kwam tot de man en ziet, hij stond bij de kamelen, bij de fontein.

Het meisje liep, betekent het verlangen van die aandoening; en gaf haar moeders huis te kennen overeenkomstig deze woorden, betekent naar elk natuurlijk goede, tot waar de verlichting kon reiken; en Rebekka had een broer, betekent de aandoening van het goede in de natuurlijke mens; zijn naam was Laban, betekent de hoedanigheid van die aandoening;

en Laban liep tot de man naar buiten tot de fontein, haar verlangen naar het ware dat ingewijd moest worden in het Goddelijk Ware; en het geschiedde als hij zag de spang en de armringen op de handen van zijn zuster, betekent, toen zij bemerkte, dat het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware in de macht waren van de aandoening van het ware, die de zuster is; en als hij hoorde de woorden van zijn zuster Rebekka, betekent haar neiging; zeggende: Aldus heeft de man tot mij gesproken, betekent de overhelling van het ware in de natuurlijke mens; en hij kwam tot de man, betekent dat zij zich toevoegde; en ziet, hij stond bij de kamelen, betekent de tegenwoordigheid in de algemene wetenschappelijke dingen; bij de fontein, betekent hun verlichting door het Goddelijk ware.

3127. Dat de woorden ‘Het meisje liep’ het verlangen van die aandoening betekenen, blijkt uit de betekenis van lopen, namelijk datgene wat tot het overhellen of verlangen behoort; en uit de betekenis van het meisje, namelijk de aandoening waarin onschuld is, waarover eerder in de nrs. 3067, 3110.

3128. Dat de woorden ‘en gaf haar moeders huis te kennen overeenkomstig deze woorden’ betekenen, naar elk natuurlijk goede tot waar de verlichting kon reiken, blijkt uit de betekenis van het huis van de moeder, namelijk het goede van de uiterlijke mens, dat wil zeggen, het natuurlijk goede.

Dat het huis het goede is, zie de nrs. 2233, 2234, 2559; en dat het uiterlijke of natuurlijke van de mens van de moeder komt, het innerlijke echter van de vader, nr. 1815.

Het goede bij de mens wordt in het Woord met een huis vergeleken en daarom wordt de mens die in het goede is, ‘een huis Gods’ genoemd; maar het innerlijk goede wordt ‘het huis van de vader’ genoemd, het goede echter dat in dezelfde graad is, wordt ‘het huis der broederen’ genoemd; maar het uiterlijk goede dat hetzelfde is als het natuurlijk goede, wordt ‘het huis der moeder’ genoemd; al het goede en ware wordt ook zo geboren, namelijk door middel van de invloeiing van het innerlijk goede als van de vader in het uiterlijk goede als van de moeder.

Daar in dit vers gehandeld wordt over de oorsprong van het ware dat verbonden moet worden met het goede in het redelijke, wordt er gezegd, dat Rebekka, door wie dat ware wordt uitgebeeld, liep naar het huis van de moeder, want dat was de oorsprong van het ware.

Want zoals eerder gezegd en aangetoond is, al het goede vloeit langs de innerlijke weg of de weg van de ziel in het redelijke van de mens en door dit in het wetenschappelijke van hem, tot in het zinnelijk wetenschappelijke toe en door middel van verlichting bewerkstelligt het daar, dat de waarheden worden gezien.

De waarheden worden daaruit opgeroepen en ontdaan van haar natuurlijke vorm en halverwege, namelijk in het redelijke, verbonden met het goede en tevens maken zij de mens redelijk en tenslotte geestelijk.

Maar hoe deze dingen gebeuren is de mens volslagen onbekend, omdat men heden ten dage nauwelijks meer aanvoelt wat het goede is en dat het onderscheiden is van het ware; nog minder, dat de mens hervormd wordt door de invloeiing van het goede in het ware en door de verbinding van beide; evenmin weet men, dat het redelijke onderscheiden is van het natuurlijke.

En wanneer deze dingen die hoogst algemeen zijn, onbekend zijn, kan het geenszins bekend zijn, hoe de inwijding van het ware in het goede en de verbinding van beide plaatsvindt, waarover in de innerlijke zin in dit hoofdstuk wordt gehandeld.

Daar deze verborgenheden echter onthuld werden en openstaan voor degenen die in het goede zijn, dat wil zeggen die een engelengemoed hebben, moeten deze verborgenheden, hoe duister zij aan anderen ook mogen toeschijnen, toch uitgelegd worden, omdat ze in de innerlijke zin besloten liggen.

Met de verlichting door het goede door middel van het ware in de natuurlijke mens, dat het huis van de moeder wordt genoemd, is het als volgt gesteld: het Goddelijk goede bij de mens

vloeit in diens redelijke en door het redelijke in zijn natuurlijke en wel in zijn wetenschappelijke dingen of in de erkenissen en leerstellige dingen daar, zoals gezegd; en daar vormt het door aanpassing waarheden voor zichzelf, waarmee het dan alle dingen verlicht die in de natuurlijke mens zijn.

Wanneer echter het leven van de natuurlijke mens van dien aard is, dat hij het Goddelijk goede niet opneemt, maar het òf terugstoot òf verdraait òf verstikt, kan het Goddelijk goede niet aangepast worden en dus ook geen waarheden voor zichzelf vormen en vandaar kan het natuurlijke ook niet langer verlicht worden, want de verlichting in de natuurlijke mens vindt plaats door het goede door middel van waarheden en wanneer er geen verlichting meer is, kan er geen hervorming bestaan.

Dat is de reden waarom in de innerlijke zin ook veel gehandeld wordt over de natuurlijke mens, van welke aard hij is, dus vanwaar het ware komt, namelijk uit het goede daar.

3129. Dat de woorden ‘en Rebekka had een broeder’ de aandoening van het goede in de natuurlijke mens betekenen, blijkt uit de betekenis van de broeder en van de zuster in het Woord, namelijk de broeder de aandoening van het goede en de zuster de aandoening van het ware, waarover de nrs. 367, 2360, 2508, 2524; want er heersen in de natuurlijke mens, als in de redelijke, bloedverwantschappen en aanverwantschappen tussen alle dingen die zich daarin bevinden, nrs. 2556, 2739.

Dit is ook de reden, waarom zowel het redelijk als het natuurlijk gemoed een huis of familie wordt genoemd, waarin zich de ouders, broeders, zusters, bloedverwanten en aanverwanten naar hun orde bevinden.

3130. Dat de woorden ‘zijn naam was Laban’ de hoedanigheid van die aandoening betekenen, blijkt uit de betekenis van de naam, namelijk de hoedanigheid van iemand, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724; daarom is hier Laban de hoedanigheid van die aandoening, waarover gehandeld wordt.

3131. Dat de woorden ‘en Laban liep tot de man naar buiten tot de fontein’ haar verlangen betekenen, namelijk van de aandoening van het goede naar het ware, dat ingewijd moest worden in het Goddelijk Ware, blijkt uit de betekenis van lopen, te weten dat wat tot het overhellen of verlangen behoort, zoals eerder in nr. 3127; uit de uitbeelding van Laban, namelijk de aandoening van het goede, waarover hiervoor in de nrs. 3129, 3130; uit de betekenis van de man, namelijk het ware, waarover in de nrs. 265, 749, 1007; en uit de betekenis van de fontein, namelijk eveneens het ware, hier het Goddelijk ware, waarover de nrs. 2702, 3096 en hierna nr. 3137.

Hieruit en uit het overige waarover gehandeld werd, kan blijken van welke aard de innerlijke zin is en welke verborgenheden daarin zijn.

Wie kan weten, uitgezonderd door een meer innerlijk doorvorsen van het Woord en tevens door openbaring, dat deze woorden ‘Laban liep tot de man naar buiten tot de fontein’ het verlangen betekenen van de aandoening van het goede naar het ware dat ingewijd moest worden in het Goddelijk Ware, terwijl het toch dit is, dat de engelen gewaarworden, wanneer deze woorden door de mens gelezen worden; want van dien aard zijn de overeenstemmingen tussen de voorstellingen van de mens en de voorstellingen van de engelen, dat terwijl de mens deze woorden opvat volgens de zin van de letter en de voorstelling heeft van Laban, lopende tot de man naar buiten tot de fontein, de engel het verlangen gewaarwordt van de aandoening van het goede naar het ware, dat in het Goddelijk ware ingewijd moest worden.

Want de engelen hebben geen voorstelling van Laban, noch van lopen, noch van een fontein, maar zij hebben daarmee overeenstemmende geestelijke voorstellingen.

Dat er een dergelijke overeenstemming is van dingen en vandaar van natuurlijke en geestelijke voorstellingen, kan ook blijken uit wat gezegd is over overeenstemmingen in de nrs. 1563, 1568, 2763, 2987-3003, 3021.

Wat de zaak zelf betreft, namelijk dat het ware ingewijd moest worden in het Goddelijk ware, daarmee is het als volgt gesteld: het eerste ware in de natuurlijke mens was niet het Goddelijk ware, maar het ware dat verscheen alsof het Goddelijk was; want al het ware is in zijn eerste kindsheid het ware niet, maar een schijn van het ware, dat evenwel in de loop van de tijd die schijn aflegt en het wezen van het ware aantrekt.

Om dit begrijpelijk te maken, kan dit door voorbeelden worden toegelicht, maar voor het moment kan dit weinige dienen: het is een Goddelijke waarheid, dat de Heer nooit toorn, nooit iemand straft, nog minder iemand het boze aandoet en dat van de Heer nooit iets anders dan het goede komt; niettemin is het met deze waarheid in de eerste kindsheid ervan zo gesteld, namelijk dat de Heer toorn wanneer iemand zondigt en dat de Heer dus ook straft, ja zelfs bij sommigen, dat van de Heer het boze komt.

Maar als de mens van de kindsheid voortgaat en opgroeit en in oordeel rijpt, legt hij datgene af wat voor hem als waar gold door de schijn dat het zo was en trekt geleidelijk het ware zelf aan, namelijk dat God nooit toorn, noch straft, nog minder het boze doet; dus wordt hij door die eerdere waarheid ingewijd in de latere; want hetgeen het eerst binnenkomt is het algemene, dat in zichzelf duister is en waarin nauwelijks iets verschijnt voordat het verlicht is door de bijzonderheden en deze door de afzonderlijke dingen en wanneer het dan verlicht is, komen de meer innerlijke dingen tevoorschijn.

Zo worden de begoochelingen en schijnbaarheden die ten tijde van de onwetendheid waarheden zijn, verstrooid en vernietigd.

3132. Dat de woorden ‘en het geschiedde, als hij zag de spang en de armingen op de handen van zijn zuster’ betekenen, toen zij bemerkte dat het Goddelijk Goede en het Ware in de macht waren van de aandoening van het ware, die de zuster is, blijkt uit de betekenis van zien, namelijk merken, waarover nr. 2150; uit de betekenis van de spang, namelijk het Goddelijk Goede, waarover de nrs. 3103, 3105; uit de betekenis van de armingen, namelijk het Goddelijk Ware, waarover eveneens in de nrs. 3103, 3105; uit de betekenis van de handen, namelijk de macht, waasrover de nrs. 878, 3091; en uit de betekenis van de zuster, namelijk de aandoening van het ware, waarover nrs. 2508, 2524, 2556.

Hieruit blijkt duidelijk, dat het zien van de spang en de armingen op de handen van zijn zuster wil zeggen: merken, dat het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware zich in de macht van de aandoening van het ware bevonden.

Hiermee is het als volgt gesteld: de verbinding van het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware in de Heer is het Goddelijk huwelijk zelf, waaruit het hemels huwelijk voortkomt, dat evenzo een huwelijk van het goede en ware is, waaruit ook de echtelijke liefde voortkomt, zie de nrs. 2727 tot 2759; dit is de reden, dat waar in het Woord gehandeld wordt over het huwelijk, in de innerlijke zin het hemels huwelijk wordt aangeduid, dat het huwelijk van het goede en het ware is en in de hoogste zin het Goddelijk huwelijk dat in de Heer is; daarom wordt hier onder het huwelijk tussen Izaäk en Rebekka niets anders verstaan.

De verbinding van het goede en ware is het huwelijk zelf, maar de inwijding is de verloving of de staat die aan het huwelijk voorafgaat; maar het is de staat die aan de verloving voorafgaat, die hier beschreven wordt.

Zoals het in deze staat in de macht van het meisje ligt, verloofd te worden en daarna als vrouw met een echtgenoot verbonden te worden, evenzo ligt het in de macht van de aandoening van het ware, ingewijd te worden in het Goddelijk Ware en zo verbonden te worden met het Goddelijk Goede.

Bovendien, in de eerste en daarna in elke aandoening van het ware bij de Heer was van binnen het Goddelijk Goede zelf en het Goddelijk Ware zelf, want er was Jehovah Zelf; vandaar de macht, waarover hier gehandeld wordt.

3133. Dat de woorden ‘en als hij hoorde de woorden van zijn zuster Rebekka’ haar neiging betekenen, blijkt uit de aandoening in deze woorden en verder uit de woorden die voorafgaan, want zij betuigen de neiging van de zijde van de aandoening van het ware, die hier door de zuster Rebekka wordt uitgebeeld.

3134. Dat de woorden ‘zeggende: Aldus heeft de man tot mij gesproken’ de overhelling van het ware in de natuurlijke mens betekenen, blijkt eveneens uit de aandoening in deze woorden en ook uit hetgeen de man of de knecht van Abraham tot Rebekka sprak; hieruit blijkt duidelijk, dat het de overhelling is en ook uit de betekenis van de man, namelijk het ware, zie de nrs. 265, 749, 1007; hier het ware in de natuurlijke mens door het Goddelijke, want de man is de oudste knecht van Abraham en dat door hem de natuurlijke mens wordt aangeduid, zie nr. 3019.

In het Woord, vooral in het profetische, wordt vaak gesproken van man, namelijk: van de man en de echtgenote, van man en vrouw, man en inwoner en verder van man en mens; daar wordt door man in de innerlijke zin datgene aangeduid, wat tot het verstand behoort, wat het ware is; en door de echtgenote, vrouw, bewoner en mens, datgene wat tot de wil behoort, hetgeen het goede is, zoals bij Jesaja: *‘Ik zie en er is geen man, en onder dezen, en er is geen raadgever’*, (Jesaja 41:28); geen man staat voor geen mens met inzicht, dus voor geen waarheden. Bij dezelfde: *‘Ik kwam en er was geen man, Ik riep en er was geen, die antwoordde’*, (Jesaja 50:2) eveneens.

Bij dezelfde: *‘De waarheid struikelde op de straat en wat recht is kon niet ingaan en de waarheid werd weggenomen, en hij, die van het boze week, was waanzinnig; Jehovah zag en het was boos in Zijn ogen, dat er geen gericht was en geen man, en Hij verbaasde Zich’*, (Jesaja 59:14-16); geen man staat duidelijk voor geen mens met inzicht en dus in alomvattende zin voor niets van het ware.

Hier wordt gehandeld over de laatste tijd van de Kerk, wanneer er niet langer enig ware is en daarom wordt er gezegd ‘de waarheid struikelde op de straat en wat recht is, kon niet ingaan, de waarheid werd weggenomen’; dat ook de straat betrekking heeft op het ware, zie nr. 2336 en ook het gericht, zie nr. 2235.

Bij Jeremia: *‘Gaat om door de straten van Jeruzalem, en zie, Ik bid u, en bekent, en zoekt in haar wijken of gij een man vindt, of er één is die gericht doet, die waarheid zoekt’*, (Jeremia 5:1); eveneens staat man hier klaarblijkelijk voor de mens met inzicht van het ware.

Bij Zefanja: *‘Ik zal hun straten verlaten maken, dat niemand daardoor gaat, hun steden zullen verwoest worden, zodat er geen man is en geen inwoner’*, (Zefanja 3:6); geen man voor geen waars, geen inwoner voor geen goeds, nrs. 2268, 2451, 2712 en nog in vele andere plaatsen meer.

3135. Dat de woorden ‘hij kwam tot de man’ betekenen, dat zij, namelijk de aandoening van het goede, door Laban uitgebeeld, nrs. 3129, 3130, zich toevoegde aan het ware, aangeduid door de man, nr. 3134, beide in de natuurlijke mens.

3136. Dat de woorden ‘en ziet, hij stond bij de kamelen’ de tegenwoordigheid in de algemene wetenschappelijke dingen betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘staan bij’ namelijk tegenwoordig zijn; en uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen, waarover de nrs. 3048, 3071.

3137. Dat de woorden ‘bij de fontein’ hun verlichting betekenen door het Goddelijk ware, blijkt uit de betekenis van de fontein, namelijk het ware, waarover de nrs. 2702, 3096; hier het Goddelijk Ware, zoals eerder in nr. 3131.

Aangezien het Woord het Goddelijk ware is, wordt het een fontein genoemd.

Dat ‘staan bij de fontein’ hier in de innerlijke zin de verlichting insluit van die dingen, die in de natuurlijke mens zijn, volgt uit het verband, want daar, waar het Goddelijk Ware is, is verlichting.

3138. In deze drie verzen wordt gehandeld over de voorbereiding en verlichting van de natuurlijke mens, opdat daaruit het ware, dat met het goede in het redelijke verbonden moet worden, opgeroepen zou worden.

Maar het is met de voorbereiding en verlichting als volgt gesteld: er zijn twee lichten die de verstandelijke dingen van de mens vormen: het licht van de hemel en het licht van de wereld. Het licht van de hemel komt van de Heer die voor de engelen in het andere leven Zon en Maan is, zie de nrs. 1053, 1521, 1529, 1530.

Het licht van de wereld is uit de zon en de maan, die voor het lichamenlijk gezicht verschijnen. De innerlijke mens heeft zijn gezicht en zijn verstand van het licht van de hemel; de uiterlijke mens echter heeft zijn gezicht en verstand van het licht van de wereld.

De invloeiing van het licht van de hemel in de dingen die tot het licht van de wereld behoren, bewerkt de verlichting en tevens de waarneming; een waarneming van het ware wanneer er overeenstemming is en een waarneming van het valse in plaats van het ware, wanneer er geen overeenstemming is.

Maar de verlichting en de waarneming kunnen niet bestaan, wanneer er geen aandoening of liefde is, die de geestelijke warmte is en leven geeft aan de dingen die door het licht verlicht worden; zoals ter vergelijking, de zon niet het leven geeft aan de dingen in het plantenrijk, maar de warmte die in het licht is, zoals duidelijk uitkomt in de jaargetijden.

In de verzen die nu direct hierna volgen, wordt de voorbereiding verder beschreven, namelijk dat het licht van de hemel, dat het Goddelijk licht van de Heer is, invloede in de dingen die tot het licht van de wereld behoorden in Zijn natuurlijke mens, opdat Hij daaruit het ware, dat met het goede in het redelijke verbonden moest worden, zou uitleiden, dus langs de gewone weg; en dit daarom, opdat de Heer het Menselijke Goddelijk zou maken, kwam Hij in de wereld langs de gewone weg, dat wil zeggen, wilde Hij net als een ander mens geboren worden en zoals een ander mens onderricht worden en zoals een ander mens wederverwekt worden; maar met dit verschil, dat de mens wederverwekt wordt door de Heer, terwijl de Heer niet alleen Zichzelf wederverwekte, maar ook verheerlijkte, dat wil zeggen, Goddelijk maakte; en verder dat de mens door de invloeiing van de naastenliefde en van het geloof een nieuw mens wordt, de Heer daarentegen door de Goddelijke liefde, die in Hem is en die van Hem is.

Hieruit kan men zien dat de wederverwekking van de mens een beeld is van de verheerlijking van de Heer, of wat hetzelfde is, dat men in de voortgang van de wederverwekking van de mens als in een beeld, ofschoon verwijderd, de voortgang kan zien van de verheerlijking van de Heer.

3139. vers 31,32,33. *En hij zei: Kom, gij gezegende van Jehovah, waarom staat gij buiten; en ik heb het huis geveegd en er is plaats voor de kamelen.*

En de man kwam in het huis en ontgordde de kamelen en gaf de kamelen stro en voeder; en water om zijn voeten te wassen en de voeten van de mannen die met hem waren.

En hem werd te eten voorgezet; en hij zei: Ik eet niet, totdat ik mijn woorden gesproken heb. En hij zei: Spreek.

Hij zei: Kom gezegende van Jehovah, betekent de uitnodiging van het Goddelijk bij zich; waarom staat gij buiten, betekent iets daarvandaan; en ik heb het huis geveegd, betekent, dat alle dingen bereid waren en vol goedheden; en er is plaats voor de kamelen, betekent de staat voor alle dingen die Hem dienstbaar zouden zijn; en de man kwam in het huis, betekent de invloeiing van het goede daar; en ontgordde de kamelen, betekent het vrije voor de dingen die dienstbaar zouden zijn; en gaf de kamelen stro en voeder, betekent het onderricht in waarheden en goedheden; en water om zijn voeten te wassen betekent de reiniging daar; en de voeten van de mannen die met hem waren, betekent de reiniging van alle dingen die Hem toebehoorden in de natuurlijke mens; en hem werd te eten voorgezet, betekent dat het goede in de natuurlijke mens wilde dat deze dingen toegeëigend zouden worden; en hij zei: Ik eet niet, betekent de weigering; totdat ik mijn woorden gesproken heb, betekent, voordat onderricht zou gegeven worden; en hij zei: Spreek, betekent het verlangen.

3140. Dat de woorden ‘Hij zei: Kom, gij gezegende van Jehovah’ de uitnodiging van het Goddelijk bij zich betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘kom’, dat behoort tot de uitnodiging; en uit de betekenis van ‘gezegende van Jehovah’ namelijk het Goddelijke.

Dat Jehovah, de gezegende, het Goddelijke zelf is, zie de nrs. 1096, 1420, 1422; hieruit volgt dat de gezegende van Jehovah het daaruit voortvloeiende Goddelijke is.

Het goede is het Goddelijke zelf, maar het ware is het daaruit voortvloeiende Goddelijke.

Door de man hier, die door Abraham was gezonden, wordt het ware aangeduid dat uit het Goddelijke was, in de natuurlijke mens, zie nr. 3134.

Het is het Goddelijk Ware, dat de gezegende van Jehovah wordt genoemd en dat uitgenodigd wordt.

3141. Dat de woorden ‘waarom staat gij buiten’ iets daarvandaan betekenen, kan zonder verklaring blijken.

Het is hiermee als volgt gesteld: het Goddelijk Redelijke van de Heer werd geboren door het Goddelijk Ware zelf, verbonden met het Goddelijk Goede.

Het Goddelijk Redelijke is Izaäk, die geboren werd aan Abraham, die hier het Goddelijk Goede is, uit Sarah, die hier het Goddelijk Ware is, zoals eerder werd aangetoond.

Zo werd dus alleen het Redelijke van de Heer Goddelijk geboren en wel uit Hemzelf, want het eigenlijke Wezen zelf van de Heer was Jehovah of het Goddelijk Goede zelf; en het eigenlijke Wezen zelf van de Heer, daaruit voortvloeiende, was van Jehovah of het Goddelijk Ware zelf. Zo werd dus het Goddelijk Goede in het Redelijke, dat Izaäk is, geboren en dit was niet het van het ware gescheiden goede, maar het was het Goddelijk Goede met het Goddelijk ware, maar beide tezamen worden het goede in het redelijke genoemd, waarmee het ware uit de natuurlijke mens, die Rebekka was, verbonden zou worden.

Omdat de Heer Zijn Menselijke Goddelijk zou maken, zowel ten aanzien van het goede als ten aanzien van het ware en dit langs de gewone weg, zoals eerder in nr. 3138 is gezegd, kon het niet anders geschieden; want dit is de Goddelijke orde en overeenkomstig hierdoor vindt alle wederverwekking plaats en dit vond dus plaats overeenkomstig de verheerlijking van de Heer, zie nr. 3138.

Het was dit Goddelijk Goede door middel van het Goddelijk Ware in het Redelijke, dat in de natuurlijke mens vloeiende en daar alle dingen verlichtte.

Het verloop zelf wordt hier beschreven, namelijk dat het eerst invloeiende in iets dat meer verwijderd was, wat hier bedoeld wordt met ‘iets daarvandaan’ en dat het niet in sterker mate tegenwoordig wilde zijn vóór het onderricht; want de gewone weg is deze dat het onderricht met voorafgaan en dat de invloeiing plaatsvindt overeenkomstig de graad van het onderricht en dat op deze wijze daaruit voortdurend het ware tot ontstaan komt, dat ingewijd wordt in, en daarna verbonden met het goede van het redelijke.

Hieruit kan men zien van welke aard de verborgenheden zijn, die in de innerlijke zin van het Woord besloten liggen en dat deze verborgenheden van dien aard zijn, dat zij nauwelijks ten aanzien van de meest algemene dingen door de mens begrepen worden, terwijl zij toch voor de engelen heel duidelijk zijn, tezamen met ontelbare andere dingen die nooit in woorden geuit kunnen worden.

3142. Dat de woorden ‘en ik heb het huis geveegd’ betekenen, dat alle dingen bereid waren en vol goedheden, blijkt uit de betekenis van vegen, namelijk voorbereid en vervuld worden, waarover hierna; en uit de betekenis van het huis, namelijk het goede, waarover de nrs. 2233, 2234, 2559; en dat de mens zelf, vanwege het goede dat in hem is, een huis wordt genoemd, nr. 3128.

Dat vegen wil zeggen voorbereid en vervuld worden, komt, omdat van de mens niets anders wordt verlangd dan dat hij zijn huis veegt, dat wil zeggen, de begeerten van het boze en de daaruit voortvloeiende overredingen van het valse verwerpt; waarna hij vervuld wordt met goedheden, want het goede vloeit van de Heer voortdurend in, maar in het huis of in de mens, die gereinigd werd van dergelijke dingen die de invloeiing verhinderen, dat wil zeggen, die het invloeiende goede terugkaatsen of verdraaien of verstikken.

Vandaar was het bij de Ouden een spreekwijze: het huis vegen of reinigen en eveneens de weg vegen en bereiden; en onder het huis vegen werd verstaan: zich van boosheden reinigen en zich dus zo voorbereiden, opdat goedheden zouden binnentreden.

Onder het vegen van de weg werd echter verstaan het zich voorbereiden, opdat de waarheden ontvangen zouden worden; want door het huis werd het goede aangeduid, nr. 3128 en door de weg het ware nrs. 627, 2333; zoals bij Jesaja: *‘Een stem des roependen in de woestijn: Veegt de weg van Jehovah en maakt recht in de wildernis een baan voor onze God’*, (Jesaja 40:3).

Bij dezelfde: *‘Effent, effent, veegt de weg, neemt de aanstoot uit de weg van Mijn volk’*, (Jesaja 57:14).

Bij dezelfde: *‘Gaat door, gaat door, door de poorten, veegt de weg van het volk; effent, effent de weg, ruimt de stenen weg’*, (Jesaja 62:10).

Bij Maleachi: *‘Ziet, Ik zende Mijn engel en Hij zal de weg vegen voor Mij en de Heer, die gijlieden zoekt, zal snellijk tot Zijn tempel komen’*, (Maleachi 3:1); in deze plaatsen staat voor ‘de weg vegen’ voor zich bereid maken en voorbereiden om het ware te ontvangen; daar wordt gehandeld over de Komst van de Heer, waarvoor zij zich zouden voorbereiden om het ware van het geloof te ontvangen en daardoor het goede van de naastenliefde en daardoor het eeuwige heil.

Bij David: *‘Gij hebt een wijnstok uit Egypte overgebracht, Gij hebt de natiën verdreven en hebt dezelve geplant; Gij hebt voor hem geveegd en zijn wortels doen inwortelen en hij vervulde het land’*, (Psalm 80:9,10) waar in de hoogste zin over de Heer wordt gehandeld; de wijnstok uit Egypte is het ware uit wetenschappelijke dingen; de natiën verdrijven is reinigen van boosheden; voor hem vegen is bereid maken, zodat de goedheden vervullen.

Het huis vegen duidt ook in de tegenovergestelde zin de mens aan die zichzelf berooft van alle goedheden en waarheden en dan dus vervuld wordt met boosheden en valsheden, zoals bij Lukas: *‘De onreine geest, de rust niet vindende: Ik zal wederkeren in mijn huis, daar ik uitgevaren ben; en komende vindt hij het met bezems gereinigd en versierd; dan gaat hij heen en neemt met zich zeven andere geesten, erger dan hijzelf is en ingegaan zijnde, wonen zij aldaar’*, (Lukas 11:24-26; Mattheüs 12:43-45).

3143. Dat de woorden ‘en er is plaats voor de kamelen’ de staat betekenen voor alle dingen die Hem dienstbaar zouden zijn, blijkt uit de betekenis van de plaats, te weten de staat, waarover de nrs. 1273-1277, 1376-1381, 2625; en uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen, waarover de nrs. 3048, 3071.

Dat deze dingen dienend zijn, zie de nrs. 1486, 3019, 3020; want alle dingen die tot de natuurlijke mens behoren, zijn voor geen ander nut, dan om de geestelijke mens te dienen; vandaar betekenen knechten, dienstmaagden, kamelen, ezels in de innerlijke zin dan ook voornamelijk de dingen die tot de natuurlijke mens behoren.

3144. Dat de woorden ‘en de man kwam in het huis’ de invloeiing in het goede daar betekenen, blijkt uit de betekenis van komen, namelijk hier invloeiën; en uit de betekenis van het huis, namelijk het goede, waarover de nrs. 2233, 2234, 2559.

3145. Dat de woorden ‘en ontgordde de kamelen’ het vrije betekenen voor die dingen, die dienstbaar zouden zijn, blijkt uit de betekenis van ontgorden, namelijk vrij maken; en uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen, dus de dingen die dienstbaar zouden zijn, zoals net hiervoor in nr. 3143.

Het is met deze zaak zelf als volgt gesteld: zonder het vrije is er nooit enige voortbrenging van het ware in de natuurlijke mens, noch enige oproeping daarvan in de redelijke mens en verbinding met het goede daar.

Al deze dingen vinden plaats in de staat van het vrije, want het is de aandoening van het ware uit het goede, die het vrije maakt.

Wanneer het ware niet uit de aandoening geleerd wordt, dus in het vrije, wordt het niet ingeplant, nog minder opgeheven naar de meer innerlijke dingen en daar tot het geloof gemaakt.

Dat alle hervorming in het vrije plaatsvindt en dat al het vrije tot de aandoening behoort en dat de Heer de mens in het vrije houdt, zodat hij uit zichzelf en uit het eigene met het ware en goede wordt aangedaan en zo dus wordt wederverwekt, zie de nrs. 2870-2893.

Dit is het wat wordt aangeduid door de woorden dat hij de kamelen ontgordde; wanneer deze dingen dit niet zouden betekenen, zouden zij te onbeduidend zijn om vermeld te worden.

3146. Dat de woorden ‘en gaf de kamelen stro en voeder’ het onderricht in waarheden en goedheden betekenen, blijkt uit de betekenis van het stro, namelijk de waarheden van de natuurlijke mens en uit de betekenis van het voeder, namelijk de goedheden daar, waarover eerder in nr. 3114.

Daar deze dingen door stro en voeder worden aangeduid, volgt hieruit, dat stro en voeder geven wil zeggen: onderrichten in waarheden en goedheden.

Dat het vrije ter wille hiervan is, dat de mens onderricht zal worden in de aandoening en uit de aandoening van het ware, en dat dus zo de waarheden worden ingegeven, diep, tot de geestelijke mens of tot de ziel toe, en daar verbonden met het goede, kan men zien uit wat over het vrije in de nrs. 2870 tot 2893 is aangetoond.

Van dien aard is de inworteling van het geloof of van het ware dat van het geloof is; en wanneer dit niet verbonden wordt met het goede in het redelijke, ontvangt het ware van het geloof nooit enig leven en komt daaruit nooit enige vrucht voort, want alles wat de vrucht van het geloof wordt genoemd, is de vrucht van het goede, dat van de liefde en de naastenliefde is door het ware dat van het geloof is.

Wanneer de geestelijke warmte die het goede van de liefde is, niet werkzaam is door het geestelijk licht, dat het ware van het geloof is, zou de mens gelijk zijn aan een door de vorst verstarde grond als in de wintertijd, wanneer niets groeit en nog minder vrucht draagt; want zoals het licht zonder de warmte niets voortbrengt, evenzo brengt het geloof niets voort zonder de liefde.

3147. Dat de woorden ‘en water om zijn voeten te wassen’ de reiniging daar betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘water om te wassen’ of van ‘wassen met water’, namelijk reinigen,

waarover hierna; en uit de betekenis van de voeten, namelijk de natuurlijke dingen, of wat hetzelfde is, de dingen die in de natuurlijke mens zijn, waarover nr. 2162.

In de uitbeeldende Kerk was het gewoonte de voeten met water te wassen en daarmee aan te duiden, dat de onreine dingen van de natuurlijke mens werden weggewassen.

De onreine dingen van de natuurlijke mens zijn al die dingen, die tot de eigen- en de wereldliefde behoren; wanneer deze onreine dingen weggewassen zijn, vloeien de goedheden en waarheden in, want het zijn enig en alleen deze dingen die de invloeiing van het goede en ware door de Heer verhinderen.

Want het goede vloeit van de Heer voortdurend in, maar wanneer het door de innerlijke of geestelijke mens tot zijn uiterlijke of natuurlijke mens komt, wordt het daar òf verdraaid, òf teruggekaatst òf verstikt.

Wanneer echter de dingen die tot de eigen- en de wereldliefde behoren verwijderd worden, wordt het goede daar ontvangen en vruchtbaar gemaakt, want dan verricht de mens de werken van de naastenliefde, zoals blijken kan uit vele dingen; bijvoorbeeld wanneer de dingen die tot de uiterlijke of natuurlijke mens behoren, slechts in slaap gebracht worden, zoals in tegenspoed, ellende en ziekte; dan begint de mens direct vroom te denken en het goede te willen en ook de werken van de vroomheid te verrichten, voor zover hij daartoe in staat is; maar bij verandering van staat of de toestand veranderen ook deze dingen.

Deze dingen werden in de Oude Kerk aangeduid door de wassingen en deze zelfde dingen werden in de Joodse Kerk uitgebeeld.

Dat deze in de Oude Kerk werden aangeduid, maar in de Joodse Kerk uitgebeeld, kwam omdat de mens van de Oude Kerk deze ritus als iets uiterlijks in de eredienst beschouwde en ook niet geloofde, dat hij door de wassing gereinigd werd, maar door de afwassing van de onreinheden van de natuurlijke mens, die, zoals gezegd, de dingen zijn die tot de eigen- en de wereldliefde behoren.

De mens van de Joodse Kerk geloofde evenwel, dat hij door de wassing gereinigd werd omdat hij niet wist en niet wilde weten, dat de reiniging van de innerlijke dingen werd aangeduid.

Dat door de wassing het wegwissen van deze onreinheden wordt aangeduid, blijkt bij Jesaja: *'Wast u, reinigt u, doet het boze van uw werken weg van voor Mijn ogen, laat af van kwaad te doen'*, (Jesaja 1:16) waar het duidelijk uitkomt, dat zich wassen wil zeggen: zich reinigen en de boosheden verwijderen.

Bij dezelfde: *'Wanneer de Heer zal afgewassen hebben de drek der dochteren van Zion en de bloeden van Jeruzalem zal afgewist hebben uit hun midden, in de geest van het gericht en in de geest van de zuivering'*, (Jesaja 4:4) waar het afwassen van de drek van de dochters van Zion en het afwissen van de bloeden van Jeruzalem staat voor het reinigen van boosheden en valsheden.

Bij Jeremia: *'Was uw hart van boosheid, o Jeruzalem, opdat gij behouden wordt; hoe lang zullen de gedachten van uw gerechtigheid in het midden van u vertoeven'*, (Jeremia 4:14).

Bij Ezechiël: *'Ik waste u met wateren en Ik spoelde de bloeden af van over u en zalfde u met olie'*, (Ezechiël 16:9), met betrekking tot Jeruzalem, waaronder hier de Oude Kerk wordt verstaan; met wateren wassen staat voor reinigen van valsheden, de bloeden afspoelen voor zuiveren van boosheden; met olie zalven voor daarna vullen met het goede.

Bij David: *'Was mij van mij ongerechtigheid en reinig mij van mijn zonde; ontzondig mij met hysop en ik zal rein zijn, was mij, en ik zal witter zijn dan sneeuw'*, (Psalm 51:4,9); gewassen worden staat klaarblijkelijk voor gereinigd worden van boosheden en van de valsheden daarvan.

Dit waren de dingen die door het wassen in de uitbeeldende Kerk werden aangeduid en het werd daar ter wille van de uitbeelding bevolen, dat zij, wanneer zij onrein waren geworden, de huid, de handen, de voeten en ook de klederen zouden wassen en rein worden en door dit alles werden die dingen aangeduid die tot de natuurlijke mens behoren.

Ook werden wasvaten die van koper waren buiten de tempel geplaatst, te weten ‘de koperen zee’ en de tien koperen vaten, (1 Koningen 7:23-39); en een koperen wasvat waaruit Aharon en zijn zonen zich wassen zouden, was geplaatst tussen de tent der samenkomst en het altaar, dus ook buiten de tent, (Exodus 30:18,19,21) waardoor eveneens werd aangeduid, dat alleen de uiterlijke of natuurlijke dingen gereinigd moesten worden; en wanneer deze niet gereinigd zijn, dat wil zeggen, wanneer de dingen die tot de eigen- en tot de wereldliefe behoren, niet verwijderd zijn, kunnen de innerlijke dingen, die tot de liefde tot de Heer en jegens de naaste behoren, nooit invloeden, zoals eerder werd gezegd.

Ten einde nog beter te weten, hoe het met deze zaken gesteld is, namelijk dat de uiterlijke dingen gereinigd moeten worden, kunnen de goede werken als voorbeeld en toelichting dienen of wat hetzelfde is: de goedheden van de naastenliefe die heden ten dage ‘vruchten van het geloof’ worden genoemd; deze zijn uiterlijke dingen omdat zij verrichtingen zijn. Goede werken zijn boze werken, wanneer niet die dingen verwijderd worden die tot de eigen- en de wereldliefe behoren; want wanneer werken worden gedaan, alvorens deze dingen verwijderd zijn, verschijnen zij van buiten goed, maar van binnen zijn zij boos, want zij worden gedaan of ter wille van de roem of ter wille van gewin of ter wille van eigen eer of of ter wille van een beloning; zo zijn zij dus of verbonden met eigen verdienste of schijnheilig, want de dingen die tot de eigen- en de wereldliefe behoren, maken dat deze werken zo zijn. Wanneer echter deze boosheden verwijderd worden, dan worden de werken goed en zijn zij goedheden van de naastenliefe; in deze werken is dan namelijk geen beogen van zichzelf, van de wereld, van roem of beloning, zo zijn zij dus noch verbonden met eigen verdienste, noch schijnheilig; want dan vloeit van de Heer de hemelse liefde en de geestelijke liefde in de werken en zij maken dat deze de liefde en de naastenliefe daadwerkelijk zijn; en dan reinigt de Heer door deze liefde ook de natuurlijke of uiterlijke mens en stelt hem in de orde, zodat hij op overeenstemmende wijze de hemelse en geestelijke dingen die invloeden, ontvangt. Dit kan duidelijk blijken uit wat de Heer leerde, toen Hij de voeten van de discipelen waste, bij Johannes: *‘Hij kwam tot Simon Petrus; die zei tot Hem: Heer, zult Gij mijn voeten wassen. Jezus antwoordde en zei tot hem: Wat Ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na deze weten. Petrus zei tot Hem: Gij zult mijn voeten niet wassen in der eeuwigheid. Jezus antwoordde hem: Indien Ik u niet wasse, gij hebt geen deel met Mij.*

Simon Petrus zei tot Hem: Heer niet alleen mijn voeten, maar ook de handen en het hoofd. Jezus zei tot hem: Die gewassen is, heeft niet van node, dan dat hij aan de voeten gewassen worde, maar is geheel rein; gijlieden zijt alreeds rein, doch niet allen’, (Johannes 13:4-17); die gewassen is heeft niet van node dan dat hij aan de voeten gewassen worde, betekent, dat wie hervormd is, alleen van node heeft gereinigd te worden ten aanzien van de natuurlijke dingen, dat wil zeggen, dat daarvan de boosheden en valsheden verwijderd moeten worden; dan worden alle dingen in de orde gesteld door middel van de invloeiing van de geestelijke dingen van de Heer.

Bovendien behoorde de voetwassing tot de naastenliefe, namelijk, dat men niet letten zou op de boosheden van de ander; en het behoorde ook tot de vernedering, namelijk, dat men de ander van boosheden als van onreinheden zou zuiveren, zoals blijken kan uit de woorden van de Heer op die plaats van vers 12 tot 17 en eveneens in, (Lukas 7:37,38,44,46; Johannes 11:2; 1 Samuël 25:41).

Eenieder kan zien, dat zich wassen niemand reinigt van boosheden en valsheden, maar alleen van de onreinheden die hem aankleven.

Maar daar het wassen onder de riten behoorde die in de Kerk waren bevolen, volgt hieruit, dat het iets bijzonders inhield, namelijk de geestelijke wassing, dat wil zeggen, de reiniging van die onreinheden die de mens van binnen aankleven.

Dat is de reden dat diegenen onder hen die deze dingen wisten en nadachten over de reiniging van het hart of over de verwijdering van de boosheden van de eigen- en wereldliefe uit de

natuurlijke mens en dit met alle toewijding trachtten te doen, deze ritus van de wassing in acht namen als een uiterlijke eredienst op bevel.

Maar zij die dit niet wisten en ook niet weten wilden, maar dachten dat alleen de ritus van het wassen van de klederen, van de huid en van de handen en voeten hen reinigen zou, en dat het aan hen, wanneer zij alleen maar deze dingen deden, veroorloofd was in gierigheid, in haatgevoelens, wraaknemingen, onbarmhartigheid en wreedheden, wat geestelijke onreinheden zijn, te leven, beoefenden deze ritus als een afgodische ritus.

Niettemin konden zij daarmee uitbeelden en door de uitbeelding iets van de Kerk vertonen, waardoor er enige verbinding was van de hemel met de mens, voordat de Heer kwam, maar het was een verbinding van dien aard, dat zij de mens van deze Kerk weinig of niets aandeed. De Joden en de Israëlieten waren van dien aard dat zij hoegenaamd niets dachten over de innerlijke mens en er ook niets van wilden weten, dus hoegenaamd niets over de hemelse en geestelijke dingen, die tot het leven na de dood behoren.

Maar opdat toch niet alle verbinding met de hemel verloren zou gaan en op deze wijze met de Heer, werden zij vastgebonden aan uiterlijke riten, waardoor innerlijke dingen werden aangeduid.

Al hun gevangenschappen en plagen hadden in het algemeen ten doel dat de uiterlijke dingen strikt in acht genomen zouden worden ter wille van de uitbeelding.

Vandaar nu was het dat *‘Mozes Aharon en zijn zonen aan de ingang van de tent zou wassen met water, opdat zij gereinigd zouden worden’*, (Exodus 29:4; 40:12; Leviticus 8:6); *‘dat Aharon en zijn zonen hun handen en voeten zouden wassen, voordat zij in de tent der samenkomst zouden gaan en tot het altaar naderen om te dienen, opdat zij niet sterven zouden en dat dit hun zou zijn een inzetting der eeuw’*, (Exodus 30:18-21; 40:30,31); *‘dat Aharon zijn vlees zou wassen alvorens de klederen van het ambt aan te doen’*, (Leviticus 16:24); *‘dat de Levieten gereinigd zouden worden door besprengd te worden met het water der ontzondiging en dat zij het scheermes over hun vlees zouden doen gaan en hun klederen wassen en aldus rein zijn’*, (Numeri 8:6,7); *‘dat wie het lijk zou eten van een rein beest of het verscheurde, zijn klederen wassen zou en zich met water baden; en wanneer hij zich niet waste en zijn vlees niet baadde, zou hij zijn ongerechtigheid dragen’*, (Leviticus 17:15,16); *‘dat wie het leger aanroerde van een die de vloed had, of die op een vat zat, waarop hij gezeten heeft en wie zijn vlees aanroerde, zijn klederen zou wassen en zich met water baden en onrein zijn tot aan de avond’*, (Leviticus 15:5-7,10-12); *‘dat wie de bok zond tot asasel, zijn vlees zou wassen’*, (Leviticus 16:26); *‘dat wanneer een melaatse gereinigd was, hij zijn klederen zou wassen, al zijn haar afscheren en zich met water wassen, en rein zijn’*, (Leviticus 14:8,9), ja zelfs *‘dat de vaten zelf die onrein waren geworden door de aanraking van onreine dingen, in de wateren gestoken zouden worden en onrein zijn tot aan de avond’*, (Leviticus 11:32).

Uit deze dingen kan blijken, dat niemand door de ritus van de wassing ten aanzien van de innerlijke dingen rein of zuiver werd gemaakt, maar slechts het zuivere of het in geestelijke zin genomen reine uitbeelde om de eerder aangegeven reden.

Dat dit zo is, leert de Heer duidelijk bij, (Mattheüs 15:1,2,20; Markus 7:1-23).

3148. Dat de woorden ‘en de voeten der mannen, die met hem waren’ de reiniging betekenen van alle dingen die Hem toebehoorden in de natuurlijke mens, blijkt uit de betekenis van de voeten, namelijk de dingen die tot de natuurlijke mens behoren, waarover nr. 2162; en uit de betekenis van ‘de mannen die met hem waren’, namelijk alle dingen daar.

Het was een gebruik dat reizigers, wanneer zij in een huis kwamen, hun voeten wassen, zoals toen de broeders van Jozef in het huis van Jozef werden binnengeleid, (Genesis 43:24); toen de Leviet en die met hem was in het huis van de oude man ontvangen werden, (Richteren 19:21); en toen Uria, van de reis komende, door David bevolen werd, af te gaan naar zijn huis en zijn voeten te wassen, (2 Samuël 11:8).

De reden hiervan was, dat reizen en vreemdelingschappen de dingen betekenden die tot het onderricht en vandaar tot het leven behoren, zie de nrs. 1293, 1457, 1463, 2025, en dat deze dingen gereinigd moesten worden, is kort hiervoor in nr. 3146 aangetoond; en bovendien, opdat de in geestelijke zin bedoelde onreinheden niet zouden aankleven en het huis, dat wil zeggen de mens, bezoedelen; wat ook hieruit duidelijk blijkt ‘dat zij het stof van hun voeten zouden afschudden, wanneer de stad of het huis de vrede niet ontvangen zou, (Mattheüs 10:14).

3149. Dat de woorden ‘en hem werd te eten voorgezet’ betekenen, dat de aandoening van het goede in de natuurlijke mens wilde, dat deze dingen toegeëigend zouden worden, blijkt uit de uitbeelding van Laban, door wie het voorgezet werd, en wel de aandoening van het goede in de natuurlijke mens, waarover de nrs. 3129, 3130; en uit de betekenis van eten, namelijk meegedeeld en toegeëigend worden, waarover de nrs. 2187, 2343, namelijk de Goddelijke dingen, waarover eerder in de nrs. 3140, 3141.

3150. Dat de woorden ‘en hij zei: Ik eet niet’ de weigering betekenen, namelijk dat zij nog niet zo toegeëigend werden, blijkt zonder verklaring.

3151. Dat de woorden ‘totdat ik mijn woorden gesproken heb’ betekenen, voordat onderricht gegeven zou worden, blijkt uit de betekenis van ‘woorden spreken’, te weten onderrichten. De dingen die hij sprak en die in hun verband volgen, behoren ook tot het onderricht. Dat de Goddelijke dingen in die dingen vloeien, die in de natuurlijke mens zijn, overeenkomstig het onderricht en de daaruit voortvloeiende voortgang, zie eerder in nr. 3141 aan het einde.

3152. Dat de woorden ‘en hij zei: Spreek’ het verlangen betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘woorden spreken’ te weten onderrichten; hier ‘spreek’, namelijk dat hij zou onderrichten. Dat deze woorden een verlangen inhouden, blijkt duidelijk.

3153. De zaken die in deze drie verzen in de innerlijke zin besloten liggen, komen weliswaar in de verklaring uit, namelijk, dat de dingen die van de natuurlijke mens zijn, voorbereid werden om de Goddelijke dingen te ontvangen en dat op deze wijze de waarheden, door Rebekka aangeduid, die ingewijd zouden worden in en verbonden met het goede van het redelijke, Goddelijk zouden worden en dit door de invloeiing; maar de dingen die hier in de innerlijke zin liggen, zijn van dien aard, dat zij, wanneer die niet met één overzicht van de gedachte beschouwd worden, te duister verschijnen om begrepen te kunnen worden en dit des te meer, omdat deze dingen onbekend zijn; zo bijvoorbeeld op welke wijze waarheden vanuit de natuurlijke mens worden opgeroepen en ingewijd in het goede in het redelijke, wanneer de mens wordt wederverwekt.

Deze dingen zijn aan de meeste mensen heden ten dage zozeer onbekend, dat zij zelfs niet eens weten, dat dit plaatsvindt, voornamelijk hierdoor, dat er heden ten dage weinigen zijn, die wederverwekt worden; en degenen die wederverwekt worden, weten uit de leer niet, dat het het goede van de naastenliefde is, waarin het ware van het geloof wordt ingewijd en waarmee het verbonden wordt, en wel in het redelijke en dat dan de staat geheel veranderd wordt, namelijk dat dan niet langer vanuit het ware van het geloof gedacht wordt aan het goede van de naastenliefde, maar vanuit dit goede aan het ware.

Bij de Heer echter was er geen wederverwekking, maar verheerlijking; dat wil zeggen, door Hem werden alle dingen, zowel die in het redelijke als die in het natuurlijke Goddelijk gemaakt; hoe dit geschiedde wordt in de innerlijke zin beschreven.

3154. vers 34 tot 48. *En hij zei: Ik ben een knecht van Abraham.*

En Jehovah heeft mijn heer zeer gezegend en hem groot gemaakt en heeft hem gegeven kudde van kleinvee en kudde van groot vee en zilver en goud en knechten en maagden en kamelen en ezels.

En Sarah, de echtgenote van mijn heer, heeft mijn heer een zoon gebaard, na haar ouderdom; en hij heeft hem gegeven alles wat hij heeft.

En mijn heer heeft mij doen zweren, zeggende: Gij zult voor mijn zoon niet een vrouw nemen uit de dochters van de Kanaäniet in wiens land ik woon.

Gij zult niet dan naar het huis van mijn vader gaan en naar mijn familie en zult voor mijn zoon een vrouw nemen.

En ik zei tot mijn heer: Misschien zal de vrouw niet achter mij gaan.

En hij zei tot mij: Jehovah, voor wie ik gewandeld heb, zal Zijn engel met u zenden en uw weg voorspoedig maken; en gij zult voor mijn zoon een vrouw nemen, uit mijn familie en uit het huis van mijn vader.

Dan zult gij van mijn bezwering rein zijn, wanneer gij tot mijn familie gekomen zult zijn; en indien zij aan u niet zullen geven en gij zult rein zijn van mijn bezwering.

En ik kwam heden aan de fontein en ik zei: Jehovah God van mijn heer Abraham, indien het bij u is, ik bid u, mijn weg voorspoedig te maken, op welke ik ga; zie, ik sta bij de fontein der wateren en het zij, dat de jonkvrouw, die uitkomen zal om te putten en tot welke ik zeg: Laat mij, ik bid u, een weinig van het water drinken, uit uw kruik; en zij zal tot mij zeggen: Drink gij ook en ik zal ook uw kamelen putten; dat deze die vrouw zij, die Jehovah voor de zoon van mijn heer heeft bestemd.

Ik had nauwelijks geëindigd te spreken tot mijn hart, en zie, Rebekka kwam uit en zij had haar kruik op haar schouder en zij kwam af tot de fontein en putte; en ik zei tot haar: Laat mij, ik bid u, drinken.

En zij haastte zich en liet haar kruik van zich neder en zei: Drink gij en ik zal ook uw kamelen drenken; en ik dronk en zij drenkte ook de kamelen.

En ik vroeg haar en zei: Wiens dochter zijt gij; en zij zei: De dochter van Bethuël, de zoon van Nachor, welke Milkah hem gebaard heeft; en ik legde de spang op haar neus en de armringen op haar handen.

En ik neigde en boog mij neder voor Jehovah en ik zegende Jehovah de God van mijn heer Abraham, die mij in de weg der waarheid geleid had om de dochter van de broeder van mijn heer voor zijn zoon te nemen.

Hij zei: Ik ben een knecht van Abraham, betekent dat het uit het Goddelijk Goede was; en Jehovah heeft mijn heer zeer gezegend en hem groot gemaakt, betekent het Goddelijk Menselijke ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware; en heeft hem gegeven kudde van kleinvee en kudde van grootvee, betekent goedheden in het algemeen; en zilver en goud, betekent waarheden in het algemeen; en knechten en maagden en kamelen en ezels, betekent waarheden in het bijzonder.

En Sarah, de echtgenote van mijn heer, heeft mijn heer een zoon gebaard, betekent het Goddelijk Redelijke uit het Goddelijk Ware; na haar ouderdom, betekent, toen de staat daar was; en hij heeft hem gegeven alles wat hij heeft, betekent dat Hem alle Goddelijke dingen toebehoren.

En mijn heer heeft mij doen zweren, betekent hier als eerder, de verplichting en het sacrament; zeggende: Gij zult voor mijn zoon niet een vrouw nemen uit de dochters van de Kanaäniet, betekent hier als eerder, dat het Goddelijk Redelijke niet verbonden zou worden met enige aandoening die met het ware in strijd is; in wiens land ik woon, betekent de strijdige dingen waarin het Goddelijk Goede is.

Gij zult niet dan naar het huis van mijn vader gaan, betekent het goede, dat uit het Goddelijke is; en naar mijn familie, betekent het ware dat uit het Goddelijke is; en zult voor mijn zoon een vrouw nemen, betekent, dat daaruit verbinding zou voortkomen.

En ik zei tot mijn heer: Misschien zal de vrouw niet achter mij gaan, betekent hier als eerder, de twijfel van de natuurlijke mens ten aanzien van deze aandoening, of die gescheiden kan worden.

En hij zei tot mij: betekent het onderricht; Jehovah, voor wie ik gewandeld heb, zal Zijn engel met u zenden, betekent hier als eerder, de Goddelijke Voorzienigheid; en uw weg voorspoedig maken, betekent ten aanzien van het ware; en gij zult voor mijn zoon een vrouw nemen, betekent dat er verbinding zou zijn; uit mijn familie en uit het huis van mijn vader, betekent, uit het goede en het ware, die daar uit het Goddelijke zijn.

Dan zult gij van mijn bezwering rein zijn, betekent, hier als eerder, het vrije dat de natuurlijke mens heeft; wanneer gij tot mijn familie gekomen zult zijn en indien zij aan u niet zullen geven, betekent ten aanzien van de scheiding; en gij zult rein zijn van mijn bezwering, betekent dat er dan geen schuld zal zijn voor de natuurlijke mens.

De overige woorden tot en met vers 48, betekenen iets dergelijks als eerder.

3155. De uitleg van elk van deze bijzonderheden kan overgeslagen worden, want zij zijn hiervoor in dit hoofdstuk verklaard.

Ze werden nog eens gezegd ter wille van het onderricht van de natuurlijke mens.

Want het is met de inwijding van het ware in en de verbinding daarvan met het goede gesteld als met een maagd, wanneer zij verloofd en daarna verbonden wordt met een echtgenoot, namelijk dat zij over alle dingen onderricht moet worden, alvorens zij haar toestemming geeft. Hoewel deze dingen niet tevoorschijn komen bij de mens, wanneer de waarheden in de natuurlijke mens in het goede worden ingewijd en daarmee verbonden, dat wil zeggen, wanneer de mens hervormd wordt, vinden zij wel plaats, namelijk dat het onderricht voorafgaat, van het goede ten aanzien van het ware en van het ware ten aanzien van het goede; daarna volgt de toestemming van beide zijden, waarover in wat hierna volgt.

3156. vers 49,50,51. *En nu, zo gijlieden barmhartigheid en waarheid met mijn heer doen zult, geeft het mij te kennen; en zo niet, geeft het mij te kennen, en ik zal ter rechterhand zien of ter linkerhand.*

En Laban antwoordde, en Bethuël en zij zeiden: Van Jehovah is het woord uitgegaan; wij kunnen kwaad noch goed tot u spreken.

Zie, Rebekka is voor u, neem haar en ga en zij zij een vrouw voor de zoon van uw heer, gelijk Jehovah gesproken heeft.

Nu, zo gijlieden barmhartigheid en waarheid met mijn heer doen zult, betekent het onderzoek van hun instemming uit beide vermogens, dat van de wil en van het verstand; geeft het mij te kennen, betekent hun vrije staat van overweging; en ik zal ter rechterhand zien of ter linkerhand, betekent het wederzijdse vrije; en Laban antwoordde, en Bethuël, en zij zeiden: Van Jehovah is het woord uitgegaan, wij kunnen kwaad noch goed tot u spreken, betekent de erkenning, dat het van de Heer alleen was; zie Rebekka is voor u, neem haar en ga en zij zij een vrouw voor de zoon van uw heer, gelijk Jehovah gesproken heeft, betekent de instemming, ingegeven door de Heer.

3157. Dat de woorden ‘Nu, zo gijlieden barmhartigheid en waarheid met mijn heer doen zult’ het onderzoek betekenen van hun instemming uit beide vermogens, dat van de wil en van het verstand, blijkt uit de betekenis van barmhartigheid, en wel hetgeen van het goede of van de liefde is, waarover de nrs. 3063, 3073, 3120 en uit de betekenis van waarheid, namelijk wat van het ware of van het geloof is, waarover de nrs. 3121, 3122; en daar het goede, dat van de

liefde is tot de wil behoort en het ware dat van het geloof is tot het verstand behoort en deze dingen gezegd worden tot Laban en Bethuël, dus tot mensen, namelijk zij barmhartigheid en waarheid zouden doen, betekenen zij dat wat uit hun beide vermogens is, namelijk uit dat van de wil en dat van het verstand.

Dat het een onderzoek is naar de instemming, blijkt duidelijk zowel hieruit, dat gezegd wordt ‘zo gij doen zult’ als uit wat volgt ‘geeft het mij te kennen, en zo niet, geeft het mij te kennen en ik zal ter rechterhand zien of ter linkerhand’.

In de wederverwekking van de mens, die een beeld is van de wederverwekking van de Heer, zie nr. 3138 is het als volgt gesteld: dat het ware van het geloof weliswaar geleerd wordt, maar niet erkend, nog minder, ontvangen wordt door het goede, wanneer er geen instemming is van beide vermogens, namelijk van de wil en het verstand.

De instemming is de erkenning zelf, waardoor de opneming plaatsvindt en wel door de wil, want daar is het goede.

En wanneer het ware van het geloof ontvangen is door de wil, of wat hetzelfde is, door het goede, dan is de mens wederverwekt, want dan behoort het ware tot het goede of het geloof tot de naastenliefde, of het is ten aanzien van het leven de naastenliefde zelf, nr. 3121.

3158. Dat de woorden ‘geeft het mij te kennen, en zo niet, geeft het mij te kennen’ hun vrije staat van overweging betekenen, blijkt uit de zin van de woorden.

Uit alles wat voorafgaat, blijkt dat de woorden die in de zin van de letter in dit hoofdstuk handelen over de verloving en het huwelijk van Rebekka met Izaäk, in de innerlijke zin handelen over de inwijding en verbinding van het goede en het ware, want de inwijding en de verbinding van het ware en het goede zijn de geestelijke verloving en de geestelijke verbinding.

In elk van beide wordt een vrije staat van overweging vereist.

Dat dit zo is in de verloving en in het huwelijk, is bekend, maar dat het zo is in de inwijding en verbinding van het goede en het ware, is niet zo bekend, omdat dit niet aan de natuurlijke mens verschijnt en omdat deze dingen onder diegene behoren, die plaatsvinden zonder dat de mens erover nadenkt, terwijl het toch elk ogenblik, wanneer de mens hervormd en wederverwekt wordt, plaatsvindt, namelijk dat hij in een vrije staat is, wanneer het ware met het goede verbonden wordt.

Eenieder kan, wanneer hij er maar aandacht aan schenkt, weten dat nooit iets van de mens is, als van hemzelf, wanneer het niet tot zijn wil behoort; want wat tot de wil behoort, maakt het ‘zijn’ van het leven van de mens uit; wat echter tot het verstand behoort, maakt het daaruit voortvloeiende ‘bestaan’ van zijn leven uit.

De instemming uit het verstand alleen is geen instemming, maar alle instemming komt voort uit de wil; wanneer daarom het ware van het geloof, dat tot het verstand behoort, niet ontvangen wordt door het goede van de liefde, dat tot de wil behoort, is het nooit het ware dat erkend is en dus niet het geloof.

Opdat het ware ontvangen zal worden door het goede dat tot de wil behoort, is het noodzakelijk, dat er een vrije staat is.

Alles wat tot de wil behoort, schijnt vrij; de staat zelf van de wil is de vrijheid, want wat ik wil, dat kies ik uit, dat verlang ik, omdat ik dat liefheb en erken als het goede.

Hieruit kan blijken, dat het ware, dat van het geloof is nooit van de mens wordt, als van hemzelf, alvorens het ontvangen is door de wil, dat wil zeggen, ingewijd in en verbonden met het goede daar; en dat dit alleen kan plaatsvinden in een vrije staat.

3159. Dat de woorden ‘en ik zal ter rechterhand zien, of ter linkerhand’ het wederzijdse vrije betekenen, kan zonder verklaring blijken.

Het is hiermee als volgt gesteld: van de Heer vloeit het goede voortdurend door de innerlijke mens in de uiterlijke en in de eerste leeftijd verschijnt het in de uiterlijke mens onder de vorm van de aandoening van het ware.

Voor zoveel de mens het hemels en geestelijk goede als einddoel beschouwt, wordt het ware ingewijd en verbonden met het goede, of wat hetzelfde is, wordt de aandoening van het ware ingewijd in en verbonden met de aandoening van het goede; voor zoveel de mens echter het eigen goede, dus zichzelf en de wereld als einddoel beschouwt, treedt het hemels en geestelijk goede terug; dit is het wederzijdse vrije, dat wordt aangeduid door ‘ter rechterhand of ter linkerhand zien’.

3160. Dat de woorden ‘en Laban antwoordde, en Bethuël, en zij zeiden: Van Jehovah is het woord uitgegaan, wij kunnen kwaad noch goed tot u spreken’ de erkenning betekenen, dat het van de Heer alleen was, kan blijken uit de verklaring van elk van de woorden ten aanzien van de innerlijke zin, maar dat dit er het besluit van is, blijkt duidelijk ook zonder deze verklaring. Dat ‘van Jehovah is het woord uitgegaan’ wil zeggen: van de Heer, is duidelijk, want onder Jehovah, zo vaak vermeld in het Oude Testament wordt nooit een ander dan de Heer verstaan, zie de nrs. 1343, 1736, 1815, 2156, 2329, 3023, 3035.

Dat deze dingen verborgenheden bevatten, kan hieruit blijken, dat hier Laban antwoordde, die de broeder was, en daarna Bethuël, die de vader was, echter niet de vader en de moeder en dat de maagd pas later antwoordde.

De reden hiervan is, dat door Laban als broeder de aandoening van het goede in de natuurlijke mens wordt uitgebeeld, zie de nrs. 3129, 3130; en door Bethuël de oorsprong van de aandoening van het goede.

De aandoening van het goede en de aandoening van het ware in de natuurlijke mens gedragen zich als broeder en zuster; en de aandoening van het ware uit de natuurlijke mens opgeroepen in de redelijke en daar verbonden met het goede, gedraagt zich als een getrouwde vrouw.

De verborgenheid, waarom hier Laban en Bethuël antwoordden, dat wil zeggen, de broeder eerst en daarna de vader, is deze, dat wanneer het goede uit de redelijke mens vloeit in de natuurlijke, het niet onmiddellijk in het ware daar vloeit, maar in het goede daar, en door het goede in het ware en wanneer die invloeiing er niet is, kan de aandoening van het ware niet bestaan.

Het is de aandoening van het goede in de natuurlijke mens, die erkent en die dus het eerste instemt, want er bestaat een onmiddellijke gemeenschap tussen het redelijk goede en het natuurlijk goede, maar geen onmiddellijke tussen het redelijk goede en het natuurlijk ware, ten aanzien van hun wisselwerking zie de nrs. 1831, 1832.

Hier komen twee oude spreekwijzen voor, namelijk ‘van Jehovah is het woord uitgegaan’ voor: door Jehovah is het gedaan; en verder ‘wij kunnen kwaad noch goed tot u spreken’ voor: zij durfden noch te ontkennen noch te bevestigen.

Over de erkenning, dat het van de Heer alleen was, in hetgeen volgt.

3161. Dat de woorden ‘zie, Rebekka is voor u, neem haar en ga, en zij zij een vrouw voor de zoon van uw heer, gelijk Jehovah gesproken heeft’ de door de Heer gegeven instemming betekenen, kan eveneens blijken uit de verklaring van elk van de woorden, waarvan dit in de innerlijke zin het algemene besluit is.

Met de zaak zelf is het als volgt gesteld: toen de Heer in de wereld leefde, maakte Hij het Menselijke in Zichzelf uit eigen macht Goddelijk.

Het menselijke begint in het binnenste van het redelijke, nrs. 2106, 2194; er wordt hier beschreven, hoe Hij dit Goddelijk maakte, namelijk zoals eerst ten aanzien van het goede, evenzo nu ten aanzien van het ware; want het redelijke bestaat uit het goede en uit het ware. Het goede daar was uit Zijn eigenlijk Goddelijke zelf, dat wil zeggen uit Jehovah de Vader, van wie Hij ontvangen was; het ware echter moest langs de gewone weg verkregen worden, zoals bij andere mensen.

Want het is bekend, dat de mens niet redelijk geboren wordt, maar slechts in het vermogen om redelijk te kunnen worden en dat hij het wordt door wetenschappelijke dingen, namelijk

door erkentnissen van verschillende geslachten en soorten, waarvan de eerste middelen zijn die leiden tot de daarop volgende, dus in volgorde tot de laatste, die tot de geestelijke dingen van het rijk van de Heer behoren en leerstellige dingen worden genoemd.

Dat deze gedeeltelijk worden aangeleerd uit de leer van het geloof, gedeeltelijk rechtstreeks uit het Woord en vandaar gedeeltelijk door eigen studie, is eveneens bekend.

Zolang deze leerstellige dingen alleen in het geheugen zijn, zijn het slechts wetenschappelijke waarheden en zijn zij de mens ook nog niet eigen geworden als van hemzelf, maar ze worden hem pas eigen, wanneer hij ze ter wille van het leven begint lief te hebben en nog meer, wanneer hij ze op het leven toepast.

Wanneer dit gebeurt, worden de waarheden vanuit het natuurlijke geheugen opgeheven in het redelijke en daar met het goede verbonden; en wanneer zij verbonden zijn, behoren ze niet langer tot de wetenschap, maar tot het leven; want dan leert de mens niet langer uit de waarheden hoe hij leven moet, maar leeft hieruit, zo zijn de waarheden hem dus eigen geworden en worden deel van zijn wil.

Zo treedt de mens het huwelijk binnen; want het hemelse huwelijk is de verbinding van het goede en het ware in het redelijke; deze dingen bewerkstelligt de Heer bij de mens.

Maar in Zichzelf deed de Heer al deze dingen uit Zichzelf; en uit het Goddelijke Zelf verwekte Hij niet alleen het redelijke ten aanzien van het goede, maar ook door middel hiervan het natuurlijke ten aanzien van het ware, dat Hij met het goede verbond.

Want het is het goede, dat voor zichzelf het ware uitkiest en het ook vormt, aangezien het goede niets anders als waar erkent dan wat samenstemt.

Zo maakte het Goddelijk Goede, dat de Heer had, voor Zichzelf het Ware, en ook erkende het niets anders dan het Ware, dan datgene wat samenstemde met het Goddelijk Goede, dat wil zeggen, wat Goddelijk was uit Hem.

Zo deed Hij alle dingen tot in bijzonderheden uit eigen macht.

Deze dingen zijn het, die aangeduid worden door de erkenning, dat het van de Heer alleen was en door de van de Heer ingegeven instemming.

3162. vers 52,53,54. *En het geschiedde, als Abrahams knecht hun woorden hoorde en hij boog zich neder ter aarde voor Jehovah.*

En de knecht bracht tevoorschijn vaten van zilver en vaten van goud en klederen en hij gaf ze aan Rebekka en hij gaf kostbaarheden aan haar broeder en aan haar moeder.

En zij aten en dronken, hij en de mannen die met hem waren; en zij vernachtten, en zij stonden des morgens op, en hij zei: Zend mij naar mijn heer.

Het geschiedde als Abrahams knecht hun woorden hoorde en hij boog zich neder ter aarde voor Jehovah, betekent de innerlijke gewaarwording van vreugde in de natuurlijke mens; en de knecht bracht tevoorschijn vaten van zilver en vaten van goud en klederen, betekent het ware en het goede en hun tooi; en hij gaf ze aan Rebekka, betekent, die toen waren van de aandoening van het ware; en hij gaf kostbaarheden aan haar broeder, betekent de daaruit voortvloeiende geestelijke dingen voor het natuurlijk goede; en aan haar moeder, betekent ook voor het natuurlijk ware; en zij aten en dronken, betekent de toe-eigening van het goede en van het zo ingewijde ware; hij en de mannen die met hem waren, betekent, die in de natuurlijke mens zijn; en zij vernachtten, betekent zijn vrede; en zij stonden des morgens op, betekent de graad van verheffing; en hij zei: Zend mij naar mijn heer, betekent de aandoening van de verbinding.

3163. Dat de woorden ‘het geschiedde, als Abrahams knecht hun woorden hoorde en hij boog zich neder ter aarde voor Jehovah’ de innerlijke gewaarwording van vreugde in de natuurlijke mens betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘de woorden horen’ namelijk innerlijk gewaarworden; uit de uitbeelding van de knecht van Abraham, namelijk in het algemeen de

natuurlijke mens, voor zover hij het redelijke dient, hier het Goddelijke, waarover nrs. 3019, 3020; en uit de betekenis van ‘zich neerbuigen voor Jehovah’ namelijk zich verheugen, waarover de nrs. 2927, 2950, 3118.

3164. Dat de woorden ‘en de knecht bracht tevoorschijn vaten van zilver en vaten van goud en klederen’ het goede en het ware beteken en hun tooi, blijkt uit de betekenis van de vaten van zilver, van de vaten van goud en van de klederen in de innerlijke zin.

Dat het zilver het ware betekent, zie de nrs. 1551, 2048; en dat goud het goede betekent, de nrs. 113, 1551, 1552.

Er wordt gezegd vaten van zilver en vaten van goud, omdat ze betrekking hebben op de aandoening van het ware, die hier Rebekka is, want het ware is op zichzelf beschouwd niets dan een vat of ontvanger van het goede, nrs. 1496, 1832, 1900, 2063, 2261, 2269, 3068.

De vaten van zilver zijn in het bijzonder de wetenschappelijke dingen, want deze zijn de ontvangers van het ware; de vaten van goud zijn in het bijzonder de waarheden, omdat deze de ontvangers van het goede zijn.

Dat echter de klederen de tooi zijn, kan zonder verklaring blijken.

Oudtijds werden dergelijke dingen gegeven aan een maagd wanneer zij zich verloofde en de oorzaak hiervan was, dat het de uitbeelding was en de betekenis van, dat de verloofde maagd het ware van de Kerk zou voorstellen, dat met het goede verbonden moest worden; zoals ook de Oude Kerk in haar eerste levensfase beschreven wordt, bij Ezechiël:

‘Toen het de tijd der liefden was, bekleedde Ik u met gestikt werk, Ik omgordde u met fijn linnen en bedekte u met zijde en Ik versierde u met sieraad en deed armringsen op uw handen en een keten aan uw hals en Ik legde een spang op uw neus en oorringen op uw oren en een kroon der sierlijkheid op uw hoofd; zo waart gij versierd met goud en zilver en uw klederen waren fijn linnen en zijde en gestikt werk’, (Ezechiël 16:8-13); en toen deze Kerk afweek van het ware en goede, werd zij daar als volgt beschreven: ‘Gij hebt van uw klederen genomen en u gemaakt geplekte hoogten; en gij hebt genomen de vaten des sieraads, van Mijn goud en van Mijn zilver, dat Ik u gegeven had, en gij hebt u beelden van het mannelijke gemaakt, en gij hebt uw gestikte klederen genomen en hebt ze bedekt’, (Ezechiël vers 16-18).

Hierin komt duidelijk uit, dat zilver, goud en klederen niets anders zijn dan dingen die tot de Kerk behoren, namelijk het ware en goede, en de dingen, die tot het ware en goede behoren.

3165. Dat de woorden ‘en hij gaf ze aan Rebekka’ beteken en, die toen tot de aandoening van het ware behoorden, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk de aandoening van het ware, waarover de nrs. 2865, 3077.

Door de zojuist hiervoor vermelde dingen, namelijk door de vaten van zilver, de vaten van goud en de klederen, wordt de aandoening van het ware als bruid beschreven; vandaar wordt door deze woorden aangeduid, dat de aandoening van het ware toen van dien aard was, of wat hetzelfde is, dat deze dingen toen tot de aandoening van het ware behoorden.

3166. Dat de woorden ‘en hij gaf kostbaarheden aan haar broeder’ de daaruit voortvloeiende geestelijke dingen voor het natuurlijk goede beteken en, blijkt uit de betekenis van de kostbaarheden, namelijk de geestelijke dingen, waarover hierna; en uit de betekenis van de broeder, namelijk het natuurlijk goede, waarover nr. 3160 en ook van Laban, die hier de broeder is, namelijk de aandoening van het goede in de natuurlijke mens, waarover de nrs. 3129, 3130.

Dat de kostbaarheden de geestelijke dingen beteken en, blijkt ook elders uit het Woord, zo waar gehandeld wordt over Jozef, bij Mozes: *‘Zijn land zij gezegend van Jehovah, van het kostelijke des hemels, van de dauw en van de diepte, die beneden is liggende; en van het kostelijke van de inkomsten der zon; en van het kostelijke van het voortbrengsel der maanden en van het kostelijke der heuvelen der eeuwigheid en van het kostelijke der aarde en van haar*

volheid', (Deuteronomium 33:13-16); daar worden door het kostelijke des hemels, het kostelijke van de inkomsten der zon, het kostelijke van het voortbrengsel der maanden, het kostelijke van de heuvelen der eeuwigheid en het kostelijke der aarde, de verschillende soorten van geestelijke dingen aangeduid.

Bovendien werden kostbare stenen, parels, balsems, reukwerken en dergelijke dingen kostbaarheden genoemd en alle deze betekenen geestelijke dingen.

Wat geestelijke dingen zijn, werd herhaaldelijk eerder gezegd, namelijk dat er in het rijk van de Heer hemelse en geestelijke dingen zijn en dat de hemelse dingen tot het goede behoren en de geestelijke dingen tot het daaruit voortvloeiende ware.

Er is niets in het heelal dat niet op het goede en ware betrekking heeft; al wat tot het nut en tot het leven behoort, heeft betrekking op het goede, maar al wat tot de leer en de wetenschap behoort, voornamelijk ten aanzien van het nut en het leven, heeft betrekking op het ware, of wat hetzelfde is, alles wat van de wil is, wordt het goede of het boze genoemd en alles wat tot het verstand behoort, wordt het ware of het valse genoemd.

Daarom is het goede, dat enig en alleen van de liefde en van de naastenliefde is, en door de Heer invloeit, het hemelse; maar het ware, dat daaruit voortvloeit, is het geestelijke.

De reden, waarom kostbaarheden aan de broeder werden gegeven, terwijl vaten van zilver, vaten van goud en klederen aan de zuster werden gegeven, toen zij bruid werd, is deze, dat de broeder het goede in de natuurlijke mens betekende en dat dit goede verlicht wordt, wanneer het ware wordt ingewijd in het goede in de redelijke mens, want alle verlichting van het goede en ware in de natuurlijke mens komt daar vandaan.

3167. Dat de woorden 'en aan de moeder' betekenen, ook voor het natuurlijk ware, namelijk de daaruit voortvloeiende geestelijk dingen evenals voor het natuurlijk goede, waarover net hiervoor, blijkt uit de betekenis van de moeder, namelijk de Kerk, die vanwege het ware, moeder wordt genoemd, waarover de nrs. 289, 2717.

Opdat men zal weten hoe het hiermee is gesteld, dat het natuurlijk goede en het natuurlijk ware geestelijk dingen bezitten, waardoor het ware wordt ingewijd in het goede in het redelijke, zal dit in het kort worden gezegd: iedereen heeft een innerlijk en een uiterlijk, die worden genoemd de innerlijke en de uiterlijke mens.

Maar wat de innerlijke mens is en wat de uiterlijke, is weinigen bekend.

De innerlijke mens is dezelfde als de geestelijke mens en de uiterlijke is dezelfde als de natuurlijke mens.

Het is de geestelijke mens die verstaat en wijs is door de dingen die tot het licht van de hemel behoren, maar de natuurlijke mens door de dingen die tot het licht van de wereld behoren; over beide lichten, zie nr. 3138.

Want in de hemel zijn niets dan geestelijke dingen, maar in de wereld niets dan natuurlijke dingen.

De mens werd zo geschapen dat de geestelijke en de natuurlijke dingen in hem, dat wil zeggen, zijn natuurlijke en geestelijke mens zouden samenstemmen of één uitmaken, maar dan moest de geestelijke mens alle dingen in de natuurlijke mens rangschikken en de natuurlijke mens moest dan gehoorzamen, zoals een knecht zijn heer.

Maar door de val begon de natuurlijke mens zich boven de geestelijke te verheffen en keerde hij dus de Goddelijke orde zelf om en zodoende scheidde de natuurlijke mens zich van de geestelijke af en bezat hij ook niet meer geestelijke dingen dan die, welke konden binnendringen als het ware door spleten en het vermogen tot denken en spreken geven.

Maar opdat de geestelijke dingen opnieuw zouden invloeden in de natuurlijke mens, moest hij door de Heer wederverwekt worden, dat wil zeggen het ware uit de natuurlijke mens moest ingewijd worden in en verbonden met het goede in de redelijke mens; wanneer dit plaatsvindt, naderen de geestelijke dingen de natuurlijke mens, want dan vloeit het licht van de hemel in en verlicht de dingen die in de natuurlijke mens zijn, en maakt dat de dingen die daar zijn, het

licht ontvangen: de goedheden daarin zoals de warmte van het licht, dat wil zeggen, de liefde en de naastenliefde; het ware echter zoals de stralen van het licht, dat wil zeggen, het geloof; op deze wijze bezitten het natuurlijk goede en het natuurlijk ware daardoor de geestelijke dingen.

Dan is het voor het natuurlijk goede alle bekoring en verlustiging, vanwege het einddoel, het geestelijke te dienen, dus de naaste, in meerdere mate het land, nog meer het rijk van de Heer en boven alles de Heer; en het natuurlijk ware is al het leerstellige en het wetenschappelijke, dat als doel heeft wijs te zijn, dat wil zeggen, deze dingen te doen.

3168. Dat de woorden ‘en zij aten en dronken’ de toe-eigening betekenen van het goede en het zo ingewijde ware, blijkt uit de betekenis van eten, namelijk meegedeeld en verbonden worden, dus toegeëigend worden, waarover de nrs. 2187, 2343; en daar dit betrekking heeft op het brood en door het brood het goede wordt aangeduid, zie de nrs. 276, 680, 2165, 2177, 2187, is het de toe-eigening van het goede, die door eten wordt aangeduid; en uit de betekenis van drinken, namelijk eveneens meegedeeld en verbonden worden en dus toegeëigend worden, waarover nr. 3089; maar aangezien dit betrekking heeft op de wijn en door de wijn het ware wordt aangeduid, nrs. 1071, 1798, is het de toe-eigening van het ware, die door drinken wordt aangeduid.

Het is met deze zaak zelf zo gesteld als vlak hiervoor werd gezegd in nr. 3167, dat wanneer het ware in het goede ingewijd en nog meer wanneer het daarmee verbonden wordt, in het redelijke, het goede en het ware van de geestelijke mens, dat wil zeggen, de geestelijke dingen, aan de natuurlijke mens worden toegeëigend.

3169. Dat de woorden ‘hij en de mannen, die met hem waren’ de dingen betekenen die in de natuurlijke mens waren, blijkt uit de uitbeelding van de knecht, die hier ‘hij’ is, en wel de natuurlijke mens, waarover de nrs. 3019, 3020; en uit de betekenis van ‘de mannen, die met hem waren’, namelijk alle dingen die in de natuurlijke mens zijn, waarover nr. 3148.

3170. Dat de woorden ‘en zij vernachtten’ zijn vrede betekent, blijkt uit de betekenis van vernachten, namelijk uitrusten en in de innerlijke zin, vrede hebben. Het is hiermee zo gesteld; wanneer de geestelijke dingen de natuurlijke mens worden toegeëigend, wijken die dingen terug, die behoren tot de begeerte van het boze en tot de overreding van het valse, dus die dingen die onrust teweegbrengen; en dan naderen die dingen die tot de aandoening van het goede en ware behoren, dus de dingen die vrede geven, want alle onrust komt voort uit het boze en valse en alle vrede uit het goede en ware. Wat de vrede is en van welke aard de staat ervan is, zie de nrs. 92, 93, 1726, 2780.

3171. Dat de woorden ‘en zij stonden des morgens op’ de graad van verheffing betekenen, blijkt uit de betekenis van opstaan, hetgeen de verheffing insluit, waarover de nrs. 2401, 2785, 2912, 2927; en uit de betekenis van de morgen, namelijk de Heer en verder Zijn rijk, alsmede de daaruit voortvloeiende staat van de vrede, waarover de nrs. 2405, 2780.

Er wordt van het natuurlijke gezegd dat het verheven wordt, wanneer de geestelijke dingen daaraan worden toegeëigend, want alle verheffing komt van de geestelijke en hemelse dingen, daar de mens hierdoor hemelwaarts wordt geheven, dus dichtert tot de Heer.

3172. Dat de woorden ‘en hij zei: Zend mij naar mijn heer’ de aandoening van de verbinding betekenen, blijkt uit de algemene zin die het gevolg is van de innerlijke zin van die woorden, want zijn wil om gezonden te worden naar zijn heer, behoorde tot de aandoening, opdat de aandoening van het ware, die Rebekka is, verbonden zou worden; want de verloving, dat wil zeggen, de inwijding, was reeds tot stand gekomen; het is de aandoening van de verbinding die hier wordt aangeduid.

3173. vers 55-58. *En haar broeder zei, en haar moeder: Laat het meisje een dag of tien bij ons blijven; daarna zult gij gaan.*

En hij zei tot hen: Houdt mij niet op, en Jehovah heeft mijn weg voorspoedig gemaakt; zend mij en ik zal gaan tot mijn heer.

En zij zeiden: Laat ons het meisje roepen en haar mond vragen.

En zij riepen Rebekka en zeiden tot haar: Zult gij met deze man gaan; en zij zei: Ik zal gaan.

Haar broeder zei en haar moeder, betekent de twijfel van de natuurlijke mens; laat het meisje bij ons blijven, betekent het vasthouden door hen; een dag of tien, daarna zult gij gaan, betekent de staat van de afscheiding, die aan hen vol toeschijnt; en hij zei tot hen: Houdt mij niet op, betekent de wil van de aandoening van het goede; en Jehovah heeft mijn weg voorspoedig gemaakt, betekent, dat in alle dingen nu voorzien is; zend mij en ik zal gaan tot mijn heer, betekent ten aanzien van de staat van de inwijding; en zij zeiden: Laat ons het meisje roepen en haar mond vragen, betekent de toestemming alleen van de aandoening van het ware; en zij riepen Rebekka en zeiden tot haar: Zult gij met deze man gaan; en zij zei: Ik zal gaan, betekent haar volle toestemming.

3174. Dat de woorden ‘Haar broeder zei, en haar moeder’ de twijfel van de natuurlijke mens betekenen, blijkt uit de betekenis van de broeder, namelijk het goede in de natuurlijke mens, waarover nr. 3160; en uit de betekenis van de moeder, namelijk het ware daar, waarover nr. 3167, zo betekenen broeder en moeder dus de natuurlijke mens, want deze bestaat uit het goede en ware.

Dat er twijfel heerst, komt duidelijk uit, namelijk of het meisje nog enige dagen zou blijven, dan wel of zij met de man mee zou gaan.

3175. Dat de woorden ‘laat het meisje bij ons blijven’ het vasthouden door hen betekenen, blijkt uit de betekenis van blijven, namelijk hier teruggehouden worden, zoals het ook duidelijk uitkomt in het verband in de innerlijke zin.

Want het is hiermee als volgt gesteld: de mens wordt nooit in enig ware geboren, zelfs niet in enig natuurlijk ware, zoals bijvoorbeeld: dat hij niet zal stelen, niet doden, niet echtbreken en dergelijke meer; nog minder in enig geestelijke waarheid, zoals dat er een enig God is, dat hij een innerlijk wezen heeft dat na de dood zal leven; dus weet hij uit zichzelf ook hoegenaamd niets dat tot het eeuwige leven behoort.

Hij leert al deze waarheden; wanneer hij ze niet zou leren, zou hij veel erger zijn dan het redeloze dier; want hij brengt het uit overerving met zich mee, dat hij zichzelf boven allen liefheeft en dat hij alles wat in de wereld is, begeert te bezitten.

Wanneer vandaar de burgerlijke wetten en de vrees voor het verlies van eer, gewin, roem en leven hem niet afhielden, zou hij zonder enig gewetensbezwaar stelen, doden en echtbreken. Dat dit zo is, komt duidelijk uit, want de mens, zelfs hij die wel onderricht is, begaat dit niettemin zonder geweten, ja zelfs verdedigt hij dit en bevestigt met vele dingen dat men zo mag handelen, voor zoveel het wordt toegelaten; wat zou hij dan niet doen, als hij niet onderricht was!

In geestelijke dingen is het evenzo; want onder diegenen die binnen de Kerk geboren zijn, het Woord hebben en geregeld onderricht worden, zijn er toch zeer velen, die weinig en nauwelijks iets aan God toeschrijven, maar alle dingen tot in bijzonderheden aan de natuur, en dus in hun hart niet geloven dat er een God is en dus ook niet, dat zij na de dood zullen leven, dus niets willen weten over de dingen die tot het eeuwige leven behoren.

Hieruit blijkt duidelijk dat de mens in geen waarheden geboren wordt, maar dat hij alles moet leren en wel door de uiterlijke weg, namelijk langs die van het gehoor en gezicht; langs deze

weg met het ware ingegeven en ingeplant worden in zijn geheugen; maar zolang het ware daar alleen is, is het slechts wetenschap.

Opdat het ware echter de mens zal vervullen, moet het daaruit opgeroepen en naar de meer innerlijke dingen gedragen worden, want zijn menselijkheid ligt innerlijker, namelijk in zijn redelijke; want wanneer de mens niet redelijk is, is hij geen mens; van welke aard dus iemands redelijke is en van welke omvang, van dien aard en voor zoveel is hij mens.

De mens kan nooit redelijk zijn wanneer hij niet het goede heeft.

Het goede dat de mens op de dieren voor heeft, is God liefhebben en de naaste liefhebben; alle menselijke goedheid is daarvandaan.

In dit goede moet het ware worden ingewijd en daarmee verbonden worden, en wel in het redelijke.

Het ware wordt in het goede ingewijd en daarmee verbonden, wanneer de mens God liefheeft en de naaste liefheeft; want dan treedt het ware het goede binnen, daar het goede en het ware elkaar wederkerig erkennen, want al het ware is uit het goede en het ware beschouwt het goede als zijn einddoel en als zijn ziel en dus als datgene waaruit het het leven heeft.

Maar het ware kan niet dan met moeite uit de natuurlijke mens gescheiden worden en van daar in het redelijke opgeheven worden, want er zijn in de natuurlijke mens begoochelingen en er zijn begeerten van het boze en er zijn ook overredingen van het valse; zolang deze daar zijn en zich aan het ware toevoegen, zolang houdt de natuurlijke mens het ware bij zich terug en duldt hij ook niet dat het van daar wordt opgeheven in het redelijke.

Het is dit wat in de innerlijke zin wordt aangeduid door de woorden ‘Laat het meisje een dag of tien bij ons blijven; daarna zult gij gaan’.

De reden hiervan is, dat de mens het ware in twijfel trekt en er over redeneert of het wel zo is. Maar zodra de begeerten van het boze en de overredingen van het valse en de daaruit voortvloeiende begoochelingen door de Heer worden afgescheiden en de mens door het goede afkeer begint te krijgen van redeneringen tegen het ware en over de twijfels te lachen, is het ware in de staat om van het natuurlijke weg te gaan en in het redelijke opgeheven te worden en de staat van het goede aan te trekken, want het ware wordt dan van het goede en heeft leven.

Tot beter begrip volgen hier enige voorbeelden: het is een geestelijke waarheid, dat al het goede van de Heer komt en al het boze van de hel.

Dit ware moet door vele dingen bevestigd en toegelicht worden, alvorens het uit de natuurlijke mens in de redelijke kan worden opgeheven, noch kan het ooit daarheen opgeheven worden, voordat de mens in de liefde van God is, want daarvóór wordt het niet erkend en dus niet geloofd.

Evenzo is het gesteld met andere waarheden, zoals met deze, dat de Goddelijke Voorzienigheid in de allerkleinste bijzonderheden is, en dat wanneer zij niet in de allerkleinste bijzonderheden is, er geen voorzienigheid in het alomvattende is, en ook met dit ware, dat de mens eerst dan begint te leven, wanneer datgene te gronde gaat, waarvan hij in de wereld geloofde, dat dit het al van het leven is, en dat het leven dat hij dan ontvangt, in vergelijking daarmee onuitsprekelijk en onbegrensd is; en dat de mens daarover in volslagen onwetendheid verkeert, zolang hij in het boze is.

Deze en dergelijke dingen kan de mens nooit geloven, wanneer hij niet in het goede is; het is het goede, dat begrijpt, want de Heer vloeit door het goede met wijsheid in.

3176. Dat de woorden ‘een dag of tien; daarna zult gij gaan’ de staat van de afscheiding betekenen, die aan hen vol toeschijnt, blijkt uit de betekenis van de dag, namelijk de staat, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788; uit de betekenis van tien, namelijk het volle, waarover de nrs. 1988, 3107; hier dat wat aan het natuurlijke vol toeschijnt; en uit de betekenis van gaan, namelijk vertrekken.

Hieruit blijkt duidelijk, dat ‘een dag of tien; daarna zult gij gaan’ de staat van de afscheiding betekenen, die aan hen vol toeschijnt.

Daarom volgt nu ‘hij zei tot hen: Houdt mij niet op’, waarmee de wil van de aandoening van het goede wordt aangeduid.

3177. Dat de woorden ‘Jehovah heeft mijn weg voorspoedig gemaakt’ betekenen, dat in alle dingen nu voorzien is, kan zonder verklaring blijken, want dat Jehovah de weg voorspoedig maakt, wil zeggen, dat Hij voorziet, hier ten aanzien van het ware, dat met het goede verbonden moet worden, want door de weg wordt het ware aangeduid, zie nrs. 627, 2333.

3178. Dat de woorden ‘zend mij, en ik zal gaan tot mijn heer’ betekenen ten aanzien van de staat van de inwijding, blijkt uit de zin van deze woorden, zoals die volgt uit de innerlijke zin ervan; deze zelfde woorden sluiten ook de aandoening van de verbinding in, want deze behoort tot de staat van de inwijding.

3179. Dat de woorden ‘en zij zeiden: Laat ons het meisje roepen en haar mond vragen’ de toestemming alleen van de aandoening van het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van het meisje, namelijk de aandoening waarin onschuld is, waarover de nrs. 3067, 3110; hier de aandoening van het ware, omdat zij Rebekka is, die voordat zij toestemt, meisje genoemd wordt, maar wanneer zij toestemt, zoals hierna volgt, Rebekka wordt genoemd – dat Rebekka de aandoening van het ware is, zie nr. 3077 – en uit de betekenis van ‘haar mond vragen’, namelijk gewaarworden of zij toestemt; dus is het de toestemming alleen van de aandoening van het ware die hier wordt aangeduid.

Het is hiermee als volgt gesteld, dat het ware zelf dat ingewijd moet worden in het goede, zijn goede erkent, aangezien het goede zijn ware erkent; vandaar de toestemming, maar dat het een toestemming is, die het ware door het goede is ingegeven, zie eerder in nr. 3161.

Bij de mens treedt het nooit tevoorschijn dat er enige toestemming is van de zijde van het ware, wanneer dit ingewijd wordt in en verbonden met het goede, dat wil zeggen, wanneer de mens wordt wederverwekt; noch van de zijde van het goede, dat zijn ware erkent en dit inwijdt en met zichzelf verbindt, terwijl deze dingen toch geheel zo plaatsvinden; want de dingen die plaatsvinden wanneer de mens wordt wederverwekt, zijn hem volslagen onbekend en wanneer hij slechts één uit de tienduizend dingen wist, zou hij versted staan.

Er zijn ontelbare, ja zelfs onbegrensde verborgenheden, waardoor de mens dan van de Heer geleid wordt, waarvan er alleen maar enkele oplichten uit de innerlijke zin van het Woord.

De Oude Kerk vormde zich een voorstelling van die dingen door de huwelijken, namelijk door de staat van de maagd voor de verloving, door haar staat na de verloving, door de staat wanneer zij ten huwelijk werd gegeven, daarna wanneer zij gehuwd was en tenslotte wanneer zij haar echtgenoot een kind baarde.

De vruchten van het ware uit het goede of van het geloof uit de naastenliefde, noemden zij kinderen, enzovoort.

Van dien aard was de wijsheid van de Oude Kerk; hun boeken waren ook op deze wijze geschreven; en deze wijze van schrijven ging ook op de heidenen over; want zij wilden door middel van de dingen die in de wereld zijn, de dingen uitdrukken die in de hemel zijn, ja zelfs uit de natuurlijke dingen de geestelijke zien; maar deze wijsheid is heden ten dage geheel en al verloren gegaan.

3180. Dat de woorden ‘en zij riepen Rebekka en zeiden tot haar: Zult gij met deze man gaan; en zij zei: Ik zal gaan’ haar volle toestemming betekenen, kan blijken uit de zin, die volgt vanuit de innerlijke zin van de woorden.

Want wanneer zij op de vraag antwoordt: Ik zal gaan, wil dat zeggen, dat zij ten volle toestemt.

De volle toestemming van het ware is daar, wanneer het ware in zichzelf het beeld van het goede waarneemt en in het goede de eigenlijke gestalte van zichzelf, waaruit het is.

3181. vers 59-61. *En zij zonden Rebekka, hun zuster en haar voedster en Abrahams knecht en zijn mannen.*

En zij zegenden Rebekka en zeiden tot haar: Onze zuster, word gij tot duizenden van tienduizenden en uw zaad erve de poort van uw haters.

En Rebekka stond op en haar meisjes en zij reden op kamelen en gingen achter de man; en de knecht nam Rebekka en ging.

Zij zonden Rebekka, hun zuster, betekent de afscheiding van de aandoening van het Goddelijk Ware; en haar voedster, betekent van de onschuld die daartoe behoorde; en Abrahams knecht en zijn mannen, betekent van de Goddelijke dingen in de natuurlijke mens; en zij zegenden Rebekka en zeiden tot haar, betekent de wensen uit Goddelijke verlichting; onze zuster, word gij tot duizenden van tienduizenden, betekent de bevruchting van de aandoening van het ware tot in het oneindige; en uw zaad erve de poort van uw haters, betekent het geestelijk rijk van de Heer krachtens het huwelijk van het goede en ware in het Goddelijk Menselijke; tot welk rijk de naastenliefde en het geloof behoren, waar tevoren het boze en het valse waren. En Rebekka stond op, betekent de verheffing van de aandoening van het ware en de daaruit voortvloeiende scheiding; en haar meisjes, betekent de dienende aandoeningen; en zij reden op kamelen, betekent het boven de natuurlijke wetenschappelijkheden verheven verstandelijke; en zij gingen achter de man, betekent onder het toezicht van het natuurlijk Goddelijk ware; en de knecht nam Rebekka en ging, betekent, dat het natuurlijk Goddelijk goede inwijdde.

3182. Dat de woorden ‘en zij zonden Rebekka, hun zuster, de afscheiding betekenen van de aandoening van het Goddelijk Ware, blijkt uit de betekenis van zenden, namelijk gescheiden worden; en uit de uitbeelding van Rebekka de zuster, namelijk de aandoening van het Goddelijk Ware, waarover in de nrs. 3077, 3179.

Dat de zuster het ware is, zie de nrs. 1495, 2508, 2524, 2556, 3160.

Hoe het hiermee gesteld is kan blijken uit wat eerder in dit hoofdstuk is gezegd en aangetoond.

Om het nog beter te laten uitkomen, dienen nog een paar woorden gezegd te worden: wanneer het ware dat ingewijd moet worden in en verbonden met het goede, uit het natuurlijke wordt opgeheven, wordt het gescheiden van de dingen die daar zijn.

Het is deze scheiding die daarmee wordt aangeduid, dat zij hun zuster Rebekka zonden.

Het ware wordt dan afgescheiden, wanneer de mens niet langer vanuit het ware het goede beschouwt, maar uit het goede het ware, of wat hetzelfde is, wanneer hij niet langer uit de leer het leven beschouwt, maar vanuit het leven de leer.

Zo onderwijst bijvoorbeeld de leer dit ware, dat men niemand moet haten, want wie iemand haat, doodt hem ieder ogenblik.

In zijn eerste staat van leven aanvaardt de mens dit nauwelijks; maar wanneer hij, al voortgaande, hervormd wordt, rekent hij dit ware onder de leerstellige dingen waarnaar men moet leven; tenslotte leeft hij daarnaar en dan denkt hij niet langer vanuit het leerstellige, maar handelt vanuit het leven.

Wanneer dit gebeurt, is dit ware van de leer uit het natuurlijke opgeheven, ja zelfs gescheiden van het natuurlijke, en ingeplant in het goede in het redelijke.

Heeft dit eenmaal plaatsgevonden, duldt hij niet langer, dat de natuurlijke mens dit met een van zijn drogredenen in twijfel trekt, ja zelfs verdraagt hij evenmin dat daartegen geredetwist wordt.

3183. Dat de woorden ‘en haar voedster’ betekenen van de onschuld die daartoe behoorde – namelijk, dat zij ook haar heenzonden, dat wil zeggen, van zich scheidden – blijkt uit de betekenis van de voedster of de zoogster, te weten de onschuld.

In het Woord wordt meer dan eens melding gemaakt van zuigelingen en zoogsters en daarmee wordt de eerste staat van de kleine kinderen aangeduid en dat deze staat de staat van de onschuld is, blijkt duidelijk.

De mens wordt, als hij pas geboren wordt, in de staat van de onschuld geleid, opdat die de bodem zal zijn voor de verdere staten en het binnenste daarin, welke staat in het Woord door zuigelingen wordt aangeduid.

Daarna wordt hij geleid in de staat van de aandoening van het hemels goede, dat wil zeggen, van de liefde jegens de ouders, die bij kleine kinderen in de plaats is van de liefde tot de Heer; deze staat wordt aangeduid door het kleine kind.

Daarna wordt hij geleid in de staat van de aandoening van het geestelijk goede of van de wederkerige liefde, dat wil zeggen van de naastenliefde tot zijn gelijken, welke staat wordt aangeduid door knapen.

Wanneer hij nog meer opgroeit, wordt hij in de staat van de aandoening van het ware geleid; deze staat wordt aangeduid door jongelingen; de daarop volgende staten worden echter aangeduid door mannen en tenslotte door grijsaards.

Deze laatste staat die door grijsaards wordt aangeduid, is de staat van de wijsheid, waarin de onschuld van de kindsheid is; dus worden de eerste en de laatste staat verenigd; en de mens wordt – oud geworden en als het ware opnieuw een klein kind, maar wijs – binnengeleid in het rijk van de Heer.

Hieruit kan blijken, dat de onschuld de eerste staat is, die de staat is van de zuigeling.

Vandaar betekent ook de zogende of de zoogster de onschuld, want door de gever en de ontvanger als door de handelende en door de lijdende wordt dezelfde staat waargenomen.

Hier wordt gezegd, dat zij ook de voedster of zoogster heenzonden, opdat daarmee de aandoening van het ware beschreven zou worden, namelijk, dat zij uit de onschuld was.

Want de aandoening van het ware is de aandoening van het ware niet, wanneer daarin geen onschuld is, zie nrs. 2526, 2780, 3111; want door de onschuld vloeit de Heer in deze aandoening en wel met wijsheid, aangezien de ware onschuld de wijsheid zelf is, zie de nrs. 2305, 2306; en zij die daarin zijn, verschijnen in de ogen van de engelen als kleine kinderen, nrs. 154, 2306.

Dat een zuigeling in het Woord onschuld betekent, komt ook duidelijk uit in andere plaatsen, zoals bij David: *‘Uit de mond der kinderkens en der zuigelingen hebt Gij sterkte gegrondvest’*, (Psalm 8:3; Mattheüs 21:16) waar de kinderkens voor de hemelse liefde staan en de zuigelingen voor de onschuld.

Bij Jeremia: *‘Waarom doet gij groot kwaad tegen uw zielen, om u uit te roeien de man en de vrouw, het kindeke en de zuigeling uit het midden van Jehudah, opdat Ik u geen overblijfsel overlaat’*, (Jeremia 44:7) waar het kindeke en de zuigeling eveneens voor de hemelse liefde en haar onschuld staan en wanneer deze ophouden te bestaan, zijn er niet langer enige overblijfselen, dat wil zeggen, niet enig overblijvend goeds en waars, door de Heer weggeborgen in de innerlijke mens – dat dit de overblijfselen zijn, zie de nrs. 1906, 2284; want alle goedheden en waarheden vergaan met de onschuld, aangezien de onschuld rechtstreeks uit het Goddelijk zelf is en dus het wezenlijke zelf hierin is.

Bij dezelfde: *‘Het kindeke en de zuigeling bezwijmt op de straten van de stad’*, (Klaagliederen 2:11) eveneens.

Bij dezelfde: *‘De walvissen bieden de borst aan, zij zogen haar jongen; de dochter van Mijn volk is wreed geworden; de tong van de zuigeling kleeft aan zijn gehemelte van de dorst; de kinderkens vragen en er is niemand die het hun toereikt’*, (Klaagliederen 4:3,4) de zuigeling eveneens voor de onschuld, de kinderkens voor de aandoeningen van het goede.

Bij Mozes: *‘Van buiten zal het zwaard beroven en uit de binnenkameren de verschrikking; ook de jongeling, ook de maagd, ook de zuigeling met de oude man’*, (Deuteronomium 32:25); het zwaard zal beroven de jongeling, de maagd, de zuigeling met de oude man, wil zeggen, dat het valse zal vernietigen de aandoening van het ware en de aandoening van het goede en tevens de onschuld met de wijsheid.

Bij Jesaja: *‘Zij zullen uw zonen brengen in de schoot en uw dochters zullen op de schouder worden gedragen; en koningen zullen uw voedsterheren zijn en hun vorstinnen uw zoogvrouwen’*, (Jesaja 49:22,23); de koningen voedsterheren staan voor het inzicht, de vorstinnen zoogvrouwen voor de wijsheid en dat deze tot de onschuld behoort, werd hiervoor gezegd.

3184. Dat de woorden ‘Abrahams knecht en zijn mannen’ betekenen: van de Goddelijke dingen in de natuurlijke mens, blijkt uit de betekenis van de knecht Abrahams, namelijk de natuurlijke mens, waarover de nrs. 3019, 3020; en uit de betekenis van zijn mannen, namelijk alle dingen die daar zijn, waarover nr. 3169.

Dat het de Goddelijke dingen in de natuurlijke mens zijn, blijkt duidelijk, aangezien hij gezonden was door Abraham; en dat deze het Goddelijke van de Heer uitbeeldt, is eerder herhaaldelijk aangetoond.

3185. Dat de woorden ‘en zij zegenden Rebekka, en zeiden tot haar’ de wensen betekenen uit Goddelijke verlichting, blijkt uit de betekenis van zegenen, wanneer men de heengaande vaarwel zegt, te weten geluk toewensen.

Dat de wensen hier uit Goddelijke verlichting voortkwamen, blijkt duidelijk uit wat hierna volgt; en tevens aangezien de verlichting in de natuurlijke mens invloeit door de aandoening van het ware, die Rebekka is, wanneer zij wordt ingewijd in het goede, dat Izaäk is.

3186. Dat de woorden ‘onze zuster, word gij tot duizenden van tienduizenden’ de bevruchting betekenen van de aandoening van het ware tot in het oneindige, blijkt uit de betekenis van de zuster, die Rebekka is en wel de aandoening van het ware, waarover de nrs. 3077, 3179, 3182; en uit de betekenis van ‘wordt gij tot duizenden van tienduizenden’ namelijk de bevruchting tot in het oneindige; duizenden van tienduizenden zijn hier het oneindige, aangezien hier gehandeld wordt over de Heer in wie alle dingen in het algemeen en in het bijzonder zijn. Bij de mens is het als volgt gesteld: de goedheden worden niet eerder bevrucht en de waarheden vermenigvuldigd bij hem, dan wanneer de verbinding van het ware en goede in zijn redelijke heeft plaatsgevonden, dat wil zeggen, wanneer hij is wederverwekt; want dan ontstaan de vruchten of het kroost uit het wettige of hemelse huwelijk, dat het huwelijk is van het goede en het ware.

Weliswaar verschijnen tevoren de goedheden die hij doet, ook als goedheden en de waarheden als waarheden, maar zij zijn niet echt, want de eigenlijke ziel, die het goede is, waarin de Heer de onschuld is, woont er niet in; dus doen zij de mens ook niet aan en maken hem niet gelukkig.

De aandoening van de liefde en van de naastenliefde, tezamen met het geluk, wat de aandoening van de ziel is, wordt door de Heer gegeven, wanneer de mens wordt wederverwekt.

Dat door ‘duizend’ het vele en verder ook het oneindige wordt aangeduid, zie nr. 2575; en nog meer door ‘tienduizend’ en nog meer door ‘duizenden van tienduizenden’, zoals ook elders, bij Mozes: *‘Wanneer de ark rustte, zei hij: Kom weder, Jehovah, de tienduizenden der duizenden van Israël’*, (Numeri 10:36) waar door de tienduizenden der duizenden ook het oneindige wordt aangeduid, daar het de Heer betreft, die hier Jehovah is.

Bij dezelfde: *‘Jehovah is hunlieden opgegaan van Seir, Hij is blinkende verschenen van de berg Paran en is aangekomen uit de tienduizenden der heiligheid’*, (Deuteronomium 33:2); de tienduizenden eveneens voor het oneindige.

Bij David: *‘Gods wagenen zijn tienduizenden der duizenden der vreedzamen’*, (Psalm 68:18); *Gods wagenen staan voor die dingen die tot het Woord en de daaruit voortvloeiende leer behoren; tienduizenden der duizenden staan voor de oneindige dingen die daarin zijn.*

Bij Johannes: *‘Ik zag, en ik hoorde de stem van vele engelen rondom de troon, hun getal was tienduizenden van tienduizenden, en duizenden van duizenden’*, (Openbaring 5:11); voor ontelbare.

3187. Dat de woorden ‘en uw zaad erve de poort van uw haters’ het geestelijk rijk van de Heer betekenen krachtens het huwelijk van het goede en het ware in het Goddelijk Menselijke, tot welk rijk de naastenliefde en het geloof behoren, waar tevoren het boze en het valse waren, kan blijken uit wat eerder in nr. 2851 is gezegd en verklaard, waar bijna dezelfde woorden voorkomen.

Dat het zaad diegenen zijn die geestelijken worden genoemd dus in alomvattende zin allen die het geestelijk rijk van de Heer uitmaken, of wat hetzelfde is, dat rijk zelf, blijkt uit de betekenis van het zaad, namelijk de naastenliefde en het geloof, waarover de nrs. 1025, 1447, 1610, 1940; daarom degenen die in de naastenliefde door middel van het geloof zijn.

Dat dezen de geestelijke mensen zijn, zie men in de nrs. 2088, 2184, 2507, 2708, 2715, 2954; dat zij naastenliefde en geloof hebben vanwege het huwelijk van het goede en ware in het Goddelijk Menselijke van de Heer, dus dat zij vandaar het heil hebben, de nrs. 2661, 2716, 2833, 2834.

In de Oude Kerk was dit een gebruikelijke wens aan de verloofde maagd, wanneer zij getrouwd werd, namelijk: Word gij tot duizenden van tienduizenden en uw zaad erve de poort van uw vijanden of haters’ maar de wijzen van die Kerk verstonden onder deze woorden geestelijke dingen, namelijk dat wanneer zij in het huwelijk van het goede en ware binnentraden, dat wil zeggen, wanneer zij wederverwekt werden, dat dan de goedheden en waarheden tot duizenden van tienduizenden, dat wil zeggen tot in het onmetelijke, bevrucht zouden worden en dat de naastenliefde en het geloof in de plaats zouden komen, waar eerder het boze en valse waren.

Toen echter de wijsheid van de Oude Kerk de geest had gegeven, begrepen zij van deze wens niet langer de innerlijke zin, maar vatten die geheel en al werelds op, namelijk dat het nageslacht ontelbaar zou zijn en dat het bezit zou nemen van het land van de heidenen en het erven.

Bovenal verstonden de nakomelingen van Jakob deze woorden op die wijze en zij bevestigden zich hierin daardoor, dat zij niet alleen tot in het onmetelijke aangroeiden, maar ook het land erfden, dat voor hen de poort van hun vijanden was, niet wetend dat al deze dingen van uitbeeldende aard waren, namelijk uitbeeldend voor het hemelse en geestelijke rijk van de Heer en dat, wanneer eenmaal de boosheden en valsheden daaruit verdreven zouden zijn, het goede en ware daarvoor in de plaats zouden komen; wat op heldere wijze blijken zal, wanneer door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, deze uitbeeldende dingen geopend zullen worden.

In het bijzonder, namelijk bij ieder mens, die een rijk van de Heer wordt, is het eveneens zo gesteld; voordat hij dit rijk wordt of wederverwekt wordt, is hij van binnen niets dan boos en vals en ook houden helse en duivelse geesten datgene bezet, wat de poort wordt genoemd, waarover nr. 2851.

Maar wanneer hij een rijk van de Heer wordt, dan worden de boosheden en valsheden, of wat hetzelfde is, de helse en duivelse geesten, van daar verdreven en treden het goede en het ware binnen en erven zij deze plaats en dan is daar het geweten van het goede en het ware.

Zoals het in het bijzonder gesteld is, evenzo is het in het algemeen gesteld.

Hieruit blijkt nu duidelijk wat onder deze woorden in de innerlijke zin wordt verstaan.

3188. Dat de woorden ‘en Rebekka stond op’ de verheffing van de aandoening van het ware betekenen en de daaruit voorvloeiende scheiding, namelijk de verheffing tot het redelijke en de scheiding van het natuurlijke, blijkt uit de betekenis van opstaan, wat de verheffing insluit, waarover de nrs. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171; en aangezien het de verheffing insluit, sluit het tevens de scheiding in; en uit de uitbeelding van Rebekka, te weten de aandoening van het ware, waarover de nrs. 3077, 3179.

Hieruit blijkt duidelijk dat de woorden ‘Rebekka stond op’ de verheffing van de aandoening van het ware betekenen en de scheiding uit het natuurlijke; men zie nr. 3182.

3189. Dat de woorden ‘en haar meisjes’ de dienende aandoeningen betekenen, blijkt uit de betekenis van het meisje, toen Rebekka zo genoemd werd, namelijk de aandoening waarin onschuld is, waarover de nrs. 3067, 3110; maar wanneer diegenen zo worden genoemd, die Rebekka volgden om haar te dienen, worden daarmee de dienende aandoeningen aangeduid. Elke aandoening verschijnt als iets enkelvoudigs of als één ding, maar dat er ontelbare dingen in zijn, zie nr. 3078; alle dingen die daarin zijn, zijn aandoeningen, aaneengesloten in een onbegrijpelijke vorm; zij zijn ook wederkerig aan elkaar ondergeschikt, want er zijn er die besturen en er zijn er die dienen.

De gezelschappen van de hemel zijn in zo’n vorm, ja zelfs de gehele hemel, door de Heer gerangschikt overeenkomstig de Goddelijke vorm, die in Hemzelf is.

De vorm van het geestelijk rijk van de Heer ontstaat overeenkomstig de ordening van de aandoeningen in Zijn Goddelijk Menselijke, over weke ordening in dit hoofdstuk en de volgende in de innerlijke zin wordt gehandeld.

Maar het zijn uiterst weinige dingen, die bevattelijk kunnen worden uitgelegd; zij zijn geheel en al geëigend voor de innerlijke gewaarwording van de engelen.

3190. Dat de woorden ‘en zij reden op kamelen’ het boven de natuurlijke wetenschappelijkheden verheven verstandelijke betekenen, blijkt uit de betekenis van rijden, namelijk verheven worden ten aanzien van het verstandelijke, waarover de nrs. 2761, 2762; en uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens, waarover de nrs. 3048, 3071; dus de natuurlijke wetenschappelijkheden. Het is hiermee als volgt gesteld: wanneer het ware uit het natuurlijke wordt opgeheven in het redelijke, wordt het uit de sfeer van het werelds licht in de sfeer van het hemels licht gebracht en zo dus als het ware van het duistere van de nacht in de helderheid van de dag; want de dingen die tot het licht van de wereld behoren, waarin alle natuurlijke dingen zijn, zijn betrekkelijk als in een nacht, maar de dingen die tot het licht van de hemel behoren, waarin de geestelijke dingen verkeren, zijn betrekkelijk als in de dag; daarom wordt, wanneer het ware uit het natuurlijke wordt opgeheven naar het redelijke, tegelijkertijd de mens opgeheven in het inzicht en in de wijsheid; alle inzicht en wijsheid bij de mens komt ook daaruit voort. Dit is het wat daarmee wordt aangeduid, dat het verstandelijke verheven werd boven de natuurlijke wetenschappelijkheden.

3191. Dat de woorden ‘en zij gingen achter de man’ betekenen, onder het toezicht van het natuurlijk Goddelijk ware, blijkt uit de betekenis van ‘gaan achter’, namelijk hier in de innerlijke zin onder geleide of onder toezicht; en uit de betekenis van de man, te weten het ware, nr. 3134, hier het natuurlijk Goddelijk Ware, zie nr. 3184.

3192. Dat de woorden ‘en de knecht nam Rebekka, en ging’ betekenen, dat het natuurlijk Goddelijk Goede inwijdde, blijkt uit de betekenis van de knecht, namelijk het natuurlijk Goddelijk Goede, zoals eerder in nr. 3184; en uit de betekenis van ‘Rebekka nemen en gaan’,

namelijk inwijden, dus inleiden tot Izaäk, dat wil zeggen, tot het Goddelijk Goede in het Redelijke, zoals blijken kan zonder verdere verklaring.

Het is hiermee als volgt gesteld: het ware kan niet vanuit het natuurlijk tot het goede in het redelijke worden opgeheven, dan door het Goddelijk ware en het Goddelijk Goede, beide natuurlijk.

Het natuurlijk Goddelijk Ware, dat ‘man’ wordt genoemd, moet de weg tonen en leiden; het natuurlijk Goddelijk Goede dat ‘knecht’ wordt genoemd, moet binnenleiden en inwijden.

Deze dingen zijn, ter vergelijking, als twee vleugels, die opheffen.

Maar deze dingen kunnen nog niet vollediger begrijpelijk worden uitgelegd, want eerst dient men te weten, wat het natuurlijk Goddelijk ware en wat het natuurlijk Goddelijk Goede is; hierover wordt in wat volgt – waar van Jozef sprake is – in de innerlijke zin gehandeld.

3193. vers 62,63. En Izaäk kwam komende van Beerlachai roï, en hij woonde in het land van het zuiden.

En Izaäk ging uit om te overdenken in het veld, tegen de avond en hij hief zijn ogen op en zag, en ziet, de kamelen kwamen.

Izaäk kwam komende van Beerlachai roï, betekent het redelijk Goddelijk Goede, geboren uit het Goddelijk Ware zelf; en hij woonde in het land van het zuiden, betekent daarom in het Goddelijk licht; en Izaäk ging uit om te overdenken in het veld, betekent de staat van het redelijke in het goede; tegen de avond, betekent ten opzichte van de dingen die beneden zijn; en hij hief zijn ogen op, en zag, betekent, gericht op de algemene wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens.

3194. Dat de woorden ‘Izaäk kwam komende van Beerlachai roï’ het redelijk Goddelijk Goede betekenen, geboren uit het Goddelijk ware zelf, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, te weten het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover de nrs. 2083, 2630, hier ten aanzien van het Goddelijk Goede daar, aangezien het Goddelijk ware, vanuit het natuurlijke opgeroepen – wat door Rebekka wordt uitgebeeld – nog niet met dat goede verbonden was; in de verzen die nu volgen, wordt over de verbinding gehandeld; en uit de betekenis van komende komen van Beerlachai roï, namelijk geboren uit het Goddelijk Ware.

Beerlachai roï betekent in de oorspronkelijke taal ‘de fontein van de Levende, die mij ziet’, zoals eerder in (Genesis 16:13,14) waar men leest: *‘Hagar noemde de naam van Jehovah die tot haar sprak: Gij God die mij ziet, want zij zei: Heb ik ook gezien naar dien die mij ziet; daarom noemde zij de fontein Beerlachai roï – de fontein voor de Levende die mij ziet’.*

Wat deze woorden betekenen, zie de nrs. 1952 tot 1958; daar komt het ook duidelijk uit, dat de fontein het Goddelijk Ware is; en dat ‘de Levende die mij ziet’ het redelijk Goddelijk Goede is, dat daar de innerlijke mens van de Heer wordt genoemd uit het Goddelijk ware. Met deze allerdiepste verborgenheid is het als volgt gesteld: het eigenlijke Goddelijke zelf is het Goede en het Ware; ten aanzien van het Goddelijk Menselijke ging de Heer uit van het Goddelijk Goede en werd Hij geboren uit het Goddelijk ware, of wat hetzelfde is: het Zijn zelf van de Heer was het Goddelijk Goede en het Bestaan zelf was het Goddelijk ware en hieruit kwam het redelijk Goddelijk Goede van de Heer voort, waarmee Hij het Goddelijk Ware uit het Menselijke verbond.

3195. Dat de woorden ‘en hij woonde in het land van het zuiden’ betekenen dus in het Goddelijk licht, dit blijkt uit de betekenis van wonen, namelijk leven, waarover nr. 1293 en hebben betrekking op het goede, nrs. 2268, 2451, 2712; en uit de betekenis van het land van het zuiden, namelijk het Goddelijk licht; want het zuiden betekent het licht en wel het licht van het inzicht, dat wijsheid is, nr. 1458; maar ‘het land van het zuiden’ betekent de plaats en de staat, waar dat licht is; dus betekent hier, dat ‘Izaäk kwam komende van Beerlachai roï en hij woonde in het land van het zuiden’, dat het redelijk Goddelijk Goede, omdat het uit het Goddelijk Ware was geboren, in het Goddelijk licht was.

In het Woord wordt herhaalde malen van het licht melding gemaakt en in de innerlijke zin wordt daarmee het ware aangeduid, dat uit het goede voortkomt; maar in de hoogste innerlijke zin wordt door het licht de Heer zelf aangeduid, omdat Hij het Goede en Ware zelf is; er is ook inderdaad licht in de hemel, maar oneindig veel meer blinkend dan het licht op aarde, zie de nrs. 1053, 1117, 1521-1533, 1619-1632.

In dit licht zien de geesten en engelen elkaar en door middel van dit licht is al de heerlijkheid die in de hemel is, zichtbaar.

Ten aanzien van het lichtende verschijnt dit licht weliswaar als het licht in de wereld, maar toch is het daaraan niet gelijk, want het is niet natuurlijk maar geestelijk en draagt wijsheid in zich, zodat het niets anders is dan wijsheid, die op deze wijze voor hun ogen opblinkt; vandaar dan ook, dat hoe wijzer de engelen zijn, in des te blinkender licht zij zijn, nr. 2776. Dit licht verlicht ook het verstand van de mens, vooral dat van de wederverwekte mens; maar het wordt door de mens niet waargenomen zolang hij in het leven van het lichaam is; de oorzaak is het licht van de wereld dat dan heerst.

De boze geesten in het andere leven zien elkaar ook en eveneens zien zij verschillende dingen van uitbeeldende aard die ontstaan in de wereld der geesten, weliswaar krachtens het licht van de hemel, maar het is een schijnsel zoals dat van een kolenvuur uitgaat, want in een dergelijk schijnsel wordt het licht van de hemel veranderd, wanneer het bij hen komt.

Wat de oorsprong zelf van het licht betreft, dit was van eeuwigheid aan van de Heer alleen, want het Goddelijk Goede zelf en het Goddelijk Ware zelf, waaruit het licht voortkomt, is de Heer.

Het Goddelijk Menselijke, dat van eeuwigheid aan was, (Johannes 17:5) was dat Licht zelf, en omdat dit licht het menselijk geslacht niet langer kon bereiken, omdat het zichzelf zover verwijderd had van het goede en ware, dus van het licht en zichzelf in duisternis had gestort, wilde de Heer door middel van de geboorte het menselijke zelf aantrekken; want op deze wijze kon Hij niet alleen de redelijke, maar ook de natuurlijke dingen van de mens verlichten; want Hij maakte zowel het redelijke als het natuurlijke in Zichzelf Goddelijk, opdat Hij ook een licht zou kunnen zijn voor hen die in zo'n dikke duisternis waren.

Dat de Heer het Licht is, dat wil zeggen het Goede zelf en het Ware zelf en dat dus uit Hem alle inzicht en wijsheid voortkomt, en dus alle heil, kan uit tal van plaatsen in het Woord blijken, zoals bij Johannes: *'In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en God was het Woord; in Hem was het leven, en het leven was het licht der mensen; Johannes kwam om van het licht te getuigen; hij was dat licht niet, maar opdat hij van het licht getuigen zou; het was het ware licht, hetwelk verlicht eenieder mens, komende in de wereld'*, (Johannes 1:1,4,7-9).

Het Woord was het Goddelijk Ware, dus de Heer zelf ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, waarvan gezegd wordt, dat het Woord bij God was en dat God het Woord was. Bij dezelfde: *'Dit is het oordeel, dat het licht in de wereld gekomen is, maar de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht'*, (Johannes 3:19); het licht staat voor het Goddelijk ware.

Bij dezelfde: *'Jezus zei: Ik ben het licht der wereld; die Mij volgt, zal in de duisternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben'*, (Johannes 8:12).

Bij dezelfde: *'Nog een korte tijd is het licht met ulieden; wandelt, terwijl gij het licht hebt, opdat de duisternis u niet bevange; terwijl gij het licht hebt, gelooft in het licht, opdat gij zonen des lichts moogt zijn'*, (Johannes 12:35,36).

Bij dezelfde: *'Die Mij ziet, ziet Hem die Mij gezondend heeft, Ik ben een licht, in de wereld gekomen, opdat een iegelijk, die in Mij gelooft, in de duisternis niet blijve'*, (Johannes 12:45,46)

Bij Lukas: *'Mijn ogen hebben Uw zaligheid gezien, die Gij bereid hebt voor het aangezicht van al de volken, een licht tot openbaring voor de heidenen, en de heerlijkheid van Uw volk Israël'*, (Lukas 2:30-32), de profetie van Simeon over de Heer, toen Hij geboren was.

Bij Mattheüs: *‘Het volk dat in duisternis zat, heeft een groot licht gezien; en degenen, die zaten in de streek en de schaduw des doods, dezelve is een licht opgegaan’*, (Mattheüs 4:16; Jesaja 9:1).

In deze plaatsen blijkt het duidelijk, dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede en Ware in het Goddelijk Menselijke, Licht wordt genoemd.

Eveneens in de profetieën van het Oude Testament, zoals bij Jesaja; *‘Het licht van Israël zal tot een vuur zijn, en zijn Heilige tot een vlam’*, (Jesaja 10:17).

Bij dezelfde: *‘Ik, Jehovah, heb U geroepen in gerechtigheid en Ik zal U geven tot een verbond des volks en tot een licht der heidenen’*, (Jesaja 42:6).

Bij dezelfde: *‘Ik heb u gegeven tot een licht der heidenen, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde’*, (Jesaja 49:6).

Bij dezelfde: *‘Sta op, verlicht, want Uw licht is gekomen en de heerlijkheid van Jehovah is over U opgegaan; de heidenen zullen tot Uw licht gaan en koningen tot de glans van Uw opgang’*, (Jesaja 60:1,3).

Dat alle licht van de hemel, dus de wijsheid en het inzicht, van de Heer komt, bij Johannes: *‘De heilige stad, het Nieuwe Jeruzalem, nederdalende van God uit de hemel, toebereid als een bruid, die voor haar echtgenoot versierd is, behoeft de zon niet en de maan niet, dat zij in dezelve zouden lichten; de heerlijkheid Gods zal haar verlichten en het Lam is haar lamp’*, (Openbaring 21:2,23).

Ten aanzien van hetzelfde verder: *‘Aldaar zal geen nacht zijn en zij hebben geen lamp noch licht van de zon van node, want de Heer God verlicht hen’*, (Openbaring 22:5).

Ook bij Jesaja: *‘De zon zal u niet meer wezen tot een licht overdag en tot een glans zal u de maan niet lichten; maar Jehovah zal u wezen tot een licht der eeuwigheid, en uw God tot uw sierlijkheid; uw zon zal niet meer ondergaan en uw maan zal niet ingetrokken worden, want Jehovah zal u tot een licht der eeuwigheid wezen’*, (Jesaja 60:19,20).

‘De zon zal niet meer wezen tot een licht overdag en tot een glans zal de maan niet lichten’ wil zeggen, dat dit het geval zal zijn, niet met de dingen die tot het natuurlijk licht behoren, maar met de dingen die tot het geestelijk licht behoren, die daarmee worden aangeduid, dat Jehovah tot een licht der eeuwigheid zal wezen.

Dat Jehovah hier en elders in het Oude Testament genoemd, de Heer is, zie de nrs. 1343, 1736, 2156, 2329, 2921, 3023, 3035.

Dat Hij het licht van de hemel is, openbaarde Hij ook aan de drie discipelen: Petrus, Jacobus en Johannes, namelijk *‘toen Hij van gedaante veranderd werd, blonk Zijn aangezicht, gelijk de zon, maar Zijn klederen werden gelijk het licht’*, (Mattheüs 17:2); ‘het aangezicht gelijk de zon’ was het Goddelijk Goede, ‘de klederen gelijk het licht’ het Goddelijk ware.

Hieruit kan men weten wat bedoeld wordt met de uitdrukking in de zegen *‘Jehovah doe Zijn aangezichten over u lichten en erbarme zich uwer’*, (Numeri 6:25); dat de aangezichten van Jehovah de barmhartigheid, de vrede, het goede zijn, zie de nrs. 222, 223 en dat de zon de Goddelijke liefde is, dus dat het de Goddelijke liefde van de Heer is, die als een zon in de hemel van de engelen verschijnt, zie de nrs. 30-38, 1053, 1521, 1529-1531, 2441, 2495.

3196. Dat de woorden ‘en Izaäk ging uit om te overdenken in het veld’ de staat van het redelijke in het goede betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke, waarover vaak eerder; en uit de betekenis van ‘overdenken in het veld’ namelijk zijn staat in het goede; want het overdenken is de staat van het redelijke, wanneer dit het gemoed inspant; het veld echter is de leer en de dingen van de leer, nr. 368, dus de dingen die van de Kerk zijn ten aanzien van het goede, nr. 2971; vandaar kwam de oude zegswijze ‘overdenken in het veld’, voor denken in het goede, wat tot de ongehuwde mens behoort, wanneer hij over de echtgenote denkt.

3197. Dat de woorden ‘tegen de avond’ betekenen, ten opzichte van de dingen die beneden zijn, blijkt uit de betekenis van de avond, namelijk het duistere, waarover nr. 3056; en aangezien die dingen, die bij de mens beneden zijn, namelijk die welke tot het natuurlijk gemoed behoren, worden door de avond die dingen aangeduid, die betrekkelijk in het duister liggen, zoals uit het verband in de innerlijke zin kan blijken; want er wordt gehandeld over het ware uit het natuurlijke, dat verbonden moet worden met het goede in het redelijke; en daar hier gehandeld wordt over de verbinding en over de verlichting van de natuurlijke mens daardoor, wordt door ‘overdenken in het veld tegen de avond’ de staat van het redelijke in het goede aangeduid ten opzichte van de dingen die beneden zijn.

De staat in het goede wordt daarmee beschreven, dat hij in het land van het zuiden woonde, dat wil zeggen in het Goddelijk licht, waarbij vergeleken de dingen die beneden zijn, in de avond waren, namelijk voordat de verbinding van het ware en het goede had plaatsgevonden en voordat het natuurlijke ook Goddelijk was gemaakt.

3198. Dat de woorden ‘en hij hief zijn ogen op, en hij zag’ de aandacht betekenen, blijkt uit de betekenis van de ogen opheffen, namelijk denken, waarover de nrs. 2789, 2829; hier de aandacht, omdat er gezegd wordt ‘hij hief de ogen op, en hij zag’ en dit betrekking heeft op het redelijk goede, waarmee het ware uit het natuurlijke nog niet verbonden was.

3199. Dat de woorden ‘en ziet, de kamelen kwamen’ betekenen, gericht op de algemene wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens, blijkt uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens, waarover de nrs. 3048, 3071; de aandacht was daarop gericht, omdat het ware daar vandaan verwacht werd, zoals blijkt uit wat eerder in dit hoofdstuk herhaaldelijk gezegd is en aangetoond.

3200. In deze beide verzen wordt de staat van het redelijk goede beschreven, wanneer het in de verwachting van het ware is, dat daarmee verbonden moet worden als een bruid met een echtgenoot.

In de twee onmiddellijk erna volgende verzen, wordt de staat van het ware beschreven, wanneer het nabij is en het goede waarneemt, waarmee het verbonden moet worden.

Maar men moet weten, dat deze staten niet in één keer ontstonden, maar voortdurend, het gehele leven van de Heer in de wereld door, totdat Hij verheerlijkt was.

Bij de wederverwekten is het evenzo gesteld, want zij worden niet opeens, in één keer wederverwekt, maar voortdurend, het gehele leven door, ook in het andere leven; want de mens kan nooit volmaakt worden.

3201. vers 64,65. *En Rebekka hief haar ogen op en zij zag Izaäk en zij viel van de kameel af. En zij zei tot de knecht: Wie is die man, die daar in het veld ons tegemoet wandelt; en de knecht zei: Dat is mijn heer; en zij nam de sluier en bedekte zich.*

Rebekka hief haar ogen op en zij zag Izaäk, betekent de wederkerige aandacht van de aandoening van het ware; en zij viel van de kameel af, betekent haar scheiding van de wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens, tot de innerlijke gewaarwording van het redelijk goede; en zij zei tot de knecht, betekent het onderzoek door het Goddelijk Natuurlijke; wie is die man die daar in het veld ons tegemoet wandelt, betekent, ten aanzien van het redelijke, dat alleen in het goede was; en de knecht zei: Dat is mijn heer, betekent de erkenning; en zij nam de sluier en bedekte zich, betekent de schijnbaarheden van het ware.

3202. Dat de woorden ‘Rebekka hief haar ogen op en zij zag Izaäk’ de wederkerige aandacht van de aandoening van het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de ogen opheffen en zien, namelijk de aandacht, waarover eerder in nr. 3198; hier de wederkerige aandacht, omdat

eerder van Izaäk werd gezegd, dat hij de ogen ophief en zag, hier van Rebekka, dat zij de ogen ophief en Izaäk zag, en uit de uitbeelding van Rebekka, te weten de aandoening van het ware, waarover vaak eerder.

3203. Dat de woorden ‘en zij viel van de kameel af’ haar scheiding van de wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens betekenen, tot de innerlijke gewaarwording van het redelijk goede, blijkt uit de betekenis van vallen, namelijk gescheiden worden; en uit de betekenis van de kamelen, namelijk de wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens, nrs. 3048, 3071; dat het tot de innerlijke gewaarwording van het redelijk goede was, dat wordt uitgebeeld door Izaäk, komt duidelijk uit.

Wat ‘van de natuurlijke mens gescheiden worden’ zeggen wil, werd eerder gezegd en aangetoond in de nrs. 3161, 3175, 3182, 3188, 3190, namelijk dat dan de aandoening van het ware daarvan gescheiden wordt, wanneer die niet langer tot de wetenschap behoort, maar van het leven wordt; want wanneer die van het leven wordt, vervult ze door middel van de gewoonte de mens als zijn gemoedsaard of zijn natuur; en wanneer dit gebeurt, vloeit ze als vanzelf in handeling uit en dit vindt plaats zonder dat hij uit enig wetenschappelijks daarover denkt; ja zelfs kan ze, wanneer ze van het leven wordt, heersen over de wetenschappelijke dingen en daaruit ontelbare dingen opnemen, die bevestigen.

Het is met al het ware zo gesteld, dat het in de eerste leeftijd tot de wetenschap behoort, maar bij de voortschrijding wordt het een zaak van het leven.

Het is daarmee gesteld als met kleine kinderen, wanneer zij leren lopen, leren spreken, leren denken en vanuit het verstand leren zien en met oordeel besluiten; deze dingen, wanneer die door gewoonte van de wil zijn geworden en dus spontaan, verdwijnen uit de wetenschappelijke dingen, want zij vloeien dan vanzelf voort.

Zo is het ook gesteld met die zaken, die tot de erkentissen van het geestelijk goede en ware behoren bij de mensen, die door de Heer wederverwekt of wedergeboren worden; in de aanvang zijn dezen ook niet anders dan kleine kinderen en in het begin zijn de geestelijke waarheden voor hen wetenschappelijkheden; want de leerstellige dingen zijn, wanneer zij geleerd en in het geheugen gebracht worden, niets anders, maar zij worden door de Heer geleidelijk daaruit opgeroepen en in het leven geplant, dat wil zeggen, in het goede, want het goede is het leven.

Wanneer dit is geschied, vindt er als het ware een omkering plaats, namelijk dat de mens begint te handelen uit het goede, dat wil zeggen, uit het leven en ook niet langer als tevoren, uit de wetenschap.

Zo is degene die opnieuw geboren wordt, hierin gelijk aan een klein kind – maar de zaken waarmee hij zich vervult, behoren tot het geestelijk leven – totdat hij niet vanuit het leerstellige of ware, maar vanuit de naastenliefde of het goede handelt.

Wanneer dit plaatsvindt, is hij voor het eerst in een gelukzalige staat en in de wijsheid. Hieruit kan nu blijken wat het zeggen wil: gescheiden worden van de wetenschappelijke dingen in de natuurlijke mens, wat daarmee wordt aangeduid, dat Rebekka van de kameel afviel en wel voordat zij wist dat het Izaäk was; eenieder kan zien, dat deze dingen verborgenheden inhouden.

3204. Dat de woorden ‘en zij zei tot de knecht’ het onderzoek door het Goddelijk Natuurlijke betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen hier, namelijk onderzoeken; want zij vroeg, ‘Wie is die man, die daar in het veld wandelt’ en uit de betekenis van de knecht, namelijk het Goddelijk Natuurlijke, waarover eerder in de nrs. 3191, 3192.

3205. Dat de woorden ‘wie is die man, die ons in het veld tegemoet wandelt’ betekenen, ten aanzien van het redelijke, dat in het goede alleen was, namelijk het onderzoek daarnaar, blijkt uit wat eerder gezegd is over Izaäk, namelijk dat hij uitging om te overdenken in het veld,

waarmee de staat van het redelijke in het goede werd aangeduid, zie nr. 3196; hier wordt het redelijke aangeduid door ‘die man’ en het zijn daarvan in het goede, door ‘wandelen – namelijk om te overdenken – in het veld; ons tegemoet, wil zeggen ter verbinding.

3206. Dat de woorden ‘en de knecht zei: Dat is mijn heer’ de erkenning betekenen, namelijk door middel van het Goddelijk Natuurlijke, dat hier de knecht is, kan zonder verklaring blijken.

Dat de inwijding plaatsvindt door middel van het Goddelijk Natuurlijke, zie nr. 3192; en dat het goede zijn ware erkent en het ware zijn goede, nr. 3179.

3207. Dat de woorden ‘en zij nam de sluier en bedekte zich’ de schijnbaarheden van het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de sluier, waarmee de bruiden hun gezicht bedekten, wanneer zij voor het eerst de bruidegom zagen, namelijk de schijnbaarheden van het ware; want bij de Ouden beeldden de bruiden de aandoening van het ware uit en de bruidegoms de aandoening van het goede of wat hetzelfde is, de bruiden beeldden de Kerk uit, die bruid werd genoemd vanwege de aandoening van het ware; de aandoening van het goede, die van de Heer komt, was de bruidegom; vandaar wordt de Heer zelf hier en daar in het Woord ‘Bruidegom’ genoemd.

De bruiden sluijden hun gezichten bij hun eerste nadering tot de bruidegom, opdat de schijnbaarheden van het ware zouden worden uitgebeeld.

Schijnbaarheden van het ware zijn niet waarheden in zichzelf, maar zij verschijnen als waarheden, waarover hierna.

De aandoening van het ware kan de aandoening van het goede niet naderen dan door schijnbaarheden van het ware en ook kan zij niet van de schijnbaarheden ontdaan worden, alvorens zij verbonden wordt, want dan wordt zij het ware van het goede en wordt echt, voor zoveel als het goede echt is.

Het goede zelf is heilig, omdat dit het van de Heer uitgaand Goddelijke is, en langs een hogere weg of door een hogere deur in de mens invloeit; het ware echter is, naar de oorsprong genomen, niet heilig, daar het langs een lagere weg of door een lagere deur invloeit en eerst van de natuurlijke mens wordt; maar wanneer het daaruit wordt opgeheven naar de redelijke mens, wordt het graad voor graad gezuiverd en bij de eerste aanblik van de aandoening van het goede gescheiden van de wetenschappelijke dingen en het neemt schijnbaarheden van het ware aan en komt zo nader tot het goede; een aanwijzing dat de oorsprong van dien aard is en dat het de eerste aanblik van het Goddelijk Goede niet kan verdragen, voordat het is binnengetreten in het slaapvertrek van de bruidegom – dat wil zeggen, in het heiligdom van het goede – en de verbinding heeft plaatsgevonden, want dan beschouwt het ware het goede niet langer uit schijnbaarheden of door schijnbaarheden, maar het wordt door het goede beschouwd zonder deze.

Maar men moet weten, dat waarheden, welke dan ook, bij de mens en zelfs bij de engel, nooit zuiver zijn, dat wil zeggen zonder schijnbaarheden; alle, in het algemeen en in het bijzonder, zijn schijnbaarheden van het ware, niettemin worden zij door de Heer als waarheden aangenomen, wanneer het goede daarin is.

De Heer alleen behoren de zuivere waarheden toe, omdat zij Goddelijk zijn, want zoals de Heer het Goede zelf is, evenzo is Hij het Ware zelf.

Maar men zie wat over waarheden en de schijnbaarheden ervan is gezegd, namelijk, dat de bedekkingen en voorhangsels van de tenten de schijnbaarheden van het ware betekenden, nr.2576.

Dat de waarheden bij de mens schijnbaarheden zijn, doordrenkt met begoochelingen, nr.2053.

Dat de redelijke dingen van de mens schijnbaarheden van het ware zijn, nr. 2516.

Dat de waarheden in de schijnbaarheden zijn, nrs. 2196, 2203, 2209, 2242.

Dat het Goddelijk Goede in de schijnbaarheden vloeit, ook in de begoochelingen, nr. 2554.

Dat de schijnbaarheden van het ware door de Heer worden aangepast, alsof het waarheden waren, nr. 1832.

Dat in het Woord gesproken is overeenkomstig de schijnbaarheden, nr. 1838.

Wat echter schijnbaarheden zijn, kan duidelijk blijken uit die plaatsen in het Woord waar overeenkomstig de schijnbaarheden gesproken is.

Maar er zijn graden van schijnbaarheden van het ware; de natuurlijke schijnbaarheden van het ware zijn merendeels begoochelingen, maar wanneer zij bij diegenen zijn, die in het goede zijn, moeten zij niet begoochelingen genoemd worden, maar schijnbaarheden; want het goede dat er in is, waarin het Goddelijke is, maakt dat zij een ander wezen hebben.

De redelijke schijnbaarheden van het ware zijn echter meer en meer innerlijk; de hemelen zijn hierin, namelijk de engelen die in de hemelen zijn, waarover nr. 2576.

Opdat men enige voorstelling daarvan zal hebben, wat schijnbaarheden van het ware zijn, dient het volgende ter verduidelijking.

1. De mens gelooft dat hij hervormd en wederverwekt wordt door het ware van het geloof, maar dit is een schijnbaarheid; hij wordt hervormd en wederverwekt door het goede van het geloof, dat wil zeggen, door liefde voor de naaste en liefde tot de Heer.

2. De mens gelooft dat het ware in staat stelt gewaar te worden wat het goede is, omdat het onderricht geeft, maar dit is een schijnbaarheid; het is het goede dat aan het ware het vermogen geeft om gewaar te worden, want het goede is de ziel of het leven van het ware.

3. De mens gelooft dat het ware tot het goede binnenleidt, wanneer hij leeft overeenkomstig het ware dat hij geleerd heeft; maar het is het goede dat invloeit in het ware en dit tot zichzelf binnenleidt.

4. Het schijnt de mens toe dat het ware het goede vervolmaakt, terwijl toch het goede het ware vervolmaakt.

5. De goedheden van het leven verschijnen de mens als vruchten van het geloof, maar zij zijn de vruchten van de naastenliefde.

Uit dit weinige kan men enigszins weten wat schijnbaarheden van het ware zijn; dergelijke schijnbaarheden zijn ontelbaar.

3208. vers 66,67. *En de knecht verhaalde aan Izaäk al de woorden die hij gedaan had. En Izaäk bracht haar in de tent van zijn moeder Sarah; en hij nam Rebekka en zij was hem ter vrouw en hij had haar lief; en Izaäk was getroost na zijn moeder.*

De knecht verhaalde aan Izaäk al de woorden die hij gedaan had, betekent de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk Natuurlijke, hoe het hiermee gesteld was; en Izaäk bracht haar in de tent van zijn moeder Sarah, betekent het heiligdom van het ware in het Goddelijk Menselijke; en hij nam Rebekka en zij was hem ter vrouw en hij had haar lief, betekent de verbinding; en Izaäk was getroost na zij zijn moeder, betekent de nieuwe staat.

3209. Dat de woorden ‘de knecht verhaalde aan Izaäk al de woorden die hij gedaan had’ de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk Natuurlijke betekenen, hoe het hiermee gesteld was, blijkt uit de betekenis van verhalen, namelijk innerlijk gewaarworden; want de innerlijke gewaarwording is als het ware een innerlijk verhaal, waarom het innerlijk gewaarworden in de historische gedeelten van het Woord wordt uitgedrukt door verhalen en eveneens door zeggen, zie de nrs. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862; uit de betekenis van de knecht hier, namelijk het Goddelijk Natuurlijke, waarover hierna; en uit de betekenis van ‘de woorden’, namelijk dingen, waarover nr. 1785.

Hieruit blijkt duidelijk dat ‘de knecht verhaalde al de woorden, die hij gedaan had’ betekent, dat het redelijk Goddelijk Goede door het Goddelijk Natuurlijke innerlijk gewaarwerd, hoe het hiermee gesteld was.

Het is hiermee als volgt gesteld: het redelijke staat in graad boven het natuurlijke en het redelijk goede in de Heer was Goddelijk; het ware echter, dat uit het natuurlijke werd opgeheven, was niet Goddelijk, voordat het met het Goddelijk Goede van het redelijke verbonden was; opdat daarom het goede van het redelijke zou invloeden in het natuurlijke, moest er een bemiddeling zijn en deze bemiddeling kon niets anders zijn dan het natuurlijke dat aan het Goddelijke deel zou hebben; dit wordt uitgebeeld door ‘de knecht, de oudste van het huis van Abraham, de bedienaar van alles wat hij had’, nrs. 3019, 3020 en dat deze het Goddelijk Natuurlijke betekent, zie de nrs. 3191, 3192, 3204, 3206.

3210. Dat de woorden ‘en Izaäk bracht haar in de tent van zijn moeder Sarah’ het heiligdom van het ware in het Goddelijk Menselijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de tent, namelijk het heilige, waarover de nrs. 414, 1102, 2145, 2152, 2576; dus het heiligdom; en uit de betekenis van Sarah, de moeder, namelijk het Goddelijk ware, waarover de nrs. 1468, 1901, 2063, 2065, 2904, waaruit het Goddelijk Menselijke geboren was, waarvan het redelijke wordt uitgebeeld door de zoon Izaäk.

Hieruit blijkt duidelijk dat ‘Izaäk bracht haar in de tent van zijn moeder Sarah’ betekent, dat het redelijk goede het ware – door Rebekka uitgebeeld – bij zich in het heiligdom van het ware bracht.

Wat het heiligdom van het ware is, kan blijken uit wat eerder in nr. 3194 is gezegd over het Goddelijk Menselijke van de Heer, namelijk dat het eigenlijke Goddelijke zelf het goede en het ware heeft en dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke uitging van het Goddelijk Goede en geboren werd – namelijk ten aanzien van het Goddelijk Menselijke – uit het Goddelijk ware, of wat hetzelfde is, dat het Zijn zelf van de Heer het Goddelijk Goede was, maar het Bestaan zelf het Goddelijk Ware en dus het redelijk Goddelijk Goede, waarmee Hij het Goddelijk Ware uit het menselijke verbond.

Over deze allerdiepste verborgenheden kan niet meer gezegd worden; slechts dit dat het eigenlijk Goddelijk Goede en Ware zelf in het Goddelijk Menselijke van de Heer, waarmee het ware uit het menselijke verbonden werd, datgene is, dat werd aangeduid door het heiligdom, hetgeen het heilige der heiligen was in de tabernakel en in de tempel; en de hoedanigheid ervan werd uitgebeeld door de dingen die daarin waren, zoals door het gouden altaar, door de tafel waarop de toonbroden lagen, door de kandelaar en nog innerlijker door het verzoendeksel en door de ark en het allerinnerlijkst door de Getuigenis, die de Wet was, verkondigd van Sinäï uit en dit was het eigenlijke heilige der heiligen, of het heiligdom van het ware.

3211. Dat de woorden ‘en hij nam Rebekka en zij was hem ter vrouw en hij had haar lief’ de verbinding betekenen, namelijk van het goede en ware, kan zonder verklaring blijken. Dat gezegd wordt, dat Rebekka hem ter vrouw was en niet tot echtgenote, komt omdat tussen het redelijk goede en het uit het natuurlijke opgeroepen en Goddelijk gemaakte ware, geen huwelijk plaatsvindt, maar een verbond dat met het huwelijksverbond gelijkenis vertoont. Het Goddelijk huwelijk zelf, dat in de Heer is, is de vereniging van het Goddelijk Wezen met het Menselijk Wezen en van het Menselijk met het Goddelijk Wezen, zie nr. 2803. Dit is de reden, waarom Rebekka vrouw wordt genoemd en niet echtgenote.

3212. Dat de woorden ‘en Izaäk was getroost na zijn moeder’ de nieuwe staat betekenen, kan uit de betekenis van ‘troost ontvangen’ blijken, namelijk een nieuwe staat, want de staat van de vertroosting is een nieuwe staat en dat deze een vorige opvolgde, wordt aangeduid door de woorden ‘na zijn moeder’.

De nieuwe staat is de staat van de verheerlijking van het redelijke, zoals eerder ten aanzien van het goede, evenzo nu ten aanzien van het ware.

Het redelijke was verheerlijkt, toen het ten aanzien van beide Goddelijk was gemaakt.

Dat de Heer ten aanzien van het Menselijke nieuw werd gemaakt, dat wil zeggen, verheerlijkt, of wat hetzelfde is Goddelijk, kan niemand ooit begrijpen en dus ook niet geloven, die in wereldse en lichamelijke liefden is; hij weet geheel niet wat het geestelijke en het hemelse is en wil het zelfs niet eens weten.

Maar wie niet in wereldse en lichamelijke liefden is, kan dit gewaarworden, want hij gelooft dat de Heer één is met de Vader en dat van Hem al het heilige uitgaat en dus dat Hij Goddelijk is ook ten aanzien van het Menselijke; en wie gelooft, ontvangt op zijn wijze.

De staat van de verheerlijking van de Heer kan enigermate begrepen worden aan de hand van de staat van de wederverwekking van de mens, want de wederverwekking van de mens is een beeld van de verheerlijking van de Heer, zie nrs. 3043, 3138.

Wanneer de mens wordt wederverwekt, wordt hij geheel en al een ander en wordt nieuw; daarom ook wordt hij, wanneer hij wederverwekt is ‘wederom geboren’ en ‘opnieuw geschapen’ genoemd.

Dan is, hoewel hij hetzelfde gelaat en dezelfde spraak heeft, toch zijn gemoed niet hetzelfde; zijn gemoed is, wanneer hij is wederverwekt, hemelwaarts geopend en daarin woont de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste met het geloof.

Het is het gemoed dat tot een ander en nieuw mens maakt; de verandering van staat kan niet waargenomen worden in het lichaam van de mens, maar in zijn geest; het lichaam is slechts de bedekking van zijn geest; en wanneer dit wordt afgelegd, treedt zijn geest tevoorschijn en wel in een geheel andere vorm, wanneer hij wederverwekt is; hij bezit dan de vorm van de liefde en van de naastenliefde in onuitsprekelijke schoonheid, nr. 553, in plaats van de vorige vorm, die er een was van haat en wreedheid met een wanstaltigheid, die eveneens onuitsprekelijk is.

Hieruit kan blijken, wat de wederverwekte is of de wederom geborene of de opnieuw geschapene, namelijk een geheel ander en nieuw mens.

Uit dit beeld kan men enigszins beseffen, wat de verheerlijking van de Heer is.

Hij werd niet wederverwekt zoals een mens, maar Hij werd Goddelijk en wel krachtens de eigenlijke Goddelijke Liefde zelf.

Van welke aard Zijn vorm toen was, openbaarde zich aan Petrus, Jacobus en Johannes, toen het hun gegeven werd Hem te zien; niet met de ogen van het lichaam, maar met de ogen van de geest, namelijk dat Zijn aangezicht blonk als de zon, (Mattheüs 17:2) en dat dit Zijn Goddelijk Menselijke was, blijkt uit de stem die toen uit de wolk kwam, zeggende:

‘Deze is Mijn geliefde Zoon’, (Mattheüs vers 5).

Dat de Zoon het Goddelijk Menselijke is, zie nr. 2628.

Vervolg: Over de uitbeeldingen en overeenstemmingen

3213. In de geestenwereld bestaan ontelbare, bijna ononderbroken achtereenvolgende dingen van uitbeeldende aard, die vormen zijn van geestelijke en hemelse dingen, niet ongelijk aan die, welke in de wereld zijn.

Vanwaar deze komen is mij te weten gegeven door dagelijkse omgang met geesten en engelen.

Zij vloeien in uit de hemel en uit de voorstellingen en de spraak van de engelen daar; want de voorstellingen van de engelen en de daaruit voortvloeiende spraak, vertonen zich, wanneer zij neerdalen tot de geesten, uitbeeldend op verschillende wijze.

De rechtschappen geesten kunnen hieruit weten wat de engelen onderling bespreken, want binnenin de uitbeeldende dingen is het wezen van de engelen, dat, aangezien het de aandoening aandoet, innerlijk wordt waargenomen, ook ten aanzien van de hoedanigheid.

De voorstellingen en de spraak van de engelen kunnen op geen andere wijze voor de geesten vertoond worden, want een engelenvoorstelling bevat onbegrensd vele dingen boven de voorstelling van een geest en wanneer zij niet op uitbeeldende wijze werd gevormd en vertoond en daar zichtbaar worden door beelden, zou een geest er nauwelijks iets van verstaan, want het merendeel van die dingen is onuitsprekelijk.

Maar wanneer zij door vormen worden uitgebeeld, worden zij voor de geesten begrijpelijk ten aanzien van de meer algemene dingen.

En wat wonderlijk is, er is in de dingen die uitgebeeld worden, zelfs niet het allerkleinste, dat niet iets geestelijks en hemels uitdrukt, dat zich bevindt in de voorstelling van het engelengezelschap, waaruit het uitbeeldende neer vloeit.

3214. De uitbeeldende voorstellingen van geestelijke en hemelse dingen bestaan soms in een lange reeks met een tijdsduur van een of twee uur, in zo'n opeenvolgende orde, dat het wonderbaarlijk is.

Er zijn gezelschappen, waarin deze uitbeeldingen plaatsvinden en het werd mij gegeven, mij verscheidene maanden daarin te bevinden.

Maar deze uitbeeldingen zijn van dien aard dat het verscheidene bladzijden zou vullen indien ik er daarvan slechts één in de volgorde ervan zou vermelden en beschrijven.

Zij zijn zeer bekoorlijk, want voortdurend volgt iets nieuws en onverwachts het voorgaande op en dit net zolang totdat datgene wat uitgebeeld wordt, geheel volmaakt is; en wanneer alle dingen volmaakt zijn, is het veroorloofd ze alle met één ziening te beschouwen en dan wordt het tevens gegeven, gewaar te worden, wat elk ding afzonderlijk betekent.

Op deze wijze worden de goede geesten ook in de geestelijke en hemelse voorstellingen ingewijd.

3215. De uitbeeldende dingen die voor de geesten bestaan, zijn van een ongelooflijke verscheidenheid, niettemin zijn ze voor het merendeel gelijk aan de dingen die op aarde bestaan en in haar drie rijken; om te weten van welke aard zij zijn, zie wat eerder daarover is meegedeeld in de nrs. 1521, 1532, 1619-1622, 1623-1625, 1807, 1808, 1971, 1974, 1977, 1980, 1981, 2299, 2601, 2758.

3216. Opdat men nog beter zal weten, hoe het gesteld is met de uitbeeldende dingen in het andere leven, namelijk met die, welke in de geestenwereld verschijnen, dienen hier nog enige voorbeelden.

Wanneer er bij de engelen sprake is van leerstellige dingen van de naastenliefde en van het geloof, verschijnt soms in een lagere sfeer, waar zich een overeenstemmend gezelschap van geesten bevindt, de voorstelling van een stad of van steden, met paleizen daarin van zo'n architectonische kunst, dat het verbazingwekkend is, zodat men kan zeggen, het eigenlijke wezen van die kunst woont daar en komt daar vandaan; en tevens huizen van verschillend aanzien; en wat wonderbaarlijk is, in al deze en in elk van deze dingen is er niet het kleinste puntje of het kleinst zichtbare deeltje, dat niet iets uit de voorstelling en het gesprek van de engelen uitbeeldt.

Hieruit kan blijken, hoe ontelbaar vele dingen daarin besloten liggen en ook wat er aangeduid werd door de steden die de profeten zagen in het Woord; bijvoorbeeld wat er werd aangeduid door de heilige stad of het Nieuwe Jeruzalem, door de steden in het profetische Woord, namelijk de leerstellige dingen van de naastenliefde en van het geloof.

3217. Wanneer er bij de engelen sprake is van verstandelijke zaken, verschijnen in de geestenwereld onder hen of in de gezelschappen die overeenstemmen, paarden en wel naar grootte, vorm, kleur en houding overeenkomstig de voorstellingen, die de engelen over de verstandelijke dingen hebben; ook zijn deze paarden op verschillende wijze opgetuigd. Er is ook een plaats met een bepaalde diepte, een weinig naar rechts, die de woonplaats van de inzichtsvollen wordt genoemd, daar verschijnen voortdurend paarden; en wel om deze reden, omdat degenen die zich daar bevinden, over het verstandelijke in gedachten zijn; en wanneer de engelen van wie het gesprek over verstandelijke dingen handelt, in hun gedachten invloeden, worden paarden uitgebeeld.

Hieruit kon blijken, wat door de paarden die de profeten zagen, werd aangeduid, en tevens door de in het Woord vermelde paarden, namelijk de verstandelijke dingen, nrs. 2760-2762.

3218. Wanneer de engelen in de aandoeningen zijn en tevens daarover in gesprek, vallen dergelijke dingen in de lagere sfeer bij de geesten in diersoorten van uitbeeldende aard. Wanneer er sprake is van goede aandoeningen, vertonen zich schone, zachtaardige en nuttige dieren, zoals die in de uitbeeldende Goddelijke eredienst in de Joodse Kerk bij de offeranden gebruikgemaakt werden, zoals: lammeren, schapen, bokjes, geiten, rammen, bokken, kalveren, stieren, ossen; en al wat dan op het dier verschijnt, beeldt de een of andere eigenschap van hun gedachte uit, die aan de rechtschapen geesten ook gegeven wordt waar te nemen.

Hieruit kan blijken wat er werd aangeduid door de dieren in de ritens van de Joodse Kerk en wat door deze dieren, waar zij in het Woord vermeld staan, namelijk de aandoeningen, zie de nrs. 1823, 2179, 2180.

Het gesprek van de engelen over boze aandoeningen wordt echter uitgebeeld door afschuwelijke, wrede en onnuttige dieren, zoals: tijgers, beren, wolven, schorpioenen, slangen, muizen en dergelijke, zoals deze aandoeningen ook in het Woord daarmee worden aangeduid.

3219. Wanneer de engelen in gesprek zijn over de gedachten, over de voorstellingen en over de invloeiing, verschijnen in de geestenwereld als het ware vogels, gevormd overeenkomstig het onderwerp van hun gesprek.

Dit is de reden, waarom vogels in het Woord de redelijke dingen betekenen of die dingen die tot de gedachten behoren, nrs. 40, 745, 776, 991.

Eens kreeg ik vogels te zien, de een duister en wanstaltig, maar twee andere edel en schoon en toen ik ze zag, zie, daar stormden enige geesten in mij binnen met zo'n hevigheid, dat zij mijn zenuwen en beenderen deden sidderen.

Ik was van mening dat boze geesten toen, als herhaalde malen eerder, in mij binnendrongen, in een poging om mij te verderven; maar dat was niet zo.

Toen de siddering ophield en tevens de beroering van de geesten die mij bestormden, sprak ik met hen en vroeg wat toch het geval was.

Zij zeiden dat zij neergevallen waren uit een bepaald gezelschap van engelen, waarin werd gesproken over gedachten en de invloeiing en dat zij van mening waren, dat de dingen die tot de gedachte behoren, van buiten invloeien, te weten door middel van de uiterlijke zinnen, overeenkomstig de schijn.

Maar de hemelse gezelschappen waarin zij zich bevonden, waren van mening dat zij van binnen invloeien; en dat zij, omdat zij in het valse waren, van daar waren neergevallen; niet dat zij waren neergeworpen, want de engelen werpen niemand van zich neer, maar aangezien zij daarover in valsheid waren, vielen zij uit zichzelf van daar neer en dat dit de oorzaak was. Hierdoor werd mij te weten gegeven dat het gesprek in de hemel over de gedachten en de invloeiing, door vogels werd uitgebeeld, en het gesprek van degenen die in het valse zijn, door duistere en wanstaltige vogels; maar het gesprek van degenen die in het ware zijn, door edele en schone vogels.

Tevens werd ik daarin onderricht, dat alle dingen van de gedachte van binnen invloeien en niet van buiten, hoewel het wel zo schijnt; en er werd gezegd, dat het tegen de orde is, dat het latere invloeit in het eerdere of het grovere in het fijnere, dus dat het lichaam in de ziel zou invloeien.

3220. Wanneer bij de engelen het gesprek handelt over de dingen die tot het inzicht en de wijsheid behoren en over innerlijke gewaarwordingen en erkenningen, valt de invloeiing daarvan in de overeenstemmende gezelschappen van de geesten in dergelijke uitbeeldingen, zoals die zijn in het plantenrijk, in paradijzen, wijngaarden, wouden, weiden met bloemen en in verschillende bekoorlijkheden, die alle verbeelding van de mens te boven gaan. Dit is de reden, waarom de dingen die tot de wijsheid en het inzicht behoren, in het Woord beschreven worden door paradijzen, wijngaarden, wouden, weiden; en dat waar deze dingen worden vermeld, dergelijke zaken worden aangeduid.

3221. De gesprekken van de engelen worden soms door wolken aangeduid en door de vormen, kleuren, bewegingen en wisselingen van wolken; de bevestigende dingen van de waarheden door witte en klimmende wolken, de ontkennende door duistere en dalende wolken; de bevestigende dingen van het valse door donkere en zwarte wolken; eenstemmigheid en verdeeldheid door de verschillen in het samen groeperen en het splitsen van wolken en dit in een uitpansel zoals dat van de nachtelijke hemel.

3222. Verder worden ook de liefden en haar aandoeningen uitgebeeld door vlammen en wel met een onuitsprekelijke verscheidenheid; de waarheden worden echter uitgebeeld door middel van lichten en door ontelbare schakeringen van licht. Hieruit kan blijken, vanwaar het komt, dat in het Woord door vlammen de goedheden worden aangeduid die van de liefde zijn; en door lichten de waarheden die van het geloof zijn.

3223. Er zijn twee lichten waardoor de mens verlicht wordt: het licht van de wereld en het licht van de hemel.

Het licht van de wereld komt van de zon, het licht van de hemel komt van de Heer.

Het licht van de wereld is voor de natuurlijke of uiterlijke mens, dus voor die dingen die in hem zijn; en hoewel de dingen die daarin zijn, niet van dit licht schijnen te zijn, zijn zij het

toch, want niets kan door de natuurlijke mens begrepen worden, dan alleen door dergelijke dingen als in de zonnewereld bestaan en verschijnen en dus alleen, wanneer zij iets van een vorm hebben door het licht en de schaduw daar.

Alle voorstellingen van tijd en voorstellingen van ruimte die bij de natuurlijke mens zo belangrijk zijn, dat hij zonder die niet kan denken, zijn eveneens van het licht van de wereld. Maar het licht van de hemel is voor de geestelijke of innerlijke mens; het innerlijk gemoed van de mens, waar zich zijn verstandelijke voorstellingen bevinden, die onstoffelijk worden genoemd, zijn in dit licht.

De mens weet dit niet, hoewel hij zijn verstand ‘gezicht’ noemt en daaraan dus licht toeschrijft.

De reden hiervan is de volgende: dat hij zolang hij in wereldse en lichamelijke dingen is, slechts een gewaarwording heeft van zulke dingen als tot het licht van de wereld behoren, maar niet van zulke als tot het licht van de hemel behoren.

Het licht van de hemel komt van de Heer alleen en de gehele hemel is in dit licht.

Dit licht namelijk dat van de hemel is, is onmetelijk veel volmakter dan het licht van de wereld; de dingen die in het licht van de wereld één enkele straal maken, maken er in het licht van de hemel myriaden; in het licht van de hemel wonen inzicht en wijsheid.

Het is dit licht, dat invloeit in het licht van de wereld, dat in de uiterlijke of natuurlijke mens is en maakt dat hij op zinnelijke wijze de voorwerpen van de dingen waarneemt; wanneer dit licht niet invloede, zou de mens nooit enige gewaarwording hebben, want de dingen die in het schijnsel van de wereld zijn, ontlene daaraan het leven.

Tussen deze lichten of tussen de dingen die in het licht van de hemel en de dingen die in het licht van de wereld zijn, bestaat een overeenstemming, wanneer de uiterlijke of natuurlijke mens één uitmaakt met de innerlijke of de geestelijke mens, dat wil zeggen, die dan in het licht van de wereld bestaan, zijn uitbeeldend voor zulke dingen als in het licht van de hemel zijn.

3224. Het is verbazingwekkend dat de mens nog niet weet, dat zijn verstandelijk gemoed in een zeker licht is, dat geheel en al verschilt van het licht van de wereld; maar de gesteldheid is van dien aard, dat voor hen, die in het licht van de wereld zijn, het licht van de hemel als het ware duisternis is en voor hen die in het licht van de hemel zijn, het licht van de wereld als het ware duisternis is.

Dit komt hoofdzakelijk voort uit de liefden die de warmten van het licht zijn.

Degenen die in eigen- en wereldliefde zijn, dus alleen in de warmte van het licht van de wereld, worden uitsluitend door boosheden en valsheden aangedaan en dit zijn de dingen die de waarheden uitblussen die tot het licht van de hemel behoren; degenen echter die in de liefde tot de Heer en in de liefde jegens de naaste zijn, dus in de geestelijke warmte die tot het licht van de hemel behoort, worden aangedaan door goedheden en waarheden die de valsheden uitblussen; maar toch bestaat er bij hen overeenstemming.

De geesten die alleen in de dingen zijn die tot het licht van de wereld behoren en vandaar in valsheden vanuit boosheden, hebben in het andere leven weliswaar licht uit de hemel, maar een licht zoals een dwaallicht en zoals afstraalt van een vurige kool of van een brandend stuk hout; maar bij de nadering van het licht van de hemel wordt dit licht onmiddellijk gedoofd en wordt dikke duisternis.

Degenen die zich in dit licht bevinden, zijn in fantasieën en de dingen die zij in hun fantasieën zien, houden zij voor waarheden en ook zijn geen andere dingen voor hen waar.

Hun fantasieën zijn ook nauw verbonden met vuile en ontuchtige onderwerpen, waarin zij zich hoofdzakelijk verlustigen; zij denken dus als ijlen den en waanzinnigen.

Ten aanzien van de valsheden redeneren zij niet of iets wel zo is, maar bevestigen ze onmiddellijk, maar over de goedheden en waarheden redeneren zij voortdurend en dat eindigt in ontkenning.

Want de waarheden en de goedheden die van het licht van de hemel komen, vloeien in het innerlijke gemoed in, dat voor hen gesloten is; vandaar vloeit het licht in rondom en buiten dit gemoed en wordt van dien aard dat het alleen gewijzigd wordt door de valsheden die aan hen als waarheden toeschijnen.

De goedheden en waarheden kunnen niet erkend worden dan bij hen van wie het innerlijk gemoed geopend is, waarin van de Heer het licht invloeit en voor zoveel dit gemoed geopend is, worden deze goedheden en waarheden erkend.

Dit gemoed is alleen geopend bij hen die in de onschuld zijn, in de liefde tot de Heer en in de liefde jegens de naaste; niet echter bij hen, die in de waarheden van het geloof zijn, wanneer zij niet tevens in het goede van het leven zijn.

3225. Hieruit kan nu blijken, wat overeenstemming is en vanwaar die komt en verder wat uitbeelding is en vanwaar die komt; namelijk dat er overeenstemming is tussen de dingen die tot het licht van de hemel behoren, dat wil zeggen tussen de dingen die tot de innerlijke of geestelijke mens behoren en die welke tot de uiterlijke of natuurlijke mens behoren; en dat uitbeelding al datgene is, wat bestaat in de dingen die tot het licht van de wereld behoren, dat wil zeggen, al wat bestaat in de uiterlijke of natuurlijke mens ten opzichte van die dingen die tot het licht van de hemel behoren, dat wil zeggen, die uit de innerlijke of geestelijke mens zijn.

3226. Onder de uitnemende vermogens die de mens in zich heeft, hoewel hij dit niet weet en die hij in het andere leven, wanneer hij daarheen na de losmaking van het lichaam overgaat, met zich meedraagt, behoort dit: dat hij innerlijk gewaarwordt wat wordt aangeduid door de uitbeeldende dingen die in het andere leven verschijnen; en ook, dat hij met het zintuig van zijn gemoed in één ogenblik ten volle kan uitdrukken, wat hij in het lichaam niet kon uitdrukken in uren; en dit door middel van voorstellingen uit de dingen die tot het licht van de hemel behoren, bijgestaan en als het ware van vleugels voorzien door passende vormen, die uitbeeldend zijn voor het onderwerp van gesprek en die van dien aard zijn, dat zij niet beschreven kunnen worden.

En daar de mens na de dood in deze vermogens komt en het niet nodig heeft, dat hij daarover in het andere leven onderricht wordt, kan blijken, dat de mens in deze vermogens is, dat wil zeggen, dat deze in hem zijn, wanneer hij in het lichaam leeft, hoewel hij dit niet weet. Dat dit zo is, komt omdat er bij de mens een voortdurende invloeiing is door de hemel van de Heer; deze invloeiing is er een van geestelijk en hemelse dingen, die in zijn natuurlijke dingen vallen en zich daar op uitbeeldende wijze vertonen.

In de hemel bij de engelen wordt over niets anders gedacht dan over de hemelse en geestelijke dingen die tot het rijk van de Heer behoren; maar in de wereld bij de mens wordt nauwelijks over iets anders gedacht dan over lichamelijke en natuurlijke zaken die tot het rijk behoren waarin hij is en over de behoeften van het leven waarin hij verkeert.

En aangezien de geestelijke en hemelse dingen van de hemel die invloeien, zich op uitbeeldende wijze vertonen bij de mens in zijn natuurlijke dingen, blijven zij daarom ingeplant en is de mens daarin, wanneer hij de lichamelijke dingen aflegt en de wereldse dingen achterlaat.

3227. Aan het einde van het volgende hoofdstuk het vervolg over de uitbeeldingen en overeenstemmingen.

Einde van hoofdstuk 24.

‘Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.’ (Mattheüs 6:33).

GENESIS

VIJFENTWINTIGSTE HOOFDSTUK

3228. In dit hoofdstuk wordt gehandeld over de zonen van Abraham uit Ketoera en ook over de zonen van Ismaël, die genoemd worden; daarna over Izaäk en Rebekka, namelijk dat hun Ezau en Jakob geboren werden; en tenslotte, dat Ezau zijn eerstgeboorterecht aan Jakob verkocht voor een linzenmoes.

Eenieder kan zien, dat deze dingen van dien aard zijn, dat zij weliswaar de kerkgeschiedenis van die tijd dienen, maar slechts in geringe mate het geestelijk leven, waarvoor toch het Woord is.

Wat maakt het voor de mens uit wanneer hij weet wie de zonen van Abraham uit Ketoera waren en wie de zonen van Ismaël; en ook dat Ezau, vermoeid van de jacht, linzenmoes begeerde en dat Jakob zich daarmee toen op een listige manier het eerstgeboorterecht toe-eigende?

Eveneens in het volgende hoofdstuk, dat de herders van Abimelech met de herder van Izaäk twistten om de putten die zij gegraven hadden, bijna op dezelfde wijze als zij tevoren met de herders van Abraham getwist hadden, (Genesis 21); bovendien dat er op sommige plaatsen louter opsommingen van namen gegeven worden, zoals van de nakomelingen van Ezau, (Genesis 36) en zo ook in de verdere hoofdstukken.

Voor zover dit historische vermeldingen zijn, is er zo weinig Goddelijks in, dat men op geen enkele manier zou kunnen zeggen, dat dit Woord Goddelijk geïnspireerd werd ten aanzien van elk woord en zelfs ten aanzien van elke jota, dat wil zeggen, dat het van de Heer door de hemel werd neer gezonden tot de mens die het opschreef.

Want in alle dingen en in elk ding, dus niet ten aanzien van de historische vermeldingen – want deze zijn handelingen van die mensen – dan alleen krachtens de dingen die diep verborgen besloten liggen in de historische vermeldingen, die alle in het algemeen en in het bijzonder, over de Heer en over Zijn rijk handelen.

De historische vermeldingen van het Woord hebben dit uitzonderlijke voor op alle andere historische vermeldingen over het gehele aardrijk, dat zij dergelijke dingen bevatten.

3229. Indien het Woord naar de historische vermeldingen alleen, dat wil zeggen, slechts naar de uiterlijke of letterlijke zin, het Woord was, dan zouden alle historische vermeldingen die daarin staan, heilig zijn; en wat meer is, verscheidene personen die daar vermeld worden, zouden als heilig worden beschouwd en het zou kunnen gebeuren – zoals bij velen het geval is – dat zij als goden vereerd werden, omdat er over hen gehandeld wordt in het heiligste wat geschreven is; bijvoorbeeld degenen, die de ‘vaders’ worden genoemd, namelijk: Abraham, Izaäk en Jakob en na hen de vaders van de stammen, de twaalf zonen van Jakob en daarna David en verscheidene anderen, terwijl zij toch allen mensen waren en sommigen van hen zich slechts weinig bekommerden om de Goddelijk eredienst; en ik kan getuigen, dat bij hen hoegenaamd niets boven het gewone menselijke lot uitgaat en ook dat zij in de hemelen volslagen onbekend zijn.

Over hen en over hun staat in het andere leven zal, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders worden gesproken.

Hieruit kan nu duidelijk blijken, dat de uiterlijke of letterlijke zin van het Woord is alleen op grond van de innerlijke of geestelijke zin, die in deze en waaruit deze is.

GENESIS 25: 1- 34

1. *En Abraham voer voort, en nam een vrouw; en haar naam was Ketoera.*
2. *En zij baarde hem Zimran en Joksjan, en Medan en Midian, en Jisjbak en Sjoeach.*
3. *En Joksjan verwekte Scheba, en Dedan.*
En de zonen van Dedan waren de Asjoerieten, en de Letoesjieten, en de Leoemieten.
4. *En de zonen van Midian waren Efa, en Efer, en Henoch, en Abida, en Eldaä.*
Deze allen waren zonen van Ketoera.
5. *En Abraham gaf aan Izaäk alle dingen die hij had.*
6. *En aan de zonen der bijwijven, die Abraham had, gaf Abraham geschenken; en hij zond hen weg van bij Izaäk zijn zoon, terwijl hij nog leefde, oostwaarts naar het land van het oosten.*
7. *En deze zijn de dagen der jaren der levens van Abraham, welke hij geleefd heeft, honderd jaren, en zeventig jaren, en vijf jaren.*
8. *En Abraham gaf de geest en stierf in goede ouderdom, oud en verzadigd; en hij werd tot zijn volken verzameld.*
9. *En Izaäk en Ismaël, zijn zonen, begroeven hem in de spelonk van Machpelah, in het veld van Efron, de zoon van Zochar, de Chittiet, welke over de aangezichten van Mamre is.*
10. *Het veld dat Abraham van de zonen Cheths gekocht had; aldaar is Abraham begraven en Sarah zijn echtgenote.*
11. *En het geschiedde na de dood van Abraham, en God zegende Izaäk, zijn zoon; en Izaäk woonde bij de bron van Lachai Roï.*

12. *En deze zijn de geboorten van Ismaël, de zoon van Abraham, die Hagar, de Egyptische, de dienstmaagd van Sarah, Abraham gebaard heeft.*
13. *En deze zijn de namen der zonen van Ismaël, in hun namen, naar hun geboorten: de eerstgeborene van Ismaël, Nevajot en Kedar en Adbeël en Mibsam.*
14. *En Misjma en Doema en Masa.*
15. *Chadad en Tema, Jetoer, Nafiesj en Keedma.*
16. *En deze zijn de zonen van Ismaël en deze zijn hun namen, in hun dorpen en in hun kastelen; twaalf vorsten van hun volken.*
17. *En deze zijn de jaren der levens van Ismaël, honderd jaren en dertig jaren en zeven jaren; en hij gaf de geest en stierf en hij werd verzameld tot zijn volken.*
18. *En zij verbleven van Chavila tot Sjoer toe, hetwelk is over de aangezichten van Egypte, daar gij komt naar Asjoer; hij viel over de aangezichten van al zijn broederen.*

19. *En deze zijn de geboorten van Izaäk, de zoon van Abraham; Abraham verwekte Izaäk.*
20. *En Izaäk was een zoon van veertig jaren, als hij Rebekka, de dochter van Betoeël, de Aramiet, uit Paddan Aram, de zuster van Laban, de Aramiet, zich tot vrouw nam.*
21. *En Izaäk bad tot Jehovah ter oorzake van zijn vrouw, want zij was onvruchtbaar; en Jehovah liet zich van hem verbidden en Rebekka, zijn vrouw, ontving.*

22. *En de zonen stieten zich samen in het midden van haar; en zij zei: Indien het zo is, tot wat ben ik dit; en zij ging om Jehovah te vragen.*
 23. *En Jehovah zei tot haar: Twee natiën zijn in uw baarmoeder en twee volken zullen gescheiden worden uit uw ingewanden; en het ene volk zal op het andere volk de overhand hebben en de oudere zal de jongere dienen.*
 24. *En haar dagen werden vervuld om te baren, en zie, tweelingen waren in haar baarmoeder.*
 25. *En de eerste ging uit, hij was geheel rood, als een haren kleed; en zij noemden zijn naam Ezau.*
 26. *En daarna ging zijn broeder uit en zijn hand hield Ezaus hiel en hij noemde zijn naam Jakob. En Izaäk was een zoon van zestig jaren als zij hen baarde.*
-
27. *En de knapen wiesen op, en Ezau was een man, kundig in de jacht, een man des velds; en Jakob een volkomen man, wonende in tenten.*
 28. *En Izaäk had Ezau lief, want de jacht was in zijn mond; en Rebekka had Jakob lief.*
 29. *En Jakob kookte een moes; en Ezau kwam van het veld en hij was moede.*
 30. *En Ezau zei tot Jakob: Laat mij, ik bid u slorpen van het rode, dit rode, want ik ben moede; daarom noemde hij zijn naam Edom.*
 31. *En Jakob zei: Verkoop mij vandaag nog uw eerstgeboorterecht.*
 32. *En Ezau zei: Zie, ik ga sterven en waartoe is mij dit, een eerstgeboorterecht.*
 33. *En Jakob zei: Zweer mij vandaag nog; en hij zwoer hem; en hij verkocht aan Jakob zijn eerstgeboorte.*
 34. *En Jakob gaf aan Ezau brood en het linzenmoes; en hij at en hij dronk en hij stond op en hij ging; en Ezau verachtte de eerstgeboorte.*

INHOUD

3230. In dit hoofdstuk wordt in de innerlijke zin gehandeld, ten eerste: over het geestelijk rijk van de Heer en over de afleidingen ervan, vers 1,2,3,4.

Dat het gescheiden was van het hemelse rijk van de Heer, vers 5,6.

Dat het uitbeeldende voor de Heer door Abraham geëindigd was, vers 7,8.

En dat het uitbeeldende voor de Heer door Izaäk en Ismaël begon, vers 9,10,11.

3231. Ten tweede wordt gehandeld over de geestelijke Kerk, die wordt uitgebeeld door Ismaël en over de afleidingen ervan, vers 12 tot en met 8.

3232. Ten derde wordt gehandeld over de ontvangenis en het ontstaan van het Goddelijk Natuurlijke, te weten van het goede: Ezau en ten aanzien van het ware: Jakob, vers 19 tot en met 25.

3233. Ten vierde wordt gehandeld over de voorrang van het goede en het ware in de Kerk, vers 26 tot en met 34.

DE INNERLIJKE ZIN

3234. vers 1. *En Abraham voer voort, en nam een vrouw; en haar naam was Ketoera.*

Abraham voer voort en nam een vrouw, betekent de tweede staat van de Heer, die Abraham uitbeeldt; Abraham en Sarah beeldden de Heer uit ten aanzien van het Goddelijk hemelse; Abraham en Ketoera, beeldden de Heer uit ten aanzien van het Goddelijk geestelijke; dus Abraham hier de Heer ten aanzien van het geestelijk Goddelijk Goede en zijn vrouw het aan dit Goede toegevoegde Goddelijk Ware; en haar naam was Ketoera, betekent het wezen van dit Goddelijk Ware.

3235. Dat de woorden ‘Abraham voer voort en nam een vrouw’ de tweede staat van de Heer betekenen, die Abraham uitbeeldt en dat Abraham en Sarah de Heer uitbeeldden ten aanzien van het Goddelijk hemelse en Abraham en Ketoera ten aanzien van het Goddelijk geestelijke, blijkt uit wat tot dusver over Abraham en zijn echtgenote Sarah is gezegd en aangetoond en uit de dingen die hier over Abraham en Ketoera worden vermeld.

Maar daar er gezegd wordt, dat Abraham hier de tweede staat van de Heer uitbeeldt en dat Abraham en Sarah de Heer uitbeeldden ten aanzien van het Goddelijk hemelse, maar Abraham en Ketoera de Heer ten aanzien van het Goddelijk geestelijke, moet men weten, wat het Goddelijk hemelse en wat het Goddelijk geestelijke is.

Het Goddelijk hemelse en het Goddelijk geestelijke gedragen zich overeenkomstig degenen die het Goddelijke van de Heer ontvangen, want de Heer verschijnt aan eenieder naar de aard van hem die ontvangt, zoals blijken kan uit wat in de nrs. 1838, 1861 is gezegd en het komt duidelijk hierin uit, dat de Heer aan de hemelen op een bepaalde wijze verschijnt, maar aan de geestelijken op een andere wijze; want aan de hemelen verschijnt Hij als Zon, aan de geestelijken echter als Maan, omdat zij in de geestelijke liefde zijn, dat wil zeggen, in de liefde jegens de naaste.

Het onderscheid is als dat tussen het licht van de zon overdag en het licht van de maan 's nachts; en ook als het onderscheid tussen de warmte van beide, waardoor de natuur ontkiemt.

Het is dit, wat bedoeld wordt in het eerste hoofdstuk van Genesis met deze woorden, ‘*En God maakte de twee grote lichten, het grote licht tot heerschappij des daags en het kleine licht tot heerschappij des nachts*’, (Genesis 16).

Het rijk van de Heer is, in het algemeen genomen, hemels en geestelijk, dat wil zeggen, het bestaat uit hemelen en geestelijken.

En omdat het Goddelijke van de Heer aan de hemelen als hemels verschijnt en aan de geestelijken als geestelijk, komt het, dat gezegd wordt, dat Abraham en Sarah de Heer uitbeeldden ten aanzien van het Goddelijk hemelse en Abraham en Ketoera ten aanzien van het Goddelijk geestelijke.

Maar aangezien het nauwelijks iemand bekend is, wat het hemelse en wat het geestelijke is en ook wie hemelen en wie geestelijken zijn, zie wat daarover eerder is gezegd en aangetoond, namelijk wat het hemelse en wat het geestelijke is, in de nrs. 1155, 1577, 1824, 2048, 2184, 2227, 2507; wie hemelen en wie geestelijken zijn, de nrs. 2088, 2669, 2708, 2715.

Dat de hemelse mens een gelijkenis van de Heer is en het goede uit liefde doet en dat de geestelijke mens een beeld van de Heer is en het goede uit geloof doet, nrs. 50-52, 1013.

Dat de hemelen het ware uit het goede innerlijk gewaarworden en dat zij nooit over het ware redeneren, nrs. 202, 337, 607, 895, 1121, 2715.

Dat bij de hemelse mens het goede in zijn wilsdeel wordt gezaaid, maar bij de geestelijke mens in zijn verstandsdeel en dat in dit deel bij de geestelijken een nieuwe wil wordt geschapen, nrs. 863, 875, 895, 897, 927, 1023, 1043, 1044, 2256.

Dat de hemelsen door het goede zelf onbegrensde dingen zien, maar dat de geestelijken, omdat zij er over redeneren of iets al dan niet zo is, niet kunnen komen tot aan de eerste grens van het licht van eerder genoemden, nr. 2718.

Dat de geestelijken betrekkelijk in het duister zijn, nrs. 1043, 2708, 2715.

Dat de Heer in de wereld kwam om de geestelijken te behouden, nrs. 2661, 2716, 2833, 2834.

3236. Dat Abraham hier de Heer uitbeeldt ten aanzien van het geestelijk Goddelijk Goede en zijn vrouw ten aanzien van het aan dit Goede toegevoegde Goddelijk Ware, kan blijken uit wat eerder over echtgenoot en echtgenote is gezegd, namelijk dat de echtgenoot het goede uitbeeldt en de echtgenote het ware, zoals eerder Abraham en Sarah, nrs. 1468, 1901, 2063, 2065, 2172, 2173, 2198, 2904 en zoals in het voorgaande hoofdstuk Izaäk en Rebekka, nr. 3077.

Dat de echtgenoot het goede uitbeeldt en de echtgenote het ware, komt omdat de Kerk met een huwelijk wordt vergeleken en ook het huwelijk is van het goede en het ware.

Het goede is datgene wat de echtgenoot uitbeeldt, daar het in de eerste plaats is; maar het ware is wat de echtgenote uitbeeldt, daar het in de tweede plaats is.

Daarom ook wordt de Heer in het Woord: Bruidegom, Man, Echtgenoot, genoemd, en de Kerk: Bruid, Vrouw, Echtgenote.

Wat het geestelijk goede is en het aan dit goede toegevoegde geestelijk ware, kan blijken uit de hiervoor aangehaalde plaats, nr. 3125.

Het geestelijk goede bij de mens is in het algemeen dat, wat het goede van het geloof wordt genoemd en dit is niets anders dan de liefde jegens de naaste, maar opdat het naastenliefde zal zijn, moet het uit de nieuwe wil komen, waarmee de geestelijke mens begiftigd werd door de Heer; het aan dit goede toegevoegde geestelijk ware, is dat wat het ware van het geloof wordt genoemd en dit is niets anders dan datgene wat eerst de naastenliefde beschouwt als einddoel ter wille waarvan het daar is en daarna als het beginsel waaruit het voortkomt; maar opdat het voor de geestelijke mens het ware van het geloof zal zijn, of het geloof, moet het uit het nieuwe verstand komen, waarmee hij door de Heer begiftigd werd; en het nieuwe verstand moet zijn licht hebben van de nieuwe wil.

3237. Dat de woorden ‘en haar naam was Ketoera’ het wezen van dit Goddelijk ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de naam, namelijk de hoedanigheid en van met name noemen, namelijk de hoedanigheid kennen, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009. Daar echter op het Goddelijke niet de hoedanigheid maar het Zijn betrekking heeft, wordt hier door de naam het wezen aangeduid en wel het wezen van het Goddelijk Ware, hetgeen hier wordt aangeduid door ‘haar’, namelijk van de vrouw.

Dat de vrouw hier het Goddelijk ware is, zie men hiervoor in nr. 3236.

Hieruit blijkt duidelijk, wat Ketoera in het algemeen behelst.

3238. vers 2,3,4.

En zij baarde hem Zimran en Joksjan en Medan en Midian en Jisjbak en Sjoeach.

En Joksjan verwekte Scheba en Dedan.

En de zonen van Dedan waren de Asjoerieten en de Letoesjieten en de Leoemieten.

En de zonen van Midian waren Efa en Efer en Henoch en Abida en Eldaä.

Deze allen waren zonen van Ketoera.

Zij baarde hem Zimran en Joksjan en Medan en Midian en Jisjbak en Sjoeach, beeldt de algemene erfdelen van het geestelijk rijk van de Heer in de hemelen en op aarde uit; en Joksjan verwekte Scheba en Dedan, betekent de afleidingen van het eerste erfdeel; en de zonen van Dedan waren de Asjoerieten en de Letoesjieten en de Leoemieten, betekent de afleidingen van het tweede erfdeel; en de zonen van Midian waren Efa en Efer en Henoch en

Abida en Eldaä, betekent de afleidingen van het derde erfdeel; deze allen waren zonen van Ketoera, betekent ten aanzien van de daaruit voortvloeiende leerstellige dingen en erdiensten.

3239. Dat de woorden ‘zij baarde hem Zimran en Joksjan en Medan en Midian en Jisjbak en Sjoeach’ de algemene erfdelen van het geestelijk rijk van de Heer in de hemelen en op aarde uitbeelden, kan niet zozeer uit het Woord blijken, omdat geen anderen van hen vermeld worden dan Midian, waarover hierna.

Evenwel kan het hieruit vaststaan, dat alle personen, die ook maar in het Woord genoemd worden, iets uitbeelden, zoals voldoende blijken kan uit al diegenen die tot dusver, vanaf het eerste hoofdstuk van Genesis, vermeld zijn.

Dat de namen, zowel van personen als van koninkrijken en van provincies en steden, in de innerlijke zin van het Woord dingen betekenen, zie de nrs. 768, 1224, 1264, 1876, 1888 en herhaaldelijk elders, waar dit in het bijzonder uit het Woord bevestigd wordt.

Dat geen van dezen, behalve Midian elders in het Woord vermeld worden, komt omdat zij uit de zonen van het oosten zijn, waarover hier en daar in het Woord gehandeld wordt en dat zij in het algemeen diegenen betekenen die van het geestelijk rijk van de Heer zijn, zal men hierna in vers 6 van dit hoofdstuk zien.

Dat de zonen van Abraham uit Ketoera dit uitbeelden, blijkt hieruit, dat Abraham en Ketoera de Heer uitbeelden ten aanzien van het Goddelijk geestelijke, namelijk Abraham de Heer ten aanzien van het geestelijk Goddelijk Goede en Ketoera ten aanzien van het met dat goede verbonden geestelijk Goddelijk ware, waarover kort hiervoor in de nrs. 3235, 3236.

Hieruit volgt, dat hun zonen de algemene erfdelen uitbeelden van het rijk, dat uit het Goddelijk Geestelijke van de Heer voortkomt.

Zij worden algemene erfdelen genoemd, omdat het rijk van de Heer wordt uitgebeeld door de aarde, die bij erfdelen wordt verdeeld onder hen, aan wie zij gegeven wordt tot een erfelijke bezitting, zoals het land Kanaän aan de zonen Israëls.

Er zijn in het algemeen twaalf erfdelen, want door twaalf worden alle dingen van de naastenliefde en van het daaruit voortvloeiende geloof aangeduid, die tot het rijk van de Heer behoren, waarover hierna in vers 16; hier zijn het er echter zes, dus het halve aantal, maar het halve aantal houdt hetzelfde in als het geheel, want vermenigvuldiging en deling veranderen een zelfde ding niet wat het wezenlijke betreft, als maar hetzelfde daarin ligt opgesloten.

3240. Dat de woorden ‘en Joksjan verwekte Scheba en Dedan’ de afleidingen van het eerste erfdeel betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Joksjan en van zijn zonen Scheba en Dedan, waarover in wat volgt.

Daar hier louter namen voorkomen en daarmee de staten en afleidingen van de geestelijke Kerk van de Heer worden aangeduid, moet gezegd worden, hoe het daarmee in het algemeen gesteld is.

De hemelse Kerk verschilt hierin van de geestelijke Kerk, dat zij die van de hemelse Kerk zijn en hemelsen worden genoemd, in de liefde zijn, namelijk in het goede en ware daarvan; maar zij die van de geestelijke Kerk zijn en geestelijken worden genoemd, zijn in het geloof, namelijk in het goede en ware daarvan.

Het goede dat de hemelsen hebben, behoort tot de liefde tot de Heer en het ware dat zij hebben behoort tot de liefde jegens de naaste.

Het goede echter dat de geestelijken hebben, behoort tot de naastenliefde jegens de naaste en het ware dat zij hebben, behoort tot het geloof, voor zover dit ware de leer ten aanzien van de naastenliefde is.

Hieruit kan blijken, dat het geestelijk rijk van de Heer zowel als Zijn hemels rijk, het goede en ware heeft, maar met veel verschil.

Verder moet men weten, dat degenen die in deze rijken zijn, onderling onderscheiden worden door het goede en ware, want er zijn er die meer in het goede, anderen die meer in het ware zijn; hieruit nu komen de afleidingen voort, namelijk de afleidingen van het goede en de afleidingen van het ware.

Het zijn de afleidingen van het goede in het geestelijk rijk van de Heer, die worden uitgebeeld door de zonen van Joksjan, waarover in dit vers gehandeld wordt; maar het zijn de afleidingen van het ware daar, die worden uitgebeeld door de zonen van Midian, waarover in het volgende vers.

Daar er nu twee klassen van geestelijken zijn, namelijk diegenen die meer in het goede en diegenen die meer in het ware zijn, hebben zij daarom tweërlei leerstellige dingen, namelijk leerstellige dingen van de naastenliefde en leerstellige dingen van het geloof; de leerstellige dingen van de naastenliefde voor hen die in het goede van het geloof zijn en hier worden aangeduid door de zonen van Joksjan, maar de leerstellige dingen van het geloof, dus zij die in het ware van het geloof zijn worden door de zonen van Midian aangeduid.

Scheba en Dedan zijn diegenen die de eerste klasse uitmaken, dat wil zeggen die in het geestelijk rijk van de Heer in het goede van het geloof zijn en de leerstellige dingen van de naastenliefde hebben..

Vandaar worden door Scheba en Dedan de erkenningen van hemelse dingen aangeduid, of wat hetzelfde is, zij die in de erkenningen van de hemelse dingen zijn, dat wil zeggen, zij die in de leerstellige dingen van de naastenliefde zijn, want de leerstellige dingen zijn de erkenningen, en het hemelse dat de geestelijke mens heeft, behoort tot de naastenliefde.

Dat Scheba en Dedan dezen zijn, werd in het eerste deel aangetoond, nrs. 117, 1168, 1171, 1172, maar daar zijn Scheba en Dedan de achterkleinzonen van Cham en worden zij de zonen van Rama genoemd.

Maar men moet weten dat Cham, evenals ook Jafet en Sem, nooit bestaan hebben, maar dat zij, die tot de Kerk na de vloed, Noach genaamd, behoorden, onderscheiden werden in drie klassen ten aanzien van de goedheden en waarheden; deze klassen werden genoemd in de nrs. 736, 1062, 1065, 1140, 1141, 1162 en nog hier en daar elders.

Toch waren er natiën, die zo genoemd werden, maar zij kwamen uit anderen voort, zoals hier duidelijk blijkt, dat Scheba en Dedan voortkwamen uit Joksjan, de zoon van Abraham uit Ketoera.

Dat Scheba diegenen zijn die in de erkenningen zijn van de hemelse dingen, dus in het goede van het geloof, blijkt uit de in nr. 117, 1171 aangehaalde plaatsen; en dat Dedan een soortgelijke betekenis heeft, uit de in nr. 1172 aangehaalde plaatsen en verder ook uit het volgende bij Jesaja: *‘De profetie aangaande Arabië: In het woud van Arabië zult gijlieden overnachten, benden van Dedanieten; komt de dorstige tegemoet met wateren; gij inwoners des lands van Tema, bejegen met zijn brood de zwerver; want zij zullen zwerven voor de zwaarden, voor het uitgetrokken zwaard’*, (Jesaja 21:13,14); in het woud overnachten, staat voor verlaten worden ten aanzien van het goede, want Arabië zijn degenen die in de hemelse dingen zijn, dat wil zeggen die in de goedheden van het geloof zijn; hier wil ’in het woud overnachten’ zeggen, niet langer in de goedheden zijn, vandaar verlaten, hetgeen ook beschreven wordt door ‘zwerven voor de zwaarden, voor het uitgetrokken zwaard’.

De hemelse dingen, dat wil zeggen de goedheden van het geloof, of wat hetzelfde is, de werken van de naastenliefde, die zij hebben, worden aangeduid door ‘de dorstige wateren tegemoet dragen, en met brood de zwerver bejegenen’.

Bij Jeremia: *‘Ik nam de beker van de hand van Jehovah en ik gaf te drinken al de natiën, tot welke Jehovah mij gezonden had, Jeruzalem en de steden van Jehudah en haar koningen en haar vorsten, om die over te geven aan verlaten; Farao, de koning van Egypte en zijn knechten en zijn vorsten en al zijn volk; alle koningen van Tyrus en alle koningen van Sidon; Dedan en Tema en Bus en allen die aan de hoek afgesneden zijn; alle koningen van Simri en alle koningen van Elam en alle koningen van Medië; en alle koningen van het noorden’*,

(Jeremia 25:17-19, 22,23,25,26); hier wordt eveneens over de verlaten van de geestelijk Kerk gehandeld en de verschillende dingen van die Kerk worden in volgorde opgesomd en aangeduid door: Jeruzalem, de steden van Jehudah, Egypte, Tyrus, Sidon, Dedan, Tema, Bus, Simri, Elam, Medië.

Bij Ezechiël: *‘Scheba en Dedan en de kooplieden van Tharschisch en al hun jonge leeuwen zullen tot u zeggen: Komt gij, om buit te buiten, hebt gij uw vergadering vergaderd om roof te roven, om zilver en goud weg te voeren, om vee en have weg te nemen, om een grote buit te buiten’*, (Ezechiël 38:13); hier wordt over Gog gehandeld, door wie de van de innerlijke gescheiden uiterlijke eredienst wordt aangeduid, die afgodisch is, nr. 1151; Scheba en Dedan staan voor de innerlijke dingen van de eredienst, namelijk voor de goedheden van het geloof; Tharschisch voor de overeenstemmende uiterlijke eredienst: zilver, goud, vee, buit – die Gog, of de van de innerlijke gescheiden uiterlijke eredienst wil wegnemen – zijn de erkenningen van het goede en ware waarvoor zij strijden en welke diegenen verdedigen, die Scheba en Dedan zijn, waarom zij jonge leeuwen worden genoemd.

In de eigenlijke zin zijn Scheba diegenen die in de erkenningen van het goede zijn, Dedan diegenen, die in de erkenningen van het ware uit het goede zijn.

3241. Dat de woorden ‘en de zonen van Dedan waren de Asjoerieten en de Letoesjieten en de Leoemieten’ de afleidingen van het tweede erfdeel betekenen, kan blijken uit de uitbeelding van Dedan, namelijk diegenen die in het goede van het geloof zijn, eigenlijk diegenen die in het ware van het geloof uit het goede zijn, nr. 3240 aan het einde; dat het de afleidingen uit het tweede erfdeel zijn, blijkt duidelijk.

Het zijn voornamelijk de waarheden van het geloof uit het goede die door deze drie worden aangeduid.

Wat echter door elk wordt aangeduid, kan weliswaar gezegd worden, maar niet elders door het Woord bevestigd worden, want zij worden niet verder vermeld.

In het rijk van de Heer zijn ontelbare verscheidenheden ten aanzien van de goedheden en waarheden, niettemin wordt uit deze ontelbare verscheidenheden één hemel gevormd; want er zijn zoveel verscheidenheden, dat nooit het ene gezelschap volledig gelijk is aan het andere, dat wil zeggen, in hetzelfde goede en ware; zie de nrs. 684, 685, 690.

De eenheid daar bestaat uit tal van verscheidenheden, dermate door de Heer gerangschikt, dat zij samenstemmen en de samenstemming of harmonie van vele ervan wordt door de Heer zo aangebracht, dat alle zich naar hem richten, nr. 551.

Het is hiermee gesteld als met de organen, leden en ingewanden van het lichaam, waarvan er geen enkele geheel gelijk is aan het andere, maar zij zijn alle onderling verschillend en maken toch één uit en wel hierdoor, dat zij zich alle richten naar de éne ziel en door middel daarvan naar de hemel en zo dus naar de Heer; want al wat niet met de Heer in verband staat, is niets. Hieruit kan blijken, dat de verscheidenheden van het ware en het goede in soorten ontelbaar zijn; maar de geslachten daarvan en wel de meest algemene, die de geestelijke Kerken zijn, worden aangeduid door deze zonen en kleinzonen van Abraham.

Daar degenen die van de geestelijke Kerk zijn, geen innerlijke gewaarwording hebben zoals degenen hebben die van de hemelse Kerk zijn, ten aanzien van wat het goede en het ware is, maar die dingen als waarheden erkennen die zij geleerd hebben, zijn zij er voortdurend over in strijd en redeneren zij of iets zo is; en eenieder blijft in die leerstelling en noemt datgene waar, welke tot zijn Kerk behoort.

Vandaar zijn er zoveel verscheidenheden; bovendien maken zeer velen gevolgtrekkingen over de goedheden en waarheden door schijnbaarheden en begoochelingen, de een al anders dan de ander, maar niemand uit enige innerlijke gewaarwording, ja zelfs weten zij niet eens wat innerlijke gewaarwording is.

Aangezien hun verstand zo in het duister is ten aanzien van de goedheden en waarheden van het geloof, is het niet te verwonderen, dat er verdeeldheid heerst omtrent het meest wezenlijke

van alle dingen van het geloof, namelijk omtrent het Goddelijke, het Menselijke en het uitgaand Heilige van de Heer.

De hemelsen worden innerlijk gewaar, dat zij niet drie zijn maar Eén; de geestelijken blijven echter in de voorstelling van drie, terwijl zij willen denken dat zij Eén zijn.

Wanneer er dus zo over het allerwezenlijkste verdeelde meningen heersen, kan het duidelijk zijn, dat de verscheidenheden en verschillen van de leerstellige zaken ontelbaar zijn.

Hieruit kan men weten vanwaar de afleidingen komen, die worden aangeduid door degenen die hier worden genoemd.

Maar ook al zijn er zoveel verscheidenheden en verschillen van leerstellige zaken of zoveel afleidingen, toch vormen zij tezamen één Kerk, wanneer allen de naastenliefde als het wezenlijke van de Kerk erkennen, of wat hetzelfde is, wanneer zij het leven beschouwen als het einddoel van de leer, dat wil zeggen, wanneer zij nagaan hoe de mens van de Kerk leeft en niet zozeer hoe hij voelt, want in het andere leven wordt eenieder door de Heer begiftigd met een erfdeel overeenkomstig het goede van het leven en niet overeenkomstig het ‘van het goede van het leven gescheiden ware’ van de leer.

3242. Dat de woorden ‘en de zonen van Midian waren Efa en Efer en Henoch en Abida en Eldaa’ de afleidingen van het derde erfdeel betekenen, kan blijken uit de uitbeelding van Midian, namelijk diegenen die in het ware van het geloof zijn, waarover hierna; en daar zij die in het ware van het geloof zijn, Midian zijn, volgt hieruit, dat de zonen daarvan de afleidingen zijn.

Met hen die in het ware van het geloof zijn, is het als volgt gesteld: in het rijk van de Heer wordt niemand toegelaten dan alleen hij die in het goede van het geloof is, want het goede van het geloof behoort tot het leven, en het leven van het geloof blijft, echter niet de leer van het geloof dan alleen voor zoveel deze één uitmaakt met het leven; niettemin zijn zij die in het ware van het geloof zijn – dat wil zeggen die het geloof belijden en dit wezenlijk noemen, omdat zij het zo geleerd hebben – en toch in het goede van het leven zijn, dat wil zeggen die in hun hart christenen zijn en niet alleen met de mond, in het geestelijk rijk van de Heer.

Want eenieder kan gemakkelijk overtuigd worden dat het geloof het wezenlijke is, wanneer hij zo door zijn leermeesters is onderwezen en hem in zijn vroegste kindertijd deze mening is ingegeven; en omdat zij, die de roep van de grootste geleerdheid genieten en de voorgangers zo spreken, zijn sommigen van hen bevreesd om over het goede van het leven te spreken, omdat hun leven hen verdoemt en ook om deze reden, omdat de dingen die tot het geloof behoren, waarneembaar invloeden, maar de dingen die tot de naastenliefde behoren niet zozeer.

Daarom zijn zij die in het ware van het geloof zijn en toch in het goede van het leven, diegenen die Midian worden genoemd; maar de waarheden waarnaar zij leven, zijn de zonen van Midian.

Zoals degenen die in het ware van het geloof zijn, verbonden met het goede daarvan, Midian zijn, evenzo zijn het ook in de tegenovergestelde zin diegenen, die in het valse zijn, vanwege, dat zij het goede van het leven niet hebben, zoals uit de volgende plaatsen kan blijken, bij Jesaja: *‘Een hoop kamelen zal u bedekken, de dromedarissen van Midian en Efa; zij allen uit Scheba zullen komen; goud en wierook zullen zij aanbrenge en zij zullen de lofprijzingen van Jehovah boodschappen’*, (Jesaja 60:6) waar over het geestelijk rijk van de Heer wordt gehandeld; de dromedarissen van Midian en Efa staan voor de leerstellige dingen; de leerstellige dingen van het goede zijn het goud, de leerstellige dingen van het ware zijn de wierook; beide zijn de lofprijzingen van Jehovah.

Hieruit blijkt ook duidelijk wat Efa betekent.

Dat door de Midianieten, die Jozef uit de kuil ophieven en hem verkochten aan de Ismaëlieten en in Egypte aan Potifar, (Genesis 37:27,36) diegenen worden aangeduid die in het ware van

het eenvoudig goede zijn, zal men door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in wat volgt bij de genoemde verzen zien.

Dat door Midian ook diegenen worden aangeduid die in het valse zijn, omdat zij de goedheden van het leven niet hebben, kan blijken uit wat over Midian bij Mozes wordt gezegd, namelijk dat ‘de oudsten van Moab en de oudsten van Midian met de waarzeggingen in de hand tot Bileam kwamen en tot hem de woorden van Balak spraken’, (Numeri 22:4,7 e.v.).

Moab staat in de goede zin voor hen die in het natuurlijk goede zijn en zich gemakkelijk laten verleiden, maar in de tegenovergestelde zin voor hen die de goedheden verkrachten, nr. 2468; Midian in de goede zin voor hen, die zoals gezegd, in het ware van het eenvoudig goede zijn en zich gemakkelijk laten overreden; in de tegengestelde zin, zoals hier, voor degenen die de waarheden vervalsen; de vervalsingen worden aangeduid door de waarzeggingen in de hand en de handelingen uit de valsheden daarmee, dat zij naar Bileam zenden tegen de zonen Israëls, die de goedheden zijn en de daaruit voortvloeiende waarheden van het geloof.

De hoererijen van de zonen Israëls met de vrouwen van de Midianieten, waardoor een plaag ontstond, die daarmee werd opgehouden, dat Pinchas de Midianietische en de man van Israël doorstak in de hoerenwinkel, (Numeri 25:6-8 e.v.) betekenen iets dergelijks, want door hoererijen werden de vervalsingen van het ware uitgebeeld, nrs. 2466, 2729.

En aangezien het de vervalsingen van het ware zijn, die in de innerlijke zin door hoererijen worden aangeduid, ‘*versloegen op bevel twaalf duizend uit de zonen Israëls de Midianieten, doodden hun koningen en al het mannelijke en de vrouwen, die zij in gevangenschap geleid hadden, die een man bekend hadden en verdeelden onder elkaar de buit*’, (Numeri 25:16,17; 31:1 tot het einde).

Dat zij twaalf duizend waren, kwam omdat twaalf alle dingen van het geloof betekenden, nrs. 577, 2089, 2129, 2130, waardoor de valsheden vernietigd worden.

De koningen die zij doodden zijn de valsheden, eveneens het mannelijke; de vrouwen die een man bekend hadden, zijn de aandoeningen van het valse; de buit, te weten goud, zilver en vee, is de waarheden die vervalst werden.

Hieruit blijkt duidelijk, dat alle dingen tot in bijzonderheden hier uitbeeldend zijn voor de straf en de vernietiging van het valse door middel van de waarheden.

Evenzo wat wordt meegedeeld over de Midianieten in het Boek Richteren, namelijk dat ‘*de zonen Israëls, omdat zij kwaad deden in de ogen van Jehovah, gegeven werden in de handen van Midian zeven jaren; en dat de zonen Israëls ter oorzaak van Midian zich spelonken maakten in de bergen en holen en vestingen; en wanneer Israël gezaaid had, dat Midian en Amalek en de zonen van het oosten opkwamen en de opkomst van hun land verdierven; en daarna dat zij bevrijd werden door Gideon met drie honderd man, die de wateren met de tong lekten gelijk als een hond en dat diegenen huiswaarts werden gezonden, die op de knieën hadden gebukt en gedronken*’, (Richteren vers 6,7,8).

Ook hier zijn alle dingen tot in bijzonderheden uitbeeldend voor de vervalsing van het ware en voor de straf ervan, tot hieraan toe, dat zij vernietigd worden door zulke dingen als aangeduid worden door ‘het lekken der wateren met de tong als een hond’.

Het zou echter te ver voeren om hier uit te leggen, wat elke bijzonderheid in de innerlijke zin betekent; het zal op de bestemde plaats door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer gezegd worden.

Bij Habakuk: ‘*Hij zag en wierp de natiën uiteen en de bergen van de tijd zijn verstrooid geworden en de heuvelen der eeuw hebben zich vernederd; ik zag de tenten van Kuschan onder Aven; de gordijnen des lands van Midian schudden*’, (Habakuk 3:6,7) waar over de komst van de Heer wordt gehandeld; de tenten van Kusch staan voor de godsdienstigheid uit het boze; de gordijnen des lands van Midian voor de godsdienstigheid uit het valse.

3243. Dat de woorden ‘deze allen waren zonen van Ketoera’ betekenen, ten aanzien van de daaruit voortvloeiende leerstellige dingen en erediensden, blijkt uit de betekenis van de zonen, namelijk de waarheden en de leerstellige dingen, waarover de nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623; en uit de uitbeelding van Ketoera, namelijk het Geestelijk Goddelijk Ware verbonden met het Geestelijk Goddelijk Goede, waarover de nrs. 3236, 3237; dus die dingen die tot het geestelijk rijk van de Heer behoren; en omdat de erediensden van dit rijk overeenkomstig de leerstellige dingen is, volgt hieruit, dat de zonen van Ketoera de leerstellige dingen zijn en ook de daaruit voortvloeiende erediensden.

3244. vers 5,6. *En Abraham gaf aan Izaäk alle dingen die hij had.*

En aan de zonen der bijwijven, die Abraham had, gaf Abraham geschenken; en hij zond hen weg van bij Izaäk zijn zoon, terwijl hij nog leefde, oostwaarts naar het land van het oosten.

Abraham gaf aan Izaäk alle dingen die hij had, betekent in de hoogste zin alle Goddelijke dingen in het Goddelijk Redelijke; in betrekkelijke zin de hemelse dingen van de liefde in het hemelse rijk van de Heer; en aan de zonen der bijwijven, die Abraham had, gaf Abraham geschenken, betekent de geestelijken, aangenomen door het Goddelijk Menselijke van de Heer, namelijk dat zij erfden hebben in het geestelijk rijk van de Heer; en hij zond hen weg van bij Izaäk zijn zoon, betekent de onderscheiding en afscheiding van de geestelijken van de hemelsen; terwijl hij nog leefde, betekent, aan wie Hij leven kon geven; oostwaarts naar het land van het oosten, betekent naar het goede van het geloof.

3245. Dat de woorden ‘Abraham gaf aan Izaäk alle dingen die hij had’ in de hoogste zin alle Goddelijke dingen in het Goddelijk Redelijke betekenen en in betrekkelijke zin de hemelse dingen van de liefde in het hemelse rijk van de Heer, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijke Zelf, waarover eerder; en uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Redelijke, waarover eveneens eerder.

En daar de Heer in de innerlijke zin zowel Abraham als Izaäk is en de Heer Zijn Redelijke Goddelijk maakte uit Zijn Goddelijk, komt het, dat de woorden ‘Abraham gaf aan Izaäk alle dingen die hij had’ alle Goddelijke dingen in het Goddelijk Redelijke betekenen.

Hierop hebben de dingen die voorafgaan en die volgen betrekking, namelijk, dat in het Redelijke van de Heer alle dingen Goddelijk werden gemaakt.

Want in de innerlijke zin wordt, daar waar sprake is van Abraham, Izaäk en Jakob, over het Menselijke van de Heer gehandeld, namelijk hoe het Goddelijk werd.

Er zijn twee dingen die in de eigenlijke zin het menselijke uitmaken, namelijk het redelijke en het natuurlijke.

Het redelijke van de Heer werd uitgebeeld door Izaäk, Zijn natuurlijke echter door Jakob; beide maakte de Heer Goddelijk.

Hoe Hij het redelijke Goddelijk maakte, is neergelegd in hetgeen over Izaäk is gezegd, maar hoe Hij het natuurlijke Goddelijk maakte, in wat over Jakob in het volgende wordt gezegd. Maar dit laatste, namelijk het natuurlijke, kon niet Goddelijk gemaakt worden alvorens het redelijke Goddelijk was gemaakt, want door middel van het redelijke werd het natuurlijke zo gemaakt.

Daarom is dit de reden dat door deze woorden alle Goddelijk dingen in het Goddelijk Redelijke worden aangeduid.

Bovendien alle dingen in het algemeen en in het bijzonder, die in de innerlijke zin over de Heer handelen, handelen ook over Zijn rijk en de Kerk, om deze reden, omdat het Goddelijke van de Heer Zijn rijk maakt.

Vandaar wordt daar, waar over de Heer wordt gehandeld ook over Zijn rijk gehandeld, zie nr. 1965.

Maar de innerlijke zin ten aanzien van de Heer is de hoogste zin, terwijl de innerlijke zin ten aanzien van Zijn rijk de betrekkelijke zin is.

De betrekkelijke zin van deze woorden, namelijk dat Abraham alle dingen aan Izaäk gaf, is, dat de hemelse dingen van de liefde aan het hemelse rijk van de Heer gegeven werden.

Want door Izaäk wordt in de betrekkelijke zin het hemelse rijk aangeduid, want door de overige zonen van Abraham, namelijk door hen die hij uit Ketoera had, wordt het geestelijk rijk van de Heer aangeduid, zoals eerder is aangetoond; eveneens wordt het aangeduid door Ismaël, waarover hierna.

3246. Dat de woorden ‘en aan de zonen der bijwijven, die Abraham had, gaf Abraham geschenken’ de geestelijken betekenen, aangenomen door het Goddelijk Menselijke van de Heer, namelijk dat zij erfdelen hebben in het geestelijk rijk van de Heer, blijkt uit de betekenis van de zonen van de bijwijven, namelijk de geestelijken, waarover hierna; uit de uitbeelding van Abraham hier, namelijk het Goddelijk Menselijke van de Heer; zodat door de woorden ‘die Abraham had’ wordt aangeduid, dat dezen, namelijk de geestelijken, werden aangenomen door het Goddelijk Menselijke van de Heer; en uit de betekenis van de geschenken, die Abraham hun gaf, namelijk de erfdelen in het geestelijk rijk van de Heer.

Uit wat eerder meermalen werd aangetoond – zoals in nr. 3235 en elders – ten aanzien van diegenen, die het geestelijk rijk van de Heer uitmaken en geestelijken worden genoemd, kan blijken, dat zij geen zonen zijn uit het huwelijk zelf van het goede en het ware, maar uit een zeker verbond dat niet zo echtelijk is.

Weliswaar zijn zij uit dezelfde vader, maar niet uit dezelfde moeder; dat wil zeggen, zij zijn uit hetzelfde Goddelijk Goede, maar niet uit hetzelfde Goddelijk Ware.

Want aangezien de hemelsen uit het huwelijk zelf van het goede en het ware zijn, hebben zij het goede en vandaar het ware, waarom zij nooit navorsen wat waar is, maar dit uit het goede innerlijk gewaarworden; ook is er bij hen over het ware niet verder sprake dan dat het zo is, overeenkomstig hetgeen de Heer leert bij Mattheüs: *‘Laat uw woord zijn, ja, ja; neen, neen; wat boven deze is, dat is uit den boze’*, (Mattheüs 5:37); maar de geestelijken, die niet uit zo’n echtelijk verbond zijn, weten niet uit enige innerlijke gewaarwording wat het ware is, maar zij noemen datgene waar wat hun door ouders en leermeesters als waar is meegedeeld en daarom is er bij hen niet het huwelijk van het goede en het ware; niettemin wordt het ware dat zij op deze wijze geloven, door de Heer voor waar aangenomen, wanneer zij in het goede van het leven zijn, zie nr. 1832.

Vandaar nu komt het dat de geestelijken hier ‘zonen der bijwijven’ worden genoemd en onder hen worden alle tot dusver genoemde zonen van Ketoera verstaan en ook de zonen van Hagar, waarover hierna in vers 12 en 18.

In oude tijden was het, opdat zowel de hemelsen als de geestelijken in huwelijken zouden worden uitgebeeld, toegestaan, behalve een echtgenote ook een bijwif te hebben; dit bijwif werd aan de echtgenoot gegeven door de echtgenote en werd dan zijn vrouw genoemd of er werd van haar gezegd, dat zij hem tot een vrouw gegeven was, zoals toen Hagar de Egyptische aan Abraham gegeven werd door Sarah, (Genesis 16:13); toen de dienstmaagd Bilha aan Jakob werd gegeven door Rachel, (Genesis 30:4) en de dienstmaagd Silpa aan Jakob door Lea, (Genesis 30:9).

Zij worden daar vrouwen genoemd, maar elders bijwijven, zoals Hagar de Egyptische in dit vers en Bilha in (Genesis 35:22) en ook Ketoera zelf in (1 Kronieken 1:32).

Dat deze Ouden behalve hun echtgenote bijwijven hadden, zoals niet alleen Abraham en Jakob, maar ook hun nakomelingen, als Gideon, (Richteren 8:31), Saul, (2 Samuël 3:7), David, (2 Samuël 5:13; 15:16), Salomo, (1 Koningen 11:3), was uit toelating ter wille van de uitbeelding, namelijk van de hemelse Kerk door de echtgenote en van de geestelijke Kerk door het bijwif.

Het was uit toelating, aangezien zij van dien aard waren, dat zij geen echtelijke liefde hadden en dus was het huwelijk voor hen ook geen huwelijk, maar slechts een koppeling van het vlees ter wille van het voortbrengen van nageslacht.

Voor zulke mensen konden er toelatingen zijn zonder kwetsing van de echtelijke liefde en van het daaruit voortvloeiende echtelijke verbond, maar nooit voor hen die in het goede en ware zijn en die innerlijke mensen zijn of kunnen worden; want zodra een mens in het goede en ware is en in innerlijke dingen, houden dergelijke dingen op.

Dit is de reden waarom het de christenen niet is veroorloofd, zoals het de Joden was, aan de echtgenote voor zichzelf enig bijwif toe te voegen en dat zoiets echtbreuk is.

Dat de geestelijken door het Goddelijk Menselijke van de Heer werden aangenomen, daarover zie wat eerder over dit zelfde onderwerp is gezegd en aangetoond in de nrs. 2661, 2716, 2833, 2834.

3247. Dat de woorden ‘en hij zond hen weg van bij Izaäk zijn zoon’ de onderscheiding en afscheiding van de geestelijken van de hemelsen betekenen, kan blijken uit hetgeen hiervoor gezegd is, namelijk dat de zonen van Abraham en Ketoera en uit Hagar de Egyptische, die ‘zonen van de bijwijven’ worden genoemd, de geestelijken zijn; en dat Izaäk in de betrekkelijke zin de hemelsen zijn, nr. 3245 en dat zij gescheiden zijn.

3248. Dat de woorden ‘terwijl hij nog leefde’ betekenen, aan wie Hij leven kon geven, blijkt uit de betekenis van ‘terwijl hij nog leefde’ of ‘toen hij nog leefde’, namelijk leven geven; want door Abraham wordt hier de Heer uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijk Menselijke. Dat de geestelijken het leven hebben uit het Goddelijk Menselijke van de Heer, zie de nrs. 2661, 2716, 2833, 2834.

Wanneer hun leven hieruit voortvloeit, wordt gezegd, dat de Heer bij hen leeft, evenzo in de gewone spreektaal.

Dit is de reden, dat de woorden ‘terwijl Abraham nog leefde’ in de innerlijke zin betekenen, leven geven.

Aan de geestelijken wordt het leven gegeven door het goede van het geloof, wat bedoeld wordt door de woorden die nu volgen.

3249. Dat de woorden ‘oostwaarts naar het land van het oosten’ betekenen, naar het goede van het geloof, blijkt uit de betekenis van het oosten en van het land van het oosten, waarover hierna.

Het goede van het geloof, dat wordt aangeduid door het land van het oosten, is niets anders dan dat wat in het Woord ‘liefde jegens de naaste’ wordt genoemd, en liefde jegens de naaste is niets anders dan een leven overeenkomstig de geboden van de Heer.

Dat door het land van het oosten, dit wordt aangeduid, zie nr. 1250.

Daarom werden zij die in de erkenningen van het goede van het geloof waren, zonen van het oosten genoemd.

Het land van de zonen van het oosten was Aram of Syrië.

Dat Aram of Syrië de erkenningen van het goede is, zie de nrs. 1232, 1234; en dat Aram Naharaim of ‘Syrië der rivieren’ de erkenningen van het ware is, in nr. 3051; en daar door de Syriërs of de zonen van het oosten diegenen werden aangeduid, die in de erkenningen van het goede en ware waren, werden zij boven de overigen ‘wijzen’ genoemd, zoals in het eerste Boek der Koningen, waar over Salomo wordt gezegd: *‘De Wijsheid van Salomo was vermenigvuldigd boven de wijsheid van alle zonen van het oosten’*, (1 Koningen 4:30) en bij Mattheüs, over hen die tot Jezus kwamen, toen Hij geboren was: *‘Wijzen van het oosten zijn te Jeruzalem aangekomen, zeggende: Waar is Hij, de koning der Joden, die geboren is, want wij hebben Zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om Hem te aanbidden’*, (Mattheüs 2:1,2).

Want in Syrië waren de laatste overblijfselen van de Oude Kerk en daarom waren daar nog erkenningen van het goede en ware over, zoals ook uit Bileam kan blijken, die niet alleen Jehovah aanbad, maar ook over de Heer profeteerde en Hem noemde ‘*Ster uit Jakob en Scepter uit Israël*’, (Numeri 24:17).

Dat Bileam uit de zonen van het oosten in Syrië was, blijkt duidelijk, want hij zegt dit van zichzelf, toen hij zijn spreuk ophief: ‘*Uit Syrië heeft mij Balak, de koning van Moab geleid, van de bergen van het oosten*’, (Numeri 23:7).

Dat het Aram of Syrië was, waar de zonen van het oosten woonden, kan ook hieruit blijken, dat toen Jakob naar Syrië ging, gezegd werd, dat ‘*hij ging naar het land van de zonen van het oosten*’, (Genesis 29:1).

3250. vers 7-10. *En deze zijn de dagen der jaren der levens van Abraham, welke hij geleefd heeft, honderd jaren en zeventig jaren en vijf jaren.*

En Abraham gaf de geest en stierf in goede ouderdom, oud en verzadigd; en hij werd tot zijn volken verzameld.

En Izaäk en Ismaël, zijn zonen, begroeven hem in de spelonk van Machpelah, in het veld van Efron, de zoon van Zochar, de Chittiet, welke over de aangezichten van Mamre is.

Het veld, dat Abraham van de zonen Cheths gekocht had; aldaar is Abraham begraven en Sarah zijn echtgenote.

Deze zijn de dagen der jaren der levens van Abraham, welke hij geleefd had, betekent de door Abraham uitgebeelde staat van de Heer ten aanzien van het Goddelijk zelf; honderd jaren en zeventig jaren en vijf jaren, betekent de dingen die tot die staat behoren; en Abraham gaf de geest en stierf, betekent het einde van de uitbeelding door Abraham; in goede ouderdom, oud en verzadigd, betekent het nieuwe van de uitbeelding; en hij werd tot zijn volken verzameld, betekent dat deze dingen Abraham betroffen; en Izaäk en Ismaël, zijn zonen, begroeven hem, betekent dat het uitbeeldende voor de Heer door Izaäk en Ismaël nu begon; in de spelonk van Machpelah, betekent de wederopstanding ten aanzien van het ware; in het veld van Efron, de zoon van Zochar, de Chittiet, welke over de aangezichten van Mamre is, betekent ten aanzien van het goede; het betekent ook de geestelijken, als eerder, die uit het Goddelijk Menselijke van de Heer het ware en het goede ontvangen en behouden worden; in het veld, dat Abraham van de zonen Cheths gekocht had, betekent het daaruit voortvloeiende geestelijke rijk van de Heer; daar is Abraham begraven en Sarah, zijn vrouw, betekent de wederopstanding.

3251. Dat de woorden ‘Deze zijn de dagen der jaren der levens van Abraham, welke hij geleefd heeft’ de door Abraham uitgebeelde staat van de Heer ten aanzien van het Goddelijke Zelf betekenen, blijkt uit de betekenis van de dagen en de jaren, namelijk de staten, waarover nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788; en uit de betekenis van de levens hier, namelijk eveneens staten, waarover nr. 2904; hier de staten, die door Abraham werden uitgebeeld, want zijn gehele leven, zoals het in het Woord beschreven is en het einde ervan waarover nu gehandeld wordt, was van uitbeeldende aard.

Dat Abraham de Heer uitbeeldde, ten aanzien van het Goddelijk zelf, werd in de uitleggingen aangetoond.

Opdat hij zou uitbeelden, werd hij met de naam Abraham genoemd, waarin de letter H was ingevoegd, welke uit de naam Jehovah is genomen, nr. 2018.

Abraham beeldde zowel het Goddelijke Zelf uit, dat de Vader wordt genoemd, als ook het Goddelijk Menselijke, dat de Zoon wordt genoemd en dus de Heer ten aanzien van beide, maar dan het Goddelijk Menselijke dat van eeuwigheid aan is, waaruit ontstond en waartoe Hij terugbracht het in de tijd geboren menselijke, toen Hij dit verheerlijkte.

Dit is de uitbeelding van de Heer door Abraham.

3252. Dat de woorden ‘honderd jaren en zeventig jaren en vijf jaren’ de dingen betekenen, die tot die staat behoren, kan hieruit blijken, dat alle getallen in het Woord dingen betekenen, zie de nrs. 482, 487, 575, 647, 648, 1988, 2075, 2252; evenzo dit getal en dat dit de dingen betekent, die tot de staat behoren, waarover nu wordt gehandeld, volgt hieruit.

Wanneer het gemoed alleen aan het historische hangt, schijnt het alsof de getallen, zoals dit getal, dat tot de jaren van Abrahams leeftijd behoort, niet enige innerlijke zin bevatten, maar dat zij die wel degelijk bevatten, komt duidelijk uit in alles wat eerder over getallen is aangetoond en het kan hieruit blijken, dat in een getal als getal niets heiligs is, terwijl toch het minste van alle dingen in het Woord heilig is.

3253. Dat de woorden ‘en Abraham gaf de geest en stierf’ het einde van de uitbeelding door Abraham betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘de geest geven en sterven’ namelijk ophouden of een einde nemen, nr. 494; hier het einde van de uitbeelding; want niets van Abrahams leven, dat in het Woord beschreven is, heeft betrekking op Abraham, dan alleen in de historische zin, maar het heeft alles betrekking op de Heer en Zijn rijk; wanneer daarom van hem gezegd wordt, dat hij de geest gaf en stierf, kan dat in het Woord – dat wil zeggen, in de echte zin – niets anders betekenen, dan dat de door Abraham uitgebeelde staat van de Heer een einde nam.

3254. Dat de woorden ‘in goede ouderdom, oud en verzadigd’ het nieuwe van de uitbeelding betekenen, blijkt uit de betekenis van de ouderdom in de innerlijke zin, namelijk het oude afleggen en het nieuwe aantrekken, waarover in de nrs. 1854, 2198, 3016.

Dat dit het nieuwe is of de nieuwe staat, die in de innerlijke zin door de ouderdom wordt aangeduid, komt omdat bij de engelen, voor wie de innerlijke zin van het Woord is, geen voorstelling van tijd bestaat, dus geen voorstelling van dergelijke dingen als tot de tijd behoren, zoals van de leeftijden van mensen, zoals van de kindertijd, de knapenjaren, de jongelingsjaren, de volwassen leeftijd en de ouderdom; maar in plaats van al deze dingen hebben zij een voorstellingen van staten; zo hebben zij voor de kindertijd de voorstelling van de staat van de onschuld; voor de tijd van de knapen- en jongelingsjaren de voorstelling van de staat van de aandoening van het goede en ware; voor de volwassen leeftijd de voorstelling van de staat van het inzicht en voor de ouderdom de voorstelling van de staat van de wijsheid, nr. 3183.

En aangezien de mens dan van de dingen die tot de tijd behoren, overgaat tot de dingen, die tot het leven zonder tijd behoren en zo dus een nieuwe staat aantrekt, wordt door de ouderdom het nieuwe aangeduid en hier het nieuwe uitbeeldende, want het is met betrekking tot dit bij Abraham, dat van ouderdom wordt gesproken en ook van oud en verzadigd, zoals uit hetgeen kort hiervoor is gezegd, kan blijken.

3255. Dat de woorden ‘hij werd tot zijn volken verzameld’ betekenen, dat deze dingen Abraham betroffen, blijkt uit de betekenis van tot zijn volken verzameld worden, namelijk dat er niet langer van hem sprake is; want ‘tot zijn volken verzameld worden’ wil zeggen, heengaan van hen, onder wie hij tevoren was en overgaan tot de zijnen, hier dus niet langer uitbeelden.

Het was bij de Ouden gebruikelijk om te zeggen wanneer iemand stierf, dat hij verzameld werd tot zijn vaderen of tot zijn volken en zij verstonden daaronder, dat zij daadwerkelijk tot hun vaderen, bloedverwanten en aanverwanten in het andere leven kwamen.

Zij hadden dit van de Oudsten die hemelse mensen waren, want dezen waren, toen zij op aarde leefden, tevens ook met de engelen in de hemel en wisten dus hoe het hiermee gesteld is, namelijk dat allen die in hetzelfde goede zijn, in het andere leven samenkomen en tezamen zijn en evenzo allen die in hetzelfde ware zijn.

Van eerstgenoemden zeiden zij dat zij tot hun vaderen vergaderd werden, maar van laatstgenoemden zeiden zij dat zij tot hun volken verzameld werden; want de vaderen betekenden bij hen de goedheden, nr. 2803 en de volken betekenden de waarheden, nrs. 1259, 1260.

Ook wonen zij die van de Oudste Kerk waren, aangezien zij in een soortgelijk goede waren, in de hemel tezamen en eveneens wonen verscheidenen van hen, die van de Oude Kerk waren en in een soortgelijk ware, onder elkaar, nrs. 1125, 1127.

Bovendien is de mens, terwijl hij in het lichaam leeft, altijd ten aanzien van zijn ziel, in een of ander gezelschap van geesten in het andere leven, nrs. 1277, 2379; de mens, die in het boze is, in een gezelschap van helse geesten en de mens die in het goede is, in een gezelschap van engelen; zo is eenieder dus in een gezelschap van gelijkgestemden, dus waarmee hij ten aanzien van het goede en ware of ten aanzien van het boze en valse, overeenkomt; in ditzelfde gezelschap komt de mens, wanneer hij sterft, nr. 687.

Dit is het, wat bij de Ouden werd aangeduid door ‘tot de vaderen vergaderd worden’ of ‘tot zijn volken verzameld worden’, zoals hier wordt gezegd van Abraham, toen hij de geest gaf en in ditzelfde hoofdstuk van Ismaël, (Genesis 25:17); van Izaäk, (Genesis 35:29); van Jakob, (Genesis 49:29,33); van Aharon, (Numeri 20:24,26); van Mozes, (Numeri 27:13; 31:2; Deuteronomium 32:50); van het eerste geslacht, dat het land Kanaän binnenging, (Richteren 2:10).

Maar in de innerlijke zin wordt daar, waar wordt gehandeld over iemands leven, dat uitbeeldde, met ‘de volken verzameld worden’ dan aangeduid, dat er niet langer van hem sprake is, zoals eerder is gezegd.

3256. Dat de woorden ‘en Izaäk en Ismaël, zijn zonen, begroeven hem’ betekenen, dat het uitbeeldende voor de Heer door Izaäk en Ismaël nu begon, kan blijken uit de betekenis van begraven; dat begraven worden wil zeggen wederopgewekt worden en wederopstaan, werd in de nrs. 2916, 2917 aangetoond.

Daar hier gehandeld werd over de uitbeelding van de Heer door Abraham, namelijk dat deze staat tot een einde was gekomen en nu de uitbeelding van Izaäk en Ismaël begint, wordt daarom hier door begraven de wederopwekking van die staat aangeduid; de betekenissen richten zich naar de dingen waarop ze betrekking hebben.

Met de uitbeeldende dingen in het Woord is het zo gesteld, dat zij bestendig zijn, hoewel zij onderbroken schijnen door de dood van degenen die uitbeeldden, maar hun dood betekent geenszins een onderbreking, maar een voortzetting; daarom betekenen dan ook hun begravenissen het uitbeeldende dat in een ander wederopgewekt en voortgezet wordt.

3257. Dat de woorden ‘in de spelonk van Machpelah’ de wederopstanding ten aanzien van het ware betekenen en ‘in het veld van Efron, de zoon van Zochar, de Chittiet, welke over de aangezichten van Mamre is’ de wederopstanding ten aanzien van het goede en dat zij ook de geestelijke mens betekenen, die uit het Goddelijk Menselijke van de Heer het ware en het goede ontvangen en behouden worden en verder dat de woorden ‘het veld, dat Abraham van de zonen Cheths gekocht had’ het daaruit voortvloeiende geestelijke rijk van de Heer betekenen en dat de woorden ‘daar is Abraham begraven en Sarah zijn echtgenote’ de wederopstanding betekenen, kan blijken uit wat eerder over de betekenis van al deze dingen is gezegd en aangetoond in hoofdstuk 23, de nrs. 2913, 2928, 2968, 2969, 2970, 2971, 2975, 2980; en over de betekenis van begraven worden, de nrs. 2916, 2917.

3258. vers 11 *En het geschiedde na de dood van Abraham en God zegende Izaäk, zijn zoon; en Izaäk woonde bij Beer Lachai Roi.*

Het geschiedde na de dood van Abraham, betekent na de staat en tijd van de uitbeelding van de Heer door Abraham; en God zegende Izaäk, zijn zoon, betekent het begin van de uitbeelding van de Heer door Izaäk; en Izaäk woonde bij Beer Lachai Roï, betekent het Goddelijk Redelijke van de Heer in het Goddelijk licht.

3259. Dat de woorden ‘het geschiedde na de dood van Abraham’ betekenen, na de staat en tijd van de uitbeelding van de Heer door Abraham, blijkt uit de betekenis van sterven, namelijk daar waar gehandeld wordt over het uitbeeldende leven van iemand, het einde van de uitbeelding, waarover nr. 3253; vandaar betekent hier ‘na de dood van Abraham’ na de staat en tijd van de uitbeelding van de Heer door Abraham.

3260. Dat de woorden ‘en God zegende Izaäk, zijn zoon’ het begin van de uitbeelding van de Heer door Izaäk betekenen, kan blijken uit de betekenis van ‘God zegende’.

Het was bij de Ouden, wanneer een werk begonnen zou worden, gebruikelijk om te zeggen ‘God zegene het’, en daarmee werd hetzelfde aangeduid als met deze wens ‘laat het voorspoedig en gelukkig zijn’.

Vandaar wordt in meer verwijderde zin door ‘God zegene’ evenzeer als door ‘laat het voorspoedig en gelukkig zijn’ een begin aangeduid, hier het begin van de uitbeelding van Izaäk, want zij volgt onmiddellijk na het einde van de uitbeelding door Abraham, aangeduid door zijn dood.

3261. Dat de woorden ‘en Izaäk woonde bij Beer Lachai Roï’ het Goddelijk Redelijke van de Heer in het Goddelijk licht betekenen, blijkt uit de betekenis van wonen, te weten leven, waarover nr. 1293; en uit de betekenis van Beer Lachai Roï, namelijk het redelijke Goddelijk Goede, geboren uit het Goddelijk Ware zelf, waarover nr. 3194.

Vandaar is de naastgelegen zin deze, dat het Goddelijk Redelijke leefde of was in het Goddelijk Goede, dat geboren was uit het Goddelijk Ware zelf, maar het was niet daar, daarom wordt er niet gezegd in Beer Lachai Roï, maar bij Beer Lachai Roï, wat vertaald wil zeggen ‘bij de fontein des levenden die mij ziet’, namelijk bij dat Goddelijk Goede; want Izaäk woonde in het land van het zuiden, overeenkomstig wat in het vorige hoofdstuk, vers 62, voorkomt en waar dus geschreven staat ‘En Izaäk kwam komende van Beer Lachai Roï, en hij woonde in het land van het zuiden’; en aangezien daar door het land van het zuiden het daaruit voortvloeiende Goddelijk licht wordt aangeduid, nr. 3195, wordt hier niets anders dan dit aangeduid.

* * *

3262. vers 12. *En deze zijn de geboorten van Ismaël, de zoon van Abraham, die Hagar, de Egyptische, de dienstmaagd van Sarah, Abraham gebaard heeft.*

Deze zijn de geboorten van Ismaël, de zoon van Abraham, betekent de afleidingen van de door Ismaël uitgebeelde geestelijke Kerk; die Hagar, de Egyptische, de dienstmaagd van Sarah, Abraham gebaard heeft, betekent de geboorte van de geestelijke mens door de Goddelijke invloeiing in de aandoening van de wetenschappen.

3263. Dat de woorden ‘Deze zijn de geboorten van Ismaël, de zoon van Abraham’ de afleidingen betekenen van de door Ismaël uitgebeelde geestelijke Kerk, blijkt uit de betekenis van de geboorten, namelijk de afleidingen van het geloof, dus van de Kerk, waarover de nrs. 1145, 1255, 1330; uit de uitbeelding van Ismaël, namelijk de redelijke mens en diegenen die tot de geestelijke Kerk van de Heer behoren, waarover de nrs. 2078, 2691, 2699; en uit de betekenis van de zonen van Abraham, namelijk diegenen die door de Heer in het ware zijn;

want door de zonen worden de waarheden aangeduid, nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623; en door Abraham wordt de Heer uitgebeeld, ook ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, nr. 3251, door wie de geestelijke mensen het ware en het goede hebben, nrs. 2661, 2716, 2833, 2834. Wat de geestelijke Kerk van de Heer betreft, moet men weten dat zij zich over het gehele aardrijk uitstrekt, want zij is niet beperkt tot hen die het Woord hebben en vandaar de Heer kennen en enige waarheden van het geloof, maar zij is ook bij hen die het Woord niet hebben en dus in volslagen onwetendheid verkeren omtrent de Heer en dus geen enkele waarheid van het geloof kennen – want alle waarheden van het geloof betreffen de Heer – dat wil zeggen, bij de van de Kerk verwijderde heidenen; want er zijn er verscheidenen onder hen die door een redelijk schijnsel weten, dat er één God is, dat Hij alle dingen heeft geschapen en dat Hij alle dingen in stand houdt en verder dat van Hem al het goede en dus al het ware komt en dat de gelijkenis met Hem de mens zalig maakt.

En bovendien leven zij overeenkomstig hun godsdienstigheid in de liefde tot die God en in de liefde jegens de naaste; uit de aandoening van het goede doen zij de werken van de naastenliefde en uit de aandoening van het ware vereren zij het Hoogste Wezen.

Zij die onder de heidenen van deze aard zijn, zijn diegenen die zich in de geestelijke Kerk van de Heer bevinden; en hoewel zij, zolang zij in de wereld zijn, van de Heer niets weten, hebben zij toch in zich de eredienst en de stilzwijgende erkenning van Hem, wanneer zij in het goede zijn, want in al het goede is de Heer tegenwoordig; daarom erkennen zij Hem in het andere leven dan ook gemakkelijk en ontvangen zij meer dan de christenen die niet zozeer in het goede zijn, de waarheden van het geloof in Hem, zoals blijken kan uit dat wat over de staat en het lot van de natiën en volken buiten de Kerk in het andere leven uit ondervinding is onthuld, nrs. 2589 tot 2604.

Het natuurlijk schijnsel dat zij hebben, heeft het geestelijke in zich, want zonder het geestelijke dat van de Heer komt, kunnen dergelijke dingen nooit erkend worden.

Hieruit kan nu blijken wat Ismaël betekent en dus wat in de uitbeeldende zin de Ismaëlieten, namelijk diegenen die van de geestelijke Kerk van de Heer zijn, die ten aanzien van het leven in het eenvoudig goede zijn en zo dus ten aanzien van de leer in het natuurlijk ware.

Zulke mensen worden ook aangeduid door Ismaëlieten in het volgende over Jozef: *‘Ziet, een troep Ismaëlieten kwam uit Gilead en hun kamelen droegen was, hars en mirre, gaande, om dat af te brengen naar Egypte’*, (Genesis 37:25) waar de Ismaëlieten staan voor hen die in het eenvoudig goede zijn als waarin de rechtschapen heidenen zijn; de was, hars en mirre dragende kamelen staan voor de innerlijke goedheden van zulke mensen.

Iets dergelijks wordt aangeduid door de Ismaëlieten in vers 28 daar en in (Genesis 39:1) en eveneens in het Boek der Richteren *‘dat op verzoek van Gideon eenieder zou geven een oorring van zijn roof, want zij hadden gouden oorringen, dewijl zij Ismaëlieten waren’*, (Richteren 8:24); de gouden oorringen betekenden de dingen die tot het eenvoudig goede behoren, nr. 3103.

3264. Dat de woorden ‘die Hagar, de Egyptische, de dienstmaagd van Sarah, Abraham gebaard heeft’ de geboorte betekenen van de geestelijke mens door de Goddelijke invloeiing in de aandoening van de wetenschappen, blijkt uit de betekenis van baren, te weten bestaan, waarover nrs. 2621, 2629; uit de uitbeelding van Hagar, de Egyptische, namelijk het leven van de uiterlijke mens, waarover de nrs. 1896, 1909; en uit de betekenis van de dienstmaagd, namelijk de aandoening van de wetenschappen en erkentnissen, die tot de uiterlijke mens behoort, waarover de nrs. 1895, 2691.

Er wordt gezegd ‘dienstmaagd van Sarah’ omdat door Sarah het Goddelijk Ware van de Heer wordt uitgebeeld, waaraan de aandoening van de wetenschappen en die van de erkentnissen van het ware ondergeschikt is.

Aangezien door Ismaël de geestelijke mens wordt uitgebeeld, blijkt het duidelijk, dat door deze woorden ‘die Hagar, de Egyptische, de dienstmaagd van Sarah, Abraham gebaard heeft’

de geboorte van de geestelijke mens wordt aangeduid door de Goddelijke invloeiing in de aandoening van de wetenschappen.

Dat het redelijke van de mens op deze wijze geboren wordt, zie de nrs. 1895, 1896, 1902, 1910, 2094, 2557, 3030, 3074; dus dat het geestelijke zo geboren wordt, want dit kan niet bestaan dan alleen in het redelijke en vandaar zijn de geestelijke mens en de redelijke mens nagenoeg hetzelfde; geestelijke mensen verschillen onderling alleen naar de aard van de rede en naar de aard van het daaruit voortvloeiende leven.

Dat hun geboorte of wederverwekking vanuit de Goddelijke invloeiing in de aandoening van de erkennenissen voortkomt, zie de nrs. 1555, 1904, 2046, 2063, 2189, 2657, 2675, 2691 aan het einde, 2697, 2979.

Zie ook wat eerder over Ismaël is gezegd en aangetoond, namelijk dat door hem het eerste redelijke van de Heer werd uitgebeeld, dat nog niet Goddelijk was, nr. 1893; dat naderhand door hem de ware redelijke of geestelijke mens werd uitgebeeld, nrs. 2078, 2691, dus de geestelijke Kerk van de Heer, nr. 2699.

3265. vers 13-16.

En deze zijn de namen der zonen van Ismaël, in hun namen, naar hun geboorten; de eerstgeborene van Ismaël, Nevajot en Kedar en Adbeël en Mibsam.

En Misjma en Doema en Masa.

Chadad en Tema, Jetoer, Nafiesj en Keedma.

Deze zijn de zonen van Ismaël en deze zijn hun namen, in hun dorpen en in hun kastelen, twaalf vorsten van hun volken.

Deze zijn de namen der zonen van Ismaël, betekent de hoedanigheden van hun leerstellige dingen; in hun namen, naar hun geboorten, betekent de innerlijke hoedanigheden overeenkomstig de afleidingen van het geloof; de eerstgeborene van Ismaël, Nevajot en Kedar en Adbeël en Mibsam en Misjma en Doema en Masa; Chadad en Tema, Jetoer, Nafiesj en Keedma, betekent alle dingen die tot de geestelijke Kerk behoren, vooral bij de heidenen; deze zijn de zonen van Ismaël en deze zijn hun namen, betekent de leerstellige dingen en de hoedanigheid ervan; in hun dorpen, betekent de uiterlijke dingen van de Kerk; in hun kastelen, betekent de innerlijke dingen; twaalf vorsten van hun volken, betekent alle voornaamste dingen van deze geestelijke Kerk.

3266. Dat de woorden ‘Deze zijn de namen der zonen van Ismaël’ de hoedanigheden van hun leerstellige dingen betekenen, namelijk van de geestelijken, blijkt uit de betekenis van de naam, te weten de hoedanigheid, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006; uit de betekenis van de zonen, namelijk de waarheden en verder de leerstellige dingen, waarover de nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623; en uit de uitbeelding van Ismaël, namelijk de geestelijken of de geestelijke mens, waarover nr. 3263.

3267. Dat de woorden ‘in hun namen, naar hun geboorten’ de innerlijke hoedanigheden betekenen overeenkomstig de afleidingen van het geloof, blijkt uit de betekenis van de naam, namelijk de hoedanigheid of van de namen, namelijk de hoedanigheden, waarover vlak hiervoor, nr. 3266; hier de innerlijke hoedanigheden, want er wordt gezegd, ‘deze zijn de namen der zonen van Ismaël, in hun namen’ waar de eerstgenoemde namen de algemene hoedanigheden zijn, hier de hoedanigheden die in die namen zijn of de hoedanigheden ten aanzien van die namen, dat wil zeggen de innerlijke hoedanigheden; en ook omdat deze hoedanigheden zijn overeenkomstig de afleidingen van het geloof, die worden aangeduid door ‘naar hun geboorten’.

Dat de geboorten de afleidingen van het geloof zijn, dus van de Kerk zijn, zie de nrs. 1145, 1255, 1330, 3263.

Met de geestelijke Kerk is het als volgt gesteld, dat zij over het gehele aardrijk verspreid is en dat zij overal verschillend is ten aanzien van de dingen die geloofd moeten worden of van de waarheden van het geloof; deze verscheidenheden zijn de afleidingen die aangeduid worden door de geboorten en die zowel tezamen op dezelfde tijd als achtereenvolgens bestaan.

Het geestelijk rijk van de Heer zelf in de hemelen is ook van dien aard, namelijk in verscheidenheid ten aanzien van de dingen die van het geloof zijn, en wel dermate dat er niet één gezelschap is en zelfs niet één iemand in een gezelschap, die in de dingen die tot het ware van het geloof behoren, een voorstelling heeft, die geheel en al samenvalt met de voorstellingen van de anderen, nr. 3241; niettemin is het geestelijk rijk van de Heer in de hemelen één; de reden hiervan is deze: dat de naastenliefde voor allen het voornaamste is, want de naastenliefde maakt de geestelijke Kerk, niet het geloof, tenzij men zegt, dat het geloof de naastenliefde is.

Degene die in de naastenliefde is, heeft de naaste lief en wanneer de naaste van hem verschilt in de dingen die geloofd moeten worden, verontschuldigt hij dit, zo slechts de naaste in het goede en ware leeft.

Eveneens verdoemt hij de rechtschapen heidenen niet, hoewel zij de Heer niet kennen en niets van het geloof weten; want hij die in de naastenliefde is, dat wil zeggen in het goede leeft, ontvangt van de Heer waarheden, waarvan de hoedanigheid overeenkomt met het goede van hem en de heidenen ontvangen dergelijke waarheden die in het andere leven tot waarheden van het geloof gebogen kunnen worden, nrs. 2599-2603.

Maar hij die niet in de naastenliefde is, dat wil zeggen, niet in het goede leeft, kan nooit enig ware ontvangen; hij kan weliswaar het ware weten, maar het wordt niet in zijn leven ingeplant; zo kan hij dit dus weliswaar in zijn mond dragen, maar niet in zijn hart.

Want het ware kan niet verbonden worden met het boze; vandaar dan ook dat zij die de waarheden weten, waarvan gezegd wordt, dat men ze geloven moet en niet in de naastenliefde of in het goede leven, hoewel zij in de Kerk zijn, aangezien zij daarin geboren zijn, toch niet van de Kerk zijn, want er is niets van de Kerk in hen, dat wil zeggen, niets goeds waarmee het ware verbonden zou kunnen worden.

3268. Dat de woorden ‘de eerstgeborene van Ismaël, Nevajot en Kedar en Adbeël en Mibsam en Misjma, Doema en Masa, Chadad en Tema, Jetoer, Nafiesj en Keedma’ alle dingen betekenen die tot de geestelijke Kerk behoren, bovenal bij de heidenen, blijkt uit de uitbeeldingen van hen, die genoemd worden, waarvan sommigen in het Woord, voornamelijk in het profetische, vermeld worden, zoals: Nevajot, Kedar, Doema en Tema, en daar dergelijke dingen betekenen, die tot de geestelijke Kerk behoren, vooral bij de heidenen. Bovendien blijkt het duidelijk hieruit, dat het er twaalf zijn en door twaalf worden alle dingen aangeduid die van het geloof zijn, dus van de Kerk, waarover in wat hierna volgt; daarom wordt in het volgende 16de vers gezegd, dat zij twaalf vorsten van hun volken waren.

Dat door Nevajot en Kedar de dingen worden uitgebeeld, die tot de geestelijke Kerk behoren, boven al bij de heidenen, namelijk haar goedheden en de daaruit voortvloeiende waarheden, blijkt bij Jesaja: ‘Een hoop kamelen zal u bedekken, de dromedarissen van Midian en Efa; zij allen van Scheba zullen komen; goud en wierook zullen zij aanbrengen en zij zullen de lofprijzingen van Jehovah boodschappen.

Alle kudde van kleinvee van Kedar zullen tot u vergaderd worden; de rammen van Nevajot zullen u dienen, zij zullen met welgevallen komen op Mijn altaar’, (Jesaja 60:6,7) waar in de hoogste zin wordt gehandeld over de Heer en in betrekkelijke zin over Zijn rijk; de kudde van kleinvee van Kedar staat voor het geestelijk goede; dat de kudde van kleinvee het geestelijk goede is, zie de nrs. 343, 415, 2566.

De rammen van Nevajot staan voor het geestelijk ware; dat de ram het geestelijk ware is, zie nr. 2833.

Dat Kedar Arabië is, komt duidelijk uit in de volgende plaatsen en dat Arabië Kedar werd genoemd naar de zoon van Ismaël, kan hieruit blijken, dat wat in deze beide verzen vermeld wordt, landen of natiën zijn, alle genoemd naar de zonen of kleinzonen van Abraham, zoals Midian, Efa, Scheba – waarover eerder in de verzen 2,3,4 – dus hier Kedar en Nevajot.

Bij Ezechiël: *'Arabië en alle vorsten van Kedar, dezen waren de kooplieden uwer hand; in lammeren en rammen en bokken, daarin waren zij uw kooplieden'*, (Ezechiël 27:21); hier wordt gehandeld over Tyrus, dat wil zeggen over degenen die in de erkenningen van het goede en ware zijn; dat Tyrus hen aanduidt, zie nr. 1201.

Arabië staat voor het geestelijk goede, de vorsten van Kedar voor de geestelijke waarheden; lammeren, rammen, bokken voor de geestelijke goedheden en waarheden.

Bij Jeremia: *'Maakt u op, trekt op tot Kedar en verwoest de zonen van het oosten; zij zullen hun tenten en hun kudden van kleinvee nemen, hun gordijnen en al hun vaten en hun kamelen voor zich wegdragen'*, (Jeremia 49:28,29).

Hier wordt gehandeld over de verwoesting van de geestelijke Kerk, onder Kedar en de zonen van het oosten verstaan; de tenten en de kudden van kleinvee staan voor de goedheden van deze Kerk, de gordijnen en de vaten voor haar waarheden.

Het zijn de heilige dingen van de eredienst die door de tenten en kudden van kleinvee en door de gordijnen en vaten worden aangeduid, maar al de heilige dingen van de eredienst hebben betrekking op het goede en ware.

Diegenen echter die niet in het ware zijn, omdat zij niet in het goede zijn, zijn degenen die uitgebeeld worden door de Arabieren en door de Kedarieten in de woestijn, zoals bij Jesaja: *'Babel zal niet bewoond worden in der eeuwigheid, de Arabier zal daar niet vertoeven'*, (Jesaja 13:20); bij dezelfde: *'Laat de woestijn en haar steden verheffen, de dorpen die Kedar bewoont'*, (Jesaja 42:11).

Bij Jeremia: *'Gij hebt voor hen gezeten op de wegen, als een Arabier in de woestijn'*, (Jeremia 3:2).

Bij David: *'Wee mij, daar ik een vreemdeling ben in Mesech, daar ik met de tenten Kedars vertoef'*, (Psalm 120:5).

Bij Jesaja: *'In het woud in Arabië zult gijlieden vernachten, o gij troepen van Dedanieten; komt de dorstige tegemoet met wateren; gij inwoners des lands van Tema, bejegen de zwervende met zijn brood; want zij zullen zwerven voor de zwaarden, voor het uitgetrokken zwaard, voor de gespannen boog en voor de zwaarigheid des krijgs.*

Want alzo heeft de Heer tot mij gezegd: Nog binnen een jaar, gelijk de jaren eens dagloners en al de heerlijkheid van Kedar zal voleindigd worden en het overblijfsel des getals der bogen der sterken der zonen van Kedar', (Jesaja 21:13-17); in het woud van Arabië vernachten, staat voor verwoest worden ten aanzien van het ware; de troepen van Dedanieten, voor hen die in de erkenningen zijn, nrs. 3240, 3241 aan het einde; de inwoners des lands van Tema, voor hen die in het eenvoudig goede zijn, als waarin de rechtschapen heidenen zijn; dat dezen naar Ismaëls zoon Tema genoemd werden, blijkt duidelijk.

Kedar staat voor hen die in het eenvoudig ware zijn; ten aanzien van hen wordt gezegd, dat zij zullen zwerven voor de zwaarden en voor de zwaarigheid des krijgs, waarmee wordt aangeduid, dat zij de worstelingen van de verzoeken niet zullen uithouden, omdat zij niet langer in het goede zijn.

Bij Jeremia: *'Gaaf over tot de eilanden der Kittheërs, en ziet, en zendt naar Kedar en merkt er wel op; en ziet of desgelijks geschied zij; of een natie de goden veranderd heeft en dezelve zijn geen goden'*, (Jeremia 2:10,11); de eilanden van de Kittheërs staan voor hen, die verder van de eredienst verwijderd zijn, dat wil zeggen, voor de heidenen die in het eenvoudig goede en vandaar in het natuurlijk ware zijn, nrs. 1156, 1158; dat ook Kedar hen aanduidt, blijkt duidelijk.

Bij dezelfde: *'Ik nam de beker uit de hand van Jehovah en ik gaf te drinken al de natiën, tot welke Jehovah mij gezonden had; en Dedan en Tema en Bus en allen afgesnedenen aan de*

hoek; en alle koningen van Arabië en alle koningen van het westen die in de woestijn wonen, (Jeremia 25:17,23,24); hier wordt eveneens gehandeld over de verwoesting van de geestelijke Kerk en onder verscheidene andere namen worden Tema en Arabië genoemd; hieruit blijkt duidelijk, dat door Tema, zowel als door Arabië, diegenen worden aangeduid die van de geestelijke Kerk zijn; maar aan Arabië worden koningen en ook steden toegeschreven, aan Kedar evenwel vorsten en dorpen.

Behalve deze naam wordt ook Duma vermeld bij, (Jesaja 21:11,12).

Dat door deze natiën diegenen worden aangeduid die tot de geestelijke Kerk behoren, komt omdat de Oude Kerk, die geestelijk was, ook bij hen was, nrs. 1238, 2385, maar hun leerstellige en rituele dingen waren verschillend, niettemin waren zij één Kerk, omdat zij niet het geloof maar de naastenliefde tot het wezenlijke maakten.

In de loop van de tijd echter ging echter bij het verdwijnen van de naastenliefde ook dat wat tot de Kerk behoorde die bij hen was, verloren, toch bleef het uitbeeldende van de Kerk door middel van hen bestaan, met verscheidenheid, overeenkomstig datgene wat tot de Kerk behoorde die bij hen was.

Dit is de reden dat waar zij in het Woord genoemd worden, niet zij zelf worden aangeduid, maar slechts datgene wat tot de Kerk in het algemeen behoort dat daar geweest is.

3269. Dat de woorden ‘deze zijn de zonen van Ismaël en deze zijn hun namen’ de leerstellige dingen betekenen en hun hoedanigheid, blijkt uit de betekenis van de zonen, namelijk de waarheden en tevens de leerstellige dingen; en uit de betekenis van de naam, namelijk de hoedanigheid, waarover nr. 3266.

3270. Dat de woorden ‘in hun dorpen’ de uiterlijke dingen van de Kerk betekenen, blijkt uit de betekenis van de dorpen, namelijk de dingen die de uiterlijkheden van het geloof, dus van de Kerk, zijn.

De uiterlijke dingen van de Kerk zijn de rituele dingen, de innerlijke dingen zijn de leerstellige dingen, wanneer deze niet tot de wetenschap maar tot het leven behoren.

De uiterlijke dingen werden uitgebeeld door dorpen, omdat die buiten de steden lagen, maar de innerlijke dingen door de steden zelf.

Dat de steden de leerstellige dingen zijn, zie de nrs. 402, 2268, 2449, 2712, 2943, 3216.

3271. Dat de woorden ‘in hun kastelen’ de innerlijke dingen betekenen, blijkt uit de betekenis van de kastelen, namelijk de innerlijke dingen van het geloof, hier van de Kerk, omdat zij voornamelijk op de heidenen betrekking hebben, die niet het ware van het geloof hadden, maar het redelijke en natuurlijk ware.

Deze waarheden worden kastelen genoemd, terwijl de waarheden van het geloof steden worden genoemd.

In de oorspronkelijke taal betekenen deze woorden die dorpen en kastelen aanduiden, ook voorzalen en paleizen; en de voorzalen zijn eveneens de uiterlijke dingen van de Kerk en de paleizen de innerlijke dingen.

3272. Dat de woorden ‘twaalf vorsten van hun volken’ alle voornaamste dingen van deze geestelijke Kerk betekenen, blijkt uit de betekenis van twaalf, namelijk alle dingen van het geloof of van de Kerk, waarover de nrs. 577, 2089, 2129 aan het einde, 2130 aan het einde; uit de betekenis van de vorsten, namelijk de voornaamste dingen, waarover de nrs. 1482, 2089; en uit de betekenis van de volken, namelijk diegenen die in waarheden zijn, waarover de nrs. 1259, 1260; dus degenen die van de geestelijke Kerk zijn, want van hen wordt gezegd, dat zij in waarheden zijn.

Dat alle getallen in het Woord dingen betekenen, kan duidelijk blijken uit het getal twaalf dat zo vaak voorkomt.

Dit getal betekent overal, waar het in het Woord gelezen wordt, alle dingen, zoals de twaalf stammen in het Oude Testament en de twaalf apostelen in het Nieuwe Testament, alle dingen van het geloof en dus alle dingen van de Kerk betekenen.

Zo betekenen hier de twaalf vorsten alle voornaamste dingen van deze Kerk, die door evenzovele zonen van Ismaël worden uitgebeeld.

Dat het getal twaalf deze dingen betekent, kan blijken uit wat eerder in de aangehaalde plaatsen is vermeld en ook uit de volgende in het Woord, bij Johannes: *‘Ik hoorde het getal dergenen, die verzegeld waren uit elke stam Israëls; uit de stam van Juda waren twaalfduizend verzegeld; uit de stam van Ruben waren twaalfduizend verzegeld; uit de stam van Gad waren twaalfduizend verzegeld’* enzovoort, (Openbaring 7:4-6 e.v.) waar door twaalfduizend verzegelden uit elke stam niets anders wordt aangeduid dan dat allen die in het geloof zijn, dat wil zeggen, in het goede daarvan, behouden worden.

Bij dezelfde: *‘Een vrouw, omgeven met de zon en de maan onder haar voeten; en op haar hoofd een kroon van twaalf sterren’*, (Openbaring 12:1); de vrouw staat voor de Kerk, nrs. 252, 253; de zon voor de hemelse liefde, de maan voor de geestelijke liefde, nrs. 30-38, 1529, 1530, 2441, 2495; de twaalf sterren voor alle dingen van het geloof.

Dat de sterren de erkenningen van het goede en ware zijn, die tot het geloof behoren, zie de nrs. 2495, 2849.

Bij dezelfde: *‘De heilige stad, het Nieuwe Jeruzalem, hebbende twaalf poorten en op de poorten twaalf engelen; en namen daarop geschreven, welke zijn de namen van de twaalf stammen van de zonen Israëls; de muur van de stad had twaalf fundamenten en in dezelve de namen van de twaalf apostelen van het Lam; hij mat de stad op twaalfduizend stadiën; en hij mat haar muur op honderdvierenveertig ellen, welke is de maat eens mensen, dat is, eens engels; de twaalf poorten waren twaalf paaren’*, (Openbaring 21:12,14,16,17,21); hier wordt onder de heilige stad niets anders verstaan dan het geestelijk rijk van de Heer; en onder de poorten, de muur, de fundamenten de dingen die tot de naastenliefde en het geloof behoren; en door twaalf, zo vaak vermeld, wordt ‘het al’ van deze dingen aangeduid.

Dat niet twaalf stammen noch twaalf apostelen bedoeld worden, kan eenieder duidelijk zijn.

Bij dezelfde: *‘In het midden van haar straat en op de ene en de andere zijde van de rivier was de boom des levens, voortbrengende twaalf vruchten, van maand tot maand gevende zijn vrucht’*, (Openbaring 22:2); de twaalf vruchten zijn alle dingen van de naastenliefde.

Bij Mattheüs: *‘Jezus zei: Voorwaar Ik zeg u, dat gij, die Mij gevolgd zijt, in de wederverwekking, wanneer de Zoon des mensen zal gezeten zijn op de troon van Zijn heerlijkheid, dat gij ook zult zitten op twaalf tronen, oordelende de twaalf stammen Israëls’*, (Mattheüs 19:28); hier worden onder de apostelen niet apostelen verstaan, noch onder tronen tronen, noch onder de stammen stammen, maar alle dingen die tot het geloof behoren, zie nr. 2129.

Bovendien zijn het, in het Woord van het Oude Testament, daar waar de twaalf stammen worden genoemd, alle dingen van de Kerk die worden aangeduid.

Zo ook is het ook gesteld met *‘de twaalf stenen naar de namen van de twaalf stammen Israëls in de Urim en Thumim’*, (Exodus 28:21) en met *‘de twaalf toonbroden op de tafel gerangschikt’*, (Leviticus 24:5,6) evenzo met de overige dingen.

Dat ook alle dingen van het geloof in de namen zelf van de twaalf zonen van Jakob of Israël besloten liggen, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in de volgende hoofdstukken 29 en 30 gezien worden.

3273. vers 17,18. *Deze zijn de jaren der levens van Ismaël, honderd jaren en dertig jaren en zeven jaren; en hij gaf de geest en stierf en hij werd verzameld tot zijn volken. En zij verbleven van Chavila tot Sjoer toe, hetwelk is over de aangezichten van Egypte, daar gij komt van Asjoer; hij viel over de aangezichten van al zijn broederen.*

Deze zijn de jaren der levens van Ismaël betekent de staat van het geestelijk rijk van de Heer, uitgebeeld door Ismaël; honderd jaren en dertig jaren en zeven jaren, betekent de dingen die tot die staat behoren; en hij gaf de geest en stierf, betekent het einde van de uitbeelding door Ismaël; en hij werd verzameld tot zijn volken, betekent, dat dit de dingen zijn ten aanzien van Ismaël; en zij verbleven van Chavila tot Sjoer toe, hetwelk is over de aangezichten van Egypte, daar gij komt naar Asjoer, betekent de uitbreiding van het inzicht; hij viel over de aangezichten van al zijn broederen, betekent de twisten over het ware, maar dat hij de meerdere was.

3274. Dat de woorden ‘Deze zijn de jaren der levens van Ismaël’ de staat van het geestelijk rijk van de Heer betekenen, uitgebeeld door Ismaël, blijkt uit de betekenis van de jaren en van de levens, namelijk hier uitbeeldende staten, waarover eerder nr. 3251; en uit de uitbeelding van Ismaël, namelijk het geestelijk rijk van de Heer, waarover de nrs. 2699, 3263, 3268.

3275. Dat de woorden ‘honderd jaren en dertig jaren en zeven jaren’ de dingen betekenen, die tot die staat behoren, kan blijken uit wat eerder is gezegd in nr. 3252 over de leeftijd van Abraham.

3276. Dat de woorden ‘en hij gaf de geest en stierf’ het einde van de uitbeelding door Ismaël betekenen, blijkt eveneens uit wat eerder in nr. 3253 gezegd is, waar dezelfde woorden staan en met dezelfde innerlijke zin.

Evenzo, dat de woorden ‘hij werd verzameld tot zijn volken’ betekenen dat dit de dingen zijn ten aanzien van Ismaël, eerder in nr. 3255.

Dat de woorden ‘en zij verbleven van Chavila tot Sjoer toe, hetwelk is over de aangezichten van Egypte, daar gij komt van Asjoer’ de uitbreiding van het inzicht betekenen; en de woorden ‘hij viel over de aangezichten van al zijn broederen’ de twisten over het ware betekenen, maar dat hij de meerdere was, blijkt uit wat gezegd is in nr. 115, 1951, waar deze dingen verklaard zijn.

* * *

3278. vers 19,20. *En deze zijn de geboorten van Izaäk, de zoon van Abraham; Abraham verwekte Izaäk.*

En Izaäk was een zoon van veertig jaren, als hij Rebekka, de dochter van Betoeël, de Aramiet, uit Paddan Aram, de zuster van Laban, de Aramiet, zich tot vrouw nam.

Deze zijn de geboorten van Izaäk de zoon van Abraham, betekent het Goddelijk Redelijke van de Heer, waaruit het Goddelijk Natuurlijke voortkomt; Abraham verwekte Izaäk, betekent het Goddelijk Redelijke uit het Goddelijke Zelf; en Izaäk was een zoon van veertig jaren, betekent uit eigen macht door de worstelingen van de verzoeking; als hij Rebekka nam, betekent de verbinding van het Goddelijk Ware; de dochter van Betoeël, de Aramiet, uit Paddan Aram, de zuster van Laban, de Aramiet, zich tot vrouw, betekent de hoedanigheid en de staat.

3279. Dat de woorden ‘Deze zijn de geboorten van Izaäk de zoon van Abraham’ het Goddelijk Redelijke van de Heer betekenen, waaruit het Goddelijk Natuurlijke voortkomt, blijkt uit de betekenis van de geboorten, te weten de afleidingen, waarover de nrs. 1145, 1255, 1330, namelijk de afleidingen van het geloof, waar over het geloof wordt gehandeld en de afleidingen van de Kerk, waar over de Kerk wordt gehandeld, zoals eerder de afleidingen van de geestelijke Kerk werden aangeduid door de geboorten van Ismaël, nr. 3263; hier echter, aangezien de geboorten betrekking hebben op de Heer, zijn het de Goddelijke geboorten die bedoeld worden, namelijk, dat uit het Goddelijke Zelf geboren is het Goddelijk Redelijke, wat

daarmee wordt aangeduid, dat uit Abraham Izaäk is geboren en dat uit het Goddelijk Redelijke het Goddelijk Natuurlijke geboren is, wordt daarmee aangeduid, dat uit Izaäk Ezau en Jakob geboren zijn, want door Ezau en Jakob wordt het Goddelijk Natuurlijke van de Heer aangeduid: door Ezau ten aanzien van het goede en door Jakob ten aanzien van het ware, waarover hierna gehandeld wordt.

Dit is het wat hier door de geboorten wordt aangeduid.

3280. Dat de woorden ‘Abraham verwekte Izaäk’ het Goddelijk Redelijke uit het Goddelijke Zelf betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk het Goddelijke Zelf; en uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke, waarover vaak eerder.

3281. Dat de woorden ‘en Izaäk was een zoon van veertig jaren’ betekenen, uit eigen macht door de worstelingen van de verzoeken, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke, waarover vaak eerder; uit de betekenis van veertig, namelijk de verzoeken, waarover de nrs. 730, 862; en uit de betekenis van de jaren, namelijk de staten, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788.

Vandaar is de innerlijke zin van deze woorden, dat de Heer Zijn Redelijke ook ten aanzien van het ware door worstelingen van de verzoeken, dus uit eigen macht, Goddelijk maakte. Dat de Heer uit eigen macht, door in Zichzelf toegelaten verzoeken, al het Menselijke in Zichzelf Goddelijk maakte, is eerder in eerder aangetoond in de nrs. 1616, 1663, 1668, 1690, 1787, 2083, 2523, 2632, 2776, 3030, 3043, 3141.

3282. Dat de woorden ‘als hij Rebekka nam’ de verbinding van het Goddelijk Ware betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het aan het Goddelijk Goede in het Redelijke toegevoegde Goddelijk Ware, over het ontstaan waarvan uit de natuurlijke mens in het voorafgaande hoofdstuk werd gehandeld.

3283. Dat de woorden ‘de dochter van Betoëel, de Aramiet, uit Paddan Aram, de zuster van Laban, de Aramiet, zich tot vrouw’ de hoedanigheid en de staat betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Betoëel en Laban; en verder uit de betekenis van Aram en Paddan Aram, namelijk die dingen, die de oorsprong bevatten van het door Rebekka uitgebeelde Goddelijk Ware ten aanzien van de hoedanigheid en de staat.

Wat echter door elk, namelijk door Betoëel en Laban, wordt uitgebeeld en wat door Aram of Syrië aangeduid, werd in het voorafgaande hoofdstuk uitgelegd.

Dat deze dingen herhaald worden, komt omdat in hetgeen volgt over het Natuurlijke van de Heer wordt gehandeld.

Het Natuurlijke van de Heer kon niet Goddelijk gemaakt worden alvorens het ware aan Zijn Redelijke werd toegevoegd en dit Goddelijk gemaakt; want de invloeiing in het natuurlijke moet zijn vanuit het Goddelijk Goede van het Redelijke door middel van het Goddelijk Ware daar; want het gehele leven van de natuurlijke mens, wat betreft het inzichtsvol weten en handelen, ontleent daaraan zijn oorsprong; immers, het is het redelijke, dat alle dingen ordent in het natuurlijke en overeenkomstig de ordening de dingen daar op passende wijze overziet. Want het redelijke is als het ware een hoger gezicht, dat wanneer het in de wetenschappelijke dingen van de natuurlijke mens schouwt, als het ware op een veld beneden zich neerziet. Het licht van dit gezicht is het licht van het ware, maar de oorsprong van het licht is van het goede in het redelijke; maar hierover meer in wat volgt.

3284. vers 21-23. *En Izaäk bad tot Jehovah ter oorzaak van zijn vrouw, want zij was onvruchtbaar; en Jehovah liet zich van hem verbidde en Rebekka, zijn vrouw, ontving. En de zonen stieten zich samen in het midden van haar; en zij zei: Indien het zo is, tot wat ben ik dit; en zij ging om Jehovah te vragen.*

En Jehovah zei tot haar: Twee natiën zijn in uw baarmoeder en twee volken zullen gescheiden worden uit uw ingewanden; en het ene volk zal op het andere volk de overhand hebben en de oudere zal de jongere dienen.

Izaäk bad tot Jehovah, betekent de gemeenschap van het Goddelijke, dat de Zoon was, met het Goddelijke, dat de Vader was; ter oorzaak van zijn vrouw, want zij was onvruchtbaar, betekent, dat het Goddelijk Natuurlijke er nog niet was; en Jehovah liet zich van hem verbidden, betekent de uitwerking; en Rebekka, zijn vrouw, ontving, betekent, dat het was uit het Goddelijk ware als van een moeder; en de zonen stieten zich samen in het midden van haar, betekent de worsteling waarover gehandeld wordt; en zij zei: Indien het zo is, tot wat ben ik dit, betekent de angst; en zij ging om Jehovah te vragen, betekent de staat van de gemeenschap; en Jehovah zei tot haar, betekent de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk; twee natiën zijn in uw baarmoeder, betekent het natuurlijke ten aanzien van het innerlijke en uiterlijk goede, dat er ontvangst is; en twee volken zullen gescheiden worden uit uw ingewanden, betekent, dat daaruit het ware voorkomt; en het ene volk zal op het andere volk de overhand hebben, betekent dat eerst het ware meerder zal zijn dan het goede van het ware; en de oudere zal de jongere dienen, betekent dat het goede van het ware voor een tijd de mindere zal zijn.

3285. Dat de woorden ‘Izaäk bad tot Jehovah’ de gemeenschap betekenen van het Goddelijke, dat de Zoon is, met het Goddelijke dat de Vader is, blijkt uit de betekenis van bidden, namelijk gemeenschap hebben, want het gebed is niets anders dan gemeenschap; en uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke.

Het Goddelijke dat de Zoon is, is Izaäk, of het redelijke wanneer het ware daarmee verbonden is; maar het Goddelijke, dat de Vader is, is hier Jehovah.

Deze gemeenschap was in de Heer, want de Vader was in de Zoon en de Zoon in de Vader, (Johannes 14:10,11).

3286. Dat de woorden ‘ter oorzaak van zijn vrouw, want zij was onvruchtbaar’ betekenen, dat het Goddelijk Natuurlijke er nog niet was, blijkt uit de betekenis van de vrouw, namelijk het met het goede van het redelijke verbonden Goddelijk Ware en dat dit ware door Rebekka werd uitgebeeld, is in het voorafgaande hoofdstuk aangetoond; en uit de betekenis van onvruchtbaar, namelijk dat het Goddelijk Natuurlijke er nog niet was.

Want het is hiermee als volgt geteld: het Goddelijk Natuurlijke ontstaat uit het Goddelijk Goede van het Redelijke als van een vader en van het Goddelijk Ware daar als van een moeder; en wanneer het Goddelijk Natuurlijke nog niet daar is, wordt het ware van het redelijke onvruchtbaar genoemd, hier een onvruchtbare vrouw.

Bij de mens is het als volgt: wanneer hij wordt wederverwekt, wordt door de Heer het goede neergelegd in zijn redelijke, dat wil zeggen, de naaste goed te willen; aan dit willen of dit goede wordt het ware uit de natuurlijke mens toegevoegd; wanneer dit heeft plaatsgevonden, is het natuurlijke nog niet wederverwekt, wat men hieruit kan weten, dat de innerlijke of redelijke mens vaak worstelt met de uiterlijke of natuurlijke mens en zolang er worsteling is, is het natuurlijke niet wederverwekt en wanneer dit niet wederverwekt is, is het redelijke onvruchtbaar ten aanzien van het ware.

Zo is het in het algemeen en evenzo wordt in elke bijzonderheid, waarin het redelijke verschilt van het natuurlijke, het redelijke in die bijzonderheid onvruchtbaar ten aanzien van het ware genoemd.

Het werk van de wederverwekking is voornamelijk hierop gericht, dat de natuurlijke mens met de redelijke zal overeenstemmen, niet alleen in het algemeen maar ook in het bijzonder; en de natuurlijke mens wordt tot overeenstemming gebracht door de Heer door middel van het redelijke, daarin namelijk, dat het goede in het redelijke wordt neergelegd en in dit goede

worden, als in een aardbodem, de waarheden ingeplant en daarna wordt door middel van redelijke waarheden het natuurlijke tot gehoorzaamheid gebracht en wanneer het gehoorzaamt, stemt het overeen; en voor zoveel het overeenstemt, is de mens wederverwekt.

3287. Dat de woorden ‘en Jehovah liet zich van hem verbidden’ de uitwerking betekenen, kan zonder verklaring blijken, want wanneer Jehovah zich laat verbidden, gaat het gebed in vervulling of wordt het verwerkelijk.

3288. Dat de woorden ‘Rebekka, zijn vrouw, ontving’ betekenen, dat het was uit het Goddelijk Ware als van een moeder, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk ware van het Redelijke, waarover in het vorige hoofdstuk; en uit de betekenis van ontvangen, namelijk het eerste ontstaan van het Goddelijk Natuurlijke als van een moeder; want zoals eerder is gezegd, is het Goddelijk Natuurlijke uit het Goddelijk Goede van het Redelijke ontstaan als van een vader en van het Goddelijk Ware van het Redelijke als van een moeder.

Dat dit zo is, weet nauwelijks iemand en dit des te minder omdat weinigen weten, dat het redelijke verschilt van het natuurlijke en ook weten geen anderen dat, dan degenen die waarlijk redelijk zijn en alleen zij zijn waarlijk redelijk die door de Heer zijn wederverwekt; diegenen die niet zijn wederverwekt, vatten dit niet, want voor hen is het redelijke hetzelfde als het natuurlijke.

3289. Dat de woorden ‘en de zonen stieten zich samen in het midden van haar’ de worsteling betekenen, waarover gehandeld wordt, blijkt uit de betekenis van stoten, namelijk worstelen; en uit de betekenis van de zonen hier, namelijk het natuurlijke ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware.

Want dat Ezau en Jakob, die de zonen waren, het Goddelijk Natuurlijke van de Heer uitbeeldden, Ezau ten aanzien van het goede en Jakob ten aanzien van het ware, zal blijken uit wat hierna volgt.

Over deze botsing of worsteling wordt ook in dit hoofdstuk gehandeld en het handelt dan over de voorrang, namelijk of het goede dan wel het ware het eerste is, of wat hetzelfde is, of de naastenliefde die tot het goede behoort, dan wel het geloof dat tot het ware behoort, het eerste is.

Vanaf de eerste tijden is door velen hierover gestreden in de geestelijke Kerk en aangezien er in hetgeen volgt over deze voorrang gehandeld wordt, wordt er gezegd, dat de zonen zich samenstieten in het midden van haar, waarmee de worsteling wordt aangeduid waarover gehandeld wordt.

3290. Dat de woorden ‘en zij zei: Indien het zo is, tot wat ben ik dit’ de angst betekenen, kan blijken uit de zin van deze woorden, namelijk woorden van angst en wel vanwege de botsing, dat wil zeggen, van de worsteling tussen de broeders.

‘Indien het zo is’ betekent, indien zij hierover streden; ‘tot wat dit’ betekent, dat hierover niet gestreden moest worden; ‘ik’ of ‘tot wat ben ik’ betekent, dat indien zij hierover streden, zij niet de invloeiing uit het redelijk ware zouden ontvangen; vandaar angst.

3291. Dat de woorden ‘en zij ging om Jehovah te vragen’ de staat van de gemeenschap betekenen, blijkt uit de betekenis van vragen, namelijk gemeenschap hebben, wanneer het gezegd wordt ten aanzien van de Heer; want het was Jehovah in Hemzelf die ondervraagd werd; in de historische zin wordt evenwel deze gemeenschap uitgedrukt door bidden, nr. 3285 en de staat van gemeenschap door vragen.

3292. Dat de woorden ‘en Jehovah zei tot haar’ de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijke betekenen, blijkt hieruit, en ook uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover de nrs. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2506, 2515, 2552; zo is dus het zeggen van Jehovah, innerlijk gewaarworden uit het Goddelijke.

3293. Dat de woorden ‘twee natiën zijn in uw baarmoeder’ het natuurlijke betekenen ten aanzien van het innerlijk en uiterlijk goede, dat er ontvangenis is, blijkt uit de betekenis van de natiën, namelijk de goedheden, bovenal die van de Kerk, waarover de nrs. 1159, 1258, 1260, 1416, 1849; en dat het hier de goedheden zijn, die in het natuurlijke zijn, blijkt duidelijk hieruit, dat Ezau en Jakob, die toen in de baarmoeder waren, het Goddelijk Natuurlijke van de Heer uitbeeldden, zoals helder blijkt uit wat volgt, waar over hen gehandeld wordt. Het natuurlijke bestaat evenals het redelijke uit het goede en ware; het goede in het natuurlijke is al datgene, wat tot de natuurlijke aandoening behoort en bekoring wordt genoemd; het ware is echter al datgene wat tot de wetenschap behoort en het wetenschappelijke wordt genoemd. Beide moeten in het natuurlijke zijn, opdat het natuurlijke er kan zijn.

Het wetenschappelijke, geheel voor zichzelf alleen genomen, los van de bekoring die tot de aandoening behoort, is niets; door de bekoring daarin heeft het natuurlijke zijn leven, want daaraan ontleent het, dat het iets weten kan; maar de bekoring, die het goede van het natuurlijke is, zonder het wetenschappelijke, is iets, maar slechts een levensuiting zoals bij kleine kinderen.

Opdat dus het natuurlijke menselijk zal zijn, moet het uit beide bestaan; het ene wordt vervolmaakt door het ander; maar het leven zelf ontleent het aan het goede.

Wat echter dit goede betreft, waarover hier gehandeld wordt, dit is tweevoudig: innerlijk en uiterlijk.

Het innerlijke heeft gemeenschap met de innerlijke mens, dat wil zeggen, met de redelijke mens; het uiterlijke heeft gemeenschap met de uiterlijke mens, dat wil zeggen, met die dingen die tot het lichaam behoren, en maakt het leven in de uiterlijke zintuigen en tevens de handelingen.

Zonder deze tweevoudige gemeenschap kan de mens niet naar de rede, noch naar het lichaam leven.

Het is de innerlijke gemeenschap die de mens na de dood bijblijft en daar zijn natuurlijk leven maakt, want een geest heeft ook een natuurlijk leven, aangezien zijn geestelijk leven zijn grens vindt in het natuurlijke als in een laatste bodem; want direct na de dood kan de mens niet geestelijk denken, dan alleen vanwege de dingen die tot zijn natuurlijke behoren.

De uiterlijke gemeenschap is echter die, welke tot de mens behoort, wanneer hij in het lichaam leeft, maar deze houdt op met de dood van het lichaam.

Hieruit kan nu blijken, wat door de twee natiën in de baarmoeder wordt aangeduid, namelijk het natuurlijke ten aanzien van het innerlijk en uiterlijk goede.

‘In de baarmoeder’ betekent in de innerlijke zin de ontvangenis; daarom wordt hier gezegd dat er ontvangenis is.

3293. Dat de woorden ‘en twee volken zullen gescheiden worden uit uw ingewanden’ betekenen, dat daaruit het ware voortkomt, blijkt uit de betekenis van de volken, namelijk het ware, waarover de nrs. 1259, 1260; en uit de betekenis van ‘gescheiden worden uit de ingewanden’, namelijk daaraan ontspringen.

Waar in het Woord over de geboorte wordt gehandeld, wanneer het uit de moeder is, wordt gezegd ‘uitgaan uit de baarmoeder’ of ‘de buik’; en wanneer het uit de vader is, wordt gezegd ‘gescheiden worden uit de ingewanden’, want de baarmoeder of de lendenen hebben betrekking op de dingen die tot de liefde behoren, dat wil zeggen, op het goede; wanneer echter gezegd wordt ‘gescheiden worden uit de ingewanden’ wordt het ontstaan van het ware aangeduid.

Daarom wordt hier, wanneer sprake is van het goede, gezegd dat ‘twee natiën uit uw baarmoeder zijn’ en wanneer van het ware sprake is, wordt gezegd ‘twee volken zullen gescheiden worden uit uw ingewanden’ en daarmee in de innerlijke zin het ontstaan van het ware uit het goede aangeduid.

Er wordt gezegd twee volken, want evenals het goede innerlijk en uiterlijk is, nr. 3293, evenzo ook het ware.

Het innerlijk ware in het natuurlijke is dat wat verbonden wordt met het innerlijk goede van het natuurlijke; maar het uiterlijk ware is dat wat verbonden wordt met het uiterlijke goede van het natuurlijke.

Het innerlijk ware wordt het natuurlijk ware genoemd, maar het uiterlijk ware het zinnelijk ware.

Hoe het echter met dit tweevoudig ware gesteld is, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, blijken uit wat volgt, met name waar gehandeld wordt over Jakob, want door Jakob wordt dit tweevoudig ware uitgebeeld.

3295. Dat de woorden ‘en het ene volk zal op het andere volk de overhand hebben’ betekenen, dat eerst het ware meerder zal zijn dan het goede van het ware, blijkt uit de betekenis van het volk, namelijk het ware, waarover eerder in nr. 3294; en uit de betekenis van de overhand hebben, namelijk meerder zijn.

Het volk dat in de eerste plaats genoemd werd betekent het ware, maar het volk dat in de tweede plaats werd genoemd betekent het goede van het ware.

Het goede van het ware is het goede dat vanuit het ware ontstaat en het is in zijn eerste bestaan het ware, maar het wordt het goede genoemd, omdat het als het goede verschijnt. Vandaar komt het dat door het volk ook dit goede wordt aangeduid, dat het goede van het ware wordt genoemd, dat het eerst bestaat.

Om enige voorstelling van dit goede te hebben moet men weten, dat de mens voordat hij wederverwekt is, het goede uit het ware doet, maar nadat hij is wederverwekt, het goede vanuit het goede doet; of nog duidelijker: voordat de mens is wederverwekt, doet hij het goede vanuit het verstand, maar nadat hij is wederverwekt, vanuit de wil.

Het goede dat vanuit het verstand is, is daarom in zichzelf niet het goede, maar het is het ware; maar het goede dat vanuit de wil is, dat is het goede.

Zo bijvoorbeeld: wie zijn ouders niet eert, maar door het voorschrift van de Tien Geboden hen leert eren, die doet dat, wanneer hij hen voor het eerst eert, krachtens dit gebod.

Maar aangezien dit eren vanuit het gebod voortkomt, is het in zichzelf niet goed, omdat het niet uit de liefde voortkomt; het komt voort òf uit gehoorzaamheid ten aanzien van de wet òf uit vrees voor de wet; niettemin wordt het ‘het goede van het ware’ genoemd, maar in zijn eerste bestaan is dit het ware, want dan doet de mens niet het goede, maar het ware; wanneer hij hen echter uit de liefde eert, is dit het goede; zo in al het overige.

3296. Dat de woorden ‘en de oudere zal de jongere dienen’ betekenen, dat het goede van het ware voor een tijd de mindere zal zijn, blijkt uit de betekenis van de oudere, namelijk het goede en uit de betekenis van dienen, namelijk de mindere zijn; en uit de betekenis van de jongere, namelijk het ware.

Hoe het hiermee gesteld is, kan blijken uit wat volgt, waar dit beschreven wordt door Ezau en Jakob; want door Ezau wordt, zoals gezegd, het goede uitgebeeld en door Jakob het ware.

Dat er een botsing of worsteling ontstond over de voorrang en de heerschappij, wordt in de innerlijke zin daarmee beschreven, dat Jakob Ezau het eerstgeboorterecht afnam, en tevens de zegen.

Maar dat dit toch slechts voor een bepaalde tijd was, blijkt duidelijk uit de profetie van Izaäk ten aanzien van Ezau: *‘En op uw zwaard zult gij leven en zult uw broeder dienen; en het zal geschieden, als gij heersen zult, dan zult gij zijn juk van uw hals verbreken’*, (Genesis 27:40).

Dat deze dingen een innerlijke zin hebben en dat men zonder de innerlijke zin niet kan weten wat zij betekenen, blijkt duidelijk, namelijk wat daarmee wordt aangeduid, dat twee natiën in de baarmoeder zijn en dat twee volken uit de ingewanden gescheiden zullen worden en dat het ene volk op het andere de overhand zal hebben en de oudere de jongere dienen zal.

Dat zij evenwel datgene betekenen wat gezegd werd, blijkt uit wat volgt, waarin veel daarover wordt gehandeld.

Bovendien kan men bezwaarlijk geloven, dat deze woorden dergelijke dingen bevatten, tenzij men weet, hoe het met het goede en het ware is gesteld en over de geboorte van het een uit het ander en over de verandering van staat bij de mens, wanneer hij wordt wederverwekt.

Weliswaar wordt in de innerlijke zin over de Heer gehandeld, en hier, hoe de Heer Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte, maar toch wordt in de uitbeeldende zin ook gehandeld over de wederverwekking van de mens; want de wederverwekking van de mens is een beeld van de verheerlijking van de Heer, zie de nrs. 3043, 3138, 3212, dat wil zeggen, in de wederverwekking verschijnt het als een zeker beeld, hoe de Heer Zijn Menselijke verheerlijkte, of wat hetzelfde is, Goddelijk maakte.

Want zoals de Heer Zijn menselijke staat geheel en al in het Goddelijke veranderde, evenzo verandert de Heer bij de mens, wanneer Hij hem wederverwekt, diens staat geheel en al, want Hij maakt de oude mens van hem nieuw.

3297. *vers 24-26. En haar dagen werden vervuld om te baren, en zie, tweelingen waren in haar baarmoeder. En de eerste ging uit, hij was geheel rood, als een haren kleed; en zij noemden zijn naam Ezau.*

En daarna ging zijn broeder uit en zijn hand hield Ezaus hiel en hij noemde zijn naam Jakob; en Izaäk was een zoon van zestig jaren als zij hen baarde.

Haar dagen werden vervuld om te baren, betekent de eerste staat van de uitwerking; en zie, tweelingen waren in haar baarmoeder, betekent dat beide tezamen ontvangen werden; en de eerste ging uit, hij was geheel rood, als een haren kleed, betekent het natuurlijk goede van het leven van het ware; en zij noemden zijn naam Ezau, betekent zijn hoedanigheid; en daarna ging zijn broeder uit, betekent het ware; en zijn hand hield Ezaus hiel, betekent het laagste van het goede van het natuurlijke, waaraan het met enige macht hing; en hij noemde zijn naam Jakob, betekent de leer van het ware van het natuurlijke; en Izaäk was een zoon van zestig jaren als zij hen baarde, betekent de staat van het Goddelijk Redelijke toen.

3298. Dat de woorden ‘Haar dagen werden vervuld om te baren’ de eerste staat van de uitwerking betekenen, blijkt uit de betekenis van de dagen, namelijk de staten, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788.

Dat deze vervuld waren om te baren, betekent de eerste staat van de uitwerking; want baren betreft in de geestelijke zin het goede en het ware en in deze zin wil het zeggen ‘bestaan’, nrs. 2621, 2629.

Het is met het goede en het ware gesteld als met het nageslacht, namelijk dat zij ontvangen worden, in de baarmoeder zijn, geboren worden en daarna opgroeien.

Na de ontvangenis begint het werkzame of het ontvangen zaad een uitwerking teweeg te brengen, wat in de baarmoeder plaatsvindt; wanneer deze staten vervuld zijn en de tijd om te baren nabij is, begint de uitwerking en wordt het eerste van de uitwerking genoemd, want dan begint het kind als uit zichzelf te handelen en zich tot de staat zelf door te werken, die de staat van de uitwerking wordt genoemd.

3299. Dat de woorden ‘en zie, tweelingen waren in haar baarmoeder’ betekenen, dat beide tezamen ontvangen werden, blijkt uit de betekenis van tweelingen, namelijk beide: het goede

dat uitgebeeld wordt door Ezaü en het ware dat uitgebeeld wordt door Jakob; en uit de betekenis van ‘in de baarmoeder’, namelijk de ontvangenis, waarover eerder in nr. 3293. Dat beide, namelijk het goede en het ware van het natuurlijke, tezamen ontvangen werden, daarmee is het als volgt gesteld: al wat geboren wordt, ontleent zijn Zijn aan de vader en zijn Bestaan aan de moeder; beide moeten er zijn, opdat iets zal worden. Het natuurlijke ten aanzien van het goede wordt ontvangen van het goede van het redelijke als van een vader en ten aanzien van het ware wordt het ontvangen van het ware van het redelijke als van een moeder, nrs. 3286, 3288. Het is het goede dat het leven geeft, maar door middel van het ware. Deze beide worden de ziel genoemd, niettemin is het goede hoofdzakelijk de ziel, terwijl het ware haar bekleedt als met een soort van teder vat of lichaam, zodat het goede ín het ware is; dit is het wat wordt aangeduid met de woorden ‘tweelingen waren in haar baarmoeder’.

3300. Dat de woorden ‘en de eerste ging uit, hij was geheel rood, als een haren kleed’ het natuurlijk goede van het leven van het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van uitgaan, namelijk geboren worden; uit de betekenis van rood, namelijk het goede van het leven, waarover gelijk hierna; en uit de betekenis van een haren kleed, namelijk het ware van het natuurlijke, waarover eveneens direct hierna.

Dat dit de eerste was, betekent, dat het goede ten aanzien van het wezen eerder is, zoals in nr. 3299 is gezegd.

Het wordt ook een haren kleed genoemd om aan te duiden, dat het goede met het ware is bekleed als met een teder vat of lichaam, zoals eveneens eerder in nr. 3299 is gezegd.

In het Woord betekent een kleed in de innerlijke zin niets anders dan iets wat iets anders omkleedt, waarom waarheden dan ook met klederen worden vergeleken, nrs. 1073, 2576.

Dat rood of rossig het goede van het leven betekent, komt omdat al het goede tot de liefde behoort en de liefde zelf is een hemels en geestelijk vuur en wordt ook met vuur vergeleken en ook vuur genoemd; men zie de nrs. 933-936.

Verder wordt de liefde ook vergeleken met bloed en ook bloed genoemd, nr. 1001.

Daar beide rood zijn, wordt het goede dat van de liefde is, aangeduid door rood of rossig, zoals ook blijken kan uit de volgende plaatsen in het Woord; in de profetie van Jakob, toen Israëel: *‘Hij zal zijn kleed wassen in wijn en zijn mantel in druivenbloed; zijn ogen zijn roder dan wijn en zijn tanden witter dan melk’*, (Genesis 49:11,12) waar wordt gehandeld over Jehudah, onder wie daar de Heer verstaan wordt, zoals eenieder duidelijk kan zijn.

Het kleed en de mantel zijn hier het Goddelijk Natuurlijke van de Heer; wijn en druivenbloed zijn het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware van het Natuurlijke; van het eerste wordt gezegd dat ‘zijn ogen roder zijn dan wijn’ en van het laatste dat ‘zijn tanden witter zijn dan melk’; het is de verbinding van het goede en ware in het natuurlijke, dat zo beschreven wordt. Bij Jesaja: *‘Wie is deze, die uit Edom komt, rood van kleed, en de klederen als van een, die in de wijnpers treedt’*, (Jesaja 63:2) waar Edom staat voor het Goddelijk Goede van het Goddelijk Natuurlijke van de Heer, zoals duidelijk blijken kan uit wat volgt; ‘rood van kleed’ is het goede van het ware; ‘de klederen als van een, die in de wijnpers treedt’ is het ware van het goede.

Bij Jeremia: *‘Haar Nazireeërs waren witter dan sneeuw, zij waren blanker dan melk; zij waren roder van vlees-en-been dan koralen, hun voorkomen was van saffier’*, (Klaagliederen 4:7); door de Nazireeërs werd de Heer uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, voornamelijk ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke, dus het goede daar daarmee, dat zij roder waren van vlees-en-been dan koralen.

Aangezien het rode het goede betekend, bovenal het goede van het natuurlijke, is dit de reden, dat de Joodse Kerk – waar alle dingen tot in bijzonderheden uitbeeldend waren voor de Heer en vandaar voor Zijn rijk en dus voor het goede en ware, omdat het rijk van de Heer daaruit voortkomt – bevolen werd, dat de bedekking van de tent zou zijn uit vellen van rode rammen,

(Exodus 25:5; 26:14; 35:5-7,23; 36:19); en ook dat het ‘water der ontzondiging’ zou zijn uit as van een verbrande rode koe, (Numeri 19:2 e.v.).

Wanneer niet de rode kleur iets hemels in het rijk van de Heer had aangeduid, zou het nooit bevolen zijn, dat de rammen rood moesten zijn en de koe rood.

Dat daarmee heilige dingen werden aangeduid, erkent eenieder die het Woord heilig acht. Aangezien de rode kleur dit betekende, waren de bedekkingen van de tent ook doorvlochten en samengebonden met wat: scharlaken, purper, hyacint van kleur was, (Exodus 35:5 e.v.). Zoals bijna alle dingen ook een tegenovergestelde zin hebben, zoals vaak werd gezegd, eveneens het rood en dan betekent dit het boze dat tot de eigenliefde behoort, en wel ook hierom, omdat de begeerten van de eigenliefde met een vuur worden vergeleken en vuur genoemd werd, nrs. 934 aan het einde, 1297, 1527, 1528, 1861, 2446; eveneens worden zij met bloed vergeleken en bloed genoemd, nrs. 374, 954, 1005.

Vandaar betekent rood in de tegenovergestelde zin het volgende, zoals bij Jesaja:

‘Jehovah zei: Al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; als waren zij rood als purper, zij zullen worden als wol’, (Jesaja 1:18).

Bij Nahum: ‘Het schild der sterken van Belial is rood gemaakt, de sterke mannen zijn purper gemaakt, in het vuur der fakkels zijn de wagens op de dag’, (Nahum 2:3).

Bij Johannes: *‘Er werd een ander teken gezien in de hemel, ziet, een grote rode draak, hebbende zeven hoofden en op de hoofden zeven diademen’*, (Openbaring 12:3); bij dezelfde: *‘Ik zag, ziet, een wit paard en die daarop zat, had een boog en hem is een kroon gegeven; deze ging uit overwinnende en opdat hij overwonne.*

Toen ging een ander paard uit, dat rood was, en degene die daarop zat, werd gegeven de vrede te nemen van de aarde en dat zij elkaar zouden doden en daar werd hem een groot slagzwaard gegeven; daarna ging een zwart paard uit; tenslotte een vaal paard, welks naam was de dood’, (Openbaring 6:2-8).

3301. Dat ‘een haren kled’ het ware van het natuurlijke betekent, blijkt uit de betekenis van het kled, namelijk iets dat iets anders bekleedt, hier dus het ware, omdat dit het goede bekleedt, want het ware is als een kled, nrs. 1073, 2576; of wat vrijwel hetzelfde is: het ware is het ontvangende vat van het goede, nrs. 1469, 1496, 1832, 1900, 2063, 2261, 2269; verder uit de betekenis van harig, namelijk het natuurlijke ten aanzien van het ware.

Het haar of het hoofdhaar wordt herhaaldelijk in het Woord vermeld en betekent daar het natuurlijke.

De reden hiervan is deze, dat de haren tot de uitgroei behoren in de uitersten van de mens, zoals ook het natuurlijke dat is ten opzichte van zijn redelijke en van de innerlijke dingen daarvan.

Het schijnt de mens toe, wanneer hij in het lichaam leeft, alsof het natuurlijke in dit alles is, maar dit is zo ver van het ware af, dat het natuurlijke eerder een uitgroei is van zijn innerlijke dingen, zoals de haren dat zijn van de dingen die tot het lichaam behoren; beide komen ook op bijna dezelfde wijze uit de innerlijke dingen voort.

Vandaar dan ook, dat de mensen die in het leven van het lichaam louter natuurlijk waren, in het andere leven, wanneer zij zich zichtbaar overeenkomstig die staat vertonen, naar het gelaat bijna geheel behaard verschijnen; bovendien wordt het natuurlijke van de mens door de haren van het hoofd uitgebeeld, wanneer de uitbeelding vanuit het goede is, door sierlijke en fraai geordende haren, maar wanneer het niet vanuit het goede is, door lelijke en ongeordende haren.

Het is vanwege dit uitbeeldende, dat de haren of hoofdhaaren in het Woord het natuurlijke betekenen, voornamelijk ten aanzien van het ware; zoals bij Zacharia: *‘Het zal geschieden te dien dage, dat de profeten beschaamd zullen worden, de man vanwege zijn gezicht, wanneer hij heeft geprofeteerd; en zij zullen geen haren mantel aandoen om te liegen’*, (Zacharia 13:4); de profeten staan voor hen die de waarheden onderrichten, hier voor hen die valsheden

onderrichten, nr. 2534; het gezicht staat voor de waarheden, hier voor de valsheden; de haren mantel voor het natuurlijke ten aanzien van het ware; en aangezien het niet het ware maar het valse was, wordt gezegd 'om te liegen'.

De profeten werden in dergelijke gewaden gestoken, opdat zij dit ware, omdat het uiterlijk is, zouden uitbeelden.

Daarom ook wordt Elia de Thesbiet vanwege een dergelijk kleed, een 'harig man' genoemd, (2 Koningen 1:8); en Johannes die de laatste van de profeten was, had een kleed van kamelenhaar, (Mattheüs 3:4); dat de kamelen de wetenschappelijkheden in de natuurlijke mens zijn, zie de nrs. 3048, 3071, 3143, 3145; en dat de wetenschappelijkheden de waarheden van de natuurlijke mens zijn, nr. 3293.

Dat het hoofdhaar het natuurlijke ten aanzien van het ware uitbeeldde, blijkt heel duidelijk uit de Nazireeërs, aan wie het bevolen werd, dat gedurende al de dagen van hun nazireeërschap geen scheermes over hun hoofd zou gaan, totdat de dagen vervuld zouden zijn, waarop zij zich Jehovah zouden afzonderen en dan zouden zij het haar van hun hoofd wegdoen; en dat zij dan aan de ingang van de tent der samenkomst het hoofd van hun nazireeërschap zouden beschermen en het hoofdhaar dan geven op het vuur, dat onder het dankoffer is, (Numeri 6:5,18,19).

De Nazireeërs beeldden de Heer uit ten aanzien van het Goddelijk Menselijke en vandaar de mens van de hemelse Kerk, die een gelijkenis van de Heer is, nr. 51, en het natuurlijke van die mens werd uitgebeeld door het hoofdhaar.

Daarom moesten de Nazireeërs, wanneer zij geheiligd werden, hun oude of voormalige natuurlijke mens, waarin zij geboren waren, afleggen en de nieuwe aantrekken; hetgeen daarmee werd aangeduid dat zij, wanneer de dagen vervuld waren, waarop zij zich voor Jehovah zouden afzonderen, het haar van hun hoofd zouden wegdoen en geven op het vuur onder het offer.

Want de staat van de hemelse mens is hierin gelegen, dat hij in het goede is en krachtens het goede alle waarheden weet en nooit denkt en spreekt uit waarheden over het goede, nog minder uit wetenschappelijkheden over het goede, zie de nrs. 202, 337, 2715, 2718, 3246.

Bovendien zijn de hemelse mensen van dien aard, dat zij, voordat zij die staat afleggen, in het natuurlijke ten aanzien van het ware zo sterk zijn, dat zij met de hellen kunnen strijden, want het is het ware, dat strijdt, nooit het goede; tot het goede kunnen de hellen zelfs niet uit de verte naderen; dat het ware van dien aard is en het goede van dien aard, zie de nrs. 1950, 1951.

Hieruit blijkt duidelijk, waarom Simson kracht had uit zijn haar, waarover het volgende:

'De engel van Jehovah verscheen aan de moeder van Simson, zeggende: Zie, gij zult ontvangen en een zoon baren, op wiens hoofd geen scheermes zal nederkomen; de knaap zal een Nazireeër Gods zijn van de baarmoeder af', (Richteren 13:3,5); en daarna dat hij Delila te kennen gaf, dat indien hij geschoren werd, zijn kracht van hem wijken zou en dat hij krachteloos zou worden; en dat toen hij geschoren was, zijn kracht week en de Filistijnen hem grepen; en dat daarna, toen het haar van zijn hoofd begon te groeien, gelijk toen hij geschoren werd, zijn kracht weerkeerde, zodat hij de pilaren van het huis omver rukte, (Richteren 16:1 tot het einde).

Wie ziet niet in dat hierin een hemelse verborgenheid ligt en dat niemand die weet, behalve degene die onderricht is over dingen van uitbeeldende aard, namelijk dat de Nazireeër betrekking heeft op de hemelse mens en zolang hij het hoofdhaar heeft, dit op het natuurlijke van die mens betrekking heeft, die, zoals gezegd in het ware zo vermogend en sterk is.

En daar toentertijd alle uitbeeldende dingen die door de Heer bevolen werden, zo'n kracht en uitwerking hadden, was dit de oorsprong van Simsons kracht.

Maar Simson was geen geheiligde Nazireeër, zoals diegenen waarover kort hiervoor werd gehandeld, namelijk dat hij de staat van het goede in de plaats van die van het ware zou hebben aangetrokken.

De uitwerking van zijn kracht vanwege zijn hoofdhaar kwam voornamelijk hieruit voort, dat hij de Heer uitbeeldde, die vanuit de natuurlijke mens ten aanzien van het ware, tegen de hellen streed en deze onderwierp en dit alvorens Hij het Goddelijk Goede en Ware aantrok, ook ten aanzien van de natuurlijke mens.

Heruit blijkt ook duidelijk, waarom het bevolen werd, dat *'de hogepriester, op wiens hoofd de olie der zalving gegoten is, en wiens hand gevuld is om de klederen aan te trekken, zijn hoofd niet scheren zou, noch zijn klederen scheuren'*, (Leviticus 21:10); en evenzo de priesters, de Levieten, daar waar over de nieuwe tempel wordt gehandeld, *'hun hoofd niet zouden scheren, noch hun haar wegdoen'*, (Ezechiël 44:20), namelijk opdat zij het Goddelijk Natuurlijke van de Heer zouden uitbeelden ten aanzien van het ware, dat uit het goede voortkomt en het ware van het goede wordt genoemd.

Dat het haar of het hoofdhaar het natuurlijke ten aanzien van het ware betekent, blijkt ook uit de profetische gedeelten van het Woord, zoals bij Ezechiël: *'Ik heb u als het gewas des velds gesteld, vanwaar gij zijt gegroeid en groot geworden in de sierlijkheden der sierlijkheden; de borsten zijn vast geworden en uw haar is gegroeid'*, (Ezechiël 16:7) waar gehandeld wordt over Jeruzalem, dat hier de Oude Kerk is die in de loop van de tijd verdorven was; de vast geworden borsten staan voor het natuurlijk goede; het haar dat gegroeid is, voor het natuurlijk ware.

Bij Daniël: *'Ik zag, totdat de tronen opgesteld werden en de Oude van dagen zat: Zijn kleed was wit als sneeuw en het haar van Zijn hoofd als zuivere wol; Zijn troon als een vlam vuurs'*, (Daniël 7:9); en bij Johannes: *'In het midden der zeven kandelaren was Een, de Zoon des mensen gelijk zijnde, bekleed met een lang kleed tot de voeten en omgord aan de borsten met een gouden gordel; het hoofd echter en de haren waren wit, gelijk als witte wol, gelijk sneeuw, maar Zijn ogen gelijk een vlam vuurs'*, (Openbaring 1:13,14); haren wit als zuivere wol, voor het Goddelijk Natuurlijke ten aanzien van het ware.

In het Woord en in de rituelen van de Joodse Kerk werd het ware zelf, uitgebeeld door het witte en omdat dit uit het goede voortkomt, wordt gezegd zuivere wol.

Dat de uitbeelding van het ware plaatsvindt door het witte en de uitbeelding van het goede door het rode, vond hierin zijn oorzaak, dat het ware tot het licht behoort en het goede tot het vuur, waaruit het licht voortkomt.

Het haar heeft, evenals de overige dingen in het Woord, ook een tegenovergestelde zin en betekent dan het ontaarde natuurlijke ten aanzien van het ware; zoals bij Jesaja:

'Te dien dage zal de Heer door een gehoord scheermes in de doorgangen van de rivier, door de koning van Asjoer, afscheren het hoofd en de haren der voeten; en het zal ook de baard voleinden', (Jesaja 7:20).

Bij Ezechiël: *'Zoon des mensen, neem u een scherp zwaard, een scheermes des scheerders zult gij u nemen, hetwelk gij zult laten gaan over uw hoofd en over uw baard; daarna zult gij u een weegschaal nemen en die haren delen; een derde deel zult gij in het midden van de stad met vuur verbranden; een derde deel zult gij met een zwaard rondom dezelve slaan; en een derde deel zult gij in de wind strooien; gij zult weinige in getal daarvan nemen en ze in uw slippers binden; tenslotte zult gij wederom van die nemen en die werpen in het midden van het vuur en zult ze verbranden met vuur; daaruit zal voorkomen een vuur tegen het gehele huis van Israël'*, (Ezechiël 5:1-4); zo wordt op uitbeeldende wijze beschreven dat er geen innerlijk en uiterlijk natuurlijk ware meer is, namelijk het haar en de baard.

Dat begeerten dit vernietigd hebben, wordt daarmee aangeduid, dat het met vuur verbrand zou worden; dat de redeneringen dit deden, daarmee dat het met het zwaard rondom geslagen zou worden; dat valse beginselen dit deden, daarmee dat het in de wind verstrooid zou worden.

Deze dingen sluiten hetzelfde in als wat de Heer leert bij Mattheüs *'dat van het zaad, dat het ware is, een deel onder de doornen viel, een ander deel op de rots, een ander deel op de weg'*, (Mattheüs 13:1-9)

Dat de haren de onreine waarheden en valsheden betekenen die tot de natuurlijke mens behoren, werd ook daarmee uitgebeeld, dat een vrouw uit de gevangen vijanden, die getrouwd moest worden, in het huis gebracht zou worden en dat het haar van haar hoofd geschoren zou worden en haar nagels gesneden en wegdoen de klederen van haar kerkering, (Deuteronomium 21:12,13); en ook dat, wanneer de Levieten gewijd werden *'het water der ontzondiging op hen gesprengd zou worden en zij het scheermes over hun ganse vlees zouden doen gaan en hun klederen gewassen zouden worden en zij aldus rein zouden zijn'*, (Numeri 8:7); en ook, dat Nebukadnezar *'van de mensen verstoten was, opdat hij gras zou eten als de ossen, en zijn lichaam van de dauw der hemelen nat gemaakt zou worden, totdat zijn haar zou groeien als der arenden en zijn nagels als der vogels'*, (Daniël 4:33).

Dat bij melaatsheid de kleuren van haar en baard gadeslagen moesten worden, of die wit, roodachtig, geel, dan wel zwart waren en ook de kleur van de kleding; en dat hij die van melaatsheid gereinigd was, al het haar van hoofd, baard en wenkbrauwen zou afscheren, (Leviticus 13:1 tot het einde; 14:8,9), betekende de onreine valsheden uit het profane, dat de melaatsheid in de innerlijke zin is.

Kaalheid betekende echter het natuurlijke waarin niets van waarheid is, zoals bij Jesaja: *'Hij ging op naar Bajith en Dibon, naar de hoge plaatsen om te wenen over Nebo en over Medba zal Moab huilen; op al hun hoofden is kaalheid, alle baard is geschoren'*, (Jesaja 15:2).

Bij dezelfde: *'Het zal geschieden, in plaats van gevlochten werk kaalheid, verbranding in plaats van schoonheid'*, (Jesaja 3:24).

Dat de knapen die tot Elisa zeiden: *'Kaalkop, ga op, kaalkop, ga op, door beren uit het woud verscheurd werden'*, (2 Koningen 2:23,24) beeldde hen uit, die het Woord lasteren, alsof daarin niet het ware is; want Elisa beeldde de Heer uit ten aanzien van het ware, nr. 2762; hieruit blijkt ook duidelijk, hoeveel toentertijd de dingen van uitbeeldende aard vermochten.

3302. Dat de woorden 'en zij noemden zijn naam Ezau' zijn hoedanigheid betekenen, namelijk die van het natuurlijke ten aanzien van het goede, blijkt uit de betekenis van de naam noemen of met de naam noemen, namelijk weten van welke aard iets is, dus de hoedanigheid, waarover de nrs. 144, 145, 440, 768, 1754, 1896, 2009, 2724, 3237; en ook hieruit, dat de namen, welke dan ook in het Woord, in de innerlijke zin, dingen betekenen, nrs. 1224, 1888 en zo dus ook Ezau.

Dat Ezau het Goddelijk Natuurlijke van de Heer is ten aanzien van het eerst ontvangen Goddelijk Goede, blijkt uit wat gezegd is en wat over Ezau volgt en ook elders uit het Woord. Maar aangezien Ezau en Edom bijna hetzelfde betekenen – met dit onderscheid, dat Edom het Goddelijk Natuurlijke ten aanzien van het goede is, waaraan de leerstellige dingen van het ware zijn toegevoegd – zal dit bij het volgende 30ste vers, waar Ezau Edom wordt genoemd, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, door plaatsen uit het Woord worden bevestigd.

3303. Dat de woorden 'en daarna ging zijn broeder uit' het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de broeder, namelijk het goede en verder ook het ware; deze worden broeders genoemd.

Dat de naastenliefde de broeder van het geloof is, of het goede de broeder van het ware, zie nr. 367; zo is ook omgekeerd het geloof de broeder van de naastenliefde, of het ware de broeder van het goede; ook wordt, in het natuurlijke vlak, de aandoening van het goede broeder genoemd en de aandoening van het ware zuster, nr. 3160; ook echtgenoot en vrouw en ook man en vrouw; maar dit steeds ten opzichte van de staten waarover gehandeld wordt.

3304. Dat de woorden 'en zijn hand hield Ezaus hiel' het laagste van het goede van het natuurlijke betekenen, waaraan het met enige macht hing, blijkt uit de betekenis van de hand, namelijk de macht, waarover nr. 878 en betrekking heeft op het ware, nr. 3091;

uit de betekenis van houden, namelijk aanhangen; uit de betekenis van de hiel, te weten het laagste van het natuurlijke, waarover nr. 259; en uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover nr. 3302.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de woorden ‘zijn hand hield Ezau hiel’ het laagste van het goede van het natuurlijke betekenen, waaraan het ware met enige macht hing.

Dat het ware met enige macht aan het laagste goede van het natuurlijke hing, is als volgt gesteld: het natuurlijke of de natuurlijke mens heeft, wanneer hij wederverwekt wordt, zijn ontvangenis, ten aanzien van het goede en het ware, van het redelijke of door het redelijke van het geestelijke en door dit van het hemelse en door dit weer van het Goddelijke.

Zo is de opeenvolging van de invloeiing, die bij het Goddelijke begint en zo geleidelijk zijn einde vindt in het laagste van het natuurlijke, dat wil zeggen, in het wereldse en lichamelijke. Wanneer het laagst natuurlijke met een gebrek is aangedaan door overerving van moeders zijde, kan het ware niet met het goede verbonden worden, maar er slechts met enige macht aan hangen; ook wordt het ware niet eerder met het goede verbonden, voordat dit gebrek verdwenen is.

Dit is de reden, dat het goede weliswaar tezamen met de mens geboren wordt, maar niet het ware; daarom zijn kleine kinderen zonder enige erkenning van het ware; en dat het ware geleerd moet worden en daarna met het goede verbonden, zie de nrs. 1831, 1832.

Daarom wordt er ook gezegd ‘dat zij zich samenstieten in het midden van haar’, dat wil zeggen worstelden, nr. 3289.

Dit is de reden dat vanaf de eerste ontvangenis het ware het goede bedroog, zoals gezegd wordt over Jakob ten aanzien van Ezau: *‘Is het niet, dat zijn naam heet Jakob en hij heeft mij deze twee keren vertreden’*, (Genesis 27:36) en bij Hosea: *‘Om te bezoeken over Jakob zijn wegen, naar zijn werken zal Hij hem vergelden, in de baarmoeder vertrad hij zijn broeder’*, (Hosea 12:3,4).

Zij die hun gemoed alleen in de historische vermeldingen vasthouden en zich daaraan ook niet kunnen onttrekken, weten niet beter of deze en de voorafgaande dingen voorspellen wat plaatsvond tussen Ezau en Jakob, waarin zij ook versterkt worden door hetgeen volgt.

Maar het Woord van de Heer is van dien aard, dat de historische vermeldingen in hun verband liggen en de geestelijke dingen, die tot de innerlijke zin behoren, in het hunne; zodat de eerstgenoemde dingen beschouwd mogen worden door de uiterlijke mens, laatstgenoemde dingen door de innerlijke mens en er dus tussen beiden, namelijk tussen de uiterlijke en de innerlijke mens, een overeenstemming zal zijn en dit door middel van het Woord, want het Woord is de vereniging van hemel en aarde, zoals meermalen werd aangetoond.

Zo is er dus in eenieder die in het heilige is, wanneer hij het Woord leest, een vereniging van zijn uiterlijke mens die op aarde is, met zijn innerlijke mens die in de hemel is.

3305. Dat de woorden ‘en hij noemde zijn naam Jakob’ de leer van het ware van het natuurlijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de naam noemen of met de naam noemen, namelijk de hoedanigheid, waarover in nr. 3302.

De hoedanigheid, die uitgebeeld wordt door Jakob, is de leer van het ware van het natuurlijke, zoals blijken kan uit de uitbeelding van Ezau, te weten het goede van het leven van het ware van het natuurlijke, nr. 3300 en uit verscheidene plaatsen in het Woord, waar hij wordt genoemd.

Want er zijn twee dingen die het natuurlijke uitmaken, zoals er twee dingen zijn, die het redelijke uitmaken, ja zelfs, die de gehele mens uitmaken: het ene dat tot het leven behoort, het andere, dat tot de leer behoort.

Dat wat tot het leven behoort, is van de wil, dat wat tot de leer behoort, is van het verstand. Het eerste wordt het goede genoemd, het laatste echter het ware.

Het is dit goede, dat door Ezau wordt uitgebeeld, maar het ware wordt door Jakob uitgebeeld; of wat hetzelfde is, het is het goede van het leven van het ware van het natuurlijke, dat door

Ezau wordt uitgebeeld en de leer van het ware van het natuurlijke, wat door Jakob wordt uitgebeeld.

Of men zegt, het goede van het leven van het ware van het natuurlijke en de leer van het ware van het natuurlijke, dan wel degenen die daarin zijn, is hetzelfde; want het goede van het leven en de leer van het ware kunnen niet bestaan zonder hun subject.

Wanneer zij zonder subject zijn, zijn zij iets abstracts, dat echter wel de mens betreft waarin het moest zijn.

Daarom worden hier door Jakob diegenen aangeduid die in de leer van het ware van het natuurlijke zijn.

Degenen die alleen in de zin van de letter blijven, geloven dat onder Jakob in het Woord al dat volk wordt verstaan, dat uit Jakob voortkwam en zodoende schrijven zij aan dat volk alle dingen toe die over Jakob zowel historisch als profetisch gezegd werden.

Maar het Woord is Goddelijk, voornamelijk in dit opzicht, dat alle dingen in het algemeen en in het bijzonder die daarin voorkomen, niet enige natie of enig volk betreffen, maar het gehele menselijke geslacht, namelijk dat wat is, was en zijn zal; en dat wat nog alomvattender is, namelijk het rijk van de Heer in de hemelen en in de hoogste zin de Heer zelf.

Het is om deze reden dat het Woord Goddelijk is.

Wanneer het alleen maar een natie betrof, zou het menselijk zijn en er zou niets meer van het Goddelijke in zijn dan er heiligheid in de eredienst bij die natie was.

Dat er niets dergelijks bij het volk was, dat Jakob genoemd wordt, kan eenieder bekend zijn; hieruit is het ook duidelijk, dat door Jakob in het Woord niet Jakob wordt bedoeld en ook dat door Israël niet Israël wordt bedoeld; want bijna overal in de profetische gedeelten, waar Jakob genoemd wordt, wordt ook Israël genoemd en niemand kan weten, wat in het bijzonder door de een en wat door de ander bedoeld wordt, tenzij uit die zin die dieper verscholen ligt en verborgenheden van de hemel in zich bevat.

Dat daarom door Jakob in de innerlijke zin de leer van het ware van het natuurlijke wordt aangeduid, of wat hetzelfde is, zij die in deze leer zijn, van welke natie zij ook mogen zijn en dat in de hoogste zin de Heer bedoeld wordt, kan uit de volgende plaatsen blijken; bij Lukas: *‘De engel zei tot Maria: Gij zult ontvangen in de baarmoeder en een Zoon baren en zult Zijn naam heten Jezus; en deze zal groot zijn en de Zoon des Allerhoogste genaamd worden; en de Heer God zal Hem de troon van Zijn vader David geven, zodat Hij over het huis Jakobs regeren zal in de eeuwen en aan Zijn koninkrijk zal geen einde zijn’*, (Lukas 1:31-33); dat hier onder het ‘huis Jakobs’ niet de Joodse natie of het Joodse volk verstaan wordt, ziet eenieder, want het rijk van de Heer was niet over dat volk, maar over allen in het heelal die in het geloof in Hem zijn en door het geloof in naastenliefde.

Hieruit blijkt dat onder Jakob, door de engel genoemd, niet het ‘volk Jakobs’ werd verstaan en dus elders evenmin onder het ‘zaad Jakobs’, de ‘kinderen Jakobs’, ‘het land Jakobs’, de ‘erve Jakobs’, de ‘koning Jakobs’, de ‘God Jakobs’, welke uitdrukkingen zo vaak in het Oude Testament gelezen worden.

Evenzo is het gesteld met Israël, zoals bij Mattheüs: *‘De engel des Heren verscheen Jozef in de droom, zeggende: Sta op, neem de Knaap en Zijn moeder en vlied in Egypte; opdat vervuld zou worden hetgeen gesproken is door de profeet, zeggende: Uit Egypte heb Ik Mijn Zoon geroepen’*, (Mattheüs 2:13-15) en bij de profeet wordt het als volgt gezegd: *‘Als Israël een knaap was, toen heb Ik hem liefgehad en Ik heb Mijn Zoon uit Egypte geroepen’*, (Hosea 11:1); dat hier Israël de Heer is, komt duidelijk uit; en toch kan men uit de zin van de letter niet beter weten of de ‘knaap Israël’ zijn de eerste nakomelingen van Jakob die in Egypte kwamen en daarna daaruit werden opgeroepen.

Evenzo is het gesteld in andere plaatsen waar Jakob en Israël worden genoemd, hoewel dit niet blijkt uit de letterlijke zin; zoals bij Jesaja: *‘Hoor, Jakob, Mijn knecht en Israël, die Ik verkoren heb; zo zegt Jehovah, uw Maker en uw Formeerder van de baarmoeder af, die u helpt: Vrees niet, o Jakob, Mijn knecht en gij Jesjoeroen, die Ik uitverkoren heb, want Ik zal*

wateren gieten op de dorstige en stromen op het droge; Ik zal Mijn geest op uw zaad gieten en Mijn zegen op uw nakomelingen; deze zal zeggen: Ik ben Jehovah's en deze zal Zich noemen met de naam van Jakob en gene zal met Zijn hand schrijven: Ik ben Jehovah's en Zich toenoemen met de naam van Israël', (Jesaja 44:1-3,5) waar Jakob en Israël duidelijk voor de Heer staan en het zaad en de nakomelingen van Jakob voor hen die in het geloof in Hem zijn. In de profetie over de zonen Israëls bij Mozes: 'Jozef zal zitten in de stevigheid van zijn boog en de armen van zijn handen zullen gesterkt worden door de handen van de Machtige Jakobs; daarvandaan is de Herder, de Steen Israëls', (Genesis 49:24); hier staat de Machtige Jakobs en de Steen Israëls klaarlijk voor de Heer.

Bij Jesaja: 'Ik zal Mijn heerlijkheid aan geen anderen geven; hoor naar Mij, o Jakob, en gij, Israël, door Mij geroepene; Ik ben dezelfde; Ik ben de eerste; ook ben Ik de laatste', (Jesaja 48:11,12); ook hier is Jakob en Israël de Heer.

Bij Ezechiël: 'Ik zal het hout van Jozef, dat in Efraïms hand is en van de stammen Israëls, zijn metgezellen, nemen en Ik zal dezelve op hem voegen tot het hout van Jehudah en zal ze maken tot een enig hout; zodat zij één zijn in Mijn hand.

Ik zal de zonen Israëls nemen van onder de natiën, waarheen zij getogen zijn en zal ze vergaderen van rondom en brengen hen op hun land; en Ik zal ze maken tot een enige natie in het land, op de bergen Israëls; en zij zullen allen een enige koning tot koning hebben en zij zullen niet meer twee natiën zijn, noch voortaan meer in twee koninkrijken verdeeld zijn. Mijn knecht David zal koning over hen zijn en zij zullen alleen één herder hebben; dan zullen zij wonen op het land dat Ik Mijn knecht Jakob gegeven heb, waarin uw vaders gewoond hebben.

Zij zullen daarop wonen, zij en hun zonen en de zonen van hun zonen, tot in eeuwigheid; David, Mijn knecht, zal hun een vorst zijn tot in eeuwigheid; Ik zal een verbond des vredes met hen maken, het zal een verbond der eeuwigheid met hen zijn; Ik zal ze stellen en zal ze vermenigvuldigen en Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten in eeuwigheid; aldus zal Mijn tabernakel bij hen zijn en Ik zal hun tot God zijn en zij zullen Mij tot volk zijn, opdat de natiën zullen weten, dat Ik Jehovah Israël heilige, als Mijn eigendom in het midden van hen zal zijn in eeuwigheid', (Ezechiël 37:19,21,22,24-28); hier komt het opnieuw duidelijk uit, dat onder Jozef, Efraïm, Jehudah, Israël, Jakob en David niet deze personen verstaan worden, maar in de hoogste zin de Goddelijk geestelijke dingen die in de Heer zijn en die van de Heer zijn in Zijn rijk en in Zijn Kerk.

Dat David niet, zoals gezegd wordt, hun koning en vorst zou zijn in eeuwigheid, kan eenieder weten; maar dat onder David de Heer wordt verstaan, nr. 1888.

Ook kan men weten dat Israël niet vergaderd zal worden van waarheen zij verstrooid werden en dat zij niet geheiligd zullen worden en het heiligdom in het midden van hen gezet zal worden in eeuwigheid, zoals gezegd wordt, maar dat dit zal plaatsvinden met hen die door Israël in de uitbeeldende zin worden aangeduid en dat dezen alle gelovigen zijn, is bekend.

Bij Micha: 'Verzamelande zal Ik, o Jakob, verzamelen, u allen, vergaderende zal Ik vergaderen de overblijfselen Israëls; Ik zal hen tezamen zetten als schapen van Bozrah', (Micha 2:12).

Bij Jesaja: 'Jakob zal de toekomstige wortel doen schieten; Israël zal bloesemen en bloeien en zij zullen de aangezichten der wereld met opbrengst vervullen', (Jesaja 27:6).

Bij dezelfde: 'Zo zegt Jehovah, die Abraham verlost heeft, tot het huis van Jakob: Jakob zal nu niet beschaamd worden en nu zullen zijn aangezichten niet bleek worden, want als hij zijn kinderen, het werk Mijner handen, ziet in het midden van hem, zullen zij Mijn naam heiligen en zij zullen de Heilige Jakobs heiligen en de God Israëls vrezen, en die dwalende van geest zijn, zullen inzicht weten', (Jesaja 29:22-24).

Bij dezelfde: 'Jehovah zegt tot Zijn Gezalfde, tot Koresch, wiens rechterhand Ik gevat heb, om de natiën voor hem neder te werpen en Ik zal de lenden der koningen ontbinden, om de deuren voor hem te openen en de deuren zullen niet gesloten worden.

Ik zal voor u gaan en Ik zal de krommingen recht maken; de koperen deuren zal Ik verbreken en de ijzeren grendels zal Ik in stukken slaan.

Ik zal u geven de schatten der schuilhoeken en de geheime rijkdommen van de verborgen plaatsen, opdat gij moogt weten, dat Ik Jehovah ben, die genoemd ben met uw naam, de God van Israël, ter oorzake van Mijn knecht Jakob en van Israël, Mijn uitverkorene; Ik riep u bij uw naam, Ik noemde u toe, toen gij Mijn niet kende', (Jesaja 45:1-4) waar eveneens klaarblijkelijk over de Heer gehandeld wordt.

Bij Micha: 'In het laatste der dagen zal het geschieden, dat de berg van het huis van Jehovah zal vastgesteld zijn tot het hoofd der bergen; vele natiën zullen heengaan: Komt en laat ons opgaan tot de berg van Jehovah en tot het huis van de God Jakobs, opdat Hij ons zal leren van Zijn wegen, en wij zullen in Zijn paden gaan; want uit Zion zal de leer uitgaan en het Woord van Jehovah uit Jeruzalem', (Micha 4:1,2).

Bij David: 'Jehovah bemint de poorten van Zion boven alle woningen van Jakob, heerlijke dingen zullen gepredikt worden in u, o stad Gods', (Psalm 87:1-3).

Bij Jeremia: 'Zij zullen dienen Jehovah, hun God en David hun koning, die Ik hun verwekken zal; en gij, vrees niet, o Mijn knecht Jakob, en ontzet u niet, Israël, want zie, Ik zal u verlossen van verre', (Jeremia 30:9,10).

Bij Jesaja: 'Hoort naar mij, gij eilanden en luistert toe, gij volken van verre, Jehovah heeft mij geroepen van de baarmoeder af, uit mijn moeders ingewanden heeft Hij mijn naam vermeld; en Hij heeft tot mij gezegd: Gij zijt Mijn knecht Israël, in welke Ik heerlijk gemaakt zal worden', (Jesaja 49:1,3).

Bij dezelfde: 'Dan zult gij u verlustigen over Jehovah en Ik zal u doen rijden op de hoogten der aarde en Ik zal u spijzigen met de erve van Jakob', (Jesaja 58:14).

Bij dezelfde: 'Ik zal uit Jakob zaad voortbrengen en uit Jehudah een erfgenaam van Mijn bergen, opdat Mijn uitverkorenen het zullen bezitten en Mijn knechten aldaar zullen wonen', (Jesaja 65:9); in al deze plaatsen wordt onder Jakob en Israël in de hoogste zin de Heer verstaan en in de uitbeeldende zin het geestelijk rijk van de Heer en de Kerk, die Kerk is door de leer van het ware en het leven van het goede.

Onder Jakob worden degenen verstaan die in de uiterlijke dingen van deze Kerk zijn en onder Israël degenen die in de innerlijke dingen zijn.

Hieruit en uit zeer vele andere plaatsen kan blijken dat onder Jakob nergens Jakob wordt verstaan, noch Israël onder Israël, evenals nergens Izaäk onder Izaäk en Abraham onder Abraham, daar waar zij genoemd worden, zoals bij Mattheüs: *'Velen zullen komen van het oosten en het westen en zullen met Abraham en Izaäk en Jakob aanzitten in het koninkrijk der hemelen', (Mattheüs 8:11);* bij Lukas: *'Gij zult zien: Abraham, Izaäk en Jakob en al de profeten in het koninkrijk Gods', (Lukas 13:28);* en bij dezelfde: *'Lazarus werd van de engelen gedragen in de schoot van Abraham', (Lukas 16:22).*

Want in de hemel weten zij niet van Abraham, Izaäk en Jakob; en zij die daar zijn, worden door deze woorden, wanneer die door de mens worden gelezen, niets anders gewaar dan de Heer ten aanzien van het Goddelijke en het Goddelijk Menselijke, en door 'met Abraham, Izaäk en Jakob aanzitten' niets anders dan met de Heer zijn.

Maar het werd op deze wijze gezegd, omdat de mens toentertijd zo ver van de innerlijke dingen verwijderd was, dat hij niets anders wist en ook niet anders wilde weten, dan dat het met alle dingen in het Woord overeenkomstig de letter gesteld was; en wanneer de Heer met hen sprak overeenkomstig de letter, was het opdat zij geloof zouden ontvangen en ook dat er dan een innerlijke zin in zou zijn, waardoor er verbinding van de mens met Hem kon zijn. Daar dit zo is, kan nu blijken, wat in het Woord van het Oude Testament wordt aangeduid door de God Jakobs en door de Heilige Israëls, namelijk de Heer Zelf.

Dat de God Jakobs de Heer is, zie: (2 Samuël 23:1; Jesaja 2:3; 41:21; Micha 4:2; Psalm 20:2; 46:8; 75:9,10; 76:7; 81:1,2,5; 84:8,9; 94:7; 114:7; 132:2; 146:2,5).

Dat de Heilige Israëls de Heer is, zie: (Jesaja 1:4; 5:19,24; 10:20; 12:6; 17:7; 29:19; 30:11,12,15; 31:1; 37:23; 41:14,16,20; 43:3,14; 45:11; 47:4; 48:17; 49; 7; 54:5; 55:5; 60:14; Jeremia 50:29; Ezechiël 39:7; Psalm 71:22; 78:41; 89:18,19).

3306. Dat de woorden ‘en Izaäk was een zoon van zestig jaren als zij hen baarde’ de staat van het Goddelijk Redelijke toen betekenen, kan blijken uit wat eerder in de nrs. 3252, 3275 is gezegd over de getallen.

Wat echter het getal zestig insluit, kan blijken uit de enkelvoudige getallen, waaruit het is samengesteld, namelijk uit vijf en twaalf, vijfmaal maal twaalf is immers zestig; wat vijf is, zie de nrs. 649, 1686; wat twaalf is nr. 3272.

Verder is het ook samengesteld uit zes en tien, want zes maal tien is immers zestig; wat zes is, zie de nrs. 720, 737, 900; en wat tien is, zie de nrs. 576, 2284, 3107.

Ook is het samengesteld uit twee en dertig, want twee maal dertig is zestig; wat twee is zie de nrs. 720, 900, 1335, 1686; en wat dertig, in nr. 2276.

Daar het getal zestig uit deze getallen is samengesteld, sluit het de door deze aangeduide dingen naar hun orde in, die alle tot de staat behoren, waarin het Goddelijk Redelijke van de Heer toen was.

Deze dingen komen duidelijk uit voor de engelen in het heldere licht dat van de Heer komt; maar voor de mens, bovenal voor hem die gelooft dat in de getallen in het Woord niets verborgens is gelegen, kunnen zij niet worden uitgelegd, de oorzaak hiervan is zijn ongelovigheid, zowel als omdat zoveel in deze getallen vervatte dingen niet ondergebracht kunnen worden in een reeks die binnen het bereik van zijn bevattingsvermogen valt.

* * *

3307. vers 27,28. *En de knapen wiesen op, en Ezau was een man, kundig in de jacht, een man des velds; en Jakob een volkomen man, wonende in tenten.*

En Izaäk had Ezau lief, want de jacht was in zijn mond; en Rebekka had Jakob lief.

De knapen wiesen op, betekent de eerste staat; en Ezau was een man, kundig in de jacht, betekent het goede des levens vanuit de zinnelijke en de wetenschappelijke waarheden; een man des velds, betekent het goede des levens vanuit leerstellige dingen; en Jakob een volkomen man, betekent het ware; wonende in tenten, betekent de daaruit voortvloeiende eredienst

En Izaäk had Ezau lief, want de jacht was in zijn mond, betekent, dat het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke van de Heer het goede van het ware liefhad; en Rebekka had Jakob lief, betekent dat het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke de leer van het ware liefhad.

3308. Dat de woorden ‘De knapen wiesen op’ de eerste staat betekenen, namelijk van de verbinding van het goede en het ware, blijkt uit de betekenis van opwassen, wanneer het betrekking heeft op het goede en ware, ten aanzien van de oorsprong en de voortgang, te weten de eerste staat daarvan, namelijk van de voortgang, waarover hierna; en uit de betekenis van de knapen, te weten het goede en het ware, want het goede wordt uitgebeeld door de knaap Ezau en het ware door de knaap Jakob, zoals eerder werd aangetoond.

Met het goede en ware is het gesteld als met nageslacht of kroost, namelijk dat zij ontvangen worden, in de baarmoeder zijn, geboren worden, opgroeien en verder in leeftijd toenemen tot aan het laatste moment toe.

Dat zij ontvangen worden, in de baarmoeder zijn en geboren worden, behoort tot de staat van de oorsprong; maar dat zij opgroeien, in leeftijd toenemen tot aan het laatste moment, behoort tot de staat van de voortgang.

De staat van de voortgang volgt op de geboorte en is een staat van de verbinding van het goede en ware.

Het eerste van die staat is het, wat hier door opwassen wordt aangeduid; deze staat begint direct na de geboorte en wordt voortgezet tot aan het laatste van het leven; en bij hen, die in het goede zijn, na het leven van het lichaam tot in eeuwigheid; de engelen worden dus zo voortdurend vervolmaakt.

3309. Dat de woorden ‘en Ezau was een man, kundig in de jacht’ het goede van het leven betekenen vanuit de zinnelijke en wetenschappelijke waarheden, blijkt uit de uitbeelding van Ezau, te weten het goede van het leven, waarover eerder; en uit de betekenis van ‘een man kundig in de jacht’, namelijk diegenen die in de aandoening van het ware zijn, waarover in wat hierna volgt.

Want ‘een man kundig’ heeft betrekking op de aandoening van het ware, of op degenen die in de aandoening van het ware zijn.

De jacht echter betekent de waarheden zelf, maar de waarheden die tot de natuurlijke mens behoren, waaruit de goedheden opkomen; en daar de waarheden van de natuurlijke mens die waarheden zijn die wetenschappelijke waarheden worden genoemd, nr. 3293 en de wetenschappelijke dingen voornamelijk van tweeërlei soort of tweeërlei graad zijn: namelijk zinnelijk en wetenschappelijk, worden hier door de jacht beide aangeduid.

Zinnelijke waarheden zijn die, waarin de knapen zijn, wetenschappelijke waarheden zijn die, waarin zij zijn wanneer zij opgroeien.

Want niemand kan in wetenschappelijke waarheden zijn, wanneer hij niet eerst in zinnelijke waarheden is, aangezien de voorstellingen van de wetenschappelijkheden hierdoor verworven worden’ en door deze kunnen daarna nog innerlijker waarheden worden geleerd en begrepen, die leerstellige dingen worden genoemd en die worden aangeduid door ‘een man des velds’, waarover hierna.

Dat door de jacht de zinnelijke en wetenschappelijke waarheden worden aangeduid, waarin diegenen worden onderricht en waardoor diegenen worden aangedaan, die in het goede van het leven zijn, komt, omdat de jacht in ruime zin die dingen zijn, die door de jacht gevangen worden, zoals: rammen, bokjes, geiten en dergelijke en dat deze de geestelijk goedheden zijn, zie de nrs. 2180, 2830; en ook omdat de wapens van de jacht, zoals pijlkokers, bogen en pijlen waren, de leerstellige dingen van het ware zijn, nrs. 2685, 2686, 2709).

Dat het dergelijke dingen zijn die door de jacht worden aangeduid, kan blijken uit wat tot Ezau door zijn vader Izaäk wordt gezegd in het 27ste hoofdstuk: *‘Neem, ik bid u, uw wapenen, uw pijlkoker en uw boog en ga uit in het veld en jaag mij een jacht en maak mij lekkernijen, zoals ik beminde’*, (Genesis 27:3,4) en tot Jakob, die daar voor Ezau wordt genomen in hetzelfde hoofdstuk: *‘Breng tot mij, dat ik ete uit de jacht van mijn zoon, opdat mijn ziel u zegene’*, (Genesis 27:25), waaruit duidelijk blijkt, wat door de jacht wordt aangeduid.

Dit is de reden, dat jagen wil zeggen onderwijzen en ook overreden en wel in beiderlei zin, namelijk vanuit de aandoening van het ware en vanuit de aandoening van het valse.

Uit de aandoening van het ware bij Jeremia: *‘Ik zal hen weder brengen op hun land, dat Ik hun vaderen gegeven heb; ziet, Ik zal zenden tot vele vissers en zij zullen hen vissen; en daarna zal Ik zenden tot vele jagers en zij zullen hen jagen van op alle berg en van op alle heuvel en uit de kloven van de steenrotsen’*, (Jeremia 16:15,16); de vissers staan voor hen die vanuit zinnelijke waarheden onderrichten, nrs. 40, 991; de jagers voor hen die vanuit wetenschappelijke waarheden onderrichten en tevens uit leerstellige dingen; op alle berg en op alle heuvel staat voor het onderrichten van diegenen die in de aandoening van het goede en in de aandoening van het ware zijn; dat berg en heuvel die dingen zijn, zie de nrs. 795, 796, 1430.

Iets dergelijks sluit ‘jagen in het veld’ in, zoals in, (Genesis 27:3).

Dat jagen ook overreden uit de aandoening van het valse betekent, blijkt bij Ezechiël:

‘Ziet, Ik wil aan uw kussens, waarmee gij aldaar de zielen jaagt om ze te doen wegfladderen; en Ik zal uw sluiers scheuren en Mijn volk uit uw hand redden en zij zullen niet meer in uw hand zijn tot een jacht’, (Ezechiël 13:18-21).

Over de betekenis van de jacht in deze zin, zie nr. 1178; maar aan dit soort van jagen worden gewoonlijk netten toegeschreven.

3310. Dat ‘een man des velds’ het goede van het leven vanuit de leerstellige dingen betekent, blijkt uit de betekenis van het veld.

In het Woord wordt op vele plaatsen melding gemaakt van land en aardbodem en veld; en door het land wordt, wanneer het in de goede zin wordt genomen, het rijk van de Heer in de hemelen en op aarde aangeduid, dus de Kerk, die het rijk van de Heer op aarde is; evenzo door de aardbodem, maar in beperkte zin, nrs. 566, 662, 1066, 1067, 1068, 1262, 1413, 1733, 1850, 2117, 2118 aan het einde, 2928; hetzelfde wordt ook aangeduid door het veld, maar in nog beperkter zin, nrs. 368, 2971; en aangezien de Kerk niet de Kerk is vanuit leerstellige dingen dan voor zoveel deze dingen het goede van het leven als einddoel beschouwen, of wat hetzelfde is, tenzij de leerstellige dingen verbonden zijn met het goede van het leven, wordt door het veld hoofdzakelijk het goede van het leven aangeduid; opdat dit tot de Kerk zal behoren, moeten er leerstellige dingen vanuit het Woord zijn, die in dit goede geplant werden. Zonder de leerstellige dingen is er weliswaar het goede van het leven, maar het is dan nog niet het goede van de Kerk, dus nog niet echt geestelijk, dan alleen in het vermogen om het te kunnen worden, zoals het goede van het leven bij de heidenen is, die het Woord niet hebben en dus van de Heer niets weten.

Dat het veld het goede van het leven is, waarin de dingen geplant moeten worden die van het geloof zijn, dat wil zeggen de geestelijke waarheden die van de Kerk zijn, kan duidelijk blijken uit de gelijkenis van de Heer bij Mattheüs: ‘Een zaaier ging uit om te zaaien, en als deze zaaide, vielen sommige op de harde weg en de vogelen kwamen en aten dezelve op; andere vielen op steenachtige plaatsen, waar zij niet veel aarde hadden, en zij gingen terstond op, omdat zij geen diepte van aarde hadden; maar als de zon opgegaan was, zijn zij verbrand geworden en omdat zij geen wortel hadden, zij zijn verdord; andere vielen in de doornen en de doornen wiesen op en verstikten dezelve; maar andere vielen in de goede aarde en gaven vrucht, het een in hondervoud, het ander zestigvoud, het ander dertigvoud; wie oren heeft om te horen, die hore’, (Mattheüs 13:4-9; Markus 4:3-9; Lukas 8:5-8).

Hier wordt gehandeld over vier soorten aarde of aardbodem in het veld, dat wil zeggen in de Kerk.

Dat het zaad hier het Woord van de Heer is, dus het ware, dat van het geloof genoemd wordt en dat de goede aarde het goede is, dat van de naastenliefde is, blijkt duidelijk, want het is het goede in de mens, dat het Woord ontvangt.

De harde weg is het valse; het steenachtige is het ware, dat geen wortel in het goede heeft; de doornen zijn de boosheden.

Met het goede van het leven vanuit leerstellige dingen, dat wordt aangeduid door de man des velds, is het als volgt gesteld: degenen die wederverwekt worden, doen het goede eerst vanuit de leerstellige dingen, want uit zichzelf weten zij het goede niet; het zijn de leerstellige dingen over de liefde en de naastenliefde waaruit zij leren en waaruit zij weten wie de Heer is, wie de naaste, wat de liefde en wat de naastenliefde en dus wat het goede is.

Wanneer zij in deze staat zijn, zijn zij in de aandoening van het ware en worden zij ‘mannen des velds’ genoemd; maar daarna, wanneer zij wederverwekt zijn, doen zij het goede niet vanuit leerstellige dingen, maar vanuit liefde en naastenliefde, want zij zijn dan in het goede zelf, dat zij door middel van de leerstellige dingen hebben geleerd en dan worden zij ‘mensen des velds’ genoemd.

Het is hiermee zo gesteld als met iemand, die van nature neigt tot echtbreuk, diefstal en moord, maar uit de voorschriften van de Tien Geboden leert, dat dergelijke dingen tot de hel behoren en er zich dan van onthoudt.

In deze staat wordt hij aangedaan door de voorschriften, omdat hij de hel vreest en hij leert hieruit en eveneens uit vele dingen in het Woord, hoe hij zijn leven moet inrichten; wanneer hij dan het goede doet, doet hij dit krachtens de voorschriften.

Maar wanneer hij in het goede is, begint hij afkerig te worden van echtbreuken, diefstallen en moorden, waartoe hij tevoren overhelde; en wanneer hij in deze staat is, doet hij niet langer het goede vanwege de voorschriften, maar vanuit het goede dat dan bij hem is.

In de vorige staat leert hij uit het ware het goede; in de latere staat onderwijst hij uit het goede het ware.

Zo is het ook gesteld met geestelijke waarheden, die leerstellige dingen worden genoemd en nog innerlijker voorschriften zijn; want de leerstellige dingen zijn de innerlijke waarheden die tot de natuurlijke mens behoren.

De eerste waarheden zijn zinnelijke, de volgende zijn wetenschappelijke, de innerlijke zijn leerstellige waarheden.

Deze leerstellige waarheden worden gegrondvest op de wetenschappelijke waarheden, aangezien de mens niet dan alleen door wetenschappelijke dingen enige voorstelling, begrip of opvatting daarvan kan hebben en vasthouden.

De wetenschappelijke waarheden echter worden gegrondvest op de zinnelijke waarheden, want zonder zinnelijke dingen kunnen de wetenschappelijke dingen niet door de mens begrepen worden.

Het zijn deze waarheden, namelijk de wetenschappelijke en de zinnelijke, die worden aangeduid door ‘een man, kundig in de jacht’, maar het zijn de leerstellige waarheden die worden aangeduid door de ‘man des velds’; zo volgen deze waarheden elkaar op bij de mens. Daarom kan de mens voordat hij op volwassen leeftijd gekomen is en door zinnelijke en wetenschappelijke waarheden in leerstellige dingen is, niet wederverwekt worden, want hij kan niet bevestigd worden in de waarheden van de leerstellige dingen, dan alleen door voorstellingen vanuit wetenschappelijke en zinnelijke dingen; want er bestaat hoegenaamd niets bij de mens in zijn gedachte, ook wat betreft de allerdiepste verborgenheid van het geloof betreft, wat niet een natuurlijke en zinnelijke voorstelling met zich meedraagt, hoewel de mens grotendeels onkundig is van de hoedanigheid daarvan; maar in het andere leven vertoont zich dit, op zijn verlangen, aan zijn verstand en zelfs, wanneer hij het begeert, aan zijn gezicht; want in het andere leven kunnen dergelijke dingen voor het gezicht vertoond worden, wat ongelooflijk schijnt, maar toch is het zo.

3311. Dat de woorden ‘en Jakob was een volkomen man’ het ware betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Jakob, namelijk de leer van het natuurlijk ware, nr. 3305; en uit de betekenis van volkomen, dat betrekking heeft op degenen die in het ware zijn, dus op het ware.

3312. Dat de woorden ‘wonende in tenten’ de daaruit voortvloeiende eredienst betekenen, blijkt uit de betekenis van de tenten, namelijk het heilige van de liefde en van de daaruit voortvloeiende eredienst, nrs. 414, 1102, 2145, 2152.

Dat de tenten het heilige van de eredienst betekenen, komt omdat in de oudste tijd de mens van de Kerk, die in de liefde tot de Heer en vandaar in de heilige eredienst was, in tenten woonde en daar zijn heilige eredienst had; en aangezien toen het heilige van de liefde en vandaar het heilige van de eredienst uitgebeeld begon te worden door tenten, werd bevolen, dat zij een tent zouden maken overeenkomstig het aan Mozes getoonde voorbeeld op de berg Sinaï en daarin hun Goddelijke eredienst zouden instellen.

Vandaar ook was het ‘feest der tabernakels’ en hun wonen toentertijd in tenten, ter wille van de uitbeelding van de heilige eredienst, die behoorde tot de mens van de hemelse Kerk.

Hieruit blijkt duidelijk, dat door het wonen in tenten de eredienst wordt aangeduid.

3313. Dat de woorden ‘en Izaäk had Ezau lief, want de jacht was in zijn mond’ betekenen, dat het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke het goede van het ware liefhad, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede, nrs. 3012, 3013, 3194, 3210; en uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het Goddelijk Natuurlijke van de Heer, ten aanzien van het goede daar, waarover de nrs. 3300, 3302 en in wat volgt waar over Edom wordt gehandeld; en uit de betekenis van de jacht, namelijk het goede van het leven vanuit de natuurlijke waarheden, waarover nr. 3309.

‘In zijn mond’ betekent, dat het was in Zijn natuurlijke aandoening, want in het Woord wordt van dat wat innerlijk is en van het goede uitgaat, gezegd, dat het ‘in het hart’ is; en van dat wat uiterlijk is en van het ware uitgaat, dat het ‘in de mond’ is.

En aangezien het goede van het ware – dat hier wordt uitgebeeld door Ezau en aangeduid door de jacht – uiterlijk is, namelijk in de natuurlijke aandoening, uitgaand van het ware, wordt gezegd dat het was in de mond van Izaäk.

3314. Dat de woorden ‘en Rebekka had Jakob lief’ betekenen, dat het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke de leer van het ware liefhad, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke, waarover de nrs. 3012, 3013, 3077 en in het gehele voorafgaande hoofdstuk, waar over Rebekka wordt gehandeld; en uit de uitbeelding van Jakob, te weten de leer van het natuurlijk ware en in de hoogste zin het Goddelijk Natuurlijke van de Heer ten aanzien van het ware, nr. 3305.

Dat het Goddelijk Goede van het Redelijke het goede liefhad, dat tot het natuurlijke behoort, en dat het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke het ware liefhad, dat tot het natuurlijke behoort, daarmee is het als volgt gesteld: het is het goede en het ware dat het redelijke uitmaakt en het is ook het goede en het ware dat het natuurlijke uitmaakt.

Het goede van het redelijke vloeit zonder het ware, dus rechtsreeks, in het goede van het natuurlijke en ook door middel van het ware, dus niet rechtstreeks.

Maar het goede van het redelijke vloeit door middel van het ware van het redelijke in het ware van het natuurlijke, dus rechtstreeks en ook door middel van het natuurlijke in het ware daar, dus ook rechtstreeks.

Dit is de reden dat er een nauwere verbinding is van het goede van het redelijke met het goede van het natuurlijke, dan met het ware daarvan; die verbinding daarmee wordt aangeduid, dat Izaäk Ezau liefhad; en dat er een nauwere verbinding is van het ware met het redelijke met het ware van het natuurlijke, dan met goede daarvan; die verbinding daarmee wordt aangeduid met dat Rebekka Jakob liefhad.

Deze dingen zijn wel van dien aard dat zij bezwaarlijk in het begrip vallen, voornamelijk om deze reden, dat de meest algemene dingen van dit onderwerp niet bekend zijn in de wereld en zelfs niet in de geleerde wereld, zoals bijvoorbeeld dat het redelijke is onderscheiden van het natuurlijke en dat het goede en het ware is, die het redelijke en die het natuurlijke uitmaken; en nog minder is het bekend, dat het redelijke in het natuurlijke invloeit, opdat de mens kan denken en willen zoals hij denkt.

Wanneer deze dingen, die de meest algemene zijn, onbekend zijn, kan men bezwaarlijk de invloeiing begrijpen waarover hier wordt gehandeld; en toch zijn het deze dingen waarin de engelen het licht hebben en ontelbare dingen gewaarworden en wel met de verrukking, waarin zij zijn, wanneer het hun tevens gegeven wordt over het Goddelijke van de Heer ten aanzien van het Menselijke te overdenken.

De mens die in het goede is en in wie het engelwezen is tijdens zijn leven in het lichaam, wordt eveneens met enig licht door de Heer begiftigd ten aanzien van deze en dergelijke dingen; maar degene die niet in het goede is, voelt afkeer, wanneer hij over dergelijke dingen

nadenkt en een des te groter afkeer, naarmate hij er meer over denkt in aanpassing aan het Goddelijke dat tot het Menselijke van de Heer behoort.

Het is daarom beter, dat diegenen die van dien aard zijn, hun gemoed van deze dingen verwijderen; want zij vatten er hoegenaamd niets van en verwerpen het zelfs en zeggen in hun hart, ‘wat heb ik daaraan; het brengt me noch eer noch gewin’.

3315. vers 29,30. *En Jakob kookte een moes; en Ezau kwam van het veld en hij was moede. En Ezau zei tot Jakob: Laat, ik bid u, slorpen van het rode, dit rode, want ik ben moede; daarom noemde hij zijn naam Edom.*

Jakob kookte een moes, betekent een verzameling van leerstellige dingen; en Ezau kwam van het veld, betekent de beoefening van het goede van het leven; en hij was moede, betekent een staat van strijd.

En Ezau zei tot Jakob, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het goede van het natuurlijke; laat mij, ik bid u, slorpen van het rode, betekent de begeerte naar leerstellige dingen; dit rode, betekent het schijnbaar goede; want ik ben moede, betekent hier als eerder een staat van strijd; daarom noemde hij zijn naam Edom, betekent zijn daaruit voorvloeiende hoedanigheid ten aanzien van het goede, waaraan de leerstellige dingen van het ware waren toegevoegd.

3316. Dat de woorden ‘Jakob kookte een moes’ een verzameling van leerstellige dingen betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Jakob, namelijk de leer van het natuurlijk ware, waarover nr. 3305, dus de leerstellige dingen die in de natuurlijke mens zijn; en uit de betekenis van het moes, namelijk een verzameling van dergelijke dingen; en dit koken wil zeggen bijeenbrengen, want in de oorspronkelijke taal is het een woord voor moes geëigend, alsof gezegd werd, dat hij een moes gemoesd had, dat wil zeggen, bijeengebracht.

Het is de eerste staat van de verbinding van het goede en ware, die in dit en de volgende verzen tot aan het einde van dit hoofdstuk, beschreven wordt.

De eerste staat van de mens die wederverwekt wordt, of bij wie het ware aan het goede verbonden wordt, bestaat hierin, dat vòòr alles in zijn natuurlijke mens of in zijn voorraadkamer, hetgeen men geheugen noemt, de leerstellige dingen van het ware bijeen worden gebracht, zonder enige ordening.

De leerstellige dingen die daar dan zijn, kunnen vergeleken worden met een onverteerd en ongeordend samenraapsel, zeg maar, een soort chaos.

Maar dit is met het doel, dat zij in orde gesteld zullen worden, want alles wat in orde wordt gesteld, is in het begin van dien aard, dit is het wat wordt aangeduid door het moes dat Jakob kookte, dat wil zeggen bijeengebracht.

Deze dingen worden niet uit zichzelf in orde gebracht, maar door het goede dat daarin vloeit en voor zoveel en zodanig als het goede daarin werkt, brengt het deze dingen in orde.

Wanneer het goede voor het eerst naar deze dingen verlangt en ze begeert, ten einde deze dingen met zichzelf te verbinden, verschijnt het onder de vorm van de aandoening van het ware; dit is het wat daarmee wordt aangeduid, dat Ezau tot Jakob zei: Laat mij, ik bid u, slorpen van het rode, dit rode.

Deze dingen schijnen weliswaar ver van de letterlijke zin verwijderd, maar toch hebben, wanneer deze dingen door de mens gelezen worden en door hem naar de letterlijke zin begrepen worden, de engelen die dan bij hem zijn, in het geheel geen voorstelling van moes, noch van Jakob, noch van Ezau, noch van het rode, noch van slorpen van het rode, maar in plaats daarvan een geestelijke voorstelling, die geheel anders is en ver verwijderd van deze natuurlijke dingen; en in deze voorstelling, namelijk in de geestelijke, worden die natuurlijke dingen onmiddellijk veranderd.

Zo is het ook gesteld met de overige dingen in het Woord; zo bijvoorbeeld nemen de engelen wanneer daarin van brood wordt gelezen, geen brood waar, maar terstond ontwaren zij in plaats van brood de hemelse liefde en de dingen die tot de hemelse liefde behoren, dat wil zeggen, tot de liefde tot de Heer; en wanneer er over wijn gelezen wordt in het Woord, worden zij geen wijn gewaar, maar in plaats van wijn de geestelijke liefde en wat tot deze liefde behoort, dat wil zeggen, de liefde jegens de naaste.

Wanneer dus over moes of brij gelezen wordt, worden zij geen moes of brij gewaar, maar nog niet met het goede verbonden leerstellige dingen, dus de ongeordende massa daarvan. Hieruit kan de aard en hoedanigheid blijken van het denken en de innerlijke gewaarwording van de engelen en hoe ver het verwijderd is van het denken en de innerlijke gewaarwording van de mens.

Indien de mens op dezelfde wijze dacht, wanneer hij in het heilige is, zoals tijdens het Heilig Avondmaal en in plaats van het brood de liefde van de Heer gewaarwerd en in plaats van de wijn de liefde jegens de naaste, zou hij in eenzelfde denken en in eenzelfde innerlijke gewaarwording zijn met de engelen, die dan dichterbij tot hem zouden naderen, totdat zij tenslotte hun gedachten zouden kunnen meedelen, maar alleen voor zoveel de mens tevens in het goede zou zijn.

Dat moes of brij een verzameling betekent, kan ook blijken uit wat over de zonen van de profeten en over Elisa wordt gezegd in het Boek der Koningen: ‘Elisa kwam weder te Gagal en er was honger in het land en de zonen van de profeten zaten voor hem; en hij zei tot zijn kneep: Zet de grote pot aan en kook moes voor de zonen van de profeten; en er ging een uit in het veld om moeskruidenten te lezen en hij vond een wijnstok des velds, en las daarvan kolokwinten des velds, zijn kleed vol, en kwam, en sneed ze in de moespot, want zij wisten niet; en zij schepten voor de mannen op om te eten, en het geschiedde, als zij aten van het moes, en zij riepen en zeiden: Man Gods, de dood is in de pot.

En zij konden niet eten.

En hij zei: Neemt meel; en hij wierp het in de pot; en hij zei: Schep voor het volk op; en zij aten en er was geen kwaad woord in de pot’, (Koningen 4:38-41); deze dingen betekenen in de innerlijke zin geheel iets anders dan in de zin van de letter, namelijk ‘de honger in het land’ de schaarste aan erkentissen van het goede en ware, nr. 1460; de ‘zonen der profeten’ degenen die onderwijzen, nr. 2534; het moes, een verzameling, vanuit wetenschappelijke dingen slecht geordend; het meel, het ware, dat uit het goede is of het geestelijke dat uit het hemelse is, nr. 2177; dus dat Elisa meel in de pot deed en er toen geen kwaad in was, betekent dat deze verzameling verbeterd werd door het geestelijk ware uit het Woord van de Heer, want Elisa beeldde de Heer uit ten aanzien van het Woord, nr. 2762.

Zonder deze geestelijke zin zou het verhaal over het moes en de verandering door het meel, niet waardig geweest zijn, om in het allerheiligste Woord vermeld te worden.

Het was ter wille van de uitbeelding van deze dingen, dat dit wonder plaatsvond, zoals ook de overige wonderen in het Woord, die alle in zich Goddelijke dingen verbergen.

3317. Dat de woorden ‘en Ezau kwam van het veld’ de beoefening van het goede van het leven betekenen, blijkt uit de betekenis van Ezau, namelijk het goede van het leven van het natuurlijk ware, waarover nr. 3300; en uit de betekenis van ‘komen van het veld’ namelijk de beoefening van het goede; want ‘overdenken in het veld’ is denken in het goede, nr. 2971, omdat het veld het goede is dat tot de Kerk behoort.

3318. Dat de woorden ‘en hij was moede’ een staat van strijd betekenen, kan blijken uit de betekenis van moede of vermoeidheid, namelijk de staat na de strijd, hier een staat van de strijd, want er wordt gehandeld over de staat van de verbinding van het goede met het ware in de natuurlijke mens.

Dat ‘moede’ hier een staat van de strijd betekent, kan niet dan alleen uit het verband in de innerlijke zin blijken en voornamelijk hieruit, dat het goede in de natuurlijke mens met het ware niet verbonden kan worden zonder worstelingen, of wat hetzelfde is, zonder verzoeken.

Opdat men zal weten hoe het hiermee gesteld is, maar dan bij de mens, zal dit in het kort gezegd worden: de mens is niets anders dan een orgaan of vat dat het leven ontvangt van de Heer, want de mens leeft niet uit zichzelf, nrs. 290, 1954, 2021, 2536, 2706, 2886-2889, 3001. Het leven dat bij de mens van de Heer invloeit, is uit Zijn Goddelijke liefde.

Deze liefde of het daaruit voortvloeiende leven, vloeit in en past zich aan bij de vaten, die in het redelijke en in het natuurlijke van de mens zijn.

Vanwege het erfboze, waarin de mens wordt geboren en vanwege het daadwerkelijk boze dat hij zichzelf eigen maakt, zijn deze vaten bij de mens in een tegenovergestelde ligging ten opzichte van het leven; voor zoveel echter het leven dat invloeit de vaten kan schikken om het te ontvangen, schikt het ze.

Deze vaten in de redelijke mens en in het natuurlijke van hem, zijn datgene wat waarheden worden genoemd en in zichzelf zijn zij niets dan gewaarwordingen van vormveranderingen van deze vaten en van de veranderingen van staat, overeenkomstig welke de veranderingen op verschillende wijze bestaan, die ontstaan in de allerfijnste substanties op onuitsprekelijke wijzen.

Het goede zelf dat van de Heer het leven heeft of dat het leven is, is datgene, wat invloeit en schikt.

Wanneer daarom deze vaten, die naar hun vormen moeten worden veranderd, zoals gezegd in een tegenovergestelde ligging en richting zijn ten opzichte van het leven, kan het duidelijk zijn, dat ze teruggebracht moeten worden in een ligging overeenkomstig het leven of tot volgzzaamheid aan het leven.

Dit kan geenszins plaatsvinden, zolang de mens in die staat is waarin hij geboren is en waarin hij zichzelf gebracht heeft, want de vaten gehoorzamen niet, daar ze hardnekkig weerstand bieden en zich verharden tegen de hemelse orde, overeenkomstig waarnaar het leven handelt; want het goede dat hen beweegt en waaraan zij gevolg geven, is de eigen- en de wereldliefde; dit maakt, door de grove hitte die daarin is, dat zij van dien aard zijn; daarom moeten zij, voordat zij volgzzaam gemaakt kunnen worden en geschikt om enig leven van de liefde van de Heer te ontvangen, verzacht worden.

Deze verzachting vindt plaats door geen andere middelen dan door verzoeken; want verzoeken verwijderen al de dingen die tot de eigenliefde behoren en tot de verachting van anderen bij zichzelf vergeleken, bijgevolg al de dingen die tot de zelfverheerlijking behoren, en ook tot de haat en de wraakzucht die daar bij behoren.

Wanneer deze vaten dus door de verzoeken enigermate getemperd en bedwongen zijn, beginnen zij toegeeflijk en inschikkelijk te worden ten aanzien van het leven van de liefde van de Heer, dat voortdurend bij de mens invloeit.

Vandaar nu is het, dat het goede, eerst in de redelijke, daarna in de natuurlijke mens, verbonden begint te worden met de waarheden daar; want de waarheden zijn, zoals gezegd, niets anders dan gewaarwordingen van de vormveranderingen overeenkomstig de staten die voortdurend veranderen en deze gewaarwordingen komen voort uit het leven dat invloeit. Dit is de reden, waarom de mens door verzoeken, of wat hetzelfde is, door geestelijke worstelingen, wordt wederverwekt, dat wil zeggen, nieuw gemaakt; en dat hij daarna begiftigd wordt met een andere inborst, namelijk dat hij zachtmoedig, nederig, eenvoudig en verslagen van hart wordt.

Hieruit kan nu blijken welk nut verzoeken bewerken, namelijk dit, dat het goede van de Heer niet alleen kan invloeden, maar ook de vaten tot gehoorzaamheid kan schikken en er zich dus mee verbinden.

Dat de waarheden de ontvangende vaten van het goede zijn, zie de nrs. 1496, 1832, 1900, 2063, 2261, 2269.

Daarom kan het hier – omdat gehandeld wordt over de verbinding van het goede en het ware in de natuurlijke mens en het eerste van de verbinding plaatsvindt door worstelingen die tot de verzoeken behoren – duidelijk zijn, dat door de woorden ‘hij was moede’ een staat van strijd wordt aangeduid.

Wat echter de Heer betreft, over wie hier in de hoogste zin gehandeld wordt: Hij bracht door de allerswaarste worstelingen van de verzoeken alle dingen in Hemzelf in Goddelijke orde, en wel zodanig, dat er hoegenaamd niets overbleef van het menselijke dat Hij aan de moeder ontleende, nrs. 1444, 1573, 2159, 2574, 2649, 3036, zodat Hij niet nieuw werd gemaakt zoals een ander mens, maar geheel en al Goddelijk.

Want de mens die door wederverwekking nieuw wordt, houdt niettemin in zich een neiging naar het boze over, ja het boze zelf; maar hij wordt van het boze afgehouden door de invloeiing van het leven van de liefde van de Heer en dit met alle macht; maar de Heer wierp geheel en al het boze uit dat Hij erfelijk van de moeder had en maakte Zichzelf Goddelijk, ook ten aanzien van de vaten, dat wil zeggen, ten aanzien van de waarheden.

Het is dit, wat in het Woord ‘verheerlijking’ wordt genoemd.

3319. Dat de woorden ‘en Ezau zei tot Jakob’ de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het goede van het natuurlijke betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen, te weten innerlijk gewaarworden, waarover de nrs. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2862; uit de uitbeelding van Ezau, namelijk de Heer ten aanzien van het goede van het natuurlijke, nrs. 3300, 3302 en wat hierna volgt, waar gehandeld wordt over Edom; en uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het ware van het natuurlijke, nr. 3305, waarover de innerlijke gewaarwording gaat.

3320. Dat de woorden ‘laat mij, ik bid u, slorpen van het rode’ de begeerte naar de leerstellige dingen betekenen, en de woorden ‘dit rode’ het schijnbaar goede, blijkt uit de betekenis van slorpen, namelijk meegedeeld en verbonden worden, nr. 3089; vandaar wil ‘laat mij, ik bid u, slorpen’ zeggen: verlangen naar de verbinding van het ware of van de leerstellige dingen met zichzelf; en uit de betekenis van het rode, namelijk het goede, nr. 3300, hier het schijnbaar goede, aangezien de leerstellige dingen hoe ook geordend, naar de uiterlijke vorm als goede verschijnen, hoewel zij van binnen een samenraapsel zijn, nr. 3316.

Dat deze dingen vermeld worden, komt ook omdat Ezau daarvandaan de naam Edom had, want in de oorspronkelijke taal heet rood ‘edom’ en dit opdat door Edom het goede aangeduid zal worden, waaraan de leerstellige dingen van het ware zijn toegevoegd.

3321. Dat de woorden ‘want ik ben moe’ de staat van strijd betekenen, blijkt uit de betekenis van moe of van vermoeidheid, namelijk de staat van strijd, waarover nr. 3318.

Dat hier opnieuw van vermoeidheid wordt gesproken, is ter wille van de bevestiging, namelijk dat de verbinding van het goede met het ware in het natuurlijk plaatsvindt door geestelijke worstelingen, dat wil zeggen door verzoeken.

Met de verbinding van het goede met het ware in het natuurlijke is het in het algemeen zo gesteld, dat het redelijke van de mens eerder waarheden ontvangt dan het natuurlijke van hem; en dit ter wille hiervan, dat het leven van de Heer, dat zoals gezegd, van de liefde is, door middel van het redelijke kan vloeien in het natuurlijke en dit regelen en tot gehoorzaamheid brengen, want het redelijke is zuiverder en het natuurlijke grover, of wat hetzelfde is, het eerstgenoemde is innerlijker, het laatstgenoemde uiterlijker; en het is, zoals bekend kan zijn, overeenkomstig de orde, dat het eerstgenoemde in het laatstgenoemde kan vloeien, maar niet omgekeerd.

Vandaar komt het, dat het redelijke van de mens eerder aan de waarheden kan worden aangepast en die ontvangen dan het natuurlijke.

Dit kan overduidelijk hieruit blijken, dat de redelijke mens bij degene die wederverwekt moet worden, veel worstelt met de natuurlijke, of wat hetzelfde is, de innerlijke mens met de uiterlijke.

Want, zoals eveneens bekend is, de innerlijke mens kan waarheden zien en ze ook willen, maar de uiterlijke mens weigert en weerstreeft; want er zijn in de natuurlijke mens wetenschappelijke dingen, die voor het merendeel uit de begoochelingen van de zinnen zijn afgeleid en die hij, hoewel die vals zijn, toch voor waar houdt.

Ook zijn er ontelbare dingen die de natuurlijke mens niet begrijpt, want betrekkelijk genomen, is hij in de schaduw en dikke duisternis en wat hij niet begrijpt, daarvan gelooft hij òf dat het niet bestaat òf dat het niet zo is.

Ook zijn er begeerten die tot de eigen- en de wereldliefde behoren en de dingen die deze begeerten begunstigen, noemt hij waarheden.

En wanneer de mens daaraan de heerschappij overlaat, druisen alle dingen die daaruit voortvloeien, tegen de geestelijke waarheden in.

Ook zijn er redeneringen vanuit valsheden, van kindsbeen af ingeprent en bovendien begrijpt de mens met duidelijke zin de dingen die in zijn natuurlijke mens zijn, maar niet zozeer de dingen die in zijn redelijke mens zijn, alvorens hij het lichaam heeft afgelegd.

Dit leidt hem er ook toe te geloven, dat de natuurlijke mens alles is en wat niet in de natuurlijke zin valt, daarvan gelooft hij nauwelijks dat het iets is.

Dergelijke en ook meerdere andere dingen veroorzaken dat de natuurlijke mens de waarheden veel later en moeilijker ontvangt dan zijn redelijke mens; vandaar strijd, die vrij lang voortduurt en ook niet ophoudt, voordat de ontvangende vaten van het goede in de natuurlijke mens door verzoeken verzacht zijn, zoals eerder in nr. 3318 werd aangetoond; want waarheden zijn niets anders dan ontvangende vaten van het goede, nrs. 1496, 1832, 1900, 2063, 2261, 2269, en deze vaten zijn harder naarmate de mens zich meer heeft gestijfd in bovengenoemde dingen; en hoe meer hij zich gestijfd heeft, des te zwaarder de strijd, wanneer hij wederverwekt moet worden.

Daar het zo gesteld is met de natuurlijke mens, dat de verbinding van de waarheden met het goede in hem plaatsvindt door worstelingen van de verzoeken, wordt hier opnieuw gezegd ‘ik ben moe’.

3322. Dat de woorden ‘daarom noemde hij zijn naam Edom’ zijn daaruit voortvloeiende hoedanigheid betekenen ten aanzien van het goede, waaraan de leerstellige dingen van het ware waren toegevoegd, blijkt uit de betekenis van de naam noemen of met de naam noemen, namelijk de hoedanigheid, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, en uit de uitbeelding van Edom.

In het Woord wordt hier en daar melding gemaakt van Ezau en verder van Edom, en door Ezau wordt daar het goede van het natuurlijke aangeduid, vóórdat de leerstellige dingen van het ware zo daarmee, namelijk met het goede, verbonden zijn; en verder ook het goede van het leven door de invloeiing vanuit het redelijke.

En door Edom wordt het goede van het natuurlijke aangeduid, waaraan de leerstellige dingen van het ware zijn toegevoegd.

Maar in de tegenovergestelde zin betekent Ezau het boze van de eigenliefde, wanneer valsheden daaraan zijn toegevoegd.

De meeste namen in het Woord hebben, zoals vaak aangetoond, ook een tegenovergestelde zin, omdat dezelfde dingen die goedheden en waarheden in de Kerken waren, in de loop van de tijd door verschillende echtbreuken in boosheden en valsheden ontaardden.

Dat door Ezau en Edom deze dingen worden aangeduid, kan uit de volgende plaatsen blijken; bij Jesaja: *‘Wie is deze, die uit Edom komt, met besprenkelde klederen uit Bozra, die*

eerwaardig is in Zijn gewaad, voorttrekkende in de menigte Zijner kracht; waarom zijt Gij rood aan Uw gewaad en Uw klederen als van een, die in de wijnpers treedt.

Ik heb de pers alleen getreden en er was van de volken geen man met Mij; Ik zag rondom, maar er was niemand die hielp; en Ik ontzette Mij en er was niemand die ondersteunde; en Mijn arm heeft Mij heil beschikt, (Jesaja 63:1-3,5); hier blijkt duidelijk, dat Edom de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Goede van het Goddelijk Natuurlijke, want er wordt gehandeld over de verbinding van het goede en het ware in het Menselijke van de Heer en over de worstelingen van de verzoeken, door middel waarvan Hij ze verbond.

Dat de klederen hier de waarheden van de natuurlijke mens zijn of de betrekkelijk lagere waarheden, zie nr. 2576; en dat het rode het goede van het natuurlijke is, nr. 3300.

Dat de Heer uit eigen macht door worstelingen van de verzoeken de waarheden daar met het goede verbond, wordt beschreven met de woorden 'Ik heb de pers alleen getreden en er was van de volken geen man met Mij; Ik zag rondom, maar er was niemand die hielp; Ik ontzette Mij, en er was niemand die ondersteunde; en Mijn arm heeft Mij heil beschikt'.

Dat de arm de macht is, zie nr. 878.

In het Boek Richteren: *'O Jehovah, toen Gij uitging uit Seïr, toen Gij heentrad uit het veld van Edom, beefde de aarde, ook dropen de hemelen, ook dropen de wolken, de bergen vervloten'*, (Richteren 5:4,5); heentreden uit het veld van Edom, betekent bijna hetzelfde als bij Jesaja 'uit Edom komen'.

Evenzo bij Mozes: *'Jehovah is van Sinai gekomen en is hunlieden opgegaan van Seïr'*, (Deuteronomium 33:2).

Bij dezelfde: *'Ik zie Hem en nog niet; Ik aanschouw Hem en niet nabij.*

Er zal een ster opgaan uit Jakob en er zal een scepter uit Israël opkomen; en Edom zal een erfelijke bezitting zijn en Seïr zal een erfelijke bezitting zijn van zijn vijanden en Israël zal kracht doen; en Hij zal over Jakob heersen en het overige uit de stad verderven', (Numeri 24:17-19), waar gehandeld wordt over de Komst van de Heer in de wereld; Zijn Menselijk Wezen wordt 'Ster uit Jakob' genoemd en 'Scepter uit Israël'.

Edom en Seïr, die een erfelijke bezitting zullen zijn, staan voor het Goddelijk Goede van het Natuurlijke van de Heer; dat zij een erfelijke bezitting van zijn vijanden zullen zijn, wil zeggen, dat dit in de plaats zou komen van die dingen, die tevoren in het natuurlijke waren; de heerschappij over de waarheden daar wordt bedoeld met de woorden 'Hij zal over Jakob heersen en het overige uit de stad verderven'.

Dat Jakob het ware van het natuurlijke is, zie de nr. 3305; en dat de stad het leerstellige is, nrs. 402, 2268, 2449, 2712, 2943, 3216.

Er wordt gezegd, dat over deze dingen heerschappij wordt gevoerd, wanneer zij ondergeschikt en onderworpen zijn aan het goede en voordat dit het geval is, worden zij vijanden genoemd, omdat zij voortdurend tegenstreven, zoals eerder in nr. 3321 werd aangetoond.

Bij Amos: *'Te dien dage zal Ik de vervallen tent van David weder oprichten en Ik zal haar reten vertuinen en wat aan haar is afgebroken weder oprichten en zal ze bouwen als in de dagen der eeuwigheid, opdat zij bezitten de overblijfselen van Edom en al de natiën, die naar Mijn naam genoemd zijn'*, (Amos 9:11,12); de tent van David staat voor de Kerk en de eredienst van de Heer, de overblijfselen van Edom voor hen, die in het goede zijn binnen de Kerk; de natiën, die naar Mijn naam genoemd zijn; voor hen die in het goede zijn buiten de Kerk.

Dat de natiën diegenen zijn die in het goede zijn, zie de nrs. 1259, 1260, 1416, 1849.

Bij David: *'Op Edom zal Ik mijn schoen werpen; wie zal Mij voeren tot de versterkte stad; wie zal Mij leiden tot in Edom; zult Gij het niet zijn, o God!'*, (Psalm 60:10-12); Edom staat voor het goede van het natuurlijke; dat dit het goede van het natuurlijke is, blijkt duidelijk uit de betekenis van de schoen, namelijk het laagst natuurlijke, nr. 1748.

Bij Daniël: *'Op de tijd van het einde zal de koning van het zuiden tegen hem stoten, daarom zal de koning van het noorden gelijk een wervelwind op hem aanstormen met een wagen en*

hij zal overstroomd en doordringen; en wanneer hij zal komen in het land des sieraads, zullen velen neergeworpen worden; maar deze zullen aan zijn hand ontruikt worden, Edom en Moab en de eerstelingen van de zonen Ammons', (Daniël 11:40,41); hier wordt gehandeld over de laatste staat van de Kerk; de koning van het noorden staat voor de valsheden, of wat hetzelfde is, voor hen die in de valsheden zijn; Edom voor hen die in het eenvoudig goede zijn, dat zo'n goede is als bij hen is die de uiterlijke Kerk van de Heer uitmaken; evenzo Moab en de zonen Ammons, nr. 2468 en daar beiden – namelijk Edom en Moab – hen betekenen die in het goede zijn, worden beiden op vele plaatsen tezamen genoemd, maar het verschil is dit: dat Edom het goede van het natuurlijke is, waaraan de leerstellige dingen van het ware zijn toegevoegd, terwijl Moab het natuurlijk goede is, zoals het ook bestaat bij hen, bij wie deze niet verbonden zijn, beide verschijnen naar de uiterlijke vorm gelijk, maar niet naar de innerlijke.

Hieruit blijkt nu duidelijk, waarom er wordt gezegd *'De Edomiet zult gij voor geen gruwel houden, want hij is uw broeder; noch de Egyptenaar, want gijlieden zijt een vreemdeling geweest in zijn land'*, (Deuteronomium 23:7), aangezien door de Edomiet het goede van het natuurlijke wordt aangeduid en door de Egyptenaar de waarheden daarvan, die wetenschappelijkheden zijn, nrs. 1164, 1165, 1186, 1462; daarom worden beiden genoemd in een goede zin.

Hieruit blijkt ook duidelijk, waarom Jehovah tot Mozes zei, *'dat zij de handen niet zouden mengen met de zonen van Ezau en dat er van hun land aan de zonen van Jakob niet gegeven zou worden, ook niet tot de betreding van een voetzool'*, (Deuteronomium 2:4-6).

Maar in de tegenovergestelde zin worden door Ezau en Edom diegenen aangeduid, die van het goede afwijken en wel daarin, dat zij het ware geheel en al verachten en ook niet willen dat iets van het ware van het geloof toegevoegd wordt, wat hoofdzakelijk voorkomt uit eigenliefde; vandaar worden in de tegenovergestelde zin zulke mensen door Ezau en Edom aangeduid.

Dit werd ook daarmee uitgebeeld, dat *'de koning van Edom met een talrijk volk en met een sterke hand uitging en Israël weigerde toe te laten door zijn grens te gaan'*, (Numeri 20:14-22).

Dit boze, namelijk dat van de eigenliefde, dat van dien aard is dat het de waarheden van het geloof niet toelaat, dus ook de leerstellige dingen van het ware niet, wordt op verschillende plaatsen in het Woord door Ezau en Edom beschreven en tevens de staat van de Kerk, wanneer zij van dien aard wordt; zo ook bij Jeremia: *'Tegen Edom: Is er dan geen wijsheid meer te Teman, is de raad vergaan van de verstandigen, is hunlieder wijsheid walgelijk geworden; vliedt, zij hebben zich afgewend, zij zijn in de diepte gegaan om te wonen, de inwoners van Dedan; want Ezau's verderf zal Ik over hen brengen: Ik zal Ezau ontbloten, Ik zal zijn verborgen dingen onthullen en hij zal zich niet kunnen verstoppen; zijn zaad is verwoest en zijn broeders en zijn naburen; laat uw wezen achter, Ik zal hen levend maken en laat uw weduwen op Mij vertrouwen; Edom zal tot een verwoesting worden; al wie voorbij haar gaat, zal zich verbazen en fluiten over al haar plagen'*, (Jeremia 49:7,8,10,11,17 e.v.).

Bij David: *'Zij zeggen: Laat aan de naam Israël niet meer gedacht worden; want zij beraadslagen met één hart tezamen, over U maken zij een verbond, de tenten van Edom en de Ismaëlieten en Moab en de Hagarenen'*, (Psalm 83:5-7).

Bij Obadja: *'Alzo zegt de Heer Jehovih aangaande Edom: Ziet, Ik heb u klein gemaakt onder de natiën, gij zijt zeer veracht; de trotsheid van uw hart heeft u bedrogen, gij die daar woont in de kloven der steenrotsen, in de hoogte van uw verblijf, die daar zegt in uw hart: Wie zal mij ter aarde nederstoten; al zou gij u gelijk een arend verheffen en al zou gij uw nest tussen de sterren stellen, Ik zal u vandaar nederstoten; hoe zijn zij van Ezau nagespeurd, hun verborgen dingen opgezocht; zal Ik te dien dage niet de wijzen uit Ezau doen vergaan en de verstandigen uit de berg van Ezau; door de slachting ter oorzaak van het geweld van uw broeder Jakob zal schaamte u bedekken, en gij zult uitgeroeid worden in eeuwigheid.*

Jakobs huis zal een vuur zijn en Jozefs huis een vlam en Ezaus huis tot een stoppel; en zij zullen hen ontsteken en hen verteren en er zal geen overblijfsel zijn voor het huis van Ezau en die van het zuiden zullen de berg van Ezau erven, (Obadja 1:2,6,8-10,19,21); Edom en Ezau staan hier voor het boze van de natuurlijke mens, dat voorkomt uit de eigenliefde en de mens die al het ware veracht en verwerpt; vandaar zijn verwoesting.

Bij Ezechiël: *'Zoon des mensen, zet uw aangezichten tegen de berg Seir en profeteer tegen dezelve en zeg tot dezelve: Alzo zegt de Heer Jehovih: Ik ben tegen u, o berg Seir en Ik zal Mijn hand tegen u uitstrekken en Ik zal u stellen tot een woestheid en een verwoesting; omdat gij een vijandschap der eeuwigheid hebt en hebt de zonen Israëls doen wegvloeien over de handen des zwaards, ten tijde van hun verderf, ten tijde der ongerechtigheid van het einde; omdat gij gezegd hebt van de twee natiën en van de twee landen: Zij zijn mijne en wij zullen ze erven en Jehovah is daar.*

En gij zult weten, dat Ik, Jehovah, al uw lasteringen gehoord hebt, die gij tegen de bergen Israëls gesproken hebt; de berg Seir zal een verwoesting worden en gans Edom, alles daarvan, (Ezechiël 35:2-5,8-10,12,15); hier komt duidelijk uit, dat Edom in de tegenovergestelde zin diegenen zijn, die de geestelijke goedheden en waarheden, welke de bergen Israëls zijn, verachten, verwerpen en lasteren.

Bij dezelfde: *'Zo zegt de Heer Jehovih: Zo Ik niet in het vuur van Mijn ijver gesproken heb over de overblijfselen der natiën en over gans Edom, die Mijn land zich zelven ten erve gegeven hebben, met blijdschap des gansen harten, met verachting der ziel*, (Ezechiël 36:5); hier staat *'zich zelven het land ter erve geven'* eveneens voor *'de Kerk verwoesten'*, dat wil zeggen het goede en ware die van de Kerk zijn.

Bij Maleachi: *'Het Woord van Jehovah tegen Israël: Ik heb u liefgehad, zegt Jehovah; en gij zegt: Waarin hebt Gij ons liefgehad; was niet Ezau Jakob een broeder; en Ik heb Jakob liefgehad en Ezau heb Ik gehaat, en Ik stel zijn berg tot een verwoesting*', (Maleachi 1:1-3); hier staat Ezau voor het boze van het natuurlijke, dat het geestelijke ware, dat Israël is, nr. 3305 en het leerstellige van het ware, dat Jakob is, nr. 3305, niet toelaat en daarom verwoest wordt, wat met haten wordt aangeduid.

Dat haten niets anders is, blijkt duidelijk uit wat eerder over Ezau en Edom in de goede zin uit het Woord is aangehaald; wanneer echter het ware zich niet aan het goede laat toevoegen, dan wordt het op zijn beurt van Jakob gezegd, zoals bij Hosea: *'Om over Jakob te bezoeken zijn wegen, naar zijn werken zal Hij hem vergelden; in de baarmoeder vertrad hij zijn broeder*', (Hosea 12:3,4).

3323. vers 31, 32, 33. *En Jakob zei: Verkoop mij als heden uw eerstgeboorte.*

En Ezau zei: Zie, ik ga sterven en waartoe is mij dit, de eerstgeboorte.

En Jakob zei: Zweer mij als heden; en hij zwoer hem; en hij verkocht aan Jakob zijn eerstgeboorterecht.

Jakob zei, betekent de leer van het ware; verkoop mij als heden uw eerstgeboorte, betekent dat, naar de tijd genomen, de leer van het ware schijnbaar eerder was; en Ezau zei, betekent de leer van het ware; zweer mij als heden; en hij zwoer hem, betekent de bevestiging; en hij verkocht aan Jakob zijn eerstgeboorterecht, betekent dat intussen de voorrang was vergund.

3324. Dat de woorden *'Jakob zei'* de leer van het ware betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Jakob, namelijk de leer van het natuurlijk ware, waarover nr. 3305, of wat hetzelfde is, degenen die in de leer van het ware zijn.

In deze verzen, tot aan het einde van dit hoofdstuk toe, wordt gehandeld over het recht van de voorrang, namelijk of hij aan het ware dan wel aan het goede toebehoort; of wat hetzelfde is, of hij aan de leer van het ware dan wel aan het leven van het goede toebehoort, of wat

eveneens hetzelfde is, of hij aan het geloof, voor zover dit het ware van de leer is, toebehoort, dan wel aan de naastenliefde, voor zover deze het goede van het leven is.

Wanneer de mens uit natuurlijke gewaarwording een gevolgtrekking maakt, gelooft hij, dat het geloof, voor zover dit het ware van de leer is, eerder is dan de naastenliefde, voor zover zij het goede van het leven is, want hij neemt waar hoe het ware, dat van de leer is, binnentreedt, maar niet hoe het goede, dat van het leven is, dit doet; want het eerstgenoemde treedt binnen langs de uiterlijke of de zinnelijke weg, het laatstgenoemde echter langs de innerlijke weg; en verder ook omdat hij niet beter kan weten of het ware, omdat dit leert wat goed is, is eerder dan het goede; en ook omdat de hervorming van de mens plaatsvindt door middel van het ware en ook overeenkomstig het ware, en wel dermate, dat de mens vervolmaakt wordt ten aanzien van het goede, voor zoveel er van het ware daarmee verbonden kan worden, dus dat het goede vervolmaakt wordt door het ware; en meer nog, omdat de mens in het ware kan zijn en daaruit denken en spreken en wel met schijnbare ijver, hoewel hij niet tevens in het goede is; ook kan hij door het ware in het vertrouwen zijn van zijn zaligheid.

Deze en nog andere dingen meer maken, dat de mens, wanneer hij uit de zinnelijke en natuurlijke mens oordeelt, meent, dat het ware dat van het geloof is, eerder is dan het goede dat van de naastenliefde is; maar al deze dingen zijn redeneringen uit begoochelingen, omdat het zo voor de zinnelijke en natuurlijke mens verschijnt.

Het goede zelf dat van het leven is, is eerder; het goede dat van het leven is, is de eigenlijke aardbodem, waarin de waarheden gezaaid moeten worden en zoals de aardbodem is, zo is de opneming van de zaden, dat wil zeggen, van de waarheden van het geloof.

De waarheden kunnen weliswaar eerst worden opgeborgen in de geheugens, zoals zaden in een bak, of zoals bij vogels in hun krop, maar zij behoren de mens niet toe, tenzij de aardbodem is voorbereid en zoals de aardbodem is, dat wil zeggen, zoals het goede is, zo is hun ontkieming en bevruchting.

Maar men zie wat hierover herhaaldelijk is aangetoond wat hier wordt aangehaald opdat men daardoor zal weten, wat het goede en wat het ware is en dat de voorrang het goede toebehoort en niet het ware, namelijk: Waarom men geen scherp onderscheiden voorstelling heeft ten opzicht van het goede en het ware, nr. 2507.

Dat het goede invloeit langs een innerlijke weg, aan de mens onbekend, terwijl het ware wordt verworven langs de uiterlijke, de mens bekende weg, nrs. 3030, 3098.

Dat de waarheden de ontvangende vaten van het goede zijn, nrs. 1496, 1832, 1900, 2063, 2261, 2269, 3068, 3318.

Dat het goede zijn ware erkent, waarmee het verbonden wordt, nrs. 3101, 3102, 3179 en dat op de allerstrengste wijze onderzoek gedaan en voorzorg genomen wordt, opdat niet het valse met het goede, noch het ware met het boze zal worden verbonden, nrs. 3033, 3101, 3102.

Dat het goede voor zichzelf het ware maakt, waarmee het verbonden wordt, daar het niets anders dan het ware erkent, dan wat samenstemt, nr. 3161.

Dat het ware niets anders is, dan dat wat uit het goede voorkomt, nr. 2434.

Dat het ware de vorm is van het goede, nr. 3049.

Dat het ware het beeld van het goede in zich heeft en in het goede de eigenlijke afbeelding van zichzelf, waaruit het voorkomt, nr. 3180.

Dat het zaad, dat het ware is, ingeworteld wordt in het goede, dat van de naastenliefde is, nr. 880.

Dat het geloof nooit bestaan kan dan alleen in zijn leven, dat wil zeggen, in de liefde en de naastenliefde, nrs. 379, 389, 654, 724, 1608, 2343, 2349.

Dat de waarheden die tot de leerstellige dingen van het geloof behoren, vanuit de liefde en de naastenliefde beschouwd kunnen worden maar niet omgekeerd, nr. 2454; dat vanuit het geloof beschouwen en niet vanuit de liefde en de naastenliefde, wil zeggen: achter zich zien en zich achterwaarts omwenden, nr. 2454.

Dat het ware levend gemaakt wordt overeenkomstig het goede van eenieder, dus overeenkomstig de staat van onschuld en naastenliefde bij de mens, nrs. 1776, 3111.

Dat de waarheden van het geloof door geen anderen ontvangen kunnen worden dan door hen die in het goede zijn, nrs. 2343, 2349.

Dat degenen die in geen naastenliefde zijn, de Heer niet kunnen erkennen, dus niets van het ware van het geloof; en dat, wanneer zij een en ander belijden, dit iets uiterlijks is zonder het innerlijke, of uit huichelarij voortkomt, nr. 2345.

Dat er hoegenaamd geen geloof is, waar geen naastenliefde is, nrs. 654, 1162, 1176, 2429.

Dat de wijsheid, het inzicht en de wetenschap de zonen van de naastenliefde zijn, nr. 1226.

Dat de engelen in inzicht en wijsheid zijn, omdat zij in de liefde zijn, nrs. 2500, 2572.

Dat het leven van de engelen bestaat in de goedheden van de naastenliefde en dat engelen vormen van naastenliefde zijn, nrs. 454, 553.

Dat de liefde tot de Heer een gelijkenis van Hem is en de liefde jegens de naaste een beeld van Hem, nr. 1013.

Dat de engelen door de liefde tot de Heer al wat tot het geloof behoort gewaarworden, nr. 202.

Dat niets leeft dan alleen de liefde en de aandoening, nr. 1589.

Dat degenen die wederkerige liefde of naastenliefde hebben, het leven van de Heer hebben, nrs. 1799, 1803.

Dat de liefde tot de Heer en jegens de naaste de hemel zelf is, nrs. 1802, 1824, 2057, 2130, 2131.

Dat de tegenwoordigheid van de Heer overeenkomstig de staat is van de liefde en de naastenliefde, nr. 904.

Dat alle voorschriften van de Tien Geboden en alle dingen van het geloof in de naastenliefde zijn gelegen, nrs. 1121, 1798.

Dat de erkenning van de leerstellige dingen van het geloof niets uitricht, wanneer de mens geen naastenliefde heeft, want de leerstellige dingen beschouwen de naastenliefde als einddoel, nrs. 2049, 2116.

Dat de erkenning van het ware en dus ook het geloof niet bestaan kan, tenzij de mens in het goede is, nr. 2261.

Dat het heilige van de eredienst zich gedraagt overeenkomstig de hoedanigheid en hoeveelheid van het in de naastenliefde ingeplante ware van het geloof, nr. 2190.

Dat er geen behoud is door het geloof, maar door het leven vanuit het geloof, dat de naastenliefde is, nrs. 2228, 2261.

Dat het hemelse Rijk aan diegenen gewordt, die het geloof van de naastenliefde hebben, nr. 1608.

Dat in de hemel allen beschouwd worden naar de naastenliefde en het daaruit voortvloeiende geloof, nr. 1258.

Dat men in de hemel niet wordt toegelaten, dan alleen door van harte het goede te willen, nr. 2401.

Dat diegenen behouden worden die in het geloof zijn, mits in het geloof het goede is, nrs. 2261, 2442.

Dat het geloof, dat niet in het goede van het leven is geplant, in het andere leven geheel en al te gronde gaat, nr. 2228.

Dat wanneer het geloof van de gedachte alleen zalig maakte, allen in de hemel binnengeleid zouden worden, maar aangezien het leven in de weg staat, kunnen zij niet binnengeleid worden, nr. 2363.

Dat degenen die tot beginsel hebben, dat het geloof-alleen zalig maakt, de waarheden bezoedelen met het valse van het beginsel, nrs. 2383, 2385.

Dat de vrucht van het geloof het goede werk is en dat dit de naastenliefde is en deze de liefde tot de Heer en in de hoogste zin de Heer, nr. 1873.

Dat de vruchten van het geloof de vruchten van het goede zijn, wat tot de liefde en de naastenliefde behoort, nr. 3146.

Dat het vertrouwen of de overtuiging, dat het zaligmakende geloof wordt genoemd, niet bestaan kan dan alleen bij hen, die in het goede van het leven zijn, nr. 2982.

Dat het goede het leven van het ware is, nr. 1589.

Wanneer er gezegd kan worden, dat de waarheden het leven hebben verkregen, zie nr. 1928.

Dat het goede vanuit de Heer invloeit in waarheden van allerlei soort, maar dat het van het grootste belang is, dat het echte waarheden zijn, nr. 2531.

Dat het goede en ware vanuit de Heer voor zoveel invloeit, als het boze en valse verwijderd wordt, nrs. 2411, 3142, 3147.

Dat het goede niet in het ware kan invloeden, zolang de mens in het boze is, nr. 2388.

Dat het ware het ware niet is alvorens het door het goede is aangenomen, nr. 2429.

Dat er een huwelijk van het goede en het ware is in alle dingen tot in bijzonderheden, nrs. 2173, 2503, 2507.

Dat de aandoening van het goede tot het leven behoort en de aandoening van het ware ter wille van het leven, nr. 2455 aan het einde.

Dat het ware naar het goede streeft en van het goede uitgaat, nr. 2063.

Dat door middel van invloeiing de waarheden uit de natuurlijke mens worden opgeroepen, opgeheven en ingeplant in het goede in de redelijke mens, nrs. 3085, 3086.

Dat wanneer het ware met het goede verbonden wordt, het de mens wordt toegeëigend, nr. 3108.

Opdat het ware met het goede verbonden zal worden, moet er instemming zijn van verstand en wil; wanneer er instemming is van de wil, vindt de verbinding plaats, nrs. 3157, 3158.

Dat het redelijke ten aanzien van het ware wordt verkregen door erkennenissen en dat de waarheden worden toegeëigend, wanneer die met het goede verbonden worden en dat ze dan tot de wil behoren en daar zijn ter wille van het leven, nr. 3161.

Dat het ware niet op eenmaal wordt ingewijd in en verbonden met het goede, maar gedurende het gehele leven en daarna, nr. 3200.

Dat evenals het licht zonder warmte niets voortbrengt, zo ook het ware van het geloof niets zonder het goede van de liefde, nr. 3146.

Van welke aard de voorstelling van het ware zonder het goede is en van welke aard het licht daarvan in het andere leven, nr. 2228.

Dat het afgescheiden geloof is zoals het winterlicht en het geloof uit naastenliefde zoals het lentelicht, nr. 2231.

Dat degenen die daadwerkelijk het ware, wat geloof is, van de naastenliefde scheiden, geen geweten kunnen hebben, nrs. 1076, 1077.

De reden waarom zij het geloof van de naastenliefde hebben gescheiden en hebben gezegd, dat het geloof zalig maakt, zie nr. 2231.

Dat de Heer, wanneer de mens wordt wederverwekt, het goede neerlegt in de waarheden, die bij hem zijn, nrs. 2183, 2189.

Dat de mens niet wordt wederverwekt door middel van het ware, maar door middel van het goede, nrs. 989, 2146, 2183, 2189, 2697.

Dat de Heer, wanneer de mens wordt wederverwekt, hem tegemoet komt en met het goede van de naastenliefde de waarheden die bij hem zijn, vervult, nr. 2063.

Dat degenen die in het goede van het leven zijn en niet in het ware van het geloof, zoals de heidenen en de kleine kinderen, de waarheden van het geloof in het andere leven ontvangen en wederverwekt worden, nr. 989; over de heidenen, nrs. 932, 1032, 2049, 2284, 2589-2064; over de kleine kinderen, nrs. 2290-2293, 2302-2304.

Dat de mens wordt wederverwekt door de aandoening van het ware en dat hij, eenmaal wederverwekt, handelt vanuit de aandoening van het goede, nr. 1904.

Dat bij degene die wederverwekt moet worden, het zaad niet dan in het goede wortel kan schieten, nrs. 880, 989.

Dat het schijnsel van de wederverwekte uit de naastenliefde voorkomt, nr. 854.

Dat dezelfde waarheden bij de ene mens waar zijn, bij de ander minder waar en bij weer anderen zelfs valsheden en dat het hiermee gesteld is overeenkomstig het goede dat van het leven is, nr. 2439.

Welk verschil er bestaat tussen het goede van de kindertijd, het goede van de onwetendheid en het goede van het inzicht, nr. 2280.

Wie er kunnen komen in de erkennenissen van het ware en in het geloof en wie dit niet kunnen, nr. 2689.

Dat de Kerk niet bestaat, wanneer de waarheden van de leerstellige dingen niet zijn ingeplant in het goede van het leven, nr. 3310.

Dat niet het leerstellige de Kerk maakt, maar de naastenliefde, nrs. 809, 916, 1798, 1799, 1834, 1844.

Dat de leerstellige dingen van de Kerk niets zijn, tenzij men leeft overeenkomstig deze dingen, nr. 1515.

Dat de leer van het geloof de leer van de naastenliefde is, nr. 2571.

Dat de Kerk vanuit de naastenliefde is en niet uit het afgescheiden geloof, nr. 916.

Dat eenieder vanuit de naastenliefde kan weten of hij het innerlijke van de eredienst heeft, nrs. 1102, 1151, 1153.

Dat de Kerk van de Heer over het gehele aardrijk verschillend is ten aanzien van de waarheden, maar dat zij één is door de naastenliefde, nr. 3267.

Dat de Kerk één zou zijn, wanneer allen naastenliefde hadden, hoewel zij ten aanzien van de rituelen en leerstellige dingen verschillen zouden, nrs. 809, 1285, 1316, 1798, 1799, 1834, 1844.

Dat er uit verscheidene Kerken één Kerk zou zijn, wanneer voor allen de naastenliefde het wezenlijke van de Kerk zou zijn en niet het geloof, nr. 2982.

Dat er twee soorten van leerstellige dingen zijn: het leerstellige van de naastenliefde en het leerstellige van het geloof; en dat er in de Oude Kerk de leerstellige dingen van de naastenliefde waren, die heden ten dage tot de verloren zaken behoren, nr. 2417.

In welke onwetendheid omtrent het ware diegenen verkeren, die niet in de leerstellige dingen van de naastenliefde zijn, nr. 2435.

Dat de mensen, omdat zij heden ten dage het wezenlijke van de Kerk in het geloof stellen, zelfs niet eens de dingen zien, die de Heer zo vaak over de liefde en de naastenliefde heeft gesproken, noch er aandacht aan schenken, nrs. 1017, 2373.

Dat het goede, dat tot de liefde tot de Heer en tot de liefde jegens de naaste behoort, hoger en eerder is dan het ware dat van het geloof is en niet omgekeerd, nrs. 363, 364.

3325. Dat de woorden ‘verkoop mij als heden uw eerstgeboorte’ betekenen, dat naar de tijd genomen, de leer van het ware schijnbaar eerder was, blijkt uit de betekenis van verkopen, namelijk voor zichzelf opeisen; uit de betekenis van ‘als heden’ namelijk wat de tijd betreft; in de innerlijke zin van het Woord betekent heden het altijddurende en het eeuwige, nr. 2838 en omdat dit in dit geval niet zo is, wordt er gezegd ‘als heden’, en dus wordt het ook door ‘als’ schijnbaar zo; en uit de betekenis van de eerstgeboorte, namelijk het eerder zijn, te weten van de leer van het ware die door Jakob wordt uitgebeeld, nr. 3305.

Onder het eerdere of de voorrang, die de eerstgeboorte is, wordt niet alleen voorrang van tijd maar ook voorrang van graad verstaan, namelijk wat de heerschappij zou voeren, het goede of het ware.

Want het ware is, voordat het met het goede is verbonden, altijd van dien aard, of wat hetzelfde is, zij die in het ware zijn, zijn altijd van dien aard, dat zij, voordat zij wederverwekt zijn, geloven, dat het ware zowel eerder als hoger is dan het goede en zo schijnt het dan ook.

Maar wanneer bij hen het ware met het goede verbonden is, dat wil zeggen, wanneer zij wederverwekt zijn, zien zij en worden gewaar, dat het ware later en lager is en dan heeft bij hen het goede heerschappij over het ware, wat wordt aangeduid door wat de vader Izaäk zei tot Ezau: *‘Zie, van de vettigheden der aarde zal uw woning zijn en van de dauw des hemels van boven; en op uw zwaard zult gij leven en zult uw broeder dienen; en het zal geschieden als gij heersen zult, gij zult zijn juk van over uw hals verbreken’*, (Genesis 27:39,40).

Maar aangezien er binnen de Kerk meer zijn die niet wederverwekt worden dan die wel wederverwekt worden en zij die niet wederverwekt worden uit de schijnbaarheden gevolgtrekkingen maken, is er twist geweest en wel vanaf de oude tijden, over de voorrang, of deze het ware dan wel het goede toekomt.

Bij degenen die niet zijn wederverwekt en ook bij hen die niet ten volle wederverwekt zijn, heerst de mening, dat het ware eerder is, want zij hadden nog geen innerlijke gewaarwording van het goede; en zolang iemand geen innerlijke gewaarwording van het goede heeft, is hij ten aanzien van deze zaken in de schaduw of onwetendheid.

Maar degenen die zijn wederverwekt kunnen, omdat zij in het goede zelf zijn, uit het inzicht en de wijsheid, die daaruit voorvloeien, opmerken wat het goede is en dat het goede van de Heer komt en dat het door de innerlijke mens heen in de uiterlijke vloeit en wel voortdurend, terwijl de mens daarvan volslagen onkundig is; en dat het zich toevoegt aan de waarheden van de leerstellige dingen die in het geheugen zijn; dus, dat het goede in zichzelf eerder is, hoewel het tevoren niet zo scheen.

Vandaar nu de strijd over de voorrang en de meerderheid van het een boven het ander, wat werd uitgebeeld door Ezau en Jakob en verder ook door Perez en Serach, de zonen van Judah uit Thamar, (Genesis 38:28-30); daarna ook door Efraïm en Menasse, de zonen van Jozef, (Genesis 13,14,17-20) en dit omdat de geestelijke Kerk van dien aard is, dat zij door middel van het ware in het goede moet worden binnengeleid en dan zonder innerlijke gewaarwording van het goede, behalve zoveel en zodanig als er in de aandoening van het ware verborgen ligt en in deze tijd kan het ook niet onderscheiden worden van de bekoring van de eigen- en wereldliefde, die tegelijkertijd in deze aandoening is en voor het goede wordt gehouden.

Dat echter het goede de eerstgeborene is – dat wil zeggen, het goede van de liefde tot de Heer en van de liefde jegens de naaste, want er is geen ander goede dan wat hieruit goed is – kan hieruit blijken, dat in het goede het leven is, echter niet in het ware, tenzij het leven dat uit het goede voorkomt; en dat het goede in de waarheden vloeit en maakt, dat zij leven, zoals voldoende blijken kan uit wat eerder over het goede en ware werd gezegd en aangetoond, waarover nr. 3324.

Daarom worden allen ‘eerstgeborenen’ genoemd, die in de liefde tot de Heer en in de naastenliefde jegens de naaste zijn en zij werden ook door de eerstgeboorten uitgebeeld in de Joodse Kerk, dat wil zeggen, in de betrekkelijke zin daaronder verstaan, want de Heer is de Eerstgeborene en genoemde mensen zijn Zijn gelijkenissen en Zijn beelden.

Dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke de Eerstgeborene is, blijkt bij David: *‘Hij zal mij noemen: Gij zijt Mijn Vader, mijn God, en de Rotssteen mijns heils; ook zal Ik hem ten eerstgeborene stellen, hoog boven de koningen der aarde; Ik zal hem Mijn barmhartigheid in eeuwigheid houden en Mijn verbond zal hem vast blijven; en Ik zal zijn zaad in eeuwigheid zetten en zijn troon als de dagen der eeuwen’*, (Psalm 89:27-30) waar over de Heer wordt gehandeld.

En bij Johannes: *‘Door Jezus Christus, die de getrouwe Getuige is, de Eerstgeborene uit de doden en de Vorst der koningen van de aarde’*, (Openbaring 1:5).

Opdat ook alle dingen vervuld zouden worden, die over Hem geschreven en uitgebeeld waren, werd Hij ook als Eerstgeborene geboren, (Lukas 2:7,22,23).

Dat ook diegenen door de Heer eerstgeborenen worden genoemd, die in de liefde tot hem en in de naastenliefde jegens de naaste zijn, omdat zij gelijkenissen en beelden van Hem zijn, blijkt bij Johannes: *‘De honderdvierenveertigduizend, die van de aarde gekocht waren; dezen*

zijn het, die met vrouwen niet bevlekt zijn, want zij zijn maagden; dezen zijn het die het Lam volgen waar het ook heengaat; dezen zijn gekocht van onder de mensen, de eerstelingen [eerstgeborenen] Gode en het Lam; en in hun mond is geen bedrog gevonden, want zij zijn onbevlekt voor de troon van God', (Openbaring 14:4,5); honderdvierenveertig of twaalf maal twaalf, staat voor degenen die in het geloof van de naastenliefde zijn, nr. 3272; de duizenden staan voor ontelbaren of voor allen van dien aard, nr. 2575; de maagden voor het goede van de liefde tot de Heer en van de naastenliefde jegens de naaste, nrs. 2362, 3081, dus voor hen, die in de onschuld zijn, en deze onschuld wordt eveneens aangeduid door 'het Lam volgen'; want de Heer wordt vanwege de onschuld het Lam genoemd.

Vandaar worden zij eerstelingen of eerstgeborenen genoemd.

Hieruit blijkt duidelijk dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke in de Joodse Kerk werd uitgebeeld door de eerstgeboorten en eveneens diegenen die in de liefde tot Hem zijn, want dezen zijn in de Heer.

Maar de eerstgeboorten hebben in het Woord een tweevoudige uitbeelding: zij beelden de Heer uit ten aanzien van de Goddelijke hemelse liefde en ten aanzien van de Goddelijk geestelijke liefde.

De Goddelijk hemelse liefde van de Heer staat in betrekking tot de hemelse Kerk, of tot hen die van die Kerk zijn en hemelsen worden genoemd vanwege de liefde tot de Heer.

De Goddelijk geestelijke liefde van de Heer staat in betrekking tot de geestelijke Kerk, of tot hen die van die Kerk zijn en geestelijken worden genoemd vanwege de liefde tot de naaste.

De Goddelijke liefde is jegens allen, maar daar zij verschillend door de mens wordt ontvangen – door de hemelse mens anders en anders door de geestelijke mens – wordt zij betrekkelijk genoemd.

Ten aanzien van de eerstgeboorten die de Heer ten aanzien van de Goddelijk hemelse liefde uitbeeldden en respectievelijk ook zij, die van de hemelse Kerk waren, het volgende bij Mozes: *'De eerstgeborene uwer zonen zult gij Mij geven; desgelijks zult gij doen met uw ossen en met uw kudde van kleinvee; zeven dagen zal het bij zijn moeder zijn, op de achtste dag zult gij het Mij geven; en gij zult Mij mannen der heiligheid zijn',* (Exodus 22:29-31); dat het zeven dagen bij de moeder zou zijn, kwam omdat de zevende dag de hemelse mens betekende, nrs. 84-87 en omdat zeven vandaar het heilige betekende, nrs. 395, 433, 716, 881; dat het op de achtste dag aan Jehovah gegeven moest worden, kwam omdat de achtste dag de voortzetting vanuit een nieuw begin betekende, namelijk de voortzetting van de liefde, nr. 2044.

Bij dezelfde: *'Het eerstgeborene, dat Jehovah tot een eerstgeborene gegeven wordt onder de beesten, geen man zal dat heiligen, hetzij een os of kleinvee, het is van Jehovah',* (Leviticus 27:26,27).

Bij dezelfde: *'De eerstelingen van alles, wat in het land is, die zij Jehovah zullen brengen, zullen voor u (Aharon) zijn, al wat de baarmoeder opent van alle vlees, dat zij Jehovah zullen offeren, onder de mensen en onder de beesten, zal het uwe zijn; doch de eerstgeborene des mensen zult gij lossen en het eerstgeborene van het onreine beest zult gij lossen; het eerstgeborene van een os, of het eerstgeborene van een schaap, of het eerstgeborene van een geit, zult gij niet lossen; zij zijn heilig; hun bloed zult gij sprengen op het altaar en hun vet zult gij aansteken, tot een vuuroffer voor een reuk van rust voor Jehovah',* (Numeri 18:13,15-18).

Bij dezelfde: *'Al het eerstgeborene, dat onder uw kudde van grootvee en onder uw kudde van kleinvee geboren wordt, het mannelijke, zult gij Jehovah, uw God, heiligen; gij zult geen werk doen met het eerstgeborene van uw os; noch het eerstgeborene uwer kudde van kleinvee scheren; zo enig gebrek daaraan zal zijn, hetzij mank of blind, enig boos gebrek, zo zult gij dat Jehovah, uw God, niet offeren',* (Deuteronomium 15:19-22).

Daar het eerstgeborene de Heer uitbeelddde en diegenen die van de Heer zijn vanwege de liefde tot Hem, werd de stam van Levi in de plaats van elke eerstgeborene aangenomen en wel

omdat Levi de Heer uitbeeldde ten aanzien van de liefde; Levi betekent ook de liefde, want Levi wil zeggen aankleving en verbinding, en aankleving en verbinding is in de innerlijke zin de liefde; maar meer hierover door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, bij het volgende 29ste hoofdstuk, vers 34.

Over de Leviëten het volgende bij Mozes: *‘Jehovah sprak tot Mozes, zeggende: Zie, Ik zal de Leviëten nemen uit het midden der zonen Israëls, in plaats van alle eerstgeborenen, die de baarmoeder opent, uit de zonen Israëls en de Leviëten zullen Mijne zijn; want al het eerstgeborene is Mijne; ten dage dat Ik al het eerstgeborene in het land van Egypte sloeg, heb Ik Mij geheiligd al het eerstgeborene in Israël, van de mens tot het beest; zij zullen Mijne zijn’*, (Numeri 3:11-13).

Bij dezelfde: *‘Jehovah zei tot Mozes: Tel al het eerstgeborene, het mannelijke, onder de zonen Israëls, van de zoon van een maand en daarboven en neem het getal van hun namen op; en gij zult voor Mij de Leviëten nemen, Ik ben Jehovah, in plaats van al het eerstgeborene onder de zonen Israëls en het beest van de Leviëten, in plaats van al het eerstgeborene onder het beest der zonen Israëls’*, (Numeri 3:40,41 e.v.) en verder ook (Numeri 8:14,16-18); en dat de Leviëten aan Aharon werden gegeven, (zie vers 19) komt omdat Aharon de Heer uitbeeldde ten aanzien van het priesterschap, dat wil zeggen, ten aanzien van de Goddelijke liefde; dat het priesterschap de Goddelijke liefde van de Heer uitbeeldde, zie de nrs. 1728, 2015 aan het einde.

Maar over de eerstgeboorten die de Heer uitbeelden ten aanzien van de Goddelijk geestelijke liefde en respectievelijk ook hen die van de geestelijke Kerk zijn, het volgende bij Jeremia: *‘Zij zullen komen met gewezen en met smekingen zal Ik hen voeren; Ik zal hen leiden tot de fonteynen der wateren, in de weg van het oprechte, waarin zij niet zullen struikelen en Ik zal Israël tot een Vader zijn en Efraïm, hij is Mijn eerstgeborene’*, (Jeremia 31:9); hier wordt over de nieuwe geestelijke Kerk gehandeld.

Israël staat voor het geestelijk goede, Efraïm voor het geestelijk ware, en hij wordt eerstgeborene genoemd, omdat er gehandeld wordt over de Kerk die geplant moet worden en waarin het verstandelijke, dat tot het ware behoort, schijnbaar het eerstgeborene is; want Efraïm kwam in de plaats van Ruben en werd eerstgeborene gemaakt, (Genesis 48:5,20; 1 Kronieken 5:1) en wel omdat door Jozef, wiens zonen Efraïm en Menasse waren, de Heer werd uitgebeeld ten aanzien van de Goddelijk geestelijke liefde.

Maar dat Israël wezenlijk de eerstgeborene is, dat wil zeggen het geestelijk goede, blijkt bij Mozes: *‘Jehovah zei tot Mozes: Gij zult tot Farao zeggen: Alzo zegt Jehovah: Mijn zoon, Mijn eerstgeborene is Israël; en Ik zeg tot u: Zend Mijn zoon, dat hij Mij diene en gij hebt geweigerd hem te zenden; zie, Ik zal uw zoon, uw eerstgeborene doden’*, (Exodus 4:22,23) waar Israël in de hoogste zin de Heer is ten aanzien van de Goddelijk geestelijke liefde, in de betrekkelijke zin echter, diegenen die in de geestelijke liefde zijn, dat wil zeggen in de naastenliefde jegens de naaste.

In de geestelijke Kerk, in de aanvang of wanneer zij geplant moet worden, is bij de uiterlijke Kerk de leer van het ware de eerstgeborene en bij de innerlijke Kerk het ware van de leer de eerstgeborene; of wat hetzelfde is, de leer van het geloof is het eerstgeborene bij de uiterlijke Kerk en het geloof zelf het eerstgeborene bij de innerlijke Kerk.

Maar wanneer de Kerk geplant is, of bij hen daadwerkelijk bestaat, is bij de uiterlijke Kerk het goede van de naastenliefde het eerstgeborene en bij de innerlijke de naastenliefde zelf.

Maar wanneer de Kerk zich niet planten laat, wat het geval is wanneer de mens van de Kerk niet meer wederverwekt kan worden, wijkt zij geleidelijk van de naastenliefde af en buigt zich om naar het geloof en wijdt zich niet langer aan het leven maar aan de leer en wanneer dit plaatsvindt, stort zij zichzelf in schaduwen en valt in valsheden en boosheden en houdt zo dan op Kerk te zijn en wordt door zichzelf uitgeblust.

Dit werd daarmee uitgebeeld, dat Kaïn zijn broeder Abel doodde; dat Kaïn het van de naastenliefde gescheiden geloof is en Abel de naastenliefde, die hij uitbluste, zie de nrs. 340, 342, 357, 263 e.v..

Daarna werd het uitgebeeld door Cham en zijn zoon Kanaän, namelijk dat hij zijn vader Noach bespote, nrs. 1062, 1063, 1076, 1140, 1141, 1162, 1179; daarna door Ruben, de eerstgeborene van Jakob, namelijk dat hij zijn vaders bed bevlekte, (Genesis 35:22) en tenslotte door Farao en de Egyptenaren, namelijk dat zij de zonen Israëls slecht behandelden. Dat deze allen vervloekt werden, blijkt uit het Woord.

Over Kaïn: *‘Jehovah zei: Wat hebt gij gedaan; de stem der bloeden van uw broeder schreeuwt tot Mij uit de aardbodem; en nu zijt gij vervloekt van de aardbodem, die zijn mond heeft opengedaan, om de bloeden uws broeders uit uw hand te ontvangen’*, (Genesis 4:10,11).

Over Cham en Kanaän: *‘Cham, Kanaäns vader, zag zijns vaders naaktheid en hij gaf het zijn beide broederen te kennen; en Noach ontwaakte van zijn wijn en hij zei: Vervloekt zij Kanaän; een knecht der knechten zal hij zijn broederen zijn’*, (Genesis 9:22,24,25).

Ten aanzien van Ruben: *‘Ruben gij zijt mijn eerstgeborene, gij mijn kracht en het begin van mijn macht, voortreffelijk in eer en voortreffelijk in sterkte; licht als water, zult gij niet uitmunten, want gij hebt uws vaders bed beklommen, toen hebt gij mijn legerstede geschonden, hij klom op’*, (Genesis 49:3,4) en daarom werd hij beroofd van de eerstgeboorte, (1 Kronieken 5:1).

Dat hetzelfde werd uitgebeeld door Farao en de Egyptenaren en dat daarom hun eerstgeborenen en hun eerstgeboorten gedood werden, blijkt uit hun uitbeelding, namelijk de wetenschappelijke dingen, nrs. 1164, 1165, 1186, waardoor de mens – wanneer hij binnentreedt in de verborgenheden van het geloof en ook niet langer iets gelooft of hij moet het zinnelijke en wetenschappelijke kunnen vatten – de dingen die tot de leer van het geloof behoren en bovenal de dingen die tot de naastenliefde behoren, verdraait en uitblust.

Dit is het wat in de innerlijke zin daarmee wordt uitgebeeld, dat de eerstgeborenen en de eerstgeboorten in Egypte gedood werden, waarover het volgende bij Mozes:

‘Ik zal in deze nacht door het land van Egypte gaan en alle eerstgeboorte in het land van Egypte slaan, van de mens af tot het beest toe en Ik zal gerichten oefenen aan al de goden van Egypte, Ik Jehovah; en het bloed zal ulieden tot een teken zijn op de huizen waarin gij zijt en wanneer Ik het bloed zie, zal Ik ulieden voorbijgaan; en er zal geen plaag onder ulieden van de verderver zijn, wanneer Ik het land van Egypte slaan zal’, (Exodus 12:12).

De eerstgeboorte van Egypte is het leerstellige van het geloof en van de naastenliefde, dat zoals gezegd door wetenschappelijkheden wordt verdraaid; de goden van Egypte, waaraan gerichten geoefend zouden worden, zijn de valsheden; dat er geen plaag door de verderver zou zijn, waar bloed was op de huizen, wil in de hoogste zin zeggen: waar de Heer is ten aanzien van de Goddelijk geestelijke liefde; in de betrekkelijke zin: waar de geestelijke liefde is, dat wil zeggen de naastenliefde jegens de naaste, nr. 1001.

Verder over Farao en de Egyptenaren hierover bij dezelfde: *‘Mozes zei: Zo heeft Jehovah gezegd: Omtrent middernacht zal Ik uitgaan in het midden van Egypte en alle eerstgeboorte in het land van Egypte zal sterven, van Farao’s eerstgeborene af, die op zijn troon zitten zou tot de eerstgeborene der dienstmaagd, die achter de molen is en alle eerstgeboorte van het beest; en over alle zonen Israëls zal niet een hond zijn tong verroeren, van de man af tot het beest toe’*, (Exodus 11:4-7) en verder: *‘Het geschiedde ter middernacht en Jehovah sloeg alle eerstgeboorte in het land van Egypte, van de eerstgeborene van Farao af, die op zijn troon zitten zou, tot op de eerstgeborene van de gevangene, die in het huis van de kuil was; en alle eerstgeboorte van het beest’*, (Exodus 12:29).

Dat dit plaatsvond om middernacht, kwam omdat de nacht de laatste staat van de Kerk betekent, wanneer er geen geloof meer is, omdat er geen naastenliefde meer is, nrs. 221, 709, 1712, 2353.

Bij David: *‘Hij sloeg alle eerstgeboorte in Egypte, het beginsel der machten in de tenten van Cham’*, (Psalm 78:51).

Bij dezelfde: *‘Toen kwam Israël in Egypte en Jakob verkeerde als vreemdeling in het land van Cham; God sloeg alle eerstgeboorte in hun land, het beginsel voor al hun machten’*, (Psalm 105:23, 36).

Tenten van Cham worden de erediensten van de Egyptenaren genoemd uit beginselen van het valse, ontstaan uit het van het goede gescheiden ware, of wat hetzelfde is, uit het van de naastenliefde gescheiden geloof.

Dat de tenten de erediensten zijn, zie de nrs. 414, 1102, 1566, 2145, 2152, 3312; en dat Cham het van de naastenliefde gescheiden geloof is, nrs. 1062, 1063, 1076, 1140, 1141, 1162, 1179. Hierdoor wordt eveneens bevestigd, dat de eerstgeboorten van Egypte die gedood werden, niets anders betekenden.

En daar alle eerstgeboorte werd gedood, opdat de eerstgeboorte toch de Heer zou uitbeelden ten aanzien van de Goddelijk geestelijke liefde en tevens degenen die in deze liefde zijn, werd bevolen, dat alle eerstgeboorte terstond bij de uittocht geheiligd zou worden, waarover het volgende bij Mozes: *‘Jehovah sprak tot Mozes, zeggende: Heilig Mij alle eerstgeboorte, wat enige baarmoeder opent, onder de zonen Israëls, van mens en van beest, het is Mijn; gij zult doen overgaan alles wat de baarmoeder opent van de vrucht van het beest, die gij hebt, de mannetjes, voor Jehovah.*

En al wat opent van de ezelin zult gij lossen met een stuk kleinvee; wanneer gij het niet zult lossen, zult gij het de nek breken; en alle eerstgeborene onder uw zonen zult gij lossen. En het zal geschieden, dat uw zoon u morgen zal vragen, zeggende: Wat is dit; en gij zult tot hem zeggen: Jehovah heeft ons door een sterke hand uit Egypte, uit het huis der dienstknechten, gevoerd; en het geschiedde, dat Farao zich verhardde ons te zenden en Jehovah doodde alle eerstgeborene in het land van Egypte, van des mensen eerstgeborene af, tot de eerstgeboorte van het beest; daarom offer ik Jehovah al wat de baarmoeder opent, de mannetjes en alle eerstgeborene van mijn zonen los ik’, (Exodus 13:1,2,12-15; 34:19,20; Numeri 33:3,4).

Hieruit kan nu blijken, wat door het eerstgeboorterecht in de geestelijke zin wordt aangeduid.

3326. Dat de woorden ‘Ezau zei: Zie, ik ga sterven’ betekenen, dat hij daarna zou wederopstaan, blijkt uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover de nrs. 3302, 3322; en uit de betekenis van sterven, namelijk het laatste van een staat, wanneer iets ophoudt te zijn, waarover de nrs. 2908, 2912, 2917, 2923; en daar het einde van een vorige staat het begin is van een volgende, wordt hier door ‘gaan sterven’ het wederopstaan daarna aangeduid, iets dergelijks als door ‘begraven worden’ wordt aangeduid. Dat begraven worden betekent wederopstaan, zie de nrs. 2916, 2917, 3256.

Dat hij daarna weder op zou staan, wil zeggen, dat het goede de voorrang boven of de heerschappij over het ware zou verkrijgen, nadat het ware ten aanzien van de tijd schijnbaar de voorrang had gehad; zie hierover wat hiervoor is gezegd.

3327. Dat de woorden ‘en waartoe is mij dit, de eerstgeboorte’ betekenen, dat de voorrang dan niet nodig zou zijn, kan zonder verklaring blijken.

3328. Dat de woorden ‘en Jakob zei’ de leer van het ware betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Jakob, namelijk de leer van het ware, evenals hiervoor nr. 3324.

3329. Dat de woorden ‘Zweer mij als heden; en hij zwoer hem’ de bevestiging betekenen, blijkt uit de betekenis van zweren, te weten bevestigen, waarover nr. 2842; en daar de bevestiging was ten opzichte van de tijd, wordt er niet gezegd ‘heden’, maar ‘als heden’; zie het begin van nr. 3325.

3330. Dat de woorden ‘en hij verkocht aan Jakob zijn eerstgeboorterecht’ betekenen, dat intussen de voorrang was vergund, namelijk aan de leer van het ware, die Jakob is, blijkt uit de betekenis van de eerstgeboorte, namelijk de voorrang, waarover eerder in nr. 3325; en dat deze intussen was vergund, blijkt uit wat eerder in de nrs. 3324 en 3325 is gezegd en aangetoond.

Dat bij de geestelijke mens aanvankelijk het ware overheerst, komt hoofdzakelijk, omdat er in zijn eerste staat verlustingen van de eigen- en wereldliefde zijn, die hij voor goed houdt en die zich aan zijn waarheden aanpassen en voor het merendeel de aandoening van het ware bij hem maken.

Want dan denkt hij, dat de waarheden hem dienstbaar kunnen zijn, hetzij tot eerbewijzen, of tot gewin of tot roem in de wereld of ook tot verdienste in het andere leven.

Al die dingen wekken deze aandoening van het ware bij hem op en ontvlammen die ook, terwijl het toch geen goedheden maar boosheden zijn.

Niettemin staat de Heer toe, dat dergelijke dingen hem in die eerste tijd bewegen, daar hij op andere wijze niet wederverwekt zou kunnen worden; het inzicht en de wijsheid komen mettertijd; intussen wordt de mens door deze waarheden in het goede, dat wil zeggen in de naastenliefde, binnengeleid; en wanneer hij daarin is, wordt hij voor het eerst gewaar wat het goede is en handelt hij vanuit het goede en dan oordeelt hij en trekt conclusies vanuit dit goede over de waarheden; en die waarheden die niet met dit goede samenstemmen, noemt hij valsheden en verwerpt ze.

Zo heerst hij over de waarheden als een meester over zijn bedienden.

3331. vers 34. *En Jakob gaf aan Ezau brood en het linzenmoes; en hij at, en hij dronk, en hij stond op, en hij ging; en Ezau verachtte de eerstgeboorte.*

Jakob gaf aan Ezau brood en het linzenmoes, betekent het goede van het leven, begiftigd met het goede van het ware en het goede van de leerstellige dingen; en hij at en hij dronk, betekent de toe-eigening; en hij stond op, betekent de daaruit voortvloeiende verheffing; en hij ging, betekent het leven; en Ezau verachtte de eerstgeboorte, betekent, dat het goede van het leven intussen niet in het minst aan de voorrang hechtte.

3332. Dat de woorden ‘Jakob gaf aan Ezau brood en het linzenmoes’ het goede van het leven betekenen, begiftigd met het goede van het ware en het goede van de leerstellige dingen, blijkt uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het goede van het leven, waarover de nrs. 3300, 3322; en uit de betekenis van het brood, namelijk het goede van de liefde in het algemeen, zowel het hemelse als het geestelijke, waarover de nrs. 276, 680, 2165, 2177 dus ook het goede van het ware, want dit is het geestelijk goede; en uit de betekenis van het linzenmoes, te weten het goede van de leerstellige dingen, want het moes of de brij betekent een verzameling van leerstellige dingen, nr. 3316, maar de linzen het goede daarvan.

Dat Jakob ze aan Ezau gaf, betekent in de innerlijke zin, dat deze goedheden komen door middel van de leer van het ware, die door Jakob wordt uitgebeeld, nr. 3305.

In dit laatste vers wordt door deze woorden en door die volgen, de voortgang ten aanzien van het ware en het goede beschreven, hoe het daarmee gesteld is bij de geestelijke mens, wanneer hij wordt wederverwekt, namelijk dat hij eerst de leerstellige dingen van het ware leert; vervolgens dat hij daardoor wordt aangedaan, wat het goede van de leerstellige dingen is; daarna, dat hij door de zijn kijk op de leerstellige dingen door de waarheden wordt aangedaan, die daarin zijn, wat het goede van het ware is; tenslotte, dat hij daarnaar wil leven, wat het goede van het leven is.

Zo gaat de geestelijke mens, wanneer hij wordt wederverwekt, voort, van de leer van het ware tot het goede van het leven; wanneer hij echter in het goede van het leven is, wordt de orde

omgekeerd en beschouwt hij vanuit dit goede het goede van het ware en vanuit dit het goede van de leerstellige dingen en vanuit dit de leerstellige dingen van het ware.

Hieruit kan men weten hoe de mens van een zinnelijk mens een geestelijk mens wordt en van welke aard de mens is, wanneer hij geestelijk geworden is.

Dat deze goedheden, namelijk het goede van het leven, het goede van het ware en het goede van de leerstellige dingen, onderling onderscheiden zijn, kan diegenen duidelijk zijn die daaraan hun aandacht geven.

Het goede van het leven is dat wat uit de wil voortvloeit; het goede van het ware is dat wat uit het verstand voortvloeit en het goede van de leerstellige dingen is dat wat uit de wetenschap voortvloeit; het is het leerstellige waarin deze goedheden zijn.

Dat de linzen het goede van de leerstellige dingen betekenen, blijkt hieruit, dat tarwe, gerst, bonen, linzen, heerse, spelt dergelijke dingen zijn die brood betekenen, maar met een onderscheid al naar de soort.

Dat brood in het algemeen het goede is, blijkt duidelijk uit wat in de nrs. 276, 680, 2165, 2177 is gezegd en aangetoond; dus worden er verschillende soorten van het goede aangeduid door de opgesomde dingen: de edeler soorten door tarwe en gerst en de minder edele door bonen en linzen, zoals ook duidelijk in het volgende uitkomt bij Ezechiël: *‘Neem gij voor u tarwe en gerst en bonen en linzen en heerse en spelt; en doe die in een vat en maak die u tot brood’*, (Ezechiël 4:9,12,13).

3333. Dat de woorden ‘en hij at en hij dronk’ de toe-eigening betekenen, blijkt uit de betekenis van eten, namelijk de toe-eigening van het goede, waarover de nrs. 2187, 2343, 3168; en uit de betekenis van drinken, namelijk de toe-eigening van het ware, waarover de nrs. 3069, 3089, 3168.

3334. Dat de woorden ‘en hij stond op’ de daaruit voortvloeiende verheffing betekenen, blijkt uit de betekenis van opstaan, dat, waar het wordt vermeld, verheffing insluit, nrs. 2401, 2785, 2912, 2927; en uit het feit, dat de mens opgeheven wordt genoemd, wanneer hij vervolmaakt wordt ten aanzien van de geestelijke en hemelse dingen, dat wil zeggen, ten aanzien van het ware dat van het geloof is en ten aanzien van het goede dat van de liefde en van de naastenliefde is.

3335. Dat de woorden ‘en hij ging’ het leven betekenen, blijkt uit de betekenis van gaan, namelijk een voortgang in de dingen die tot het leven behoren, want al het goede is van het leven; bijna hetzelfde als wordt aangeduid door vertrekken, als vreemdeling verkeren en voortschrijden, waarover de nrs. 1293, 1457.

3336. Dat de woorden ‘en Ezau verachtte de eerstgeboorte’ betekenen, dat het goede van het leven intussen niet in het minst aan de voorrang hechtte, kan blijken uit de betekenis van verachten, namelijk niet in het minst ergens waarde aan hechten; uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het goede van het leven, waarover de nrs. 3300, 3322; en uit de betekenis van de eerstgeboorte, namelijk de voorrang, nr. 3325; dat het wil zeggen intussen of naar de tijd genomen, zie de nrs. 3324, 3325, 3330.

Hieruit blijkt duidelijk, dat door de woorden ‘Ezau verachtte de eerstgeboorte’ wordt aangeduid dat het goede van het leven intussen niet in het minst aan de voorrang hechtte. Opdat deze dingen die in dit hoofdstuk over Ezau en Jakob gezegd werden, begrepen worden naar hun betekenis in de innerlijke zin, moet de gedachte geheel en al verwijderd worden van de historische vermeldingen, dus van de personen Ezau en Jakob en in hun plaats moeten de dingen gesteld worden die zij uitbeelden, namelijk het goede van het natuurlijke en het ware daarvan; of wat hetzelfde is, de geestelijke mens die wederverwekt wordt door het ware en goede; want in de innerlijke zin van het Woord betekenen namen niets anders dan dingen.

Wanneer het goede van het natuurlijke en het ware daarvan in de plaats van Ezau en Jakob worden opgevat, dan blijkt het duidelijk, hoe het gesteld is met de wederverwekking van de mens door middel van het ware en het goede, namelijk dat het ware bij hem in het begin schijnbaar de voorrang en ook de meerderheid heeft, hoewel het goede in zichzelf eerder en hoger is.

Opdat het nog duidelijk zal uitkomen hoe het met deze voorrang en deze meerderheid is gesteld, moet er in het kort nog iets over gezegd worden.

Het kan bekend zijn, dat nooit iets in het geheugen van de mens kan binnenkomen en daar blijven, tenzij er een zekere aandoening of liefde is die het binnenleidt.

Wanneer er geen aandoening is, of wat hetzelfde is, geen liefde, zou er niet enige waarneming zijn.

Het is deze aandoening of liefde, waarmee datgene wat binnenkomt, zich koppelt en eenmaal daarmee gekoppeld, blijft het; zoals hieruit kan blijken, dat wanneer een soortgelijke aandoening of liefde terugkeert, dit snel terugkomt en zich in volle tegenwoordigheid vertoont met verschillende andere zaken, die tevoren als gevolg van een soortgelijke aandoening of liefde waren binnengekomen en wel in volgorde; daaruit komt het denken en uit het denken het spreken van de mens voort.

Op dezelfde wijze wordt, wanneer die zaak terugkeert – wanneer dit plaatsvindt door de voorwerpen van de zintuigen, of door de voorwerpen van de gedachte of door het spreken van iemand anders – ook de aandoening, waarmee iets binnenkwam, opnieuw voortgebracht; dit leert de ervaring en eenieder kan hierin bevestigd worden, wanneer hij daarover nadenkt.

De leerstellige dingen van het ware treden ook op soortgelijke wijze in het geheugen binnen en het zijn de aandoeningen van verschillende liefden die deze dingen in de eerste tijden naar binnen brengen, zoals eerder in nr. 3330 werd gezegd.

De echte aandoening: het goede van de naastenliefde, wordt dan niet waargenomen, maar is toch aanwezig; en voor zoveel zij aanwezig kan zijn, wordt zij door de Heer toegevoegd aan de leerstellige dingen van het ware en voor evenzoveel blijven zij toegevoegd.

Wanneer dan de tijd komt, dat de mens kan worden wederverwekt, inspireert de Heer de aandoening van het goede en wekt door middel van deze aandoening de dingen op, die door Hem aan deze aandoening zijn toegevoegd; deze dingen worden in het Woord ‘overblijfselen’ genoemd; en dan verwijderd Hij door middel hiervan, namelijk van de aandoening van het goede, geleidelijk de aandoeningen van de andere liefden en dus ook de dingen die daarmee verknoopt waren.

Zo begint dan de aandoening van het goede of wat hetzelfde is, het goede van het leven, te heersen.

Het had ook eerder de heerschappij, maar dit kon voor de mens niet verschijnen, want voor zoveel de mens in de eigen- en wereldliefde is, verschijnt het goede, dat tot de echte liefde behoort, niet.

Hieruit kan nu blijken, wat in de innerlijke zin wordt aangeduid door de dingen die in historisch verband over Ezau en Jakob zijn vermeld.

VERVOLG OVER DE OVEREENSTEMMINGEN EN UITBEELDINGEN

3337. Wat overeenstemmingen zijn en wat uitbeeldingen, kan blijken uit wat eerder is gezegd en aangetoond, namelijk dat er overeenstemmingen zijn tussen de dingen die tot het licht van de hemel en die welke tot het licht van de wereld behoren; en dat de dingen die bestaan in wat tot het licht van de wereld behoort, uitbeeldingen zijn, nr. 3225.

Maar wat en hoe het licht van de hemel is, kan de mens niet echt bekend zijn, daar de mens in die dingen is, die tot het licht van de wereld behoren; en voor zoveel hij hierin is, verschijnen de dingen die in het licht van de hemel zijn, voor hem als duisternis en als niets.

Het zijn deze twee lichten die – terwijl het leven invloeit – al het inzicht van de mens voortbrengen.

De verbeelding van de mens is niets anders dan vormen en gestalten van zulke dingen, die hij met het gezicht van het lichaam heeft opgenomen, op wonderbaarlijke wijze gevarieerd en om het zo te zeggen gemodificeerd; de innerlijke verbeelding echter, of het denken, is ook niets anders dan vormen en gestalten van zulke dingen, die hij met het gezicht van het gemoed heeft opgezogen, op nog wonderbaarlijker wijze gevarieerd en zogezegd gemodificeerd.

De dingen die hieruit ontstaan, zijn in zichzelf onbeziel, maar worden beziel door de invloeiing van het leven die van de Heer uitgaat.

3338. Behalve deze lichten zijn er ook warmten die eveneens uit twee bronnen voortkomen, de warmte van de hemel uit zijn Zon, die de Heer is en de warmte van de wereld uit de zon, die voor onze ogen de zichtbare lichtbron is.

De warmte van de hemel doet zich voor aan de innerlijke mens onder de vorm van geestelijke liefden en aandoeningen, maar de warmte van de wereld doet zich aan de uiterlijke mens voor onder de vorm van natuurlijke liefden en aandoeningen.

Eerstgenoemde warmte maakt het leven van de innerlijke mens, laatstgenoemde het leven van de uiterlijke mens; want zonder liefde en aandoening kan de mens in het geheel niet leven.

Tussen deze beide warmten zijn ook overeenstemmingen.

Deze warmten worden liefden en aandoeningen door de invloeiing van het leven door de Heer en vandaar verschijnen zij aan de mens, alsof zij geen warmten waren, niettemin zijn zij het wel, want wanneer de mens daaraan geen warmte ontleende, zowel ten aanzien van de innerlijke als van de uiterlijke mens, zou hij ogenblikkelijk dood neerstorten.

Dit is voor eenieder duidelijk uit het feit, dat de mens, naarmate de liefde wijkt, verstart.

Het is deze warmte, waardoor de wil van de mens leeft; maar het is het licht, waarover hier gehandeld werd, waardoor zijn verstand leeft.

3339. In het andere leven verschijnen deze lichten en ook deze warmten in levende werkelijkheid.

De engelen leven in het licht van de hemel en ook in die warmte, waarover gesproken is; uit dit licht hebben zij het inzicht, uit de warmte de aandoening van het goede.

Want de lichten die voor hun uiterlijk gezicht verschijnen, zijn naar hun oorsprong uit de Goddelijke Wijsheid van de Heer; en de warmten, die eveneens door hen worden waargenomen, zijn door de Goddelijke Liefde van de Heer; vandaar, hoe meer de geesten en engelen in het inzicht van het ware zijn en in de aandoening van het goede, des te meer zijn zij de Heer nabij.

3340. Tegenovergesteld aan dit licht is de duisternis en tegenovergesteld aan de warmte is de koude; hierin leven de helsen.

Hun duisternis komt voort uit de valsheden waarin zij zijn en hun koude uit de boosheden; en hoe verder zij van de waarheden verwijderd zijn, des te groter is hun duisternis en hoe verder zij van het goede verwijderd zijn, des te groter is hun koude.

Wanneer het gegeven wordt in de hellen te zien waar zulke geesten zijn, verschijnt een in duisternis gehulde wolk, waarin zij verblijven; en wanneer vandaar een damp uitstroomt, worden waanzinnigheden waargenomen die van de valsheden uitwasemen en allerlei haat die van de boosheden uitwasemt.

Soms wordt aan hen ook een schijnsel gegeven, maar het is als een dwaallicht en dit wordt bij hen uitgeblust en wordt duisternis zodra zij naar het licht van het ware zien.

Aan hen wordt soms ook warmte gegeven, maar die is als die van een vuil bad, maar deze wordt bij hen veranderd in koude, zodra zij iets goeds bespeuren.

Er werd iemand in die duistere wolk gezonden, waar de helse geesten zijn, om te weten hoe het met hen die daar zijn, gesteld is, maar hij werd van de Heer door de engelen beschermd. Vandaaruit, terwijl hij met mij sprak, zei hij, dat daar zo'n grote waanzinnige woede tegen het goede en ware was en voornamelijk tegen de Heer, dat hij er zich over verbaasde hoe deze ooit weerstaan kon worden, want zij ademden niets uit dan allerlei haat, wraakneming en doodslag, met zo'n hevigheid, dat zij allen in het heelal wilden vernietigen; wanneer daarom die woede niet voortdurend door de Heer werd teruggedreven, zou het gehele menselijke geslacht te gronde gaan.

3341. Aangezien de uitbeeldingen in het andere leven niet kunnen bestaan dan door onderscheidingen van licht en schaduw, moet men weten, dat alle licht en dus ook alle inzicht en wijsheid van de Heer komt; en dat alle schaduw en dus alle waanzin en dwaasheid van het eigene komt, dat de mens, de geest en de engel heeft; uit deze beide oorsprongen vloeien voort en van deze beide worden afgeleid alle wisselingen, die tot het licht en de schaduw in het andere leven behoren.

3342. Al het spreken van de geesten en van de engelen vindt ook plaats door uitbeeldende dingen, want door wonderbaarlijke schakeringen van licht en schaduw vertonen zij dat wat zij denken, levend voor het innerlijk en tevens voor het uiterlijk gezicht van degene met wie zij spreken en gieten het in door daarbij behorende veranderingen van de staat van de aandoeningen.

De uitbeeldingen die in dit spreken bestaan, zijn niet gelijk aan die waarover eerder is gesproken, maar zij zijn snel en ogenblikkelijk één met de voorstellingen die tot hun spreken behoren.

Zij zijn als iets, dat beschreven wordt in een lange reeks, terwijl dit tevens in een beeld voor ogen wordt gesteld; want wat wonderbaarlijk is, de geestelijke dingen zelf, onverschillig welke, kunnen op uitbeeldende wijze vertoond worden door beeldende gestalten, die voor de mens onbegrijpelijk zijn en waarin van binnen dingen zijn die tot de gewaarwording van het ware en nog innerlijker dingen die tot de gewaarwording van het goede behoren.

Dergelijke dingen zijn ook in de mens, want de mens is een geest met een lichaam bekleed; zoals hieruit kan blijken, dat alle met het oor waargenomen spreken, wanneer het naar de innerlijker dingen opklimt, overgaat in voorstellingen, die niet ongelijk zijn aan de zichtbare voorstellingen en van deze in verstandelijke en op deze wijze vindt de gewaarwording plaats van de zin van de woorden.

Wie hierover serieus nadenkt, kan hieruit weten, dat er in hemzelf een geest is, die zijn innerlijke mens is en ook dat hij zo'n spraak heeft na de scheiding van het lichaam, daar hij daarin is tijdens zijn leven, maar dat het hem niet openbaar wordt, dat hij daarin is, vanwege de duisternis, ja zelfs de dikke duisternis, die de aardse, lichamelijke en wereldse dingen binnenbrengen.

3343. De spraak van de engelen van de binnenste hemel is nog schoner en liefelijker uitbeeldend, maar de voorstellingen die op uitbeeldende wijze gevormd worden, kunnen niet met woorden worden uitgedrukt en wanneer zij toch met een enkel woord zouden worden uitgedrukt, zouden zij niet alleen het bevattingsvermogen maar ook het geloof te boven gaan. De geestelijke dingen die tot het ware behoren, worden uitgebeeld door modificaties van het hemelse licht, waarin aandoeningen zijn, die op ontelbare wijzen wonderbaarlijk geschakeerd worden; en de hemelse dingen die tot het goede behoren, door schakeringen van de hemelse vlam of warmte; zo bewegen zij alle aandoeningen.

In deze innerlijke spraak komt ook de mens na de scheiding van het lichaam, maar alleen degene die in het geestelijk goede is, dat wil zeggen, in het goede van het geloof, of wat hetzelfde is, in de liefde jegens de naaste tijdens zijn leven in de wereld; want hij heeft dat geestelijk goede innerlijk in zich, hoewel hij dat niet weet.

3344. Maar de spraak van de engelen van de binnenste of derde hemel is ook uitbeeldend, maar van dien aard, dat zij nooit met enige voorstelling begrepen en dus ook niet beschreven kan worden.

Ook deze voorstelling in binnenin de mens, maar in diegene die in de hemelse liefde is, dat wil zeggen, in de liefde tot de Heer; en na de scheiding van het lichaam, komt hij daarin, alsof hij daarin geboren was, hoewel – zoals gezegd – niets daarvan door hem met welke voorstelling dan ook begrepen kon worden tijdens zijn leven in het lichaam.

Kortom, door middel van de aan de voorstellingen toegevoegde uitbeeldingen leeft de spraak als het ware; het allerm minst bij de mens, omdat hij in een spraak van woorden is; meer bij de engelen van de eerste hemel; nog meer bij de engelen van de tweede hemel; het meest echter bij de engelen van de derde hemel, want dezen zijn het dichtst in het leven van de Heer. Alles wat van de Heer komt, is in zichzelf levend.

3345. Hieruit kan blijken, dat de spraken naar volgorde innerlijker zijn, maar toch van dien aard, dat de ene in volgorde uit de andere voortkomt en dat naar volgorde de ene in de andere is.

De hoedanigheid van de spraak van de mens is bekend, en ook de gedachte, waaruit de spraak voortkomt; de samenstellende delen daarvan zijn van dien aard, dat zij nooit doorvorst kunnen worden.

De spraak van de goede geesten of van de engelen van de eerste hemel en hun denken, waaruit deze spraak voortkomt, is innerlijker en daarin liggen nog wonderbaarlijker en niet na te speuren dingen.

De spraak van de engelen in de tweede hemel en hun denken, waaruit de spraak voorkomt, is nog weer innerlijker en daarin liggen nog weer volmakter en onuitsprekelijker dingen.

De spraak van de engelen van de derde hemel echter en hun denken, waaruit hun spraak voortkomt, is de binnenste, waarin volslagen onuitsprekelijke dingen liggen.

Hoewel alle spraken van dien aard zijn, dat zij elk als een andere en verschillend verschijnen, is het er niettemin één, omdat de ene de andere vormt en de ene in de andere is, maar wat in de meer uiterlijke spraak bestaat, is uitbeeldend voor de innerlijke.

Dit kan de mens niet geloven, die niet boven de wereldse en lichamelijke dingen uit denkt en die daarom meent, dat de innerlijker dingen bij hem niets zijn, terwijl toch de innerlijker dingen bij hem alles zijn en de meer uiterlijke dingen – dat wil zeggen, de wereldse en lichamelijke, waarin hij alles stelt – betrekkelijk nauwelijks iets zijn.

3346. Opdat ik deze dingen zou weten en wel met zekerheid, werd het mij door de Goddelijk barmhartigheid van de Heer, gegeven nu reeds verscheidene jaren lang bijna voortdurend met geesten en engelen te spreken en met de geesten of engelen van de eerste hemel in hun eigen spraak; soms ook met de engelen van de tweede hemel in hun spraak; maar de spraak van de

engelen van de derde hemel verscheen mij alleen als een uitstraling van licht, waarin een innerlijke gewaarwording lag vanwege de vlam van het goede die daarin was.

3347. Ik hoorde engelen spreken over het menselijk gemoed en over hun denken en de daaruit voortvloeiende spraak; zij vergeleken deze met de uiterlijke vorm van de mens, die, hoewel bestaat en voortbestaat uit ontelbare vormen, die binnenin zijn, zoals uit: de hersenen, de mergen, de longen, het hart, de lever, alvleesklier, de milt, de maag en de darmen, en nog uit tal van andere vormen meer, zoals uit die, welke aan de voorplanting in beide geslachten zijn gewijd en daaromheen uit ontelbare spieren en tenslotte uit diverse huidvormen; en dat al deze dingen samen geweven zijn uit vaten en vezels; waaruit de geleidingen en mindere vormen voortkomen en zo dus uit ontelbaar vele dingen, die niettemin alle samenwerken, elk op zijn eigen wijze, tot de samenstelling van de uiterlijke vorm, waarin niets van deze dingen, die van binnen zijn, verschijnt.

Met deze vorm, de uiterlijke namelijk, vergeleken zij de menselijke gemoederen en de gedachten daarvan en de daaruit voortvloeiende spraken.

Maar die van de engelen vergeleken zij met de dingen die binnenin zijn en die naar verhouding onbegrensd zijn en ook onbegrijpelijk.

Ook vergeleken zij het denkvermogen met het vermogen van de ingewanden om te werken overeenkomstig de vorm van de vezels, maar dat het vermogen niet tot de vezels behoort, maar tot het leven in de vezels, zoals het denkvermogen niet tot het gemoed behoort, maar tot het daarin vloeiende leven van de Heer.

Wanneer dergelijke vergelijkingen door de engelen gemaakt worden, worden zij tegelijkertijd ook door middel van uitbeeldende dingen verbeeld, waardoor de eerdergenoemde innerlijke vormen naar de onbegrijpelijk kleinste delen zowel zichtbaar als verstaanbaar tevoorschijn worden gebracht en dit vindt plaats in een oogwenk.

Maar de vergelijkingen door geestelijke en hemelse zaken zoals die plaatsvinden bij de hemelse engelen, gaan de vergelijkingen, die door middel van natuurlijke dingen gemaakt worden, aan schoonheid van wijsheid onmetelijk ver te boven.

3348. Er waren geesten van een andere aarde geruime tijd bij mij en ik vertelde hun van de wijsheid van onze wereld, namelijk dat onder de wetenschappen, waardoor men voor geleerd geldt, ook de analytische behoort, door middel waarvan zij met heel veel moeite trachten na te vorsen, wat tot het gemoed en tot het denken daarvan behoort en dat zij dit metafysica en logica noemen, maar dat zij slechts weinig over de termen en enige rekbare regels vooruitgekomen zijn; en dat zij over de termen redetwisten, zo bijvoorbeeld, wat de vorm, wat de substantie, wat het gemoed, wat de ziel is, en dat zij door middel van die algemene rekbare regels heftig over de waarheden strijden.

Toen werd ik van deze geesten gewaar, dat wanneer men blijft hangen aan zulke dingen als termen en daarover denkt aan de hand van kunstmatige regels, dergelijke dingen alle zin en alle verstand aan het onderwerp onttrekken.

Zij zeiden dat dergelijke dingen slechts kleine zwarte wolken zijn, die het verstandelijk gezicht in de weg worden geschoven en dat zij het verstand in het stof trekken.

Ze voegden er aan toe, dat het bij hen niet zo was, maar dat zij helderder voorstellingen van de dingen hebben, aangezien zij niets van dergelijke dingen weten.

Het werd mij gegeven te zien, hoe wijs zij zijn.

Zij beeldden op wonderbaarlijke wijze het menselijk gemoed uit als een hemelse vorm en de aandoeningen als de daarbij behorende sferen van werkzaamheid; zij deden dit zo bedreven, dat zij door de engelen werden geprezen.

Zij beeldden ook uit, op welke wijze de Heer deze aandoeningen, die in zichzelf niet aangenaam zijn, tot aangename ombuigt.

Er waren geleerden van onze aarde aanwezig en zij konden hoegenaamd niets begrijpen, hoewel zij in het leven van het lichaam over dergelijke dingen veel op filosofische wijze hadden gesproken; toen die geesten opnieuw de gedachten van die geleerden gewaar werden, namelijk dat zij slechts aan termen bleven hangen en ertoe geneigd waren om over elk ding te redetwisten of het wel zo is, noemden zij dergelijke dingen troebel schuim.

3349. Uit wat tot dusver is gezegd, kan blijken, wat overeenstemmingen zijn en wat uitbeeldingen; maar behalve wat aan het einde van de voorafgaande hoofdstukken, nrs. 2987-3003; 3213-3227 is gezegd en aangetoond, zie men ook wat elders daarover gezegd is, namelijk dat alle dingen in de zin van de letter uitbeeldende en aanduidend zijn voor die dingen die in de innerlijke zin zijn, nrs. 1404, 1408, 1409, 2763.

Dat het Woord door Mozes en de profeten geschreven is door middel van uitbeeldende en aanduidende dingen en dat het in geen andere stijl geschreven had kunnen worden, opdat het een innerlijke zin zou hebben, waardoor er gemeenschap van hemel en aarde zou zijn, nr. 2899.

Dat daarom ook de Heer door middel van uitbeeldende dingen gesproken heeft en eveneens omdat Hij uit het Goddelijk Zelf sprak, nr. 2900.

Vanwaar de uitbeeldende en aanduidende dingen komen die in het Woord en in de rituele dingen zijn, nr. 2179.

Dat de uitbeeldende dingen zijn ontstaan vanuit de aanduidende dingen van de Oude Kerk en deze uit de dingen van de innerlijke gewaarwording van de Oude Kerk, nrs. 920, 1409, 2896, 2897.

Dat de Oudsten hun uitbeeldende dingen ook uit dromen hadden, nr. 1977.

Dat Henoch diegenen zijn die de dingen van de innerlijke gewaarwording van de Oudsten verzamelden, nr. 2896.

Dat er in de hemel voortdurend uitbeeldingen zijn van de Heer en van Zijn rijk, nr. 1619.

Dat de hemelen vol zijn van uitbeeldende dingen, nrs. 1521, 1532.

Dat de voorstellingen van de engelen in de wereld der geesten veranderd worden in verschillende uitbeeldende dingen, nrs. 1971, 1980, 1981.

De uitbeeldende dingen waardoor kinderen in het inzicht worden binnengeleid, nr. 2299.

Dat de uitbeeldende dingen in de natuur door de invloeiing van de Heer komen, nrs. 1632, 1881.

Dat in de gehele natuur uitbeeldingen zijn van het rijk van de Heer, nr. 2758.

Dat er in de uiterlijke mens dingen zijn die overeenstemmen en dingen die niet overeenstemmen met de innerlijke mens, nrs. 1563, 1568.

3350. Opdat duidelijk mag uitkomen, van welke aard de uitbeeldingen zijn, mag nog een voorbeeld worden aangehaald: ik hoorde zeer vele engelen van de innerlijke hemel, die tezamen of in gemeenschap een uitbeelding vormden.

De geesten rondom mij konden het niet gewaar worden, dan alleen door een zekere invloeiing van een innerlijke aandoening.

Het was een koor, waarin deze vele engelen gezamenlijk hetzelfde dachten en hetzelfde spraken.

Door uitbeeldingen vormden zij een gouden kroon met diamanten om het hoofd van de Heer; dit vond tevens plaats door snel opeenvolgende reeksen van uitbeeldingen, zoals die van de gedachte en van de spraak, waarover eerder in de nrs. 3342-3344 gesproken is – en wat wonderbaarlijk is – hoewel het er zeer velen waren, dachten en spraken zij toch als één en zo beeldden zij uit als één en wel omdat niemand uit zichzelf iets anders wilde doen, nog minder boven de overigen staan en het koor leiden; wie dit doet, wordt onmiddellijk vanzelf afgescheiden; maar zij lieten zich wederkerig door elkaar leiden, dus allen in het bijzonder en in het algemeen door de Heer.

In dergelijke harmonieën worden alle goede mensen die in het andere leven komen, gebracht. Daarom werden zeer vele koren gehoord, die verschillende uitbeeldende dingen vertoonden en hoewel het vele koren waren en velen in elk koor, handelden zij toch als één, want uit de vorm van verschillende dingen kwam een geheel voor, waarin hemelse schoonheid lag. Zo bestaat dit dus in de gehele hemel, die uit myriaden van myriaden bestaat; deze werken als één tezamen doordat zij in de wederkerige liefde zijn, want op deze wijze laten zij zich door de Heer leiden; en – wat wonderbaarlijk is – hoe meer het er zijn, dat wil zeggen, hoe meer myriaden die de hemel uitmaken, des te scherper onderscheiden en des te volmaakter zijn alle dingen tot in bijzonderheden; en ook, hoe innerlijker de hemel is waartoe de engelen behoren, want alle volmaaktheid neemt naar de innerlijke dingen meer en meer toe.

3351. Zij, die toen de koren vormden, waren uit de streek van de longen, dus uit het geestelijk rijk van de Heer, want zij vloeiden op milde wijze in de ademhaling in; maar de koren waren verschillend, sommige behoorden tot de willekeurige ademhaling, sommige tot de onwillekeurige.

3352. Aan het einde van het volgende hoofdstuk het vervolg over de overeenstemmingen en uitbeeldingen, voornamelijk over die in het Woord.

Einde hoofdstuk vijfentwintig.

‘Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.’ (Mattheüs 6:33).

GENESIS

ZES EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK

3353. Het merendeel van de mensen gelooft dat alle dingen die in de zichtbare wereld zijn, zullen vergaan wanneer het Laatste Oordeel komt, namelijk dat de aarde in vlammen op zal gaan, dat de zon en de maan in stukken uiteen worden geslagen en de sterren zullen verdwijnen; en dat daarna een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zullen verrijzen. Deze mening hebben zij opgevat uit de profetische openbaringen, waarin dergelijke dingen vermeld worden.

Dat het hiermee echter anders is gesteld, kan blijken uit wat eerder in de nrs. 900, 931, 1850, 2117-2133 over het Laatste Oordeel is aangeduid.

Hieruit blijkt duidelijk dat het Laatste Oordeel niets anders is dan het einde van de Kerk bij de ene natie en de aanvang ervan bij een andere en dat dit einde en die aanvang dan daar is, wanneer er niet langer enige erkenning van de Heer is, of wat hetzelfde is, wanneer er geen geloof meer is.

Er is geen erkenning of geen geloof, wanneer er geen naastenliefde is; want het geloof is nooit bestaanbaar dan alleen bij degenen die in de naastenliefde zijn.

Dat er dan het einde van de Kerk is en de overbrenging ervan op anderen, komt heel duidelijk uit in al wat de Heer zelf over die laatste dag of de ‘voleinding der eeuw’ heeft geleerd en voorzeggd bij de evangelisten, namelijk bij, (Mattheüs 24; Markus 13; Lukas 21) maar aangezien deze dingen zonder de sleutel, die de innerlijke zin is, door niemand begrepen kunnen worden, mag ik een voor een de dingen ontvouwen die daarin vervat zijn, hier beginnend met wat staat bij Mattheüs: *‘De discipelen kwamen tot Jezus, zeggende: Zeg ons wanneer zullen deze dingen zijn en welk zal het teken zijn van Uw komst en van de voleinding der eeuw.*

En Jezus antwoordende zei tot hen: Ziet toe, dat niemand u verleide.

Want velen zullen komen in Mijn naam, zeggende: Ik ben de Christus; en zij zullen velen verleiden.

En gij zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen, ziet toe dat gij niet verontrust wordt; want alle dingen moeten geschieden, maar nog is het einde niet.

Want natie zal tegen natie opgezet worden en koninkrijk tegen koninkrijk; en er zullen zijn hongersnoden en pestilentiën en aardbevingen.

Maar al deze dingen zijn het begin der smarten’, (Mattheüs 24:3-8).

Diegenen die in de letterlijke zin blijven, kunnen niet weten of deze en de volgende dingen in dit hoofdstuk zijn gezegd over de verwoesting van Jeruzalem en de verstrooiing van de Joodse natie, dan wel over het ‘einde der dagen’, dat het Laatste Oordeel wordt genoemd. Maar degenen die in de innerlijke zin zijn, zien helder dat hier over het einde van de Kerk wordt gehandeld en dit einde is het, dat hier en elders de Komst van de Heer en de voleinding der eeuw wordt genoemd.

En aangezien dit einde wordt bedoeld, kan men weten, dat al deze woorden zulke dingen betekenen die tot de Kerk behoren.

Wat ze echter betekenen, kan uit elke bijzonderheid in de innerlijke zin blijken; zo bijvoorbeeld ‘dat velen zullen komen in Mijn naam, zeggende: Ik ben de Christus en zij zullen velen verleiden’; hier betekent de naam niet de naam, noch Christus, Christus, maar de

naam datgene, waardoor de Heer wordt vereerd, nrs. 2724, 3006; en Christus het Ware zelf, nrs. 3009, 3010; dus dat er mensen komen zouden, die zeggen: ‘Dit behoort tot het geloof’ of ‘dit is het ware’, terwijl het noch tot het geloof behoort, noch het ware is, maar het valse.

Dat ‘gij zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen’ wil zeggen, dat er woordentwisten en strijd over de waarheden zouden zijn, die oorlogen in de geestelijke zin zijn; dat ‘natie zal tegen natie opgezet worden en koninkrijk tegen koninkrijk’ betekent, dat het boze met het boze zal vechten en het valse met het valse.

Dat de natie het goede is, maar in de tegenovergestelde zin het boze, zie de nrs. 1259, 1260, 1416, 1849; en dat het koninkrijk het ware is, maar in de tegenovergestelde zin het valse, de nrs. 1672, 2547; ‘en er zullen zijn hongersnoden en pestilentiën en aardbevingen in verscheidene plaatsen’ wil zeggen, dat er niet langer erkennenissen van het goede en ware zullen zijn en dat dus de staat van de Kerk veranderd zou worden, wat een aardbeving is.

3354. Hieruit blijkt duidelijk, wat onder deze woorden van de Heer wordt verstaan, namelijk de eerste staat van de ontaarding van de Kerk, die daar is, wanneer de mensen beginnen niet langer te weten wat het goede en wat het ware is, maar daarover onderling strijden, waaruit valsheden ontstaan.

Daar dit de eerste staat is, wordt er gezegd ‘nog is het einde niet en deze dingen zijn het begin der smarten’ en wordt deze staat genoemd ‘aardbevingen in verscheidene plaatsen’, wat in de innerlijke zin betekent de gedeeltelijke of aanvankelijke verandering van de staat van de Kerk. Dat dit tot de discipelen werd gezegd, betekent dat het tot allen is gericht die van de Kerk zijn, want de twaalf discipelen beeldden deze uit, zie de nrs. 2089, 2129, 2130; daarom wordt er gezegd ‘Ziet toe, dat niemand u verleide’ en ook ‘Gij zult horen van oorlogen en geruchten van oorlogen, ziet toe, dat gij niet verontrust wordt’.

3355. Dat in de innerlijke zin de aardbeving de verandering van staat van de Kerk betekent, blijkt uit de betekenis van de aarde, te weten de Kerk, waarover de nrs. 566, 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118, 2928; en uit de betekenis van de beving, namelijk de verandering van staat, hier ten aanzien van de dingen die tot de Kerk behoren, namelijk ten aanzien van het goede en ware; en ook blijkt het duidelijk uit andere plaatsen in het Woord, zoals bij Jesaja: *‘Het zal geschieden, zo wie voor de stem der vreze vlieden zal, die zal in de kuil vallen en die uit het midden van de kuil opklimt, die zal in de strik gevangen worden; want de sluizen uit de hoge zijn opengedaan en de fundamenten der aarde zijn geschokt; verbrekende is de aarde verbroken, bewegende is de aarde bewogen, waggelende waggelt de aarde, gelijk een dronkaard en schudt heen en weer gelijk een hut; en haar overtreding is zwaar op haar en zij zal vallen en niet weder opstaan.*

En het zal geschieden te dien dage, dat Jehovah bezoeking doen zal over het leger der hoogte in de hoogte en over de koningen des aardbodems op de aardbodem’, (Jesaja 24:18-20).

Hier komt duidelijk uit dat de aarde de Kerk is, want er wordt over de Kerk gehandeld, waarvan de fundamenten geschokt worden genoemd en zij zelf verbroken, bewogen, waggelende en heen en weer schuddende, wanneer het goede en ware niet meer gekend wordt.

De koningen des aardbodems zijn de waarheden, hier de valsheden, waarover bezoeking gedaan zal worden.

Dat de koningen de waarheden zijn en in de tegenovergestelde zin valsheden, zie de nrs. 1672, 2015, en dat de aardbodem hetzelfde is als de aarde, namelijk de Kerk, maar met een onderscheid, in de nrs. 566, 1068.

Bij dezelfde: ‘Ik zal een sterveling zeldzamer maken dan zuiver goud en de mens dan goud van Ofir; daarom zal Ik de hemel beroeren en de aarde zal bewogen worden van haar plaats, in de verbolgenheid van Jehovah Zebaoth en in de dag der hittigheid Zijns toorns’, (Jesaja 13:12,13) waar gehandeld wordt over de ‘dag des oordeels’; ook hier staat de aarde

klaarblijkelijk voor de Kerk waarvan wordt gezegd, dat zij van haar plaats bewogen wordt, wanneer zij ten aanzien van haar staat verandert.

Dat de plaats de staat is, zie de nrs. 1273-1275, 1377, 2625, 2837.

Bij dezelfde: *'Is dat die man die de aarde beroert, die de koninkrijken beroerde, die de wereld tot een woestijn stelt en de steden ervan verwoest'*, (Jesaja 14:16,17) waar sprake is van Lucifer; de aarde staat voor de Kerk die beroerd wordt genoemd, wanneer zij al haar dingen aan zichzelf toeschrijft.

Dat de koninkrijken de waarheden van de Kerk zijn, zie de nrs. 1672, 2547.

Bij Ezechiël: *'Het zal geschieden te dien dage, wanneer Gog komt op het land Israëls, dat Mijn grimmigheid zal opkomen in Mijn toorn; en in Mijn ijver, in het vuur van Mijn verontwaardiging zal Ik spreken: Zo er niet, te dien dage een grote aardbeving zal zijn op de aardbodem Israëls'*, (Ezechiël 38:18-20); Gog staat voor de van de innerlijke eredienst gescheiden en dus afgodisch geworden uiterlijke eredienst, nr. 1151; de aarde en aardbodem Israëls voor de geestelijke Kerk; de aardbeving voor de verandering van haar staat.

Bij Joël: *'Voor Hem is de aarde beroerd, de hemelen beefden, de zon en maan zijn zwart geworden en de sterren trokken hun glans in'*, (Joël 2:10) waar eveneens gehandeld wordt over de dag van het Laatste Oordeel; de beroerde aarde staat voor de veranderde staat van de Kerk; de zon en maan voor het goede van de liefde en het ware daarvan, nrs. 1529, 1530, 2441, 2495, die 'zwart geworden' heten, wanneer de goedheden en waarheden niet erkend worden; de sterren staan voor de erkenningen van het goede en ware, nrs. 2495, 2849.

Bij David: *'De aarde was geschokt en bewogen en de fundamenten der bergen sidderden en werden geschokt, omdat Hij ontstoken was'*, (Psalm 18:7,8); de geschokte en bewogen aarde staat voor de ontaarde staat van de Kerk.

Bij Johannes: *'Verder zag ik, toen het het zesde zegel geopend had, en ziet, er werd een grote aardbeving en de zon werd zwart als een haren zak en de gehele maan werd als bloed; en de sterren van de hemel vielen op de aarde'*, (Openbaring 6:12,13) waar aardbeving, zon, maan en sterren eenzelfde betekenis hebben als eerder bij Joël.

Bij dezelfde: *'In diezelfde ure geschiedde een grote aardbeving en het tiende deel der stad is gevallen en er zijn in de aardbeving gedood zeven duizend namen van mensen'*, (Openbaring 11:13).

Uit al deze plaatsen blijkt duidelijk, dat de aardbeving niets anders is dan een verandering van staat van de Kerk en dat de aarde in de innerlijke zin niets anders is dan de Kerk; en daar de aarde de Kerk is, staat het vast dat *'door de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, die in de plaats van de vorige zouden komen'*, zie, (Jesaja 65:17; 66:22; Openbaring 21:1) niets anders wordt aangeduid dan de nieuwe innerlijke en uiterlijke Kerk, nrs. 1733, 1850, 2117, 2118 aan het einde.

3356. Dat de beving de verandering van staat is vindt hierin zijn oorzaak, omdat de beving plaatsvindt in ruimte en tijd en in het andere leven is er geen voorstelling van ruimte en tijd, maar in plaats daarvan een voorstelling van staat.

In het andere leven verschijnen alle dingen weliswaar als in de ruimte en volgen zij elkaar op als in de tijd, maar in zichzelf zijn daar ruimte en tijd veranderingen van staat, want daaruit komen zij voort.

Dit is iedere geest overbekend, ook de boze geesten, die door in anderen gebrachte veranderingen van staat bewerkstelligen, dat zij op een andere plaats verschijnen, terwijl zij daar niet zijn.

Ook de mens kan het bekend zijn uit het feit, dat voor zoveel de mens in de staat van de aandoeningen en de daaruit voortvloeiende vreugde is en voor zoveel hij in de staat van de gedachten en vandaar in de staat van de afwezigheid van het lichaam is, hij niet in de tijd is, want verscheidene uren schijnen hem dan nauwelijks als één uur te zijn en dit om deze reden,

omdat zijn innerlijke mens of geest staten heeft, waarmee de ruimten en tijden van de uiterlijke mens overeenstemmen.

Daarom is de beving, omdat die een geleidelijke voortgang in ruimte en tijd is, in de innerlijke zin een verandering van staat.

GENESIS 26: 1 – 35

1. *En er was honger in het land, behalve de vorige honger, die in de dagen van Abraham geweest was; en Izaäk ging tot Abimelech, de koning van de Filistijnen, naar Gerar.*
2. *En Jehovah verscheen hem en zei: Daal niet af naar Egypte, verblijf in het land dat Ik aan u zeg.*
3. *Verkeer als vreemdeling in dat land en Ik zal met u zijn en Ik zal u zegenen; want aan u en aan uw zaad zal Ik al deze landen geven en Ik zal de eed oprichten, die Ik Abraham uw vader gezworen heb.*
4. *En Ik zal uw zaad doen vermenigvuldigen als de sterren der hemelen en Ik zal aan uw zaad al deze landen geven; en in uw zaad zullen gezegend worden alle natiën der aarde.*
5. *Daarom dat Abraham naar Mijn stem gehoord heeft en heeft onderhouden Mijn verordeningen, Mijn geboden, Mijn inzettingen en Mijn wetten.*
6. *En Izaäk woonde in Gerar.*
7. *En de mannen van de plaats vroegen naar zijn vrouw; en hij zei: Zij is mijn zuster; want hij vreesde te zeggen: Mijn vrouw; opdat mij misschien de mannen van die plaats niet doden om Rebekka, want zij was goed van aanblik.*
8. *En het geschiedde, want de dagen werden hem daar verlengd en Abimelech, de koning van de Filistijnen, keek ten venster uit en hij zag, en ziet, Izaäk was lachende met Rebekka, zijn vrouw.*
9. *En Abimelech riep Izaäk en zei: Voorwaar, zie, zij is uw vrouw; en hoe hebt gij gezegd: Zij is mijn zuster.*
En Izaäk zei tot hem: Want ik zei: Dat ik niet misschien om harentwil sterve.
10. *En Abimelech zei: Wat is dit, dat gij ons gedaan hebt, dat lichtelijk een van het volk bij uw vrouw gelegen had en gij zoudt schuld over ons gebracht hebben.*
11. *En Abimelech gebod het ganse volk, zeggende: Zo wie deze man en zijn vrouw aanroert, stervende zal hij sterven.*
12. *En Izaäk zaaide in dat land en hij vond in dat jaar honderd maten en Jehovah zegende hem.*
13. *En de man groeide en hij ging gaande en groeiende, totdat hij zeer groot geworden was.*
14. *En hij had verwerving van kleinvee en verwerving van grootvee en veel dienstvolk en de Filistijnen benijdden hem.*
15. *En al de putten die de knechten van zijn vader, in de dagen van zijn vader Abraham, gegraven hadden, die stopten de Filistijnen en vulden deze met stof.*
16. *En Abimelech zei tot Izaäk: Ga heen van met ons, want gij zijt veel machtiger dan wij.*
17. *En Izaäk ging van daar en hij legerde zich in het dal van Gerar en woonde aldaar.*
18. *En Izaäk keerde weder en groef de putten der wateren op die zij in de dagen van Abraham, zijn vader, gegraven hadden en de Filistijnen stopten die na de dood van Abraham en hij noemde die namen naar de namen, waarmee zijn vader die genoemd had.*
19. *En de knechten van Izaäk groeven in het dal en zij vonden daar een put van levende wateren.*

20. En de herders van Gerar twistten met Izaäks herders, zeggende: De wateren zijn van ons; en hij noemde de naam van de put Esek, omdat zij met hem gekijfd hadden.
21. En zij groeven een andere put en zij twistten ook daarover en hij noemde de naam ervan Sithnah.
22. En hij brak op van daar en groef een andere put en zij twistten over die niet; en hij noemde de naam ervan Rechoboth en hij zei: Want nu heeft Jehovah ons doen uitbreiden en wij zullen vruchtbaar zijn in het land.
23. En hij klom op van daar naar Beerscheba.
24. En Jehovah verscheen hem in diezelfde nacht en zei: Ik ben de God van Abraham uw vader; vrees niet, want Ik ben met u; en Ik zal u zegenen en Ik zal uw zaad doen vermenigvuldigen, om Abrahams, Mijns knecht, wil.
25. En hij bouwde daar een altaar en riep de naam van Jehovah aan; en hij sloeg daar zijn tent op; en Izaäks knechten groeven daar een put.
26. En Abimelech ging tot hem uit Gerar en Achuzzat zijn metgezel en Pikol zijn legeroverste.
27. En Izaäk zei tot hem: Waarom zijt gij tot mij gekomen en gij hebt mij gehaat en hebt mij van u weggezonden.
28. En zij zeiden: Ziende hebben wij gezien dat Jehovah met u was en wij hebben gezegd: Laat, ik bid u, een eed tussen ons zijn, tussen ons en tussen u en laat ons een verbond met u uithouwen.
29. Zo gij met ons kwaad doet, gelijk als wij u niet aangerod hebben en gelijk als wij met u alleen goed gedaan hebben en hebben u in vrede gezonden; gij zijt nu de gezegende van Jehovah.
30. En hij maakte hun een maaltijd en zij aten en dronken.
31. En zij stonden 's morgens vroeg op en zwoeren de man zijn broeder; en Izaäk zond hen en zij gingen van met hem in vrede.
32. En het geschiedde ten zelfden dage en Izaäks knechten kwamen en boodschapten hem over de zaak van de put die zij gegraven hadden en zij zeiden hem: Wij hebben wateren gevonden.
33. En hij noemde die Schiba; daarom is de naam van de stad Beerschebah, tot op deze dag.
34. En Ezau was een zoon van veertig jaren en hij nam tot een vrouw Jehudith, de dochter van Beëri, de Chittiet en Basemat, de dochter van Elon, de Chittiet.
35. En zij waren voor Izaäk en Rebekka een bitterheid des geestes.

INHOUD

3357. In dit hoofdstuk wordt in de innerlijke zin gehandeld over de schijnbaarheden van het ware van drievoudige graad en hoe deze aan het Goddelijk ware werden toegevoegd, opdat de waarheden en de leerstellingen ervan ontvangen zouden worden en een Kerk zou ontstaan.

3358. Er wordt gehandeld over de schijnbaarheden van het ware van een hogere graad, die in de innerlijke zin van het Woord zijn, in welke schijnbaarheden de engelen zijn en waar het Goddelijk Ware en Goede in is, zie de verzen 1 tot en met 6.

En dat het Goddelijk Goede en Ware niet begrepen en dus ook niet ontvangen kunnen worden, wanneer zij niet in de schijnbaarheden zijn, verzen 7 tot en met 13.

3359. Verder wordt gehandeld over de schijnbaarheden van het ware van een lagere graad die in de innerlijke zin van het Woord zijn, in welke schijnbaarheden de mensen kunnen zijn die van de innerlijke Kerk zijn, verzen 14 tot en met 17.

3360. Daarna over de schijnbaarheden van het ware van een nog lagere graad, die tot de letterlijke zin van het Woord behoren en waarin de mensen kunnen zijn die van de uiterlijke Kerk zijn, verzen 18 tot en met 25 en dat er door middel daarvan toch verbinding met de Heer kan zijn, verzen 26 tot en met 33.

3361. Over de wetenschappelijke waarheden toegevoegd aan het goede daarin, de verzen 34, 35.

DE INNERLIJKE ZIN

3362. In het 21ste hoofdstuk werd gehandeld over Abimelech, namelijk dat hij een verbond sloot met Abraham en dat Abraham hem toen berispte ten aanzien van de ‘put der wateren’ die zijn knechten hadden genomen; hier valt bijna hetzelfde voor tussen Abimelech en Izaäk, ook hierin, dat zoals Abraham had gezegd dat zijn vrouw zijn zuster was, evenzo ook Izaäk deed.

Hieruit blijkt duidelijk dat er een Goddelijke verborgenheid in gelegen is, waarom deze dingen nogmaals gebeurden en nogmaals vermeld werden en ook dat in beide gevallen van putten melding wordt gemaakt; het zou van weinig belang zijn hierover iets te weten, tenzij iets Goddelijks daarin verborgen lag.

Maar de innerlijke zin leert wat daarin is en dat er gehandeld wordt over de verbinding van de Heer met hen die in Zijn rijk in de hemelen en op aarde zijn, door middel van de waarheden en wel door schijnbaarheden van het ware van een hogere graad met de engelen en door schijnbaarheden van het ware van een lagere graad met de mensen, dus door het Woord, waarin in de innerlijke en uiterlijke zin de schijnbaarheden zijn.

Want de Goddelijke waarheden zelf zijn van dien aard, dat zij nooit gevat kunnen worden door enige engel en nog minder door enig mens; zij gaan al hun bevattingsvermogen te boven. Opdat er toch verbinding zal zijn van de Heer met hen, vloeien de Goddelijke waarheden bij hen door schijnbaarheden in en wanneer zij daarin zijn, kunnen zij zowel ontvangen als erkennen.

Dit vindt plaats in aanpassing aan het bevattingsvermogen van eenieder en daarom zijn de schijnbaarheden, dat wil zeggen, de waarheden van de engelen en de menselijke waarheden, van drievoudige graad.

Dit zijn de Goddelijke verborgenheden, in de innerlijke zin besloten, in wat over Abimelech en Izaäk werd gehandeld en vermeld.

3363. vers 1. *En er was honger in het land, behalve de vorige honger, die in de dagen van Abraham geweest was; en Izaäk ging tot Abimelech, de koning van de Filistijnen, naar Gerar.*

Er was honger in het land, behalve de vorige honger, die in de dagen van Abraham geweest was, betekent het gebrek aan erkenningen van het geloof; en Izaäk ging tot Abimelech, de koning van de Filistijnen, naar Gerar, betekent de leerstellige dingen van het geloof; Abimelech is de leer van het geloof, gericht op redelijke dingen; de koning van de Filistijnen zijn de leerstellige dingen; Gerar is het geloof.

3364. Dat de woorden ‘Er was honger in het land, behalve de vorige honger, die in de dagen van Abraham geweest was’ het gebrek aan erkentnissen van het geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van de honger, namelijk het gebrek aan erkentnissen, waarover nr. 1460.

Dat het een gebrek is aan erkentnissen van het geloof, blijkt duidelijk uit het direct daarop volgende, namelijk uit de uitbeelding van Abimelech en uit de betekenis van Gerar, te weten de dingen die tot het geloof behoren.

De honger in de dagen van Abraham, die vermeld wordt in het 12de hoofdstuk vers 10 en waarover gehandeld is in nr. 1460, was een gebrek aan erkentnissen die tot de natuurlijke mens behoren; maar de honger waarvan hier sprake is, is een gebrek aan erkentnissen die tot de redelijke mens behoren; daarom wordt er gezegd dat er honger in het land was, behalve de vorige honger die in de dagen van Abraham geweest was.

In de innerlijke zin wordt hier gehandeld over de Heer, namelijk dat alle leerstellige dingen van het geloof van Zijn Goddelijke uitgaan; want er bestaat niet enig leerstellig iets en zelfs niet het kleinste deel daarvan, dat niet van de Heer uitgaat, want de Heer is de Leer zelf. Dit is de reden, waarom de Heer het Woord wordt genoemd, want het Woord is de Leer. Maar daar alles wat in de Heer is, Goddelijk is en het Goddelijke door niet enig schepsel begrepen kan worden, zijn de leerstellige dingen die van de Heer uitgaan, voor zover die voor de schepselen verschijnen, niet zuiver Goddelijke waarheden, maar schijnbaarheden van het ware; maar toch liggen in de schijnbaarheden Goddelijke waarheden en omdat deze daarin liggen, worden de schijnbaarheden ook waarheden genoemd; daarover wordt nu in dit hoofdstuk gehandeld.

3365. Dat de woorden ‘en Izaäk ging tot Abimelech, de koning van de Filistijnen, naar Gerar’ de leerstellige dingen van het geloof betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk redelijke, waarover de nrs. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630.

Dat Izaäk het Goddelijk Redelijke van de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Goede, nrs. 3012, 3194, 3210; en ook ten aanzien van het Goddelijk ware, dat wordt uitgebeeld door het huwelijk van Izaäk met Rebekka, nrs. 3012, 3013, 3077; zo wordt hier dus door Izaäk de Heer uitgebeeld ten aanzien van het met het Goddelijk Goede van het Redelijke verbonden Goddelijk ware, want Rebekka was met Izaäk en werd zijn zuster genoemd.

Het blijkt uit de uitbeelding van Abimelech, namelijk de leer van het geloof, gericht op de redelijke dingen, waarover de nrs. 2504, 2509, 2510, 2530; uit de betekenis van de koning van de Filistijnen, namelijk de leerstellige dingen – dat de koning in de innerlijke zin het ware is, dat tot het leerstellige behoort, zie de nrs. 1672, 2015, 2069; en dat de Filistijnen de wetenschap van de erkentnissen zijn, die ook die van de leerstellige dingen is, nrs. 1197, 1198; en uit de betekenis van Gerar, namelijk het geloof, nrs. 1209, 2504.

Hieruit blijkt duidelijk wat daarmee wordt aangeduid, dat Izaäk ging tot Abimelech, de koning van de Filistijnen, naar Gerar, namelijk dat van de Heer uitgaat de leer van het geloof, gericht op de redelijke dingen, of wat hetzelfde is, de leerstellige dingen van het geloof.

Al die dingen worden leerstellig genoemd die tot de leer behoren en voor zover zij ontvangen en erkend kunnen worden in de hemel door de engelen en op aarde door de mensen, wordt daarvan gezegd, dat zij op de redelijke dingen gericht zijn, want het is het redelijke dat ze ontvangt en erkent.

Maar het redelijke is van dien aard dat het nooit de Goddelijke dingen kan begrijpen, want het is eindig en het eindige kan de dingen die oneindig zijn niet begrijpen; daarom worden de van de Heer uitgaande Goddelijke waarheden voor het redelijke vertoond door middel van schijnbaarheden.

Vandaar komt het dat de leerstellige dingen niets dan schijnbaarheden van het Goddelijk ware zijn of niets dan hemelse of geestelijke vaten, waarin het Goddelijke is; en aangezien het

Goddelijke, dat wil zeggen, de Heer daarin is, doen zij aan; vandaar de verbinding van de Heer met de engelen en de mensen.

3366. vers 2,3. *En Jehovah verscheen hem en zei: Daal niet af naar Egypte, verblijf in het land dat Ik aan u zeg.*

Verkeer als vreemdeling in dat land en Ik zal met u zijn en Ik zal u zegenen; want aan u en aan uw zaad zal Ik al deze landen geven en Ik zal de eed oprichten, die Ik Abraham uw vader gezworen heb.

Jehovah verscheen hem en zei, betekent het denken vanuit het Goddelijke; daal niet af naar Egypte, verblijf in het land, dat Ik aan u zeg, betekent niet naar de wetenschappelijke, maar naar de redelijke dingen, die, door het Goddelijke verlicht, de schijnbaarheden van het ware zijn; verkeer als vreemdeling in dit land, betekent het onderricht; en Ik zal met u zijn, betekent het Goddelijke; en Ik zal u zegenen, betekent dat er zo aanwassing zal zijn; want aan u, betekent het goede; en aan uw zaad, betekent het ware; zal Ik al deze landen geven, betekent de geestelijke dingen; en Ik zal de eed oprichten, die Ik Abraham uw vader gezworen heb, betekent de bevestiging ervan.

3367. Dat de woorden ‘Jehovah verscheen hem en zei’ het denken vanuit het Goddelijke betekenen, blijkt uit de betekenis van verschijnen wanneer het gezegd wordt ten aanzien van de Heer, die Jehovah is en het Goddelijke zelf, dat in Hem is.

Dat in de Heer Jehovah is en de Heer Zelf Jehovah is, werd eerder in vele plaatsen getoond, zie de nrs. 1343, 1725, 1729, 1733, 1736, 1791, 1815, 1819, 1822, 1902, 1921, 1999, 2004, 2005, 2018, 2025, 2156, 2329, 2447, 2921, 3023, 3035, 3061; en dat de Heer, voor zoveel Hij het Menselijk Wezen met het Goddelijk Wezen verenigd had, met Jehovah sprak als met Zichzelf, nrs. 1745, 1999; dus betekent ‘Jehovah verscheen hem’ in de innerlijke zin ‘vanuit het Goddelijke’; dat dit het denken is, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden en ook denken, zoals vaak is aangetoond.

3368. Dat de woorden ‘Daal niet af naar Egypte, verblijf in het land, dat Ik aan u zeg’ betekenen, niet naar de wetenschappelijke, maar naar de redelijke dingen, die, door het Goddelijke verlicht, de schijnbaarheden van het ware zijn, blijkt uit de betekenis van Egypte, te weten de wetenschappelijke dingen, waarover de nrs. 1164, 1165, 1186, 1462; en uit de betekenis van het land, hier de redelijke dingen, die, verlicht door het Goddelijke, de schijnbaarheden van het ware zijn, want het land dat hier wordt bedoeld, is Gerar, waar Abimelech, de koning van de Filistijnen, was en door Gerar wordt het geloof aangeduid en door Abimelech de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof; en door de koning van de Filistijnen de leerstellige dingen; zie de nrs. 3363, 3365; daarom wordt door het land, namelijk door Gerar, waar Abimelech was, in de innerlijke zin niets anders verstaan. Want de betekenis van het land is verschillend, zie de nrs. 620, 636, 1067 en het betekent de hoedanigheid van de natie waarop het betrekking heeft, nr. 1262.

In de eigenlijke zin betekent land echter de Kerk, nr. 3355 en omdat het de Kerk betekent, betekent het ook de dingen die van de Kerk zijn, dat wil zeggen, die dingen die bij de mens de Kerk uitmaken, dus de leerstellige dingen van de naastenliefde en van het geloof, dus ook de redelijke dingen, die, door het Goddelijke verlicht, schijnbaarheden van het ware zijn, want dat deze de waarheden van de Kerk zijn, dus haar leerstellige dingen, zie eerder in de nrs. 3364, 3365.

Of men nu zegt, door het Goddelijke verlichte redelijke dingen, dan wel schijnbaarheden van het ware, of hemelse en geestelijke waarheden, zoals die in het rijk van de Heer in de hemelen of in de hemel en zoals die in het rijk van de Heer op aarde of in de Kerk zijn, is hetzelfde. Deze zelfde dingen worden ook leerstellige dingen genoemd, maar ze worden zo genoemd vanwege de waarheden die daarin zijn.

Het redelijke van engelen en mensen is redelijk en wordt redelijk genoemd naar de, door het Goddelijke verlichte schijnbaarheden, van het ware; zonder deze is het niet redelijk; zo zijn de redelijke dingen dus deze schijnbaarheden.

Dat hier gezegd wordt dat hij niet zou afdalen naar Egypte, dat wil zeggen niet naar de wetenschappelijke dingen, komt omdat eerder over de wetenschappelijke dingen is gehandeld, want het verkeren als vreemdeling van Abraham in Egypte beeldde het onderricht van de Heer tijdens de knapen jaren in de wetenschappelijke dingen uit, zie nr. 1502.

Met de verborgenheid, dat hij niet zou afdalen naar Egypte, maar als vreemdeling zou verkeren in het land van Gerar, dat wil zeggen, dat Hij niet naar de wetenschappelijke maar naar de redelijke zou zien, is het als volgt gesteld: alle schijnbaarheden van het ware, waarin het Goddelijke is, behoren tot het redelijke en wel dermate, dat de redelijke waarheden en de schijnbaarheden van het ware hetzelfde zijn.

De wetenschappelijke dingen behoren echter tot het natuurlijke, dermate dat de natuurlijke dingen en de wetenschappelijke waarheden hetzelfde zijn.

De redelijke waarheden of de schijnbaarheden van het ware, kunnen nooit zijn en bestaan, tenzij vanuit de invloeiing van het Goddelijke in het redelijke en door de redelijke dingen in de wetenschappelijke die tot het natuurlijke behoren.

De dingen die dan in het redelijke gebeuren, verschijnen in het natuurlijke, zoals het beeld van vele dingen tezamen in een spiegel; en zo vertonen zij zich voor de mens en ook voor de engel; voor de engel echter niet zo klaarblijkelijk in het natuurlijke, maar wel bij degenen die in de geestenwereld en in het geestelijk natuurlijke zijn en vandaar bezitten dezen de uitbeeldende dingen van het ware.

Evenzo is het zo gesteld bij ieder mens, want zoals eerder gezegd, wie in het goede is, is een hemel in het klein, of wat hetzelfde is, een beeld van de grootste hemel; en aangezien het Goddelijk Ware niet rechtstreeks kan invloeden in de wetenschappelijke dingen die tot de natuurlijke mens behoren, maar zoals gezegd, door middel van de redelijke dingen, daarom wordt hier gezegd, dat hij niet zou afdalen naar Egypte, maar verblijven in het land Gerar.

Maar men kan hieromtrent geen heldere voorstelling hebben, tenzij men weet van welke aard de invloeiing is en tevens van welke aard de voorstellingen zijn; daarom zal hierover door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, aan het einde van dit hoofdstuk, waar ondervindingen voorkomen, gehandeld worden.

3369. Dat de woorden ‘verkeer als vreemdeling in dit land’ het onderricht beteken, blijkt uit de betekenis van als vreemdeling verkeren, namelijk onderricht worden, waarover de nrs. 1463, 2025; en uit de betekenis van het land hier, te weten de redelijke dingen, die, door het Goddelijke verlicht, de schijnbaarheden van het ware zijn, waarover eerder in nr. 3368. Zo betekent ‘als vreemdeling in dit land verkeren’ dus het onderricht in die dingen.

3370. Dat de woorden ‘en Ik zal met u zijn’ het Goddelijke beteken, kan hieruit blijken, dat het Jehovah is die spreekt, dus het Goddelijke zelf en wanneer door Hem gezegd wordt ‘Ik zal met u zijn’ betekent het in dit verband, dat het Goddelijke dus daarin zal zijn.

3371. Dat de woorden ‘en Ik zal u zegenen’ beteken, dat er zo dus aanwassing zal zijn, blijkt uit de betekenis van zegenen, namelijk bevruchten in goedheden en vermenigvuldigen in waarheden, waarover de nrs. 981, 1731, 1420, 1422, 2846, 3140; dus de aanwassing.

3372. Dat ‘want aan u’ het goede betekent, kan hieruit blijken, dat ‘aan u’ wil zeggen aan Izaäk, door wie de Heer ten aanzien van het Goddelijk Redelijke wordt uitgebeeld, zoals vaak is aangetoond; en het Goddelijk Redelijke van de Heer is niets dan het goede; ook het ware daarin is het goede, omdat het Goddelijk is.

3373. Dat de woorden ‘en aan uw zaad’ het ware beteken, blijkt uit de betekenis van het zaad, namelijk het ware, waarover de nrs. 29, 255, 1025, 1447, 1610, 1940, 2848, 3310; dus is dit het ware, dat van het Goddelijke van de Heer uitgaat, wat ‘uw zaad’ is.

Degenen die het Woord slechts naar de zin van de letter opvatten, kunnen niet beter weten, of het zaad is het nageslacht en hier dus het nageslacht van Izaäk uit Ezau en Jakob, voornamelijk uit Jakob, omdat in deze natie het Woord was en daarin zoveel historische vermeldingen over hen voorkomen.

Maar in de innerlijke zin wordt onder het zaad niet enig nageslacht uit Jakob verstaan, maar al diegenen, die zonen van de Heer zijn, dus de zonen van zijn rijk, of wat hetzelfde is, degenen die in het van de Heer uitgaande goede en ware zijn; en daar dezen het zaad zijn, volgt hieruit, dat het van de Heer uitgaande goede en ware zelf het zaad is, want daaruit komen de zonen voort; waarom dan ook de van de Heer uitgaande waarheden ‘zonen des koninkrijks’ worden genoemd, bij Mattheüs: *‘Die het goede zaad zaait, is de Zoon des mensen, het veld is de wereld, het zaad zijn de zonen des koninkrijks’*, (Mattheüs 13:37,38); vandaar dan ook worden in het algemeen door zonen waarheden aangeduid, nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623.

Eenieder die een weinig dieper of innerlijker denkt, kan weten, dat door het zaad van Abraham, Izaäk en Jakob, dat zo vaak vermeld wordt en waarvan zo vaak wordt gezegd, dat het gezegend zou worden en wel boven alle natiën en volken op het aardrijk, in het Goddelijke Woord niet hun nageslacht aangeduid kan worden, want zij waren onder alle natiën het allerminst in het goede van de liefde tot de Heer en van de naastenliefde jegens de naaste en zelfs ook niet in enige waarheid van het geloof; want zij wisten in het geheel niets over de Heer is, over Zijn rijk, dus wat de hemel is en wat het leven na de dood, zowel omdat zij het niet wilden weten, als omdat zij, wanneer zij deze dingen vernomen hadden, ze die in hun hart geheel en al geloochend zouden hebben en ontwijfd, zoals zij het ook de uiterlijke waarheden deden, door zo vaak openlijk afgodendienaars te worden; en dit is de oorzaak, dat zo zelden enige innerlijke dingen in de letterlijke zin van het Woord van het Oude Testament tevoorschijn komen.

Daar zij van dien aard waren, heeft de Heer over hen gezegd, volgens Jesaja: ‘Hij heeft hun ogen verblind en hun hart verhard; opdat zij met hun ogen niet zien en met het hart verstaan en zij zich bekeren en Ik hen geneze’, (Johannes 12:40); en over hen, toen zij zich Abrahams zaad noemden: *‘Zij zeiden: Wij zijn Abrahams zaad; Abraham is onze vader.*

Jezus zei tot hen: Indien gij Abrahams zonen waart, zo zoudt gij de werken van Abraham doen; gij zijt uit de vader de duivel en wilt de begeerten uws vaders doen’, (Johannes 8:33,39,44); onder Abraham wordt hier ook de Heer verstaan, zoals overal in het Woord; dat zij niet Zijn zaad of zonen waren, maar uit de duivel, wordt duidelijk gezegd.

Hieruit blijkt duidelijk dat onder het zaad van Abraham, Izaäk en Jakob in het Woord, zowel in het historische als in het profetische, geenszins zij worden verstaan, want het Woord is overal Goddelijk, maar al diegenen zijn het zaad van de Heer, die in het goede en ware van het geloof in Hem zijn.

Dat van de Heer alleen het hemelse zaad uitgaat, dat wil zeggen al het goede en ware, zie de nrs. 1438, 1614, 2016, 2803, 2882, 2883, 2891, 2892, 2904, 3195.

3374. Dat de woorden ‘zal Ik al deze landen geven’ de geestelijke dingen beteken, blijkt uit de betekenis van de landen, hier de redelijke dingen, die door het Goddelijke verlicht, de schijnbaarheden van het ware zijn, waarover eerder in nr. 3368; dat deze schijnbaarheden waarheden zijn, is ook eerder in de nrs. 3364, 3365 aangetoond; dus de geestelijke dingen, want deze zijn niets anders dan de van het Goddelijke uitgaande waarheden, zoals blijken kan uit wat herhaaldelijk over de betekenis van de geestelijke dingen is gezegd.

Onder het geestelijke wordt in de echte zin het licht zelf van het ware, dat van de Heer uitgaat, verstaan, zoals door het hemelse alle vlam van het goede, uitgaande van de Heer.

Hieruit kan blijken, dat aangezien dit licht vanuit de Heer invloeit, zowel in het redelijke als in het natuurlijke van de mens, het geestelijke op beide betrekking heeft en dat dit het Goddelijke ten aanzien van het ware is, dat invloeit.

Hieruit kan men weten, wat door het geestelijke in de echte zin wordt aangeduid en dat er een redelijk geestelijke en een natuurlijk geestelijke is.

3375. Dat de woorden ‘en Ik zal de eed oprichten, die Ik Abraham uw vader gezworen heb’ de bevestiging betekenen, blijkt uit de betekenis van de eed of van zweren, namelijk de bevestiging, waarover nr. 2842.

Hier wordt niet gezegd ‘het verbond oprichten’ dat met Abraham gesloten is, maar de eed, omdat het verbond betrekking heeft op het hemelse of het goede, maar de eed op het geestelijke of de waarheden, zie nr. 3037, waarover hier wordt gehandeld.

Daarom wordt ook in hetgeen volgt over Izaäk niet gezegd, dat hij met Abimelech een verbond sloot, maar ‘dat hij zwoer, de man zijn broeder’, vers 31. Terwijl van Abraham gezegd wordt, dat Abimelech en Abraham een verbond sloten, (Genesis 21:32; Psalm 105:10).

Onder de bevestiging hier, aangeduid door de eed, wordt de verbinding verstaan van de Heer met diegenen die in Zijn rijk zijn, want de eed is de bevestiging van het verbond en door het verbond wordt de verbinding aangeduid, nrs. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021. 3376. De innerlijke zin van deze beide verzen is deze: dat het Goddelijk Ware, wanneer het door de redelijke dingen invloeit, schijnbaarheden van het ware tevoorschijn brengt en zo zichzelf bevrucht en vermenigvuldigt ten aanzien van het goede en ware, waardoor de Heer Zich verbindt met de engelen en met de mensen.

Dat dit de zin is, kan niet gezien worden uit de eerste verklaring, waarin de dingen zich los uiteen liggend vertonen, namelijk uit wat in nr. 3366 gezegd is, dat er uit het Goddelijke een gedachte was, zich niet te wenden tot de wetenschappelijke maar tot de redelijke dingen, die door het Goddelijke verlicht, de schijnbaarheden van het ware zijn en dat er daardoor onderricht vanuit het Goddelijke zou zijn en aanwassing, dus het goede en het ware, die geestelijke dingen zijn, waardoor er verbinding is van de Heer met de dingen, die in Zijn Woord zijn.

Maar deze dingen, die dus als los uiteen liggend voor de mens verschijnen, zijn niettemin in de innerlijke zin in de grootste orde verbonden en voor de engelen of in de hemel verschijnen zij en worden waargenomen in het allerschoonste verband, ja zelfs met aan de engelen gelijkende beelden in een hemelse vorm en wel met onuitsprekelijke verscheidenheid; van dien aard is het Woord overal in zijn innerlijke zin.

3377. vers 4,5. *En Ik zal uw zaad doen vermenigvuldigen als de sterren der hemelen en Ik zal aan uw zaad al deze landen geven; en in uw zaad zullen gezegend worden alle natiën der aarde.*

Daarom dat Abraham naar Mijn stem gehoord heeft en heeft onderhouden Mijn verordeningen, Mijn geboden, Mijn inzettingen en Mijn wetten.

Ik zal uw zaad doen vermenigvuldigen als de sterren der hemelen, betekent de waarheden en de erkenningen van het geloof; en Ik zal aan uw zaad al deze landen geven, betekent vandaar Kerken; en in uw zaad zullen gezegend worden alle natiën der aarde, betekenen al diegenen, die in het goede zowel binnen als buiten de Kerk zijn; daarom dat Abraham naar Mijn stem gehoord heeft, betekent de vereniging van het Goddelijk Wezen van de Heer met het Menselijk Wezen door verzoeking; en heeft onderhouden, Mijn verordeningen, Mijn geboden, Mijn inzettingen en Mijn wetten, betekent door voortdurende openbaringen uit Zichzelf.

3378. Dat de woorden ‘Ik zal uw zaad doen vermenigvuldigen als de sterren der hemelen’ de waarheden en de erkentissen van het geloof betekenen, blijkt uit de betekenis van het zaad, namelijk de waarheden, waarover eerder in nr. 3373; en uit de betekenis van de sterren, te weten de erkentissen van het geloof, nrs. 2495, 2849.

3379. Dat de woorden ‘en Ik zal aan uw zaad al deze landen geven’ betekenen, vandaar Kerken, blijkt uit de betekenis van het zaad, namelijk de waarheden, dus diegenen die in waarheden zijn en vandaar ‘zonen des koninkrijks’ worden genoemd, waarover eerder in nr. 3373; en uit de betekenis van de landen, namelijk de redelijke dingen, die door het Goddelijke verlicht, de schijnbaarheden van het ware zijn – waarover eveneens eerder in nr. 3368 – dus diegenen die in de, door het Goddelijk verlichte, redelijke dingen zijn, of wat hetzelfde is, in het hemelse licht; en daar in dat licht alleen diegenen zijn, die in het rijk van de Heer in de hemelen, dat wil zeggen in de hemel en die in het rijk van de Heer zijn op aarde, dat wil zeggen, in de Kerken, blijkt het duidelijk dat door ‘deze landen’ de Kerken worden aangeduid; want de Kerken zijn niet Kerken omdat zij zo genoemd worden en omdat zij de naam van de Heer belijden, maar omdat zij in het goede en ware van het geloof zijn; het is het goede en het ware van het geloof zelf, dat de Kerk uitmaakt, ja zelfs de Kerk is; want in het goede en het ware van het geloof is de Heer en waar de Heer is, is de Kerk.

3380. Dat de woorden ‘en in uw zaad zullen gezegend worden alle natiën der aarde’ al diegenen betekenen die in het goede zowel binnen als buiten de Kerk zijn, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, namelijk bevrucht worden in het goede en vermenigvuldigd worden in de waarheden, waarover de nrs. 981, 1731, 1422, 2846, 3140; uit de betekenis van het zaad, namelijk de van de Heer uitgaande goedheden en waarheden, waarover eerder in nr. 3373; en uit de betekenis van de natiën der aarde, te weten al diegenen die in het goede zijn; dat de natiën de goedheden zijn, of wat hetzelfde is, degenen die in de goedheden zijn, zie de nrs. 1259, 1260, 1416, 1849; zo betekent dus ‘dat alle natiën der aarde in uw zaad gezegend worden’ dat door het van de Heer uitgaande goede en ware al diegenen behouden worden die in onderlinge naastenliefde leven, of zij binnen de Kerk dan wel buiten de Kerk zijn. Dat de natiën, die buiten de Kerk en in het goede zijn, evenzeer behouden worden, zie de nrs. 593, 932, 1032, 1059, 1327, 1328, 2049, 2051, 2284, 2589-2604, 2861, 2986, 3263. 3381.

Dat de woorden ‘daarom dat Abraham naar Mijn stem gehoord heeft’ de vereniging betekenen van het Goddelijk Wezen van de Heer met het Menselijk Wezen door verzoeken, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer ook ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, waarover de nrs. 2833, 2836, 3251; en uit de betekenis van ‘naar Mijn stem horen’, wanneer het op de Heer betrekking heeft, namelijk het Goddelijk Wezen met het Menselijk Wezen verenigen door verzoeken, want vanwege hiervan heeft de gehoorzaamheid in het Woord betrekking op de Heer; deze dingen betreffen dat wat in hoofdstuk 22 is meegedeeld omtrent Abraham, namelijk dat toen God ‘hem verzocht’ Hij tot hem zei, ‘zijn zoon te nemen en hem tot een brandoffer te offeren’, vers 1,2; en toen hij naar deze stem gehoord had, werd er gezegd, ‘Nu weet Ik, dat gij God vreest en uw zoon, uw enige, van Mij niet hebt onthouden; bij Mij zelven heb Ik gezworen, het is gezegd door Jehovah, daarom dat gij dit woord gedaan hebt en uw zoon, uw enige, niet onthouden hebt, dat zegenende Ik u zegenen zal en vermenigvuldigende Ik uw zaad vermenigvuldigen zal als de sterren der hemelen’, (Genesis verzen 12, 16, 17).

Dat door ‘het niet onthouden van uw zoon, uw enige, van Mij’ – hetgeen het horen naar de stem was – de vereniging wordt aangeduid van het Menselijke met het Goddelijke, door het uiterste van de verzoeking, zie de nrs. 2827, 2844.

Dat deze dingen worden verstaan onder het horen naar de stem van Jehovah of van de Vader, blijkt ook duidelijk uit de woorden van de Heer in Gethsemane, bij Mattheüs: ‘Mijn Vader,

indien het mogelijk is, laat deze drinkbeker van Mij voorbijgaan; doch niet gelijk Ik wil, maar gelijk Gij wilt'; wederom ten tweede maal: *'Mijn Vader, indien deze drinkbeker van Mij niet voorbij kan gaan, tenzij dat Ik hem drinke, Uw wil geschiede'*, (Mattheüs 26:39,42; Markus 14:36; Lukas 22:42).

Daar echter Jehovah of de Vader in Hem was, of Hij in de Vader en de Vader in Hem, (Johannes 14:10,11), wordt onder het horen van de stem van Jehovah verstaan, dat de Heer het Goddelijke met het Menselijke uit eigen macht door verzoeken verenigde, wat ook duidelijk blijkt uit de woorden zelf van de Heer bij Johannes: 'Gelijkerwijs de Vader Mij kent en Ik de Vader ken; en Ik stel Mijn ziel voor de schapen; daarom heeft Mij de Vader lief, overmits Ik Mijn leven afleg, opdat Ik hetzelfde wederom neme; Ik heb macht hetzelfde af te leggen en heb macht hetzelfde wederom te nemen; dit gebod heb Ik van Mijn Vader ontvangen', (Johannes 10:15,17,18).

Dat de Heer Zijn Goddelijk Wezen met Zijn Menselijk Wezen uit eigen macht door verzoeken verenigd heeft, zie de nrs. 1663, 1668, 1690, 1691 aan het einde, 1725, 1729, 1733, 1737, 1787, 1789, 1812, 1820, 2776, 3318 aan het einde).

3382. Dat de woorden 'en heeft onderhouden Mijn verordeningen, Mijn geboden, Mijn inzettingen en Mijn wetten' betekenen, door voortdurende openbaringen uit Zichzelf, namelijk dat Hij evenals door verzoeken zo ook door deze openbaringen het Goddelijk met het Menselijk Wezen verenigd heeft, kan hieruit blijken, dat 'de verordeningen, geboden, inzettingen en wetten onderhouden' alle dingen van het Woord insluiten, namelijk de verordeningen zijn alle dingen in het algemeen, de geboden zijn de innerlijke dingen, de inzettingen zijn de uiterlijke dingen en de wetten alle dingen in het bijzonder.

Daar deze dingen op de Heer betrekking hebben, die van eeuwigheid aan het Woord was en door wie al deze dingen zijn, kan in de innerlijke zin niet worden aangeduid, dat Hij deze dingen onderhield, maar dat Hij ze aan Zichzelf openbaarde, toen Hij in de staat van vereniging was van het Goddelijke met het Menselijke.

Deze dingen lijken weliswaar op het eerste gezicht vrij ver verwijderd van de zin van de letter en zelfs van de naastgelegen innerlijke zin, maar toch, wanneer deze woorden door de mens gelezen worden, is dit de zin ervan in de hemel, want – als herhaaldelijk eerder gezegd en gezien kan worden uit de voorbeelden in de nrs. 1873, 1874; de letterlijke zin wordt bij het opstijgen naar de hemel uitgetrokken en in de plaats daarvan treedt een andere, hemelse zin en wel zó anders, dat het onmogelijk valt te onderkennen, dat hij daaruit voorkomt.

Want zij die in de hemel zijn, zijn in de voorstelling, dat alle dingen van het Woord in de innerlijke zin over de Heer handelen en ook dat alle dingen van het Woord van de Heer uitgaan en eveneens dat Hij toen Hij in de wereld was uit het Goddelijke dacht, dus uit Zichzelf en Zichzelf alle inzicht en wijsheid door voortdurende openbaringen vanuit het Goddelijke verschaft; daarom worden zij uit deze woorden innerlijk niets anders gewaar.

Want het onderhouden van de verordeningen, geboden, inzettingen en wetten kan onmogelijk in verband worden gebracht met de Heer, daar Hijzelf het Woord was, dus is Hij het zelf die nageleefd moet worden; Hijzelf het gebod en ook Hijzelf de inzetting en Hijzelf de wet, want al deze dingen betreffen Hemzelf, als de Eerste van wie zij uitgaan en als de Laatste tot wie zij zich richten.

Daarom kan door deze woorden in de hoogste zin niets anders worden aangeduid dan de vereniging van het Goddelijke van de Heer met het Menselijke door voortdurende openbaringen uit Hemzelf.

Dat de Heer, anders dan de andere mensen, uit het Goddelijke dacht, dus uit Zichzelf, zie de nrs. 1904, 1914, 1935; en dat Hij Zichzelf inzicht en wijsheid verwierf door voortdurende openbaringen vanuit het Goddelijke, nrs. 1616, 2500, 2523, 2632.

Dat in de echte zin 'de verordeningen onderhouden' wil zeggen: alle dingen van het Woord in het algemeen en dat de geboden de innerlijke dingen van het Woord zijn, de inzettingen de uiterlijke dingen van het Woord en dat de wetten alle dingen van het Woord in het bijzonder

zijn, kan blijken uit vele plaatsen in het Woord, in de innerlijke zin beschouwd, waarvan er enige mogen worden aangevoerd, zoals bij David: *‘Welgelukzalig de oprechten van weg, zij die wandelen in de wet van Jehovah; welgelukzalig zij, die Zijn getuigenissen onderhouden; och, dat mijn wegen gericht werden, om uw inzettingen te bewaren; ik zal Uw inzettingen bewaren; verlaat mij niet al te zeer; met mijn gehele hart heb ik u gezocht; laat mij van Uw geboden niet afdwalen; ik heb Uw Woord in mijn hart verborgen, opdat ik tegen U niet zondigen zou; Gij zijt gezegend, Jehovah; leer mij Uw inzettingen; ik heb met mijn lippen al de gerichten Uws monds verteld; in de weg Uwer getuigenissen heb ik mij verheugd; in Uw bevelen overdenk ik; en op Uw wegen let ik; in Uw inzettingen verlustig ik mij; ik vergeet Uw woord niet; vergoed Uw knecht, opdat ik leve en ik zal Uw woord bewaren; ontdek mijn ogen, dat ik aanschouwe de wonderen uit Uw wet; verberg Uw geboden voor mij niet; maak mij levend naar Uw woord; leer mij Uw inzettingen; geef mij de weg der bevelen te verstaan’*, (Psalm 119:1-27).

In deze gehele psalm wordt over het Woord gehandeld en over de dingen die tot het Woord behoren; dat deze dingen de geboden, inzettingen, gerichten, getuigenissen, bevelen en wegen zijn, komt duidelijk uit, maar wat deze elk in het bijzonder betekenen, kan op geen enkele wijze uit de zin van de letter worden gezien, omdat zij daarin nauwelijks meer dan herhalingen zijn van een en hetzelfde ding, maar het kan wel gezien worden uit de innerlijke zin, waarin iets geheel anders wordt aangeduid met geboden en iets anders met inzettingen, gerichten, getuigenissen, bevelen en wegen.

Evenzo elders bij dezelfde: *‘De wet van Jehovah is volmaakt, herstellende de ziel; de getuigenis van Jehovah is gewis, de eenvoudige wijsheid gevende; de bevelen van Jehovah zijn recht, verblijvende het hart; het gebod van Jehovah is zuiver, verlichtende de ogen; de vrede van Jehovah is rein, bestaande tot in eeuwigheid; de gerichten van Jehovah zijn waarheid’*, (Psalm 19:8-10).

En in het Boek der Koningen: *‘David tot Salomo: Gij zult de verordening van uw God onderhouden, om te wandelen in Zijn wegen, om te onderhouden Zijn inzettingen en Zijn geboden en Zijn gerichten en Zijn getuigenissen, gelijk geschreven is in de Wet van Mozes’*, (1 Koningen 2:3); de verordening onderhouden staat voor alle dingen van het Woord in het algemeen, want het wordt in de eerste plaats vermeld en beschouwt de volgende dingen als minder algemeen, want de verordening onderhouden is hetzelfde als waarnemen wat moet worden waargenomen.

Bij Mozes: *‘Gij zult Jehovah, uw God, liefhebben en gij zult te allen dage Zijn verordening onderhouden en Zijn inzettingen en Zijn gerichten en Zijn geboden’*, (Deuteronomium 11:1) waar de verordeningen onderhouden of waarnemen wat waargenomen moet worden, eveneens staat voor alle dingen van het Woord in het algemeen; de inzettingen staan voor de uiterlijke dingen van het Woord, zoals de rituele dingen dat zijn en die dingen die uitbeeldend en aanduidend zijn voor de innerlijke zin; de geboden staan echter voor de innerlijke dingen van het Woord, zoals die dingen zijn die tot het leven en de leer behoren, vooral die, welke tot de innerlijke zin behoren.

Maar over de betekenis van de geboden en van de inzettingen zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders worden gesproken.

3383. vers 6,7. *En Izaäk woonde in Gerar.*

En de mannen van de plaats vroegen naar zijn vrouw; en hij zei: Zij is mijn zuster; want hij vreesde te zeggen: Mijn vrouw; opdat mij niet misschien de mannen der plaats doden om Rebekka; want zij was goed van aanblik.

Izaäk woonde in Gerar betekent de staat van de Heer ten aanzien van de dingen van het geloof met betrekking tot de redelijke dingen die toegevoegd moeten worden; en de mannen van de plaats vroegen naar zijn vrouw, betekent de navorsingen van de mensen ten aanzien van het

Goddelijk ware en hij zei: Zij is mijn zuster, betekent het redelijk ware; want hij vreesde te zeggen: Mijn vrouw; opdat mij niet misschien de mannen der plaats doden om Rebekka, betekent, dat hij de Goddelijke waarheden zelf niet kon openen, omdat dan het Goddelijk Goede niet opgenomen zou worden; want zij was goed van aanblik, betekent, dat het gemakkelijk opgenomen kon worden, omdat het Goddelijk wordt genoemd.

3384. Dat de woorden ‘Izaäk woonde in Gerar’ de staat van de Heer betekenen ten aanzien van de dingen van het geloof met betrekking tot de redelijke dingen die toegevoegd moeten worden, blijkt uit de betekenis van wonen in Gerar, namelijk in die dingen zijn, die tot het geloof behoren, dus de staat ten aanzien van die dingen; want wonen betekent leven, nr. 1293 en Gerar de dingen die tot het geloof behoren, nrs. 1209, 2504, 3365; en uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Redelijke, waarover de nrs. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630.

Dat het deze dingen zijn met betrekking tot de redelijke dingen die toegevoegd moeten worden, blijkt uit wat voorafgaat en uit wat volgt, want in dit gehele hoofdstuk wordt over deze dingen gehandeld, namelijk over de redelijke dingen die, verlicht zijnde door het Goddelijke van de Heer, de schijnbaarheden van het ware zijn.

Dat wonen wil zeggen zijn en leven, dus de staat, blijkt duidelijk uit verschillende plaatsen in het Woord, zoals bij David: *‘Ik zal wonen in het huis van Jehovah in lengte van dagen’*, (Psalm 23:6); *‘Een ding heb ik van Jehovah gevraagd, dat zal ik zoeken; dat ik wonen zal in het huis van Jehovah, al de dagen mijns levens’*, (Psalm 27:4); *‘Wie bedrog pleegt, zal niet wonen in het midden van Mijn huis’*, (Psalm 101:7) waar wonen in het huis van Jehovah staat voor zijn en leven in het goede van de liefde, want dit is het huis van Jehovah.

Bij Jesaja: *‘Degenen die wonen in het land van de schaduw des doods, over die heeft het licht geschieden’*, (Jesaja 9:1); degenen die wonen in de schaduw des doods, staan voor de staat van diegenen, die in onwetendheid omtrent het goede en ware verkeren.

Bij dezelfde: *‘Babel zal niet bewoond worden in der eeuwigheid’*, (Jesaja 13:20), voor de staat van de verdoemenis van diegenen die Babel zijn.

Bij dezelfde: *‘O, Jehovah, God van Israël, die de cherubim bewoont’*, (Jesaja 37:16); bij David: *‘O, Herder Israëls, die de cherubim bewoont, verschijn blinkende’*, (Psalm 80:2); die de cherubim bewoont, is de Heer ten aanzien van de staat van de voorzienigheid, opdat niemand zal worden binnengelaten in de heilige dingen van de liefde en van het geloof, tenzij door de Heer daartoe voorbereid, nr. 308.

Bij dezelfde: *‘Ik zal in vrede tezamen nederliggen en slapen; want Gij, o Jehovah, alleen doet mij zeker wonen’*, (Psalm 4:9); zeker doen wonen voor de staat van de vrede.

Bij Jeremia: *‘Gij, die op vele wateren woont, groot aan schatten, uw einde is gekomen, de maat van uw gewin’*, (Jeremia 51:13) dit gaat over Babel; wonen op vele wateren staat voor zijn in de erkenningen over het ware.

Bij Daniël: *‘God Zelf openbaart diepe en verborgen dingen, Hij weet wat in de duisternis is en het licht woont met Hem’*, (Daniël 2:22); wonen staat voor zijn.

Bij dezelfde: *‘Onder die boom had het beest des velds schaduw en de vogelen des hemels woonden in zijn takken’*, (Daniël 4:12).

En bij Ezechiël: *‘Onder zijn takken baarden alle wilde dieren des velds en in zijn schaduw woonden alle grote natiën’*, (Ezechiël 31:6); wonen staat voor zijn en leven.

Bij Hosea: *‘De dorsvloer en de wijnkuip zal henlieden niet voeden en de most zal hun liegen; zij zullen niet wonen in het land van Jehovah, en Efraïm zal weder in Egypte keren’*, (Hosea 9:2,3); niet wonen in het land van Jehovah, staat voor niet zijn in de staat van het goede van de liefde, dus niet in het rijk van de Heer.

3385. Dat de woorden ‘en de mannen van de plaats vroegen naar zijn vrouw’ de navorsingen van de mensen betekenen over het Goddelijk ware, blijkt uit de betekenis van vragen, te

weten navorsen; uit de betekenis van de mannen van de plaats, namelijk van Gerar, en wel diegenen die in de leerstellige dingen van het geloof zijn – dat Gerar de dingen van het geloof is, zie de nrs. 1209, 2504 – dus de mannen van de plaats zijn de mensen van een dergelijke staat; en uit de betekenis van de vrouw, hier van Rebekka, namelijk het Goddelijk ware van het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover de nrs. 3012, 3013, 3077.

In het voorafgaande werd gehandeld over de schijnbaarheden van het ware, namelijk dat die ontstaan door de van de Heer uitgaande Goddelijke invloeiing in de redelijke dingen van de mens; hier nu wordt gehandeld over de opneming van die schijnbaarheden en wel eerst door diegenen die in de leerstellige dingen van het geloof zijn en bedoeld worden met ‘de mannen van de plaats’ of van Gerar, en tot de eerste klasse behoren van diegenen die geestelijken worden genoemd, want daar deze mensen geen innerlijke gewaarwording hebben zoals de hemelse mensen en betrekkelijk in het duister zijn, zie de nrs. 1043, 2088, 2669, 2708 aan het begin, 2715, 2718, 2831, 3235, 3241, 3246, vorseu zij na of het zo is, en verder of dit het Goddelijk ware is.

En aangezien zij geen innerlijke gewaarwording hebben, of het zo is, wordt hun zoiets gegeven wat als het ware verschijnt en wel overeenkomstig hun redelijke, dat wil zeggen, overeenkomstig hun bevattig, want op deze wijze wordt het ontvangen.

Het is eenieder vergund de waarheden te geloven zoals hij ze begrijpt; als dat niet het geval zou zijn, dan zou er geen opneming zijn; daar er niet enige erkenning zou zijn; hierover wordt hier gehandeld.

3386. Dat de woorden ‘en hij zei: Zij is mijn zuster’ het redelijk ware betekenen, blijkt uit de betekenis van zuster, namelijk het redelijk ware, waarover de nrs. 1495, 2508, 2524, 2556; onder het redelijk ware wordt datgene verstaan wat als het ware verschijnt overeenkomstig de bevattig, of voor het redelijke, zoals kort hiervoor werd gezegd.

De verborgenheid, dat Izaäk zei dat Rebekka zijn zuster was, zoals Abraham eerst zei in Egypte, (Genesis 20:2,5,12), dat Sarah zijn zuster was, sluit iets dergelijks in, zoals men zien kan uit de verklaring op die bepaalde plaats; en aangezien iets dergelijks driemaal voorviel en deze dingen ook in het Woord vermeld worden, blijkt hieruit dat het een verborgenheid van het grootste gewicht is die daarin verscholen ligt en die niemand ooit bekend kan zijn tenzij vanuit de innerlijke zin en welke die is, blijkt duidelijk uit hetgeen volgt.

3387. Dat de woorden ‘want hij vreesde te zeggen: Mijn vrouw; opdat mij niet misschien de mannen der plaats doden om Rebekka’ betekenen, dat Hij de Goddelijke waarheden zelf niet kon openen, omdat dan het Goddelijk Goede niet zou worden opgenomen, blijkt uit de betekenis van ‘vrezende te zeggen’, namelijk niet kunnen openen; uit de betekenis van de vrouw, hier van Rebekka, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, waarover de nrs. 3012, 3013, 3077; uit de betekenis van ‘mij doden’ namelijk het niet opgenomen worden van het goede, want door Izaäk, die hier ‘mij’ is, wordt het Goddelijk Goede van het Redelijke van de Heer uitgebeeld, nrs. 3012, 3194, 3210, want van het goede wordt dan gezegd, dat het gedood wordt of vergaat, wanneer het niet opgenomen wordt, want het wordt dan bij de mens teniet gedaan; en uit de betekenis van de mannen der plaats, namelijk diegenen, die in de leerstellige dingen van het geloof zijn, waarover eerder in nr. 3385.

Hieruit blijkt nu duidelijk wat de innerlijke zin van deze woorden is, namelijk dat wanneer de Goddelijke waarheden zelf geopend werden, zij door diegenen die in de leerstellige dingen van het geloof zijn, niet opgenomen zouden worden, omdat zij al hun redelijke bevattig, dus al hun geloof, te boven gaan en zodoende dus niets van het goede door de Heer zou kunnen invloeiën; want het van de Heer uitgaande Goede of het Goddelijk Goede kan alleen in de waarheden invloeiën, omdat de waarheden de vaten van het goede zijn, zoals herhaaldelijk werd aangetoond.

De waarheden of de schijnbaarheden van het ware zijn de mens gegeven, opdat het Goddelijk Goede zijn verstandelijke kan vormen en zo dus de mens zelf; want de waarheden zijn daar, opdat het goede kan invloeien; want zonder vaten of ontvangers vindt het geen goede plaats, omdat het geen, met zichzelf overeenstemmende, staat vindt; als gevolg hiervan: waar geen waarheden zijn of waar deze niet worden opgenomen, daar is ook geen redelijke of menselijk goede, dus heeft dan de mens niet enig geestelijk leven.

Opdat daarom de mens toch waarheden zal hebben en vandaar een geestelijk leven, worden schijnbaarheden van het ware gegeven en wel aan eenieder overeenkomstig zijn bevattingsvermogen; en deze schijnbaarheden worden voor waarheden erkend, omdat zij van dien aard zijn, dat daarin Goddelijke dingen kunnen zijn.

Opdat men zal weten wat schijnbaarheden zijn en dat deze het zijn, die de mens in plaats van Goddelijke waarheden dienen, volgen enige voorbeelden ter verduidelijking: indien er gezegd wordt, dat er in de hemel geen voorstelling van plaats is, dus geen voorstelling van afstand, maar dat er in plaats daarvan voorstellingen van staat zijn, zou dit geheel niet door de mens begrepen kunnen worden, want hij zou geloven dat niets daar onderscheiden, maar alles verward zou zijn, namelijk alles in één of tezamen, terwijl alle dingen daar toch zozeer onderscheiden zijn, dat er nooit iets kan bestaan, dat meer onderscheiden is; dat plaats, afstanden en ruimte, die in de natuur bestaan, in de hemel staten zijn, zie nr. 3356.

Hieruit blijkt duidelijk, dat al wat niettemin in het Woord over plaatsen en ruimten gezegd wordt en volgens en door middel hiervan, schijnbaarheden van het ware zijn en wanneer het niet gezegd werd door middel van schijnbaarheden van het ware, zou het geenszins opgenomen worden en dus nauwelijks iets zijn, want de voorstelling van tijd en ruimte ligt in bijna alle dingen en in elk ding van het denken bij de mens, zolang hij in de wereld is, dat wil zeggen, in ruimte en tijd.

Dat er overeenkomstig de schijnbaarheden van de ruimte in het Woord gesproken is, blijkt daar uit vrijwel alle dingen tot in bijzonderheden, zoals bij Mattheüs: *‘Jezus zei: Hoe zegt David dan: De Heer heeft tot mijn Heer gezegd: Zit aan Mijn rechterhand, totdat Ik Uw vijanden zal gezet hebben tot een voetbank Uwer voeten’*, (Mattheüs 22:44); waar ‘zitten aan de rechterhand’ aan de voorstelling van plaats ontleend is, dus volgens de schijn, terwijl het toch de staat van de Goddelijk macht van de Heer is die hier beschreven wordt.

Bij dezelfde: *‘Jezus zei: Van nu aan zult gij zien de Zoon des mensen, zittende ter rechterhand der macht en komende op de wolken des hemels’*, (Mattheüs 26:64); evenzo zijn hier ‘zitten ter rechterhand’ en ‘komen op de wolken’ ontleend aan de voorstelling van plaats bij de mensen; maar voor de engelen is het de voorstelling van de macht van de Heer.

Bij Markus: *‘De zonen van Zebedeüs zeiden tot Jezus: ‘Geef ons, dat wij mogen zitten, de een aan Uw rechter- en de ander aan Uw linkerhand in Uw heerlijkheid; Jezus antwoordde: Het zitten tot Mijn rechter- en tot Mijn linkerhand staat bij Mij niet te geven, maar voor hen voor wie het bereid is’*, (Markus 10:37,40).

Hieruit blijkt duidelijk, wat voor voorstelling de discipelen hadden ten aanzien van het rijk van de Heer, namelijk dat het een zitten was ter rechter- en ter linkerzijde, en daar zij zo’n voorstelling hadden, antwoordde de Heer dan ook overeenkomstig hun bevattingsvermogen, dus naar het hun toescheen.

Bij David: *‘Deze is als een bruidegom, uitgaande uit zijn slaapkamer, hij verblijdt zich als een held, om de weg te lopen; Zijn uitgang is van het einde der hemelen en Zijn omloop tot aan de einden ervan’*, (Psalm 19:6,7); daar wordt over de Heer gehandeld, wiens staat van Goddelijke macht door zulke dingen als tot de ruimte behoren, beschreven wordt.

Bij Jesaja: *‘Hoe zijt gij van de hemel gevallen, o Lucifer, gij zoon des dageraads; gij zei in uw hart: Ik zal in de hemelen opklimmen; ik zal boven de sterren des hemels mijn troon verhogen; ik zal boven de hoogten der wolk opklimmen’*, (Jesaja 14:12-14); van de hemel vallen, in de hemelen opklimmen, boven de sterren des hemels de troon verhogen, opklimmen boven de hoogten der wolk, zijn alle ontleend aan de voorstelling en de schijn van ruimte of

plaats, door welke uitdrukkingen de eigenliefde, die de heilige dingen ontwijdt, beschreven wordt.

Aangezien de hemelse en de geestelijke dingen zich voor de mens vertonen door middel van dergelijk dingen, die schijnbaarheden zijn en overeenkomstig deze schijnbaarheden, wordt de hemel ook beschreven als ‘in de hoogte zijn’ terwijl de hemel niet in de hoogte is, maar in het innerlijke, nrs. 450, 1380, 2148.

3388. Dat de woorden ‘want zij was goed van aanblik’ betekenen, dat het gemakkelijk opgenomen kon worden, omdat het Goddelijk genoemd wordt, blijkt uit de betekenis van goed van aanblik, namelijk datgene wat door zijn vorm behaagt, dus wat gemakkelijk wordt opgenomen.

Er wordt hier gehandeld over degenen die in de leerstellige dingen van het geloof zijn en geen innerlijke gewaarwording van het ware door het goede hebben, maar alleen het geweten van het ware en wel daarvandaan, omdat het aan hen door ouders en leermeesters gezegd is; dezen zijn het, die mannen van de plaats of van Gerar worden genoemd, nrs. 3385, 3387.

Voor hen is het eerste punt van bevestiging van het ware daarin gelegen, dat het Goddelijk genoemd wordt, want dan hebben zij terstond een voorstelling van het heilige, welke voorstelling een alomvattende bevestiging geeft aan alles wat gezegd wordt in het algemeen en in het bijzonder, hoewel zij het niet begrijpen.

Maar toch moet dat wat gezegd wordt aan hun bevatting aangepast zijn, want het is niet genoeg, dat de mens weet dat er iets is, opdat daardoor enige bevestiging zijn verstandelijk deel zal bereiken en er omgekeerd van uitgaat.

Wanneer dit niet het geval is, kan een bepaald iets weliswaar in het geheugen worden gebracht, maar het blijft daar slechts een dood iets, gelijk iets dat slechts klinkt; en wanneer niet enige bevestigende dingen, onverschillig waarvandaan, het in het geheugen vastleggen, wordt het weggevaagd als een herinnering aan het een of ander van alleen maar klank.

3389. vers 8,9. *En het geschiedde, want de dagen werden hem daar verlengd, en Abimelech, de koning der Filistijnen, keek ten venster uit, en hij zag, en ziet, Izaäk was lachende met Rebekka zijn vrouw.*

En Abimelech riep Izaäk en zei: Voorwaar, zie, zij is uw vrouw; en hoe hebt gij gezegd: Zij is mijn zuster.

En Izaäk zei tot hem: Want ik zei: Dat ik niet misschien om harentwil sterve.

Het geschiedde, want de dagen werden hem daar verlengd, betekent de staat van de opneming; en Abimelech, de koning der Filistijnen, keek ten venster uit, en hij zag, betekent de leer van het geloof ziende naar de redelijke dingen in de erkentissen; en ziet, Izaäk was lachende met Rebekka, zijn vrouw, betekent dat het Goddelijk Goede aanwezig was in het Goddelijk Ware; en Abimelech riep Izaäk, en zei, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer uit de leer; voorwaar, zie, zij is uw vrouw en hoe hebt gij gezegd: Zij is mijn zuster, betekent, indien dit het Goddelijk Ware is, was het niet tevens het redelijke; en Izaäk zei tot hem: Want ik zei: Dat ik niet misschien om harentwil sterve, betekent dat het niet opgenomen zou worden.

3390. Dat de woorden ‘Het geschiedde, want de dagen werden hem daar verlengd’ de staat van de opneming betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘hem daar verlengen’, namelijk aan Izaäk, wat wil zeggen, dat wanneer het Goddelijk Goede, dat door Izaäk wordt uitgebeeld, daar enige tijd was, het ware opgenomen werd, want in de innerlijke zin wordt gehandeld over de opneming van het ware door de geestelijke mens; en uit de betekenis der dagen, te weten de staten, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788.

3391. Dat de woorden ‘en Abimelech, de koning der Filistijnen, keek ten venster uit, en hij zag’ de leer van het geloof betekenen, ziende naar de redelijke dingen in de erkentissen, blijkt uit de uitbeelding van Abimelech, namelijk de leer van het geloof gericht op de redelijke dingen, waarover de nrs. 2504, 2509, 2510, 2533; en uit de betekenis van de koning van de Filistijnen, namelijk de leerstellige dingen, waarover nr. 3365; en uit de betekenis van het venster, namelijk het verstandelijke, waarover de nrs. 655, 658, dus het innerlijk gezicht, want dit werd in ouden tijden door vensters aangeduid; dus wil ‘ten venster uitkijken’ zeggen: innerlijk die dingen gewaarworden die door middel van het innerlijk gezicht verschijnen; deze zijn in het algemeen erkentissen die tot de uiterlijke mens behoren.

De redelijke dingen of wat hetzelfde is, de schijnbaarheden van het ware, dat wil zeggen de geestelijke waarheden, zijn geen erkentissen, maar zij zijn in de erkentissen, want ze behoren tot het redelijke, dus tot de innerlijke mens; en het is de innerlijke mens die de dingen beschouwt die tot de uiterlijke mens behoren, dus de waarheden in de erkentissen.

Want aangezien de erkentissen tot de natuurlijke mens behoren, zijn zij de ontvangende vaten van de redelijke dingen; dat de Goddelijke waarheden in het redelijke vloeien en door dit redelijke in het natuurlijke en dat zij zich in het natuurlijke vertonen als het beeld van vele in een spiegel, zie nr. 3368.

Dat de vensters de dingen zijn die tot het innerlijk gezicht behoren, dat wil zeggen tot het verstand en die kort gezegd de verstandelijke dingen worden genoemd, blijkt uit de plaatsen van het Woord, die in nr. 655 werden aangehaald en verder nog uit de volgende; bij Joël: *‘Zij zullen in de stad omlopen, zij zullen op de muur lopen, zij zullen klimmen in de huizen, zij zullen door de vensters inkomen als een dief’*, (Joël 2:9); daar wordt gehandeld over de boosheden en valsheden van de laatste dagen van de Kerk; ‘in de huizen klimmen’ staat voor het vernietigen van de goedheden, die tot de wil behoren – dat huizen de goedheden zijn, die tot de wil behoren, zie de nrs. 710, 2233, 2234 – en ‘inkomen door de vensters’ staat voor het vernietigen van de waarheden en de erkentissen ervan, die tot het verstand behoren.

Bij Zefanja: *‘Jehovah zal Zijn hand uitstrekken over het noorden en Hij zal Aschur verdoen; in het midden van haar zullen de scharen [van beesten] legeren, al het wilde dier van haar natie, ook de roerdomp en de nachtuil zullen op haar granaatappelen vernachten; een stem zal in het venster zingen, droogte zal op de dorpel zijn, omdat Hij de ceder ontbloot heeft’*, Zefanja 2:13,14) waar gehandeld wordt over de vernietiging van de waarheden van het geloof door redeneringen, wat Aschur betekent, zie de nrs. 119, 1186; ‘een stem zal in het venster zingen’ staat voor de verlating van het ware, dus van het verstandelijke vermogen ten aanzien van het ware.

In het Boek der Richteren: *‘Zij keek uit het venster en de moeder van Sisera schreeuwde door de tralies: Waarom talmt zijn wagen te komen’*, (Richteren 5:28); dit is de profetie van Debora en Barak ten aanzien van de wederopstanding van de geestelijke Kerk; ‘door het venster uitkijken’ staat voor uitkijken door de redeneringen van hen die de waarheden loochenen en dus zo de dingen die van de Kerk zijn, vernietigen; want zulke redeneringen zijn verstandelijke dingen in tegenovergestelde zin.

Bij Jeremia: *‘Wee diegene, die zijn huis bouwt zonder gerechtigheid en zijn opperzalen zonder gericht; die daar zegt: Ik zal mij een huis van afmetingen bouwen en geruime opperzalen en hij houdt zich vensters uit en planken van ceder en bestrijkt ze met menie’*, (Jeremia 22:13,14); ‘een huis bouwen zonder gerechtigheid en opperzalen zonder gericht’ staat voor het oprichten van een godsdienstigheid vanuit het niet-goede en het niet-ware; dat de gerechtigheid en het gericht het goede en het ware is, zie nr. 2235; ‘zich vensters uithouwen en planken van ceder en bestrijken met menie’ staat voor het vervalsen van verstandelijke en geestelijke waarheden.

De vensters van de tempel van Jeruzalem beeldden niets anders uit dan datgene wat tot de verstandelijke en dus tot de geestelijke dingen behoort; iets dergelijks betekenen de vensters van de nieuwe tempel, waarover bij, (Ezechiël 40:16,22,25,33,36; 41:16,26); want eenieder

kan zien, dat de nieuwe tempel, het nieuwe Jeruzalem en de nieuwe aarde, bij deze profeet niets anders zijn dan het rijk van de Heer, dus dat de dingen die daarover worden vermeld, dergelijke dingen zijn die tot dit rijk behoren.

3392. Dat de woorden ‘en ziet, Izaäk was lachende met Rebekka, zijn vrouw’ betekenen, dat het Goddelijk Goede aanwezig was in het Goddelijk ware of dat het Goddelijk Goede aan het Goddelijk ware was toegevoegd, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Goede van het Redelijke van de Heer, waarover de nrs. 3012, 3194, 3210; uit de betekenis van lachen, namelijk de liefde tot of de aandoening van het ware, waarover de nrs. 2072, 2216 en uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware van het Redelijke van de Heer, waarover de nrs. 3012, 3013, 3077.

Hieruit blijkt duidelijk dat de woorden ‘Izaäk was lachende met Rebekka, zijn vrouw’ betekenen, dat het Goddelijk Goede aanwezig was met het Goddelijk ware; hun zin in aaneengeschakeld verband is deze: dat het geestelijk ware eerst wordt opgenomen, omdat het Goddelijk wordt genoemd en daarna omdat het Goddelijke daarin is, wat diegenen duidelijk inzien die wederverwekt worden en mensen van de geestelijke Kerk worden; het zijn deze mensen die onder Abimelech worden verstaan, dat wil zeggen, diegenen, die in de leer van het geloof zijn en de waarheden in de erkentnissen beschouwen, waarover vlak hiervoor in nr. 3391.

3393. Dat de woorden ‘en Abimelech riep Izaäk, en zei’ de innerlijke gewaarwording van de Heer uit de leer betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Abimelech, namelijk de op de redelijke dingen gerichte leer, waarover de nrs. 2504, 2509, 2510, 2533, 3391; uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover eerder; en uit de uitbeelding van zeggen, te weten innerlijk gewaarworden, waarover de nrs. 1898, 1919, 2080, 2862.

En aangezien Abimelech deze leer betekent, waarin nu het Goddelijke werd ontwaard, nr. 3392, wordt dus door Abimelech ook de Heer ten aanzien van deze leer uitgebeeld; want alle dingen die in het Woord zijn, hebben tot in bijzonderheden in de hoogste zin betrekking op de Heer en de Heer is de Leer Zelf, dat wil zeggen het Woord, niet slechts naar de hoogste zin daarin, maar ook naar de innerlijke zin en ook naar de letterlijke zin, want deze zin is uitbeeldend en aanduidend voor de innerlijke zin en deze uitbeeldend en aanduidend voor de hoogste zin.

En datgene wat in het Woord uitbeeldend is, is in zijn wezen dat wat wordt uitgebeeld en aangeduid, dus het Goddelijke van de Heer.

Want het uitbeeldende is niets anders dan een beeld van degene die uitgebeeld wordt en in het beeld is het Hijzelf die Zich vertoont; zoals blijken kan uit de spraak van een mens en ook uit zijn gebaren; deze spraak namelijk en die gebaren, zijn slechts beelden van de dingen die binnenin de mens bestaan, in zijn denken en willen, zodat spraak en gebaar de gedachte en de wil in één vorm zijn; want wanneer men daarvan de gedachte en de wil wegneemt, zou het overblijvende slechts iets onbezields zijn, dus niets menselijks.

Hieruit kan blijken hoe het met het Woord, ook in de letter, gesteld is, namelijk dat het Goddelijk is.

3394. Dat de woorden ‘voorwaar, zie, zij is uw vrouw, en hoe hebt gij gezegd: zij is mijn zuster’ betekenen, dat indien dit het Goddelijk ware is, was het niet tevens het redelijke, blijkt uit de betekenis van de vrouw, hier van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover nr. 3012, 3013, 3077; en uit de betekenis van de zuster, namelijk het redelijk ware, waarover nr. 3386; dus betekenen de woorden ‘zie, zij is uw vrouw en hoe hebt gij gezegd: Zij is mijn zuster’ dat aangezien dit het Goddelijk Ware is, het niet het redelijke kan zijn.

Met deze verborgenheid is het als volgt gesteld; aangezien de geestelijken geen innerlijke gewaarwording hebben zoals de hemelsen, weten zij niet dat het Goddelijk ware het redelijk ware wordt bij de mens, wanneer hij wederverwekt is.

Zij zeggen weliswaar dat al het goede en al het ware van de Heer komen, maar toch, wanneer het goede en het ware in hun redelijke bestaan, menen zij niettemin, dat het goede en het ware aan hen toebehoren en dus als het ware vanuit henzelf voortkomen, want zij kunnen niet gescheiden worden van het eigene, dat dit wil; terwijl het met dit bij de hemelsen als volgt is gesteld, dat dezen het Goddelijk Goede en Ware in het redelijke gewaar worden, dat wil zeggen in de redelijke dingen, die, door het Goddelijke van de Heer zijn verlicht, de schijnbaarheden van het ware zijn, nr. 3368, ook in het natuurlijke, dat wil zeggen in de wetenschappelijke en zinnelijke dingen; en aangezien de hemelsen in zo'n staat zijn, kunnen zij erkennen, dat al het goede en ware van de Heer invloeit, en ook dat er een waarneming van het goede en het ware is, dat hun door de Heer wordt meegedeeld en toegeëigend en hun verlustiging, zaligheid en geluk uitmaakt.

Hieruit kwam het voort, dat de Oudsten, die hemelse mensen waren, in alle voorwerpen, die zij met de ogen zagen, niets dan hemelse en geestelijke dingen gewaarwerden, nr. 1409.

Aangezien hier over de wederverwekte geestelijke mens gehandeld wordt, die door de wederverwekking van de Heer het Goddelijk Goede in een nieuw verstand ontvangt en aangezien dezen in geen andere gewaarwording zijn, dan dat, zoals eerder gezegd, wanneer het ware redelijk was, het niet Goddelijk kon zijn, dus dat wanneer het Goddelijk was, het niets met het redelijke gemeen kon hebben, daarom wordt hier gezegd, dat wanneer dit het Goddelijk Ware is, het niet tevens het redelijke was.

Dit is ook de reden dat zij willen, dat de dingen die van het geloof zijn, eenvoudig geloofd worden zonder enige ziening door het redelijke, niet wetende, dat nooit iets van het geloof en zelfs niet de diepste verborgenheid daarvan, door enig mens begrepen wordt zonder enige redelijke en ook natuurlijke voorstelling, maar van welke hoedanigheid, weet hij niet, nr. 3310 aan het einde.

Hiermee kunnen zij zich weliswaar beschermen tegen hen die over alle dingen tot in bijzonderheden vanuit het ontkennende redeneren, of iets zo is, nrs. 2568, 2588; maar voor hen die ten aanzien van het Woord in het bevestigende zijn – namelijk dat het geloofd moet worden - is zo'n houding gevaarlijk, want zo kunnen zij aan eenieder de vrijheid van denken ontnemen en zelfs het geweten vastbinden aan de grootste ketterij, door op die wijze over de innerlijke en uiterlijke dingen van de mens te heersen.

Al deze dingen zijn het die daarmee worden aangeduid, dat Abimelech tot Izaäk zei: Zie, zij is uw vrouw en hoe hebt gij gezegd: Zij is mijn zuster.

3395. Dat de woorden 'en Izaäk zei tot hem: Want ik zei: Dat ik niet misschien om harentwil sterve' betekenen, dat het niet opgenomen zou worden, blijkt uit wat eerder in nr. 3387 is gezegd met de woorden 'want hij vreesde te zeggen: Mijn vrouw, opdat mij niet misschien de mannen der plaats doden om Rebekka'.

Dat zeggen betekent innerlijk gewaarworden en denken, komt hier duidelijker uit dan elders.

3396. vers 10,11. *En Abimelech zei: Wat is dit, dat gij ons gedaan hebt, dat lichtelijk een van het volk bij uw vrouw gelegen had en gij zoudt schuld over ons gebracht hebben.*

En Abimelech gebood het ganse volk, zeggende: Zo wie deze man en zijn vrouw aanroert, stervende zal hij sterven.

Abimelech zei: Wat is dit, dat gij ons gedaan hebt, betekent de verontwaardiging; dat lichtelijk een van het volk bij uw vrouw gelegen had en gij zoudt schuld over ons gebracht hebben, betekent dat het geschonden en dus ontwijfd had kunnen worden; en Abimelech gebood het ganse volk, zeggende, betekent het besluit; zo wie deze man en zijn vrouw

aanroert, stervende zal hij sterven, betekent, dat het Goddelijk Ware en het Goddelijk Goede niet geopend mogen worden en dat men tot daaraan toe niet met het geloof mag naderen vanwege het gevaar van de eeuwige verdoemenis, wanneer zij ontwijd zouden worden.

3397. Dat de woorden ‘Abimelech zei: Wat is dit, dat gij ons gedaan hebt’ de verontwaardiging betekenen, kan zonder verklaring blijken.

3398. Dat de woorden ‘dat lichtelijk een van het volk bij uw vrouw gelegen had en gij zoudt schuld over ons gebracht hebben’; betekenen, dat het geschonden en dus ontwijd had kunnen worden, blijkt uit de betekenis van liggen, namelijk verdorven of geschonden worden; uit de betekenis van ‘een van het volk’ namelijk iemand van de Kerk, namelijk van de geestelijke Kerk, waarover nr. 2928; uit de betekenis van de vrouw, hier Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware, waarover eerder; en uit de betekenis van de schuld, namelijk het vergrijp van de ontwijding van het ware; hieruit blijkt duidelijk, dat de woorden ‘dat lichtelijk een van het volk bij uw echtgenote gelegen had en gij zoudt schuld over ons gebracht hebben’ willen zeggen, dat het Goddelijk Ware gemakkelijk door iemand in de Kerk geschonden had kunnen worden en hij het vergrijp van de ontwijding van het ware over zich had kunnen brengen. Eerder in nr. 3386 werd gezegd, dat aangezien Abraham tweemaal zijn echtgenote Sarah zijn zuster noemde, eerst in Egypte en daarna in Gerar bij Abimelech en dat Izaäk eveneens zijn vrouw Rebekka zuster noemde, eveneens bij Abimelech en dat aangezien deze drie gevallen ook in het Woord vermeld worden, er de een of andere diepste verborgenheid moet zijn, waarom dit zo is.

De verborgenheid zelf die daarin verscholen is, komt in de innerlijke zin uit, namelijk omdat door de zuster het redelijke wordt aangeduid en door de vrouw het Goddelijk Ware en dit werd redelijk, dat wil zeggen, zuster genoemd, opdat het Goddelijk Ware, dat de vrouw is, hier Rebekka, niet geschonden en dus ontwijd zou worden.

Met de ontwijding van het ware is het als volgt gesteld, dat het Goddelijk Ware geenszins ontwijd kan worden dan alleen door hen, die dit eerst erkenden, want dezen gingen eerst door de erkenning en het geloof het ware binnen en zijn dus daarin ingewijd; wanneer zij zich erna van verwijderen, blijft van binnen voortdurend een rest daarvan afgedrukt, dat tegelijk met het valse en boze weer tevoorschijn wordt geroepen; vandaar wordt het ware, omdat het hun aankleeft, ontwijd.

Daarom hebben degenen bij wie dit het geval is, voortdurend datgene in zich, wat hen verdoemt, dus hun eigen hel; want wanneer de helsen een sfeer naderen waar het goede en ware is, voelen zij terstond hun eigen hel, aangezien zij dan komen in dat wat zij haten, en komen dus in een kwelling; zij die het ware ontwijden, wonen dus voortdurend met dat wat hen martelt en dit al naar de graad van de ontwijding.

Aangezien dit zo is, wordt er door de Heer met de uiterste zorg in voorzien, dat het Goddelijk Goede en Ware niet ontwijd worden; en er wordt voornamelijk daardoor in voorzien, dat de mens die van dien aard is, dat hij niet anders kan dan ontwijden, zo ver mogelijk van de erkenning en het geloof van het ware en goede wordt afgehouden; want, zoals gezegd, niemand kan ontwijden, dan alleen hij die eerst erkende en geloofde.

Dit was de reden, waarom de innerlijke waarheden niet ontvouwd werden aan de nakomelingen van Jakob, de Israëlieten en de Joden, aan wie zelfs niet eens openlijk werd gezegd, dat er iets innerlijks in de mens was, dus dat er iets als een innerlijke eredienst is en nauwelijks iets over het leven na de dood en over het hemelse rijk van de Heer of over de Messias, die zij verwachtten.

De reden hiervan was, dat zij van dien aard waren, dat het was voorzien, dat wanneer aan hen deze dingen ontvouwd werden, zij wel niet anders zouden kunnen dan ze ontwijden, want zij wilden niets anders dan aardse dingen; en daar dit geslacht van dien aard was en ook van dien aard is, wordt het ook nu nog toegestaan, dat zij in volslagen ongeloof verkeren; want

wanneer zij eenmaal hadden erkend en zich daarna teruggetrokken, zouden zij wel niet anders kunnen dan zichzelf in de allerergste hel brengen.

Dit was ook de reden, dat de Heer niet eerder in de wereld kwam en de innerlijke dingen van het Woord openbaarde, dan toen er in het geheel geen goeds meer bij hen over was, zelfs geen natuurlijk goeds meer bij hen over was, want toen konden zij niet langer enige waarheid ontvangen, dat tot innerlijke erkenning reikte – het is immers het goede dat ontvangt – en het dus niet ontwijden.

Van dien aard was de staat die verstaan wordt onder ‘de volheid der tijden’ en onder ‘de voleinding der eeuw’ en ook onder ‘de laatste dag’, waarover zoveel gehandeld wordt bij de profeten.

Het is ook om dezelfde reden, dat de verborgenheden van de innerlijke zin van het Woord nu geopenbaard worden, want er is heden ten dage nauwelijks enig geloof, omdat er niet enige naastenliefde is, dus omdat het de voleinding der eeuw is en wanneer dit het geval is, kunnen deze verborgenheden zonder gevaar van ontwijding geopenbaard worden, omdat zij niet innerlijk erkend worden.

Het is vanwege deze verborgenheid, dat in het Woord over Abraham en Izaäk vermeld wordt, dat zij hun echtgenoten in Gerar bij Abimelech hun zusters noemden.

Men zie verder wat eerder over hetzelfde onderwerp is gezegd en aangetoond, namelijk dat diegenen kunnen ontwijden die erkennen, niet echter degenen die niet erkennen, nog minder zij die niet weten, nrs. 593, 1008, 1010, 1059; welk gevaar ontstaat door de ontwijding van de heilige dingen en van het Woord, nrs. 571, 582; dat zij, die binnen de Kerk zijn, de heilige dingen kunnen ontwijden, maar niet zij die buiten de Kerk zijn, nr. 2051; dat er door de Heer in voorzien wordt, dat geen ontwijding plaatsvindt, nrs. 1001, 2426; dat de eredienst uiterlijk wordt, opdat de innerlijke eredienst niet ontwijd zal worden, nrs. 1327, 1328; dat men in onwetendheid wordt gehouden, opdat de waarheden van het geloof niet ontwijd worden, nrs. 301-303.

3399. Dat in de innerlijke zin ‘liggen bij een vrouw’ wil zeggen, het ware verderven en schenden, hier het Goddelijk ware – aangezien door de vrouw of Rebekka, als eerder aangetoond, het Goddelijk Ware wordt uitgebeeld – kan hieruit blijken, dat in het Woord door bijliggingen, echtbreuken en hoererijen niets anders wordt aangeduid dan ontaarding van het goede en vervalsingen van het ware, zoals in de nrs. 2466, 2729 werd aangetoond en wel om deze reden, omdat echtbreuken geheel en al tegen de echtelijke liefde indruisen en wel dermate dat zij er vernietigend op inwerken en de echtelijke liefde komt voort uit het huwelijk van het goede en het ware, nrs. 2508, 2618, 2727-2759, 3132.

Daarom worden die dingen die tegen het goede en ware indruisen of ze vernietigen, in het Woord echtbreuken genoemd.

Maar men moet weten, dat zij die van de geestelijke Kerk zijn, het goede niet dermate kunnen schenden dat zij het ontwijden, omdat zij het goede niet tot zover kunnen ontvangen, dat zij er net als de hemelsen, een innerlijke gewaarwording van hebben, maar dat zij wel het ware kunnen ontwijden, omdat zij dit kunnen erkennen.

Maar in de laatste tijd van de Kerk kunnen zij ook niet het ware erkennen, omdat dan bij hen een algemene ongelovigheid heerst ten aanzien van de Heer, over het leven na de dood en over de innerlijke mens; en een ongelovigheid die algemeen heerst, maakt dat de waarheden van het geloof niet innerlijk doordringen; het algemeen heersende stelt bij eenieder grenzen en verhindert dat dergelijke dingen dieper doordringen, zonder dat de mens er zelfs iets van weet en ook wanneer hij meent ze te geloven.

Maar degenen die het goede kunnen ontwijden, zijn van de hemelse Kerk, want zij kunnen dit wel ontvangen tot aan de innerlijke gewaarwording toe, zoals het ook heeft plaatsgevonden bij de mensen van voor de vloed, die daarom van alle anderen werden afgesloten en vastgehouden worden in een hel die gescheiden is van de hellen van de anderen, nrs. 1265-

1272; en dat de ontwijding van het goede niet langer zou plaatsvinden, wordt daarmee aangeduid, dat Jehovah, nadat Hij de mens uitgeworpen had, ‘cherubim deed wonen uit het oosten tegen de tuin van Eden en de vlam van het zich wendende zwaard, om te bewaren de weg van de boom des levens’, (Genesis 3:24) waarover de nrs. 308, 310.

3400. Dat de schuld het vergrijp is of de toerekening van zonde en van overtreding tegen het goede en ware, kan blijken uit die plaatsen in het Woord, waar de schuld wordt vermeld en ook beschreven, zoals bij Jesaja: *‘Jehovah wilde Hem verbrijzelen en Hij heeft Hem verzwakt; als gij Zijn ziel tot de schuld gesteld zult hebben, zo zal Hij zaad zien; Hij zal de dagen verlengen en de wil van Jehovah zal door Zijn hand gedijen’*, (Jesaja 53:10); ten aanzien van de Heer; Zijn ziel tot de schuld stellen, staat voor de Hem aangerekende zonde, dus voor het vergrijp door hen, die Hem haatten; niet dat Hij iets van zonde op Zichzelf overdroeg om het weg te nemen.

Bij Ezechiël: *‘Door het bloed, dat gij vergoten hebt, zijt gij schuldig geworden en door uw afgoden, die gij gemaakt hebt, hebt gij u verontreinigd’*, (Ezechiël 22:4); bloed vergieten staat voor het goede geweld aandoen, nrs. 374, 376, 1005, vandaar schuld.

Bij David: *‘Die de rechtvaardige haten, zullen schuld hebben; Jehovah verlost de ziel van Zijn knechten; en allen, die op Hem vertrouwen, zullen ook geen schuld hebben’*, (Psalm 34:22,23); dus staat de schuld voor elke zonde die blijft; de scheiding daarvan door middel van het goede door de Heer, is de verlossing, die ook werd uitgebeeld door de verzoening door de priester, wanneer zij het schuldoffer offerden, waarover, (Leviticus 5:1-19; 6:1-7; 7:1-10; 19:20-22; Numeri 5:1-8), waar ook de soorten van schuld worden opgesomd, te weten: de stem der vervloeking gehoord te hebben en die niet te hebben aangegeven; iets onreins aangeroerd te hebben; gezworen te hebben om boos te doen; bij vergissing gezondigd te hebben ten aanzien van de Goddelijke dingen van Jehovah; een van die dingen gedaan te hebben, die geboden waren niet te doen; de naaste geweigerd te hebben datgene wat hij in bewaring gegeven had; gevonden te hebben wat verloren was en leugenachtig ontkend en gezworen te hebben; gelegen te hebben bij een vrouw die een dienstmaagd is, door een man in dienst genomen, niet gelost, noch vrij gegeven; van alle zonden begaan te hebben tegen de mens, overtredende de overtreding tegen Jehovah.

3401. Dat de woorden ‘en Abimelech gebod het ganse volk, zeggende’ het besluit betekenen, blijkt uit de betekenis van gebieden, namelijk een besluit uitvaardigen; uit de uitbeelding van Abimelech, namelijk diegenen die in de leer van het geloof zijn, waarover nr. 3392; en in de hoogste zin de Heer, nr. 3393; en uit de betekenis van het volk, te weten diegenen die van de geestelijke Kerk zijn, waarover nr. 3398; hieruit blijkt duidelijk, dat de woorden ‘Abimelech gebod het ganse volk’ het door de Heer uitgevaardigde besluit in de geestelijke Kerk betekenen; het besluit zelf is dat wat volgt, namelijk dat het Goddelijk Ware en het Goddelijk Goede niet geopend mogen worden en dat men tot daaraan toe niet met het geloof mag naderen, vanwege het gevaar van de eeuwige verdoemenis, wanneer zij ontwijd zouden worden; hierover wordt nu in het volgende gehandeld.

3402. Dat de woorden ‘zo wie deze man en zijn vrouw aanroert, stervende zal hij sterven’ betekenen, dat het Goddelijk Ware en het Goddelijk Goede niet geopend mogen worden en dat men tot daaraan toe niet met het geloof mag naderen, vanwege het gevaar van de eeuwige verdoemenis, wanneer zij ontwijd zouden worden, blijkt uit de betekenis van ‘deze man en zijn vrouw aanroeren’, namelijk tot het Goddelijk Ware en het Goddelijk Goede naderen, die worden uitgebeeld door Izaäk en Rebekka; het ware wordt hier in de eerste plaats genoemd en het goede op de tweede, omdat er gehandeld wordt over hen die in de geestelijke Kerk zijn en die het ware kunnen schenden, ja zelfs ontwijden, echter niet het goede en aangezien dit zo is, wordt er gezegd ‘man en vrouw’ zie de nrs. 915, 2517; en uit de betekenis van ‘stervende

sterven' namelijk de eeuwige verdoemenis, die de geestelijke dood is, hier vanwege de ontwijding, waarover gehandeld wordt.

Dat het krachtens de Voorzienigheid van de Heer is, dat niemand in het goede en ware wordt toegelaten – dat wil zeggen in de erkenning en de aandoening daarvan – verder dan hij daarin kan blijven, vanwege het gevaar van de eeuwige verdoemenis, zie nr. 3398.

Het is met het goede en ware – zoals herhaaldelijk eerder gezegd en aangetoond – zo gesteld, dat zij zichzelf bij de mens naar binnen terugtrekken, voor zoveel deze in het boze en valse is; derhalve, dat de engelen die uit de hemel bij hem zijn voor evenzoveel terugwijken en de duivelse geesten, die door de hel bij hem zijn, voor evenzoveel naderen; en zo is het ook omgekeerd.

De verwijdering van het goede en ware, dus van de engelen, van de mens die in het boze en valse is, vertoont zich niet aan hem, want hij is dan in de overreding, dat het boze het goede is en het valse het ware en dit vanwege hun aandoening en de daaruit voortvloeiende verlustiging; wanneer hij in deze staat is, kan hij op geen enkele wijze weten dat het goede en ware van hem verwijderd is.

Er wordt dan gezegd dat het goede en het ware, of de engelen, van de mens verwijderd worden, wanneer hij niet door hen wordt aangedaan, dat wil zeggen, wanneer zij hem niet langer behagen, maar wanneer hij in tegendeel door de dingen wordt aangedaan die tot de eigen- en wereldliefde behoren, dat wil zeggen, wanneer alleen deze hem behagen.

Het goede en ware weten of in het geheugen dragen en ze op de lippen hebben, is niet het goede en ware hebben, maar er van harte door te worden aangedaan; evenmin heeft iemand het goede en het ware, wanneer hij daardoor wordt aangedaan om er roem en rijkdom door te verwerven; dan wordt hij niet daardoor, maar door de eer en het gewin aangedaan en maakt hij de goedheden en waarheden tot middelen om die roem en rijkdom te verkrijgen.

In het andere leven worden bij zulke mensen de goedheden en waarheden, die zij geweten en zelfs gepredikt hebben, weggenomen, maar de eigen- en wereldliefde, waaruit hun leven bestond, blijft.

Hieruit kan blijken, hoe het gesteld is met het goede en het ware, namelijk, dat het aan niemand is toegestaan, ze met aandoening en geloof te naderen, wanneer hij niet van dien aard is, dat hij daarin kan blijven tot aan het einde van zijn leven; diegenen echter die ontwijden, kunnen er niet van afgehouden worden.

3403. vers 12-14. *En Izaäk zaaide in dat land en hij vond in dat jaar honderd maten en Jehovah zegende hem.*

En de man groeide en hij ging gaande en groeiende, totdat hij zeer groot geworden was.

En hij had verwerving van kleinvee en verwerving van grootvee en veel dienstvolk en de Filistijnen benijdden hem.

Izaäk zaaide in dat land, betekent de aan het redelijke verschijnende innerlijke waarheden, die van de Heer uitgaan; en hij vond in dat jaar honderd maten, betekent overvloed; en Jehovah zegende hem, betekent ten aanzien van het goede van de liefde daarin; en de man groeide en hij ging gaande en groeiende, totdat hij zeer groot geworden was, betekent de aanwassing; en hij had verwerving van kleinvee en verwerving van grootvee, betekent ten aanzien van het innerlijk goede en ten aanzien van het uiterlijk goede; en veel dienstvolk betekent het daaruit voortvloeiende ware; en de Filistijnen benijdden hem, betekent, dat zij, die alleen in de wetenschap van de erkentissen waren, niet begrepen.

3404. Dat de woorden 'Izaäk zaaide in dat land' de aan het redelijke verschijnende innerlijke waarheden betekenen die van de Heer uitgaan, blijkt uit de betekenis van zaaien, namelijk in de hoogste zin het Goddelijk Ware dat uitgaat van de Heer, die de Zaaier is, nr. 3038 en in de innerlijke zin het ware en goede bij de mens, die daaruit voortkomen, nr. 3373; en uit de

betekenis van het land, namelijk de redelijke dingen, die, door het Goddelijke verlicht, de schijnbaarheden van het ware zijn, nr. 3368, of wat hetzelfde is, de aan het redelijke verschijnende innerlijke waarheden die van de Heer uitgaan; en deze schijnbaarheden of deze waarheden zijn van een hogere graad, want tot aan vers 14 wordt in de innerlijke zin hierover gehandeld.

In deze schijnbaarheden van het ware zijn de engelen en zij zijn van dien aard, dat zij de bevatting van de mens, zolang deze in de wereld leeft, onmetelijk ver te boven gaan. Opdat het nog duidelijker zal uitkomen, wat schijnbaarheden van het ware zijn, kan ook het volgende tot voorbeeld dienen: het is bekend, dat het Goddelijke oneindig is ten aanzien van het Zijn en eeuwig ten aanzien van het Bestaan en dat het eindige niet in staat is het oneindige te begrijpen, evenmin zelfs het eeuwige, want het eeuwige is het oneindige ten aanzien van het Bestaan; en daar het Goddelijke zelf oneindig en eeuwig is, zijn ook alle dingen die van het Goddelijke uitgaan, oneindig en ook eeuwig, en omdat zij oneindig zijn, kunnen ze nooit door de engelen worden gevat, aangezien deze eindig zijn, als gevolg daarvan vertonen zich de dingen, die oneindig en eeuwig zijn, voor hen in schijnbaarheden, die eindig zijn, maar toch in zulke schijnbaarheden die in de verste verte boven de sfeer van de bevatting van de mens liggen; zo kan bijvoorbeeld de mens nooit enige voorstelling van het eeuwige hebben dan alleen een aan de tijd ontleende voorstelling en daar hij dit niet kan, kan hij niet begrijpen wat van eeuwigheid aan is, dus wat het Goddelijke was vóór de tijd of voordat de wereld geschapen werd; en zolang er in zijn denken iets van een aan de tijd ontleende voorstelling is, kan hij wel niet anders dan, wanneer hij daarover nadenkt, in dwalingen vallen, waaraan hij niet onttrokken kan worden; maar aan de engelen die niet in de voorstelling van de tijd zijn, maar in de voorstelling van de staat, wordt dit ten duidelijkste te gewaarworden gegeven, want voor hen is het eeuwige niet het eeuwige van de tijd, maar het eeuwige van de staat, zonder de voorstelling van de tijd.

Hieruit blijkt duidelijk in welke schijnbaarheden de engelen zijn bij de mens en hoezeer hun schijnbaarheden de schijnbaarheden, vergeleken bij die tot de mens behoren, te boven gaan; want de mens kan ook zelfs niet een enkel kleinste deeltje van een gedachte hebben zonder enig aan tijd en ruimte ontleend element, terwijl de engelen niets daaraan ontlenen, maar in plaats daarvan aan de staat ten aanzien van het 'zijn' en ten aanzien van het 'bestaan'.

Uit dit weinige kan blijken, van welke aard de schijnbaarheden van het ware zijn waarover hier wordt gehandeld en die van een hogere graad zijn.

In wat volgt wordt in volgorde gehandeld over de schijnbaarheden van het ware van een lagere graad, die ook aan het menselijk geslacht zijn aangepast.

3405. Dat de woorden 'en hij vond in dat jaar honderd maten' de overvloed betekenen, blijkt uit de betekenis van het jaar, namelijk de volledige staat, waarover wordt gehandeld, nrs. 487, 488, 493, 893; uit de betekenis van honderd, namelijk het vele en het volle, waarover nr. 2636; en uit de betekenis van de maat, namelijk de staat van iets ten aanzien van het ware, waarover nr. 3104; deze dingen samengevat in één begrip, betekenen de overvloed van het ware.

In de hoogste zin wordt hier, zoals in de overige dingen, over de Heer gehandeld, namelijk dat ook Hij in de schijnbaarheden van het ware verkeerde, toen Hij in het moederlijk menselijke was, maar dat Hij, zoals Hij dit menselijke uittrok, ook de schijnbaarheden aflegde en het oneindige en eeuwige Goddelijke zelf aantrok; maar in de innerlijke of betrekkelijke zin wordt gehandeld over de schijnbaarheden van hogere graden, die zoals gezegd bij de engelen zijn; de overvloed ervan wordt daarmee aangeduid, dat hij in dat jaar honderd maten vond. Het is met de schijnbaarheden van het ware of met de van het Goddelijke uitgaande, waarheden zo gesteld, dat die welke van een hogere graden zijn, in overvloed en volmaaktheid die van lagere graden onmetelijk te boven gaan, want myriaden, ja myriaden van myriaden dingen die onderscheiden worden waargenomen door hen die in een hogere

graad zijn, verschijnen slechts als een enkele zaak bij hen die in een lagere graad zijn, want de lagere dingen zijn niets anders dan samenstellingen van hogere dingen, zoals men kan opmaken uit het geheugen bij de mens, waarvan het innerlijke, omdat het in een hogere graad is, zo onmetelijk uitmunt boven het uiterlijke, dat in een lagere graad is, zie de nrs. 2473, 2447.

Hieruit kan blijken in welke wijsheid de engelen zijn, vergeleken met de mens; ook zijn de engelen van de derde hemel in de vierde graad boven de mens; daarom kan over deze wijsheid in tegenwoordigheid van de mens niets anders gezegd worden, dan dat zij onbegrijpelijk, ja zelfs onuitsprekelijk is.

3406. Dat de woorden ‘en Jehovah zegende hem’ betekenen, ten aanzien van het goede van de liefde daarin, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, namelijk verrijkt worden met al het hemels en geestelijk goede, waarover de nrs. 981, 1731, 2846; dus ‘door Jehovah gezegend worden’ wil zeggen, verrijkt worden met het hemels goede dat van de liefde is, want Jehovah is het Zijn zelf van de liefde of van het goede, nr. 1735; daarom wordt daar, waar over het goede gehandeld wordt, Jehovah genoemd, maar daar waar over het ware wordt gehandeld, wordt God genoemd, nrs. 2586, 2769.

3407. Dat de woorden ‘en de man groeide en hij ging gaande en groeiende, totdat hij zeer groot geworden was’ de aanwassing betekenen, blijkt uit de betekenis van groeien, van gaande gaan en van zeer groot worden, namelijk de aanwassing van het goede en ware in hun volgorde, namelijk van het ware naar het goede en van het goede naar het ware.

3408. Dat de woorden ‘en hij had verwerving van kleinvee en verwerving van grootvee’ betekenen, ten aanzien van het innerlijke goede en ten aanzien van het uiterlijk goede, blijkt uit de betekenis van kleinvee, namelijk het innerlijk of redelijk goede, nrs. 343, 2566; en uit de betekenis van grootvee, namelijk het uiterlijk of natuurlijk goede, waarover nr. 2566. Het natuurlijk goede, dat door grootvee wordt aangeduid, is niet dat wat de mens is aangeboren, maar wat verworven wordt door erkentissen van het ware, verbonden met de aandoening van het goede; want het natuurlijk goede dat met de mens geboren wordt, is in zichzelf slechts iets dierlijks, want het bestaat ook bij de dieren; maar het natuurlijk goede, dat verworven wordt of dat de mens van de Heer gegeven wordt, heeft het geestelijke in zich, zodat dit eigenlijk het geestelijk goede in het natuurlijke is. Dit goede is het eigenlijke menselijk natuurlijk goede, terwijl het andere, namelijk dat, wat aangeboren is, hoewel het als goed verschijnt, toch niet goed is, ja zelfs boos kan zijn, want het kan ook valsheden ontvangen en geloven dat datgene goed is, wat boos is; dergelijk natuurlijk goede bestaat bij de naties van het allerslechtste leven en geloof.

3409. Dat de woorden ‘en veel dienstvolk’ het daaruit voortvloeiende ware betekenen, blijkt uit de betekenis van het dienstvolk, namelijk al wat beneden is, wat ondergeschikt is en wat gehoorzaamt, waarover de nrs. 1713, 2541, 3019, 3020, dus het ware, omdat dit uit het goede is en het goede dient; hierover is eerder reeds veel gehandeld.

3410. Dat de woorden ‘De Filistijnen benijdden hem’ betekenen, dat zij, die alleen in de wetenschap van de erkentissen waren, niet begrepen, blijkt uit de betekenis van benijden, namelijk hier ‘niet begrijpen’, zoals duidelijk blijkt uit hetgeen volgt; en uit de betekenis van Filistea, namelijk de wetenschap van de erkentissen, dus betekenen de Filistijnen degenen die in de wetenschap van de erkentissen zijn, waarover de nrs. 1197, 1198.

3411. vers 15-17. *En al de putten, die de knechten van zijn vader, in de dagen van zijn vader Abraham, gegraven hadden, die stopten de Filistijnen en vulden dezelve met stof. En Abimelech zei tot Izaäk: Ga heen van met ons, want gij zijt veel machtiger dan wij. En Izaäk ging van daar en hij legerde zich in het dal van Gerar en woonde aldaar.*

Al de putten die de knechten van zijn vader, in de dagen van zijn vader Abraham, gegraven hadden, die stopten de Filistijnen, betekent dat zij die in de wetenschap van de erkentissen waren, de van het Goddelijke uitgaande innerlijke waarheden niet wilden weten en ze dus in vergetelheid brachten; en vulden dezelve met stof, betekent door middel van aardse dingen; en Abimelech zei tot Izaäk, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer ten aanzien van de leer; ga heen van met ons, want gij zijt veel machtiger dan wij, betekent, dat zij ze niet konden verdragen, vanwege het daarin gelegen Goddelijke; en Izaäk ging van daar, betekent, dat de Heer de innerlijke leerstellige dingen verliet; en hij legerde zich in het dal van Gerar en woonde aldaar, betekent dat Hij Zich richtte tot de lagere redelijke dingen of van de innerlijke schijnbaarheden tot de uiterlijke.

3412. Dat de woorden ‘Al de putten die de knechten van zijn vader, in de dagen van zijn vader, gegraven hadden, die stopten de Filistijnen’ betekenen, dat zij die in de wetenschap van de erkentissen waren, de, van het Goddelijke uitgaande, innerlijke waarheden niet wilden weten en ze zo dus in vergetelheid brachten, blijkt uit de betekenis van de putten, namelijk de waarheden, waarover de nrs. 2702, 3096; hier, de van het Goddelijke uitgaande innerlijke waarheden, omdat de putten – waardoor de waarheden worden aangeduid – heten gegraven te zijn door de knechten van zijn vader, in de dagen van zijn vader Abraham, want door Abraham wordt het Goddelijke Zelf van de Heer uitgebeeld, nrs. 2011, 2833, 2836, 3251, 3305 aan het einde; uit de betekenis van verstoppen, namelijk niet willen weten en dus zo in de vergetelheid brengen; en uit de uitbeelding van de Filistijnen, te weten diegenen, die alleen in de wetenschap van de erkentissen zijn, waarover de nrs. 1197, 1198.

Er wordt nu gehandeld over de schijnbaarheden van het ware van een lagere graad, waarin diegenen kunnen zijn, die in de wetenschap van de erkentissen zijn en hier onder de Filistijnen worden verstaan.

Met de van het Goddelijke uitgaande innerlijke waarheden en die in vergetelheid gebracht worden door hen die Filistijnen worden genoemd, is het als volgt gesteld: in de Oude Kerk en daarna, werden diegenen Filistijnen genoemd, die weinig het leven betrachtten, maar veel de leer en in de loop van de tijd ook de dingen verwierpen die van het leven zijn en die dingen als het wezenlijke van de Kerk erkenden die tot het geloof behoren, dat zij van het leven scheidden; en dus diegenen die de leerstellige dingen van de naastenliefde, die in de Oude Kerk het al van de leer waren, te niet deden en ze zo dus aan de vergetelheid prijsgaven, terwijl zij in de plaats daarvan veel ophef maakten van de leerstellige dingen van het geloof en daarin de hele godsdienstigheid stelden; en aangezien zij zo van het leven, dat van de naastenliefde is, of van de naastenliefde die van het leven is, afweken, werden zij meer dan de anderen ‘met de voorhuid behepten’ genoemd; want door de met de voorhuid behepten worden diegenen aangeduid, die niet in de naastenliefde waren, hoezeer zij ook in de leerstellige dingen mochten zijn, nr. 2049 aan het einde.

Zulke mensen die van de naastenliefde afweken, verwijderden zich ook van de wijsheid en het inzicht; want niemand kan wijs zijn en verstaan wat het ware is, tenzij hij in het goede is, dat wil zeggen in de naastenliefde, want al het ware is vanuit het goede en beoogt het goede; zo kunnen zij dus die zonder het goede zijn, het ware niet verstaan en willen het zelfs niet eens weten.

Bij zulke mensen verschijnt in het andere leven, wanneer zij ver van de hemel zijn, soms een sneeuwachtig licht, maar dit licht is als het licht in de winter, dat, omdat het zonder warmte is, niets bevrucht; vandaar dan ook, dat het licht van hen, wanneer zij de hemel naderen, in louter

duisternis wordt verandert en ook hun gemoed in iets dergelijks, dat wil zeggen, in stompzinnigheid.

Hieruit kan nu blijken, wat het wil zeggen, dat zij, die alleen in de wetenschap van de erkenningen zijn, de van het Goddelijke uitgaande innerlijke waarheden niet willen weten en ze dus zo in vergetelheid brengen.

3413. Dat de woorden ‘en vulden dezelve met stof’ beteken, door aardse dingen, dat wil zeggen, door eigenliefde en liefde voor gewin, blijkt uit de betekenis van het stof, namelijk datgene wat van dien aard is, nr. 249.

De zin is deze, dat zij, die Filistijnen worden genoemd, dat wil zeggen, die niet in het leven maar in de leer zijn, de innerlijke waarheden in vergetelheid brengen door aardse liefden, te weten de eigenliefde en de liefde tot gewin; vanwege deze liefden werden zij ‘onbesnedenen’ genoemd, nrs. 2039, 2044, 2056, 2632; want zij die in deze liefden zijn, kunnen niet anders dan de putten van Abraham met stof vullen, dat wil zeggen, de innerlijke waarheden van het Woord in vergetelheid brengen door aardse dingen; want vanwege deze liefden kunnen zij geenszins de geestelijke dingen zien, dat wil zeggen, die dingen die tot het van de Heer uitgaande licht van het ware behoren; want deze liefden voeren duisternis binnen en deze duisternis blust dit licht uit; want, als eerder in nr. 3412 gezegd, worden zij, die in de wetenschap alleen zijn en niet in het leven zijn, bij de nadering van het van de Heer uitgaande licht van het ware, geheel en al verduisterd en stompzinnig, ja zelfs worden zij van zo’n aard, dat zij vertoornd worden en op alle mogelijke manieren de waarheden trachten te verstrooien; want de eigenliefde en de liefde tot gewin is van die aard, dat zij niet duldt, dat iets van het ware, dat van het Goddelijke uitgaat, haar nabij komt; niettemin kunnen zulke mensen er zich op beroemen en daarmee pronken, dat zij de waarheden weten, ja zelfs prediken zij die met een soort van ijver, maar het zijn de vuren van die liefden die hen ontsteken en aandrijven en de ijver is er slechts de gloed van; wat genoegzaam hieruit kan blijken, dat zij met een dergelijke ijver of gloed tegen hun eigenlijke leven zelf kunnen prediken.

Dit zijn de aardse dingen waarmee het Woord zelf, dat de fontein van al het ware is, verstopt wordt.

3414. Dat de woorden ‘en Abimelech zei tot Izaäk’ de innerlijke gewaarwording van de Heer ten aanzien van deze leer beteken, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover vaak eerder; uit de uitbeelding van Abimelech, hier van de koning van de Filistijnen, namelijk deze leer, waarover de nrs. 3365, 3391; en uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Redelijke.

3415. Dat de woorden ‘ga heen van met ons, want gij zijt veel machtiger dan wij’ beteken dat zij ze niet konden verdragen, vanwege het daarin gelegen Goddelijke, kan blijken uit de betekenis van ‘heengaan van met ons’ namelijk de tegenwoordigheid niet verdragen en uit de betekenis van ‘veel machtiger zijn’, namelijk vanwege de overvloed, hier vanwege het Goddelijke dat in de innerlijke waarheden is.

Dat zij, die Filistijnen worden genoemd, de tegenwoordigheid van het goede, dus de tegenwoordigheid van het Goddelijke niet kunnen verdragen, zie eerder in nr. 3413.

3416. Dat de woorden ‘en Izaäk ging van daar’ beteken, dat de Heer de innerlijke waarheden verliet, blijkt uit de betekenis van ‘van daar gaan’ namelijk verlaten, omdat daarover gehandeld wordt; en uit de uitbeelding van Izaäk, te weten de Heer ten aanzien van het Goddelijk Redelijke.

Dat de Heer de innerlijke waarheden verlaat, betekent, dat Hij ze voor hen niet opent; want er zijn overal in het Woord innerlijke waarheden, maar diegenen die in de wetenschap van de erkenningen zijn en niet tevens in het leven, zien, wanneer zij het Woord lezen, deze

waarheden zelfs niet eens, zoals hieruit kan blijken, dat zij die het wezenlijke van de zaligheid in het geloof stellen, zelfs niet eens acht geven op de dingen die de Heer zo vaak over de liefde en de naastenliefde gesproken heeft, nrs. 1017, 2373; en diegenen die er aandacht aan schenken, noemen haar ‘vruchten des geloofs’ die zij op de volgende wijze onderscheiden, ja zelfs scheiden van de naastenliefde, waarvan zij de aard niet kennen; zo verschijnen voor hen de achterzijden van het Woord, maar niet de voorzijden, dat wil zeggen, de uiterlijke dingen en niet de innerlijke; en de achterzijden of de uiterlijke dingen zien, zonder de voorzijden of de innerlijke dingen, is niets van het Goddelijke zien.

Dit is het wat daarmee wordt bedoeld, dat de Heer de innerlijke waarheden verliet, wat daarmee wordt aangeduid, dat Izaäk van daar ging; niet dat de Heer hen verlaat, maar het zijn zij, die zich van de Heer verwijderden, omdat zij zich van de dingen verwijderden die van het leven zijn.

3417. Dat de woorden ‘en hij legerde zich in het dal van Gerar en woonde aldaar’ betekenen, dat Hij zich richtte tot de lagere redelijke dingen of van de innerlijke schijnbaarheden tot de uiterlijke, blijkt uit de betekenis van zich legeren, namelijk in orde stellen; uit de betekenis van het dal van Gerar, namelijk de lagere redelijke dingen of de uiterlijke schijnbaarheden van het ware, want het dal betekent de lagere dingen, of wat hetzelfde is, de uiterlijke dingen, nr. 1723 en Gerar die dingen die van het geloof zijn, dus die tot het ware behoren, nrs. 1209, 2504, 3365, 3384, 3385; en uit de betekenis van wonen, namelijk zijn en leven, waarover nr. 3384.

Hieruit nu blijkt duidelijk, dat ‘hij legerde zich in het dal van Gerar en woonde aldaar’ betekent, dat de Heer de waarheden schikte, opdat zij ook geschikt waren voor de bevassing en de aard van diegenen die niet zozeer in het leven, maar in de leerstellige dingen van het geloof zijn, zoals blijken kan uit het Woord, waar de waarheden ook zo zijn.

Een voorbeeld: degenen die in de leerstellige dingen zijn en niet zozeer in het leven ernaar, weten niet beter, of het hemelse rijk is gelijk aan de koninkrijken op aarde en wel hierin, dat men groot wordt door over anderen te heersen; de daaruit voortvloeiende verlustiging is de enige verlustiging die zij kennen en die zij verkiezen boven elke andere verlustiging; en daarom sprak de Heer ook in het Woord volgens deze schijn, zoals bij Mattheüs: ‘*Zo wie doet en leert, die zal groot genoemd worden in het koninkrijk der hemelen*’, (Mattheüs 5:19) en bij David: ‘*Ik heb gezegd: Gij zijt goden en gij zijt allen zonen des Allerhoogste*’, (Psalm 82:6; Johannes 10:34,35); en aangezien de discipelen zelf in het begin evenmin een andere mening hadden over het hemelse rijk, dan een van grootheid en voorrang, zoals op aarde, zie, (Mattheüs 18:1; Markus 9:34; Lukas 9:46) en ook de voorstelling hadden te zitten aan de rechter- en linkerzijde van de Koning, (Mattheüs 20:20,21,24; Markus 10:37) daarom antwoordde de Heer ook overeenkomstig hun bevassing en tevens overeenkomstig hun gemoedsaard, toen Hij zei, toen er een twist ontstond, wie van hen de meeste zou zijn: ‘*Gij zult eten en drinken aan Mijn tafel en Mijn koninkrijk; en gij zult zitten op tronen, oordelende de twaalf geslachten Israëls*’, (Lukas 22:24,30; Mattheüs 19:28), want toen wisten zij niet dat de hemelse verlustiging niet de verlustiging van grootheid en voorrang was, maar de verlustiging van de vernedering en van de aandoening om anderen te dienen, dus niet om de grootste, maar om de kleinste te willen zijn, zoals de Heer leert bij Lukas: ‘*Die de kleinste onder u allen is, die zal groot zijn*’, (Lukas 9:48).

Derhalve kunnen degenen die in de wetenschap van de erkenningen zijn en niet in het leven van de naastenliefde, niet weten dat er een andere verlustiging bestaat dan die welke voortspuit uit de voorrang; en daar deze de enige verlustiging is die hun gemoed in beslag neemt en het al van hun leven uitmaakt, verkeren zij in volslagen onwetendheid omtrent de hemelse verlustiging die voortspuit uit vernedering en de aandoening om anderen te dienen, dat wil zeggen, omtrent de verlustiging van de liefde tot de Heer en van de naastenliefde jegens de naaste en dus omtrent de zaligheid en het geluk die daaruit voortvloeien.

Dit is de reden dat de Heer in aanpassing aan hun gebrekkigheid sprak, opdat zij op die wijze konden worden aangespoord en ingeleid tot het goede en tot leren, onderwijzen en doen; niettemin leert Hij, wat de grootheid en wat de voorrang in de hemel is, zoals in, (Mattheüs: 19:30; 20:16,25-28; Markus 10:31,42-45; Lukas 9:48; 13:30; 22:25-28). Deze en dergelijke dingen zijn schijnbaarheden van het ware van een lagere graad; immers men wordt in betrekkelijke zin groot, uitmuntend, machtig en overheersend, want één enkele engel is machtiger dan myriaden van helse geesten, maar niet uit zichzelf, maar uit de Heer; en hij heeft zoveel macht uit de Heer, als hij gelooft niets uit zichzelf te kunnen, dus de kleinste te zijn; en dit kan hij in zoverre geloven, als hij in de vernedering en in de aandoening is om anderen te dienen, dat wil zeggen, voor zoveel hij in het goede van de liefde tot de Heer en van de naastenliefde jegens de naaste is.

3418. vers 18. *En Izaäk keerde weder en groef de putten der wateren op die zij in de dagen van Abraham, zijn vader, gegraven hadden en de Filistijnen stopten die na de dood van Abraham; en hij noemde de namen ervan naar de namen waarmee zijn vader die genoemd had.*

Izaäk keerde weder en groef de putten der wateren op die zij in de dagen van Abraham, zijn vader, gegraven hadden, betekent dat de Heer die waarheden opende, die bij de Ouden waren; en de Filistijnen stopten die na de dood van Abraham, betekent, dat degenen, die alleen in de wetenschap van de erkentissen waren, deze waarheden loochenden; en hij noemde de namen ervan, betekent de hoedanigheid ervan; zoals de namen waarmee zijn vader die genoemd had, betekent de aanduidingen van het ware.

3419. Dat de woorden ‘Izaäk keerde weder en groef de putten der wateren op die zij in de dagen van Abraham, zijn vader, gegraven hadden’, betekenen, dat de Heer die waarheden opende die bij de Ouden waren, blijkt uit de betekenis van Izaäk, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Redelijke, waarover eerder; uit de betekenis van wederkeren en opgraven, namelijk opnieuw openen; uit de betekenis van putten der wateren, namelijk de waarheden van de erkentissen – dat putten waarheden zijn, zie de nrs. 2702, 3096; en dat wateren erkentissen zijn, de nrs. 28, 2702, 3058 – en uit de betekenis van de dagen van Abraham, zijn vader, namelijk de voorafgaande tijd en staat ten aanzien van de waarheden, die worden aangeduid met de putten die zij toen groeven en die dus bij de Ouden waren – dat de dagen de tijd en de staat zijn, zie de nrs. 23, 487, 488, 493, 893.

Wanneer de dagen de staat betekenen, wordt door Abraham de vader het Goddelijke Zelf van de Heer uitgebeeld, voordat Hij daaraan het Menselijke had toegevoegd, zie de nrs. 2833, 2836, 3251; wanneer zij de tijd betekenen, worden door Abraham de vader, de goedheden en waarheden aangeduid, die van het Goddelijke van de Heer uitgingen, voordat Hij daaraan het Menselijke had toegevoegd, dus de goedheden en waarheden die bij de Ouden waren.

De waarheden die bij de Ouden waren, zijn heden ten dage geheel en al in vergetelheid geraakt en wel dermate dat nauwelijks iemand weet, dat zij bestaan hebben en dat zij andere hebben kunnen zijn dan die ook heden ten dage onderwezen worden, maar zij waren geheel en al andere: de Ouden hadden uitbeeldingen en aanduidingen van de hemelse en geestelijke dingen van het rijk van de Heer, dus van de Heer Zelf en degenen die ze verstonden, werden wijzen genoemd; en zij waren ook wijs, want zo konden zij met geesten en engelen spreken. Want wanneer de spraak van de engelen – die voor de mens onbegrijpelijk is omdat zij geestelijk en hemels is – neerdaalt tot de mens die in de natuurlijke sfeer is, valt zij in uitbeeldingen en aanduidingen, zoals die welke in het Woord zijn en vandaar komt het, dat het Woord een heilig Boek is; want het Goddelijke kan zich, opdat er volledige overeenstemming zal zijn, niet anders vertonen voor de natuurlijke mens.

En daar de Ouden in uitbeeldingen en aanduidingen van het rijk van de Heer waren, waarin niets dan de hemelse en geestelijke liefde is, hadden zij ook leerstellige dingen die enig en

alleen handelden over de Liefde tot God en over de Naastenliefde jegens de naaste en vanwege deze leerstellige dingen werden zij ook wijzen genoemd.

Door deze leerstellige dingen wisten zij dat de Heer in de wereld zou komen en dat Jehovah in Hem zou zijn en dat Hij het Menselijke in Hemzelf Goddelijk zou maken en zo het menselijk geslacht zou redden; hierdoor wisten zij ook, wat naastenliefde is, namelijk de aandoening om anderen te dienen zonder enig oogmerk op beloning; en wat de naaste is, jegens wie de naastenliefde betracht moet worden, namelijk allen in het heelal, maar toch eenieder met onderscheid.

Deze leerstellige dingen zijn heden ten dage geheel en al verloren gegaan en in de plaats daarvan staan leerstellige dingen van het geloof, waaraan de Ouden maar een betrekkelijke waarde hechtten.

Deze leerstellige dingen, namelijk de liefde tot de Heer en van de naastenliefde jegens de naaste, zijn heden ten dage verworpen, gedeeltelijk door hen die in het Woord Babyloniërs en Chaldeeën worden genoemd en gedeeltelijk door hen die Filistijnen worden genoemd en eveneens de Egyptenaren en zij zijn zo dermate verloren geraakt, dat er nauwelijks een spoor ervan is overgebleven.

Want wie weet heden ten dage wat naastenliefde is, zonder enig oogmerk op zichzelf en wars van alles wat ten eigen bate is; en wie weet wat de naaste is, namelijk eenieder met een onderscheid overeenkomstig de hoedanigheid en hoeveelheid van het goede bij hem, dus het goede zelf, dus in de hoogste zin de Heer Zelf, omdat Hij in het goede is en het goede van Hem komt; en dat het goede, dat niet van Hem komt, het goede niet is, hoezeer het ook zo mag schijnen.

En daar men niet weet wat naastenliefde en wat de naaste is, weet men niet wie degenen zijn, die in het Woord worden aangeduid met: de armen, de ellendigen, de nooddruftigen, de zieken, de hongerigen en de dorstigen, de verdrukten, de weduwen, de wezen, de gevangenen, de naakten, de vreemdelingen, de blinden, de doven, de kreupelen, de lammen en met dergelijken meer, terwijl toch de leerstellige dingen van de Ouden leerden, wie zij waren en tot welke klasse van de naaste en dus van de naastenliefde zij behoorden.

Het gehele Woord is, naar de zin van de letter, overeenkomstig deze leerstellige dingen geschreven en daarom kan hij die ze niet kent, nooit enige innerlijke zin van het Woord weten; zoals bij Jesaja: *'Is het niet brood te breken voor de hongerige en dat gij de verdreven armen in huis brengt; wanneer gij een naakte ziet, dat gij hem dekt en dat gij u voor uw vlees niet verbergt; dan zal uw licht voortbreken als de dageraad en uw genezing zal snellijk uitspruiten; en uw gerechtigheid zal voor u uit wandelen, de heerlijkheid van Jehovah zal u verzamelen'*, (Jesaja 58:7,8).

Wie de nadruk op de letterlijke zin legt, gelooft, dat als hij slechts brood aan de hongerige geeft, de verdreven, verdrukten of zwervers in huis neemt en de naakte dekt, hij daarom in de heerlijkheid van Jehovah of in de hemel komen zal, terwijl deze dingen alleen maar uiterlijk zijn en de goddelozen ook zo kunnen doen om eigen verdienste; maar door de hongerigen, verdrukten en naakten, worden diegenen aangeduid, die geestelijk van zo'n aard zijn, dus de verschillende staten van ellende waarin de mens is, die de naaste is, jegens wie de naastenliefde betracht moet worden.

Bij David: *'Die de verdrukten gericht doet, die de hongerigen brood geeft, Jehovah maakt de gebondenen los.*

Jehovah opent de blinden, Jehovah richt de gebogenen op, Jehovah heeft de rechtvaardigen lief, Jehovah bewaart de vreemdelingen, Hij houdt de wees en de weduwe staande', (Psalm 146:7-9); daar worden onder de verdrukten, hongerigen, gebondenen, blinden, gebogenen, vreemdelingen, wees en weduwe niet diegenen verstaan die vanwege het natuurlijke zo worden genoemd, maar degenen die van dien aard zijn ten aanzien van geestelijke dingen of ten aanzien van hun zielen.

Wie dezen waren en in welke staat en graad zij de naasten waren, dus welke naastenliefde aan hen betoond moest worden, leerden de leerstellige dingen van de Ouden; behalve deze plaatsen wordt er overal elders in het Oude Testament over gehandeld; want wanneer het Goddelijke neerdaalt in het natuurlijke bij de mens, valt het in zulke dingen, die werken van de naastenliefde zijn, met een onderscheid naar de geslachten en soorten.

Ook de Heer sprak op een dergelijke wijze, want Hij sprak vanuit het Goddelijke Zelf; zoals bij Mattheüs: *'De koning zal zeggen tot degenen aan Zijn rechterhand: Komt, gij gezegenden Mijns Vaders, bezit het koninkrijk, hetwelk u bereid is; want Ik ben hongerig geweest en gij hebt Mij te eten gegeven; Ik ben dorstig geweest en gij hebt Mij te drinken gegeven; Ik was een vreemdeling en gij hebt Mij geherbergd; Ik was naakt en gij hebt Mij gekleed; Ik ben krank geweest en gij hebt Mij bezocht; Ik was in de gevangenis en gij zijt tot Mij gekomen'*, (Mattheüs 25:34-36); door de hier opgesomde werken worden de algemene geslachten van naastenliefde aangeduid en in welke graad de goedheden of de goeden zijn, die de naasten zijn, jegens wie de naastenliefde moet worden betracht; en dat de Heer in de hoogste zin de Naaste is, want Hij zegt: Voor zoveel gij dit een van deze Mijn minste broeders gedaan hebt, zo hebt gij dat Mij gedaan', vers 40.

Uit dit weinige kan blijken, wat er bedoeld wordt met de waarheden bij de Ouden; maar dat deze waarheden door hen, die in de leerstellige dingen van het geloof zijn en niet in het leven van de naastenliefde, dat wil zeggen, door hen die in het Woord Filistijnen worden genoemd, geheel en al in vergetelheid zijn gebracht, wordt daarmee aangeduid, dat de Filistijnen na de dood van Abraham de putten hadden gestopt; hierover wordt nu gehandeld.

3420. Dat de woorden 'en de Filistijnen stopten diezelfde na de dood van Abraham' betekenen, dat zij die alleen in de wetenschap van de erkentissen waren, deze waarheden loochenden, blijkt uit de betekenis van toestoppen, namelijk niet willen weten en wat hetzelfde is, ontkennen, dus in vergetelheid brengen, waarover eerder in nr. 3412; en uit de uitbeelding van de Filistijnen, namelijk diegenen die alleen in de wetenschap van de erkentissen zijn, waarover de nrs. 1197, 1198, 3412, 3413.

In de wetenschap van de erkentissen zijn diegenen die in de leerstellige dingen van het geloof zijn en de waarheden van de erkentissen of de leerstellige dingen niet weten willen; de waarheden van de erkentissen of van de leerstellige dingen zijn die dingen die tot het leven behoren en de naastenliefde jegens de naaste en de liefde tot de Heer betreffen; de leer, waartoe deze leerstellige dingen en erkentissen behoren, leert ze slechts, wie dus leert wat gedaan moet worden en het niet doet, wil de waarheden niet weten, want zij druisen tegen zijn eigen leven in en de dingen die tegen zijn leven indruisen, loochent hij ook.

Hieruit komt het voort, dat de leerstellige dingen van de liefde en van de naastenliefde, die in de Oude Kerk het al van de leer waren, in vergetelheid zijn geraakt.

3421. Dat de woorden 'en hij noemde dezelve namen' de hoedanigheid ervan betekenen, blijkt uit de betekenis van namen noemen, namelijk de hoedanigheid, waarover de nrs. 144,145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3237; en aangezien de namen of de naam noemen de hoedanigheid is, betekent noemen zonder dat de naam wordt vermeld, in de innerlijke zin van het Woord 'van dien aard zijn', zoals bij Jesaja: *'Hoort dit, gij huis van Jakob, die genoemd worden met de naam van Israël en uit de wateren van Jehudah voortgekomen zijn; want van de stad der heiligheid worden zij genoemd en zij steunen op de God Israëls'*, (Jesaja 48:1,2) waar 'van de stad der heiligheid genoemd worden' staat voor: van dien aard zijn.

En bij Lukas: *'Zie, gij zult ontvangen in de baarmoeder en een zoon baren en gij zult Zijn naam heten Jezus.*

Deze zal groot zijn en de Zoon des Allerhoogsten genaamd worden', (Lukas 1:31,32); de Zoon des Allerhoogste genaamd worden, staat voor: Zijn.

3422. Dat de woorden ‘zoals de namen, waarmee zijn vader die genoemd had’ de aanduidingen van het ware betekenen, blijkt hieruit, dat de namen die in de oude tijden aan personen, plaatsen en dingen gegeven werden, alle van aanduidende aard waren, zie de nrs. 340, 1946, 2643; zo waren de namen dus, die aan fontein en putten gegeven werden, aanduidend voor die dingen, die toen in die oude tijden, onder fontein en putten werden verstaan en dat deze dingen tot het ware behoorden, werd in de nrs. 2702, 3096 aangetoond. En aangezien de namen van aanduidende aard waren, wordt door de naam en door ‘met de naam noemen’ ook in het algemeen aangeduid de hoedanigheid òf van een ding òf van een staat, zoals eerder in nr. 3421 werd gezegd.

En aangezien dit zo is, wordt door namen in het Woord, in de innerlijke zin ervan, niet de een of andere persoon of natie of enig koninkrijk of enige stad aangeduid, maar overal een ding. Eenieder kan tot de slotsom komen, dat hier door de putten iets hemels wordt aangeduid, want wanneer dit niet het geval was, zou de vermelding van zoveel bijzonderheden over de putten, het Goddelijke Woord onwaardig zijn, want het zou van geen enkele nut zijn ze te weten, zo bijvoorbeeld dat de Filistijnen de putten dichtstopten, die de knechten van Abraham hadden gegraven; dat Izaäk ze weer opgroef en dat hij deze de namen noemde zoals de vroegere namen; en daarna dat de knechten van Izaäk een put groeven in het dal, waarover de herders twistten; en daarna een andere, waarover niet getwist werd; en dan nog een andere; en tenslotte, dat zij Izaäk boodschappen over een nieuwe put, vers 15,18-22,25,32,33; maar het hemelse, dat door deze putten wordt aangeduid, blijkt nu duidelijk uit de innerlijke zin.

3423. vers 19-21. *En de knechten van Izaäk groeven in het dal en zij vonden daar een put van levende wateren.*

En de herders van Gerar twistten met Izaäks herders, zeggende: De wateren zijn onze; en hij noemde de naam van de put Esek, omdat zij met hem gegeven hadden.

En zij groeven een andere put en zij twistten ook over die; en hij noemde de naam ervan Sithnah.

De knechten van Izaäk groeven in het dal en zij vonden daar een put van levende wateren, betekent het Woord ten aanzien van de letterlijke zin, waarin de innerlijke zin is; en de herders van Gerar twistten met Izaäks herders, betekent dat zij die onderwijzen, daarin niet iets dergelijks zagen, omdat het tegenovergestelde zaken schijnen; de wateren zijn onze, betekent dat zij in het ware zijn; en hij noemde de naam van de put Esek, omdat zij met hem gegeven hadden, betekent ontkenning met als oorzaak deze dingen, namelijk tegen hen en met verschillende andere oorzaken, en zij groeven een andere put en zij twistten ook over die, betekent de innerlijke zin of deze bestaat; en hij noemde de naam ervan Sithnah, betekent hun hoedanigheid.

3424. Dat de woorden ‘de knechten van Izaäk groeven in het dal en zij vonden daar een put van levende wateren’ het Woord betekenen ten aanzien van de letterlijke zin, waarin de innerlijke zin is, blijkt uit de betekenis van ‘graven in het dal’, namelijk lager, dieper zoeken daarnaar, waar de waarheden zijn; want graven is zoeken en het dal is het lagere, nrs. 1723, 3417; en uit de betekenis van de levende wateren, namelijk het Woord, waarin de Goddelijke waarheden zijn, dus het Woord ten aanzien van de letterlijke zin, waarin de innerlijke zin is. Dat het Woord een fontein wordt genoemd en wel ‘een fontein van de levende wateren’ is bekend.

Dat het Woord ook een put wordt genoemd, komt omdat de zin van de letter naar verhouding van dien aard is en omdat het Woord met betrekking tot de geestelijken niet een fontein maar een put is, zie de nrs. 2702, 3096.

Aangezien het dal datgene is wat lager is, of wat hetzelfde is, wat uiterlijker is en de fontein in het dal gevonden werd en de letterlijke zin de lagere of uiterlijke zin van het Woord is, daarom is het de letterlijke zin die bedoeld wordt; maar omdat daarin de innerlijke zin is, dat

wil zeggen, de hemelse en Goddelijke zin, worden haar wateren levend genoemd, zoals ook de wateren, die uitvloten van onder de dorpel van het Nieuwe Huis, bij Ezechiël: *‘En het zal geschieden, alle levende ziel, die kruipt, overal waarheen de rivier komt, zal leven; en er zal zeer veel vis zijn, omdat deze wateren daarheen komen en zij zullen gezond worden en alles leeft waarheen de rivier komt’*, (Ezechiël 47:8,9), waar de rivier het Woord is; ‘de wateren die alles doen leven’ zijn de Goddelijke waarheden die daarin zijn; de vissen zijn de wetenschappelijke dingen, nrs. 40, 991.

Dat het Woord van de Heer van dien aard is, dat het de dorstende, dat wil zeggen, de het leven begerende, het leven geeft en dat het de fontein is, waarvan de wateren levend zijn, leert de Heer ook bij Johannes: *‘Jezus zei aan de vrouw uit Samaria aan de put van Jakob: Indien gij de gave Gods zou kennen en wie Hij is die tot u zegt: Geef Mij te drinken, zo zoudt gij van Hem hebben begeerd en Hij zou u het levende water gegeven hebben; zo wie gedronken zal hebben van het water, dat Ik hem geven zal, die zal in eeuwigheid niet dorsten; maar het water, dat Ik hem zal geven, zal in hem worden een fontein van water, springende tot in het eeuwige leven’*, (Johannes 4:10,14).

Dat het Woord levend is en dus het leven geeft, komt daarvandaan, omdat daarin in de hoogste zin over de Heer gehandeld wordt en in de binnenste zin over Zijn rijk, waarin de Heer alles is.

En omdat dit zo is, is het het leven zelf, dat in het Woord is en dat in de gemoederen van diegenen vloeit, die het Woord met heiligheid lezen; dit is de reden, dat de Heer van Zichzelf zegt ten aanzien van het Woord dat van Hem uitgaat, dat Hij ‘de fontein van water, springende tot in het eeuwige leven’ is, zie nr. 2702.

Dat het Woord van de Heer ook fontein genoemd wordt en eveneens put wordt genoemd, blijkt bij Mozes: *‘Israël zong dit gezang: Spring op, gij put, antwoordt hem; de put, vorsten hebben hem gegraven, de eersten des volks hebben hem gegraven voor de Wetgever, met hun staven’*, (Numeri 21:17,18); deze woorden werden uitgesproken aan de plaats Beer, dat wil zeggen aan de plaats van de put; dat hier door de put het Woord van de Oude Kerk wordt aangeduid, nr. 2897, blijkt duidelijk uit wat hieraan voorafgaat; de vorsten zijn de voornaamste waarheden, waaruit dat Woord bestond; dat de vorsten de voornaamste waarheden zijn, zie de nrs. 1482, 2089; de eersten des volks zijn de lagere waarheden, zoals die welke in de letterlijke zin liggen, nrs. 1259, 1260, 2928, 3295; dat de Wetgever de Heer is, blijkt duidelijk; de staven zijn de machten die in de waarheden liggen.

3425. Dat de woorden ‘de herders van Gerar twistten met Izaäks herders’ betekenen, dat zij die onderwijzen, niet iets dergelijks zagen, omdat het tegenovergestelde zaken schijnen, blijkt uit de betekenis van twisten, wanneer gehandeld wordt over de innerlijke zin van het Woord, namelijk ontkennen dat hij van dien aard is en dus zeggen dat zij deze zin niet zien; uit de betekenis van de herders, namelijk diegenen die onderwijzen, waarover nr. 343; en uit de betekenis van Gerar, namelijk het geloof, nrs. 1209, 2504, 3365, 3384; zo zijn dus ‘de herders van het dal van Gerar’ diegenen die niets dan de letterlijke zin van het Woord erkennen. De reden waarom zij iets dergelijks, namelijk enige innerlijke zin, niet zien, is deze, dat zij aan elkaar tegenovergesteld lijken, namelijk de dingen die in de innerlijke zin en de dingen die in de letterlijke zin zijn.

Maar omdat zij tegenovergesteld schijnen, zijn ze nog niet tegenovergesteld, want zij stemmen geheel en al overeen.

Dat zij echter tegenovergesteld schijnen, komt omdat degenen die het Woord zo zien, in het tegenovergestelde zijn.

Het is daarmee gesteld als met de mens, die in zichzelf in het tegenovergestelde is, dat wil zeggen, van wie de uiterlijke of natuurlijke mens geheel en al in tweedracht is met zijn innerlijke of geestelijke mens; deze ziet de dingen die tot de innerlijke of geestelijke mens behoren als het ware aan zichzelf tegenovergesteld, terwijl hij toch zelf ten aanzien van de

uiterlijke of natuurlijke mens in tegenspraak is; en wanneer hij niet in tegenspraak was, maar zijn uiterlijke of natuurlijke mens de innerlijke of geestelijke gehoorzaamheid betoonde, zouden beide geheel en al overeenstemmen.

Tot voorbeeld: wie in het tegenovergestelde is, gelooft dat men van rijkdommen afstand moet doen en van alle wellusten van het lichaam en van de wereld, dus van de verlustingen van het leven, om het eeuwige leven te ontvangen, want hij gelooft die dingen tegenovergesteld aan het geestelijk leven; maar zij zijn in zichzelf niet tegenovergesteld, maar stemmen overeen; want zij zijn middelen tot een einddoel, namelijk opdat de innerlijke of geestelijke mens daarvan kan genieten ten einde de goedheden van de naastenliefde te betrachten en bovendien, opdat hij tevreden zal leven in een gezond lichaam.

Het zijn enig en alleen de einddoelen, die maken dat de innerlijke en de uiterlijke mens òf in tegenspraak zijn òf overeenstemmen; zij zijn met elkaar in tegenspraak, wanneer de rijkdommen, wellusten en verlustingen, waarover gesproken werd, einddoelen worden, want dan veracht en bespot, ja zelfs verwerpt hij de geestelijke en hemelse dingen die tot de innerlijke mens behoren; zij stemmen echter overeen, wanneer deze dingen niet einddoelen worden, maar middelen tot hogere einddoelen, namelijk tot die dingen, die tot het leven na de dood behoren, dus tot het hemelse rijk en tot de Heer Zelf; dan verschijnen hem de lichamelijke en wereldse dingen in vergelijking als nauwelijks iets en wanneer hij daarover denkt, waardeert hij ze slechts als middelen tot einddoelen.

Hieruit blijkt duidelijk dat die dingen, die tegenovergesteld schijnen, in zichzelf niet tegenovergesteld zijn; maar dat ze zo schijnen, komt omdat men in het tegenovergestelde is. Zij die niet in het tegenovergestelde zijn, handelen op dezelfde wijze, spreken op dezelfde wijze en zoeken ook op dezelfde wijze wellusten, als degenen die in het tegenovergestelde zijn, en wel dermate dat men ze naar het uiterlijk gelaat nauwelijks van elkaar kan onderkennen; de reden hiervan is deze, dat het alleen de einddoelen zijn die onderscheid maken, of wat hetzelfde is, de liefden, want de liefden zijn de einddoelen.

Maar hoewel ze in de uiterlijke vorm of naar het lichaam gelijk schijnen, zijn zij in de innerlijke vorm of naar de geest niettemin geheel en al ongelijk; de geest van hem die in overeenstemming is, dat wil zeggen bij wie de uiterlijke mens met de innerlijke overeenstemt, is blinkend wit en schoon, zoals de hemelse liefde in haar vorm is; maar de geest van hem die in het tegenovergestelde is, dat wil zeggen bij wie de uiterlijke mens aan de innerlijke is tegenovergesteld, hoeveel gelijkenis hij ook met de ander vertoont naar het uiterlijke, is zwart en wanstaltig, zoals de eigen- en wereldliefde, dat wil zeggen zoals de verachting van anderen is en zoals de haat is, in hun vorm.

Evenzo is het gesteld met zeer vele dingen in het Woord, namelijk dat die dingen, die in de letterlijke zin zijn, terwijl zij toch nooit tegenovergestelde dingen zijn, maar geheel en al overeenstemmen.

Zo wordt bijvoorbeeld herhaaldelijk in het Woord gezegd, dat Jehovah of de Heer toorn, in woede ontsteekt, verwoest, in de hel werpt, terwijl Hij toch nooit toorn, nog minder iemand in de hel werpt; het eerste behoort tot de zin van de letter; het laatste echter tot de innerlijke zin; deze beide schijnen tegenovergesteld, maar dat komt, omdat de mens in het tegenovergestelde is.

Het is hiermee gesteld als met het feit dat de Heer aan de engelen die in de hemel zijn, als Zon verschijnt en vandaar als warmte, gelijk aan die van de lente en als licht gelijk aan dat van de dageraad; daarentegen verschijnt Hij aan de helse geesten als iets volslagen donkers en vandaar als koude, gelijk aan die van de winter en als dikke duisternis, gelijk aan die van de nacht, zo verschijnt Hij dus aan de engelen in liefde en naastenliefde, maar aan de helsen in haat en vijandschap; aan dezen dus in de zin van de letter, namelijk dat Hij toorn, in woede ontsteekt, verwoest, in de hel werpt, maar aan de engelen volgens de innerlijke zin, te weten dat Hij nooit toorn en in woede ontsteekt, nog minder verwoest en in de hel werpt.

Wanneer dus in het Woord gehandeld wordt over dingen die tegenovergesteld zijn aan het Goddelijke, kunnen zij zich niet anders dan volgens de schijn zo vertonen.

Het is ook het Goddelijke, dat de bozen in het duivelse verkeren, dat dit bewerkt; het is dan ook daarom dat zij zich, voor zoveel zij het Goddelijke naderen, in helse martelingen storten. Evenzo is het gesteld met de woorden van de Heer in het gebed: Leid ons niet in verzoeking'; de zin volgens de letter is deze: dat Hij in verzoeking leidt, maar de innerlijke zin is, dat Hij niemand in verzoeking leidt, zoals bekend is, nr. 1875; evenzo is het gesteld met de overige dingen die tot de letterlijke zin van het Woord behoren.

3426. Dat de woorden 'zeggende: de wateren zijn onze' betekenen, dat zij in het ware zijn of dat zij waarheden hebben, blijkt uit de betekenis van de wateren, namelijk de erkentnissen en ook de waarheden, waarover de nrs. 28, 680, 739, 2702, 3058.

3427. Dat de woorden 'en hij noemde de naam van de put Esek, omdat zij met hem gegeven hadden' de ontkenning betekenen vanwege deze dingen en ook vanwege andere zaken, namelijk tegen hen en vanwege verschillende andere, blijkt hieruit, dat de namen die oudtijds gegeven werden, aanduidend waren voor een ding of een staat, nr. 3422; vandaar kon men zich ten aanzien daarvan verschillende dingen herinneren, bovenal de hoedanigheid.

Aangezien hier de herders van Gerar twistten met de herders van Izaäk, ontving de put daarom de aanduidende naam.

Dat twisten of kijden ook ontkennen betekent, zie nr. 3425; daarvandaan komt de naam Esek, die in de oorspronkelijke taal betekent gekijf of twist en afgeleid wordt van een stamverwant woord, dat verdrukking en onrecht betekent.

En aangezien hier door de put het Woord wordt aangeduid ten aanzien van de letterlijke zin, waarin de innerlijke is, wordt door Esek of twist de ontkenning van de innerlijke zin van het Woord aangeduid.

De oorzaken van de ontkenning bevinden zich ook in hetzelfde woord en zijn klaarblijkelijk die, waarover eerder in nr. 3425 is gehandeld, namelijk dat er tegenoverstellingen schijnen te zijn, maar ook om andere redenen.

Met de innerlijke zin van het Woord is het als volgt gesteld: zij die alleen in de wetenschap van de erkentnissen zijn en Filistijnen worden genoemd en zij die alleen in de leerstellige dingen van het geloof zijn en die 'herders van het dal van Gerar' worden genoemd en in geen liefde jegens de naaste zijn, kunnen niet anders dan ontkennen dat er een innerlijke zin in het Woord is.

De voornaamste oorzaken zijn deze, dat zij de Heer niet met hun hart erkennen, hoewel zij Hem met de mond belijden en ook dat zij niet van harte de naaste liefhebben; hoewel zij betuigen, liefde jegens hem te koesteren; en wie de Heer niet van harte erkent en niet van harte de naaste liefheeft, kan onmogelijk anders dan de innerlijke zin van het Woord loochenen, want het Woord handelt in de innerlijke zin over niets anders dan over de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste; daarom zegt de Heer, dat aan deze twee geboden de Wet en de Profeten, dat wil zeggen, het gehele Woord, hangen, (Mattheüs 22:35-40).

Hoezeer dezen de innerlijke zin van het Woord ontkennen, is mij ook te zien gegeven met betrekking tot zulke geesten in het andere leven; wanneer voor hen alleen maar vermeld werd, dat er een innerlijke zin van het Woord is, die niet in de letterlijke zin ervan verschijnt en dat er in wordt gehandeld over de liefde tot de Heer en jegens de naaste, werd er van hen niet alleen ontkenning waargenomen, maar ook afkeer, ja zelfs walging; dit is de voornaamste oorzaak.

De tweede is deze, dat zij het gehele Woord omdraaien en bovenaan stellen wat beneden is, of wat hetzelfde is, datgene vooraan stellen wat achteraan komt; want zij stellen vast, dat het geloof het wezenlijke van de Kerk is en dat de dingen die tot de liefde tot de Heer en tot de liefde jegens de naaste behoren, de vruchten van het geloof zijn, terwijl het toch zo daarmee

gesteld is, dat wanneer de liefde tot de Heer vergeleken wordt met de boom des levens in het paradijs van Eden, de naastenliefde en de werken ervan de vruchten zijn, maar het geloof en alle dingen van het geloof zijn slechts de bladeren.

Wanneer zij dan op deze wijze het Woord verdraaien, dat zij de vruchten niet van de boom maar van de bladeren afleiden, is het niet te verwonderen dat zij de innerlijke zin van het Woord loochenen en alleen de letterlijke zin ervan erkennen, want uit de letterlijke zin, kan zoals bekend is, elk dogma, zelfs het meest ketterse, bevestigd worden.

Bovendien ook nog dit: zij die alleen in de leerstellige dingen van het geloof zijn maar niet in het goede van het leven, kunnen niet anders dan in een overredend geloof zijn, dat wil zeggen, in aangenomen beginselen, zowel valse als ware, dus zijn zij meer dan anderen stompzinnig, want voor zoveel iemand in een overredend geloof is, is hij stompzinnig; voor zoveel iemand echter in het goede van het leven is, dat wil zeggen in de liefde tot de Heer en in de naastenliefde jegens de naaste, is hij in het inzicht, dat wil zeggen, in het geloof door de Heer. Dit is ook de reden dat deze mensen niet anders dan in het ontkennende kunnen zijn ten aanzien van de innerlijke zin van het Woord, terwijl laatstgenoemden niet anders dan in het bevestigende kunnen zijn; want bij degenen die alleen in de leerstellige dingen zijn en niet in het goede van het leven, zijn de innerlijke dingen gesloten en wel dermate, dat het van de Heer uitgaande licht van het ware niet kan invloeien en hen doen gewaarworden dat het zo is. Daarentegen zijn de innerlijke vaten bij hen die in de liefde tot de Heer zijn, geopend, zodat het van de Heer uitgaande licht kan invloeien, hun gemoed aandoen en de gewaarwording geven, dat het zo is.

Een andere oorzaak is ook deze, dat zij geen andere bekoring in het lezen van het Woord hebben, dan dat zij daardoor eerbetuigingen en rijkdommen gewinnen en daardoor roem en deze bekoring is de bekoring van de eigen- en de wereldliefde en wel dermate, dat wanneer zij daaruit niet deze voordelen halen, zij het Woord geheel en al verwerpen.

Zij die van dien aard zijn, ontkennen in hun hart niet alleen de innerlijke zin van het Woord, wanneer zij daarvan horen, maar ook de letterlijke zin zelf, hoezeer zij ook menen deze te geloven; want wie tot einddoel de verlustiging van de eigen- en de wereldliefde heeft, verwerpt in zijn hart geheel en al alles wat tot het eeuwige leven behoort; en alleen vanuit de natuurlijke en lichamelijke mens verkondigt hij zulke dingen die hij waarheden noemt, niet ter wille van de Heer en Zijn rijk, maar ter wille van zichzelf en van de zijnen.

Deze en verschillende andere zaken maken, dat zij, die herders van het dal van Gerar en zij die Filistijnen worden genoemd, de innerlijke zin van het Woord ontkennen.

3428. Dat de woorden ‘en zij groeven een andere put en zij twistten ook daarover’ de innerlijke zin betekenen en wel of deze bestaat, kan blijken uit de betekenis van een andere put en van twisten, waarover eerder, dus uit het verband; want wanneer zij die iets loochenen, zoals diegenen die de innerlijke zin van het Woord loochenen, opnieuw twisten of kijken, kan het over niets anders zijn dan over het bestaan daarvan.

Het is bekend dat de meeste twistgesprekken heden ten dage niet verder gaan; maar zolang men in twistgesprekken blijft staan, of iets wel is en of het zo is, kan men nooit enige vordering maken in iets van wijsheid; want in de zaak zelf, waarover men twist, zijn ontelbare dingen die men nooit kan zien, zolang men ze niet erkent, want men is dan tevens onkundig van al die dingen en van de bijzonderheden ervan; de huidige geleerdheid gaat nauwelijks over deze grenzen heen, namelijk of iets is en of iets zo is; daarom staat men dus ook buitengesloten van het inzicht.

Bijvoorbeeld: wie alleen maar discussieert of er een innerlijke zin van het Woord is, kan nooit de ontelbare dingen, ja zelfs onbegrensde dingen zien die in de innerlijke zin liggen; en verder, wie redetwist of de naastenliefde iets in de Kerk is en of alle dingen daarvan niet tot het geloof behoren, kan de ontelbare, ja onbegrensde dingen die in de naastenliefde zijn, niet weten, ja zelfs blijft hij daaromtrent in volslagen onwetendheid wat naastenliefde is.

Evenzo is het gesteld met het leven na de dood, met de wederopstanding van de doden, met het Laatste Oordeel, met de hemel en met de hel; zij die alleen maar daarover twisten of deze dingen al of niet bestaan, bevinden zich inmiddels buiten de deuren van de wijsheid en zij lijken op degenen die alleen maar aankloppen en zelfs niet naar binnen kunnen kijken in de prachtige paleizen van de wijsheid; en wat wonderlijk is, zulke mensen die zo doen, geloven dat zij wijzer zijn dan anderen en des te wijzer naarmate ze beter kunnen redetwisten of iets wel zo is en meer bevestigen dat het niet zo is; terwijl toch de eenvoudigen die in het goede zijn en die door die wijzen worden veracht, in een ogenblik gewaar kunnen worden, zonder enige twist, nog minder met geleerd tegenbetoog, dat iets is en hoe het is.

Dezen hebben het algemene gevoel van de gewaarwording van het ware; die anderen hebben dat gevoel uitgeblust door dergelijke dingen, namelijk dat zij er eerst over willen discussiëren of het er al dan niet is.

De Heer spreekt over beiden, wanneer Hij zegt, dat dingen verborgen zijn voor de wijzen en verstandigen en aan de kinderkens geopenbaard, (Mattheüs 11:25; Lukas 10:21).

3429. Dat de woorden ‘en hij noemde deszelfs naam Sithnah’ hun hoedanigheid betekenen, blijkt uit de betekenis van de naam noemen, namelijk de hoedanigheid bepalen, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; en uit de betekenis van Sithnah, namelijk, in de oorspronkelijke taal de weerzin, die een verdere graad van ontkenning is.

3430. vers 22,23. *En hij brak op van daar en groef een andere put en zij twistten over die niet; en hij noemde deszelfs naam Rechoboth, en hij zei: Want nu heeft Jehovah ons doen uitbreiden en wij zullen vruchtbaar zijn in het land.*

En hij klom op van daar naar Beerschebah.

Hij brak op van daar, betekent naar nog lagere dingen; en groef een andere put en zij twistten over die niet, betekent de letterlijke zin van het Woord; en hij noemde deszelfs naam Rechoboth, betekent de daaruit voortvloeiende hoedanigheid ten aanzien van het ware; en hij zei: Want nu heeft Jehovah ons doen uitbreiden, betekent de aanwassing van het ware daardoor; en wij zullen vruchtbaar zijn in het land, betekent de aanwassing van het goede daardoor; en hij klom op van daar naar Beerschebah, betekent, dat daarvandaan de Goddelijke leer van het geloof was.

3431. Dat de woorden ‘Hij brak op van daar’ betekenen, naar nog lagere dingen, blijkt uit de betekenis van opbreken, namelijk naar andere dingen die volgens het verband volgen, hier dus naar lagere of meer uiterlijke waarheden, want tot dusver werd gehandeld over hogere of meer innerlijke waarheden; de lagere of meer uiterlijke waarheden zijn die, welke in de letterlijke zin van het Woord verschijnen, aangepast aan de bevassing van de natuurlijke mens; over deze waarheden wordt nu gehandeld.

3432. Dat de woorden ‘en hij groef een andere put en zij twistten over die niet’ de letterlijke zin van het Woord betekenen, blijkt uit de betekenis van de put, namelijk het Woord, waarover de nrs. 3702, 3096, 3424; hier het Woord ten aanzien van de letterlijke zin, want er wordt gezegd, dat hij van daar opbrak en een andere put groef en zij daarover niet twistten, waarmee die zin van het Woord wordt aangeduid, die uiterlijk is en die zij niet ontkennen; en dit is de zin die de letterlijke wordt genoemd.

De letterlijke zin van het Woord is drievoudig, te weten: historisch, profetisch en leerstellig; en elk daarvan is van dien aard, dat hij ook begrepen kan worden door diegenen die in de uiterlijke dingen zijn.

Met het Woord is het als volgt gesteld: in de oudste tijd, toen de hemelse Kerk bestond, was er geen Woord, aangezien de mens van die Kerk het Woord in zijn hart geschreven had; want de Heer leerde hun rechtstreeks door de hemel, wat het goede en vandaar wat het ware is en

gaf aan hen om die beide gewaar te worden uit de liefde en de naastenliefde en vanuit openbaring; de Heer was voor hen het eigenlijke Woord zelf.

Na deze Kerk volgde een andere, die niet hemels maar geestelijk was en deze had in de aanvang geen ander Woord dan dat, wat verzameld was door de Oudsten en dat Woord was uitbeeldend voor de Heer en aanduidend voor Zijn rijk; zo was dus de innerlijke zin voor hen het Woord zelf.

Dat zij ook een geschreven Woord hadden, zowel historisch als profetisch, dat echter niet meer bestaat en waarin eveneens een innerlijke zin was die op de Heer betrekking had, zie nr. 2686; vandaar bestond de wijsheid van die tijd zowel in het spreken als schrijven door middel van dingen van uitbeeldende en van aanduidende aard, binnen de Kerk over Goddelijke dingen en buiten de Kerk over andere dingen, zoals duidelijk blijkt uit de geschriften van die ouden die in ons bezit zijn.

Maar in de loop van de tijd ging deze wijsheid te gronde, totdat zij tenslotte niet meer wisten dat er enige innerlijke zin bestond, zelfs in de Boeken van het Woord.

De Joodse en Israëlitische natie was van dien aard; zij hield het profetische Woord heilig, omdat het oud klonk en zij de naam van Jehovah in de zin van de letter hoorden en zij geloofden niet, dat er iets dieper Goddelijks in verborgen lag; ook de christelijke wereld denkt niet heiliger over het Woord.

Hieruit kan blijken, hoe de wijsheid zich in de loop van de tijd van de binnenste dingen naar de buitenste terugtrok en hoe de mens zich van de hemel verwijderde en tenslotte neerdaalde tot aan het stof van de aarde, waarin de mens nu zijn wijsheid stelt.

Daar het zo met het Woord is gegaan, namelijk dat de innerlijke zin allengs werd uitgewist en heden ten dage wel zodanig, dat men niet weet dat die bestaat, terwijl dit toch het eigenlijke Woord zelf is, waarin het Goddelijke het dichtst nabij ligt, worden de achtereenvolgende staten ervan in dit hoofdstuk beschreven.

3433. Dat de woorden ‘en hij noemde deszelfs naam Rechoboth’ de daaruit voortvloeiende hoedanigheid ten aanzien van het ware beteken, blijkt uit de betekenis van de naam noemen, namelijk de hoedanigheid, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; en uit de betekenis van Rechoboth, namelijk de waarheden, want Rechoboth betekent in de oorspronkelijke taal ‘breedten’ en dat breedten in de innerlijke zin van het Woord waarheden zijn, werd in nr. 1613 aangetoond.

3434. Dat de woorden ‘en hij zei: Want nu heeft Jehovah ons doen uitbreiden’ de aanwassing van het ware daardoor beteken, blijkt uit de betekenis van de breedte, namelijk het ware, waarover hiervoor in nr. 3433; vandaar wil ‘uitgebreid worden’ zeggen: de aanwassing van het ware ontvangen.

3435. Dat de woorden ‘en wij zullen vruchtbaar zijn in het land’ de aanwassing van het goede daardoor beteken, blijkt uit de betekenis van bevrucht worden, namelijk de aanwassing van het goede; dat bevrucht worden het goede betreft en vermenigvuldigd worden het ware, zie de nrs. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847; en uit de betekenis van het land, namelijk de Kerk en al wat van de Kerk is, waarover de nrs. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2928, 3355.

3436. Dat de woorden ‘en hij klom op van daar naar Beerschebah’ beteken, dat daar vandaan de Goddelijke leer van het geloof was, blijkt uit de betekenis van Beerschebah, namelijk de Goddelijke leer van het geloof, nrs. 2723, 2858, 2859.

De leer van het geloof die hier door Beerschebah wordt aangeduid, is de letterlijke zin van het Woord zelf, want het Woord is de leer zelf; en hoewel het Woord naar de letterlijke zin van dien aard is, dat daaruit waarheden kunnen worden opgehaald, is het ook van dien aard, dat

daaruit zaken bevestigd kunnen worden, die niet waar zijn, zoals bekend kan zijn uit de ketterijen.

Maar wie het Woord leest ten einde wijs te worden, dat wil zeggen, het goede te doen en het ware te verstaan, die wordt onderricht overeenkomstig het einddoel en overeenkomstig zijn aandoening, want de Heer vloeit in zonder dat hij het weet, en verlicht zijn gemoed en daar waar hij blijft steken, geeft Hij hem inzicht uit andere plaatsen.

Bovendien wordt hem die in het eenvoudig goede is en eenvoudig het Woord volgens de letterlijke zin gelooft, het vermogen gegeven om de waarheden gewaar te worden, wanneer hij in het andere leven door de engelen wordt onderwezen; intussen worden de weinige waarheden die bij hem waren, levend gemaakt door naastenliefde en onschuld; en wanneer deze daarin zijn, schaden de valsheden niet, die zich ook hadden uitgestort in de schaduw van zijn onwetendheid, want zij worden niet aan het goede toegevoegd, maar daarvan afgehouden, als het ware in de omtrekken en kunnen dus zo gemakkelijk verwijderd worden.

Anders is het echter gesteld met hen die niet in het goede van het leven zijn; bij hen houden de valsheden, die zij door middel van een verkeerde uitlegging uit het Woord hebben getrokken, het midden of als het ware het middelpunt en de waarheden de buitengrenzen of de omtrekken; daarom zijn het de valsheden die aan het boze van hun leven worden toegevoegd en de waarheden worden uiteengeworpen.

3437. vers 24,25. *Jehovah verscheen hem in dezelve nacht en zei: Ik ben de God van Abraham uw vader; vrees niet, want Ik ben met u; en Ik zal u zegenen en Ik zal uw zaad doen vermenigvuldigen, om Abraham, Mijns knechts wil. En hij bouwde aldaar een altaar en riep de naam van Jehovah aan; en hij sloeg aldaar zijn tent op; en Izaäks knechten groeven daar een put.*

Jehovah verscheen hem in diezelfde nacht en zei, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer ten aanzien van dit duistere; Ik ben de God van Abraham uw vader, vrees niet, want Ik ben met u, betekent dat het Goddelijke ook daar was; en Ik zal u zegenen en Ik zal uw zaad doen vermenigvuldigen, betekent dat er daarvandaan aanwassing van het goede en ware zou zijn; om Abrahams, Mijns knechts wil, betekent krachtens het Goddelijk Menselijke van de Heer; en hij bouwde daar een altaar, betekent het aanduidende en uitbeeldende van de Heer; en riep de naam van Jehovah aan, betekent de daaruit voortvloeiende eredienst; en hij sloeg daar zijn tent op, betekent het heilige daarin; en Izaäks knechten groeven daar een put, betekent de daaruit voortvloeiende leer.

3438. Dat de woorden ‘Jehovah verscheen hem in dezelve nacht, en zei’ de innerlijke gewaarwording van de Heer ten aanzien van dit duistere betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘Jehovah verschijnende en zeggende’, wanneer het op de Heer betrekking heeft, namelijk uit het Goddelijke, zie nr. 3367; en dat zeggen is innerlijk gewaarworden, nrs. 2862, 3395; want Jehovah was in hem; zo was dus – zolang het menselijke nog niet verheerlijkt was – de verschijning van Jehovah de Goddelijke gewaarwording of de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijke; daarom wordt door ‘Jehovah aan hem verschijnende en zeggende’ dit aangeduid; uit de betekenis van de nacht, te weten de staat van schaduw of van het duistere, nr. 1712.

Door ‘dit duistere’ wordt de letterlijke zin van het Woord aangeduid, want deze verhoudt zich tot de innerlijke zin als de schaduw tot het licht.

Om nog verder te weten, hoe het met de letterlijke zin gesteld is, dient in het kort het volgende gezegd: de innerlijke zin verhoudt zich tot de letterlijke zin, als bij een mens zijn innerlijke of hemelse en geestelijke dingen tot zijn uiterlijke of natuurlijke en lichamelijke dingen; zijn innerlijke dingen zijn in het licht van de hemel, terwijl zijn uiterlijke in het licht van de wereld zijn.

Welk verschil er is tussen het licht van de hemel en het licht van de wereld, dus tussen de dingen die tot het licht van de hemel en die welke tot het licht van de wereld behoren, zie de nrs. 1521-1533, 1619-1632, 1783, 1880, 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3225, 3337, 3339, 3341, 3413, namelijk dat het is als het verschil tussen het licht van de dag en de schaduw van de nacht.

Aangezien de mens in deze schaduw is en niet weten wil, dat ‘in het van de Heer uitgaande ware’ het licht is, kan hij niet anders geloven, dan dat zijn schaduw het licht is, ja zelfs omgekeerd, dat het licht de schaduw is; want hij is als de nachtuil, die wanneer hij in de schaduw van de nacht vliegt, meent in het licht te zijn, terwijl hij, terwijl hij in het licht van de dag is, meent in de schaduw te zijn; want het innerlijke oog, dat wil zeggen het verstand, waardoor de mens innerlijk ziet, is bij zo iemand niet anders gevormd, omdat hij het niet anders gevormd heeft; want hij opent het, wanneer hij naar beneden ziet, dat wil zeggen naar wereldse en lichamelijke dingen en hij sluit het, wanneer hij naar boven ziet, dat wil zeggen, naar de geestelijke en hemelse dingen.

Bij zulke mensen is het met het Woord evenzo; wat het in de letterlijke zin vertoont, dat geloven zij van het licht te zijn, maar wat zich in de innerlijke zin vertoont, dat geloven zij van de schaduw te zijn – want het Woord verschijnt aan eenieder overeenkomstig diens hoedanigheid – terwijl toch de innerlijke zin van het Woord zich tot de letterlijke zin verhoudt, als het licht van de hemel tot het licht van de wereld, nrs. 3086, 3108, dat wil zeggen, als het licht van de dag tot het licht van de nacht.

In de innerlijke zin zijn afzonderlijke dingen, waarvan myriaden tezamen één enkele bijzonderheid maken, die zich in de letterlijke zin vertoont; of wat hetzelfde is, in de innerlijke zin zijn bijzonderheden, waarvan myriaden tezamen één enkele algemeenheid uitmaken, die in de letterlijke zin is; het is deze algemeenheid, die zich aan de mens vertoont, maar niet de bijzonderheden die daarin zijn en die haar uitmaken; niettemin verschijnt de orde van de bijzonderheden in het algemene aan de mens, maar overeenkomstig zijn hoedanigheid; deze orde is het heilige dat hem aandoet.

3439. Dat de woorden ‘Ik ben de God van Abraham uw vader; vrees niet, want Ik ben met u’ betekenen, dat het Goddelijke ook daar was, namelijk in de letterlijke zin van het Woord, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk het Goddelijke van de Heer, waarover de nrs. 2833, 2836, 3251, 3305 aan het einde; vandaar betekent ‘Jehovah, God van Abraham’ het Goddelijke van de Heer, dat Abraham uitbeeldt; en daar gehandeld wordt over het Woord, dat ook de Heer is, omdat het gehele Woord van Hem uitgaat en het al van het Woord over Hem handelt, wordt door de woorden ‘In ben de God van Abraham, vrees niet, want Ik ben met u’ aangeduid, dat het Goddelijke ook daar is.

Met het Goddelijke in het Woord is het als volgt gesteld: het Goddelijke Zelf is in de hoogste zin van het Woord, omdat daar de Heer is; het Goddelijke is ook in de innerlijke zin, omdat daar het rijk van de Heer in de hemelen is; vandaar wordt deze zin de hemelse en geestelijke genoemd.

Het Goddelijke is ook in de letterlijke zin van het Woord, omdat daar het rijk van de Heer op aarde is; vandaar wordt deze zin de uiterlijke en ook de natuurlijke genoemd, want daarin zijn grove schijnbaarheden, verder verwijderd van het Goddelijke; maar toch zijn alle dingen tot in bijzonderheden daarin Goddelijk.

Het is met deze drie onderscheiden zinnen gesteld als met de tabernakel: het binnenste daarvan of wat binnen de voorhang was, waar zich de ark bevond met daarin de Getuigenis, was het heiligste of het heilige der heiligen; het innerlijke echter of wat direct buiten de voorhang was, waar de gouden tafel en de kandelaar stonden, was het heilige; het uiterlijke echter, waar de voorhof was, was ook het heilige, waar men in vergadering bijeenkwam en daarom werd er van de tent der samenkomst gesproken.

3440. Dat de woorden ‘en Ik zal u zegenen en Ik zal uw zaad doen vermenigvuldigen’ betekenen, dat er daarvandaan aanwassing van het goede en ware zou zijn, blijkt uit de betekenis van ‘u zegenen’ namelijk de aanwassing van het goede, nr. 3406; en uit de betekenis van ‘uw zaad vermenigvuldigen’ namelijk de aanwassing van het ware, waarover de nrs. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847; dat het zaad het ware is waarop het vermenigvuldigen betrekking heeft, zie de nrs. 1025, 1447, 1610, 2848, 3038, 3373, 3380.

Dat er ook uit de letterlijke zin van het Woord aanwassing van het goede en ware is bij de mens, komt omdat in die zin, evenals alle dingen, tot in bijzonderheden Goddelijk zijn, zoals eerder in nr. 3439 werd gezegd; en omdat in de letterlijke zin op verschillende plaatsen de innerlijke zin open ligt, zoals in het Oude Testament bij de profeten, dat de Heer komen zou, die het heil van het menselijk geslacht zou zijn; dat de gehele wet en alle profeten daarin bestaan, de Heer lief te hebben en de naaste lief te hebben, dat ‘doden’ wil zeggen haten, want wie haat, doodt elk ogenblik, en dit is in zijn wil en in de verlustiging van zijn leven; deze dingen behoren tot de innerlijke zin in de letterlijke; behalve nog tal van andere.

3441. Dat de woorden ‘om Abrahams, Mijns knechts wil’ betekenen, krachtens het Goddelijk Menselijke van de Heer, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk het Goddelijke van de Heer, ook het Goddelijk Menselijke, waarover de nrs. 2833, 2836, 3251; en uit de betekenis van Mijn knecht, wanneer het op de Heer betrekking heeft, namelijk het Goddelijk Menselijke; niet dat het Goddelijk Menselijke een knecht is, want ook dit is Jehovah, nrs. 1736, 2156, 2329, 2921, 3023, 3035, maar omdat de Heer daarmee het menselijke geslacht dient; want daardoor wordt de mens behouden, want wanneer de Heer niet het Menselijke met het Goddelijke verenigd had, opdat de mens met zijn gemoed het Menselijke van de Heer zou kunnen aanschouwen en aanbidden en zo tot het Goddelijke naderen, dan had hij nooit behouden kunnen worden.

De verbinding van de mens met het Goddelijke zelf, dat Vader wordt genoemd, vindt plaats door middel van het Goddelijk Menselijke, dat Zoon wordt genoemd; dus door de Heer, onder wie door de geestelijke mens het Menselijke verstaan wordt, maar door de hemelse mens het Goddelijke zelf.

Hieruit blijkt duidelijk, waarom het Goddelijk Menselijke knecht wordt genoemd, namelijk omdat dit het Goddelijke dient, opdat de mens tot dit toegang zal hebben en omdat dit het menselijk geslacht tot hun heil dient.

Dit nu is het wat door ‘Abraham, Mijn knecht’ wordt aangeduid, zoals ook bij David: *‘Gedenkt Zijner wonderen, die Hij gedaan heeft, Zijner wondertekenen en de oordelen van Zijn mond, gij zaad van Abraham, Zijn knecht, gij zonen van Jakob, Zijnen uitverkorene; Hij zond Mozes, Zijn knecht, Aharon, die Hij verkoren had; Hij gedacht het Woord Zijner heiligheid met Abraham Zijn knecht’*, (Psalm 105:5,6,26,42).

Waar onder de knecht Abraham de Heer wordt verstaan ten aanzien van het Goddelijk Menselijke; eveneens wordt de Heer ook ten aanzien van het Goddelijk Menselijke in de hoogste zin verstaan onder de knecht Israël, de knecht Jakob, de knecht David.

Onder de knecht Israël bij Jesaja: *‘Gij Israël, Mijn knecht, Jakob die Ik verkoren heb, het zaad van Abraham, Mijn vriend; welke Ik gegrepen heb van de einden der aarde, en u geroepen heb van haar vleugelen en Ik zei tot u: Gij zijt Mijn knecht, Jakob, u heb Ik uitverkoren’*, (Jesaja 41:8,9) waar ‘Israël Mijn knecht’ in de hoogste zin de Heer is met betrekking tot de innerlijke dingen van de geestelijke Kerk en Jakob de Heer ten aanzien van de uiterlijke dingen van die Kerk.

Bij dezelfde: *‘Hij heeft tot mij gezegd: Gij zijt Mijn knecht Israël, in wie Ik verheerlijkt zal worden; het is licht, dat gij Mij een knecht zoudt zijn, om op te richten de stammen van Jakob en om weder te brengen de bewaarden van Israël; en Ik heb U gegeven tot een licht der natiën, om Mijn heil te zijn tot aan het einde der aarde’*, (Jesaja 49:3,6) waar ‘Israël, in wien Ik verheerlijkt zal worden’, dat Hij knecht wordt genoemd vanwege het dienen, blijkt

duidelijk, want er wordt gezegd ‘dat gij Mij een knecht zoudt zijn, om op te richten de stammen van Jakob en om weder te brengen de bewaarden van Israël’.

Dat de Heer onder de knecht Jakob verstaan wordt, bij Jesaja: *‘Ik zal u de schatten der duisternissen geven en de verborgen rijkdommen van de geheime plaatsen, om Jakobs, Mijns knechts wil en Israëls, Mijns uitverkorenen’*, (Jesaja 45:3,4) waar onder de knecht Jakob en Israël, de uitverkorene, de Heer wordt verstaan; Hij wordt knecht Jakob genoemd met betrekking tot de uiterlijke Kerk, Israël de uitverkorene met betrekking tot de innerlijke Kerk. Ook onder de knecht David, bij Ezechiël: *‘Ik zal de zonen Israëls vergaderen van rondom; Mijn knecht David zal koning over hen zijn; en zij zullen allen één herder hebben; zij zullen wonen op het land, dat Ik Mijn knecht Jakob gegeven heb; en zij zullen op hetzelfde wonen, zij en hun zonen en de zonen van hun zonen tot in eeuwigheid; en David Mijn knecht zal hunlieder vorst zijn in eeuwigheid’*, (Ezechiël 37:21,24,25); de knecht David staat klaarblijkelijk voor het Goddelijk Menselijke van de Heer, nr. 1888 en wel krachtens het Goddelijk ware, dat door de koning, hier David, wordt aangeduid, nrs. 1728, 2015, 3009; want dat het ware zelf in betrekkelijke zin een knecht is, zie nr. 3409.

En omdat dit zo is, noemt de Heer Zichzelf ‘een die dienstbaar is, of dient’, bij Markus: *‘Zo wie onder u groot zal willen worden, die zal uw dienstknecht zijn; en zo wie van u de eerste zal willen worden, die zal aller dienaar zijn; want ook de Zoon des mensen is niet gekomen, om gediend te worden, maar om te dienen’*, (Markus 10:43-45; Mattheüs 20:26-28); en bij Lukas: *‘Wie is groter, die aanzit, of die dient? Is het niet die aanzit? Maar Ik ben in het midden van u, als een die dient’*, (Lukas 22:27).

3442. Dat de woorden ‘en hij bouwde daar een altaar’ het aanduidende en uitbeeldende van de Heer betekenen, blijkt uit de betekenis van het altaar, namelijk het voornaamste uitbeeldende van de Heer, waarover de nrs. 921, 2777, 2811.

3443. Dat de woorden ‘en riep de naam van Jehovah aan’ de daaruit voortvloeiende eredienst betekenen, blijkt uit de betekenis van de naam van Jehovah aanroepen, namelijk de eredienst, waarover de nrs. 440, 2724; en dat de naam van Jehovah alles in één samenvatting is, waardoor de Heer vereerd wordt, nrs. 2628, 2724, 3006.

3444. Dat de woorden ‘hij sloeg aldaar zijn tent op’ het heilige daarin betekenen, blijkt uit de betekenis van de tent, namelijk het heilige van de eredienst, waarover de nrs. 414, 1102, 2145, 2152, 3312.

3445. Dat de woorden ‘en Izaäks knechten groeven daar een put’ de daaruit voortvloeiende leer betekenen, blijkt uit de betekenis van de put, namelijk het Woord, waarover de nrs. 2702, 3424; en aangezien het Woord de Leer zelf is en dus vanuit het Woord alle leer voortkomt die van de Kerk is, betekent daarom ‘een put graven’ de daaruit voortvloeiende leer, namelijk vanuit de letterlijke zin van het Woord, omdat hier over deze zin wordt gehandeld. Maar de leer zelf uit de letterlijke zin van het Woord is een enige, namelijk de leer van de naastenliefde en van de liefde, van de naastenliefde jegens de naaste en van de liefde tot de Heer, want deze leer en een daaraan overeenkomstig leven is het gehele Woord, zoals de Heer leert bij, (Mattheüs 22:35-40).

3446. vers 26,27. *En Abimelech ging tot hem uit Gerar en Achuzzat zijn metgezel en Pikol zijn legeroverste.*

En Izaäk zei tot hen: Waarom zijt gij tot mij gekomen en gij hebt mij gehaat en hebt mij van u weggezonden.

En Abimelech ging tot hem uit Gerar, betekent de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof; en Achuzzat zijn metgezel en Pikol zijn legeroverste, betekent de voornaamste dingen van de leer van hun geloof; en Izaäk zei tot hen: *Waarom zijt gij tot mij gekomen en gij hebt*

mij gehaat en hebt mij van u weggezonden, betekent: waarom wilden zij het Goddelijke, terwijl zij dit loochenden en van datgene, wat in de innerlijke zin van het Woord is, afkerig waren.

3447. Dat de woorden ‘Abimelech ging tot hem uit Gerar’ de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Abimelech, namelijk de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof, nrs. 2504, 2509, 2510, 3391, 3393, 3397; en uit de betekenis van Gerar, namelijk het geloof, nrs. 1209, 2504, 3365, 3384, 3385.

Wat de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof is, zie nr. 3368.

Er wordt hier tot aan vers 33 gehandeld over degenen die in de letterlijke zin van het Woord zijn en vandaar in de leerstellige dingen van het geloof, en ook over de overeenkomst van hun leerstellige dingen met de innerlijke zin, voor zover zij aan de letterlijke zin zijn ontleend; Abimelech en Achuzzat zijn metgezel en Pikol zijn legeroverste beelden deze leerstellige dingen uit; het zijn diegenen die het geloof tot het wezenlijke maken en de naastenliefde weliswaar niet verwerpen, maar haar achterstellen en dus de leer boven het leven verkiezen. Onze Kerken heden ten dage zijn bijna alle van dien aard, uitgezonderd die, welke in dat christelijke heiligdom is, waar het vergund is heiligen te aanbidden en hun afgodsbeelden. Zoals er in elke Kerk van de Heer zijn, die innerlijke mensen zijn en die uiterlijke mensen zijn en de innerlijke mensen diegenen zijn die in de aandoening van het goede zijn en de uiterlijke mensen diegenen die in de aandoening van het ware zijn; evenzo ook dezen, die hier door Abimelech, zijn metgezel en zijn legeroverste worden uitgebeeld.

De innerlijke mensen zijn diegenen waarover in (Genesis 21:22-33) werd gehandeld, waar van Abimelech en van Pikol zijn legeroverste werd gezegd, dat zij tot Abraham kwamen en een verbond met hem sloten in Beerschebah, waarover de nrs. 2719, 2720; maar de uiterlijke mensen zijn diegenen, waarover hier wordt gehandeld.

3448. Dat de woorden ‘en Achuzzat zijn metgezel en Pikol zijn legeroverste’ de voornaamste dingen van de leer van hun geloof betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Abimelech, namelijk de op de redelijke dingen gerichte leer van het geloof; vandaar zijn ‘zijn metgezel en zijn legeroverste’ de dingen en wel de voornaamste die tot de leer behoren, want een overste betekent, evenals een vorst, de voornaamste dingen, nrs. 1482, 2089 en het leger zelf de leerstellige dingen.

Dat het leger de leerstellige dingen betekent die tot het ware behoren of die lagere waarheden zijn, komt omdat door het krijgswezen in het Woord en door oorlogen, die dingen worden aangeduid, die tot het geestelijk krijgswezen en tot de geestelijke oorlog behoren, nrs. 1664, 1788, 2686 en eveneens door de wapens, te weten: speren, schilden, bogen, pijlen, zwaarden en ergelijke, zoals hier en daar werd aangetoond.

En aangezien het waarheden of leerstellige dingen zijn, waarmee geestelijke worstelingen gevoerd worden, worden deze met legers aangeduid en ook in tegenovergestelde zin de valsheden of ketterijen.

Dat deze leerstellingen en ketterijen door legers worden aangeduid, kan uit vele plaatsen blijken, zoals bij Daniël: *‘Eén hoorn van de geitenbok groeide zeer tegen de middag en tegen de opgang en tegen het sierlijke; en hij groeide tot aan het heir der hemelen, en hij wierp er van het heir en van de sterren ter aarde neder; en hij vertrad ze; ja, hij verhief zich tot aan de vorst des heirs.*

Zijn heir werd in de afval overgegeven tegen het gedurig offer en hij wierp de waarheid ter aarde.

Ik hoorde een heilige spreken; hij zei: Tot hoelang zal dit gezicht, het gedurig offer en de verwoestende afval zijn, om en het heilige en het heir ter vertreding te geven’, (Daniël 8:9-13).

De hoorn die groeide tegen de middag, de opgang en het sierlijke, is de nacht van het valse uit het boze, nr. 2832; het heir der hemelen zijn de waarheden; de vorst des heirs is de Heer ten aanzien van het Goddelijk ware.

En aangezien het heir in de goede zin het ware is, wordt er gezegd, dat hij van het heir ter aarde nederwierp en daarna, dat hij de waarheid ter aarde wierp.

Bij dezelfde: *'De koning van het noorden zal een grotere menigte dan de eerste was, oprichten en aan het einde van de tijden der jaren zal hij komende komen met een groot heir en met vele rijkdommen; daarna zal hij zijn krachten en zijn hart verwekken tegen de koning van het zuiden, met een groot heir; en de koning van het zuiden zal zich in de strijd mengen met een groot en zeer machtig heir; doch hij zal niet bestaan, want zij, die zijn spijs eten, zullen hem breken en zijn heir zal overstromen en velen zullen doorboord vallen'*, (Daniël 11:13,25,26); hier wordt in dit gehele hoofdstuk gehandeld over de oorlog van de koning van het noorden en de koning van het zuiden, en onder de koning van het noorden worden de valsheden verstaan, dus ook onder zijn heir; en onder de koning van het zuiden en zijn heir de waarheden; het is een profetie ten aanzien van de verwoesting van de Kerk.

Bij Johannes: *'Ik zag de hemel geopend; en ziet, een wit paard en die op hetzelfde zat, was genaamd getrouw en waarachtig; Hij was bekleed met een kleed dat met bloed geverfd was en Zijn heirlegers in de hemel volgden Hem op witte paarden, gekleed met wit en rein fijn lijnwaad.*

En ik zag het beest en de koningen der aarde en hun heirlegers vergaderd, om krijg te voeren tegen Hem die op het paard zat en tegen Zijn heirleger', (Openbaring 19:11,13,14,19); de op het paard zittende staat voor het Woord van de Heer of voor de Heer ten aanzien van het Woord, nrs. 2760-2762; Zijn heirlegers, die Hem in de hemel volgden, staan voor de daaruit voortvloeiende waarheden, dus voor degenen in de hemel die in de waarheden zijn; het beest staat voor de boosheden van de eigenliefde, de koningen der aarde en hun heirlegers voor de valsheden.

Het zijn de worstelingen van het valse met het ware die hier worden beschreven.

Bij David: *'Door het Woord van Jehovah zijn de hemelen gemaakt en door de geest van Zijn mond hun heir'*, (Psalm 33:6); hun heir of het heir der hemelen voor de waarheden; omdat door het heir de waarheden worden aangeduid, worden de zonen des koninkrijks en de engelen, vanwege de waarheden waarin zij zijn 'het heir der hemelen' genoemd, zoals bij Lukas: *'Van stonde aan was er met de engel een menigte des hemelsen heirlegers, prijzende God'*, (Lukas 2:13).

Bij David: *'Zegent Jehovah, gij alle Zijn heirscharen, gij Zijn dienaars, die Zijn wil doet'*, (Psalm 103:21)

Bij dezelfde: *'Looft Jehovah, al Zijn engelen; looft Hem, al Zijn heirscharen'*, (Psalm 148:2).

Bij Jesaja: *'Heft uw ogen op omhoog, en ziet, wie deze dingen geschapen heeft; die in getal hun heir uitbrengt; Hij noemt ze alle bij name; van de menigte der machtigen en der sterken zal geen man ontbreken'*, (Jesaja 40:26).

Bij dezelfde: *'Ik heb de aarde gemaakt en Ik heb de mens daarop geschapen; Ik, Mijn handen hebben de hemelen uitgebreid en Ik heb al hun heir bevel gegeven'*, (Jesaja 45:12); het heir der hemelen staat daar voor de waarheden, dus zoals gezegd, voor de engelen die in de waarheden zijn.

In het eerste Boek der Koningen: *'Ik zag Jehovah zittende op Zijn troon en het ganse heir der hemelen staande nevens Hem, aan Zijn rechter- en aan Zijn linkerhand'*, (1 Koningen 22:19).

Bij Joël: *'Jehovah gaf Zijn stem voor Zijn heir henen, want Zijn kamp is zeer groot, want talrijk zijn zij, die Zijn Woord doen'*, (Joël 2:11).

Bij Zacharia: *'Ik zal rondom Mijn huis legeren vanwege het heirleger, vanwege de doorgaande en vanwege de wederkerende, opdat de drijver niet meer door hen doorga; verheug u zeer, gij dochter Zions, juich, gij dochter Jeruzalems, zie, uw Koning komt u,*

(Zacharia 9:8,9); daar wordt gehandeld over de Komst van de Heer; Zijn heirleger staat voor de Goddelijke waarheden.

Vandaar komt het – en ook omdat de Heer alleen voor de mens tegen de hellen strijdt, die er voortdurend naar streven binnen te vallen – dat de Heer in het Woord zo vaak Jehovah Zebaoth, God Zebaoth, de Heer Zebaoth, dat wil zeggen ‘van de legers’ wordt genoemd, zoals bij Jesaja: *‘Een stem van gedruis van de koninkrijken der natiën, tezamen vergaderd, Jehovah Zebaoth leidt het heirleger van de oorlog’*, (Jesaja 13:4); de koninkrijken van de natiën staan voor de valsheden uit boosheden; het heirleger van de oorlog leiden, staat voor strijden voor de mens.

Daar de twaalf stammen van Israël het hemelse rijk van de Heer uitbeeldden en de stammen en ook twaalf, alle dingen van het geloof in één samenvatting betekenden, dat wil zeggen, alle waarheden van het rijk, zie de nrs. 577, 2089, 2129, 2130, 3272, werden zij ook ‘heirlegers van Jehovah’ genoemd, zoals in, (Exodus 7:4; 12:17,41,51) en het werd bevolen dat zij uitgeleid zouden worden uit Egypte naar hun heiren, (Exodus 6:25) en zich zouden legeren, naar hun heiren, (Numeri 1:52) en verdeeld zouden worden in heiren, (Numeri 2:1 tot het einde).

Dat door de heirlegers waarheden worden aangeduid, blijkt ook bij Ezechiël: *‘Perzië en Lud en Puth waren in uw heir, uw krijgsmannen; schild en helm hingen zij in u op, die gaven uw eer; de zonen van Arwad en uw heir waren rondom op uw muren en de Gamadieten waren in uw torens’*, (Ezechiël 27:10,11), waar sprake is van Tyrus, waardoor de innerlijke erkentissen van het goede en ware worden aangeduid, dus diegenen die daarin zijn, nr. 1201; het heir staat voor de waarheden zelf; dat Lud en Puth ook diegenen zijn die in de erkentissen zijn, zie de nrs. 1163, 1164, 1166, 1195, 1231.

Schild en helm zijn zulke dingen, als tot de geestelijke strijd of oorlog behoren.

Dat het leger in de tegenovergestelde zin de valsheden zijn, blijkt duidelijk bij Jesaja: *‘Het zal te dien dage geschieden dat Jehovah bezoeking zal doen over het heir der hoogte in de hoogte en over de koningen der aarde over de aarde’*, (Jesaja 24:21) waar het heir der hoogte staat voor de valsheden uit eigenliefde.

Bij Ezechiël: *‘Ik zal u omwenden en haken in uw kaken leggen en Ik zal u uitvoeren en al uw heir, paarden en ruiters, die allen volkomen gekleed zijn, een grote vergadering met rondas en schild, die allen zwaarden handelen; gij zult komen uit uw plaats, uit de zijden van het noorden, gij en vele volken met u, allen op paarden rijdende, een grote vergadering, een groot heir’*, (Ezechiël 38:4,15) waar sprake is van Gog, waardoor de van de innerlijke eredienst gescheiden uiterlijke eredienst wordt aangeduid, die dus afgodisch is geworden, nr. 1151; zijn heir staat voor de valsheden.

Bij Jeremia: *‘Ik zal tegen Babel zenden hem die spant, zijn boog spannend en die zich verheft in zijn pantsier; verschoont haar jongelingen niet, verbant al haar heir’*, (Jeremia 51:2,3); Babel staat voor de eredienst, waarvan de uiterlijke dingen heilig schijnen, maar waarvan de innerlijke dingen profaan zijn, nrs. 1182, 1283, 1295, 1304, 1306-1308, 1321, 1322, 1326; haar heir zijn de valsheden van dergelijke innerlijke dingen; evenzo is het elders met het heir van Babel gesteld, zoals bij, (Jeremia 34:1,21; 32:2; 39:1.

Bij Ezechiël: *‘Farao zal henlieden zien en zich troosten over zijn ganse menigte, de verslagenen van het zwaard, Farao en al zijn heir, want Ik zal de schrik van Mij in het land der levenden geven’*, (Ezechiël 32:31,32) waar sprake is van Egypte, waardoor diegenen worden aangeduid die door redeneringen vanuit wetenschappelijke dingen de waarheden verdraaien, nrs. 1164, 1165; zijn of Farao’s heir staat voor de daaruit voortvloeiende valsheden; hetzelfde wordt ook elders aangeduid door Farao’s heir, zoals bij, Jeremia 37:5,7,11; 46:2; en bij Ezechiël 17:17.

Bij Lukas: *‘Wanneer gij zien zult, dat Jeruzalem van heirlegers omsingeld wordt, zo weet alsdan, dat de verwoesting nabij is’*, (Lukas 21:20) waar sprake is van de voleinding der eeuw of van de laatste tijd van de Kerk, wanneer er geen geloof meer is; dat door Jeruzalem de

Kerk wordt aangeduid, zie nr. 2117; zij wordt door heirlegers omsingeld, wanneer zij door valsheden wordt ingenomen.

Hieruit blijkt dat door ‘heirlegers der hemelen’ die de Joden en de afgodendienaars aanbaden, in de innerlijke zin de valsheden werden aangeduid, waarover in het tweede Boek der Koningen: *‘Zij verlieten al de geboden van hun God en maakten zich een gegoten beeld, twee kalveren en maakten een bos en bogen zich voor alle heir der hemelen’*, (2 Koningen 17:16) waar sprake is van de Israëlieten; en elders, waar sprake is van Menasse, *‘dat hij bouwde altaren voor al het heir der hemelen’*, (2 Koningen 21:5); en dat, ‘Joschia de koning uit de tempel uitbracht alle vaten voor Baal gemaakt en voor het bos en voor al het heir der hemelen’ (2 Koningen 23:4).

En bij Jeremia, *‘dat zij de beenderen der vorsten, der priesters en van de profeten zouden uitspreiden voor de zon en voor de maan en voor al het heir der hemelen, die zij liefgehad en die zij gediend en die zij nagewandeld hebben’*, (Jeremia 8:2); en elders: *‘De huizen van Jeruzalem en de huizen der koningen van Jehudah, onrein gelijk als Tofet, naar al de huizen, op welke daken zij aan al het heir der hemelen gerookt en aan andere goden drankoffers geplengd hebben’*, (Jeremia 19:13).

Bij Zefanja: *‘Ik zal Mijn hand uitstrekken tegen hen die op de daken aanbidden het heir der hemelen’*, (Zefanja 1:5); want het zijn de sterren, die voornamelijk het heir der hemelen worden genoemd en dat door de sterren de waarheden worden aangeduid, maar ook in tegenovergestelde zin valsheden, zie de nrs. 1128, 1808.

3449. Dat de woorden ‘en Izaäk zei tot hen: Waarom zijt gij tot mij gekomen en gij hebt mij gehaat en hebt mij van u weggezonden’ betekenen; waarom wilden zij het Goddelijke, terwijl zij dit loochenden en van datgene, wat in de innerlijke zin van het Woord is, afkerig waren, kan blijken uit hetgeen eerder bij vers 15, 16, 19-21 gezegd werd.

3450. vers 28,29. *En zij zeiden: Ziende hebben wij gezien, dat Jehovah met u was en wij hebben gezegd: Laat, ik bid u, een eed tussen ons zijn, tussen ons en tussen u en laat ons een verbond met u uithouwen.*

Zo gij met ons kwaad doet, gelijk als wij u niet aangeroerd hebben en gelijk als wij met u alleen goed gedaan hebben en hebben u in vrede gezonden; gij zijt nu de gezegende van Jehovah.

Zij zeiden: Ziende hebben wij gezien, dat Jehovah met u was, betekent, dat zij wisten, dat het Goddelijke daarin was; en wij zeiden: Laat, ik bid u, een eed tussen ons zijn, tussen ons en tussen u en laat ons een verbond met u uithouwen, betekent, dat de leerstellige dingen van hun geloof, op zichzelf beschouwd, niet geloochend zouden worden; zo gij met ons kwaad doet, gelijk als wij u niet aangeroerd hebben en gelijk als wij met u alleen goed gedaan hebben en hebben u in vrede gezonden, betekent dat zij de innerlijke zin van het Woord niet verkracht hadden en dat zij hem niet verkrachten zouden; gij zijt nu de gezegende van Jehovah, betekent dat hij van het Goddelijke uitgaat.

3451. Dat de woorden ‘Zij zeiden: Ziende hebben wij gezien, dat Jehovah met u was’ betekenen, dat zij wisten dat het Goddelijke daarin was, blijkt uit de betekenis van ‘ziende zien’, namelijk bemerken en dus als zeker weten; en uit de betekenis van ‘Jehovah zijnde met u’ namelijk het Zijn van het Goddelijke daarin.

Hier wordt, als eerder in nr. 3447 gezegd, gehandeld over de overeenkomst van de letterlijke zin van het Woord met de innerlijke zin en dus over de overeenkomst van de leerstellige dingen van het geloof – die door Abimelech, Achuzzat en Pikol worden aangeduid, voor zover zij uit de letterlijke zin van het Woord voortkomen – met de innerlijke zin; dus over de

verbinding van het rijk van de Heer op aarde met het rijk van de Heer in de hemelen en dus, met de Heer, door middel van het Woord.

Want het Woord is ten aanzien van de hoogste zin, de Heer Zelf en het is ten aanzien van de innerlijke zin het rijk van de Heer in de hemelen zelf en ten aanzien van de letterlijke zin het rijk van de Heer op aarde, zoals al eerder werd gezegd.

Maar het is met het rijk van de Heer op aarde, dat wil zeggen met Zijn Kerk, zo gesteld, dat het zijn leerstellige dingen aan de letterlijke zin van het Woord ontleend, niet anders dan verschillend en uiteenlopend kan zijn ten aanzien van die leerstellige dingen; dat wil zeggen dat het ene gezelschap van iets zegt, dat dit het ware van het geloof is, omdat het zo in het Woord gezegd wordt en een ander gezelschap zegt dat dát het ware van het geloof is, eveneens omdat het zo gezegd wordt enzovoort; zodat de Kerk van de Heer die haar leerstellige dingen aan de letterlijke zin van het Woord ontleent, overall verschilt, en dit niet alleen naar de gezelschappen, maar soms ook naar elk afzonderlijk binnen een gezelschap; maar het verschil in de leerstellige dingen van het geloof, verhindert niet dat de Kerk één is, als er slechts eensgezindheid heerst wat betreft goed willen en goed doen.

Bijvoorbeeld: wanneer iemand het als een leerstelling erkent dat de naastenliefde uit het geloof voortkomt en wanneer hij in liefde jegens de naaste leeft, dan is hij weliswaar niet in het ware ten aanzien van de leer, maar toch in het ware ten aanzien van het leven, en zo is er dus in hem de Kerk of het rijk van de Heer.

Of ook dit: wanneer iemand zegt dat men de goede werken moet doen om daarvoor beloond te worden in de hemel, volgens de letterlijke zin van het Woord bij, (Mattheüs 10:41,42; 25:34-46) en elders, en toch, wanneer hij goede werken doet, nooit aan de verdienste denkt, is hij eveneens in het rijk van de Heer, omdat hij ten aanzien van het leven in het ware is.

En omdat hij ten aanzien van het leven van dien aard is, laat hij zich gemakkelijk onderrichten, dat niemand de hemel kan verdienen en dat de werken, waarin verdienste wordt gesteld, niet goed zijn; evenzo in de overige gevallen.

Want de letterlijke zin is van dien aard dat hij op vele verschillende plaatsen met zichzelf in tegenspraak is, maar dit komt omdat in deze zin schijnbaarheden van het ware zijn, aangepast aan degenen die in uiterlijke dingen zijn en dus aan diegenen die ook in wereldse en zelfs lichamelijke liefden zijn.

Hier wordt dus onder Abimelech gehandeld over degenen die in de leerstellige dingen van het geloof zijn, en dat zij diegenen zijn, die van het geloof het wezenlijke van de zaligheid maken, werd eerder gezegd; en er wordt gehandeld over de overeenkomst van hun leerstellige dingen met de innerlijke zin en het is duidelijk, dat de verbinding ook met hen plaatsvond, maar alleen met diegenen die in het goede zijn, dat wil zeggen, met hen, die – hoewel zij van het geloof het wezenlijke maken ten aanzien van de leer – toch van de naastenliefde het wezenlijke maken ten aanzien van het leven; want wanneer er bij hen overtuiging of vertrouwen in de Heer is, dat zij het geloof zelf noemen, zijn zij in de aandoening van de liefde tot de Heer en dus ten aanzien van het leven in het goede.

Maar men zie wat hierover eerder is gezegd en aangetoond, namelijk dat niet het leerstellige maar de naastenliefde de Kerk uitmaakt, nrs. 809, 916, 1798, 1799, 1834, 1844; dat de leerstellige dingen niets zijn, tenzij men dienovereenkomstig leeft, nr. 1515; dat de Kerk verscheiden is ten aanzien van de waarheden, maar dat zij één is door de naastenliefde, nr. 3267; dat er een wederkerige betrekking is tussen de Heer en de mens ten aanzien van de hemelse dingen die tot het goede behoren, maar niet ten aanzien van de geestelijke dingen die tot het ware behoren, nrs. 1831, 1832; dat er één enige leer is, namelijk die van de liefde tot de Heer en van de naastenliefde jegens de naaste, nr. 3445; dat de Kerk één zou zijn, wanneer allen naastenliefde hadden, hoewel zij naar eredienst en naar leerstellige dingen verschilden, nrs. 809, 1285, 1316, 1798, 1799, 1834, 1844, 2982; dat de Kerk gelijk zou zijn aan het rijk van de Heer in de hemelen, wanneer allen naastenliefde hadden, nr. 2385; dat er in de hemel

ontelbare verscheidenheden van het goede en het ware zijn, maar dat zij niettemin door de harmonie één uitmaken, zoals de organen en leden van het lichaam, nrs. 684, 690, 3241.

3452. Dat de woorden ‘en wij hebben gezegd: Laat, ik bid u, een eed tussen ons zijn, tussen ons en tussen u en laat ons een verbond met u uithouwen’ betekenen, dat de leerstellige dingen van hun geloof, op zichzelf beschouwd, niet geloofend zouden worden, namelijk voor zover zij aan de letterlijke zin van het Woord zijn ontleend, blijkt uit de betekenis van ‘eed tussen ons’, namelijk de eenstemmigheid van de leerstellige dingen met de letterlijke zin van het Woord; en uit de betekenis van ‘tussen ons en tussen u’ namelijk de overeenkomst met de innerlijke zin; en uit de betekenis van ‘laat ons een verbond uithouwen’ namelijk dat er dus zo verbinding zou kunnen zijn; dat het verbond de verbinding is, zie de nrs. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 2003, 2021.

De zin die hieruit voortkomt, is deze, dat – omdat dit zo is – de leerstellige dingen van hun geloof, op zichzelf beschouwd, niet geloofend zouden worden, want zoals gezegd, de leerstellige dingen, onverschillig welke, wanneer zij slechts aan het Woord zijn ontleend, worden niet geloofend, want zij worden door de Heer aangenomen, wanneer slechts diegene die daarin is, in het leven van de naastenliefde is, want met dit leven kunnen alle dingen die van het Woord zijn, verbonden worden; maar de innerlijke dingen van het Woord worden verbonden met het leven dat in het innerlijke goede van de naastenliefde is; zie hierover wat in nr. 3324 werd gezegd en aangevoerd.

3453. Dat de woorden ‘zo gij met ons kwaad doet, gelijk als wij u niet aangeroerd hebben en gelijk als wij met u alleen goed gedaan hebben en hebben u in vrede gezonden’ betekenen, dat zij de innerlijke zin van het Woord niet verkracht hadden en dat zij hem niet verkrachten zouden, blijkt uit het verband in de innerlijke zin en uit wat eerder bij vers 11 en 12 gezegd werd.

3454. Dat de woorden ‘gij zijt nu de gezegende van Jehovah’ betekenen, dat hij van het Goddelijke uitgaat, blijkt uit de betekenis van de gezegende van Jehovah, wanneer het van de Heer gezegd wordt, of wat hetzelfde is, van de innerlijke zin van het Woord, want de Heer is het Woord, namelijk het Goddelijk ware, waarover nr. 3140, dus uit het Goddelijke, en dus dat zij de innerlijke zin niet verkracht hadden noch verkrachten zouden, omdat hij van het Goddelijke uitgaat.

Maar ‘de innerlijke zin verkrachten’ wil zeggen, die dingen loochenen die de voornaamste dingen van die zin zijn en die de eigenlijke heilige dingen van het Woord zijn; en deze zijn het Goddelijk Menselijke van de Heer, de liefde tot Hem en de liefde jegens de naaste. Deze drie zijn de voornaamste dingen van de innerlijke zin en de heilige dingen van het Woord; en zij zijn de innerlijke en heilige dingen van alle leerstellingen die aan het Woord zijn ontleend en de innerlijke en heilige dingen van alle eredienst, want daarin is het rijk zelf van de Heer.

Er is nog een vierde punt, namelijk dat het Woord ten aanzien van alle dingen en van elke van de bijzonderheden ervan, ja zelfs ten aanzien van het kleinste leesteken, Goddelijk is, dus dat de Heer in het Woord is; dit wordt ook beleden en erkend door allen die leerstellige dingen uit het Woord hebben.

Maar toch ontkennen het diegenen in hun hart die niets anders in het Woord als heilig erkennen dan dat wat in de letter verschijnt; dezen kunnen niets heiligs in de historische noch in de profetische gedeelten ontdekken, dan een alleen een licht uiterlijk iets, om deze reden, dat het heilig wordt genoemd, terwijl het toch innerlijk heilig moet zijn, omdat het ten aanzien van het kleinste leesteken Goddelijk is.

3455. vers 30,31. *En hij maakte hun een maaltijd en zij aten en dronken.*

En zij stonden 's morgens vroeg op en zwoeren de man zijn broeder; en Izaäk zond hen en zij gingen van met hem in vrede.

Hij maakte hun een maaltijd, betekent de samenwoning; en zij aten en dronken, betekent gemeenschap; en zij stonden 's morgens vroeg op, betekent de staat van verlichting; en zwoeren de man zijn broeder, betekent de bevestiging met hen die in het goede van het ware zijn; en Izaäk zond hen en zij gingen van met hem in vrede, betekent dat zij tevreden waren.

3456. Dat de woorden 'hij maakte hun een maaltijd' de samenwoning betekenen, blijkt uit de betekenis van de maaltijd, namelijk de samenwoning, waarover nr. 2341.

3457. Dat de woorden 'en zij aten en dronken' de gemeenschap betekenen, blijkt uit de betekenis van eten, te weten meegedeeld worden ten aanzien van dingen die tot het goede behoren, waarover de nrs. 2187, 2343, 3168; en uit de betekenis van drinken, namelijk meegedeeld worden ten aanzien van de dingen die tot het ware behoren, waarover de nrs. 3089, 3168.

3458. Dat de woorden 'en zij stonden 's morgens vroeg op' de staat van verlichting betekenen, blijkt uit de betekenis van de morgen en van vroeg opstaan, namelijk de staat van verlichting; want de morgen en de dageraad is in de hoogste zin de Heer en in de innerlijke zin het hemelse van Zijn liefde, vandaar is het ook de staat van vrede, zie de nrs. 2333, 2405, 2540, 2780; en opstaan betekent in de innerlijke zin verheffing, nrs. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171.

Hieruit blijkt duidelijk dat de woorden 'zij stonden 's morgens vroeg op' de staat van verlichting betekenen.

3459. Dat de woorden 'en zwoeren de man zijn broeder' de bevestiging betekenen met hen die in het goede van het ware zijn, blijkt uit de betekenis van zweren of van de eed, namelijk de bevestiging, waarover de nrs. 2842, 3037, 3375; en uit de betekenis van 'de man met de broeder' namelijk het goede van het ware, of wat hetzelfde is, degenen die in het goede zijn. Dat de man het ware is, zie de nrs. 265, 749, 1007, 3134, 3309 aan het begin; en dat de broeder het goede is, zie de nrs. 3295, 3332.

In dit goede zijn diegenen die hier door Abimelech worden uitgebeeld of die door de Filistijnen worden uitgebeeld, waarvan Abimelech de koning was, namelijk diegenen die het geloof tot het wezenlijke van de Kerk maken en dit stellen vóór de naastenliefde.

Degenen die van dien aard zijn, zijn in geen ander goede dan in het goede van het ware, want zij halen en putten vanuit het Woord niets anders dan die dingen, die tot het geloof behoren, dus tot het ware; die dingen echter, die tot het goede behoren, dus tot het leven, zien zij nauwelijks.

Zij bevestigen zich daarom in de leerstellige dingen van het geloof en niet, in welke dan ook, van de naastenliefde.

Wanneer deze mensen het goede doen, is het vanuit de leerstellige dingen van het geloof en het daaruit voortvloeiende goede is het, dat het goede van het ware wordt genoemd.

Met hen die in dit goede zijn, verbindt zich de Heer, maar niet zozeer als met hen, die in het goede van de naastenliefde zijn, want de liefde en de naastenliefde zijn een geestelijke verbintenis, maar het geloof is dat niet, tenzij door de liefde en de naastenliefde.

En omdat dit zo is, wordt er niet gezegd, dat zij een verbond sloten met Izaäk, maar dat zij 'zwoeren de man zijn broeder'; want het verbond geldt het goede dat van de liefde en van de naastenliefde is, maar de eed het ware dat van het geloof is, nr. 3375.

Op diegenen die in het goede van het ware zijn heeft ook de samenwoning betrekking, wat door de maaltijd wordt aangeduid, nr. 3456.

Uit hen die van dien aard zijn in het andere leven, werd mij te weten gegeven, dat zij gescheiden zijn van hen die in het goede van de naastenliefde zijn, want dezen zijn dichter met de Heer verbonden dan eerstgenoemden, want hun goede is, om zo te zeggen, hard en laat zich niet buigen, is niet mededeelzaam, dus is niet in de hemel, maar op de drempel tot de hemel.

3460. Dat de woorden ‘en Izaäk zond hen, en zij gingen van met hem in vrede’ betekenen, dat zij tevreden waren, kan zonder verklaring blijken; hieruit blijkt ook duidelijk, dat er met hen samenwoning en niet verbinding is, waarover hiervoor in nr. 3459.

3461. vers 32,33. *En het geschiedde ten zelfden dage en Izaäks knechten kwamen en boodschapten hem over de zaak van de put die zij gegraven hadden; en zij zeiden hem: Wij hebben wateren gevonden. En hij noemde denzelve Schibba; daarom is de naam van de stad Beerschebah, tot op deze dag.*

Het geschiedde ten zelfden dage, betekent die staat; en Izaäks knechten kwamen, betekent de redelijke dingen; en boodschapten hem over de zaak van de put die zij gegraven hadden; en zij zeiden: Wij hebben wateren gevonden, betekent de innerlijke waarheden door middel hiervan; en hij noemde dezelfde Schibba, betekent de verbinding van het bevestigde ware door middel hiervan; daarom is de naam van de stad Beerschebah, betekent de hoedanigheid van de daaruit voorvloeiende leer; tot op deze dag, betekent het altijdurende van de staat.

3462. Dat de woorden ‘Het geschiedde ten zelfden dage’ de staat betekenen, blijkt uit de betekenis van de dag, namelijk de staat, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788; hier de staat van de leer, waarover gehandeld wordt.

3463. Dat de woorden ‘en Izaäks knechten kwamen’ de redelijke dingen betekenen, blijkt uit de betekenis van de knechten, namelijk de redelijke dingen en ook de wetenschappelijke dingen, waarover nr. 2567; en uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Redelijke, waarover de nrs. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630, 3012, 3194, 3210. Uit hetgeen voorafgaat blijkt, wat hier van de Heer door Izaäk wordt uitgebeeld, namelijk het Woord ten aanzien van de innerlijke zin; want door Abimelech en Achuzzat en Pikol worden de leerstellige dingen van het geloof aangeduid die aan de letterlijke zin van het Woord zijn ontleend, zoals die van hen die Filistijnen worden genoemd in de goede zin, dat wil zeggen, die in de leerstellige dingen van het geloof-alleen zijn en ten aanzien van het leven in het goede, maar in het goede van het ware, welke leerstellingen enige verbinding hebben met de innerlijke zin, dus met de Heer.

Want zij die alleen in de leerstellige dingen van het geloof zijn en in een leven overeenkomstig hieraan, zijn in een zekere verbinding, maar verwijderd, omdat zij niet weten wat liefde jegens de naaste en nog minder wat liefde tot de Heer is, vanuit een bepaalde aandoening, maar slechts vanuit een zekere voorstelling van het geloof; en dus zijn zij ook niet in enige innerlijke gewaarwording van het goede, maar in een soort van overreding, dat wat hun leerstellingen voorschrijven, waar en dus goed is; en wanneer zij in deze dingen bevestigd zijn, kunnen zij evenzeer in het valse als in het ware zijn, want niets anders dan het goede bevestigt de mens omtrent dat wat waar is.

Het ware leert weliswaar wat goed is, maar zonder innerlijke gewaarwording.

Eenieder kan weten hoe het hiermee is gesteld en verder wat en hoedanig het verschil is, alleen al uit dit algemene gebod van de naastenliefde: ‘*Alle dingen die gij wilt dat u de mensen zouden doen, doet gij hun ook also*’, (Mattheüs 7:12).

Wie naar dit gebod handelt, die doet weliswaar anderen goed, maar omdat het zo geboden is, dus niet vanuit de aandoening van het hart en zo vaak hij dit doet, begint hij uit zichzelf en ook denkt hij bij het goed doen aan de verdienste.

Diegene echter die niet vanuit het gebod maar uit naastenliefde handelt, dat wil zeggen uit aandoening, handelt naar zijn hart, dus vanuit het vrije en zo vaak hij handelt, begint hij vanuit het goede zelf te willen, dus om deze reden, dat het hem aangenaam is; en daar hij beloning vindt in het aangename, denkt hij niet aan verdienste.

Hieruit kan nu blijken, welk verschil er is tussen goed doen vanuit geloof en goed doen vanuit naastenliefde en dat eerstgenoemden verder verwijderd zijn van het goede zelf, dat de Heer is, dan laatstgenoemden; diegenen die alleen vanuit het gebod handelen, kunnen ook niet gemakkelijk worden binnengeleid in het goede van de naastenliefde tot aan de innerlijke gewaarwording toe, omdat zij weinig in de waarheden zijn, want niemand kan in dit goede worden binnengeleid, tenzij eerst die dingen zijn uitgeroeid die niet waar zijn, wat echter niet kan plaatsvinden, wanneer die dingen zijn ingeworteld tot aan de overreding toe.

3464. Dat de woorden ‘en boodschappen hem over de zaak van de put die zij gegraven hadden, en zij zeiden: Wij hebben wateren gevonden’ de innerlijke waarheden door middel hiervan betekenen, blijkt uit de betekenis van de put, namelijk het Woord, nr. 3424; en uit de betekenis van de wateren, namelijk de waarheden, nr. 2702, namelijk die, welke aan het Woord zijn ontleend.

Zo betekent ‘hem boodschappen over de zaak van de put die zij gegraven hadden’ over het Woord, waaruit de leerstellige dingen voortkomen; ‘en zij zeiden: Wij hebben wateren gevonden’, betekent dat daarin, namelijk in de leerstellige dingen, innerlijke waarheden waren.

Want er zijn, zoals eerder is gezegd, in alle leerstellige dingen die vanuit de letterlijke zin van het Woord zijn getrokken, innerlijke waarheden, want de letterlijke zin van het Woord is als een put, waarin water is, aangezien er in alle dingen en in elke bijzonderheid van het Woord een innerlijke zin is, die ook is in de leerstellige dingen die aan het Woord zijn ontleend. Het is met de leerstellige dingen die aan de letterlijke zin van het Woord zijn ontleend, als volgt gesteld, dat wanneer de mens daarin is en tevens in een daaraan overeenkomstig leven, hij een overeenstemming in zich heeft; want de engelen die bij hem zijn, zijn in de innerlijke waarheden, terwijl hij in de uiterlijke waarheden is; zo heeft hij dus door middel van de leerstellige dingen gemeenschap met de hemel, maar overeenkomstig het goede van zijn leven; zo bijvoorbeeld: wanneer hij in het Heilig Avondmaal eenvoudig aan de Heer denkt, naar de dan gebruikelijke woorden: Dit is Mijn lichaam en dit is Mijn bloed’, dan zijn de engelen bij hem in de voorstelling van de liefde tot de Heer en van de naastenliefde jegens de naaste, want met het lichaam van de Heer en het brood stemt de liefde tot de Heer overeen; en met het bloed en de wijn stemt de naastenliefde jegens de naaste overeen, nrs. 1798, 2165, 2177, 2187; en omdat er zo’n overeenstemming is, vloeit er een aandoening vanuit de hemel door middel van de engelen in dat heilige waarin de mens dan is en deze aandoening ontvangt hij overeenkomstig het goede van zijn leven.

Want de engelen wonen bij eenieder in de aandoening van zijn leven, dus in de aandoening van de leerstellige dingen waarnaar hij leeft, maar nooit, wanneer zijn leven daarmee in strijd is; wanneer zijn leven daarmee in strijd is – zoals wanneer hij in de aandoening is van eerbetuigingen en rijkdommen te oogsten door middel van leerstellige dingen – trekken de engelen zich terug en wonen de helsen in deze aandoening, die òf hem bevestigingen van die leerstellingen ingieten ter wille van de eigen- en de wereldliefde, dus een overredend geloof, dat van dien aard is, dat hij er zich niets om bekommert of iets waar dan wel vals is, als het maar de gemoederen inpalmt, òf alle geloof wegnemen en dan is de leer van zijn mond slechts een klank die verwekt wordt en gevarieerd door het vuur van die liefden.

3465. Dat de woorden ‘en hij noemde dezelve Schibba’ de verbinding betekenen van het bevestigde ware door middel hiervan, blijkt uit de betekenis van noemen, namelijk van de naam, te weten de hoedanigheid, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 3421; en dat de namen dus een ding of een staat betekenen, nrs. 1946, 2643, 3422; hier dus de verbinding van het bevestigde ware door middel hiervan, namelijk van de leerstellige dingen; want in de oorspronkelijke taal betekent Schibba de eed en dat de eed de bevestiging betekent, zie de nrs. 2842, 3375.

Er wordt van verbinding van het bevestigde ware gesproken, wanneer de innerlijke waarheden zich verbinden met de uiterlijke waarheden, die de aan de letterlijke zin van het Woord ontleende leerstellige dingen zijn.

Dat er bij zulke mensen een verbinding is door middel van waarheden die van het geloof zijn en niet zozeer door middel van goedheden die van de naastenliefde zijn, werd eerder in nr. 3463 gezegd.

3466. Dat de woorden ‘daarom is de naam van de stad Beerschebah’ de hoedanigheid van de daaruit voortvloeiende leer betekenen, blijkt uit de betekenis van de naam, namelijk de hoedanigheid, waarover hiervoor in nr. 3465 en uit de betekenis van de stad, namelijk de leer, waarover de nrs. 402, 2449, 2712, 2943, 3216; vandaar Beerschebah, dat in de oorspronkelijke taal ‘put van de eed’ betekent, dus de leer van het bevestigde ware; dat Beerschebah de leer is, zie de nrs. 2733, 2858, 2859.

Eerder in hoofdstuk 21, vers 30,31 werd gezegd ‘omdat gij de zeven oilammeren van mijn hand nemen zult, opdat het mij tot een getuigenis zij, dat ik deze put gegraven heb.

Daarom noemde hij die plaats Beerschebah, omdat die beiden daar gezworen hadden’; daar werd door Beerschebah de staat en de hoedanigheid van de leer aangeduid, namelijk dat zij van het Goddelijke uitging en dat er door middel daarvan verbinding was; en omdat daar gehandeld wordt over de innerlijke dingen van die Kerk, wordt er gezegd, dat ‘die plaats’ Beerschebah werd genoemd; hier echter wordt, omdat er gehandeld wordt over de uiterlijke dingen van die Kerk, gezegd dat ‘de stad’ zo genoemd werd.

Want op de innerlijke dingen heeft de staat betrekking, die wordt aangeduid door de plaats, nrs. 2625, 2837, 3356, 3387; maar op de uiterlijke dingen heeft de leer betrekking, die wordt aangeduid door de stad, want alle leer ontleent haar staat en hoedanigheid aan haar innerlijke dingen.

3467. Dat de woorden ‘tot op deze dag’ het altijddurende van de staat betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘tot op deze dag’ namelijk de altijddurende staat, waarover nr. 2838.

3468. vers 34,35. *En Ezau was een zoon van veertig jaren en hij nam tot een vrouw Jehudith, de dochter van Beëri, de Chittiet en Basemat, de dochter van Elon, de Chittiet. En zij waren voor Izaäk en Rebekka een bitterheid des geestes.*

Ezau was een zoon van veertig jaren, betekent de staat van de verzoeking ten aanzien van het natuurlijk goede van het ware; en hij nam tot een vrouw Jehudith, de dochter van Beëri, de Chittiet en Basemat, de dochter van Elon, de Chittiet, betekent de toevoeging van het natuurlijk ware uit een andere bron dan uit het echte ware zelf; en zij waren voor Izaäk en Rebekka een bitterheid van de geest, betekent dat hieruit eerst smart voortkwam.

3469. Dat de woorden ‘Ezau was een zoon van veertig jaren’ de staat van de verzoeking betekenen ten aanzien van het natuurlijk goede van het ware, blijkt uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het natuurlijk goede van het ware, waarover de nrs. 3300, 3302, 3322; uit de betekenis van veertig jaren, namelijk de staat van de verzoeking; dat veertig de verzoeking is, zie de nrs. 487, 488, 493, 893.

Dat deze dingen ten aanzien van Ezau rechtstreeks worden toegevoegd aan wat over Abimelech en Izaäk werd meegedeeld, vindt hierin zijn oorzaak, dat er gehandeld wordt over diegenen die in het goede van het ware zijn, dat wil zeggen, die in een leven zijn overeenkomstig de leerstellige dingen, die uit de letterlijke zin van het Woord zijn genomen; want deze werden aangeduid door Abimelech, Achuzzat en Pikol, zoals eerder herhaaldelijk werd gezegd.

Diegenen nu die in het goede van het ware zijn of in een leven overeenkomstig de leerstellige dingen, zijn wederverwekt ten aanzien van de innerlijke dingen die hun redelijke dingen zijn, maar nog niet ten aanzien van de uiterlijke dingen die hun natuurlijke dingen zijn; want de mens wordt eerder ten aanzien van het redelijke wederverwekt dan ten aanzien van het natuurlijke, nrs. 3286, 3288, aangezien het natuurlijke geheel en al in de wereld is en de gedachte en de wil van de mens in het natuurlijke als in een bodem zijn verankerd.

Dit is de reden, waarom de mens, wanneer hij wordt wederverwekt, een strijd waarneemt tussen zijn redelijke of innerlijke mens en zijn natuurlijke of uiterlijke mens en waarom zijn uiterlijke mens veel later en ook veel moeilijker wordt wederverwekt dan zijn innerlijke mens. Want wat dichter bij de wereld en dichter bij het lichaam staat, kan er niet licht toe gebracht worden, om gehoorzaamheid te betonen aan de innerlijke mens, tenzij na een aanzienlijke tijdsduur en door middel van verschillende nieuwe staten, waarin de mens wordt binnengeleid en die staten zijn van zelferkenning en van erkenning van de Heer, namelijk van eigen ellendigheid en van de barmhartigheid van de Heer; dus staten van vernedering door middel van worstelingen van de verzoeken.

Omdat dit zo is, wordt hier nu rechtstreeks datgene over Ezau aan toegevoegd en over zijn beide echtgenoten, waardoor dergelijke dingen in de innerlijke zin worden aangeduid. Het is eenieder bekend wat het natuurlijk goede is, namelijk dat dit het goede is, waarin de mens geboren wordt; wat echter het natuurlijk goede van het ware is, is maar aan weinigen, zo al iemand bekend.

Er zijn vier soorten van natuurlijk goede, of van het goede dat de mens is aangeboren, namelijk: het natuurlijk goede uit de liefde tot het goede, het natuurlijk goede uit de liefde tot het ware en verder het natuurlijk goede uit de liefde tot het boze en het natuurlijk goede uit de liefde tot het valse.

Want het goede waarin de mens wordt geboren, ontleent hij aan zijn ouders, hetzij aan de vader, hetzij aan de moeder, want al datgene, wat de ouders door veelvuldig gebruik en gewoonte hebben aangenomen of waarmee zij doordrenkt zijn door het daadwerkelijke leven, totdat het hun zo vertrouwd is geworden, dat het als natuurlijk verschijnt, wordt over geleid op de kinderen en wordt erfelijk.

Wanneer ouders, die in het goede van de liefde tot het goede geleefd hebben en in dit leven hun bekoring en zaligheid gesmaakt hebben, in die staat zijn, wanneer zij een kind ontvangen, ontvangt het kind daarvandaan een aandoening tot een dergelijk goede.

Wanneer de ouders, die in het goede van de liefde tot het ware geleefd hebben – waarover de nrs. 3459, 3463 – en in dit leven hun bekoring smaakten, in die staat zijn, wanneer zij een kind ontvangen, ontvangt het kind daarvandaan een dergelijk goede.

Evenzo is het gesteld met hen, die uit overerving het goede van de liefde tot het boze en het goede van de liefde tot het valse ontvangen.

Deze laatste worden goedheden genoemd, omdat ze, bij wie zij zijn, als goedheden in de uiterlijke vorm verschijnen, hoewel het allesbehalve goedheden zijn.

De allermeesten van degenen bij wie het natuurlijk goede verschijnt, hebben een dergelijk goede.

Zij die in het natuurlijk goede van de liefde tot het boze zijn, zijn plooibaar en geneigd tot allerlei boosheden, want zij laten zich gemakkelijk verleiden; door dit goede zijn zij overal voor te vinden, vooral tot vuile lusten, echtbreuken en ook tot wreedheden.

En degenen die in het natuurlijk goede van het valse zijn, zijn geneigd tot allerlei valsheden; door dit goede nemen zij gretig het overredende aan, vooral van huichelaars en geraffineerde mensen, die de gemoederen weten in te palmen, zich in de aandoeningen weten binnen te dringen en onschuld te veinzen.

In deze zogenaamde goedheden, namelijk van het boze en het valse, worden heden ten dage de meesten van degenen geboren die in de christelijke wereld in het natuurlijk goede zijn, omdat hun ouders door een daadwerkelijk leven de verlustiging van het boze en de verlustiging van het valse hebben aangenomen en deze dus zo hebben ingeplant in hun kinderen en dus verder in hun nakomelingen.

3470. Dat de woorden ‘en hij nam tot een vrouw Jehudith, de dochter van Beëri, de Chittiet en Basemat, de dochter van Elon, de Chittiet’ de toevoeging betekenen van het natuurlijk ware uit een andere bron dan uit het echte ware zelf, blijkt uit de betekenis van de vrouw, namelijk het aan het goede toegevoegde ware, waar over Sarah en Rebekka werd gehandeld, nrs. 1468, 1901, 2063, 2065, 2172, 2173, 2198, 2507, 2904, 3012, 3013, 3077; hier het aan het natuurlijk goede toegevoegde natuurlijk ware, waarover hier gehandeld wordt; en uit de uitbeelding van Jehudith, de dochter van Beëri, de Chittiet en van Basemat, de dochter van Elon, de Chittiet, namelijk het ware uit andere oorsprong dan uit het echte ware zelf; want de Chittieten behoorden onder de rechtschappen heidenen in het land Kanaän, bij wie Abraham woonde en van wie hij de spelonk van Machpelah kocht voor een graf, (Genesis 23:3 tot het einde) en door wie daar de geestelijke Kerk onder de natiën werd uitgebeeld, zie de nrs. 2913, 2986; en aangezien deze Kerk niet in het ware is uit het Woord, wordt door de Chittieten het ware aangeduid, dat niet uit het echte ware zelf voortkomt.

Want de natie die de Kerk uitbeeldt, betekent ook het ware en het goede, zoals deze tot de Kerk behoren, want de Kerk is Kerk uit het ware en het goede; wanneer daarom de Kerk wordt genoemd, wordt het ware en het goede bedoeld.

Het is hiermee als volgt gesteld: het natuurlijk goede van het ware is niet het geestelijk goede, dat wil zeggen, het goede van het geloof en het goede van de naastenliefde, alvorens het hervormd is.

Het natuurlijk goede komt, zoals eerder in nr. 3469 is gezegd, van de ouders, maar het geestelijk goede van de Heer.

Daarom moet de mens om het geestelijk goede te ontvangen wederverwekt worden; wanneer dit plaatsvindt, worden hem eerst waarheden toegevoegd uit andere oorsprong dan uit het echte ware zelf en deze zijn van dien aard dat zij niet aankleven, maar alleen als middelen dienen om de echte waarheden binnen te leiden; en wanneer deze zijn binnengeleid, worden de niet echte waarheden afgescheiden.

Het is hiermee gesteld als met knapen; zij leren eerst verschillende dingen, zoals onbenulligheden als spelletjes en dergelijke, niet opdat deze hen wijs maken, maar opdat die de weg bereiden tot het ontvangen van nuttige dingen die tot de wijsheid behoren; en zijn deze eenmaal ontvangen, worden eerstgenoemde zaken afgescheiden en zelfs weggeworpen. Of wel, het is ermee gesteld als met vruchten, die eerst vervuld worden met een bitter sap, voordat zij het zoete sap kunnen ontvangen; dit bittere sap, dat het echte niet is, is een middel om het zoete binnen te brengen en wanneer dit laatste binnendringt, wordt het eerste verdreven.

Zo is het ook gesteld met het natuurlijke van de mens, wanneer dit wordt wederverwekt.

Want het natuurlijk goede is van dien aard dat het niet uit zichzelf het redelijke wil gehoorzamen en dienen als een knecht zijn heer, maar dat het wil heersen.

Maar om het tot volgzaamheid en dienstbaarheid te brengen, wordt het gekweld door staten van verwoesting en verzoeking, totdat zijn begeerten verzwakken en wordt het van de Heer door de invloeiing van het goede van het geloof en van de naastenliefde door middel van de innerlijke mens getemperd, totdat het door overerving ontvangen goede bij graden worden

uitgeroeid en een nieuw goede in de plaats ervan wordt ingeplant, waarin dan de waarheden van het geloof worden neergelegd, die zich gedragen als nieuwe vezels in het hart van de mens, waardoor een nieuw vocht wordt binnengebracht, totdat een nieuw hart geleidelijk is opgegroeid.

De waarheden die eerst worden binnengedragen, kunnen niet uit een echte bron zijn, omdat er boosheden en valsheden in het vorige of natuurlijk goede zijn, maar het zijn zulke schijnwaarheden of zulke schijnbaarheden van het ware die met de echte waarheden een zekere verwantschap hebben en door deze schijnwaarheden wordt aan de echte waarheden zelf geleidelijk aan gelegenheid gegeven en plaats gegeven om zich in te dringen.

Het echte goede is als het ware het bloed in de vaten of als het vocht in de vezels en leidt en brengt de waarheden in vorm; het goede dat zo gevormd wordt in de natuurlijke of uiterlijke mens, is een algemeen goede, als het ware samengeweven of samengevoegd uit de bijzonderheden en afzonderlijke dingen van het geestelijk goede, door middel van de redelijke of innerlijke mens, door de Heer, die alleen vormt en opnieuw schept.

Dit is de reden dat de Heer zo vaak in het Woord Formeerder en Schepper wordt genoemd.

3471. Dat de woorden ‘zij waren voor Izaäk en Rebekka een bitterheid des geestes’ betekenen, dat hieruit eerst smart voortkwam, blijkt uit de betekenis van ‘bitterheid des geestes’, namelijk de smart; en uit de uitbeelding van Izaäk en Rebekka, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware. In de hoogste zin wordt hier namelijk over de Heer gehandeld, maar in de uitbeeldende zin over diegenen die gelijkenissen of beelden van Hem zijn; namelijk in de hoogste zin, hoe de Heer het Menselijke bij Zichzelf Goddelijk maakte; in de uitbeeldende zin, hoe de Heer de mens wederverwekt, of hemels en geestelijk maakt.

Dat de wederverwekte mens een beeld van de verheerlijking van de Heer is, zie de nrs. 3043, 3138, 3212, 3296.

De reden waarom er eerst smart was, is deze: wanneer de waarheden in het natuurlijk goede worden binnengebracht, doen zij eerst pijn, want zij bezwaren het geweten en doen angsten opkomen, want er zijn begeerten aanwezig, waartegen het geestelijk ware strijdt; maar deze eerste smart vermindert allengs en verdwijnt tenslotte; het is als een verzwakt en ziek lichaam, waaraan door pijn gevende middelen de gezondheid opnieuw gegeven moet worden; wanneer het in deze staat is, heeft het eerst pijn.

Voortzetting over de overeenstemmingen en uitbeeldingen,
voornamelijk over die, welke in het Woord zijn.

3472. Dat alle dingen in het algemeen en in het bijzonder, die in de letterlijke zin van het Woord zijn, uitbeeldend zijn voor de geestelijke en hemelse dingen van het rijk van de Heer in de hemelen en in de hoogste zin uitbeeldend voor de Heer zelf, kan blijken uit wat tot dusver is aangetoond en uit wat, door de Goddelijk barmhartigheid van de Heer, nog aangetoond moet worden; maar aangezien de mens zich zo ver van de hemel verwijderd heeft en zich heeft ondergedompeld in de laagste natuur, ja zelfs in het aardse, staat het hem geheel en al tegen, wanneer er gezegd wordt, dat het Woord diepere dingen verbergt, dan hij uit de letter kan opmaken en nog meer wanneer gezegd wordt, dat het onbegrijpelijke dingen bevat, die alleen binnen het bereik van de wijsheid van de engelen liggen en zelfs nog meer, wanneer gezegd wordt, dat het Goddelijke dingen zelf bevat, die het verstand van de engelen oneindig ver te boven gaan.

De christelijke wereld erkent weliswaar dat het Woord Goddelijk is, maar dat het op deze wijze Goddelijk is, loochent zij, zo al niet met de mond, dan toch met het hart; wat ook niet te verwonderen is, aangezien het aardse, waarin de mens heden ten dage is, de meer verheven dingen niet vat en ook niet vatten wil.

3473. Dat het Woord in de letter dergelijke dingen in zich verbergt, wordt de geesten of zielen die in het andere leven komen, vaak te zien gegeven en het werd mij soms gegeven daarbij te zijn wanneer dit plaatsvond, zoals kan blijken uit de ondervindingen die in het eerste deel worden aangevoerd over de Heilige Schrift of het Woord, namelijk dat het Goddelijke dingen verbergt die voor de goede geesten en de engelen uitkomen, nrs. 1767-1776; 1869-1879; uit welke ondervindingen verder nog datgene wat direct hierna volgt, ter wille van de bevestiging, mag worden meegedeeld.

3474. Er kwam een zekere geest bij mij, niet lang na zijn overgang uit het lichaam, wat ik hieruit kon opmaken, dat hij nog niet wist dat hij in het andere leven was en nog van mening was dat hij in de wereld leefde.

Het werd waargenomen, dat hij zich aan studie had gewijd, waarover ik met hem sprak. Maar hij werd toen opeens in de hoogte geheven, wat mij verwonderde; ik veronderstelde dat hij tot diegenen behoorde die naar hoge dingen streven, want zulke geesten worden gewoonlijk in de hoogte geheven; of wel, dat hij zich de hemel in de hoogte had voorgesteld, want zulke geesten worden eveneens gewoonlijk in de hoogte opgenomen, opdat zij daaruit weten, dat de hemel niet in de hoogte, maar in het innerlijk is.

Maar ik bemerkte weldra, dat hij werd opgeheven tot de engelgeesten, die vooraan, een weinig naar rechts, op de eerste drempel van de hemel zijn.

Van daaruit sprak hij toen met mij en zei dat hij verhevener dingen zag, dan het menselijk gemoed ooit vatten kan; toen dit plaatsvond, las ik het eerste hoofdstuk van Deuteronomium over het Joodse volk, namelijk dat er mannen werden uitgezonden om het land Kanaän te verkennen en wat daar was.

Terwijl ik dit las, zei hij dat hij niets gewaarwerd van de letterlijke zin, maar de dingen die in de geestelijke zin lagen en dat deze wonderen waren die hij niet kon beschrijven.

Dit vond plaats op de eerste drempel van de hemel van de engelgeesten, hoe moet het dan niet zijn in die hemel zelf en hoe niet in de hemel van de engelen!

Bepaalde geesten die bij mij waren en die eerst niet geloofden dat het Woord van de Heer van dien aard is, begonnen toen berouw te krijgen omdat zij niet geloofd hadden; in die staat zeiden zij dat zij geloofden, omdat zij hem hadden horen zeggen, dat hij gehoord, gezien en waargenomen had, dat het zo is.

Maar andere geesten volhardden nog in hun ongeloof en zeiden, dat het niet zo was, maar dat het fantasieën waren; daarom werden ook dezen plotseling opgeheven en spraken van daaruit met mij; en zij bekenden, dat het allesbehalve fantasie was, omdat zij werkelijk gewaarwerden, dat het zo is en wel met een fijnere gewaarwording, dan ooit voor enig zintuig in het leven van het lichaam kan bestaan.

Spoedig daarop werden ook anderen in dezelfde hemel opgeheven en onder hen iemand die ik in het leven van zijn lichaam had gekend, die hetzelfde betuigde en zei onder meer ook dit, dat hij van verbazing de heerlijkheid van het Woord in zijn innerlijke zin niet kon beschrijven; toen sprak hij vanuit een zeker medelijden, dat het wonderlijk was, dat de mensen hoegenaamd niets van dergelijke dingen weten.

Tweemaal daarna zag ik anderen opgeheven worden in de tweede hemel onder de engelgeesten en zij spraken van daaruit met mij; ik las toen het derde hoofdstuk van Deuteronomium van begin tot einde; zij zeiden, dat zij alleen in de innerlijke zin van het Woord waren en verzekerden tevens dat er zelfs niet een schriftteken was, waarin niet iets

geestelijks was, dat op de allerschoonste wijze met het overige samenhang; en ook, dat namen dingen betekenden.

Zo werden ook zij bevestigd, aangezien zij tevoren niet hadden geloofd, dat alle dingen tot in bijzonderheden in het Woord door de Heer werden ingegeven; dit wilden zij ook voor de anderen met een eed bevestigen, maar dit werd niet toegestaan.

3475. Dat er in de hemelen voortdurende uitbeeldende dingen ontstaan, zoals die, welke in het Woord zijn, werd eerder enige malen gezegd en aangetoond.

Deze uitbeeldende dingen zijn van dien aard dat de geesten en de engelen ze in een veel helderder licht zien dan dat van de wereld op de middag; deze uitbeeldende dingen zijn van dien aard dat geesten en engelen, wanneer zij ze in hun uiterlijke vorm zien, innerlijk gewaarworden, wat zij in hun innerlijke vorm betekenen en daarin nog innerlijker dingen. Want er zijn drie hemelen: in de eerste hemel verschijnen deze dingen in een uiterlijke vorm, met de innerlijke gewaarwording van wat zij in de innerlijke vorm betekenen; in de tweede hemel verschijnen zij, zoals zij in de innerlijke vorm zijn, met de innerlijke gewaarwording van wat zij in een nog innerlijker vorm betekenen; in de derde hemel verschijnen zij in genoemde nog innerlijker vorm, die de binnenste vorm is.

De uitbeeldende dingen die in de eerste hemel verschijnen, zijn de algemeenheden van die dingen die in de tweede hemel verschijnen; en deze zijn de algemeenheden van die, welke in de derde hemel verschijnen.

Zo zijn dus in de uitbeeldende dingen die in de eerste hemel verschijnen van binnen die dingen, welke in de tweede verschijnen en binnenin deze die, welke in de derde verschijnen. Daar zij zich zo naar graden vertonen, kan het duidelijk zijn, hoe volmaakt, vol van wijsheid en tevens hoe gelukkig de uitbeeldende dingen in de binnenste hemel zijn en dat zij geheel en al onuitsprekelijk zijn, want myriaden van myriaden vertonen zich in één enkele bijzonderheid van het algemeen uitbeeldende.

Al deze uitbeeldende dingen bevatten, in het algemeen en in het bijzonder, zulke dingen, die tot het rijk van de Heer behoren en deze bevatten zulke dingen die tot de Heer Zelf behoren. Zij die in de eerste hemel zijn, zien in hun uitbeeldende dingen, zulke dingen die in de innerlijker sfeer van het rijk bestaan en in deze dingen die, welke in een nog innerlijker sfeer bestaan en zo dus de uitbeeldende dingen van de Heer, maar verwijderd; zij die in de tweede hemel zijn, zien in hun uitbeeldende dingen zulke dingen die bestaan in de binnenste sfeer van het rijk en zien daarin de uitbeeldende dingen van de Heer van dichterbij; maar zij die in de derde hemel zijn, zien de Heer Zelf.

3476. Hieruit kan men weten hoe het met het Woord is gesteld; want het Woord werd door de Heer aan de mens en ook aan de engelen gegeven, opdat zij daardoor bij Hem zijn; want het Woord is het middel dat de aarde met de hemel verbindt en door de hemel met de Heer. Het is de letterlijke zin die de mens met de eerste hemel verbindt; en aangezien er in de letterlijke zin een innerlijke zin is die over het rijk van de Heer handelt en er in deze zin een hoogste zin is die over de Heer handelt en deze zinnen in volgorde de een in de ander liggen, blijkt hieruit duidelijk van welke aard de vereniging met de Heer door het Woord is.

3477. Er werd gezegd dat er voortdurende uitbeeldende dingen in de hemelen zijn en wel zulke die de diepste verborgenheden van de wijsheid insluiten..

Die, welke voor de mens uitkomen door de letterlijke zin van het Woord, zijn naar verhouding zo weinig als het water van een kleine poel vergeleken met de wateren van de oceaan. Van welke aard de uitbeeldende dingen in de hemelen zijn kan blijken uit wat eerder enige malen werd meegedeeld volgens de dingen die daar zijn gezien en ook uit wat nu volgt.

Er werd voor enigen – ik zag dit – een brede weg uitgebeeld en een nauwe weg, waarover in het Woord gehandeld wordt: een brede weg die naar de hel leidde en een nauwe die naar de hemel leidde.

De brede weg was voorzien van bomen, bloemen en dergelijk, die naar de uiterlijke vorm mooi en aangenaam verschenen, maar er waren daar allerlei soorten adders en slangen verborgen die zij niet zagen; de nauwe weg was voor het gezicht niet zo verfraaid met bomen en bloemen, maar leek droefgeestig en donker; maar daarin waren kind-engelen, allerschoonst getooid, in allerbekoorlijkste paradijzen en bloementuinen, die de geesten echter niet zagen. Toen werd hun gevraagd, welke weg zij wilden gaan; zij zeiden: de brede; maar opeens werden hun ogen geopend en zij zagen in de brede weg de slangen, maar in de nauwe de engelen; toen werd hun opnieuw gevraagd welke weg zij wilden gaan; toen zwegen zij stil; en naarmate hun gezicht geopend werd, zeiden zij de nauwe weg te willen gaan en naarmate hun gezicht gesloten werd, zeiden zij de brede te willen gaan.

3478. Er werd ook voor enkele geesten de tabernakel met de ark uitgebeeld, want voor hen die tijdens hun leven in de wereld een groot welbehagen in het Woord stelden, vertonen zich dergelijke dingen zich ook zichtbaar; zo verscheen toen de tabernakel met al de toebehoren, namelijk met de voorhoven, de omringende gordijnen, de voorhang binnenin, het gouden altaar of het reukaltaar, de tafel met de broden daarop, de kandelaar, het verzoendeksel met de cherubim; en toen werd de rechtschapen geesten tevens als gewaarwording ingegeven, wat elk ding betekende; het waren de drie hemelen die door de tabernakel werden uitgebeeld en de Heer Zelf door de getuigenis in de ark, waarop het verzoendeksel lag; en voor zoveel hun gezicht geopend werd, zagen zij daarin meer hemelse en Goddelijke dingen, waarvan zij in het geheel geen kennis hadden gehad in het leven van het lichaam; en – wat wonderbaarlijk was – daar was niet het allerkleinste ding dat niet van uitbeeldende aard was, tot de haken en ringen toe; om alleen maar het brood te noemen dat op de tafel lag: daarin, als in iets van uitbeeldende en symbolische aard, werden zij dat voedsel gewaar waarvan de engelen leven, dus de hemelse en de geestelijke liefde met haar vreugden en gelukzaligheden en daarin de Heer Zelf, als het brood of het manna uit de hemel; behalve verschillende andere dingen door de vorm, de ligging en het aantal van de broden en door het goud dat daar rondom was en door de kandelaar, waardoor deze dingen wanneer ze verlicht zijn, uitbeeldingen van nog onuitsprekeliijker dingen vertoonden; evenzo in de overige dingen. Hieruit kon ook blijken dat de rituele of uitbeeldende dingen van de Joodse Kerk in zich alle verborgenheden van de christelijke Kerk bevatten, en ook dat zij aan wie de uitbeeldende en aanduidende dingen van het Woord van het Oude Testament geopend worden, de verborgenheden van de Kerk van de Heer op aarde kunnen weten en gewaarworden, wanneer zij in de wereld leven en de verborgenheden der verborgenheden, die in het rijk van de Heer in de hemelen zijn, wanneer zij in het andere leven komen.

3479. De Joden die vóór de komst van de Heer leefden, zowel als diegenen die daarna leefden, hadden geen andere opvatting over de rituele dingen van hun Kerk, dan dat de Goddelijke eredienst alleen bestond in uiterlijke dingen.

Wat zij uitbeeldden en betekenden, daarom bekommerden zij zich niet in het minst.

Want zij wisten niet en wilden ook niet weten, dat er iets innerlijks was in de eredienst en in het Woord, dus dat er enig leven was na de dood, dus dat er iets als een hemel was, want zij waren geheel zinnelijk en lichamelijk.

En aangezien zij in van de innerlijke dingen gescheiden uiterlijke dingen waren, was de eredienst met betrekking tot hen niets anders dan een afgodische en daarom waren zij uiterst geneigd andere goden, onverschillig welke, te vereren, wanneer zij slechts overreed werden dat die goden hun voorspoed konden geven.

Maar aangezien deze natie van dien aard was dat zij in een heilig uiterlijke konden zijn en dus zo de rituele dingen heilig konden houden, waardoor de hemelse dingen van het rijk van de Heer werden uitgebeeld en een heilige verering konden hebben voor Abraham, Izaäk en Jakob, maar ook voor Mozes en Aharon en daarna voor David, door wie de Heer werd uitgebeeld en bovenal een heilige eerbied voor het Woord, waarin alle dingen tot in bijzonderheden uitbeeldend en aanduidend zijn voor de Goddelijke dingen, daarom was in deze natie de uitbeeldende Kerk gesticht.

Wanneer echter deze natie de innerlijke dingen tot aan de erkenning toe geweten had, zou zij deze ontwijfd hebben en dus zo, terwijl zij in het heilig uiterlijke was, tevens in het profane innerlijke zijn geweest, zodat er door deze natie in het geheel geen gemeenschap geweest zou kunnen zijn van de uitbeeldende dingen met de hemel.

Dit is de reden, waarom aan hen de innerlijke dingen niet ontsloten werden, zelfs niet, dat de Heer in het binnenste daarin was, opdat Hij hun zielen zou redden.

Daar de stam van Juda meer dan de overige stammen van dien aard was en zij heden ten dage evenals oudtijds, de rituele dingen, die buiten Jeruzalem in acht genomen kunnen worden, heilig houden en ook een heilige verering voor hun vaders hebben en bovenal een heilige eerbied voor het Woord van het Oude Testament en het was voorzien, dat de christenen dit bijna zouden verwerpen en ook de innerlijke dingen ervan zouden bezoedelen, daarom is deze natie tot op deze dag bewaard gebleven, overeenkomstig de woorden van de Heer bij, (Mattheüs 24:34).

Anders zou het zijn geweest, wanneer de christenen, zoals zij de innerlijke dingen wisten, ook als innerlijke mensen geleefd hadden; als dit het geval was geweest, dan zou deze natie, evenals andere naties, sinds verscheidene eeuwen reeds zijn afgesneden.

Maar het is met deze natie als volgt gesteld, dat haar heilig uiterlijke of het heilige van de eredienst, in het geheel niet haar innerlijke dingen kan aandoen, want deze zijn onrein vanwege de laagheid van de eigenliefde en vanwege de laagheid van de wereldliefde en ook vanwege de afgoderij, omdat zij de uiterlijke dingen vereren zonder de innerlijke en omdat zij daarom dus niets van de hemel in zich hebben en ook niets van de hemel kunnen meedragen in het andere leven, uitgezonderd de weinigen die in wederkerige liefde leven en dus anderen niet verachten in vergelijking met zichzelf.

3480. Het werd ook aangetoond hoe de onreine dingen bij die natie niet verhinderden, dat de meer innerlijke dingen van het Woord of de geestelijke en hemelse dingen, zich ondanks dat in de hemel vertoonden; want de onreine dingen werden verwijderd, zodat zij niet werden opgemerkt en ook werden de boosheden in het goede verkeerd, zodat het uiterlijk heilige alleen als bodem diende; zo vertoonden zich dus de innerlijke dingen van het Woord voor de engelen, zonder de zaken die er tussendoor geworpen waren en een beletsel zouden vormen. Hierin kwam duidelijk uit hoe dit innerlijk afgodische volk de heilige dingen kon uitbeelden, ja zelfs de Heer, dus hoe de Heer temidden van hun onreinheden heeft kunnen wonen, (Leviticus 16:16) en als gevolg daarvan iets als een Kerk kunnen hebben, want een louter uitbeeldende Kerk is een gelijkenis van een Kerk en niet een Kerk.

Bij de christenen kan dit niet zo plaatsvinden, omdat zij de innerlijke dingen van de eredienst kennen, maar deze niet geloven; dus kunnen zij niet in het van het innerlijke gescheiden heilig uiterlijke zijn, uitgezonderd bij hen die in een leven van het geloof zijn; door middel van de goedheden bij hen vindt verbinding plaats, terwijl intussen de boosheden en valsheden verwijderd zijn en dan liggen – wat wonderbaarlijk is – alle dingen van het Woord, wanneer het door hen gelezen wordt, tot in bijzonderheden open voor de engelen en zelfs, ook al geven diegenen die lezen geen aandacht aan de zin ervan, wat mij door veel ondervinding werd aangetoond; want het innerlijke bij hen, dat niet zo waarneembaar is, dient als bodem.

3481. Ik was vaak in gesprek met Joden die in het andere leven zijn; zij verschijnen vooraan in de lagere aarde, onder het vlak van de linkervoet.

Eens sprak ik met hen ook over het Woord, over het land Kanaän en over de Heer; over het Woord, dat daarin de diepste verborgenheden zijn die voor de mensen niet uitkomen; dit bevestigden zij.

Daarna, dat alle verborgenheden die daarin zijn, over de Messias handelen en over Zijn rijk; ook dit wilden zij bevestigen. Maar toen ik zei, dat Messias in de Hebreeuwse taal hetzelfde is als Christus in de Griekse taal, wilden zij dat niet horen.

Toen ik opnieuw zei dat de Messias allerheiligst is en dat Jehovah in Hem is en dat geen ander wordt verstaan onder de Heilige Israëls en onder de God Jakobs; en dat er, omdat Hij allerheiligst is, in Zijn rijk alleen diegenen kunnen zijn, die heilig zijn, niet in uiterlijke vorm maar in innerlijke, dus die niet in de laagheid van de wereldliefde zijn en in de zelfverheffing tegenover andere naties en in haatgevoelens onder elkaar - toen konden zij dat niet aanhoren.

Daarna, toen ik zei dat het rijk van de Messias overeenkomstig de profetieën eeuwig moest zijn en dat zij die met Hem zijn, ook tot in eeuwigheid de aarde zullen beërven; en dat, wanneer Zijn rijk van deze wereld was en zij in het land Kanaän geleid werden, het slechts voor de weinige jaren zou zijn, die een mensenleven telt, behalve dat al diegenen die gestorven zijn, nadat zij uit het land Kanaän verdreven werden, niet zo'n gelukzaligheid zouden genieten en dat zij hieruit konden weten, dat door het land Kanaän het rijk van de Heer werd uitgebeeld en aangeduid en nog des te meer omdat zij nu weten dat zij in het andere leven zijn en tot in eeuwigheid zullen leven, zodat het duidelijk blijkt, dat de Messias daar Zijn rijk heeft; en dat wanneer het hun gegeven werd met de engelen te spreken, zij zouden kunnen weten, dat de gezamenlijke engelenhemel Zijn rijk is; en bovendien, dat door de nieuwe aarde, het Nieuwe Jeruzalem en door de nieuwe tempel bij Ezechiël niets anders aangeduid kan zijn dan een dergelijk rijk van de Messias – toen konden zij daarop niet antwoorden, dan alleen dat zij, die door de Messias binnengeleid moesten worden in het land Kanaän en na zo weinig jaren zouden sterven en van de gelukzaligheid die zij er zouden hebben, moesten afzien en bitter zouden wenen.

3482. Hoewel de spraak die in het Woord wordt gebruikt, voor de mens eenvoudig schijnt en op sommige plaatsen ruw, is het de engelenspraak zelf, maar de uiterste; want wanneer de engelenspraak, die geestelijk is, in menselijke woorden valt, kan zij in geen andere spraak vallen dan in een dergelijke, want alle dingen elk afzonderlijk daarin beelden uit en alle woorden elk afzonderlijk duiden aan.

Omdat de Ouden omgang hadden met geesten en engelen, hadden zij geen andere spraak; zij was vol uitbeeldende dingen en in elk ding afzonderlijk was een geestelijke zin gelegen. De boeken van de Ouden waren ook op deze wijze geschreven, want het was het streven van hun wijsheid, zo te spreken en te schrijven.

Hieruit kan ook blijken, hoezeer de mens zich naderhand van de hemel heeft verwijderd; thans weet hij zelfs niet eens dat er in het Woord iets anders is, dan wat in de letter verschijnt en zelfs niet eens dat er een geestelijke zin in is; al wat er gezegd wordt boven de letterlijke zin uit, wordt mystiek genoemd en alleen daarom al verworpen.

Dit is ook de reden waarom de gemeenschap met de hemel heden ten dage is onderbroken en wel in die mate dat het maar door weinigen geloofd wordt, dat er een hemel is en wat wonderlijk is, door de geleerden en ontwikkelden in veel geringer aantal dan door de eenvoudigen.

3483. Al wat ooit in het heelal verschijnt, is uitbeeldend voor het rijk van de Heer, dermate dat er hoegenaamd niets in het atmosferische en met sterren vervulde heelal bestaat, in het aardrijk en de drie rijken ervan, wat niet op zijn eigen wijze uitbeeldt; want alle dingen, in het algemeen en in het bijzonder, die in de natuur zijn, zijn de laatste beelden; immers uit het

Goddelijke zijn de hemelse dingen, die tot het goede behoren; uit de hemelse dingen zijn de geestelijke die tot het ware behoren en uit beide zijn de natuurlijke dingen.

Hieruit kan blijken, hoe grof, ja zelfs hoe aards en ook hoe verdraaid het menselijk inzicht is, dat alle dingen elk afzonderlijk aan de natuur toeschrijft, afgescheiden of verstoken van een aan zich voorafgaande invloeiing of van een werkende oorzaak; bovendien achten diegenen die zo denken en spreken, zichzelf wijzer dan anderen, namelijk door alles aan de natuur toe te schrijven; terwijl daarentegen het inzicht van de engelen daarin bestaat, niets aan de natuur toe te schrijven, maar alle dingen en elk ding afzonderlijk aan het Goddelijke van de Heer, dus aan het leven en niet aan enig dood ding.

De geleerden weten dat bestaan een voortdurend ontstaan is, maar toch druist het tegen de aandoening in van het valse en vandaar tegen de roem van de geleerdheid, te zeggen, dat de natuur voortdurend bestaat, zoals zij ontstond, uit het Goddelijke van de Heer.

Aangezien nu alle dingen tot in bijzonderheden door de Heer bestaan, dat wil zeggen voortdurend ontstaan en alle dingen in het algemeen en in het bijzonder, die daaruit voortkomen, niet anders kunnen zijn dan uitbeeldingen van die dingen waardoor zij ontstonden, dan volgt hieruit, dat het zichtbare heelal niets anders is dan het uitbeeldende theater van het rijk van de Heer en dat dit het uitbeeldende theater is van de Heer Zelf.

3484. Door zeer veel ondervindingen ben ik onderricht dat er slechts één enig leven is en dit is van de Heer, dat invloeit en maakt, dat de mens leeft, ja zelfs, dat zowel de goeden als de bozen leven.

Met dit leven stemmen vormen overeen die substanties zijn, die door de voortdurende Goddelijke invloeiing zo levend gemaakt worden, dat het haar toeschijnt uit zichzelf te leven. Deze overeenstemming is die van de organen met het leven; maar zoals de ontvangende organen zijn, op zodanige wijze leven zij. Die mensen die in liefde en naastenliefde zijn, zijn in die overeenstemming, want het leven zelf wordt door hen op passende wijze ontvangen; diegenen echter, die in de tegenovergestelde dingen van de liefde en de naastenliefde zijn, zijn niet in overeenstemming, omdat het leven zelf niet op passende wijze wordt ontvangen; vandaar ontstaat zo'n leven als zij zelf zijn.

Dit kan worden toegelicht door de natuurlijke vormen, waarin het licht van de zon vloeit; zoals de ontvangende vormen zijn, van zo'n aard zijn de daarmee verband houdende veranderingen van het licht; in de geestelijke wereld zijn de veranderingen geestelijk; van welke aard dus de ontvangende vormen daar zijn, van dien aard is hun inzicht en van dien aard hun wijsheid.

Dit is de reden dat de goede geesten en de engelen als de eigenlijke vormen zelf van de naastenliefde verschijnen, maar de boze en de helse geesten als vormen van haat.

3485. De uitbeeldingen die in het andere leven ontstaan, zijn schijnbaarheden, maar levende, omdat zij uit het licht van het leven voortkomen.

Het licht van het leven is de Goddelijke Wijsheid die van de Heer alleen uitgaat.

Vandaar zijn alle dingen die door dit licht ontstaan, werkelijkheden en niet zoals de dingen die door het licht van de wereld ontstaan.

Daarom zeiden zij die in het andere leven zijn soms, dat de dingen die zij daar zien, werkelijkheden zijn en dat de dingen die de mens ziet in vergelijking daarmee geen werkelijkheden zijn, omdat eerstgenoemde dingen leven en dus rechtstreeks hun leven aandoen, terwijl laatstgenoemde dingen niet leven en dus ook niet rechtstreeks hun leven aandoen, dan alleen naar de aard en de mate waarop bij hen de dingen die tot het licht van de wereld behoren, zich op passende en overeenstemmende wijze verbinden met de dingen die tot het licht van de hemel behoren. Hieruit kan nu blijken wat uitbeeldingen en wat overeenstemmingen zijn.

Einde van hoofdstuk zesentwintig

.....
'Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.' (Mattheüs 6:33).

GENESIS

ZEVENENTWINTIGSTE HOOFDSTUK

3486. Aan het begin van het voorgaande 26ste hoofdstuk, bij de nrs. 3353 tot 3356, is uitgelegd, wat de Heer gesproken en voorzeggd heeft over 'de voleinding der eeuw' of 'het einde der dagen' van de Kerk, bij (Mattheüs 24:3-7); hier mag door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, verklaard worden wat daar, naar de orde, op volgt, namelijk wat bij dezelfde evangelist staat, (Mattheüs 24:8-14) waar men leest:

'Al die dingen zijn een begin der smarten.

Alsdan zullen zij u overleveren in verdrukking en zullen u doden en gij zult gehaat worden van alle natiën om Mijns naams wil.

En dan zullen er velen geërgerd worden en zullen elkaar overleveren en elkaar haten.

En vele valse profeten zullen opstaan en zullen er velen verleiden.

En omdat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden, zo zal de naastenliefde van velen verkillen.

Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden.

En dit evangelie des koninkrijks zal gepredikt worden in gans het bewoonde, tot een getuigenis aan alle natiën; en dan zal het einde komen.'

3487. Door die woorden die voorafgaan en die verklaard zijn in de nrs. 3353 tot 3356, werd de eerste staat van de ontaarding van de Kerk beschreven, die daarin bestond, dat zij zouden beginnen niet langer te weten, wat goed en wat waar is, maar daarover met elkaar zouden twisten, waaruit valsheden zouden voortkomen; door deze woorden wordt echter de tweede staat van de ontaarding van de Kerk beschreven, die daarin bestaat, dat zij het goede en het ware zullen verachten en ook een afkeer daarvan zullen hebben en dat zo dus het geloof in de Heer de geest zal geven, naar gelang de naastenliefde zal ophouden te bestaan.

3488. Dat de tweede staat van de ontaarding van de Kerk door deze woorden van de Heer bij de evangelist beschreven werd, blijkt duidelijk uit de innerlijke zin van diezelfde woorden, namelijk 'Al die dingen zijn een begin der smarten', betekent die dingen die voorafgaan – namelijk die tot de eerste staat van de ontaarding van de Kerk behoren en die, zoals gezegd daarin bestaat, dat zij zouden beginnen niet langer te weten, wat het goede en wat het ware is, maar daarover onder elkaar zouden twisten, waaruit valsheden zouden voortkomen en als gevolg daarvan ketterijen.

Dat dergelijke dingen de Kerk sinds verscheidene eeuwen hebben doen ontaarden, blijkt hieruit, dat de Kerk in de christelijke wereld verdeeld is en wel overeenkomstig de meningen omtrent het goede en het ware, dus dat de ontaarding van de Kerk lange tijd tevoren begonnen was.

'Alsdan zullen zij u overleveren in verdrukking en zullen u doden' betekent, dat het goede en het ware zouden vergaan, eerst door verdrukking, dat wil zeggen, door ontaarding; vervolgens daardoor, dat zij ze doden zouden, dat wil zeggen, door ontkenning; dat doden, wanneer het betrekking heeft op het goede en ware, wil zeggen: niet opnemen, dus ontkennen, zie de nrs. 3387, 3395.

Door 'u' of door de apostelen worden alle dingen van het geloof in één samenvatting aangeduid, dus zowel het goede als het ware daarvan; dat deze dingen door de twaalf

apostelen werden aangeduid, zie de nrs. 577, 2089, 2129, 2130 aan het einde, 3272, 3354; en hier komt het heel duidelijk uit, want hier wordt niet gehandeld over de voorspelling van de apostelen, maar over de voleinding der eeuw.

‘En gij zult gehaat worden van alle natiën om Mijns naams wil’ betekent de verachting en de afschuw voor alle dingen die tot het goede en het ware behoren; haten is verachten en verafschuwen, want dit behoort tot de haat; ‘van alle natiën’ wil zeggen van hen die in het boze zijn; dat de natiën diegenen zijn, zie de nrs. 1259, 1260, 1849, 1868, 2588 aan het einde; ‘om Mijns naams wil’ is ter wille van de Heer, dus ter wille van al de dingen die van Hem uitgaan; dat de naam van de Heer alles in één samenvatting is, waardoor Hij vereerd wordt, dus alles wat tot de Kerk behoort, zie de nrs. 2724, 3006.

‘En dan zullen er velen geërgerd worden en zullen elkaar overleveren en elkaar haten’ betekent vijandigheden met dit als oorzaak; ‘velen zullen geërgerd worden’ is vijandschap in zichzelf; het is het Menselijke zelf van de Heer, waartegen vijandschap wordt gekoesterd; dat dit een struikelblok en een ergernis zou worden, wordt hier en daar in het Woord voorspeld; ‘zij zullen elkaar overleveren’ is de onderlinge vijandschap vanwege het valse tegen het ware; ‘en elkaar haten’ is de onderlinge vijandschap vanwege het boze tegen het goede.

‘En vele valse profeten zullen opstaan en zullen er velen verleiden’ betekent de predikingen van het valse; dat de valse profeten diegenen zijn die valsheden onderwijzen, dus de valse leer, zie nr. 2534; ‘en zullen er velen verleiden’, wil zeggen dat daaruit afleidingen zouden voortkomen.

‘En omdat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden, zo zal de naastenliefde van velen verkillen’ betekent de uitsterving van de naastenliefde met het geloof; ‘omdat de ongerechtigheid vermenigvuldigd zal worden’ wil zeggen overeenkomstig de valsheden van het geloof; ‘zo zal de naastenliefde van velen verkillen’ is de uitsterving van de naastenliefde, want beide houden gelijke tred; waar geen geloof is, daar is geen naastenliefde en waar geen naastenliefde is daar is geen geloof, maar het is de naastenliefde die het geloof opneemt en het is geen naastenliefde die het geloof verwerpt; vandaar de oorsprong van al het valse en van al het boze.

‘Maar wie volharden zal tot het einde, die zal zalig worden’ betekent het behoud van hen die in de naastenliefde zijn; ‘wie volharden zal tot het einde’ is degene die zich niet laat verleiden, dus die niet in verzoeking bezwijkt.

‘En dit evangelie des koninkrijks zal gepredikt worden in gans het bewoonde, tot een getuigenis aan alle natiën’ betekent, dat dit eerst bekend zou worden in de christelijke wereld; ‘zal gepredikt worden’ wil zeggen, dat het bekend zal worden; ‘dit evangelie des koninkrijks’ wil zeggen, deze waarheid, dat het zo is; het evangelie is de aankondiging, het koninkrijk is het ware; dat het koninkrijk het ware is, zie de nrs. 1672, 2547; ‘in gans het bewoonde, namelijk de aarde, is de christelijke wereld; dat de aarde het gebied is, waar de Kerk is, dus de christelijke wereld, zie nrs. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2928, 3355.

De Kerk wordt hier ‘het bewoonde’ genoemd naar het leven van het geloof, dat wil zeggen, naar het goede dat tot het ware behoort; want ‘wonen’ wil in de innerlijke zin zeggen: leven en de bewoners zijn de goedheden van het ware, nrs. 1293, 2268, 2451, 2712, 3384; ‘tot een getuigenis’ wil zeggen, opdat men zal weten en niet kan voorwenden het niet geweten te hebben; ‘alle natiën’ wil zeggen, voor de bozen, nrs. 1259, 1260, 1849, 1868, 2588; want wanneer zij in het valse en boze zijn, weten zij niet meer, wat waar en wat goed is; zij geloven dan dat het valse waar is en het boze goed en omgekeerd.

Wanneer de Kerk in deze staat is ‘dan zal het einde komen’.

Waarover nu gehandeld gaat worden en dat wat door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer verklaard moet worden, voorafgaand aan het volgende hoofdstuk van Genesis, is die staat van de Kerk, die ‘de gruwel der verlating’ wordt genoemd en die de derde staat is.

3489. Dat de Kerk van dien aard is, verschijnt niet voor hen die in de Kerk zijn, namelijk dat zij alle dingen verachten en verafschuwen die tot het goede en het ware behoren en zelfs dat zij daartegen vijandschap koesteren, vooral tegen de Heer Zelf; want zij bezoeken de tempels geregeld, horen de predikingen aan en zijn in een zekere heiligheid, wanneer zij daar zijn; zij gaan naar het heilig avondmaal en spreken soms op gepaste wijze onder elkaar over deze dingen, zowel de bozen als de goeden en leven ook onder elkaar in burgerlijke naastenliefde of vriendschap.

Daarom is voor de ogen van de mensen niet enige verachting zichtbaar, nog minder afschuw en nog veel minder een vijandschap tegen de goedheden en waarheden van het geloof en dus ook niet tegen de Heer; maar dit zijn uiterlijke vormen, waarmee zij elkaar verleiden, terwijl de innerlijke vormen van de mensen van de Kerk geheel en al verschillend zijn en zelfs volslagen tegenovergesteld aan de uiterlijke vormen.

Het zijn de innerlijke vormen die hier beschreven worden en die van zo'n aard zijn.

De hoedanigheid ervan verschijnt op levende wijze in de hemelen, want de engelen nemen geen andere dan de innerlijke dingen in aanmerking, dat wil zeggen de einddoelen of de bedoelingen en de willen en de daaruit voortvloeiende gedachten.

Hoe verschillend deze zijn van de uiterlijke dingen kan blijken uit degenen die van de christelijke wereld in het andere leven komen, waarover de nrs. 2121-2126; want in het andere leven zijn het alleen de innerlijke dingen, waarnaar zij daar denken en spreken, aangezien de uiterlijke dingen met het lichaam werden achtergelaten; daar blijkt het duidelijk, dat hoewel zulke mensen in de wereld vreedzaam schenen, zij elkaar niettemin haatten en haat hebben gekoesterd tegen alle dingen die tot het geloof behoren, bovenal tegen de Heer; want wanneer in het andere leven alleen maar de Heer genoemd wordt in hun tegenwoordigheid, gaat een sfeer van, niet alleen verachting, maar ook van afschuw en van vijandigheid jegens Hem, van hen uit en verspreidt zich rondom, ook van hen die naar de schijn heilig over Hem gesproken hebben en ook van hen die over Hem gepredikt hebben; evenzo wanneer de naastenliefde en het geloof wordt genoemd.

In de innerlijke vorm die daar wordt geopenbaard, zijn zij van dien aard, dat als, toen zij in de wereld leefden, hun uiterlijke dingen losgemaakt en weggenomen werden – dat wil zeggen, als zij daar voor hun leven en voor de wetten gevreesd hadden en vooral, als zij niet voor hun goede naam gevreesd hadden ter wille van de eerbetuigingen waarnaar zij dongen en die zij najoegen en ter wille van de rijkdommen die zij begeerden en gretig zochten – zij op elkaar zouden zijn losgestormd vanuit innerlijke haat, overeenkomstig hun bedoelingen en gedachten en zonder enig geweten de goederen van anderen zouden hebben bemachtigd en ook zonder enig geweten anderen vermoord zouden hebben, voornamelijk onschuldigen.

Van dien aard zijn de christenen heden ten dage ten aanzien van de innerlijke dingen, uitgezonderd weinigen, die zij niet kennen.

Hieruit blijkt duidelijk van welke aard de Kerk is.

GENESIS 27 : 1 – 46

- 1. En het geschiedde, dat Izaäk oud werd en zijn ogen verdonkerden van te zien; en hij riep Ezau, zijn grootste zoon en zei tot hem: Mijn zoon.
En hij zei tot hem: Zie mij.*
- 2. En hij zei: Zie, ik bid u, ik ben oud geworden, ik weet de dag van mijn dood niet.*
- 3. En hef nu, ik bid u, uw wapenen, uw pijlkoker en uw boog op en ga uit in het veld, en jaag mij een jacht.*

4. En maak mij lekkernijen, zoals ik die bemind heb en breng mij; en ik zal eten, opdat mijn ziel u zegene, eer ik sterve.
5. En Rebekka hoorde toe, als Izaäk tot zijn zoon Ezau sprak; en Ezau ging in het veld, om een jacht te jagen, om het te brengen.
6. En Rebekka zei tot Jakob, haar zoon, zeggende: Zie, ik heb uw vader tot Ezau, uw broeder, horen spreken, zeggende:
7. Breng mij een jacht en maak mij lekkernijen en ik zal eten en ik zal u zegenen voor Jehovah, voor mijn dood.
8. En nu, mijn zoon, hoor mijn stem in hetgeen ik u gebiede.
9. Ga, ik bid u, tot de kudde van het kleinvee en neem mij van daar twee goede geitenbokjes en ik zal die voor uw vader maken tot lekkernijen, gelijk als hij liefheeft.
10. En gij zult het tot uw vader brengen en hij zal eten, opdat hij u zegene voor zijn dood.
11. En Jakob zei tot Rebekka, zijn moeder: Zie, mijn broeder Ezau is een harig man en ik ben een glad man.
12. Misschien zal mij mijn vader betasten en ik zal in zijn ogen zijn als een verleider, en ik zal een vloek over mij brengen en niet een zegen.
13. En zijn moeder zei tot hem: Uw vloek zij op mij, mijn zoon; hoor alleen naar mijn stem en ga, haal het mij.
14. En hij ging en hij nam en hij bracht het tot zijn moeder; en zijn moeder maakte lekkernijen, gelijk als zijn vader liefhad.
15. En Rebekka nam de klederen der verlangens van Ezau, haar grootste zoon, die met haar in het huis waren en zij trok ze Jakob, haar kleinste zoon, aan.
16. En de vellen van de geitenbokjes deed zij over zijn handen aantrekken en over de gladdigheid van zijn hals.
17. En zij gaf de lekkernijen en het brood, welke zij toegemaakt had, in de hand van Jakob, haar zoon.
18. En hij kwam tot zijn vader en hij zei: Mijn vader; en hij zei: Zie mij; wie zijt gij, mijn zoon.
19. En Jakob zei tot zijn vader: Ik ben Ezau, uw eerstgeborene; ik heb gedaan, gelijk als gij tot mij gesproken hebt; sta op, ik bid u, zit en eet van mijn jacht, opdat uw ziel mij zegene.
20. En Izaäk zei tot zijn zoon: Hoe hebt gij u gehaast dit te vinden, mijn zoon; en hij zei: Omdat Jehovah uw God tot mijn aangezicht heeft doen ontmoeten.
21. En Izaäk zei tot Jakob: Nader, ik bid u, en ik zal u betasten, mijn zoon of gij mijn zoon Ezau zelf bent, of niet.
22. En Jakob naderde tot zijn vader Izaäk en hij betastte hem en hij zei: De stem is Jakobs stem en de handen zijn Ezaus handen.
23. En hij herkende hem niet, omdat zijn handen harig waren, gelijk zijns broeders Ezaus handen; en hij zegende hem.
24. En hij zei: Zijt gij mijn zoon Ezau zelf; en hij zei: Ik ben het.
25. En hij zei: Breng tot mij en ik zal eten van de jacht van mijn zoon, opdat mijn ziel u zegene; en hij stelde het hem nabij, en hij at; en hij bracht hem wijn en hij dronk.
26. En zijn vader Izaäk zei tot hem: Nader, ik bid u, en kus mij, mijn zoon.
27. En hij naderde en hij kuste hem en hij rook de reuk van zijn klederen en zegende hem; en hij zei: Zie, de reuk van mijn zoon is als de reuk des velds, hetwelk Jehovah gezegend heeft.
28. En God zal u geven van de dauw des hemels en van de vettigheden der aarde en menigte van koren en most.

29. Volken zullen u dienen en volken zullen zich voor u nederbuigen; wees heer over uw broeders en de zonen van uw moeder zullen zich voor u nederbuigen; die u vervloeken, hij zij vervloekt en die u zegenen, hij zij gezegend.

30. En het geschiedde, als Izaäk voleindigd had Jakob te zegenen en het geschiedde, dat nauwelijks uitgaande Jakob uitging van de aangezichten van zijn vader Izaäk en Ezau, zijn broeder, kwam van zijn jacht.

31. En hij maakte, ook hij, lekkernijen toe; en hij bracht het tot zijn vader en hij zei tot zijn vader: Laat mijn vader opstaan en eten van de jacht van zijn zoon, opdat uw ziel mij zegene.

32. En Izaäk, zijn vader, zei tot hem: Wie zijt gij; en hij zei: Ik ben uw zoon, uw eerstgeborene, Ezau.

33. En Izaäk ontzette zich met grote ontzetting, gans zeer en hij zei: Wie is hij dan, die een jacht gejaagd en tot mij gebracht heeft; en ik heb van alles gegeten eer gij kwam en heb hem gezegend; ook zal hij gezegend zijn.

34. En Ezau hoorde de woorden van zijn vader en hij schreeuwde met een grote en bittere schreeuw, gans zeer; en hij zei tot zijn vader: Zegen mij, ook ik, mijn vader.

35. En hij zei: Uw broeder is gekomen met bedrog en heeft uw zegen weggenomen.

36. En hij zei: Is het niet, dat men zijn naam noemt Jakob en hij heeft mij, twee malen vertreden, mijn eerstgeboorte heeft hij mij afgenomen en zie, nu heeft hij mijn zegen genomen; en hij zei: Hebt gij dan geen zegen voor mij bewaard.

37. En Izaäk antwoordde en zei tot Ezau: Zie, ik heb hem tot een heer over u gezet en al zijn broeders heb ik hem tot knechten gegeven; en ik heb hem met koren en most ondersteund; en wat zal ik dan voor u doen, mijn zoon.

38. En Ezau zei tot zijn vader: Hebt gij maar deze ene zegen, mijn vader; zegen mij, ook ik, mijn vader; en Ezau hief zijn stem op en weende.

39. En zijn vader Izaäk antwoordde en zei tot hem: Zie, van de vettigheden der aarde zal uw woning zijn en van de dauw des hemels van boven.

40. En op uw zwaard zult gij leven en zult uw broeder dienen; en het zal geschieden, wanneer gij heersen zult en gij zult zijn juk van boven uw hals verbreken.

41. En Ezau haatte Jakob om de zegen, waarmee zijn vader hem gezegend had; en Ezau zei in zijn hart: De dagen van de rouw van mijn vader naderen en ik zal mijn broeder Jakob doden.

42. En aan Rebekka werden de woorden van Ezau, haar grootste zoon, geboodschapt en zij zond heen en zij riep tot Jakob, haar kleinste zoon en zij zei tot hem: Zie, uw broeder Ezau troost zich over u, om u te doden.

43. En nu, mijn zoon, hoor naar mijn stem en sta op, vlied gij tot Laban, mijn broeder, naar Haran.

44. En blijf met hem enige dagen, totdat de ontsteking van uw broeder wijke.

45. Totdat de toorn van uw broeder van u wijke en hij vergeten zal hebben, hetgeen gij hem gedaan hebt; en ik zal zenden en u van daar nemen; waarom zou ik ook van u beiden beroofd worden op een dag.

46. En Rebekka zei tot Izaäk: Ik walg van mijn leven vanwege de dochters van Chet; indien Jakob een vrouw neemt van de dochters van Chet, gelijk deze zijn van de dochters des lands, waartoe zijn mij de levens.

INHOUD

3490. Eerder werd daar, waar van Izaäk en Rebekka sprake was, in de innerlijke zin gehandeld over het Redelijke, hoe de Heer dit in Zich Goddelijk had gemaakt; nu wordt in de innerlijke zin gehandeld over het Natuurlijke, hoe de Heer het in Zich Goddelijk maakte; Ezau is het goede daarvan en Jakob is het ware.

Want toen de Heer in de wereld was, maakte Hij Zijn gehele Menselijke in Zichzelf Goddelijk, zowel het innerlijke, dat het redelijke is, als het uiterlijke, dat het natuurlijke is en tevens het lichamelijke zelf en dit overeenkomstig de Goddelijke orde, volgens welke de Heer ook de mens nieuw maakt of wederverwekt.

Daarom wordt hier in de uitbeeldende zin ook gehandeld over de wederverwekking van de mens ten aanzien van zijn natuurlijke, in welke zin Ezau eveneens het goede van het natuurlijke is en Jakob het ware daarvan; niettemin zijn beide Goddelijk, daar al het goede en ware, dat de wederverwekte heeft, van de Heer uitgaat.

DE INNERLIJKE ZIN

3491. vers 1. *En het geschiedde dat Izaäk oud werd en zijn ogen verdonkerden van te zien; en hij riep Ezau, zijn grootste zoon en hij zei tot hem: Mijn zoon.
En hij zei tot hem: Zie mij.*

Het geschiedde dat Izaäk oud werd, betekent toen de staat daar was; en zijn ogen verdonkerden van te zien, betekent, toen het redelijke het natuurlijke wilde verlichten met het Goddelijke; en hij riep Ezau, zijn grootste zoon, betekent de aandoening van het goede van het natuurlijke of het goede des levens; en zei tot hem: Mijn zoon; en hij zei tot hem: Zie mij, betekent de tegenwoordigheid volgens hetgeen voorzien was en krachtens hetgeen waarin voorzien was.

3492. Dat de woorden ‘het geschiedde dat Izaäk oud werd’ betekenen, toen de staat daar was, blijkt uit de betekenis van oud worden, namelijk de tegenwoordigheid van een nieuwe staat, want de ouderdom betekent in het Woord zowel het afleggen van een vorige staat, als het aantrekken van een nieuwe staat en wel hierom, omdat de ouderdom het laatste van de leeftijd is, wanneer de lichamelijke dingen beginnen afgelegd te worden en daarmee de liefden die tot de voorafgaande leeftijd behoorden en dus wanneer de innerlijke dingen beginnen verlicht te worden, want wanneer de lichamelijke dingen verwijderd zijn, worden de innerlijke dingen verlicht; maar ook omdat de engelen, die op geestelijke wijze de dingen gewaarworden, die in het Woord zijn, niet meer enige voorstelling van ouderdom hebben, maar in plaats daarvan een voorstelling van het nieuwe leven, dus hier de voorstelling dat de staat daar was, namelijk dat het Goddelijk Redelijke, door Izaäk uitgebeeld, een Natuurlijke begeerde, dat daarmee overeenstemde, dat wil zeggen, dat ook Goddelijk zou zijn.

3493. Dat de woorden ‘en zijn ogen verdonkerden van te zien’ betekenen, toen het redelijke het natuurlijke wilde verlichten met het Goddelijke, blijkt uit de betekenis van de ogen, namelijk het innerlijk gezicht of het gezicht van het redelijke, waarover nr. 2701; en uit de betekenis van zien, namelijk bemerken en verstaan, waarover de nrs. 2150, 2325, 2807; vandaar betekent het, wanneer de ogen verdonkerd worden genoemd, dat er geen waarneming meer is, hier geen waarneming van die dingen die in het natuurlijke zijn; en aangezien dit

door deze woorden wordt aangeduid, is de betekenis deze: dat het redelijke het natuurlijke wilde verlichten met het Goddelijke.

Hoe het hiermee gesteld is, kan blijken uit wat eerder werd gezegd en aangetoond met betrekking tot het redelijke en natuurlijke bij de mens wanneer hij wordt wederverwekt, namelijk dat het redelijke eerder wordt wederverwekt dan het natuurlijke, omdat het redelijke innerlijker is en dus het Goddelijke dichter nabij en ook omdat het zuiverder is en dus geschikter om het Goddelijke te ontvangen dan het natuurlijke, en ook omdat het natuurlijke door het redelijke wederverwekt moet worden, zie de nrs. 3286, 3288, 3321.

Wanneer dus het redelijke is wederverwekt en niet het natuurlijke, komt het redelijke zichzelf verdonkerd voor, aangezien er geen overeenstemming is; want het redelijke ontleent zijn gezicht aan het licht van de hemel en het natuurlijke zijn gezicht aan het licht van de wereld; wanneer er geen overeenstemming is, kan het redelijke niets zien van wat er in het natuurlijke is; alles wat daar is, is voor het redelijke als een schaduw of ook als dikke duisternis.

Wanneer er echter wel overeenstemming is, verschijnen de dingen die in het natuurlijke zijn, aan het redelijke in het licht, aangezien dan de dingen die tot het licht van de wereld behoren, verlicht worden door de dingen die tot het licht van de hemel behoren en dan als het ware doorschijnend worden.

Maar deze dingen worden nog duidelijker door wat eerder over de overeenstemming werd gezegd en aangetoond; zie de nrs. 2987, 2989, 2971, 2990, 3002, 3138, 3167, 3222, 3223, 3225, 3337, 3485.

Aan de hand daarvan kan men nu enigermate doorvatten dat door deze woorden ‘de ogen van Izaäk verdonkerden van te zien’ wordt aangeduid, dat het redelijke het natuurlijke wilde verlichten met het Goddelijke, dat wil zeggen, dit eveneens Goddelijk maken; want in de hoogste zin wordt over de Heer gehandeld; wat dus kan worden toegelicht door de dingen die bij de mens bestaan, wanneer hij wordt wederverwekt, waarover gesproken werd; want de wederverwekking van de mens is een beeld van de verheerlijking van de Heer, nrs. 3043, 3138, 3212, 3296, 3490.

3494. Dat de woorden ‘en hij riep Ezau, zijn grootste zoon’ de aandoening van het goede van het natuurlijke of het goede van het leven betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het Goddelijk Goede van het natuurlijke, waarover de nrs. 3300, 3302, 3322; en daar het het goede van het natuurlijke is, dat in de aandoening en in het leven verschijnt, is het dus de aandoening van het goede van het natuurlijke of het goede van het leven dat hier door Ezau wordt uitgebeeld.

Het is de aandoening van het goede in het natuurlijke en vandaar het goede van het leven, dat de grootste zoon wordt genoemd; maar het is de aandoening van het ware en vandaar de leer van het ware, die de kleinste zoon wordt genoemd.

Dat de aandoening van het goede en vandaar het goede van het leven de grootste zoon, dat wil zeggen, de eerstgeborene is, blijkt duidelijk hieruit, dat kleine kinderen het allereerst in het goede zijn, want zij zijn in de staat van de onschuld en in de staat van de liefde jegens de ouders en de voedster en in de staat van de onderlinge naastenliefde jegens hun kleine makkertjes; zodat voor ieder mens het goede het eerstgeborene is.

Dit goede, waarin de mens als klein kind zo werd ingewijd, blijft, want alles wat van kindsbeen af wordt opgezogen, bekleedt zich met het leven; en omdat het blijft, wordt dit het goede van het leven; want wanneer de mens zonder een dergelijke goede was, dat hij van kindsbeen af met zich meedroeg, zou hij geen mens zijn, maar veel wilder dan enig wild dier van het woud.

Weliswaar blijkt het niet dat dit goede aanwezig is, omdat al datgene wat in de kinderjaren wordt opgezogen, niet anders dan als iets natuurlijks verschijnt, zoals voldoende kan blijken uit het lopen en uit de overige bewegingen van het lichaam, uit de zeden en fatsoenlijkheden van het burgerlijke leven en verder uit de spraak en uit de verschillende andere dingen.

Hieruit kan blijken, dat het goede de grootste zoon, dat wil zeggen de eerstgeborene is en dat vandaar het ware de kleinste zoon of de daarna geborene is; want het ware wordt niet, dan pas in de knapenjaren, de jongelingsjaren en op volwassen leeftijd geleerd.

Beide, zowel het goede als het ware, dat zich in de natuurlijke of uiterlijke mens bevindt, is de zoon, namelijk de zoon van de redelijke of innerlijke mens, want alles wat in de natuurlijke of uiterlijke mens bestaat, vloeit in door de redelijke of innerlijke mens en komt daardoor ook tot bestaan en geboorte.

Datgene wat niet daardoor bestaat en geboren wordt, is niet levend menselijk; het zou zijn alsof men iets zinnelijks lichamelijks zegt, zonder ziel.

Dit is de reden, waarom zowel het goede als het ware ‘zonen’ worden genoemd en wel zonen van het redelijke.

Toch is het niet het redelijke wat het natuurlijke voortbrengt en verwekt, maar het is de invloeiing door middel van het redelijke in het natuurlijke en deze invloeiing komt van de Heer; vandaar zijn alle kleine kinderen die geboren worden Zijn zonen en daarna worden zij, wanneer zij wijs worden, voor zoveel zij dan ook tevens kleine kinderen zijn, dat wil zeggen, in de onschuld van de kindsheid, in de liefde van de kindsheid tot de ouder – die dan de Heer is – en in de onderlinge naastenliefde van de kindsheid jegens de kleine makkertjes – die dan de naaste zijn – door de Heer als zonen aangenomen.

3495. Dat de woorden ‘en hij zei tot hem: Mijn zoon; en hij zei tot hem: Zie mij’ de tegenwoordigheid betekenen, volgens hetgeen voorzien was en krachtens hetgeen waarin voorzien was, blijkt uit de betekenis van ‘hij riep hem en hij zei tot hem: Mijn zoon’, namelijk volgens hetgeen voorzien was en krachtens hetgeen waarin voorzien was, want het heeft betrekking op het Goddelijke van de Heer; en uit de betekenis van ‘hij zei tot hem: Zie mij’ dat het antwoord is, namelijk de tegenwoordigheid.

3496. vers 2-4.

En hij zei: Zie, ik bid u, ik ben oud geworden, ik weet de dag van mijn dood niet.

En hef nu, ik bid u, uw wapenen, uw pijlkoker en uw boog op en ga uit in het veld en jaag mij een jacht.

En maak mij lekkernijen, zoals ik die bemind heb en breng mij en ik zal eten, opdat mijn ziel u zegene eer ik sterve.

Hij zei: Zie ik bid u, ik ben oud geworden, betekent dat de staat daar was; ik weet de dag van mijn dood niet, betekent het leven in het natuurlijke; en hef nu, ik bid u, uw wapenen, uw pijlkoker en uw boog op betekent de leerstellige dingen van het goede, welke hij had; en ga uit in het veld, betekent daar waar een goede bodem is; en jaag mij een jacht, betekent het ware van het goede; en maak mij lekkernijen, zoals ik die bemind heb, betekent de daaruit voortvloeiende bekoorlijkheden, omdat het uit het goede is; en breng mij en ik zal eten, betekent de toe-eigening; opdat mijn ziel u zegene, betekent de toevoeging aan zijn leven; eer ik sterve, betekent de eerste staat van de wederopwekking in het natuurlijke.

3497. Dat de woorden ‘hij zei: Zie, ik bid u, ik ben oud geworden’ betekenen, dat de staat daar was, blijkt uit wat eerder in nr. 3492 werd gezegd over de betekenis van oud worden.

3498. Dat de woorden ‘Ik weet de dag mijns dood niet’ het leven in het natuurlijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de dag, te weten de staat, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788; en uit de betekenis van de dood, namelijk wederopstaan of wederopgewekt worden in het leven, waarover nr. 3326.

Zo wordt door de dag van de dood de staat van de wederopwekking van het leven aangeduid, of wat hetzelfde is, het leven; dat het het natuurlijke is, blijkt duidelijk, want er wordt over het leven daarin gehandeld.

Hoe het hiermee gesteld is, kan niet duidelijk zijn, tenzij men weet, hoe het gesteld is met het leven van het redelijke en met het leven van het natuurlijke, of wat hetzelfde is, met het leven van de innerlijke mens en met het leven van de uiterlijke.

Het leven van de redelijke of innerlijke mens is onderscheiden van het leven van de natuurlijke of uiterlijke mens en wel zozeer onderscheiden, dat het leven van de redelijke of innerlijke mens mogelijk is, los van het leven van de natuurlijke of uiterlijke mens, maar het leven van de natuurlijke of uiterlijke mens kan niet bestaan zonder het leven van de redelijke of innerlijke mens; want de uiterlijke mens leeft door de innerlijke en wel dermate, dat wanneer het leven van de innerlijke mens ophield, het leven van de uiterlijke mens terstond zou vergaan; want de uiterlijke dingen hangen evenzo van de innerlijke dingen af als de opvolgende dingen van de voorafgaande, of als de werking van de werkende oorzaak, want als de werkende oorzaak ophield, zou de werking direct ophouden.

Zo is het ook gesteld met het leven van de uiterlijke mens met betrekking tot het leven van de innerlijke.

Dit kan overduidelijk uit de mens blijken, want wanneer de mens in de wereld is of in het lichaam leeft, is zijn redelijke onderscheiden van zijn natuurlijke en wel dermate dat de mens kan worden afgeleid van de uiterlijk zinnelijke dingen die tot het lichaam behoren en ook in zekere zin van de innerlijk zinnelijke dingen die tot zijn natuurlijke mens behoren en in zijn redelijke zijn, dus in geestelijk denken.

Dit kan nog beter hieruit blijken, dat de mens wanneer hij sterft, de uiterlijk zinnelijke dingen die tot het lichaam behoren, geheel en al verlaat en dan het leven van zijn innerlijke mens behoudt; en zelfs ook hieruit dat hij de wetenschappelijke dingen, die tot het uiterlijk of natuurlijk geheugen behoren, weliswaar met zich meedraagt, maar zich toch niet in het gebruik ervan verheugt, nrs. 2475-2477, 2479-2483, 2485, 2486.

Hieruit blijkt duidelijk dat de redelijke of innerlijke mens onderscheiden is van de uiterlijke; maar wanneer de mens in het lichaam leeft, verschijnt zijn redelijke niet onderscheiden van zijn natuurlijke, omdat hij in de wereld is of in de natuur; en omdat dit zo is, verschijnt het leven van het redelijke in het natuurlijke en wel dermate dat er niet enig leven in het redelijke schijnt te zijn, wanneer het niet tevens in het natuurlijke is; dat het redelijke dan in die mate leven schijnt te hebben, als het natuurlijke daarmee overeenstemt, zie eerder in nr. 3493.

Hieruit kan blijken dat het het overeenstemmende leven in het natuurlijke is, dat wordt aangeduid door de woorden die Izaäk tot Ezau zei 'Ik weet de dag van mijn dood niet', want door Izaäk wordt het redelijke uitgebeeld en door Ezau het natuurlijke, beide ten aanzien van het goede daarin.

3499. Dat de woorden 'en hef nu, ik bid u, uw wapenen, uw pijlkoker en uw boog op' de leerstellige dingen betekenen, die hij had, blijkt uit de betekenis van de wapens, de pijlkoker en de boog, namelijk de leerstellige dingen, waarover de nrs. 2686, 2709; hier de leerstellige dingen van het goede die hij had, namelijk wat het goede van het natuurlijke had dat door Ezau wordt uitgebeeld.

3500. Dat de woorden 'en ga uit in het veld' betekenen: daar waar een goede bodem is, blijkt uit de betekenis van het veld, namelijk het goede van de Kerk, en verder het goede van de leer, waarover de nrs. 2971, 3196, 3310, 3317; dus een goede bodem.

3501. Dat de woorden 'en jaag mij een jacht' het ware van het goede betekenen, blijkt uit de betekenis van jagen en van de jacht, namelijk het ware van het natuurlijke, waaruit het goede

van het leven voortkomt, nr. 3309; hier het ware dat uit het goede voortkomt, want het wordt tot Ezau gezegd, door wie, als gezegd, het goede van het natuurlijke wordt aangeduid.

3502. Dat de woorden ‘en maak mij lekkernijen, zoals ik die bemind heb’ de daaruit voortvloeiende bekoorlijkheden betekenen, omdat het uit het goede voortkomt, blijkt uit de betekenis van de lekkernijen, te weten de bekoorlijkheden; en omdat zij van Ezau kwamen, door wie het goede van het natuurlijke wordt uitgebeeld, betekenen zij bekoorlijkheden, omdat het uit het goede voortkwam.

In de oorspronkelijke taal betekenen ‘lekkernijen’ de aangename en bekoorlijke dingen voor de smaak en in de innerlijke zin betekenen zij de aangenaamheden die tot het goede en de bekoorlijkheden die tot het ware behoren, omdat de smaak, evenals de overige zintuigen van het lichaam, met de hemelse en geestelijke dingen overeenstemmen; over deze overeenstemming zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in wat volgt gehandeld worden.

Hoe het met deze dingen gesteld is, kan evenmin blijken, tenzij men weet, hoe het natuurlijke nieuw wordt of van het redelijke het leven ontvangt, dat wil zeggen, van de Heer door middel van het redelijke.

Het natuurlijke wordt niet nieuw of ontvangt niet het met het redelijke overeenstemmende leven, dat wil zeggen, wordt niet wederverwekt, dan alleen door middel van de leerstellige dingen of de erkentissen van het goede en ware: de hemelse mens het eerst door erkentissen van het goede, maar de geestelijke mens het eerst door erkentissen van het ware.

De leerstellige dingen of de erkentissen van het goede en ware kunnen aan de natuurlijke mens niet worden meegedeeld, dus ook niet aan hem worden toegevoegd en eigen gemaakt, tenzij door verlustigingen en bekoringsen die aan hem zijn aangepast, want zij worden ingegeven langs de uiterlijke of zinnelijke weg.

Alles wat niet door een zekere verlustiging of bekoringsen binnendringt, kleeft niet aan en is dus ook niet blijvend.

Dit is het wat wordt aangeduid door het goede van het ware en de daaruit voortvloeiende bekoringsen en dit is het, waarover in hetgeen volgt gehandeld wordt.

3503. Dat de woorden ‘breng mij en ik zal eten’ de toe-eigening betekenen, waarover de nrs. 2187, 2343, 3168.

3504. Dat de woorden ‘opdat mijn ziel u zegene’ de toevoeging aan zijn leven betekenen, dus een met het redelijke overeenstemmend leven, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, namelijk begiftigd worden met het hemels en geestelijk goede, waarover de nrs. 981, 1731, 2846, 3017, 3406; want het goede van de kindertijd en vandaar van het leven – dat hetzelfde is als het goede van het natuurlijke en dat door Ezau wordt uitgebeeld – is niet het geestelijk goede, want het goede van de kindertijd is zonder wetenschap en zonder inzicht, dus zonder wijsheid.

Het goede van de kindertijd wordt het geestelijk goede door inplanting van het ware, dus door wederverwekking, zie de nrs. 1616, 1802, 2280, 2290, 2291, 2299, 2304, 2305, 2307, 3494 aan het einde; vandaar overeenstemming tussen de redelijke en natuurlijke dingen en dus toevoeging van de natuurlijke mens aan het leven van de redelijke mens.

Het is deze toevoeging aan zijn leven die wordt aangeduid door de woorden ‘dat mijn ziel u zegene’.

3505. Dat de woorden ‘eer ik sterve’ de eerste staat van de wederopwekking in het natuurlijke betekenen, blijkt uit de betekenis van sterven, namelijk wederopstaan of wederopgewekt worden ten leven, waarover de nrs. 3321, 3498; dat het hier de eerste staat is, blijkt duidelijk

daaruit, dat het het goede van de kindertijd en vandaar het goede van het leven is, dat het eerste van de wederverwekking is en die staat werd tot dusver uitgebeeld door Ezau. Het zijn de volgende staten waarover in volgorde in dit hoofdstuk wordt gehandeld.

3506. vers 5-7. *En Rebekka hoorde toe, als Izaäk tot zijn zoon Ezau sprak; en Ezau ging in het veld om een jacht te jagen, om het te brengen.*

En Rebekka zei tot Jakob, haar zoon, zeggende: Zie, ik heb uw vader tot Ezau, uw broeder, horen spreken, zeggende: Breng mij een jacht en maak mij lekkernijen en ik zal eten en ik zal u zegenen voor Jehovah, voor mijn dood.

Rebekka hoorde toe, als Izaäk tot zijn zoon Ezau sprak, betekent de aandoening van het ware en het daaruit voortkomende leven; en Ezau ging in het veld om een jacht te jagen, om het te brengen, betekent het streven van de aandoening van het goede om het ware te verkrijgen, dat aan het Goddelijk Redelijke zou worden toegevoegd; en Rebekka zei tot Jakob, haar zoon, zeggende, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijk Ware ten aanzien van het natuurlijk ware; Zie, ik heb uw vader tot Ezau, uw broeder, horen spreken, zeggende, betekent dat het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke de aandoening van het goede wilde; breng mij een jacht, betekent het ware van het goede; en maak mij lekkernijen, betekent het verlangen en de verkwikking door de daaruit voortvloeiende bekoring; en ik zal eten, betekent de toe-eigening op deze wijze; en ik zal u zegenen voor Jehovah, betekent de verbinding op deze wijze; voor mijn dood, betekent op deze wijze het leven in het natuurlijke.

3507. Dat de woorden ‘Rebekka hoorde toe, als Izaäk tot zijn zoon sprak’ de aandoening van het ware betekenen en het daaruit voortvloeiende leven, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer ten aanzien van het daarin met het Goddelijk Goede verbonden Goddelijk Ware, dus de aandoening van het ware zelf; en uit de betekenis van ‘horen als Izaäk sprak’ te weten het daaruit voortvloeiende leven; want ‘horen’ is in de innerlijke zin de invloeiing, omdat horen in de uitbeeldende zin wil zeggen: gehoorzamen, nr. 2542 en spreken is willen en invloeiën, nrs. 2626, 2951, 3037; dus wil ‘horen spreken’ in de hoogste zin zeggen: het daaruit voortvloeiende leven, namelijk het leven van het Goddelijk Ware uit het Goddelijk Goede.

‘Tot zijn zoon’ wil in de innerlijke zin zeggen: over het goede van het natuurlijke en vandaar over het ware van het natuurlijke.

Dat dit de zin van deze woorden is, komt niet zozeer uit, omdat die aanzienlijk afwijkt van de letterlijke zin, die historisch is; niettemin is hij van dien aard, want de voorstellingen van de engelen zijn geheel en al verschillend van de menselijke voorstellingen.

De voorstellingen van de engelen zijn geestelijk en wanneer die nog innerlijker zijn, zijn zij hemels.

De menselijke voorstellingen zijn echter natuurlijk en wanneer zij vanuit historische gegevens voortkomen zijn ze zinnelijk.

Toch werd door de Heer tussen de geestelijke dingen die van de hemel zijn en de natuurlijke dingen die van de wereld zijn, door middel van het Woord zo’n overeenstemming bewerkstelligt, dat de natuurlijke voorstellingen in geestelijke veranderen en wel in een ogenblik.

Daarvandaan komt de verbinding van de hemel met de wereld door middel van de mens en wel door middel van het Woord, dus door middel van de Kerk, waarin het Woord is.

Dat er een overeenstemming tussen natuurlijke en geestelijke dingen is in alle dingen in het algemeen en in het bijzonder, die niettemin door het gemoed begrepen en waargenomen kan worden, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, blijken uit wat aan het einde van de volgende hoofdstukken gezegd zal worden over de Grootste Mens.

3508. Dat de woorden ‘en Ezau ging in het veld om een jacht te jagen, om het te brengen’ het streven betekenen van de aandoening van het goede om het ware te verkrijgen, dat aan het Goddelijk Redelijke zou worden toegevoegd, blijkt uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover eerder.

Vandaar komt de aandoening van het goede van het redelijke in het natuurlijke, want het goede dat in het natuurlijke is, behoort niet tot het natuurlijke, maar tot het redelijke in het natuurlijke, nr. 3498; uit de betekenis van ‘uitgaan naar het veld om een jacht te jagen om het te brengen’ namelijk het streven om voor zich het ware te verwerven, want het veld is daar, waar de goede bodem is, nr. 3500; de jacht is het ware dat uit het goede voortkomt, nrs. 3501; om in te brengen, is om te verwerven, dus om toe te voegen aan het Goddelijk Redelijke. Hier wordt, als eerder gezegd, in de hoogste zin gehandeld over de verheerlijking van het natuurlijke van de Heer en in uitbeeldende zin over de wederverwekking van het natuurlijke bij de mens, nr. 3490.

Het is volgens de orde dat dit plaatsvindt door middel van het ware, dat wil zeggen door erkennenissen van het goede en het ware, want zonder deze kan het natuurlijke niet verlicht worden door het redelijke of door middel van het redelijke, dus niet wederverwekt worden; de erkennenissen zijn de ontvangende vaten van het door het redelijke invloeiende goede en ware; de vaten worden verlicht naar gelang van de hoedanigheid en de hoeveelheid van wat zij ontvangen.

De vaten die het goede en ware door het redelijke ontvangen, zijn de waarheden zelf van het natuurlijke, die niets anders zijn dan wetenschappelijke dingen, erkennenissen en leerstellige dingen.

Het is vanuit de orde van de dingen die invloeiën en vanuit de orde van de dingen die daar onder elkaar zijn, dat zij goedheden worden; daarvandaan komt het goede van het natuurlijke.

3509. Dat de woorden ‘en Rebekka zei tot Jakob, haar zoon’ de innerlijke gewaarwording van de Heer betekenen uit het Goddelijk Ware ten aanzien van het natuurlijk ware, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover de nrs. 3012, 3013, 3077; uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover de nrs. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2506, 2515, 2552, 2619; en uit de uitbeelding van Jakob, te weten het natuurlijke van de Heer ten aanzien van het ware, waarover nr. 3305.

Hieruit blijkt duidelijk dat door de woorden ‘Rebekka zei tot Jakob, haar zoon’ de innerlijke gewaarwording van de Heer wordt aangeduid vanuit het Goddelijk Ware ten aanzien van het natuurlijk ware.

Dat de Heer uit het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke, door Izaäk uitgebeeld, door middel van het goede van het natuurlijke, door Ezau uitgebeeld, voor Zichzelf het ware verwerven wilde, waardoor Hij het natuurlijke verheerlijken of Goddelijk maken zou, maar dat de Heer uit het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke, door Rebekka uitgebeeld, door middel van het ware van het natuurlijke, door Jakob uitgebeeld, voor Zichzelf het ware verwerven wilde, waardoor Hij het redelijke verheerlijken of Goddelijk maken zou, kan niet begrepen worden tenzij het toegelicht wordt door de dingen die bij de mens bestaan, wanneer hij door de Heer wordt wederverwekt of nieuw gemaakt; en zelfs niet hierdoor, tenzij men weet, hoe het is gesteld met het redelijke ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware daar, daarom moet dit in het kort gezegd worden.

Het redelijk gemoed is in twee vermogens onderscheiden: het ene ervan wordt de wil genoemd, het andere het verstand.

Wat vanuit de wil voortvloeit, wanneer de mens wordt wederverwekt, wordt het goede genoemd; wat vanuit het verstand voortvloeit het ware.

Voordat de mens is wederverwekt, werkt de wil niet als één tezamen met het verstand, maar het eerste wil het goede en het laatste het ware, zodat het streven van de wil als geheel en al gescheiden van het streven van het verstand wordt waargenomen.

Maar dit wordt alleen waargenomen door degenen die daarover nadenken en weten wat de wil is en wat daartoe behoort en wat het verstand is en wat daartoe behoort; maar het wordt niet waargenomen door diegenen die deze dingen niet weten en er daarom niet over nadenken en omdat het natuurlijk gemoed door middel van het redelijk gemoed wordt wederverwekt, zie nr. 3493 en wel volgens zo'n orde, dat het goede van het redelijke niet rechtstreeks invloeit in het goede van het natuurlijke en dit wederverwekt, maar door middel van het ware dat tot het verstand behoort, dus volgens de schijn door het ware van het redelijke.

Dit is het, waarover in dit hoofdstuk in de innerlijke zin gehandeld wordt.

Want Izaäk is het redelijk gemoed ten aanzien van het goede dat tot de wil behoort, Rebekka is dit gemoed ten aanzien van het ware, dat tot het verstand behoort; Ezau is het goede van het natuurlijke dat ontstaat vanuit het goede van het redelijke; Jakob is het ware van het natuurlijke, dat ontstaat door het goede van het redelijke door middel van het ware daar.

Hieruit kan blijken, welke verborgenheden in de innerlijke zin van het Woord besloten liggen; maar toch zijn het er uiterst weinige die voor het menselijk begrip beschreven kunnen worden; die welke daar bovendien gaan en niet beschreven kunnen worden, zijn onbegrensd; want hoe dieper het Woord gaat, dat wil zeggen, hoe innerlijker het in de hemel dringt, des te onbegrensd en ook onuitsprekelijker de verborgenheden, niet slechts voor de mens maar ook voor de engelen van de lagere hemel; en wanneer het tot de binnenste hemel reikt, worden de engelen daar gewaar dat de verborgenheden oneindig zijn en voor hen volslagen onbegrijpelijk, omdat zij Goddelijk zijn.

Van dien aard is het Woord.

3510. Dat de woorden 'Zie, ik heb uw vader tot Ezau, uw broeder, horen spreken, zeggende' betekenen, dat het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke de aandoening van het goede wilde, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, hier de vader, namelijk het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke, waarover eerder; uit de betekenis van spreken, namelijk willen, waarover de nrs. 2626, 2951, 3037; en uit de uitbeelding van Ezau, namelijk de aandoening van het goede in het natuurlijke, waarover nr. 3508.

3511. Dat de woorden 'breng mij een jacht' het ware van het goede betekenen, blijkt uit de betekenis van de jacht, namelijk het ware van het goede, waarover nr. 3501.

3512. Dat de woorden 'en maak mij lekkernijen' het verlangen en de verkwikking door de daaruit voortvloeiende bekoring betekenen, blijkt uit de betekenis van de lekkernijen, te weten bekoringen, waarover eerder in nr. 3502; dus het verlangen en de verkwikking door de daaruit voortvloeiende bekoring, namelijk uit het ware; want, zoals gezegd werd in de aangehaalde plaats, worden waarheden in het natuurlijke van de mens binnengeleid door hem passende bekoringen en die, welke niet door bekoringen zijn binnengeleid, kleven niet aan en worden dus ook niet met het redelijke door middel van de overeenstemming verbonden.

Ook aan de waarheden, evenals aan alle andere wetenschappelijkheden, wordt hun plaats in het geheugen, dat tot de natuurlijke mens behoort, toegewezen, overeenkomstig de bekoringen en verlustigingen waardoor ze werden binnengeleid, zoals duidelijk hieruit blijkt, dat wanneer die bekoringen en verlustigingen terugtreden, ook de dingen die daardoor werden binnengeleid, terugtreden; en evenzo omgekeerd; wanneer de dingen teruggeroepen worden, worden tevens ook de verlustigingen of bekoringen, waaraan zij verbonden zijn, opgewekt.

3513. Dat de woorden 'en ik zal eten' de toe-eigening op deze wijze betekenen, blijkt uit de betekenis van eten, namelijk toe-eigenen, waarover de nrs. 2187, 2343, 3168, 3503.

De toe-eigening vindt plaats wanneer de waarheden of de erkentissen van het goede en het ware, in het natuurlijke worden neergelegd door middel van bekoringen en verlustingen; en wanneer deze waarheden aan het goede daar worden toegevoegd, vindt verbinding plaats met het ware en goede van het redelijke, dus met het redelijke.

Het is deze verbinding die toe-eigening wordt genoemd, want zij behoren tot het redelijke in het natuurlijke.

Want de dingen die in het redelijke zijn verhouden zich tot die, welke in het natuurlijke zijn, als de bijzonderheden tot de algemeenheden.

Het is bekend dat uit de bijzonderheden het algemene bestaat en dat zonder bijzonderheid niet iets algemeen bestaat.

Het is het algemene van de bijzonderheden van het redelijke, dat zich in het natuurlijke vertoont; en daar het een algemeenheid is, verschijnt zij onder een andere vorm en wel overeenkomstig de orde van de bijzonderheden die haar uitmaken, dus overeenkomstig de daaruit voortvloeiende vorm.

Indien het de afzonderlijkheden en vandaar de bijzonderheden van het hemels goede en het geestelijk ware zijn, die het algemene in het natuurlijke vormen, dan bestaat er een hemelse en geestelijke vorm en er wordt in een zeker beeld iets van de hemel uitgebeeld in elk afzonderlijk iets van het algemene.

Wanneer echter de afzonderlijkheden en bijzonderheden, die de algemeenheden in het natuurlijke vormen, niet tot het goede behoren, maar tot het boze en valse, zo wordt er in een beeld iets van de hel uitgebeeld in elk afzonderlijk ding van het algemene.

Van dien aard zijn de dingen die worden aangeduid door eten en drinken in het Heilig Avondmaal, waar eveneens door het eten en drinken de toe-eigening wordt aangeduid, namelijk door het eten de toe-eigening van het goede en door het drinken de toe-eigening van het ware.

Wanneer het goede, namelijk de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste, de innerlijke of redelijke mens vormen en door deze de overeenstemmende uiterlijke of natuurlijke mens, zo wordt de mens in het bijzonder en in het algemeen een beeld van de hemel en dus een beeld van de Heer.

Wanneer echter de verachting voor de Heer en voor het goede en ware van het geloof en de haat jegens de naaste zijn, die de vorm geven, dan wordt de mens in het bijzonder en in het algemeen een beeld van de hel en nog meer, wanneer dit tevens gebeurt in het heilige, want daaruit vloeit ontwijding voort.

Dit is het, waarom het eeuwige leven wordt toegeëigend aan diegenen, die waardig eten en drinken, terwijl zij die onwaardig eten en drinken zich de dood toe-eigenen.

3514. Dat de woorden ‘en ik zal u zegenen voor Jehovah’ de verbinding op deze wijze betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘ik zal u zegenen’, namelijk de toevoeging aan zijn leven, waarover nr. 3504; daar hier wordt gezegd ‘ik zal u zegenen voor Jehovah’ betekent het de verbinding.

De toevoeging heeft betrekking op de gemeenschap van het ware van het natuurlijke met het goede van het redelijke, maar de verbinding, op de gemeenschap van het goede van het natuurlijke met het goede van het redelijke; want er bestaat een wederkerige betrekking tussen de Heer en de mens ten aanzien van de hemelse dingen die tot het goede behoren, maar niet volgens de geestelijke dingen die tot het ware behoren, nr. 1832.

3515. Dat de woorden ‘voor mijn dood’ op deze wijze het leven in het natuurlijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de dood, namelijk de wederopwekking ten leven, waarover de nrs. 3498, 3505.

3516. vers 8-10. *En nu, mijn zoon, hoor mijn stem in hetgeen ik u gebiede.*

Ga, ik bid u, tot de kudde van het kleinvee en neem mij van daar twee goede geitenbokjes en ik zal die voor uw vader maken tot lekkernijen, gelijk als hij liefheeft.

En gij zult het tot uw vader brengen en hij zal eten, opdat hij u zegene voor zijn dood.

Nu, mijn zoon, hoor mijn stem in hetgeen ik u gebiede, betekent het verlangen en de verlustiging, waargenomen door het Goddelijk Ware in het Goddelijk Redelijke jegens het natuurlijk ware; ga, ik bid u, tot de kudde van het kleinvee, betekent tot het huiselijk natuurlijk goede, dat niet verbonden is met het Goddelijk Redelijke; en neem mij van daar twee goede geitenbokjes, betekent de waarheden van dit goede; en ik zal die voor uw vader maken tot lekkernijen, gelijk als hij liefheeft, betekent, dat hij verkwikkelijkheden daarvan zal maken; en gij zult het tot uw vader brengen en hij zal eten, betekent aan het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke en de toe-eigening; opdat hij u zegene, betekent de verbinding daardoor; voor zijn dood, betekent de wederopwekking in het natuurlijke.

3517. Dat de woorden ‘Nu, mijn zoon, hoor mijn stem in hetgeen ik u gebiede’ het verlangen en de verlustiging betekenen, waargenomen door het Goddelijk Ware in het Goddelijk Redelijke jegens het natuurlijk ware, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, die deze woorden spreekt, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke, waarover eerder; en uit de uitbeelding van Jakob, tot wie deze woorden gezegd worden, namelijk het natuurlijk ware, waarover eveneens eerder; dat het het verlangen en de verlustiging is, blijkt zonder verklaring duidelijk.

3518. Dat de woorden ‘ga, ik bid u, tot de kudde van het kleinvee’ het huiselijk natuurlijk goede betekenen, dat niet is verbonden met het Goddelijk Redelijke, blijkt uit de betekenis van de kudde van het kleinvee, namelijk het goede, nrs. 343, 415, 1565; hier het natuurlijk goede, want het wordt tot Jakob gezegd en wel het huiselijk goede omdat het tot het huis behoorde, terwijl het veld, vanwaar Ezau – door wie het goede van het natuurlijke wordt aangeduid, nrs. 3500, 3508 – zijn jacht zou nemen, het niet huiselijk goede was; anders heeft in het Woord de kudde van kleinvee betrekking op het goede van het redelijke, maar dan heeft de kudde van grootvee betrekking op het goede van het natuurlijke, zie nr. 2566.

Het huiselijk natuurlijk goede is dat goede wat de mens aan zijn ouders ontleent of waarin hij geboren is, geheel en al onderscheiden van het goede van het natuurlijke, dat van de Heer invloeit; wat en hoe het natuurlijk goede is, zie de nrs. 3470, 3471; ter wille van de onderscheiding wordt daarom het ene het goede van het natuurlijke genoemd en het andere het natuurlijk goede.

Bovendien ontvangt elk mens het huiselijk goede van zijn vader en zijn moeder en dit tweërlei goede is ook onderling onderscheiden: dat wat hij van de vader ontvangt is innerlijk, dat wat hij van de moeder ontvangt is uiterlijk.

Bij de Heer waren deze goedheden uiterst onderscheiden, want het goede dat Hij van de Vader had, was Goddelijk, maar dat wat Hij van de moeder had, was besmet met het erfboze; dat goede in het natuurlijke, wat de Heer van de Vader had, was Zijn Eigene, omdat het Zijn leven Zelf was en dit is het wat door Ezau wordt uitgebeeld.

Maar het natuurlijk goede, dat de Heer aan de moeder ontleende, was – omdat het besmet was met het erfboze - in zichzelf boos en dit is het wat verstaan wordt onder het huiselijk goede. Hoewel het van dien aard is, had dit goede niettemin gediend voor de hervorming van het natuurlijke, maar nadat het hiervoor gediend had, werd het weggeworpen.

Bij ieder mens die wederverwekt wordt, vindt hetzelfde plaats; het goede dat de mens van de Heer als van een nieuwe Vader ontvangt, is innerlijk, maar het goede dat hij aan zijn ouders ontleent, is uiterlijk.

Het eerste goede, dat hij van de Heer ontvangt, wordt het geestelijk goede genoemd en het laatste dat hij aan zijn ouders ontleent, het natuurlijk goede.

Dit goede, namelijk wat hij aan de ouders ontleent, dient allereerst voor zijn hervorming, want daardoor worden, als door een lust en beking, de wetenschappelijke dingen binnengeleid en daarna de erkennenissen van het ware.

Maar nadat het als middel tot dit nut heeft gediend, wordt het daarvan afgescheiden en dan ontstaat het geestelijk goede en komt dan tevoorschijn.

Dit kan uit vele ondervindingen blijken, zoals alleen al hieruit: wanneer een knaap voor het eerst onderricht wordt, wordt hij door een ‘begeerte tot weten’ aangedaan, in het begin niet voor enig einddoel dat voor hem duidelijk is, maar vanuit een zekere lust en beking, die hem ingeboren zijn en van elders vandaan zijn.

Daarna wanneer hij opgroeit wordt hij door begeerte tot weten aangedaan ter wille van enig einddoel, namelijk om boven anderen of boven zijn mededingers uit te blinken; daarna ter wille van enig einddoel in de wereld; maar wanneer hij wederverwekt moet worden, wordt hij aangedaan door de verlustiging en de beking van het ware; en wanneer hij wederverwekt wordt, wat op volwassen leeftijd plaatsvindt, door de liefde tot het ware en daarna door de liefde tot het goede.

Dan worden de einddoelen die voorafgingen en de verlustigingen allengs afgescheiden en in de plaats ervan komt een meer innerlijk goede, dat van de Heer uitgaat en zich in zijn aandoening openbaart.

Hieruit blijkt duidelijk dat de voorafgaande verlustigingen die in de uiterlijke vorm als goedheden verschenen, als middelen gediend hebben.

Zulke opeenvolgingen van middelen zijn voortdurend; het is daarmee ter vergelijking gesteld als met een boom die in zijn eerste leeftijd, of in de lente, zijn takken met bladeren tooit; daarna wanneer zijn leeftijd of de lente voortschrijdt, ze met bloemen siert en daarna tegen de zomer de eerste vruchtkiemen voortbrengt die daarna vruchten worden; en tenslotte legt hij daarin zaden, waarin nieuwe soortgelijke bomen en een hele boomgaard in kiemkracht besloten leggen en in werkelijkheid, wanneer de zaden worden uitgezaaid.

Dergelijke overeenkomsten zijn er in de natuur, die ook van uitbeeldende aard zijn, want de gehele natuur is een uitbeeldend theater van het rijk van de Heer in de hemelen en vandaar van het rijk van de Heer op aarde of in de Kerk en vandaar van het rijk van de Heer bij elk wederverwekt mens.

Hieruit blijkt duidelijk, hoe het natuurlijk of huiselijk goede – hoewel het een louter uiterlijke verlustiging is – als middel dient, om het goede van het natuurlijke voort te brengen dat zich verbindt met het goede van het redelijke en zo het wederverwekte of geestelijk goede wordt, dat wil zeggen, het goede dat van de Heer komt.

Deze dingen zijn het die in dit hoofdstuk door Ezau en Jakob worden uitgebeeld en aangeduid.

3519. Dat de woorden ‘en neem mij van daar twee goede geitenbokjes’ de waarheden van dit goede betekenen, blijkt uit de betekenis van de geitenbokjes, namelijk de waarheden van het goede, waarover in wat hierna volgt.

Dat het er twee waren, komt omdat er zowel in het natuurlijke als in het redelijke dingen zijn, die tot de wil en die tot het verstand behoren.

De dingen die in het natuurlijke op de wil betrekking hebben, zijn verlustigingen en die welke op het verstand daar betrekking hebben, zijn wetenschappelijkheden en deze beide moeten verbonden zijn om iets te wezen.

Dat de geitenbokjes de waarheden van het goede zijn, kan blijken uit die plaatsen in het Woord, waar bokjes en geiten worden genoemd.

Men moet weten dat alle zachtaardige en nuttige dieren die in het Woord genoemd worden, in de echte zin de hemelse dingen zijn die tot het goede behoren en de geestelijke dingen die tot

het ware behoren, nrs. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 2180, 2781, 3218; en aangezien er verschillende soorten van hemelse dingen of goedheden zijn en dus ook verschillende soorten van geestelijke dingen of waarheden, wordt door het ene beest iets anders aangeduid dan door het andere, namelijk iets anders door een lam, iets anders door een bokje en verder iets anders door schaap, geit, ram, geitenbok, var, stier en verder ook iets anders door een paard of kameel en ook iets anders door vogels; en eveneens iets anders door de zeedieren, zoals door walvissen en vissen.

Er zijn meer geslachten van hemelse en geestelijke dingen dan er kunnen worden opgesomd en vandaar goedheden en waarheden, hoewel het schijnt, wanneer het hemelse of het goede, maar ook het geestelijke of het ware genoemd wordt, alsof het niet menigvuldig, maar slechts één was; maar hoe menigvuldig beide zijn of hoe ontelbaar de geslachten ervan zijn, kan blijken over wat over de hemel in nr. 3241 werd gezegd, namelijk dat deze is onderscheiden in ontelbare gezelschappen en wel overeenkomstig de geslachten van de hemelse en geestelijke dingen, of van de goedheden van de liefde en vandaar van de waarheden van het geloof.

Bovendien heeft elk geslacht van het goede en elk geslacht van het ware ontelbare soorten, waarin de gezelschappen van elk geslacht zijn onderscheiden en elke soort evenzo.

De meest algemene geslachten van het goede en het ware zijn die, welke werden uitgebeeld door de dieren die in de brand- en slachtoffers geofferd werden; en aangezien de geslachten van elkaar ten zeerste waren onderscheiden, werd het uitdrukkelijk bevolen, dat deze en geen andere zouden opgedragen worden; namelijk in sommige offerplechtigheden mannelijke en vrouwelijke lammeren en verder bokjes en jonge geitjes; in sommige rammen en schapen en ook bokken; daarentegen in andere weer kalveren, varren en stieren; en verder ook duiven en tortelduiven, zie de nrs. 922, 1823, 2180, 2807, 2830, 3218.

Wat echter geitenbokjes en geiten betekenden, kan zowel uit de slachtoffers waarbij zij geofferd werden, als uit andere plaatsen in het Woord blijken.

Hieruit blijkt duidelijk dat de mannelijke en vrouwelijke lammeren de onschuld van de innerlijke of redelijke mens betekenden en de geitenbokjes en de geiten de onschuld van de uiterlijke of natuurlijke mens betekenden, dus het ware en het goede daarvan.

Dat het ware en het goede van de onschuld van de uiterlijke of natuurlijke mens door het geitenbokje en de geit worden aangeduid, blijkt uit de volgende plaatsen in het Woord; bij Jesaja: *'De wolf zal met het lam verkeren en de luipaard bij de geitenbok nederliggen; ook het kalf en de jonge leeuw en het schaap tezamen en een kleine knaap zal ze drijven'*, (Jesaja 11:6) waar gehandeld wordt over het rijk van de Heer en over de staat daar, van geen vrees voor het boze of van geen beduchtheid voor de hel, omdat men bij de Heer is; lam en geitenbok staan voor hen die in de onschuld zijn en omdat zij het allermeest beveiligd zijn, worden zij in de eerste plaats genoemd.

Toen alle eerstgeboorte van Egypte geslagen werd, werd bevolen *'dat zij een volkomen en mannelijk kuddebeest zouden slachten van de lammeren of van de geitenbokken en van het bloed strijken op de zijposten en aan de bovendorpel van de huizen en dat er dan geen plaag onder hen zou zijn door de verdere'*, (Exodus 12:5,7,13); de eerstgeboorte van Egypte is het uitgebluste goede van de liefde en van de naastenliefde, nr. 3325; de lammeren en de geitenbokken zijn de staten van onschuld, waarin diegenen zijn die tegen het boze beveiligd zijn; want allen in de hemel worden van de Heer door staten van onschuld beschermd; deze bescherming werd uitgebeeld door de slachting van het lam of van de geitenbok en door het bloed op de zijposten en aan de bovendorpel van de huizen.

Wanneer aan iemand Jehovah verschenen was door middel van een engel, werd – opdat hij niet sterven zou – een geitenbokje geofferd, zoals toen Hij aan Gideon verscheen, (Richteren 6:19) en aan Manoach, (Richteren 13:15,16,19).

De reden hiervan was, dat Jehovah aan niemand, zelfs niet aan een engel, kan verschijnen, tenzij hij aan wie Hij verschijnt, in de staat van de onschuld is; daarom wordt men, zodra de

Heer aanwezig is, in de staat van de onschuld gebracht, want de Heer treedt door de onschuld binnen, ook bij de engelen in de hemel; daarom kan niemand in de hemel komen, tenzij hij iets van onschuld heeft, overeenkomstig de woorden van de Heer, (bij Mattheüs 18:3; Markus 10:15; Lukas 18:17).

Dat zij geloofden te zullen sterven, wanneer Jehovah verscheen, tenzij zij een dergelijk brandoffer offerden, zie Richteren 13:22,23.

Aangezien de ware echtelijke liefde onschuld is, nr. 2736, was het in de uitbeeldende Kerk gebruik, tot de echtgenote in te gaan door de gave van een geitenbokje, zoals men leest over Simson, (Richteren 15:1) en ook over Jehudah toen hij tot Thamar inging, (Genesis 38:17,20,23).

Dat het bokje en de geit de onschuld betekenden, blijkt ook duidelijk uit de schuldoffers, wanneer iemand door afdwaling gezondigd had, namelijk dat zij deze zouden offeren, (Leviticus 1:10; 4:28; 5:6); een zonde door afdwaling is een zonde uit onwetendheid, waarin onschuld is.

Hetzelfde blijkt duidelijk uit dit Goddelijke gebod bij Mozes: *‘De eerstelingen der eerstelingen uws lands zult gij in het huis van Jehovah, uw God, brengen; gij zult het bokje niet koken in de melk van zijn moeder’*, (Exodus 23:19; 34:26) waar door de eerstelingen van het land die zij in het huis van Jehovah zouden brengen, de staat van de onschuld, die in de kindsheid gelegen is, wordt aangeduid; en door het niet koken van het bokje in de melk van zijn moeder, dat zij de onschuld van de kindsheid niet verderven zouden.

Aangezien deze dingen worden aangeduid, volgt in beide aangehaalde plaatsen het ene gebod zonder onderbreking op het andere, terwijl zij in de letterlijke zin geheel en al verschillend lijken, maar in de innerlijke zin samenhangen.

Aangezien de bokjes en de geiten, zoals gezegd, de onschuld betekenden, was het ook bevolen, dat de gordijnen over de woning van de tent gemaakt zouden zijn uit geitenwol, (Exodus 25:4; 26:7; 35:5,6,23,26; 36:14), dit ten teken dat alle heilige dingen die daarin uitgebeeld waren, hun wezen ontleenden aan de onschuld; door de geitenwol wordt het laatste of uiterste van de onschuld aangeduid, dat in de onwetendheid ligt, zoals dat bij de heidenen bestaat, die in de innerlijke zin de gordijnen van de tabernakel zijn.

Hieruit blijkt nu duidelijk, welke en hoedanige waarheden van het goede door de twee goede geitenbokjes, waarover de moeder Rebekka tot de zoon Jakob sprak, worden aangeduid, namelijk dat zij die van de onschuld of van de kindsheid waren, te weten, die welke Ezau tot zijn vader Izaäk zou brengen, waarover eerder nr. 3501, 3508, en die weliswaar deze waarheden van het goede niet waren, maar in de aanvang als deze schenen; dit is de reden waarom Jakob zich daarmee als Ezau voordeed.

3520. Dat de woorden ‘en ik zal die voor uw vader maken tot lekkernijen, gelijk als hij liefheeft’ betekenen, dat hij verkwikkelikheden daarvan zal maken, blijkt uit de betekenis van de lekkernijen, namelijk de bekeringen uit het goede, waarover eerder in nr. 3502; hier worden zij verkwikkelikheden genoemd, omdat de waarheden niet vanuit het echte goede voortkomen, maar vanuit het huiselijk goede.

3521. Dat de woorden ‘en gij zult het tot uw vader brengen en hij zal eten’ betekenen, aan het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke en de toe-eigening, blijkt uit de betekenis van Izaäk, hier van de vader, namelijk het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke, waarover eerder; en uit de betekenis van eten, te weten de toe-eigening, waarover eerder nr. 3513; maar dat het ware vanuit het huiselijk goede niet toegeëigend werd, zal blijken uit wat hierna volgt.

3522. Dat de woorden ‘opdat hij u zegene’ de verbinding daardoor betekenen, blijkt uit de betekenis van zegenen, namelijk de verbinding, waarover eerder in de nrs. 3504, 3514.

3523. Dat de woorden ‘voor zijn dood’ de wederopwekking in het natuurlijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de dood, namelijk de wederopwekking, waarover eveneens eerder in nr. 3498, 3505; dat het in het natuurlijke is, blijkt duidelijk.

3524. vers 11-13. *En Jakob zei tot Rebekka, zijn moeder: Zie, mijn broeder Ezau is een harig man en ik ben een glad man.*

Misschien zal mij mijn vader betasten en ik zal in zijn ogen zijn als een verleider en ik zal een vloek over mij brengen en niet een zegen.

En zijn moeder zei tot hem: Uw vloek zij op mij, mijn zoon; hoor alleen naar mijn stem en ga, haal het mij.

Jakob zei tot Rebekka, zijn moeder, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijk Ware ten aanzien van het natuurlijk ware; zie, mijn broeder Ezau is een harig man, betekent de hoedanigheid respectievelijk van het goede van het natuurlijke; en ik ben een glad man, betekent de hoedanigheid respectievelijk van het ware van het natuurlijke; misschien zal mij mijn vader betasten, betekent de binnenste graad van de innerlijke gewaarwording; en ik zal zijn in zijn ogen als een verleider, betekent verwerping omdat het schijnbaar tegen de orde is; en ik zal een vloek over mij brengen en niet een zegen, betekent ontbinding; en zijn moeder zei tot hem, betekent de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk Ware; uw vloek zij op mij, mijn zoon, betekent dat er geen ontbinding zou zijn; hoor alleen naar mijn stem en ga, haal mij, betekent krachtens de werking.

3525. Dat de woorden ‘Jakob zei tot Rebekka, zijn moeder’ de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijk Ware ten aanzien van het natuurlijke ware betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten van het Woord, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover nr. 3509; uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het natuurlijk ware, waarover nr. 3305 en uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover de nrs. 3012, 3013, 3077; dat de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk Ware over het natuurlijk ware wordt aangeduid en niet uit het natuurlijk ware ten aanzien van het Goddelijk Ware, overeenkomstig de schijn naar de zin van de letter, komt omdat alle waarneming die het natuurlijke heeft, uit het redelijke is, hier dus uit het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke, aangezien het op de Heer betrekking heeft.

3526. Dat de woorden ‘zie, mijn broeder Ezau is een harig man’ de hoedanigheid respectievelijk van het goede van het natuurlijke betekenen, blijkt uit de betekenis van Ezau, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover de nrs. 3494, 3504; en uit de betekenis van een harig man, namelijk de hoedanigheid daarvan, namelijk van het goede; dat ‘harig’ het natuurlijke betekent, voornamelijk ten aanzien van het ware, zie nr. 3301 en in wat nu hierna volgt.

3527. Dat de woorden ‘en ik ben een glad man’ de hoedanigheid respectievelijk van het ware van het natuurlijke betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Jakob, die hier ‘ik’ is, namelijk het natuurlijke ten aanzien van het ware, nr. 3305; en uit de betekenis van een glad man, namelijk de hoedanigheid daarvan, waarover hierna.

Voordat men weten kan, wat deze dingen betekenen, moet men weten, wat harig en wat glad is.

Bij de mens vertonen zich zijn innerlijke dingen in een zeker beeld in zijn uiterlijke dingen, vooral in zijn gelaat en in de uitdrukking daarvan; heden ten dage verschijnen zijn binnenste dingen niet daarin, maar zijn innerlijke dingen enigmate, tenzij hij van kind af aan heeft geleerd te veinzen, want in dat geval neemt hij als het ware een andere aard aan en legt hij als

gevolg daarvan andere trekken in zijn gelaat, want het is de gemoedsaard die uit het gelaat tevoorschijn komt.

Meer dan andere mensen hebben huichelaars dit uit een daadwerkelijk leven, dus uit gewoonte, aangenomen en dit des te meer naarmate zij sluwder zijn.

Bij hen die niet zo zijn, verschijnt het redelijk goede in het gelaat vanuit een zeker levensvuur en het redelijk ware vanuit het licht van dat vuur.

De mens weet deze dingen door een bepaalde aangeboren wetenschap, zonder studie, want het is zijn geest, die zich door het leven ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware zo openbaart; en daar de mens een geest is bekleed met een lichaam, weet hij dit vanuit de gewaarwording van zijn geest, dus uit zichzelf.

Daarvandaan komt het dat de mens soms wordt aangedaan door de gelaatstrekken van iemand anders, hoewel dit niet voortkomt uit gelaatstrekken, maar uit het gemoed dat op die wijze opblinkt.

Het natuurlijke schijnt echter uit het gelaat in een donkerder levensvuur en in een donkerder levenslicht; maar het lichamelijke vertoont zich nauwelijks, dan alleen in de warmte en de glans en in de verandering van de staten daarvan, overeenkomstig de aandoeningen.

Aangezien de innerlijke dingen zich zo, vooral in het gelaat, als in een beeld openbaren, konden de Oudsten, die hemelse mensen waren en die geheel en al niet wisten wat veinzen was en nog minder wat huichelarij en sluwheid was, de gemoedsbewegingen van een ander duidelijk op zijn gelaat als in een vorm zien en daarom werden dan ook door het gelaat de dingen van de wil en verstand aangeduid, of de innerlijke, redelijke dingen ten aanzien van het goede en ware, nrs. 358, 1999, 2434, en wel deze innerlijke dingen ten aanzien van het goede door het bloed en de rode kleur ervan en de innerlijke dingen ten aanzien van de waarheden door de daaruit voortkomende vorm en de glans ervan; maar de innerlijk natuurlijke dingen door wat daaruit opgroeit, zoals de haren en de schubben van een huid, namelijk de dingen uit het natuurlijke ten aanzien van het goede door de haren en de dingen uit het natuurlijke ten aanzien van het ware door de schubben.

Als gevolg daarvan werden de mannen die in het natuurlijk goede waren ‘harige mannen’ genoemd, terwijl degenen die in het natuurlijk ware waren ‘gladde mannen’ werden genoemd. Hieruit kan blijken wat door deze woorden ‘mijn broeder Ezau is een harig man en ik ben een glad man’ in de innerlijke zin wordt aangeduid, namelijk de hoedanigheid respectievelijk van het goede van het natuurlijke en de hoedanigheid respectievelijk van het ware van het natuurlijke; hieruit blijkt ook duidelijk wat Ezau uitbeeldt, namelijk het goede van het natuurlijke, want hij werd vanwege het harige Ezau genoemd, (Genesis 25:30).

De berg Seir, waar hij woonde, betekent ook iets dergelijks, namelijk het behaarde en omdat dit de betekenis was, was er, om tot Seir op te klimmen, een berg, die de kale of de gladde berg werd genoemd, waarover in, (Jozua 11:17; 12:7) wat ook uitbeeldend was voor het tot het goede opklimmende ware.

Dat het harige betrekking heeft op het goede en op het daaruit voortvloeiende ware en eveneens in tegenovergestelde zin op het boze en op het daaruit voortvloeiende valse, werd in nr. 3301 aangetoond.

Dat het gladde echter op het ware betrekking heeft en in een tegenovergestelde zin op het valse, blijkt ook uit de volgende plaatsen in het Woord; bij Jesaja: ‘Gij die warm wordt voor de goden onder alle groene boom, in de gladheden des dals is uw deel’, (Jesaja 57:5,6) waar warm worden betrekking heeft op het boze en de gladheden des velds op het valse.

Bij dezelfde: ‘De smid versterkt de smelter, hij die met de hamer glad maakt, door te slaan op het aambeeld, zeggende van het soldeersel: dit is goed’, (Jesaja 47:7) waar ‘de smid versterkt de smelter’ betrekking heeft op het boze en ‘hij die met de hamer glad maakt’ op het valse.

Bij David: ‘Zij maken uw mond glad als boter; wanneer zijn hart nadert, zijn zijn woorden zachter dan olie’, (Psalm 55:22) waar de gladde of vleiende mond betrekking heeft op het valse, het hart en de daaruit voortvloeiende zachte dingen op het boze.

Bij dezelfde: *‘Hun keel is een open graf, met hun tong spreken zij gladde dingen’*, (Psalm 5:10) ‘de keel een open graf’ betreft het boze, ‘de gladde dingen sprekende tong’ betreft het valse.

Bij Lukas: *‘Alle dal zal gevuld worden en alle berg en heuvel zal vernederd worden en de krommingen zullen tot het rechte worden en de oneffene tot effene wegen’*, (Lukas 3:5); het dal staat voor het nederige, nrs. 1723, 3417; berg en heuvel voor het verhevene, nr. 1691; ‘het kromme zal tot het rechte worden’ wil zeggen, dat het boze van de onwetendheid tot het goede zal worden, want de lengte en wat tot de lengte behoort, betreft het goede, nr. 1613; ‘de oneffene wegen zullen tot effene worden’ wil zeggen, dat de valsheden van de onwetendheid tot waarheden zullen worden; dat de weg betrekking heeft op het ware, zie de nrs. 627, 2333.

3528. Dat de woorden ‘Misschien zal mij mijn vader betasten’ de binnenste graad van de innerlijke gewaarwording betekenen, blijkt uit de betekenis van betasten en dus van voelen, namelijk het binnenste en het al van de innerlijke gewaarwording; en uit de betekenis van de vader, namelijk het goede, hier het Goddelijk Goede, omdat over de Heer wordt gehandeld. Dat betasten het binnenste van de innerlijke gewaarwording is, vindt hierin zijn oorzaak, dat al het zinnelijke is terug te brengen tot de tastzin en deze wordt afgeleid van en bestaat door het vermogen van gewaarwording, want het zinnelijke is niets anders dan een uiterlijk vermogen van gewaarwording en het vermogen van gewaarwording niets anders dan een innerlijk zinnelijke; wat het vermogen tot gewaarwording of de gewaarwording is, zie de nrs. 104, 371, 495, 503, 521, 536, 1383-1398, 1616, 1919, 2145, 2171, 2831 aan het begin.

Bovendien slaan al het zinnelijke en al het vermogen tot gewaarworden, die zo verschillend lijken, op een enkele algemene en universele zin terug, namelijk op de tastzin; de verscheidenheden, zoals: de smaak, de reuk, het gehoor en het gezicht, die uiterlijke zinnelijkheden zijn, zijn niets anders dan de soorten daarvan en zijn ontsprongen aan het innerlijk zinnelijke, dat wil zeggen aan het vermogen tot gewaarworden.

Dit kan door vele ondervindingen bevestigd worden, maar hierover, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, op de daarvoor bestemde plaats meer.

Hieruit blijkt duidelijk, dat betasten in de innerlijke zin het binnenste en het al van de gewaarwording is.

Bovendien bestaat alle vermogen tot gewaarwording, dat het innerlijke zinnelijke is, uit het goede, maar niet uit het ware, tenzij van het goede door middel van het ware, want het Goddelijk leven van de Heer vloeit in het goede en door middel hiervan in het ware en roept dus zo de gewaarwording tevoorschijn.

Hieruit kan blijken, wat de woorden ‘zo mij mijn vader betasten zou’ betekenen, namelijk, dat het binnenste en het al van de gewaarwording van het goede, dus van het Goddelijke van de Heer komt.

3529. Dat de woorden ‘en ik zal in zijn ogen zijn als een verleider’ de verwerping betekenen, omdat het schijnbaar tegen de orde is, blijkt uit de betekenis van ‘in zijn ogen zijn’, namelijk waargenomen worden zoals hij is, want door het oog wordt de waarneming van het innerlijk gezicht aangeduid, nrs. 212, 2701, 2789, 2829, 3198, 3202; en uit de betekenis van iemand die verleidt of van een verleider, namelijk: tegen de orde, hier schijnbaar; alle verleiding is niets anders; daaruit zou verwerping voortkomen; wat echter wordt aangeduid door ‘schijnbaar tegen de orde’ zal uit wat volgt blijken.

3530. Dat de woorden ‘en ik zal een vloek over mij brengen, niet een zegen’ de ontbinding betekenen, blijkt uit de betekenis van de vloek, namelijk de ontbinding of de afkering van het goede, waarover de nrs. 245, 379, 1423; en uit de betekenis van de zegen, namelijk de verbinding met het goede, waarover de nrs. 3504, 3514.

3531. Dat de woorden ‘en zijn moeder zei tot hem’ de innerlijke gewaarwording vanuit het Goddelijk Ware beteken, blijkt uit de betekenis van zeggen, te weten innerlijk gewaarworden, waarover vaak eerder; en uit de uitbeelding van Rebekka, hier de moeder, te weten het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke van de Heer, waarover de nrs. 3012, 3013.

3532. Dat de woorden ‘uw vloek zij op mij, mijn zoon’ beteken, dat er geen ontbinding zou zijn, blijkt uit de betekenis van de vloek, namelijk de ontbinding, waarover hiervoor in nr. 3530; en aangezien de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijke voortkwam, nr. 3531, betekent het dat er geen ontbinding zou zijn.

3533. Dat de woorden ‘hoor alleen naar mijn stem en ga, haal het mij’ beteken, krachtens de werking, kan blijken uit de betekenis van ‘naar de stem horen’, namelijk gehoorzamen en uit de betekenis van ‘gaan en voor mij halen’ namelijk maken.
En aangezien dit tot het natuurlijke ten aanzien van het ware – door Jakob uitgebeeld – wordt gezegd door het redelijke ten aanzien van het ware, hier het Goddelijk Redelijke – door Rebekka uitgebeeld – wordt niets anders aangeduid dan ‘krachtens de werking’; want het natuurlijke ziet krachtens de werking, maar het redelijke vanwege de oorzaak.

3534. vers 14-17. *En hij ging en hij nam en hij bracht het tot zijn moeder en zijn moeder maakte lekkernijen, gelijk als zijn vader liefhad.
En Rebekka nam de klederen der verlangens van Ezau, haar grootste zoon, die met haar in het huis waren en zij trok ze Jakob, haar kleinste zoon aan.
En de vellen van de geitenbokjes deed zij over zijn handen aantrekken en over de gladdigheid van zijn hals.
En zij gaf de lekkernijen en het brood, welke zij toegemaakt had, in de hand van Jakob, haar zoon.*

Hij ging en hij nam en hij bracht het tot zijn moeder, betekent de staat van de gehoorzaamheid van het ware van het natuurlijke; en zijn moeder maakte lekkernijen, gelijk als zijn vader liefhad, betekent verkwikkelijke maar niet wenselijke dingen; en Rebekka nam de klederen der verlangens van Ezau, haar grootste zoon, betekent de echte waarheden van het goede; die met haar in het huis waren, betekent, die uit het Goddelijk Goede waren door het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke; en zij trok ze Jakob, haar kleinste zoon aan, betekent de aandoening van het ware of het leven van het goede vanuit het ware; en de vellen van de geitenbokjes deed zij aantrekken, betekent de uiterlijke waarheden van het huiselijk goede; over zijn handen, betekent overeenkomstig het vermogen om op te nemen; en over de gladdigheid van zijn hals, betekent, opdat het ontbindende ware niet verschijnen zou; en zij gaf de lekkernijen, betekent de daaruit voortvloeiende verkwikkelijkheden; en het brood, betekent het daaruit voortvloeiende goede; welke zij toegemaakt had, betekent, welke van het Goddelijk Ware uitgaan; in de hand van Jakob, haar zoon, betekent dat van dien aard de aandoening van het ware van het natuurlijke was.

3535. Dat de woorden ‘Hij ging en hij nam en hij bracht aan zijn moeder’ de staat van de gehoorzaamheid van het ware van het natuurlijke beteken, kan blijken uit hetgeen hiervoor in nr. 3533 is gezegd, dus zonder nadere verklaring.

3536. Dat de woorden ‘en zijn moeder maakte lekkernijen, gelijk als zijn vader liefhad’ de verkwikkelijke maar niet wenselijke dingen beteken, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, die hier de moeder is en het Goddelijk Redelijke ten aanzien van het ware is; en uit de

betekenis van de lekkernijen, namelijk de bekoringen die tot het ware behoren, waarover eerder in nr. 3502.

Dat het hier verkwikkelijke, maar niet wenselijke dingen zijn, komt omdat zij niet zijn uit de jacht van Ezau, dat wil zeggen uit het ware van het echte goede, nr. 3051, maar uit de geitenbokjes, die tot de kudde van kleinvee behoren, nrs. 3518, 3519.

Hoe het hiermee gesteld is, kan blijken uit wat eerder in de nrs. 3502, 3512, 3518, 3519 is gezegd.

3537. Dat de woorden ‘en Rebekka nam de klederen der verlangens van Ezau, haar grootste zoon’ de echte waarheden van het goede betekenen, blijkt uit de betekenis van de ‘klederen der verlangens’, namelijk de echte waarheden; dat de klederen de naar verhouding lagere waarheden zijn, zie nr. 2576; ‘der verlangens’ wil zeggen de echte, want zij behoren tot het echte goede van het natuurlijke, dat wordt uitgebeeld door Ezau, de grootste zoon, nrs. 3300, 3302, 3322, 3494, 3504, 3527.

3538. Dat de woorden ‘die met haar in het huis waren’ betekenen, die uit het Goddelijk Goede waren door het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, die hier ‘haar’ is, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke, waarover eerder; en uit de betekenis van het huis, dat hier het Goddelijk Goede is, daar het betrekking heeft op de Heer; dat het huis het goede is, zie de nrs. 710, 2233, 2234, 2559, 3128.

Dat deze dingen worden aangeduid door deze woorden ‘die met haar in het huis waren’, komt omdat door het huis het redelijke zowel ten aanzien van het goede als ten aanzien van het ware wordt aangeduid, of wat hetzelfde is, zowel ten aanzien van het wilsdeel – want dit behoort tot het goede – als ten aanzien van het verstandsdeel – aangezien dit tot het ware behoort.

Wanneer het redelijke uit het wilsdeel of uit het goede handelt door middel van het verstandsdeel of van het ware, wordt het redelijk gemoed ‘een huis’ genoemd.

Vandaar wordt ook de hemel zelf het huis Gods genoemd, omdat daarin niets dan het goede en ware is en het goede handelt door middel van het daarmee verenigde of verbonden ware. Dit wordt ook uitgebeeld in de huwelijken tussen echtgenoot en echtgenote, die één enkel huis uitmaken, met als oorzaak dat de echtelijke liefde bestaat door het Goddelijk huwelijk van het goede en het ware, nrs. 2728, 2729, 3132 en dat zowel de echtgenoot als de echtgenote een wil hebben uit het goede, maar met een onderscheid, zoals het goede zich verhoudt tot zijn ware; vandaar wordt dan ook door de echtgenoot het goede aangeduid en door de echtgenote het ware; want wanneer er één enkel huis is, dan is het goede het al daarin en het ware is, omdat het tot het goede behoort, ook het goede.

Dat er gezegd wordt ‘met haar in het huis’ en niet ‘met hem’ of ‘met hen’, komt omdat er gehandeld wordt over de staat van de verbinding van het ware en het goede, of over de staat, voordat zij volledig verenigd of verbonden zijn; van die staat is in hetgeen nu volgt sprake.

3539. Dat de woorden ‘en zij trok ze Jakob, haar kleinste zoon, aan’ de aandoening van het ware betekenen, of het leven van het goede vanuit het ware, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke; uit de uitbeelding van Jakob, te weten het Goddelijk Ware van het Goddelijk Natuurlijke; en uit de betekenis van aantrekken, namelijk hier: meedelen en voortgaan, namelijk de waarheden van het goede die door de klederen van Ezau, nr. 3537 worden aangeduid; dus de aandoening van het ware van het natuurlijke die hier hetzelfde is als het leven van het goede uit het ware.

Hoe deze dingen moeten worden verstaan, kan men weten uit wat in nr. 3518 is gezegd; maar daar zij van dien aard zijn dat zij heden ten dage volslagen onbekend zijn, mogen zij, om enigermate begrepen te worden, nog nader worden uitgelegd.

In dit hoofdstuk wordt over de Heer gehandeld, namelijk op welke wijze Hijzelf Zijn natuurlijke Goddelijk maakte; en in de uitbeeldende zin over de wederverwekking van de mens ten aanzien van zijn natuurlijke, nr. 3490.

Met de mens is het als volgt gesteld: de wederverwekking heeft tot einddoel dat de mens nieuw zal worden ten aanzien van zijn innerlijke mens, dus ten aanzien van zijn ziel of geest. Maar de mens kan niet nieuw of wederverwekt worden ten aanzien hiervan, tenzij hij het ook zal worden van de uiterlijke mens; want hoewel de mens na de dood een geest wordt, draagt hij niettemin in het andere leven die dingen mee die tot zijn uiterlijke mens behoren, namelijk de natuurlijke aandoeningen, maar ook de leerstellige dingen en de wetenschappelijke dingen, kortom, alle dingen die tot zijn uiterlijk of natuurlijk geheugen behoren, zie de nrs. 2475 tot 2483; want deze dingen zijn de bodems waarin zijn innerlijke dingen hun grens vinden; zoals dus de gesteldheid van die dingen is, van dien aard worden de innerlijke dingen, wanneer zij invloeden, want zij worden daarin gewijzigd.

Hieruit blijkt duidelijk dat de mens niet alleen wederverwekt of nieuw gemaakt moet worden ten aanzien van de innerlijke of redelijke mens, maar ook ten aanzien van de uiterlijke of natuurlijke en wanneer dit niet het geval was, zou er ook niet enige overeenstemming zijn; dat er een overeenstemming is tussen de innerlijke mens met zijn geestelijke dingen en de uiterlijke mens met zijn natuurlijke dingen, zie de nrs. 2971, 2987, 2989, 2990, 3002, 3493. De staat van de wederverwekking van de mens wordt in uitbeeldende zin in dit hoofdstuk beschreven door Ezau en Jakob; en hier de hoedanigheid van zijn eerste staat, namelijk wanneer de mens wordt wederverwekt of voordat hij wederverwekt is, want deze staat is volslagen omgekeerd ten opzichte van die staat, waarin de mens is wanneer hij wederverwekt is.

Want in die staat, namelijk wanneer de mens wordt wederverwekt of voordat hij wederverwekt is, hebben de verstandelijke dingen die tot het ware behoren, schijnbaar de leiding; maar wanneer hij wederverwekt is, hebben de dingen van de wil die tot het goede behoren, de leiding.

Dat de verstandelijke dingen die tot het ware behoren, schijnbaar de leiding hebben in de eerste staat, werd uitgebeeld door Jakob, daarin namelijk, dat hij de eerstgeboorte van Ezau voor zichzelf opeiste, zie de nrs. 3325, 3336 en tevens de zegen, waarover hier gehandeld wordt.

En dat deze staat geheel en al omgekeerd is, wordt daarmee uitgebeeld, dat Jakob voorgeeft Ezau te zijn, namelijk door zich te kleden met de klederen van Ezau en met de vellen van de geitenbokjes.

Want het redelijk ware in deze staat – dat nog niet zozeer verbonden is met het redelijk goede, of wat hetzelfde is, het verstand niet zozeer is met de wil – vloeit en handelt op deze wijze in het natuurlijke en stelt dus zo alle dingen die daar zijn, ondersteboven.

Dit kan ook blijken uit veelvuldige ondervinding, bovenal hieruit, dat een mens met het verstand kan waarnemen en vandaar het natuurlijke [gemoed] kan weten verschillende dingen die goedheden en waarheden zijn, maar dat toch de wil nog niet overeenkomstig deze dingen kan handelen; zoals bijvoorbeeld: dat de liefde en de naastenliefde het wezenlijke bij de mens zijn; dit kan het verstandelijke vermogen van de mens zien en bevestigen, maar voordat de mens is wederverwekt, kan het wilsvermogen dit niet erkennen; er zijn er ook, die in hoegenaamd geen liefde tot de Heer en in geen liefde jegens de naaste zijn, die dit heel goed aanvoelen; evenzo dat de liefde het eigenlijke leven van de mens is, en dat het leven zo is zoals de liefde is; en ook dat alle verlustiging en alle bekoring uit de liefde voortkomt en dus alle vreugde en alle geluk; en vandaar ook, dat de vreugde en het geluk zo zijn als de liefde is. Een mens kan vanuit zijn verstand ook begrijpen – hoewel zijn wil niet instemt of daar zelfs tegenin gaat – dat het gelukkigste leven voortkomt uit de liefde tot de Heer en uit de liefde jegens de naaste, omdat het Goddelijke zelf daarin vloeit.

Omgekeerd, dat het ongelukkigste leven voortkomt uit de eigen- en wereldliefde, omdat de hel daarin vloeit; vandaar kan het ook voor het verstand waarneembaar zijn, maar niet voor de wil, dat de liefde tot de Heer het leven van de hemel is en dat de onderlinge liefde de ziel is die uit dit leven voortkomt.

Voor zoveel dus de mens niet uit het leven van zijn wil denkt en ook niet over zijn daaruit voortvloeiende leven nadenkt, wordt hij dit met het verstand gewaar; maar voor zoveel hij uit het leven van zijn wil denkt, wordt hij het niet gewaar, ja zelfs ontkent hij.

Ook kan het duidelijk voor het verstand verschijnen dat het de vernedering is, waarin bij de mens het Goddelijke kan invloeien, omdat in deze staat de eigen- en de wereldliefde verwijderd worden, dus de helse dingen, die verhinderen; maar toch, zolang de wil nieuw is en het verstand daarmee niet verenigd is, kan de mens niet in de vernedering met zijn hart zijn; ja zelfs, voor zoveel de mens in het leven van het boze is, dat wil zeggen, voor zoveel zijn wil naar het boze gericht is, kan hij dit niet; en voor even zoveel is dit ook duister voor hem en loochent hij het ook.

Hieruit kan de mens ook met het verstand gewaarworden dat de vernedering van de mens niet is ter wille van een liefde tot glorie bij de Heer, maar ter wille van de Goddelijke liefde, dat de Heer op die wijze met het goede en ware kan invloeien en de mens zalig en gelukkig maken; voor zoveel echter de wil wordt geraadpleegd, wordt dit verduisterd.

Evenzo is het gesteld met zeer vele andere dingen.

Dit vermogen, namelijk dat hij kan verstaan wat goed en waar is, hoewel hij dat niet wil, werd de mens gegeven, opdat hij hervormd en wederverwekt kan worden; daarom bestaat dit vermogen zowel bij de goeden als bij de bozen, ja zelfs is het bij de bozen soms meer gescherpt, maar met dit verschil, dat er bij de bozen niet enige aandoening van het ware is ter wille van het leven, dat wil zeggen, ter wille van het goede van het leven vanuit het ware; en daarom kunnen zij ook niet hervormd worden.

Maar de eerste staat van de hervorming van dezen bestaat hierin, dat het ware van de leer hun toeschijnt de eerste plaats in te nemen en het goede van het leven de tweede, want vanuit het ware doen zij het goede; maar hun tweede staat hierin dat het goede van het leven de eerste plaats inneemt en het ware van de leer de tweede, want vanuit het goede doen zij het goede, dat wil zeggen vanuit de wil van het goede; en wanneer dit plaatsvindt, is de mens – omdat de wil verbonden werd met het verstand als door een huwelijk – wederverwekt.

In de innerlijke zin wordt over deze beide staten gehandeld in wat over Ezau en Jakob wordt vermeld.

3540. Dat de woorden ‘en de vellen van de geitenbokjes deed zij aantrekken’ de uiterlijke waarheden van het huiselijk goede betekenen, blijkt uit de betekenis van de vellen, namelijk de uiterlijke dingen, waarover hierna; en uit de betekenis van de geitenbokjes, namelijk de waarheden van het huiselijk goede, omdat zij uit de kudde van het kleinvee zijn genomen, die tot het huis behoort, nrs. 3518, 3519; daar blijkt ook duidelijk, wat het huiselijk goede is en wat de daaruit voortvloeiende waarheden zijn.

Elk goede heeft zijn waarheden en elk ware zijn goede die met elkaar verbonden moeten zijn, om iets te wezen.

Dat de vellen de uiterlijke dingen betekenen, komt omdat de vellen de uitersten zijn van een dier, waarin zijn inwendige dingen hun grens vinden, evenals de huid of de opperhuid bij de mens; dit ontleent zijn betekenis aan het uitbeeldende in het andere leven, waar er geesten zijn die tot de streek van de huid behoren – waarover gehandeld zal worden, wanneer, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, sprake is van de Grootste Mens aan het einde van de volgende hoofdstukken – en het zijn diegenen, die alleen in het uiterlijk goede zijn en in de waarheden ervan.

Vandaar betekent de huid en ook het vel, de uiterlijke dingen, wat ook duidelijk blijkt uit het Woord, zoals bij Jeremia: *‘Om de menigte uwer ongerechtigheid zijn uw franjes ontdekt, is uw hielen geweld aangedaan; zal de Ethiopiër zijn vel veranderen en de luipaard zijn vlekken?’*

Zoudt ook gij het goede kunnen doen, die geleerd zijt het boze te doen?’, (Jeremia 13:22,23); daar zijn de franjes de uiterlijke waarheden, de hielen de uiterste goedheden – dat de hiel en de schoenen de laagste natuurlijke dingen zijn, zie de nrs. 259, 1748 – en aangezien deze waarheden en goedheden, zoals gezegd wordt, uit het boze voortkomen, worden zij vergeleken met een Ethiopiër of neger en zijn vel en ook met een luipaard en zijn vlekken.

Bij Mozes: *‘Indien gij te pand nemende het kleed van uw metgezel te pand neemt, zo zult gij het hem wedergeven, eer de zon ondergaat, want dat alleen is zijn deksel, dit is zijn kleed voor zijn huid, waarin hij zal nederliggen’*, (Exodus 22:26,27).

Zoals alle wetten, ook de burgerlijke en rechterlijke die in het Woord voortkomen, een overeenstemming hebben met de wetten van het goede en ware die in de hemel zijn en vandaar werden opgesteld, zo ook deze, want anders zou het volslagen in het duister blijven, waarom zij een gepand kleed zouden teruggeven eer de zon onderging en waarom er gezegd wordt, dat zijn kleed voor zijn huid is, waarin hij zal nederliggen.

Door de innerlijke zin komt de overeenstemming duidelijk uit en wel, dat men zijn metgezel de uiterlijke waarheden niet mag wegnemen, die de leerstellige dingen zijn, waarnaar zij leven en de rituele dingen – dat het kleed dergelijke waarheden is, zie de nrs. 297, 1073, 2576; maar de zon is het goede van de liefde of van het leven, dat daaruit voortvloeit, nrs. 1529, 1530, 2441, 2495; dat dit niet te gronde mocht gaan, wordt daarmee aangeduid, dat het kleed zou worden teruggeven eer de zon ondergaat; en omdat deze uiterlijke waarheden de uiterlijke dingen van de innerlijke dingen zijn of de begrenzingen daarvan, wordt er gezegd, dat het kleed voor de huid is, waarin hij zal nederliggen.

Omdat de vellen de uiterlijke dingen betekenden, werd bevolen, dat het deksel van de tent zou zijn van rode ramsvellen en daarover dassenvellen, (Exodus 26:14); want de tent was uitbeeldend voor de drie hemelen, dus voor de hemelse en geestelijke dingen die tot het rijk van de Heer behoren; de gordijnen die daar rond omheen waren, beeldden de natuurlijke dingen uit, die uiterlijke dingen zijn, nr. 3478 en deze zijn de ramsvellen en de dassenvellen. En aangezien de uiterlijke dingen die dingen zijn, die de innerlijke bedekken of de natuurlijke dingen die de geestelijke en hemelse bedekken, zoals het lichaam zijn ziel, werd dit bevolen; evenzo dat Aharon en zijn zonen in het optrekken van het kamp, *‘de ark der getuigenis zouden bedekken met de voorhang des deksels en op dit deksel een dassenvel zouden leggen; en over de tafel en de dingen die daarop lagen, een kleed van dubbel gedoopt scharlaken uitspreiden en dat met een dassenvel als deksel bedekken; evenzo de kandelaar en alle vaten ervan onder een deksel uit dassenvel doen; en verder alle vaten van de dienst onder een kleed van hemelsblauw leggen en ze bedekken met een deksel, een dassenvel’*, (Numeri 4:5,6,8,10-12).

Eenieder die heilig over het Woord denkt, kan weten dat door al deze dingen Goddelijke dingen werden uitgebeeld en zoals door de ark, de tafel, de kandelaar en de vaten van de dienst en eveneens door de bedekkingen uit dubbel gedoopt scharlaken en hemelsblauw, en ook uit de deksels van dassenvel; en dat door deze dingen Goddelijke dingen werden uitgebeeld, die in de uiterlijke dingen zijn.

Aangezien de profeten diegenen uitbeeldden die onderwijzen en vandaar de leer van het goede en ware uit het Woord, nr. 2534 en Elias het Woord zelf, nr. 2762 evenzo Johannes, die daarom *‘Elias die komen zou’* genoemd wordt, (Mattheüs 17:10-13) daarom, opdat zij het Woord zouden uitbeelden zoals het is in de uiterlijke vorm, dat wil zeggen in de letter, was Elias *‘gegord met een gordel van vel om zijn lenden’*, (2 Koningen 1:8) en had Johannes *‘een kleding uit kamelenhaar en een gordel van vel om zijn lende’*, (Mattheüs 3:4).

Daar het vel en de huid de uiterlijke dingen betekende, die natuurlijke dingen zijn ten opzichte van de geestelijke en hemelse dingen, en het in de Oude Kerk gebruikelijk was, met behulp van aanduidingen te spreken en te schrijven, betekende vel en huid, bij Job – dat een Boek van de Oude Kerk is – hetzelfde, zoals kan blijken uit enkele plaatsen bij hem, en ook door dit: *‘Ik ken Mijn Verlosser, Hij leeft en tenslotte zal Hij over het stof opstaan en daarna zullen deze omgeven worden met mijn huid en uit mijn vlees zal ik God zien’*, (Job 19:25,26); ‘met huid omgeven worden’ staat voor het natuurlijke, zoals de mens dat na de dood met zich meedraagt, nr. 3539; ‘uit het vlees God zien’ wil zeggen, uit het levend gemaakte eigene – dat dit het vlees is, zie de nrs. 148, 149, 780.

Dat het Boek Job een Boek van de Oude Kerk is, blijkt zoals gezegd, duidelijk uit de uitbeeldende en aanduidende stijl daarin, maar het behoort niet tot die boeken, die de Wet en de Profeten worden genoemd, want het heeft geen innerlijke zin, die alleen over de Heer en Zijn rijk handelt; want dit is het enig en alleen, wat een Boek deel van het echte Woord maakt.

3541. Dat de woorden ‘over zijn handen’ betekenen: overeenkomstig het vermogen om op te nemen, blijkt uit de betekenis van de hand, namelijk de macht, nrs. 878, 3091; dus het vermogen om op te nemen.

3542. Dat de woorden ‘en over de gladdigheid van zijn hals’ betekenen, opdat het ontbindende ware niet verschijnen zou, blijkt uit de uitdrukking van het gladde of de gladdigheid, namelijk met betrekking tot het ware, nr. 3527; en uit de betekenis van de hals, namelijk het verbindende, waarover hierna.

Hier betekenen dus – aangezien het een schijn was – de woorden ‘over de gladdigheid van zijn hals’: opdat het ontbindende ware niet zou verschijnen.

Hoe het hiermee gesteld is kan blijken uit wat eerder in nr. 3539 werd gezegd en aangetoond, namelijk dat dát goede en die waarheden, die uit het verstand en niet tevens uit de wil voortkomen, niet het goede, noch de waarheden zijn, hoezeer zij ook in de uiterlijke vorm zo mogen schijnen; en wanneer er de wil van het boze is, ontbinden het goede en de waarheden en verbinden niet; wanneer er echter iets van wil van het goede is, dan ontbinden zij niet, maar verbinden, hoewel zij in een verkeerde orde zijn gesteld, want door middel van die dingen wordt de mens wederverwekt.

En daar zij, op die wijze gesteld, eerst dienen om de mens weder te verwekken, wordt er gezegd, dat zo het ontbindende ware niet verschijnen zou; maar hierover meer hierna.

Dat de hals het verbindende betekent, komt omdat de hoger gelegen dingen bij de mens, die tot het hoofd behoren, met de lager gelegen dingen, die tot het lichaam behoren, onderling gemeenschap hebben door tussenkomst van de hals; dit is de reden, waarom zowel de invloeiing als de gemeenschap, dus de verbinding, worden aangeduid door dit lichaamsdeel dat er tussenin ligt; dit kan nog beter blijken uit de overeenstemming van de Grootste Mens met de dingen die tot het menselijk lichaam behoren, waarover aan het einde van de hoofdstukken.

Vandaar wordt in het Woord door de hals iets dergelijks aangeduid, zoals bij Jesaja: *‘Zijn geest als een overlopende rivier zal tot aan de hals doormidden delen’*, (Jesaja 30:28) waar de overlopende rivier staat voor het op die wijze overlopende valse; tot de hals doormidden delen staat voor het afsluiten en onderscheppen van de gemeenschap en vandaar van de verbinding van de hogere met de lagere dingen; deze verbinding wordt afgesloten en onderschept, wanneer het geestelijk goede en ware niet wordt opgenomen.

Bij Habakuk: *‘Gij sloeg het hoofd af van het huis van de goddelozen, ontblotende het fundament tot de hals toe’* staat voor op die wijze de verbindingen onderscheppen.

Bij Jeremia: *‘Samengevlochten overtredingen zijn op mijn hals geklommen, Hij heeft mijn krachten doen vervallen, God heeft mij in handen gegeven, ik kan niet opstaan’*,

(Klaagliederen 1:14); ‘samengevlochten overtredingen zijn op mijn hals geklommen’ staat voor het opklimmen van de valsheden tegen de innerlijke of redelijke dingen.

Aangezien door de hals deze gemeenschap en verbinding werd aangeduid, werd door de banden van de hals de onderschepping aangeduid en dus de verlating van het ware, die dan ontstaat, wanneer de geestelijke dingen, die voortdurend door de Heer invloeden, niet langer worden toegelaten in het redelijke van de mens en als gevolg daarvan ook niet in het natuurlijke.

Het is deze onderschepping of verlating, die werd uitgebeeld bij Jeremia en wel daarmee dat *‘hij zich banden en jukken zou maken en die aan zijn hals doen en ze tot de volken zenden en zeggen dat zij Nebukadnezar zouden dienen, de koning van Babel, en dat zij die hun hals niet zouden geven onder zijn juk, bezocht zouden worden, door het zwaard, door de honger en door pestilentie’*, (Jeremia 27:2,3,8,11); de hals geven onder het juk van de koning van Babel en hem dienen, staat voor verlaten worden ten aanzien van het ware en verwoest worden ten aanzien van het goede, dat het Babel is dat verwoest, zie nr. 1327 aan het einde; en dat men verwoest wordt, opdat de heilige dingen niet ontwijfd zullen worden, in de nrs. 301-303, 1327, 1328, 2426, 3398, 3399, 3402; en omdat, wanneer de invloeiing van het goede en ware onderschept wordt, het boze en valse gediend worden, betekent ‘de hals onder het juk geven’ dan ook ‘dienen’.

Bij dezelfde: *‘Jehovah zegt Ik zal verbreken het juk van Nebukadnezar, de koning van Babel, binnen twee jaren van dagen, van over de hals al der natiën’*, (Jeremia 28:11) wat zeggen wil, dat zij bevrijd zouden worden van de verwoesting.

Bij Jesaja: *‘Schud u uit het stof, maak u op, zit neder, o Jeruzalem, open de banden van uw hals, gij gevangen dochter van Zion’*, (Jesaja 52:2); ‘de banden van de hals openen’ staat voor het toelaten en ontvangen van het goede en ware.

Bij Micha: *‘Zie, Ik denk het boze over deze familie, waaruit gijlieden uw halzen niet zult uittrekken en gij zult niet rechtop gaan, want dat zal een tijd van het boze zijn’*, (Micha 2:3); ‘uit het boze de halzen uittrekken’ staat voor het ware niet toelaten; ‘niet rechtop gaan’ voor, niet zien naar de hogere dingen of naar de dingen die in de hemel zijn, nr. 248.

3543. Dat de woorden ‘en zij gaf de lekkernijen’ de daaruit voortvloeiende verkwikkelikheden beteken, blijkt uit de betekenis van de lekkernijen, namelijk de bekoorlijkheden en verder de verkwikkelikheden, waarover in de nrs. 3502, 3536.

3544. Dat de woorden ‘en het brood’ het daaruit voortvloeiende goede beteken, blijkt uit de betekenis van het brood, te weten het goede, waarover de nrs. 276, 680, 1798, 2165, 2177, 3464, 3478.

3545. Dat de woorden ‘welke zij toegemaakt had’ beteken, die van het Goddelijke uitgaan, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke van de Heer; en daar het van Rebekka wordt gezegd, dat zij had toegemaakt, betekent het dat zij van het Goddelijke uitgaan.

3546. Dat de woorden ‘in de hand van Jakob, haar zoon’ beteken, dat van dien aard de aandoening van het ware van het natuurlijke was, blijkt hieruit, dat dit het besluit is van het voorafgaande en dat Jakob toen van dien aard was, door wie het natuurlijk ware wordt uitgebeeld, nrs. 3305, 3509, 3525, namelijk dat hij, wat de handen en de hals betreft met de vellen van geitenbokjes was bekleed en in zijn hand de lekkernijen had die hij tot zijn vader Izaäk zou brengen.

3547. vers 18-20. *En hij kwam tot zijn vader en hij zei: Mijn vader; en hij zei: Zie mij, wie zijt gij, mijn zoon.*

En Jakob zei tot zijn vader: Ik ben Ezau, uw eerstgeborene; ik heb gedaan gelijk als gij tot mij gesproken hebt; sta op, ik bid u, zit, en eet van mijn jacht, opdat uw ziel mij zegene.

En Izaäk zei tot zijn zoon: Hoe hebt gij u gehaast dit te vinden, mijn zoon; en hij zei: Omdat Jehovah uw God tot mijn aangezicht heeft doen ontmoeten.

Hij kwam tot zijn vader en zei: Mijn vader; en hij zei: Zie mij, wie zijt gij, mijn zoon, betekent de staat van innerlijke gewaarwording krachtens de tegenwoordigheid van dit ware; en Jakob zei tot zijn vader, betekent de waarneming van het natuurlijk ware; Ik ben Ezau, uw eerstgeborene, betekent, dat dit ware geloofde, het natuurlijk goede zelf te zijn; ik heb gedaan, gelijk als gij tot mij gesproken hebt, betekent de gehoorzaamheid; sta op, ik bid u, zit en eet van mijn jacht, betekent het ware van de aandoening van zo'n goede; opdat uw ziel mij zegene, betekent de verbinding; en Izaäk zei tot zijn zoon, betekent de innerlijke gewaarwording; hoe hebt gij u gehaast dit te vinden, mijn zoon, betekent een zo spoedige voortbrenging; en hij zei: Omdat Jehovah uw God tot mijn aangezicht heeft doen ontmoeten, betekent de voorzienigheid.

3548. Dat de woorden 'Hij kwam tot zijn vader en hij zei: Mijn vader; en hij zei: Zie mij, wie zijt gij, mijn zoon' de staat van innerlijke gewaarwording betekenen krachtens de tegenwoordigheid van dit ware, kan blijken uit de uitbeelding van Izaäk, die hier de vader is, waarover herhaalde malen eerder en verder uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover eveneens eerder; hieruit en uit het overige blijkt duidelijk, dat het de staat van de innerlijke gewaarwording is krachtens de tegenwoordigheid van dit ware, dat door Jakob wordt uitgebeeld.

Maar van welke aard dit ware is dat nu door Jakob wordt uitgebeeld, blijkt duidelijk uit de innerlijke zin van hetgeen voorafgaat en volgt, namelijk dat het naar de uiterlijke vorm als het goede en het ware van het goede verschijnt, welke werden uitgebeeld door Ezau en aangeduid door zijn jacht, maar dat het niet van dien aard is in de innerlijke vorm.

Het natuurlijke ten aanzien van het ware bij de mens die wordt wederverwekt, verschijnt zodanig; weliswaar niet voor de mens – want deze weet niets omtrent het goede en ware bij hemzelf, wanneer hij wordt wederverwekt – maar voor de ogen van de engelen, die dergelijke dingen zien in het licht van de hemel.

De mens weet zelfs niet eens wat het goede en het ware van het natuurlijke is en omdat hij dit niet weet, kan hij het niet innerlijk gewaarworden en omdat hij het niet gewaarwordt in het algemeen, kan hij het ook niet gewaarworden in het bijzonder, dus niet de verschillen en nog minder de veranderingen van hun staat; en aangezien hij deze dingen niet gewaarwordt, kan hij bezwaarlijk enige beschrijving begrijpen ten aanzien van hoe het gesteld is met dit goede en ware.

Maar omdat in dit hoofdstuk hierover wordt gehandeld, zal in wat volgt een zo veel mogelijk begrijpelijke uitleg worden gegeven.

3549. Dat de woorden 'en Jakob zei tot zijn vader' de waarneming van het natuurlijk ware betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover eerder; hier waarnemen, aangezien het vanuit het natuurlijke plaatsvindt; en uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het natuurlijk ware, waarover eveneens eerder.

3550. Dat de woorden 'ik ben Ezau, uw eerstgeborene' betekenen, dat het geloofde, het natuurlijk goede zelf te zijn, blijkt uit de uitbeelding van Ezau en uit de betekenis van de eerstgeborene, namelijk het goede en wel het natuurlijk goede dat door Ezau wordt uitgebeeld.

Want het is met het ware dat tot de mens behoort voordat hij is wederverwekt, als volgt gesteld: dat men gelooft dat het het goede zelf is; degenen die innerlijke gewaarwording hebben, weten dat dit niet het goede is, maar het ware onder de vorm van het goede; maar diegenen die geen innerlijke gewaarwording hebben, weten niet anders; ook dit zal in wat volgt beter uitkomen.

3551. Dat de woorden ‘ik heb gedaan, gelijk als gij tot mij gesproken hebt’ de gehoorzaamheid betekenen, kan zonder verklaring blijken.

3552. Dat de woorden ‘sta op, ik bid u, zit, en eet van mijn jacht’ het ware van de aandoening van zo’n goede betekenen, blijkt uit de betekenis van opstaan, dat iets van verheffing insluit, waarover de nrs. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171; uit de betekenis van zitten, dat iets van kalmte insluit; uit de betekenis van eten, namelijk de toe-eigening, waarover de nrs. 2187, 3168; en uit de betekenis van de jacht, namelijk het ware dat uit het goede voortkomt, waarover nr. 3501; vandaar hier de aandoening van een dergelijk goede, waaruit het ware voortkomt; want de dingen die door opstaan, zitten en eten in de innerlijke zin worden aangeduid, behoren tot de aandoening en daarom wordt in de plaats van deze dingen alleen de aandoening genoemd.

3553. Dat de woorden ‘opdat uw ziel mij zegene’ de verbinding betekenen, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, namelijk de verbinding, waarover eerder in de nrs. 3504, 3514, 3530.

3554. Dat de woorden ‘en Izaäk zei tot zijn zoon’ de innerlijke gewaarwording betekenen, namelijk van het Redelijke, door Izaäk uitgebeeld, ten aanzien van het natuurlijke, dat door Jakob wordt uitgebeeld, en dat zeggen innerlijk gewaarworden is, werd vaak eerder aangetoond.

3555. Dat de woorden ‘hoe hebt gij u gehaast dit te vinden, mijn zoon’ een zo spoedige voortbrenging betekenen, blijkt zonder verklaring.

3556. Dat de woorden ‘en hij zei: Omdat Jehovah uw God tot mijn aangezicht heeft doen ontmoeten’ de voorzienigheid betekenen, kan eveneens zonder verklaring blijken. De voorzienigheid waarover hier wordt gehandeld, bestaat hierin, dat het goede en de daaruit voortvloeiende waarheden bij de mens, terwijl hij wordt wederverwekt, zo in orde worden gesteld, namelijk dat zij van buiten verschijnen en zich daar vertonen met een gelaat, alsof zij het echte goede en de daaruit voortvloeiende echte waarheden waren, terwijl zij toch niet van dien aard zijn, maar als eerder gezegd, het huiselijk goede en de daaruit voortvloeiende waarheden, alleen dienstig voor de wederverwekking van de mens, dus om de goedheden en waarheden van een grover natuur binnen te leiden, omdat dergelijke dingen daartoe geschikt zijn.

3557. vers 21-23. *En Izaäk zei tot Jakob: Nader, ik bid u en ik zal u betasten, mijn zoon of gij mijn zoon Ezau zelf zijt, of niet.*

En Jakob naderde tot zijn vader Izaäk en hij betastte hem en hij zei: De stem is Jakobs stem en de handen zijn Ezaus handen.

En hij herkende hem niet, omdat zijn handen harig waren, gelijk zijn broeders Ezaus handen; en hij zegende hem.

Izaäk zei tot Jakob, betekent de innerlijke gewaarwording ten aanzien van dit natuurlijke; nader, ik bid u en ik zal u betasten, mijn zoon, betekent de binnenste gewaarwording door de

tegenwoordigheid; of gij mijn zoon Ezaü zelf zijt, of niet, betekent dat het niet het natuurlijk goede was; en Jakob naderde tot zijn vader Izaäk, betekent de staat van de tegenwoordigheid; en hij betastte hem, betekent vandaar alle gewaarwording; en hij zei: De stem is Jakobs stem en de handen zijn Ezaüs handen, betekent dat het verstandelijke daar behoorde tot het ware dat van binnen is, maar het wilsdeel daar behoorde tot het goede dat van buiten is, dus in omgekeerde volgorde; en hij herkende hem niet, omdat zijn handen harig waren, gelijk zijns broeders Ezaüs handen, betekent dat hij vanuit het wilsdeel dat van buiten was, gewaar werd, dat het het natuurlijk goede was; en hij zegende hem, betekent verbinding daarvandaan.

3558. Dat de woorden ‘Izaäk zei tot Jakob’ de innerlijke gewaarwording ten aanzien van dit natuurlijke betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover eerder; en uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het natuurlijke ten aanzien van het ware, hier slechts het natuurlijke, omdat hij ook schijnbaar Ezaü uitbeeldde of in uiterlijke vorm nabootste, dus ook het natuurlijk ten aanzien van het goede, dat Ezaü is, en ook zijn jacht die het ware is, dat tot dat goede behoort, nr. 3501. Dat zo vaak ‘hij zei’ wordt gezegd, komt ook omdat het nieuwe zo begint of de nieuwe gewaarwording, zie de nrs. 2061, 2238, 2260.

3559. Dat de woorden ‘nader, ik bid u, en ik zal u betasten, mijn zoon’ de binnenste gewaarwording door de tegenwoordigheid betekenen, blijkt uit de betekenis van naderen, namelijk de tegenwoordigheid; en uit de betekenis van betasten, namelijk de binnenste en gehele gewaarwording, waarover nr. 3528.

3560. Dat de woorden ‘of gij mijn zoon Ezaü zelf zijt of niet’ betekenen, dat het niet het natuurlijk goede was, blijkt uit de twijfel, hierin in het gelijk hierna volgende; en aangezien het het redelijke is, dat innerlijk gewaarwordt, wat en hoe het natuurlijke is, is het de innerlijke gewaarwording, dat het dat niet was, namelijk het natuurlijk goede of Ezaü.

3561. Dat de woorden ‘en Jakob naderde tot zijn vader Izaäk’ de staat van de tegenwoordigheid betekenen, kan blijken uit wat voorafgaat, dus zonder nadere verklaring.

3562. Dat de woorden ‘en hij betastte hem’ alle gewaarwording betekenen, blijkt uit de betekenis van betasten, namelijk de binnenste en volledige gewaarwording, waarover in de nrs. 3528, 3559; hier alle innerlijke gewaarwording, omdat de gewaarwording van alle dingen vanuit de binnenste voortkomt, dat wil zeggen: zij die in de binnenste gewaarwording zijn, zijn in de innerlijke gewaarwording van alle dingen die beneden of daaronder zijn; want de dingen die beneden zijn, zijn slechts afleidingen en samenstellingen daarvan; immers het binnenste is het al in alles van de lagere dingen ervan, want wat lager is, bestaat niet tenzij door de innerlijker dingen of wat hetzelfde is, door de hogere dingen, zoals de werking door haar werkende oorzaak.

Hieruit blijkt duidelijk, waarom het einddoel de mens gelukkig of ongelukkig maakt in het andere leven, want het einddoel is het binnenste van alle oorzaak en wel dermate, dat wanneer het einddoel niet in de oorzaak is, ja zelfs wanneer zij niet het al daarvan is, er geen oorzaak is.

Evenzo is het einddoel het binnenste van alle werking, want de werking komt van zo’n oorzaak; en omdat dit zo is, ontleent alles wat bij de mens is, zijn ‘zijn’ aan het einddoel dat bij hem is en vandaar is hij in het andere leven in zo’n staat als waarin zijn einddoel is, zie de nrs. 1317, 1568, 1571, 1645, 1909, 3425.

Hieruit kan blijken, dat aangezien betasten de binnenste gewaarwording betekent, het vandaar alle gewaarwording betekent.

3563. Dat de woorden ‘en hij zei: De stem is Jakobs stem en de handen zijn Ezaus handen’ betekenen, dat het verstandelijke daar behoorde tot het ware dat van binnen is, maar dat het wilsdeel daar behoorde tot het goede dat van buiten is, dus in omgekeerde volgorde, blijkt daaruit, dat het woord ‘stem’ betrekking heeft op het ware en de ‘handen’ betrekking hebben op het goede – dat de stem betrekking heeft op het ware, blijkt duidelijk in wat in het eerste deel in de nrs. 219, 220 werd aangevoerd – en hieruit, dat gezegd wordt ‘de stem is Jakobs stem’ en dat door Jakob het natuurlijk ware wordt uitgebeeld, werd eerder herhaalde malen aangetoond.

En dat de hand betrekking heeft op het goede, komt omdat door de hand de macht en het vermogen wordt aangeduid, nrs. 879, 3541, die nergens anders vandaan komen dan van het goede; alle macht en vermogen van het ware komen daarvandaan, hoewel het schijnt dat zij van het ware komen.

Ook blijkt het hieruit, dat gezegd wordt ‘de handen zijn Ezaus handen’ en dat door Ezaus het goede wordt aangeduid, is eveneens eerder aangetoond.

Dat zij in omgekeerde volgorde zijn, blijkt duidelijk hieruit, dat het overeenkomstig de orde is, dat het goede dat tot de wil behoort, binnen is en dat het ware, dat tot het verstand behoort, buiten is.

Maar deze dingen zijn, zoals eerder gezegd, van dien aard, dat zij niet zo begrijpelijk kunnen worden verklaard, omdat weinig mensen in enige erkentenis van zulke dingen zijn, want zelfs al werden zij overduidelijk uitgelegd, worden zij toch niet begrepen, wanneer de erkentenis ontbreekt.

Niettemin moet het gezegd worden hoe het hiermee is gesteld, omdat over deze aangelegenheid wordt gehandeld.

Het goede van het natuurlijke ontstaat bij de mens uit geen andere bron dan het innerlijk goede, dat wil zeggen uit het goede van het redelijke; dat het natuurlijke uit geen andere bron het goede heeft, is duidelijk.

Maar de invloeiing bewerkt dat het goede daar zo is als het natuurlijke is; en aangezien het goede van het natuurlijke nergens anders vandaan komt, vloeit ook het ware van het natuurlijke daaruit voort; want waar het goede is, daar is het ware; beide moeten er zijn opdat er iets is.

Maar de invloeiing bewerkt ook dat het ware daar zo is als het natuurlijke is.

De invloeiing is als volgt: het goede van het redelijke vloeit in het natuurlijke langs een dubbele weg, namelijk langs de kortste weg in het goede van het natuurlijke zelf, dus rechtstreeks en door middel van het goede van het natuurlijke daar in het ware; het is dit goede en dit ware, dat wordt uitgebeeld door Ezaus en zijn jacht.

Het goede van het redelijke vloeit ook in het natuurlijke langs een minder korte weg, namelijk door middel van het ware van het redelijke en door deze invloeiing vormt het iets, dat op het goede lijkt, maar het is het ware.

Overeenkomstig de orde vindt dit zo plaats, dat het goede van het redelijke vloeit in het goede van het natuurlijke en tevens in het ware, rechtstreeks en ook door middel van het ware van het redelijke in het goede daar dus ‘door middel van’; evenzo in het ware van het natuurlijke rechtstreeks en door middel van.

Wanneer dit zo plaatsvindt, is de invloeiing overeenkomstig de orde.

Van dien aard is de invloeiing bij degenen die wederverwekt zijn; maar de invloeiing is, voordat zij wederverwekt zijn, zoals eerder gezegd, een andere, namelijk dat het goede van het redelijke niet rechtstreeks in het goede van het natuurlijke vloeit, maar door middel van het ware van het redelijke en dus zo iets tevoorschijn brengt, dat op het goede in het natuurlijke lijkt, maar dat het echte goede niet is en vandaar niet het echte ware is; maar het is van dien aard, dat het weliswaar van binnen het goede heeft, krachtens de invloeiing door middel van het ware van het redelijke, maar meer niet.

Daarom ook bestaat het goede daar onder een andere vorm, namelijk van buiten als het goede, dat door Ezaü wordt uitgebeeld, maar van binnen als het ware, dat door Jakob wordt uitgebeeld en aangezien dit niet volgens de orde is, wordt er gezegd in omgekeerde volgorde, toch is het overeenkomstig de orde en wel hiermee, dat de mens niet anders dan op die wijze wederverwekt kan worden.

Ik weet dat deze dingen, hoewel zij helder zijn gezegd en dus duidelijk begrepen kunnen worden door degenen die in de erkenning van dergelijke dingen zijn, niettemin duister zijn voor degenen die niet weten wat invloeiing is en nog duisterder voor hen die niet weten dat het redelijke is onderscheiden van het natuurlijke en nog weer duisterder voor degenen die niet enige duidelijke voorstelling hebben omtrent het goede en het ware.

Maar van welke aard het natuurlijk goede en het natuurlijk ware is in de staat vóór de wederverwekking, kan alleen duidelijk blijken uit de aandoeningen in die staat.

Wanneer de mens door het ware wordt aangedaan, niet ter wille van de einddoelen van het leven, maar ter wille van andere einddoelen, zoals bijvoorbeeld om geleerd te worden en dit uit een zekere aandoening van nijd of uit een bepaalde aandoening van kinderachtige afgunst, maar ook uit een zekere aandoening van roem, dan zijn het goede van het natuurlijke en het ware van het natuurlijke in zo'n orde, als hier door Jakob wordt uitgebeeld, dus in een naar verhouding omgekeerde orde; dan is namelijk het wilsdeel dat tot het goede behoort, van buiten en het verstandelijke dat tot het ware behoort, van binnen.

Maar anders is het gesteld in de staat na de wederverwekking; dan wordt de mens niet alleen aangedaan door het ware ter wille van de einddoelen van het leven, maar nog meer wordt hij aangedaan door het goede van het leven zelf; en de vorige aandoeningen, namelijk van nijd, kinderachtige afgunst en roem, scheiden zich af en wel totdat het schijnt alsof ze uiteengedreven waren.

Want dan is het goede dat tot de wil behoort, van binnen; en is het ware dat tot het verstand behoort, van buiten; maar wel zo dat het ware met het goede één uitmaakt, omdat het uit het goede voortkomt.

Deze orde is de echte en de vorige orde streeft daarnaar, om deze orde te vormen; want het wilsdeel dat dan buiten is, staat verschillende dingen toe, die dienstig zijn voor de wederverwekking; het is als een spons, die zowel helder als troebel water opzuigt; zo neemt het dus ook zulke dingen op die anders verworpen zouden worden en die evenwel als middelen dienen en tevens tot vorming van voorstellingen over de goedheden en waarheden, behalve voor andere nuttige werkingen.

3564. Dat de woorden 'en hij herkende hem niet, omdat zijn handen harig waren, gelijk zijns broeders Ezaüs handen' betekenen, dat hij uit het wilsdeel dat van buiten was, gewaarwerd dat het het natuurlijk goede was, blijkt duidelijk hieruit, dat hij niet Jakob als Jakob herkende, dat wil zeggen, het ware dat Jakob uitbeeldt, maar dat hij Ezaü gewaarwerd, dat wil zeggen het natuurlijk goede dat van buiten is en dit had als oorzaak de invloeiing, waarover eerder in nr. 3563; want er bestaat tussen het innerlijk goede en het uiterlijk goede een gemeenschap, omdat er een wederkerige betrekking bestaat, nrs. 1831, 1832, 3514, maar niet tussen het goede en het ware, tenzij de invloeiing van het goede in het ware van dien aard is, als juist hiervoor werd beschreven.

3565. Dat de woorden 'en hij zegende hem' de verbinding daarvan betekenen, blijkt uit de betekenis van gezegd worden, namelijk de verbinding, waarover de nrs. 3504, 3514, 3530; maar in deze staat was de verbinding geen andere dan die, welke in nr. 3563 werd beschreven. Met het door Jakob uitgebeelde ware vond een binnenste verbinding plaats, maar niet een middelste, dus door een einddoel, dat het binnenste goede is en dit was, dat het zo en niet anders had kunnen gebeuren.

Wanneer er een einddoel is, is er eerst verbinding van de binnenste dingen met de buitenste; de verbinding in het midden komt geleidelijk; dit wordt door het einddoel bewerkt, want in het einddoel ligt de hele voortgang verborgen; want de Heer handelt door middel van de einddoelen en door middel daarvan stelt Hij de tussenliggende dingen geleidelijk in orde; daaruit vloeit de verbinding voort die daarmee wordt aangeduid dat Izaäk Jakob zegende.

3566. vers 24,25. *En hij zei: Zijt gij mijn zoon Ezau zelf; en hij zei: Ik ben het.*

En hij zei: Breng tot mij en ik zal eten van de jacht mijns zoons, opdat mijn ziel u zegene; en hij stelde het hem nabij, en hij at en hij bracht hem wijn en hij dronk.

Hij zei: Zijt gij mijn zoon Ezau zelf; en hij zei: Ik ben het' de staat van de aandoening van het natuurlijk ware beteken, namelijk dat het toen, naar de uiterlijke vorm, het natuurlijk goede geloofde te zijn, kan blijken uit de vraag van Izaäk 'Zijt gij mijn zoon Ezau zelf', waardoor in de innerlijke zin niets anders kan worden aangeduid dan de invloeiing van het redelijke krachtens het goede in het door Jakob uitgebeelde natuurlijk ware; en uit het antwoord 'en hij zei: Ik ben het', namelijk dat het toen geloofde het goede te zijn, zie eerder in nr. 3550.

3568. Dat de woorden 'en hij zei: Breng tot mij en ik zal eten van de jacht mijns zoons' het verlangen beteken, om met zichzelf het natuurlijk ware te verbinden door het goede, blijkt uit de betekenis van eten, namelijk verbinden en toe-eigenen, waarover de nrs. 2187, 2343, 3168, 3513 aan het einde; en uit de betekenis van 'de jacht mijns zoons' namelijk het ware van het goede, waarover de nrs. 3309, 3501, 3508; dat dit het verlangen is, komt duidelijk uit.

3569. Dat de woorden 'opdat mijn ziel u zegene' de verbinding beteken, blijkt uit de betekenis van gezegd worden, namelijk de verbinding, waarover nr. 3504, 3514, 3530, 3565.

3570. Dat de woorden 'en hij stelde het hem nabij; en hij at', de verbinding van het goede als eerste beteken, en de woorden 'en hij bracht hem wijn en hij dronk' de verbinding van het ware daarna, blijkt uit de betekenis van eten, namelijk verbonden en toegeëigend worden ten aanzien van het goede, zie nr. 3568 en uit de betekenis van de wijn, namelijk het ware, dat uit het goede voortkomt, nrs. 1071, 1798 en uit de betekenis van drinken, namelijk verbonden en toegeëigend worden ten aanzien van het ware, nr. 3168.

Daarmee, dat het goede van het redelijke – door Izaäk uitgebeeld – eerst het goede met zichzelf verbindt en daarna het ware en wel door het natuurlijke, dat Jakob is, daarmee is het als volgt gesteld: wanneer het natuurlijke in die staat is, wat daarin bestaat dat het goede van buiten is en het ware van binnen, nrs. 3539, 3548, 3556, 3563, dan laat het verschillende dingen toe, die geen goe dheden zijn, maar toch nuttig, zoals de middelen tot het goede zijn in hun orde; maar het goede van het redelijke verbindt daarvan met zichzelf geen andere dingen en eigent zich daarvan geen andere dingen toe, dan die welke met zijn goede samenstemmen, want het goede neemt niets anders op; al wat niet samenstemt, verwerpt het.

De overige dingen in het natuurlijke laat het achter, opdat zij tot middelen dienen om verschillende dingen toe te laten en binnen te leiden die daarmee samenstemmen.

Het redelijke is in de innerlijke mens; wat daar voorvalt, weet het natuurlijke niet, want het is boven de sfeer van zijn waarneming.

Dit is de reden, waarom de mens die slechts een natuurlijk leven leeft, hoegenaamd niets kan weten over de dingen die zich bij hem in zijn innerlijke mens of in zijn redelijke afspelen; de Heer beschikt deze dingen, terwijl de mens er volslagen onkundig van is.

Dit is de reden, waarom de mens in het geheel niet weet, hoe hij wordt wederverwekt en nauwelijks dat hij wordt wederverwekt.

Maar wanneer hij het weten wil, laat hij dan slechts acht geven op de einddoelen waarnaar hij streeft en die hij zelden voor een ander blootlegt; wanneer de einddoelen op het goede zijn gericht, dat wil zeggen, wanneer hij meer de naaste en de Heer dan zichzelf op het oog heeft, is hij in de staat van de wederverwekking.

Wanneer de einddoelen echter op het boze zijn gericht, dat wil zeggen, wanneer hij meer zichzelf dan de naaste en de Heer op het oog heeft, laat hem weten dat hij dan niet in een staat van wederverwekking is.

De mens is door de einddoelen van zijn leven in het andere leven; door de einddoelen van het goede in de hemel met de engelen, maar door de einddoelen van het boze in de hel met de duivels.

De einddoelen bij de mens zijn niets anders dan zijn liefden, want wat de mens liefheeft, dat heeft hij tot einddoel en aangezien de einddoelen zijn liefden zijn, zijn zij zijn binnenste leven, zie de nrs. 1317, 1568, 1571, 1645, 1909, 3425, 3562, 3565.

De einddoelen van het goede bij de mens zijn in zijn redelijke en deze zijn het, die het redelijke worden genoemd ten aanzien van het goede of het goede van het redelijke.

Door de einddoelen van het goede of door het goede daar, beschikt de Heer alle dingen die in het natuurlijke zijn, want het einddoel is gelijk de ziel en het natuurlijke is gelijk het lichaam van die ziel.

Zoals de ziel is zo is het lichaam waarmee zij omgeven is; dus, zoals het redelijke is ten aanzien van het goede, zo is het natuurlijke waarmee het omhuld is.

Het is bekend dat de ziel van de mens begint in het eitje van de moeder en daarna vervolmaakt wordt in haar baarmoeder en daar omgeven wordt met een teer lichaam en wel van dien aard, dat de ziel daarmee geschikt kan handelen in de wereld waarin zij geboren wordt.

Zo is het ook gesteld wanneer de mens opnieuw geboren wordt, dat wil zeggen, wederverwekt wordt; de nieuwe ziel die hij dan ontvangt is het einddoel van het goede, dat begint in het redelijke; het is daar eerst als in een ei en daarna wordt het daar vervolmaakt als in een baarmoeder; het tedere lichaam, waarmee de ziel omgeven wordt, is het natuurlijke en het goede daar, dat van dien aard wordt, dat het gehoorzaam overeenkomstig de einddoelen van de ziel handelt.

De waarheden gedragen zich daar als de vezels in het lichaam, want de waarheden worden uit het goede gevormd, nr. 3470.

Hieruit blijkt dat het beeld van de hervorming van de mens zich vertoont in zijn vorming in de baarmoeder; en indien men het wil geloven, het is ook het hemels goede en het geestelijk ware, dat van de Heer uitgaat, dat hem vormt en dan in hem de macht legt om die beide geleidelijk aan te ontvangen en wel zoals en voor zoveel hij als mens de einddoelen van de hemel beschouwt en niet als het redeloze dier de einddoelen van de wereld.

Dat het redelijke ten aanzien van het goede eerst met zichzelf het goede verbindt en daarna het ware door het natuurlijke – wat daarmee wordt aangeduid, dat Jakob de lekkernijen en het brood aan Izaäk nabij stelde en dat hij at en dat hij hem wijn bracht en dat hij dronk – kan ook worden toegelicht door de diensten die het lichaam aan zijn ziel betoont.

Het is de ziel die aan het lichaam de trek naar spijsen geeft en zij is het ook die het smakelijk genieten ervan geeft; de spijsen worden binnengeleid door de verlustiging van de honger en de verlustiging van de smaak, dus door het uiterlijk goede; maar de voedingsstoffen die binnengeleid worden, gaan niet alle het leven binnen, maar sommige dienen als hulpmiddel voor de dingen die verteerd moeten worden; sommige voor die dingen die getemperd moeten worden, sommige voor die dingen die geopend moeten worden en sommige voor de dingen die in de vaten gebracht moeten worden; maar de goede voedingsstoffen die uitgekozen zijn, worden in het bloed gebracht en worden bloed, waaruit de ziel zulke dingen met zichzelf verbindt die van nut zijn.

Evenzo is het gesteld met het redelijke en met het natuurlijke; met de eetlust en de smaak stemmen het verlangen en de aandoening om het ware te weten, overeen en met de voedingsstoffen de wetenschappelijke dingen en de erkentissen, nr. 1480; en aangezien zij overeenstemmen is het er evenzo mee gesteld.

De ziel – die het goede van het redelijke is – geeft het verlangen naar en het aangedaan worden door die dingen, dus de dingen die tot de wetenschap en de leer behoren; zij leidt ze binnen door de verlustiging die tot het verlangen behoort en door het goede dat tot de aandoening behoort.

Maar de dingen die zij binnenbrengt, zijn niet alle van dien aard dat zij het goede van het leven worden, maar sommige dienen als middelen voor de dingen die als het ware verteerd en getemperd moeten worden, sommige voor die welke geopend en binnengeleid moeten worden, maar de goedheden, die van het leven zijn, past zij aan zichzelf aan en verbindt ze dan met zichzelf en vormt zich daaruit waarheden.

Hieruit blijkt duidelijk hoe het redelijke het natuurlijke schikt, opdat dit het zal dienen als zijn ziel, of wat hetzelfde is, opdat dit het einddoel zal dienen, dat de ziel is, om zichzelf te vervolmaken, opdat het van nut kan zijn in het rijk van de Heer.

3571. vers 26-29. *En zijn vader Izaäk zei tot hem: Nader, ik bid u, en kus mij, mijn zoon.*

En hij naderde en hij kuste hem en hij rook de reuk van zijn klederen en zegende hem; en hij zei: Zie, de reuk mijns zoons is als de reuk des velds, hetwelk Jehovah gezegend heeft.

En God zal u geven van de dauw des hemels en van de vettigheden der aarde en menigte van koren en most.

Volken zullen u dienen en volken zullen zich voor u nederbuigen; wees heer over uw broeders en de zonen van uw moeder zullen zich voor u nederbuigen; die u vervloeken, hij zij vervloekt en die u zegenen, hij zij gezegend.

‘Zijn vader Izaäk zei tot hem: Nader, ik bid u’, betekent een graad van nog innerlijker gewaarwording; en kus mij, mijn zoon, betekent, of het verbonden kon worden; en hij naderde en hij kuste hem, betekent de tegenwoordigheid en de vereniging; en hij rook de reuk van zijn klederen, betekent het welgevallige door het ware van het goede, dat hij gewaarwerd; en zegende hem, betekent de verbinding op die wijze; en hij zei: Zie, de reuk mijns zoons, betekent het welgevallige door het ware van het goede; is als de reuk des velds, betekent als uit een goede aardbodem, waaruit het ware voortkomt; hetwelk Jehovah gezegend heeft, betekent, dat het wordt vermenigvuldigd en bevrucht uit het Goddelijke; en God zal u geven van de dauw des hemels, betekent uit het Goddelijk Ware; en van de vettigheden der aarde, betekent uit het Goddelijk Goede; en menigte van koren, betekent het daaruit voortvloeiende natuurlijk goede; en most, betekent het daaruit voortvloeiende natuurlijk ware; volken zullen u dienen, betekent de waarheden van de Kerk of de geestelijke Kerken; en volken zullen zich voor u nederbuigen, betekent de waarheden van het goede; wees heer over uw broeders, betekent de schijnbare heerschappij in het eerst van de aandoening van het natuurlijk ware over de aandoening van het natuurlijk goede; en de zonen van uw moeder zullen zich voor u nederbuigen, betekent over de overige aandoeningen van het ware; die u vervloeken, hij zij vervloekt, betekent, dat wie zich ontbindt, ontbonden zal zijn; en die u zegenen, hij zij gezegend, betekent, dat wie zich verbindt, verbonden zal zijn.

3572. Dat de woorden ‘Zijn vader Izaäk zei tot hem: Nader, ik bid u’ een graad van nog innerlijker gewaarwording betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘zeggen dat hij zou naderen’ namelijk een graad van nog innerlijker gewaarwording vanwege de tegenwoordigheid; naderen is niets anders.

3573. Dat de woorden ‘en kus mij, mijn zoon’ betekenen: of het verbonden kan worden, blijkt uit de betekenis van kussen, namelijk de vereniging en verbinding uit aandoening; het kussen, dat uiterlijk is, is niets anders dan de aandoening van de verbinding die innerlijk is; zij stemmen ook overeen.

Hier wordt, zoals duidelijk blijkt uit wat eerder is gezegd, in de hoogste zin gehandeld over de verheerlijking van het natuurlijke in de Heer, dat wil zeggen hoe de Heer het natuurlijke in Zich Goddelijk maakte.

In de uitbeeldende zin wordt echter gehandeld over de wederverwekking van het natuurlijke bij de mens, dus over de verbinding van het natuurlijke met het redelijke; want het natuurlijke is niet eerder wederverwekt, dan wanneer het verbonden is met het redelijke.

Deze verbinding vindt plaats door de rechtstreekse en een door middel van, invloeiing van het redelijke in het goede en ware van het natuurlijke; namelijk door het goede van het redelijke rechtstreeks in het goede van het natuurlijke en door middel van dit in het ware van het natuurlijke; en door middel van het ware van het redelijke in het ware van het natuurlijke en vandaar in het goede van het natuurlijke.

Over deze verbindingen wordt gehandeld.

Deze verbindingen kunnen nooit bestaan dan alleen door de middelen, waarin door het Goddelijke is voorzien en wel door zulke, waarvan de mens volslagen onkundig is en waarover hij nauwelijks enige voorstelling kan hebben door de dingen die tot het licht van de wereld behoren, dat wil zeggen, tot het natuurlijk schijnsel bij hem; maar alleen door de dingen die tot het licht van de hemel, dat wil zeggen tot het redelijk licht behoren; niettemin zijn al deze middelen in de innerlijke zin in het Woord onthuld en worden zichtbaar voor degenen die in die zin zijn, dus voor de engelen, die hierover ontelbare dingen zien en gewaarworden, waarvan er nauwelijks één ontvouwd en verklaard kan worden op een wijze, die binnen het bereik valt van het bevattingsvermogen van de mens.

Maar in de werkingen en de tekens daarvan komt het voor de mens enigermate uit, hoe het met deze verbinding is gesteld, want het redelijk gemoed – dat wil zeggen het innerlijke wilsdeel en verstandelijke bij de mens – moet zich in zijn natuurlijk gemoed vertonen, zoals dit gemoed zich in zijn gelaat en zijn gelaatstrekken vertoont en wel zozeer dat zoals het gelaat de uitdrukking is van het natuurlijk gemoed, evenzeer het natuurlijk gemoed de uitdrukking moet zijn van het redelijk gemoed.

Wanneer er verbinding is, zoals bij hen die wederverwekt zijn, vertoont zich al wat de mens innerlijk in zijn redelijke, wil en denkt, zichtbaar in zijn natuurlijke en dit vertoont zich zichtbaar in zijn gelaat.

Van dien aard is het gelaat van de engelen en van dien aard was het gelaat van de Oudsten, die hemelse mensen waren, want zij vreesden niet in het minst, dat anderen hun einddoelen en voornemens zouden kennen, aangezien zij niets anders wilden dan het goede; want wie zich door de Heer laat leiden, streeft nooit naar iets anders en denkt nooit iets anders.

Wanneer de staat van dien aard is, verbindt het redelijke ten aanzien van het goede zich rechtstreeks met het goede van het natuurlijke en door middel hiervan met zijn waarheden en ook door middel van het met zich in het redelijke verbonden ware met het ware van het natuurlijke en hierdoor met het goede daar.

Daardoor wordt de verbinding onverbreekelijk.

Maar hoever de mens heden ten dage van die staat, dus van de hemelse, is verwijderd, kan hieruit blijken, dat het voor burgerlijke behoedzaamheid wordt gehouden, anders te spreken dan te handelen en ook iets anders in de gelaatstrekken te tonen dan wat men denkt en bedoelt, ja zelfs ook het natuurlijk gemoed zelf zo in te stellen, dat het, één met zijn gelaat, tegen de dingen handelt die het innerlijk denkt en wil volgens een boos einddoel.

Voor de Oudsten was dit een ontzaglijke misdaad en zulke mensen werden als duivels uit hun gezelschap geworpen.

Uit deze dingen, net als uit werkingen en de tekens ervan, blijkt wat de verbinding is van het redelijke of innerlijke van de mens ten aanzien van het goede en ware, met zijn natuurlijke of uiterlijke mens en dus van welke aard de mens-engel is en van welke aard de mens-duivel.

3574. Dat de woorden ‘en hij naderde en hij kuste hem’ de tegenwoordigheid en de vereniging beteken, blijkt uit de betekenis van naderen, namelijk de tegenwoordigheid en uit de betekenis van kussen, namelijk de vereniging of verbinding uit aandoening, nr. 3573. Dat kussen dit betekent, blijkt ook duidelijk uit de volgende plaatsen in het Woord, zoals bij David: *‘Dient Jehovah met vreze en kust de Zoon, opdat Hij niet toorne en gij op de weg vergaat, want Zijn toorn zal alras ontbranden; welgelukzalig zijn allen die op Hem betrouwen’*, (Psalm 2:11,12) waar over de Heer wordt gehandeld; Zijn Goddelijk Menselijke is de Zoon; Hem kussen wil zeggen met Hem verbonden worden door het geloof van de liefde.

Bij dezelfde: *‘De barmhartigheid en de waarheid ontmoeten elkaar, de gerechtigheid en de vrede kussen elkaar’*, (Psalm 85:11); ‘de gerechtigheid en de vrede kussen elkaar’, wil zeggen: verbinden zich met elkaar.

Bij Hosea: *‘Efraïm sprak verschrikking en is schuldig geworden aan de Baäl; en nu zijn zij voortgevaren te zondigen en hebben zich van hun zilver een gegoten beeld gemaakt, afgoden naar hun inzicht, die altemaal smedenwerk zijn; zij zeggen tot hen: Die de mens offeren, zullen de kalveren kussen’*, (Hosea 13:1,2); Efraïm staat voor het inzicht, hier het eigen inzicht, dat wil zeggen, voor degenen die zichzelf wijs geloven en die wijs willen zijn niet vanuit de Heer; het gegoten beeld van hun zilver staat voor het vervalste goede; altemaal smedenwerk voor het eigen inzicht, die van dien aard zijn, wordt gezegd, dat zij de kalveren kussen, dat wil zeggen, de magie omhelzen en zich daaraan overgeven.

In het eerste Boek der Koningen: *‘Jehovah zei tot Elia: Ik heb in Israël doen overblijven zeven duizend, alle knieën, die zich niet gebogen hebben voor Baäl en alle mond die hem niet gekust heeft’*, (1 Koningen 19:18); kussen staat voor zich verbinden uit aandoening, dus vereren.

3575. Dat de woorden ‘en hij rook de reuk van zijn klederen’ het welgevallige beteken door het ware van het goede dat hij gewaarwerd, blijkt uit de betekenis van de reuk, namelijk het welgevallige, waarover nr. 925; en van ruiken, namelijk gewaarworden wat welgevallig is; en uit de betekenis van de klederen, namelijk het ware, nrs. 297, 1073, 2576; en omdat zij van Ezau waren, die hier met ‘zijn’ wordt bedoeld, en door Ezau het goede van het natuurlijke wordt uitgebeeld, is het het ware van het goede dat wordt aangeduid.

Het ware van het goede is dat wat door de rechtstreekse en indirecte invloeiing van het redelijke, nr. 3573, in het natuurlijke wordt voortgebracht.

Het was dit ware dat verlangd werd; maar aangezien het niet door middel van de rechtstreekse invloeiing door het goede van het redelijke voortgebracht kon worden, wanneer het niet tevens plaatsvond door de indirecte invloeiing, dat wil zeggen, door het ware van het redelijke en dit niet, tenzij door verschillende middelen, welke diegene zijn, die hier in de innerlijke zin door Ezau en Jakob worden beschreven, daarom wordt door ‘het ruiken van de reuk van zijn klederen’ het ware van het goede aangeduid dat innerlijk werd waargenomen.

3576. Dat de woorden ‘en zegende hem’ de verbinding op deze wijze beteken, blijkt uit de betekenis van gezegd worden, namelijk de verbinding, waarover de nrs. 3504, 3514, 3530, 3565.

Uit elk van deze dingen afzonderlijk, die hier over Ezau en Jakob worden gezegd, kan blijken, dat het goede van het redelijke zich in het binnenste met het goede van het natuurlijke verbonden heeft en door middel van het goede daar met het ware.

Want Izaäk beeldt het redelijke uit ten aanzien van het goede, Rebekka het redelijke ten aanzien van het ware; Ezau het goede van het natuurlijke en Jakob het ware daarvan. Dat het redelijke zich ten aanzien van het goede – dat Izaäk is – in het binnenste verbonden heeft met het goede van het natuurlijke – dat Ezau is – en niet met het ware van het natuurlijke – dat Jakob is, tenzij indirect, blijkt duidelijk hieruit, dat Izaäk Ezau in het gemoed had, toen hij tot Jakob de zegen zei en ook dacht hij toen niet aan Jakob, maar aan Ezau. Wie een zegen zegt, zegent degene aan wie hij denkt en niet aan degene aan wie hij niet denkt.

Alle zegen gaat van het innerlijke uit en wordt met de mond uitgesproken en heeft het leven in zich vanuit het willen en denken van degene die zegent; vandaar behoort deze wezenlijk tot hem, aan wie hij hem geven wil en aan wie hij denkt.

Wie de zegen wegneemt en die dus tot de zijne maakt, is als iemand die iets steelt dat aan de ander moet worden teruggegeven.

Dat Izaäk, toen hij zegende, aan Ezau dacht en niet aan Jakob, kan blijken uit alle en elk van de dingen die voorafgaan, zoals uit vers 18 en 19, waar Izaäk tot Jakob zegt: ‘Wie, zijt gij mijn zoon; en Jakob zei tot zijn vader: Ik ben Ezau, uw eerstgeborene’; uit vers 21-23: ‘Izaäk zei tot Jakob: Nader, ik bid u en ik zal u betasten, mijn zoon, of gij mijn zoon Ezau zelf zijt, of niet’; en nadat hij hem betast had, zei hij: De stem is Jakobs stem en de handen zijn Ezaus handen; en hij herkende hem niet’

Verder uit vers 24: ‘En hij zei: Zijt gij mijn zoon Ezau zelf; en hij zei: Ik ben het’.

En tenslotte toen hij hem kuste: ‘Hij rook de reuk van zijn klederen’, namelijk van Ezau; en toen hij hem dan zegende, zei hij: ‘Zie, de reuk mijns zoons’.

Hieruit blijkt dat onder de zoon die hij zegende, geen ander werd verstaan dan Ezau, dat het Jakob was, ‘ontzette zich Izaäk met grote ontzetting, gans zeer’, vers 33; ‘en hij zei: Uw broeder is met bedrog gekomen’, vers 35.

Dat Jakob echter de zegen behield – volgens dat wat in de verzen 33 tot 37 wordt gezegd – komt omdat het door Jakob uitgebeelde ware, naar de tijd genomen, schijnbaar de heerschappij zou hebben, zoals eerder herhaaldelijk werd aangetoond.

Maar nadat de tijd van de hervorming en wederverwekking verstreken is, komt het goede zelf – dat binnenin verborgen lag en van daaruit alle dingen in het algemeen en in het bijzonder had geschikt, die tot het ware schenen te behoren of die het ware aan zich had toegeschreven – tevoorschijn en voert openlijk de heerschappij.

Deze dingen worden aangeduid met wat Izaäk tot Ezau zei: ‘Op uw zwaard zult gij leven en zult uw broeder dienen; en het zal geschieden, wanneer gij heersen zult en gij zult zijn juk van boven uw hals verbreken’ vers 40, waarvan de innerlijke zin deze is: dat het goede, zolang het ware met het goede verbonden wordt, naar de schijn een lagere plaats inneemt, maar dat het de eerste plaats zal innemen; en dan zal er verbinding zijn van het redelijke met het goede van het natuurlijke en door dit met het ware; en zo zal het ware dus tot het goede gaan behoren; en dus zal Ezau dan het goede zelf van het natuurlijke uitbeelden en Jakob het ware zelf daarvan, beide met het redelijke verbonden; dus in de hoogste zin het Goddelijk Natuurlijke van de Heer, Ezau ten aanzien van het Goddelijk Goede en Jakob ten aanzien van het Goddelijk Ware daar.

3577. Dat de woorden ‘als de reuk des velds’ betekenen, als uit een goede aardbodem waaruit het ware voortkomt, blijkt uit de betekenis van de reuk des velds, namelijk de innerlijke gewaarwording van het ware uit het goede, zoals van de uitwaseming uit de oogst in het veld. Dat het veld de goede aardbodem is, zie nr. 3500.

Dat de reuk de innerlijke gewaarwording betekent, vindt hierin zijn oorzaak, dat de verlustigingen van het goede en de bekoringen van het ware, die in het andere leven innerlijk worden waargenomen, zich daar ook door overeenstemmende geuren openbaren, zie de nrs. 1514, 1517-1519.

Hieruit en uit de overeenstemmingen, blijkt duidelijk, dat de reuk niets anders is dan het vermogen tot gewaarworden, echter het natuurlijke, dat overeenstemt met het geestelijk vermogen tot gewaarworden.

3578. Dat de woorden ‘hetwelk Jehovah gezegend heeft’ betekenen, dat het wordt vermenigvuldigd en bevrucht uit het Goddelijke, blijkt uit de betekenis van het zegenen van Jehovah, namelijk vermenigvuldigd worden ten aanzien van het ware en bevrucht worden ten aanzien van het goede, waarover de nrs. 2846, 3406.

3579. Dat de woorden ‘en God zal u geven van de dauw des hemels’ betekenen, uit het Goddelijk Ware; en de woorden ‘en van de vettigheden der aarde’ uit het Goddelijk Goede, blijkt uit de betekenis van ‘de dauw des hemels’, namelijk het ware, waarover hierna, en uit de betekenis van de vettigheden, namelijk het goede, zie nr. 353, beide Goddelijk in de hoogste zin, waarin zij op de Heer betrekking hebben.

Met de vermenigvuldiging van het ware en met de bevruchting van het goede is het als volgt gesteld: wanneer het redelijke in het natuurlijke vloeit, vertoont het zijn goede daarin in een algemene vorm; door middel van dit goede brengt het daar waarheden voort, bijna zoals het leven de vezels in de mens opbouwt en die in vormen schikt overeenkomstig de nuttige werkingen.

Door middel van deze, in een hemelse orde gestelde, waarheden, brengt dit goede weer opnieuw het goede voort en door dit goede weer opnieuw waarheden, die afleidingen zijn. Men kan een dergelijke natuurlijke voorstelling hebben over de vorming van het ware door het goede en weer opnieuw van het goede door het ware, waardoor weer opnieuw het ware wordt gevormd; maar een geestelijke voorstelling daarvan kunnen alleen diegenen hebben die in het andere leven zijn, want daar worden de voorstellingen gevormd door het licht van de hemel, waarin het inzicht is.

Dat de dauw het ware is, blijkt ook elders uit het Woord, zoals bij Zacharia: *‘Zaad des vredes, de wijnstok zal zijn vrucht geven en de aarde zal haar inkomen geven en de hemelen zullen hun dauw geven’*, (Zacharia 8:12) waar gehandeld wordt over de Nieuwe Kerk; ‘de wijnstok zal zijn vrucht geven’ wil zeggen, dat het geestelijke van de Kerk of het ware van het geloof het goede zal geven; ‘en de aarde zal haar inkomen geven’ wil zeggen, dat het hemelse van de Kerk of het goede van de naastenliefde, het ware zal geven; de dauw, die de hemelen zullen geven, zijn dat goede en ware.

Bij Haggai: *‘Om Mijns huizes wil, hetwelk verwoest is, zijn over u de hemelen van dauw gesloten en de aarde is gesloten van haar inkomen’*, (Haggai 1:9,10); de dauw der hemelen en het inkomen der aarde, die ontbonden werden, staan voor dergelijke dingen.

Bij David: *‘Uit de baarmoeder des dageraads zal U de dauw Uwer geboorte zijn’*, (Psalm 110:3,4) ten aanzien van de Heer; de dauw der geboorte staat voor het hemelse van de liefde.

Bij Mozes: *‘Zijn land zij gezegend van Jehovah, van de kostelijkheden des hemels, van de dauw en van de diepte, die beneden is liggende’*, (Deuteronomium 33:13) over Jozef; de kostelijkheden des hemels zijn de geestelijke dingen, nr. 3166, die de dauw zijn; ‘de diepte die beneden is, liggende’ zijn de natuurlijke dingen.

Bij dezelfde: *‘Israël heeft zeker gewoond, alleen, tegen de fontein van Jakob, in een land van koren en most, ja, de hemelen drupten dauw’*, (Deuteronomium 33:28); daar staat de dauw die de hemelen drupten eveneens voor de geestelijke dingen die tot het ware behoren.

In de echte zin is de dauw het ware van het goede, dat uit de staat van onschuld en vrede voortkomt, want door de morgen of de dageraad, wanneer de dauw neerdaalt, worden die staten aangeduid, nrs. 2333, 2405, 2540, 2780.

Vandaar was ook het manna dat uit de hemel kwam, samen met de dauw die in de ochtendstond neerdaalde van eenzelfde aanduiding, zoals kan blijken bij Mozes: *‘In de morgen lag een laag van dauw rondom het kamp en als de laag van dauw verdwenen was,*

ziet, over de aangezichten der woestijn een klein rond ding, klein als de rijm, op de aarde', (Exodus 16:13,14); wanneer 'de dauw nederviel op het kamp des nachts, viel dit manna op hetzelfde neer', (Numeri 11:9).

Aangezien het manna hemels brood was, betekende het in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede en vandaar bij de mensen het hemelse van de liefde, want dit komt voort uit het Goddelijke van de Heer, nrs. 276, 680, 1798, 2165, 2177, 3464, 3478.

De dauw, waarin en waarmee het manna neerdaalde, staat in de hoogste zin voor het Goddelijk Ware en voor het geestelijk ware bij de mensen in de betrekkelijke zin; de morgenstond is de staat van vrede, waarin deze goedheden zijn, nrs. 92, 93, 1726, 2780, 3170. Aangezien de dauw het ware betekent, dat uit het goede voortkomt, of wat hetzelfde is, het geestelijke dat uit het hemelse voortkomt, wordt het geestelijk ware in het Woord ook vergeleken met de dauw, want de dingen die iets aanduiden, dienen ook tot een vergelijking met hetzelfde ding, zoals bij Jesaja: 'Alzo heeft Jehovah tot mij gezegd: Ik zal stil zijn en zien in Mijn woonplaats, als de heldere hitte op het licht, als een wolk des dauws in de hitte des oogstes', (Jesaja 18:4).

Bij Hosea: 'Wat zal Ik u doen, o Efraïm; wat zal Ik u doen, o Jehudah, dewijl uw heiligheid is als een wolk des dageraads en als de dauw vallende in de morgen', (Hosea 6:4; 13:3).

Bij dezelfde: 'Ik zal Israëel zijn als de dauw; hij zal bloeien als de lelie en hij zal wortelen uitslaan als de Libanon', (Hosea 14:6).

Bij Micha: 'De overblijfselen van Jakob zullen zijn in het midden van vele volken, als een dauw van met Jehovah, als druppelen op het kruid', (Micha 5:6).

Bij David: 'Gelijk de goede olie op het hoofd, die nederdaalt op de zoom van Aharons klederen; gelijk de dauw van Hermon, die nederdaalt op de bergen van Zion; want daar gebod Jehovah de zegen des levens tot in der eeuwigheid', (Psalm 133:2,3).

Bij Mozes: 'Mijn leer zal vloeien als een regen, Mijn woord zal druipen als een dauw, als een stofregen op het tedere gras en als druppelen op het gras', (Deuteronomium 32:2); daar staat de dauw voor de vermenigvuldiging van het ware door het goede en voor de bevruchting van het goede door het ware; en daar het de dauw is die iedere morgen veld en wijngaard vruchtbaar maakt, worden het goede en het ware zelf aangeduid door het koren en de most, waarover hierna.

3580. Dat de woorden 'en menigte van koren' het daaruit voortvloeiende natuurlijk goede betekenen en 'most' het daaruit voortvloeiende natuurlijk ware, blijkt uit de betekenis van het koren, namelijk het goede en uit de betekenis van de most, namelijk het ware; en wanneer zij betrekking hebben op het natuurlijke, betekenen zij het natuurlijk goede en ware; en dan hebben brood en wijn betrekking op het redelijke; dat het brood het hemels goede is, zie de nrs. 276, 680, 1798, 2165, 2177, 3464, 3478; en dat wijn het geestelijke is, dus het ware uit het goede, de nrs. 1071 en 1798.

Dat het koren en de most deze dingen betekenen, kan ook blijken uit de volgende plaatsen in het Woord; bij Haggai: 'De hemelen zijn gesloten van dauw en de aarde is gesloten van zijn inkomen en Ik heb een droogte geroepen over de aarde en over de bergen en over het koren en over de most en over hetgeen de aarde voortbrengt', (Haggai 1:10,11); daar staat de droogte voor het ontbreken van dauw en regen, dus voor het ontbreken van het ware uit enig goede. De droogte over het koren is het ontbreken van het goede en de droogte over de most is het ontbreken van het ware.

Bij Mozes: 'Israëel zal zeker wonen, alleen, tegen de fontein van Jakob, in een land van koren en most en zijn hemelen zullen van dauw druipen', (Deuteronomium 33:28); 'alleen' staat voor degenen die niet worden bestookt door boosheden en valsheden, nrs. 139, 471; het land van koren en most staat voor het goede en ware van de Kerk.

Bij Hosea: 'Ik zal Israëel zijn als dauw; hij zal bloeien als de lelie; en hij zal zijn wortelen uitslaan als de Libanon; zijn takken zullen uitgaan en zijn eer zal zijn als de olijfboom en hij

zal een reuk hebben als des Libanons; de onder zijn schaduw wonenden zullen wederkeren; zij zullen het koren levend maken en zij zullen bloeien als de wijnstok; zijn gedachtenis zal zijn als de wijn van Libanon', (Hosea 14:6-8) waar het koren voor het geestelijk goede staat en de wijn voor het geestelijk ware.

Bij Jesaja: *'De vloek zal het land verteren; de most zal treuren, de wijnstok zal kwelen, allen, die blijhartig waren, zullen zuchten'*, (Jesaja 24:6,7) waar gehandeld wordt over de verwoesting van de geestelijke Kerk; 'de most zal treuren' wil zeggen dat het ware zal ophouden te bestaan.

Bij Jeremia: *'Jehovah heeft Jakob vrijgekocht: zij zullen komen en zingen op de hoogte van Zion en toevloeien tot het goede van Jehovah, tot het koren en tot de most en tot de zonen van de kudde van kleinvee en van de kudde van grootvee'*, (Jeremia 31:11,12); het koren en de most staan voor het goede en het daaruit voortvloeiende ware; de olie voor het goede, waaruit deze voortkomen en uit welke het voortkomt; de zonen van de kudde van kleinvee en van grootvee voor het ware, dat er dus uit voortvloeit; en aangezien deze dingen dit betekenen, worden zij het goede van Jehovah genoemd.

Bij Hosea: *'Zij wist niet, dat Ik haar het koren en de most en de olie gegeven heb en het zilver en goud vermenigvuldigd heb, dat zij voor de Baäl gemaakt hebben; daarom zal Ik wederkomen en Mijn koren en Mijn most wegnemen op zijn gezette tijd, en Ik zal wegrukken Mijn wol en Mijn vlas'*, (Hosea 2:8,9); daar wordt gehandeld over de ontaarde Kerk; en het komt duidelijk uit, dat door het koren niet het koren wordt aangeduid, noch door most de most, hetzelfde geldt voor: olie, zilver, goud, wol, vlas en dergelijke dingen meer. Maar zulke dingen zijn geestelijk, dat wil zeggen dat die tot het goede en ware behoren.

Evenzo daar, waar over de Nieuwe Kerk wordt gehandeld, bij dezelfde: *'Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof en gij zult Jehovah kennen; en het zal te dien dage geschieden, dat Ik de hemelen zal horen en deze zullen de aarde horen; en de aarde zal het koren en de most horen en de olie, en die zullen Jizreël [God zaait] horen'*, (Hosea 2:23,24); Jizreël staat voor de Nieuwe Kerk.

Bij Joël: *'Waakt op, gij dronkenen en weent en huilt, alle gij wijndrinkers, om de most, dewijl hij van uw mond is afgesneden; het veld is verwoest, het land treurt, want het koren is verwoest, de most is verdroogd, de olie kweelt'*, (Joël 1:5,10).

Bij dezelfde: *'Gij zonen van Zion, verheugt u en zijt blijde in Jehovah uw God, want Hij heeft U gegeven de morgenregen in gerechtigheid en Hij zal u de morgen- en de avondregen doen nederdalen in het eerst; en de dorsvloeren zullen gevuld worden met zuiver koren en de perskuipen zullen overlopen van most en olie'*, (Joël 2:23,24).

Bij dezelfde: *'Het zal te dien dage geschieden, dat de bergen zullen druipen van most en de heuvelen van melk vlieten en alle beken van Jehudah zullen van wateren vlieten en er zal een fontein uit het huis van Jehovah uitgaan'*, (Joël 3:18); daar wordt over het rijk van de Heer gehandeld; het zijn geestelijke dingen die door most, melk en wateren worden aangeduid en waarvan de overvloed als volgt wordt beschreven.

Bij Zacharia: *'Jehovah hun God zal ze te dien dage behouden, als de kudde van kleinvee Zijns volks; want hoe groot Zijn goedheid en hoe groot Zijn schoonheid; het koren zal de jongelingen en de most de maagden doen bloeien'*, (Zacharia 9:16,17).

Bij David: *'Gij bezoekt het land en verlustigt u daarin; Gij verrijkt het grotelijks; de beek Gods is vol wateren; Gij maakt hunlieder koren gereed; de weiden zijn bekleed met kudden van kleinvee; en de dalen zijn bedekt met koren; zij juichen toe, ook zingen zij'*, (Psalm 65:10,14).

Hieruit blijkt nu duidelijk wat koren en most is.

3581. Dat de woorden 'volken zullen u dienen' de waarheden van de Kerk betekenen en de woorden 'volken zullen zich voor u nederbuigen' de waarheden van het goede, blijkt uit het

woord ‘dienen’ dat betrekking heeft op de waarheden, waarover 2567, 3409; en uit de betekenis van de volken, namelijk de waarheden, waarover de nrs. 1259, 1260, 2928, 3295. Door de volken, die in de eerste plaats worden genoemd, worden de waarheden van de Kerk aangeduid, die geestelijke waarheden worden genoemd; de volken die in de tweede plaats worden genoemd worden de waarheden van het goede aangeduid, die geestelijke goedheden zijn en die in betrekkelijke zin waarheden worden genoemd; de goedheden van de naastenliefde zijn zulke waarheden.

Aangezien dit onderscheid er is, worden de ‘volken’ in de eerste en in de tweede plaats vermeld, niet met hetzelfde woord in de Hebreeuwse taal uitgedrukt, maar toch met een enigszins verwant woord.

3582. Dat de woorden ‘wees heer over uw broederen’ de schijnbare heerschappij in het eerst van de aandoening van het natuurlijk ware over de aandoeningen van het natuurlijk goede betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘heer zijn’ namelijk de heerschappij; en uit de betekenis van de broederen, namelijk de aandoeningen van het goede. Hier van het natuurlijk goede, waarover de nrs. 367, 2360, 3303.

Over de schijnbare heerschappij van het ware over het goede in het eerst, zie de nrs. 3324, 3325, 3330, 3332, 3336, 3470, 3539, 3548, 3556, 3563, 3570.

3583. Dat de woorden ‘en de zonen van uw moeder zullen zich voor u nederbuigen’ betekenen, over de overige aandoeningen van het ware, blijkt uit de betekenis van de zonen, namelijk eveneens waarheden, waarover de nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373; en uit de betekenis van de moeder, namelijk de aandoening van het geestelijk ware en vandaar de Kerk, want de Kerk is en wordt zo genoemd vanwege het ware en de aandoening ervan, waarover de nrs. 289, 2691, 2717.

3584. Dat de woorden ‘die u vervloeken, hij zij vervloekt’ betekenen, dat wie zich ontbindt, ontbonden zal zijn en de woorden ‘die u zegenen, hij zij gezegend’, dat wie zich verbindt, verbonden zal zijn, blijkt uit de betekenis van ‘vervloekt worden’, namelijk ontbonden worden; en van ‘gezegend worden’, namelijk verbonden worden, nrs. 3504, 3514, 3530, 3565. Deze woorden hebben betrekking op de waarheden en door ‘zij die vervloeken’ worden de valsheden aangeduid die zich van de waarheden afscheiden en door ‘zij die zegenen’ worden de waarheden aangeduid, die zich aan de overige toevoegen.

Want met de waarheden en goedheden is het zo gesteld, dat zij onderling een gezelschap vormen en tenslotte als het ware één enkele stad; op deze wijze hebben zij zich ook samengevoegd.

Dit ontleent zijn oorsprong aan de vorm van de hemel, waarin de engelen overeenkomstig de bloedverwantschappen en de aanverwantschappen van het goede en ware zijn gerangschikt en dus tevens één rijk of één stad uitmaken; van daaruit vloeien de waarheden en goedheden bij de mens in en worden bij hem in een dergelijke vorm geschikt en wel door de Heer alleen. Maar hoe het hiermee gesteld is, zal duidelijker blijken uit de overeenstemming van de Grootste Mens, die de hemel is, met alle dingen en elk van de dingen in het bijzonder, die bij de mens zijn; over welke overeenstemming, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, aan het einde van de hoofdstukken gehandeld zal worden.

Hieruit blijkt nu duidelijk, wat de tot Jakob uitgesproken, maar voor Ezaü bedoelde zegen van Izaäk, behelst, namelijk de bevruchting van het goede door de vermenigvuldiging van het ware en daarvan opnieuw de bevruchting.

3585. vers 30-33. *En het geschiedde, als Izaäk voleindigd had Jakob te zegenen, en het geschiedde, dat nauwelijks uitgaande Jakob uitging van de aangezichten van zijn vader Izaäk en Ezaü, zijn broeder, kwam van zijn jacht.*

En hij maakte, ook hij, lekkernijen toe; en hij bracht het tot zijn vader en hij zei tot zijn vader: Laat mijn vader opstaan en eten van de jacht zijns zoons, opdat uw ziel mij zegene.

En Izaäk, zijn vader, zei tot hem: Wie zijt gij; en hij zei: Ik ben uw zoon, uw eerstgeborene, Ezau.

En Izaäk ontzette zich met grote ontzetting, gans zeer en zei: Wie is hij dan die een jacht gejaagd heeft en tot mij gebracht heeft; en ik heb van alles gegeten, eer gij kwam en ik heb hem gezegend; ook zal hij gezegend zijn.

Het geschiedde, als Izaäk voleindigd had Jakob te zegenen, betekent, toen de eerste verbinding zo had plaatsgevonden; en het geschiedde, dat nauwelijks uitgaande Jakob uitging van de aangezichten van zijn vader Izaäk, betekent de voortschrijding en verandering van de staat; en Ezau, zijn broeder, kwam van zijn jacht, betekent het ware van het goede en zijn komst; en hij maakte, ook hij, lekkernijen toe, en hij bracht het tot zijn vader, betekent de wenselijke en verkwikkelijke dingen voor het Goddelijk Redelijke; en hij zei tot zijn vader: Laat mijn vader opstaan en eten van de jacht van zijn zoon, betekent, dat het zich het ware van het natuurlijk goede zou toe-eigenen; opdat uw ziel mij zegene, betekent, opdat het zou verbinden; en Izaäk, zijn vader, zei tot hem: Wie zijt gij; en hij zei: Ik ben uw zoon, uw eerstgeborene, Ezau, betekent de staat van innerlijke gewaarwording ten aanzien van het natuurlijk goede en het daaruit voortvloeiende ware; en Izaäk ontzette zich met grote ontzetting, gans zeer, betekent een grote ontsteltenis ten aanzien van de omkering van de staat; en zei: Wie is hij dan, die een jacht gejaagd heeft en tot mij gebracht heeft, betekent een onderzoek ten aanzien van het ware; en ik heb van alles gegeten, eer gij kwam, betekent, dat het werd toegeëigend; en heb hem gezegend; ook zal hij gezegend zijn, betekent dat het verbonden is.

3586. Dat de woorden ‘en het geschiedde, als Izaäk voleindigd had Jakob te zegenen’ betekenen, toen de eerste verbinding zo had plaatsgevonden, blijkt uit de betekenis van zegenen, namelijk de verbinding, waarover eerder in nr. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584; dus wil ‘als hij voleindigd had te zegenen’ zeggen: toen de verbinding had plaatsgevonden; dat de eerste verbinding plaatsvond met het ware, dat door Jakob wordt uitgebeeld, blijkt duidelijk uit wat hiervoor is gezegd.

3587. Dat de woorden ‘en het geschiedde, dat nauwelijks uitgaande Jakob uitging van de aangezichten van zijn vader Izaäk’ de voortgang en verandering van de staat betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘uitgaande uitgaan van de aangezichten’, namelijk wanneer de dingen, die door Jakob werden uitgebeeld, ophielden, dus toen de staat werd veranderd; want nu wordt over Ezau gehandeld en in de innerlijke zin over het goede van het natuurlijke; namelijk, hoe dit, als eerder gezegd, uit het binnenste voortkomt en zichzelf openbaart en de heerschappij heeft, nadat de hervorming voltrokken is door de dienst van het ware.

3588. Dat de woorden ‘en Ezau, zijn broeder, kwam van zijn jacht’ het ware van het goede en de komst ervan betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover eerder; uit de betekenis van komen, namelijk de komst; en uit de betekenis van de jacht, namelijk het ware dat uit het goede voortkomt, nr. 3501.

3589. Dat de woorden ‘en hij maakte, ook hij, lekkernijen toe en bracht het tot zijn vader’ de wenselijke en verkwikkelijke dingen voor het Goddelijk Redelijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de lekkernijen, namelijk de verlustigingen die tot het goede en de bekoringen die tot het ware behoren, nrs. 3502, 3536; de verlustigingen die tot het goede behoren zijn de wenselijke dingen en de bekoringen die tot het ware behoren, de verkwikkelijke dingen, want

het is de aandoening van het goede die verlangt en dan de aandoening van het ware die verkwikt.

3590. Dat de woorden ‘en hij zei tot zijn vader: laat mijn vader opstaan en eten van de jacht zijns zoons’ betekenen, dat het zich het ware van het natuurlijk goede zou toe-eigenen, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, die hier de vader is, namelijk het goede van het redelijke, waarover vaak eerder; uit de betekenis van eten, namelijk toe-eigenen, waarover de nrs. 2187, 2343, 3168, 3513 aan het einde; en uit de betekenis van de jacht, namelijk het ware van het natuurlijk goede, waarover hiervoor in nr. 3588.

3591. Dat de woorden ‘opdat uw ziel mij zegene’ betekenen, opdat het verbinden zou, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, te weten de verbinding, waarover eveneens hiervoor in de nrs. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584.

3592. Dat de woorden ‘en Izaäk, zijn vader, zei tot hem: Wie zijt gij; en hij zei: Ik ben uw zoon, uw eerstgeborene, Ezau’ de staat van innerlijke gewaarwording betekenen, ten aan zien van het natuurlijk goede en het daaruit voortvloeiende ware, blijkt uit hetgeen eerder is gezegd in de nrs. 3548-3550, bij de verzen 18 en 19, waar dezelfde woorden voorkomen.

3593. Dat de woorden ‘en Izaäk ontzette zich met grote ontzetting, gans zeer’ een grote ontsteltenis met betrekking tot de omkering van de staat betekenen, blijkt uit de betekenis van de ontzetting, te weten de ontsteltenis; dat deze de omkering van de staat betreft, blijkt duidelijk uit wat eerder is gezegd over de beide staten van de mens die wederverwekt wordt: over de staat voordat hij wederverwekt is en over de staat nadat hij is wederverwekt; namelijk dat in de staat voordat hij wederverwekt is, de waarheden schijnbaar overheersen, maar in de staat, nadat hij wederverwekt is, de waarheden terugwijken en het goede de heerschappij ontvangt, zie de nummers waarin dit vaak werd aangetoond, nrs. 1904, 2063, 2189, 2697, 2979, 3286, 3288, 3310 aan het einde, 3325, 3330, 3332, 3336, 3470, 3509, 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3579.

3594. Dat de woorden ‘en hij zei: Wie is hij dan, die een jacht gejaagd heeft en tot mij gebracht heeft’ een onderzoek betekenen ten aanzien van dat ware, blijkt uit de uitbeelding van Jakob – met betrekking tot wie hier wordt gezegd ‘wie is hij dan’ – namelijk het natuurlijke ten aanzien van het ware, waarover eerder en uit de betekenis van de jacht, namelijk het ware uit het goede, waarover nr. 3501; hier een onderzoek over dit ware of het uit het goede was.

3595. Dat de woorden ‘en ik heb van alles gegeten, eer gij kwaamt’ betekenen, dat het werd toegeëigend, blijkt uit de betekenis van eten, namelijk toegeëigend worden, waarover de nrs. 2187, 2343, 3168, 3513 aan het einde.

3596. Dat de woorden ‘en heb hem gezegend; ook zal hij gezegend zijn’ betekenen dat het verbonden is, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, namelijk verbonden worden, waarover de nrs. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584.

Hoe het gesteld is met de toe-eigening en de verbinding van het door Jakob uitgebeelde ware, kan blijken uit wat eerder is gezegd.

Maar aangezien deze dingen van dien aard zijn, dat zij het bevattingsvermogen van de natuurlijke mens te boven gaan en niet gezien kunnen worden, tenzij in het licht, waarin de redelijke of innerlijke mens is – in welk licht er heden ten dage weinigen zijn, omdat weinigen worden wederverwekt – daarom is het beter, ze niet verder toe te lichten, want de toelichting

van ongeweten en boven de bevatting uitgaande dingen is niet deze in het licht te stellen, maar nog meer in de schaduw.

Bovendien moeten dergelijke zaken opgebouwd worden op voorstellingen van natuurlijke waarheden, door middel waarvan zij begrepen moeten worden en deze ontbreken heden ten dage ook.

Dit is ook de reden, waarom het voorafgaande zo kort en alleen naar de innerlijke zin van de woorden is uitgelegd.

Uit wat voorafgaat kan blijken, wat het insluit, dat Izaäk aan zijn zoon een jacht vroeg, opdat hij daarvan zou eten alvorens hem te zegenen, en dat hij hem niet eerder zegende, dan nadat hij gegeten had en dat dus na het eten de zegening volgde van hem, die het had toegemaakt en gebracht, zoals ook duidelijk blijkt uit de woorden van Izaäk, hier over Jakob, ‘hij bracht tot mij en ik heb van alles gegeten, eer gij kwaamt en heb hen gezegend en ook zal hij gezegend zijn’.

De oorzaak daarvan blijkt duidelijk uit het innerlijke inzicht in de rituelen van de Oude Kerk; want bij hen betekende ‘eten’ toe-eigening en verbinding en de verbinding met hem bij wie zij aten of wiens brood zij aten.

Spijs in het algemeen betekende die dingen die van de liefde en de naastenliefde zijn, dat wil zeggen, dezelfde dingen die hemelse en geestelijke spijs zijn; het brood betekende daar de dingen die tot de liefde tot de Heer behoren en de wijn de dingen die tot de liefde jegens de naaste behoren.

Wanneer deze dingen werden toegeëigend, waren zij verbonden; zo spraken zij dus wederkerig uit aandoening en werden tezamen tot een gezelschap verbonden.

De gastmalen bij de Ouden waren niets anders en ook de maaltijden uit de geheiligde dingen in de Joodse Kerk beeldden niets anders uit en de middagmalen en avondmalen in de oorspronkelijke christelijke Kerk behelsden evenmin iets anders.

3597. vers 34-40. *Toen Ezau hoorde de woorden van zijn vader, en hij schreeuwde met een grote en bittere schreeuw, gans zeer; en hij zei tot zijn vader: Zegen mij, ook ik, mijn vader.*

En hij zei: Uw broeder is gekomen met bedrog en heeft uw zegen weggenomen.

En hij zei: Is het niet, dat men zijn naam noemt Jakob en hij heeft mij, hij, twee malen vertreden; mijn eerstgeboorte heeft hij genomen, en zie, nu heeft hij mijn zegen genomen; en hij zei: Hebt gij dan geen zegen voor mij bewaard.

En Izaäk antwoordde en zei tot Ezau: Zie, ik heb hem tot een heer over u gezet en al zijn broeders heb ik hem tot knechten gegeven en ik heb hem met koren en most ondersteund; en wat zal ik dan voor u doen, mijn zoon.

En Ezau zei tot zijn vader: Hebt gij maar deze ene zegen, mijn vader; zegen mij, ook ik, mijn vader; en Ezau hief zijn stem op en weende.

En zijn vader Izaäk antwoordde en zei tot hem: Zie, van de vettigheden der aarde zal uw woning zijn en van de dauw des hemels van boven.

En op uw zwaard zult gij leven en zult uw broeder dienen; en het zal geschieden, wanneer gij heersen zult, en gij zult zijn juk van boven uw hals verbreken.

Ezau hoorde de woorden van zijn vader, betekent de waarneming van het natuurlijk goede uit het Goddelijk Goede; en hij schreeuwde met een grote en bittere schreeuw, gans zeer, betekent zijn grote ontsteltenis over de omkering van de staat; en hij zei tot zijn vader: Zegen mij, ook ik, mijn vader, betekent, dat het de verbinding verlangde, hoewel daardoor het ware verbonden werd; en hij zei: Uw broeder is gekomen met bedrog, betekent het omgekeerde van de orde; en hij heeft uw zegen weggenomen, betekent de verbinding op deze wijze; en hij zei: Is het niet, dat men zijn naam noemt Jakob, betekent zijn hoedanigheid; en hij heeft mij, hij, twee malen vertreden, betekent dat het de orde had omgekeerd; mijn eerstgeboorte heeft hij genomen, betekent de voorrang; en zie, nu heeft hij mijn zegen genomen, betekent de

verbinding; en hij zei: Hebt gij dan geen zegen voor mij bewaard, betekent of er voor hem niet iets was ten aanzien van de verbinding in die vorige staat; en Izaäk antwoordde en zei tot Ezau, betekent het onderricht; zie, ik heb hem tot een heer over u gezet, betekent, dat het in die staat zou heersen; en al zijn broeders heb ik hem tot knechten gegeven, betekent, dat de aandoeningen van het goede dan naar de schijn ondergeschikt zijn aan de aandoeningen van het ware; en ik heb hem met koren en most ondersteund, betekent als eerder, zijn goede en ware; en wat zal ik dan voor u doen, mijn zoon, betekent dat er voor het goede in deze staat niets anders is; en Ezau zei tot zijn vader, betekent de waarneming van het natuurlijk goede; hebt gij maar deze ene zegen, mijn vader, betekent of er dan niet iets anders uit het natuurlijk goede kon worden toegevoegd; zegen mij, ook ik, mijn vader, betekent dat het de verbinding verlangde, hoewel daardoor het ware verbonden werd; en Ezau hief zijn stem op en weende, betekent een verdere staat van ontsteltenis; en zijn vader Izaäk antwoordde en zei tot hem, betekent de innerlijke gewaarwording ten aanzien van het natuurlijk goede, dat het Goddelijk zou worden; zie, van de vettigheden der aarde zal uw woning zijn, betekent, dat het leven uit het Goddelijk Goede voortkomt; en van de dauw des hemels van boven, betekent dat het uit het Goddelijk Ware voortkomt; en op uw zwaard zult gij leven en zult uw broeder dienen, betekent, dat zolang het ware met het goede verbonden wordt, het goede in schijn een lagere plaats inneemt; en het zal geschieden wanneer gij zult heersen, betekent dat het de eerste plaats zal innemen; en gij zult zijn juk van boven uw hals verbreken, betekent dat er dan verbinding zal zijn door het goede en dat het ware tot het goede zal behoren.

3598. Aangezien de dingen in de verzen 34 tot en met 38 zulke zijn zoals eerder verklaard werden en uit wat eerder werd gezegd, kan blijken, wat zij behelzen en is het overbodig ze nog verder naar de innerlijke zin te verklaren; alleen die dingen moeten verklaard worden die in de verzen 39 en 40 liggen besloten en tot de zegen van Ezau door zijn vader Izaäk behoren.

3599. Dat de woorden ‘zijn vader Izaäk antwoordde en zei tot hem’ de innerlijke gewaarwording ten aanzien van het natuurlijk goede betekenen, namelijk, dat het Goddelijk zou worden, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede daarin, nrs. 3012, 3194, 3210; uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten van het Woord, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover vaak eerder; en uit de uitbeelding van Ezau tot wie hij sprak, namelijk het natuurlijk goede, waarover eveneens herhaaldelijk eerder.

Dat het Goddelijk zou worden, blijkt uit de zegen, waarover hierna.

Eerder werd gezegd, dat Ezau het Goddelijk natuurlijke van de Heer uitbeeldt ten aanzien van het Goddelijk Goede en Jakob Zijn Goddelijk Natuurlijke ten aanzien van het Goddelijk Ware.

Hier wordt echter gezegd dat Ezau het natuurlijk goede uitbeeldt, dat Goddelijk zou worden en in wat voorafgaat werd gezegd, dat Jakob het natuurlijk ware uitbeeldde, dat ook Goddelijk zou worden.

Hoe het hiermee is gesteld, kan blijken uit wat eerder in de nrs. 3494 en 3576 werd gezegd; maar opdat het nog duidelijker zal uitkomen, dient in het kort nog iets gezegd te worden. Het natuurlijk goede dat Ezau eerst uitbeeldt, is het natuurlijke van de kindsheid van de Heer, dat Goddelijk was uit de Vader, maar menselijk uit de moeder; en voor zoveel het uit de moeder was, was het doortrokken van het erfboze.

Daar dit natuurlijke van dien aard was, kon het niet terstond in zo’n orde zijn, dat het het Goddelijke, dat binnenin was, kon ontvangen, maar het moest eerst door de Heer in orde worden gebracht.

Evenzo was het gesteld met het ware dat door Jakob wordt uitgebeeld; want waar het goede is, daar is het ware, opdat er iets zal zijn; al wat tot het denken behoort, is van het ware, toegevoegd aan het wilsdeel, dat tot het goede behoort, zelfs bij kleine kinderen.

Nadat dus de Heer het natuurlijke ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware in Zichzelf tot zo'n orde had gebracht, dat het het Goddelijke ontving en Hijzelf zo dus door Zijn Goddelijke invloede en Hij geleidelijk al het menselijke dat van de moeder kwam, had uitgedreven, beeldde Ezau toen het Goddelijk natuurlijke van de Heer uit ten aanzien van het goede en Jakob Zijn Goddelijk Natuurlijke ten aanzien van het ware.

Maar Ezau en Jakob beelden het Goddelijke Goede en het Goddelijk Ware van het Goddelijk Natuurlijke van de Heer uit als onderling verbonden, zoals broeders, en dit Goddelijk Goede en Goddelijk Ware zijn op zichzelf beschouwd niets anders dan één enkele macht om het daadwerkelijk goede en ware gelijktijdig te vormen en te ontvangen; over dit goede en ware, namelijk het daadwerkelijke, wordt later gehandeld.

Hieruit blijkt duidelijk, hoeveel verborgenheden in de innerlijke zin van het Woord besloten liggen en deze verborgenheden zijn van dien aard, dat zelfs niet eens de meest algemene dingen daarvan in het verstand van de mens vallen, zoals misschien het geval is met de dingen die nu gezegd werden; hoe zal het dan zijn met de ontelbare dingen die hierop betrekking hebben.

Maar zij vallen binnen het bereik van het verstand en het bevattingsvermogen van de engelen die door de Heer over deze en dergelijke dingen hemelse voorstellingen hebben, verlicht door uitbeeldingen van onuitsprekelijke bekoring en zaligheid.

Hierdoor kan men nagaan van welke aard de wijsheid van de engelen is, maar slechts op een afstand, omdat dergelijke dingen in de schaduw van het menselijk verstand zijn.

3600. Dat de woorden 'zie, van de vettigheden der aarde zal uw woning zijn' betekenen, dat het leven uit het Goddelijk Goede voortkomt en dat de woorden 'van de dauw des hemels van boven' betekenen: uit het Goddelijk Ware, blijkt uit de betekenis van de vettigheid, namelijk het goede, nr. 353, hier het Goddelijk Goede, omdat het gezegd wordt over de Heer; uit de betekenis van de woning, namelijk het leven, waarover de nrs. 1293, 3384; en dat de woning op het goede betrekking heeft, zie de nrs. 2268, 2451, 2712; en uit de betekenis van de dauw des hemels, namelijk het ware, voortkomende uit het goede van de staat van vrede en van onschuld, waarover eerder in nr. 3579, hier het Goddelijk Ware, aangezien het gezegd wordt over de Heer.

Dergelijke woorden werden tot Jakob gezegd, namelijk 'God zal u geven van de dauw des hemels en van de vettigheden der aarde', vers 28, maar daar werd in de eerste plaats gesproken van de dauw, dus van het ware en in de tweede plaats van de vettigheden der aarde, dus van het goede; en ook, dat God hem daarvan zou geven; hier wordt echter tot Ezau in de eerste plaats gesproken van de vettigheden der aarde, dus van het goede en in de tweede plaats van de dauw des hemels, dus van het ware; en niet dat God zou geven, maar dat zijn woning daarvan zou zijn.

Hieruit blijkt ook duidelijk, dat Jakob het ware uitbeeldt en Ezau het goede; en verder dat eerst het ware schijnbaar de eerste plaats inneemt en dat dit een omkering van de orde is, naar wat reeds eerder meerdere malen werd aangetoond.

3601. Dat de woorden 'en op uw zwaard zult gij leven en zult uw broeder dienen' betekenen, dat zolang het ware met het goede verbonden wordt, het goede in schijn een lagere plaats inneemt, blijkt uit de betekenis van het zwaard, namelijk het strijdend ware, nr. 2799; vandaar wil 'op het zwaard leven' zeggen: wanneer het ware met het goede verbonden wordt, aangezien de verbinding plaatsvindt door worstelingen, dat wil zeggen, door verzoeking, want het ware wordt niet verbonden zonder worstelingen; en uit de betekenis van 'de broeder dienen', namelijk een lagere plaats innemen.

Dat het goede evenwel niet een lagere plaats inneemt, maar alleen in schijn, blijkt uit wat eerder zo vaak gezegd is, zie nr. 3582.

3602. Dat de woorden ‘en het zal geschieden, wanneer gij zult heersen’ betekenen, dat het de eerste plaats zal innemen, blijkt uit de betekenis van heersen, namelijk de eerste plaats innemen; hierover in wat volgt.

3603. Dat de woorden ‘en gij zult zijn juk van boven uw hals verbreken’ betekenen, dat er dan een verbinding zal zijn door het goede en dat het ware tot het goede zal behoren, blijkt uit de betekenis van ‘het juk van boven de hals verbreken’, namelijk de bevrijding.

Dat door de hals de invloeiing en de gemeenschap wordt aangeduid en vandaar de verbinding en door het juk van boven de hals, de afsluiting en onderschepping, zie nr. 3542; zo wil dus ‘het juk van boven de hals verbreken’ zeggen: de bevrijding van de afsluiting en onderschepping, dus de verbinding door het goede en verder dat het ware tot het goede zal behoren, want wanneer er geen afsluiting en onderschepping meer is, vloeit het goede in en verbindt zich met het ware.

Hoe het hiermee is gesteld, kan blijken uit wat tot dusver is gezegd en aangetoond; maar weinigen begrijpen wat de schijnbare voorrang van het ware is en de mindere plaats van het goede in die tussentijd en dit hoofdzakelijk om deze reden, dat weinigen over dergelijke dingen nadenken, ja, dat men zelfs niet eens nadenkt over het goede, namelijk dat dit onderscheiden is van het ware; ook weten al diegenen niet wat het goede is die een leven van eigen- en wereldliefde leiden, want dezen geloven niet dat er een ander goede is, dan hetgeen daaruit voortkomt; en daar zij niet weten wat het goede is, weten zij ook niet wat het ware is, want het ware behoort tot het goede.

Zij weten weliswaar uit de openbaring, dat het goede is de Heer en de naaste liefhebben en dat het ware de leerstellige dingen zijn die uit het Woord zijn getrokken, maar daar zij niet overeenkomstig deze dingen leven, kennen zij geen innerlijke gewaarwording van dit goede en dit ware, maar alleen daarvan afgescheiden erkentissen.

Ja zelfs weten ook diegenen die wederverwekt worden, niet wat het goede is vooraleer zij wederverwekt zijn, want tevoren hielden zij het ware voor het goede en naar het ware handelen voor het goede doen, terwijl toch dat, wat zij dan doen niet het goede is, maar het ware.

Wanneer de mens in die staat is, is hij in de staat die beschreven wordt door Jakob en in de aan hem gegeven zegen.

Maar wanneer hij in de staat komt, dat hij het goede vanuit de aandoening van het goede doet, dat wil zeggen, wanneer hij is wederverwekt, dan komt hij in de staat, die beschreven wordt in de aan Ezau gegeven zegen.

Dit kan worden toegelicht door de dingen die bij de mens in zijn eerste en tweede leeftijd verschijnen en daarna in zijn derde en vierde.

In de eerste leeftijd weet de mens alleen met het geheugen de dingen die in het Woord zijn en evenzo die, welke in de leerstellige dingen van het geloof zijn en dan gelooft hij zichzelf goed, wanneer hij vele dingen daarvan weet en er sommige van kan toepassen niet op zijn eigen leven, maar op dat van anderen.

In de tweede leeftijd, wanneer hij meer is opgegroeid, is hij er niet mee tevreden, alleen met het geheugen de dingen te weten die in het Woord en in de leerstellige dingen liggen, maar begint er dan uit eigen denken over na te denken en voor zoveel hij er uit eigen denken aan kan toevoegen, scheidt hij daar behagen in; daardoor is hij in de aandoening van het ware vanuit een zekere wereldse liefde en dit is ook een middel, opdat hij verschillende dingen leert, die anders zouden zijn daargelaten.

Maar in de derde leeftijd begint hij – wanneer hij tot diegenen behoort die wederverwekt kunnen worden – over het nut te denken en dan na te denken over de dingen die hij in het Woord leest en uit de leerstellige dingen put, ter wille van het nut.

Wanneer hij in die staat is, wordt de orde omgekeerd, namelijk dat het ware niet langer zozeer op de eerste plaats wordt gesteld.

In de vierde leeftijd echter – wanneer de tijd van zijn wederverwekking daar is, omdat de staat dan vol is, nr. 2636 – heeft hij het Woord lief en de leerstellige dingen die aan het Woord zijn ontleend, dat wil zeggen, de waarheden ter wille van het goede van het leven, dus vanuit het goede van het leven.

Zo komt het goede dus op de eerste plaats, dat tot aan die tijd schijnbaar de laatste plaats innam.

Dat het goede schijnbaar de laatste plaats innam, komt omdat het binnenin al zijn aandoening verborgen lag en zich ook niet kon vertonen, omdat daarbuiten zulke dingen waren, waarmee het niet kon samenstemmen, namelijk ijdele en lege dingen, zoals die zijn, die tot zelfverheerlijking en de eer van de wereld behoren.

Maar nadat hij is wederverwekt, treden deze dingen terug en komt het goede dat binnenin verborgen lag, als het ware uit zijn gevangenis tevoorschijn en vloeit in de dingen die buiten zijn en het maakt de waarheden tot de zijne of tot de waarheden van het goede en op deze wijze openbaart het zich.

In die tussentijd is het goede bij de mens – als het ware dat onvrijwillige dat in het vrijwillige van hem is – in elk van de dingen die hij denkt en vandaar in elk van de dingen die hij doet.

De mens weet niet dat hij dit onvrijwillige heeft, omdat hij bij zichzelf niets anders gewaarwordt, dan datgene wat van hem is, dat wil zeggen, het vrijwillige.

Dit onvrijwillige is tweevoudig: het ene is het overgeërfde, dat hij van zijn vader en moeder heeft, het andere vloeit van de Heer door de hemel in.

Wanneer de mens opgroeit, vertoont zich dat, wat hij uit overerving van zijn ouders heeft, meer en meer, wanneer hij van dien aard is dat hij zich niet laat wederverwekken, want hij ontleent daaraan boosheden en maakt deze tot de zijne of tot de dingen van zijn eigen ik; maar het onvrijwillige, dat van de Heer door de hemel invloeit, vertoont zich op volwassen leeftijd bij hen die wederverwekt worden; bij dezen heeft dit onvrijwillige in de tussentijd alle dingen en elk ding van de gedachte en tevens van de wil beschikt en bestuurd, hoewel dit niet aan de dag treedt.

3604. 41-45. *En Ezau haatte Jakob om de zegen, waarmee zijn vader hem gezegend had; en Ezau zei in zijn hart: De dagen van de rouw van mijn vader naderen en ik zal mijn broeder Jakob doden.*

En aan Rebekka werden de woorden van Ezau, haar grootste zoon, geboodschapt, en zij zond heen, en zij riep tot Jakob, haar kleinste zoon, en zij zei tot hem: Zie, uw broeder Ezau troost zich over u, om u te doden.

En nu, mijn zoon, hoor naar mijn stem en sta op, vlied gij tot Laban, mijn broeder, naar Haran.

En blijf met hen enige dagen, totdat de ontsteking van uw broeder wijke.

Totdat de toorn van uw broeder van u wijke en hij vergeten zal hebben, hetgeen gij hem gedaan hebt; en ik zal zenden, en u van daar nemen; waarom zou ik ook van u beiden beroofd worden op een dag.

Ezau haatte Jakob om de zegen, waarmee zijn vader hem gezegend had, betekent, dat het natuurlijk goede gekant was tegen de verkeerde verbinding van het ware; en Ezau zei in zijn hart, betekent het denken; de dagen van de rouw van mijn vader naderen, en ik zal mijn broeder Jakob doden, betekent de omkering en de beroving van het leven van het ware uit zichzelf; en aan Rebekka werden de woorden van Ezau, haar grootste zoon, geboodschapt, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijk Ware ten aanzien van de toenmalige gezindheid van het natuurlijk goede; en zij zond heen en zij riep tot Jakob, haar kleinste zoon en zij zei tot hem, betekent de staat van waarneming van de aandoening van het ware vanuit de invloeiing door middel van het Goddelijk Ware; zie, uw broeder Ezau troost zich over u, om u te doden, betekent de gezindheid om de staat om te keren en het ware van

het leven uit zichzelf te beroven; en nu, mijn zoon, hoor naar mijn stem en sta op, betekent nog een uitstel; vlied gij tot Laban, mijn broeder, naar Haran, betekent tot de aandoening van het uiterlijk of lichamenlijk goede; en blijf met hem enige dagen, betekent het achtereenvolgende; totdat de ontsteking van uw broeder wijke, betekent, totdat de staat omkeert; totdat de toorn van uw broeder van u wijke, betekent het achtereenvolgende van de staat bij het natuurlijk goede; en hij vergeten zal hebben, hetgeen gij hem gedaan hebt, betekent, de uit het uitstel voortkomende gewoonte; en ik zal zenden en u van daar nemen, betekent dan het einde; waarom zou ik ook van u beiden beroofd worden op een dag, betekent, dat er anders geen verbinding zou zijn.

3605. Dat de woorden ‘Ezau haatte Jakob om de zegen, waarmee zijn vader hem gezegend had’ betekenen, dat het natuurlijk goede zich verzette tegen de verkeerde verbinding van het ware, blijkt uit de betekenis van haten, namelijk in de innerlijke zin: zich verzetten, waarover hierna; uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het natuurlijk goede en van Jakob, namelijk het natuurlijk ware, waarover eerder; en uit de betekenis van de zegen, namelijk de verbinding, waarover de nrs. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584; dat het hier de verkeerde verbinding van het ware is, wat door Jakob wordt uitgebeeld, blijkt uit wat eerder is gezegd en aangetoond op de nrs. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603.

Dat haten in de innerlijke zin wil zeggen ‘zich verzetten’ komt omdat het betrekking heeft op het goede, dat door Ezau wordt uitgebeeld en het goede weet zelfs niet eens wat haat is, want het is geheel en al het tegenovergestelde ervan, en zaken die tegenovergesteld staan kunnen nooit in één subject bestaan.

Maar het goede of degenen die in het goede zijn, hebben in plaats van haat, een vorm van afkeer.

Dit is de reden dat de haat hier in de innerlijke zin wil zeggen ‘zich verzetten tegen’. Want de innerlijke zin is hoofdzakelijk voor degenen die in de hemel zijn; wanneer die zin dan ook daaruit neerdaalt en in de letterlijke zin overgaat, zo valt – wanneer de historische vermeldingen van dien aard zijn – de aandoening van het verzet in de uitdrukking van de haat, maar toch zo, dat er voor hen die in de hemel zijn, geen voorstelling van haat in is.

Het is daarmee gesteld als met hetgeen in het eerste deel, nr. 1875 uit ondervinding werd meegedeeld over deze woorden in het gebed van de Heer: *‘Leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze’* namelijk dat de verzoeking en het boze werden weggeworpen totdat het louter engelachtige, dat wil zeggen, het goede, zonder de voorstelling van de verzoeking en van het boze overbleef en wel met een soort verontwaardiging en afschuw daaraan toegevoegd, dat men over het boze zou kunnen denken wanneer men aan de Heer dacht.

Evenzo is het gesteld, wanneer men over Jehovah of de Heer in het Woord leest, dat Hij haat, zoals bij Zacharia: *‘Denkt niet de man zijns metgezels het boze in ulieder hart en hebt de eed des leugens niet lief, want al deze dingen haat Ik, het is gezegd door Jehovah’*, (Zacharia 8:17).

Bij Mozes: *‘Gij zult u geen opgericht beeld stellen, hetwelk Jehovah uw God haat’*, (Deuteronomium 16:22).

Bij Jeremia: *‘Mijn erfenis is Mij geworden als een leeuw in het woud; zij heeft haar stem tegen Mij verheven, daarom heb Ik haar gehaat’*, (Jeremia 12:8).

Bij Hosea: *‘In Gilgal heb Ik hen gehaat, om de boosheid van hun werken zal Ik ze uit Mijn huis uitdrijven; Ik zal niet voortgaan hen lief te hebben’* (Hosea 9:15); hier is de haat, die betrekking heeft op Jehovah of de Heer, in de innerlijke zin niet haat, maar barmhartigheid, want het Goddelijke is Barmhartigheid; maar wanneer dit invloeit bij de mens die in het boze is en deze zich in de straf van het boze stort, verschijnt het als haat en omdat het zo verschijnt, wordt het in de letterlijke zin ook zo gezegd.

Het is hiermee evenzo gesteld als wanneer in het Woord aan Jehovah of de Heer toorn, gramschap en woede worden toegeschreven, waarover de nrs. 245, 592, 696, 1093, 1683, 1874, 2395, 2447, 3235.

Meer dan alle andere volken was het Joodse en Israëlitische volk van dien aard, dat het, zodra het iets vijandigs, zelfs bij zijn bondgenoten, opmerkte, het recht meende te hebben, wreedaardig tegen hen op te treden en hen niet alleen te doden, maar hen ook bloot te stellen aan de wilde beesten en de vogels; en omdat, zoals gezegd, de invloeiende barmhartigheid van de Heer op die wijze in een dergelijke haat bij hen veranderde, niet alleen tegen hun vijanden, maar ook tegen de bondgenoten, konden zij niet anders geloven, dan dat ook Jehovah haatte, toornde, in gramschap ontstak en woede, en daarom werd in het Woord volgens de schijn zo gesproken; want zoals de mens is, verschijnt de Heer aan hem, nrs. 1861, 1838, 2706; maar van welke aard de haat is bij hen, die in de liefde en de naastenliefde zijn, dat wil zeggen, in het goede zijn, blijkt uit de woorden van de Heer bij Mattheüs:

‘Gij hebt gehoord, dat er gezegd is: Gij zult uw naaste liefhebben en uw vijand zult gij haten; maar Ik zeg u: Hebt uw vijanden lief; zegent ze die u vervloeken; doet wel degenen die u haten en bidt voor degenen die u geweld doen en die u vervolgen, opdat gij moogt zonen zijn van uw Vader die in de hemelen is’, (Mattheüs 5:43-45).

3606. Dat de woorden ‘en Ezau zei in zijn hart’ het denken betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘in het hart zeggen’, namelijk denken.

3607. Dat de woorden ‘de dagen van de rouw mijns vaders naderen en ik zal mijn broeder Jakob doden’ de omkering en de beroving van het leven van het ware uit zichzelf betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘de dagen van de rouw’, namelijk de omkering van de staat; en uit de betekenis van ‘de broeder Jakob doden, namelijk het ware beroven van het leven uit zichzelf.

Het is hiermee gesteld als met wat vlak hiervoor is gezegd over de betekenis van de haat in de innerlijke zin, namelijk dat het niet haat is; en het kan ook blijken uit wat voortdurend in het andere leven plaatsvindt, waar al het goede dat uit de hemel neer vloeit bij degenen die in het boze zijn, in het boze wordt verdraaid en bij degenen in de hels in het tegenovergestelde van dat goede; evenzo het ware in het valse, nr. 2123; vandaar is, omgekeerd, het boze en valse, dat bij zulke geesten is, in de hemel het goede en ware; opdat het ook het goede zal worden, staan er geesten in de weg die de voorstellingen van het boze en valse verwerpen, zodat de voorstelling van het goede en ware verschijnen kan; over deze verwerping de nrs. 1393, 1875. Bovendien, wanneer het boze en valse genaderd zijn tot diegenen die in het goede en ware zijn, verschijnt het niet als het boze en valse, maar onder een andere vorm, overeenkomstig de gemoedsaard en de staat van goedheid bij hen.

Hieruit kan ook blijken, dat ‘de broeder Jakob doden’ in de innerlijke zin geen doden is, maar dat het de beroving van dat leven is, dat met het ware niet verenigbaar is; want het ware heeft het leven niet uit zichzelf, maar uit het goede, aangezien het ware slechts het ontvangende vat van het goede is, zie de nrs. 1496, 1832, 1900, 2063, 2261, 2269, 2697, 3049, 3068, 3128, 3146, 3318, 3387 en in het goede is het leven, maar niet in het ware, tenzij dat leven dat uit het goede voortkomt, nr. 1589.

Vandaar wil de beroving van het leven dat het ware uit zichzelf heeft, niet zeggen de uitblussing van het ware, maar juist de het levend maken daarvan; want wanneer het aan het ware toeschijnt, het leven uit zichzelf te hebben, heeft het het leven niet, tenzij zo’n leven, dat in zichzelf het leven niet is; wanneer het daar echter van beroofd wordt, wordt het met het leven zelf begiftigd, namelijk door middel van het goede dat uitgaat van de Heer, die het Leven Zelf is.

Dit komt duidelijk uit bij degenen die in het andere leven zijn; de voorstellingen van hen die alleen in het ware zijn, verschijnen gesloten en wel dermate dat de dingen die van de hemel

zijn, niet kunnen invloeden dan alleen op een zo algemene wijze, dat het nauwelijks wordt onderkend dat de invloeiing daarvandaan komt.

Daarentegen verschijnen de voorstellingen van hen die tevens in het goede zijn, geopend, zodat de dingen die van de hemel zijn, invloeden als in een hemel in het klein of als in een beeld van die dingen zelf, want zij vloeien door het goede bij hen in door middel van waarheden, zie de nrs. 1869, 2425.

Dat het ware wordt beroofd van het leven uit zichzelf, wanneer het goede begint de eerste plaats in te nemen of de heerschappij te hebben, kan blijken uit wat eerder gezegd en aangetoond is over de schijnbare voorrang van het ware in de eerste tijd en over de voorrang van het goede daarna.

Het is deze beroving van het leven van het ware uit zichzelf, die hier wordt aangeduid.

Dat deze dingen ‘de rouw des vaders’ worden genoemd, komt omdat de dagen van rouw de omkering van de staat betekenen en deze omkering van staat eerder werd aangeduid door de zeer grote ontzetting, waarmee Izaäk zich ontzette, vers 33, nr. 3593 en door de zeer grote en bittere schreeuw, waarmee Ezau schreeuwde, vers 34, nr. 3597.

3608. Dat de woorden ‘En aan Rebekka werden de woorden van Ezau, haar grootste zoon, geboodschapt’ de innerlijke gewaarwording van de Heer betekenen uit het Goddelijk Ware ten aanzien van de gezindheid van het toenmaals natuurlijk goede, blijkt uit de betekenis van boodschappen, namelijk denken en overdenken, nr. 2862, dus innerlijk gewaarworden; uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke van de Heer; en uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het natuurlijk goede, waarover eerder; hieruit blijkt duidelijk, dat ‘aan Rebekka werd geboodschapt aangaande de woorden van Ezau, haar grootste zoon’ de innerlijke gewaarwording van de Heer is uit het Goddelijk Ware ten aanzien van de gezindheid van het natuurlijk goede.

3609. Dat de woorden ‘en zij riep tot Jakob, haar kleinste zoon en zij zei tot hem’ de staat van waarneming betekenen van de aandoening van het ware vanuit de invloeiing door middel van het Goddelijk Ware, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, die riep en zei, namelijk het Goddelijk Ware van het Goddelijk Redelijke van de Heer, verbonden met het Goddelijk Goede daarin; uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het natuurlijk ware of de aandoening van het ware daarin, waarover eerder; en uit de betekenis van ‘tot hem roepen en tot hem zeggen’ namelijk de staat van de innerlijke gewaarwording, waarover eveneens eerder; hier de staat van de waarneming, omdat er over het natuurlijke wordt gehandeld.

3610. Dat de woorden ‘zie, uw broeder Ezau troost zich over u, om u te doden’ de gezindheid betekenen om de staat om te keren en het ware van het leven uit zichzelf te beroven, blijkt uit de betekenis van ‘zich over iemand troosten’ namelijk de onrust van het gemoed kalmeren met de hoop ten aanzien van iemand of iets; ‘over u’ sluit de omkering van de staat van het ware in; en uit de betekenis van u of Jakob doden, namelijk het ware beroven van het leven uit zichzelf, waarover net hiervoor in nr. 3607, waar werd aangetoond, dat het ware van het leven beroven, niet wil zeggen dit uitblussen, maar het levend maken.

Want het is met het leven van het ware als volgt gesteld: wanneer degenen die in het ware of in de aandoening daarvan zijn, niet leven overeenkomstig het ware dat zij weten en waardoor zij worden aangedaan, is er iets van lust en streling uit eigen- of wereldliefde, dat zich toevoegde aan de aandoening van het ware en als het goede verschijnt, terwijl dat toch het goede niet is, tenzij met betrekking tot het nut, namelijk dat op deze wijze waarheden binnengeleid en geleerd kunnen worden, die daarna het goede zelf en het leven daarvan zouden kunnen dienen.

Wanneer het ware in die staat is, dat wil zeggen, degenen die in de aandoening van het ware zijn, dan wordt gezegd, dat het ware het leven uit zichzelf heeft en dat dit niet het leven is,

blijkt hieruit, dat in de eigen- en de wereldliefde, of in de lust en het aangename daarvan niet het leven is, maar in de hemelse en geestelijke liefde en in het aangename en de lust daarvan Wanneer daarom het ware, dat wil zeggen, zij die in een dergelijke aandoening van het ware zijn, van dat leven worden beroofd, ontvangen zij voor het eerst het leven, of worden zij voor het eerst levend gemaakt.

Deze dingen kunnen geenszins diegenen begrijpen die in de aandoening van het eigen ik en van de wereld zijn, want zij geloven dat er geen ander leven kan bestaan, met als gevolg dat wanneer zij van het leven beroofd werden, zij in het geheel niet zouden leven; want zij, die in zo'n leven zijn, kunnen geenszins weten wat geestelijk en hemels leven is; terwijl het er toch zo mee gesteld is, dat wanneer zij van dit leven – namelijk van de aandoening van het eigen ik en van de wereld – beroofd worden, van de Heer het leven invloeit, zoals het leven van de engelen en het hemelse leven is, met onuitsprekelijke wijsheid en gelukzaligheid; en wanneer vanuit dit leven het vorige leven wordt beschouwd, verschijnt het vorige als geen leven of als het vuile leven van de redeloze dieren, want er is niets van het Goddelijke in, uitgezonderd dat men kan denken en spreken en zo in de uiterlijke vorm als de anderen verschijnt.

Daarmee, dat het goede van zins was de staat om te keren en het ware te beroven van het leven uit zichzelf – wat wordt aangeduid met de woorden 'Ezau troost zich over u, om u te doden – is het als volgt gesteld; het goede bij de mens die wederverwekt wordt, is voortdurend van zins, de staat om te keren en deze in zo'n orde te brengen, dat het ware niet de eerste plaats inneemt, maar de tweede, zoals dat overeenkomt met de hemelse staat. Maar deze gezindheid ligt diep verborgen en wordt ook niet waargenomen voordat dit heeft plaatsgevonden.

Het is hiermee gesteld als met de echtelijke liefde, die in de kindsheid en in de knapenjaren niet verschijnt, maar niettemin verborgen ligt en ook niet tevoorschijn treedt alvorens alle dingen tot in bijzonderheden geregeld zijn, opdat zij zich kan openbaren; intussen brengt zij alle middelen voort, of worden alle middelen voortgebracht die voor haar geschikt zijn. Evenzo is het in het plantenrijk: in elke boom en in elke plant ligt van binnen het streven verborgen om vruchten of zaden voort te brengen, maar dit streven kan zich niet vertonen alvorens het alle middelen heeft voortgebracht, namelijk: takken, bladeren en bloemen, en zijn deze eenmaal voortgebracht, dan treedt dit streven in werking.

Zo is het ook gesteld met hen die opnieuw worden geboren; het echtelijke dat tot het goede en ware behoort, ligt lange tijd verborgen, maar is niettemin aanwezig als het streven in de werkende oorzaak en vandaar in de werking, maar het verschijnt niet, voordat alle dingen geregeld zijn; en wanneer die geregeld zijn, treedt het voor het eerst naar voren en openbaart het zich.

Het is dit streven dat verstaan wordt onder de gezindheid om de staat om te keren en het ware te beroven van het leven uit zichzelf.

Hieruit blijkt duidelijk, dat de innerlijke zin geheel anders is dan de letterlijke zin luidt, namelijk dat het een tot de orde terugbrengen is van het ware en het levend maken daarvan en niet de vernietiging en beroving van dat leven.

3611. Dat de woorden 'en nu, mijn zoon, hoor naar mijn stem, en sta op' nog een uitstel betekenen, blijkt uit de betekenis van 'naar de stem horen' namelijk gehoorzamen en dat het nog blijven zou in die omgekeerde staat, waarover in wat volgt.

3612. Dat de woorden 'vlied gij tot Laban, mijn broeder, naar Haran' betekenen, tot de aandoening van het uiterlijk of lichamenlijk goede, blijkt uit de uitbeelding van Laban, namelijk de aandoening van het goede in de natuurlijke mens, waarover de nrs. 3129, 3130, 3160; en uit de betekenis van Haran, namelijk het uiterlijke en vandaar het betrekkelijk duistere, waarover nr. 1430; maar wat hier eigenlijk door Laban en Haran wordt aangeduid, kan blijken uit wat volgt, waar Laban en Haran genoemd worden, namelijk een zijdelings

verwant goede van gemeenschappelijke stam; want de goedheden en waarheden hebben onder elkaar een verbinding, zoals in families de ouders, broeders, bloedverwanten en aanverwanten, nrs. 685, 917, 2508, 2524, 2556, 2739.

Maar deze dingen zijn geheel en al verborgen voor de mens die niet in een leven van het goede is; deze weet zelfs niet eens wat het goede is en vandaar evenmin het ware.

Als hij eerst deze dingen wist, namelijk uit de met het leven verbonden leer of het met de leer verbonden leven, zou hij ontelbare dingen over het goede en ware weten en opmerken en wel geleidelijk op steeds duidelijker wijze en daarna de onderlinge en wederkerige verbindingen onder die dingen en tenslotte de nauwe verwantschappen in hun volgorde en in elke nauwe verwantschap opnieuw ontelbare dingen, dus tenslotte de hemel in zijn vorm, dat wil zeggen, in zijn schoonheid en gelukzaligheid.

3613. Dat de woorden ‘en blijf met hem enige dagen’ het achtereenvolgende betekenen, blijkt uit de betekenis van blijven, namelijk hetzelfde als wonen, dus leven, waarover de nrs. 1293, 2268, 2451, 2712, 3384; maar ‘blijven’ heeft betrekking op het leven van het ware met het goede en ‘wonen’ op het leven van het goede met het ware; en uit de betekenis van de dagen, namelijk de tijden en staten, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 2788, 3462; dus is het het leven van de opeenvolgende tijden en staten, dus het achtereenvolgende, dat hier door ‘enige dagen met hem blijven’ wordt aangeduid.

Over dit achtereenvolgende of het blijven van Jakob met Laban, wordt in de volgende hoofdstukken gehandeld.

3614. Dat de woorden ‘totdat de ontsteking van uw broeder wijke’ betekenen, totdat de staat keert en dat de woorden ‘totdat de toorn van uw broeder van u wijke’ het achtereenvolgende van de staat bij het natuurlijk goede betekenen, blijkt uit de betekenis van de ontsteking en van de toorn, namelijk de staten die tegenwerken, waarover hierna.

Wanneer deze staten van dien aard worden dat zij niet langer tegenwerken, maar zich beginnen te verbinden, wordt gezegd, dat de ontsteking wijkt en dat de toorn wijkt.

Dit is de reden dat de woorden ‘totdat de ontsteking van uw broeder wijke’ betekenen, totdat de staat keert en dat de woorden ‘totdat de toorn van uw broeder wijke’ het achtereenvolgende van de staat bij het natuurlijk goede betekenen.

Dat de ontsteking één ding insluit en de toorn iets anders, kan hieruit blijken dat het soortgelijke woorden zijn, zodat het anders een zinledige herhaling zou zijn, namelijk ‘totdat de ontsteking van uw broeder wijke’ en ‘totdat de toorn van uw broeder wijke’.

Wat dit insluit, blijkt duidelijk uit de algemene verklaring, en ook uit het gebruik maken van ‘ontsteking’ en van ‘toorn’; want de ontsteking heeft betrekking op het ware, hier op het ware van het goede, dat door Ezau wordt uitgebeeld, maar de toorn heeft betrekking op dat goede zelf.

De ontsteking en de toorn worden herhaaldelijk in het Woord genoemd, maar in de innerlijke zin betekenen zij niet ‘ontsteking en toorn’, maar dat wat tegenwerkt en wel uit hoofde hiervan, dat al wat de een of andere aandoening tegenwerkt, ontsteking of toorn teweegbrengt, zodat zij in de innerlijke zin alleen tegenwerkingen zijn; maar datgene wat het ware tegenwerkt, wordt ontsteking genoemd en dat wat het goede tegenwerkt toorn; in de tegenovergestelde zin echter is de ontsteking dat wat het valse of de aandoening ervan tegenwerkt, dat wil zeggen, de beginselen van het valse en de toorn dat wat het boze of de begeerte ervan, dat wil zeggen de eigen- en wereldliefde, tegenwerkt en in die zin is de ontsteking de eigenlijke ontsteking en de toorn de eigenlijke toorn.

Wanneer zij echter betrekking hebben op het goede en ware, wil de ontsteking en de toorn zeggen, de ijver, en wel omdat die in de uiterlijke vorm aan de ontsteking en de toorn gelijk verschijnt en in de zin van de letter ook zo wordt genoemd.

Dat de ontsteking en de toorn in de innerlijke zin louter tegenwerkingen zijn, kan uit de volgende plaatsen in het Woord blijken; bij Jesaja: *‘De hitte van Jehovah tegen alle natiën en de ontsteking tegen al hun heir’*, (Jesaja 34:2); de hitte van Jehovah tegen alle natiën staat voor de afkeer tegen het boze – dat de natiën de boosheden zijn, zie de nrs. 1259, 1260, 1849, 1868, 2588 aan het einde; de ontsteking tegen al hun heir staat voor de afkeer tegen de daaruit voortvloeiende valsheden – dat de sterren, die ‘het heir der hemelen worden genoemd, de erkenningen zijn, dus de waarheden en in de tegenovergestelde zin de valsheden – zie de nrs. 1128, 1808, 2120, 2495, 2849.

Bij dezelfde: *‘Wie heeft Jakob tot een plundering overgegeven en Israël aan de rovers; is het niet Jehovah, Hij, tegen wie wij gezondigd hebben; en Hij heeft over hen uitgestort de ontsteking van Zijn toorn’*, (Jesaja 42:24,25); de ontsteking van de toorn staat voor de afschuw van het valse van het boze; Jakob voor hen die in het boze en Israël voor hen die in het valse zijn.

Bij dezelfde: *‘Ik heb de pers alleen getreden en van de volken was geen man met Mij en ik heb hen getreden in Mijn toorn en heb hen vernietigd in Mijn ontsteking; en Ik heb de volken vertreden in Mijn toorn en Ik heb hen dronken gemaakt in Mijn ontsteking’*, (Jesaja 63:3,6); daar wordt over de Heer gehandeld en over Zijn overwinningen in verzoeking; treden en vertreden in toorn staat voor de overwinningen op de boosheden; vernietigen en dronken maken in ontsteking voor de overwinningen op de valsheden; vertreden heeft in het Woord betrekking op het boze en dronken maken op het valse.

Bij Jeremia: *‘Zo zegt de Heer Jehovih: Ziet, Mijn toorn en Mijn ontsteking is uitgestort over deze plaats, over de mens en over het beest en over de boom des velds en over de vrucht des aardbodems en zal branden en niet uitgeblust worden’*, (Jeremia 7:20); de toorn en de ontsteking worden beide genoemd, want er wordt zowel over het boze als over het valse gehandeld.

Waar bij de profeten sprake is van het boze, is ook sprake van het valse, zoals er ook sprake is van het ware als er sprake is van het goede en wel vanwege het hemels huwelijk, dat het huwelijks is van het goede en het ware in elke bijzonderheid van het Woord, nrs. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712; daarom wordt ook zowel de toorn als de ontsteking vermeld, anders zou één enkele uitdrukking voldoende zijn geweest.

Bij dezelfde: *‘Ik Zelf zal tegen ulieden strijden met een uitgestrekte hand en met een sterke arm en in toorn en in ontsteking en in grote hitte; en Ik zal de inwoners van deze stad slaan, zowel mens als beest’*, (Jeremia 21:5,6); eveneens heeft hier de toorn betrekking op de straf van het boze en de ontsteking op de straf van het valse en de hitte op beide.

Aangezien de toorn en de ontsteking tegenwerkingen zijn, zijn zij ook de straf, want de zaken die tegenwerken, komen in botsing en dan worden het boze en valse gestraft; want in het boze is tegenwerking tegen het goede en in het valse is tegenwerking tegen het ware, en aangezien er tegenwerking is, is er ook botsing; dat daaruit de straf voortkomt, zie de nrs. 696, 967.

Bij Ezechiël: *‘En Mijn toorn zal volbracht worden en Ik zal Mijn ontsteking op hen doen rusten en Ik zal Mij troosten; en zij zullen weten, dat Ik, Jehovah, gesproken heb en in Mijn ijver, als Ik Mijn ontsteking tegen hen volbracht zal hebben, wanneer Ik over u gericht zal oefenen, in toorn en in ontsteking en in kastijdingen der ontsteking’*, (Ezechiël 5:13,15); ook daar staat de toorn voor de straf van het boze en de ontsteking voor de straf van het valse, vanwege de tegenwerking en de daaruit voortvloeiende aanval.

Bij Mozes: *‘Het zal Jehovah niet behagen hem te vergeven, want dan zal de toorn van Jehovah roken en Zijn ijver over dezelve man; en Jehovah zal hem ten kwade afscheiden van al de stammen Israëls; zwavel en zout, verbranding zijn ganse aarde, zij zal niet bezaaid zijn en geen spruit voortbrengen, noch zal enig kruid daarin opkomen; gelijk de omkering van Sodom en Gomorra, Adma en Zeboim, die Jehovah heeft omgekeerd in Zijn toorn en in Zijn ontsteking; en alle natiën zullen zeggen: Waarom heeft Jehovah aan dit land alzo gedaan; wat is de ontsteking van deze grote toorn’*, (Deuteronomium 29:19,20,22-24).

Aangezien Sodom het boze is en Gomorra het daaruit voortvloeiende valse, nrs. 2220, 2246, 2322 en deze natie, waarover Mozes hier spreekt, daarmee wordt vergeleken ten aanzien van het boze en valse, wordt ‘toorn’ gezegd met betrekking tot het boze en ‘ontsteking’ met betrekking tot het valse en ‘ontsteking des toorns’ met betrekking tot beide.

Dat dergelijke dingen aan Jehovah of de Heer worden toegeschreven, is volgens de schijn, omdat het de mens zo toeschijnt, wanneer hij zich in het boze stort en het boze hem straft, zie de nrs. 245, 592, 696, 1093, 1683, 1874, 2395, 2447, 3235, 3605.

3615. Dat de woorden ‘en hij vergeten hebbe, hetgeen gij hem gedaan hebt’ de uit het uitstel voortkomende gewoonte betekenen, blijkt uit de betekenis hier van vergeten, namelijk de opheffing van de tegenwerking en daar deze plaatsvindt door het uitstel en de daaruit voortvloeiende gewoonte, wordt dit aangeduid door de woorden ‘en hij vergeten hebbe, hetgeen gij hem gedaan hebt’.

3616. Dat de woorden ‘en ik zal zenden en u van daar nemen’ het einde dan betekenen, blijkt uit wat voorafgaat en volgt: want het einde, wat hier wordt aangeduid door ‘zenden en u van daar nemen’, is daar, wanneer het ware met het goede samenstemt en dus zo het ondergeschikte ware het goede dient.

Dit einde na afloop van het verblijf van Jakob bij Laban wordt uitgebeeld door Ezau ‘toen hij Jakob tegemoet liep en hem omhelsde en hem aan de hals viel en hem kuste en zij weenden’, (Genesis 33:4); want wanneer het einde of de verbinding daar is, vloeit het goede van het redelijke rechtstreeks in het goede van het natuurlijke en door dit goede in het ware ervan en ook rechtstreeks door het ware van het redelijke in het redelijke van het natuurlijke en door dit in het goede daar, nr. 3573.

Hieruit blijkt duidelijk, waarom door Rebekka – door wie het ware van het natuurlijke wordt uitgebeeld – wordt gezegd, ‘ik zal zenden en u van daar nemen’.

3617. Dat de woorden ‘waarom zou ik ook van u beiden beroofd worden op een dag’ betekenen, dat er anders geen verbinding zou zijn, blijkt hieruit, dat wanneer die dingen niet zouden gebeuren, die in wat volgt in de innerlijke zin worden uitgebeeld door Jakob bij Laban, het ware niet verbonden zou kunnen worden met het goede, dus het goede niet met het ware verenigd in het natuurlijke en dus het redelijke beroofd zou worden van beide; want zonder de verbinding van het ware met het goede en de vereniging van het goede met het ware in het natuurlijke, is er niet enige wederverwekking, waarover in dit hoofdstuk in de betreffende zin gehandeld wordt; dit is ook het besluit van het voorafgaande.

3618. vers 46. *En Rebekka zei tot Izaäk: Ik walg van mijn leven, vanwege de dochteren Cheths; indien Jakob een vrouw neemt van de dochteren Cheths, gelijk deze zijn, van de dochteren des lands, waartoe zijn mij de levens.*

Rebekka zei tot Izaäk, betekent de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijk Ware; ik walg van mijn leven vanwege de dochteren Cheths, betekent de toevoeging van het natuurlijk ware uit een andere bron; indien Jakob een vrouw neemt van de dochteren Cheths, betekent, dat het natuurlijk ware daarmee niet aangesloten zou worden; gelijk deze zijn, van de dochteren des lands, betekent, omdat zij niet uit deze aardbodem voortkwamen; waartoe zijn mij de levens, betekent, dat er dus zo geen verbinding zou zijn.

3619. Dat de woorden ‘Rebekka zei tot Izaäk’ de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijk Ware betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk innerlijk gewaarworden; uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Ware van het

Goddelijk Redelijke van de Heer; en uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Goede daarin, waarover eerder.

En aangezien het Goddelijk Goede het Zijn zelf is en het Goddelijk Ware het daaruit voortvloeiende leven, waardoor de Heer voornamelijk krachtens het Goddelijk Goede de Heer is – daarom wordt er gezegd: de innerlijke gewaarwording van de Heer uit het Goddelijk Ware.

De innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk Ware van het Redelijke komt uit het verstandsdeel, terwijl de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk Goede uit het wilsdeel komt; maar de innerlijke gewaarwording uit het verstandsdeel behoort niet tot het verstandsdeel, maar tot het invloeiende wilsdeel; want het verstandsdeel is niets anders dan het wilsdeel in een vorm.

Van dien aard is het verstandsdeel, wanneer het verbonden is met het wilsdeel; maar alvorens het zo verbonden is, schijnt het verstandsdeel op zichzelf te zijn en het wilsdeel op zichzelf, hoewel dit niets anders is dan dat het uiterlijke zichzelf scheidt van het innerlijke; want wanneer het verstandsdeel van binnen iets gewild heeft en denkt, is er een uit het wilsdeel voortkomend einddoel, dat zijn leven bewerkt en daar zo het denken leidt.

Dat het verstandsdeel door het einddoel het leven heeft, komt omdat het einddoel bij de mens zijn leven is, zie de nrs. 1909, 3570.

Hieruit kan enigszins blijken, wat in de uitbeeldende zin iemands innerlijke gewaarwording door het ware is en wat in de hoogste zin de innerlijke gewaarwording uit het Goddelijk Ware van de Heer is.

3620. Dat de woorden ‘ik walg van mijn leven vanwege de dochteren Cheths’ de toevoeging betekenen van het natuurlijk ware uit een andere bron, blijkt uit de betekenis van ‘walgen van het leven’ namelijk geen toevoeging, namelijk van het natuurlijk ware aan het ware van het redelijke, want wanneer er geen toevoeging is, schijnt het aan het redelijke toe, alsof zijn leven er niet was, zoals blijken kan uit wat is gezegd in nr. 3493; en uit de betekenis van ‘de dochteren Cheths’, te weten de aandoeningen van het ware uit het niet echte; hier de aandoeningen van het natuurlijk ware, want er wordt over Jakob gesproken en dat door hem het natuurlijk ware wordt uitgebeeld, werd eerder aangetoond; dat de dochteren de aandoeningen zijn, zie nr. 2362; en dat Cheth of de Chittiet het ware uit het niet echte is, nr. 3470; hieruit blijkt duidelijk, dat door de woorden ‘ik walg van mijn leven vanwege de dochteren Cheths’ wordt aangeduid, dat er geen toevoeging van het natuurlijke is door het ware, dat niet uit het echte voortkomt, dus dat de toevoeging van het natuurlijk ware ergens anders vandaan moet komen.

Over de toevoeging van het natuurlijk ware wordt gehandeld in wat hierna volgt, waar sprake is van het verblijf van Jakob bij Laban, namelijk dat daaraan waarheden van gemeenschappelijke stam werden toegevoegd; en door de waarheden, die de dochteren Cheths uitbeelden, kon – omdat zij niet van deze stam waren – de toevoeging niet plaatsvinden, omdat zij uiteenlopend en strijdig waren; want door de zonen Cheths wordt de geestelijke Kerk bij de heidenen uitgebeeld, nrs. 2913, 2986 en omdat in deze Kerk het Woord niet is, zijn de waarheden daar niet vanuit die oorsprong.

3621. Dat de woorden ‘indien Jakob een vrouw neemt van de dochteren Cheths’ betekenen, dat het natuurlijk ware daarbij niet zou worden aangesloten, blijkt uit de betekenis van ‘een vrouw nemen’ namelijk aangesloten worden; en uit de betekenis van de dochteren Cheths, namelijk de aandoeningen van het ware uit het niet echte, nr. 3620, of wat hetzelfde is, het ware; want het ware zonder aandoening wordt niet verbonden, nrs. 3066, 3336; hoe het hiermee gesteld is, blijkt uit wat zo-even is gezegd over de dochteren Cheths.

3622. Dat de woorden ‘gelijk deze zijn, van de dochteren des lands’ betekenen, omdat zij niet uit deze aardbodem voortkwamen, dat wil zeggen, door de waarheden van de echte Kerk, blijkt uit de betekenis van de dochteren, namelijk de Kerken; want de dochteren betekenen de aandoeningen van het goede en het ware, nr. 2362; en het land betekent het gebied waar de Kerk is, dus de Kerk, zie de nrs. 662, 1066, 1067, 1262, 1733, 1850, 2117, 2118 aan het einde, 2928, 3355; dus zijn ‘de dochteren des lands’ de goedheden en waarheden van de Kerk.

3623. Dat de woorden ‘waartoe zijn mij de levens’ betekenen, dat er dus zo geen verbinding zou zijn, blijkt uit de betekenis van ‘levens’, namelijk de verbinding door middel van waarheden en goedheden; want wanneer niet enig ware uit gemeenschappelijke stam of echte bron aan het natuurlijk ware zou kunnen worden toegevoegd, dan zou er ook geen toevoeging van het natuurlijke aan het ware van het redelijke zijn, dus het zou het redelijke toeschijnen, alsof zijn leven er geen was, nrs. 3493, 3620.

Vandaar wordt hier door de woorden ‘waartoe zijn mij de levens’ aangeduid, dat er dus zo geen verbinding zou zijn.

Dat hier en elders ‘levens’ in het meervoud wordt gezegd, komt omdat er in de mens twee vermogens van leven zijn, waarvan het ene het verstand wordt genoemd en tot het ware behoort en het andere de wil en tot het goede behoort.

Deze twee levens of vermogens van leven maken één uit, wanneer het verstand tot de wil behoort, of wat hetzelfde is, het ware tot het goede.

Dit is de reden, waarom in de Hebreeuwse taal hier en daar ‘leven’ en hier en daar ‘levens’ wordt gezegd.

Dat er ‘levens’ wordt gezegd, komt in de volgende plaatsen uit: *‘Jehovah God had de mens geformeerd, stof uit de aardbodem en in zijn neusgaten geblazen de adem der levens en de mens werd tot een levende ziel’*, (Genesis 2:7).

‘Jehovah had doen spruiten uit de aardbodem, alle boom, begeerlijk voor het gezicht en goed tot spijs; en de boom der levens in het midden van de hof’, (Genesis 2:9).

‘Zie, Ik breng een vloed der wateren over de aarde, om alle vlees, waarin een geest der levens is, te verderven’, (Genesis 6:17).

‘Zij kwamen in tot Noach in de ark, twee, twee, van alle vlees, waarin een geest der levens was’, (Genesis 7:15; nr. 780).

‘Al wat een adem des geestes der levens in zijn neusgaten had, is gestorven’, (Genesis 7:22).

Bij David: *‘Ik geloof te zien het goede van Jehovah in het land der levens’*, (Psalm 27:13).

Bij dezelfde: *‘Wie is de man, die levens begeert, die dagen liefheeft, om het goede te zien’*, (Psalm 34:13).

Bij dezelfde: *‘Met U, Jehovah, is de fontein der levens; in Uw licht zien wij het licht’*, (Psalm 36:10).

Bij Maleachi: *‘Mijn verbond was met Levi der levens en des vredes’*, (Maleachi 2:5).

Bij Jeremia: *‘Zo zei Jehovah: Zie, Ik stel voor ulieden de weg der levens en de weg des doods’*, (Jeremia 21:8).

Bij Mozes: *‘Om Jehovah uw God lief te hebben, om Zijn stem te gehoorzamen en om Hem aan te hangen; want Hij is uw levens en de lengte uwer dagen, om te wonen op de aarde’*, (Deuteronomium 30:20).

Bij dezelfde: *‘Het is geen vergeefs woord voor ulieden, want het is uw levens; en door ditzelve woord zult gij de dagen verlengen op de aarde’*, (Deuteronomium 32:47) en elders. Er wordt ‘levens’ in het meervoud gezegd, omdat zij, zoals gezegd, twee zijn, maar toch één, zoals ook ‘hemelen’ in de Hebreeuwse taal, die er verscheidene zijn en toch één; evenzo ‘wateren’, die boven en beneden zijn, (Genesis 1:7-9) en die geestelijke dingen zijn, die tot het redelijke en het natuurlijke behoren en die eveneens één moeten zijn door verbinding. Wat de ‘levens’ betreft, zij betekenen in het meervoud zowel dat wat van de wil als dat wat van het verstand is, dus wat tot het goede en wat tot het ware behoort.

Want het leven van de mens is niets anders dan het goede en het ware, waarin het leven is door de Heer, want de mens zonder het goede en het ware en het leven daarin, is geen mens; want de mens zonder deze zou niets kunnen willen noch denken; al zijn willen komt uit het goede of uit het niet goede voort en zijn denken uit het ware of het niet ware; vandaar heeft de mens levens, die één enkel leven zijn, wanneer zijn denken uit zijn willen voortkomt, dat wil zeggen, wanneer het ware, dat van het geloof is, voortkomt uit het goede dat van de liefde is.

Over de overeenstemming van alle, zowel inwendige als uitwendige organen en leden van de mens, met de Grootste Mens, die de hemel is.

3624. Het is nu veroorloofd, wonderbaarlijke dingen mee te delen en te beschrijven, die – voor zover ik weet – tot dusver nog niemand bekend waren en zelfs niet in enig gemoed opkwamen, namelijk dat de gezamenlijke hemel zodanig is gevormd, dat hij overeenstemt met de Heer, met Zijn Goddelijk Menselijke; en dat de mens zodanig is gevormd, dat hij naar alle dingen en elk ding bij hem overeenstemt met de hemel en door de hemel met de Heer; dit is het grote mysterie dat nu onthuld moet worden en waarover gehandeld zal worden hier en aan het einde van de volgende hoofdstukken.

3625. Dit is de reden waarom soms in het voorafgaande, wanneer van de hemel en van de gezelschappen van engelen sprake was, werd gezegd, dat zij behoren tot de ene of de andere streek van het lichaam, zoals tot die van het hoofd of van de borst of van de buik of van enig lid of orgaan daarin en dit vanwege de genoemde overeenstemming.

3626. Dat er een dergelijke overeenstemming bestaat is in het andere leven zeer wel bekend, niet alleen aan de engelen maar ook aan de geesten en ook de boze geesten. De engelen weten daardoor de diepste verborgenheden die in de mens zijn en de diepste verborgenheden die in de wereld en in de gehele natuur ervan zijn, wat mij vaak kon blijken, ook hieruit, dat wanneer ik over enig deel van de mens sprak, zij niet alleen de gehele bouw van dat deel wisten, de werking ervan en het nut, maar nog ontelbare andere dingen, meer dan een mens ooit in staat is na te vorsen, ja zelfs te verstaan, en wel in hun orde en in hun verband en dit vanwege een inzicht in de hemelse orde, die zij volgden en waarmee de orde van dit deel overeenstemde. Daardoor weten zij, omdat zij in die beginselen zijn, de dingen die daaruit voortkomen.

3627. Het is een algemene regel, dat niets kan bestaan en blijven bestaan uit zichzelf, maar uit iets anders, dat wil zeggen, door middel van iets anders; en dat niets in een vorm gehouden kan worden tenzij vanuit iets anders, dat wil zeggen, door middel van iets anders, zoals blijkt uit alle dingen en elk ding in de natuur. Dat het menselijk lichaam aan de buitenzijde in zijn vorm wordt gehouden door de atmosferen, is bekend; en wanneer het niet ook aan de binnenzijde in zijn vorm wordt gehouden door een werkende of levende kracht, zou het terstond uiteenvallen; al wat niet verbonden is door datgene wat daaraan voorafgaat en door middel van de voorafgaande dingen door het Eerste, gaat ogenblikkelijk verloren. Dat de Grootste Mens of het voortvloeiende daaruit, dit eerder is, door middel waarvan de mens ten aanzien van al zijn en elk van zijn dingen verbonden is met het Eerste, dat wil zeggen met de Heer, zal in wat volgt duidelijk blijken.

3628. Ik ben hierover door veelvuldige ondervinding onderricht en wel, dat niet alleen de dingen die tot het menselijk gemoed behoren, namelijk tot zijn gedachte en aandoening, met de geestelijke en hemelse dingen, die door de Heer tot de hemel behoren, overeenstemmen, maar ook in het algemeen de gehele mens en in het bijzonder alles wat in de mens is en wel dermate dat er niet het kleinste deeltje van een deel is, dat niet overeenstemt en verder dat de mens daardoor bestaat en voortdurend blijft bestaan; en ook, dat wanneer er niet een dergelijke overeenstemming was van de mens met de hemel en door de hemel met de Heer, dus met hetgeen daaraan voorafgaat en door de eerdere dingen met het Eerste, de mens zelfs geen ogenblik zou blijven bestaan, maar tot niets zou vervloeien.

Er zijn altijd twee krachten, die als eerder gezegd, elk ding in zijn verband en in zijn vorm houden, namelijk een kracht die van buiten werkt en een kracht die van binnen werkt en in het midden daarvan is datgene dat in verband en vorm wordt gehouden; dus is het ook zo gesteld met de mens ten aanzien van elk van zijn delen, zelfs het allerkleinste.

Dat het de atmosferen zijn, die van buiten het gehele lichaam in verband houden door een voortdurende druk of aanleuning en de daaruit voortvloeiende kracht, is bekend; en eveneens de luchtatmosfeer door de invloed ervan in de longen en evenzo het eigen orgaan ervan dat het oor is, met de vormen die daar binnenin zijn en zijn samengesteld voor de veranderingen van de lucht en dat de etheratmosfeer eveneens de inwendige aaneenschakelingen samenhoudt, want deze vloeit onbelemmerd door alle poriën heen en houdt de inwendige ingewanden van het gehele lichaam onafscheidelijk in hun vormen door bijna dezelfde druk of aanleunende zwaarte en de daaruit voortvloeiende werkende kracht; en dat dezelfde atmosfeer haar orgaan, dat het oog is, in stand houdt met zijn vormen daarbinnen opgebouwd voor de veranderingen van de ether.

Wanneer met deze dingen geen innerlijke krachten overeenstemden, die tegen deze uitwendige krachten inwerkten en dus zo de tussenvormen in verband en evenwicht hielden, zouden zij zelfs niet één ogenblik bestaan.

Hieruit blijkt duidelijk, dat er noodzakelijkerwijze twee krachten moeten zijn, opdat iets bestaat en blijft bestaan.

De krachten die van binnenuit invloeien en werken komen uit de hemel en door de hemel van de Heer en hebben het leven in zichzelf.

Dit blijkt heel duidelijk uit het orgaan van het gehoor: wanneer er geen innerlijke vormgevingen waren die tot het leven behoren, waarmee de uitwendige vormgevingen die tot de lucht behoren, overeenstemden, zou er geen gehoor zijn; dit geldt evenzeer voor het orgaan van het gezicht: wanneer er geen innerlijk licht was, dat tot het leven behoort, waarmee het uitwendig licht, dat tot de zon behoort, overeenstemde, zou het gezicht nooit bestaan.

Zo is het ook gesteld met de overige organen en leden in het menselijk lichaam; er zijn van buiten werkende krachten, die natuurlijk zijn en niet levend in zichzelf en er zijn van binnen werkende krachten, levend in zichzelf, die alle dingen in zich hebben en maken dat ze leven en wel overeenkomstig de vorm, zoals die tot het nut ervan is gegeven.

3629. Dat het hiermee als volgt gesteld is, kunnen weinigen geloven, omdat men niet weet wat het geestelijke en wat het natuurlijke is en nog minder hoe zij onderling onderscheiden zijn; verder wat overeenstemming is en wat invloeiing; en dat het geestelijke, wanneer het in de organische vormen van het lichaam vloeit, de levende werkingen teweegbrengt zoals deze zich vertonen; en dat zonder een dergelijk invloeiing en zonder een dergelijke overeenstemming zelfs niet het allerkleinste deeltje van het lichaam leven zou kunnen hebben en bewogen worden.

Hoe het met deze dingen is gesteld, daarover ben ik door levende ondervinding ingelicht; niet alleen, dat de hemel in het algemeen invloeit, maar ook de gezelschappen in het bijzonder en verder welke gezelschappen het zijn en van welke aard zij zijn, die in de diverse organen van

het lichaam invloeden en in de diverse delen daarvan; verder, dat het niet een enkel gezelschap is, dat in elk orgaan of deel ervan invloeit, maar zeer vele; en dat er in elk gezelschap ook zeer velen zijn.

Want hoe meer er zijn, des te beter en te sterker is de overeenstemming, aangezien de volmaaktheid en de sterkte afhangen van de eensgezinde menigte van velen, die als één werken in een hemelse vorm; hieruit spruit in elke bijzonderheid een streven voort, dat des te volmaakter en sterker is naarmate het aantal groter is.

3630. Hieruit kan blijken, dat alle ingewanden en leden of alle bewegings- en gevoelsorganen een voor een overeenstemmen met gezelschappen in de hemel, dus als het ware met evenzoveel onderscheiden hemelen en dat uit deze, dat wil zeggen door middel van deze, de hemelse een geestelijke dingen bij de mens invloeden en wel in geschikte en overeenkomende vormen en op deze wijze de werkingen teweegbrengen die zich aan de mens vertonen; maar deze werkingen vertonen zich niet anders dan natuurlijk aan de mens, dus onder een geheel andere vorm en onder een geheel andere gedaante, zodat zij niet erkend kunnen worden als van die oorsprong te zijn.

3631. Eens werd het mij op volkomen levende wijze aangetoond, welke en hoedanige gezelschappen het waren en hoe zij invloeden en handelen, die de streek van het aangezicht uitmaken en invloeden in de spieren van voorhoofd, wangen, kin en nek en hoe deze gezelschappen onderling in verbinding staan.

Ten einde dit op levende wijze voor te stellen, werd het hun vergund, op verschillende manieren door middel van invloeiing een aangezicht uit te beelden; eveneens werd getoond, welke en hoedanige gezelschappen invloeden in de lippen, in de tong, in de ogen en in de oren; en het werd ook gegeven met hen te spreken en dus zo volledig onderricht te worden. Hieruit kon ook blijken, dat allen die in de hemel komen, organen of ledematen van de Grootste Mens zijn; en ook, dat de hemel nooit gesloten wordt, maar dat hoe groter het aantal is, des te sterker het streven is, des te sterker de kracht en des te sterker de werking en verder dat de hemel van de Heer onmetelijk is en wel zo onmetelijk dat het alle geloof te boven gaat; de inwoners van dit aardrijk zijn naar verhouding uiterst gering in aantal en bijna zoals een meer in verhouding tot een oceaan.

3632. De Goddelijke orde en vandaar de hemelse orde vinden haar uiteinde niet dan bij de mens in zijn lichamelijke dingen, namelijk in zijn gebaren, in zijn handelingen, gelaatstrekken, spraak, uiterlijke gevoelens en in de verlustigingen daarvan; dit zijn de uitersten van de orde en de uitersten van de invloeiing die dan hun einde vinden. Maar de innerlijker dingen die invloeden, zijn niet van dien aard zoals die in de uiterlijke dingen verschijnen, maar zijn van een geheel ander gelaat, van een geheel andere uitdrukking, van een geheel ander gevoel en van een geheel andere lust. De overeenstemmingen leren van welke aard zij zijn en ook de uitbeeldingen waarover gehandeld is.

Dat zij anders zijn, kan blijken uit de handelingen die aan de wil ontspruiten en uit de spraak die aan de gedachte ontvloeit; de handelingen van het lichaam zijn niet zodanig in de wil en de uitdrukkingen van de spraak zijn evenmin zodanig in de gedachte.

Hieruit kan ook duidelijk blijken, dat de natuurlijke handelingen aan de geestelijke dingen ontvloeien, want de dingen die tot de wil en tot de gedachte behoren, zijn geestelijk; en dat deze geestelijke dingen op overeenstemmende, maar toch op andere wijze, worden afgebeeld in die natuurlijke handelingen.

3633. Alle geesten en engelen verschijnen aan zichzelf als mensen, met zo'n gelaat en met zo'n lichaam, met organen en leden en wel omdat hun binnenste naar een dergelijke vorm

streeft; zoals het eerste beginsel van de mens, dat uit de ziel van de ouder voortkomt, streeft naar de vorming van de gehele mens in het eitje en in de baarmoeder, hoewel dit eerste beginsel niet in de vorm van het lichaam is, maar in een andere allervolmaaktste vorm, die alleen aan de Heer bekend is; en omdat het binnenste eveneens bij eenieder streeft en dringt naar een dergelijke vorm, verschijnen allen daar als mensen.

Bovendien is de gezamenlijke hemel van dien aard, dat eenieder als het ware het middelpunt van allen is, want hij is een middelpunt van invloeiingen door de hemelse vorm, die van allen uitgaat; vandaar ontspringt een beeld van de hemel in eenieder en maakt hem aan zichzelf gelijk, dus een mens; want zoals het algemene is, is het deel van het algemene, want de delen moeten gelijk zijn aan hun algemeenheid, opdat zij tot dit algemene behoren.

3634. Een mens die in de overeenstemming is, dat wil zeggen die in de liefde tot de Heer en in de naastenliefde jegens de naaste is en vandaar in het geloof, is met zijn geest in de hemel en met zijn lichaam in de wereld; en omdat hij op die wijze één uitmaakt met de engelen, is hij ook een beeld van de hemel; en aangezien de invloeiing van allen of van het algemene in elk afzonderlijk iets, of in de delen is, zoals werd gezegd, is hij ook een hemel in het klein onder een menselijke vorm; want de mens ontleent het aan het goede en ware, dat hij een mens is en onderscheiden van de redeloze dieren.

3635. Er zijn in het menselijk lichaam twee dingen die de bronnen zijn van al zijn beweging, ook van alle uiterlijke of zuiver lichamelijke handeling en gewaarwording, namelijk het hart en de longen.

Deze twee stemmen zodanig met de Grootste Mens of de hemel van de Heer overeen, dat de hemelse engelen daarin een rijk uitmaken en de geestelijke engelen een ander rijk, want het rijk van de Heer is hemels en geestelijk.

Het hemelse rijk bestaat uit hen die in de liefde tot de Heer zijn; het geestelijk rijk bestaat uit hen die in de naastenliefde jegens de naaste zijn, nrs. 2088, 2669, 2715, 2718, 3235, 3246.

Het hart en zijn rijk stemt in de mens overeen met de hemelse dingen, de long en haar rijk stemt overeen met de geestelijke dingen; deze dingen vloeien ook in de dingen die tot het hart en tot de longen behoren, zodat deze ook bestaan en blijven bestaan door de daaruit voortdurende invloeiing.

Maar over deze overeenstemming moet, door de Goddelijke Barmhartigheid van de Heer, in het bijzonder worden gehandeld.

3636. Het meest universele is dit: dat de Heer de Zon van de hemel is en dat daaruit al het licht in het andere leven komt en dat aan de engelen en geesten, of aan hen die in het andere leven zijn, hoegenaamd niets uit het licht van de wereld verschijnt; en ook dat het licht van de wereld dat uit de zon voortkomt, voor de engelen niets anders dan dikke duisternis is.

Uit de Zon van de hemel of door de Heer komt niet alleen het licht, maar ook de warmte, maar het is geestelijk licht en geestelijke warmte.

Het licht verschijnt voor hun ogen als licht, maar het draagt in zich, inzicht en wijsheid, want het komt daaruit voort; en de warmte wordt door hun zintuigen als warmte waargenomen, maar er is liefde in, want zij komt daaruit voort.

Daarom wordt de liefde ook geestelijke warmte genoemd en maakt ook de warmte van het leven van de mens uit.

Van deze universele overeenstemming worden de overige afgeleid; want alle dingen in het algemeen en in het bijzonder hebben betrekking op het goede dat van de liefde is en op het ware dat tot het inzicht behoort.

3637. Met betrekking tot de mens is de Grootste Mens de gezamenlijke hemel van de Heer, maar in de hoogste zin is de Grootste Mens de Heer alleen, want uit Hem komt de hemel voort en met Hem stemmen alle dingen overeen die daar zijn.

Aangezien het menselijk geslacht door een leven van het boze en de daaruit voortvloeiende overredingen van het valse geheel en al ontaard was geworden en aangezien toen de lagere dingen bij de mens begonnen te heersen over zijn hogere dingen, of de natuurlijke dingen over de geestelijke dingen, zodat Jehovah of de Heer niet langer door de Grootste Mens, dat wil zeggen, door de hemel, kon invloeden en die dingen in orde brengen, volgde daaruit de noodzakelijkheid van de Komst van de Heer in de wereld, om op deze wijze het menselijke aan te trekken en dit Goddelijk te maken en door middel daarvan de orde te herstellen, opdat de gezamenlijke hemel op Hem betrekking zou hebben als op de Enige Mens en met Hem alleen zou overeenstemmen; waarbij diegenen die zich in het boze en vandaar in het valse bevonden, onder de voeten, dus buiten de Grootste Mens, geworpen waren.

Vandaar wordt van hen die in de hemelen zijn gezegd, dat zij in de Heer zijn, ja zelfs in Zijn Lichaam; want de Heer is het al van de hemel, in Wie allen en eenieder daar hun gebieden en ambten worden toegewezen.

3638. Dit is de reden, waarom in het andere leven alle gezelschappen, hoe velen het er ook zijn, hun vaste ligging ten opzichte van de Heer innemen, die als Zon aan de gezamenlijke hemel verschijnt; en wat wonderbaarlijk is en nauwelijks door iemand geloofd zal kunnen worden, omdat het niet te begrijpen valt, is dit, dat de gezelschappen daar dezelfde ligging innemen ten opzichte van eenieder daar, waar hij ook zijn mag en waarheen hij zich ook mag wenden en keren, zodat de gezelschappen, die aan de rechterzijde verschijnen, voortdurende aan zijn rechterhand zijn en die welke aan de linkerzijde verschijnen, voortdurend aan de linkerhand zijn.

Ook dit is mij zeer dikwijls te gewaarworden gegeven door het wenden van het lichaam. Hieruit blijkt, dat de vorm van de hemel van dien aard is, dat hij bestendig op de Grootste Mens betrekking heeft ten opzichte van de Heer en dat alle engelen niet alleen bij de Heer, maar in de Heer zijn; of wat hetzelfde is, dat de Heer bij hen is en in hen; anders zou dit zo niet bestaan.

3639. Alle liggingen daar verhouden zich dus ten opzichte van het menselijk lichaam overeenkomstig de daarvan uitgaande richtingen, dat wil zeggen: rechts, links, vooraan, achteraan, in onverschillig welke plaatsing; maar ook overeenkomstig de vlakken, zoals ten opzichte van het vlak van het hoofd, van de delen ervan, zoals het voorhoofd, de slapen, de ogen, de oren; ten opzichte van het vlak van het lichaam, zoals van het vlak van de schouders, borst, buik, lendenen, knieën, voeten, voetzolen; en verder ook boven het hoofd en onder de voetzolen, in elke schuine richting; ook van achteren, van het achterhoofd omlaag. Uit de ligging zelf wordt onderkend, welke de gezelschappen zijn en tot welke streken van de organen en leden van de mens die behoren, en dit faalt nooit; hoewel het meer wordt onderkend aan hun genius en gemoedsaard ten aanzien van de aandoeningen.

3640. De hellen, waarvan er zeer vele zijn, hebben eveneens hun bestendige ligging, zodat men alleen al uit de ligging kan weten, welke en hoedanige hellen het zijn.

Met de ligging ervan is het evenzo gesteld; zij zijn alle onder de mens in vlakken in alle mogelijke richtingen onder de voetzolen.

Sommigen van daar verschijnen ook boven het hoofd en elders verspreid, maar dat wil niet zeggen, dat zij daar hun ligging hebben, want het is een overredende fantasie die deze ligging voortvoert en voorgeeft.

3641. Allen – zowel degenen die in de hemel zijn, als degenen die in de hel zijn – verschijnen rechtop, het hoofd omhoog en de voeten omlaag; maar toch zijn zij in zichzelf en volgens de

ziening van de engelen in een andere stand, dat wil zeggen, zij die in de hemel zijn hebben het hoofd naar de Heer gewend die daar de Zon is en dus het algemeen middelpunt, waarvan alle stand en ligging afhangen; voor de blik van de engelen hebben daarentegen de helsen het hoofd omlaag en de voeten omhoog en zijn dus in een tegenovergestelde ligging en ook in een scheve ligging; want voor de helsen is datgene beneden wat voor de hemelsen boven is en dat boven, wat voor de hemelsen beneden is.

Hieruit kan men enigszins opmaken, hoe de hemel met de hel als het ware één kan uitmaken of hoe zij tezamen één voorstellen in ligging en stand.

3642. Op zekere morgen was ik in gezelschap van engelgeesten, die, naar gewoonte, één uitmaakten in denken en spreken; dit drong ook door naar de hel toe, waarin het werd voortgezet en wel dermate, dat zij één uit schenen te maken met de helsen; maar dit bestond hierin, dat het goede en ware dat bij de engelen was, met een wonderbaarlijke omkering werd veranderd in het boze en valse bij de helsen en dit bij graden naarmate het neervloede waar de hel één uitmaakt door de overredingen van het valse en de begeerten van het boze.. Hoewel de hellen buiten de Grootste Mens zijn, worden zij niettemin op zo'n wijze als het ware tot één samengebracht en daardoor in de orde gehouden, overeenkomstig de wijze waarop hun groeperingen tezamen gevormd zijn; zo regeert dus de Heer vanuit het Goddelijke ook de hellen.

3643. Er werd opgemerkt dat degenen die zich in de hemelen bevinden, in een doorschijnende aura van licht zijn, zoals het licht van de morgen en de middag en ook dat van de nadering van de avond; en evenzo dat zij in de warmte zijn, als die van de lente en de zomer en de herfst; maar zij die zich in de hel bevinden, zijn in een dikke, nevelige en duistere atmosfeer en tevens in koude.

Het werd waargenomen, dat er tussen deze dingen in het algemeen een evenwicht heerst en verder, dat voor zoveel de engelen in de liefde, de naastenliefde en vandaar in het geloof zijn, voor evenzoveel zij in een aura van licht en in de warmte van de lente zijn en voor zoveel de helsen in haat en vandaar in het valse zijn, voor evenzoveel zij in dikke duisternis en koude.

Het licht in het andere leven draagt, zoals eerder gezegd, in zich het inzicht, de warmte de liefde, de duisternis waanzin en de koude haat.

3644. Alle mensen over het gehele aardrijk hebben, naar de ziel of wat hetzelfde is, naar de geest, die na het afsterven van van het lichaam moet leven, een ligging òf in de Grootste Mens, dat wil zeggen in de hemel, òf daarbuiten in de hel.

Dit weet de mens niet zolang hij in de wereld leeft, maar toch is hij daar en wordt van daaruit geregeerd; in de hemel zijn allen overeenkomstig het goede van de liefde en het daaruit voortvloeiende ware van het geloof; in de hel zijn allen overeenkomstig het boze van de haat en het daaruit voortvloeiende valse.

3645. Het gezamenlijke rijk van de Heer is een rijk van einddoelen en nutsbetrachtingen; het werd mij gegeven deze Goddelijke sfeer duidelijk waar te nemen, namelijk de sfeer van einddoelen en nutsbetrachtingen - en toen sommige dingen gewaar te worden, die niet zouden kunnen worden weergegeven.

Alle dingen tot in bijzonderheden ontvloeien aan deze sfeer en worden daardoor geregeerd. Voor zoveel de aandoeningen, gedachten en handelingen het einddoel in zich dragen om van harte goed te doen, is de mens, de geest en de engel in de Grootste Mens, dat wil zeggen, in de hemel; voor zoveel echter mens en geest het einddoel heeft om van harte kwaad te doen, is hij buiten de Grootste Mens, dat wil zeggen, in de hel.

3646. Het is met de redeloze dieren evenzo gesteld ten aanzien van de invloeiingen en overeenstemmingen als met de mensen, namelijk dat er bij hen een invloeiing is vanuit de geestelijke wereld en een toevloeiing vanuit de natuurlijke wereld, waardoor zij worden samengehouden en leven; maar de werking zelf vertoont zich op verschillende wijze al naar de vormen van hun zielen en vandaar hun lichamen.

Het is daarmee gesteld als met het licht van de wereld dat in de verschillende voorwerpen van de aarde in soortgelijke graad en op soortgelijke wijze invloeit, maar toch op verschillende wijze werkt in de verschillende vormen: in sommige dingen brengt het schone kleuren voort in andere dingen onschone.

Evenzo, wanneer het geestelijk licht vloeit in de ziel van de redeloze dieren, wordt het op geheel andere wijze ontvangen en vandaar drijft het hen op andere wijze aan, dan wanneer het vloeit in de zielen van de mensen; want dezen zijn in een hogere graad en in een volmaakter staat en zijn van dien aard dat zij omhoog kunnen zien, dus naar de hemel en naar de Heer en daarna kan de Heer hen aan Zichzelf toevoegen en hun het eeuwige leven geven.

Maar de zielen van de redeloze dieren zijn van dien aard dat zij niet anders dan naar omlaag kunnen zien, dus alleen naar aardse dingen en dus alleen aan die dingen kunnen worden toegevoegd, waarom zij dan ook met het lichaam vergaan.

Het zijn de einddoelen die aanwijzen van welke aard het leven is dat de mens heeft en van welke aard het leven is dat het beest heeft.

De mens kan geestelijke en hemelse doeleinden hebben en die zien, erkennen, geloven en er door worden aangedaan; maar de beesten kunnen geen andere einddoelen hebben dan natuurlijke.

Zo kan de mens dus zijn in de Goddelijke sfeer van de einddoelen en nutsbetrachtingen en de sfeer in de hemel is en die de hemel uitmaakt; maar de beesten kunnen in geen andere sfeer zijn, dan in die van de einddoelen en nutsbetrachtingen die op aarde zijn.

De einddoelen zijn niets anders dan liefden, want de dingen die men liefheeft, heeft men tot einddoel.

Dat zeer veel mensen geen onderscheid weten te maken tussen hun leven en het leven van de beesten, komt omdat zij evenzo in uiterlijke dingen zijn en alleen zorg en hart hebben voor de aardse, lichamelijke en wereldse dingen; en degenen die van dien aard zijn, geloven ook dat zij, wat het leven betreft, aan de beesten gelijk zijn en zoals deze, na de dood, zullen verdwijnen, want zij weten evenmin wat de geestelijke en hemelse dingen zijn, omdat zij er zich niet om bekommeren.

Daar komt de waanzin van deze eeuw vandaan, om zich met de redeloze dieren te vergelijken en het innerlijke onderscheid niet te zien.

Maar wie de hemelse en geestelijke dingen gelooft of het geestelijk licht laat invloeien en werken, ziet ten volle het tegenovergestelde en tevens hoezeer hij boven de redeloze dieren staat.

Maar over het leven van de redeloze dieren zal, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, afzonderlijk worden gehandeld.

3647. Hoe het met deze dingen is gesteld, werd eveneens aangetoond.

Het werd gegeven, enige geesten te zien en waar te nemen, toen zij in het andere leven kwamen en die in het leven van hun lichaam alleen hadden gelet op aardse dingen en niets anders als einddoel hadden gehad en ook niet door middel van al deze erkentissen in het goede en ware waren ingewijd; zij hadden behoord tot de zeevaarders en tot het boerenfolk. Zij verschenen, zoals ook werd waargenomen, met zo weinig leven in zich, dat ik meende dat zij niet, zoals de andere geesten, het eeuwig leven deelachtig konden worden; zij waren als machines, weinig beziel.

Maar de engelen droegen uiterste zorg voor hen en door middel van het vermogen dat zij als mensen hadden, brachten zij het leven van het goede en ware in hen, waardoor zij meer en meer werden geleid van een leven gelijk aan de dieren tot een menselijk leven.

3648. Er is ook een invloeiing uitgaande van de Heer, door middel van de hemel, in de voorwerpen van het plantenrijk, zoals in bomen van allerlei soort en in hun bevruchtingen; en in planten van allerlei soort en de vermenigvuldigingen daarvan.

Wanneer het van de Heer uitgaande geestelijke niet voortdurend van binnen in hun oorspronkelijke vormen, die in de zaden zijn, werkte, zouden zij nooit op zo'n wonderbaarlijke wijze en met zo'n wonderbaarlijke opeenvolging vegeteren en groeien; maar de vormen daarin zijn van dien aard, dat zij niets van het leven ontvangen.

Het is door deze invloeiing, dat zij een beeld van het eeuwige en oneindige in zich hebben, zoals duidelijk hieruit blijkt, dat zij in het voortdurend streven zijn, hun geslacht en hun soort voort te planten, om zo als het ware tot in eeuwigheid te leven en tevens het heelal tot volheid te brengen.

Dit streven is in elk zaad.

Maar de mens schrijft al deze dingen die zo wonderbaarlijk zijn, aan de natuur zelf toe en gelooft ook niet aan enige invloeiing vanuit de geestelijke wereld, omdat hij die wereld in zijn hart loochent, hoewel hij toch moet weten, dat niets kan bestaan tenzij door dat, waaruit het ontstond, dat wil zeggen, dat het bestaan een altijd-durend ontstaan is; of wat hetzelfde is, dat de voortbrenging een voortdurende schepping is.

Dat vandaar de gezamenlijke natuur het uitbeeldende theater van het rijk van de Heer is, zie nr. 3483.

Maar ook hierover en over de overeenstemming daarvan met de Grootste Mens, zal, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders worden gesproken.

3649. Het vervolg over de Grootste Mens en de overeenstemming daarmee, zal aan het einde van de volgende hoofdstukken worden besproken.

Einde van hoofdstuk zeventwintig.

.....
'Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.' (Mattheüs 6:33).

GENESIS

ACHTENTWINTIGSTE HOOFDSTUK

3650. Voorafgaand aan het vorige, 27ste hoofdstuk, werd verklaard wat de Heer geleerd en voorgezegd heeft over het Laatste Oordeel of over de laatste dagen van de Kerk bij, (Mattheüs 24:8-14) en zie de nrs. 3486-3489.

Nu volgt naar de orde, voorafgaand aan dit hoofdstuk, overeenkomstig het opgevatte plan, de verklaring van de inhoud van de verzen 15 tot en met 18:

'Wanneer gij derhalve zult zien de gruwel der verlating, waarvan gesproken is bij Daniël de profeet, staande in de heilige plaats, die leest, die merke daarop, dat alsdan, die in Judea zijn, in de bergen vluchten.

Die op het dak van het huis is, kome niet af, om iets uit zijn huis te nemen.

En die in het veld is, kere niet weder terug, om zijn kled weg te nemen.'

3651. Eenieder kan zien, dat deze woorden verborgenheden behelzen en dat men, wanneer deze verborgenheden niet onthuld worden, nooit kan weten, wat dat zeggen wil 'dat zij die in Judea zijn, in de bergen vluchten' en 'die op het dak van het huis is, kome niet af, om iets uit het huis weg te nemen' en 'die in het veld is, kere niet weder terug, om zijn kled weg te nemen'.

Wanneer de innerlijke zin niet leerde, wat deze woorden betekenen en behelzen, zouden de onderzoekers en uitleggers van het Woord afgeleid kunnen worden tot en vervallen in zeer buitenissige meningen; ja zelfs zouden ook zij, die in hun hart de heiligheid van het Woord loochenen, daaruit kunnen afleiden, dat dergelijke uitdrukkingen alleen maar de vlucht en ontsnapping bij de nadering van de vijand beschrijven, dus dat daarin niets van een heilige aard zou liggen, terwijl toch door deze woorden van de Heer volledig de staat van de verwoesting van de Kerk beschreven wordt ten aanzien van de goedheden van de liefde en van de waarheden van het geloof, zoals blijken kan uit de volgende verklaring van die woorden.

3652. Volgens de innerlijke zin is het met deze dingen als volgt gesteld: 'Wanneer gij derhalve zult zien de gruwel der verlating', betekent de verwoesting van de Kerk die dan plaatsvindt, wanneer de Heer niet langer wordt erkend, dus wanneer er geen liefde meer tot Hem is en geen geloof in Hem is; en verder wanneer er niet enige naastenliefde jegens de naaste meer is en wanneer er daardoor niet enig geloof van het goede en ware is.

Wanneer dit het geval is in de Kerk, of liever in het gebied waar het Woord is – namelijk in de gedachten van het hart, zij het ook niet in de leer in de leer met de mond – dan is de verlating daar en de dingen die genoemd zijn, zijn de gruwel ervan.

Vandaar wil 'wanneer gij zult zien de gruwel der verlating' zeggen: wanneer iemand zulke dingen waarneemt; wat er dan gedaan moet worden, wordt gezegd in de verzen 17-18, volgt. 'Waarvan gesproken is door Daniël de profeet', betekent in de innerlijke zin door de profeten; want wanneer er een bepaalde profeet met name in het Woord genoemd wordt, is het niet die profeet die bedoeld wordt, maar het profetische Woord zelf, aangezien namen nooit in de hemel doordringen, nrs. 1876, 1888; maar door de ene profeet wordt niet hetzelfde aangeduid als door de andere.

Wat wordt aangeduid door: Mozes, Elia en Elisa, zie men in de inleiding tot het 18de hoofdstuk en in nr. 2762.

Door Daniël wordt evenwel al het profetische ten aanzien van de Komst van de Heer aangeduid en over de staat van de Kerk; hier over haar laatste staat.

Er wordt bij de profeten veel gehandeld over de verwoesting en daarmee wordt in de zin van de letter daar de verwoesting van de Joodse en Israëlitische Kerk aangeduid, maar in de innerlijke zin de verwoesting van de Kerk in het algemeen, dus ook de verwoesting die nu nabij is.

‘Staande in de heilige plaats’ betekent de verwoesting ten aanzien van alle dingen, die tot het goede en ware behoren.

De heilige plaats is de staat van de liefde en van het geloof – dat de plaats in de innerlijke zin de staat is, zie de nrs. 2625, 2837, 3356, 3387 – het heilige van deze staat is het goede, dat van de liefde is en vandaar het ware dat van het geloof is; niets anders wordt onder het heilige in het Woord verstaan, want deze dingen gaan van de Heer uit, die het Heilige Zelf of het Heiligdom is.

‘Die leest, die merke daarop’, betekent, dat op deze dingen goed acht geslagen moet worden door degenen die in de Kerk zijn, vooral door hen die in de liefde en in het geloof zijn; over hen wordt nu gehandeld.

‘Dat alsdan, die in Judea zijn, in de bergen vluchten’, betekent dat zij die van de Kerk zijn, nergens anders mogen heen zien dan naar de Heer, dus naar de liefde tot Hem en naar de naastenliefde jegens de naaste.

Dat door Judea de Kerk wordt aangeduid, zal hierna worden aangetoond; dat door de berg de Heer zelf wordt aangeduid, maar door de bergen de liefde tot Hem en de naastenliefde jegens de naaste, zie de nrs. 795, 796, 1430, 2722.

Volgens de zin van de letter zou het willen zeggen, dat wanneer Jeruzalem, zoals het gebeurd is, door de Romeinen belegerd zou worden, men zich niet daarheen zou begeven, maar op de bergen, overeenkomstig deze woorden bij Lukas: *‘Wanneer gij zult zien, dat Jeruzalem van heirlegers omsingeld wordt, zo weet alsdan, dat de verwoesting nabij gekomen is; alsdan die in Judea zijn, dat zij vlieden op de bergen; en die in het midden van dezelve zijn, dat zij daaruit trekken; maar die in de streken zijn, dat zij in dezelve niet komen’*, (Lukas 21:20,21); maar het is daar met Jeruzalem evenzo gesteld, namelijk dat het in de zin van de letter Jeruzalem is dat bedoeld wordt, maar in de innerlijke zin de Kerk van de Heer, zie de nrs. 402, 2117; want alle dingen afzonderlijk die in het Woord over het Joodse en Israëlitische volk vermeld worden, zijn uitbeeldend voor het rijk van de Heer in de hemelen en voor het rijk van de Heer op aarde, dat wil zeggen, de Kerk, zoals vaak werd aangetoond.

Dit is de reden, waarom onder Jeruzalem in de innerlijke zin nergens Jeruzalem wordt verstaan, noch onder Judea, Judea.

Maar deze dingen waren van dien aard, dat daardoor de hemelse en geestelijke dingen van het rijk van de Heer konden worden uitgebeeld; en opdat zij ze zouden uitbeelden, vonden zij ook plaats.

Op deze wijze kon het Woord zo geschreven worden dat het binnen het bereik viel van het bevattingvermogen van de mens die het lezen zou en overeenkomstig het verstand van de engelen die bij de mens zijn.

Dit was ook de reden, waarom de Heer evenzo sprak; want wanneer Hij anders had gesproken, zou Zijn Woord geen aanpassing gevonden hebben aan het bevattingvermogen van hen die het lezen, vooral toentertijd en evenmin tegelijk aan het verstand van de engelen, zo zou het dus niet ontvangen zijn door de mens, noch verstaan zijn door de engelen.

‘Die op het dak van het huis is, kome niet af, om iets uit zijn huis weg te nemen’, betekent dat zij die in het goede van de naastenliefde zijn, zich niet van daar zouden begeven tot die dingen die tot de leerstellige dingen van het geloof behoren.

Het dak van het huis betekent in het Woord de hogere staat van de mens, dus zijn staat ten aanzien van het goede, maar de dingen die beneden zijn, betekenen de lagere staat van de mens, dus de staat ten aanzien van het ware; wat het huis is, zie de nrs. 710, 1708, 2233, 2234, 3142, 3538.

Met de staat van de mens van de Kerk is het als volgt gesteld; wanneer deze wordt wederverwekt, leert hij het ware ter wille van het goede, want hij heeft de aandoening van het ware ter wille daarvan; maar nadat hij is wederverwekt, handelt hij uit het ware en goede. Nadat hij tot deze staat is gekomen, moet hij zich niet in de vorige staat terug begeven, want wanneer hij dat deed, zou hij vanuit het ware over het goede waarin hij is, redeneren en dus zo zijn staat verdraaien; want alle redenering houdt op en moet ophouden, wanneer de mens in de staat is, het ware en goede te willen, immers, het is dan vanuit de wil en dus uit het geweten dat hij denkt en handelt, en niet, zoals eerder vanuit het verstand; wanneer hij opnieuw van dit laatste uitging, zou hij in verzoeken vallen, waarin hij zou bezwijken. Dit is het wat wordt aangeduid door de woorden *‘die op het dak van het huis is, kome niet af, om iets uit zijn huis weg te nemen’*.

‘En die in het veld is, kere niet weder terug, om zijn kleed weg te nemen of de rok’, betekent, dat zij die in het goede van het ware zijn, zich evenmin van dit goede weg zouden begeven naar het leerstellige van het ware; het veld betekent in het Woord die staat van de mens ten aanzien van het goede; wat het veld is, zie de nrs. 368, 2971, 3196, 3310, 3317, 3500, 3508; en het kleed of de rok betekent datgene, wat het goede bekleedt, dat wil zeggen, het leerstellige van het ware, want dit is als het ware een kleed voor het goede; dat het kleed dit is, zie de nrs. 297, 1073, 2576, 3301.

Eenieder kan zien dat hier diepere dingen verborgen liggen, dan in de letter uitkomt; want het is de Heer Zelf die deze woorden sprak.

3653. Hieruit kan nu blijken, dat in deze verzen de staat van de verwoesting van de Kerk ten aanzien van de goedheden van de liefde en van de waarheden van het geloof volledig beschreven is en dat er tevens een vermaning gericht wordt tot hen die in deze goedheden en waarheden zijn en wat zij dan hebben te doen.

Er zijn drie geslachten van mensen binnen de Kerk, namelijk degenen die in de liefde tot de Heer zijn, zij die in de naastenliefde jegens de naaste zijn en zij die in de aandoening van het ware zijn.

Zij die tot de eerste klasse behoren, namelijk diegenen, die in de liefde tot de Heer zijn, worden in het bijzonder aangeduid door de woorden *‘Die in Judea zijn, vluchten in de bergen’*.

Tot de tweede klasse behoren zij die in de naastenliefde jegens de naaste zijn en zij worden in het bijzonder aangeduid door de woorden *‘die op het dak van het huis is, kome niet af, om iets uit zijn huis weg te nemen’*.

Tot de derde klasse behoren zij die in de aandoening van het ware zijn en zij worden in het bijzonder aangeduid door de woorden *‘Die in het veld is, kere niet weder terug, om zijn kleed weg te nemen’*.

Zie hierover wat in het tweede deel gezegd en verklaard is, nr. 2454 en eveneens daar, wat de betekenis is van *‘weder terugkeren’* en *‘achter zich zien’*.

3654. Dat Judea in de innerlijke zin van het Woord niet Judea betekent, evenmin als Jeruzalem Jeruzalem, kan uit verschillende plaatsen in het Woord blijken.

In het Woord wordt niet zozeer van Judea gesproken, maar van het land van Jehudah en daarmee wordt daar, evenals met het land Kanaän, het rijk van de Heer aangeduid en dus ook de Kerk, want deze is het rijk van de Heer op aarde; en wel om deze reden, omdat door Jehudah of de Joodse natie het hemelse rijk van de Heer werd uitgebeeld en door Israël of het

Israëlitische volk Zijn geestelijk rijk; en omdat het werd uitgebeeld, wordt er ook in het Woord, wanneer zij worden genoemd, in de innerlijke zin daarvan niets anders aangeduid. Dat deze rijken worden aangeduid, zal blijken uit wat door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer gezegd zal worden over Jehudah en het land van Jehudah en intussen uit dit weinige bij de profeten: bij Jesaja: *‘Mijn beminde had een wijngaard in de hoorn van de zoon der olie; hij heeft die omtuind en van stenen gezuiverd en hij heeft hem beplant met een edele wijnstok; en hij heeft in deszelfs midden een toren gebouwd en ook een wijnpers daarin uitgehouwen; en hij heeft verwacht, dat hij druiven zou voortbrengen, maar hij heeft wilde druiven voortgebracht; en nu, gij inwoner van Jeruzalem en gij man van Jehudah, oordeel, Ik bid u, tussen Mij en tussen Mijn wijnstok; Ik zal hem tot een verlating stellen; want de wijngaard van Jehovah Zebaoth is het huis van Israël en de man van Jehudah is de plant van Zijn verlustigingen; en Hij heeft gewacht naar gericht, maar ziet, het is ettering, naar gerechtigheid, maar ziet, het is geschreeuw’*, (Jesaja 5:1-3,6,7); daar wordt in de zin van de letter gehandeld over de ontaarde staat van de Israëlieten en de Joden, maar in de innerlijke zin over de ontaarde staat van de door Israël en Jehudah uitgebeelde Kerk; de inwoner van Jeruzalem is het goede van de Kerk – dat de inwoner het goede is, of wat hetzelfde is, hij die in het goede is, zie de nrs. 2268, 2451, 2712, 3613; en dat Jeruzalem de Kerk is, de nrs. 402, 2117 – het huis van Israël eveneens – dat het huis het goede is, zie de nrs. 710, 1708, 2233, 2234, 3142,3538; en dat Israël de Kerk is, nr. 3305 – de man van Jehudah eveneens, want door de man wordt het ware aangeduid, nrs. 265, 749, 1007, 3134, 3310, 3459 – en door Jehudah het goede, maar met dit onderscheid, dat de man van Jehudah het ware is uit het goede van de liefde tot de Heer – dat het hemels ware wordt genoemd – dat wil zeggen, degenen die in een dergelijk ware zijn.

Bij dezelfde: *‘Hij zal de natiën een banier oprichten en Hij zal verdrevenen van Israël vergaderen en de verstrooide dingen van Jehudah verzamelen van de vier vleugelen der aarde; dan zal de nijd van Efraïm wegwijken en de vijanden van Jehudah zullen uitgerooid worden; Efraïm zal Jehudah niet benijden en Jehudah zal Efraïm niet benauwen; Jehovah zal de tong der zee van Egypte verbannen en Hij zal de hand bewegen over de rivier met de hevigheid Zijns wind; dan zal er een pad zijn naar de overblijfselen van Zijn volk, die overgelaten zullen zijn van Aschur’*, (Jesaja 11:12,13,15,16); daar wordt in de zin van de letter gehandeld over de terugvoering van de Israëlieten en Joden uit de gevangenschap, maar in de innerlijke zin over een nieuwe Kerk in het algemeen en bij eenieder in het bijzonder die wordt wederverwekt of een Kerk wordt.

De verdrevenen van Israël staan voor hun waarheden; de verstrooide dingen van Jehudah voor hun goedheden; Efraïm voor hun verstandelijke, dat niet langer zal tegenstrijden; Egypte voor de wetenschappelijkheden en Aschur voor de daaruit voortvloeiende redenering die zij hebben verdraaid; de verdrevenen, de verstrooide dingen, de overblijfselen en diegenen die overgelaten zijn, staan voor de waarheden en goedheden, die over zijn – dat Efraïm het verstandelijke is, zal elders blijken; dat Egypte het wetenschappelijke is, zie de nrs. 1164, 1165, 1462, 1186, 2588, 3325; dat Aschur de redenering is, nrs. 119, 1186; en dat de overblijfselen de door de Heer in de innerlijke mens verborgen goedheden en waarheden zijn, de nrs. 468, 530, 560, 561, 660, 661, 798, 1050, 1738, 1906, 2284.

Bij dezelfde: *‘Hoor dit, gij huis van Jakob, die genoemd wordt met de naam van Israël en uit de wateren van Jehudah voortgekomen zijt, want van de stad der heiligheid worden zij genoemd en zij steunen op de God Israëls’*, (Jesaja 48:1,2); de wateren van Jehudah staan voor de waarheden, die uitgaan van het goede van de liefde tot de Heer; deze waarheden zijn vandaar de goedheden van de naastenliefde zelf, die geestelijke goedheden worden genoemd en de geestelijke Kerk uitmaken, waarvan de innerlijke Israël is en de uiterlijke het huis van Jakob is; hieruit blijkt duidelijk wat het huis van Jakob, met de naam van Israël genoemd, en ‘uit de wateren van Jehudah voortgekomen’ betekent.

Bij dezelfde: *‘Ik zal uit Jakob een zaad voortbrengen en uit Jehudah een erfgenaam van Mijn bergen; en Mijn uitverkorenen zullen hem bezitten en Mijn knechten zullen aldaar wonen’*, (Jesaja 65:9); *‘uit Jehudah een erfgenaam der bergen’* staat in de hoogste zin voor de Heer, in de uitbeeldende zin voor degenen die in de liefde tot Hem zijn, dus in het goede van beide liefden; dat bergen deze goedheden zijn, is eerder in nr. 3652 aangetoond.

Bij Mozes: *‘Jehudah is een leeuwenwelp; gij zijt van de roef opgeklimmen, mijn zoon; hij kromde zich, hij legde zich neder als een leeuw en als een oude leeuw, wie zal hem doen opstaan’*, (Genesis 49:9); het komt daar duidelijk uit, dat onder Jehudah in de hoogste zin de Heer wordt verstaan en in de uitbeeldende zin diegenen die in het goede van de liefde tot Hem zijn.

Bij David: *‘Toen Israël uit Egypte toog, het huis Jakobs uit een barbaars volk, werd Jehudah tot Zijn heiligdom, Israël Zijn heerschappij’*, (Psalm 114:1,2); ook daar staat Jehudah voor het hemels goede, dat tot de liefde tot de Heer behoort en Israël voor het hemels ware of het geestelijk goede.

Bij Jeremia: *‘Ziet, de dagen komen, het is gezegd door Jehovah en Ik zal aan David een gerechte spruit verwekken, die zal koning zijnde regeren; en Hij zal gedijen; en gericht en gerechtigheid doen op de aarde; in Zijn dagen zal Jehudah verlost worden en Israël zal zeker wonen; en dit zal Zijn naam zijn, waarmee men Hem noemen zal: Jehovah, onze Gerechtigheid’*, (Jeremia 23:5,6; 33:15,16), waar over de komst van de Heer wordt gehandeld; Jehudah staat voor degenen die in het goede van de liefde tot de Heer zijn, Israël voor hen die in het ware van dit goede zijn.

Dat onder Jehuda niet Jehudah, noch onder Israël Israël wordt verstaan, kan duidelijk zijn, want Jehudah werd niet verlost en Israël evenmin.

Evenzo bij dezelfde: *‘Ik zal de gevangenis van Jehudah en de gevangenis van Israël wenden en zal ze bouwen als in het eerste’*, (Jeremia 33:7); en evenzo bij dezelfde: *‘In dezelve dagen en ter zelve tijd, spreekt Jehovah, zullen de zonen Israëls komen, zij en de zonen van Jehudah tezamen; wandelende en wenende zullen zij gaan en Jehovah hun God zoeken; en zij zullen Zion zoeken op de weg, met hun aangezichten derwaarts’*, (Jeremia 50:4,5).

Bij dezelfde: *‘Te dier tijd zullen zij Jeruzalem de troon van Jehovah noemen en al de natiën zullen tot haar vergaderd worden, om Jehovahs naam wil, tot Jeruzalem; zij zullen niet meer gaan naar de verharding van hun boos hart; in die dagen zullen zij gaan, het huis van Jehudah tot het huis van Israël; en zij zullen tezamen komen uit het land van het noorden op het land’*, (Jeremia 3:17,18).

Bij dezelfde: *‘Zie, de dagen komen, spreekt Jehovah, waarop Ik het huis van Israël en het huis van Jehudah bezaaien zal met zaad des mensen en met zaad des beestes; en Ik zal met het huis van Israël en met het huis van Jehudah een nieuw verbond maken; dit is het verbond, dat Ik na die dagen met het huis van Israël maken zal; Ik zal Mijn wet in het midden van hen geven en Ik zal die op hun hart schrijven’*, (Jeremia 31:27,31,33); dat niet Israël of het huis Israëls bedoeld werd, komt duidelijk uit, want zij werden verstrooid onder de natiën en nooit uit de gevangenschap teruggevoerd; dus blijkt duidelijk, dat evenmin Jehudah of het huis van Jehudah werd bedoeld, maar dat door hen in de innerlijke zin diegenen werden aangeduid, die tot het geestelijk en hemels rijk van de Heer behoren; met hen werd een nieuw verbond gemaakt en in hun hart de wet geschreven.

Het nieuwe verbond staat voor de verbinding met de Heer door het goede, zie de nrs. 665, 666, 1023, 1038, 1864, 1996, 2003, 2021, 2037; de in het hart geschreven wet staat voor de daaruit voortvloeiende innerlijke gewaarwording van het goede en ware en ook voor het geweten.

Bij Joël: *‘Het zal te dien dage geschieden, dat de bergen van most zullen druipen en de heuvelen van melk vlieten; en alle beken van Jehudah zullen van wateren vlieten; en er zal een fontein uit het huis van Jehovah uitgaan en zal de rivier Shittim bewateren; Egypte zal tot verwoesting zijn en Edom zal tot een woestijn der verwoesting zijn, om het geweld, gedaan*

aan de zonen van Jehudah, van wie zij het onschuldig bloed vergoten hebben in hun land; en Jehudah zal blijven in eeuwigheid en Jeruzalem van geslacht tot geslacht', (Joël 3:18-20); ook daar blijkt uit alle bijzonderheden, dat onder Jehudah niet Jehudah wordt verstaan, noch onder Jeruzalem Jeruzalem, maar diegenen die in het heilige van de liefde en van de naastenliefde zijn, want dezen zullen in eeuwigheid blijven en van geslacht tot geslacht. Bij Maleachi: 'Ziet, Ik zend Mijn engel, die voor Mij de weg bereiden zal; en snellijk zal tot Zijn tempel komen de Heer, die gijlieden zoekt en de engel des verbonds, die gij begeert; dan zal het spijsoffer van Jehudah en Jeruzalem aan Jehovah zoet wezen, als in de dagen der eeuwigheid en als in de vorige jaren', (Maleachi 3:1,4); daar wordt over de Komst van de Heer gehandeld; dat toen het spijsoffer van Jehudah en Jeruzalem aan Jehovah niet zoet was, is duidelijk.

Hieruit blijkt helder, dat door Jehudah en Jeruzalem dergelijke dingen worden aangeduid, als tot de Kerk van de Heer behoren; evenzo overal elders in het Woord, waar Jehudah, Israël en Jeruzalem vermeld worden.

Hieruit kan nu blijken, wat door Juda bij Mattheüs wordt aangeduid, namelijk de Kerk van de Heer, hier de verwoeste Kerk.

3655. In wat bij de evangelist voorafgaat, werd gehandeld over de eerste en tweede staat van de ontaarding van de Kerk: dat de eerste staat daarin bestond, dat men begon met niet meer te weten, wat het goede en wat het ware is, maar daarover onderling redetwistte, waaruit valsheden voortkwamen, zie nr. 3354; en dat de tweede staat daarin bestond, dat zij het goede en ware zouden verachten en dat zij zich daarvan ook zouden afwenden en zo dus het geloof in de Heer zou uitsterven, bij graden, zoals de naastenliefde zou ophouden, zie de nrs. 3487, 3488.

Hier wordt nu over de derde staat gehandeld, die de staat is van de verlating van de Kerk ten aanzien van het goede en ware.

GENESIS 28: 1 – 22

1. En Izaäk riep tot Jakob en hij zegende hem; en hij gebood hem, en hij zei tot hem: Gij zult geen vrouw nemen uit de dochteren van Kanaän.
2. Sta op, ga naar Paddan-Aram, ten huize van Bethuël, de vader van uw moeder en neem u van daar een vrouw, van de dochters van Laban, uw moeders broeder.
3. En God Schaddai zal u zegenen en u vruchtbaar maken en u doen vermenigvuldigen en gij zult zijn tot een hoop der volken.
4. En Hij zal u de zegen van Abraham geven, aan u en aan uw zaad met u, om te erven het land van uw vreemdelingschappen, hetwelk God aan Abraham gegeven heeft.
5. En Izaäk zond Jakob; en hij ging naar Paddan-Aram, tot Laban, de zoon van Bethuël, de Aramiet, de broeder van Rebekka, Jakobs en Ezaus moeder.
6. En Ezaü zag, dat Izaäk Jakob gezegend, en hem naar Paddan-Aram gezonden had, om zich van daar een vrouw te nemen, hem zegenende en hem geboden had, zeggende: Gij zult geen vrouw nemen uit de dochteren van Kanaän.
7. En Jakob gehoord had naar zijn vader en naar zijn moeder en naar Paddan-Aram was gegaan.
8. En Ezaü zag, dat de dochteren van Kanaän boos waren in de ogen van Izaäk zijn vader.

9. En Ezau ging tot Jischmaël en nam Machalat, de dochter van Jischmaël, de zoon van Abraham, de zoon van Abraham, de zuster van Nevajot, boven zijn vrouwen zich tot vrouw.

* * * * *

10. En Jakob ging uit van Beerschebah en hij ging naar Haran.

11. En hij geraakte op een plaats en hij vernachtte aldaar, want de zon was ondergegaan; en hij nam van de stenen der plaats en stelde hem tot zijn hoofdpeluw en hij legde zich te slapen te dierzelver plaats.

12. En hij droomde; en ziet, een ladder was gesteld op de aarde en haar hoofd raakte aan de hemel; en ziet, de engelen Gods daarbij opklimmende en nederdalende.

13. En ziet, Jehovah stond op dezelve en Hij zei: Ik ben Jehovah, de God van uw vader Abraham en de God van Izaäk; het land, waarop gij nederligt, zal Ik aan u geven en aan uw zaad.

14. En uw zaad zal wezen als het stof der aarde en gij zult uitbreken tot de zee en oostwaarts en noordwaarts en zuidwaarts; en in u zullen alle familiën des aardbodems gezegend worden en in uw zaad.

15. En zie, Ik ben met u en Ik zal u behoeden overal, waarheen gij gaan zult en Ik zal u wederbrengen tot deze aardbodem, want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben, hetgeen Ik tot u gesproken heb.

16. En Jakob ontwaakte uit zijn slaap en hij zei: Gewisselijk is Jehovah in deze plaats en ik heb het niet geweten.

17. En hij vreesde en hij zei: Hoe verschrikkelijk is deze plaats; dit is niets dan het huis Gods en dit is de poort des hemels.

18. En Jakob stond des morgens vroeg op en hij nam de steen die hij tot zijn hoofdpeluw gesteld had en zette hem tot een opgericht teken en hij goot olie op het hoofd daarvan.

19. En hij noemde de naam van die plaats Bethel; en evenwel was Lus de naam van de stad tevoren.

20. En Jakob beloofde een gelofte, zeggende: Wanneer God met mij geweest zal zijn en mij behoed zal hebben op deze weg die ik wandele en mij gegeven zal hebben brood om te eten en een kleed om aan te trekken.

21. En ik ten huize mijns vaders in vrede zal wedergekeerd zijn en Jehovah zal mij tot een God zijn.

22. En deze steen, die ik tot een opgericht teken gezet heb, zal het huis Gods wezen en alles, wat Gij mij geven zult, verdiende zal ik dat verdienen.

INHOUD

3656. Hier wordt in de hoogste zin over de Heer gehandeld, op welke wijze Hij begon Zijn natuurlijke ten aanzien van het ware en ten aanzien van het goede Goddelijk te maken; en er wordt in het algemeen beschreven, door welke middelen.

Maar in de uitbeeldende zin, op welke wijze de Heer het natuurlijke van de mens ten aanzien van het ware en ten aanzien van het goede wederverwekt of nieuw maakt; het proces in het algemeen wordt er eveneens zo beschreven, vers 1 tot 10.

3657. In de hoogste innerlijke zin wordt beschreven, hoe de Heer begon Zijn natuurlijke ten aanzien van het ware Goddelijk te maken uit het laatste van de orde, teneinde zo de

tussenliggende dingen te schikken en ze alle tot in bijzonderheden te verbinden met het Eerste, dat wil zeggen met Zijn Goddelijke Zelf.

Maar in de uitbeeldende innerlijke zin wordt beschreven, hoe de Heer het menselijk natuurlijke ook uit het laatste van de orde wederverwekt en dus zo de tussenliggende dingen schikt, teneinde ze door middel van het redelijke met Zichzelf te verbinden, waarover van vers 11 tot 22.

DE INNERLIJKE ZIN

3658. vers 1,2. *En Izaäk riep tot Jakob en hij zegende hem; en hij gebood hem en hij zei tot hem: Gij zult geen vrouw nemen uit de dochteren van Kanaän.*

Sta op, ga naar Paddan-Aram, ten huize van Bethuël, de vader van uw moeder, en neem u van daar een vrouw, van de dochters van Laban, uw moeders broeder.

Izaäk riep tot Jakob, betekent de innerlijke gewaarwording door de Heer van de hoedanigheid ten aanzien van het goede van het ware; en hij zegende hem, betekent dat het dus zo verbonden zou worden; en hij gebood hem en hij zei tot hem, betekent de overdenking en vandaar de innerlijke gewaarwording; *gij zult geen vrouw nemen uit de dochteren van Kanaän*, betekent, zo het maar niet verbonden zou worden met de aandoeningen van het valse en boze; *sta op*, betekent, zo het maar dat goede van daar ophief; *ga naar Paddan-Aram*, betekent de erkentnissen van een dergelijk ware; *ten huize van Bethuël*, de vader van uw moeder en *neem u van daar een vrouw, van de dochters van Laban, uw moeders broeder*, betekent, het zijdelings verwante uiterlijk goede en het daaruit voortvloeiende ware dat verbonden moet worden.

3659. Dat de woorden ‘Izaäk riep tot Jakob’ de innerlijke gewaarwording door de Heer betekenen van de hoedanigheid ten aanzien van het goede van het ware, blijkt uit de betekenis van ‘tot iemand roepen’, namelijk de innerlijke gewaarwording van de hoedanigheid, nr. 3609; uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede van het Goddelijk Redelijke, nrs. 1893, 2066, 2072, 2083, 2630, 3012, 3194, 3210; en uit de uitbeelding van Jakob, namelijk de Heer ten aanzien van het natuurlijk ware, nrs. 1893, 3305, 3509, 3525, 3546, 3576, 3599; maar hier en in het vervolg van dit hoofdstuk beeldt Jakob het goede van dit ware uit.

Hieruit blijkt duidelijk, dat door deze woorden ‘Izaäk riep tot Jakob’ de innerlijke gewaarwording door de Heer wordt aangeduid van de hoedanigheid ten aanzien van het goede van het ware.

Dat Jakob hier het goede van dat ware uitbeeldt, komt omdat hij nu de eerstgeboorte van Ezau had weggenomen en tevens diens zegen en dus daarmee zo de persoon van Ezau had aangetrokken, maar tot nog toe niet verder dan ten aanzien van het goede van dat ware, dat hij, het ware dus, tevoren had uitgebeeld.

Want al het ware, onverschillig welk en van welke aard, heeft het goede in zich, immers het ware is het ware alleen krachtens het goede en daarvandaan wordt het het ware genoemd. Door de eerstgeboorte die hij wegnam en door de zegen, behaalde hij dit op Ezau, dat op zijn nageslacht de belofte zou overgaan, die aan Abraham en Izaäk was gedaan, betreffende het land Kanaän en dat zo het Goddelijk Natuurlijke van de Heer zou worden uitgebeeld, zoals door Izaäk het Goddelijk Redelijke en door Abraham Zijn Goddelijke Zelf.

Opdat dus zo het uitbeeldende op een enkel persoon zou vallen, werd het toegestaan, dat hij op deze wijze de eerstgeboorte van Ezau zou wegnemen en daarna de zegen.

Dit is de reden waarom Jakob nu het goede van het natuurlijke uitbeeldt, maar hier in het begin het goede van dat ware, namelijk van het ware dat hij kort tevoren had uitgebeeld.

Er wordt verder ook nog over Ezau gehandeld, zoals in de volgende verzen 6, 7 en 8, en wel, opdat het goede van het ware en het innerlijk ware van het goede van het Natuurlijke van de Heer zou worden uitgebeeld, wat door Jakob tot nog toe niet kon.

Wat en hoe het goede van het ware is, dat hier Jakob is, zal blijken uit wat volgt.

3660. Dat de woorden ‘en hij zegende hem’ betekenen, dat het zo verbonden zou worden, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, namelijk verbonden worden, waarover de nrs. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584.

Dat Izaäk de vader nu Jakob de zoon zegent, hoewel deze met bedrog gekomen was en Ezau de zegen had afgenomen en Izaäk van deze daad had gegruwd – zoals duidelijk blijkt uit het voorafgaande hoofdstuk, de verzen 33 tot 35 – komt omdat hij nu innerlijk gewaarwerd, dat het Jakobs nageslacht zou zijn dat het land Kanaän bezitten zou en niet Ezaus nageslacht; daarom werd de zegen door Izaäk bevestigd.

Maar het bedrog waarvan Izaäk gruwde, betekende en voorspelde het bedrieglijke in deze natie ten aanzien van de uitbeeldende dingen, namelijk dat zij allesbehalve oprecht of van harte de Goddelijke of hemelse dingen van het rijk van de Heer zou uitbeelden, en dus geenszins zoals de Oude Kerk, maar slechts in het van het innerlijke gescheiden uiterlijke dingen en zelfs dat niet, omdat zij zo vaak in openlijke afgoderijen vervielen.

Wat echter verstaan wordt onder het verbonden worden of de verbinding, die in de innerlijke zin door ‘gezegend worden’ wordt aangeduid, werd eerder gezegd, namelijk dat het natuurlijke ten aanzien van het goede en ten aanzien van het ware toegevoegd zou worden aan het redelijke, of wat hetzelfde is, de uiterlijke mens aan de innerlijke.

Want opdat de Heer Zijn natuurlijke Goddelijk zou maken, moest Hij daarin zo’n goede en ware brengen, die overeenstemden met het goede en ware van het Goddelijk Redelijke; zonder overeenstemmende goedheden en waarheden is geen verbinding mogelijk.

Er zijn ontelbare goedheden en waarheden van het natuurlijke of eigen aan de natuurlijke mens en wel dermate ontelbaar, dat de mens nauwelijks de meest algemene soorten ervan kan weten, hoewel het de mens, wanneer het natuurlijk goede en ware wordt genoemd, toeschijnt alsof het een enkelvoudig iets was; want het gezamenlijk natuurlijke en al wat daarin is, is niets anders.

En omdat dit zo is, kan het duidelijk zijn, dat er goedheden en waarheden van het natuurlijke zijn, waarin goedheden en waarheden van het redelijke kunnen zijn en dat er goedheden en waarheden van het natuurlijke zijn, waarin geen goedheden en waarheden van het redelijke kunnen zijn; dus, dat er goedheden en waarheden van het natuurlijke zijn, die toegevoegd kunnen worden aan de goedheden en waarheden van het redelijke door middel van overeenstemming; hierover wordt in dit hoofdstuk en in het volgende gehandeld.

Deze goedheden en waarheden te weten en ze onderling te onderscheiden en verder de hoedanigheid ervan te zien en dus hoe zij geschikt zijn om verbonden te worden, is de mens niet goed mogelijk, zolang hij niet denkt vanuit het meer innerlijke of uit een verlichting door het licht van de hemel, want dan komen hem dergelijke dingen zowel duister als onaangenaam voor; maar toch zijn dergelijke dingen aangepast aan het bevattingsvermogen en het verstand van de engelen en zelfs aan de bevassing van de geesten; want de zorgen voor wereldse, lichamelijke en aardse zaken verstoren hun gedachten niet als eerder toen zij als mensen in de wereld leefden.

Engelen en geesten zijn in de bekoring van het inzicht en in de gelukzaligheid van de wijsheid, wanneer zij dergelijke dingen vanuit de innerlijke zin van het Woord bezitten; want dan verschijnt het Goddelijke blinkend, aangezien in de hoogste zin gehandeld wordt over de

Heer en in de uitbeeldende zin over de Kerk en de wederverwekking; vandaar zijn zij in de Goddelijke sfeer van de Heer en in die van Zijn einddoelen en nutsbetrachtingen.

3661. Dat de woorden ‘en hij gebood hem, en hij zei tot hem’ de overdenking betekenen en vandaar de innerlijke gewaarwording, blijkt uit de betekenis van gebieden in de historische gedeelten van het Woord, namelijk overdenken; en uit de betekenis van zeggen, te weten innerlijk gewaarworden, waarover de nrs. 1791, 1815, 1819, 1822, 1898, 1919, 2080, 2619, 2862; de overdenking is de ziening van een zaak, hoe het ermee gesteld is en verder ook de hoedanigheid ervan en hieruit komt de innerlijke gewaarwording voort.

3662. Dat de woorden ‘gij zult geen vrouw nemen uit de dochteren van Kanaän’ betekenen, als het maar niet verbonden zou worden met de aandoeningen van het valse en boze, blijkt uit de betekenis van ‘een vrouw nemen’, namelijk aangesloten of verbonden worden en uit de betekenis van de dochteren, namelijk de aandoeningen, waarover de nrs. 568, 2362, 3024; en uit de betekenis van Kanaän, namelijk het valse en boze, waarover de nrs. 1093, 1140, 1141, 1167, 1205, 1444, 1573, 1574, 1868.

3663. Dat de woorden ‘sta op’ betekenen, als het maar dat goede van daar ophief, blijkt uit de betekenis van ‘opstaan’, dat daar waar dit gezegd wordt, enige verheffing insluit, waarover de nrs. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171; hier de verheffing uit zulke dingen die door de dochteren van Kanaän worden aangeduid, tot zulke dingen die door de dochters van Laban worden aangeduid, waarover hierna.

3664. Dat de woorden ‘ga naar Paddan-Aram’ de erkentissen van een dergelijk ware betekenen, blijkt uit de betekenis van Aram of Syrië, namelijk de erkentissen, waarover de nrs. 1232, 1234, 3249; dat Paddan-Aram de erkentissen van het ware zijn, komt omdat het in het Syrië van de rivieren lag, waar Nachor, Bethuël en Laban woonden en dat daarmee de erkentissen van het ware worden aangeduid, zie nr. 3051; Paddan-Aram wordt ook eerder vermeld in, (Genesis 25:20; 31:18) en in die plaatsen betekent het eveneens de erkentissen van het ware.

3665. Dat de woorden ‘ten huize van Bethuël, de vader van uw moeder en neem u van daar een vrouw, van de dochters van Laban, uw moeders broeder’ het zijdelings verwante uiterlijke goede betekenen en het daaruit voortvloeiende ware dat verbonden moest worden, blijkt uit de betekenis van Bethuël, namelijk het goede van de heidenen van de eerste klasse, waarover nr. 2865; uit de uitbeelding van Laban, namelijk de aandoening van het goede in de natuurlijke mens of de aandoening van het uiterlijk goede en eigenlijk het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam, waarover de nrs. 3129, 3130, 3160, 3612; en uit de betekenis van ‘een vrouw uit zijn dochters nemen’ te weten aangesloten of verbonden worden met de daaruit voortvloeiende aandoeningen van het ware; dat ‘een vrouw nemen’ wil zeggen verbonden worden, is duidelijk en dat de dochters de aandoeningen zijn, zie de nrs. 568, 2362, 3024.

Hieruit blijkt wat deze woorden betekenen, namelijk dat het goede van het natuurlijke, hier door Jakob uitgebeeld, verbonden zou worden met de waarheden die voortkomen uit het zijdelings verwante uiterlijk goede.

Het is hiermee als volgt gesteld: wanneer de mens wordt wederverwekt, wordt hij door de Heer eerst als een klein kind geleid, dan als een knaap, daarna als jongeling en tenslotte als een volwassene.

De waarheden die hij als kleine knaap leert, zijn geheel en al uiterlijk en lichamelijk, want de innerlijke kan hij nog niet vatten.

Deze waarheden zijn niets anders dan erkenningen van zulke dingen; in het binnenste daarvan liggen Goddelijke dingen; want er zijn erkenningen van dingen waar in het binnenste ervan niet iets Goddelijks ligt en er zijn er waarin het wel ligt.

De erkenningen waarvan in het binnenste het Goddelijke ligt, zijn van dien aard, dat zij de meer innerlijke waarheden meer en meer, geleidelijk en in volgorde kunnen toelaten, terwijl de erkenningen, waarin het Goddelijke niet is, van dien aard zijn, dat zij die niet toelaten maar verwerpen; want de erkenningen van het uiterlijk en lichamenlijk goede en ware zijn zoals een aardbodem, die naar de gesteldheid ervan de zaden van een bepaalde natuur toelaat en niet van een andere en een bepaald soort zaden voortbrengt en een andere soort verstikt. De erkenningen waar in het binnenste het Goddelijke is, zijn van dien aard, dat zij het geestelijk en hemels ware en goede in zich toelaten, want zij zijn krachtens het Goddelijke, dat daar binnenin is en schikt.

Maar de erkenningen, waarin het Goddelijke niet is, laten slechts het boze en valse toe, want zij zijn van een dergelijke natuur.

Deze erkenningen van het uiterlijk en lichamenlijk ware, die het geestelijk en hemels ware en goede toelaten, worden hier aangeduid door de dochters van Laban uit het huis van Bethuël, terwijl die, welke ze niet toelaten, worden aangeduid door de dochteren van Kanaän.

De erkenningen die van de vroegste kindsheid tot aan de knapen jaren worden geleerd, zijn zoals de meest algemene vaten, die met goedheden gevuld moeten worden en naarmate ze gevuld worden, wordt de mens verlicht.

Wanneer de vaten van dien aard zijn, dat daarin de echte goedheden kunnen zijn, wordt de mens verlicht door het Goddelijke, dat daar binnenin is en wel geleidelijk meer en meer; maar wanneer zij van dien aard zijn dat de echte goedheden daarin niet kunnen zijn, dan wordt hij niet verlicht.

Weliswaar schijnt het alsof hij verlicht werd, maar dat komt voort uit een dwaalschijnsel, dat tot het valse en boze behoort, maar intussen wordt hij daardoor hoe langer hoe meer verduisterd ten aanzien van het goede en ware.

Dergelijke erkenningen zijn menigvuldig en wel zo menigvuldig dat zij nauwelijks naar de geslachten kunnen worden opgesomd, zo veel te minder naar de soorten onderscheiden; want zij worden op velerlei wijzen van het Goddelijke afgeleid door middel van het redelijke in het natuurlijke; want sommige erkenningen vloeien rechtstreeks in door het goede van het redelijke en vandaar in het goede van het natuurlijke en ook in het ware van dat goede en vandaar weer in het uiterlijk of lichamenlijk natuurlijke, waar zij eveneens uiteengaan in verschillende kanalen.

Andere vloeien indirect door het ware van het redelijke in het ware van het natuurlijke, ook in het goede van dit ware en vandaar weer in het uiterlijk of lichamenlijk natuurlijke, zie de nrs. 3573, 3616.

Het is daarmee gesteld als met de natiën, families en huizen van de bloed- en aanverwantschappen daarin, namelijk dat er zijn die in rechte lijn van de eerste vader afstammen en andere in meer en meer afwijkende of zijdelings verwante lijn.

In de hemelen zijn deze dingen allerstrengst onderscheiden, want daar zijn de gezelschappen en vandaar de verwantschappen onderscheiden naar de geslachten en soorten van het goede en ware, nrs. 685, 2508, 2524, 2556, 2739, 3612; deze gezelschappen en verwantschappen werden ook door de Oudsten, die hemelse mensen waren, daarmee uitgebeeld, dat zij op deze wijze onderscheiden in natiën, families en huizen woonden, nrs. 470, 471, 483, 1159, 1246; vandaar ook kwam het dat het een gebod was, dat diegenen die tot de uitbeeldende Kerk behoorden, huwelijken zouden aangaan binnen de families van hun natiën, want op deze wijze kon door hen de hemel worden uitgebeeld en de verbinding van de gezelschappen ervan ten aanzien van het goede en ware, zoals hier nu door Jakob, namelijk dat hij zou gaan tot het huis van Bethuël, de vader van zijn moeder en zich van daar een vrouw nemen van de dochters van Laban, de broeder van zijn moeder.

Wat de erkenenissen zelf betreft van het uiterlijk of lichamelijk ware, die uit het zijdelings verwante goede voortkomen en, zoals gezegd, binnen in zich het Goddelijke hebben en dus zodoende de echte goedheden kunnen toelaten – zoals de erkenenissen zijn bij kleine knapen, die daarna worden wederverwekt – deze zijn in het algemeen van dien aard, zoals die in de historische gedeelten van het Woord zijn, zoals wat daarin gezegd wordt over het paradijs, over de eerste mens daar, over de boom des levens in het midden daarvan en over de boom der kennis waar de slang was, die bedroog.

Dit zijn erkenenissen die het Goddelijke in zich hebben en de geestelijke en hemelse waarheden in zich toelaten, want zij beelden deze uit en betekenen ze ook.

Dergelijke erkenenissen zijn ook de overige dingen die in de historische gedeelten van het Woord voorkomen, zoals wat daar voorkomt over de tabernakel en de tempel en over de bouw ervan; eveneens wat wordt gezegd over de klederen van Aharon en van zijn zonen; verder ook over de feesten der tabernakels, van de eerstelingen van de oogst en van de ongezuurde broden en over andere soortgelijke dingen.

Wanneer een kleine knaap deze en dergelijke dingen weet en overdenkt, dan denken de engelen die bij hem zijn aan de Goddelijke dingen, die zij uitbeelden en betekenen; en aangezien de engelen daardoor worden aangedaan, wordt aan hen aandoening meegedeeld en bewerkt de bekoring en verlustiging, die de knaap daaruit put; en zijn gemoed wordt daardoor voorbereid om de echte waarheden en goedheden te ontvangen.

Dergelijke en zeer vele andere dingen zijn de erkenenissen van het uiterlijk en lichamelijk ware, voortkomend uit het zijdelings verwante goede.

3666. *vers 3-5. En God Schaddai zal u zegenen, en u vruchtbaar maken en u doen vermenigvuldigen en gij zult zijn tot een hoop der volken.*

En Hij zal u de zegen van Abraham geven, aan u en aan uw zaad met u, om te erven het land van uw vreemdelingschappen, dat God aan Abraham gegeven heeft.

En Izaäk zond Jakob; en hij ging naar Paddan-Aram, tot Laban, de zoon van Bethuël, de Aramiet, de broeder van Rebekka, Jakobs en Ezaus moeder.

God Schaddai zal u zegenen, betekent de verzoeken door dit ware en goede, waardoor verbinding plaatsvindt; en u vruchtbaar maken en u doen vermenigvuldigen, betekent de daaruit voortvloeiende goedheden en waarheden; en gij zult zijn tot een hoop der volken, betekent overvloed; en Hij zal u de zegen van Abraham geven, betekent de verbinding van het Goddelijke Zelf met het goede en ware van het natuurlijke; aan u en aan uw zaad met u, betekent met het goede en het daaruit voortvloeiende ware; om te erven het land van uw vreemdelingschappen, betekent het leven van de onderwijzingen; dat God aan Abraham gegeven heeft, betekent datgene wat uit het Goddelijke voortkomt; en Izaäk zond Jakob, betekent het begin van het bestaan; en hij ging naar Paddan-Aram, betekent, hier als eerder, de erkenenissen van dat ware; tot Laban, de zoon van Bethuël, de Aramiet, betekent het zijdelings verwante goede; de broeder van Rebekka, Jakobs en Ezaus moeder, betekent de verwantschap van moederszijde met het goede van het ware, dat Jakob is en met het ware van het goede, dat Ezaus is.

3667. Dat de woorden ‘God Schaddai zal u zegenen’ de verzoeken door dit ware en goede betekenen, waardoor verbinding plaatsvindt, blijkt uit de betekenis van ‘God Schaddai’, namelijk de verzoeken, waarover hierna; en uit de betekenis van gezegend worden, namelijk de verbinding, waarover de nrs. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584; aangezien door Jakob nu het goede van het ware wordt uitgebeeld, zoals eerder in nr. 3659 werd aangetoond, wordt dat goede en dat ware hier onder ‘u’ verstaan.

Dat ‘God Schaddai’ de verzoeken betekent vindt hierin zijn oorzaak, dat men in de oude tijden de Hoogste God of de Heer met verschillende namen aanduidde en wel overeenkomstig

de attributen en overeenkomstig de goedheden die van Hem uitgaan en ook overeenkomstig de waarheden, en dat deze menigvuldig zijn is eenieder bekend.

Zij die van de Oude Kerk waren, verstonden onder al deze benamingen maar één God, namelijk de Heer die zij Jehovah noemden.

Maar nadat de Kerk van het goede en ware was afgeweken en tevens van deze wijsheid, begonnen zij zovele goden te vereren als er benamingen van die éne God waren en wel dermate, dat elke natie en tenslotte elke familie, een van deze als haar God erkende; vandaar het bestaan van zovele goden, die ook hier en daar in het Woord genoemd worden.

Iets dergelijks was het geval in de familie van Therach, de vader van Abraham en ook in het huis van Abraham zelf, en dat deze andere goden vereerde, zie de nrs. 1356, 2559; en dat het bovenal God Schaddai was in nr. 1992.

Dat de eredienst van die God in dit huis bleef bestaan, blijkt ook uit het volgende bij Mozes: *'Ik ben aan Abraham en Izaäk en Jakob verschenen als God Schaddai en met Mijn naam Jehovah ben Ik hun niet bekend geweest'*, (Exodus 6:2).

Dit is de reden, waarom tot Abraham werd gezegd: *'Ik ben God Schaddai, wandel vóór Mij en zijt volkomen'*, (Genesis 17:1) en waarom nu door Izaäk tot Jakob wordt gezegd: *'God Schaddai zal u zegenen'*.

Dat dit zo is komt ook duidelijk uit in hetgeen in dit hoofdstuk volgt, namelijk dat Jakob, nadat de Heer in een droom gezegd had: *'Ik ben Jehovah, de God van uw vader Abraham en de God van Izaäk'*, vers 13, en toch naderhand zei: *'Wanneer God met mij geweest zal zijn en mij behoed zal hebben op deze weg die ik wandel en mij gegeven zal hebben brood om te eten en een kleed om aan te trekken en ik ten huize van mijn vader in vrede zal wedergekeerd zal zijn, en Jehovah zal mij tot een God zijn'*, vers 20,21.

Hieruit blijkt duidelijk, dat het huis van Jakob evenmin Jehovah erkende, maar dat hij Hem als zijn God erkennen zou, wanneer Hij hem wel zou doen, geheel en al zoals heden ten dage in het christelijk heidendom.

Wat echter de God Schaddai in het bijzonder betreft, werd de Heer in de Oude Kerk zo genoemd met betrekking tot verzoeken en tot de zegeningen en weldaden na de verzoeken, wat in het tweede deel, nr. 1992 werd aangetoond.

Vandaar nu komt het dat door de God Schaddai in de innerlijke zin de verzoeken worden aangeduid.

Dat door verzoeken de verbinding van het goede en ware plaatsvindt, zie hierover wat eerder over verzoeken is gezegd en aangetoond en in nr. 2819 aangehaald.

3668. Dat de woorden *'en u vruchtbaar maken en u doen vermenigvuldigen'* de daaruit voortvloeiende goedheden en waarheden betekenen, blijkt uit het gebruik van *'bevruchten'*, namelijk dat het betrekking heeft op het goede en van *'vermenigvuldigen'*, dat betrekking heeft op het ware, waarover de nrs. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847.

3669. Dat de woorden *'en gij zult zijn tot een hoop der volken'* overvloed betekenen, kan zonder verklaring blijken.

De *'hoop van volken'* heeft in het bijzonder betrekking op waarheden, want door de volken worden in het Woord diegenen aangeduid die in het ware zijn, zie de nrs. 1259, 1260, 2928, 3581, terwijl door de natiën diegenen worden aangeduid die in het goede zijn, nrs. 1259, 1260, 1416, 1849.

Dat hier gezegd wordt *'hoop der volken'* komt omdat over het door Jakob uitgebeelde goede van het ware gehandeld wordt.

Want een ander goede is datgene wat uit het ware voortkomt en een ander goede is dat waaruit het ware voortkomt.

Het goede dat uit het ware voortkomt, is dat wat hier Jakob is en het goede waaruit het ware voortkomt, is dat wat Ezau is.

Het goede dat uit het ware voortkomt is het omgekeerde van het goede, waaruit het ware voortkomt; in het goede dat uit het ware voortkomt, zijn zij die wederverwekt worden voordat zij wederverwekt zijn, maar in het goede waaruit het ware voortkomt, zijn dezelfde mensen wanneer zij wederverwekt zijn.

Dat hun staat omgekeerd is, zie de nrs. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603.

3670. Dat de woorden ‘en Hij zal u de zegen van Abraham geven’ de verbinding betekenen van het Goddelijke Zelf met het goede en ware van het natuurlijke, blijkt uit de betekenis van de zegen, te weten de verbinding, waarover eerder in de nrs. 3660, 3667; en uit de uitbeelding van Abraham, namelijk het Goddelijke Zelf van de Heer, dat de Vader genoemd wordt, waarover de nrs. 2011, 3251, 3439.

En aangezien deze woorden worden gezegd tot Jakob, door wie het Goddelijk Natuurlijke van de Heer zal worden uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijk Goede en Ware daarin, zo is het de verbinding van het Goddelijke Zelf met het goede en ware van het natuurlijke, die door de woorden ‘Hij zal u de zegen van Abraham geven’ in de innerlijke zin wordt aangeduid.

In de zin van de letter is het het bezit van het land Kanaän, dat onder de zegen van Abraham wordt verstaan en ook onder de woorden die volgen ‘om te erven het land van uw vreemdelingschappen, dat God aan Abraham gegeven heeft’; volgens die zin nemen ook al diegenen deze woorden op die geloven dat de historische gedeelten van het Woord geen diepere verborgenheden en meer hemelse dingen bevatten, voornamelijk de Joodse natie, die voor zichzelf dan ook vanwege deze woorden een voorrecht boven alle natiën en volken opeist.

Hun vaders verstonden deze woorden evenzo en voornamelijk Jakob en van welke aard hij was, kan blijken uit wat eerder in nr. 3667 is gezegd, namelijk dat hij Jehovah niet kende en Hem ook niet wilde erkennen, tenzij Hij hem lichamelijke en wereldse dingen gaf.

Maar dat noch Abraham, noch Izaäk, noch Jakob werden bedoeld, maar dat door Jakob de Heer wordt uitgebeeld ten aanzien van het natuurlijke, dat Hij Goddelijk zou maken, blijkt ruimschoots uit de verklaringen.

Dat het er niets toe doet, van welke aard de mens is die uitbeeldt, hetzij boos of goed en dat de boze mens in gelijke mate kan uitbeelden en dat zij het Goddelijke van de Heer hebben uitgebeeld, zie de nrs. 665, 1097, 1361.

Hetzelfde kan ook blijken uit de uitbeeldende dingen die ook heden ten dage bestaan, want alle koningen, wie en wat ze ook mogen zijn, beelden door het koningschap zelf dat bij hen is, de Heer uit; evenzo alle priesters, wie en wat ze ook mogen zijn, door het priesterambt zelf. Het koningschap zelf en het priesterschap zelf is heilig, onverschillig van welke aard diegene is die het vervult.

Dit is de reden, waarom het Woord, dat een boos mens onderwijst eveneens heilig is, ook het sacrament van de Doop en het Heilig Avondmaal en dergelijke.

Vandaar kan het ook duidelijk zijn, dat nooit enig koning voor zichzelf iets van het heilige dat tot zijn koningschap behoort, kan opeisen, noch enig priester iets van het heilige, dat tot zijn priesterschap behoort.

Voor zoveel hij daarvan voor zichzelf opeist of dat aan zichzelf toeschrijft, legt hij zichzelf het merkteken op van een geestelijke dief of het kenmerk van geestelijke diefstal; en ook – voor zoveel hij het boze doet, dat wil zeggen, tegen het gerechte en billijke en tegen het goede en ware handelt – voor even zoveel ontdoet hij zich, wanneer hij koning is, van het uitbeeldende van het heilige van het koningschap en wanneer hij priester is, van het heilige van het priesterschap en beeldt hij het tegenovergestelde uit.

Om deze reden zijn in de uitbeeldende Joodse Kerk zoveel wetten neergelegd ten aanzien van het heilige, waarin bovenal de priesters waren, wanneer zij hun ambt bedienden; hierover zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, meer worden gezegd in hetgeen volgt.

3671. Dat de woorden ‘aan u en aan uw zaad met u’ betekenen, met het goede en het daaruit voortvloeiende ware, blijkt uit de uitbeelding van Jakob, die hier ‘u’ is, namelijk het goede van het ware of het goede dat uit het ware voortkomt, waarover eerder; en uit de betekenis van het zaad, te weten het goede en ware van het geloof, waarover de nrs. 1025, 1447, 1610, 2848, 3373; ‘met u’ betekent, dat het was toegevoegd aan het goede van het ware, dat Jakob is.

Het is met het goede en ware evenzo gesteld als met de zaden en de aardbodem; het innerlijk goede is zoals het zaad dat voortbrengt, maar alleen in een goede aardbodem; het uiterlijk goede en ware is zoals de aardbodem, waarin het wordt voortgebracht; dit zaad, dat het innerlijk goede en ware is, kan op geen andere wijze wortel schieten.

Hierdoor komt het, dat het redelijke van de mens het allereerst wordt wederverwekt, want daarin liggen de zaden en daarna het natuurlijke, opdat dit als aardbodem zal dienen, nrs. 3286, 3288, 3321, 3368, 3493, 3620, 3623, 3576.

En aangezien het natuurlijke gelijk is aan een aardbodem, kan het goede en ware bevrucht en vermenigvuldigd worden in het redelijke, wat niet zou kunnen gebeuren, wanneer het niet ergens een aardbodem had, waarin het zaad wortel kon schieten.

Aan de hand van deze vergelijking, kan men als in een spiegel zien, hoe het gesteld is met de wederverwekking en met de zeer vele verborgenheden ervan: het goede en ware te verstaan en die te willen, behoort tot het redelijke; de innerlijke gewaarwordingen van het goede en ware die daaruit voortkomen, zijn zoals zaden; maar die te weten en uit te oefenen, behoort tot het natuurlijke.

De wetenschappelijke dingen zelf en de werken zelf zijn zoals een aardbodem; wanneer de mens door de wetenschappelijke dingen wordt aangedaan, die het goede en ware bevestigen, en nog meer, wanneer hij er verlustiging in vindt om ze uit te oefenen, zijn de zaden daarin als in hun aardbodem en groeien; daardoor wordt het goede bevrucht en het ware vermenigvuldigd en stijgen zij voortdurend vanuit de aardbodem in het redelijke en vervolmaken dit.

Anders is het gesteld, wanneer de mens het goede en ware verstaat en ook innerlijk een neiging van de wil daartoe voelt, maar toch de liefde mist om ze te weten en nog meer om ze te doen; dan kan het goede niet bevrucht en het ware niet vermenigvuldigd worden in het redelijke.

3672. Dat de woorden ‘om te erven het land van uw vreemdelingschappen’ het leven van de onderwijzingen betekenen, blijkt uit de betekenis van erven, namelijk het leven van een ander hebben, waarover de nrs. 2658, 2851; hier het leven uit het Goddelijke, wat wordt aangeduid door de woorden die direct erna volgen; en uit de betekenis van de vreemdelingschappen, te weten de onderwijzingen, waarover de nrs. 1463, 2025; het land betekent: daar waar het leven is.

Het leven van de onderwijzingen, waarover hier wordt gesproken, is het leven van het goede uit het ware, dat hier door Jakob wordt uitgebeeld, want wanneer men leeft overeenkomstig de waarheden waarin de mens wordt onderwezen, dan is men in het leven van de onderwijzingen.

3673. Dat de woorden ‘hetwelk God aan Abraham gegeven heeft’ betekenen, datgene wat uit het Goddelijke voortkomt, blijkt uit de uitbeelding van Abraham, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijke, hetgeen in het Woord de Vader wordt genoemd, waarover de nrs. 2011, 3251, 3439; dat ‘God heeft gegeven’ wil zeggen: dat het Hem was toegeëigend, kan duidelijk zijn, want wat gegeven werd, is van degene aan wie het gegeven werd; hieruit blijkt duidelijk, dat door de woorden ‘hetwelk God aan Abraham gegeven heeft’ het leven wordt aangeduid dat uit het Goddelijke voortkomt.

3674. Dat de woorden ‘en Izaäk zond Jakob’ het begin van het bestaan betekenen, blijkt hieruit, dat Jakob nu begint het goede van het ware uit te beelden, dus het begin van het bestaan van het Goddelijk Natuurlijke van de Heer, want dit is het, wat in de dingen die, in wat volgt over Jakob bij Laban gezegd worden, ligt opgesloten. Vandaar komt het dat de woorden ‘Izaäk zond Jakob’ het begin van het bestaan betekenen.

3675. Dat de woorden ‘en hij ging naar Paddan-Aram’ de erkenningen van dat ware betekenen, blijkt uit de betekenis van Paddan-Aram, namelijk de erkenningen van het ware, waarover nr. 3664.

3676. Dat de woorden ‘tot Laban, de zoon van Bethuël, de Aramiet’ het zijdelings verwante goede betekenen, blijkt uit de uitbeelding van Laban, namelijk het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam, waarover eveneens eerder in nr. 3665; en uit de uitbeelding van Bethuël, te weten het goede van de heidenen van de eerste klasse, waarover de nrs. 2865, 3665, waaruit als uit een gemeenschappelijke stam het goede voortkomt, dat door Laban wordt uitgebeeld.

Dat Bethuël hier de bijnaam van de Aramiet heeft, komt omdat door Aram of Syrië de erkenningen van het goede en ware worden aangeduid, nrs. 1232, 1234, 3249, waarover hier wordt gehandeld.

Het uiterlijk ware, waaruit het goede voortkomt, dat hier Jakob is, is niets anders dan erkenningen, want deze zijn de waarheden die het allereerst worden opgezogen en zij worden ook voor waarheden gehouden door hen, die in het begin van de wederverwekking zijn.

Maar erkenningen zijn on zichzelf geen waarheden, maar krachtens de Goddelijke dingen die daarin zijn en pas als de Goddelijke dingen opblinken, worden de erkenningen waarheden; in de tussentijd zijn zij zoals algemene vaten, door middel waarvan en waarin de waarheden ontvangen kunnen worden, zoals die, waarover eerder in nr. 3665 aan het einde is gehandeld en zoals alle wetenschappelijke dingen, die eerst geleerd worden.

3677. Dat de woorden ‘de broeder van Rebekka, Jakobs en Ezaus moeder de verwantschap van moederszijde betekenen met het goede van het ware, dat Jakob is en met het ware van het goede, dat Ezaü is, blijkt uit de uitbeelding van Rebekka, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, waarover vaak eerder; uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het ware of het goede dat uit het ware voortkomt in het natuurlijke; en uit de uitbeelding van Ezaü, namelijk het ware van het goede of het goede waaruit het ware voortkomt in het natuurlijke, waarover eerder in nr. 3669; en aangezien alle goedheden en waarheden die in de natuurlijke of uiterlijke mens zijn, ontvangen en geboren worden door het redelijke of de innerlijke mens als door een vader en door het ware van het redelijke als door een moeder, nrs. 3314, 3573, 3616, daarom wordt door deze woorden de verwantschap van moederszijde aangeduid met het goede van het ware, dat Jakob is en met het ware van het goede, dat Ezaü is; het is er ook op geheel gelijke wijze mee gesteld; maar het is zeer moeilijk deze dingen begrijpelijk uit te leggen, omdat de meest algemene dingen daarvan heden ten dage onbekend zijn, zoals bijvoorbeeld wat het geestelijk goede is en wat het ware daarvan en dat er ontelbare geslachten zijn van het goede en het ware daarvan en nog ontelbaarder soorten en ook dat zij onderling verbonden zijn door graden als van bloed- en aanverwantschappen.

Daar deze dingen, die nog maar de meest algemene zijn, onbekend zijn, zou een beschrijving van de graden en verwantschappen in louter schaduwen vallen en nog des te meer, omdat heden ten dage de geleerden ze ook niet willen weten, want zij houden er alleen van over de schil in het onzekere te zijn en te discussiëren, niet over de hoedanigheden van de dingen,

maar of ze wel bestaan; en zolang zij in deze staat zijn, willen zij in het geheel niets weten over deze ontelbare dingen van het goede en het ware.

3678. vers 6-9. *En Ezau zag, dat Izaäk Jakob gezegend en hem naar Paddan-Aram gezonden had om zich van daar een vrouw te nemen, hem zegenende en hem geboden had, zeggende: Gij zult geen vrouw nemen uit de dochters van Kanaän; en Jakob gehoord had naar zijn vader en naar zijn moeder, en naar Paddan-Aram gegaan was.*

En Ezau zag dat de dochters van Kanaän boos waren in de ogen van Izaäk zijn vader.

En Ezau ging tot Ismaël en nam Machalat, de dochter van Ismaël, de zoon van Abraham, de zuster van Nevajot, boven zijn vrouwen zich tot vrouw.

Ezau zag, dat Izaäk Jakob gezegend had, betekent het denken van het goede van het natuurlijke ten aanzien van de verbinding door het goede van het ware, dat Jakob is; en hem naar Paddan-Aram gezonden had, betekent het begin van het bestaan door de erkenningen van dit goede; om zich van daar een vrouw te nemen, betekent, op deze wijze de verbinding door de aandoening van het ware; hem zegende en hem geboden had, zeggende, betekent de overdenking en vandaar de innerlijke gewaarwording, opdat de verbinding zou plaatsvinden; gij zult geen vrouw nemen uit de dochters van Kanaän, betekent, dat het niet verbonden zou worden met de aandoeningen van het valse en boze; en Jakob gehoord had naar zijn vader en naar zijn moeder, betekent de gehoorzaamheid en de aandoening; en naar Paddan-Aram gegaan was, betekent hier, als eerder, om vervuld te worden met deze erkenningen van het goede en ware; en Ezau zag, dat de dochters van Kanaän boos waren in de ogen van Izaäk zijn vader, betekent het vooruitzien en de voorzichtigheid van de Heer, dat de aandoeningen van dit ware, waarmee het natuurlijk goede tot dusver verbonden was, niet tot verbinding zouden leiden; en Ezau ging tot Ismaël en nam Machalat, de dochter van Ismaël, de zoon van Abraham, betekent de verbinding van dit goede met het ware uit Goddelijke oorsprong; de zuster van Nevajot, boven zijn vrouwen zich tot vrouw, betekent de aandoening van het hemels ware, meer innerlijk.

3679. Dat de woorden ‘Ezau zag, dat Izaäk Jakob gezegend had’ het denken van het goede van het natuurlijke betekenen ten aanzien van de verbinding door het goede van het ware, dat Jakob is, blijkt uit de betekenis van zien, te weten denken, want denken is niets anders dan van binnen zien of een innerlijk gezicht; uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover de nrs. 3300, 3302, 3322, 3494, 3504, 3576, 3599; uit de betekenis van gezegend worden, namelijk de verbinding, waarover de nrs. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584; uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede, waarover eerder; en uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het ware, waarover de nrs. 3669, 3677.

Hieruit blijkt duidelijk dat door de woorden ‘Ezau zag, dat Izaäk Jakob gezegend had’ het denken van het goede van het natuurlijke wordt aangeduid ten aanzien van de verbinding door het goede van het ware.

Wat echter het denken van het goede van het natuurlijke is ten aanzien van de verbinding door het goede van het ware, kan niet voldoende begrijpelijk worden uitgelegd, maar toch moet het in het kort verklaard worden: het denken van het goede van het natuurlijke is het denken van het redelijke of van de innerlijke mens in het natuurlijke of in de uiterlijke mens en wel in het goede daarvan; want het is het redelijke of de innerlijke mens die denkt, maar niet het natuurlijke of de uiterlijke mens, want de innerlijke mens, is in het licht van de hemel en in dit licht is inzicht en wijsheid door de Heer, nrs. 3195, 3339, 3636, 3643, maar de uiterlijke mens is in het licht van de wereld, waarin geen inzicht is en zelfs geen leven.

Wanneer daarom de innerlijke mens niet in de uiterlijke dacht, zou er nooit iets gedacht kunnen worden; maar toch verschijnt de gedachte voor de mens, alsof die in zijn uiterlijke

mens was, want hij denkt uit die dingen die door de zinnen binnentraden en tot de wereld behoren.

Het is daarmee gesteld als met het gezicht van het oog; de zinnelijke mens meent dat het oog uit zichzelf ziet, terwijl toch het oog slechts een orgaan van het lichaam is, waardoor de innerlijke mens de dingen ziet die buiten het lichaam of in de wereld zijn.

Het is er evenzo mee gesteld als met de spraak; de zinnelijke mens meent, dat de mond en de tong uit zichzelf spreken en die iets dieper denkt, dat het strottenhoofd en de inwendige organen spreken door de adem die uit de longen komt, terwijl het toch het denken is dat door deze organen spreekt, want de spraak is niets anders dan sprekend denken; dergelijke begoochelingen van de zinnen zijn uiterst talrijk.

Evenzo is het gesteld met alle leven dat in de uiterlijke mens verschijnt, namelijk het leven van de innerlijke mens in hem als in zijn stoffelijk en lichamelijk orgaan.

Met het denken is het als volgt gesteld: zolang de mens in het lichaam leeft, denkt hij vanuit het redelijke in het natuurlijke, maar anders wanneer het natuurlijke met het redelijke overeenstemt en anders wanneer het natuurlijke niet overeenstemt.

Wanneer het natuurlijke overeenstemt, is de mens redelijk en denkt hij geestelijk, maar wanneer het natuurlijke niet overeenstemt, is hij niet redelijk en kan hij ook niet geestelijk denken; want bij hem van wie het natuurlijke met zijn redelijke overeenstemt, is de verbinding geopend, opdat het licht van de hemel door de Heer door middel van het redelijke kan invloeien in het natuurlijke en dit verlichten met inzicht en wijsheid, vandaar is hij redelijk en denkt hij geestelijk.

Maar bij degene van wie het natuurlijke niet met het redelijke overeenstemt, is de verbinding gesloten en er vloeit slechts iets van licht in het algemeen rondom en door spleten in het natuurlijke door middel van het redelijke; vandaar is zo iemand niet redelijk en denkt hij niet geestelijk; want zoals de invloeiing van het licht van de hemel is die de mens geniet, zo denkt hij.

Hieruit blijkt duidelijk dat ieder mens denkt overeenkomstig de staat van overeenstemming van het natuurlijke met het redelijke ten aanzien van het goede en ware.

Maar de geesten en engelen denken op een andere wijze dan de mens; hun denken vindt weliswaar ook zijn begrenzing in het natuurlijke, want zij dragen al het natuurlijk geheugen en de aandoeningen ervan met zich mee, maar het is hun niet veroorloofd dit geheugen te gebruiken, nrs. 2475 tot 2479; maar hoewel het hun niet vergund is dit te gebruiken, dient het hun toch tot bodem of als een fundament, opdat de voorstellingen van hun denken daarin hun begrenzing vinden.

Vandaar komt het, dat de voorstellingen van hun denken innerlijker zijn en hun spraak niet bestaat uit vormen van woorden, zoals bij de mens, maar door vormen van dingen.

Hieruit blijkt duidelijk, dat ook voor hen het denken zó is als de overeenstemming van hun natuurlijke met hun redelijke; en dat er geesten zijn, die redelijk zijn en geestelijk denken en geesten die niet redelijk zijn en niet geestelijk denken en wel geheel en al overeenkomstig hun aandoeningen en de daaruit voortvloeiende gedachten in het leven van het lichaam, dat wil zeggen overeenkomstig de staat van leven die zij zich in de wereld verworven hadden.

Wat dus het denken van het goede van het natuurlijke is, komt hierin enigermate uit, namelijk dat het denken is in het goede van het natuurlijke – overeenkomstig de voorstellingen van de geesten wordt datgene ‘denken van het goede van het natuurlijke’ genoemd, wat overeenkomstig de voorstelling van de mensen ‘denken in het goede van het natuurlijke’ wordt genoemd.

Hierin namelijk, in het goede van het natuurlijke denkt het redelijke, wanneer dit het goede als einddoel beschouwt.

Zo is het denken van het goede van het natuurlijke over de verbinding door het goede van het ware, het denken in het natuurlijke over het einddoel, namelijk hoe het ware daarmee verbonden kan worden en wel overeenkomstig de Goddelijke orde, langs de gewone weg, die

zoals vaak eerder gezegd, bestaat in dergelijke dingen die uiterlijk zijn en die dus de laatste of de uiterste in de orde zijn; door deze dingen begint alle wederverwekking van het natuurlijke. Deze uiterste of laatste dingen zijn de eerste erkenningen, zoals die van kleine kinderen en knapen zijn, waarover nr. 3665 aan het einde.

In het begin is het ware van het goede, dat Ezau is, niet verbonden in de uiterlijke vorm met het goede van het ware, dat Jakob is; want het goede van het ware is het omgekeerde ten opzichte van het ware van het goede, nr. 3669, maar toch zijn zij in het binnenste, dat wil zeggen, ten aanzien van de einddoelen, verbonden; want het einddoel van het ware, dat uit het goede voorkomt, bestaat hierin, dat de waarheden daaraan toegevoegd mogen worden volgens de orde, zoals reeds gezegd werd; en het einddoel van het goede, dat uit het ware voortkomt, eveneens; en aangezien het einddoel verbindt, worden zij ook verbonden, nrs. 3562, 3565; het omgekeerde van de orde is in de eerste perioden alleen een middel dat het einddoel beoogt.

3680. Dat de woorden ‘en hem naar Paddan-Aram gezonden had’ het begin van het bestaan betekenen door de erkenningen van dit goede, blijkt uit de betekenis van ‘hij had hem gezonden’ namelijk het begin van het bestaan, waarover eerder in nr. 3674; en uit de betekenis van Paddan-Aram, namelijk de erkenningen van het ware, nr. 3664; er wordt gezegd ‘erkenningen van het goede’ aangezien alle waarheden erkenningen van het goede zijn; waarheden die niet vanuit het goede voortkomen, of die het goede niet als einddoel beschouwen, zijn geen waarheden; maar voor zover zij de leer beschouwen, worden zij erkenningen van het ware genoemd.

3681. Dat de woorden ‘om zich van daar een vrouw te nemen’ betekenen, op deze wijze de verbinding door de aandoening van het ware, blijkt uit de betekenis van de vrouw, namelijk de aandoening van het ware, waarover de nrs. 1468, 2517, 3236; die te nemen, wil zeggen daaraan worden toegevoegd.

3682. Dat de woorden ‘hem zegenende en hem geboden had, zeggende’ de overdenking betekenen en vandaar de innerlijke gewaarwording, opdat de verbinding zou plaatsvinden, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, namelijk de verbinding, waarover de nrs. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584; en uit de betekenis van gebieden en zeggen, te weten de overdenking en de daaruit voortvloeiende innerlijke gewaarwording, waarover nr. 3661.

3683. Dat de woorden ‘gij zult geen vrouw nemen van de dochters van Kanaän’ betekenen, dat het niet verbonden zou worden met de aandoeningen van het valse en boze, blijkt uit de betekenis van ‘een vrouw nemen’ namelijk aangesloten en verbonden worden; en uit de betekenis van de dochters van Kanaän, namelijk de aandoeningen van het valse en boze, waarover eveneens eerder in nr. 3662.

3684. Dat de woorden ‘en Jakob gehoord had naar zijn vader en naar zijn moeder’ de gehoorzaamheid en de aandoening betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘van naar iemand horen of luisteren’, namelijk gehoorzamen, waarover nr. 2542; en wanneer het is naar de vader en de moeder, betekent het de gehoorzaamheid vanuit de aandoening.

3685. Dat de woorden ‘en naar Paddan-Aram gegaan was’ betekenen, om vervuld te worden met de erkenningen van dit goede en ware, blijkt uit de betekenis van gaan en vertrekken, namelijk de orde en de ingestelde regel van het leven, waarover de nrs. 1293, 3335; hier dus om vervuld te worden overeenkomstig de orde, namelijk met de erkenningen van dat goede en ware, die door Paddan-Aram worden aangeduid, nrs. 3664, 3675.

3686. Dat de woorden ‘en Ezau zag, dat de dochters van Kanaän boos waren in de ogen van Izaäk zijn vader’ het vooruitzien en de voorzienigheid van de Heer betekenen, dat de aandoeningen van dit ware, waarmee het natuurlijk goede tot dusver verbonden was, niet tot verbinding zouden leiden, blijkt uit de betekenis van ‘zien’ hier, namelijk het vooruitzien en de voorzienigheid, waarover de nrs. 2837, 2839; uit de uitbeelding van Ezau, namelijk de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede van het Natuurlijke, waarover eerder; uit de betekenis van de dochters van Kanaän, hier de dochters van Cheth, namelijk de aandoeningen van het ware van een niet echte oorsprong, waarover de nrs. 3470, 3620-3622; en uit de betekenis van ‘boos in de ogen van Izaäk zijn vader’, namelijk niet leiden tot verbinding, te weten door het goede van het natuurlijke, dat Ezau is, met het goede van het redelijke, dat Izaäk is.

Hieruit blijkt duidelijk, dat door deze woorden wordt aangeduid het vooruitzien en de voorzienigheid van de Heer, dat de aandoeningen van dit ware, aangezien het niet uit het echte voortkomt, niet tot verbinding zouden leiden.

Hoe het hiermee gesteld is, kan uit de verklaring van de verzen 34 en 35 van het 26ste hoofdstuk blijken, waar wordt gehandeld over de dochters van Cheth, die Ezau zich tot vrouwen had genomen en uit de verklaring van vers 46 van het 27ste hoofdstuk, waar gehandeld wordt over Jakob, dat hij zich geen vrouw zou nemen uit de dochters van Kanaän. Dat door de dochters van Kanaän hier de aandoeningen van het ware van niet echte oorsprong worden aangeduid en eerder door de dochters van Kanaän de aandoeningen van het valse en boze, nrs. 3662, 3683, komt omdat de Chittieten in het land Kanaän tot de Kerk van de natiën behoorden en niet zozeer in het valse en boze waren als de andere natiën daar, zoals de Kanaänieten, Emorieten en Perisieten.

Daar kwam het vandaan dat door de Chittieten de geestelijke Kerk van de Heer bij de heidenen werd uitgebeeld, nrs. 2913, 2986.

Dat de Oudste Kerk, die hemels was en vóór de vloed bestond, in het land Kanaän was, zie nr. 567; en dat de Oude Kerk die na de vloed bestond, ook daar was, behalve in verschillende andere koninkrijken, nrs. 1238, 2385.

Zo is het gekomen dat alle rivieren daar een uitbeeldend karakter aannamen en ook alle landen daar en alle rivieren die daar waren, een uitbeeldend karakter aannamen; want de Oudsten, die hemelse mensen waren, werden door alle voorwerpen die zij zagen, innerlijk zulke dingen gewaar als tot het rijk van de Heer behoren, nrs. 920, 1409, 2896, 2897, 2995; dus ook door de landen en rivieren daar.

Deze uitbeeldende dingen bleven na de tijden van de Oudsten in de Oude Kerk voortbestaan, dus ook de uitbeeldende dingen van de plaatsen daar.

Het Woord in de Oude Kerk, nr. 2897-2899 had daarvandaan ook de uitbeeldende namen van plaatsen, zoals ook het Woord na hun tijd had, dat ‘Mozes en de Profeten’ wordt genoemd.

En omdat dit zo was, werd het Abraham bevolen daarheen te gaan en werd hem de belofte gedaan, dat zijn nakomelingen dat land zouden bezitten en dit niet omdat zij beter waren dan de overige natiën – want zij behoorden onder de allerslechtsten, nrs. 1167, 3373 – maar opdat door hen de uitbeeldende Kerk zou worden ingesteld, waarin niets zou terugslaan op de persoon en op de plaatsen, maar op de dingen die werden uitgebeeld, nr. 3670 en opdat dus zo eveneens de namen van de Oudste en de Oude Kerk bewaard zouden blijven.

3687. Dat de woorden ‘en Ezau ging tot Ismaël en nam Machalat, de dochter van Ismaël, de zoon van Abraham’ de verbinding betekenen van dit goede met het ware vanuit Goddelijke oorsprong, blijkt uit de uitbeelding van Ezau, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover eerder; uit de uitbeelding van Ismaël, de zoon van Abraham, namelijk het ware vanuit Goddelijke oorsprong.

Dat Ismaël de geestelijke Kerk van de Heer uitbeeldt en daardoor het ware, zie de nrs. 1949, 1950, 1951, 2078, 2691, 2699, 3268; en dat Abraham het Goddelijke van de Heer uitbeeldt, dat de Vader wordt genoemd, nrs. 2011, 3251, 3439.

Vandaar wordt door Machalat, de dochter van Ismaël, de zoon van Abraham, het ware vanuit Goddelijke oorsprong aangeduid.

Dat ‘een vrouw nemen’ wil zeggen: aangesloten en verbonden worden, blijkt duidelijk; hieruit blijkt, dat door de woorden ‘Ezau ging tot Ismaël en nam Machalat, de dochter van Ismaël, de zoon van Abraham’ de verbinding wordt aangeduid van dit goede met het ware vanuit Goddelijke oorsprong.

3688. Dat de woorden ‘de zuster van Nevajot, boven zijn vrouwen zich tot vrouw’ de aandoening van het hemels ware meer innerlijk betekenen, blijkt uit de betekenis van de zuster, namelijk het verstandelijk of redelijk ware, nrs. 1495, 2508, 2524, 2556, 3386; uit de uitbeelding van Nevajot, namelijk het goede dat tot de geestelijke Kerk behoort, waarover nr. 3268.

Vandaar betekent ‘de zuster van Nevajot’ de aandoening van het hemels ware, of wat hetzelfde is, de aandoening van het geestelijk goede; uit de betekenis van de vrouwen of de dochters van Chet, te weten de aandoeningen van het ware vanuit een niet echte oorsprong, waarover de nrs. 3470, 3620-3622, 3686; en uit de betekenis van ‘een vrouw nemen’ namelijk aangesloten en verbonden worden.

Hieruit blijkt duidelijk, dat door deze woorden tezamen met de hieraan voorafgaande, de verbinding wordt aangeduid van het door Ezau uitgebeelde goede met het ware uit Goddelijke oorsprong, dus met de meer innerlijke aandoening van het hemels ware.

Hoe het met deze dingen is gesteld, werd weliswaar eerder gezegd, maar zij zijn van dien aard, dat zij bezwaarlijk binnen het bereik van het verstand vallen, zolang de meest algemene dingen van deze aangelegenheid onbekend zijn.

Bovendien, de hedendaagse wereld bekommert zich niet om dergelijke dingen, want het zijn de aardse dingen die haar in beslag nemen, maar niet de hemelse dingen, aangezien zij, zoals ook wordt gezegd, geen dingen zien en weten, maar deze dingen niet zien noch weten.

Maar aangezien de dingen die in de innerlijke zin van het Woord besloten liggen, niet alleen onthuld, maar ook verklaard moeten worden, mag met een voorbeeld worden toegelicht, hoe het gesteld is met het ware van het goede, dat Ezau uitbeeldt en met het goede van het ware dat Jakob uitbeeldt; en tevens daarmee, dat het goede van het ware het omgekeerde van het ware van het goede is, alvorens de mens is wederverwekt; maar dat zij daarna verbonden zijn; dus hoe het gesteld is met de dingen die tot nu toe gezegd werden.

Tot voorbeeld kan een mens dienen die van dien aard is dat hij kan worden wederverwekt, want dit voorziet de Heer en omdat Hij dat voorziet, voorziet Hij ook daarin; deze mens, die eerst gelijk is aan een kleine knaap, weet nog niet wat de werken van de naastenliefde jegens de naaste zijn, omdat hij nog niet weet, wat naastenliefde is, noch wat de naaste is.

Daarom – omdat hij uit het Woord weet, dat men aan de armen moet geven en dat hij, die aan de armen geeft, een beloning in de hemel heeft – doet hij bij voorkeur de bedelaars goed, omdat hij gelooft dat zij de armen zijn die in het Woord bedoeld worden en neemt dan niet in aanmerking, dat zulke mensen die in de straten bedelen, voor het merendeel een goddeloos en zelfs misdadig leven leiden en al wat tot de Goddelijke eredienst behoort, verachten en zich geheel en al overgegeven hebben aan ledigheid en luiheid.

Hij die wordt wederverwekt, doet niettemin aan hen in de eerste staat van harte goed; deze goedheden zijn goedheden van het uiterlijk ware, waarmee hij begint.

Het ware van het goede, dat innerlijker is, vloeit dus op die wijze in deze goedheden en bewerkt dit overeenkomstig de erkenningen waarin de knaap is.

Maar naderhand, wanneer hij meer verlicht wordt, wil hij allen goed doen, die hij voor noodlijdend en ellendig houdt en hij maakt nog nauwelijks onderscheid tussen de vrome en

onvrome noodlijdenden en ellendigen, omdat hij van menig is, dat eenieder de naaste is in gelijk opzicht en in gelijke graad.

Maar wanneer hij verder wordt verlicht in deze dingen, maakt hij onderscheid en verleent hij alleen hulp aan de rechtschapen en goede mensen, omdat hij weet dat hulp verlenen aan de boze mens, gelijk staat met kwaad berokkenen aan vele anderen, want door zijn weldaden en diensten geeft hij de boze mens gelegenheid anderen kwaad te doen.

Wanneer hij tenslotte wederverwekt is, doet hij alleen de vrome en goede mensen het goede, want hij wordt dan aangedaan, niet door de mens die hij weldoet, maar door het goede zelf dat bij hem is; en aangezien in het goede en vrome de Heer tegenwoordig is, betuigt hij dus zo, door de aandoening jegens de naaste, ook liefde tot de Heer.

Wanneer de mens van harte in deze naastenliefde is, is hij wederverwekt.

Hieruit blijkt duidelijk, dat zijn vorige staat omgekeerd was ten opzichte van deze staat, namelijk dat hij dat voor het goede hield, wat het goede niet was, maar dat hij het niettemin in het begin van de wederverwekking moest doen, omdat de erkenning van de zaak bij hem niet verder gaat en omdat het innerlijker goede van de naastenliefde in geen ander ware kon vloeien dan in dat, wat tot zijn erkenning behoorde; en verder ook dat het meer innerlijke goede altijd toevloede en dit bewerkt heeft en dat het zich niet eerder kon openbaren, dan toen de mens door erkenningen geleidelijk verlicht werd ten aanzien van de hoedanigheid van de goedheden en waarheden.

Hieruit blijkt enigszins, wat het goede van het ware is, dat Jakob hier uitbeeldt en wat het ware van het goede is, dat Ezau uitbeeldt en dat zij eerst omgekeerd zijn maar daarna verbonden zijn.

* * * * *

3689. vers 10,11. *En Jakob ging uit van Beerschebah en hij ging naar Haran.*

En hij geraakte op een plaats en hij vernachtte aldaar, want de zon was ondergegaan; en hij nam van de stenen der plaats en stelde hem tot zijn hoofdpeluw en hij legde zich te slapen te dierzelfer plaats.

Jakob ging uit van Beerschebah, betekent een verder van de Goddelijke leerstellige dingen verwijderd leven; en hij ging naar Haran, betekent het goede en ware van die graad; en hij geraakte op een plaats, betekent de staat; en vernachtte aldaar, want de zon was ondergegaan, betekent het leven in het duistere; en hij nam van de stenen der plaats, betekent de waarheden van die staat; en stelde hem tot zijn hoofdpeluw, betekent de meest algemene gemeenschap met het Goddelijke; en legde zich te slapen te dierzelfer plaats, betekent de kalmte van de staat.

3690. Dat de woorden ‘Jakob ging uit van Beerschebah’ een verder van de Goddelijke leerstellige dingen verwijderd leven betekenen, blijkt uit de betekenis van gaan, namelijk leven, waarover de nrs. 3335, 3685, dus van uitgaan, namelijk verder verwijderd leven; en uit de betekenis van Beerschebah, namelijk de Goddelijke leer, waarover de nrs. 2723, 2858, 2859, 3466; hieruit blijkt duidelijk, dat door de woorden ‘Jakob ging uit van Beerschebah’ een verder van de Goddelijke leerstellige dingen verwijderd leven wordt aangeduid.

Het leven wordt verder verwijderd genoemd, wanneer het in uiterlijke waarheden is en overeenkomstig deze geleefd wordt, zoals het leven van de vroegste kindsheid en van de knapen jaren is van diegenen die wederverwekt worden, waarover kort hiervoor in nr. 3688. Omdat het duidelijker zal uitkomen, wat en hoe dit leven is, dient het nog in het kort te worden gezegd: alle historische vermeldingen van het Woord zijn verder van de Goddelijke leerstellige dingen zelf verwijderde waarheden, maar toch zijn zij van dienst voor de kleine kinderen en knapen, om daardoor bij graden binnengeleid te worden in de innerlijker

leerstellige dingen van het goede en het ware en tenslotte tot de Goddelijke dingen zelf; want het Goddelijke is in het binnenste daarvan.

Wanneer kleine kinderen deze vermeldingen lezen en daardoor in hun onschuld worden aangedaan, zijn de engelen bij hen in een staat van hemelse bekoring, want zij worden door de Heer aangedaan met de innerlijke zin, dus met die dingen, die de historische gebeurtenissen uitbeelden en betekenen; het is de hemelse bekoring van de engelen die invloeit en de verlustiging bij de kleine kinderen bewerkt.

Opdat deze eerste staat of de staat van de kindsheid en van de knapen jaren van degenen die wederverwekt moeten worden, zal bestaan, werden de historische vermeldingen van het Woord gegeven en zo geschreven, dat alle dingen in het algemeen en in het bijzonder daarin Goddelijke dingen in zich bevatten.

Hoe ver deze historische vermeldingen van de Goddelijke leerstellige dingen verwijderd zijn, kan blijken uit een daaraan ontleend voorbeeld: degene die eerst alleen maar weet, dat God nederdaalde op de berg Sinai en aan Mozes de tafelen gaf, waarop de Tien Geboden geschreven waren en dat Mozes die verbrak en dat God op andere tafelen dezelfde geboden schreef, is, wanneer hij door deze historische vermelding alleen wordt bekoord, in een van de Goddelijke leerstellige dingen verwijderd leven van het uiterlijk ware; wanneer hij echter daarna begint bekoord en aangedaan te worden door de voorschriften of de geboden zelf, die daarin liggen en overeenkomstig deze leeft, is hij in het leven van het ware, maar toch is dit leven nog verwijderd van de Goddelijke leerstellige dingen zelf; want een leven overeenkomstig die dingen is slechts een zedelijk leven, waarvan de geboden bekend zijn aan allen die in de menselijke samenleving zijn, uit het burgerlijke leven zelf en de wetten daarin, zoals dat de Godheid vereerd moet worden en de ouders geëerd en dat men niet mag doden, echtbreken en stelen.

Maar degene die wordt wederverwekt, wordt bij graden van dit meer verwijderde leven, of van het zedelijke leven, geleid in een leven dat dichterbij de Goddelijke leerstellige dingen gelegen is, dat wil zeggen, in het geestelijk leven.

Wanneer dit plaatsvindt, begint hij zich verwonderd af te vragen, waarom dergelijke voorschriften of geboden uit de hemel werden neer gezonden met zo'n groot wonder en met de vinger Gods op tafelen geschreven, terwijl zij toch aan elk volk bekend zijn en ook zijn neergeschreven in de wetten van diegenen die nooit iets uit het Woord hebben gehoord.

Wanneer hij in die staat van denken komt, wordt hij – wanneer hij onder diegenen behoort, die wederverwekt kunnen worden – door de Heer in een nog innerlijker staat gebracht, namelijk in een staat, waarin hij denkt, dat dieper dingen daarin verborgen liggen, die hij nog niet weet.

En wanneer hij in die staat het Woord leest, ontdekt hij hier en daar bij de profeten en vooral bij de evangelisten, dat elk van deze voorschriften in zich meer dingen van meer hemelse aard bevat; zoals dat het eren van de ouders dit inhoudt: dat men, wanneer men opnieuw geboren, dat wil zeggen, wederverwekt wordt, een andere Vader ontvangt en dan Zijn zoon wordt en dat Hij het is die geëerd moet worden; dus dat dit de zin is die binnenin dit gebod gelegen is. Ook leert hij bij graden, wie die nieuwe Vader is, namelijk dat het de Heer is en tenslotte hoe Hij geëerd moet worden, namelijk dat Hij vereerd moet worden en dat Hij dan vereerd wordt, wanneer Hij wordt bemind.

Wanneer degene die wordt wederverwekt, in dit ware is, en in een leven overeenkomstig dit ware, dan is hij in het Goddelijk leerstellige en dan is hij in een engelenstaat en van daaruit beschouwt hij de dingen die hij tevoren wist, als in orde opeenvolgend en als vloeiend vanuit het Goddelijke, als het ware overeenkomstig de sporten van een ladder; aan de top daarvan is Jehovah of de Heer en op de sporten daarvan zijn Zijn engelen, die op- en neerklimmen; op deze wijze ziet hij de dingen, waarin hij zich vroeger had verlustigd, verder van zich verwijderd overeenkomstig de graden.

Evenzo is het gesteld met de overige geboden van de Decaloog, nr. 2609.

Hieruit kan nu blijken, wat een ‘verder van de Goddelijke leerstellige dingen verwijderd leven’ is, wat hier wordt aangeduid met de woorden ‘Jakob ging uit van Beerschebah’.

3691. Dat de woorden ‘en hij ging naar Haran’ betekenen, tot het goede en ware van die graad, blijkt uit de betekenis van Haran, namelijk het uiterlijk goede en ware, want door Haran, wordt het uiterlijke aangeduid en door Laban, die daar is, het goede en ware; dus door Haran hier het uiterlijk goede en ware; dat dit door Haran wordt aangeduid, zie de nrs. 1430, 3612; hieruit blijkt duidelijk, dat door de woorden ‘Jakob ging uit van Beerschebah en hij ging naar Haran’ in de innerlijke zin wordt aangeduid, dat hij zich verder van de Goddelijke leerstellige dingen af begaf, dus naar het uiterlijk goede en ware.

Dat er gezegd wordt ‘het goede en ware van die graad’ komt omdat de goedheden en waarheden onderling geheel en al onderscheiden zijn naar gelang van de graden: de innerlijker goedheden en waarheden zijn in een hogere graad en de meer uiterlijke goedheden en waarheden zijn in een lagere graad.

In een hogere graad zijn de goedheden en waarheden die tot het redelijke behoren en in een lagere graad zijn die goedheden en waarheden van het natuurlijke; in de laagste graad zijn de zinnelijke goedheden en waarheden die tot het lichaam behoren.

De meer innerlijke goedheden en waarheden, of die welke in een hogere graad zijn, vloeien in de uiterlijke goedheden en waarheden, of in die, welke een graad lager zijn en vertonen daar een beeld van zichzelf, bijna zoals de meer innerlijke aandoeningen van de mens zich vertonen in het gezicht en in de veranderingen daarvan.

Hieruit blijkt duidelijk dat de meer innerlijke goedheden en waarheden geheel en al gescheiden zijn van de meer uiterlijke goedheden en waarheden, of wat hetzelfde is, dat die in een hogere graad geheel en al gescheiden zijn van die in een lagere graad en wel zozeer dat de meer innerlijke goedheden en waarheden, of die welke in een hogere graad zijn, kunnen bestaan zonder de meer uiterlijke goedheden en waarheden, of die welke in een lagere graad zijn.

Wie geen duidelijk begrip van de graden heeft, kan ook geen duidelijk begrip hebben van de meer innerlijke en uiterlijke goedheden en evenmin hoe het gesteld is met de ziel van de mens of met zijn geest en lichaam, noch hoe het gesteld is met de hemelen in het andere leven. Het is bekend dat er drie hemelen zijn en dat de ene hemel innerlijker is dan de andere en dat de derde hemel de binnenste is.

Deze hemelen zijn onderling ten zeerste onderscheiden overeenkomstig de graden.

Degenen die in de binnenste of derde hemel zijn, zijn dicht bij de Heer; zij die in de meer innerlijke hemel zijn ofwel de tweede hemel, zijn verder verwijderd; en zij die in de meer uiterlijke hemel zijn ofwel de eerste hemel, zijn nog verder verwijderd.

De verbinding tussen deze hemelen kan op geen andere wijze bestaan dan zoals de gemeenschap is van de binnenste dingen van de mens met zijn uiterlijke dingen; want de mens, die in de liefde tot de Heer is, en in de naastenliefde jegens de naaste, is een soort van hemel in het klein, die in beeld overeenstemt met de drie hemelen; ook ontvangt hij van de Heer, uit de drie hemelen, de invloeiing van het goede en ware overeenkomstig dezelfde graden; van welke aard de graden onderling zijn, kan blijken uit de beide voorbeelden die eerder in de nrs. 3688 en 3690 werden aangevoerd.

Zij die in de liefde zelf tot de Heer zijn, dermate dat zij de innerlijke gewaarwording van de liefde hebben, zijn in een hogere graad van het goede en ware en in de binnenste en derde hemel, dus dicht nabij de Heer en zij worden hemelse engelen genoemd; maar zij die in de naastenliefde jegens de naaste zijn, dermate dat zij de innerlijke gewaarwording van de naastenliefde hebben en niet zozeer de innerlijke gewaarwording van de liefde tot de Heer, zijn in een lagere graad van het goede en ware en in de meer innerlijke of tweede hemel en dus verder van de Heer verwijderd en zij worden geestelijke engelen genoemd.

Degenen echter die in de naastenliefde jegens de naaste zijn alleen uit de aandoening van het ware, dermate dat zij niet de innerlijke gewaarwording van de naastenliefde zelf jegens de naaste hebben dan alleen vanwege het ware, waardoor zij worden aangedaan, zijn in een nog lagere graad van het goede en ware en in de meer uiterlijke of eerste hemel en dus nog verder van de Heer verwijderd en zij worden goede geesten genoemd.

Hieruit kan enigermate blijken, hoe het met de graden is gesteld, namelijk dat de dingen die in de hogere graad zijn, zich in beeld vertonen in de dingen die in de naastgelegen lagere graad zijn.

In de liefde tot de Heer is het naastgelegen beeld van de Heer, dat gelijkenis wordt genoemd, waarom diegenen die in de liefde zelf tot de Heer zijn, gelijkenissen van Hem worden genoemd.

In de naastenliefde is ook het beeld, maar verder verwijderd, want in de naastenliefde zelf is de Heer tegenwoordig, waarom diegenen die daarin zijn, beelden van Hem worden genoemd, zie de nrs. 50, 51, 1013.

Maar zij die in de aandoening van het ware zijn en vandaar in een zeker soort van naastenliefde jegens de naaste, zijn ook beelden van de Heer, maar nog verder verwijderd. In deze graden zijn de drie hemelen onderscheiden en volgens deze graden vloeit de Heer in met het Goddelijk Goede en Ware, dus met wijsheid en inzicht en met hemelse vreugde en gelukzaligheid.

3692. Dat de woorden ‘en hij geraakte op een plaats’ de staat betekenen, blijkt uit de betekenis van de plaats, namelijk de staat, waarover de nrs. 1273-1275, 1377, 2625, 2837, 3356, 3387.

3693. Dat de woorden ‘en hij vernachtte aldaar, want de zon was ondergegaan’ het leven in het duistere betekenen, blijkt uit de betekenis van de nacht, namelijk een staat van schaduw, waarover nr. 1712; dus uit de betekenis van vernachten, namelijk in die staat leven; en uit de betekenis van het ondergaan van de zon, namelijk het duistere, want dan is de avond daar, waardoor het duistere wordt aangeduid, zie nr. 3056.

Onder het duistere wordt hier verstaan, het duistere van het inzicht ten aanzien van het ware en het duistere van de wijsheid ten aanzien van het goede, want het licht dat de engelen door de Heer hebben, heeft inzicht en wijsheid in zich en komt ook daaruit voort, nrs. 1521, 1524, 1529, 1530, 3138, 3167, 3195, 3339, 3341, 3636, 3637, 3643; voor zoveel zij derhalve in het licht zijn, zijn zij ook in inzicht en wijsheid, nrs. 2776, 3190, 3337.

Vandaar komt het, dat de dingen die van het verstand zijn, ook in de gewone spreektaal ‘dingen van het licht’ worden genoemd; de mens weet niet dat dit daar vandaan komt en daarom gelooft hij, dat dit alleen als vergelijking zo gezegd wordt; maar de mens gebruikt behalve deze uitdrukking nog tal van andere, die voortkomen uit een innerlijke gewaarwording van dergelijke dingen als in het andere leven bestaan, waarin hij is naar de geest, welke uitdrukkingen in de spreektaal zijn ontvangen, omdat zij innerlijk erkend werden, maar in vergetelheid zijn geraakt door de lichamelijke dingen, die van dien aard zijn, dat zij die dingen uitblussen die behoren tot de innerlijke gewaarwording waarin zijn innerlijke mens is.

Dat de zonsondergang in het Woord het valse en boze betekent, waarin diegenen zijn bij wie geen naastenliefde en geloof is, dus ook de laatste tijd van de Kerk, zie nr. 1837; en ook dat dit het duistere betekent ten aanzien van die dingen die tot het goede en ware behoren, zoals het duistere van hen, die in een verder van de Goddelijke leerstellige dingen verwijderde graad zijn, nr. 3691.

Dat de zonsondergang, of ‘de zon was ondergegaan’ deze dingen betekent, kan uit de volgende plaatsen in het Woord blijken; bij Micha: *‘Nacht zal het voor ulieden zijn in plaats van het gezicht en duisternis zal het voor ulieden zijn in plaats van waarzegging; en de zon*

zal over de profeten ondergaan en de dag zal over hen zwart worden', (Micha 3:6); 'de zon zal over de profeten ondergaan' wil zeggen, dat zij niet langer het ware en het verstand van het ware hebben; de profeten staan voor degenen die de waarheden van de leer onderwijzen, nr. 2534.

Bij Amos: *'Het zal te dien dage geschieden, dat Ik de zon op de middag zal doen ondergaan en Ik zal het land verduisteren in de dag des lichts en Ik zal uw feesten in rouw en al uw liederen in weeklagen veranderen'*, (Amos 8:9,10); 'de zon op de middag doen ondergaan' staat voor het duistere ten aanzien van het ware bij hen die in de erkentissen van het goede en ware zijn; dat de middag de staat van het licht is of van de erkentissen van het ware, zie de nrs. 1458, 3195 aan het begin.

Bij Jesaja: *'Uw zon zal niet meer ondergaan en uw maan zal zich niet terugtrekken, want Jehovah zal u tot een licht der eeuwigheid wezen'*, (Jesaja 60:20), waar gehandeld wordt over het rijk van de Heer; 'de zon zal niet meer ondergaan' wil zeggen, dat zij zullen zijn in het leven van het goede en in de wijsheid, omdat zij in de hemelse liefde en in het hemelse licht van de Heer zullen zijn; 'de maan zal zich niet terugtrekken' wil zeggen, dat zij zullen zijn in het leven van het ware en in het inzicht, omdat zij zullen zijn in de geestelijke liefde en in het geestelijk licht van de Heer; dat de Heer in het andere leven de Zon is voor de hemelse engelen en de Maan voor de geestelijke engelen en dat zij daaraan wijsheid en inzicht ontleen, zie de nrs. 1053, 1521, 1529-1531, 2441, 2495, 3636, 3643.

Hieruit kan blijken wat zonsopgang en zonsondergang in de innerlijke zin van het Woord is. Bij David: *'Jehovah, mijn God, Gij zijt zeer groot, Gij zijt bekleed met heerlijkheid en eer; die zich bedekt met het licht, als met een kleed; Hij spant de hemelen uit als een gordijn; Hij heeft de maan gemaakt tot gezette feesten, de zon, Hij weet haar ondergang; Gij beschikt de duisternis, opdat het nacht worde'*, (Psalm 104:1,2,19,20); hier staat de maan eveneens voor het inzicht en de zon voor de wijsheid, die uitgaan van de Heer; de zonsondergang staat voor het duistere van beide; de duisternis beschikken opdat het nacht zal worden, staat voor het wisselen van de staat van de duisternis; want dat de engelen veranderingen van staat hebben tussen de hoogste graad van licht en een lagere graad van licht, of tussen de hoogste graad van wijsheid en een lagere graad van wijsheid en dat deze veranderingen van staat gelijk zijn aan de morgen wanneer de zon opkomt en zoals de middag, wanneer zij op het hoogste punt staat en zoals de avond, wanneer zij ondergaat en daarna weer opnieuw zoals de morgen, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer elders gezegd worden.

Bij Jozua: *'Van de woestijn en de Libanon af, tot aan de grote rivier, de rivier Eufraat, het ganse land der Chittieten en tot aan de grote zee, tegen de ondergang der zon, zal ulieder grens zijn'*, (Jozua 1:4) waar de uitgestrektheid van het land Kanaän wordt beschreven, en dat dit in de innerlijke zin het rijk van de Heer is, zie de nrs. 1607, 3038, 3481; dat de rivier Eufraat een van de grenzen is, namelijk van de geestelijke en hemelse dingen, nr. 1866 en de grote zee en de ondergang van de zon is de andere grens, waardoor het laatste wordt aangeduid, dat betrekkelijk duister is; dat alle grenzen en alle plaatsen in dit land van uitbeeldende aard zijn, zie nr. 1585.

Bij Mozes: *'Indien gij te pand nemende het kleed van uw metgezel te pand neemt, zo zult gij het hem wedergeven, eer de zon ondergaat, want dat alleen is zijn deksel, het is zijn kleed voor zijn huis, waarin hij zal liggen'*, (Exodus 22:26,27); en elders: *'Indien hij een arm man is, zult gij niet nederliggen op zijn pand; wedergevend zult gij hem het pand wedergeven eer de zon ondergaat en dat hij u zegene en het zal u gerechtigheid zijn voor Jehovah, uw God'*, (Deuteronomium 24:12,13).

Dat in deze wet, zoals in de overige, het uitbeeldende en aanduidende van de Goddelijke wet is gelegen - dit is die wet van het goede en ware in het rijk van de Heer – waaruit deze wet voortkomt, blijkt uit elke bijzonderheid.

Dat deze wet in haar oorsprong het verbod inhoudt, de metgezellen te beroven van de uiterlijke waarheden, die de leerstellige dingen zijn, waarnaar zij leven en de riten en dat de klederen dergelijke waarheden zijn, zie de nrs. 297, 1073, 2576.

Dat het teruggegeven moest worden eer de zon was ondergegaan, wil zeggen; eer het ware bij hem te gronde zou gaan; en daar dit ware uiterlijk is, wordt er gezegd, dat het ‘het kleed voor zijn huis is, waarin hij zal liggen’.

Bij dezelfde: *‘De ziel die het onreine aangeroerd zal hebben, zal onrein zijn tot aan de avond en hij zal van de heilige dingen niet eten; maar wanneer hij zijn vlees met wateren gewassen zal hebben en de zon ondergegaan zal zijn, zal hij rein zijn en daarna zal hij van de heilige dingen eten’*, (Leviticus 22:6,7); en elders: *‘Hij, die niet rein is, zal zich tegen de avond wassen met wateren en als de zon ondergegaan is, zal hij in het midden van het leger binnengaan’*, (Deuteronomium 23:10,11).

Dat deze wet eveneens haar oorsprong ontleent aan de wetten van het goede en het ware of aan de wetten van de orde, die in het rijk van de Heer zijn, kan duidelijk zijn.

Anders zou het niet geboden zijn, dat men onrein zou zijn tot aan de avond en zich dan wassen zou met wateren en rein zou zijn nadat de zon ondergegaan zou zijn.

De wet van de orde in het rijk van de Heer, waaruit de bovengenoemde wet voortkomt, is deze: dat wanneer de goede geesten en de engelgeesten in een staat van eigenliefde en vandaar in een staat van het valse vallen, zij een weinig teruggebracht worden in hun natuurlijke of lagere staat en daar vervuld worden met erkentnissen van het goede en het ware in verband met deze aangelegenheid, welke erkentnissen worden aangeduid door het zich wassen met wateren tegen de avond; dat het zich wassen met wateren wil zeggen: gereinigd worden van valsheden, zie de nrs. 3147, 3148; en dat de wateren de erkentnissen van het ware zijn, nrs. 28, 680, 739, 2702, 3058.

En nadat zij in deze duistere staat waren, die aangeduid wordt door het ondergaan van de zon, keren zij in hun vorige staat terug, dat daarmee wordt aangeduid, dat zij rein zullen zijn en in het midden van het leger zullen binnengaan; hierover zal, door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders uit ondervinding gesproken worden.

Hieruit blijkt nu duidelijk dat het ondergaan van de zon in het Woord de duistere staat betekent ten aanzien van het ware bij de goeden en de staat van het valse bij de bozen.

3694. Dat de woorden ‘en hij nam van de stenen der plaats’ de waarheden van die staat betekenen, blijkt uit de betekenis van de stenen, namelijk de lagere waarheden, zoals die zijn van de natuurlijke mens, waarover de nrs. 643, 1298.

3695. Dat de woorden ‘en stelde hem tot zijn hoofdpeluw’ de meest algemene verbinding met het Goddelijke betekenen, blijkt uit de betekenis van de peluw [hoofdkussen] voor hoofd of nek, namelijk de gemeenschap met uiterlijke dingen, dus de meest algemene verbinding; want dat de nek of de hals de gemeenschap is van de innerlijker dingen met de meer uiterlijke dingen, of wat hetzelfde is, van de hogere dingen met de lagere en vandaar de verbinding, zie nrs. 3542, 3603; vandaar betekenen de dingen die onder de nek of de hals zijn, dat wil zeggen de hoofdpeluw, hier de gemeenschap van de binnenste of Goddelijke dingen met de buitenste; welke gemeenschap ook de meest algemene is; want het uiterlijke is betrekkelijk algemeen en het buitenste het meest algemeen, want de bijzonderheden van de meer innerlijke dingen verschijnen als één, dus als het algemene in de meer uiterlijke dingen.

Deze dingen zijn het ook die worden uitgebeeld en aangeduid door ‘de ladder, gesteld op de aarde, welker hoofd raakte aan de hemel en de engelen Gods daarbij opklimmende en nederdalende’, waarover hierna.

3696. Dat de woorden ‘en hij legde zich te slapen op die bewuste plaats’ de kalmte van de staat betekenen, blijkt uit de betekenis van zich te slapen leggen, namelijk in de staat van de kalmte zijn; want het zich te slapen leggen en het slapen is niets anders.

Dat zich te slapen leggen in de innerlijke zin dit betekent, kan ook uit andere plaatsen in het Woord blijken, waarover hierna.

Met hen die wederverwekt moeten worden – over wie hier in de uitbeeldende innerlijke zin gehandeld wordt – is het als volgt gesteld, dat zij vóór alles in een staat van kalmte zijn of in een staat van uiterlijke vrede – want de uiterlijke vrede, of de vrede ten aanzien van uiterlijke dingen wordt ‘kalmte’ genoemd – deze staat wordt ook teweeg gebracht door een Goddelijke staat van vrede die binnenin heerst en die in de uiterlijke dingen daardoor bestaat, dat de begeerten en valsheden verwijderd worden, want deze zijn het die alle onrust veroorzaken. Ieder mens is ook in de staat van kalmte in het begin van zijn leven of in zijn kindsheid, maar naarmate de mens in het leven voortgaat of opgroeit, verwijderd hij zich van die staat, omdat hij zich overgeeft aan wereldse zorgen en vandaar aan de angsten die door eigen- en wereldliefde en de daaruit voortvloeiende valsheden, worden veroorzaakt.

Het is bijna evenzo gesteld met het nieuwe leven bij de mens die wederverwekt wordt; in het begin heeft hij een staat van kalmte, maar terwijl hij in het nieuwe leven overgaat, gaat hij ook over in een onrustige staat; want de boosheden en valsheden waarmee hij eerder vervuld was, rijzen omhoog en komen tevoorschijn en verstoren hem en tenslotte dermate, dat hij in verzoeken en ergernissen is door de duivelse bende, die er voortdurend op uit is, om de staat van zijn nieuwe leven te vernietigen.

Toch is de staat van vrede in het binnenste van hem; wanneer deze staat niet in het binnenste aanwezig was, zou hij niet worstelen, want hij beschouwt deze voortdurend in de worstelingen waarin hij verkeert, als einddoel en wanneer hij deze niet als einddoel had, zou hij nooit de kracht en de sterkte hebben om te worstelen.

Vandaar komt het ook dat hij overwint en omdat deze staat het einddoel is, komt hij ook daarin na de worstelingen of verzoeken.

Deze staat is als die van de lente, die volgt op de staat van de herfst en van de winter, of als de staat van de dageraad, die volgt op de avond en de nacht.

Dat de staat van vrede in geestelijke dingen is, zoals de staat van de lente en de dageraad in natuurlijke dingen, zie de nrs. 1726, 2780; en dat de vrede uit het goede en ware voortkomt en de onrust uit het boze en valse, nr. 3170.

Dat ‘zich nederleggen’ in het Woord de staat van kalmte betekent, kan uit de volgende plaatsen blijken; bij Mozes: ‘Indien gij in Mijn inzettingen zult wandelen en Mijn geboden houden zult, en die doen zult, zal Ik vrede geven in het land en gij zult te slapen liggen en niemand zal zijn die verschrikt; en Ik zal het boze wilde dier uit het land doen ophouden, en het zwaard zal door uw land niet doorgaan’, (Leviticus 26:3,6); te slapen liggen heeft klaarblijkelijk betrekking op de staat van vrede en kalmte; het boze wilde dier staat voor de begeerten van het boze, nrs. 45, 46, 908, die zullen ophouden; het zwaard staat voor het tegen het ware strijdende valse, nr. 2799, dat niet door zal gaan.

Hieruit blijkt ook duidelijk, dat de vrede en de kalmte van de vrede uit het goede en ware voortkomen en de verstoring daarvan uit de boosheden en valsheden.

Bij Jesaja: *‘De wolf zal met het lam verkeren en de luipaard met de geitenbok nederliggen; en het kalf en de jonge leeuw tezamen en een kleine jongen zal ze drijven; en de koe en de beer zullen weiden; hun jongen zullen tezamen nederliggen’*, (Jesaja 11:6,7) waar gehandeld wordt over de Heer en over de staat van vrede in Zijn rijk; ‘zij zullen tezamen nederliggen’ wil zeggen, dat zij niet bestookt zullen kunnen worden door enig boze en valse.

Bij Hosea: *‘Ik zal te dien dage een verbond voor hen maken met het wilde dier des velds en met de vogel der hemelen en het kruipende dier der aarde; en Ik zal de boog en het zwaard en de krijg van de aarde verbreken en zal hen in vertrouwen doen nederliggen’*, (Hosea 2:17)

waar nederliggen eveneens staat voor de staat van kalmte na de verwijdering van de valsheden en boosheden die de onrust veroorzaken.

Bij David: *‘Ik zal nederliggen en slapen en ik zal ontwaken, want Jehovah ondersteunt mij; ik zal niet vrezen voor tien duizenden des volks, die zich rondom tegen mij zetten’*, (Psalm 3:6,7); nederliggen en slapen staat voor de staat van kalmte en zekerheid.

Bij dezelfde: *‘Ik zal in vrede tezamen nederliggen en slapen, want Gij, Jehovah, alleen doet mij in vertrouwen wonen’*, (Psalm 4:9).

Bij dezelfde: *‘Hij zal mij doen nederliggen in grazige weiden, tot wateren van rust zal Hij mij voeren; Hij zal mijn ziel verkwikken’*, (Psalm 23:2,3).

Hieruit blijkt duidelijk dat de staat van vrede en kalmte door nederliggen wordt beschreven en dat door ‘zich te slapen leggen op die bewuste plaats’ de kalmte van de staat wordt aangeduid; want de plaats is in de innerlijke zin de staat, nr. 3692.

3697. vers 12-15. *En hij droomde; en ziet, een ladder was gesteld op de aarde en haar hoofd raakte aan de hemel; en ziet, de engelen Gods daarbij opklimmende en nederdalende.*

En ziet, Jehovah stond op dezelve en zei: Ik ben Jehovah, de God van uw vader Abraham en de God van Izaäk; het land, waarop gij nederligt, zal Ik aan u geven en aan uw zaad.

En uw zaad zal wezen als het stof der aarde en gij zult uitbreken tot de zee en oostwaarts en noordwaarts en zuidwaarts; en in u zullen alle familiën des aardbodems gezegend worden en in uw zaad.

En zie, Ik ben met u en Ik zal u behoeden overal, waarheen gij gaan zult en Ik zal u wederbrengen tot deze aardbodem, want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben, hetgeen Ik tot u gesproken heb.

Hij droomde, betekent het vooruitzien; en ziet, een ladder was gesteld op de aarde, betekent de gemeenschap van het laagste ware en van het daaruit voortvloeiende goede; en haar hoofd raakte aan de hemel, betekent, met het Goddelijke; en ziet, de engelen Gods daarbij opklimmende en nederdalende, betekent de oneindige en eeuwige gemeenschap en vandaar de verbinding; en dat er uit het laagste als het ware een opklimming is en daarna, wanneer de orde is omgekeerd, een neerdaling; en ziet, Jehovah stond op dezelve, betekent de Heer in het hoogste; en zei: Ik ben Jehovah, de God van uw vader Abraham, betekent de Heer, namelijk dat van Hem dit goede komt; en de God van Izaäk, betekent de Heer ten aanzien van het Goddelijk Menselijke; het land waarop gij nederligt, zal Ik aan u geven, betekent het goede waarin Hij was, dat het uit het eigene kwam; en aan uw zaad, betekent dat het ware ook zo was; en uw zaad zal wezen als het stof der aarde, betekent, dat het Goddelijk natuurlijk ware zou zijn als het natuurlijk goede; en gij zult uitbreken tot de zee en oostwaarts, betekent de oneindige uitbreiding van het goede; en noordwaarts en zuidwaarts, betekent de oneindige uitbreiding van het ware; dus alle staten van het goede en ware; en in u zullen alle familiën des aardbodems gezegend worden, betekent dat alle waarheden van het goede van de leer met het goede verbonden zullen worden; en in uw zaad, betekent het Goddelijke; en Ik zal u behoeden overal waarheen gij gaan zult, betekent de Goddelijke Voorzienigheid; en Ik zal u wederbrengen tot deze aardbodem, betekent de verbinding met de Goddelijke leer; want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben hetgeen Ik tot u gesproken heb, betekent, dat niets zal ontbreken, of het zal zijn werking hebben.

3698. Dat de woorden ‘hij droomde’ het vooruitzien betekenen, blijkt uit de betekenis van dromen, namelijk in de innerlijke zin toekomstige dingen voorzeggen; want de profetische dromen, die Goddelijk waren, waren voorzeggingen van toekomstige dingen, zoals blijken kan uit diegenen, waarover in het Woord gehandeld wordt, nrs. 1975, 1976.

Aangezien deze dingen door de dromen en door het dromen in de innerlijke zin worden aangeduid, zo wordt in de hoogste zin, waarin over de Heer wordt gehandeld, het vooruitzien aangeduid; want de voorzeggingen gaan uit van het Goddelijk vooruitzien van de Heer. Dat van nergens anders de voorzeggingen komen ten aanzien van de dingen die niet volgens de algemene orde van de natuur vloeien en dus niet voorzien kunnen worden, kan uit het Woord blijken, zoals uit het volgende bij Mozes: *‘Wanneer de profeet in de naam van Jehovah gesproken zal hebben, maar het woord is niet geschied en dat woord komt niet, Jehovah heeft het niet gesproken; in aanmatiging heeft die profeet gesproken’*, (Deuteronomium 18:22).

Hoewel de voorzeggingen van dingen die gebeurden, afkwamen van de bozen en van vereerders van een andere god, bij dezelfde: *‘Wanneer een profeet of dromendromer in het midden van u opstaat en u een teken of een wonder geeft en het teken en het wonder komt, dat hij het u gesproken had, zeggende: ‘Laat ons andere goden, die gij niet gekend hebt, navolgen en hen dienen; gij zult naar de woorden van die profeet of naar die dromendromer niet horen, want Jehovah verzoekt ulieden’*, (Deuteronomium 13:1-3) waaruit blijkt, dat de voorzegging uit het Goddelijke voortkwam, maar de overreding om andere goden te vereren uit het eigene van die profeet, aan wie dit werd toegestaan, om hen te verzoeken, zoals gezegd wordt. Het is ook om deze reden en om nog andere, dat heel vaak in oude tijden diegenen, die de Baäls en andere goden vereerden, ook profeteerden, gezichten zagen en dromen droomden en eveneens, dat de dingen die door hen gesproken waren, gebeurden en dat zij zeer velen verleidden, waarover bij (Jeremia, hoofdstuk 23), behalve anderen, die waarzeggers, wichelaars, tovenaars, pythonissen werden genoemd en die tot hen behoorden die zich op de natuurlijke magie toelieden, waaruit niets Goddelijks kon worden voorzeggd, maar alleen dat, dat tegen het Goddelijke was, dat wil zeggen, tegen de Heer en tegen het goede van de liefde tot en tegen het ware van het geloof in Hem; dit is magisch, onverschillig van welke aard het in uiterlijke vorm verschijnt.

3699. Dat de woorden ‘en ziet, een ladder was gesteld op de aarde’ de verbinding betekenen van het laagste ware en van het daaruit voortvloeiende goede, blijkt uit de betekenis van de ladder, namelijk de verbinding, waarover in hetgeen hierna volgt; en uit de betekenis van de aarde, namelijk het laagste, want direct daarop wordt gezegd, dat haar hoofd raakte aan de hemel, die het hoogste is.

Hieruit blijkt duidelijk dat de ladder, die tussen aarde en hemel stond, of tussen het laagste en het hoogste, de verbinding is.

Dat het de verbinding is van het laagste ware en van het daaruit voortvloeiende goede, die door de op de aarde gestelde ladder wordt aangeduid, blijkt hieruit, dat hier gehandeld wordt over het ware van die graad en het daaruit voortvloeiende goede, dat hier door Jakob in de innerlijke zin wordt uitgebeeld.

In de oorspronkelijke taal is het woord ‘ladder’ afgeleid van een woord, dat pas of weg betekent en dat dit op het ware betrekking heeft, zie de nrs. 627, 2333.

Wanneer ook bij de engelen sprake is van het ware, vertoont zich dit op uitbeeldende wijze in de geestenwereld door middel van wegen, zie de nrs. 189, 3477.

Hieruit blijkt duidelijk, wat de ladder betekent, waarvan het ene uiteinde op de aarde is gesteld en het andere de hemel raakt, namelijk de verbinding van het ware dat op de laagste plaats is, met het ware dat op de hoogste plaats is; hierover in wat volgt.

Dat er laagste waarheden en goedheden zijn en hoogste waarheden en goedheden en dat daartussen graden zijn als de sporten van een ladder, zie nr. 3691.

3700. Dat de woorden ‘en haar hoofd raakte aan de hemel’ betekenen: met het Goddelijke, namelijk dat er gemeenschap daarmee bestond, blijkt uit de betekenis van het hoofd van de ladder of de top ervan, namelijk het hoogste; en uit de betekenis van de hemel, namelijk het

Goddelijke; want de hemel is in de hoogste zin, waarin over de Heer wordt gehandeld, het Goddelijk Zelf; maar in de uitbeeldende zin, waarin gehandeld wordt over de mens die wederverwekt wordt, is hij het binnenste goede en het daaruit voortvloeiende ware, dat van de Heer komt, zoals het in de hemel is en zoals het de hemel zelf uitmaakt.

Dit wordt ook het Goddelijke genoemd, omdat het van de Heer komt; want de Heer, of wat hetzelfde is, het Goddelijke, dat van de Heer alleen uitgaat, is het al in alle dingen van de hemel; wat daar niet uit het Goddelijke voortkomt, is niet van de hemel.

Dit is de reden, waarom herhaaldelijk eerder werd gezegd, dat de Heer de hemel zelf is en dat degenen die in de hemel zijn, in de Heer zijn.

3701. Dat de woorden ‘en ziet, de engelen Gods daarbij opklimmende en nederdalende’ de oneindige en eeuwige gemeenschap en vandaar de verbinding betekenen; en dat uit het laagste als het ware een opklimming is en daarna, wanneer de orde is omgekeerd, een neerdaling, blijkt uit de betekenis van de engelen, namelijk iets Goddelijks van de Heer, dat onder hen wordt verstaan, wanneer zij in het Woord vermeld worden, nrs. 1925, 2319, 2821, 3039; dat zij hier het Goddelijk Ware zijn, blijkt hieruit, dat zij de engelen Gods worden genoemd, want er wordt ‘God’ gezegd, wanneer in de innerlijke zin over het ware wordt gehandeld, maar ‘Jehovah’ wanneer over het goede wordt gehandeld, zie de nrs. 2586, 2769, 2807, 2822. Vandaar komt het, dat zij, hoewel direct daarop Jehovah wordt genoemd en gezegd wordt ‘Jehovah stond op dezelve’, toch hier ‘engelen Gods’ worden genoemd, want er wordt gehandeld over het ware, waaruit het goede voortkomt, dat hier Jakob is, zoals herhaalde malen eerder werd gezegd.

Dat door hun opklimmen en neerdalen langs de ladder in de hoogste zin de oneindige en eeuwige gemeenschap en vandaar verbinding wordt aangeduid, kan zonder nadere verklaring blijken.

Op het Goddelijk Zelf van de Heer en op Zijn Goddelijk Menselijke kan de gemeenschap en de daaruit voortvloeiende verbinding geen betrekking hebben, tenzij deze tevens oneindig en eeuwig wordt genoemd, want in de Heer is alles oneindig en eeuwig, oneindig ten opzichte van het Zijn en eeuwig ten opzichte van het Bestaan.

Uit wat tot dusver is gezegd, blijkt duidelijk, dat door de woorden ‘een ladder was gesteld op de aarde en haar hoofd raakte aan de hemel; en ziet, de engelen Gods daarbij opklimmende en nederdalende’ in hoofdzaak wordt aangeduid: uit het laagste als het ware een opklimming en daarna, wanneer de orde is omgekeerd, een neerdalen.

Hoe het met deze opklimming en nederdaling is gesteld, kan blijken uit wat eerder is gezegd en aangetoond in de nrs. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3607, 3610, 3665, 3690. Maar aangezien deze orde, die tot de wederverwekking van de mens behoort en hier en in wat volgt beschreven wordt in de innerlijke zin, in de Kerk volslagen onbekend is, mag het nader worden toegelicht.

Het is bekend, dat de mens wordt geboren in de natuur van zijn ouders en van zijn grootouders, maar ook van zijn voorouders door de eeuwen heen, dus in het geleidelijk aan opgehoopte erfboze van al deze mensen en wel dermate, dat hij, voor zoveel op zichzelf beschouwd, niets dan het boze is.

Hieruit vloeit voort, dat hij zowel ten aanzien van het verstand als ten aanzien van de wil, geheel en al verdorven is en uit zichzelf niets goeds wil en vandaar niets waars verstaat; als gevolg daarvan noemt hij het boze het goede en gelooft zelfs dat het het goede is en het valse noemt hij waar, en gelooft zelfs dat het het ware is; zoals bijvoorbeeld: zichzelf boven anderen liefhebben, voor zichzelf meer het goede willen dan voor anderen, begeren wat anderen toebehoort en alleen voor zichzelf zorgen en niet voor anderen, tenzij ten eigen behoefte.

Aangezien hij uit zichzelf deze dingen begeert, noemt hij ze ook goedheden en ook waarheden; en verder, wanneer iemand hem kwetst of van plan is te kwetsen ten aanzien van

deze goedheden en waarheden, zoals hij die noemt, haat hij hem, zint ook op wraak en begeert zijn verderf en zoekt dat zelfs en scheidt er behagen in en wel des te meer, omdat hij zich daadwerkelijk in deze dingen bevestigt, dat wil zeggen, naarmate hij ze daadwerkelijk herhaaldelijk ten uitvoer brengt.

Wanneer iemand van dien aard in het andere leven komt, heeft hij dergelijke begeerten; zijn natuur zelf die hij door het daadwerkelijke leven in de wereld heeft aangenomen, blijft en dit behagen zelf wordt duidelijk waargenomen; daarom kan hij niet in enig hemels gezelschap zijn, waarin eenieder de anderen meer het goede wenst dan zichzelf, maar in enig hells gezelschap, waar een dergelijk behagen wordt gevonden.

Het is deze natuur die uitgeroeid moet worden wanneer hij in de wereld is, wat nooit kan plaatsvinden dan door de Heer door middel van wederverwekking, dat wil zeggen, dat hij een geheel andere wil en vandaar een geheel ander verstand ontvangt; dus dat hij nieuw wordt ten aanzien van deze beide vermogens.

Maar opdat dit zal plaatsvinden, moet hij voor alles herboren worden zoals een klein kind en leren wat boos en vals is en leren wat goed en waar is, want zonder die wetenschap of erkenning kan hij niet vervuld worden met enig goede, want uit zichzelf erkent hij niets anders als het goede dan het boze en niets anders als het ware dan het valse.

Opdat dit zal gebeuren, worden hem zulke erkenningen ingegeven, die niet geheel en al tegenovergesteld zijn aan die welke hij tevoren had, zoals dat alle liefde bij zichzelf begint, dat men eerst zichzelf moet verzorgen en daarna de anderen, dat men zulke mensen die naar de uiterlijke vorm arm en ellendig zijn, goed moet doen, onverschillig hoe zij van binnen zijn; evenzo dat men goed moet doen aan weduwen en wezen, omdat zij zo genoemd worden en tenslotte aan de vijanden in het algemeen, wie zij ook mogen zijn en dat men op die wijze de hemel kan verdienen.

Deze en dergelijke dingen behoren tot de kindsheid van zijn nieuwe leven en zij zijn van dien aard, dat zij, omdat zij iets van zijn vorige leven ontleen, ook iets ontleen aan zijn nieuwe leven, waarin hij op deze wijze wordt binnengeleid en vandaar zijn zij van dien aard, dat zij die dingen in zich toelaten, die leiden tot de vorming van de nieuwe wil en van het nieuwe verstand.

Dit zijn de laagste goedheden en waarheden, waarmee diegenen beginnen, die wederverwekt worden en omdat deze mensen in zichzelf de waarheden toelaten die innerlijker zijn of dichter bij de Goddelijke waarheden, kunnen door middel daarvan ook de valsheden worden uitgeroeid, die de mens tevoren voor waarheden had gehouden.

Maar zij die wederverwekt worden, leren dergelijke waarheden niet naakt zoals wetenschappen, maar als leven, want zij doen deze waarheden; maar dat zij die doen, komt voort uit het nieuwe beginsel van de nieuwe wil, die de Heer ingeeft, zonder dat zij er iets van weten; en voor zoveel zij van die nieuwe wil ontvangen, ontvangen zij ook van deze erkenningen en brengen deze in praktijk en geloven ze; maar voor zoveel zij niet van die nieuwe wil ontvangen, kunnen zij weliswaar dergelijke dingen leren, maar niet in praktijk brengen, aangezien zij zich alleen op de wetenschap ervan toelaten en niet op het leven ernaar.

Dit is de staat van de kindsheid en van de knapenjaren ten aanzien van het nieuwe leven, dat de plaats moet innemen van het vorige leven; maar de staat van de jongelingsjaren en de jeugd van dit leven bestaat hierin, dat men niet enig persoon beschouwt, zoals hij in de uiterlijke vorm verschijnt, maar zoals hij is ten aanzien van het goede, eerst in het burgerlijke leven, daarna in het zedelijk leven en tenslotte in het geestelijke leven; en het is het goede, dat de mens dan in de eerste plaats begint te stellen en lief te hebben en door het goede de persoon begint lief te hebben.

En tenslotte, wanneer hij nog meer vervolmaakt wordt, legt hij er zich op toe, diegenen die in het goede zijn wel te doen en wel overeenkomstig de hoedanigheid van het goede bij hen; en tenslotte voelt hij het aangename in het weldoen aan hen, omdat hij in het goede het

aangename voelt en ook bekoring in de dingen die bevestigen; hij erkent de bevestigende dingen als waarheden en zij zijn ook de waarheden van zijn nieuwe verstand die vloeien uit de goedheden die tot zijn nieuwe wil behoren.

In dezelfde graad waarin hij het aangename in dit goede voelt en de bekoring in deze waarheden, voelt hij ook het onaangename in de boosheden van zijn vroegere leven en het onbekoorlijke in de valsheden daarvan.

Vandaar nu worden de dingen die tot de vroegere wil behoren en die tot het vroegere verstand behoren, gescheiden van de dingen die tot het nieuwe verstand behoren en wel, niet overeenkomstig de aandoening deze dingen te weten, maar overeenkomstig de aandoening die te doen.

Als gevolg daarvan ziet hij dan dat de waarheden van zijn kindsheid achtereenvolgens werden omgekeerd en dat deze zelfde waarheden langzamerhand in een andere orde werden gebracht, namelijk wederkerig aan elkaar ondergeschikt, zodat die, welke tevoren in de eerste plaats waren, nu in de laatste plaats zijn; dus dat door middel van deze waarheden, die tot zijn kindsheid en knapen jaren behoorden, de engelen Gods opklommen als langs een ladder van de aarde tot de hemel; maar dat naderhand de engelen Gods door middel van de waarheden, die tot zijn volwassen leeftijd behoren, neerdalen als langs een ladder van de hemel tot de aarde.

3702. Dat de woorden ‘en ziet, Jehovah stond op dezelve’ de Heer in het hoogste betekenen, kan hieruit blijken, dat Jehovah zo vaak in het Woord van het Oude Testament, Heer genoemd is, zie de nrs. 1736, 3023, 3035 en dat Hij in het Woord van het Nieuwe Testament nergens Jehovah wordt genoemd, maar in plaats van Jehovah de Heer, nr. 2921.

Dat ‘op dezelve staan’ wil zeggen: in het hoogste zijn, blijkt zonder verklaring.

De verborgenheid die in de innerlijke zin van deze woorden schuilt, is deze, dat alle goedheden en waarheden van de Heer neerdalen en tot Hem opklimmen, dat wil zeggen, dat Hij de Eerste en de Laatste is; want de mens is zo geschapen, dat de Goddelijke dingen van de Heer door middel van hem neerdalen tot de uitersten van de natuur en van de uitersten van de natuur tot Hem opklimmen, zodat de mens de middelaar zou zijn, die het Goddelijke met de wereld van de natuur verenigt en de wereld van de natuur met het Goddelijke en dat dus zo door de mens, als door een verenigend middelaar, het uiterste zelf van de natuur uit het Goddelijke zou leven, hetgeen zou gebeuren, indien de mens had geleefd volgens de Goddelijke orde.

Dat de mens zo geschapen is, blijkt hieruit, dat hij ten aanzien van zijn lichaam een wereld in het klein is, want alle verborgenheden van de wereld van de natuur zijn in hem neergelegd; want alles wat er verborgen is in de ether en in de veranderingen daarvan, ligt opgesloten in het oog en al wat er verborgen is in de lucht, ligt opgesloten in het oor; en al wat er onzichtbaar vloeit en werkt in de lucht, ligt opgesloten in het orgaan van de reuk, waar het wordt waargenomen; en alles wat onzichtbaar in de wateren en in de overige vloeistoffen aanwezig is, ligt opgesloten in het orgaan van de smaak; ook liggen alle veranderingen van staat zelf in de tastzin overal opgesloten; behalve dat de dingen die nog dieper verborgen zijn, in zijn meer innerlijke organen waargenomen zouden worden, wanneer zijn leven overeenkomstig de orde zou zijn.

Hieruit blijkt duidelijk, dat er door de mens een neerdaling van het Goddelijke zou plaatsvinden in het uiterste van de natuur en van het uiterste van de natuur een opklimming naar het Goddelijke, indien de mens slechts met het geloof van het hart, dat wil zeggen met liefde, de Heer erkende als zijn laatste en eerste einddoel.

In zo’n staat waren de Oudsten, die hemelse mensen waren, want al wat zij met enig zintuig vatten, was voor hen een middel om te denken over de dingen die van de Heer zijn, dus over de Heer en Zijn rijk; daaruit vloeide de verlustiging voort, die zij uit de wereldse en aardse dingen schepten, nrs. 1409, 2896, 2897, 2995; ja zelfs verschenen ook de lagere en uiterste

dingen van de natuur, wanneer zij deze zo beschouwden, voor hun ogen alsof zij leefden, want het leven, waaruit deze neerdaalden, was in hun innerlijk gezicht en in hun innerlijke gewaarwording en de dingen die zich aan hun ogen vertoonden, waren zoals beelden van dit leven, en deze beelden, hoewel onbezield, waren voor hen niettemin op deze wijze bezield. Een dergelijke innerlijke gewaarwording hebben de hemelse engelen over alle dingen die in de wereld zijn, wat mij vaak werd gegeven gewaar te worden; vandaar hebben ook de kleine kinderen een dergelijke innerlijke gewaarwording, zie de nrs. 2297, 2298.

Hieruit blijkt duidelijk, van welke aard diegenen zijn, door wie de Goddelijke dingen neerdalen tot aan de uitersten van de natuur en van de uitersten van de natuur tot Hem opklimmen en de Goddelijk gemeenschap en vandaar de verbinding uitbeelden, die in de hoogste zin wordt aangeduid door ‘de engelen, opklimmend en nederdalend langs de op de aarde opgestelde ladder, waarvan het hoofd aan de hemel raakte en waarop Jehovah stond’.

3703. Dat de woorden ‘en Hij zei: Ik ben Jehovah, de God van uw vader Abraham’ de Heer betekenen, namelijk dat van Hem dit goede komt, kan hieruit blijken: dat Jehovah het Goddelijk Zijn zelf van de Heer is, die ‘God van Abraham’ wordt genoemd, krachtens het Goddelijk Goede; dat Abraham de Heer uitbeeldt ten aanzien van het Goddelijk Goede, zie de nrs. 2172, 2198.

En aangezien het het Goddelijk Goede is, waaruit alle hemelse en geestelijke goedheden zijn en vandaar ook alle waarheden, wordt hier gezegd de ‘vader Abraham’ en wel ‘uw vader’ dat wil zeggen de vader van Jakob, terwijl toch Izaäk zijn vader was.

Dat de vader in de innerlijke zin het goede is, komt omdat het het goede is, waaruit alle dingen tot in bijzonderheden zijn en omdat het het ware is, waardoor alle dingen tot in bijzonderheden bestaan, dus uit het huwelijk van het goede en het ware.

De hemel zelf, die uit niets anders dan uit het Goddelijk huwelijk van het goede en het ware bestaat, komt voort uit het Goddelijk huwelijk van het Goede en het Ware en van het Ware en het Goede in de Heer.

In de gehele natuur hebben ook alle dingen in het algemeen en in het bijzonder betrekking op het goede en ware, want daarin, dat wil zeggen, in de natuur, worden de hemelse en geestelijke goedheden en waarheden uitgebeeld, die van de hemel zijn en in de hemel worden de Goddelijke Goedheden en Waarheden uitgebeeld, die van de Heer zijn.

Hieruit kan blijken, dat het goede gelijk is aan een vader en het ware aan een moeder en dat daarom door de vader in de innerlijke zin van het Woord het goede wordt aangeduid en door de moeder het ware, en wel het goede en het ware, waaruit de lagere of afgeleide goedheden en waarheden voortkomen, die naar verhouding als dochters en zonen zijn, en vandaar ook in het Woord zonen en dochters worden genoemd, nrs. 489, 490, 491, 2362; en zij zijn ook naar verhouding als broeders en zusters, als neven en achterneven, als schoonzonen, schoonmoeders, schoondochters, in één woord, als bloedverwantschappen en aanverwantschappen in elke graad en wel krachtens het huwelijk van het goede, dat de vader is, met het ware, dat de moeder is.

Dat alle dingen in het algemeen en in het bijzonder in de hemelen zich gedragen volgens de bloedverwantschappen van de liefde tot en van het geloof in de Heer, of wat hetzelfde is, van het goede en het ware, zie de nrs. 685, 917, 2739, 3612; en dat de Oudsten als gevolg daarvan alle dingen tot in bijzonderheden met huwelijken vergeleken, nrs. 54, 55 en verder ook de nrs. 718, 747, 1432, 2508, 2516, 2524, 2556.

Dat de vader in de innerlijke zin van het Woord het goede is, kan uit verschillende plaatsen blijken, zoals uit de volgende; bij Jesaja: *‘Hoort naar Mij, gij, die de gerechtigheid beschouwt, gij, die Jehovah zoekt, schouwt naar de rotssteen, waaruit gijlieden gehouwen zijt en naar de holligheid van de kuil, waaruit gij gegraven zijt; schouwt naar Abraham, ulieder vader en naar Sarah, die ulieden gebaard heeft; want als de enige riep Ik hem en Ik zegende hem en Ik vermenigvuldigde hem; want Jehovah zal Zion troosten; Hij zal al haar*

verwoestingen troosten en Hij zal haar woestijn stellen als Eden en haar eenzaamheid als de hof van Jehovah, (Jesaja 51:1-3); daar wordt gehandeld over de Heer en Zijn Komst, zoals uit elke bijzonderheid duidelijk blijkt en die ten aanzien van Goddelijk Ware, rotssteen en kuil wordt genoemd en ten aanzien van het Goddelijk Goede, vader Abraham; en aangezien het Goddelijk huwelijk van het goede en ware wordt uitgebeeld door Abraham en Sarah, zie de nrs. 1468, 1901, 1965, 1989, 2011, 2063, 2065, 2172, 2173, 2198, 2507, 2833, 2836, 2904, 3245, 3251, 3305 aan het einde, wordt er gezegd ‘Abraham, ulieder vader en Sarah, die ulieden gebaard heeft’.

Vandaar komt het, dat gezegd wordt, dat zij zouden schouwen naar de rotssteen en naar de kuil en naar Abraham de vader en naar Sarah; en vandaar komt het, dat direct daarna volgt dat Jehovah Zion zal troosten – en dat dit de hemelse Kerk is, zie nr. 2362 – en dat Hij haar verwoestingen zal troosten en haar woestijn als Eden zal stellen en haar eenzaamheid als de hof van Jehovah.

Hetzelfde wordt aangeduid door Abraham, waar hij, elders in het Woord, vader wordt genoemd, zoals bij Johannes: *‘Jezus zei: Ik spreek wat Ik bij Mijn Vader gezien heb; en gij doet ook dingen, die gij bij uw vader gezien hebt.*

Zij antwoordden en zeiden tot Hem: ‘Abraham is onze vader’.

Jezus zei tot hen: ‘Indien gij Abrahams zonen waart, zo zoudt gij de werken van Abraham doen; gij doet de werken van uw vader’, (Johannes 8:38,39,41).

En bij Mattheüs: *‘Meent niet bij uzelfen te zeggen: Wij hebben Abraham tot een vader; Ik zeg u, dat God uit deze stenen kinderen aan Abraham kan verwekken; en ook is alreeds de bijl aan de wortel der bomen gelegd; alle boom die geen goede vrucht voortbrengt, zal uitgehouwen en in het vuur geworpen worden’, (Mattheüs 3:9,10)*

En bij Lukas: *‘Toen de arme man Lazarus stierf, werd hij van de engelen gedragen in de schoot van Abraham; de rijke stierf ook en werd begraven; en toen hij in de hel was, zag hij, zijn ogen opheffende, Abraham van verre en Lazarus in zijn schoot, en hij riep en zei: Vader Abraham, ontferm u mijner; ik bid u, vader, dat gij hem zendt tot mijns vaders huis’, (Lukas 16:19); het komt in deze plaatsen duidelijk uit, dat niet Abraham wordt bedoeld, maar de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede.*

Dat Abraham in de hemel onbekend is en dat wanneer hij in het Woord wordt genoemd, de Heer wordt bedoeld, zie de nrs. 1834, 1876, 1989, 3305.

Dat de vader in de innerlijke zin het goede is, kan uit de volgende plaatsen blijken; bij Mozes: *‘Eert uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden op het land, dat Jehovah uw God u geeft’, (Exodus 20:12, Deuteronomium 5:16).*

Dat dit gebod, evenals de overige van de Decaloog, waar is in beiderlei zin, en dat ‘de vader en de moeder eren’ in de innerlijke zin wil zeggen: het goede en het ware liefhebben en in het goede en ware de Heer, zie de nrs. 2609, 3690; dat ‘de dagen op het land’ de daaruit voorvloeiende staten zijn van het goede in het rijk van de Heer, blijkt uit de betekenis van de dagen, namelijk de staten, nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788 en uit de betekenis van Kanaän, dat hier het land is, namelijk het rijk van de Heer, nrs. 1607, 3038, 3481 en het blijkt hieruit, dat het verlengd worden, betrekking heeft op het goede, nr. 1613.

Aangezien door ‘vader en moeder’ deze dingen werden aangeduid, werden in de uitbeeldende Joodse Kerk verschillende wetten neergelegd met betrekking tot ouders en kinderen en in al deze wetten wordt in de innerlijke zin het goede en het ware aangeduid en in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware; zoals bij Mozes: *‘Zo wie zijn vader en zijn moeder slaat, stervende zal hij sterven; zo wie zijn vader of zijn moeder vloekt, stervende zal hij sterven’, (Exodus 21:15,17).*

Bij dezelfde: *‘Elke man die zijn vader of zijn moeder zal gevloekt hebben, zijn bloeden zijn op hem’, (Leviticus 20:9).*

‘Vervloekt zij, die zijn vader en zijn moeder veracht; en al het volk zal zeggen: Amen’, (Deuteronomium 27:16,17).

Bij Ezechiël: *‘Ziet, de vorsten Israëls, de man naar zijn arm, zijn in u geweest, om bloed te vergieten; vader en moeder hebben zij in u licht geacht’*, (Ezechiël 22:6,7).

Bij Mozes: *‘Wanneer een man een moedwillige en weerspannige zoon heeft, geenszins gehoorzamen de stem van zijn vader of de stem van zijn moeder, en die, hoewel zij hem gekastijd hebben, nochtans hun niet gehoorzamen zal; zijn vader en zijn moeder zullen hem grijpen en zij zullen hem uitbrengen tot de oudsten van de stad en tot de poort van zijn plaats; en alle mannen van zijn stad zullen hem met stenen stenigen, dat hij sterve’*, (Deuteronomium 21:18,19,21).

In al deze plaatsen wordt onder ‘vader en moeder’ in de zin van de letter vader en moeder verstaan, maar in de innerlijke zin het goede en het ware en in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware; zoals de Heer het ook Zelf leert bij Mattheüs: *‘Jezus, de hand uitstreckende over Zijn discipelen, zei: Ziet, Mijn moeder en Mijn broeders; zo wie de wil van Mijn Vader doet, die in de hemelen is, dezelve is Mijn broeder en zuster en moeder’*, (Mattheüs 22:49); en bij dezelfde: *‘Gij zult niet meester genaamd worden, want één is uw Meester, Christus, maar gij allen zijt broeders; en gij zult niemand uw vader noemen op de aarde, want één is uw Vader, die in de hemelen is’*, (Mattheüs 23:8,9); het wordt hier niet verboden, meester genoemd te worden en vader genoemd te worden op aarde, maar het wordt verboden om met het hart een andere vader te erkennen dan de Heer, dat wil zeggen, dat wanneer er melding wordt gemaakt van de meester en van de vader, de Heer moet worden bedoeld die in de hoogste zin door hen wordt uitgebeeld, overeenkomstig wat kort hiervoor in nr. 3702 werd gezegd over de Oudsten, die hemelse mensen waren, namelijk dat alles wat zij op aarde gewaar werden, tot middel diende om over de Heer te denken.

Iets dergelijks ligt opgesloten in wat de Heer tot een van de discipelen antwoordde, die zei: *‘Heer, laat mij toe, dat ik eerst heenga en mijn vader begrave; Jezus zei tot hem: Volg Mij, en laat de doden de doden begraven’*, (Mattheüs 8:21,22), want de vader op aarde is met betrekking tot de Vader in de hemel of tot de Heer, als de dode met betrekking tot de levende, zoals de wet zelf ten aanzien van het eren van de ouders, als het ware dood is, waarin daarin niet de eer, de eredienst en de liefde tot de Heer is, want deze wet daalt uit deze Goddelijk wet neer; het levende zelf dat in die wet is, komt hieruit voort; daarom zei de Heer: *‘Volg Mij en laat de doden de doden begraven’*.

Hetzelfde betekent ook wat Elia tot Elisa zei: *‘Elia ging over tot Elisa en wierp zijn mantel op hem; deze verliet de ossen en liep Elia na en zei: Dat ik, ik bid u, mijn vader en mijn moeder kusse, daarna zal ik u navolgen. Hij zei hem derhalve: Ga, keer weder, want wat heb ik u gedaan’*, (1 Koningen 19:19,20); dat door Elia de Heer werd uitgebeeld, zie in de voorrede tot het 18de hoofdstuk en in nr. 2762.

Bij Maleachi: *‘Ziet, Ik zal zenden ulieden de profeet Elia, eer dat de grote en vreselijke dag van Jehovah komen zal, en hij zal het hart der vaderen tot de zonen wederbrengen en het hart der zonen hun vaderen, opdat Ik niet kome en de aarde met de ban sla’*, (Maleachi 4:5,6); en bij Lukas: *‘De engel tot Zacharias over zijn zoon Johannes: Hij zal voor de Heer heengaan, in de geest en de kracht van Elia, om te bekeren de harten der vaderen tot de zonen’*, (Lukas 1:17); dat hier onder vaderen en zonen niet vaderen en zonen verstaan worden, maar goedheden en waarheden van de Kerk, die de Heer zou herstellen, blijkt duidelijk.

Bij Maleachi: *‘Jehovah zij groot gemaakt van boven de grens Israëls; de zoon zal de vader eren en de knecht de heer; indien dan Ik de Vader ben, waar is Mijn eer, indien Ik de Heer ben, waar is Mijn vreze’*, (Maleachi 1:5,6); ‘vader’ staat voor diegenen die in het goede van de Kerk zijn en ‘heer’ staat voor hen, die in het ware van de Kerk zijn; hier staat ‘Vader’ klaarblijkelijk voor de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede en ‘Heer’ voor de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware.

Bij David: *‘Mijn vader en mijn moeder hebben mij verlaten en Jehovah neemt mij aan’*, (Psalm 27:10); vader en moeder staan voor het goede en ware, waarvan wordt gezegd dat zij de mens verlaten hebben, wanneer hij bemerkt dat hij uit zichzelf niets goeds kan doen en

niets goeds kan weten; het is duidelijk, dat er niet bedoeld wordt, dat vader en moeder David verlaten hadden.

Bij dezelfde: *‘Gij zijt veel schoner dan de zonen der mensen: des konings dochter is geheel verheerlijkt; haar kleding is van gouden vlechtwerk van binnen; in plaats van uw vaderen zullen uw zonen zijn; gij zult hen tot vorsten zetten op de ganse aarde’*, (Psalm 45:3,14,17), waar gehandeld wordt over de Heer; ‘in plaats van de vaderen zullen uw zonen zijn’ wil zeggen, dat de Goddelijke Waarheden zullen zijn als Goddelijke Goedheden; ‘des konings dochter’ staat voor de liefde tot het ware; ‘de kleding van gouden vlechtwerk’ staat voor de hoedanigheid van dit ware uit het goede.

Aangezien over de Heer en Zijn Goddelijk Menselijke gehandeld wordt – zoals duidelijk blijkt in de gehele psalm en in elk van de bijzonderheden ervan uitkomt – zo kan het duidelijk zijn dat alle dingen daar tot in bijzonderheden op dezelfde wijze daarop betrekking hebben en dus dat onder ‘des konings dochter’ niet de dochter van de koning wordt verstaan, noch dat haar kleding van gouden vlechtwerk was, noch dat in de plaats der vaderen de zonen zullen zijn, noch dat deze vorsten zullen zijn op de ganse aarde, maar dat het Goddelijk hemelse en geestelijke dingen zijn, die door elk van deze bijzonderheden worden aangeduid – dat de dochter de aandoening of de liefde is, zie de nrs. 490,491, 2362; dat de koning het Goddelijk Ware is, nrs. 1728, 1672, 2015, 2069, 3009; dat goud het goede is, nrs. 113, 1551, 1552; dat het vlechtwerk betrekking heeft op het natuurlijk wetenschappelijke, nr. 2831, dus hier op het Goddelijk Natuurlijk Ware; dat de kleding dergelijke waarheden zijn, die het goede bekleden, nrs. 297, 2576; dat de ‘zonen in de plaats der vaderen’ de waarheden van het goede zijn, hier de Goddelijke Waarheden van de Goddelijke goedheden, nrs. 264, 489, 491, 533, 1147, 1729, 1733, 2159, 2623, 2803, 2813; ‘dat de vorsten op de ganse aarde’ de voornaamste dingen van het rijk en de Kerk van de heer zijn: de vorsten de voornaamste dingen, nrs. 1482, 2089, de aarde het rijk en de Kerk van de Heer, nrs. 1413, 1607, 1733, 1850, 2117, 2118, 3355.

Bij Mozes: *‘Jehovah heeft lust gehad aan uw vaderen om die lief te hebben en heeft hun zaad na hen, ulieden, uit al de volken verkoren, gelijk op deze dag; besnijdt daarom de voorhuid uws harten en verhardt uw nek niet meer’*, (Deuteronomium 10:15,16); in de innerlijke zin staat hier ‘vaderen’ voor de Oude en Oudste Kerk, die zo genoemd werden vanwege de liefde tot het goede en ware, waarin zij waren; in de liefde tot het goede de Oudsten, die hemelse mensen waren en krachtens de liefde van het ware de Ouden, die geestelijke mensen waren. Het zijn hun goedheden en waarheden in de Kerk, die genoemd worden ‘het zaad, dat God verkoren heeft’.

Dat niet Abraham, Izaäk en Jakob en diens twaalf zonen hier de vaderen zijn, noch het Israëlitische en Joodse volk, het zaad, kan duidelijk zijn; maar het wordt over hen en tot hen gezegd, opdat de innerlijke zin iets uiterlijks en dus zo voor de mens verstaanbaarder wordt. Bij Jesaja: *‘Zij zullen zich verstouten, de knaap tegen de oude, de lage tegen de eerbare, want de man zal zijn broeder grijpen in het huis zijns vaders: Gij hebt een kleed, gij zult ons ten vorst zijn. Hij zal zeggen: In mijn huis is geen brood [en geen kleed], zet mij niet tot een vorst des volks’*, (Jesaja 3:5-7); daar wordt in de innerlijke zin gehandeld over de ontaarde staat van de Kerk, wanneer het ware niet langer als het ware wordt erkend en men ook niet meer weet, wat het goede is.

‘De man zal de broeder grijpen in het huis zijns vaders’ wil zeggen: onverschillig wat ook als het goede erkennen; het kleed staat voor het ware, nrs. 1973, 2576; de vorst voor het voornaamste van de leer die daaruit voortvloeit, nrs. 1482, 2089; ‘in het huis noch brood noch kleed’ wil zeggen, noch het goede noch het ware; dat brood het goede is, nrs. 276, 680, 3478; dat het kleed het ware is, nrs. 297, 2576.

Vanwege de uitbeeldingen van het goede en het ware door de vader en de moeder en ook door de dochters en zonen, waren er in de uitbeeldende Kerken verschillende wetten, die daaraan het Goddelijke in haar ontleenden, zoals de volgende, dat *‘wanneer de dochter van een priester zich ontheiligt door te hoereren, haar vader ontheiligende, zal zij met vuur verbrand*

worden', (Leviticus 21:9); de dochter van de priester staat voor de aandoening van het goede; de vader voor het goede waaruit deze aandoening voortkomt; hoereren voor het ontheiligen van het goede.

Wat hoereren is, zie de nrs. 2466, 2729, 3399; en wat ontheiligen is, nrs. 1008, 1010, 1059, 2051, 3398, 3399.

En verder *'als des priesters dochter een weduwe of verstotene zal zijn en geen zaad hebben, zo zal zij wederkeren tot haars vaders huis, als in haar jongheid; zij zal van het brood haars vaders eten, alle vreemde zal daarvan niet eten'*, (Leviticus 22:13).

En ook deze wet: *'Indien gij in gevangenschap zult zien een echtgenote, schoon van gedaante en gij haar begeerd zult hebben, dat gij ze u ter vrouwe neemt, zo zult gij haar in het midden van uw huis brengen en zij zal haar hoofd scheren en haar nagels behandelen en zij zal het kleed van haar gevangenis van over zich afleggen en in uw huis zitten en haar vader en moeder bewenen een maand van dagen; en daarna zult gij tot haar ingaan en haar bekennen en zal zij u ter vrouwe zijn'*, (Deuteronomium 21:11-13).

In deze wet zijn alle dingen tot in bijzonderheden uitbeeldingen van het natuurlijk ware, dat nadat het van het valsheden is gereinigd, door het goede wordt aangenomen.

Een dergelijk ware wordt aangeduid door 'een echtgenote in gevangenschap, schoon van gedaante'; de reiniging van valsheden: door het brengen in het midden van het huis, het scheren van het hoofd het behandelen van de nagels, het afleggen van het kleed der gevangenis en het bewenen van vader en moeder; de aanneming, door het daarna tot haar ingaan, het bekennen van haar en het ter vrouwe nemen.

De wetten der huwelijken, namelijk dat zij binnen de stam en binnen de familie zouden worden aangegaan en ook de wetten der erfenissen, namelijk dat die van stam op stam zouden overgaan, waarover in het Woord gehandeld wordt, ontleenden eveneens hun oorsprong daaraan, namelijk aan het hemels en geestelijk huwelijk in het rijk van de Heer, of aan het huwelijk van het goede en ware, welke door 'vader en moeder' worden aangeduid.

Evenzo de wetten die werden opgesteld over de geoorloofde en de verboden graden; elke wet daarover in het Woord heeft innerlijk betrekking op de wet van de samenvoeging en van de verbinding van het goede en ware in de hemel; en op de samenvoegingen van het boze en valse in de hel, die van eerstgenoemden zijn gescheiden.

Over de geoorloofde en verboden graden zie, (Leviticus 20); over de erfenissen, namelijk dat zij niet van stam op stam zouden overgaan en over de huwelijken, dat zij binnen de stam gesloten zouden worden, (Numeri 27:7-9) en elders.

Dat in de hemelen alle dingen tot in bijzonderheden zich gedragen overeenkomstig de bloedverwantschappen van het goede en ware, zie de nrs. 685, 917, 2739, 3612.

Aangezien het Israëlitische volk het rijk van de Heer in de hemelen uitbeeldde en dus de hemelse orde daar, was het ook bevolen, dat zij onderscheiden zouden worden volgens de stammen en volgens de families en volgens de huizen van hun vaderen, (Numeri 26:1); en ook dat zij overeenkomstig deze orden zouden legeren rondom de tent der samenkomst en eveneens dat zij volgens dezelfde orde zouden optrekken, waarover het volgende bij Mozes: *'De man onder zijn banier, in hun tekenen naar het huis hunner vaderen, zullen de zonen Israëls zich legeren; rondom tegenover de tent der samenkomst; en dat zij ook zo optrokken'*, (Numeri 2:2,34); en vandaar toen Bileam *'Israël zag, wonende naar zijn stammen, kwam de Geest Gods over hem en hief hij zijn spreuk op, zeggende: Hoe goed zijn uw tenten, Jakob, uw woningen, Israël; als de dalen worden zij geplant, als de hoven aan de rivier'* en wat volgt, (Numeri 24:2,5,6 e.v.).

Dat in deze profetie noch Jakob noch Israël bedoeld werd, maar het rijk van de Heer in de hemelen en Zijn Kerk op aarde, die werden uitgebeeld door deze orde, waarin Bileam hen toen zag, blijkt uit elk woord daar.

Hieruit kan men ook weten, wat in de innerlijke zin wordt aangeduid door de wezen of pupillen, dat wil zeggen door degenen, die zonder vader zijn, namelijk diegenen die in een

staat van onschuld en naastenliefde zijn en het verlangen hebben het goede te weten en te doen en het niet kunnen.

In zo'n staat zijn voornamelijk diegenen die buiten de Kerk zijn, voor wie de Heer zorg draagt en die Hij in het andere leven als zonen aanneemt; en aangezien dezen door de wezen worden aangeduid, worden dan ook, wanneer dezen in het Woord vermeld worden, in de meeste plaatsen eveneens vreemdelingen en weduwen genoemd; want door de vreemdelingen worden diegenen aangeduid die worden onderricht in goedheden en waarheden, nr. 1463; en door de weduwen diegenen, die in de staat van het goede zijn en niet zozeer in het ware en diegenen die in de staat van het ware zijn en niet zozeer in het goede, maar niettemin daarin verlangen te zijn.

Aangezien door deze drie, namelijk door de wezen, vreemdelingen en weduwen, iets gelijksoortigs in volgorde wordt aangeduid, worden zij dan ook, zoals gezegd, in de meeste plaatsen tezamen genoemd, zie (Deuteronomium 14:29; 16:14; 24:17,19; Jeremia 7:6; 22:3; Ezechiël 22:6,7; Zacharia 7:10; Psalm 94:6; 146:9).

Hieruit kan nu blijken, wat 'vader' in de echte zin betekent, namelijk het goede en in de hoogste zin de Heer.

Maar aangezien het merendeel van de uitdrukkingen in het Woord ook een tegenovergestelde zin heeft, zo heeft ook 'vader' dat, en daarin betekent hij het boze; evenzo 'moeder' dat in de echte zin het ware betekent en in de tegenovergestelde zin het valse.

Dat dit zo is, kan uit de volgende plaatsen blijken; bij David: *'De ongerechtigheid zijner vaders zal in het geheugen worden teruggeroepen bij Jehovah en de zonde zijner moeder zal niet uitgedelgd worden'*, (Psalm 109:14).

Bij dezelfde: *'Zij weken terug en handelden trouweloos, gelijk hun vaders; zij zijn omgekeerd als een boog des bedrogs'*, (Psalm 78:57).

Bij Mozes: *'Totdat de overgeblevenen onder u uitteren in hun ongerechtigheid, in de landen van uw vijanden en ook in de ongerechtigheden van hun vaders, met hen zullen zij uitteren'*, (Leviticus 26:39).

Bij Jesaja: *'Maakt de slachting voor zijn zonen gereed, om hun vaders ongerechtigheid wil; dat zij niet opstaan en de aarde bezitten en de aangezichten der aarde vervuld worden met steden'*, (Jesaja 14:21).

Bij dezelfde: *'Ik zal vergelden uw ongerechtigheden en uw vaders ongerechtigheden tegelijk'*, (Jesaja 65:6,7).

Bij Jeremia: *'Zij zijn beschaamd, het huis Israëls, zij, hun koningen, hun vorsten en hun profeten; die tot een hout zeggen: Gij zijt mijn vader; en tot een steen: Gij hebt mij verwekt; want zij hebben Mij de nek toegekeerd en niet het aangezicht'*, (Jeremia 2:26,27).

Bij dezelfde: *'Ik zal voor dit volk struikelblokken stellen; en daarna zullen zich stoten tezamen vaders en zonen, de nabuur en zijn metgezel en zullen omkomen'*, (Jeremia 6:21).

Bij dezelfde: *'De zonen lezen hout op en de vaders steken het vuur aan en de vrouwen kneden het deeg om koeken te maken voor de Melecheth'*, (Jeremia 7:18).

Bij Ezechiël: *'Ik zal onder u doen, hetgeen Ik niet gedaan heb en desgelijks Ik voortaan niet doen zal, om al uw gruwelen wil; daarom zullen de vaders hun zonen eten en de zonen zullen hun vaders eten; en Ik zal gericht doen onder u, en al uw overblijfselen in alle wind verstrooien'*, (Ezechiël 5:9,10) daar wordt gehandeld over de ontwijding van het heilige.

Bij dezelfde: *'Alzo zegt de Heer Jehovih tot Jeruzalem: Uw handelingen en uw geboorten zijn uit het land van de Kanaäniet; uw vader was een Emoriet en uw moeder een Hittitische'*, (Ezechiël 16:3).

Bij Mattheüs: *'De broeder zal de broeder overleveren tot de dood en de vader de zoon en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders en zullen hun de dood geven; en gij zult van allen gehaat worden om Mijn naam.'*

Ik ben gekomen om de mens tweedrachtig te maken tegen zijn vader en de dochter tegen haar moeder en de schoondochter tegen haar schoonmoeder en zij zullen des mensen vijanden worden, die zijn huisgenoten zijn.

Die vader en moeder liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig; en die de zoon en dochter liefheeft boven Mij, is Mijns niet waardig', (Mattheüs 10:21,22,35,36,37; Lukas 12:49,52,53).

Bij dezelfde: 'Zo wie verlaten zal hebben huizen of broeders of zusters of vader of moeder of echtgenote of kinderen of velden om Mijns naam wil, die zal hondervoud ontvangen en het eeuwige leven beërven', (Mattheüs 19:29; Lukas 18:29,30; Markus 10:29,30).

Bij Lukas: 'Indien iemand tot Mij komt en niet haat zijn vader en zijn moeder en echtgenote en kinderen en broeders en zusters, ja ook zelfs zijn eigen ziel, die kan Mijn discipel niet zijn', (Lukas 14:26).

Bij Markus: 'De broeder zal de broeder overleveren tot de dood en de vader de kinderen; en de kinderen zullen opstaan tegen de ouders en zullen hen doden; want gij zult gehaat worden van allen, om Mijns naam wil', (Markus 13:12,13; Lukas 21:16,17); daar is sprake van de voleinding der eeuw en wordt de staat beschreven van de Kerk die ontaard is ten aanzien van het goede en ware, namelijk dat het boze op zal staan tegen het ware en het valse tegen het goede.

Dat door de vader in de tegenovergestelde zin het boze wordt aangeduid, blijkt duidelijk uit de reeds aangehaalde plaatsen en ook uit dit bij Johannes: 'Jezus zei: Indien God uw vader ware, zo zoudt gij Mij liefhebben, want Ik ben van God uitgegaan en kome van Hem.

Gij zijt uit de vader de duivel en gij wilt de begeerten uws vaders doen; die was een mensenmoeder van den beginne en is in de waarheid niet staande gebleven, want geen waarheid is in hem.

Wanneer hij de leugen spreekt, zo spreekt hij uit zijn eigen; want hij is een leugenaar en de vader van de leugen', (Johannes 8:38,39,41,42,44).

3704. Dat de woorden 'en de God van Izaäk' de Heer betekenen ten aanzien van het Goddelijk Menselijke, blijkt uit de uitbeelding van Izaäk, namelijk het Goddelijk Redelijke van de Heer en aangezien het het redelijke is, waarin het menselijke begint, nr. 2194 en dus waaruit en waardoor het menselijke is, wordt hier door de God van Izaäk het Goddelijk Menselijke van de Heer aangeduid.

Aangezien alle dingen tot in bijzonderheden in de hemel en alle dingen tot in bijzonderheden bij de mens, ja zelfs in de gehele natuur, betrekking hebben op het goede en het ware, wordt ook het Goddelijke van de Heer onderscheiden in het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware; en het Goddelijk Goede van de Heer wordt de Vader genoemd en het Goddelijk Ware de Zoon.

Maar het Goddelijke van de Heer is niets anders dan het goede, ja het Goede zelf, terwijl het Goddelijk Ware het Goddelijk Goede van de Heer is, dat zo in de hemel of voor de engelen verschijnt.

Het is hiermee gesteld als met de zon; in haar wezen is de zon niets anders dan vuur, terwijl het licht dat daaruit verschijnt, niet in de zon is, maar van de zon komt.

Dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede wordt uitgebeeld door de zon en dat Hij ook in het andere leven de Zon voor de gehele hemel is, zie de nrs. 1053, 1521, 1529-1531, 2495, 3636, 3643; en dat de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware wordt uitgebeeld door het licht en dat Hij ook in het andere leven het Licht voor de gehele hemel is, nrs. 1053, 1521, 1529, 1530, 2776, 3138, 3195, 3222, 3223, 3339, 3341, 3636, 3643.

Zo is de Heer in Zijn Wezen niets anders dan het Goddelijk Goede en wel ten aanzien van beide, namelijk ten aanzien van het Goddelijke Zelf en van het Goddelijk Menselijke; maar het Goddelijk Ware is niet in het Goddelijk Goede, maar het komt vanuit het Goddelijk Goede, want zo verschijnt het Goddelijk Goede, zoals eerder gezegd, in de hemel.

En aangezien het Goddelijk Goede als het Goddelijk Ware verschijnt, wordt, ter wille van het bevattingsvermogen van de mens, het Goddelijke van de Heer onderscheiden in het Goddelijke Goede en het Goddelijk Ware en het is het Goddelijk Goede, dat in het Woord Vader wordt genoemd en het Goddelijk Ware dat de Zoon wordt genoemd.

Dit is de verborgenheid die daarin verscholen ligt, dat de Heer zo vaak over Zijn Vader spreekt als van Hemzelf onderscheiden en als het ware een ander dan Hijzelf, terwijl Hij elders zegt, dat Hij één is met Hem.

Dat de Vader in de innerlijke zin het goede is en in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede, werd kort hiervoor aangetoond in nr. 3703 en dat de Zoon het ware is en de ‘Zoon Gods’ en de ‘Zoon des Mensen’ de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Ware, nrs. 1729, 1730, 2159, 2803, 2813; en dit blijkt ook uit al die plaatsen, waar de Heer Zijn Vader noemt en Zichzelf de Zoon noemt.

Dat het de Heer is die in het Woord van het Oude Testament Jehovah wordt genoemd, zie de nrs. 1343, 1736, 2921; en dat Hij daar ook Vader genoemd wordt, blijkt uit de volgende plaatsen; bij Jesaja: *‘Een Knaap is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en de heerschappij zal op Zijn schouder zijn en Zijn naam zal genoemd worden: Wonderlijk, Raad, God, Held, Vader der eeuwigheid, Vrededorst’*, (Jesaja 9:5); het komt duidelijk uit dat ‘de ons geboren Knaap’ en de ‘ons gegeven Zoon’ de Heer is; dus Hij is het, die Vader der eeuwigheid wordt genoemd.

Bij Jeremia: *‘Ik zal Israël tot een Vader zijn en Efraïm zal Mijn eerstgeborene zijn’*, (Jeremia 31:9); daar wordt over de Heer gehandeld en dat Hij de God Israëls en de Heilige Israëls is, zie nr. 3305; hier is Hij een Vader voor Israël.

Bij Maleachi: *‘Hebben wij niet allen één Vader, heeft niet één God ons geschapen’*, (Maleachi 2:10); scheppen staat hier in de innerlijke zin voor wederverwekken, zoals ook elders in het Woord, zie nrs. 16, 88, 472; en aangezien de Heer de enige Wederverwekker en Verlosser is, is Hij het, die hier Vader en God genoemd wordt; zoals ook bij Jesaja: *‘Gij zijt onze Vader, want Abraham kent ons niet en Israël erkent ons niet: Gij, Jehovah, zijt onze Vader, onze Verlosser, van eeuwigheid is Uw naam’*, (Jesaja 63:16).

Bij dezelfde: *‘Ik zal Hem met uw rok bekleden en Ik zal Hem met uw gordel sterken en Ik zal uw heerschappij in Zijn hand geven, opdat Hij de inwoner van Jeruzalem en de huize van Jehudah tot een Vader zij; en Ik zal de sleutel van het huis van David op Zijn schouder leggen; en Hij zal opendoen en niemand zal sluiten; en Hij zal sluiten en niemand zal opendoen; en Ik zal Hem als een nagel inslaan in een vertrouwde plaats, opdat Hij zij tot een troon der heerlijkheid Zijns Vaders en zij zullen op Hem hangen alle heerlijkheid van het huis Zijns Vaders, der zonen en der kleinzonen, alle kleine vaten, van de vaten der bekers af, zelfs tot al de vaten der psalters’*, (Jesaja 22:21-24); het komt duidelijk uit dat het de Heer is die hier in de innerlijke zin wordt aangeduid, en ‘de inwoner van Jeruzalem en de huize van Jehudah een Vader’ wordt genoemd; want Hij is het, op wiens schouder de sleutel van het huis van David is, die opendoet en niemand sluit, en die sluit en niemand doet open – zie de voorrede tot het 22ste hoofdstuk – en Hij heeft de troon der heerlijkheid van Zijn Vader en op Hem en door Hem zijn alle heilige dingen, die hier vaten worden genoemd, de heilige hemelse dingen ‘vaten der bekers’ en de heilige geestelijke dingen ‘vaten der psalters’.

Aangezien de koningen en de priesters de Heer uitbeeldden: de koningen door het koningschap dat zij bezaten, de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware en de priesters, de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede, nr. 3670, werden de priesters ‘vaders’ genoemd, zoals kan blijken in het Boek Richteren: *‘Micha zei tot de Leviet: Blijf bij mij en wees mij tot een vader en tot een priester’*, (Richteren 17:10).

Evenzo zeiden de zonen van Dan tot dezelfde: *‘Zwijg, leg uw hand op uw mond en ga met ons en wees ons tot een vader en tot een priester’*, (Richteren 18:19).

Dat de koningen zelf hen eveneens zo noemden, blijkt in het 2de Boek der Koningen: *‘De Koning van Israël zei tot Elisja: Zal ik slaan, mijn vader.’*

Hij zei: Gij zult niet slaan, (2 Koningen 6:21,22); en de koning Joasj tot Elisja, toen hij stierf: *‘Joasj, de koning, weende voor zijn aangezichten men zei: Mijn vader, mijn vader, wagen Israëls en zijn ruiters*’, (2 Koningen 13:14).

Dat de koningen hen zo noemden, kwam omdat de koningen de Heer uitbeeldden ten aanzien van het Goddelijk Ware en de priesters Hem uitbeeldden ten aanzien van het Goddelijk Goede, en omdat het ware zich tot het goede verhoudt als een zoon tot een vader; want het ware komt van het goede.

Dit is ten eerste bekend in het andere leven en omdat dit zo is, noemen zij in de hemel geen ander Vader dan de Heer en worden zij ook geen ander gewaar onder de Vader in het Woord van de evangelisten, zie de nrs. 15, 1729.

Alle kleine kinderen worden daar, wanneer zij worden ingewijd in het goede van de liefde en het ware daarvan, geleerd de Heer alleen als Vader te erkennen; ja zelfs wordt ook de nieuwelingen die in de hemel komen, met de uiterste zorg geleerd dat er één enige God is en degenen die binnen de Kerk waren, wordt geleerd, dat de gehele Drie-eenheid in de Heer is; want bijna allen, die vanuit de christelijke wereld komen, brengen de voorstelling van drie goden met zich mee, hoewel zij met de mond hadden beleden, dat er niet dan één God is; want het is menselijk onmogelijk, één te denken, wanneer tevoren de voorstelling van drie binnendrong en wanneer elk van deze drie God genoemd wordt en ook van de andere onderscheiden wordt naar de attributen en functies en ook afzonderlijk vereerd wordt.

Dit is de reden, dat de eredienst van drie goden in het hart is, terwijl die van één God alleen in de mond is.

Dat in de Heer de gehele Drie-eenheid is, is in de christelijke wereld bekend, maar toch wordt in het andere leven slechts weinig over de Heer gedacht, ja zelfs is Zijn Menselijke voor velen een ergernis, omdat zij het Menselijke van het Goddelijke onderscheiden en ook niet geloven, dat het Goddelijk is.

De mens zegt dat hij gerechtvaardigd wordt en dat hij dus zo rein en bijna heilig wordt, maar dat de Heer verheerlijkt werd, dat wil zeggen, dat Zijn Menselijke Goddelijk werd gemaakt, bedenken zij niet, terwijl Hij toch ontvangen werd van Jehovah zelf; en bovendien kan niemand gerechtvaardigd worden, nog minder geheiligd, dan door het Goddelijke en wel door het Goddelijk Menselijke van de Heer, hetgeen wordt uitgebeeld en aangeduid in het Heilig Avondmaal en het wordt openlijk gezegd, dat het brood Zijn lichaam is en de wijn Zijn bloed.

Dat de Heer één is met de Vader en dat Hij is van eeuwigheid aan en dat Hij het heeal regeert, dus dat Hij het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware zelf is, blijkt ten duidelijkste uit het Woord; bij Johannes: *‘Dat Hij één is met de Vader’*; *‘Niemand heeft ooit God gezien; de enigverwekte Zoon, die in de schoot des Vaders is’*, (Johannes 1:18).

Bij dezelfde: *‘De Joden zochten Jezus te doden, omdat Hij gezegd had, dat God Zijn eigen Vader was, ‘Zich Zelfen Gode evengelijk makende’*.

Jezus antwoordde en zei: ‘Voorwaar, voorwaar, zeg Ik u: de Zoon kan niets van Zich zelve doen, tenzij Hij de Vader dat ziet doen; want zo wat Die doet, hetzelfde doet ook de Zoon desgelijks’.

Gelijk de Vader de doden opwekt en levend maakt, alzo maakt ook de Zoon levend die Hij wil; en ook de Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel de Zoon gegeven, opdat zij allen de Zoon eren, gelijk zij de Vader eren.

Gelijk de Vader het leven heeft in Zich zelve, alzo heeft Hij ook de Zoon gegeven, het leven te hebben in Zich zelve.

De Vader die Mij gezonden heeft, die heeft Zelf van Mij getuigd; gij hebt noch Zijn stem ooit gehoord, noch Zijn gedaante gezien.

Onderzoekt de Schriften, die zijn het, die van Mij getuigen, (Johannes 5:18).

Onder de Vader wordt hier, zoals gezegd, het Goddelijk Goede verstaan en onder de Zoon het Goddelijk Ware, beide in de Heer.

Uit het Goddelijk Goede, dat de Vader is, kan niets anders dan het Goddelijke voortspruiten of daarvan uitgaan, en dat wat voortspruit of uitgaat, is het Goddelijk Ware, dat de Zoon is. Bij dezelfde: *‘Eenieder die van de Vader gehoord en geleerd heeft, die komt tot Mij; niet dat iemand de Vader gezien heeft, dan die bij de Vader is; deze heeft de Vader gezien’*, (Johannes 6:44-48).

Bij dezelfde: *‘Zij zeiden tot Hem: Waar is Uw Vader.*

Jezus antwoordde: Gij kent noch Mij, noch Mijn Vader, indien gij Mij kendet, zo zoudt gij ook Mijn Vader kennen’, (Johannes 8:18,19).

Bij dezelfde: *‘Ik en de Vader zijn één’.*

Zo gij Mij niet gelooft, zo gelooft de werken, opdat gij moogt bekennen en geloven dat de Vader in Mij is en Ik in de Vader’, (Johannes 10:30,38).

Bij dezelfde: *‘Jezus zei: Die in Mij gelooft, gelooft in Mij niet, maar in degene die Mij gezonden heeft en die Mij ziet, die ziet degene die Mij gezonden heeft; Ik ben een licht, in de wereld gekomen, opdat eenieder, die in Mij gelooft, in duisternis niet blijve’*, (Johannes 12:44-46).

Dat de Vader Hem gezonden heeft, betekent in de innerlijke zin, dat Hij van de Vader uitgaat; dus hier en elders, waar de Heer zegt, dat de Vader Hem gezonden heeft.

Dat het licht het Goddelijk Ware is, zie eerder.

Bij dezelfde: *‘Ik ben de weg en de waarheid en het leven; niemand komt tot de Vader, dan door Mij.*

Indien gijlieden Mij gekend had, zo zoudt gij ook Mijn Vader gekend hebben; en van nu kent gij Hem en hebt Hem gezien.

Filippus zei: Heer toon ons de Vader.

Jezus zei: Ben Ik zo lange tijd met ulieden en hebt gij Mij niet gekend, Filippus; die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien; hoe zegt gij dan: Toon ons de Vader.

Gelooft gij niet dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is.

De woorden die Ik tot ulieden spreek, spreek Ik van Mijzelf niet; de Vader die in Mij blijft, dezelve doet de werken.

Gelooft Mij, dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is.

Zo wat gij vragen zult in Mijn naam, dat zal Ik doen, opdat de Vader in de Zoon verheerlijkt worde’, (Johannes 14:6-13).

Bij dezelfde: *‘Die Mijn geboden heeft en dezelve doet, die is het, die Mij liefheeft; maar die Mij liefheeft, zal van Mijn Vader geliefd worden; en Ik zal hem liefhebben en Ik zal Mijzelf aan hem openbaren.*

Zo iemand Mij liefheeft, die zal Mijn woord bewaren; en Mijn Vader zal hem liefhebben en Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken’, (Johannes 14:21,23).

Zij die in het Goddelijk Ware zijn, zijn diegenen, die de geboden hebben en deze doen; en zij die in het Goddelijk Goede zijn, zijn diegenen die liefhebben; daarom wordt er gezegd, dat hij door de Vader geliefd zal worden en *‘Wij zullen tot hem komen en zullen woning bij hem maken’*, namelijk het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware.

Daarom wordt er bij dezelfde gezegd: *‘In die dag zult gij bekennen, dat Ik in Mijn Vader ben en gij in Mij’*, (vers 20); en elders: *‘Heilige Vader, bewaar ze in Uw naam, opdat zij één zijn, gelijk als Wij’*, (Johannes 17:11)

Hieruit blijkt dat de Heer van de Vader spreekt krachtens het Goddelijk Goede, dat Hem toebehoort en van de Zoon krachtens het Goddelijk Ware, dat uit het Goddelijk Goede voorkomt; dus dat zij niet twee zijn, maar één.

Dat de Heer echter zo sprak, geschiedde opdat het Woord zowel op aarde als in de hemel ontvangen zou worden, en tevens omdat de Heer vóórdat Hij verheerlijkt was, het Goddelijk Ware was, dat van het Goddelijk Goede uitgaat; maar toen Hij verheerlijkt was, was Hij het Goddelijk Goede zelf, ten aanzien van het ene en het andere wezen, uit wie alles, het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware, voortkomt.

Dat de Heer was ‘van eeuwigheid aan’, kan hieruit blijken, dat het de Heer is, die sprak door middel van de profeten en dat Hijzelf - zowel om deze reden, als omdat van Hem het Goddelijk Ware kwam – het Woord werd genoemd, waarover bij Johannes:

‘In den beginne was het Woord en het Woord was bij God en God was het Woord; dit was in den beginne bij God; alle dingen zijn door hetzelfde gemaakt en zonder hetzelfde is geen ding gemaakt, dat gemaakt is; in hetzelfde was het leven en het leven was het licht der mensen.

En het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond en wij hebben Zijn heerlijkheid aanschouwd, een heerlijkheid als van de Enigverwekte van de Vader’, (Johannes 1:1-4,14).

Het Woord staat voor al het ware in de hemelen en op de aarde, dat van het Goddelijke uitgaat.

Dat de Heer was van eeuwigheid aan, leert Hij duidelijk elders bij Johannes [de evangelist]:

‘Johannes [de Doper] zei: Deze was het, die, na mij komende, vóór Mij was, want Hij was eer dan ik; Hij staat midden onder ulieden, die gij niet kent; Hij is het, die na mij komen zou, die vóór mij was’, (Johannes 1:15,26,27,30).

Bij dezelfde: *‘Zo gij de Zoon des mensen zag opvaren, daar hij te voren was’, (Johannes 6:62).*

Bij dezelfde: *‘Jezus zei: Voorwaar, voorwaar zeg Ik u: eer Abraham was, ben Ik’, (Johannes 8:58).*

Bij dezelfde: *‘Hij wist, dat Hij van God uitgegaan was en tot God heenging’, (Johannes 13:3).*

Bij dezelfde: *‘De Vader Zelf heeft u lief, dewijl gij Mij liefgehad hebt en hebt geloofd, dat Ik van God ben uitgegaan; Ik ben van de Vader uitgegaan en ben in de wereld gekomen; wederom verlaat Ik de wereld en ga heen tot de Vader’, (Johannes 16:27,28).*

Bij dezelfde: *‘Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk dat Gij Mij gegeven hebt om te doen.*

En nu, verheerlijk Mij, Vader, bij U zelve, met de heerlijkheid, die Ik bij U had, eer de wereld was; opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen, die Gij Mij gegeven hebt, want Gij hebt Mij liefgehad, vóór de grondlegging der wereld’, (Johannes 17:4,5,24).

Bij Jesaja: *‘Een Knaap is ons geboren, een Zoon is ons gegeven en Zijn naam zal genoemd worden Wonderlijk, Raad, God, Held, Vader der eeuwigheid, Vredevorst’, (Jesaja 9:5).*

Dat de Heer het heelal regeert, blijkt bij Mattheüs: *‘Alle dingen zijn Mij overgeven van Mijn Vader’, (Mattheüs 11:27).*

Bij dezelfde: *‘Jezus zei tot de discipelen: Mij is gegeven alle macht in de hemel en op aarde’, (Mattheüs 28:18).*

Bij Johannes: *‘De Vader heeft alle dingen in de hand des Zoons gegeven; die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven’, (Johannes 3:35,36).*

Bij dezelfde: *‘De Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel de Zoon gegeven’, (Johannes 5:22).*

Bij dezelfde: *‘Jezus wist dat de Vader Hem alle dingen in de handen gegeven had’, (Johannes 13:3).*

Bij dezelfde: *‘Al wat de vader heeft, is het Mijne’, (Johannes 16:15).*

Bij dezelfde: *‘Jezus zei: Verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke; gelijkerwijs Gij Hem macht gegeven hebt over alle vlees’, (Johannes 17:1,2).*

Bij dezelfde: *‘Al het Mijne is Uwe en het Uwe is het Mijne; maar Ik ben in hen verheerlijkt; Ik ben niet meer in de wereld, want Ik kome tot U’, (Johannes 17:10,11).*

Bij Lukas: *‘Alle dingen zijn Mij van Mijn Vader overgegeven’, (Lukas 10:22).*

Hieruit blijkt nu, dat het het Goddelijk Goede is, dat Vader wordt genoemd en het Goddelijk Ware dat Zoon wordt genoemd; en dat de Heer krachtens het Goddelijk Goede door middel van het Goddelijk Ware alle dingen tot in bijzonderheden in het heelal regeert.

Aangezien dit zo is en het zó duidelijk uit het Woord blijkt, is het verwonderlijk dat men in de christelijke wereld niet, zoals in de hemel, de Heer alleen erkent en aanbidt en dus één God; want men weet en leert, dat de gehele Drie-eenheid in de Heer is.

Dat de Heilige Geest, die eveneens als een Zoon en Vader onderscheiden God vereerd wordt, het heilige van de geest is, of het heilige, dat door middel van de geesten of engelen van de Heer uitgaat, dat wil zeggen, van Zijn Goddelijk Goede door middel van het Goddelijk Ware, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders worden aangetoond.

3705. Dat de woorden ‘het land, waarop gij nederligt, zal Ik aan u geven’ het goede beteken, waarin Hij zou zijn, namelijk dat het uit het eigene kwam, blijkt uit de betekenis van het land, namelijk hier het goede van het natuurlijke, waarover hierna; uit de betekenis van ‘waarop gij nederligt’ namelijk waarin Hij was; en uit de betekenis van ‘het aan u geven’, namelijk uit het eigene, waarover hierna.

Dat het land het goede van het natuurlijke betekent, wat nadien door Jakob zal worden uitgebeeld, komt omdat door het land Kanaän het rijk van de Heer wordt aangeduid, nrs. 1413, 1437, 1585, 1607, 1866; en aangezien het rijk van de Heer betekent, betekent het ook in de hoogste zin de Heer, nr. 3038, want de Heer is het al in alle dingen van Zijn rijk en al wat daar niet van Hem komt en Hem niet beoogt, behoort niet tot Zijn rijk. Het rijk van de Heer wordt in het Woord ook aangeduid door ‘hemel en aarde’, nrs. 1733, 1850, 2117, 2118, maar dan wordt het meer innerlijke daarvan aangeduid door ‘hemel’ en het meer uiterlijke door ‘aarde’, nrs. 82, 1411, 1733, 3355.

Dus betekent de hemel in de hoogste zin de Heer ten aanzien van Zijn Goddelijk Redelijke en de aarde de Heer ten aanzien van Zijn Goddelijk Natuurlijke en dus betekent hier ‘het land waarop gij nederligt’ het goede van het natuurlijke, waarin Hij was en wat door Jakob zou worden uitgebeeld.

Dat Jakob de Heer is ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke, werd eerder herhaalde malen gezegd; dat bovendien de betekenis van ‘land’ verschillend is, zie de nrs. 620, 636, 1067, 2571, 3368, 3379; en wel omdat Kanaän, dat het Heilige land wordt genoemd, het rijk van de Heer in het algemeen betekent; en wanneer de hemel tevens vermeld wordt, dan betekent, zoals gezegd, de hemel het meer innerlijke en de aarde het meer uiterlijke.

En aangezien dit zo is, betekent het land ook het rijk van de Heer op aarde, dat wil zeggen, de Kerk, en omdat dit zo is, betekent het ook de mens, die een rijk van de Heer is of die een Kerk is.

Zo betekent bij hem dus de hemel datgene wat meer innerlijk is en de aarde dat wat meer uiterlijk is, of wat hetzelfde is: de hemel het redelijke en de aarde het natuurlijke, want het redelijke is het meer innerlijke bij de mens en het natuurlijke het meer uiterlijke.

En aangezien de aarde dit betekent, betekent zij ook datgene, wat maakt dat de mens een rijk van de Heer is, namelijk het goede van de liefde, dat uit het Goddelijke is.

Hieruit blijkt duidelijk hoe verschillend de betekenis van ‘aarde’ in het Woord is.

Dat ‘aan u zal Ik geven’ wil zeggen uit het eigene, kan uit de betekenis van ‘geven’ in het Woord blijken, wanneer het op de Heer betrekking heeft; want de Heer is, als kort hiervoor aangetoond, het Goddelijk Goede en ook het Goddelijk Ware en het is het eerste dat Vader wordt genoemd en het tweede dat Zoon wordt genoemd; en aangezien het Goddelijk Goede Hem toebehoort en dus Zijn eigene is, zo volgt hieruit, dat door ‘aan u geven’ wanneer het door Jehovah wordt gezegd en op de Heer betrekking heeft, wordt aangeduid, dat het uit het eigene is.

Hieruit blijkt duidelijk, wat er in de innerlijke zin mee wordt aangeduid, dat de Heer zo vaak zegt, dat Zijn Vader Hem gegeven heeft, namelijk dat Hijzelf aan Zichzelf gegeven heeft; zoals bij Johannes: *‘Vader, verheerlijk Uw Zoon, opdat ook Uw Zoon U verheerlijke, gelijkterwijs Gij Hem gegeven hebt macht over alle vlees, opdat al wat Gij Hem gegeven hebt, Hij hun het eeuwige leven geve.*

Ik heb U verheerlijkt op de aarde; Ik heb voleindigd het werk, dat Gij Mij gegeven hebt om te doen. Ik heb Uw naam geopenbaard de mensen, die Gij Mij gegeven hebt uit de wereld. Zij waren Uwe en Gij hebt Mij dezelve gegeven.

Nu hebben zij bekend dat alles wat Gij Mij gegeven hebt, van U is; want de woorden die Gij Mij gegeven hebt, heb Ik hun gegeven.

Ik bid voor hen die Gij Mij gegeven hebt, want zij waren Uwe; want al het Mijne is het Uwe en het Uwe is het Mijne, (Johannes 17:1,2,4,6-10) waar, hetgeen de Vader gegeven heeft, datgene is, wat voortkomt uit het Goddelijk Goede, dat Hem toebehoort, dus uit het eigene. Hieruit kan blijken, hoeveel verborgenheden verscholen liggen in elk van deze woorden, die de Heer gesproken heeft; en verder hoe zeer de zin van de letter verschilt van de innerlijke zin en nog meer van de hoogste zin.

Dat de Heer op deze wijze gesproken heeft, gebeurde opdat de mens, die toentertijd hoegenaamd niets van het Goddelijk Ware wist, toch op zijn wijze het Woord zou kunnen begrijpen en dus zo ontvangen; en de engelen op hun wijze; want deze wisten, dat Jehovah en Hij één waren en dat de Vader het Goddelijk Goede was; vandaar wisten zij ook, dat wanneer Hij zei, dat de Vader Hem gaf, dit wilde zeggen, dat Hijzelf aan Zichzelf gaf en dat het dus uit het eigene was.

3706. Dat de woorden ‘en aan uw zaad’ betekenen, dat het ware ook zo was, blijkt uit de betekenis van het zaad, namelijk het ware van het geloof, waarover de nrs. 255, 880, 1025, 1447, 1610, 2848, 3038, 3310, 3373.

3707. Dat de woorden ‘en uw zaad zal wezen als het stof der aarde’ betekenen, dat het Goddelijk Natuurlijk ware zou zijn als het Natuurlijk Goede, blijkt uit de betekenis van het zaad, namelijk het ware, waarover vlak hiervoor in nr. 3706; vandaar is ‘uw zaad of Jakobs zaad’ het Goddelijk natuurlijk Ware, want door Jakob wordt het Goddelijk Natuurlijke van de Heer uitgebeeld, zoals eerder werd aangetoond; en uit de betekenis van het stof der aarde, namelijk het goede, waarover nr. 1610.

Vandaar betekent ‘uw zaad zal wezen als het stof der aarde’ in de innerlijke zin, dat het Goddelijk natuurlijk Ware zal zijn als het Goddelijk natuurlijk Goede.

Dat het stof der aarde het goede betekent, komt omdat door de aarde het rijk van de Heer wordt aangeduid, dus het goede, zoals eerder in nr. 3705 werd aangetoond; het stof van deze aarde is dus het goede, maar het natuurlijk goede, want door de aarde, zoals daar aangetoond, datgene wordt aangeduid, wat lager is in het rijk van de Heer, dus het natuurlijke; terwijl de hemel, wanneer die ook genoemd wordt, datgene betekent, wat innerlijker is of het redelijke. Vandaar komt het dat de bevruchting van het goede en de vermenigvuldiging van het ware hier en daar in het Woord daarmee wordt uitgedrukt, ‘dat het zaad zal zijn als de sterren der hemelen en als het stof der aarde’; door de sterren der hemelen worden dan de redelijke dingen aangeduid en door het stof der aarde de natuurlijke dingen, die op deze wijze aangroeien.

Wat het zeggen wil, dat het natuurlijk ware zal zijn als het natuurlijk goede, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in wat volgt verklaard worden.

3708. Dat de woorden ‘en gij zult uitbreken tot de zee en oostwaarts’ de oneindige uitbreiding van het goede betekenen en de woorden ‘en noordwaarts en zuidwaarts’ de oneindige uitbreiding van het ware, dus alle staten van het goede en ware, blijkt uit de betekenis van uitbreken, namelijk de uitbreiding, hier de oneindige uitbreiding, want het heeft betrekking op de Heer; uit de betekenis van de zee of van het westen, namelijk het vooralsnog duister goede, dus in het begin ervan; uit de betekenis van het oosten, namelijk het lichtende en dus volmaakte goede; uit de betekenis van het noorden, namelijk het nog in het duister verkerende ware; en uit de betekenis van het zuiden, namelijk het ware in het licht.

Op vele plaatsen in het Woord wordt melding gemaakt van de zee of het westen, van het oosten, het noorden en het zuiden, maar aangezien het nog aan niemand bekend was, dat deze dingen evenals alle andere in het algemeen en in het bijzonder een innerlijke zin hadden,

waarin zij niet wereldse dingen overeenkomstig de zin van de letter betekenden, maar geestelijke en hemelse dingen en in de hoogste zin Goddelijke dingen van de Heer Zelf, daarom kon men niet anders weten, dan dat onder het westen, oosten, noorden en zuiden in het Woord alleen de hemelstreken van de wereld verstaan worden en onder het uitbreken naar die streken de vermenigvuldiging.

Maar dat daarmee geen hemelstreken worden aangeduid, noch de vermenigvuldiging van enig volk, maar de staten van het goede en ware en de uitbreiding ervan, kan uit alle plaatsen in het Woord, vooral bij de profeten, waar ze vermeld worden, blijken; want wat het westen, het oosten, het noorden en het zuiden is, is in de hemel volslagen onbekend; want de Zon daar, die de Heer is, is niet gelijk aan de zon van de wereld die opgaat en ondergaat en door de grootste verheffing de middag geeft en door de kleinste de nacht, maar zij verschijnt bestendig, hoewel overeenkomstig de staten van degenen die daarvan het licht ontvangen; want het licht dat daarvan uitgaat, draagt wijsheid en inzicht in zich, nrs. 1619-1632, 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3339, 3341, 3485, 3636, 3643.

Daarom verschijnt zij overeenkomstig de staat van wijsheid en inzicht van eenieder; bij hen die in het goede en ware zijn, in warmte en licht, maar van hemelse en geestelijke aard, zoals de zon in haar opgang en in de middag; maar bij hen die niet in het goede en ware zijn, zoals de zon in haar ondergang en in de nacht.

Hieruit blijkt duidelijk dat door: oosten, zuiden, westen en noorden in de innerlijke zin van het Woord de staten van het goede en ware worden aangeduid.

Men moet weten dat de staten van het goede en ware in het Woord niet alleen door de streken worden beschreven, waarover gesproken werd, maar ook door de tijden of staten van het jaar, namelijk door de lente, de zomer, de herfst en de winter en ook door de tijden of staten van de dag, namelijk door de morgen, de middag, de avond en de nacht, en wel om dezelfde reden. Maar wanneer over de uitbreiding van het goede en ware gehandeld wordt, wordt dit door de hemelstreken beschreven.

Wat echter elke streek in het bijzonder betekent, kan blijken uit de plaatsen in het Woord, waar die genoemd worden.

Dat het oosten de Heer is en het goede van de liefde en van de naastenliefde, dat van de Heer uitgaat, werd eerder in de nrs. 101, 1250, 3249 aangetoond; en dat het zuiden het ware in het licht is, in de nrs. 1458, 3195; wat echter het westen en wat het noorden betekent in de werkelijke zin en wat in de tegenovergestelde zin, kan blijken uit de volgende plaatsen; bij Jesaja: *'Vrees niet, want Ik ben met u; Ik zal uw zaad brengen van het oosten en Ik zal u verzamelen van het westen; Ik zal zeggen tot het noorden: Geef; en tot het zuiden: Houd niet terug; breng Mijn zonen van verre en Mijn dochters van het einde der aarde'*, (Jesaja 43:5,6) ten aanzien van de nieuwe geestelijke Kerk, die hier Jakob en Israël is; 'van het oosten het zaad brengen en van het westen verzamelen' staat voor degenen die in het goede zijn; 'tot het noorden zeggen: Geef; en tot het zuiden: Houd niet terug' staat voor hen, die in het ware zijn. Bij David: *'De verlost van Jehovah zullen zeggen, die Hij van de hand des vijands gelost heeft en die Hij uit de landen vergaderd heeft, van het oosten en van het westen, van het noorden en van de zee; zij dwaalden in de woestijn, in de eenzaamheid des wegs; een stad der inwoning vonden zij niet'*, (Psalm 107:2-4) betreffende hen die in onwetendheid van het goede en ware zijn; 'van het oosten en van het westen' staat voor hen die in onwetendheid van het goede zijn; 'van het noorden en van de zee' voor hen die in onwetendheid van het ware zijn; van degenen die in onwetendheid van het ware zijn; van degenen die in onwetendheid van het goede zijn, wordt gezegd 'dat zij dwaalden in de woestijn'; en van hen die in onwetendheid van het ware zijn, wordt gezegd, dat zij dwaalden in de eenzaamheid des wegs; en van beiderlei onwetendheid wordt gezegd, dat zij geen stad der inwoning vonden.

Dat de stad het leerstellige van het ware betekent, zie de nrs. 402, 2449, 2943, 3216; en dat de woning betrekking heeft op het goede, de nrs. 2268, 2451, 2712.

Bij Jesaja: *'Ziet, dezen zullen van verre komen; en ziet, die uit het noorden en van het westen; en genen uit het land Sinim'*, (Jesaja 49:12); het noorden staat voor hen die in het duister zijn ten aanzien van het ware; het westen staat voor hen die in het duister zijn ten aanzien van het goede, en zij worden 'die van verre komen' genoemd, omdat zij verwijderd zijn van het licht, dat van de Heer uitgaat.

Bij Amos: *'Ziet, de dagen komen, dat Ik een honger in het land zal zenden; en zij zullen zwerven van zee tot zee en van het noorden tot aan het oosten zullen zij omlopen om het Woord van Jehovah te zoeken en zij zullen het niet vinden'*, (Amos 8:11,12); de honger staat voor de schaarste en het gebrek aan erkentissen, nrs. 1460, 3364; 'van zee tot zee zwerven' staat voor zoeken waar de erkentissen zijn – dat de zeeën de erkentissen in het algemeen zijn, zie de nrs 28, 2850; 'omlopen van het noorden tot aan het oosten' wil zeggen van die erkentissen die in het duister zijn, tot die welke in het licht zijn; dat het erkentissen zijn, komt duidelijk uit, want er wordt gezegd 'om het woord van Jehovah te zoeken en zij zullen het niet vinden'.

Bij Jeremia: *'Roep deze woorden tegen het noorden en zeg: Bekeer u, gij afgekeerde Israël, Ik zal Mijn aangezichten op ulieden niet doen vallen, want Ik ben barmhartig; in die dagen zullen zij gaan, het huis van Jehudah tot het huis van Israël; en zij zullen tezamen komen uit het land van het noorden op het land, dat Ik uw vaderen heb doen erven'*, (Jeremia 3:12,18) ten aanzien van de herstelling van de Kerk door de natiën; het noorden staat voor hen die in onwetendheid van het ware zijn en toch in een leven van het goede; dat hier noch het noorden, noch het land van het noorden wordt bedoeld, blijkt duidelijk, want Israël bestond niet meer.

Bij dezelfde: *'Jehovah leve, die de zonen Israëls heeft doen opklimmen uit het land van het noorden'*, (Jeremia 16:15); het noorden eveneens voor de onwetendheid van het ware.

Bij dezelfde: *'Ziet, Ik zal ze aanbrengen uit het land van het noorden en zal hen vergaderen van de zijden der aarde, onder hen is de blinde en de lamme'*, (Jeremia 31:8); het land van het noorden staat voor de onwetendheid van het goede, vanwege de onwetendheid van het ware; en aangezien het land Kanaän het rijk van de Heer uitbeeldde en vandaar ook het goede, zie nr. 3705 en hetgeen in het midden van dat land was – zoals Zion en Jeruzalem – het binnenste goede uitbeeldde, waarmee het ware verbonden was, beeldde derhalve die gedeelten, die daarvan verwijderd waren, het duistere uit ten aanzien van het goede en het ware; al datgene wat in het duister ligt, wordt het land van het noorden genoemd en ook de zijden van de aarde. Bovendien wordt – aangezien al het goede, dat van de Heer met het licht invloeit, zijn grens vindt in het duistere van de mens – het noorden, ook 'samenkomst' genoemd, zoals bij Jesaja: *'Gij zei in uw hart: Ik zal in de hemelen opklimmen, ik zal mijn troon boven de sterren Gods verhogen en ik zal mij zetten op de berg der samenkomst, op de zijden van het noorden'*, (Jesaja 14:13).

Bij dezelfde: *'Huil, gij poort; schreeuw, gij stad; gij zijt gesmolten, gij gans Filistea; want van het noorden is een rook gekomen en er is geen eenzame in de samenkomsten'*, (Jesaja 14:31).

Bij David: *'Jehovah is groot en zeer te prijzen in de stad van onze God, op de berg van Zijn heiligheid; een vreugde van de ganse aarde is de berg Zion, de zijden van het noorden, de stad van de grote koning'*, (Psalm 47:2,3).

Verder bij dezelfde: *'De hemelen zijn Uwe, ook is de aarde Uwe; de wereld en haar volheid hebt Gij gegrond, het noorden en de rechterhand hebt Gij geschapen'*, (Psalm 89:12,13); het noorden staat hier voor degenen, die verder verwijderd zijn van het licht van het goede en ware; de rechterhand staat voor degenen, die dichterbij zijn; dat dezen aan de rechterhand van de Heer zijn, zie de nrs. 1274, 1276.

Bij Zacharia: *'Hij zag vier wagens uitgaan van tussen twee koperen bergen; zij hadden rode, zwarte, witte en sterk gevlekte paarden; de engel zei: Deze zijn de vier winden der hemelen, uitgaande van daar stonden zij voor de Heer der ganse aarde; de zwarte paarden uitgaande naar het land van het noorden; en de witte gingen uit, dezelve achterna en de gevlekte gingen*

uit naar het land van de zuidenwind; zij, die uitgaan naar het land van het noorden hebben Mijn geest doen rusten in het land van het noorden', (Zacharia 6:1-8); 'de wagens uitgaande van tussen twee koperen bergen' staan voor de leerstellige dingen van het goede; dat de wagens de leerstellige dingen zijn, zal elders blijken; dat de berg de liefde is, zie de nrs. 795, 1430, 2722; vandaar zijn de twee bergen de twee liefden: de hemelse, die de liefde tot de Heer is en de geestelijke die de liefde jegens de naaste is; dat het koper het daaruit voortvloeiende goede is, dat in het natuurlijke is, nrs. 425, 1551; dat de paarden de verstandelijke dingen zijn, dus het verstand van de leerstellige dingen van het goede, nrs. 2760-2762, 3217; het land van de zuidenwind of van het zuiden staat voor degenen die in de erkenningen van het goede en ware zijn, nrs. 1458, 3195; het land van het noorden voor hen die in onwetendheid van het goede en ware zijn, maar in een leven van het goede, waarin de rechtschappen heidenen zijn, bij wie de Geest Gods heet te rusten, wanneer daar de nieuwe Kerk wordt opgericht.

Bij Jeremia: 'Jehovah, die heeft doen opklimmen en die aangebracht heeft het zaad van het huis Israëls uit het land tegen het noorden en uit al de landen waarheen Ik ze gedreven had, opdat zij wonen zouden op hun land', (Jeremia 23:8); 'uit het land tegen het noorden' wil zeggen: van het duistere van de onwetendheid van het goede en ware.

Bij dezelfde: 'Zal het ijzer gebroken worden, het ijzer van het noorden en het koper', (Jeremia 15:12); het ijzer staat voor het natuurlijk ware, nrs. 425, 426; het koper voor het natuurlijk goede, nrs. 425, 1551; deze worden 'van het noorden' genoemd, aangezien zij uit het natuurlijke voortkomen, waar het betrekkelijk duister en tevens de grens is.

Dat deze profetie niet betekent, dat het ijzer en het koper uit het noorden komen, blijkt duidelijk zonder verklaring, want wat voor Goddelijks, ja zelfs wat voor samenhang met het voorafgaande en het volgende zou daarin gelegen zijn, wanneer bedoeld werd, dat het ijzer en koper daar vandaan komen.

Bij Mattheüs: 'Ik zeg u: dat velen zullen komen van het oosten en van het westen en zullen met Abraham, Izaäk en Jakob aanzitten', (Mattheüs 8:11; Lukas 13:29); 'velen van het oosten en van het westen' staat voor hen die in de erkenningen en het leven van het goede zijn en voor hen die in het duistere en in de onwetendheid zijn, dus voor hen die binnen en voor hen die buiten de Kerk zijn; want dat de staten van het goede door het oosten en het westen worden aangeduid, werd eerder gezegd.

Dat aanzitten met Abraham, Izaäk en Jakob, wil zeggen, met de Heer zijn, zie nr. 3305.

Dat degenen die bij de Heer in Zijn rijk of in Zijn Kerk zullen zijn, eveneens van daar moeten komen, namelijk van het oosten en van het westen, wordt bij de profeten gezegd; zoals bij Jesaja: 'Van het oosten zal Ik uw zaad brengen en van het westen zal Ik u verzamelen', (Jesaja 43:5); elders: 'Zij zullen de naam van Jehovah vrezen van het westen en Zijn heerlijkheid van het oosten', (Jesaja 59:19); elders: 'Zij zullen weten, van de opgang der zon en van de ondergang, dat er geen is buiten Mij; Ik ben Jehovah en niemand meer', (Jesaja 45:6); en elders: 'Ik zal verwekken uit het noorden en hij zal komen; van de opgang der zon zal hij Mijn naam aanroepen', (Jesaja 41:25).

Dat door het oosten, het westen, het zuiden en het noorden dergelijke dingen worden aangeduid, kan bovendien duidelijk blijken uit de bouw van de tabernakel; uit het legeren en voorttrekken van de zonen Israëls; uit de beschrijving van de Nieuwe Tempel, van het Nieuwe Jeruzalem en van de Nieuwe Aarde.

Uit de bouw van de tabernakel: namelijk dat alle dingen daarin waren gerangschikt volgens de streken, zie Exodus 38, zoals wat moest zijn aan de oosthoek en de westhoek, en wat aan de zuidhoek en de noordhoek, (Exodus 26:18,20,22,27; 27:9,12,13); en dat de kandelaar tegenover de tafel moest zijn aan de zijde van de tabernakel tegen het zuiden, maar de tafel aan de noordzijde, (Exodus 26:35; 40:22).

Uit het legeren en voorttrekken van de zonen Israëls:, ook overeenkomstig de streken, namelijk dat zij zich legeren zouden rondom de tent der samenkomst, de stam van Jehudah, de stam van Issachar, de stam van Zebulon tegen het oosten; de stam van Ruben, Simeon en Gad

tegen het zuiden; de stam van Efraïm, Menasse en Benjamin tegen het westen; de stam van Dan, Aser en Naftali tegen het noorden, (Numeri 2:1).

Verder dat uit de Levieten de Gersjoenieten zouden zijn tegen het westen, de Kehatieten tegen het zuiden; de Merarieten tegen het noorden; en dat Mozes, Aharon en zijn zonen zich zouden legeren voor de tabernakel tegen het oosten, (Numeri 3:23-38), waardoor de hemelse orde werd uitgebeeld die in het rijk van de Heer heerst overeenkomstig de staten van het goede en ware.

En dat zij tegen het zuiden alarm zouden blazen tot hun optochten, (Numeri 10:6); en dat zij, zoals zij zich legerden, evenzo optrokken, (Numeri 2:34).

Uit de beschrijving van het land Kanaän; hetgeen eerst door Mozes werd beschreven naar de grenzen ervan rondom en wel aan de zuidhoek, aan de westhoek, aan de noordhoek en de oosthoek, (Numeri 34:2-12); daarna toen het door het lot werd gegeven aan de stammen, (Jozua 15-19).

Daardoor, maar ook door de Oudsten die in het land Kanaän woonden, werden alle plaatsen daar uitbeeldend en aanduidend overeenkomstig de ligging ervan, de afstand en de grenzen ten aanzien van de hemelstreken gerangschikt, nrs. 1607, 1866.

Uit de beschrijving van de Nieuwe Tempel, van het Nieuwe Jeruzalem en van de Nieuwe Aarde: eveneens overeenkomstig de hemelstreken, bij Ezechiël, dat: *‘de bouw der stad was aan het zuiden en ten aanzien van de poort van het gebouw, welks aangezichten waren tegen het oosten, tegen het noorden en tegen het zuiden’*, (Ezechiël 40:2,6,19,20-46).

Ten aanzien van de afmeting van de tempel en de ingang ervan *‘naar het noorden en het zuiden’*, (Ezechiël 41:11).

Over de voorhof, naar het noorden, het oosten, het zuiden en het westen, (Ezechiël 42:1,4,10,11,17-20); en dat de heerlijkheid van Jehovah de God Israëls inkwam van de weg van het oosten, (Ezechiël 43:1,2,4).

Over de poorten van de voorhof, (Ezechiël 41:1,2,4; 44:1,9,10,19,20)

Over de grenzen van het Heilige Land, (Ezechiël 47), tegen het noorden, (vers 15-17), tegen het oosten, (vers 18), tegen het zuiden, (vers 19), tegen het westen, (vers 20).

En over de erfenissen van elke stam overeenkomstig de hemelstreken, (Ezechiël 48).

En ten aanzien van de poorten van het Heilige Jeruzalem, van het oosten, noorden, zuiden en westen, (Openbaring 21:13).

Hieruit blijkt duidelijk, dat de vier windstreken van de wereld, volgens welke de heilige dingen of deze uitbeeldingen, gerangschikt werden, in de innerlijke zin niet de streken betekenden, maar de staten van het goede en ware in het rijk van de Heer.

Dat het noorden en het westen in de tegenovergestelde zin het valse en boze betekenen, kan uit de volgende plaatsen blijken; bij Jeremia: *‘Het woord van Jehovah geschiedde ten tweede maal tot mij, zeggende: Wat ziet gij.*

Ik zei: Ik zie een open pot en zijn aangezichten zijn tegen het noorden; en Jehovah zei: Van het noorden zal het boze geopend worden over alle inwoners des lands; want zie, Ik zal alle familiën van het noorden roepen, opdat zij komen’, (Jeremia 1:13-15).

Bij dezelfde: *‘Werpt de banier, komt tezamen, blijft niet staan, want Ik breng het boze van het noorden en een breuk’*, (Jeremia 4:6).

Bij dezelfde: *‘Ziet, er komt een stem des geruchts en een groot tumult uit het land van het noorden, om de steden van Jehudah te stellen tot een verwoesting’*, (Jeremia 10:22).

Bij dezelfde: *‘Blaast de bazuin te Thekoa, want het boze kijkt uit het noorden en een grote breuk; ziet, er komt een volk uit het land van het noorden en een grote natie zal opgewekt worden van de zijden der aarde’*, (Jeremia 6:1,22).

Bij dezelfde: *‘Ik nam de beker uit de hand van Jehovah en ik deed drinken al de natiën, Jeruzalem en de steden van Jehudah en haar koningen, Farao, de koning van Egypte en de ganse westerse schare, alle koningen van Arabië en alle koningen van het westen die in de*

woestijn wonen en alle koningen en alle koningen van het noorden, die nabij en verre zijn, (Jeremia 25:17-26).

Bij dezelfde: *'De snelle zal niet ontvloden en de sterkte zal niet ontkomen; tegen het noorden, aan de oever van de rivier Eufraat zijn zij gestruikeld en gevallen.*

Wie is deze, die optrekt als een rivier.

Egypte trekt op als een rivier, want hij zegt: Ik zal optrekken, ik zal de aarde bedekken, ik zal de stad en die daarin wonen, verderven.

Maar deze dag is des Heren Jehovih Zebaath, een dag der wrake, want de Heer Jehovih heeft een slachtoffer in het land van het noorden, aan de rivier Eufraat.

Egypte is een zeer schone vaarze; de ondergang komt van het noorden.

De dochter van Egypte is beschaamd; zij is gegeven in de hand des volks van het noorden, (Jeremia 46:6-8,10,20,24).

Bij dezelfde: *'Zo zei Jehovah: Ziet, de wateren komen op van het noorden en zullen worden tot een overstromende rivier en overlopen het land en de volheid van dezelve, de stad en die daarin wonen*', (Jeremia 47:2).

Bij dezelfde: *'Jehovah heeft gesproken tegen Babel: Een natie komt van het noorden tegen haar op; deze zal haar land zetten in verlaten, dat er geen inwoner in haar zij*', (Jeremia 50:3).

Bij dezelfde: *'Ziet, Ik zal een vergadering van grote natiën uit het land van het noorden tegen Babel verwekken en doen opklimmen, en zij zullen zich tegen haar rusten; van daar zal zij genomen worden.*

Ziet, daar komt een volk uit het noorden en een grote natie en vele koningen zullen uit de zijden der aarde opgewekt worden', (Jeremia 50:9,41).

Bij dezelfde: *'Dan zullen de hemel en de aarde en al wat daarin is, zingen over Babel, want uit het noorden zullen haar verwoesters komen*', (Jeremia 51:48).

Bij Ezechiël: *'Zeg tot Gog: Gij zult komen uit uw plaats, uit de zijden van het noorden en vele volken met u; gij zult optrekken tegen Mijn volk Israël, als een wolk, om het land te bedekken*', (Ezechiël 38:14-16).

Bij dezelfde: *'Ziet, Ik ben tegen u, o Gog, vorst, Ik zal u omwenden en u zessendelen en u doen optrekken van de zijden van het noorden en Ik zal u brengen op de bergen Israëls; op de bergen Israëls zult gij vallen, op de aangezichten des velds zult gij vallen*', (Ezechiël 39:1,2,4,5).

Bij Zacharia: *'Hui, vliedt uit het land van het noorden, spreekt Jehovah, want Ik zal ulieden uitbreiden als de vier winden der hemelen; hui, Zion, ontkomt gij, die woont met de dochter van Babel*', (Zacharia 2:6,7).

Hieruit blijkt duidelijk, wat door het noorden in de tegenovergestelde zin wordt aangeduid, namelijk het valse, waaruit het boze voorkomt en het valse dat van het boze komt.

Aangezien het valse, waaruit het boze voorkomt, zijn oorsprong ontleent aan de redenering over de Goddelijke dingen en tegen de Goddelijke dingen vanuit de wetenschappelijke dingen, die tot de natuurlijke mens behoren, daarom wordt van het volk van het noorden gezegd, dat het uit Egypte is - dat Egypte een dergelijk wetenschappelijke is, zie de nrs. 1164, 1165, 2588.

Aangezien het valse dat uit het boze voortkomt, zijn oorsprong ontleent aan een schijnbaar heilige uiterlijke eredienst, waarvan de innerlijke dingen profaan zijn, wordt het 'de natie van het noorden uit Babel' genoemd – dat Babel zo'n eredienst is, zie de nrs. 1182, 1283, 1295, 1304, 1306, 1307, 1308, 1321, 1322, 1326; dat het ook Babel is dat verwoest, nr. 1327.

Beide, namelijk het valse waaruit het boze voortkomt en het valse dat uit het boze voortkomt, wordt 'uit Gog afkomstig' genoemd, want Gog is de eredienst in uiterlijke dingen zonder het innerlijke en vandaar afgodisch, zoals die van de Joden steeds was.

Dat Gog een dergelijke eredienst is, zie nr. 1151.

Uit het duistere, dat tot de natuurlijke mens behoort, komt zowel het ware voort als het valse; wanneer de mens zich laat verlichten door de Heer door middel van het Woord, wordt het duistere van hem licht, want er wordt een innerlijke weg geopend en zo vindt dus een invloeiing en verbinding plaats door de Heer door middel van de hemel.

Maar wanneer hij zich niet door de Heer laat verlichten door middel van het Woord, maar zich door zijn eigen inzicht verlicht, wordt het duistere van hem donker, dus vals, want de innerlijke weg wordt gesloten en er vindt geen invloeiing en verbinding plaats door de Heer door middel van de hemel, dan alleen een zodanige, dat hij naar de uiterlijke vorm als mens verschijnen kan, terwijl hij vanuit het boze en valse denkt en ook handelt; vandaar komt het, dat het noorden bij eerstgenoemden het ware en bij laatstgenoemden het valse betekent; want de eerstgenoemden stijgen uit het duistere op, dat wil zeggen, zij worden tot het licht opgeheven; maar laatstgenoemden, degenen die zich dus niet laten verlichten, dalen van het duistere neer, dat wil zeggen, zij verwijderen zich van het licht; en zo worden dus degenen die zich laten verlichten naar het zuiden gedragen, en degenen die zich niet laten verlichten, naar de helse regionen.

Dat het noorden de duisternis van het valse is en het zuiden het licht van het ware, komt heel duidelijk uit bij Daniël, waar gehandeld wordt over de ram en de geitenbok en ook over de koning van het zuiden en over de koning van het noorden.

Over de ram en de geitenbok, dat *'de ram met de hoornen stiet tegen het westen en tegen het noorden en tegen het zuiden, zodat alle beesten niet voor hem konden bestaan; en dat een geitenbok kwam van het westen over alle aangezichten der aarde; en uit een van zijn hoornen kwam voort een hoorn, die zeer uitgroeide tegen het zuiden en tegen het oosten en tegen het sierlijke'*, (Daniël 8:4,5,9).

Over de koning van het zuiden en over de koning van het noorden, waar door de koning van het zuiden diegenen worden aangeduid, die in de erkenningen van het ware zijn en door de koning van het noorden diegenen die in het valse zijn, *'dat op het einde der jaren zij zich elkaar zullen aansluiten, zodat de dochter van de koning van het zuiden zal komen tot de koning van het noorden, om billijke voorwaarden te maken, maar haar arm zal geen kracht verkrijgen; uit de stam zal er een opstaan, die komen zal in de vesting van de koning van het noorden en zal de overhand hebben en zal in gevangenschap heenbrengen naar Egypte; de koning van het zuiden zal in het koninkrijk komen en zal strijden tegen de koning van het noorden; de koning van het noorden zal wederkeren en hij zal een grotere menigte dan de eerste was, oprichten; velen zullen staan tegen de koning van het zuiden; de koning van het noorden zal komen en de vaste stad innemen en vele dingen vernietigen; de koning van het zuiden zal zich in de strijd mengen met een groot heir, doch hij zal niet bestaan, want zij zullen gedachten tegen hem denken.*

Daarna zal hij wederkeren, doch het zal niet zijn gelijk eerder; het volk dergenen die hun God kennen, zullen zich bevestigen; tenslotte, op de tijd van het einde, zal de koning van het zuiden met hem in botsing komen; daarom zal de koning van het noorden als een wervelwind tegen hem aanstormen, met wagen en met ruiteren; in het land des sieraads zullen velen vallen; maar de geruchten van het oosten en van het noorden zullen hem verschrikken, zodat hij zal uittrekken met een grote toorn; hij zal tot zijn einde komen en zal geen helper hebben', (Daniël 11:1).

Dat de koning van het zuiden diegenen zijn die in het licht van het ware zijn en de koning van het noorden diegenen die eerst in de schaduw en daarna in de duisternis van het valse zijn, kan hier uit elke bijzonderheid blijken; dat dus de staat van de Kerk, hoe zij geleidelijk aan ontaardt, beschreven wordt.

Zij worden koningen van het zuiden en van het noorden genoemd, omdat door koningen in de innerlijke zin van het Woord waarheden worden aangeduid en in de tegenovergestelde zin de valsheden, nrs. 1672, 2015, 2069; en door koninkrijken de dingen die tot het ware behoren en in de tegenovergestelde zin de dingen die tot het valse behoren, nrs. 1672, 2547.

3709. Dat de woorden ‘in u zullen alle familiën des aardbodems gezegend worden’ betekenen, dat alle waarheden van het goede van de leer met het goede verbonden zullen worden, blijkt uit de betekenis van gezegend worden, namelijk verbonden worden, waarover de nrs. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584; uit de betekenis van de familiën, namelijk de goedheden en ook de waarheden van het goede, waarover de nrs. 1159, 1261; en uit de betekenis van de aardbodem, namelijk datgene, wat tot de Kerk behoort: dus de leer van het goede en ware in de natuurlijke of uiterlijke mens, die hier door Jakob wordt uitgebeeld, waarover de nrs. 268, 566, 990, 3671.

Hieruit blijkt duidelijk, dat ‘in u zullen alle familiën des aardbodems gezegend worden’ betekent, dat alle waarheden van het goede van de leer met het goede verbonden zullen worden.

De waarheden van het goede van de leer zijn de leerstellige dingen van de liefde tot de Heer en van de naastenliefde jegens de naaste, waarvan gezegd wordt, dat zij verbonden worden met het goede in de natuurlijke mens, wanneer het een genoeg en welbehagen is, die te weten en om ze te doen.

3710. Dat de woorden ‘en in uw zaad’ betekenen: en met het ware, namelijk, dat zij daarmee verbonden zouden worden, blijkt uit de betekenis van het zaad, namelijk het ware, waarover de nrs. 29, 1025, 1447, 1610, 2848, 3373.

3711. Dat de woorden ‘zie, Ik ben met u’ het Goddelijke betekenen en ‘Ik zal u behoeden overal waarheen gij gaan zult’ de Goddelijke Voorzienigheid, blijkt hieruit, dat ‘Ik’ hier Jehovah is, dus het Goddelijke van de Heer; en uit de betekenis van ‘behoeden overal waarheen gij gaan zult’ namelijk de Voorzienigheid uit het Goddelijke; en aangezien gehandeld wordt over de Heer, is het de Goddelijke Voorzienigheid.

Onder het Goddelijke en de Goddelijke Voorzienigheid wordt hier verstaan, dat de Heer ook Zijn Natuurlijke Goddelijk zou maken.

3712. Dat de woorden ‘en Ik zal u wederbrengen tot deze aardbodem’ de verbinding betekenen met de Goddelijke Leer, blijkt uit de betekenis van wederbrengen, namelijk opnieuw verbinden; en uit de betekenis van de aardbodem, namelijk de leer van het goede en ware in de natuurlijke mens, waarover de nrs. 268, 566, 990; hier de Goddelijke Leer, want door het verblijf van Jakob bij Laban worden de middelen aangeduid die tussenbeide komen, waardoor de Heer Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte; en door het wederbrengen of de terugkeer van Jakob naar het land Kanaän wordt het einde aangeduid van de middelen die tussenbeide kwamen, namelijk dat de Heer Zijn Natuurlijke Goddelijk had gemaakt. Zo wordt dus door de woorden ‘Ik zal u wederbrengen tot deze aardbodem’ de verbinding aangeduid met de Goddelijke Leer.

De Goddelijke Leer is het Goddelijk Ware en het Goddelijk Ware is het gehele Woord van de Heer; de Goddelijke Leer zelf is het Woord in de hoogste zin, waarin enig en alleen over de Heer gehandeld wordt, daarvandaan is de Goddelijke Leer het Woord in de innerlijke zin, waarin gehandeld wordt over het rijk van de Heer in de hemelen en op aarde; de Goddelijke Leer is ook het Woord in de letterlijke zin, waarin gehandeld wordt over de dingen die in de wereld en op aarde zijn.

En daar de letterlijke zin in zich de innerlijke zin bevat en deze de hoogste zin en de letterlijke zin geheel en al daarmee overeenstemt door middel van uitbeeldende en aanduidende dingen, is daarom ook de uit de letterlijke zin voortvloeiende leer Goddelijk.

Aangezien Jakob het Goddelijk Natuurlijke van de Heer uitbeeldt, beeldt hij ook het Woord ten aanzien van de letterlijke zin uit, want dat de Heer het Woord is, dat wil zeggen, al het Goddelijk Ware, is bekend.

Het is met het natuurlijke van het Woord niet anders gesteld dan met de letterlijke zin ervan, want deze is in betrekkelijke zin genomen een wolk – zie voorrede tot het 18de hoofdstuk – terwijl het met de redelijke of met het geestelijk innerlijke van het Woord, zo gesteld is als met de innerlijke zin; en daar de Heer het Woord is, kan men zeggen, dat de innerlijke zin werd uitgebeeld door Izaäk, maar de hoogste zin door Abraham.

Hieruit blijkt duidelijk, wat de verbinding met de Goddelijke Leer is, wanneer het betrekking heeft op het Goddelijk Natuurlijke van de Heer, dat wordt uitgebeeld door Jakob.

Het is zeker niet zo gesteld in de Heer met deze dingen, want alles is in Hem het Goddelijk Goede, maar niet het Goddelijk Ware, nog minder het Goddelijk Natuurlijk Ware; maar het Goddelijk Ware is het Goddelijk Goede, dat verschijnt in de hemel voor de engelen en op aarde voor de mensen en hoewel het een verschijning is, is het niettemin het Goddelijk Ware, omdat het van het Goddelijk Goede uitgaat, zoals het licht tot de zon behoort, omdat het van de zon uitgaat, nr. 3704.

3713. Dat de woorden ‘want Ik zal u niet verlaten, totdat Ik zal gedaan hebben, hetgeen Ik tot u gesproken heb’ betekenen, dat niets zal ontbreken of het zal zijn werking hebben, kan zonder verklaring blijken.

3714. vers 16,17. *En Jakob ontwaakte uit zijn slaap en hij zei: Gewisselijk is Jehovah in deze plaats en ik heb het niet geweten.*

En hij vreesde en hij zei: Hoe verschrikkelijk is deze plaats; dit is niets dan het huis Gods en dit is de poort des hemels.

Jakob ontwaakte uit zijn slaap, betekent de verlichting; en hij zei: Gewisselijk is Jehovah in deze plaats, betekent het Goddelijke in die staat; en ik heb het niet geweten, betekent in het duistere; en hij vreesde, betekent een heilige ontsteltenis; en hij zei: Hoe verschrikkelijk is deze plaats, betekent het heilige van de staat; dit is niets dan het huis Gods, betekent het rijk van de Heer in het laatste van de orde; en dit is de poort des hemels, betekent het laatste, waarin de orde eindigt, door welk laatste er schijnbaar vanuit de natuur een ingang is.

3715. Dat de woorden ‘Jakob ontwaakte uit zijn slaap’ de verlichting betekenen, blijkt uit de betekenis van de slaap, namelijk een duistere staat in vergelijking met het wakker zijn, wat een lichtvolle staat is; vandaar is ‘uit de slaap ontwaken’ in de innerlijke zin verlicht worden.

3716. Dat de woorden ‘en hij zei: Gewisselijk is Jehovah in deze plaats’ het Goddelijke in die staat betekenen, blijkt uit de betekenis van zeggen in de historische gedeelten van het Woord, namelijk innerlijk gewaarworden, waarover herhaaldelijk eerder; uit de betekenis van plaats, namelijk de staat, nrs. 1273-1275, 1377, 2625, 2837, 3356, 3387; dat Jehovah het Goddelijke is, is duidelijk; hieruit blijkt duidelijk dat door de woorden ‘hij zei: Gewisselijk is Jehovah in deze plaats’ de innerlijke gewaarwording wordt aangeduid dat het Goddelijke in deze staat is.

3717. Dat de woorden ‘en ik heb het niet geweten’ in het duistere betekenen, kan zonder verklaring blijken; want niet weten en onwetend zijn is het duistere ten aanzien van die dingen die tot het verstandelijk gezicht behoren.

Uit ‘niet weten’ of ‘onwetend zijn’, namelijk het duistere, maar ook ‘ontwaken uit de slaap’ namelijk verlicht worden, blijkt duidelijk, wat en hoe de innerlijke zin is, namelijk dat de dingen die tot de letterlijke zin behoren, zulke dingen zijn als voor het uiterlijk gezicht of voor elk ander zintuig verschijnen en ook overeenkomstig deze zintuigen worden begrepen; terwijl de dingen, die tot de innerlijke zin behoren, zulke dingen zijn als voor het innerlijk gezicht of voor een ander zintuig daar verschijnen.

Daardoor worden dezelfde dingen die in de letterlijke zin zijn en door de mens worden begrepen overeenkomstig zijn uitwendige zintuigen – dat wil zeggen, overeenkomstig de dingen die in de wereld zijn, of overeenkomstig de daaruit voortvloeiende voorstelling – door de engelen innerlijk ontwaard overeenkomstig hun innerlijke zintuigen, dat wil zeggen, overeenkomstig de dingen die in de hemel zijn of overeenkomstig de daaruit voortvloeiende voorstelling.

Deze dingen verhouden zich tot elkaar als de dingen in het licht van de wereld tot die in het licht van de hemel; de dingen die in het licht van de wereld zijn, zijn dood in vergelijking met die, welke in het licht van de hemel zijn; want in het licht van de hemel is wijsheid en inzicht door de Heer, nrs. 3636, 3643; wanneer dan ook die dingen, die tot het licht van de wereld behoren, worden uitgewist of verdreven, blijven die dingen, die tot het licht van de hemel behoren, dus in de plaats van aardse dingen, hemelse dingen en in de plaats van natuurlijke dingen, geestelijke dingen; zo is het dan dat – zoals eerder gezegd – ‘niet weten’ en ‘onwetend zijn’ wil zeggen: in een duistere staat zijn ten aanzien van het goede en ware; en ‘uit de slaap ontwaken’ verlicht worden, evenzo in alle andere dingen.

3718. Dat de woorden ‘en hij vreesde’ een heilige ontsteltenis betekenen, blijkt uit de betekenis van de vrees, namelijk een heilige ontsteltenis, zoals duidelijk blijkt uit wat direct daarna volgt, want hij zegt: ‘Hoe verschrikkelijk is deze plaats; dit is niets dan het huis Gods en dit is de poort des hemels’ en het kan duidelijk zijn, dat in deze woorden een heilige ontsteltenis gelegen is.

Wat vrees in de innerlijke zin is, zie nr. 2826.

Er zijn in het algemeen twee soorten van vrees: vrees in het niet heilige en vrees in het heilige. Vrees in het niet heilige is die waarin de bozen zijn en vrees in het heilige is die waarin de goeden zijn.

Deze vrees, namelijk die waarin de goeden zijn, wordt heilige vrees genoemd en behoort tot de bewondering voor het Goddelijke en ook tot de liefde; Liefde zonder heilige vrees is als het ware iets smakeloos, of als een spijs waarin niets zouts is en vandaar geen smaak; maar de liefde met vrees is als het ware een gezouten spijs, die evenwel niet naar zout smaakt.

De vrees van de liefde is de vrees, dat de Heer niet op de een of andere wijze beledigd, noch de naaste op de een of andere wijze beledigd zal worden, dus niet het goede en ware op de een of andere wijze en dus het heilige van de liefde en van het geloof en vandaar de erediens.

Maar deze vrees is verschillend en niet dezelfde bij de ene mens als bij de andere.

In het algemeen genomen, voor zoveel liefde van het goede en ware iemand heeft, heeft hij vrees, dat het goede en ware beledigd wordt, maar toch verschijnt dit niet even zoveel als vrees.

Daarentegen hoe minder liefde van het goede en ware iemand heeft, des te minder vrees daarvoor en des te meer verschijnt dit niet als liefde maar als vrees; vandaar bij zulke mensen de vrees voor de hel.

Maar daar, waar niets van liefde van het goede en ware is, daar is niets van heilige vrees, maar slechts vrees voor het verlies van eer, gewin en de roem die beide verschaffen en verder de vrees voor straffen en voor de dood; deze vrees is uiterlijk en doet voornamelijk het lichaam en de natuurlijke mens aan en zijn gedachten; maar de eerstgenoemde vrees, namelijk de heilige vrees, doet voornamelijk de geest of de innerlijke mens aan en diens geweten.

3719. Dat de woorden ‘en hij zei: Hoe verschrikkelijk is deze plaats’ het heilige van de staat betekenen, blijkt uit de betekenis van de vrees, namelijk heilige ontsteltenis, waarover nr. 3718; en daar het woord ‘verschrikkelijk’ in de oorspronkelijke taal van hetzelfde woord is afgeleid, waaruit het woord ‘vrees’ komt, is het de heiligheid, die daarmee wordt aangeduid. En aangezien de vrees in de innerlijke zin het heilige betekent, zoals kort hiervoor werd gezegd, wordt door hetzelfde woord in de oorspronkelijke taal ook de verering en de eerbied

aangeduid, die eveneens heilige vrees zijn; en uit de betekenis van de plaats, te weten de staat, waarover kort hiervoor in nr. 3716.

3720. Dat de woorden ‘dit is niets dan het huis Gods’ het rijk van de Heer betekenen in het laatste van de orde, blijkt uit de betekenis van het huis Gods.

Op vele plaats wordt in het Woord het huis Gods vermeld en in de uiterlijke zin of volgens de letter betekent het een bedehuis, waar de heilige eredienst gehouden wordt; maar in de innerlijke zin betekent het de Kerk en in meer algemene zin de hemel en in de meest omvattende zin het rijk van de Heer; in de hoogste zin betekent het echter de Heer Zelf ten aanzien van het Goddelijk Menselijke.

Maar in het Woord wordt nu eens Huis Gods en dan weer Tempel gezegd: beide betekenen hetzelfde, maar met dit verschil, dat Huis Gods gezegd wordt, daar waar over het goede wordt gehandeld, maar Tempel daar, waar over het ware wordt gehandeld.

Hieruit blijkt duidelijk, dat door het Huis Gods, de hemelse Kerk van de Heer wordt aangeduid en in meer algemene zin de hemel van de hemelse engelen, in de meest omvattende zin het hemelse rijk van de Heer en in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Goede.

En dat door de Tempel de geestelijke Kerk van de Heer wordt aangeduid en in meer algemene zin de hemel van de geestelijke engelen en in de meest omvattende zin het geestelijk rijk van de Heer en in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, nr. 2048.

Dat het Huis Gods, het hemelse betekent, dat tot het goede behoort en de Tempel het geestelijke dat tot het ware behoort, komt omdat het huis in het Woord het goede betekent, zie de nrs. 710, 2233, 2234, 2559, 3128, 3652 en omdat het bij de Oudsten uit hout gebouwd werd, aangezien het hout het goede betekende, nrs. 643, 1110, 2784, 2812.

De tempel betekent echter het ware, omdat hij gebouwd werd uit stenen; en dat stenen waarheden zijn, zie de nrs. 643, 1296, 1298.

Dat hout en stenen dergelijke dingen betekenen, blijkt niet alleen uit het Woord, waar zij genoemd worden, maar ook uit de uitbeeldingen in het andere leven; want degenen die verdienste stellen in goede werken, komen zichzelf voor alsof zij hout zagen; en zij die verdienste stellen in waarheden, namelijk dat zij zichzelf boven anderen in waarheden onderlegd geloofden en evenwel boos leefden, komen zichzelf voor alsof zij stenen houwen; deze dingen heb ik vaak gezien.

Hieruit kon het voor mij vaststaan, wat de betekenis van hout en steen is, namelijk dat die van hout het goede is en die van steen het ware.

Eveneens ook hieruit, dat wanneer ik een houten huis zag, zich terstond de voorstelling van het goede voordeed en wanneer ik een stenen huis zag, zich de voorstelling van het ware voordeed.

Daarover ben ik ook door de engelen onderwezen.

Dit is de reden waarom, wanneer in het Woord melding wordt gemaakt van het Huis Gods, zich aan de engelen de voorstelling van het goede voordoet en wel van een dergelijk goede als waarover in dat verband gehandeld wordt en waarom, wanneer er van de Tempel melding wordt gemaakt, zich de voorstelling van het ware voordoet en wel van een dergelijk ware als waarover in dat verband gehandeld wordt.

Hieruit kan men ook opmaken, hoe ver en diep binnenin de hemelse verborgenheden in het Woord verscholen liggen.

Dat door het huis Gods hier het rijk van de Heer in het laatste van de orde wordt aangeduid, komt omdat over Jakob gehandeld wordt en dat door hem het Goddelijk Natuurlijke van de Heer wordt uitgebeeld, werd eerder herhaaldelijk aangetoond.

Het natuurlijke ligt in het laagste van de orde, want daarin vinden alle meer innerlijke dingen hun grens en zijn daar tezamen; en omdat zij daar tezamen zijn en dus zo ontelbare dingen

daar tezamen als één worden gezien, is het daar betrekkelijk duister; over het betrekkelijk duistere daar, werd eerder eveneens enige malen gehandeld.

3721. Dat de woorden ‘en dit is de poort des hemels’ het laatste betekenen, waarin de orde eindigt, door welk laatste er schijnbaar vanuit de natuur een ingang is, blijkt uit de betekenis van de poort, namelijk datgene waardoor uitgang en ingang is.

Dat zij hier het laatste is waarin de orde eindigt, komt omdat gehandeld wordt over het natuurlijke, dat door Jakob wordt uitgebeeld.

Wat een poort is, blijkt uit hetgeen in de nrs. 2851, 3187 werd gezegd en aangetoond; en dat het natuurlijke het laatste van de orde is, uit wat in de nrs. 775, 2181, 2987-3002, 3020, 3147, 3167, 3483, 3489, 3513, 3570, 3576, 3671 werd aangehaald.

Dat er door dit laatste schijnbaar vanuit de natuur als het ware een ingang is, komt omdat het bij de mens het natuurlijk gemoed is, waardoor de dingen die van de hemel zijn, dat wil zeggen, van de Heer, invloeien en neerdalen in de natuur en door ditzelfde gemoed de dingen die tot de natuur behoren, opklimmen, nr. 3702.

Dat het echter schijnbaar een ingang is vanuit de natuur door middel van het natuurlijk gemoed in de innerlijke dingen, kan blijken uit wat eerder hier en daar gezegd en aangetoond werd.

Het schijnt de mens toe, dat de voorwerpen van de wereld door de zintuigen van zijn lichaam of de uiterlijke zintuigen binnentreden en de innerlijke dingen aandoen en dat er op deze wijze van het laatste van de orde een ingang is in de dingen die binnenin zijn, maar dat dit schijn en begoocheling is, blijkt duidelijk uit de algemene regel, dat de latere dingen niet in de eerdere kunnen vloeien, of wat hetzelfde is, de lagere niet in de hogere, of wat hetzelfde is, de uiterlijke niet in de innerlijke, of wat ook hetzelfde is, de dingen die van de wereld en van de natuur, niet in de dingen die van de hemel en van de geest zijn; want de eerstgenoemde zijn grover en de laatstgenoemden puurder; en die grovere dingen, die tot de uiterlijke of natuurlijke mens behoren, bestaan en blijven bestaan door die dingen, die tot de innerlijke of redelijke mens behoren en zij kunnen de meer reine dingen niet aandoen, maar worden aangedaan door de meer reine dingen.

Hoe het intussen met deze invloeiing gesteld is, aangezien de schijn zelf en de begoocheling zelf geheel en al het tegendeel betuigen, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer afzonderlijk gezegd worden, daar waar over de invloeiing gehandeld wordt.

Daar komt het nu vandaan, dat gezegd wordt, dat er door het laatste, waarin de orde eindigt, schijnbaar als het ware een ingang is vanuit de natuur.

3722. vers 18,19. *En Jakob stond des morgens vroeg op en hij nam de steen, die hij tot zijn hoofdpeluw gesteld had en zette hem tot een opgericht teken en hij goot olie op het hoofd daarvan.*

En hij noemde de naam van die plaats Bethel; en evenwel was Lus de naam van de stad tevoren.

Jakob stond des morgens vroeg op, betekent de staat van verlichting; en hij nam de steen, betekent het ware; die hij tot zijn hoofdpeluw gesteld had, betekent waarmee gemeenschap met het Goddelijke was; en zette hem tot een opgericht teken, betekent de heilige grens; en hij goot olie op het hoofd daarvan, betekent het heilig goede, waaruit het voortkwam; en hij noemde de naam van die plaats Bethel, betekent de hoedanigheid van de staat; en evenwel was Lus de naam van de stad tevoren, betekent de hoedanigheid van de vorige staat.

3723. Dat de woorden ‘Jakob stond des morgen vroeg op’ de staat van verlichting betekenen, blijkt uit de betekenis van ’s morgens vroeg opstaan, namelijk de staat van verlichting, waarover nr. 3458; want waar in het Woord ‘opstaan’ wordt vermeld, sluit het iets van

verheffing in zich, nrs. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171; en de morgen betekent de komst van het hemelse licht, dus hier de verheffing vanuit het duistere in het licht, en dus de staat van verlichting.

3724. Dat de woorden ‘en hij nam de steen’ het ware betekenen, blijkt uit de betekenis van de steen, namelijk het ware, waarover de nrs. 1296, 1298, 3720.

3725. Dat de woorden ‘die hij tot zijn hoofdpeluw gesteld had’ betekenen, waarmee gemeenschap met het Goddelijke was, blijkt uit de betekenis van de hoofdpeluw of de neksteun, te weten de meest algemene verbinding, nr. 3695.

3726. Dat de woorden ‘en zette hem tot een opgericht teken’ de heilige grens betekenen, blijkt uit de betekenis van het opgerichte teken, waarover hierna.

Hoe het hiermee gesteld is, kan blijken uit wat voorafgaat, namelijk dat gehandeld wordt over de orde, waarin de Heer Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte en in de uitbeeldende zin over de wijze, waarop de Heer het natuurlijke van de mens nieuw maakt of wederverwekt.

Van welke aard deze orde is, werd eerder hier en daar gezegd en aangetoond, namelijk dat de orde omgekeerd is, wanneer de mens wordt wederverwekt en het ware op de eerste plaats wordt gesteld; en dat de orde is hersteld, wanneer de mens is wederverwekt en dan het goede de eerste plaats inneemt en het ware de laatste, zie daarover de nrs. 3325, 3330, 3332, 3336, 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3603, 3688.

Dit werd uitgebeeld door de ladder waarlangs de engelen opklommen en neerdaalden en waar eerst gezegd wordt, dat zij opklommen en daarna dat zij nederdaalden, nr. 3701.

Nu wordt over de opklimming gehandeld, namelijk dat deze uitgaat van het laatste van de orde, waarover eerder in de nrs. 3720, 3721; hier nu in dit vers, dat het het ware is, dat het laatste van de orde is.

Het is dit laatste dat de heilige grens wordt genoemd en aangeduid werd door de steen die Jakob nam en tot een opgericht teken zette.

Dat het ware het laatste van de orde is, kan hieruit blijken, dat het goede zijn grens niet vinden kan in het goede, maar in het ware, want het ware is het ontvangende vat van het goede, nrs. 2261, 2434, 3049, 3068, 3180, 3318, 3387, 3470, 3570.

Het goede bij de mens zonder het ware of zonder verbinding met het ware, is een dergelijk goede zoals dat bij kleine kinderen is, die nog niets van wijsheid hebben, omdat zij niets van inzicht hebben; maar voor zoveel een klein kind, bij het voortschrijden in leeftijd, het ware uit het goede ontvangt of voor zoveel bij hem het ware met het goede verbonden wordt, wordt hij een mens.

Hieruit blijkt duidelijk, dat het goede het eerste van de orde is en het ware het laatste.

Dit is de reden dat de mens moet beginnen met wetenschappelijke dingen die de waarheden van de natuurlijke mens zijn en daarna met de leerstellige dingen die de waarheden van de geestelijke mens in zijn natuurlijke mens zijn, om dan ingewijd te worden in het inzicht van de wijsheid, dat wil zeggen, om binnen te treden in het geestelijk leven, waardoor de mens mens wordt, nr. 3504.

Zo bijvoorbeeld moet de mens om als geestelijk mens de naaste te kunnen liefhebben, eerst leren wat geestelijke liefde of naastenliefde is en wat de naaste; vóórdat hij dit weet, kan hij weliswaar de naaste liefhebben, maar als een natuurlijk mens, niet als een geestelijk mens, dat wil zeggen, vanuit het natuurlijk goede en niet vanuit het geestelijk goede, nrs. 3470, 3471. Nadat hij echter deze dingen weet, kan het geestelijk goede door de Heer worden geplant in de erkenningen daarover.

Evenzo is het gesteld met alle overige dingen, die erkenningen of leerstellige dingen, of in het algemeen waarheden worden genoemd.

Er wordt gezegd dat van de Heer het goede van de erkenningen kan worden geplant en ook dat het ware het ontvangende vat is van het goede.

Degenen die geen andere voorstelling hebben over erkenningen en ook over waarheden hebben, dan dat het abstracte dingen zaken zijn – zo'n voorstelling hebben de meesten ook over gedachten – kunnen geenszins begrijpen, wat het zeggen wil, dat het goede in de erkenningen wordt geplant en dat het ware de ontvanger van het goede is.

Maar men moet weten, dat de erkenningen en waarheden geen in meerdere mate van de zuiverste substanties – die tot de innerlijke mens of zijn geest behoren – afgeleide dingen zijn, maar zoals het gezicht van zijn orgaan of het oog, of het gehoor van zijn orgaan of het oor. Er zijn zuiverder substanties die werkelijk zijn, waaruit zij bestaan en waarvan de veranderingen van vorm, beziel en aangepast door de invloeiing van het leven die van de Heer uitgaat, ze tevoorschijn brengen en het zijn de samenstemmingen en harmonieën, op elkaar volgend of gelijktijdig, die aandoen en datgene bewerken, dat het schone, het bekoorlijke en aangename wordt genoemd; de geesten zelf zijn vormen, dat wil zeggen, bestaan uit combinaties van vormen, evenzeer als mensen, maar uit zuiverder en voor het lichamenlijk gezicht of het oog niet zichtbare vormen.

Maar aangezien deze vormen of substanties niet zichtbaar zijn voor het lichamenlijk oog, begrijpt de mens het heden ten dage niet anders dan dat erkenningen en gedachten abstracte dingen zijn; vandaar dan ook de waanzin van onze eeuw, dat de mensen niet geloven een geest in zich te hebben die na de dood van het lichaam zal leven, terwijl deze geest toch een heel veel werkelijker substantie is dan de stoffelijke substantie van zijn lichaam

Ja zelfs, als u het geloven wilt, is de geest na de losmaking van de lichamenlijke dingen, dat gereinigde lichaam zelf, waarvan sommigen zeggen, dat zij het hebben zullen ten tijde van het Laatste Oordeel, wanneer zij geloven pas weder op te zullen staan.

Dat geesten of wat hetzelfde is de zielen, met een lichaam begiftigd zijn, dat zij elkaar wederzijds als op klaarlichte dag zien, onder elkaar spreken, elkaar wederzijds horen en zich verheugen in het bezit van veel fijner zintuigen dan toen zij in het lichaam of in de wereld waren, kan duidelijk blijken uit wat zo overvloedig uit ondervinding werd meegedeeld.

3727. Wat de betekenis van het opgerichte teken betreft, te weten de heilige grens, dus het laatste van de orde, dit vindt hierin zijn oorzaak, dat in de oudste tijden stenen ter plaatse werden opgesteld, waar de grenzen waren, die de bezitting of het erfgoed van de een scheidden van dat van de ander en tot een teken en getuigenis waren, dat daar de grenzen waren.

De Oudsten, die in elk voorwerp en in elk opgericht teken iets hemels en geestelijks dachten, nrs. 1977, 2995, dachten ook bij deze stenen die zij oprichtten, over de uitersten in de mens en dus over het laatste van de orde, hetgeen het ware is in de natuurlijke mens.

Van de Oudsten die vóór de vloed waren, hadden dit de Ouden, die na de vloed waren, nrs. 920, 1409, 2179, 2896, 2897 en zij begonnen deze stenen die zij tot grenzen opstelden, heilig te houden en wel omdat zij, zoals gezegd, het heilig ware betekenden, dat in het laatste van de orde is; zij noemden deze stenen ook 'opgerichte tekenen' en vandaar gebeurde het, dat de opgerichte tekenen in de eredienst kwamen en dat zij ze oprichtten op die plaatsen waar zij hun bossen hadden, en daarna waar zij hun tempels hadden en ook, dat zij ze met olie zalfden, waarover hierna.

Want de eredienst van de Oude Kerk bestond in de dingen van de innerlijke gewaarwording en in de aanduidingen van de Oudsten die vóór de vloed waren, zoals uit de kort tevoren aangehaalde plaatsen duidelijk blijkt.

Aangezien de Oudsten met de engelen spraken en met hen tezamen waren tijdens hun leven op aarde, hadden zij het van de hemel geleerd, dat stenen het ware betekenden en hout het goede, nr. 3720.

Daar komt het nu vandaan dat de opgerichte tekenen de heilige grens betekenen, dus het ware, dat het laatste van de orde is bij de mens.

Want het goede, dat door de innerlijke mens invloeit van de Heer, wordt begrensd in de uiterlijke mens en in het ware daar.

De gedachte van de mens, zijn spraak en handeling, die de uitersten van de orde zijn, zijn niets anders dan waarheden uit het goede, want zij zijn beelden of vormen van het goede, aangezien zij tot het verstandsdeel van de mens behoren, terwijl het goede dat daarin is en waaruit zij voortkomen, tot het wilsdeel behoort.

Dat opgerichte tekenen werden opgericht ten teken en tot getuigenis en ook tot een eredienst en dat zij in de innerlijke zin de heilige grens betekenen, of het ware in het natuurlijke van de mens, wat het laatste van de orde is, kan uit andere plaatsen in het Woord blijken, zoals uit de volgende, waar gehandeld wordt over het verbond tussen Laban en Jakob:

‘Nu dan, kom laat ons een verbond maken, ik en gij; en het zij tot een getuigenis tussen mij en tussen u; en Jakob nam een steen en hij verhoogde die tot een opgericht teken.

Laban zei tot Jakob: Zie, deze hoop en zie het opgericht teken, hetwelk ik opgeworpen heb tussen mij en tussen u; deze hoop zij getuige en het opgericht teken zij getuige, dat ik tot u voorbij deze hoop niet komen zal en dat gij tot mij voorbij deze hoop en dit opgericht teken, niet komen zult ten kwade’, (Genesis 31:44,45,51,52).

Dat hier door het opgerichte teken het ware wordt uitgebeeld, zal in de verklaring van die plaats gezien worden.

Bij Jesaja: *‘Te dien dage zullen er vijf steden zijn in het land van Egypte, sprekende met de lippen van Kanaän en zwerende Jehovah Zebaoth; te dien dage zal Jehovah een altaar hebben in het midden van het land van Egypte en een opgericht teken bij haar grens voor Jehovah; hetwelk zal zijn tot een teken en tot een getuigenis voor Jehovah Zebaoth in het land van Egypte’, (Jesaja 19:18-20).*

Egypte staat voor de wetenschappelijke dingen die tot de natuurlijke mens behoren; het altaar voor de Goddelijke eredienst in het algemeen, want het altaar is in de tweede Oude Kerk, die met Eber begon, tot het voornaamste uitbeeldende van de eredienst geworden, nrs. 921, 1343, 2777, 2811; het midden van het land van Egypte staat voor het voornaamste en binnenste van de eredienst, nrs. 2940, 2973, 3436; het opgerichte teken voor het ware, dat het laatste van de orde is, in het natuurlijke.

Dat dit aan de grens is, tot een teken en tot een getuigenis, komt duidelijk uit.

Bij Mozes: *‘Mozes schreef al de woorden van Jehovah en hij maakte zich des morgens op en hij bouwde een altaar nabij de berg Sinai en twaalf opgerichte tekenen voor de twaalf stammen Israëls’, (Exodus 24:4)* waar het altaar eveneens uitbeeldend was voor alle eredienst en wel uitbeeldend voor het goede in de eredienst; maar de twaalf opgerichte tekenen waren uitbeeldend voor het ware, dat uit het goede in de eredienst voortkomt; dat twaalf alle dingen van het ware in één samenvatting zijn, zie de nrs. 577, 2089, 2129, 2130, 3272.

Dat de twaalf stammen eveneens alle waarheden van de Kerk zijn, zal in het volgende hoofdstuk door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, worden aangetoond.

Aangezien de altaren uitbeeldingen waren van al het goede van de eredienst en de Joodse Kerk werd ingesteld, opdat zij de Hemelse Kerk zou uitbeelden, die geen ander ware erkende dan dat, wat uit het goede voortkomt, wat het hemels ware wordt genoemd – want zij wilde in het minst niet het ware van het goede scheiden, zozeer zelfs, dat zij niet eens iets van het geloof of van het ware wilde noemen, tenzij zij over het goede dacht en wel vanuit het goede, nrs. 202, 377, 2069, 2715, 2718, 3246 – daarom was er een uitbeelding van het ware door middel van de stenen van het altaar en was het verboden het door opgerichte tekenen uit te beelden, opdat zo dus niet het ware van het goede gescheiden zou worden en het ware in de plaats van het goede op uitbeeldende wijze vereerd zou worden.

Vandaar staat bij Mozes het volgende geschreven: *‘Gij zult u geen bos planten van enige boom bij het altaar van Jehovah, uw God, dat gij u maken zult en gij zult u geen opgericht*

teken stellen, hetwelk Jehovah, uw God, haat, (Deuteronomium 16:21,22) want het ware, afgescheiden van het goede, vereren, of het geloof afgescheiden van de naastenliefde, is tegen het Goddelijke, aangezien het tegen de orde is en dit wordt aangeduid met de woorden ‘gij zult u geen opgericht teken stellen, hetgeen Jehovah God haat’.

Maar dat zij ze toch opstelden en op deze wijze de dingen uitbeeldden die tegen de orde zijn, blijkt bij Hosea: *‘Israël, naar de vermenigvuldiging zijner vrucht, vermenigvuldigt de altaren, naar het goede zijns lands, maken zij opgerichte tekenen wel; maar Hij zal hun altaren omkeren, Hij zal hun opgerichte tekenen verwoesten*, (Hosea 10:1,2).

In het eerste Boek der Koningen: *‘Jehudah deed het boze in de ogen van Jehovah en zij bouwden zich hoogten en opgerichte tekenen en bossen, op alle hoge heuvel en onder alle groene boom*’, (1 Koningen 14:22,23).

In het tweede Boek der Koningen: *‘De zonen Israëls hadden zich opgerichte tekenen opgesteld, en bossen, op alle hoge heuvel en onder alle groene boom*’, (2 Koningen 17:10).

In hetzelfde Boek: *‘Hiskia nam de hoogten weg en brak de opgerichte tekenen en roeide het bos uit en hij verbrijzelde de koperen slang die Mozes gemaakt had, omdat zij haar gerookt hadden*’, (2 Koningen 18:4).

Aangezien de natiën het ook door overleveringen hadden, dat het heilige van de eredienst door altaren en opgerichte tekenen werd uitgebeeld en zij niettemin in het boze en valse waren, worden door de altaren bij de natiën de boosheden van de eredienst aangeduid en door de opgerichte tekenen de valsheden; daarom werd het bevolen ze te vernietigen; bij Mozes: *‘De altaren der natiën zult gijlieden omwerpen en hun opgerichte tekenen zult gij verbreken en hun bossen zult gij afhouden*’, (Exodus 34:13; Deuteronomium 7:5; 12:3).

Bij dezelfde: *‘Gij zult u voor de goden der natiën niet buigen, noch hen vereren en naar hun werken niet doen, want vernietigende zult ge ze vernietigen en vermorzende zult gij hun opgerichte tekenen vermorzelen*’, (Exodus 23:24); de goden der natiën staan voor de valsheden, de werken voor de boosheden, de opgerichte tekenen vermorzelen voor het vernietigen van de eredienst uit het valse.

Bij Jeremia: *‘Nebukadnezar, de koning van Babel, zal de opgerichte tekenen van het huis van de zon in het land van Egypte verbreken en hij zal de huizen der goden van Egypte met vuur verbranden*’, (Jeremia 43:13).

Bij Ezechiël: *‘Nebukadnezar, de koning van Babel, zal met de hoeven zijner paarden al uw straten vertreden; het volk zal hij met het zwaard doden en de opgerichte tekenen uwer sterkte zal hij ter aarde doen nederdalen*’, (Ezechiël 26:11) waar gehandeld wordt over Tyrus; Nebukadnezar, de koning van Babel, staat voor datgene, wat verwoest, nr. 1327; de hoeven der paarden staan voor de laagste verstandelijke dingen, zoals de wetenschappelijkheden zijn uit louter zinnelijke dingen; dat de hoeven de laagste dingen zijn, zal door de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders worden bevestigd; de paarden staan voor de verstandelijke dingen, nrs. 2760-2762; de straten voor de waarheden en in de tegenovergestelde zin de valsheden, nr. 2336; deze vertreden, wil zeggen: de erkenningen van het ware vernietigen, die door Tyrus worden aangeduid – dat Tyrus, waarover hier wordt gehandeld, de erkenningen van het ware zijn, zie nr. 1201; het volk met het zwaard doden, wil zeggen de waarheden vernietigen door het valse – dat het volk betrekking heeft op de waarheden, zie de nrs. 1259, 1260, 3295, 3581; en dat het zwaard het strijdende valse is, nr. 2799.

Hieruit blijkt duidelijk, wat het zeggen wil ‘de opgerichte tekenen der sterkte der aarde doen nederdalen’.

Dat de sterkte betrekking heeft op het ware en op het valse, blijkt eveneens uit het Woord.

3728. Dat de woorden ‘en hij goot olie op het hoofd daarvan’ het heilig goede betekenen, blijkt uit de betekenis van de olie, namelijk het hemelse van de liefde of het goede, nrs. 886 en 3009; en uit de betekenis van het hoofd, namelijk dat wat hoger is, of wat hetzelfde is,

datgene wat meer innerlijk is; dat het goede hoger is en innerlijker is en het ware lager of uiterlijker, is op vele plaatsen aangetoond.

Hieruit blijkt duidelijk wat door deze oude ritus van olie gieten op het hoofd van een opgericht teken, werd aangeduid, namelijk dat het ware niet zou zijn zonder het goede, maar uit het goede, dus dat het goede zou heersen, zoals het hoofd over het lichaam.

Want het ware zonder het goede is het ware niet, maar slechts een klank zonder enig leven en van dien aard dat het vanzelf verdwijnt.

In het andere leven wordt het ook verstrooid bij hen die meer dan anderen het ware of de leerstellige dingen van het geloof hebben geweten en zelfs bij hen, die de leerstellige dingen van de liefde hebben geweten, wanneer zij niet in het goede hebben geleefd en dus wanneer zij niet vanuit het goede het ware onthouden hebben.

Vandaar is een Kerk niet een Kerk krachtens het van het goede afgescheiden ware en dus niet door het van de naastenliefde gescheiden geloof, maar door het ware dat uit het goede is, of door het geloof dat uit de naastenliefde is.

Hetzelfde wordt ook aangeduid door hetgeen de Heer tot Jakob zei: *'Ik ben de God van Bethel, alwaar gij het opgerichte teken gezalft hebt, waar gij Mij een gelofte beloofd hebt'*, (Genesis 31:13) en daarmee, dat *'Jakob wederom een opgericht teken opstelde, een stenen opgericht teken, en hij stortte daarop een drankoffer en goot olie daarover'*, (Genesis 35:14); door 'drankoffer uitstorten op het opgericht teken' wordt het Goddelijk Goede van het geloof aangeduid en door 'olie daarover gieten' het Goddelijke Goede van de liefde.

Eenieder kan zien dat het gieten van olie over een steen zonder de betekenis van iets hemels en geestelijks, belachelijk en afgodisch zou zijn.

3729. Dat de woorden 'en hij noemde de naam van die plaats Bethel' de hoedanigheid van de staat beteken, blijkt uit de betekenis van de naam en van de naam noemen, namelijk de hoedanigheid, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; en uit de betekenis van de plaats, namelijk de staat, nrs. 2625, 2837, 3356, 3387.

Het is de hoedanigheid van de staat, die door Bethel wordt aangeduid; Bethel betekent in de oorspronkelijke taal 'het huis Gods' en dat dit het goede is in het laatste van de orde, zie nr. 3720.

3730. Dat de woorden 'en evenwel was Lus de naam der stad tevoren' de hoedanigheid van de vorige staat beteken, blijkt uit de betekenis van de naam, namelijk de hoedanigheid, waarover eerder in nr. 3729; en uit de betekenis van de stad, namelijk het leerstellige van het ware, waarover de nrs. 402, 2268, 2449, 2712, 2943, 3216.

In de oorspronkelijke taal betekent 'Lus' verwijdering, dus ontbinding, die plaatsvindt wanneer het leerstellige van het ware of het ware op de eerste plaats wordt gesteld en het goede veronachtzaamd, dus wanneer het ware alleen in het laatste van de orde is.

Maar wanneer het ware tezamen met het goede in het laatste van de orde is, is er geen verwijdering of ontbinding, maar toenadering of verbinding; dit is de hoedanigheid van de staat, die door Lus wordt aangeduid.

3731. vers 20-22. *En Jakob beloofde een gelofte, zeggende: Wanneer God met mij geweest zal zijn en mij behoed zal hebben op deze weg; die ik wandele en mij gegeven zal hebben brood om te eten en een kleed om aan te trekken.*

En ik ten huize mijns vaders in vrede zal wedergekeerd zijn; en Jehovah zal mij tot een God zijn.

En deze steen, die ik tot een opgericht teken gezet heb, zal het huis Gods wezen; en alles, wat Gij mij geven zult, verdiende zal ik U dat veertiende.

Jakob beloofde een gelofte, zeggende, betekent de staat van de Voorzienigheid; wanneer God met mij geweest zal zijn en mij behoed zal hebben op deze weg, die ik wandele, betekent het

voortdurend Goddelijke; en mij gegeven zal hebben brood om te eten, betekent, tot aan de verbinding met het Goddelijk Goede; en een kleed om aan te trekken, betekent de verbinding met het Goddelijk Ware; en ik ten huize mijns vaders in vrede zal wedergekeerd zijn, betekent tot aan de volmaakte verbinding; en Jehovah zal mij tot een God zijn, betekent, dat het Goddelijk Natuurlijke ook Jehovah zal zijn; en deze steen, die ik tot een opgericht teken gezet heb, betekent het ware dat het uiterste is; zal het huis Gods wezen, betekent hier als eerder, het rijk van de Heer in het laatste van de orde, waarin de hogere dingen als in hun huis zijn; en alles, wat Gij mij geven zult, verdiende zal ik U dat verdienen, betekent, dat Hij alle dingen in het algemeen en in het bijzonder uit eigen macht Goddelijk zou maken.

3732. Dat de woorden ‘Jakob beloofde een gelofte’ de staat van de Voorzienigheid betekenen, blijkt uit de betekenis van een gelofte beloven, namelijk in de innerlijke zin willen dat de Heer voorziet; vandaar in de hoogste zin – waarin over de Heer gehandeld wordt – de staat van de Voorzienigheid.

Dat een gelofte beloven in de innerlijke zin wil zeggen ‘willen dat de Heer voorziet’, komt omdat in de geloften de begeerte en de aandoening is, dat datgene wat men wil, zal plaatsvinden; dus dat de Heer zal voorzien.

Er ligt iets van een voorwaarde in en tevens iets van een verplichting van de zijde van de mens, die hij op zich genomen heeft, wanneer hij ontvangt wat hij verlangt, zoals hier van de zijde van Jakob, namelijk dat Jehovah hem tot een God zou zijn en de steen die hij tot een opgericht teken gesteld had, tot Gods huis zou wezen en dat hij alles zou verdienen, wat Hij hem zou geven, wanneer Jehovah hem zou behoeden op de weg en hem brood geven om te eten en een kleed om aan te trekken en wanneer hij ten huize van zijn vader in vrede zou wederkeren.

Hieruit blijkt duidelijk, dat geloften toentertijd bijzondere verbintenissen waren, voornamelijk tot het erkennen van God als hun God, wanneer Hij voorzag in de dingen die zij begeerden en ook dat zij het Hem met de een of andere gave zouden vergelden, wanneer Hij daarin zou voorzien.

Hierin komt duidelijk uit van welke aard de vaders van de Joodse natie waren, zoals hier Jakob, namelijk dat hij Jehovah nog niet erkende en dat hij nog in de keuze was, of hij Hem dan wel een ander als zijn God zou erkennen.

Dit was een bijzonderheid van deze natie, zelfs vanaf de tijd van hun voorvaderen, dat eenieder zijn eigen God wilde hebben en wanneer iemand Jehovah vereerde, was het alleen het vereren van een zekere God, die Jehovah werd genoemd en door deze naam onderscheiden was van de goden van de andere naties, zodat hun eredienst, zelfs hierin, afgodisch was; want de eredienst van de naam alleen, zelfs van de naam van Jehovah, is niets anders dan afgoderij, nr. 1094; evenals zij die zich christenen noemen en zeggen Christus te vereren en niet naar Zijn geboden leven, Hem op afgodische wijze vereren, omdat zij alleen Zijn naam vereren; want het is een valse Christus, die zij vereren, zie hierover, (Mattheüs 24:23,24); nr. 3010.

3733. Dat de woorden ‘wanneer God met mij geweest zal zijn en mij behoed zal hebben op deze weg, die ik wandele’ het voortdurende Goddelijke betekenen, blijkt uit de betekenis van ‘het zijn van God met iemand en het behoeden op de weg die hij wandelt’ namelijk het voortdurend Goddelijke; want het heeft op de Heer betrekking, die naar het Wezen van het leven zelf Jehovah was, zodat Zijn gehele leven, vanaf de vroegste kindsheid tot aan het einde, voortdurend Goddelijk was en wel tot aan de volmaakte vereniging van het Menselijk Wezen met het Goddelijk Wezen toe.

3734. Dat de woorden ‘en mij gegeven zal hebben brood om te eten’ betekenen, tot aan de verbinding met het Goddelijk Goede, blijkt uit de betekenis van het brood, namelijk al het

hemels en geestelijk goede, dat van de Heer uitgaat en in de hoogste zin de Heer Zelf ten aanzien van het Goddelijk Goede, waarover de nrs. 276, 680, 1798, 2165, 2177, 3464, 3478; en uit de betekenis van eten, namelijk meegedeeld, toegeëigend en verbonden worden, waarover de nrs. 2187, 2343, 3168, 3513, 3596.

3735. Dat de woorden ‘en een kleed om aan te trekken’ de verbinding met het Goddelijk Ware beteken, blijkt uit de betekenis van het kleed, namelijk het ware, nrs. 1073, 2576; hier het Goddelijk Ware, aangezien over de Heer wordt gehandeld; en uit de betekenis van aantrekken, namelijk daaraan toegeëigend en daarmee verbonden worden.

Van welke aard de innerlijke zin van het Woord is, kan hieruit en uit de overige dingen blijken, namelijk dat wanneer in de zin van de letter gehandeld wordt over brood en over een kleed en ook waar deze in historisch verband worden genoemd, zoals hier ‘wanneer God mij brood gegeven zal hebben om te eten en een kleed om aan te trekken’ de engelen, die dan bij de mens zijn, in het geheel niet over brood denken maar over het goede van de liefde en in de hoogste zin over het Goddelijk Goede van de Heer; noch over een kleed, maar over het ware en in de hoogste zin over het Goddelijk Ware van de Heer.

Dergelijke dingen, als in de letterlijke zin voorkomen, zijn voor hen slechts voorwerpen om te denken over hemelse en Goddelijke dingen, want dergelijke dingen zijn de vaten die zich in het laatste van de orde bevinden.

Dus wanneer de mens, wanneer hij in een heilige staat is, over het brood denkt, zoals bijvoorbeeld over het brood in het Heilig Avondmaal of over het dagelijks brood in het Gebed van de Heer, dan dient deze gedachte die de mens over het brood heeft, de engelen die bij de mens zijn, als een voorwerp om over het goede van de liefde te denken, dat van de Heer uitgaat, want de engelen vatten in het geheel niet de gedachte van de mens over het brood, maar in plaats daarvan hebben zij een gedachte over het goede, want van dien aard is de overeenstemming.

Evenzo wanneer de mens die in het heilige is, over kleding denkt, is de gedachte van de engelen op het ware gericht en zo is het dus gesteld met alle overige dingen die in het Woord zijn.

Hieruit kan blijken van welke aard de verbinding van de hemel en de aarde is door het Woord, namelijk zodanig, dat de mens, die het Woord heilig leest, door dergelijke overeenstemmingen nauw verbonden is met de hemel en door de hemel met de Heer, hoewel de mens alleen in de gedachte is over die dingen in het Woord, die in de zin van de letter ervan zijn.

Het heilige zelf dat dan bij de mens is, komt voort uit de invloeiing van de hemelse en geestelijke gedachten en aandoeningen, zoals deze bij de engelen van dien aard zijn. Opdat er zo’n invloeiing zijn zou en vandaar verbinding van de mens met de Heer, werd door de Heer het Heilig Avondmaal ingesteld, waar openlijk wordt gezegd, dat het brood en de wijn de Heer is; want het lichaam van de Heer betekent Zijn Goddelijke Liefde en de wederkerige liefde bij de mens, zoals de liefde is bij de hemelse engelen; en het bloed, betekent eveneens Zijn Goddelijke Liefde en de wederkerige liefde bij de mens, maar zoals de liefde is bij de geestelijke engelen.

Hieruit blijkt duidelijk hoeveel Goddelijks er in elk van de dingen van het Woord gelegen is, hoewel de mens niet weet, wat het is en van welke aard het is.

Maar zij die in het leven van het goede waren toen zij in de wereld leefden, komen na het overlijden in de erkentissen en in de innerlijke gewaarwording van al deze dingen, want dan leggen zij de aardse en wereldse dingen af en trekken de hemelse dingen aan en zijn dan evenzo in de geestelijke en hemelse voorstelling waarin de engelen zijn.

3736. Dat de woorden ‘en ik ten huize mijns vaders in vrede zal wedergekeerd zijn’ beteken, tot aan de volmaakte verbinding, kan hieruit blijken, dat het huis des vaders,

wanneer het op de Heer betrekking heeft, het Goddelijke zelf is, waarin de Heer was vanaf de ontvangenis zelf.

Wederkeren tot dat huis is wederkeren tot het Goddelijk Goede zelf, dat de Vader wordt genoemd.

Dat dit de Vader is, zie nr. 3704 en dat ‘wederkeren tot dat huis’ wil zeggen: verenigd worden, kan duidelijk zijn.

Hetzelfde werd door de Heer bedoeld, toen Hij zei, dat Hij van de Vader was uitgegaan en in de wereld gekomen en dat Hij wederom naar de Vader zou gaan, namelijk door het uitgaan van de Vader, dat het Goddelijke Zelf het Menselijke had aangenomen en door het komen in de wereld, dat Hij gelijk een mens was en door het gaan naar de Vader, dat Hij het Menselijk Wezen met het Goddelijk Wezen verenigen zou.

Dit werd verstaan onder datgene wat de Heer sprak bij Johannes: *‘Zo gij de Zoon des mensen zag opvaren, daar Hij tevoren was’*, (Johannes 6:2).

Bij dezelfde: *‘Jezus wist dat de Vader Hem alle dingen in de handen had gegeven en dat Hij van God was uitgegaan en tot God heenging; zonen, nog ene korte tijd ben Ik met u; waar Ik heenga, kunt gij niet komen’*, (Johannes 13:3,33).

Bij dezelfde: *‘Nu ga Ik heen tot Hem die Mij gezonden heeft; maar niemand van u vraagt Mij: Waar gaat Gij heen.’*

Het is u nut dat Ik wegga; want indien Ik niet wegga, zo zal de Trooster tot u niet komen; maar indien Ik heenga, zo zal Ik Hem tot u zenden.

Een kleine tijd en gij zult Mij niet zien; en wederom een kleine tijd en gij zult Mij zien; want Ik ga heen tot de Vader’, (Johannes 16:5,7,10,16,17).

Bij dezelfde: *‘Ik ben van de Vader uitgegaan en ben in de wereld gekomen; wederom verlaat Ik de wereld en ga heen tot de Vader’*, (Johannes 16:28); ‘heengaan tot de Vader’ wil in deze plaatsen zeggen: het Menselijk Wezen met het Goddelijk Wezen verenigen.

3737. Dat de woorden ‘en Jehovah zal mij tot een God zijn’ betekenen, dat het Goddelijk Natuurlijke ook Jehovah zal zijn, kan blijken uit het verband in de hoogste innerlijke zin, waarin gehandeld wordt over de vereniging van het Menselijke van de Heer met Zijn Goddelijke; maar opdat deze zin zal verschijnen, moet de gedachte onttrokken zijn aan de geschiedenis van Jakob en vastgehouden in het Goddelijk Menselijke van de Heer en hier in Zijn Goddelijk Natuurlijke, dat door Jakob wordt uitgebeeld.

Het menselijke zelf bestaat, als eerder herhaaldelijk gezegd, uit het redelijke, dat hetzelfde is als de innerlijke mens en uit het natuurlijke, dat hetzelfde is als de uiterlijke mens en tevens uit het lichaam dat het natuurlijke dient als een middel of als een buitenste orgaan om in de wereld te leven en door middel van het natuurlijke het redelijke dient en verder door middel van het redelijke het Goddelijke dient.

Aangezien de Heer in de wereld kwam om het gehele menselijke in Zichzelf Goddelijk te maken en wel overeenkomstig de Goddelijke orde, en door Jakob het Natuurlijke van de Heer wordt uitgebeeld, en door zijn leven in vreemdelingschap in de hoogste zin de wijze waarop de Heer Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte, daarom wordt hier, waar gezegd wordt ‘wanneer ik ten huize mijns vaders in vrede zal wedergekeerd zijn, zal Jehovah mij tot een God zijn’ de vereniging aangeduid van het Menselijke van de Heer met Zijn Goddelijke en dat Hij ten aanzien van het Goddelijk Natuurlijke ook Jehovah zal zijn door de vereniging van het Goddelijk Wezen met het Menselijk Wezen en van het Menselijk Wezen met het Goddelijk Wezen; er wordt niet een vereniging bedoeld, zoals die bestaat tussen twee, die van elkaar onderscheiden zijn en alleen door de liefde verbonden zijn, zoals een vader met zijn zoon, wanneer de vader de zoon liefheeft en de zoon de vader, of zoals een broeder de broeder liefheeft, of zoals een vriend de vriend, maar het is een werkelijke vereniging in één, opdat zij niet twee zijn, maar één, wat de Heer ook op verscheidene plaatsen leert; en omdat zij één

zijn, is ook het gehele Menselijke van de Heer het Goddelijk Zijn of Jehovah, zie de nrs. 1343, 1736, 2156, 2329, 2447, 2921, 3023, 3035.

3738. Dat de woorden ‘en deze steen, die ik tot een opgericht teken gezet heb’ het ware betekenen, dat het uiterste is, blijkt uit wat eerder in de nrs. 3724, 3826 is gezegd, waar dezelfde woorden staan.

3739. Dat de woorden ‘zal het huis Gods wezen’ het rijk van de Heer betekenen in het laatste van de orde, waarin de hogere dingen als in hun huis zijn, blijkt eveneens uit wat eerder in nr. 3721 is gezegd.

Daarmee, dat de hogere dingen in het laatste van de orden zijn als in hun huis, is het als volgt gesteld: door de Heer is zo’n orde ingesteld, dat de hogere dingen invloeden in de lagere en daar een beeld van zichzelf vertonen in het algemeen en als gevolg daarvan daar tezamen zijn in een bepaalde algemene vorm en dus in orde vanuit het hoogste, dat wil zeggen, de Heer. Dit is de reden dat het naastgelegen beeld van de Heer de binnenste hemel is, die de hemel van onschuld en vrede is, waar de hemelen zijn; deze hemel wordt, daar hij de Heer het dichtst nabij is, Zijn gelijkenis genoemd.

De tweede hemel, namelijk die welke daarop volgt en in een lagere graad is, is het beeld van de Heer, omdat in deze hemel zich tevens, als in iets algemeen, die dingen vertonen, die in de hogere hemel zijn.

De laatste hemel, die weer op deze volgt, verhoudt zich op dezelfde wijze tot deze, want de bijzondere en afzonderlijke dingen van de naastgelegen hogere hemel vloeien in deze hemel en vertonen zich daar in het algemeen in een overeenstemmende vorm.

Evenzo is het bij de mens gesteld, want deze werd geschapen en geformeerd tot een afbeelding van de drie hemelen; dat wat het binnenste bij hem is, vloeit op dezelfde wijze in dat wat lager is en dit op dezelfde wijze in dat wat het laagste is of het uiterste.

Het natuurlijke en het lichamelijke bestaat uit een dergelijke invloeiing en een dergelijke samenloop in die dingen die beneden zijn en tenslotte in de dingen die de laatste zijn; vandaar komt de aaneenschakeling van de laatste dingen met het Eerste, zonder welke aaneenschakeling, dat wat het laatste in de orde is, zelfs niet één enkel ogenblik zou kunnen blijven bestaan.

Hieruit blijkt duidelijk, wat daaronder wordt verstaan, dat de hogere dingen in het laagste van de orde zijn als in hun huis.

Of men nu zegt, hogere of lagere dingen, dan wel innerlijker of uiterlijker dingen, is hetzelfde, want voor de mens verschijnen de innerlijker dingen als hogere en daarom stelt de mens de hemel in de hoogte, terwijl hij toch in het innerlijke is.

3740. Dat de woorden ‘en alles, wat Gij mij geven zult, verdiende zal ik U dat verdienen’ betekenen, dat Hij alle dingen in het algemeen en in het bijzonder uit eigen macht Goddelijk zou maken, blijkt uit de betekenis van geven, wanneer het op de Heer betrekking heeft, namelijk dat Hij aan Zichzelf gegeven heeft, nr. 3705; dus dat het uit eigen macht was; en uit de betekenis van verdienen en van de tienden, namelijk de goedheden en waarheden die door de Heer in de innerlijke dingen bij de mens worden opgeborgen, welke goedheden ‘overblijfselen’ worden genoemd, zie de nrs. 576, 1738, 2280; en wanneer deze op de Heer betrekking hebben, zijn zij de Goddelijke goedheden en de Goddelijke waarheden, die de Heer Zich uit eigen macht verwierf, nrs. 1738, 1906.

Vervolg over de Grootste Mens en de overeenstemming daarmee.

3741. Het hemelse rijk is als een enkel mens, aangezien alle dingen daarin elk afzonderlijk met de Heer alleen overeenstemmen, namelijk met Zijn Goddelijk Menselijke, nrs. 49, 288, 565, 1894.

Krachtens de overeenstemming met het beeld van en de gelijkenis met Hem wordt de hemel de Grootste Mens genoemd; krachtens het Goddelijke van de Heer zijn alle hemelse dingen, die tot het goede behoren en alle geestelijke dingen die tot het ware behoren, in de hemel. Alle engelen zijn daar vormen of substanties gevormd naar de ontvangenis van de Goddelijke dingen die van de Heer komen.

Het zijn de bij hen ontvangen Goddelijke dingen van de Heer die de hemelse en geestelijke dingen worden genoemd, wanneer het Goddelijke leven en het daaruit voortvloeiende Goddelijke licht in hen als in ontvangende vaten bestaat en aangepast wordt.

Vandaar komt het, dat ook de stoffelijke vormen en substanties bij de mens van dien aard zijn, maar in een lagere graad, omdat zij grover en meer samengesteld zijn.

Dat deze ook vormen zijn, die hemelse en geestelijke dingen ontvangen, komt ten duidelijkste uit in tekens, die ten volle zichtbaar zijn, zoals in de gedachte, die vloeit in de organische vormen van de tong en de spraak teweegbrengt; in de aandoeningen van het gemoed die zich zichtbaar vertonen in het aangezicht; in de wil die door de spieren van het lichaam in de handelingen vloeit, enzovoort.

De gedachte en de wil, die deze dingen voortbrengen, zijn geestelijk en hemels, terwijl de vormen of substanties, die ze ontvangen en in werking stellen, stoffelijk zijn; dat deze geheel en al gevormd zijn om die geestelijke en hemelse dingen te ontvangen, is duidelijk; vandaar blijkt het ook, dat ze van het geestelijke uitgaan en dat wanneer zij niet van het geestelijke zouden uitgaan, zij niet zouden kunnen bestaan, zoals zij zijn.

3742. Dat er één enig leven is en dit van de Heer alleen komt en dat engelen, geesten en mensen slechts ontvangers van het leven zijn, is mij door zo veelvuldige ondervinding te weten gegeven, dat er niet het minste spoor van twijfel overbleef.

De hemel zelf is in de innerlijke gewaarwording dat dit zo is en wel zozeer dat de engelen de invloeiing duidelijk gewaarworden en verder ook hoe dit leven invloeit en tevens de hoeveelheid en hoedanigheid van hetgeen zij daarvan ontvangen.

Wanneer zij in een vollere staat van opneming zijn, zijn zij in hun vrede en gelukzaligheid; op andere momenten verkeren zij in een staat van onrust en van een zekere angst; niettemin wordt aan hen het leven van de Heer zodanig toegeëigend, dat zij de innerlijke gewaarwording hebben alsof zij uit zichzelf leefden, terwijl zij toch weten dat zij niet uit zichzelf leven.

De toe-eigening van het leven van de Heer komt voort uit Zijn Liefde en Barmhartigheid jegens het gehele menselijke geslacht, namelijk dat Hij Zich en hetgeen het Zijne is aan eenieder wil geven en dat Hij daadwerkelijk geeft, voor zoveel zij opnemen, dat wil zeggen, voor zoveel zij als Zijn gelijkenissen en beelden in het leven van het goede en in het leven van het ware zijn; en aangezien een dergelijk Goddelijk streven voortdurend van de Heer uitgaat, wordt Zijn leven, zoals gezegd, toegeëigend.

3743. Zij echter die niet in de liefde tot de Heer en in de liefde jegens de naaste zijn en dus niet in het leven van het goede en van het ware, kunnen niet erkennen dat er een enig leven is dat invloeit en nog minder dat dit leven van de Heer uitgaat; maar al diegenen zijn verontwaardigd, ja zelfs keren zij zich af, wanneer gezegd wordt, dat zij niet uit zichzelf leven; het is de eigenliefde die dit doet; en wat wonderlijk is, hoewel het aan hen met levende ondervinding in het andere leven wordt aangetoond, dat zij niet uit zichzelf leven en zij dan

wanneer zij overtuigd zijn, zeggen dat het zo is, volharden zij toch in dezelfde opvatting en menen, dat wanneer zij uit een ander leefden en niet uit zichzelf, dan alle bekoring van hun leven te gronde zou gaan en zij weten dus niet, dat geheel het tegendeel het geval is.

Vandaar komt het, dat de bozen zichzelf het boze toe-eigenen, omdat zij niet geloven, dat de boosheden uit de hel zijn; en dat het goede hun niet kan worden toegeëigend, omdat zij geloven, dat het goede uit henzelf en niet uit de Heer is.

Niettemin zijn de bozen en ook de helsen vormen, die het leven ontvangen van de Heer, maar zulke vormen, dat zij het goede en ware òf verwerpen, òf verstikken, òf verdraaien en zo worden bij hen de goedheden en waarheden die van het leven van de Heer uitgaan, boosheden en valsheden.

Het is hiermee gesteld als met het licht van de zon, dat hoewel het enkelvoudig en blank is, toch, zoals het door de vormen heengaat of daarin vloeit, veranderd wordt; vandaar schone en aangename kleuren, maar ook niet schone en onaangename.

3744. Hieruit kan nu blijken, van welke aard de hemel is en vanwaar het komt, dat die de Grootste Mens wordt genoemd: dat de verscheidenheden daar ten aanzien van het leven van het goede en ware ontelbaar zijn en zich gedragen overeenkomstig de opneming van het leven uit de Heer; zij staan geheel en al in de verhouding tot elkaar, waarin de organen, leden en ingewanden in de mens zijn, die alle vormen in een voortdurende verscheidenheid zijn en die het leven ontvangen van hun ziel of liever van de Heer door de ziel en toch – hoewel zij in een dergelijke verscheidenheid zijn – niettemin tezamen een mens uitmaken.

3745. Hoe groot en hoedanig de verscheidenheid is, kan blijken uit de verscheidenheid in het menselijk lichaam; het is bekend, dat het ene orgaan en lid niet gelijk is aan het ander, zoals het orgaan van het gezicht niet gelijk is aan het orgaan van het gehoor en dat het evenzo gesteld is met het orgaan van de reuk en met het orgaan van de smaak en ook met het orgaan van de tastzin, dat zich over het gehele lichaam uitstrekt.

Zo ook met de leden, zoals de armen, handen, lendenen, voeten, voetzolen; maar ook met de ingewanden die binnenin liggen opgesloten, zoals die, welke tot het hoofd behoren, namelijk de hersenen, de kleine hersenen, het verlengde merg en het ruggenmerg, met alle kleine organen, ingewanden, vaten en vezels, waaruit zij zijn samengesteld; en verder die welke tot het lichaam onder het hoofd behoren, zoals het hart, longen, maag, lever, alvleesklier, milt, darmen, darmscheil, nieren en ook die, welke in beide geslachten tot de voorplanting bestemd zijn.

Het is bekend dat alle en elk van deze dingen onderling ongelijk zijn naar de vormen en naar de functies en wel zo ongelijk, dat zij geheel en al verschillen.

Evenzo zijn er vormen binnen de vormen, die eveneens van zo'n verscheidenheid zijn, dat niet één vorm, zelfs niet één kleinste deeltje, volkomen gelijk is aan een ander, namelijk zozeer gelijk, dat het in de plaats van het andere gesteld kan worden, zonder enige verandering, hoe gering ook.

Al deze dingen stemmen in het algemeen en in het bijzonder met de hemelen overeen, maar op zo'n wijze, dat de dingen die bij de mens lichamelijk en stoffelijk zijn, daar hemels en geestelijk zijn; en zij stemmen op zo'n wijze overeen, dat zij daardoor bestaan en blijven bestaan.

3746. In het algemeen hebben al deze verscheidenheden betrekking op de dingen die behoren tot het hoofd, op de dingen die behoren tot de borst, op de dingen die behoren tot de buik en op de dingen die behoren tot de geslachtsdelen; evenzo overal op de dingen die innerlijk en op die welke uitwendig zijn.

3747. Af en toe heb ik met geesten gesproken over de geleerden van onze eeuw, namelijk dat zij niets weten dan de mens in een innerlijke en in een uiterlijke te onderscheiden en dit niet door overdenking over de innerlijke dingen van de gedachten en aandoeningen bij zichzelf, maar door het Woord van de Heer; en dat zij toch niet weten, wat de innerlijke mens is, en dat verscheidenen zelfs twifelen of hij bestaat en het ook ontkennen, omdat zij niet het leven van de innerlijke, maar dat van de uiterlijke mens leven; en dat zij er zeer door worden verleid, dat de redeloze dieren aan hen gelijk schijnen naar organen, ingewanden, zinnen, begeerten en aandoeningen.

Er werd gezegd dat de geleerden over dergelijke dingen minder weten dan de eenvoudigen en dat het aan hen niettemin toeschijnt er veel meer van te weten; want zij discussiëren over het verkeer van de ziel en het lichaam, ja zelfs over de ziel zelf, wat deze is, terwijl toch de eenvoudigen weten, dat de ziel de innerlijke mens is en dat de ziel zijn geest is, die na de dood van het lichaam leven zal, en verder dat zij de mens zelf is die in het lichaam woont.

En verder dat de geleerden zich meer dan de eenvoudigen met de redeloze dieren vereenzelvigen en alle dingen aan de natuur toeschrijven en nauwelijks iets aan het Goddelijke; en ook dat zij niet overdenken, dat de mens, in tegenstelling met de redeloze dieren, kan denken over de hemel en over God, en zich dus zo boven zichzelf verheffen en als gevolg daarvan door de liefde met de Heer verbonden worden, en dat de mensen dus niet anders kunnen dan na de dood tot in eeuwigheid leven.

En dat zij bovenal niet weten, dat alle dingen bij de mens tot in bijzonderheden afhangen van de Heer door de hemel en dat de hemel de Grootste Mens is, waarmee tot in bijzonderheden alle dingen overeenstemmen die in de mens en ook die in de natuur zijn; en dat misschien dergelijke dingen, wanneer zij ze zullen horen of lezen, tegenstrijdigheden voor hen zullen zijn, zodat zij ze, wanneer de ervaring het niet bevestigt, zullen verwerpen als fantasie.

En dat het evenzo zal gaan, wanneer zij zullen horen, dat er drie graden van leven in de mens zijn, zoals er drie graden van leven in de hemelen zijn, dat wil zeggen: drie hemelen en dat de mens zó met de drie hemelen overeenstemt, dat hij – wanneer hij in het leven van het goede en ware is en door dat leven een beeld van de Heer – zelf in beeld een hemel in het klein is.

Ik ben onderricht over deze graden van het leven, namelijk dat het de laatste graad van het leven is, die de uiterlijke of natuurlijke mens wordt genoemd, waardoor de mens gelijk is aan de dieren ten aanzien van de begeerten en fantasieën; en dat het de tweede graad is, die de innerlijke of redelijke mens wordt genoemd, waardoor de mens boven de dieren staat, want door middel hiervan kan hij het goede en ware denken en willen en de natuurlijke mens beheersen door de begeerten ervan en de daaruit voortvloeiende fantasieën tegen te gaan en te verwerpen en bovendien door binnenin zichzelf over de hemel, ja zelfs over het Goddelijke na te denken, wat de redeloze dieren toch geenszins kunnen.

En dat er een derde graad van het leven is, die de mens geheel onbekend is maar dat het niettemin deze is, door middel waarvan de Heer in het redelijk gemoed invloeit en waarvandaan de mens het vermogen heeft om als een mens te denken en waarvandaan hij het geweten heeft en waarvandaan hij de innerlijke gewaarwording van het goede en ware heeft en ook door de Heer de opheffing tot Hemzelf.

Maar deze dingen liggen ver verwijderd van de voorstellingen van de geleerden van deze eeuw, die slechts discussiëren of iets is en zolang zij dat doen, niet kunnen weten dat het is en nog minder wat het is.

3748. Er was een zekere geest, die toen hij in de wereld leefde, bij het grote publiek als een geleerde bekend stond; hij had een geraffineerde aard om valsheden te bevestigen en was uiterst stom wat de goedheden en waarheden betreft.

Hij verbeeldde zich, zoals hij eerder in de wereld deed, dat hij alles wist, want zulke mensen houden zich voor het toppunt van de wijsheid en geloven dat niets voor hen verborgen is; en zoals zij in het leven van het lichaam waren, zo zijn zij in het andere leven; want alle dingen

die tot iemands leven behoren – dat wil zeggen, die tot zijn liefde en aandoening behoren – volgen hem en zijn in hem als de ziel in haar lichaam, aangezien hij door deze dingen zijn ziel, wat haar aard betreft, gevormd heeft.

Deze mens, die toen een geest was, kwam tot mij en sprak met mij en daar hij van dien aard was, vroeg ik hem: ‘Wie heeft meer inzicht, iemand die vele valsheden weet of hij die een weinig van het ware weet’

Hij antwoordde: ‘Die een weinig van het ware weet’, aangezien hij meende dat de valsheden die hij kende, waarheden waren en dat hij dus een wijze was.

Daarna wilde hij redeneren over de Grootste Mens en over de daaruit voortvloeiende invloeiing in elk van de dingen bij de mens.

Maar aangezien hij er niets van verstond, vroeg ik hem, hoe hij het opvatte, dat de gedachte die geestelijk is, het gehele gelaat beweegt en een gedaante van zich vertoont; en ook alle organen van de spraak beweegt en wel duidelijk onderscheiden tot de geestelijke gewaarwording van die gedachte; en dat de wil de spieren van het gehele lichaam beweegt en de duizenden vezels, die daar doorheen verspreid liggen, voor een enkele handeling, gezien het feit dat hetgeen beweegt geestelijk is en datgene wat bewogen wordt lichamenlijk.

Maar hij wist niet wat te antwoorden.

Verder sprak ik over het streven en vroeg hem of hij wist, dat het streven de handelingen en bewegingen voortbrengt en dat in handeling en beweging het streven moet zijn, opdat zij bestaan en blijven bestaan.

Hij zei dat hij dit niet wist; vandaar werd hem gezegd, hoe hij dan wilde redeneren, wanneer hij zelfs niet eens de beginselen wist en hem werd gezegd, dat het dan met de redenering gesteld is als met los zand zonder enige samenhang, dat de valsheden zozeer uiteendrijven, dat men tenslotte niets weet en dus niets gelooft.

3749. Een zekere geest kwam onverwachts tot mij en vloeiende in mij hoofd – geesten worden ook naar de invloeiing in de delen van het lichaam onderscheiden – ik verwonderde mij daarover, wie en vanwaar hij was; maar nadat hij enige tijd het stilzwijgen had bewaard, zeiden de engelen die bij mij waren, dat hij was genomen uit de geesten, die bij een nog in de wereld levende geleerde waren en deze geleerde had een buitengewone faam van geleerdheid verworven.

Door tussenkomst van deze geest werd toen ook gemeenschap met het denken van die man gegeven.

Ik vroeg de geest, welke voorstelling deze geleerde kon hebben van de Grootste Mens en van diens invloeiing en van voorstelling deze man van de hemel had; hij zei, dat hij er geen kon hebben.

Daarna vroeg ik hem, welke voorstelling deze man van de hemel had; hij zei, dat hij er geen enkele had, alleen maar lasteringen, zoals bijvoorbeeld dat ze daar muziekinstrumenten spelen zoals de dorpelingen gewoonlijk gebruiken om herrie mee te maken; en toch staat die man in aanzien boven anderen en wordt geacht te weten wat invloeiing is en wat de ziel en wat haar verkeer met het lichaam, misschien wordt hij ook geacht, beter dan anderen te weten wat de hemel is.

Hieruit kan blijken, van welke aard diegenen heden ten dage zijn, die anderen onderwijzen, namelijk dat zij uit louter ergernissen bestaan tegen de goedheden en waarheden van het geloof, hoewel zij iets anders verkondigen.

3750. Welke voorstelling van de hemel ook diegenen hebben, die boven alle anderen geacht worden gemeenschap met de hemel en de daaruit voortvloeiende invloeiing te hebben, werd mij eveneens op levende wijze getoond.

Zij die boven het hoofd verschijnen, zijn degenen die zich in de wereld wilden laten vereren als goden en bij wie de eigenliefde tot de top was opgevoerd langs graden van macht en tot de

top door een daaruit voortvloeiende denkbeeldige vrijheid; en zij zijn tevens zeer listig onder de schijn van onschuld en van liefde tot de Heer.

Zij verschijnen in de hoogte boven het hoofd vanwege de fantasie van de hoogte, toch zijn zij onder de voeten in de hel.

Een van hen liet zich tot mij neer en door anderen werd gezegd dat hij in de wereld paus was geweest.

Hij sprak heel hoffelijk met mij; eerst over Petrus en zijn sleutels, die hij meende zelf gehad te hebben.

Maar toen hij ondervraagd werd over de macht om naar zijn welbehagen wie ook maar in de hemel te brengen, had hij van de hemel een zo grove voorstelling, dat hij iets als een deur uitbeeldde die toegang gaf; hij zei dat hij die deur kosteloos geopend had voor de armen, maar dat de rijken naar hun vermogen geschat waren, en dat hetgeen zij gegeven hadden, heilig was.

Toen hem werd gevraagd of hij geloofde, dat zij, die hij binnengelaten had, daar blijven zouden, zei hij, dat hij dit niet wist, maar zo niet, dat zij dan van daar weer weggingen.

Hem werd verder gezegd dat hij hun innerlijke dingen niet kon weten, namelijk of zij waardig waren en dat zij misschien rovers waren die in de hel zouden komen.

Hij zei, dat hij zich daarom niet bekommerd had en dat wanneer zij niet waardig waren, zij weer uitgezet konden worden.

Maar het werd hem geleerd, wat onder de sleutels van Petrus werd verstaan, namelijk het geloof van de liefde en van de naastenliefde; en dat, aangezien de Heer alleen zo'n geloof geeft, het de Heer alleen is, die in de hemel binnenleidt; en dat Petrus aan niemand verschijnt en dat hij een eenvoudige geest is die niet meer macht heeft dan een ander.

Hij had van de Heer geen andere mening dan dat Hij vereerd moest worden voor zoveel Hij een dergelijke macht geeft; maar wanneer Hij die niet zou geven, werd waargenomen dat hij dacht, dat Hij niet langer vereerd moest worden.

Toen verder met hem gesproken werd over de innerlijke mens, had hij daarover een onreine voorstelling.

Er werd mij op aanschouwelijke wijze getoond, met welke vrijheid, volheid en verlustiging hij ademhaalde, wanneer hij op zijn troon in het consistorie zat en geloofde te spreken vanuit de Heilige Geest.

Hij werd in een dergelijke staat gebracht waarin hij was, toen hij zich daar bevond – want in het andere leven kan eenieder gemakkelijk gebracht worden in de staat van leven, die hij in de wereld had, aangezien die staat van leven eenieder na de dood bijblijft – en zijn ademhaling werd aan mij meegedeeld, zoals hij die toen had; deze ademhaling was vrij, met welbehagen, langzaam, regelmatig en de borst vullend; maar wanneer hij werd tegengesproken, was er in de buik door het voortgaan van de ademhaling iets dat leek zich om te rollen en te kruipen; en wanneer hij meende, dat wat hij uitsprak Goddelijk was, werd hij dat gewaar door een bepaalde meer stille en als het ware daarmee instemmende ademhaling.

Daarna werd mij getoond, door wie zulke pausen dan geregeerd worden, namelijk door een bende van sirenen, die boven het hoofd zijn en die zich vervuld hebben met een natuur en een leven, die daarin bestaan, zich in te dringen in alle mogelijke aandoeningen met de bedoeling om te heersen en anderen aan zich te onderwerpen en wie zij maar kunnen te verderven ter wille van henzelf; daartoe dient hen de heiligheid en de onschuld als middel; zij zijn voor henzelf bevreesd en handelen voorzichtig; maar wanneer de gelegenheid zich voordoet, storten zij zich uit eigenbelang in wreedheden zonder enige barmhartigheid.

Einde hoofdstuk achtentwintig.

.....
'Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.' (Mattheüs 6:33).

GENESIS

NEGENENTWINTIGSTE HOOFDSTUK

3751. Voorafgaand aan het vorige, 28ste hoofdstuk werd uiteengezet wat de Heer over de laatste tijd van de Kerk bij, (Mattheüs 24:15-18) heeft voorzegt; nu moet overeenkomstig het opgevatte plan, voorafgaand aan dit hoofdstuk worden ontvouwd wat daar volgt in de verzen 19 tot en met 22, namelijk deze woorden:

Maar wee de in de baarmoeder dragenden of de zogenden in die dagen; doch bidt, dat uw vlucht niet geschiede in de winter, noch op de sabbat.

Want dan zal grote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe en ook niet zijn zal.

En zo die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden.

3752. Wat deze woorden betekenen, kan niemand ooit begrijpen, tenzij hij door de innerlijke zin is verlicht; dat die woorden niet zijn gezegd over de vernietiging van Jeruzalem, blijkt uit tal van dingen in dat hoofdstuk, zoals hieruit: 'Zo die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden'; en uit het volgende: 'Na de verdrukking dier dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven en de sterren zullen van de hemel vallen en de krachten der hemelen zullen bewogen worden; en dan zal het teken van de Zoon des Mensen verschijnen; en zij zullen de Zoon des Mensen zien, komende in de wolken des hemels met kracht en heerlijkheid', en uit andere plaatsen.

Dat die woorden ook niet zijn gezegd over de ondergang van de wereld, blijkt eveneens uit tal van dingen in hetzelfde hoofdstuk, als uit hetgeen voorafgaat: 'Die dan op het huis is, kome niet af om iets uit zijn huis weg te nemen; en die op het veld is, kere niet weder achterwaarts om zijn klederen weg te nemen' en verder uit het volgende dat nu is aangehaald: 'Bidt, dat uw vlucht niet geschiede in de winter noch op de sabbat'; en uit het volgende: 'Dan zullen er twee op het veld zijn, de een zal aangenomen en de ander zal verlaten worden; twee malenden, de een zal aangenomen en de andere zal verlaten worden'.

Maar het is duidelijk dat zij gezegd zijn over de laatste tijd van de Kerk, dat wil zeggen, over haar verwoesting; en daarvan wordt gezegd dat zij verwoest is, wanneer er geen naastenliefde meer is.

3753. Ieder die heilig over de Heer denkt en die gelooft dat het Goddelijke in Hem is geweest en dat Hij vanuit het Goddelijke heeft gesproken, kan weten en geloven dat die dingen evenals de overige die de Heer heeft geleerd en gesproken, niet over één enkele natie werden gezegd, maar over het gehele menselijke geslacht en niet over de wereldlijke staat, maar over de geestelijke staat ervan; en eveneens dat de woorden van de Heer die dingen samenvatten die van Zijn rijk zijn en van de Kerk zijn, want deze zijn Goddelijk en eeuwig.

Wie zo gelooft, komt tot de gevolgtrekking dat deze woorden: 'Wee in de baarmoeder dragenden of de zogenden in die dagen' niet degenen betekenen die in de baarmoeder dragen en zogen; en dat deze woorden 'Bidt, dat uw vlucht niet geschiede in de winter, noch op de sabbat', niet een vlucht voor een wereldse vijand betekenen, enzovoort.

3754. In het voorafgaande werd gehandeld over de drie staten van het goede en ware in de Kerk; hier wordt nu over de vierde staat gehandeld, die tevens de laatste is; over de eerste staat, te weten, dat deze het begin was dat zij niet langer zouden weten wat het goede en wat het ware is, maar daarover onder elkaar zouden twisten, waaruit valsheden zouden voortkomen, zie nr. 3354.

Over de tweede staat, dat deze was dat zij het goede en ware zouden verachten en ook verafschuwen en dat dus zo het geloof in de Heer de geest zou geven, in de graden waarin de naastenliefde zou ophouden, zie nr. 3487, 3488.

Over de derde staat, dat deze was de verlating van de Kerk ten aanzien van het goede en ware, zie nr. 3651, 3652.

Over de vierde staat wordt nu hier gehandeld, te weten die van de ontwijding van het goede en ware; dat die staat hier wordt beschreven, kan vaststaan uit de afzonderlijke dingen daar in de innerlijke zin, die zodanig is.

3755. Maar wee de in de baarmoeder dragenden en de zogenden in die dagen, betekent hen die doordrenkt zijn van het goede van de liefde in de Heer en van het goede van de onschuld; 'wee' is een formule die het gevaar van de eeuwige verdoemenis betekent; in de baarmoeder dragen, is het goede van de hemelse liefde ontvangen; zogen is ook de staat van onschuld ontvangen; die dagen zijn de staten waarin de Kerk dan is.

Doch bidt, dat uw vlucht niet geschiede in de winter, noch op de sabbat, betekent zich daarvan verwijderen, dat dit niet overijld zal plaatsvinden in een staat van te grote koude en in een staat van te grote hitte; de vlucht is het zich verwijderen van de staat van het goede van de liefde en van de onschuld, waarover eerder; de vlucht in de winter is het zich daarvan verwijderen in een staat van al te grote koude; er is koude wanneer er voor die dingen een afkeer is, die door de eigenliefde wordt veroorzaakt; de vlucht op de sabbat, is zich daarvan verwijderen in een staat van al te grote hitte; de hitte is het uiterlijk heilige, terwijl van binnen de liefde van zich en van de wereld is.

Want dan zal grote verdrukking wezen, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe en ook niet zijn za, betekent de opperste graad van verdraaiing en verwoesting van de Kerk ten aanzien van het goede en ware, namelijk de ontwijding; want de ontwijding van het heilige veroorzaakt de eeuwige dood en een veel zwaardere dan de overige staten van het boze en des te zwaarder naarmate de goede en ware dingen die ontwijd worden, innerlijker zijn; en omdat deze innerlijke dingen geopend en bekend zijn in de christelijke Kerk, en zij ontwijd zijn, wordt gezegd dat er dan grote verdrukking zal zijn, hoedanige niet is geweest van het begin der wereld tot nu toe en ook niet zal zijn.

En zo die dagen niet verkort werden, geen vlees zou behouden worden; maar om der uitverkorenen wil zullen die dagen verkort worden, betekenen de verwijdering van degenen die uit de Kerk zijn, van de innerlijke goede en ware dingen, tot de uiterlijke, opdat toch diegenen gezaligd kunnen worden die in het leven van het goede en ware zijn; door het verkort worden van de dagen wordt de staat van de verwijdering aangeduid; door het niet behouden worden van enig vlees, wordt aangeduid dat anders niemand gezaligd zou kunnen worden; door de uitverkorenen worden diegenen aangeduid die in het leven van het goede en ware zijn.

3756. Dat dit de innerlijke zin van die woorden is, kan ten volle worden aangetoond, dat met 'haar in de baarmoeder dragen' diegenen worden aangeduid die zich eerst van het goede doordrenken; en dat door 'haar die zogen' diegenen worden aangeduid die zich van de staat van de onschuld doordrenken; door de vlucht, het zich daarvan verwijderen; door de winter de afkeer van die goede dingen ten gevolge van de eigenliefde, die zich van de innerlijke dingen meester maakt; en door de vlucht op de sabbat, de ontwijding, die plaatsvindt wanneer het heilige in de uiterlijke dingen is en van binnen de liefde van zich en van de wereld; maar

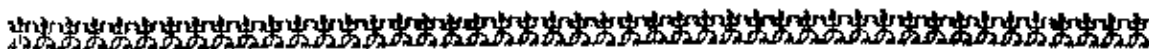
omdat diezelfde woorden en dergelijke uitdrukkingen in wat volgt, hier en daar voorkomen, zal daar vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, worden getoond dat de betekenis daarvan zodanig is.

3757. Wat echter de ontwijding van het heilige is, weten weinigen, maar het kan vaststaan uit wat eerder daarover is gezegd en getoond, namelijk, dat diegenen kunnen ontwijden die weten en erkennen en zich doordrenken van het goede en het ware, maar niet diegenen die niet hebben erkend en te minder zij die niet weten, nrs. 593, 1008, 1010, 1059, 3398; dat zij die binnen de Kerk zijn zo de heilige dingen kunnen ontwijden, maar niet zij die daar buiten zijn, nr. 2051.

Dat degenen die van de hemelse Kerk zijn, de heilige goede dingen kunnen ontwijden; zij die van de geestelijke Kerk zijn, de heilige ware dingen, nr. 3399.

Dat daarom voor de Joden de innerlijke ware dingen niet werden ontsloten, opdat zij ze niet zouden ontwijden, nr. 3398; dat de natiën het minst van allen kunnen ontwijden, nr. 2051; dat de ontwijding een vermenging en verbinding is van het goede en het boze en ook van het ware en het valse, nrs. 1001, 1003, 2426; en dit werd aangeduid door het eten van bloed, wat zo streng werd verboden in de Joodse Kerk, nr. 1003; dat men daarom zoveel mogelijk van de erkenning en het geloof van het goede en het ware wordt afgehouden, indien men daarin niet kan blijven, nrs. 3398, 3402; en dat men dus in onwetendheid wordt gehouden, nrs. 301-303; en dat ook vandaar de eredienst uiterlijk wordt, nrs. 1327, 1328.

Dat de innerlijk ware dingen niet eerder worden onthuld dan wanneer de Kerk is verwoest, omdat dan het goede en ware niet langer ontwijd kan worden, nrs. 3398, 3399; dat de Heer daarom eerst toen in de wereld is gekomen, nr. 3398; welk een groot gevaar uit de ontwijding van het heilige en van het Woord voortkomt, nrs. 571, 582.

GENESIS 29 : 1 – 35

1. *En Jakob hief zijn voeten op en hij ging tot het land der zonen van het oosten.*
2. *En hij zag en ziet, een put in het veld, en ziet, daar drie kudden van kleinvee nevens dien nederliggende, omdat zij uit die put de kudden drenkten; en een grote steen op de mond van de put.*
3. *En derwaarts werden al de kudden verzameld en zij wentelden de steen van boven de mond van de put en drenkten het kleinvee en legden de steen weer op de mond van de put tot zijn plaats.*
4. *En Jakob zei tot hen: Mijn broeders, vanwaar zijt gij; en zij zeiden: Van Haran zijn wij.*
5. *En hij zei tot hen: Kent gij Laban, de zoon van Nahor; en zij zeiden: Wij kennen.*
6. *En hij zei tot hen: Heeft hij vrede; en zij zeiden: Vrede; en zie, Rachel, zijn dochter komt met het kleinvee.*
7. *En hij zei: Ziet, nog is de dag groot, het is niet tijd het vee te verzamelen; drenkt het kleinvee, en gaat, weidt.*
8. *En zij zeiden: Wij kunnen niet totdat al de kudden verzameld worden en zij de steen van boven de mond van de put afwentelen en wij zullen het kleinvee drenken.*
9. *Nog was hij sprekende met hen en Rachel kwam met het kleinvee dat haar vader had, omdat zij een herderin was.*
10. *En het geschiedde, als Jakob Rachel zag, de dochter van Laban, zijn moeders broeder en het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder en Jakob trad toe en wentelde*

de steen van boven de mond van de put en drenkte het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder.

11. En Jakob kuste Rachel; en hij hief zijn stem op en weende.

12. En Jakob gaf Rachel te kennen dat hij de broeder van haar vader en dat hij de zoon van Rebekka was; en zij snelde heen en gaf het aan haar vader te kennen.

13. En het geschiedde, als Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon en hij snelde hem tegemoet en omhelsde hem en kuste hem en bracht hem tot zijn huis; en hij vertelde Laban al die woorden.

14. En Laban zei tot hem: Voorwaar, gij zijt mijn been en mijn vlees; en hij woonde met hem een maand der dagen.

15. En Laban zei tot Jakob: Omdat gij mijn broeder zijt en zoudt gij mij om niet dienen; geef mij te kennen, wat zal uw loon zijn.

16. En Laban had twee dochters, de naam van de grootste was Lea en de naam van de kleinste was Rachel.

17. En de ogen van Lea waren zwak en Rachel was schoon van vorm en schoon van aanblik.

18. En Jakob had Rachel lief en hij zei: Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uw kleinste dochter.

19. En Laban zei: Het is beter dat ik haar aan u geef, dan dat ik haar aan een andere man geef; blijf met mij.

20. En Jakob diende voor Rachel zeven jaren; en zij waren in zijn ogen als enige dagen in zijn liefde voor haar.

21. En Jakob zei tot Laban: Geef mijn vrouw, omdat mijn dagen vervuld zijn en ik tot haar kome.

22. En Laban verzamelde al de mannen der plaats en hij maakte een maaltijd.

23. En het geschiedde in de avond en hij nam Lea zijn dochter en leidde haar tot hem en hij kwam tot haar.

24. En Laban gaf haar Zilpa, zijn dienstmaagd, aan Lea, zijn dochter, tot een dienstmaagd.

25. En het geschiedde in de morgen, en ziet, zij was Lea, en hij zei tot Laban: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt; heb ik niet voor Rachel met u gediend en waarom hebt gij mij bedrogen?

26. En Laban zei: Niet geschiedt alzo in onze plaats, te geven de kleinste voor de eerstgeborene.

27. Vervul deze week en wij zullen u ook haar geven voor de dienst welke gij met mij nog zeven andere jaren zult dienen.

28. En Jakob deed alzo en hij vervulde deze week; en hij gaf hem Rachel, zijn dochter, hem tot een vrouw.

29. En Laban gaf aan Rachel, zijn dochter, Bilha, zijn dienstmaagd, haar tot een dienstmaagd.

30. En hij kwam ook tot Rachel en hij had ook Rachel meer lief dan Lea; en hij diende met hem nog zeven andere jaren.

31. En Jehovah zag, dat Lea gehaat was en Hij opende haar baarmoeder en Rachel was onvruchtbaar.

32. En Lea ontving en baarde een zoon en zij noemde zijn naam Ruben, omdat zij zei: Daar Jehovah mijn verdrukking heeft gezien, omdat nu mijn man mij zal liefhebben.

33. En zij ontving nog en baarde een zoon; en zij zei: Omdat Jehovah gehoord heeft, dat ik gehaat was, en Hij heeft mij ook deze gegeven; en zij noemde zijn naam Simeon.

34. En zij ontving nog en baarde een zoon en zij zei: Nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven, omdat ik hem drie zonen gebaard heb; daarom noemde zij zijn naam Levi.

35. *En zij ontving nog en baarde een zoon en zij zei: Ditmaal zal ik Jehovah belijden; daarom noemde zij zijn naam Juda; en zij hield op van baren.*

DE INHOUD

3758. In dit hoofdstuk wordt in de innerlijke zin door Jakob gehandeld over het Natuurlijke van de Heer, hoe het goede van het ware daar verbonden werd met het verwante goede uit Goddelijke oorsprong, namelijk Laban; eerst door de aandoening van het uiterlijk ware, te weten Lea; en daarna door de aandoening van het innerlijke ware, te weten Rachel.

3759. Daarna wordt door de geboorte van de vier zonen van Jakob uit Lea in de hoogste zin de opklimming vanuit het uiterlijk ware tot het innerlijk goede beschreven; maar in de uitbeeldende zin wordt de staat van de Kerk beschreven, die zodanig is, dat zij niet de innerlijk ware dingen die in het Woord zijn, erkent en opneemt, maar alleen de uiterlijk ware dingen; en dat zij, omdat dit zo is, tot de innerlijke opklimt volgens deze orde, dat zij eerst het ware heeft dat van het geloof wordt genoemd; dan de betrachtting volgens dat ware; daarna vanuit deze de uitoefening van de naastenliefde; en tenslotte de hemelse liefde; deze vier graden worden aangeduid door de vier zonen van Jakob uit Lea, namelijk door Ruben, Simeon, Levi en Juda.

DE INNERLIJKE ZIN

3760. vers 1. *En Jakob hief zijn voeten op en hij ging tot het land der zonen van het oosten.*

Jakob hief zijn voeten op, betekent de verheffing van het natuurlijke; en hij ging tot het land der zonen van het oosten, betekent tot de ware dingen van de liefde.

3761. Jakob hief zijn voeten op; dat dit de verheffing van het natuurlijke betekent, staat vast uit de betekenis van opheffen, namelijk de verheffing; en uit de betekenis van de voeten, namelijk het natuurlijk, waarover hierna; de verheffing die hier wordt aangeduid, is die waarover in dit hoofdstuk wordt gehandeld, namelijk van het uiterlijk ware tot het innerlijk goede; in de hoogste zin, hoe de Heer zijn Natuurlijke verhief tot aan het Goddelijke toe, volgens de orde, door van het uiterlijk ware door graden tot het innerlijk goede op te klimmen; en in de uitbeeldende zin, hoe de Heer het natuurlijke van de mens, wanneer Hij hem wederverwekt, volgens een dergelijke orde, nieuw maakt.

Dat de mens die op volwassen leeftijd wordt wederverwekt voortgaat, volgens de orde die in dit en in de volgende hoofdstukken in de innerlijke zin is beschreven, is aan weinigen bekend; dit komt omdat weinigen daarover nadenken en ook omdat weinigen heden ten dage wederverwekt kunnen worden; want het zijn de laatste tijden van de Kerk, wanneer er niet langer enige naastenliefde is en dus geen geloof meer is; en omdat dit zo is, weet men zelfs niet wat het geloof is en vandaar weet men nog minder wat de naastenliefde is; en waar deze dingen slechts alleen naar de woorden bekend zijn, maar naar het wezen onbekend, is het daardoor dat gezegd werd dat weinigen kunnen nadenken over de orde volgens welke de mens nieuw wordt of wederverwekt wordt en ook dat weinigen wederverwekt kunnen worden.

Omdat hier over het natuurlijke wordt gehandeld en dit door Jakob wordt uitgebeeld, wordt er niet gezegd dat hij ‘opstond’ en ging tot het land der zonen van het oosten, maar dat hij zijn voeten ophief; het ene en het andere betekent verheffing; dat opstaan dit betekent, zie de nrs. 2401, 2785, 2912, 2927, 3171.

Dat hier wordt gezegd de voeten opheffen, gebeurt met betrekking tot het natuurlijke, want de voeten betekenen het natuurlijke, zie de nrs. 2162, 3147; dat de voeten het natuurlijke of de natuurlijke dingen betekenen, is vanuit de overeenstemming met de Grootste Mens, waarover nu aan het einde van de hoofdstukken is gehandeld, in wie, namelijk in de Grootste Mens, zij die tot de streek van de voeten behoren, diegenen zijn die in het natuurlijk licht zijn en weinig in het geestelijk licht; vandaar is het ook, dat de dingen die onderaan de voeten zijn, zoals de zool en de hiel, de laagste natuurlijke dingen betekenen, zie nr. 259; en vandaar de schoen, die ook soms in het Woord genoemd wordt, het lichamenlijk natuurlijke, namelijk het laatste, nr. 1748.

3762. En hij ging tot het land der zonen van het oosten; dat dit betekent tot de ware dingen van de liefde, namelijk de verheffing daartoe, staat vast uit de betekenis van het land der zonen van het oosten; dat Aram of Syrië het land der zonen van het oosten werd genoemd, is duidelijk, omdat Jakob zich daarheen begaf, zie ook nr. 3249; dat door Syrië in het algemeen de erkenningen van het goede worden aangeduid, werd in de nrs. 1232, 1234 aangetoond; maar in het bijzonder worden door Aram Naharaim of door het ‘Syrië der rivieren’ de erkenningen van het ware aangeduid, nrs. 3051, 3664; hier wordt echter niet gezegd dat hij ging tot Aram of Syrië, maar tot het land van de zonen van het oosten, opdat datgene wordt aangeduid waarover in dit gehele hoofdstuk wordt gehandeld, namelijk de opklimming tot de ware dingen van de liefde; ware dingen van de liefde worden die ware dingen genoemd, die elders hemelse ware dingen zijn genoemd, want het zijn de erkenningen ten aanzien van de naastenliefde jegens de naaste en ten aanzien van de liefde tot de Heer; in de hoogste zin, waarin over de Heer wordt gehandeld, zijn het de ware dingen van de Goddelijke liefde; die ware dingen, namelijk over de naastenliefde jegens de naaste en over de liefde tot de Heer, moeten worden geleerd voordat de mens kan worden wederverwekt en zij moeten ook erkend en geloofd worden; en voor zoveel zij worden erkend en geloofd en met het leven doordrenkt, voor zoveel wordt de mens ook wederverwekt en voor zoveel worden zij dan in het natuurlijke van de mens geplant, waarin zij zijn als in hun aardbodem; eerst worden zij daarin geplant door het onderricht van de ouders en de leermeesters, dan vanuit het Woord van de Heer, daarna vanuit eigen bespiegeling over die dingen; maar daardoor alleen worden zij slechts in het natuurlijke geheugen van de mens weggelegd en daar bij de erkenningen ondergebracht, niettemin worden zij niet erkend, geloofd en wordt men er niet van doordrenkt, tenzij het leven dienovereenkomstig is, want dan komt de mens in de aandoening en voor zoveel als hij in de aandoening krachtens het leven komt, voor zoveel worden zij in zijn natuurlijke als in hun aardbodem geplant; voor zover deze waarheden niet op deze manier worden ingeplant, zijn zij weliswaar bij de mens, maar slechts in zijn geheugen, als iets wat men kent of als een of ander historisch gegeven, dat tot niets anders van nut is dan dat hij daarover kan spreken en daarmee naam maken en daardoor naam rijkdom en eer verkrijgen; maar dan zijn zij niet ingeplant.

Dat door het land van de zonen van het oosten de ware dingen van de liefde worden aangeduid, dus de erkenningen van het ware die tot het goede dienen, kan vaststaan uit de betekenis van de zonen, namelijk de ware dingen, waarover de nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623; en uit de betekenis van het oosten, namelijk de liefde, waarover de nrs. 101, 1250, 3249; hun land is de aardbodem waarin zij zijn.

Dat de zonen van het oosten diegenen zijn die in de erkenningen van het ware en het goede zijn en dus in de ware dingen van de liefde, kan ook elders uit het Woord vaststaan, zoals in het eerste Boek der Koningen: *‘De wijsheid van Salomo werd vermenigvuldigd meer dan de*

wijsheid van al de zonen van het oosten en meer dan alle wijsheid van de Egyptenaren, (1 Koningen 4:30), waar door de wijsheid van de zonen van het oosten de innerlijke erkentissen van het ware en het goede worden aangeduid, dus diegenen die daarin zijn; door de wijsheid van de Egyptenaren evenwel de wetenschap van deze zelfde erkentissen en die wetenschap is in een lagere graad; dat door de Egyptenaren de wetenschappelijke dingen in het algemeen worden aangeduid, zie de nrs. 1164, 1165, 1462.

Bij Jeremia: *'Alzo zei Jehovah: Maakt u op, klimt op tegen Kedar, verwoest de zonen van het oosten; zij zullen hun tenten en hun kudden van kleinvee nemen, hun gordijnen en al hun vaten en hun kamelen'*, (Jeremia 49:28); dat daar onder de zonen van het oosten diegenen worden verstaan die in de erkentissen van het goede en ware zijn, staat daaruit vast dat zij hun tenten en kudden van kleinvee zullen nemen en verder de gordijnen en al hun vaten, en ook hun kamelen; want door de tenten worden de heilige dingen van het goede aangeduid, nrs. 414, 1102, 2145, 2152, 3312; door de kudden van kleinvee de goede dingen van de naastenliefde, nrs. 343, 2566; door de gordijnen de heilige ware dingen, nrs. 2576, 3478; door de vaten de ware dingen van het geloof en de wetenschappelijke dingen, nrs. 3068, 3079; door de kamelen de wetenschappelijke dingen in het algemeen, nrs. 3048, 3071, 3143, 3145; dus door de zonen van het oosten, degenen die daarin zijn, dat wil zeggen die in de erkentissen van het goede en ware zijn.

Dat de wijzen uit de oosterse streken, die tot Jezus kwamen toen Hij geboren werd, van diegenen waren die 'zonen van het oosten' werden genoemd, kan hieruit vaststaan dat zij in de erkenning waren dat de Heer geboren zou worden en dat zij Zijn Komst wisten uit de ster die aan hen in het oosten verscheen, waarover het volgende bij Mattheüs:

'Toen Jezus in Bethleem van Judea geboren was, ziet, er kwamen wijzen uit de oosterse streken te Jeruzalem, zeggende: Waar is de geboren Koning der Joden, want wij hebben Zijn ster uit het oosten gezien en wij zijn gekomen om Hem te aanbidden', (Mattheüs 2:1,2); dat bij de zonen van het oosten, die uit Syrië waren, een dergelijk profetische van oudsher heeft bestaan, blijkt uit de profetie van Bileam ten aanzien van de Komst van de Heer, bij Mozes: *'Ik zie Hem en niet nu; Ik aanschouw Hem en niet nabij; een ster zal opgaan uit Jakob en een scepter zal opstaan uit Israël'*, (Numeri 24:17); dat Bileam uit het land der zonen van het oosten of uit Syrië was, blijkt uit het volgende bij Mozes:

'Bileam uitte zijn uitspraak en hij zei: 'Uit Syrië heeft mij Balak toegeleid, uit de bergen van het oosten', (Numeri 23:7); die wijzen die tot Jezus kwamen toen Hij geboren werd, worden magiërs genoemd, maar zo werden de wijzen toentertijd genoemd, als uit meerdere plaatsen blijkt, zoals in, (Genesis 41:8; Exodus 7:11; Daniël 2:27; 4:6,7; 1 Koningen 4:30); en hier en daar bij de profeten.

Dat de zonen van het oosten in de tegenovergestelde zin de erkentissen van het boze en valse betekenen, dus diegenen die daarin zijn, blijkt bij Jesaja: *'De nijd van Efraïm zal wijken en de vijanden van Juda zullen uitgeroeid worden; zij zullen vliegen op de schouder der Filistijnen zeewaarts en zij zullen tezamen de zonen van het oosten beroven'*, (Jesaja 11:13,14).

Bij Ezechiël: *'Tegen de zonen Ammons, ziet, Ik heb u overgeleverd aan de zonen van het oosten tot een erfenis en zij zullen hun ordeningen in u opstellen'*, (Ezechiël 25:4,10).

In het Boek Richteren: *'Als Israël gezaaid had en Midian klom op en Amalek en de zonen van het oosten, en zij klommen op over hem'*, (Richteren 6:3); Midian voor hen die in het valse zijn, omdat zij niet in het goede van het leven zijn, nr. 3242; Amalek voor hen die in de valse dingen zijn waarmee zij de ware dingen bestrijden, nr. 1679; de zonen van het oosten voor hen die in de erkentissen van het valse zijn.

3763. vers 2,3. *En hij zag, en ziet, een put in het veld, en ziet, daar drie kudden van kleinvee, daarnaast nederliggende, omdat zij uit de put de kudden drenkten; en een grote steen op de mond van de put.*

En derwaarts werden al de kudde verzameld en zij wentelden de steen van boven de mond van de put en drenkten het kleinvee en legden de steen weer op de mond van de put tot zijn plaats.

Hij zag, betekent de doorvatting; ziet, een put, betekent het Woord; in het veld, betekent voor de Kerken; en ziet daar drie kudde van kleinvee daarnaast nederliggende, betekent de heilige dingen van de Kerken en van de leerstellige dingen; omdat zij uit die put de kudde drenkten, betekent dat daaruit de wetenschap is; en een grote steen op de mond van de put, betekent dat het gesloten was; en derwaarts werden al de kudde verzameld, betekent dat alle Kerken en haar leerstellige dingen, daaruit zijn; en zij wentelden de steen van boven de mond van de put, betekent dat zij het ontsloten; en drenkten het kleinvee, betekent dat daaruit de Leer is; en legden de steen weer op de mond van de put tot zijn plaats, betekent dat het intussen gesloten was.

3764. Hij zag, dat dit de doorvatting betekent, staat vast uit de betekenis van zien, namelijk doorvatten, waarover in wat volgt van dit hoofdstuk bij vers 32, waar over Ruben wordt gehandeld, die naar het woord ‘zien’ genoemd werd.

3765. Ziet, een put; dat dit het Woord betekent, staat vast uit de betekenis van de put, namelijk het Woord en ook de Leer vanuit het Woord, nrs. 2702, 3096, 3424; het Woord wordt hier put genoemd, omdat over het natuurlijke wordt gehandeld, dat in zich beschouwd, het Woord slechts naar de letterlijke zin bevat; maar het Woord wordt bron genoemd, wanneer over het redelijke wordt gehandeld, waar vanuit het Woord in de innerlijke zin kan worden doorvat.

3766. In het veld; dat dit betekent voor de Kerken, staat vast uit de betekenis van het veld, namelijk de Kerk ten aanzien van het goede, nr. 2971; de Kerk wordt in het Woord aangeduid door land, door aardbodem en door veld, maar met een verschil: dat het veld de Kerk is, komt omdat zij zoals een veld de zaden van het goede en ware opneemt; want de Kerk heeft het Woord waaruit de zaden zijn; vandaar is het ook dat al wat in het veld is, ook dat betekent wat van de Kerk is, zoals het zaaisel, de oogst, het gewas dat op het veld staat, de tarwe, de gerst en de overige dingen en ook deze met een verschil in betekenis.

3767. En ziet, daar drie kudde van kleinvee daarnaast nederliggende; dat dit de heilige dingen van de Kerken en van de leerstellige dingen betekent, staat vast uit de betekenis van drie, te weten het heilige, waarover de nrs. 720, 901; uit de betekenis van de kudde van kleinvee, namelijk die dingen die van de Kerk zijn, dus de leerstellige dingen; in het bijzonder betekent het kleinvee degenen die binnen de Kerk zijn en de goede dingen die van de naastenliefde en de ware dingen die van het geloof zijn leren en zich daarvan doordrenken en dan betekent de herder degene die deze dingen onderwijst; in het algemeen echter betekent het kleinvee al diegenen die in het goede zijn, dus die tot de Kerk van de Heer in het gehele aardrijk behoren; en omdat al diegenen door de leerstellige dingen in het goede en ware worden binnengeleid, worden dus door het kleinvee ook de leerstellige dingen aangeduid; want die dingen die maken dat de mens zodanig zal zijn en de mens zelf die zodanig is, worden door hetzelfde woord in de innerlijke zin verstaan; want het subject, dat de mens is, wordt verstaan vanuit datgene waardoor hij mens is; vandaar is het, dat soms wordt gezegd dat namen dingen betekenen en ook diegenen bij wie die dingen zijn, zoals Tyrus en Zidon, dat zij de erkenningen van het goede en ware betekenen en ook degenen die in de erkenningen zijn; en dat Egypte de wetenschap betekent en Aschur de redenering, maar dan worden diegenen verstaan die daarin zijn; evenzo in de overige dingen; maar de spraak in de hemel bij de engelen vindt plaats door dingen zonder de voorstelling van personen, dus door universele dingen; de oorzaak hiervan is dat zij zo ontelbare dingen samenvatten, maar vooral

vanwege hiervan, dat zij al het goede en ware aan de Heer toeschrijven en niets aan zichzelf; vandaar zijn de ideeën van hun spraak alleen maar tot de Heer bepaald; hieruit blijkt nu vanwaar het is dat gezegd wordt dat het kleinvee de Kerken betekent en ook de leerstellige dingen.

Er wordt gezegd dat de kudden van kleinvee waren nederliggende naast de put, omdat de leerstellige dingen vanuit het Woord zijn; dat de put het Woord is, werd eerder in nr. 3765 gezegd.

3768. Omdat zij uit die put de kudden drenkten; dat dit betekent dat daaruit de wetenschap is, namelijk vanuit het Woord, staat vast uit de betekenis van de put, namelijk het Woord, waarover eerder in nr. 3765; uit de betekenis van drenken of doen drinken, te weten onderricht worden, waarover nr. 3069; en uit de betekenis van de kudden, namelijk de wetenschap van de leerstellige dingen, waarover eveneens hiervoor in nr. 3767; hieruit blijkt dat ‘uit de put drenkten zij de kudden’ wordt aangeduid dat vanuit het Woord de wetenschap van de leerstellige dingen van het goede en ware is.

In deze dingen die over Jakob volgen, wordt in de hoogste zin gehandeld over de Heer, hoe Hijzelf Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte en in dit hoofdstuk over de inwijding; daarom wordt hier over het Woord en over de leer daaruit gehandeld; want door de leer vanuit het Woord is er inwijding en wederverwekking; en omdat deze door de put en door de drie kudden van kleinvee worden aangeduid, worden daarom deze dingen historisch vermeld; en als zij die dingen niet betekenden, zouden zij van te weinig gewicht zijn om in het Goddelijk Woord vermeld te worden; wat zij behelzen, kan duidelijk zijn, namelijk dat alle wetenschap en leer van het goede en ware vanuit het Woord is.

De natuurlijke mens kan weliswaar weten en ook doorvatten wat het goede en ware is, maar slechts het natuurlijk en burgerlijk goede en ware, maar het geestelijk goede en ware kan hij niet weten; dit zal vanuit openbaring en dus vanuit het Woord zijn; zo kan bijvoorbeeld de mens vanuit het redelijke dat iedereen heeft, weten dat men de naaste dient lief te hebben en dat men God moet vereren, maar hoe de naaste geliefd en hoe God vereerd moet worden, kan hij niet dan vanuit het Woord weten, dus wat het geestelijk goede en ware is; zoals dat het goede zelf, de naaste is, dus degenen die in het goede zijn en dit overeenkomstig het goede waarin zij zijn; en dat dus het goede de naaste is, omdat in het goede de Heer is en dat dus in de liefde van het goede de Heer wordt liefgehad.

Evenzo kunnen zij die het Woord niet hebben, ook niet weten dat al het goede uit de Heer is en dat het bij de mens invloeit en de aandoening van het goede maakt en dat die aandoening de naastenliefde wordt genoemd; zij die het Woord niet hebben, kunnen ook niet weten wie de God van het heelal is; dat het de Heer is, is voor hen verborgen, terwijl toch het binnenste van de aandoening of van de naastenliefde en dus het binnenste van het goede Hemzelf zal beogen; hieruit blijkt, wat het geestelijk goede is, dat men nergens anders vandaan kan weten dan vanuit het Woord.

Maar wat de natiën betreft, zij kunnen het, zolang zij in de wereld zijn, weliswaar niet weten, maar toch zijn zij, wanneer zij onder elkaar in wederzijdse naastenliefde leven, vandaar in het vermogen om in het andere leven in zulke dingen onderricht te kunnen worden; en dat zij ook gemakkelijk opnemen en daarvan doordrenkt worden, zie de nrs. 2589 tot 2604.

3769. En een grote steen op de mond van de put; dat dit betekent, dat het gesloten was, namelijk het Woord, kan zonder ontvouwing duidelijk zijn.

Het Woord wordt gesloten genoemd, wanneer het alleen naar de zin van de letter wordt verstaan en al wat daar staat voor het leerstellige wordt aangenomen; en nog meer is het gesloten, wanneer die dingen voor leerstelligheden worden erkend die de begeerten van de liefde van zich en van de wereld begunstigen, want vooral deze wentelen een grote steen op de mond van de put, dat wil zeggen, sluiten het Woord; en evenzo als men dan niet weet, wil

men ook niet weten dat er een of andere innerlijke zin wordt ontvouwd; en ook vanuit de in de Kerk aanvaarde leerstellige dingen waarop men de gehele letterlijke zin van het Woord door verschillende uitleggingen betreft.

Wat het is, dat het Woord gesloten is, kan vooral uit de Joden blijken, die alle en de afzonderlijke dingen volgens de letter verklaren en vandaar geloven dat zij boven allen op de gehele aarde uitverkoren zijn en dat de Messias zal komen die hen in het land Kanaän zal leiden en hen boven alle natiën en volken van de aarde verheffen; want zij zijn in aardse en lichamelijke liefden, die zodanig zijn dat zij het Woord ten aanzien van de innerlijke dingen geheel en al uitsluiten; daarom weten zij ook nog niet of er enig hemels rijk is en of zij na de dood zullen leven, wat de innerlijke mens is, zelfs niet eens dat er iets geestelijks bestaat, te minder dat de Messias is gekomen om de zielen te zaligen; dat het Woord voor hen gesloten is, kan voldoende hieruit blijken dat zij, hoewel zij tussen de christenen leven, toch hoegenaamd niets van hun leerstellige dingen opnemen, overeenkomstig deze woorden bij Jesaja: *'Zeg tot dit volk: Hoort horende en verstaat niet en ziet ziende en kent niet; maak het hart van dit volk vet en maak zijn oren zwaar en bestrijk zijn ogen; en ik zei: Hoe lang Heer; en Hij zei: Totdat de steden verwoest zijn, totdat er geen bewoner zal zijn en de huizen, dat er geen mens zal zijn en de aardbodem verwoest zal zijn tot verlaten'*, (Jesaja 6:9-11; Mattheüs 13:14,15; Johannes 12:40,41).

Want voor zoveel als de mens in de liefde van zich en van de wereld is en in de begeerten ervan, zoveel wordt het Woord voor hem gesloten; want die liefden hebben hem ten doel en dit doel steekt het natuurlijk schijnsel aan en dooft het hemels licht uit, zodat zij scherp de dingen zien die van zich en van de wereld zijn, maar niet in het minst de dingen die van de Heer en van Zijn rijk zijn; en wanneer dit zo is, kunnen zij weliswaar het Woord lezen, maar vanuit het doel om eer en schatten te bemachtigen of vanuit het doel om gezien te worden, of vanuit een liefde en de daaruit aangenomen gewoonte of vanuit een vroomheid, maar toch niet vanuit het doel om het leven te verbeteren; voor hen is het Woord op verschillende wijze gesloten, voor sommigen zozeer, dat zij geenszins iets anders willen weten dan wat hun leerstellige dingen voorschrijven, hoe die ook mogen zijn; indien men bijvoorbeeld zou zeggen dat aan Petrus niet de macht is gegeven om de hemel te openen en die te sluiten, maar dat zij aan het geloof van de liefde gegeven is, dat door de sleutels van Petrus wordt aangeduid, dan erkennen zij dat op geen enkele wijze, omdat de liefde van zich en van de wereld in de weg staat; en indien iemand zou zeggen dat de heiligen niet vereerd moeten worden, maar enig en alleen de Heer, nemen zij ook dit niet op; indien iemand zou zeggen dat onder het brood en de wijn in het Heilig Avondmaal de Liefde van de Heer jegens het gehele menselijke geslacht en de wederkerige liefde van de mens tot de Heer wordt verstaan, geloven zij dit evenmin; en indien iemand zou zeggen dat het geloof niets doet, tenzij er het goede van het geloof, dat wil zeggen, de naastenliefde is, leggen zij dit andersom uit; evenzo in overige dingen.

Zij die zodanig zijn, kunnen van het ware dat in het Woord is, hoegenaamd niets zien, maar blijven hardnekkig in hun dogma; en zij willen zelfs niet eens horen dat er een innerlijke zin is waarin de heiligheid en heerlijkheid van het Woord is; ja zelfs, wanneer zij horen dat er een is, walgen zij van afkeer bij het horen alleen al daarvan, zozeer is het Woord gesloten; terwijl toch het Woord zodanig is, dat het tot in de hemel en door de hemel tot de Heer open is en alleen gesloten is ten opzichte van de mens voor zoveel hij in de boze dingen van de liefde van zich en van de wereld is, met betrekking tot de doelen van het leven en in de beginselen van het valse daaruit.

Hieruit kan vaststaan, wat het is, dat een grote steen op de mond van de put was.

3770. En derwaarts werden al de kudden verzameld; dat dit betekent, dat alle Kerken en haar leerstellige dingen daaruit zijn, blijkt uit de betekenis van de kudden, namelijk de Kerken en

ook de leerstellige dingen die van de Kerken zijn, waarover de nrs. 3767, 3768; en dat deze vanuit het Woord zijn, wordt aangeduid door derwaarts verzameld worden.

3771. En zij wentelden de steen van boven de mond van de put; dat dit betekent, dat zij het ontsloten, blijkt uit wat eerder in nr. 3769 is gezegd over de betekenis van de grote steen op de mond van de put, namelijk dat het Woord gesloten was; hieruit blijkt dat ‘zij wentelden de steen van boven de mond van de put’ wil zeggen dat zij het ontsloten.

3772. En drenkten het kleinvee; dat dit betekent dat daaruit de leer is, blijkt uit de betekenis van drenken of doen drinken, namelijk onderrichten, waarover de nrs. 3069, 3768; en uit de betekenis van het kleinvee, namelijk degenen die in de goede en ware dingen van het geloof zijn, waarover de nrs. 343, 3767, zo is dus drenken, onderrichten vanuit het Woord, en dus de Leer.

3773. En legden de steen weer op de mond van de put tot zijn plaats; dat dit betekent dat het intussen gesloten was, staat vast uit wat over de steen op de mond van de put, is gezegd, nrs. 3769, 3771.

Hiermee, namelijk dat het Woord voor de Kerken ontsloten is, en daarna dat het gesloten is, is het als volgt gesteld; in het begin wanneer een Kerk wordt ingesteld, is het Woord eerst voor hen gesloten, maar daarna wordt het, terwijl de Heer daarin dus zo de voorziening treft, ontsloten en daaruit leren zij dat de gehele leer wordt gegrondvest op deze twee geboden: dat men de Heer boven alles moet liefhebben en de naaste zoals zichzelf; wanneer men deze twee geboden als einddoel heeft, dan is het Woord ontsloten, want de gehele Wet en alle Profeten, dat wil zeggen, het gehele Woord, hangen dermate daarvan af, dat alle dingen daaruit zijn, en wel zó, dat alle dingen daarop betrekking hebben; en omdat zij dan in de beginselen van het ware en goede zijn, worden zij verlicht in de afzonderlijke dingen die zij in het Woord zien, want de Heer is dan door de engelen bij hen en leert hen, hoewel zij het niet weten en leidt hen ook in het leven van het ware en goede; dit kan ook duidelijk zijn uit alle Kerken, dat zij zodanig zijn geweest in haar kindsheid en dat zij de Heer hebben vereerd vanuit de liefde en de naaste van harte hebben liefgehad; maar in de loop van de tijd verwijderden de Kerken zich van deze twee geboden en bogen van het goede van de liefde en van de naastenliefde af tot die dingen die van het geloof worden genoemd, dus van het leven tot de leer en voor zoveel als dit gebeurt, voor zoveel wordt het Woord gesloten; dit is het wat door deze woorden in de innerlijke zin wordt aangeduid ‘Ziet, een put in het veld, en ziet, daar drie kudden van kleinvee daarnaast nederliggende, omdat zij vanuit die put de kudden drenkten en een grote steen op de mond van de put.

En derwaarts werden al de kudden verzameld en zij wentelden de steen van boven de mond van de put en drenkten het kleinvee en legden de steen weer op de mond van de put tot zijn plaats’.

3774. vers 4-6. *En Jakob zei tot hen: Mijn broeders, vanwaar zijt gij; en zij zeiden: Van Haran zijn wij.*

En hij zei tot hen: Kent gij Laban, de zoon van Nahor; en zij zeiden: Wij kennen.

En hij zei tot hen: Heeft hij vrede; en zij zeiden: Vrede; en ziet, Rachel, zijn dochter, komt met het kleinvee.

Jakob zei tot hen, betekent het ware van het goede; mijn broeders, vanwaar zijt gij, betekent de naastenliefde, van welke oorsprong is zij daar; en zij zeiden: Van Haran zijn wij, betekent vanuit het goede van gemeenschappelijke stam; en hij zei tot hen: Kent gij Laban, de zoon van Nahor, betekent, of zij het goede van deze stam hebben; en zij zeiden: Wij kennen, betekent het bevestigende; en hij zei tot hen: Heeft hij vrede, betekent, is het niet vanuit het

rijk van de Heer; en zij zeiden: Vrede, betekent het bevestigende; en ziet, Rachel zijn dochter, betekent de aandoening van het innerlijk ware; komt met het kleinvee, betekent de innerlijke leerstellige dingen.

3775. Jakob zei tot hen; dat dit het ware van het goede betekent, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het Goddelijk Natuurlijke van de Heer, waarover eerder; omdat alle en de afzonderlijke dingen, waar dan ook, op het goede en ware betrekking hebben, nrs. 3166, 3513, 3519, hebben de dingen die in het natuurlijke zijn dat dus ook en omdat het goede en ware in het natuurlijke, wanneer de mens wordt wederverwekt, in het begin in een andere staat is dan in de voortgang en aan het einde, wordt dus door Jakob het natuurlijke uitgebeeld ten aanzien van het ware en goede overeenkomstig de staat, hier ten aanzien van het ware van het goede; maar die verschillende dingen waar zij zich ook bevinden, afzonderlijk uiteenzetten, zou gelijk staan met die dingen in het duister brengen, vooral bij hen die geen duidelijke voorstelling over het ware en het goede hebben en nog minder over het ware waardoor het goede is en over het ware dat vanuit het goede is.

3776. Mijn broeders, vanwaar zijt gij; dat dit de naastenliefde betekent, van welke oorsprong zij daar is, staat vast uit de betekenis van de broeders, namelijk zij die in het goede zijn en vandaar het goede zelf zijn, dus de naastenliefde, nrs. 367, 2360, 3303, 3459; en uit de betekenis van ‘vanwaar zijt gij’, namelijk van welke oorsprong.

Hieruit blijkt ook dat de dingen die in de zin van de letter dingen van een vraag zijn en datgene wat tot personen bepaald is, in de innerlijke zin in een idee vallen, dat niet tot iemand bepaald is; want de historische dingen van de letter vallen weg in de hemel bij de engelen, wanneer die de mens verlaten en de hemel binnengaan; hieruit kan blijken hoe het gesteld is met de vraag van Jakob tot de mannen van Haran: ‘Mijn broeders, vanwaar zijt gij’, namelijk dat het betekent, van welke oorsprong is de naastenliefde daar.

Hiermee is het als volgt gesteld: de naastenliefde die in de uiterlijke vorm als naastenliefde verschijnt, is niet altijd de naastenliefde in de innerlijke vorm; aan het einddoel wordt onderkend van welke aard zij is en vanwaar zij is; een naastenliefde die ontstaat vanuit een einddoel ter wille van zich of ter wille van de wereld, is niet de naastenliefde in de innerlijke vorm, ja, zij mag zelfs ook geen naastenliefde worden genoemd; maar de naastenliefde die ontstaat vanuit het einddoel ter wille van de naaste, ter wille van het algemeen welzijn, ter wille van de hemel en dus zo ter wille van de Heer, is de naastenliefde zelf en heeft in zich de aandoening om van harte wel te doen en vandaar het verkwikkelijke van het leven en dit wordt in het andere leven het gezegende.

Het is van het grootste belang om dit te weten, opdat de mens zal weten wat het rijk van de Heer in zich is.

Over het onderzoek naar deze naastenliefde, of wat hetzelfde is, naar dit goede, wordt in deze verzen nu gehandeld; en hier wordt eerst gevraagd van welke oorsprong de naastenliefde daar is, wat wordt aangeduid door ‘mijn broeders, vanwaar zijt gij’.

3777. En zij zeiden: Van Haran zijn wij; dat dit betekent, vanuit het goede van gemeenschappelijke stam, blijkt uit de betekenis van Haran, namelijk het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam, waarover nr. 3612.

3778. En hij zei tot hen: Kent gij Laban, de zoon van Nahor; dat dit betekent of zij het goede van deze stam hebben, staat vast uit de uitbeelding van Laban, namelijk het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam, zie de nrs. 3612, 3665; en uit de uitbeelding van Nahor, namelijk die gemeenschappelijke stam, waaruit het goede is dat Laban uitbeeldt; dat kennen in de innerlijke zin is, daaruit zijn, blijkt uit het verband.

Hoe het gesteld is met de uitbeelding van het zijdelings verwante goede door Nahor, Bethuël en Laban, moet in het kort worden gezegd; Therach, die de vader van drie zonen was, namelijk van Abraham, Nahor en Haran, (Genesis 11:27) beeldt de gemeenschappelijke stam uit waaruit de Kerken zijn; Therach zelf was weliswaar een afgodendienaar, maar de uitbeeldende dingen betreffen niet de persoon, maar de zaak, zie nr. 1361; en omdat de uitbeeldende Joodse Kerk met Abraham inzette en bij zijn nakomelingen uit Jakob werd ingesteld, trekt Therach en zijn drie zonen de uitbeelding van de Kerken aan; Abram trekt de uitbeelding van de echte Kerk aan, hoedanig zij is bij degenen die het Woord hebben; maar Nahor, zijn broeder, trekt de uitbeelding van de Kerk aan hoedanig die is bij de natiën die het Woord niet hebben; dat de Kerk van de Heer over het gehele aardrijk is verspreid en dat zij ook is onder de natiën die in naastenliefde leven, blijkt uit wat hier en daar over de natiën werd getoond; vandaar nu is het dat door Nahor, zijn zoon Bethuël en diens zoon Laban het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam wordt uitgebeeld, dat wil zeggen het goede waarin degenen zijn die van de Kerk van de Heer bij de natiën zijn; dit goede verschilt hierin van het goede van de gemeenschappelijke stam in rechte lijn, dat het geen echte ware dingen zijn die met hun goede worden verbonden, maar dat het merendeels uiterlijke schijnbaarheden zijn, die zinsbegoochelingen worden genoemd, want zij hebben het Woord niet waaruit zij verlicht kunnen worden; weliswaar is het goede in zijn wezen enig, maar het neemt het hoedanige aan van de ware dingen die daarin geplant worden; daarvandaan komen de verschillen; de ware dingen die aan de natiën als waar verschijnen, zijn in het algemeen dat zij de een of andere god vereren, van wie zij hun goede vragen en aan wie zij dat toeschrijven; en zolang als zij in de wereld leven, weten zij niet dat die God de Heer is; en eveneens dat zij hun God onder beelden, die zij heilig houden, aanbidden en nog tal van andere dingen meer; toch verhinderen deze dingen niet, dat zij evengoed als de christenen gezaligd kunnen worden, als zij maar in de liefde tot hun God en in de liefde jegens de naaste leven; want zo zijn zij in het vermogen om in het andere leven de innerlijke dingen op te nemen, zie de nrs. 932, 1032, 1059, 2049, 2051, 2284, 2589 tot 2604, 2861, 2863, 3263.

Hieruit blijkt wat er onder het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam wordt verstaan; dat door Nahor diegenen buiten de Kerk worden uitgebeeld, die in broederschap vanuit het goede zijn, zie de nrs. 2863, 2864, 2868; dat door Bethuël het goede van de natiën van de eerste klasse wordt uitgebeeld, nrs. 2865, 3665; en door Laban de aandoening van het uiterlijk of lichamelijk goede en eigenlijk het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam, nrs. 3612, 3665.

Met dit goede is het zo gesteld, dat het de mens allereerst als middel van dienst is om zich het geestelijk goede te verwerven, want het is lichamelijk uiterlijk en vanuit uiterlijke schijnbaarheden, die in zich schijnbaarheden zijn; in de knapen jaren erkent de mens niets anders voor waar en goed en hoewel het hem geleerd wordt wat het innerlijke goede en ware is, heeft hij er toch geen andere dan een lichamelijke voorstelling van; en omdat de eerste voorstelling zodanig is, is daarom een zodanig goede en ware het eerste middel waardoor de innerlijke ware en goede dingen worden binnengeleid; het is deze verborgenheid die hier door Jakob en Laban wordt uitgebeeld.

3779. En zij zeiden: Wij kennen; dat dit het bevestigende betekent, kan zonder ontvouwing duidelijk zijn.

3780. En hij zei tot hen: Heeft hij vrede; dat dit betekent, is het niet vanuit het rijk van de Heer, namelijk het goede, blijkt uit de betekenis van de vrede, waarover hierna; in de historische zin wordt ten aanzien van Laban gevraagd of hij vrede heeft, maar in de innerlijke zin ten aanzien van het goede dat door Laban wordt uitgebeeld; dat Laban het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam is, dat wil zeggen, hoedanig het bij de natiën is die in de gemeenschappelijke Kerk, dat wil zeggen, in het rijk van de Heer zijn, zie eerder in

nr. 3778; hieruit blijkt wat door die woorden ‘is het niet vanuit het rijk van de Heer’ wordt aangeduid.

Wat de vrede betreft, die betekent in de hoogste zin de Heer Zelf, en vandaar in de innerlijke zin Zijn Rijk; en de vrede is het Goddelijke van de Heer dat het meest van binnen het goede aandoet waarin degenen zijn die daar zijn; dat dit door de vrede in het Woord wordt aangeduid, kan uit tal van plaatsen vaststaan, zoals bij Jesaja: *‘Een Knaap is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, op wiens schouder de heerschappij, en Zijn Naam zal genoemd worden: Wonderlijk, Raad, God, Held, Vader der eeuwigheid, Vorst des vredes: van het vermenigvuldigende van de heerschappij en van de vrede zal geen einde zijn op de troon van David en op Zijn rijk’*, (Jesaja 9:5,6); waar Vorst des vredes duidelijk voor de Heer en vermenigvuldigende de heerschappij en de vrede, voor diegenen die in Zijn rijk zijn, dus voor het rijk zelf.

Bij dezelfde: *‘Het werk der gerechtigheid zal vrede zijn en de arbeid der gerechtigheid rust en zekerheid tot in het eeuwige; en Mijn volk zal in een habitakel des vredes wonen’*, (Jesaja 32:17,18) daar wordt over het rijk van de Heer gesproken, waar vrede, rust en zekerheid op elkaar volgen; het habitakel des vredes voor de hemel.

Bij dezelfde: *‘De engelen des vredes wenen bitterlijk; de paden zijn verwoest, die over de weg gaat, heeft opgehouden’*, (Jesaja 33:7,8); engelen des vredes voor hen die in het rijk van de Heer zijn, dus voor het rijk zelf en in de hoogste zin voor de Heer; de paden zijn verwoest en die over de weg gaat, heeft opgehouden, betekent dat nergens meer het ware is; dat paden en wegen de ware dingen zijn, zie de nrs. 627, 2333.

Bij dezelfde: *‘Hoe verkwikkelijk zijn op de bergen de voeten van degenen die het goede boodschap, die de vrede doet horen, zeggende tot Zion, Uw God regeert’*, (Jesaja 52:7); die het goede boodschap en de vrede doet horen, voor het rijk van de Heer.

Bij dezelfde: *‘De bergen zullen wijken en de heuvelen zullen heen bewogen worden, maar Mijn Barmhartigheid zal van met u niet wijken en het verbond van Mijn vrede zal niet heen bewogen worden’*, (Jesaja 54:10).

Bij dezelfde: *‘De weg des vredes hebben zij niet gekend en er is ook geen gericht in hun gangen’*, (Jesaja 59:8).

Bij Jeremia: *‘Ik zal Mijn vrede wegrapen van met dit volk, gezegde van Jehovah, de erbarming en de barmhartigheid’*, (Jeremia 16:5).

Bij dezelfde: *‘De schaapskooien des vredes zijn verwoest, vanwege de gloed van Jehovah’*, (Jeremia 25:37).

Bij dezelfde: *‘De profeet die profeteert van vrede, wanneer het woord van de profeet komt, zal als profeet gekend worden, dat Jehovah hem gezonden heeft’*, (Jeremia 28:9).

Bij dezelfde: *‘Ik ken de gedachten welke Ik over u denk, gezegde van Jehovah, gedachten des vredes’*, (Jeremia 29:11).

Bij Haggai: *‘De heerlijkheid van dit latere huis zal groter zijn dan van het vorige, want in deze plaats zal Ik vrede geven’*, (Haggai 2:10).

Bij Zacharia: *‘Zij zullen een zaad des vredes zijn, de wijnstok zal zijn vrucht geven en de aarde zal haar inkomen geven en de hemelen zullen hun dauw geven’*, (Zacharia 8:12).

Bij David: *‘Bewaar de ongereptheid en zie het rechte, omdat het laatste voor de man is vrede’*, (Psalm 37:37).

Bij Lukas: *‘Jezus tot de discipelen: In wat huis gij zult ingaan, zegt eerst ‘vrede zij dezen huize’; en indien aldaar een zoon des vredes mocht geweest zijn, zo zal uw vrede op hem rusten; maar indien niet, zo zal hij op u wederkeren’*, (Lukas 10:5,6).

Bij Johannes: *‘Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u; niet gelijk de wereld geeft, geef Ik u’*, (Johannes 14:27).

Bij dezelfde: *‘Jezus zei: Deze dingen heb Ik tot u gesproken, opdat gij in Mij vrede hebt’*, (Johannes 16:33).

In al deze plaatsen betekent de vrede in de hoogste zin de Heer; in de uitbeeldende zin Zijn rijk en het goede uit de Heer daar, dus het Goddelijke dat invloeit in het goede of in de aandoeningen van het goede, dat ook vanuit het binnenste de vreugden en de gelukzaligheden maakt; hieruit blijkt wat er verstaan wordt onder deze woorden van de zegen:

‘Jehovah zal Zijn aangezichten tot u verheffen en zal u vrede geven’, (Numeri 6:26); en wat onder de van oudsher gebruikelijke begroeting: *‘Vrede zij ulieden’*; en onder dezelfde, door de Heer tot de apostelen gezegd, (Johannes 20:19,21,26); zie ook de nrs. 92, 93, 1726, 2780, 3170, 3696.

3781. En zij zeiden: Vrede; dat dit het bevestigende betekent, kan zonder verklaring duidelijk zijn, want het is een beamend antwoord.

3782. En ziet, Rachel, zijn dochter; dat dit de aandoening van het innerlijk ware betekent, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware; en van Lea, namelijk de aandoening van het uiterlijk ware, waarover hierna.

3783. Komt met het kleinvee; dat dit de innerlijke leerstellige dingen betekent, staat vast uit de betekenis van het kleinvee, namelijk de Kerk en ook de leerstellige dingen, waarover de nrs. 3767, 3768, 3772; hier de innerlijke leerstellige dingen, omdat het van Rachel wordt gezegd, dat zij kwam met het kleinvee.

3784. vers 7,8. En hij zei: Ziet, nog is de dag groot, het is niet tijd het vee te verzamelen; drenkt het kleinvee en gaat, weidt.

En zij zeiden: Wij kunnen niet totdat al de kudden verzameld worden en zij de steen van boven de mond van de put afwentelen en wij zullen het kleinvee drenken.

Hij zei: Ziet, nog is de dag groot, betekent dat nu de staat voortschrijdend is; het is niet tijd het vee te verzamelen, betekent dat de goede en ware dingen van de Kerken en van de leerstellige dingen nog niet bijeen zijn; drenkt het kleinvee, en gaat en weidt, betekent, toch onderricht daaruit voor weinigen; en zij zeiden: Wij kunnen niet totdat al de kudden verzameld worden, betekent, dat zij tezamen moeten zijn; en zij de steen van boven de mond van de put afwentelen, betekent, dat zo dus de dingen die van het Woord zijn worden onthuld; en wij zullen het kleinvee drenken, betekent, dat zij dan worden onderricht.

3785. Hij zei: Ziet, nog is de dag groot; dat dit betekent, dat nu de staat voortschrijdend is, staat vast uit de betekenis van de dag, namelijk de staat, nrs. 23, 487, 488, 493, 2788, 3462; dat ‘ziet, nog groot’ het voortschrijdende is, blijkt uit het verband.

3786. Het is niet tijd het vee te verzamelen; dat dit betekent dat de goede en ware dingen van de Kerken en van de leerstellige dingen nog niet bijeen zijn, staat vast uit de betekenis van de tijd, namelijk de staat in het algemeen, waarover de nrs. 2625, 2788, 2837, 3254, 3356; uit de betekenis van verzameld worden, namelijk bijeen zijn; en uit de betekenis van het vee, namelijk in het algemeen de goede en ware dingen van de Kerken en van de leerstellige dingen; dat het vee in het algemeen die dingen betekent, is omdat de dieren de rituele dingen van de uitbeeldende Kerk en in het Woord, de aandoeningen van het goede of van het ware zijn, zoals kan vaststaan in de nrs. 45, 46, 142, 143, 246, 714, 715, 2679, 2979, 3203, 3502, 3508, 3510, 3665, 3699, 3701 is getoond.

Evenzo is het in het algemeen met de Kerk gesteld wanneer deze wordt ingesteld; eerst zullen de leerstellige dingen van het goede en ware bijeen zijn, want deze zijn het waarop de Kerk gebouwd wordt; de leerstellige dingen hebben ook onder elkaar een verband en hebben wederzijds betrekking op elkaar; indien zij dan ook niet tevoren bijeen zijn, dan zal er een onvolledigheid zijn en moeten de dingen die ontbreken door het redelijke van de mens

worden aangevuld; en hoe blind en vol hersenschimmen dit redelijke in de geestelijke en de Goddelijke dingen is wanneer het vanuit zich gevolgtrekkingen maakt, werd eerder hier en daar getoond; daarom is aan de Kerk het Woord gegeven waarin alle leerstellige dingen van het goede en ware zijn; hierin is het met de Kerk in het algemeen gesteld zoals in het bijzonder met de mens die wordt wederverwekt, want deze is een Kerk in het bijzonder; dat bij de mens tevoren de leerstellige dingen van het goede en ware, die van de Kerk zijn, tezamen moeten zijn alvorens hij wordt wederverwekt, werd eerder gezegd; dit is het wat in de innerlijke zin wordt aangeduid door ‘Ziet nog is de dag groot, het is niet tijd het vee te verzamelen’.

3787. Drenkt het kleinvee, en gaat, weidt; dat dit betekent, toch onderricht daaruit voor weinigen, staat vast uit de betekenis van het kleinvee drenken, namelijk vanuit het Woord onderrichten, waarover nr. 3772; en uit de betekenis van ‘gaat, weidt’ namelijk daaruit het leven en de leer; dat gaan het leven is, zie de nrs. 3335, 3690; en dat weiden de leer is, nr. 343 en in wat volgt; de verborgenheid die daarin schuilt, is deze, dat het er weinigen zijn die het helemaal tot een volle staat brengen, waarover nr. 2636 en die dus kunnen worden wederverwekt.

3788. En zij zeiden: Wij kunnen niet, totdat al de kudden verzameld worden; dat dit betekent, dat zij tezamen moeten zijn, staat vast uit de betekenis van verzameld worden, namelijk bijeen of tezamen zijn, nr. 3786; en uit de betekenis van de kudden, namelijk de leerstellige dingen, waarover de nrs. 3767, 3768; wat deze woorden behelzen, kan vaststaan uit wat eerder in de nrs. 3786, 3787 werd gezegd.

3789. En zij de steen van boven de mond van de put afwentelen; dat dit betekent, dat zo de dingen die van het Woord zijn worden onthuld, staat vast uit de betekenis van de steen afwentelen, namelijk onthuld worden, waarover de nrs. 3769, 3771, 3773; en uit de betekenis van de put, namelijk het Woord, waarover de nrs. 3424, 3765.

3790. En wij zullen het kleinvee drenken; dat dit betekent, dat zij dan worden onderricht, staat vast uit de betekenis van het kleinvee drenken, namelijk onderrichten, waarover de nrs. 3772, 3787; dit blijkt ook uit wat voorafgaat.

3791. vers 9-11. *Nog was hij sprekende met hen en Rachel kwam met het kleinvee hetwelk haar vader had, omdat zij een herderin was.*

En het geschiedde, als Jakob Rachel zag, de dochter van Laban, zijn moeders broeder, en het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder, en Jakob trad toe en wentelde de steen van boven de mond van de put en drenkte het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder.

En Jakob kuste Rachel en hij hief zijn stem op en weende.

Nog was hij sprekende met hen, betekent het denken toen; en Rachel kwam met het kleinvee, betekent de aandoening van het innerlijk ware, dat van de Kerk en van de leer is; hetwelk haar vader had, betekent vanuit het goede ten aanzien van de oorsprong; omdat zij een herderin was, betekent dat de aandoening van het innerlijk ware dat in het Woord is, leert; en het geschiedde als Jakob Rachel zag, de dochter van Laban, zijn moeders broeder, betekent de erkenning van de aandoening van dat ware, van welke oorsprong zij was; en het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder, betekent de Kerk en de leer daaruit; en Jakob trad toe en wentelde de steen van boven de mond van de put, betekent dat de Heer vanuit het natuurlijk goede het Woord onthulde ten aanzien van de innerlijke dingen; en hij drenkte het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder, betekent het onderricht; en Jakob kuste Rachel, betekent de

liefde jegens de innerlijke ware dingen; en hij hief zijn stem op en weende, betekent de gloed van de liefde.

3792. Nog was hij sprekende met hen; dat dit het denken toen betekent, staat vast uit de betekenis van spreken in de historische gedeelten van het Woord, namelijk denken, nrs. 2271, 2287, 2619; dat het toen was, is duidelijk, omdat het op dezelfde tijd was dat hij met hen sprak, of wat hetzelfde is, ‘nog was hij sprekende met hen’, en Rachel aankwam.

3793. En Rachel kwam met het kleinvee; dat dit de aandoening van het innerlijk ware, dat van de Kerk en van de leer is, betekent, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het natuurlijk ware; en uit de betekenis van het kleinvee, namelijk de Kerk en ook de leer, nrs. 3767, 3768, 3783.

Opdat men zal weten hoe het gesteld is met de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware en met Lea, namelijk de aandoening van het uiterlijk ware, moet het in het kort worden gezegd: het natuurlijke dat door Jakob wordt uitgebeeld, bestaat uit het goede en het ware; en hierin, namelijk in het natuurlijke, moet evenals in alle en de afzonderlijke dingen in de mens, ja zelfs in de gehele natuur, een huwelijk zijn van het goede en het ware; zonder het huwelijk van het goede en het ware wordt er niets voortgebracht; alle voortbrenging en uitwerking is daaruit; in het natuurlijke bij de mens is, wanneer hij geboren wordt, het huwelijk van het goede en ware niet, omdat alleen de mens niet in de Goddelijke orde wordt geboren; er is weliswaar het goede van de onschuld en van de naastenliefde, dat in de eerste kindsheid uit de Heer invloeit, maar er is niet enig ware, waarmee dat goede gepaard kan worden; bij de voortgang in leeftijd wordt dit goede, dat hem in de kindsheid uit de Heer werd ingeboezemd, naar de innerlijke dingen toegetrokken en daar door de Heer gehouden, opdat daarmee de staten van het leven die hij daarna aantrekt, getemperd worden; vandaar is het, dat de mens zonder het goede van de kindsheid en eerste knapen jaren erger en wilder zou zijn dan welk wild dier dan ook; wanneer dat goede van de kindsheid wordt ingetrokken, volgt in het natuurlijke van de mens het boze op en treedt binnen, waarmee zich het valse samenkoppelt en er vindt een verbinding en als het ware een huwelijk van het boze en het valse bij hem plaats en opdat de mens gezaligd zal worden, moet hij wederverwekt worden en het boze in hem verwijderd worden en het goede uit de Heer ingeboezemd worden; en overeenkomstig het goede dat hij opneemt, wordt hem het ware ingeboezemd, opdat er een samenkoppeling of als het ware een huwelijk van het goede en het ware zal plaatsvinden. Dit is het wat door Jakob en door zijn twee echtgenoten, namelijk Rachel en Lea, wordt uitgebeeld; Jakob trekt daarom nu de uitbeelding van het natuurlijke goede aan en Rachel de uitbeelding van het ware; maar omdat alle verbinding van het ware met het goede door aandoening plaatsvindt, is het de aandoening van het ware dat met het goede moet worden samengekoppeld, en dit beeldt Rachel uit; bovendien bestaat er in het natuurlijke, evenals in het redelijke, een innerlijke en een uiterlijke; Rachel beeldt de aandoening van het innerlijk ware uit en Lea de aandoening van het uiterlijk ware.

Laban die haar vader is beeldt het goede van gemeenschappelijke stam uit, maar zoals gezegd, het zijdelings verwante en dit goede is datgene dat in de zijlijn overeenstemt met het ware van het redelijke, namelijk Rebekka, nrs. 3012, 3013, 3077; vandaar beelden de dochters vanuit dat goede de aandoeningen in het natuurlijke uit, want deze zijn als dochters uit dat goede als uit een vader; en omdat die aandoeningen met het natuurlijk goede moeten worden samengekoppeld, beelden zij dus de aandoeningen van het ware uit: de ene aandoening van het innerlijk ware, de andere de aandoening van het uiterlijk ware.

Met de wederverwekking van de mens ten aanzien van zijn natuurlijke is het net zo gesteld als met Jakob en met beide dochters van Laban, Rachel en Lea; degene die hier dus het Woord overeenkomstig de innerlijke zin kan zien en vatten, ziet deze verborgenheid voor hem onthuld; maar geen ander kan dit zien dan alleen hij die in het goede en ware is; de anderen

kunnen, hoezeer zij ook doorvatting van dingen mogen hebben in wat tot het zedelijk en burgerlijk leven behoort en als verstandige mensen verschijnen, niets van dien aard tot aan de erkenning toe zien; want zij weten niet wat het goede en het ware is, want het boze houden zij voor het goede en het valse voor het ware; zodra dan ook het goede wordt genoemd, doet zich de idee van het boze voor en wanneer het ware wordt genoemd, de idee van het valse; vandaar is het, dat zij niets van inzicht hebben in deze dingen die in de innerlijke zin zijn bevat, maar bij het eerste horen ervan, komen duisternissen opzetten die het licht uitdoven.

3794. Hetwelk haar vader had; dat dit betekent, vanuit het goede ten aanzien van de oorsprong, staat vast uit de uitbeelding van Laban die hier de vader is, namelijk het zijdelings verwante van gemeenschappelijke stam, nrs. 3612, 3665, 3778 en ook uit de betekenis van de vader, namelijk het goede, waarover nr. 3703.

3795. Omdat zij een herderin was, of zij was iemand die weidt; dat dit betekent, dat de aandoening van het innerlijk ware dat in het Woord is, leert, staat vast uit de betekenis van de herder of van iemand die weidt, namelijk iemand die leidt en leert, nr. 343; en uit de uitbeelding van Rachel, die hier 'zij' is, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover nr. 3793; dat het vanuit het Woord is, is omdat zij met het kleinvee tot de put ging; dat de put het Woord is, zie nr. 3765; en bovendien is het de aandoening van het innerlijk ware, die leert, want vanuit die aandoening is de Kerk een Kerk en de herder een herder. Dat de herder en degeen die weidt, in het Woord diegenen betekent die leiden en onderwijzen, is omdat het kleinvee degenen betekent die geleid en onderwezen worden, dus de Kerken en ook de leren die van de Kerk zijn, nrs. 3767, 3768, 3783; dat de herder en de kudde van kleinvee dit betekenen, is in de christelijke wereld overbekend, want zo worden degenen genoemd die onderwijzen en onderwezen worden; daarom wordt ervan afgezien dit uit het Woord te bevestigen.

3796. En het geschiedde als Jakob Rachel zag, de dochter van Laban, zijn moeders broeder; dat dit betekent de erkenning van de aandoening van dat ware, van welke oorsprong die was, staat vast uit de betekenis van zien, namelijk hier erkennen, zoals uit het verband blijkt; en uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover nr. 3793; de dochter van Laban, zijn moeders broeder, sluit de oorsprong in, namelijk dat zij vanuit het zijdelings verwante goede was, dat in broederschap verbonden was met het redelijk ware, uitgebeeld door Rebekka, de moeder van Jakob.

Met de aandoeningen van het ware en goede is het als volgt gesteld: de echte aandoeningen van het ware en goede die de mens gewaarwordt, zijn alle vanuit Goddelijke oorsprong, omdat zij uit de Heer zijn; maar onderweg bij het neerdalen gaan zij in verschillende en uiteenlopende stromen heen en vormen daar voor zich nieuwe oorsprongen, want zij worden naar gelang zij in niet echte en verbasterde aandoeningen en in aandoeningen van het boze en valse bij de mens vloeien, zo gevarieerd; in de uiterlijke vorm vertonen zij zich vaak aan de echte gelijk, niettemin zijn zij in de innerlijke vorm zodanig; de enige aanwijzing waaraan zij onderkend worden, is het doel; hebben zij zich zelf of de wereld ten doel, dan zijn die aandoeningen niet echt, hebben zij echter het goede van de naaste, het goede van de gezelschappen en het goede van het vaderland en meer nog, het goede van de Kerk en het goede van het rijk van de Heer ten doel, dan zijn zij echt, want dan zijn zij ter wille van de Heer, want de Heer is in dat opgesomde goede; toch is het de zaak van een wijze om de doelen bij zichzelf te kennen; soms schijnt het alsof de doelen zelfzuchtig zijn, terwijl zij dat niet zijn, want de mens is zodanig dat hij in elk ding afzonderlijk over zichzelf bespiegelt en wel uit zede en gewoonte; maar als iemand de doelen bij zichzelf wil kennen, laat hij dan alleen maar letten op het verkwikkelijke dat hij in zich gewaarwordt bij de lof en de roem die men hem geeft en op het verkwikkelijke dat hij gewaarwordt bij een nut dat is afgescheiden

van hemzelf; indien hij dit laatste verkwikkelijke gewaarwordt, dan is hij in de echte aandoening; hij moet ook op de verschillende staten letten waarin hij is, want de staten zelf laten de gewaarwording zeer veel variëren; dit kan de mens bij zichzelf uitvorsen, maar bij anderen kan hij dit niet, want de doelen van de aandoeningen van eenieder zijn alleen aan de Heer bekend; vandaar is het, dat de Heer heeft gezegd: Oordeelt niet, opdat gij niet geoordeeld wordt; verdoemt niet, opdat gij niet verdoemd wordt', (Lukas 6:37); want duizend mensen kunnen in een gelijke aandoening ten aanzien van het ware en goede schijnen en toch is eenieder in een ongelijke aandoening wat de oorsprong betreft, dat wil zeggen, wat het doel betreft; dat het doel maakt dat de aandoening zodanig is, namelijk dat zij echt of onecht of vals is, komt daarvandaan dat het doel het leven van de mens zelf is, of wat hetzelfde is, wat van zijn liefde is; wanneer het goede van de naaste, het algemeen welzijn, het goede van de Kerk en het rijk van de Heer het doel is, dan is de mens wat zijn ziel betreft, in het rijk van de Heer, dus bij de Heer, want het rijk van de Heer is niets anders dan het rijk van doelen en nutten ten behoeve van het goede van het menselijk geslacht, nr. 3645; de engelen zelf die bij de mens zijn, zijn niet dan alleen in zijn doelen; voor zoveel als de mens in zo'n doel is als waarin het rijk van de Heer is, voor zoveel scheppen de engelen een welbehagen in hem en verbinden zij zich met hem als met een broeder; voor zoveel echter de mens in een zelfzuchtig doel is, voor zoveel treden de engelen terug en voor zoveel treden de boze geesten uit de hel toe, want in de hel regeert geen ander doel; hieruit kan blijken van hoeveel belang het is om uit te vorsen en te weten van welke oorsprong de aandoeningen zijn, die men nergens anders vandaan kan kennen dan vanuit het doel.

3797. En het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder; dat dit betekent de Kerk en de leer daaruit, staat vast uit de betekenis van het kleinvee, namelijk de Kerk en de leer, nrs. 3767, 3768, 3783.

Dat hier ook Laban zijn moeders broeder wordt genoemd, komt omdat daarmee eveneens de erkenning wordt aangeduid van welke oorsprong zij is, net als vlak hiervoor.

3798. En Jakob trad toe en wentelde de steen van boven de mond van de put; dat dit betekent dat de Heer vanuit het natuurlijk goede het Woord opende ten aanzien van de innerlijke dingen, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het Goddelijk Natuurlijke van de Heer, waarover eerder, hier ten aanzien van het goede daar; en uit de betekenis van de steen wentelen van boven de mond van de put, te weten het Woord openen ten aanzien van de innerlijke dingen, nrs. 3769, 3771, 3773, 3789.

Dat de hoogste innerlijke zin hier is dat de Heer vanuit het natuurlijk goede het Woord heeft geopend ten aanzien van de innerlijke dingen, is omdat door Jakob hier het goede in het natuurlijke wordt uitgebeld, want Jakob trekt de uitbeelding van het goede aan, omdat daaraan nu het ware moet worden toegevoegd door de aandoening die Rachel uitbeeldt, zie de nrs. 3775, 3793 en dat vanuit het goede het Woord ten aanzien van de innerlijke dingen ervan wordt geopend, nr. 3773; dat vanuit het goede het Woord wordt geopend, is duidelijk; eenieder ziet vanuit de liefde waarin hij is, de dingen die van die liefde zijn en de dingen die hij ziet, noemt hij ware dingen, omdat die bij hem passen; in de liefde van eenieder is het licht van zijn leven, want de liefde gedraagt zich als een vlam waaruit het licht komt; hoedanig dus de liefde of de vlam is, zodanig licht van het ware heeft hij; zij die in de liefde van het goede zijn, kunnen de dingen zien die van die liefde zijn, dus de ware dingen die in het Woord zijn en deze voor zoveel en hoedanig zij in de liefde van het goede zijn; want dan vloeit vanuit de hemel, dat wil zeggen, door de hemel uit de Heer, het licht of het inzicht in; vandaar is het dat niemand, zoals eerder werd gezegd, de innerlijke dingen van het Woord kan zien en erkennen dan alleen degene die in het goede is ten aanzien van het leven.

3799. En hij drenkte het kleinvee van Laban, zijn moeders broeder; dat dit het onderricht betekent, staat vast uit de betekenis van het kleinvee drenken, namelijk het onderricht, nr. 3772.

Dat hier voor de derde maal Laban, zijn moeders broeder wordt genoemd, is omdat de oorsprong wordt aangewezen waaruit het kleinvee en waaruit Rachel, dat wil zeggen, de leer en de aandoening van het innerlijke ware, is.

3800. En Jakob kuste Rachel; dat dit betekent de liefde jegens de innerlijke ware dingen, staat vast uit de betekenis van kussen, namelijk de vereniging en de verbinding vanuit aandoening, zie de nrs. 3573, 3574, dus de liefde, omdat de liefde in zich gezien, de vereniging en de verbinding vanuit aandoening is; en uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover nr. 3793; hieruit blijkt dat door ‘Jakob kuste Rachel’ de liefde jegens de innerlijk ware dingen wordt aangeduid.

3801. En hij hief zijn stem op en weende; dat dit de gloed van de liefde betekent, staat vast uit de betekenis van de stem opheffen en wenen, namelijk de gloed van de liefde, want het wenen behoort tot de bedroefdheid en het behoort tot de liefde en het is van beide de hoogste graad.

3802. vers 12,13. *En Jakob gaf Rachel te kennen, dat hij de broeder van haar vader en dat hij de zoon van Rebekka was; en zij snelde heen en gaf het aan haar vader te kennen. En het geschiedde, als Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon en hij snelde hem tegemoet en omhelsde hem en kuste hem en bracht hem tot zijn huis; en hij vertelde Laban al die woorden.*

Jakob gaf Rachel te kennen, dat hij de broeder van haar vader was, betekent de verwantschap van het goede dat Jakob is en van het goede dat Laban is; en dat hij de zoon van Rebekka was, betekent de verbinding van de verwantschappen; en zij snelde heen en gaf het aan haar vader te kennen, betekent de erkenning door de innerlijke ware dingen; en het geschiedde als Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon, betekent de erkenning van het verwante goede; en hij snelde hem tegemoet, betekent de overeenkomst; en omhelsde hem, betekent de aandoening; en kuste hem, betekent de inwijding; en hij bracht hem tot zijn huis, betekent, tot de verbinding; en hij vertelde Laban al die woorden, betekent vanuit de ware dingen.

3803. En Jakob gaf Rachel te kennen dat hij de broeder van haar vader was; dat dit de verwantschap van het goede dat Laban is, betekent, staat vast vanuit de betekenis van ‘te kennen geven’, namelijk bekend maken; uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede, waarover eerder; uit de uitbeelding van Rachel aan wie het bekend werd gemaakt, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, zie nr. 3793; uit de betekenis van de broeder, die hier Jakob is, namelijk het goede, nrs. 367, 2360, 3303, 3459; en uit de betekenis van de vader, die hier Laban is, namelijk eveneens het goede, nr. 3703; hieruit en uit het verband blijkt, dat door ‘Jakob gaf Rachel te kennen dat hij de broeder van haar vader was’ de verwantschap van het goede dat Jakob is en van het goede dat Laban is, wordt aangeduid; maar de verwantschap zelf uiteenzetten en vandaar de verbinding van het ene en het andere door de aandoening van het innerlijk ware, dat Rachel is, zou de zaak in het duister brengen, omdat weinigen weten wat het goede van het natuurlijke is en dat dit is onderscheiden van het goede van het redelijke en wat het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijk stam is en ook wat de aandoening van het innerlijk ware is; wie zich hierover niet uit eigen navorsing enig idee heeft verworven, verkrijgt uit een beschrijving een vluchtig, zo al enig idee; want de mens neemt voor zoveel van anderen op als hij, òf vanuit het eigene heeft, òf door beschouwing van de zaak bij zich, voor zichzelf verwerft; de overige dingen glijden voorbij.

Het is genoeg als men weet dat er ontelbare verwantschappen van het goede en ware zijn en dat dienovereenkomstig de hemelse gezelschappen zijn, zie de nrs. 685, 917, 2739, 3612. Dat Jakob zich de broeder van Laban noemt, terwijl hij toch de zoon van diens zuster was, is omdat vanuit het goede allen broeders zijn; vandaar is het eveneens, dat Laban Jakob op zijn beurt als broeder aanspreekt, vers 15; want het is het goede dat de bloedverwantschap maakt en dat verbindt, want het goede is van de liefde en de liefde is de geestelijke verbinding, vandaar was het dat in de oude Kerken al diegenen die in het goede waren, broeders werden genoemd, ook in de Joodse Kerk; maar omdat deze Kerk alle andere Kerken geringschatte en meende dat zij alleen uitverkoren was, sprak zij slechts diegenen als broeders aan die geboren Joden waren en de overigen als gezellen of als vreemdelingen; de primitieve christelijke Kerk noemde ook allen die in het goede waren, broeders, maar daarna alleen hen die binnen hun gemeente waren; maar de naam van broeder verdween met het goede bij de christenen en toen het ware in de plaats van het goede, of het geloof in de plaats van de naastenliefde kwam, konden zij elkaar niet langer vanuit het goede broeders noemen, maar de naaste; dit brengt de leer van het geloof zonder het leven van de naastenliefde ook met zich mee, dat de broederschap met iemand die geringer is, beneden de eigen waardigheid schijnt te zijn; want de broederschap leidt bij hen haar oorsprong niet af uit de Heer en vandaar uit het goede, maar uit henzelf en vandaar uit de eer en het gewin. En dat hij de zoon van Rebekka was; dat dit de verbinding van de verwantschappen betekent, kan zonder ontvouwing duidelijk zijn; want het was Rebekka, die de moeder van Jakob en de zuster van Laban was, vanuit wie de verbinding was.

3804. En zij snelde heen en gaf het haar vader te kennen; dat dit de erkenning door de innerlijke ware dingen betekent, staat vast uit de betekenis van heensnellen en te kennen geven, namelijk de aandoening van bekendmaken, hier vanuit de erkenning; en uit de betekenis van haar vader, namelijk het goede dat Laban uitbeeldt; dat het is door de innerlijke ware dingen, wordt uitgebeeld door Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware; hieruit spruit voort, dat door die woorden de erkenning door de innerlijke ware dingen wordt aangeduid.

Hiermee is het als volgt gesteld: het goede dat Jakob uitbeeldt, namelijk het goede van het natuurlijke, wordt evenals al het goede in het algemeen, gekend en erkend dat het er is, maar niet hoedanig het is, dan alleen door de ware dingen; want het goede neemt van de ware dingen zijn hoedanigheid aan en het wordt dus zo door de ware dingen gekend en erkend; want het goede wordt niet het goede dat het goede van de naastenliefde wordt genoemd, voordat daarin de ware dingen zijn geplant, zodanig wordt het goede; vandaar is het, dat het goede van de een, hoewel het in de hoogste mate gelijk schijnt, toch niet zo is als dat van een ander, want daarvandaan verschilt het goede in allen en in eenieder afzonderlijk over de hele aarde; het is hiermee gesteld als met de menselijke aangezichten, waarin zich meestal de aandoeningen aftekenen, namelijk dat er in het gehele menselijke geslacht nooit volstrekt aan elkaar gelijke voorkomen; de ware dingen zelf maken als het ware het aangezicht van het goede, en de schoonheid ervan is uit de vorm van het ware, maar wat aandoet is het goede; zodanig zijn alle engelvormen en zodanig zou de mens zijn indien hij uit het innerlijk leven in de liefde tot de Heer en in de naastenliefde jegens de naaste was; in zodanige vormen werd de mens geschapen, omdat hij geschapen werd in de gelijkenis en het beeld van God; en zulke vormen zijn degenen die zijn wederverwekt en zulke vormen zijn zij die zijn wederverwekt ten aanzien van hun geesten, hoe zij ook naar het lichaam mogen verschijnen. Hieruit kan het duidelijk zijn wat daaronder wordt verstaan dat het goede wordt erkend door de innerlijke ware dingen.

3805. En het geschiedde, als Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon; dat dit de erkenning van het verwante goede betekent, blijkt eveneens uit wat voortspruit uit de

betekenis van die woorden in de innerlijke zin; het is de wederkerige erkenning die zo beschreven wordt.

Er wordt hier, zoals blijkt, over de keuze van het goede gehandeld, welke keuze aan het huwelijk van het goede en ware voorafgaat.

3806. En hij snelde hem tegemoet; dat dit de overeenkomst betekent staat vast uit de betekenis van ‘tegemoet snellen’, namelijk de overeenkomst, want het beoogt de verbinding, waarover hierna; de overeenkomst of de gelijkenis verbindt, zoals bekend.

3807. En omhelsde hem, dat dit de aandoening betekent, staat vast uit de betekenis van omhelzen, namelijk de aandoening; want de innerlijke aandoening valt in een bepaald gebaar, want elke aandoening heeft gebaren in het lichaam, die overeenstemmen; dat de aandoening in het algemeen de omhelzing tot gebaar heeft, is bekend.

3808. En kuste hem; dat dit de inwijding betekent, staat vast uit de betekenis van kussen, namelijk de verbinding uit aandoening, zie de nrs. 3573, 3574, 3800; hier de inwijding tot die verbinding, want de inwijding is voorafgaande verbinding.

3809. En hij bracht hem tot zijn huis; dat dit betekent tot de verbinding, staat vast uit de betekenis van tot het huis brengen, namelijk tot zich, want de mens zelf wordt in de innerlijke zin een huis genoemd, zie de nrs. 3128, 3142, 3538; en dit vanwege het goede, dat eigenlijk het huis is, zie nrs. 2233, 2234, 3652, 3720; hier dus tot het goede dat door Laban wordt uitgebeeld; daarom wordt hier door ‘tot zijn huis brengen’ de verbinding aangeduid. Hier wordt in de innerlijke zin ten volle de voortgang van de verbinding van het natuurlijk goede, te weten Jakob, met het zijdelings verwante goede, te weten Laban, beschreven; het zijn de volgende vijf dingen die deze voorgang uitmaken, namelijk: de wederzijdse erkenning, de overeenkomst, de aandoening, de inwijding en de verbinding; de wederzijdse erkenning werd daarmee aangeduid, dat Rachel heensnelde en aan haar vader te kennen gaf en daarmee dat Laban de tijding hoorde van Jakob, zijn zusters zoon, waarover de nrs. 3804, 3805; de overeenkomst daarmee, dat Laban hem tegemoet snelde, waarover nr. 3806; de aandoening daarmee, dat Laban hem omhelsde, waarover nr. 3807; de inwijding daarmee, dat hij hem kuste, waarover nr. 3808 en de verbinding daarmee, dat hij hem tot zijn huis bracht, waarover hier.

3810. En hij vertelde Laban al die woorden, dat dit betekent, vanuit de ware dingen namelijk de erkenning, de overeenkomst, de aandoening, de inwijding en de verbinding, staat vast uit het verband en ook uit de volgens de innerlijke zin ontvouwde woorden, waarvan dit het besluit is; zie wat daarover is gezegd in nr. 3804.

3811. vers 14,15. *En Laban zei tot hem: Voorwaar, gij zijt mijn been en mijn vlees; en hij woonde met hem een maand der dagen.*

En Laban zei tot Jakob: Omdat gij mijn broeder zijt, en zoudt gij mij om niet dienen; geef mij te kennen, wat zal uw loon zijn.

En Laban zei tot hem: Voorwaar, gij zijt mijn been en vlees, betekent verbonden ten aanzien van de ware dingen en ten aanzien van de goede dingen; en hij woonde met hem een maand der dagen, betekent de nieuwe staat van het leven; en Laban zei tot Jakob: Omdat gij mijn broeder zijt, betekent, omdat zij bloedverwant zijn vanwege het goede; en zoudt gij mij om niet dienen; geef mij te kennen, wat zal uw loon zijn, betekent, dat er een middel ter verbinding zal zijn.

3812. Laban zei tot hem: Voorwaar gij zijt mijn been en mijn vlees; dat dit betekent, verbonden ten aanzien van de ware dingen en ten aanzien van de goede dingen, staat vast uit de betekenis van ‘gij zijt mijn been en mijn vlees’, namelijk de verbinding; het was bij de Ouden een gezegde om van hen die van één huis of van één familie, of in enige verwantschap waren, te zeggen ‘mijn been en mijn vlees’, zie nr. 157; vandaar is het dat door die woorden de verbinding wordt aangeduid; dat het ten aanzien van de ware dingen en ten aanzien van de goede dingen is, komt omdat alle geestelijke verbinding door die dingen plaatsvindt en omdat alle natuurlijke verbinding daarop betrekking heeft; en bovendien wordt door been en vlees het eigene van de mens aangeduid: door het been het verstandelijk eigene en door het vlees het eigene van zijn wil, dus door het been het eigene ten aanzien van het ware, want dit is van het verstandelijke en door het vlees, het eigene ten aanzien van het goede, want dit is van de wil, zie de nrs. 148, 149.

Wat het eigene in het algemeen betreft, dit is tweeërlei: het ene hels, het andere hemels; het helse neemt de mens aan uit de hel, het hemelse neemt hij aan uit de hemel, dat wil zeggen, door de hemel uit de Heer; want al het boze en valse daaruit, vloeit vanuit de hel in en al het goede en het ware daaruit, uit de Heer; dit weet de mens vanuit de leer van het geloof, maar nauwelijks één onder myriaden gelooft het; vandaar is het, dat de mens zich het boze dat vanuit de hel invloeit, toe-eigent of tot het zijne maakt en dat het goede dat uit de Heer invloeit, hem niet aandoet, dus hem niet wordt toegerekend; dat de mens niet gelooft dat het boze vanuit de hel invloeit en het goede uit de Heer, is omdat hij in de liefde van zich is en die liefde brengt dit met zich mee en wel dermate, dat hij zeer verontwaardigd is, wanneer gezegd wordt dat alles invloeit; vandaar nu is het, dat al het eigene van de mens niets dan het boze is, zie de nrs. 210, 215, 694, 731, 874, 875, 876, 987, 1023, 1044, 1047; maar dat de mens gelooft dat het boze vanuit de hel en het goede uit de Heer is, komt daarvandaan, dat hij niet in de liefde van zich is, maar in de liefde jegens de naaste en in de liefde tot de Heer; dit brengt deze liefde met zich mee, daarvandaan komt het dat de mens uit de Heer het hemels eigene aanneemt, zie de nrs. 155, 164, 731, 1023, 1044, 1937, 1947, 2882, 2883, 2891.

Dit eigene in de ene en de andere zin wordt door het been en het vlees aangeduid; vandaar is het, dat door beenderen in het Woord het ware wordt aangeduid en in de tegenovergestelde zin het valse en door vlees het goede en in de tegenovergestelde zin het boze; dat dit door beenderen wordt aangeduid, kan uit de volgende plaatsen vaststaan; bij Jesaja:

‘Jehovah zal u geduriglijk leiden en Hij zal uw ziel verzadigen in de droogten en uw beenderen vaardig maken, opdat gij zijt als een gewaterde tuin’, (Jesaja 58:11); de beenderen vaardig maken, voor het verstandelijk eigene levend maken, dat wil zeggen met inzicht verlichten; vandaar wordt er gezegd ‘opdat gij zijt als een gewaterde tuin’; dat de tuin het inzicht is zie de nrs. 100, 108, 1588.

Bij dezelfde: *‘Dan zult gij zien en uw hart zal zich verheugen en uw beenderen zullen uitspruiten als het gras’*, (Jesaja 66:14); beenderen als gras uitspruiten, betekent iets dergelijks.

Bij Jeremia: *‘De Nazireeërs waren witter dan de sneeuw, zij waren blanker dan melk, de beenderen waren roder dan edelgesteenten, een saffier was hun polijsting; meer dan zwartheid is hun vorm verduisterd, zij worden niet gekend in de straten; hun huis kleeft aan hun been, zij is verdord, zij is geworden als hout’*, (Klaagliederen 4:7,8).

De Nazireeër voor de hemelse mens, nr. 3301; witter dan sneeuw en blanker dan melk, voordat zij in het hemels ware waren; en omdat dit ware vanuit de liefde van het goede is, werd gezegd, dat de beenderen roder waren dan edelgesteenten; van het witte en het blanke wordt gesproken met betrekking tot het ware, nr. 3301; van het rode met betrekking tot het goede, nr. 3300; van edelgesteenten met betrekking tot de ware dingen die vanuit het goede zijn nr. 114.

Met ‘hun huid kleeft aan hun been’ wordt de veranderde staat beschreven ten aanzien van de hemelse dingen van de liefde, namelijk dat er geen vlees aan het been was, dat wil zeggen,

niet langer het goede, want dan wordt al het ware zoals een huid die aan een been kleeft, zij verdort en wordt als hout.

Bij Ezechiël: *‘Spreek een gelijkenis tegen het huis der weerspanningheid en zeg tot hen: Alzo zei de Heer Jehovih: Zet een pot toe, zet toe en giet ook wateren daarin, verzamelende zijn stukken daarin, alle goede stuk, de dij en de schouder, vul met de keur der beenderen, nemende de keur van het kleinvee en ook een haard van beenderen zij daaronder; ook zullen de beenderen gekookt worden in het midden daarvan’*, (Ezechiël 24:3-5,10); de pot staat voor het geweld dat het goede en ware is aangedaan; vandaar wordt hij daar de stad der bloeden genoemd, vers 6; de daarin verzamelde stukken, het goede stuk, de dij en de schouder, zijn de vlezin, te weten de goede dingen; de keur der beenderen waarmee de pot werd gevuld, voor de ware dingen; de haard van beenderen voor de aandoening van het ware; de beenderen zullen gekookt worden in het midden daarvan, voor het aan die dingen aangedane geweld; dat in deze gelijkenis verborgenheden, die Goddelijk zijn, zijn weggelegd, kan eenieder zien, verder dat men die geenszins kan weten tenzij men weet wat in de innerlijke zin wordt aangeduid door pot, door stukken, dij en schouder, door keur der beenderen, door haard van beenderen, door gekookt worden.

Bij Micha: *‘Betaamt het ulieden niet, het gericht te kennen, gij die het goede haat en het boze liefhebt, die hun huid van boven hen afrooft en hun vlees van boven hun beenderen; zij hebben het vlees van Mijn volk gegeten en hun huis van boven hen afgestroopt en hun beenderen gebroken en verdeeld gelijk als in een pot en als vlees in het midden eens ketels’*, (Micha 3:2,3) evenzo.

Bij Ezechiël: *‘Hij leidde mij uit in de geest van Jehovah en stelde mij in het midden van een vallei die vol beenderen was; Hij zei tot mij: Zullen deze beenderen leven; Hij zei tot mij: Profeteer over deze beenderen en zeg tot dezelve: Gij dorre beenderen, hoort het woord van Jehovah; alzo heeft de Heer Jehovih tot deze beenderen gezegd: Ziet Ik zal de geest in u brengen, opdat gij leeft, Ik zal zenuwen op u geven en vlees op u doen opkomen en een huid over u trekken en een geest in u geven, opdat gij leeft.*

Ik profeteerde en de beenderen naderden, het been tot zijn been, ik zag en ziet, op dezelve zenuwen en vlees klom op en een huid werd boven over dezelve van boven uitgespreid en er was geen geest in hen; en er kwam geest in hen en zij herleefden en zij stonden op hun voeten’, (Ezechiël 37:1) en vervolg; daar wordt in het algemeen gehandeld over de instelling van de Kerk bij de natiën; en in het bijzonder over de wederverwekking van de mens; de dorre beenderen voor het verstandelijk eigene, dat onbezield is voordat het uit de Heer het leven van het goede aanneemt, waardoor het bezield of levend wordt; het vlees dat de Heer op de beenderen doet opkomen, is het eigene van de wil, dat het hemels eigene wordt genoemd; dus is dit het goede; de geest is het leven van de Heer en wanneer dit invloeit in het goede van de mens, dat het vanuit zijn eigene toeschijnt alsof hij het zelf wil en doet, dan wordt het goede levend gemaakt en vanuit het goede het ware en van dorre beenderen wordt hij een mens.

Bij David: *‘Al mijn beenderen zijn ontbonden, mijn hart is als was geworden, ik kan al mijn beenderen tellen, zij hebben mijn klederen onder elkaar verdeeld en over mijn gewaad het lot geworpen’*, (Psalm 22:15,18,19); daar over de verzoeken van de Heer ten aanzien van de Goddelijke ware dingen, die de eigen dingen van de Heer zijn en vandaar ‘mijn beenderen’ worden genoemd; en ten aanzien van het Goddelijk Goede, dat het eigene van de Heer is, en vandaar ‘mijn hart’ wordt genoemd; dat het hart het goede is, zie de nrs. 3313, 3635; en omdat de beenderen die ware dingen betekenen en deze tellen, wil zeggen, ze door redeneringen en valse dingen willen verstrooien, volgt dan ook onmiddellijk dat zij de klederen hebben verdeeld en over het gewaad het lot hebben geworpen, want de klederen zijn ook de ware dingen, maar de uiterlijke, nrs. 297, 1073, 2576; die klederen verdelen en over het gewaad het lot werpen, sluit iets dergelijks in, zoals bij (Mattheüs 27:35).

Bij dezelfde: *‘Mijn ziel springt op in Jehovah en zij verblijde zich in Zijn heil, al mijn beenderen zullen zeggen: Wie is gelijk Gij’*, (Psalm 35:9,10); het is duidelijk dat de beenderen in de geestelijke zin het verstandelijk eigene zijn.

Bij dezelfde: *‘Gij zult mij vreugde en blijdschap doen horen, opspringen zullen de beenderen welke Gij verbrijzeld hebt’*, (Psalm 51:10); opspringen de beenderen welke Gij verbrijzeld hebt, staat voor de verkwikking door de ware dingen na de verzoeking.

Omdat het been het verstandelijk eigene betekende of het eigene ten aanzien van het ware en in de hoogste zin het Goddelijk ware, namelijk het eigene van de Heer, was het daarom vanwege de inzetting van het Pascha, dat zij geen been van het paaslam zouden breken, waarover het volgende bij Mozes: *‘In een enkel huis zal het gegeten worden; gij zult van het vlees niet buiten uit het huis dragen en gij zult geen been in hetzelfde breken’*, (Exodus 12:46); en elders: *‘Zij zullen daarvan niet overlaten tot de morgen en zullen het been daaraan niet breken’*, (Numeri 9:12); het been niet breken in de hoogste zin voor het Goddelijk Ware geen geweld aan doen en in de uitbeeldende zin voor het ware van enig goede geen geweld aandoen, want het hoedanige van het goede en de vorm van het goede is vanuit de ware dingen en het ware is de ondersteuning van het goede, zoals de beenderen het zijn van het vlees.

Dat het Woord, dat het Goddelijk Ware zelf is, de doden levend maakt, werd daarmee uitgebeeld dat *‘de man herleefde en op zijn voeten verrees, die, in het graf van Elisa geworpen, zijn beenderen aanraakte’*, (2 Koningen 13:21); dat Elisa de Heer uitbeeldde ten aanzien van het Goddelijk Ware of het Woord, zie nr. 2762.

Dat de beenderen in de tegenovergestelde zin het valse, is dat vanuit het eigene is, betekenen, blijkt uit de volgende plaatsen, bij Jeremia: *‘In die tijd zullen zij de beenderen van de koningen van Juda en de beenderen van zijn vorsten en de beenderen van de priesters en de beenderen van de profeten en de beenderen van de bewoners van Jeruzalem uit hun graven uithalen en zij zullen ze uitbreiden voor de zon en voor de maan en voor het ganse heil der hemelen, welke zij liefgehad en welke zij gediend hebben’*, (Jeremia 8:1,2).

Bij Ezechiël: *‘Ik zal de lijken der zonen Israëls voor hun afgoden leggen en Ik zal uw beenderen verstrooien rondom uw altaren’*, (Ezechiël 6:5).

Bij Mozes: *‘God die hem uit Egypte heeft uitgeleid, zal voor hem zijn gelijk de sterkten van een eenhoorn; hij zal de natiën, zijn vijanden, eten en hun beenderen breken en hun pijlen verbrijzelen’*, (Numeri 24:8).

In het tweede Boek der Koningen: *‘De koning Josia verbrak de opgerichte tekenen en roeide de bossen uit en hij vervulde hun plaats met beenderen des mensen; hij nam de beenderen uit de graven en verbrandde ze op het altaar, opdat hij dat verontreinigen zou; hij offerde al de priesters van de hoogten die daar waren, op de altaren, en hij verbrandde de beenderen van de mensen op dezelve’*, (2 Koningen 23:14,16,20).

Bij Mozes: *‘De ziel die op de oppervlakte des velds een met het zwaard doorboorde of een dode of een been des mensen of een graf aangeraakt zal hebben, zal zeven dagen onrein zijn’*, (Numeri 19:16,18).

Omdat de beenderen de valse dingen betekenen en de graven de boze dingen waarin zij zijn en omdat de geveinsdheid het boze is dat aan de buitenkant als het goede verschijnt, maar van binnen schandelijk is door de valse en profane dingen, zegt de Heer daarom het volgende bij Mattheüs: *‘Wee, gij schriftgeleerden en farizeeën, gij geveinsden, want gij maakt uzelf de witgepleisterde graven gelijk, die van buiten wel schoon schijnen, maar van binnen zijn zij vol beenderen der doden en alle onreinheid; zo ook verschijnt gij wel de mensen van buiten gerecht, maar van binnen zijt gij vol geveinsdheid en ongerechtigheid’*, (Mattheüs 23:27,28). Hieruit blijkt nu dat door de beenderen het verstandelijk eigene wordt aangeduid, zowel ten aanzien van het ware als ten aanzien van het valse.

3813. Wat het vlees betreft: dat betekent in de hoogste zin het Eigene van het Goddelijk Menselijke van de Heer, namelijk het Goddelijk Goede; in de betrekkelijke zin het eigene van de wil van de mens, levend gemaakt uit het Eigene van het Goddelijk Menselijke, dat wil zeggen, uit het Goddelijk Goede van Hem; het is dit eigene dat het hemels eigene wordt genoemd, dat in zich van de Heer alleen is, en wordt toegeëigend aan degenen die in het goede zijn en in het ware daaruit; zo'n eigene hebben de engelen die in de hemelen zijn en hebben de mensen die naar hun innerlijke dingen of naar de geest in het rijk van de Heer zijn; maar in de tegenovergestelde zin betekent het vlees het eigene van de wil van de mens dat in zich niets dan het boze is en omdat het niet uit de Heer is levend gemaakt, wordt het dood genoemd en vandaar wordt van die mens gezegd dat hij dood is.

Dat het vlees in de hoogste zin het Eigene van het Goddelijk Menselijke van de Heer is, dus het Goddelijk Goede van Hem, blijkt uit de woorden van de Heer bij Johannes:

'Jezus zei: Ik ben het levende brood hetwelk uit de hemel is neergedaald; zo iemand van dit brood zal eten, die zal tot in het eeuwige leven; het brood dat Ik u geven zal, is Mijn vlees, hetwelk Ik geven zal voor het leven van de wereld.'

De Joden dan streden onder elkaar, zeggende: Hoe kan ons Deze vlees te eten geven; daarom zei Jezus tot hen: Voorwaar, voorwaar zeg Ik ulieden; tenzij gij het vlees van de Zoon des Mensen eet, en Zijn bloed drinkt, zult gij geen leven in uzelf hebben; die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, die heeft het eeuwige leven en Ik zal hem opwekken ten uitersten dage; want Mijn vlees is waarlijk spijs en Mijn bloed is waarlijk drank; die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, die blijft in Mij en Ik in hem; dit is het brood dat uit de hemel neergedaald is', (Johannes 6:51-58); dat hier het vlees het Eigene van het Goddelijk Menselijke van de Heer is, dus het Goddelijk Goede, blijkt duidelijk, en het is dat wat in het Heilig Avondmaal het Lichaam wordt genoemd; dat het Lichaam daar of het vlees, het Goddelijk Goede is en het bloed het Goddelijk Ware, zie de nrs. 1798, 2165, 2177, 3464, 3735; en omdat het brood en de wijn hetzelfde betekenen als het vlees en het bloed, namelijk het brood het Goddelijk Goede van de Heer en de wijn het Goddelijk Ware van Hem, daarom werden deze in de plaats ervan geboden; vandaar is het, dat de Heer zegt: 'Ik ben het levende brood; het brood dat Ik geven zal, is Mijn vlees; die Mijn vlees eet en Mijn bloed drinkt, die blijft in Mij en Ik in hem; dit is het brood dat uit de hemel nedergedaald is'; dat eten is vergemeenschap, verbonden en toegeëigend worden, zie de nrs. 2187, 2343, 3168, 3513 aan het einde, 3596; hetzelfde werd in de Joodse Kerk daarmee uitgebeeld, dat Aharon, zijn zonen en degenen die offerden en anderen die rein waren, het vlees van de slachtoffers aten en dat dit heilig was, zie, (Exodus 12:7-9; 29:30-34; Leviticus 7:15-21; 8:31; Deuteronomium 12:27; 16:4); indien dan ook een onreine van dat vlees at, zo zou hij van zijn volken uitgeroeid worden, zie, (Leviticus 7:21); dat deze dingen brood werden genoemd, zie nr. 2165; dat dit vlees *'het vlees der heiligheid'* werd genoemd, (Jeremia 11:15; Haggai 2:13) en *'het vlees der gave, dat op de tafelen in het rijk van de Heer is'*, (Ezechiël 40:43), waar over de Nieuwe Tempel wordt gehandeld en dat door deze de eredienst van de Heer in Zijn rijk wordt aangeduid, is duidelijk.

Dat het vlees in de betrekkelijke zin het eigene van de wil is bij de mens, dat is levend gemaakt uit het Goddelijk Goede van de Heer, staat ook vast uit de volgende plaatsen; bij Ezechiël: *'Ik zal hun één hart geven en Ik zal een nieuwe geest geven in het midden van u, en Ik zal het hart van steen uit hun vlees verwijderen en Ik zal hun een hart van vlees geven'*, (Ezechiël 11:19); 36:26); het hart van steen uit hun vlees voor het niet levend gemaakte wilsdeel en eigene, het hart van vlees voor het levend gemaakte wilsdeel en eigene; dat het hart het uitbeeldende van het goede van de wil is, zie de nrs. 2930, 3313, 3635.

Bij David: *'God, Gij mijn God, , ik zoek u in de morgen, mijn ziel dorst naar U, mijn vlees verlangt U in een land der droogte, en ik ben mat, zonder wateren'*, (Psalm 63:2).

Bij dezelfde: 'Mijn ziel verlangt naar de voorhoven van Jehovah, mijn hart en mijn vlees jubelen naar de levende God', (Psalm 84:3).

Bij Job: *'Ik heb mijn Verlosser gekend, Hij leeft, en ten laatste zal Hij over het stof opstaan en daarna zullen deze dingen met mijn huid omgeven worden en vanuit mijn vlees zal ik God zien, die ik voor mijzelf zal zien en mijn ogen zullen zien en niet een ander'*, (Job 19:25-27); met een huid omgeven worden, staat voor het natuurlijke zoals de mens dat na de dood bij zich heeft, waarover nr. 3539; vanuit het vlees God zien, voor: vanuit het levend gemaakte eigene; daarom zegt hij: Die ik voor mijzelf zal zien en mijn ogen zullen zien en niet een ander; omdat het aan de Kerken bekend was dat het vlees het eigene betekende en het Boek Job een Boek van de Oude Kerk is, nr. 3540 aan het einde, sprak hij over deze en ook over tal van andere dingen, vanuit het aanduidende, volgens de gewoonte van die tijd; wie dus daaruit afleiden dat het lijk zelf uit de vier windstreken verzameld zal worden en zo zal wederopstaan, kennen de innerlijke zin van het Woord niet; zij die de innerlijke zin wel kennen, weten dat zij in het andere leven zullen komen met een lichaam, maar met een zuiverder lichaam; want er zijn daar zuiverder lichamen, want zij zien elkaar wederzijds, spreken onder elkaar wederzijds, verheugen zich in elke zin hoedanig die in het lichaam was, maar veel fijner; het lichaam dat de mens op aarde ronddraagt, is voor de nutten daar en daarom bestaat het uit beenderen en vlees; en het lichaam dat de geest in het andere leven ronddraagt, is voor de nutten daar en bestaat niet uit beenderen en vlees, maar uit zulke dingen die daarmee overeenstemmen, zie nr. 3726.

Dat het vlees in de tegenovergestelde zin het eigene van de wil van de mens betekent, dat in zich niets dan het boze is, staat vast uit de volgende plaatsen; bij Jesaja:

'Zij zullen eten, de man het vlees zijns arms', (Jesaja 9:19).

Bij dezelfde: *'Ik zal hun verdrukkers spijsen met hun eigen vlees en van hun bloed zullen zij dronken worden als van most'*, (Jesaja 49:26).

Bij Jeremia: *'Ik zal hen spijsen met het vlees van hun zonen en met het vlees van hun dochters en zij zullen eten, de man het vlees van zijn gezelschap'*, (Jeremia 19:9).

Bij Zacharia: *'De overgeblevenen zullen de ene het vlees der andere eten'*, (Zacharia 11:9).

Bij Mozes: *'Ik zal u zeshoofdig om uw zonden tuchtigen en eet het vlees van uw zonen en het vlees van uw dochteren zult gij eten'*, (Leviticus 26:28,29); het wilsdeel van het eigene of de natuur van de mens wordt zo beschreven, want het is niets dan het boze en het valse daaruit, dus haat tegen de goede en ware dingen, wat wordt aangeduid door het vlees zijns arms eten, het vlees van de zonen en van de dochters, het vlees van een ander.

Bij Johannes: *'Ik zag een engel, staande in de zon, die riep met een grote stem, zeggende tot al de vogels die in het midden van de hemel vlogen: Komt en vergadert u tot het avondmaal van de grote God, opdat gij eet de vlezen der koningen en de vlezen der oversten over duizend en de vlezen der sterken en de vlezen der paarden en van degenen die daarop zitten en de vlezen van allen, vrijen en dienstknechten en kleinen en groten'*, (Openbaring 19:17,18; Ezechiël 39:17-20); het kan voor eenieder duidelijk zijn, dat door de vlezen van koningen, oversten van duizend, sterken, paarden en van hen die daarop zitten, van vrijen en dienstknechten, niet zulke dingen worden aangeduid, dus dat door de vlezen andere dingen worden aangeduid, die tot dusver onbekend waren; dat de boze dingen worden aangeduid die vanuit de valse dingen zijn en de boze dingen vanuit welke de valse dingen zijn en die vanuit het wilsdeel van het eigene van de mens zijn, blijkt uit de afzonderlijke dingen.

Omdat het valse dat uit het verstandelijk eigene van de mens voortspuit, in de innerlijke zin het bloed is en het boze dat vanuit het wilsdeel van het eigene van hem voortspuit, het vlees is, spreekt de Heer het volgende over de mens die moet worden wederverwekt:

'Zo velen ontvangen hebben, die heeft Hij macht gegeven zonen Gods te zijn, hun die in Zijn naam geloven, die niet uit de bloeden, noch uit de wil des vlezes, noch uit de wil des mans, maar uit God geboren zijn', (Johannes 1:12,13); vandaar is het, dat onder het vlees in het algemeen elk mens wordt verstaan, zie de nrs. 574, 1050; want het is hetzelfde als men zegt 'mens' dan wel het 'eigene van de mens'.

Dat door het vlees in de hoogste zin het Goddelijk Menselijke van de Heer wordt aangeduid, blijkt uit de hiervoor aangehaalde plaats en ook uit het volgende bij Johannes:

‘Het Woord is vlees geworden en heeft onder ons gewoond en wij hebben Zijn heerlijkheid gezien, een heerlijkheid als van de Enigverwekte uit de Vader’, (Johannes 1:14); vanuit dit vlees wordt alle vlees levend gemaakt, dat wil zeggen, vanuit het Goddelijk Menselijke van de Heer elk mens door de toe-eigening van Zijn liefde, welke toe-eigening wordt aangeduid door *‘het vlees van de Zoon des Mensen eten’*, (Johannes 6:51-58); en door het brood eten in het Heilig Avondmaal, want het brood is het lichaam of het vlees, (Mattheüs 26:26,27).

3814. En hij woonde met hem een maand der dagen; dat dit de nieuwe staat van leven betekent, staat vast uit de betekenis van wonen, namelijk leven, waarover nr. 1293, 3384, 3613; en uit de betekenis van een maand der dagen, namelijk de nieuwe staat; dat alle tijden staten zijn, zie de nrs. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 3404 en evenzo de maanden, jaren en dagen; welke staten zij echter betekenen, blijkt uit de daaraan toegevoegde getallen; wanneer echter in het enkelvoud jaar, maand of dag wordt gezegd, wordt een volledige staat aangeduid, dus het einde van een vorige staat en de aanvang van een volgende, zoals ook hier en daar in de ontvouwingen is getoond; hier wordt dus door een maand het einde van de vorige staat aangeduid en de aanvang van de volgende, dus de nieuwe staat, zoals ook elders in het Woord, als bij Jesaja: *‘Tenslotte zal het geschieden van de maand tot zijn maand en van sabbat tot sabbat, alle vlees zal komen om zich neder te buigen voor Mij, zei Jehovah’*, (Jesaja 66:23).

Bij Johannes: *‘Hij toonde mij de zuivere rivier van het water des levens, glanzend als kristal, uitgaande van de troon van God en van het Lam; in het midden van haar straat en van de rivier, aan deze en gene zijde, de boom des levens, makende twaalf vruchten, gevende naar elke maand zijn vrucht’*, (Openbaring 22:1,2); gevende naar elke maand zijn vrucht, staat voor de steeds nieuwe staat ten aanzien van de opneming van het goede en de betrachting vandaaruit.

Bij Mozes: *‘Tel de zonen van Levi, naar het huis van hun vaders en naar hun families, al het manlijke, van de zoon der maand en daarboven zult gij die tellen.*

Tel alle eerstverwekte, het manlijke, van de zonen Israëls, van de zoon der maand en daarboven en neem het getal van hun namen op’, (Numeri 3:15,40); omdat het einde van een vorige staat en de aanvang van een volgende of nieuwe staat door de maand werd aangeduid, werd bevolen dat hun telling zou plaatsvinden van de zoon der maand en daarboven.

Bij dezelfde: *‘Zo gij een vrouw in gevangenschap ziet, schoon van vorm en gij haar verlangt om haar u tot echtgenote te nemen, zo zal zij het kleed van haar gevangenis van over zich verwijderen en in uw huis zitten en haar vader en haar moeder bewenen een maand der dagen; daarna zult gij tot haar ingaan en haar bekennen en zij zal u tot een echtgenote zijn’*, (Deuteronomium 21:11,13); hier staat maand der dagen duidelijk voor het einde van de vorige en de aanvang van de volgende of de nieuwe staat.

3815. En Laban zei tot Jakob: Omdat gij mijn broeder zijt; dat dit betekent, omdat zij bloedverwant zijn vanwege het goede, staat vast uit de uitbeelding van Laban, namelijk het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam; en uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover eerder; en uit de betekenis van de broeder, namelijk het goede, zie nr. 3803; hier het bloedverwante, omdat het door Laban tot Jakob wordt gezegd, dus uit het goede tot het goede; alle bloedverwantschap ontleent ook haar oorsprong aan het goede, want het goede is van de liefde; het is de naaste graad van de liefde in afdalende lijn, die bloedverwant wordt genoemd en in de eigenlijke zin onder broeder wordt verstaan; dat er in de geestelijke wereld of in de hemel geen andere bloedverwantschappen bestaan dan die van de liefde tot de Heer en die van de liefde jegens de naaste, of wat hetzelfde is, dan die van het goede, is voor mij hieruit komen vast te staan, dat

alle gezelschappen die de hemel samenstellen en die ontelbaar zijn, onderling ten zeerste zijn onderscheiden naar de graden en de verschillen van de liefde en van het geloof daaruit, zie de nrs. 685, 917, 2739, 3612 en verder ook hieruit, dat zij elkaar daar wederzijds erkennen, niet vanuit een bepaalde verwantschap die er was geweest in het leven van het lichaam, maar alleen vanuit het goede en het ware daaruit; dus niet een vader zijn zoon of dochter, noch een broeder zijn broeder of zuster, zelfs niet een echtgenoot zijn echtgenote, tenzij zij in een eender goede zijn geweest; weliswaar komen zij, zodra zij in het andere leven komen, samen, maar zij worden van elkaar gescheiden, want het goede zelf, of de liefde en de naastenliefde bepaalt en verwijst eenieder tot zijn gezelschap; in het gezelschap waarin eenieder is, zet de bloedverwantschap in en vandaaruit gaan de verwantschappen voort tot aan de omtrekken toe.

3816. En zoudt gij mij om niet dienen; geef mij te kennen, wat uw loon zal zijn; dat dit betekent, dat er een middel ter verbinding zal zijn, staat vast uit de betekenis van ‘om niet dienen’, namelijk zonder het verplichtende; en uit de betekenis van het loon, namelijk het middel ter verbinding; soms wordt in het Woord van loon gesproken en daar betekent het in de innerlijke zin niets anders dan een middel ter verbinding; de oorzaak hiervan is, dat de engelen in het geheel niet van loon willen horen als een beloning van iets dat bij hen is; ja zelfs verafschuwen zij geheel en al de voorstelling van loon voor enig goede of enige goede daad, want zij weten dat datgene wat bij eenieder het eigene of het zijne is, niets dan het boze is, en dat, omdat dit zo is, al wat zij vanuit het eigene of vanuit zichzelf doen, het tegendeel van loon met zich mee zou brengen en dat al het goede vanuit de Heer is en dat het invloeit en wel alleen vanuit de barmhartigheid, het is dus niet vanwege henzelf, waarvoor zij aan loon denken; ja het goede zelf wordt het goede niet, wanneer men aan het loon daarvoor denkt, want daaraan voegt zich terstond een zelfzuchtig doel toe en voor zoveel als dit doel zich daaraan toevoegt, voor zoveel brengt het een ontkenning teweeg dat het uit de Heer en dat het uit die barmhartigheid is, voor zoveel verwijderd het dan de invloeiing en zo verwijderd men dus de hemel van zich en de gezegendheid die in het goede en de aandoening ervan gelegen is; de aandoening van het goede, of de liefde tot de Heer en de liefde jegens de naaste heeft het gezegende en het gelukzalige in zich; dit is in de aandoening en de liefde zelf gelegen; iets doen vanuit een aandoening en de gezegendheid ervan en tevens ter wille van de beloning, zijn twee lijnrecht tegenovergestelde zaken; vandaar nu is het, dat engelen bij loon, wanneer daar in het Woord melding van wordt gemaakt, niets van loon gewaarworden, maar dat wat hun om niet en vanuit de barmhartigheid uit de Heer wordt gegeven; maar het loon is als middel tot verbinding diegenen van dienst die nog niet zijn ingewijd in het goede en in de aandoening ervan, dat wil zeggen, die nog niet ten volle zijn wederverwekt, dezen kunnen niet anders dan ook aan het loon denken, omdat zij het goede dat zij doen, niet vanuit de aandoening van het goede doen, maar vanuit de aandoening van het gezegende en het gelukzalige ter wille van zichzelf en tevens uit vrees voor de hel; maar wanneer de mens wordt wederverwekt, wordt dit omgekeerd en komt de aandoening van het goede in wording en wanneer deze er is, beoogt hij niet langer het loon; dit kan worden toegelicht door dingen uit het burgerlijke leven; wie liefde voor het vaderland heeft en in zo’n aandoening jegens het vaderland is, dat het voor hem een genoegen is, om vanuit goed willen ook goed te doen, die zou het smarten als hem dit geweigerd zou worden en hij zou smeken dat men hem toch de gelegenheid zou geven om dat goede te doen, want dit behoort tot zijn aandoening en dus tot zijn vreugde en gezegendheid; iemand die zodanig is wordt ook geëerd en tot hoge waardigheden verheven, omdat deze hem tot middelen zijn om het vaderland van dienst te zijn, hoewel zij beloningen worden genoemd; maar die mensen die in geen aandoening van het vaderland zijn, maar slechts in de aandoening van zich en van de wereld, treden op ter wille van eer en rijkdom, die zij ook als einddoel beogen; zulke mensen verkiezen zichzelf boven het vaderland of hun eigen goede boven dat van het algemene en zij zijn naar verhouding vuil, maar toch willen zij boven de anderen zo verschijnen, alsof zij uit oprechte

liefde doen wat zij doen; maar wanneer zij bij zichzelf hierover denken, ontkennen zij dat iemand dat doet en verwonderen zich dat iemand het kan; zij die in het leven van het lichaam zodanig zijn ten opzicht van het vaderland of ten opzichte van het algemeen welzijn daarin, zijn ook zodanig ten opzichte van het rijk van de Heer wanneer zij daar zijn, want de aandoening of de liefde van eenieder volgt hem, want de aandoening of de liefde is het leven van eenieder.

3817. vers 16,17. *En Laban had twee dochters, de naam der grootste was Lea en de naam der kleinste was Rachel; en de ogen van Lea waren zwak en Rachel was schoon van vorm en schoon van aanblik.*

Laban had twee dochters, betekent de aandoeningen van het ware vanuit het goede dat van gemeenschappelijke stam is; de naam der grootste was Lea, betekent de aandoening van het uiterlijk ware met het hoedanige; en de naam van de kleinste was Rachel, betekent de aandoening van het innerlijk ware met het hoedanige; en de ogen van Lea waren zwak, betekent dat de aandoening van het uiterlijk ware ten aanzien van het verstand ervan zodanig is; en Rachel was schoon van vorm en schoon van aanblik, betekent dat de aandoening van het innerlijk ware ten aanzien van het geestelijke zodanig is.

3818. Laban had twee dochters; dat dit de aandoeningen van het ware vanuit het goede dat van gemeenschappelijke stam is, betekent, staat vast uit de uitbeelding van Laban, namelijk het goede van gemeenschappelijke stam, maar zijdelings, waarover de nrs. 3612, 3665, 3778; en uit de betekenis van de dochters, namelijk de aandoeningen, waarover nr. 2362; hier de aandoeningen van het ware die vanuit het goede zijn, dat Laban uitbeeldt, nr. 3793.

3819. De naam van de grootste was Lea; dat dit de aandoening van het uiterlijk ware met het hoedanige ervan betekent; en de naam van de kleinste was Rachel; dat dit de aandoening van het innerlijk ware met het hoedanige daarvan betekent, staat vast uit de betekenis van Lea, namelijk de aandoening van het uiterlijk ware en uit die van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover nr. 3793; en uit de betekenis van de naam, namelijk het hoedanige, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006; Lea wordt de grootste genoemd, omdat het uiterlijk ware het eerst wordt genoemd en Rachel de kleinste, omdat het innerlijk ware daarna wordt genoemd, of wat hetzelfde is, eerst wordt de mens aangedaan door de uiterlijke ware dingen en daarna door de innerlijke; want de uiterlijke ware dingen, zijn de grondvlakken van de innerlijke, want zij zijn de algemene dingen waarin de afzonderlijke dingen worden ingebracht; zonder de algemene voorstelling van een zaak begrijpt de mens niets afzonderlijk; vandaar is het dat in de letterlijke zin van het Woord de algemene ware dingen zijn, in de innerlijke zin echter de afzonderlijke; eerstgenoemde zijn het, die de uiterlijke worden genoemd, laatstgenoemde echter de innerlijke; en omdat ware dingen zonder aandoening geen ware dingen zijn, omdat zij geen leven hebben, worden daarom, wanneer van uiterlijke en van innerlijke ware dingen wordt gesproken, de aandoeningen ervan verstaan.

3820. En de ogen van Lea waren zwak; dat dit betekent dat de aandoening van het uiterlijk ware ten aanzien van het verstand ervan zodanig is, staat vast uit de uitbeelding van Lea, namelijk de aandoening van het uiterlijk ware, nr. 3793; en uit de betekenis van de ogen, namelijk het verstand, nr. 2701; en uit de betekenis van zwak, namelijk naar verhouding zodanig.

Dat de aandoeningen van het uiterlijk ware ten aanzien van het verstand zwak zijn, of wat hetzelfde is, diegenen die daarin zijn, kan vaststaan vanuit de uiterlijke dingen, dat wil zeggen uit de algemene ideeën die nog niet verlicht zijn door de afzonderlijke, dat zij zwak zijn en

wankelen en zich als het ware naar elke wind richten, dat wil zeggen tot elke mening laten overhalen; maar wanneer die ideeën door de afzonderlijke zijn verlicht, dat zij dan aan hechtheid winnen en standhouden, want daaruit hebben zij de wezenlijke en de formele dingen die worden aangeduid door ‘schoon van vorm’ en ‘schoon van aanblik’ die Rachel had, door wie de aandoeningen van het innerlijk ware worden uitgebeeld.

Wat de uiterlijk ware dingen en de aandoeningen ervan zijn en wat de innerlijke ware dingen en de aandoeningen daarvan en dat de eerstgenoemde naar verhouding zwak van ogen zijn en laatstgenoemde schoon van vorm en aanblik, daartoe dient volgend voorbeeld: zij die in de uiterlijk ware dingen zijn, weten slechts dit algemene ‘dat men de armen moet weldoen’; ook weten zij niet te onderscheiden wie waarlijk arm zijn, te minder weten zij dat onder de armen in het Woord diegenen zijn verstaan die geestelijk zodanig zijn; vandaar doen zij de bozen in gelijke mate wel als de goeden, en weten dus niet dat de bozen weldoen is de goeden boos doen, want op deze wijze wordt aan de bozen de gelegenheid gegeven om de goeden boos te doen; daarom worden zij die in zo’n simpele ijver zijn, zoveel als mogelijk door de sluwen en de listigen bestookt; maar zij die in de innerlijke ware dingen zijn, weten wie de armen zijn en maken onderscheid tussen hen, wie ze ook zijn en doen eenieder wel overeenkomstig zijn hoedanigheid.

Ook dit als voorbeeld: degenen die in de uiterlijke ware dingen zijn, weten slechts dit algemene ‘dat men de naaste moet liefhebben’ en geloven dat iedereen in dezelfde graad de naaste is en dus dat men iedereen met een zelfde liefde moet omhelzen en dus laten zij zich verleiden; zij die echter in de innerlijke ware dingen zijn, zullen weten in welke graad ieder de naaste is, en dat eenieder het in een ongelijke graad is; vandaar weten zij ontelbare dingen meer dan eerstgenoemden; en zij laten zich dus niet door de naam van de naaste alleen verleiden en om boos te doen vanuit een overreding van het goede, waartoe de naam aanleiding geeft.

Ook dit als voorbeeld: zij die alleen in de uiterlijke ware dingen zijn, zijn van mening ‘dat de geleerden als sterren zullen blinken in het andere leven’ en dat allen die in de wijngaard van de Heer hebben gearbeid, meer loon dan de anderen zullen hebben; maar zij die in de innerlijke ware dingen zijn, weten dat onder de geleerden, de wijzen en de verstandigen diegenen worden aangeduid die in het goede zijn, ook al zouden zij in niet enige menselijke wijsheid en niet enig menselijk inzicht zijn; en dat zij het zijn die als sterren zullen blinken; en dat zij die in de wijngaard arbeiden, hun loon ontvangen, eenieder overeenkomstig de aandoening van het goede en ware waar vanuit hij werkt; en dat zij die ter wille van zich en van de wereld, dat wil zeggen, ter wille van de zelfverheffing en van de rijkdom arbeiden, hun loon hebben in het leven van het lichaam, maar dat zij in het andere leven hun lot delen met de bozen daar, (Mattheüs 7:22,23); hieruit blijkt hoe zwak van verstand diegenen zijn die alleen in de uiterlijke ware dingen zijn en dat het de innerlijke ware dingen zijn die daaraan wezen en vorm geven en ook het goede bij hen kwalificeren.

Niettemin nemen zij die in de uiterlijke ware dingen en de wijsheid daaruit zijn, en tevens in het eenvoudig goede, wanneer zij in de wereld leven, in het andere leven de innerlijk ware dingen en de wijsheid daaruit op, want krachtens het eenvoudig goede zijn zij in staat en het vermogen om ze op te nemen.

3821. En Rachel was schoon van vorm en schoon van aanblik; dat dit betekent dat de aandoening van het innerlijk ware ten aanzien van het geestelijke zodanig is, staat vast uit wat hier vlak voor is gezegd: door de vorm wordt het wezen aangeduid en door de aanblik de schoonheid daaruit.

3822. vers 18-20. En Jakob had Rachel lief en hij zei: Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uw kleinste dochter.

En Laban zei: Het is beter, dat ik haar aan u geef, dan dat ik haar aan een andere man geef; blijf bij mij.

En Jakob diende voor Rachel zeven jaren; en zij waren in zijn ogen als enige dagen in zijn liefde voor haar.

Jakob had Rachel lief, betekent de liefde van het goede jegens het innerlijk ware; en hij zei: Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uw kleinste dochter, betekent de beoefening en dan de heilige staat opdat het met het innerlijk ware verbonden zou worden; en Laban zei: Het is beter, dat ik haar aan u geef, dan dat ik haar aan een andere man geef; blijf met mij, betekent het middel ter verbinding door het innerlijk ware met dat goede; en Jakob diende voor Rachel zeven jaren, betekent de uitwerking; en zij waren in zijn ogen als enige dagen in zijn liefde voor haar, betekent de staat van de liefde.

3823. Jakob had Rachel lief; dat dit de liefde van het goede jegens het innerlijk ware betekent, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover de nrs. 3599, 3659, 3775; en uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover de nrs. 3793, 3819, hier het innerlijk ware dat verbonden moet worden met het goede van het natuurlijke, voor welke verbinding de liefde er is.

3824. En hij zei: Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uw kleinste dochter; dat dit de beoefening betekent en dan de heilige staat opdat het met het innerlijk ware verbonden zou worden, staat vast uit de betekenis van zeven, namelijk het heilige, waarover de nrs. 395, 433, 716, 881; en uit de betekenis van de jaren, namelijk de staten, waarover de nrs. 487, 488, 493, 893; dat dit is ter wille van de verbinding is duidelijk; hieruit blijkt dat door ‘Ik zal u zeven jaren dienen voor Rachel, uw kleinste dochter’ de beoefening wordt aangeduid en dan de heilige staat opdat het met het innerlijk ware verbonden zou worden.

Van de innerlijke ware dingen wordt gezegd dat zij met het natuurlijke worden verbonden, wanneer zij geleerd, erkend en geloofd worden; in het natuurlijke van de mens of in diens geheugen zijn zowel uiterlijke als innerlijke ware dingen en wel als leerstellige wetenschappelijke dingen; maar zij zijn niet eerder verbonden dan wanneer de mens er door wordt aangedaan ter wille van het nut van het leven, of wanneer zij ter wille van het leven worden geliefd, want dan wordt het goede daaraan gepaard, waardoor zij met het redelijke worden verbonden, dus met de innerlijke mens; langs deze weg is er een invloeiing van het leven in die dingen uit de Heer.

3825. En Laban zei: Het is beter, dat ik haar aan u geef, dan dat ik haar aan een andere man geef; blijf met mij; dat dit het middel ter verbinding door het innerlijk ware met dat goede betekent, staat vast uit de betekenis van het loon, waarover hier antwoord wordt gegeven en dat met die woorden wordt bevestigd, namelijk het middel ter verbinding, nr. 3816; dat Rachel, die hier ‘haar’ is, het innerlijk ware is en dat Jakob, die hier ‘u’ is, het goede is, werd eerder getoond.

Wat de verbinding van het goede, namelijk Jakob, met het goede, namelijk Laban, door het innerlijk ware, namelijk Rachel, betreft, dit is een verborgenheid die niet gemakkelijk begrijpelijk beschreven kan worden; eerst moet men een helder idee hebben van het ene en het andere goede en ook van de aandoening van het innerlijk ware; alle verstand van een zaak is ook overeenkomstig de ideeën; er is geen verstand, indien er geen idee van de zaak is; het verstand is duister indien de idee duister is; en verkeerdt, indien de idee verkeerdt is; en helder, indien de idee helder is; en eveneens is het overeenkomstig de aandoeningen, waardoor de idee, ook al is zij helder, eveneens gevarieerd wordt; toch moet het in het kort worden gezegd: bij elk mens die wordt wederverwekt, wordt het goede van zijn natuurlijke, zodanig als dat hier door Jakob wordt uitgebeeld, eerst verbonden met het goede, zodanig als dat hier door Laban wordt uitgebeeld, door de aandoening van het innerlijk ware, welke aandoening hier

door Rachel wordt uitgebeeld; en daarna met het goede van het redelijke en het ware ervan; namelijk Izaäk en Rebekka; door die eerste verbinding is de mens in een staat om de innerlijke ware dingen of de geestelijke dingen op te nemen; dit zijn middelen ter verbinding van het natuurlijke met het redelijke, of van de uiterlijke mens met de innerlijke.

3326. En Jakob diende voor Rachel zeven jaren; dat dit de uitwerking betekent, staat vast uit de betekenis van deze woorden, namelijk de beoefening en dan de heilige staat, opdat het met het innerlijk ware verbonden zou worden, nr. 3824; dat het hier de uitwerking ervan is, is duidelijk.

3827. En zij waren in zijn ogen als enige dagen in zijn liefde voor haar; dat dit de staat van de liefde betekent, namelijk zonder tegenzin, staat vast uit de betekenis van ‘in zijn ogen zijn’ te weten de staten, zie de nrs. 893, 2788, 3462, 3785’ vandaar is ‘als enige dagen in zijn liefde voor haar’ de staat van de liefde; wanneer de mens in de staat van de liefde is of van de hemelse aandoening, dan is hij in de staat van de engelen, namelijk als het ware niet in de tijd, indien er geen ongeduld in die aandoening gelegen is, want ongeduld is een lichamelijke aandoening; en voor zoveel de mens daarin is, voor zoveel is hij in de tijd, maar voor zoveel als hij niet tegelijk daarin is, voor zoveel is hij niet in de tijd; dit komt in een bepaald beeld uit in de verkwikkelijke en blijde dingen die van de aandoening of van de liefde zijn, dat wanneer de mens in deze dingen is, de tijd aan hem niet verschijnt, want dan is hij in de innerlijke mens; door de aandoening van de echte liefde wordt de mens aan de lichamelijke en de wereldse dingen onttrokken, want zijn gemoed wordt naar de hemel opgeheven en dus onttrokken aan die dingen die van de tijd zijn; want de tijd is iets dat verschijnt vanuit de bespiegeling over die dingen die niet van de aandoening of van de liefde zijn, dus die van de verveling zijn; hieruit blijkt ook wat het betekent dat zeven jaren in zijn ogen waren als enige dagen in zijn liefde voor haar.

3828. vers 21-24. *En Jakob zei tot Laban: Geef mijn vrouw, omdat mijn dagen vervuld zijn en ik tot haar kome.*

En Laban verzamelde al de mannen van de plaats en hij maakte een maaltijd.

En het geschiedde in de avond en hij nam Lea, zijn dochter en leidde haar tot hem en hij kwam tot haar.

En Laban gaf haar Zilpa, zijn dienstmaagd, aan Lea, zijn dochter, tot een dienstmaagd. Jakob zei tot Laban: Geef mijn vrouw, betekent, dat er uit het algemeen goede nu verbinding is met de aandoening van het innerlijk ware; omdat mijn dagen vervuld zijn, opdat ik tot haar kome, betekent, dat het nu de staat is; en Laban verzamelde al de mannen der plaats, betekent al de ware dingen van die staat; en hij maakte een maaltijd, betekent de inwijding; en het geschiedde in de avond, betekent de nog duistere staat; en hij nam Lea, zijn dochter en leidde haar tot hem, en hij kwam tot haar, betekent, dat er nog alleen verbinding was met de aandoening van het uiterlijk ware; en Laban gaf haar Zilpa, zijn dienstmaagd, aan Lea, zijn dochter, tot een dienstmaagd, betekent de uiterlijke aandoeningen of de uiterlijke banden, die dienstige middelen zijn.

3829. Jakob zei tot Laban: Geef mijn vrouw; dat dit betekent dat er uit het algemeen goede nu verbinding is met de aandoening van het innerlijk ware, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover eerder; hier het algemeen goede, omdat de dingen die van het natuurlijke zijn, naar verhouding algemene dingen zijn, want er zijn ontelbare dingen die vanuit de innerlijke mens in de natuurlijke of uiterlijke mens invloeden en die daarin als een enkel algemeen iets verschijnen en nog meer voordat de bijzondere dingen van de algemene dingen zijn opgenomen, zoals hier; vandaar is het dat het

goede, dat door Jakob wordt uitgebeeld, nu het algemeen goede wordt genoemd; dat het de verbinding met de aandoening van het innerlijk ware is, is duidelijk, want Rachel, die hier ‘mijn vrouw’ is, beeldt de aandoening van het innerlijk ware uit, zoals eerder werd getoond.

3830. Omdat mijn dagen vervuld zijn, opdat ik tot haar kome; dat dit betekent dat het nu de staat is, blijkt uit de betekenis van de dagen, namelijk de staten, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462, 3785; dat ‘de dagen zijn vervuld opdat ik tot haar kome’ betekent, dat die staat er nu is, blijkt zonder verklaring.

3831. En Laban verzamelde al de mannen der plaats; dat dit al de ware dingen van die staat betekent, staat vast uit de betekenis van de mannen, namelijk de ware dingen, waarover nr. 3134; en uit de betekenis van de plaats, namelijk de staat, waarover de nrs. 2625, 2837, 3356, 3387.

3832. En hij maakte een maaltijd; dat dit de inwijding betekent staat vast uit de betekenis van de maaltijd, namelijk de toe-eigening en de verbinding, waarover nr. 3596; hier de inwijding, omdat deze aan de verbinding voorafgaat en zij haar belooft en betuigt; de maaltijden die oudtijds plaatsvonden bij hen die in aanduidende en uitbeeldende dingen waren, betekenden niets anders dan de inwijding in de wederzijdse liefde, die van de naastenliefde is; en de builoftsmalen de inwijding in de echtelijke liefde en de heilige maaltijden de inwijding in de geestelijke en hemelse liefde en dit had als oorzaak, dat door de maaltijden of door eten en drinken, de toe-eigening en de verbinding werd aangeduid, zoals in nr. 3734 werd getoond; omdat dit werd aangeduid, heeft de Heer ook in zodanige zin gezegd: *‘Dat velen zullen komen van het oosten en westen en zullen aanzitten met Abraham, Izaäk en Jakob in het koninkrijk der hemelen’*, (Mattheüs 8:11); en elders tot de discipelen: *‘Opdat gij eet en drinkt aan Mijn tafel in Mijn koninkrijk’*, (Lukas 22:30); en toen Hij het Heilig Avondmaal instelde, zei Hij: *‘Ik zeg u, dat Ik van nu aan niet zal drinken van dit gewas des wijnstoks, tot op die dag wanneer Ik het met u nieuw zal drinken in het koninkrijk van Mijn Vader’*, (Mattheüs 26:29); eenieder kan zien, dat door aanzitten, eten en drinken in het rijk van de Heer niet wordt aangeduid, aanzitten, eten en drinken, maar dat een zodanig iets als daar is, wordt aangeduid, namelijk dat daaronder de toe-eigening van het goede van de liefde en van het ware van het geloof wordt verstaan, dus datgene wat de geestelijke spijs en de hemelse spijs wordt genoemd; duidelijk blijkt ook uit die woorden, dat er in hetgeen de Heer gesproken heeft, een innerlijk zin gelegen is en dat men zonder het verstand ervan niet kan weten wat het is om met Abraham, Izaäk en Jakob aan te zitten, aan de tafel in het koninkrijk van de Heer en eten en drinken, en van het gewas van die wijnstok met hen drinken in het koninkrijk van de Vader; ja zelfs ook niet kan weten, wat onder het brood en wijn drinken in het Heilig Avondmaal wordt verstaan.

3833. En het geschiedde in de avond; dat dit de nog duistere staat betekent, staat vast uit de betekenis van de avond, namelijk de duistere staat, waarover nr. 3056; ook betekenden de maaltijden, die in de avond werden gehouden, of de avondmalen bij de Ouden, die in overeenkomende rituele dingen waren, niets anders dan de staat van de inwijding, die aan de verbinding voorafgaat en deze staat is duister ten opzichte van de staat van de verbinding; want wanneer de mens in het ware en in het goede daaruit wordt ingewijd, is alles wat hij dan leert, duister voor hem; maar wanneer het goede met hem wordt verbonden en hij van daaruit het goede beschouwt, dan wordt het helder voor hem en dit geleidelijk aan meer en meer, want dan is hij niet langer in twijfel of iets is, dan wel of het zo is, maar hij weet dat het is en dat het zo is; wanneer de mens in deze staat is, vangt hij aan ontelbare dingen te weten, want dan zal hij van het goede en het ware dat hij gelooft en begrijpt, als van een middelpunt tot de omtrekken voortgaan en voor zoveel hij daarin voortgaat, voor zoveel ziet hij die dingen die

rondom zijn en geleidelijk nog uitgebreider, want hij legt voortdurend de grenzen verder weg en verwijdt ze; en ook gaat hij daarna vanuit elk ding in de ruimte uit, binnen de grenzen ervan en legt van daaruit als vanuit nieuwe middelpunten nieuwe omtrekken uit, enzovoort; vandaar groeit het licht van het ware uit het goede tot in het onmetelijke en wordt als een lichtend altijd-voortgaande, want dan is hij in het licht van de hemel, dat uit de Heer is. Maar voor hen die in twijfel zijn en nazoeken of iets is en of het wel zo is, verschijnen die ontelbare, ja eindeloze dingen niet in het minst; voor hen zijn alle en de afzonderlijke dingen volslagen duister en ze worden nauwelijks beschouwd als één ding dat iets is, maar als iets dat zij niet weten of het wel is; in zo'n staat is de menselijke wijsheid en het menselijk inzicht heden ten dage; vernuftig kunnen redeneren of iets is, gaat voor wijs door en kunnen redeneren dat het er niet is, gaat voor nog wijzer door; zo bijvoorbeeld of er een innerlijke zin in het Woord is, die zij mystiek noemen; alvorens men dit gelooft, kan men hoegenaamd niets weten over die ontelbare dingen die in de innerlijke zin zijn en deze zijn er zo vele dat zij de gehele hemel met oneindige verscheidenheid vullen; nog een ander voorbeeld: wie over de Goddelijke Voorzienigheid redeneert, of die slechts universeel is en niet in de afzonderlijke dingen, kan ook niet de ontelbare verborgenheden weten die van de Voorzienigheid zijn en deze zijn er zo vele als de gebeurtenissen van ieders leven vanaf het eerste begin tot het laatste ervan en zelfs vanaf de schepping van de wereld tot haar einde, ja zelfs, tot in het eeuwige; ook nog dit voorbeeld: wie redeneert of iemand in het goede kan zijn, omdat de wil van de mens tot in de wortel is verdorven, kan nooit al die verborgenheden weten die van de wederverwekking zijn en zelfs niet eens dat uit de Heer een nieuwe wil wordt ingeplant en de verborgenheden daarover; evenzo in alle overige dingen; hieruit kan men weten in welke duisternis diegenen zijn die zodanig zijn en dat zij zelfs niet eens de eerste drempel van de wijsheid zien, te minder die aanraken.

3834. En hij nam Lea, zijn dochter en leidde haar tot hem; en hij kwam tot haar; dat dit betekent dat er nog alleen verbinding was met de aandoening van het uiterlijk ware, staat vast uit de uitbeelding van Lea, namelijk de aandoening van het uiterlijk ware, nrs. 3793, 3819; dat 'haar tot hem leiden' de verbinding is, hoedanig de echtelijke verbinding is, is duidelijk. Het is hiermee als volgt gesteld: wie in de aandoening van het innerlijk ware is, dat wil zeggen wie in het verlangen is om de innerlijke verborgenheden van het rijk van de Heer te weten, met diegene zijn in de aanvang die dingen niet verbonden, hoewel hij ze weet en hoewel hij ze soms erkent en als het ware gelooft, want er zijn nog wereldse en lichamelijke aandoeningen aanwezig, en deze maken dat hij ze weliswaar aanneemt en als het ware gelooft, maar voor zoveel als die wereldse aandoeningen aanwezig zijn, voor zoveel kunnen die ware dingen niet verbonden worden; het is alleen de aandoening van het ware vanuit het goede en de aandoening van het goede, die die dingen aan zich toevoegt; voor zoveel als de mens in deze aandoeningen is, worden de innerlijke ware dingen met hem verbonden, want de ware dingen zijn de opnemende vaten van het goede; want de Heer voorziet daarin dat de hemelse en de geestelijke ware dingen, hoedanig alle innerlijke ware dingen zijn, met geen andere dan met echte aandoeningen worden verbonden.

Vandaar is het dat de algemene aandoening van het ware vanuit het goede, voorafgaat en dat de ware dingen die daaraan worden ingeboezemd, niet dan algemene ware dingen zijn; de staten van het ware gedragen zich geheel volgens de staten van het goede of de staten van het geloof volgens de staat van de naastenliefde; zo kunnen bijvoorbeeld ook de bozen weten dat de Heer de gehele hemel regeert en verder dat de hemel de wederzijdse liefde en de liefde tot de Heer is en ook dat zij vandaar verbinding met de Heer hebben en vandaar wijsheid en vandaar eveneens gelukzaligheid; ja zij kunnen in de overreding zijn dat het zo is; maar toch is niet het ware van het geloof en nog minder het goede van de liefde met hen verbonden; vanuit het leven wordt het gekend of zij verbonden zijn, zoals de boom aan de vrucht wordt gekend; het is hiermee gesteld zoals met druiven waarin geen pitten zijn en die, wanneer men

ze in nog zo vruchtbare aarde doet, tot meststof vergaan; en het is daarmee gesteld als met een dwaallicht in de nacht, dat bij het opkomen van de zon terstond wordt verdreven; maar hierover vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, meer in hetgeen volgt.

3835. En Laban gaf haar Zilpa, zijn dienstmaagd, aan Lea, zijn dochter, tot een dienstmaagd; dat dit de uiterlijke aandoeningen of de uiterlijke banden betekent, die dienstige middelen zijn, staat vast uit de betekenis van de dienstmaagd, namelijk de uiterlijke aandoeningen, waarover de nrs. 1895, 2567; dat Laban gaf, betekent dat zij vanuit het zijdelings verwante goede van gemeenschappelijke stam zijn, want dergelijke aandoeningen zijn daarvandaan; uiterlijke banden worden dit genoemd, omdat alle aandoeningen banden zijn, zie de nrs. 1077, 1080, 1835, 1944, want niets anders houdt de mens in banden dan zijn aandoening, weliswaar verschijnt de aandoening van eenieder aan hem niet als een band, maar toch wordt zij zo genoemd; de oorzaak hiervan is dat zij de mens regeert en hem aan zich gebonden houdt; de innerlijke aandoeningen worden echter innerlijke banden genoemd, zoals de aandoeningen van het ware en goede de banden van het geweten; hiermee stemmen de uiterlijke banden of de uiterlijke aandoeningen overeen, want elk innerlijke heeft een overeenstemmend uiterlijke; omdat de mens die wordt wederverwekt, door de uiterlijke dingen wordt binnengeleid tot de innerlijke dingen en hier over die staat wordt gehandeld, wordt daarom hier vermeld dat de dienstmaagd van Laban aan Lea, de dochter, tot een dienstmaagd werd gegeven, waarmee wordt aangeduid dat het zulke aandoeningen zijn, die tot middelen van dienst zijn; en dat deze de buitenste waren, hoedanig die zijn, die de aandoeningen van het lichaam worden genoemd, blijkt hieruit dat door Lea de aandoeningen van het uiterlijk ware worden uitgebeeld; maar ook hierover, vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders meer.

3836. vers 25,26. *En het geschiedde in de morgen, en ziet, zij was Lea en hij zei tot Laban: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt; heb ik niet voor Rachel met u gediend, en waarom hebt gij mij bedrogen?*

En Laban zei: Niet geschiedt alzo in onze plaats, te geven de kleinste voor de eerstgeborene. Het geschiedde in de morgen, betekent de verlichting in die staat; en ziet, zij was Lea, betekent dat het de verbinding met het uiterlijk ware was; en hij zei tot Laban: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt, betekent de verontwaardiging; heb ik niet voor Rachel met u gediend, betekent dat de beoefening de aandoening van het innerlijk ware gold; en waarom hebt gij mij bedrogen, betekent een grotere verontwaardiging; en Laban zei: Niet geschiedt alzo in onze plaats, betekent dat de staat niet zodanig is; te geven de kleinste voor de eerstgeborene, betekent dat de aandoening van het innerlijk ware aan de aandoening van het uiterlijk ware zou voorafgaan.

3837. Het geschiedde in de morgen; dat dit de verlichting in die staat betekent, staat vast uit de betekenis van de morgen, namelijk verlichting, waarover de nrs. 3458, 3723; en omdat elke tijd een staat betekent, nrs. 2625, 2788, 2837, 3356, betekent de ochtendvroegte of de morgen die evenzo; de verlichting betreft dat wat direct daarop volgt, namelijk dat hij erkende dat er slechts de verbinding met het uiterlijk ware was.

3838. En ziet, zij was Lea; dat dit betekent dat het de verbinding met het uiterlijk ware was, staat vast uit de uitbeelding van Lea, namelijk de aandoening van het uiterlijk ware, waarover de nrs. 3793, 3819; en dat de verbinding met deze wordt aangeduid, is duidelijk, omdat zij het was die voor Rachel in de plaats tot vrouw was gegeven; wat dit insluit, kan vaststaan uit wat over de verbinding met de uiterlijke dingen die eerder was dan de verbinding met de innerlijke dingen, eerder is gezegd in nr. 3834 en uit wat hierna gezegd zal worden, nr. 3843.

3839. En hij zei tot Laban: Wat is dit, dat gij mij gedaan hebt; dat dit de verontwaardiging betekent, staat vast uit de aandoening in deze woorden en in die welke volgen; dat het een aandoening van verontwaardiging is, die volgens het historisch verband in deze woorden valt, is duidelijk; twee dingen zijn het, die de innerlijke zin van het Woord samenstellen, namelijk de aandoeningen en de dingen; de aandoeningen die in de woorden van het Woord schuilen, komen voor de mens niet uit, maar zijn daar het meest van binnen verborgen en zij kunnen ook niet uitkomen, omdat de mens zolang hij in het lichaam leeft, in wereldse en lichamelijke aandoeningen is, die niets gemeen hebben met die aandoeningen die in de innerlijke zin van het Woord zijn, want daar zijn de aandoeningen van de geestelijke en de hemelse liefde, die de mens des te minder kan doorvatten omdat het er weinigen zijn die daarin zijn en die weinigen zijn merendeels eenvoudigen, die niet over de aandoeningen kunnen bespiegelen; de overigen weten zelfs niet eens wat echte aandoening is; die aandoeningen zijn in de naastenliefde jegens de naaste en in de liefde tot God.

Zij die niet daarin geloven, geloven dat zij niet iets zijn, terwijl deze aandoeningen toch de gehele hemel vullen en wel met een onuitsprekelijke verscheidenheid; zulke aandoeningen zijn het met die verscheidenheden, die in de innerlijke zin van het Woord zijn verborgen en zij zijn daar niet alleen in elke volzin, maar ook in elk woord, ja zelfs in elke jota en zij blinken voor de engelen op wanneer het Woord wordt gelezen door diegenen die in het eenvoudig goede en tevens in de onschuld zijn en wel, zoals gezegd, met oneindige verscheidenheid. Het zijn vooral twee aandoeningen die vanuit het Woord voor de engelen opblinken, namelijk de aandoeningen van het ware en de aandoeningen van het goede: de aandoeningen van het ware voor de geestelijke engelen en de aandoeningen van het goede voor de hemelse engelen; deze aandoeningen van het goede, die van de liefde tot de Heer zijn, zijn voor de mens geheel en al onuitsprekelijk en zijn dus ook onbegrijpelijk; maar de aandoeningen van het ware, die van de wederzijdse liefde zijn, kunnen ten aanzien van de meest algemene dingen enigermate begrepen worden, maar alleen door diegenen die in de echte wederzijdse liefde zijn en dit niet vanuit een bepaalde innerlijke doorvatting of misschien een duistere; zo bijvoorbeeld de aandoening van de verontwaardiging, waarvan hier sprake is; de mens die niet weet wat de aandoening van de naastenliefde is en wel daarom omdat hij er niet in is, kan hierover geen ander idee hebben dan die van zo'n verontwaardiging als er bij de mens is, wanneer hem kwaad wordt gedaan, namelijk de verontwaardiging van de toorn; maar zo'n verontwaardiging is er niet bij de engelen, maar dat is een heel andere verontwaardiging, die niet van de toorn, maar van de ijver is, waarin niets van het boze is gelegen en die even ver van haat of wraak of van vergelding van het boze voor het boze verwijderd is als de hemel van de hel verwijderd is; want zij ontspringt vanuit het goede; maar van welke aard zij is, kan zoals gezegd, met geen enkel woord worden uitgedrukt, evenzo is het gesteld met de overige aandoeningen die vanuit het goede en het ware zijn.

Dit blijkt eveneens hieruit dat de engelen slechts in de doelen en in de nutten van de doelen zijn, nrs. 1317, 1645, 3645; doelen zijn niets anders dan liefden of aandoeningen, nrs. 1317, 1568, 1571, 1909, 3425, 3796, want wat de mens liefheeft, dat ziet hij als doel; en omdat dit zo is, zijn zij in de aandoeningen van de dingen die in het Woord zijn en wel met alle verscheidenheid overeenkomstig de geslachten van de aandoeningen waarin de engelen zijn; hieruit kan voldoende vaststaan hoe heilig het Woord is, want in de Goddelijke Liefde of in de liefde die uit het Goddelijke is, is de heiligheid gelegen en vandaar in de dingen die daar zijn.

3840. Heb ik niet voor Rachel met u gediend; dat dit betekent, dat de beoefening de aandoening van het innerlijk ware gold, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, nrs. 3758, 3782, 3793, 3819; en uit de betekenis van dienen, namelijk de beoefening, nr. 3824.

3841. En waarom hebt gij mij bedrogen; dat dit een grotere verontwaardiging betekent, kan vaststaan uit wat hiervoor in nr. 3839 is gezegd.

3842. En Laban zei: Niet geschiedt alzo in onze plaats; dat dit betekent, dat de staat niet zodanig is, staat vast uit de betekenis van de plaats, namelijk de staat, waarover de nrs. 1273-1275, 1377, 2025m 2837, 3356, 3387; hieruit blijkt, dat ‘niet geschiedt alzo in onze plaats’ betekent dat de staat niet zodanig is.

3843. Te geven de kleinste voor de eerstgeborene; dat dit betekent, dat de aandoening van het innerlijk ware aan de aandoening van het uiterlijk ware zou voorafgaan, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, die hier de kleinste is, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover de nrs. 3758, 3782, 3793, 3819; en uit de uitbeelding van Lea, die hier de eerstgeborene is, namelijk de aandoening van het uiterlijk ware, waarover de nrs. 3793, 3819; hieruit blijkt dat door ‘te geven de kleinste voor de eerstgeborene’ wordt aangeduid, dat de aandoening van het innerlijk ware aan de aandoening van het uiterlijk ware zou voorafgaan; hoe het hiermee is gesteld, werd eerder in nr. 3834 in het kort ontvouwd en blijkt verder uit het volgende: wie de staat van de mens niet kent, kan geloven dat er niet slechts met de uiterlijke ware dingen, maar ook met de innerlijke een verbinding bestaat, wanneer hij beide kent of wanneer hij beide in zijn geheugen heeft, toch is er geen verbinding voordat de mens dienovereenkomstig leeft, want het leven openbaart de verbinding; het is hiermee gesteld als met alles wat de mens vanaf de knapenjaren wordt ingeplant; dit wordt niet zijn eigene, voordat hij dienovereenkomstig handelt en wel vanuit de aandoening, want dan wordt zijn wil daarvan doordrenkt en wordt het niet langer vanuit wetenschap of leer in daad omgezet, maar vanuit een, aan hem, bepaald onbekend verkwikkelijke, en als het ware vanuit zijn gemoedsaard of natuur; want eenieder verwerft zich een gemoedsaard door veelvuldig gebruik of door gewoonte en wel vanuit die dingen die hij heeft geleerd; dit kan niet plaatsvinden voordat de dingen die hij door de leren heeft opgenomen, uit de uiterlijke mens in de innerlijke zijn ingeboezemd, want wanneer zij in de innerlijke mens zijn, handelt hij niet meer vanuit het geheugen maar vanuit de gemoedsaard en tenslotte zo, dat zij vanzelf in de handelingen vloeien, want dan zijn zij in het innerlijk geheugen van de mens gegrift en wat daaruit voortgaat, verschijnt alsof het was aangeboren, zoals kan vaststaan uit de talen die de mens in de knapenjaren in zich heeft opgenomen en verder het vermogen tot redeneren en eveneens uit het geweten; hieruit blijkt, dat de ware dingen van de leer, ook de innerlijke, niet met de mens zijn verbonden voordat zij van het leven zijn geworden. Maar hierover zal, vanuit de Goddelijke Barmhartigheid van de Heer, elders meer worden gezegd.

3844. vers 27-30. *Vervul deze week en wij zullen u ook haar geven voor de dienst welke gij met mij nog zeven andere jaren zult dienen.*

En Jakob deed alzo en hij vervulde deze week; en hij gaf hem Rachel, zijn dochter, hem tot een vrouw.

En Laban gaf aan Rachel, zijn dochter, Bilha, zijn dienstmaagd, haar tot een dienstmaagd. En hij kwam ook tot Rachel en hij had ook Rachel meer lief dan Lea; en hij diende met hem nog zeven andere jaren.

Vervul deze week, betekent de voortgang van de beoefening ; en wij zullen ook haar geven voor de dienst welke gij met mij nog zeven andere jaren zult dienen, betekent dat de staat van de beoefening dan vol zal zijn; en Jakob deed alzo en hij vervulde deze week, betekent de uitwerking ervan; en hij gaf hem Rachel, zijn dochter, hem tot een vrouw, betekent de verbinding dan van het goede met de aandoening van het innerlijk ware; en Laban gaf aan Rachel, zijn dochter, Bilha, zijn dienstmaagd, haar tot een dienstmaagd, betekent de uiterlijke aandoeningen, die de banden of de dienstige middelen zijn; en hij kwam ook tot Rachel, betekent de verbinding met de aandoening van het innerlijk ware; en hij had ook Rachel meer

lief dan Lea, betekent de liefde van het innerlijk ware boven het uiterlijk ware; en hij diende met hem nog zeven andere jaren, betekent de heilige beoefening.

3845. Vervul deze week; dat dit de verdere voortgang van de beoefening betekent, staat vast uit de betekenis van vervullen, dat hier dienen is, of door dienen vervullen, dus de beoefening, waarover nr. 3824; en uit de betekenis van de week, namelijk de staat en ook een volledige periode, waarover de nrs. 728, 2044, hier dus de volgende staat en periode, dus het opvolgende; het is met de betekenis van de week zo gesteld als met de betekenis van de maand, waarover nr. 3814, namelijk dat zij, wanneer zij in het enkelvoud wordt vermeld, het einde is van een vorige staat en de aanvang van de volgende, dus een nieuwe staat; en deze vervullen is van de aanvang tot het einde; dat de week, evenals alle tijden in het bijzonder, een staat en ook een periode is, komt omdat alle staten ook hun perioden hebben, dat wil zeggen, hun aanvang, voortgang en einde, maar deze worden niet als tijden in het andere leven doorvat, maar als staten en de wentelingen ervan.

Hier blijkt het duidelijk wat door de Ouden onder de week werd verstaan, namelijk, in de eigenlijke zin, elke periode in zeven onderscheiden, hetzij het er een van dagen, hetzij van jaren, hetzij van eeuwen, dus hetzij groot of klein; dat het hier een periode van zeven jaren is, is duidelijk; en omdat zeven bij hen het heilige betekende, nrs. 84-87, 395, 433, 716, 881, betekende vandaar de week een heilige periode en ook het heilige van een periode.

3846. En wij zullen u ook haar geven voor de dienst welke gij met mij nog zeven andere jaren zult dienen; dat dit betekent, dat de staat van de beoefening dan vol zal zijn, staat vast uit de betekenis van de dienst en van dienen, namelijk de beoefening, nr. 3824; en uit de betekenis van zeven jaren, namelijk hetzelfde als de week, namelijk een staat en een volledige periode, zie nr. 3845, dus een volle staat die ook heilig is, nr. 3845; door ‘wij zullen u ook haar geven’ wordt aangeduid dat er dan verbinding is met de aandoening van het innerlijk ware. Dat ‘dienen’ in de innerlijke zin de beoefening is, is omdat de arbeid, die van de uiterlijke mens is, de beoefening in de innerlijke mens is; vandaar wordt die beoefening ‘de arbeid van het gemoed’ genoemd.

3847. En Jakob deed alzo en hij vervulde deze week; dat dit de uitwerking ervan betekent, staat vast uit de betekenis van de week vervullen, namelijk de voortgang van de beoefening, nr. 3845; dat het hier de uitwerking ervan is, is duidelijk.

3848. En hij gaf hem Rachel, zijn dochter, hem tot een vrouw; dat dit dan de verbinding van het goede met de aandoening van het innerlijk ware betekent, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover eerder; uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover eveneens eerder; dat tot een vrouw geven de verbinding is, is duidelijk.

Omdat alle verbinding van het goede met het ware eerst in schijn voortgaat van uiterlijke tot innerlijke dingen in volgorde en tenslotte tot binnenste dingen, wordt daarom hier gezegd de aandoening van het innerlijk ware, want de aandoening zelf welke die van het ware is, vloeit vanuit het goede in; verbinding van het goede met de aandoening van het innerlijk ware is er pas dan, wanneer het goede van het natuurlijk wordt verbonden met het redelijk ware en door dit met het redelijk goede; deze verbinding wordt uitgebeeld door Jakob na de geboorte van de twaalf zonen, toen hij terugkeerde tot het huis van zijn moeder en vader, waarover in wat hierna volgt.

3849. En Laban gaf aan Rachel, zijn dochter, Bilha, zijn dienstmaagd, haar tot een dienstmaagd; dat dit de uiterlijke aandoeningen betekent, die de banden of de dienstige middelen zijn, staat vast uit wat eerder in nr. 3835, is gezegd; dat door de dienstmaagd Bilha

de uiterlijke aandoeningen worden aangeduid en door Zilpa, de dienstmaagd van Lea, de buitenste aandoeningen, is omdat door Rachel de aandoening van het innerlijk ware wordt aangeduid en door Lea de aandoening van het uiterlijk ware; uiterlijke aandoeningen zijn natuurlijke aandoeningen die de innerlijke van dienst zijn.

Dat die aandoeningen de middelen zijn die van dienst zijn tot de verbinding van het ware tot het goede, komt daarvandaan, dat niets wat van de Leer is, ja zelfs niet wat ook dat van de wetenschap is, bij de mens kan binnentreden, tenzij door aandoeningen; want in de aandoeningen is het leven en niet in de ware dingen van de Leer en van de wetenschap zonder aandoening; dat dit zo is, blijkt duidelijk; zonder aandoening toch kan de mens niet eens denken en zelfs niet eens een enkel woord uitspreken; wie daarop let, zal inzien dat een woord zonder aandoening als het ware een woord van een automaat is, dus slechts een geluid zonder leven; en hoeveel en hoedanige aandoening daarin is, zoveel en zodanig leven is daarin; hieruit blijkt, wat ware dingen zonder het goede zijn en dat in de ware dingen de aandoening vanuit het goede is.

Hetzelfde kan hij ook weten aan het verstand van de mens, namelijk dat het er geen is als de wil niet daarin is, want het leven van het verstand is vanuit de wil; daaruit blijkt het ook, wat ware dingen zonder het goede zijn, namelijk dat zij er niet zijn en dat zij aan het goede hun leven ontleen, want tot het verstandelijke deel behoren de ware dingen en tot het wilsdeel het goede; daaruit kan eenieder beoordelen, wat het geloof, dat van het ware is, is zonder de naastenliefde, die van het goede is en dat de ware dingen van het geloof zonder het goede van de naastenliefde, dood zijn, want zoals gezegd, hoeveel en hoedanige aandoening er in de ware dingen is, zoveel en zodanig leven is daarin; maar dat de ware dingen niettemin bezielde schijnen, hoewel het goede van de naastenliefde er niet is, is vanuit de aandoeningen van de liefde van zich en van de wereld, die geen ander leven hebben dan wat in de geestelijke zin, de dood wordt genoemd en het helse leven is.

Er wordt gezegd: aandoening, en daaronder wordt verstaan het voortdurende van de liefde. Hieruit kan nu vaststaan, dat aandoeningen de middelen zijn die de verbinding van het ware en goede van dienst zijn; en dat het de aandoeningen zijn die de ware dingen binnenleiden en dat zij ook de ware dingen in de orde stellen; de echte aandoeningen, die van de liefde tot de Heer en de naastenliefde jegens de naaste zijn, in de hemelse orde, maar de boze aandoeningen, die van de liefde van zich en van de wereld zijn, in de helse orde, dat wil zeggen, in een aan de hemelse orde tegenovergestelde orde.

De buitenste aandoeningen zijn die welke van het lichaam zijn en appetijt en wellust worden genoemd; die welke de naastgelegen innerlijke zijn, zijn van het lagere gemoed en zij worden natuurlijke aandoeningen genoemd; de innerlijke echter zijn van het redelijk gemoed en zij worden geestelijke aandoeningen genoemd; tot deze aandoeningen, namelijk tot de geestelijke van het gemoed, worden de waarheden die tot de leerstellige dingen behoren, binnengeleid door de uiterlijke en de buitenste aandoeningen of door de natuurlijke en de lichamelijke; deze zijn vandaar de dienstige middelen en zij worden aangeduid met de dienstmaagden door Laban gegeven aan Rachel en gegeven aan Lea; dat zij dienstmaagden van Laban worden genoemd, betekent dat zij hun oorsprong ontleenden aan het goede dat door Laban wordt uitgebeeld, over dit goede is eerder gehandeld; want de ware dingen die in het eerst worden geleerd, kunnen in de aanvang niet door andere aandoeningen worden ingeboezemd; de echte aandoeningen komen mettertijd en ook niet, dan alleen wanneer de mens vanuit het goede handelt.

3850. En hij kwam ook tot Rachel; dat dit de verbinding met de aandoening van het innerlijk ware betekent, staat vast uit de betekenis van ‘komen tot’, namelijk verbonden worden; en uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover eerder.

3851. En hij had Rachel meer lief dan Lea; dat dit de liefde van het innerlijk ware boven het uiterlijk ware betekent, staat vast uit de uitbeelding van beiden, Rachel het innerlijk ware en Lea het uiterlijk ware; wat het innerlijk ware en wat het uiterlijk ware is, zie nr. 3820.

3852. En hij diende met hem nog zeven andere jaren; dat dit de heilige beoefening betekent, staat vast uit de betekenis van dienen, namelijk de beoefening, nrs. 3824, 3846; en uit de betekenis van zeven, namelijk het heilige, waarover de nrs. 395, 433, 716, 881, 3824; heilige beoefening wordt die beoefening genoemd waardoor de innerlijke dingen met het goede worden verbonden, want de innerlijk ware dingen schouwen alle de Heer en zij worden verbonden door de liefde tot Hem; deze liefde is het heilige zelf.

3853. vers 31. *En Jehovah zag, dat Lea gehaat was en Hij opende haar baarmoeder en Rachel was onvruchtbaar.*

Jehovah zag, betekent het vooruitzien en de voorzienigheid van de Heer; dat Lea gehaat was, betekent dat de aandoening van het uiterlijk ware niet zo dierbaar was, omdat zij verder van het Goddelijke was verwijderd; en Hij opende haar baarmoeder, betekent dat daaruit de leren van de Kerken zijn; en Rachel was onvruchtbaar, betekent dat de innerlijke ware dingen niet werden opgenomen.

3854. Jehovah zag; dat dit het vooruitzien en de voorzienigheid van de Heer betekent, staat vast uit de betekenis van zien, wanneer het wordt gezegd van de Heer, namelijk het vooruitzien en de voorzienigheid waarover in het volgende vers, waar sprake is van Ruben, die zijn naam aan 'zien' ontleent; dat Jehovah de Heer is, zie de nrs. 1343, 1736, 1793, 2156, 2329, 2921, 3023, 3035.

Wat het vooruitzien en de voorzienigheid in het algemeen betreft, het is vooruitzien ten opzichte van de mens, voorzienigheid ten opzichte van de Heer; de Heer heeft uit het eeuwige vooruitgezien hoedanig het menselijk geslacht zou zijn en hoedanig ieder afzonderlijk in het menselijk geslacht en dat het boze aanhoudend zou groeien en tenslotte dermate, dat de mens zich uit zichzelf naar de hel zou storten en daarom heeft de Heer niet alleen in de middelen voorzien waardoor de mens van de hel zou kunnen worden afgebogen, maar ook tot de hemel geleid zou kunnen worden, maar buigt en leidt Hij hem ook aanhoudend vanuit de voorzienigheid; de Heer heeft ook voorzien dat nooit enig goede bij de mens kan ingeworteld worden tenzij in diens vrije, want wat in het niet-vrije wordt ingeworteld, dat wordt bij de eerste nadering van het boze en bij het eerste van enige verzoeking verstrooid; dit heeft de Heer voorzien en eveneens dat de mens uit zichzelf dus of uit zijn vrije naar de diepste hel zou willen en daarom voorziet de Heer daarin, dat indien hij zich niet in het vrije naar de hemel mocht laten leiden, hij toch tot een minder erge hel gebogen zou worden, maar dat hij, indien hij zich in het vrije tot het goede mocht laten leiden, naar de hemel gebogen zou worden.

Hieruit blijkt wat het vooruitzien en de voorzienigheid is en dat in de dingen die vooruitgezien worden dus wordt voorzien; hieruit kan vaststaan hoezeer de mens dwaalt die gelooft dat de Heer niet de meest afzonderlijke dingen bij de mens heeft vooruitgezien en ziet en dat Hij niet in de meest afzonderlijke dingen vooruitziet en leidt, terwijl het hiermee toch zo gesteld is dat het vooruitzien van de Heer en de voorzienigheid in de allerkleinste dingen is van de meest afzonderlijke dingen bij de mens en wel in zulke kleinste dingen dat het onmogelijk is een enkele van een myriade van myriaden ervan door welke gedachten dan ook te begrijpen; want elk kleinste moment van het leven van de mens heeft een reeks van gevolgen die zich tot in het eeuwige voortzet, want elk moment is als een nieuw begin van het volgende en zo zijn alle en de afzonderlijke momenten van het leven, zowel van zijn verstand als van zijn wil; en omdat de Heer uit het eeuwige heeft voorzien hoedanig de mens zal zijn en hoedanig tot in het

eeuwige, is het duidelijk dat de voorzienigheid aanwezig is in de meest afzonderlijke dingen, die zij bestuurt en buigt, zoals gezegd, opdat die mens zodanig zal zijn en dit door een aanhoudende regeling van zijn vrije, maar hierover zal, vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, meer worden gezegd in wat volgt.

3855. Dat Lea gehaat was; dat dit betekent dat de aandoening van het uiterlijk ware niet zo dierbaar was, omdat zij verder van het Goddelijke was verwijderd, staat vast uit de betekenis van gehaat, namelijk niet dierbaar; en uit de uitbeelding van Lea, namelijk de aandoening van het uiterlijk ware, waarover eerder; dat de uiterlijke ware dingen verder van het Goddelijke zijn verwijderd dan de innerlijke, kan hieruit vaststaan dat de uiterlijke dingen vanuit de innerlijke ontstaan, want de uiterlijke dingen zijn de beelden en vormen, vanuit myriaden innerlijke dingen samengesteld en als één verschijnen; en omdat de uiterlijke dingen zodanig zijn, zijn zij verder van het Goddelijke verwijderd, want het Goddelijke is boven het binnenste of in het hoogste; de Heer vloeit vanuit het hoogste in de binnenste dingen van de mens en door deze in zijn innerlijke en door deze weer in de uiterlijke dingen, dus door middel van, maar ook rechtstreeks; en omdat de uiterlijke dingen verder van het Goddelijke zijn verwijderd, zijn zij dus ook betrekkelijk ongeordend en laten zij zich ook niet zo tot de orde terugbrengen als de innerlijke dingen.

Het is hiermee gesteld zoals met de zaden, die van binnen volmaakter zijn dan van buiten en van binnen wel zo volmaakt dat zij daaruit een hele plant of een hele boom in hun orde kunnen voortbrengen met bladeren en vruchten, waarvan de uitwendige vormen gemakkelijk geschonden kunnen worden door alle mogelijke beschadigingen, maar niet de inwendige of binnenste vormen van de zaden, die in een innerlijke en volmaaktere natuur zijn; zo is het ook gesteld met de innerlijke en de uiterlijke dingen van de mens; daarom wordt ook de mens, wanneer hij wordt wederverwekt, eerder ten aanzien van het redelijke dan ten aanzien van het natuurlijke wederverwekt, nr. 3493 en het natuurlijke zowel later als lastiger, omdat daar verscheidene dingen ongeordend zijn en blootgesteld aan beschadigingen door het lichaam en door de wereld; en omdat dit zo is, wordt gezegd dat zij niet zo dierbaar zijn; voor zoveel als zij echter met de innerlijke dingen samenstemmen en voor zoveel als zij bijdragen tot het leven en tot het gezicht van de innerlijke dingen daarin, en ook voor zoveel als zij tot de wederverwekking van de mens bijdragen, voor zoveel zijn zij ook dierbaar.

3856. En Hij opende haar baarmoeder; dat dit betekent dat daaruit de leren van de Kerken zijn, staat vast uit de betekenis van ‘de baarmoeder openen’, of ontvangen en baren, namelijk een Kerk worden en omdat dit plaatsvindt door leerstellige dingen, worden door de baarmoeder openen de leren van de Kerken aangeduid; dat door de ontvangnissen en de baringen in het Woord geestelijke ontvangnissen en baringen worden aangeduid, zoals die er zijn wanneer de mens opnieuw wordt geboren, zie de nrs. 1145, 1255, 1330, 2584; hoe het met deze dingen is gesteld, zal blijken uit wat hierna volgt.

3857. En Rachel was onvruchtbaar; dat dit betekent dat de innerlijke ware dingen niet werden opgenomen, staat vast vanuit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover eerder; en uit de betekenis van onvruchtbaar, namelijk dat daaruit geen leren en dus ook geen Kerken kwamen; want het wordt tegenovergesteld aan wat van Lea wordt gezegd, namelijk dat Jehovah haar baarmoeder opende, waarmee werd aangeduid dat daaruit de leren van de Kerken zijn; de oorzaak waarom de innerlijk ware dingen niet werden opgenomen is, dat de innerlijke ware dingen zodanig zijn dat zij het geloof van de mens te boven gaan, aangezien zij niet in zijn ideeën vallen en niet overeenkomstig de uiterlijke schijn of de begoochelingen van de zinnen zijn waardoor elk mens zich laat leiden en die hij ook niet gelooft tenzij zij op de een of andere wijze daarmee samenvallen; zoals bijvoorbeeld: het is een innerlijke waarheid, dat er geen tijden en ruimten bestaan in het

andere leven, maar in plaats daarvan staten; de mens die in tijd en ruimte is zolang hij op aarde leeft, ontleent al zijn ideeën daaraan en wel dermate dat hij zonder die niets kan denken, nr. 3404; indien dan ook de staten die in het andere leven zijn, niet door tijden en ruimten voor de mens beschreven zouden worden, of door zulke dingen die daaraan hun vorm ontleen, zo zou hij niets begrijpen, dus niets geloven, dus zou hij niets opnemen, dus zou de leer onvruchtbaar zijn en er dus geen Kerk zijn; als voorbeeld kan ook dienen: indien de hemelse en geestelijke aandoeningen niet werden beschreven door zulke dingen als van de wereldse en lichamelijke aandoeningen zijn, dan zou de mens evenmin iets verstaan, want hij is in deze wereldse staat en daaruit kan hij begrippen hebben over de hemelse en geestelijke aandoeningen, terwijl zij toch van elkaar zozeer verschillen of zo ver van elkaar afstaan als de hemel en de aarde, nr. 3839.

Als voorbeeld de heerlijkheid van de hemel of van de engelen in de hemel; indien de mens zich niet overeenkomstig de voorstelling van de heerlijkheid die in de wereld is, een voorstelling vormde van de heerlijkheid in de hemel, dan zou hij dat niet begrijpen en dus ook niet erkennen; evenzo in alle overige dingen; daarom heeft de Heer in het Woord gesproken overeenkomstig het bevattingsvermogen van de mens en overeenkomstig de schijn ervan; de letterlijke zin van het Woord is zodanig, maar toch van dien aard dat hij een innerlijke zin in zich heeft, waarin de innerlijke ware dingen zijn; vandaar nu is het, dat van Lea wordt gezegd, dat Jehovah haar baarmoeder opende en dat Rachel onvruchtbaar was, want door Lea wordt de aandoening van het uiterlijk ware uitgebeeld en door Rachel de aandoening van het innerlijk ware, zoals gezegd; maar omdat de uiterlijke ware dingen de eerste ware dingen zijn die de mens leert, is er uit de Heer in voorzien dat hij daardoor kan worden binnengeleid in de innerlijke ware dingen; deze zijn het die daarmee worden aangeduid, dat God tenslotte gedacht aan Rachel en haar verhoorde en haar baarmoeder opende, (Genesis 30:22).

Dit kan vaststaan uit de Kerken die er vanaf de oude tijd geweest zijn en uit haar leerstellige dingen, namelijk dat die werden gevormd vanuit de uiterlijke ware dingen; zoals uit de Oude Kerk die na de vloed was; de leerstellige dingen van die Kerk waren voor het merendeel uitbeeldende en aanduidende dingen, waarin innerlijke ware dingen waren verborgen; voor het grootste deel waren zij in de heilige eredienst wanneer zij in de uiterlijke dingen waren; indien iemand hun in het begin had gezegd dat die uitbeeldende en aanduidende dingen niet de wezenlijke dingen van de Goddelijke eredienst waren, maar de geestelijke en de hemelse die zij uitbeelden en aanduiden, zo zouden zij die woorden geheel en al verworpen hebben en zo zou dus de Kerk er niet gekomen zijn; nog meer zou dit met de Joodse Kerk het geval zijn; indien hun was gezegd dat hun rituele dingen het heilige ontleenden aan de Goddelijke dingen van de Heer die daarin waren, dan zouden zij dat geenszins erkend hebben; zodanig was ook de mens toen de Heer in de wereld kwam en nog veel lichamelijker en bovenal zij die van de Kerk waren; dit blijkt duidelijk uit de discipelen zelf, die voortdurend bij de Heer waren en zo vele dingen over Zijn rijk hoorden, terwijl zij toch de innerlijke ware dingen niet konden begrijpen, want zij konden van de Heer geen ander begrip hebben dan zoals de Joden heden over de Messias hebben, die zij verwachtten, namelijk dat Hij dat volk tot heerschappij en heerlijkheid boven alle natiën in de gehele wereld zou verheffen; en nadat zij zovele dingen van de Heer over het hemelse rijk hadden gehoord, konden zij toch ook niet anders denken dan dat het hemelse rijk gelijk zou zijn aan een aards rijk en dat daar God de Vader de hoogste was en na Hem de Zoon en daarna zij twaalven en dat zij dus zo in volgorde zouden regeren; daarom vroegen Jakobus en Johannes ook dat zij mochten zitten *'de een aan Zijn rechterhand en de ander aan Zijn linkerhand'*, (Markus 10:35-37) en dat de overige discipelen verontwaardigd waren omdat zij groter wilden zijn dan de rest, (Markus 10:41; Mattheüs 20:24); daarom ook sprak de Heer, nadat Hij hen had onderwezen wat het was, de grootste in de hemel te zijn, (Mattheüs 20:25-28; Markus 10:42-45), toch overeenkomstig hun opvatting, namelijk dat zij op twaalf tronen zouden zitten en de twaalf stammen Israëls zouden richten, (Lukas 22:24,30; Mattheüs 19:28); indien het hun was gezegd, dat onder de

discipelen niet zij werden verstaan, maar al diegenen die in het goede van de liefde en van het geloof zijn, nrs. 3354, 3488 en verder, dat er in het rijk van de Heer geen tronen zijn, noch vorstendommen en heerschappijen zoals in de wereld en dat zij zelfs niet het kleinste van één enkel mens zouden kunnen richten, nrs. 2129, 2553, dan zouden zij het Woord verworpen hebben en eenieder zou, na de Heer te hebben verlaten, tot zijn bezigheden zijn gegaan; dat de Heer dus zo sprak, was opdat zij de uiterlijke dingen zouden opnemen en daardoor in de innerlijke ware dingen worden binnengeleid, want in die uiterlijke dingen die de Heer gesproken had, lagen de innerlijke dingen verborgen die mettertijd uitkomen; en wanneer zij uitkomen, dan worden die uiterlijke dingen verstrooid, want zij zijn alleen van dienst als objecten of als middelen om over de innerlijke dingen te denken.

Hieruit kan men nu weten wat daaronder wordt verstaan, dat Jehovah eerst de baarmoeder van Lea opende en zij aan Jakob zonen baarde en dat daarna Rachel baarde.

3858. Omdat in het nu volgende over de twaalf zonen van Jakob wordt gehandeld en naar hen, als vaders, de twaalf stammen van Israël zijn genoemd, moet hier vooraf worden gezegd, wat de stammen betekenen en waarom het er twaalf waren; niemand heeft nog de verborgenheid die in deze dingen schuilt, geweten, omdat men geloofde dat de historische gedeelten van het Woord slechts alleen historische dingen waren en dat daarin niet méér Goddelijks was dan dat zij konden dienen tot toepassingen, wanneer er over heilige dingen wordt gehandeld; vandaar heeft men ook geloofd dat de twaalf stammen niets anders betekenden dan de verdelingen van het Israëlitische volk in evenzovele onderscheiden naties of algemene families, terwijl zij toch Goddelijke dingen behelzen, namelijk evenzovele universele verdelingen van het geloof en van de liefde; dus de dingen die van het rijk van de Heer in de hemelen en op aarde zijn en wel iedere stam een bepaald universele.

Wat iedere stam evenwel betekent, zal blijken uit wat hierna volgt, waar over de zonen van Jakob, naar wie die stammen zijn genoemd, wordt gehandeld; in het algemeen betekenen de twaalf stammen alle dingen van de leer van het ware en het goede of van het geloof en van de liefde, want deze, namelijk het ware en het goede, of het geloof en de liefde, maken het rijk van de Heer, want die dingen die van het ware of van het geloof zijn, zijn het al van het denken daar en die dingen die van het goede of van de liefde zijn, zijn het al van de aandoening; en omdat de Joodse Kerk werd ingesteld opdat die het rijk van de Heer zou uitbeelden, betekenden daarom de verdelingen van dat volk in twaalf stammen die dingen; dit is de verborgenheid die tevoren niet werd ontsloten.

Dat twaalf betekent alle dingen in het algemeen, werd eerder in de nrs. 577, 2089, 2129, 2130, 3272 getoond; dat echter de stammen die dingen betekenen die van het ware en het goede of van het geloof en van de liefde zijn, dus de twaalf stammen alle dingen ervan, mag hier, voordat over de afzonderlijke in het bijzonder wordt gehandeld, vanuit het Woord bevestigd worden; bij Johannes: *‘De Heilige Stad, het Nieuwe Jeruzalem, hebbende twaalf poorten en op de poorten twaalf engelen en namen geschreven, welke zijn die van de twaalf stammen der zonen Israëls; en in dezelve de namen van de twaalf apostelen van het Lam.*

Hij mat de stad met de rietstok op twaalf duizend stadiën en hij mat haar muur, honderd vier en veertig ellen, welke is de maat eens mensen, dat is, eens engels; de twaalf poorten twaalf paarden’, (Openbaring 21:12,14,16,17,21); dat de heilige stad of het Nieuwe Jeruzalem, de Kerk van de Heer is, blijkt uit de afzonderlijke dingen die daar staan; in wat voorafgaat wordt gehandeld over de staat van de Kerk, hoedanig die voor haar einde zal zijn, hier over de Nieuwe Kerk; en omdat het zo is, zijn de poorten, de muren, de fundamenten niets anders dan de dingen die van de Kerk zijn, namelijk die dingen die van de naastenliefde en van het geloof zijn, want deze dingen maken de Kerk; hieruit kan voor eenieder vaststaan dat onder twaalf, dat zo vaak vermeld wordt en verder onder de stammen en ook onder de apostelen, niet twaalf, noch stammen, noch apostelen worden verstaan, maar onder twaalf alle dingen in één samenvatting, zoals aangetoond in de nrs. 577, 2089, 2129, 2130, 3272; evenzo onder het

getal honderdvierenveertig, want dit is twaalf maal twaalf; en omdat door twaalf alle dingen worden aangeduid, blijkt daaruit, dat door de twaalf stammen alle dingen die van de Kerk zijn, worden aangeduid en dat deze het ware en het goede of het geloof en de liefde zijn, werd eerder gezegd; evenzo door de twaalf apostelen en dat ook door hen alle dingen van de Kerk, dat wil zeggen alle dingen van het geloof en van de liefde, werden uitgebeeld, zie de nrs. 2129, 3354, 3488, 3857.

Vandaar nu wordt dat getal ‘de maat eens mensen, dat wil zeggen, eens engels’ genoemd, waaronder de staat van het ware en het goede wordt verstaan; dat de maat de staat is, zie nr. 3104; dat de mens dat is wat van de Kerk is, blijkt uit wat over de betekenis van de mens in de nrs. 478, 479, 565, 768, 1871, 1894 is gezegd, en ook hieruit, dat het rijk van de Heer de Grootste Mens wordt genoemd en wel vanuit het goede en het ware, die uit de Heer zijn, waarover aan het einde van de hoofdstukken, nrs. 3624 tot 3649, 3741 tot 3751; dat de engel hetzelfde is, nrs. 1705, 1754, 1925, 2821, 3039.

Evenals bij Johannes, wordt ook bij de profeten in het Oude Testament over het Nieuwe Jeruzalem gehandeld en daarmee wordt eveneens de Nieuwe Kerk van de Heer aangeduid, zoals bij, (Jesaja 65:18,19 e.v.); bij, (Zacharia 14); vooral bij, (Ezechiël hoofdstukken 40 tot en met 48), waar door het Nieuwe Jeruzalem, door de Nieuwe Tempel en door de Nieuwe Aarde in de innerlijke zin het rijk van de Heer in de hemelen en Zijn rijk op aarde, namelijk de Kerk, wordt beschreven; uit de dingen daar kan duidelijker dan elders vaststaan wat door de aarde, door Jeruzalem, door de tempel en door alle dingen die daar zijn, werd aangeduid en ook wat door de twaalf stammen, want er wordt gehandeld over de verdeling van het land en over de erfenis ervan volgens de stammen en ook over de stad en over de muren ervan, fundament, poorten en over alle dingen die van de tempel daar zullen zijn en daarvan mag hier alleen worden aangehaald wat over de stammen wordt gezegd: *‘De Heer Jehovih zei: Dit is de grens tot welke gij het land zult erven, naar de twaalf stammen Israëls; gij zult dit land verdelen naar de stammen Israëls; maar het zal geschieden, door het lot zult gij hetzelfde verdelen tot een erfenis en voor de vreemdelingen die in het midden van u verkeren; met u zullen zij het lot werpen tot een erfenis, in het midden der stammen Israëls’*, (Ezechiël 47:13,21-23).

‘Wat het land betreft, het zal de vorst tot een bezitting zijn in Israël en de vorsten zullen Mijn volk niet meer verdrukken en zij zullen het land geven aan het huis Israëls naar hun stammen’, (Ezechiël 45:8).

Ten aanzien van de erfenissen, hoe die aan de afzonderlijke stammen, die daar ook worden genoemd, werden toegewezen, zie (Ezechiël 48:1 e.v.).

En ten aanzien van de poorten van de stad naar de namen van de stammen Israëls, zie de verzen 31 tot 34; dat onder de stammen daar, niet stammen werden verstaan, blijkt duidelijk, want de tien stammen waren toen al over het gehele aardrijk verstrooid en keerden daarna ook niet weer terug, noch kunnen zij ooit wederkeren, want zij zijn natiën geworden en toch worden zij elk afzonderlijk genoemd, hoe zij het land zullen erven en welke grenzen eenieder zou hebben, namelijk welke grens de stam van Dan, vers 2, welke grens de stam van Aser, vers 3 en vervolgens de stammen van: Naftali, Menasse, Efraïm, Ruben, Juda en over de erfenis van de Levieten: Benjamin, Simeon, Issaschar, Zebulon, Gad, verzen 4 tot 29; en verder dat daar twaalf poorten zullen zijn naar de namen van de stammen Israëls, dat er drie poorten zullen zijn, naar het noorden, van Ruben, Juda en Levi; drie poorten naar het oosten, van Jozef, Benjamin en Dan; drie poorten naar het zuiden, van Simeon, Issaschar en Zebulon; drie poorten naar het westen, van Gad, Aser en Naftali, zie de verzen 31 tot 34; hieruit blijkt, dat door de twaalf stammen al die dingen worden aangeduid die van het rijk van de Heer zijn, dus dat het alle dingen van het geloof en van de liefde zijn, omdat deze, zoals eerder gezegd, het rijk van de Heer maken.

Omdat de twaalf stammen alle dingen van het rijk van de Heer betekenden, beeldden de twaalf stammen het ook uit door hun rustplaatsen en eveneens door hun voortgaan, waarover

bij Mozes: *‘Dat zij zouden legeren naar de stammen rondom de tent der samenkomst, naar het oosten: Juda, Issaschar, Zebulon; naar het zuiden: Ruben, Simeon, Gad; naar het westen: Efraïm, Menasse, Benjamin; naar het noorden: Dan, Aser, Naftali; en dat zij gelijk als zij zich legeren zouden, zo zouden optrekken’*, (Numeri 2:1 tot einde)

Dat zij hierin het rijk van de Heer uitbeeldden, blijkt duidelijk uit de profetie van Bileam, waarin het als volgt wordt gezegd: *‘Als Bileam zijn ogen ophief en Israël zag wonende naar de stammen, kwam de Geest Gods over hem en hij uitte zijn uitspraak en hij zei: Hoe goed zijn uw tabernakels, Jakob, uw habitakels, Israël; als valleien worden zij geplant, als de tuinen aan de rivier, als de sandelbomen heeft Jehovah geplant, als de cederbomen aan de wateren’*, (Numeri 24:2,3,5,6); dat Bileam die dingen vanuit Jehovah sprak, wordt daar duidelijk gezegd, (Numeri 22:8,18,19,35,38; 23:5,12,16,26; 24:2,13).

Hieruit blijkt ook, wat door de erfenissen van het land Kanaän naar de stammen werd uitgebeeld, waarover bij Mozes: *‘Dat hij zou opnemen de som van de vergadering van de zonen Israëls naar het huis van hun vaders, van de zoon van twintig jaren, al wie ten heire Israëls uittrekt; door het lot zal het land verdeeld worden, naar de namen van de stammen van hun vaders zullen zij een erfenis ontvangen’*, (Numeri 26:7 tot 56; 33:54; 34:19 tot 29); en dat door Jozua het land werd verdeeld *‘door het lot naar de stammen’*, (Jozua hoofdstukken 13,15-19); dat zoals gezegd, het rijk van de Heer werd uitgebeeld, blijkt uit de afzonderlijke dingen, want het land Kanaän betekent het, zie de nrs. 1585, 1607, 3038, 3481, 3705; dat zij heiren worden genoemd en gezegd wordt dat zij volgens de heiren zouden legeren en volgens de heiren optrekken, (Numeri 2:4,6,8,11,13,15,19,21-23,26,28,30) is omdat het leger hetzelfde betekende, namelijk de ware en de goede dingen, zie nr. 3448 en de Heer Jehovah Zebaoth of Jehovah der heirscharen, nr. 3448; de heirscharen van Jehovah werden zij vandaar genoemd toen zij uit Egypte togen, zoals bij Mozes: *‘Het geschiedde ten einde van dertig jaren en van vierhonderd jaren, op even dezelfde dag is het geschied, dat al de heiren van Jehovah uittogen uit het land van Egypte’*, (Exodus 12:41); eenieder kan weten dat zij die van dien aard waren in Egypte en daarna van dien aard in de woestijn, niet anders dan op uitbeeldende wijze de heiren van Jehovah werden genoemd, want zij waren in geen goede, noch ware, maar de slechtste van alle natiën.

Daaruit blijkt ook duidelijk, wat door de namen van de twaalf stammen op de borstlap van Aharon, die de Urim en Thumim werd genoemd, werd aangeduid, waarover het volgende bij Mozes: *‘Er zullen daar vier rijen zijn, twaalf stenen; deze stenen zullen zijn naar de namen der zonen Israëls, twaalf naar hun namen; de zegelgravingen voor eenieder boven zijn naam zullen zijn voor de twaalf stammen’*, (Exodus 28:21; 39:14) want Aharon beeldde het Goddelijk Priesterschap van de Heer uit en daarom betekenden ook al die dingen waarmee hij bekleed was, de Goddelijke hemelse en geestelijke dingen, maar welke dingen zij betekenden, zal vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, blijken waar daarover gehandeld moet worden.

In de borstlap zelf waren, omdat deze hoogst heilig was, de uitbeeldingen van alle dingen die van de liefde en het geloof in de Heer zijn; deze zijn de Urim en Thumim; dat de namen in kostbare stenen waren gegraveerd, was omdat stenen in het algemeen ware dingen betekenen, nrs. 1298, 3720, kostbare stenen de ware dingen die doorschijnend zijn door het goede, nr. 114; en omdat de namen van de afzonderlijke stammen de hoedanigheid betekenden, werd daarom ook voor elke stam een speciale steen aangewezen, (Exodus 28:17-20; 39:8,11-13) welke steen door zijn kleur en doorschijnendheid de hoedanigheid uitdrukte die door elke stam werd aangeduid; vandaar was het, dat Jehovah of de Heer door de Urim en Thumim antwoorden gaf.

Door de twee stenen Schoham [onyx] die op de twee schouders van de efod waren, werd ook iets dergelijks uitgebeeld, maar in mindere graad dan door de twaalf stenen op de borstlap; want de schouders betekenden alle macht, dus de almacht van de Heer, nr. 1085; de borst evenwel, of het hart en de longen, de hemelse en geestelijke Goddelijke Liefde, het hart de

hemelse Goddelijke Liefde en de longen de geestelijke Goddelijke Liefde, zie nr. 3635 en aan het einde van dit hoofdstuk, waar over de Grootste Mens wordt gehandeld en over zijn overeenstemming met het gebied van het hart en met het gebied van de longen; over de twee stenen op de schouders van de efod het volgende bij Mozes: *‘Gij zult twee stenen Schoham nemen en de namen der zonen Israëls daarop graveren, zes van de namen op de ene steen en de zes overige namen op de andere steen, naar hun geslachten; gij zult de twee stenen op de schouders van de efod zetten, stenen der gedachtenis voor de zonen Israëls’*, (Exodus 28:9-11; 39:6,7).

Omdat de stammen die dingen betekenden die van het ware en het goede zijn of die van het geloof en van de liefde zijn en elke stam een bepaald universele ervan en de stam van Levi de liefde, zoals blijken zal uit de ontvouwing van vers 34 van dit hoofdstuk, kan men vandaar weten wat daarmee werd aangeduid dat zij stokken, voor elke stam één, zouden leggen in de tent der samenkomst en dat alleen de stok van Levi bloeide met amandelen, waarover het volgende bij Mozes: *‘Hij zal twaalf stokken nemen, een stok voor het hoofd van het huis hunner vaders en zij zullen achtergelaten worden in de tent der samenkomst en hij zal Aharons naam schrijven op de stok van Levi; de stok van Aharon werd in het midden ervan gesteld; des anderen daags, ziet, Aharons stok had gebloeid voor de stam van Levi, zij had een bloem voortgebracht, zodat de bloesem bloesemde en amandelen droeg’*, (Numeri 17:2-8); er werd aangeduid dat de liefde het wezenlijke en het voornaamste was van alle dingen in het rijk van de Heer en dat daaruit alle bevruchting was; en dat Aharons naam daarop was, kwam omdat Aharon de Heer uitbeeldde ten aanzien van Zijn Goddelijk Priesterschap; dat door het Priesterschap van de Heer het Goddelijk Goede wordt aangeduid, dat van Zijn Liefde en Barmhartigheid is en door het Koningschap van de Heer het Goddelijk ware, dat vanuit het Goddelijk Goede is, zie de nrs. 1728, 2015, 3670.

Uit wat nu werd aangevoerd kan vaststaan, wat door de stammen en door de twaalf stammen, in de volgende plaatsen wordt aangeduid; zoals bij Johannes: *‘Ik hoorde het getal der verzegelden, honderd vier en veertig duizend verzegelden vanuit elke stam Israëls, vanuit de stam Juda twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Ruben twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Gad twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Aser twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Naftali twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Menasse twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Simeon twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Levi twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Isaschar twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Zebulon twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Jozef twaalf duizend verzegelden, vanuit de stam Benjamin twaalf duizend verzegelden’*, (Openbaring 7:4-8).

Bij Mozes: *‘Gedenk aan de dagen der eeuwigheid, versta de jaren van geslacht tot geslacht, toen de Allerhoogste aan de natiën de erfenis gaf, toen Hij de zonen des mensen scheidde, heeft Hij de grenzen der volken gesteld, naar het getal der zonen Israëls’*, (Deuteronomium 32:7,8).

Bij David: *‘Jeruzalem, gebouwd als een stad welke vast aaneengevoegd is, waarheen de stammen opgaan, de stammen van Jah, een getuigenis voor Israël, om te belijden de naam van Jehovah’*, (Psalm 122:3,4).

Bij Jozua: *‘Wanneer de ark des verbonds van de Heer van de ganse aarde voor u zal doorgaan in de Jordaan, zult gij twaalf mannen van de stammen Israëls nemen, van de stam een man; het zal geschieden, wanneer de voetzolen van de priesters die de ark van Jehovah, de Heer van de ganse aarde, dragen, in de wateren van de Jordaan zullen rusten, zo zullen de wateren van de Jordaan afgesneden worden, zij zullen op een hoop blijven staan’*, (Jozua 3:11-17) en verder: *‘Heft uit het midden van de Jordaan, van de standplaats van de voeten van de priesters, in voorbereiding, twaalf stenen, die gij met ulieden zult overbrengen en de man een steen op zijn schouder, naar het getal der stammen Israëls, opdat het een teken zal zijn, dat de wateren van de Jordaan werden afgesneden’*.

Bovendien richtte Jozua twaalf stenen op in het midden van de Jordaan, onder de standplaats van de voeten van de priesters die de ark des verbonds droegen, (Jozua 4:1-9).

En verder dat: *'Elias nam twaalf stenen, naar het getal der stammen van de zonen Jakobs, tot welke het woord geschied was: Israël zal uw naam zijn; en hij bouwde een altaar in de naam van Jehovah'*, (1 Koningen 18:31,32).

Dat de stammen de goede dingen van de liefde en de ware dingen van het geloof zijn, staat ook vast uit de woorden van de Heer bij Mattheüs: *'Dan zal verschijnen het teken van de Zoon des Mensen en dan zullen al de stammen der aarde weklagen, en zij zullen de Zoon des Mensen zien, komende in de wolken des hemels, met kracht en heerlijkheid'*, (Mattheüs 24:30), waar wordt aangeduid met *'dat alle stammen der aarde zullen weklagen'*, dat er geen erkenning van het ware en geen leven van het goede meer is, want daar wordt gehandeld over de voleinding der eeuw; eender bij Johannes: *'Ziet, Hij zal komen met de wolken en alle oog zal Hem zien en zij die Hem doorstoken hebben, en alle stammen der aarde zullen over Hem rouwen'*, (Openbaring 1:7); wat *'komen in de wolken des hemels'* is, zie de voorrede tot hoofdstuk 18 van Genesis.

Bovendien zie men wat mij door ondervinding met betrekking tot het getal twaalf werd getoond, waarover de nrs. 2129, 2130.

Dat alle dingen van het geloof en van de liefde stammen werden genoemd, komt omdat hetzelfde woord in de oorspronkelijke taal ook scepter en stok betekent; dat scepter en ook stok, macht is, zal vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders worden getoond; daarvandaan sluit de naam *'stam'* het in zich, dat in de goede en ware dingen alle macht uit de Heer is gelegen; daarom ook werden de engelen *'machten'* genoemd en ook vorstendommen, want de vorsten betekenen de voornaamste dingen van de naastenliefde en van het geloof, zoals de twaalf vorsten die uit Ismaël zijn, (Genesis 25:16) en zie ook de nrs. 2089, 3272; en verder de vorsten die over de stammen stonden, (Numeri 7:1; 13:4-16).

Uit wat hier tot dusver over de twaalf stammen werd gezegd, kan men weten waarom de discipelen van de Heer, die naderhand apostelen werden genoemd, twaalf in getal waren en dat zij de Kerk van de Heer ten aanzien van de goede en ware dingen uitbeeldden evenzo als de stammen, nrs. 2129, 3354, 3488, 3857; dat Petrus het geloof heeft uitgebeeld, Jacobus de naastenliefde en Johannes de werken van de naastenliefde, zie de voorrede tot hoofdstuk 18 en in de voorrede tot hoofdstuk 22 van Genesis en verder nr. 3750; wat ook duidelijk blijkt uit hetgeen de Heer over hen en met hen heeft gesproken.

3859. vers 32. *En Lea ontving en baarde een zoon en zij noemde zijn naam Ruben, omdat zij zei: Daar Jehovah mijn verdrukking heeft gezien, omdat nu mijn man mij zal liefhebben.*

Lea ontving en baarde een zoon, betekent de geestelijke ontvangenis en baring van het uiterlijke tot het innerlijke; en zij noemde zijn naam Ruben, betekent het hoedanige ervan dat beschreven wordt; omdat zij zei: Daar Jehovah heeft gezien, betekent in de hoogste zin het vooruitzien, in de binnenste zin het geloof, in de innerlijke zin het verstand, in de uiterlijke het gezicht, hier het geloof uit de Heer; mijn verdrukking, betekent de staat van het bereiken van het goede; omdat nu mijn man mij zal liefhebben, betekent dat daaruit het goede van het ware is.

3860. Lea ontving en baarde een zoon; dat dit de geestelijke ontvangenis en baring van het uiterlijke tot het innerlijke betekent, staat vast uit de betekenis van ontvangen en baren, namelijk in de innerlijke zin wederverwekt worden; want de mens die wordt wederverwekt, wordt opnieuw ontvangen en geboren, waarom de wederverwekking een wedergeboorte wordt genoemd, maar een geestelijke; de mens wordt weliswaar als mens uit zijn ouders geboren, maar hij wordt niet mens voordat hij uit de Heer is wedergeboren: het geestelijk en hemels leven is het, dat de mens maakt, want dit onderscheidt hem van de beesten; deze

ontvangenis en deze baring is het, die in het Woord wordt aangeduid door de ontvangnissen en baringen die daar worden vermeld en ook hierdoor, ‘dat Lea ontving en een zoon baarde’; dat het de verwekkingen en de geboorten van het geloof en van de liefde zijn die worden aangeduid, zie de nrs. 613, 1145, 1255, 2020, 2584, 3856.

Dat die ontvangnissen en baringen plaatsvinden vanuit het uiterlijke tot het innerlijke, wordt daarmee aangeduid, dat Lea ontving en baarde, want door Lea wordt de aandoening van het uiterlijk ware uitgebeeld, nrs. 3793, 3819 en door Ruben het ware van het geloof, dat het eerste van de wederverwekking is en het uiterlijke van waaruit zij wordt ingezet.

Hoe het hiermee gesteld is zal blijken uit al die dingen die over de kinderen van Jakob uit Lea en uit Rachel volgen.

3861. En zij noemde zijn naam Ruben; dat dit het hoedanige ervan betekent dat beschreven wordt, staat vast uit de betekenis van de naam en van de naam noemen, namelijk het hoedanige, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; het hoedanige zelf wordt beschreven door ‘daar Jehovah mijn verdrukking heeft gezien en nu zal mijn man mij liefhebben’ en dit is Ruben; dat alle namen in het Woord dingen betekenen is meermalen getoond, zie de nrs. 1224, 1264, 1876, 1888; en dat bij de Ouden namen werden gegeven die aanduidend voor de staat waren, nrs. 340, 1946, 2643, 3422; dat hier de namen van alle zonen van Jakob de universele dingen van de Kerk betekenen, zal men zien; het universele zelf is ook in de naam van eenieder neergelegd, maar wat voor een universele, kan men nooit weten, indien men niet weet, wat de woorden, waarnaar eenieder genoemd werd, in de innerlijke zin behelzen, zoals wat in de innerlijke zin ‘Hij heeft gezien’ naar welk woord Ruben is genoemd; ‘wat Hij heeft verhoord’, naar welk woord Simeon is genoemd; ‘zal aankleven’ waarnaar Levi is genoemd en wat ‘belijden’ waarnaar Juda is genoemd en verder waarnaar de overigen zijn genoemd.

3862. Eerder, in nr. 3858 werd getoond, dat de twaalf stammen alle dingen van het ware en goede, of van het geloof en de liefde betekenden; omdat nu over de zonen van Jakob, waarnaar de stammen werden genoemd, elk afzonderlijk wordt gehandeld, moet daarom hier de andere verborgenheid worden onthuld, namelijk wat zij behelzen.

Dat alle hemelse en geestelijke warmte, of de liefde en de naastenliefde, in de uiterlijke vorm in de hemel wordt doorvat als vlamvend uit de Zon en dat alle hemels en geestelijk licht, of het geloof, in de uiterlijke vorm in de hemel verschijnt als het licht dat uit de Zon is en verder dat die hemelse en geestelijke warmte wijsheid in zich heeft en dat het licht daaruit inzicht in zich heeft en wel omdat zij uit de Heer zijn, die daar de Zon is, zie de nrs. 1053, 152-1533, 1619-1632, 2441, 2495, 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3338, 3339, 3341, 3413, 3485, 3636, 3643; hieruit blijkt, dat al het goede is vanuit de warmte dat uit de Heer als Zon is en dat al het ware is vanuit het licht daaruit; en eveneens blijkt hieruit dat alle aandoeningen die van de liefde of van het goede zijn, variaties zijn van die hemelse en geestelijke warmte welke uit de Heer is en dat daaruit de veranderingen van staat zijn en dat alle denken, die van het geloof of van het ware zijn, schakeringen zijn van dat hemelse en geestelijke licht dat uit de Heer is en dat daaruit het inzicht is; in dit leven zijn alle engelen die in de hemel zijn; hun aandoeningen en denken zijn nergens anders vandaan en zij zijn niets anders dan hiervoor gezegd; dit blijkt uit hun spraken, die, omdat zij daaruit zijn, schakeringen of aanpassingen zijn van het hemelse licht waarin de hemelse warmte is en daarom zijn zij ook onuitsprekelijk en van zo’n verscheidenheid en volheid, dat zij onbegrijpelijk zijn, nrs. 3342, 3344, 3345., Opdat deze dingen zich in de wereld op uitbeeldende wijze zouden vertonen werden aan de zonen van Jakob elk afzonderlijk namen gegeven, die de universele dingen van het goede en het ware of van de liefde en het geloof, zouden betekenen en dus zo de universele dingen ten aanzien van de variaties van de hemelse en geestelijke warmte en ten aanzien van de schakeringen van het licht daaruit.

Het is de orde zelf van die universele dingen, die de vlam en de glans daaruit bepaalt; wanneer de orde uit de liefde inzet, dan verschijnt alles wat in de echte orde daaruit volgt, vlammend; wanneer de orde evenwel vanuit het geloof inzet, dan verschijnt alles wat in de echte orde volgt, lichtend, maar met alle verschil, overeenkomstig de dingen die volgen; maar indien niet overeenkomstig de orde, dan duister met alle verschil; maar over de orde en het verschil daaruit zal, vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in wat volgt, gesproken worden; vandaar nu is het dat de Heer door de Urim en Thumim antwoorden gaf en dat zij overeenkomstig de staat van de zaak antwoorden kregen door lichten en schitteringen uit kostbare en doorschijnende stenen waarin de namen van de twaalf stammen waren gegrift, want in de namen waren, zoals gezegd, de universele dingen van de liefde en van het geloof gegrift die in het rijk van de Heer zijn, dus de universele dingen van de vlam en van het licht, waardoor die dingen die van de liefde en het geloof zijn in de hemel worden uitgebeeld. Eerst mag daarom vanuit het Woord bevestigd worden, dat de orde van de namen waarin de stammen worden genoemd, verschillend is in het Woord en wel volgens de staat van de zaak waarover daar wordt gehandeld; en dat men vandaar kan weten dat de antwoorden die uit de Heer door de Urim en Thumim gegeven werden, schitteringen van licht waren overeenkomstig de staten van de zaak vanuit de orde; want al het licht van de hemel wordt gevarieerd overeenkomstig de staten van de zaak en de staten van de zaak overeenkomstig de orde van het goede en ware; wat er echter van het ware en het goede door eenieder wordt aangeduid, zal uit de verklaring blijken, namelijk dat door: Ruben het geloof uit de Heer wordt aangeduid; door Simeon het geloof van de wil, dat uit de Heer is; door Levi de geestelijke liefde of de naastenliefde; door Juda het Goddelijke van de liefde en het hemelse rijk van de Heer; wat echter door de overige acht wordt aangeduid, zal in het volgende hoofdstuk worden gezegd.

Het is hun orde overeenkomstig de geboorte, die hier beschreven wordt, waarin zij dus zo op elkaar volgen: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Dan, Naftali, Gad, Aser, Issaschar, Zebulon, Jozef, Benjamin, zie de verzen, (Genesis 29:32-35; 30:6,8,11,13,18,20,24; 35:18) en deze orde is overeenkomstig de staat van de zaak waarover hier wordt gehandeld, welke die van de wederverwekking van de mens is, want dan wordt uit het ware van het geloof, dat Ruben is, ingezet en van daar vindt er een voortgang plaats tot het ware te willen, dat Simeon is; van daar tot de naastenliefde, te weten Levi; en dus tot de Heer, die in de hoogste zin Juda is; dat de geestelijke ontvingenis en baring of de wederverwekking van het uiterlijke tot het innerlijke gaat, werd eerder in nr. 3860 gezegd, dat wil zeggen, van het ware van het geloof tot het goede van de liefde.

Voordat Jakob tot zijn vader Izaäk in Mamre Kiriath Arba kwam, worden zij in deze orde genoemd: Ruben, Simeon, Levi, Juda, Issaschar, Zebulon, Jozef, Benjamin, Dan Naftali, Gad, Aser, (Genesis 35:23-26) waar diegenen die uit Lea en Rachel zijn, in de eerste plaats staan en in de laatste plaats diegenen die uit de dienstmaagden zijn en wel overeenkomstig de staat van de zaak waarover daar wordt gehandeld.

In nog een andere volgorde worden zij opgesomd, toen zij naar Egypte waren gereisd, waarover, (Genesis 46:9-19).

En in een andere orde, toen zij door Jakob, toen Israël, vóór zijn dood gezegend werden, (Genesis 49:3-27); en in nog weer een andere, toen zij door Mozes werden gezegend, (Deuteronomium 33:6-24).

In deze orde waren zij, toen zij gelegerd waren rondom de tent der samenkomst: aan het oosten Juda, Issaschar, Zebulon; aan het zuiden Ruben, Simeon, Gad; aan het westen Efraïm, Menasse, Benjamin en aan het noorden Dan, Aser, Naftali, (Numeri 2:1).

In welke orde zij stonden om het volk te zegenen op de berg Gerisim en om te vervloeken op de berg Ebal, zie, (Deuteronomium 27:12,13).

Toen de vorsten, van elke stam een man, werden gezonden om het land te onderzoeken, worden zij opgesomd in deze orde: Ruben, Simeon, Juda, Issaschar, Efraïm, Benjamin, Zebulon, Jozef of Menasse, Dan, Aser, Naftali, Gad, (Numeri 13:14-16).

In weer een andere orde evenwel de vorsten die het land ten erve zouden geven, (Numeri 34:19-29)

In welke orde het lot werd geworpen en uitviel toen het land ten erve werd gegeven, zie, (Jozua hoofdstukken 13 tot 19).

Waar bij Ezechiël wordt gehandeld over de grenzen van het Nieuwe of het Heilige Land dat de stammen zullen erven, worden zij in deze orde vermeld: Dan, Aser, Naftali, Menasse, Efraïm, Ruben, Juda, Benjamin, Simeon, Issaschar, Zebulon, Gad, allen van de hoek aan het oosten tot de hoek van de zee of van het westen, behalve Gad, die aan de hoek van het zuiden tegen het zuiden was, (Ezechiël 48:2-8; 23-26) en waar wordt gehandeld over de poorten van de Nieuwe of Heilige Stad, in deze orde: tegen het noorden drie poorten, van Ruben, Juda, Levi; tegen het oosten drie poorten van Jozef, Benjamin, Dan; tegen het zuiden drie poorten van Simeon, Issaschar, Zebulon; tegen het westen drie poorten van Gad, Aser, Naftali, (Ezechiël 48:31-34).

De orde der verzegelden, twaalf duizend van elke stam, zie, (Openbaring 7:5-8).

In al deze plaatsen richt de opsomming van de stammen zich geheel en al naar de staat van de zaak waarover daar gehandeld wordt, waarmee de orde overeenstemt; de staat zelf van de zaak blijkt uit wat daar voorafgaat en uit hetgeen volgt.

Hoedanig de orde van de kostbare stenen in de Urim en Thumim was, wordt in het Woord vermeld en beschreven, maar met welke stammen de stenen elk afzonderlijk overeenstemden, wordt niet vermeld, want het waren alle dingen van het licht vanuit de hemelse vlam, dat wil zeggen, alle dingen van het ware vanuit het goede, of alle dingen van het geloof vanuit de liefde, die zij uitbeeldden; en omdat zij deze dingen uitbeeldden, scheen het hemelse licht zelf op wonderbaarlijke wijze door overeenkomstig de staat van de zaak waarover gevraagd en een antwoord gegeven werd, flitsend en glanzend voor het bevestigende van het goede en ware en tevens de schakeringen ten aanzien van de kleuren overeenkomstig de verschillen van de staat van het goede en ware, zoals in de hemel, waarin door lichten en door de onderscheidingen ervan alle hemelse en geestelijke dingen worden uitgedrukt, en wel op een voor de mens onuitsprekelijke en volstrekt onbegrijpelijke wijze; want, zoals enige malen is getoond, in het hemelse licht is het leven uit de Heer, dus de wijsheid en het inzicht; vandaar is er in de onderscheidingen van het licht al wat tot het leven van het ware behoort, dat wil zeggen, al wat tot de wijsheid en het inzicht behoort en in de onderscheidingen van de vlam, van het flitsen en van de glans al wat tot het leven van het goede behoort en tot het leven van het ware vanuit het goede, of tot de liefde tot de Heer en het geloof daaruit; dit nu was de Urim en Thumim, welke op de borstlap van de efod en op het hart van Aharon was; en dit blijkt ook hieruit dat de Urim en Thumim betekenen, de lichten en de volmaaktheden en dat de borstlap waarop het was, 'de borstlap des gericht's' werd genoemd en dit komt daarvandaan, omdat het gericht het inzicht en de wijsheid is, nr. 2235; dat deze op het hart van Aharon was, kwam omdat door het hart de Goddelijke Liefde wordt aangeduid, nr. 3635 en aan het einde van dit hoofdstuk; vandaar ook waren die kostbare stenen in vattingen van goud, want goud is in de innerlijke zin het goede dat van de liefde is, nrs. 113, 1551, 1552 en de kostbare steen het ware welke doorschijnend is vanuit het goede, nr. 114.

Ten aanzien van de Urim en Thumim het volgende bij Mozes: *'Gij zult een borstlap des gericht's maken, een werk van uitdenking, gelijk het werk des efods zult gij hem maken, uit goud, hyacint en purper en dubbel gedoopt scharlaken en fijn getweerd linnen zult gij hem maken; vierkant zal hij zijn verdubbeld en gij zult vullingen van steen daarin vullen, vier rijen van steen zullen er zijn; vattingen uit goud zullen zijn in hun vullingen; en de stenen zullen zijn naar de namen der zonen Israëls, twaalf naar hun namen; zegelgraveringen, een elk naar zijn naam, zullen zij zijn voor de twaalf stammen'*, (Exodus 28:15-21; 39:8-14).

Welke stenen in welke rij waren, wordt daar ook aangegeven; en verder: *‘De borstlap zal van boven de efod niet afwijken; en Aharon zal de namen der zonen van Israël dragen in de borstlap des gericht op zijn hart als hij zal ingaan tot het heilige, ter gedachtenis voor Jehovah geduriglijk; en gij zult tot de borstlap des gericht de Urim en Thumim geven en zij zullen zijn op het hart van Aharon als hij voor Jehovah zal ingaan en Aharon zal het gericht der zonen Israëls geduriglijk op zijn hart dragen voor Jehovah’*, (Exodus 28:28-30; Leviticus 8:7,8).

Dat Jehovah of de Heer door de Urim werd ondervraagd en antwoorden gaf, bij Mozes: *‘Jehovah zei tot Mozes: Neem Jozua, de zoon van Nun; gij zult van uw heerlijkheid op hem geven, opdat de ganse vergadering van de zonen Israëls zal gehoorzamen; voor Eleazar, de priester, zal hij staan en hij zal hem ondervragen in het gericht van de Urim voor Jehovah’*, (Numeri 27:18,20,21).

En bij Samuël: *‘Saul vroeg Jehovah en Jehovah antwoordde hem niet, noch door dromen, noch door de Urim, noch door de profeten’*, (1 Samuël 28:6).

3863. Omdat zij zei: Daar Jehovah heeft gezien; dat dit in de hoogste zin ‘het vooruitzien’ betekent, in de binnenste zin het geloof, in de innerlijke zin het verstand en in de uiterlijke zin het gezicht, hier het geloof uit de Heer, staat vast uit de betekenis van zien, waarover hierna. Uit hetgeen vooraf werd gezegd kan vaststaan dat de twaalf stammen die naar de twaalf zonen van Jakob zijn genoemd, alle dingen van het ware en het goede, of van het geloof en de liefde hebben betekend, dus alle dingen van de Kerk en elke stam een bepaald universele, dus de twaalf stammen de twaalf universele dingen die alle en de afzonderlijke dingen van de Kerk zijn en in de universele zin alle dingen die van het rijk van de Heer zijn en in zich samenvatten en onder zich besloten houden; het universele dat Ruben aanduidt, is het geloof; dat dit, namelijk het geloof, het eerste universele is, komt daarvandaan, dat de mens wanneer hij wederverwekt of een Kerk wordt, eerst de dingen die van het geloof zijn, dat wil zeggen, die van het geestelijk ware zijn, zal leren en zich daarvan doordrenken, want door de leer van het geloof of van het ware wordt hij binnengeleid; de mens is immers zodanig, dat hij vanuit zichzelf niet weet wat het hemels goede is, maar hij zal dit leren vanuit de leer, die de ‘leer van het geloof’ wordt genoemd; alle leer van het geloof beoogt het leven als doel en omdat zij het leven beoogt, beoogt zij het goede, want het goede is het leven.

Bij de Ouden was het een geschilpunt wat het eerstgeborene van de Kerk is: het ware dat van het geloof is, dan wel het goede dat van de liefde is; zij die zeiden dat het ware dat van het geloof is, het eerstgeborene is, concludeerden vanuit de uiterlijke schijn en stelden dit als het eerstgeborene vast, omdat dit het eerst wordt geleerd en geleerd moet worden en omdat de mens door dit tot het goede wordt binnengeleid; maar zij wisten niet dat het goede het wezenlijk eerstgeborene is en dat het uit de Heer door de innerlijke mens wordt ingeboezemd opdat het het ware dat door het uiterlijke wordt binnengeleid, tot zich zal nemen en opnemen en dat in het goede het leven uit de Heer is en dat er in het ware geen leven is dan alleen dat wat door het goede is, dus dat het goede de ziel van het ware is en zich het ware toe-eigent en zich daarmee bekleedt; daaruit kan vaststaan, dat volgens de uiterlijke schijn het ware op de eerste plaats is en dus alsof dit het eerstgeborene is, wanneer de mens wordt wederverwekt, hoewel het goede wezenlijk op de eerste plaats en het eerstgeborene is en het ook wordt wanneer de mens is wederverwekt; dat dit zo is, zie de nrs. 3539, 3548, 3556, 3563., 3570, 3576, 3603, 3701.

Omdat in dit hoofdstuk en in de voorafgaande over de wederverwekking van het natuurlijke wordt gehandeld en hier over de eerste staat ervan, namelijk die van de inleiding door het ware tot het goede, werd daarom de eerste zoon van Jakob, Ruben, genoemd naar ‘Jehovah ziet’, wat in de innerlijke zin het geloof uit de Heer betekent.

Het geloof in zich beschouwd, is het geloof met het verstand en een geloof met de wil; het ware dat van het geloof is, met het weten en verstaan, wordt het geloof met het verstand

genoemd, maar het ware dat het geloof is, met het willen, wordt het geloof met de wil genoemd; het is het eerstgenoemde, namelijk het geloof met het verstand, dat door Ruben wordt aangeduid, het laatstgenoemde echter, namelijk het geloof met de wil, is het dat door Simeon wordt aangeduid; dat het geloof met het verstand of het verstaan van het ware, voorafgaat aan het geloof met de wil of het willen van het ware, kan eenieder duidelijk zijn, want wat de mens onbekend is, zoals het hemelse goede, daarvan moet hij eerst weten dat het er is en begrijpen wat het is, voordat hij het kan willen.

Dat zien in de uiterlijke zin het gezicht betekent, is zonder verklaring duidelijk; dat zien in de innerlijke zin het verstand betekent, kan ook duidelijk zijn, want het gezicht van de innerlijke mens is niets anders dan het verstand, daarom wordt ook in de gewone spreektaal het verstand een innerlijk gezicht genoemd en met betrekking daartoe van licht gesproken zoals met betrekking tot het uiterlijk gezicht en het wordt het verstandelijk licht genoemd.

Dat zien in de innerlijke zin het geloof uit de Heer is, staat hieruit vast, dat het innerlijk verstand geen andere objecten heeft dan die van het ware en het goede zijn, want deze zijn van het geloof; dat innerlijk verstand of innerlijk gezicht, dat de ware dingen die van het geloof zijn, voor objecten heeft, openbaart zich niet zo als het verstand, dat de ware dingen die van het burgerlijk en zedelijk leven zijn, voor objecten heeft; de oorzaak hiervan is dat het binnenin is en in het licht van de hemel en dit licht in het duister is zolang de mens in het licht van de wereld is; maar toch onthult het zich bij diegenen die zijn wederverwekt, vooral door het geweten.

Dat zien in de hoogste zin het vooruitzien is, kan duidelijk zijn, want het inzicht waarvan met betrekking tot de Heer wordt gesproken, is een oneindig inzicht, dat niets anders is dan vooruitzien.

Dat door zien, waarnaar Ruben werd genoemd, in de innerlijke zin het geloof uit de Heer wordt aangeduid, blijkt uit zeer veel plaatsen in het Woord, waarvan de volgende mogen worden aangevoerd; bij Mozes: *'Jehovah zei tot Mozes: Maak u een slang en stel ze op een steng; en het zal geschieden, dat al wie gebeten is en dezelve zal zien en hij zal leven; Mozes maakte een slang van koper en stelde ze op een steng; en het geschiedde als een slang een man beet en hij de slang van koper aanzag, hij herleefde'*, (Numeri 21:8,9).

Dat de koperen slang de Heer uitbeelde ten aanzien van het uiterlijk zinlijke of het natuurlijke, zie nr. 197; dat koper het natuurlijke is, nrs. 425, 1551; dat het geloof in Hem daarmee werd uitgebeeld dat zij die haar zagen of aanzagen, herleefden, leert de Heer Zelf bij Johannes: *'Gelijk Mozes de slang in de woestijn verhoogde, also moet de Zoon des Mensen verhoogd worden, opdat eenieder die in Hem gelooft, niet verga, maar het eeuwige leven zal hebben'*, (Johannes 3:14,15).

Bij Jesaja: *'De Heer zei: Ga heen en zeg tot dit volk: Horende hoort, maar verstaat niet en ziende ziet en kent niet; maak het hart van dit volk vet en maak zijn oren zwaar en bestrijk zijn ogen, opdat het niet wellicht zal zien met zijn ogen en met zijn oren zal horen en met zijn hart zal verstaan'*, (Jesaja 6:9,10); dat daar 'ziende zien en niet kennen' wil zeggen verstaan wat waar is en toch niet erkennen, is duidelijk; en dat de ogen bestrijken opdat het niet wellicht met zijn ogen zal zien, wil zeggen, het verstand van het ware beroven, en dat dit het geloof in de Heer is, dat hier door zien wordt aangeduid, staat vast uit de woorden van de Heer bij Mattheüs 13:13,14 en bij Johannes: 12:36,37,39 40.

Bij Ezechiël: *'Zoon des mensen, gij woont in het midden van het huis van wederspanningheid, dewelke ogen hebben om te zien, maar zij zien niet'*, (Ezechiël 12:2); ogen om te zien, maar zij zien niet, staat voor: dat zij de ware dingen die van het geloof zijn, kunnen verstaan maar niet willen en wel vanwege de boze dingen, die het huis van wederspanningheid zijn en deze brengen een leugenachtig licht over de valse dingen en duisternissen over de ware dingen, overeenkomstig het volgende bij Jesaja: *'Een volk van de wederspanningheid is het, leugenachtige zonen, zonen die niet de wet van Jehovah wilden horen, die zeiden tot de*

zienden: *Ziet niet en tot hen die een visioen hebben: Ziet niet voor ons rechte dingen, spreekt tot ons vleierijen, ziet illusies*, (Jesaja 30:9,10).

Bij Jesaja: *'Dit volk, zij die in duisternissen wandelen hebben een groot licht gezien, zij die wonen in het land van de schaduw des doods, over hen heeft een licht uitgestraald'*, (Jesaja 9:1); een groot licht zien, voor de ware dingen die van het geloof zijn, opnemen en geloven; van het hemelse licht wordt gezegd, dat het uitstraalt over hen die in het geloof zijn, want het licht dat in de hemel is, is het Goddelijk ware uit het Goddelijk Goede.

Bij dezelfde: *'Jehovah heeft over ulieden uitgegoten een geest van slaperigheid en Hij heeft uw ogen toegesloten, de profeten en uw hoofden, de zienden heeft Hij bedekt'*, (Jesaja 29:10); de ogen toesluiten, voor het verstand van het ware; dat het oog het verstand is, zie nr. 2701; de zienden bedekken, voor hen die de ware dingen van het geloof weten en leren; de profeten werden in de oude tijden zienden genoemd en dat zij diegenen zijn die leren en verder de ware dingen van de leer, zie nr. 2534.

Bij dezelfde: *'De priester en de profeet dwalen door de sterke drank, zij dwalen onder de zienden, zij waggelen in het gericht'*, (Jesaja 28:7); het gericht waarin zij waggelen is het ware van het geloof, zie nr. 2235.

Bij dezelfde: *'De ogen der zienden zullen niet toelijken en de oren der horenden zullen luisteren'*, (Jesaja 32:3) evenzo.

Bij dezelfde: *'Uw ogen zullen schouwen de koning in zijn schoonheid, zij zullen zien het land der verten'*, (Jesaja 33:17); de koning in schoonheid schouwen, voor de ware dingen van het geloof die uit de Heer zijn en deze worden schoon genoemd uit het goede; het land der verten zien, voor het goede van de liefde; dat de koning het ware van het geloof is, zie de nrs. 1672, 2015, 2069, 2015, 3009, 3670; dat schoon wordt gezegd van het goede, nrs. 553, 3080, 3821; dat het land het goede van de liefde is, nrs. 620, 636, 3368, 3379.

Bij Mattheüs: *'Gezegend de reinen van hart, want dezen zelf zullen God zien'*, (Mattheüs 5:8); dat God zien is in Hem geloven, dus Hem met het geloof zien, is duidelijk, want zij die in het geloof zijn, zien God vanuit het geloof, want God is in het geloof en God is dat in het geloof wat waarlijk geloof is.

Bij dezelfde: *'Indien uw oog u ergert, ruk het uit, het is u beter, eenogig tot het leven in te gaan, dan twee ogen hebbende in de gehenna des vuurs gezonden te worden'*, (Mattheüs 18:9); dat hier het oog niet een oog is, noch dat het moet worden uitgerukt, is duidelijk, want dit ergert niet, maar het verstand van het ware, dat hier het oog is, nr. 2701; dat het beter is de ware dingen van het geloof niet te weten en te begrijpen, dan ze te weten en te begrijpen en toch een leven van het boze te leven, wordt daarmee aangeduid, dat het beter is eenogig tot het leven in te gaan dan twee ogen hebbende in de gehenna des vuurs gezonden te worden.

Bij dezelfde: *'Uw ogen zijn gezegend, omdat zij zien en uw oren omdat zij horen: voorwaar zeg Ik u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien de dingen welke gij ziet, maar hebben niet gezien'*, (Mattheüs 13:13-17; Johannes 12:40); zien voor die dingen weten en verstaan die van het geloof in de Heer zijn, dus voor het geloof; want niet vanwege het feit, dat zij de Heer zagen en Zijn wonderen zagen, waren zij gezegend, maar dat zij geloofden, zoals kan vaststaan uit deze woorden bij Johannes: *'Ik heb u gezegd, dat gij Mij ook gezien hebt en gij gelooft niet; dit is de wil van Hem die Mij gezonden heeft, opdat eenieder die de Zoon ziet en in Hem gelooft, het eeuwige leven zal hebben; niet dat iemand de Vader gezien heeft, dan die bij de Vader is; deze heeft de Vader gezien; voorwaar, voorwaar zeg Ik u, die in Mij gelooft heeft het eeuwige leven'*, (Johannes 6:36,40,46,47); zien en niet geloven, voor de ware dingen van het geloof weten en niet opnemen; zien en geloven voor, ze weten en opnemen; dat niemand de Vader heeft gezien dan die bij de Vader is, voor dat het Goddelijk Goede niet erkend kan worden dan door het Goddelijk Ware; dat de Vader het Goddelijk Goede is en de Zoon het Goddelijk Ware, zie nr. 3704; vandaar is de innerlijke zin dat niemand het hemels goede kan hebben tenzij hij de Heer erkent.

Evenzo bij dezelfde: *‘Niemand heeft ooit God gezien, de Eniggeboren Zoon, die in de schoot van de Vader is, die heeft Hem verklaard’*, (Johannes 1:18).

En bij dezelfde: *‘Jezus zei: Die Mij ziet, ziet Hem die Mij gezonden heeft; Ik ben het licht, in de wereld gekomen, opdat eenieder die in Mij gelooft, in de duisternis niet zal blijven’*, (Johannes 12:45,46); daar wordt het duidelijk gezegd dat ‘zien’ is geloven of geloof hebben.

En bij dezelfde: *‘Jezus zei: Indien gijlieden Mij gekend hebt, zo hebt gij ook Mijn Vader gekend en van nu aan hebt gij Hem gekend en hebt Hem gezien; die Mij gezien heeft, heeft de Vader gezien’*, (Johannes 14:7,9).

Bij dezelfde: *‘De Geest der Waarheid kan de wereld niet opnemen, want zij ziet hem niet, noch kent zij hem; Ik zal u geen wezen laten, Ik kom tot u; nog een weinig en de wereld zal Mij niet meer zien; maar gij zult Mij zien, omdat Ik leef zult ook gij leven’*, (Johannes 14:17-19); zien voor geloof hebben, want alleen door het geloof wordt de Heer gezien, het geloof is immers het oog van de liefde, want uit de liefde door het geloof wordt de Heer gezien; de liefde is het leven van het geloof en daarom wordt er gezegd: Gij zult Mij zien; omdat Ik leef zult ook gij leven.

Bij dezelfde: *‘Jezus zei: Ik ben tot een oordeel in deze wereld gekomen, opdat degenen die niet zien, zien mogen, maar die zien, blind worden; de farizeeën zeiden: Zijn wij dan ook blind.’*

Jezus zei tot hen: Indien gij blind waart, zoudt gij geen zonde hebben; maar nu gij zegt, wij zien, zo blijft dan uw zonde’, (Johannes 9:39-41); zij die zien, voor hen die menen dat zij verstandiger zijn dan de overigen en van dezen wordt gezegd, dat zij blind zullen worden, dat wil zeggen, niet het geloof zullen aannemen; dat niet zien of blind zijn wordt gezegd met betrekking tot hen die in de valse dingen zijn en ook met betrekking tot hen die in onwetendheid zijn, zie nr. 2383.

Bij Lukas: *‘U is het gegeven, de mysteriën van het koninkrijk Gods te kennen, de overigen echter in gelijkenissen, opdat zij ziende niet zien en horende niet horen’*, (Lukas 8:10)

Bij dezelfde: *‘Ik zeg u er zijn sommigen van degenen die hier staan, die de dood niet zullen smaken, totdat zij het koninkrijk Gods zullen gezien hebben’*, (Lukas 9:27; Markus 9:1); het koninkrijk Gods zien, voor geloven.

Bij dezelfde: *‘Jezus zei tot de discipelen: Er zullen dagen komen, wanneer gij zult begeren een der dagen van de Zoon des Mensen te zien, maar gij zult niet zien’*, (Lukas 17:22) daar over de voleinding der eeuw of over de laatste tijd van de Kerk, wanneer er niet langer enig geloof is.

Bij dezelfde: *‘Het geschiedde als Jezus met hen aanzat, het brood nemende zegende Hij en brekende gaf Hij hun en hun ogen werden geopend en zij kenden Hem’*, (Lukas 24:30,31), waardoor werd aangeduid dat de Heer door het goede verschijnt, niet echter door het ware zonder het goede, want het brood is het goede van de liefde, nrs. 276, 680, 2165, 2177, 3478, 3735, 3813; uit deze en verscheidene andere plaatsen staat vast dat zien in de innerlijke zin is, het geloof uit de Heer, want er bestaat geen ander geloof dat geloof is, dan dat wat uit de Heer is; dit ook stelt de mens in staat te zien, dat wil zeggen, geloven; het geloof echter uit zich of uit het eigene uit de mens, is niet geloof, want dit doet valse dingen als ware en ware dingen als valse zien en mocht het ware dingen als ware dingen doen zien, dan nog ziet hij niet, omdat hij niet gelooft, want hij ziet zichzelf daarin en niet de Heer.

Dat zien is geloof hebben in de Heer, blijkt duidelijk uit wat meermalen over het licht van de hemel werd gezegd, dat namelijk het licht van de hemel, omdat het uit de Heer is, inzicht en wijsheid met zich meebrengt en dus zo het geloof in Hem, want het geloof in de Heer is van binnen in het inzicht en de wijsheid en daarom kan zien vanuit dat licht, zoals dit bij de engelen gebeurt, niets anders betekenen dan het geloof in de Heer; de Heer is ook zelf in dat licht, omdat het uit Hem voortgaat; dat licht is het ook dat schijnt in het geweten van hen die geloof in Hem hebben, hoewel de mens dit niet weet zolang hij in het lichaam leeft, want dan verduistert het licht van de wereld dat licht.

3864. Mijn verdrukking, namelijk daar Jehovah heeft gezien; dat dit betekent de staat van het bereiken van het goede, staat vast uit de betekenis van de verdrukking, namelijk de verzoeking, nr. 1846; en omdat deze het middel is om het goede te bereiken, wordt hier door mijn verdrukking aangeduid de staat van het ware, dat het uiterlijke is, komen tot het goede, dat het innerlijke is.

3865. Omdat nu mijn man mij zal liefhebben; dat dit betekent, dat daaruit het goede van het ware is, staat vast uit de betekenis van hij zal liefhebben, namelijk daaruit het goede, want al het goede is van de liefde en daarom wordt het hier door liefhebben aangeduid; en uit de betekenis van de man, namelijk het ware, nr. 3134; wat het goede van het ware is, werd eerder enige malen ontvouwd, namelijk dat het de aandoening van het ware ter wille van het leven is, want het leven is het goede dat in het ware wordt beoogd door hen die daarna worden wederverwekt; zonder een leven overeenkomstig het ware vindt er geen verbinding plaats van het ware met het goede, en dus geen toe-eigening; dit kan voor eenieder duidelijk vaststaan indien hij let op degenen die boos leven en op hen die goed leven; indien namelijk degenen die boos leven, hoewel zij in de kindertijd en in de jeugd in de leerstellige dingen van de Kerk evengoed als de anderen geïnstrueerd waren, daarnaar worden onderzocht wat zij geloven ten aanzien van de Heer, over het geloof in Hem en over de ware dingen van de Kerk, dan wordt toch duidelijk dat zij hoegenaamd niets geloven; maar dat zij die goed leven, ieder afzonderlijk een geloof in de ware dingen hebben, waarvan zij geloven dat zij waar zijn; zij die echter de ware dingen onderwijzen, zoals de voorgangers van de Kerk, maar toch boos leven, zullen weliswaar zeggen dat zij geloven, maar toch geloven zij niet met het hart; bij sommigen is er een overreding die lijkt op een geloof, maar die overreding is zodanig dat het iets als kennis van het geheugen is en niet wordt bevestigd omdat het waar is, maar vanwege dat het openlijk verkondigd moet worden, ter wille van hun ambt, eer en gewin; dit gaat niet dieper dan door de oren in het geheugen en vanuit het geheugen gaat het in de lippen over, maar niet in het hart en daaruit in de belijdenis.

Daaruit blijkt dat het leven leert hoedanig de erkenning van het ware, dat wil zeggen hoedanig het geloof is; en dat het ‘van het goede van het leven gescheiden geloof’ zegt, dat de mens, hoe hij ook leeft, toch uit genade gezaligd kan worden; en dat het redeneert tegen dat punt van de leer, dat eenieder zijn leven na de dood bijblijft.

3866. Uit de innerlijke zin van de woorden die Lea zei ten aanzien van Ruben, toen hij geboren werd, namelijk uit ‘Jehovah heeft mijn verdrukking gezien, omdat nu mijn man mij zal liefhebben’ kan vaststaan wat van de Kerk of de naar Ruben genoemde stam betekent, namelijk dat wat het eerst van de wederverwekking is, of wat het eerste is wanneer de mens een Kerk wordt, namelijk dat het het ware van de leer is waardoor hij het goede van het leven kan bereiken.

3867. vers 33. *En zij ontving nog en baarde een zoon; en zij zei: Omdat Jehovah gehoord heeft, dat ik gehaat was en Hij heeft mij ook deze gegeven; en zij noemde zijn naam Simeon.*

Zij ontving nog en baarde een zoon, betekent als eerder, de geestelijke ontvangst en baring, van het uiterlijke meer naar de innerlijke dingen; omdat Jehovah gehoord heeft, betekent in de hoogste zin, de Voorzienigheid, in de binnenste zin de wil van het geloof, in de innerlijke zin de gehoorzaamheid en in de uiterlijke zin het gehoor, hier het geloof met de wil, dat uit de Heer alleen is; dat ik gehaat was, betekent de staat van het geloof, indien de wil daarmee niet in overeenstemming is; en Hij heeft mij ook deze gegeven, betekent het opeenvolgende; en zij noemde zijn naam Simeon, betekent het hoedanige ervan.

3868. Zij ontving nog en baarde een zoon; dat dit de geestelijke ontvangenis en baring betekent, van de uiterlijke meer naar de innerlijke dingen, staat vast uit wat eerder in nr. 3860 is gezegd, waar dezelfde woorden staan.

Er wordt gezegd dat er een voortgang is van de uiterlijke naar de innerlijke dingen, wanneer er van de wetenschap, die van het verstand is, er een voortgang is naar de wil, of geestelijk gesproken, van het ware dat van het geloof is tot de naastenliefde; het verstand immers is dat wat uit de wil voortgaat en in een bepaalde zichtbare vorm de wil openbaart; evenzo gaat het geloof voort uit de naastenliefde en openbaart in een bepaalde vorm de naastenliefde; hieruit blijkt, dat het uiterlijke van de wil het verstand is en het uiterlijke van de naastenliefde het geloof is, of wat hetzelfde is, dat het innerlijke van het verstand de wil is en het innerlijke van het geloof de naastenliefde; en daarom is de voortgang van het uiterlijke meer tot de innerlijke dingen, een voortgang van ‘het geloof met het verstand’ tot ‘het geloof met de wil’, dus van het geloof tot de naastenliefde, en dit wordt door Levi uitgebeeld, waarover hierna.

Men moet weten dat onder het geloof, wanneer het van de naastenliefde wordt onderscheiden, het ware wordt verstaan zodanig als het van de leer is, of zodanig als het is in de belijdenis van het apostolisch geloof wordt genoemd en dit overeenkomstig de algemene zin in de Kerk, want men gelooft dat geloof hebben in de ware dingen, het geloof is waardoor er heil is; weinigen zijn het die weten dat geloof gerustheid en vertrouwen is en onder die weinigen zijn het er wederom weinigen die weten dat de gerustheid of het vertrouwen vanuit de naastenliefde is en niet kan bestaan bij iemand die niet het leven van de naastenliefde heeft gehad.

3869. Omdat Jehovah gehoord heeft; dat dit in de hoogste zin de Voorzienigheid betekent, in de binnenste zin de wil van het geloof, in de innerlijke zin de gehoorzaamheid en in de uiterlijke zin het gehoor, hier het geloof met de wil, dat uit de Heer alleen is, staat vast uit de betekenis van horen; dat horen het gehoor is behoeft geen verklaring; dat evenwel horen in de innerlijke zin de gehoorzaamheid is en in de uiterlijke zin het geloof met de wil, staat vast uit tal van plaatsen in het Woord, waarover hierna; verder uit het hoedanige van het gehoor ten opzichte van het hoedanige van het gezicht; dat het gezicht in de innerlijke zin het verstand is en in de binnenste zin het geloof met het verstand, zie nr. 3863; en dit daarvandaan, omdat de dingen door het innerlijk gezicht zodanig verschijnen als zij zijn, dus met enig geloof, maar een verstandelijk geloof, worden begrepen; de dingen die evenwel worden gehoord, worden, wanneer die tot de innerlijke dingen doordringen, ook in iets dat op het gezicht lijkt, veranderd, want de dingen die men hoort, ziet men innerlijk; daarom wordt door het gehoor eveneens datgene aangeduid wat door het gezicht wordt aangeduid, namelijk dat wat van het verstand is en tevens wat van het geloof is, maar het gehoor overreedt tegelijk dat het zo is en het doet niet slechts het verstandelijk deel van de mens aan, maar ook zijn wilsdeel en het bewerkt dat hij wil wat hij ziet; vandaar is het dat horen betekent het verstand van iets en tevens de gehoorzaamheid en in de geestelijke zin het geloof met de wil, omdat dit in het horen is gelegen, namelijk de gehoorzaamheid en het geloof met de wil, worden zij daarom ook aangeduid door: horen, luisteren, opletten, in de gewone spreektaal, want wanneer men hoort, is dit gehoorzaam zijn en naar iemand luisteren is ook gehoorzamen; de innerlijke dingen van een zaak zijn soms zo in de woorden van de spraak van de mens gelegen en de oorzaak ervan is dat het de geest van de mens is die denkt en de zin van de woorden van de spraak doorvat en hij is in een zekere verbinding met de geesten en engelen, die in de beginselen van de woorden zijn; bovendien is de kringloop van de dingen bij de mens zodanig, dat al wat door het oor of door het gehoor binnenkomt, overgaat in zijn verstand en door het verstand in de wil en vanuit de wil in de daad; zo ook het ware van het geloof; eerst wordt het het ware van het geloof met de wetenschap, daarna het ware van het geloof met de wil en tenslotte het ware van het geloof met de daad, dus de naastenliefde; het geloof met de

wetenschap of met het verstand is Ruben, zoals werd getoond; het geloof met de wil is Simeon; het geloof met de wil wanneer het de naastenliefde wordt, is Levi.

Dat horen in de hoogste zin de Voorzienigheid is, kan vaststaan uit wat eerder in nr. 3863 is gezegd over zien, dat dit in de hoogste zin het Vooruitzien is, want het vooruitzien van de Heer is zien van eeuwigheid tot eeuwigheid dat het zo is, maar het voorzien van de Heer is regelen dat het zo zal zijn en het vrije van de mens buigen tot het goede, voor zoveel als Hij vooruitziet dat de mens zich in het vrije laat buigen, zie nr. 3854.

Dat door het horen van Jehovah, waarnaar Simeon is genoemd, in de innerlijke zin de gehoorzaamheid wordt aangeduid en in de binnenste zin het geloof met de wil uit de Heer alleen, blijkt uit zeer veel plaatsen in het Woord, zoals uit de volgende; bij Mattheüs:

‘Ziet, een stem vanuit de wolken, zeggende: Deze is Mijn beminde Zoon, in de welke Ik Mijn welbehagen heb; hoort Hem’, (Mattheüs 17:5); Hem horen, voor geloof in Hem hebben en Zijn geboden gehoorzamen, dus het geloof met de wil hebben.

Bij Johannes: *‘Voorwaar, voorwaar, zeg Ik u, dat de ure zal komen, wanneer de doden zullen horen de stem van de Zoon van God en zij die zullen horen, zullen leven; verwondert u daar niet over, aangezien de ure komt, in welke allen die in de graftomben zijn, Zijn stem zullen horen’*, (Johannes 5:25,28); de stem van de Zoon des Mensen horen, voor geloof hebben in de woorden van de Heer en die willen; zij die het geloof van de wil hebben, ontvangen het leven en daarom wordt gezegd, die zullen horen die zullen leven.

Bij dezelfde: *‘Die door de deur ingaat, is de herder van de schapen; deze doet de deurwachter open en de schapen horen zijn stem.*

En Ik heb andere schapen die van deze stal niet zijn; ook die moet Ik toebrengen en zij zullen Mijn stem horen en het zal worden één kudde en één herder; Mijn schapen horen Mijn stem en Ik ken dezelve en zij volgen Mij’, (Johannes 10:2,3,16,27); de stem horen, duidelijk voor gehoorzamen vanuit het geloof van de wil.

Bij dezelfde: *‘Eenieder die vanuit de waarheid is, hoort Mijn stem’*, (Johannes 18:3) eveneens.

Bij Lukas: *‘Abraham zei tot hem: Zij hebben Mozes en de profeten, dat zij die horen; indien zij Mozes en de profeten niet horen, zo zullen zij ook, al ware het dat er iemand van de doden opstond, zich niet laten gezeggen’*, (Lukas 16:29,31); Mozes en de profeten horen, voor de dingen weten die in het Woord zijn en daar geloof in hebben, dus ze ook willen, want geloof hebben zonder willen, is zien en niet horen, maar geloof hebben met willen, is geloof hebben en horen; daarom wordt het ene en het andere, namelijk zien en horen, hier en daar in het Woord tezamen vermeld, en door zien wordt dat aangeduid wat door Ruben en door horen wat door Simeon wordt aangeduid, want zij zijn verbonden zoals een broeder met een broeder; dat zien en horen verbonden worden vermeld, staat vast uit de volgende plaatsen; bij Mattheüs: *‘Daarom spreek Ik tot hen in gelijkenissen, omdat zij ziende niet zien en horende niet horen, noch ook verstaan; en in hen wordt de profetie van Jesaja vervuld, welke zegt: met het gehoor zult gij horen en niet verstaan en ziende zult gij zien en niet bemerken; het hart van dit volk is dik geworden en zij hebben met de oren zwaarlijk gehoord en hun ogen hebben zij toegesloten, opdat zij niet misschien met de ogen zouden zien en met de oren horen en met het hart verstaan.*

Doch gezegend zijn uw ogen, omdat zij zien, en uw oren, omdat zij horen; voorwaar zeg Ik u, dat vele profeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien de dingen welke gij ziet, maar hebben niet gezien en te horen de dingen welke gij hoort en hebben niet gehoord’, (Mattheüs 13:13-17; Johannes 12:40; Jesaja 6:9).

Bij Markus: *‘Jezus zei tot de discipelen: Wat overlegt gij, dat gij niet broden hebt, zijt gij nog niet verstandig en verstaat gij niet; hebt gij nog uw hart verhard; ogen hebbende ziet gij niet en oren hebbende hoort gij niet’*, (Markus 8:17,18).

Bij Lukas: *‘U is het gegeven, de mysteriën van het koninkrijk Gods te kennen, de overigen echter in gelijkenissen, opdat zij ziende niet zien en horende niet horen’*, (Lukas 8:10).

Bij Jesaja: *'De ogen der blinden zullen geopend worden en de oren der doven zullen geopend worden'*, (Jesaja 35:5).

Bij dezelfde: *'Dan zullen horen te dien dage de doven de woorden des Boeks en vanuit de donkerheid en vanuit de duisternissen zullen de ogen der blinden zien'*, (Jesaja 29:18).

Bij dezelfde: *'Gij doven hoort en gij blinden schouwt door te zien'*, (Jesaja 42:18).

Bij dezelfde: *'Brengt uit het blinde volk dat ogen zal hebben en de doven die oren zullen hebben'*, (Jesaja 43:8).

Bij dezelfde: *'De ogen van degenen die zien, zullen niet toelijken en de oren van degenen die horen zullen luisteren'*, (Jesaja 32:3).

Bij dezelfde: *'Dat uw ogen uw leraars beschouwen en uw oren het woord horen'*, (Jesaja 30:20,21).

Bij dezelfde: *'Die zijn oor stopt opdat hij de bloeden niet hoort en zijn ogen sluit opdat zij het boze niet zien, deze zal in de hoge dingen wonen'*, (Jesaja 33:15,16).

Bij Ezechiël: *'Zoon des mensen, gij woont in het midden van het huis der weerspanning, dewelke ogen hebben om te zien, maar niet zien, dewelke oren hebben om te horen en niet horen'*, (Ezechiël 12:2).

Op deze plaatsen wordt zowel het ene als het andere gezegd, omdat het ene het andere volgt, namelijk het geloof met het verstand, wat 'zien' is en het geloof met de wil, wat 'horen' is; anders zou één van beide genoeg zijn geweest; hieruit blijkt ook, waarom de ene zoon van Jakob naar zien werd genoemd en de andere naar horen.

Dat zien het geloof met de wetenschap of met het verstand betekent en horen het geloof met de gehoorzaamheid of met de wil, is vanuit de overeenstemmingen in het andere leven en vandaar vanuit de aanduidende dingen; zij die verstandelijk zijn en in het geloof daaruit, behoren tot de streek van het oog en zij die gehoorzaam zijn en in het geloof daaruit, behoren tot de streek van het oor; dat dit zo is, zal men zien uit wat aan het einde van de hoofdstukken over de Grootste Mens en over de overeenstemming van alle dingen die in het menselijk lichaam zijn daarmee, vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer getoond zal worden; vandaar nu is het, dat het oog in de innerlijke zin het verstand is, zie nr. 2701 en dat het oor de gehoorzaamheid is en in de geestelijke zin het geloof daaruit, of het geloof met de wil; zoals ook vaststaat uit de volgende plaatsen; bij Jesaja: *'Ja, gij hebt niet gehoord, ja, gij hebt niet gekend, ja, van toen af heeft uw oor zich niet geopend'*, (Jesaja 48:8).

Bij dezelfde: *'De Heer Jehovih zal mij wekken het oor om te horen, gelijk hun die onderricht worden; de Heer Jehovih heeft mij het oor geopend en ik heb mij niet verzet'*, (Jesaja 50:4,5).

Bij dezelfde: *'Let al lettende op Mij en eet het goede, opdat uw ziel zich in vettigheid verlustige; neigt uw oor en gaat tot Mij, hoort opdat uw ziel leve'*, (Jesaja 55:2,3).

Bij Jeremia: *'Tot wie zal Ik spreken en betuigen, opdat zij horen, ziet hun oor is onbesneden en zij kunnen niet luisteren'*, (Jeremia 6:10).

Bij dezelfde: *'Dit heb Ik hun geboden, zeggende, hoort Mijn stem, dan zal Ik u tot God zijn en gij zult Mij tot een volk zijn en zij hebben niet gehoord, noch hun oor geneigd'*, (Jeremia 7:23,24,26).

Bij dezelfde: *'Hooft, vrouwen, het woord van Jehovah en uw oor ontvang het woord van Zijn mond'*, (Jeremia 9:20).

Bij dezelfde: *'Gij hebt uw oor niet geneigd en gij hebt Mij niet gehoorzaamd'*, (Jeremia 35:15).

Bij Ezechiël: *'Zoon des mensen, al Mijn woorden welke Ik tot u gesproken heb, neem op in uw hart en hoor met uw oren'*, (Ezechiël 3:10).

Bij dezelfde: *'Ik zal Mijn ijver tegen u geven en zij zullen in ontstokenheid met u handelen; zij zullen uw neus en uw oren verwijderen'*, (Ezechiël 23:25); de neus en de oren verwijderen, voor de doorvatting van het ware en goede en de gehoorzaamheid van het geloof verwijderen.

Bij Zacharia: *'Zij weigerden op te merken en zij gaven een weerbarstige schouder en zij verzaarden hun oren, opdat zij niet horen en zij stelden hun hart tot diamant, opdat zij de wet niet hoorden'*, (Zacharia 7:11,12).

Bij Amos: *'Alzo zei Jehovah: Gelijk als een herder uit de mond van de leeuw twee schenkelen, of een stukje van een oor zou rukken, alzo zullen de zonen Israëls in Samaria ontruikt worden, in de hoek van het bed en op het uiteinde van de sponde'*, (Amos 3:12); twee schenkelen ontrukken, voor de wil van het goede, een stukje van het oor, voor de wil van het ware, dat een stukje van het oor dit is, kan alleen vaststaan, zoals gezegd, uit de overeenstemmingen in het andere leven en vandaar uit de aanduidende dingen en overeenkomstig hieraan is de innerlijke zin van het Woord en zijn ook de rituele dingen in de Israëlitische en Joodse Kerk; vandaar was het, dat toen Aharon en zijn zonen tot de bediening zouden worden ingewijd, onder andere werd bevolen *'dat Mozes zou nemen van het bloed van een ram en geven op het oorlapje van het oor van Aharon en op het oorlapje van het oor van zijn zonen; en op de duim van hun rechterhand en op de grote teen van hun rechtervoet'*, (Exodus 29:20); door dit ritueel werd de wil van het geloof uitgebeeld, waarin hij als priester ook ingewijd zou worden; dat dit ritueel heilig was, kan eenieder weten, omdat het door Jehovah aan Mozes was bevolen en dus ook dat het heilig was bloed te geven op het oorlapje van het oor; maar wat voor heilige dit was, kan men niet weten, dan alleen vanuit de innerlijke zin van de dingen in het Woord, en deze zin is hier dat het heilige van het geloof vanuit de wil behoed zou worden.

Dat door het oor de gehoorzaamheid wordt aangeduid en in de innerlijke zin het geloof daaruit, blijkt nog duidelijker uit het ritueel met betrekking tot de dienstknecht die niet uit de dienst wilde uitgaan, waarover het volgende bij Mozes: *'Indien een dienstknecht of een dienstmaagd niet wil uitgaan uit de dienst, zo zal hem zijn heer tot God brengen en hij zal hem tot de deur of tot de post brengen en zijn heer zal hem met een priem het oor doorboren en hij zal hem voor altijd dienen'*, (Exodus 21:6; Deuteronomium 15:17); het oor met een priem aan de post doorboren, staat voor altijd dienen of gehoorzamen; in de geestelijke zin voor het ware niet willen verstaan, maar het ware willen uit gehoorzaamheid, wat in betrekkelijke zin het niet-vrije is.

Omdat in de innerlijke zin de gehoorzaamheid van het geloof wordt verstaan onder de oren en gehoorzamen onder horen, is het duidelijk wat er wordt aangeduid door deze woorden die de Heer zo vaak sprak: *'Wie een oor heeft om te horen, die hore'*, (Mattheüs 13:9,43; Markus 4:9,23; 7:16; Lukas 8:8; 14:35; Openbaring 2:7,11,29; 3:13,22).

Dat horen in de hoogste zin de Voorzienigheid is en zien het Vooruitzien, staat vast uit die plaatsen in het Woord waarin met betrekking tot Jehovah of de Heer wordt gesproken van ogen en ook van oren; zoals bij Jesaja: *'Neig, Jehovah, Uw oor en hoor; open, Jehovah, Uw ogen en zie'*, (Jesaja 37:17).

Bij Daniël: *'Neig, mijn God, Uw oor en hoor; open Jehovah, Uw ogen en zie onze woestheden'*, (Daniël 9:18).

Bij David: *'God, neig Uw oor tot mij en hoor mijn rede'*, (Psalm 17:6).

Bij dezelfde: *'Neig tot mij Uw oor en behoud mij'*, (Psalm 71:2).

Bij dezelfde: *'Keer het oor tot mijn gebeden, om Uw waarheid, antwoord mij om Uw gerechtigheid'*, (Psalm 143:1).

Bij Jeremia: *'Jehovah, Gij hebt mijn stem gehoord, verberg Uw oor niet voor mijn zuchten, voor mijn geschreeuw'*, (Klaagliederen 3:56).

Bij David: *'Jehovah, verberg Uw aangezichten niet voor mij, ten dage waarop mij benauwdheid is, neig tot mij Uw oor, in de dag schreeuw ik, antwoord mij'*, (Psalm 102:3), dat Jehovah niet oren heeft noch ogen zoals een mens, is bekend, maar dat het een attriboot is dat aan het Goddelijke is toe te kennen, dat door het oor en door het oog wordt aangeduid, namelijk oneindig willen en oneindig verstaan; het oneindig willen is de Voorzienigheid en

het oneindig verstaan is het Vooruitzien; deze worden onder het oor en het oog, wanneer zij aan Jehovah worden toegeschreven, in de hoogste zin verstaan.

Hieruit blijkt nu wat door Jehovah heeft gehoord, waarnaar Simeon werd genoemd, in elke zin wordt aangeduid.

3870. Dat ik gehaat was; dat dit de staat van het geloof betekent, indien de wil niet daarmee in overeenstemming is, staat vast uit de betekenis van gehaat, namelijk dat zij niet geliefd was, want zodanig is de staat van het geloof indien de wil niet daarmee overeenstemt.

In de innerlijke zin wordt gehandeld over de voortgang van de wederverwekking van de mens van het uiterlijke tot het innerlijke, dat wil zeggen, van het ware van het geloof tot het goede van de naastenliefde; het ware van het geloof is het uiterlijke en het goede dat van de naastenliefde is, is het innerlijke; opdat het ware, dat van het geloof is, zal leven, zal het worden binnengeleid tot de wil, opdat het daar het leven zal ontvangen, want het ware leeft niet uit weten, maar uit willen; door het nieuwe willen dat de Heer bij de mens scheidt, vloeit het leven uit Hem in; het eerste leven openbaart zich door de gehoorzaamheid, dat het eerste van de wil is; het tweede leven door de aandoening van het ware te doen en dit is de voortgang van de wil en die is er dan, wanneer het verkwikkelijke en het gezegende in het doen van het ware wordt gevoeld; indien zo'n voortgang van het geloof niet plaatsvindt, wordt het ware het ware niet, maar wordt iets dat afgescheiden is van het leven, soms iets dat het valse bevestigt en soms iets dat overreedt, dus een bepaald onrein of vuil iets, want het koppelt zich samen met de boze aandoening van de mens of met zijn begeerte, dat wil zeggen met zijn eigen wil en die druist tegen de naastenliefde in.

Zodanig is het geloof waarvan door velen heden wordt geloofd dat het geloof is en dat dit alleen, zonder de werken van de naastenliefde, zalig maakt; maar dit geloof, namelijk het van de naastenliefde gescheiden geloof en vandaar strijdig met de naastenliefde, wordt in het vervolg uitgebeeld door Ruben, *'dat hij lag met Bilha, zijns vader bijwif'*, (Genesis 35:22) en wat Jakob, toen Israël, verwenst met deze woorden: *'Ruben, mijn eerstgeborene, gij, mijn sterkte en het beginsel van mijn kracht, licht zijt gij als water, gij zult niet uitmunten, omdat gij het leger van uw vader beklommen hebt, toen hebt gij mijn bed bezoedeld; hij heeft beklommen'*, (Genesis 49:3,4).

De wil en de aandoening van dit geloof, namelijk het van de naastenliefde gescheiden geloof, die strijdig zijn met de naastenliefde, wordt daar ook beschreven door Simeon en Levi, met deze woorden: *'Simeon en Levi, broeders, wapens van geweld zijn hun zwaarden; in hun verborgenheid kome mijn ziel niet, in hun bijeenkomst verenige zich mijn heerlijkheid niet, omdat zij in hun woede de man hebben gedood en in hun wil de os hebben ontzenuwd; vervloekt zij hun woede, omdat zij heftig is en hun toorn, omdat hij zwaar is; ik zal hen verdelen in Jakob en ik zal hen verstrooien in Israël'*, (Genesis 49:5-7), dat dit het van de naastenliefde gescheiden geloof is dat door hen wordt beschreven, zal vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer in het volgende worden getoond.

3871. En Hij heeft mij ook deze gegeven; dat dit het opeenvolgende betekent, namelijk het geloof met de gehoorzaamheid of de wil en dat dit op het geloof met de wetenschap of met het verstand volgt, werd eerder getoond; dit wordt aangeduid door 'Hij heeft mij ook deze gegeven'.

3872. En zij noemde zijn naam Simeon; dat dit het hoedanige ervan betekent, staat vast uit de betekenis van de naam en van de naam noemen, namelijk het hoedanige, waarover de nrs. 144 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; het hoedanige zelf ligt opgesloten in de innerlijke zin van de woorden die Lea zei 'Jehovah heeft gehoord, dat ik gehaat was en Hij heeft mij ook deze gegeven'; dit hoedanige is het dat door Simeon wordt aangeduid en ook door de naar hem genoemde stam en dat is het tweede universele van de Kerk, of het tweede wanneer

de mens wordt wederverwekt en een Kerk wordt, het is namelijk de gehoorzaamheid of de wil van het ware te doen wat van het geloof is, waarin de gehoorzaamheid en de wil wordt ingeplant, die daarop volgt en door Levi wordt aangeduid.

3873. vers 34. *En zij ontving nog en baarde een zoon en zij zei: Nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven, omdat ik hem drie zonen gebaard heb; daarom noemde zij zijn naam Levi.*

Zij ontving nog en baarde een zoon, betekent, als eerder, de geestelijke ontvangenis en baring, van het uiterlijke nog meer tot het innerlijke; en zij zei: Nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven, betekent in de hoogste zin de liefde en de barmhartigheid, in de innerlijke de naastenliefde, in de uiterlijke de verbinding, hier de geestelijke liefde; omdat ik hem drie zonen gebaard heb, betekent het opeenvolgende; daarom noemde zij zijn naam Levi, betekent het hoedanige ervan.

3874. Zij ontving nog en baarde een zoon; dat dit de geestelijke ontvangenis en baring betekent, van het uiterlijke naar het nog meer innerlijke, staat vast uit wat eerder in de nrs. 3860, 3868 is gezegd, waar dezelfde woorden staan.

3875. En zij zei: Nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven; dat dit in de hoogste zin de liefde en de barmhartigheid betekent, in de innerlijke zin de naastenliefde, en de uiterlijke de verbinding, hier de geestelijke liefde, staat vast uit de betekenis van aankleven; dat aankleven in de uiterlijke of naastgelegen innerlijke zin de verbinding is, kan zonder verklaring vaststaan; dat aankleven in de innerlijke zin de naastenliefde is, blijkt hieruit, dat de naastenliefde, of wat hetzelfde is, de wederzijdse liefde, een geestelijke verbinding is, want zij is de verbinding van de aandoeningen, die van de wil zijn en vandaar de overeenkomst van het denken, dat van het verstand is en dus de verbinding van de gemoederen ten aanzien van het ene en andere deel; dat aankleven in de hoogste zin de liefde en de barmhartigheid is, is vandaar duidelijk, want het oneindige en eeuwige waarvan wordt gesproken met betrekking tot de naastenliefde of de geestelijke liefde, is de Barmhartigheid, welke de Goddelijke Liefde is jegens het menselijk geslacht, dat zich in zo'n grote ellende bevindt; want wanneer de mens vanuit zich niets dan het boze is en in hem voor zoveel als het uit hem is, niets dan het helse is en hij door de Heer vanuit de Goddelijke Liefde wordt aangezien, dan wordt het Barmhartigheid genoemd dat hij uit de hel waaruit hij uit zich is, wordt opgeheven en bevrijd; vandaar wordt, omdat de Barmhartigheid vanuit de Goddelijke Liefde is, door aankleven in de hoogste zin, zowel de liefde als de barmhartigheid aangeduid.

Dat aankleven in de innerlijke zin de geestelijke liefde betekent, of wat hetzelfde is, de naastenliefde jegens de naaste, kan ook vaststaan uit andere plaatsen in het Woord, zoals bij Jesaja: *'Laat niet de zoon van de vreemdeling die aan Jehovah kleeft zeggen, zeggende: Door te scheiden scheidt Jehovah mij van met Zijn volk; de zonen van de vreemdeling die aan Jehovah kleven om Hem te bedienen en om de naam van Jehovah te beminnen, zullen Hem tot dienstknechten zijn'*, (Jesaja 56:3,6); aan Jehovah kleven, voor de geboden waarnemen, wat van de geestelijke liefde is, want niemand neemt de geboden van God van harte waar, dan alleen hij die in het goede van de naastenliefde jegens de naaste is.

Bij Jeremia: *'In die dagen zullen de zonen Israëls komen, zij en de zonen van Juda, gaande en wenende zullen zij gaan en Jehovah hun God zoeken; zij zullen Zion ondervragen naar de weg, derwaarts zijn hun aangezichten; komt en laat ons aan Jehovah kleven met het verbond der eeuw, het wordt niet aan de vergetelheid overgegeven'*, (Jeremia 50:4,5); aan Jehovah kleven eveneens voor, de geboden van harte waarnemen, dat wil zeggen, vanuit het goede van de naastenliefde.

Bij Zacharia: *'Vele natiën zullen aan Jehovah kleven te dien dage en zij zullen Mij tot een volk wezen'*, (Zacharia 2:11), eveneens.

Bij Jesaja: *'Jehovah zal Zich ontfermen over Jakob en Hij zal Israël opnieuw verkiezen en Hij zal hen over hun land stellen en de vreemdeling zal hen aankleven en zij zullen zich toevoegen aan het huis van Jakob'*, (Jesaja 14:1); de vreemdeling hen aankleven, voor in een eendere betrachtning van de wet zijn; zich toevoegen aan het huis van Jakob, voor in het goede van de naastenliefde te zijn, waarin diegenen zijn die door het huis van Jakob worden aangeduid.

Bij Mattheüs: *'Niemand kan twee heren dienen, want of hij zal de ene haten en de andere liefhebben, of hij zal de ene aankleven en de andere verachten'*, (Mattheüs 6:24); het hemelse van de liefde is daar liefhebben en het geestelijke van de liefde is daar aankleven; het ene en het andere wordt gezegd, omdat zij onderscheiden zijn, anders zou één genoeg zijn geweest. Zij die in de geestelijke liefde zijn, worden daarom zonen van Levi genoemd, zoals bij Maleachi: *'Wie zal de dag van Zijn Komst verdragen en wie zal bestaan wanneer Hij verschijnen zal; Hij zal zitten smeltende en louterende het zilver en Hij zal reinigen de zonen van Levi en Hij zal hen doorlouteren zoals goud en zoals zilver'*, (Maleachi 3:2,3).

Dat in de hoogste zin de Heer Levi is, vanuit de Goddelijke Liefde en barmhartigheid jegens hen die in de geestelijke liefde zijn, bij dezelfde: *'Opdat gij moogt kennen dat Ik dit gebod tot u gezonden heb om te zijn Mijn verbond met Levi, zei Jehovah Zebaoth; Mijn verbond zal met hem zijn des levens en des vredes.'*

Gij zijt van de weg afgeweken, gij hebt er velen doen struikelen in de wet, gij hebt het verbond met Levi verdorven, daarom heb Ik u verachtelijk gemaakt', (Maleachi 2:4,5,8,9).

En omdat de Goddelijke Liefde of de Barmhartigheid van de Heer in de hoogste zin onder Levi werd verstaan en in de innerlijke zin de geestelijke liefde, is daarom de stam van Levi het priesterschap geworden, want het priesterschap is in de innerlijke zin van het Woord niets anders dan het heilige van de liefde en het koningschap het heilige van het geloof, zie de nrs. 1728, 2015, 3670.

Omdat door het woord aankleven, waarnaar Levi werd genoemd, de geestelijke liefde wordt aangeduid, die hetzelfde is als de wederzijdse liefde, wordt ook door hetzelfde woord in de oorspronkelijke taal aangeduid 'wederzijds geven en ontvangen' en eveneens werd door wederzijds geven en ontvangen in de Joodse Kerk de wederzijdse liefde uitgebeeld, waarover vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer elders zal worden gehandeld.

De wederzijdse liefde verschilt hierin met de vriendschap, dat de wederzijdse liefde het goede ziet, dat bij de mens is en omdat zij jegens het goede is, is zij jegens hem die in het goede is; de vriendschap echter ziet de mens en ook deze is dan wederzijdse liefde wanneer zij de mens aanziet vanuit het goede of ter wille van het goede, maar wanneer zij hem niet aanziet vanuit het goede of ter wille van het goede, maar ter wille van zich, dat zij het goede noemt, dan is de vriendschap niet wederzijdse liefde, maar nadert de liefde van zich en voor zoveel als zij die nadert, voor zoveel is zij tegenovergesteld aan de wederzijdse liefde; de wederzijdse liefde is in zich niets anders dan de naastenliefde jegens de naaste, want door de naaste wordt in de innerlijke zin niets anders aangeduid dan het goede en in de hoogste zin de Heer, omdat uit Hem al het goede is en Hijzelf het Goede zelf is, zie de nrs. 2425, 3419; het is die wederzijdse liefde of naastenliefde jegens de naaste, die onder de geestelijke liefde wordt verstaan en die door Levi wordt aangeduid.

Ook wordt in het Woord de hemelse liefde en eveneens de echtelijke liefde in de zin van de letter door 'aankleven' uitgedrukt, maar met een ander woord in de oorspronkelijke taal dan dat waarnaar Levi werd genoemd; dat woord betekent een nog nauwere verbinding, als in de volgende plaatsen; bij Mozes: *'Jehovah uw God zult gij vrezen, Hem zult gij dienen en Hem zult gij aankleven'*, (Deuteronomium 10:20).

'Achter Jehovah uw God zult gij gaan en Hem zult gij vrezen en Zijn geboden zult gij houden en Zijn stem zult gij horen en Hem zult gij dienen en Hem zult gij aankleven', (Deuteronomium 13:4).

'Om Jehovah uw God lief te hebben, om te gaan in al Zijn wegen en om Hem aan te kleven', (Deuteronomium 11:22).

‘Om Jehovah uw God lief te hebben, om Zijn stem te gehoorzamen en om Hem aan te kleven, omdat Hij uw leven is’, (Deuteronomium 30:20).

Bij Jozua: *‘Neemt naarstiglijk waar te doen het gebod en de wet, die u Mozes, de knecht van Jehovah, geboden heeft, om lief te hebben Jehovah uw God en om te wandelen in al Zijn wegen en om Zijn geboden te houden en om Hem aan te kleven en om Hem te dienen in uw ganse hart en in uw ganse ziel’, (Jozua 22:5).*

In het tweede Boek der Koningen: *‘Koning Hiskia betrouwde op Jehovah de God Israëls, hij kleefde Jehovah aan, hij week niet van achter Hem en hij bewaarde Zijn geboden, welke Jehovah aan Mozes geboden had’, (2 Koningen 18:5,6).*

Bij Jeremia: *‘Gelijk als een gordel kleeft aan de lenden van een man, also heb Ik doen kleven aan Mij het ganse huis Israëls, en het ganse huis van Juda, om Mij te zijn tot een volk en tot een naam en tot lof en tot sieraad; en zij hebben niet gehoorzaamd’, (Jeremia 13:11).*

Dat de echtelijke liefde ook door aankleven wordt uitgedrukt, blijkt uit deze plaatsen:

‘Daarom zal de man zijn vader en moeder verlaten en zijn echtgenote aankleven en zij zullen tot één vlees zijn’, (Genesis 2:24).

‘Vanwege de hardigheid uws harten heeft Mozes dit gebod geschreven, maar van het begin der schepping heeft God hen gemaakt man en vrouw; daarom zal de mens zijn vader en moeder verlaten en zal zijn echtgenote aankleven en de twee zullen tot één vlees zijn; hetgeen dan God verbonden heeft, zal de mens niet scheiden’, (Markus 10:5-9; Mattheüs 19:5).

‘De ziel van Sichem kleefde aan Dina, Jakobs dochter, hij had het meisje lief en hij sprak tot het hart van het meisje’, (Genesis 34:3).

‘Salomo had vele vreemde vrouwen lief, aan deze kleefde Salomo om lief te hebben’, (1 Koningen 11:1,2).

Hieruit blijkt nu dat aankleven een woord van de liefde is, in de oude tijden in gebruik genomen door de Kerken die in de aanduidende dingen waren; en dat het in de innerlijke zin niets anders is dan de geestelijke verbinding, die de naastenliefde en de liefde is.

3876. Omdat ik hem drie zonen gebaard heb; dat dit het opeenvolgende betekent, staat vast uit wat eerder in nr. 3871 is gezegd; het opeenvolgende dat hier door de drie zonen wordt aangeduid, is dat nu de naastenliefde komt, want wanneer de mens wordt wederverwekt, dat wil zeggen, wanneer hij Kerk wordt, zal het eerste voor hem zijn te weten en te begrijpen wat het ware van het geloof is; het tweede zal zijn dat te willen en te doen; het derde is er door te worden aangedaan; en wanneer de mens door het ware wordt aangedaan, dat wil zeggen, wanneer hij er verkwikkelijkheid en gezegendheid bij voelt om overeenkomstig het ware te handelen, dan is hij in de naastenliefde of in de wederzijdse liefde; dit is het opeenvolgende dat hier onder ‘ik heb hem drie zonen gebaard’ wordt verstaan.

3877. Daarom noemde zij zijn naam Levi; dat dit het hoedanige ervan betekent, staat vast uit de betekenis van de naam en van de naam noemen, namelijk het hoedanige, waarover eerder in nr. 3872; het is het hoedanige dat ligt opgesloten in die woorden ‘nu zal ditmaal mijn man aan mij kleven, omdat ik hem drie zonen gebaard heb’, waarover eerder in de nrs. 3875, 3876; dit hoedanige is het, dat door Levi en ook de naar hem genoemde stam wordt aangeduid en het is het derde universele van de Kerk of de derde staat wanneer de mens wordt wederverwekt of Kerk wordt en het is de naastenliefde.

Het is met de naastenliefde als volgt gesteld dat zij in zich bevat het ware willen en hierdoor bevat zij in zich het ware verstaan, want wie in de naastenliefde is, heeft het ware willen en verstaan; maar voordat de mens tot de naastenliefde komt, zal hij eerst in het uiterlijke zijn, namelijk in het verstaan van het ware, daarna in het willen van het ware, tenslotte in het aangedaan worden door het ware, wat de naastenliefde is; wanneer de mens dan in de naastenliefde is, dan schouwt hij de Heer, die in de hoogste zin door Juda, de vierde zoon van Jakob wordt aangeduid,

3878. vers 35. *En zij ontving nog en baarde een zoon en zij zei: Ditmaal zal ik Jehovah belijden; daarom noemde zij zijn naam Juda; en zij hield op van baren.*

Zij ontving nog en baarde een zoon, betekent, als eerder, de geestelijke ontvangenis en baring, van het uiterlijke nog meer naar het innerlijke; en zij zei: Ditmaal zal ik Jehovah belijden, betekent in de hoogste zin de Heer, in de innerlijke zin het Woord en in de uiterlijke zin de Leer daaruit; hier het Goddelijke van de liefde en Zijn hemels rijk; daarom noemde zij zijn naam Juda, betekent het hoedanige ervan; en zij hield op van baren, betekent langs de ladder de opklimming van de aarde tot aan Jehovah of de Heer.

3879. Zij ontving nog en baarde een zoon; dat dit de geestelijke ontvangenis en baring betekent, van het uiterlijke nog meer naar het innerlijke, staat vast uit wat eerder in nr. 3860, 3868 werd gezegd, waar eendere woorden staan.

3880. En zij zei: Ditmaal zal ik Jehovah belijden; dat dit in de hoogste zin de Heer betekent, in de innerlijke zin het Woord, in de uiterlijke zin de Leer daaruit, hier het Goddelijke van de liefde en Zijn hemels rijk, staat vast uit de betekenis van belijden; dat belijden in de uiterlijke of de naastgelegen innerlijke zin de Leer vanuit het Woord betekent, is duidelijk, want de belijdenis is niets anders, ook in het gewone spraakgebruik, dan de verklaring van zijn geloof voor de Heer; zo vat zij dus in zich die dingen samen die de mens gelooft, dus die voor hem de Leer zijn; dat belijden in de innerlijke zin het Woord is, volgt daaruit, want alle leer van het geloof en van de naastenliefde zal vanuit het Woord zijn, want vanuit zichzelf weet de mens niets over de hemelse en geestelijke dingen en daarom weet hij daarover vanuit de Goddelijke openbaring, die het Woord is; dat belijden in de hoogste zin de Heer is, komt omdat de Heer het Woord is, dus de Leer vanuit het Woord en omdat het Woord in de innerlijke zin alleen de Heer schouwt en over Zijn rijk handelt, zie de nrs. 1871, 2859, 2894, 3245, 3305, 3393, 3432, 3439, 3454; vandaar is het dat voor Jehovah belijden het Goddelijke van de liefde en Zijn hemels rijk wordt aangeduid, want de Heer is de Goddelijke Liefde zelf en de invloeiing van die Liefde maakt Zijn rijk en wel door het Woord dat uit Hem is. Dat door Juda, die naar 'Jehovah belijden' werd genoemd, het Goddelijke van de liefde en het hemels rijk van de Heer wordt aangeduid, zie eerder nr. 3654; vandaar is het dat er wordt gezegd dat belijden hier dit betekent.

Wat evenwel belijden en belijdenis is, kan vaststaan uit de plaatsen in het Woord waar het vermeld wordt, zoals bij Jesaja: *'Te dien dage zult gij zeggen: Ik zal U belijden, Jehovah, daar Gij toornig op mij geweest zijt, Uw toorn is afgekeerd en Gij hebt mij getroost; en gij zult te dien dage zeggen: Belijdt Jehovah, roept Zijn naam aan, maakt Zijn werken bekend onder het volk, vermeldt dat Zijn naam verhoofd is'*, (Jesaja 12:1,4).

Bij David: *'Wij belijden U, o God, wij belijden en Uw naam is nabij, zij vertellen Uw wonderen'*, (Psalm 75:2).

Bij dezelfde: *'Een psalm tot belijdenis; juicht Jehovah, gij ganse aarde; Hij heeft ons gemaakt, en niet wij, Zijn volk en de kudde van Zijn graasweide; daarom zijn wij van Hem, Zijn volk en de kudde van Zijn graasweide; gaat in door Zijn poorten in belijdenis, Zijn voorhoven in lof; belijdt Hem, zegent Zijn naam, omdat Jehovah goed is, tot in het eeuwige Zijn barmhartigheid en tot in geslacht en geslacht Zijn waarheid'*, (Psalm 100:1-5);

wat daar belijden en belijdenis is, blijkt duidelijk, namelijk Jehovah of de Heer en de dingen die van Hem zijn, erkennen en dat die erkenning de Leer en het Woord is, is duidelijk.

Bij Jesaja: *'Jehovah zal Zion troosten, Hij zal al haar woestheden troosten; blijdschap en vreugde zullen in haar gevonden worden, belijdenis en een stem des gezangs'*, (Jesaja 51:3).

Bij Jeremia: *'Zo zei Jehovah: Ziet, Ik zal de gevangenis der tenten Jakobs terugbrengen en Mij over zijn habitakels ontfermen; en de stad zal gebouwd worden op haar hoop en het*

paleis zal naar zijn wijze bewoond worden en van het zal belijdenis uitgaan en een stem der spelenden, (Jeremia 30:18,19).

Bij David: *'Ik zal aan Jehovah belijden naar Zijn gerechtigheid en ik zal zingen de naam van Jehovah, de Allerhoogste*', (Psalm 7:18).

Bij dezelfde: *'Wanneer ik zal overgaan tot het huis Gods, met een stem des gezangs en der belijdenis, met de feesthoudende menigte*', (Psalm 42:5).

Bij dezelfde: *'Ik zal u belijden onder de natiën, o Heer, ik zal U psalmzingen onder de volken, omdat Uw barmhartigheid groot is tot aan de hemel*', (Psalm 57:10,11); uit deze plaatsen blijkt, dat de belijdenis betrekking heeft op het hemelse van de liefde, immers zij wordt onderscheiden van die dingen die van de geestelijke liefde zijn, want er wordt gezegd: belijdenis en stem des gezangs, belijdenis en stem der spelenden, ik zal u belijden onder de natiën en ik zal U psalmzingen onder de volken; belijdenis en belijden is het hemelse; stem des gezangs, stem der spelenden en verder psalmzingen, zijn de geestelijke dingen; ook wordt gezegd belijden onder de natiën en psalmzingen onder de volken, omdat door de natiën diegenen worden aangeduid die in het goede zijn en door de volken diegenen die in het ware zijn, nrs. 1416, 1849, 2928, dat wil zeggen, zij die in de hemelse liefde en zij die in de geestelijke liefde zijn; want in het Woord bij de profeten komen meestal twee uitdrukkingen voor, waarvan de ene betrekking heeft op het hemelse of het goede, de andere op het geestelijke of het ware, opdat het Goddelijk huwelijk zal zijn in de afzonderlijke dingen van het Woord, dus het huwelijk van het goede en het ware, zie de nrs. 683, 793, 801, 2173, 2516, 2712, 3132.

Hieruit blijkt ook dat de belijdenis het hemelse van de liefde behelst en dat de echte belijdenis of die vanuit het hart, niet dan vanuit het goede is, terwijl die welke vanuit het ware is, stem des gezangs, stem der spelenden en psalmzingen wordt genoemd; evenzo in deze plaatsen, bij David: *'Ik zal Gods naam prijzen met een gezang en Hem met belijdenis groot maken*', (Psalm 69:31).

Bij dezelfde: *'Ik zal U belijden met het instrument der luit, Uw waarheid, mijn God; ik zal U zingen met de citer, o Heilige Israëls*', (Psalm 71:22); dat door zingen met de citer en door de overige snaarinstrumenten de geestelijke dingen worden aangeduid, zie de nrs. 418-420.

Bij dezelfde: *'Gaat Zijn poorten binnen in belijdenis, Zijn voorhoven in lof, belijdt Hem, zegent Zijn naam*', (Psalm 100:4); de belijdenis en het belijden is vanuit de liefde van het goede, de lof echter en het zegenen vanuit de liefde van het ware.

Bij dezelfde: *'Antwoordt Jehovah door belijdenis, psalmzingt onze God op de citer*', (Psalm 147:7).

Bij dezelfde: *'Ik zal U belijden in de grote vergadering, in een talrijk volk zal ik U loven*', (Psalm 35:17,18).

Bij dezelfde: *'Ik zal Jehovah belijden met mijn mond en in het midden van vele zal Ik hem loven*', (Psalm 109:30).

Bij dezelfde: *'Wij, Uw volk en de kudde van Uw weide, zullen u belijden tot in het eeuwige, in geslacht en geslacht zullen wij Uw lof opsommen*', (Psalm 79:13).

Bij dezelfde: *'Laten zij Jehovah belijden Zijn barmhartigheid en Zijn wonderlijke dingen aan de zonen des mensen, laten zij offeren der belijdenis offeren en met gezang Zijn werken verkondigen*', (Psalm 107:21,22); dat er op deze plaatsen twee uitdrukkingen voor een enkele zaak staan, blijkt duidelijk en deze zouden als zinloze herhalingen verschijnen als niet de ene het hemelse behelst, dat het goede is en de andere het geestelijke, dat het ware is; dus het Goddelijk huwelijk; het rijk zelf van de Heer is zo'n huwelijk; deze verborgenheid is overal in het Woord, maar zij kan nooit ontdekt worden dan alleen door de innerlijke zin en vandaar door de erkenning welk woord tot de hemelse klasse behoort en welk tot de geestelijke; maar men moet in het algemeen weten wat het hemelse en wat het geestelijke is, waarover meermalen eerder.

De belijdenis van het hart zelf, is in de echte zin de belijdenis; de mens die daarin is, erkent dat al het goede uit de Heer is en dat al het boze uit hemzelf is en wanneer hij in deze erkenning is, dan is hij in de staat van vernedering, want dan erkent hij dat de Heer alles bij hem is en dat hijzelf betrekkelijk niets is; en wanneer vanuit deze staat de belijdenis plaatsvindt, dan is die vanuit de hemelse liefde.

De offeranden van de belijdenis echter die in de Joodse Kerk plaatsvonden, waren dankbetuigingen en zij werden in de universele zin dankoffers en vergeldingsoffers genoemd en deze waren van tweeërlei soort, namelijk van de belijdenis en gelofteoffers; dat de offers van de belijdenis het hemelse van de liefde behelsden, kan vaststaan uit de instelling ervan, waarover het volgende bij Mozes: *'Dit is de wet des offers der dankzeggingen hetwelk aan Jehovah geofferd zal worden; indien hij dat voor belijdenis heeft geofferd, zo zal hij behalve het offer der belijdenis offeren ongezuurde koeken met olie gemengd en ongezuurde vladen met olie gezalfd en gekookte meelbloem, koeken met olie gemengd, op gedeseemde koeken van brood zal hij zijn gave offeren, behalve het offer der belijdenis'*, (Leviticus 7:11-13,15); door al die dingen die daar worden vermeld, als door de ongezuurde koeken met olie gemengd, door de ongezuurde vladen met olie gezalfd, door de gekookte meelbloem, door de gedeseemde koeken van brood, worden de hemelse dingen van de liefde en van het geloof aangeduid en vandaar de belijdenissen en dat zij zullen zijn in de vernedering; dat de meelbloem en de koeken daaruit het hemelse van de liefde zijn en het geestelijke van het geloof daaruit, dat de naastenliefde is, zie nr. 2177; dat het ongezuurde de zuivering van boze en valse dingen is, zie nr. 2342; dat de olie het hemelse van de liefde is, zie de nrs. 886, 3728; dat het brood dit ook is, nrs. 2165, 2177, 3464, 3478, 3735.

De gelofteoffers echter, die de tweede soort van de dankoffers waren, betekenden in de uiterlijke zin de vergelding, in de innerlijke zin de wil dat de Heer zou voorzien, in de hoogste staat van de Voorzienigheid, zie nr. 3732; vandaar is het dat het ene en het andere hier en daar in het Woord wordt vermeld, als bij David: *'Offert Gode belijdenis en betaalt de Allerhoogste uw geloften; wie belijdenis offert, eert Mij en wie de weg aanstelt, hem zal Ik Gods heil tonen'*, (Psalm 50:14,23).

Bij dezelfde: *'Over mij, o God, zijn Uw geloften, ik zal U belijdenissen vergelden'*, (Psalm 56:13).

Bij dezelfde: *'Ik zal U offeren het offer der belijdenis en ik zal de Naam van Jehovah aanroepen, ik zal Jehovah mijn geloften betalen'*, (Psalm 116:17,18).

Bij Jona: *'Ik zal U offeren met de stem der belijdenis, wat ik beloofd heb, zal ik betalen'*, (Jona 2:9).

Hieruit blijkt nu wat de belijdenis is waarnaar Juda werd genoemd, namelijk dat zij in de hoogste zin de Heer en het Goddelijke van de liefde is, in de innerlijke zin van het Woord en verder het hemels rijk van de Heer en in de uiterlijke zin de Leer vanuit het Woord dat van de hemelse Kerk is; dat die dingen door Juda worden aangeduid, kan vaststaan uit wat hierna volgt.

3881. Daarom noemde zij zijn naam Juda; dat dit het hoedanige ervan betekent, staat vast uit de betekenis van de naam en de naam noemen, namelijk het hoedanige, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3006, 3421; het hoedanige zelf is bevat in de innerlijke zin van deze woorden die Lea zei, 'ditmaal zal ik Jehovah belijden', waarover eerder in nr. 3880, namelijk dat het in de hoogste zin de Heer en het Goddelijke van Zijn liefde is, in de innerlijke zin van het Woord en verder het hemelse rijk van de Heer en in de uiterlijke zin de Leer vanuit het Woord dat van de hemelse Kerk is; dat deze dingen in het Woord door Juda, waar hij genoemd wordt, worden aangeduid, weet nog nauwelijks iemand; de oorzaak hiervan is dat men gelooft dat de historische dingen historische dingen zijn en dat de profetische dingen zulke dingen zijn die tot de in vergetelheid geraakte dingen behoren, behalve enige waaruit dogmatische zaken geput kunnen worden; dat er een geestelijke zin in is, gelooft men

niet omdat men heden niet weet wat de geestelijke zin van het Woord is, zelfs niet wat het geestelijke is en wel voornamelijk met als oorzaak dat het een natuurlijk leven is dat men leeft en dit is zodanig dat wanneer men dit als einddoel heeft of het enig en alleen liefheeft, het zowel de erkentissen als het geloof in vergetelheid brengt en wel dermate dat wanneer het geestelijk leven en de geestelijke zin worden genoemd, het als het ware iets van geen waarde is of iets onaangenaams en treurigs dat laat walgen, zoals iets dat niet met het natuurlijke leven samenstemt.

Omdat het menselijk geslacht heden in zo'n staat is, verstaat het daarom onder de namen in het Woord niets anders en wil ook niets anders begrijpen dan de: natiën, volken, personen, streken, steden, bergen, rivieren die genoemd worden, terwijl toch die namen in de geestelijke zin dingen betekenen.

Dat door Juda in de innerlijke zin de hemelse Kerk van de Heer wordt aangeduid en in de universele zin Zijn hemels rijk en in de hoogste zin de Heer zelf, kan uit tal van plaatsen in het Oude Testament waar Juda wordt genoemd, vaststaan, zoals uit de volgende; bij Mozes: *'Juda, gij, uw broeders zullen u loven; uw hand zal zijn in de nek van uw vijanden; voor u zullen zich de zonen van uw vader neerbuigen; Juda is een leeuwenwelp; van de roof, mijn zoon, zijt gij opgeklommen; hij heeft zich gekromd, hij heeft zich nedergelegd als een leeuw en als een oude leeuw; wie zal hem doen opstaan; de scepter zal van Juda niet wijken, noch de wetgever van tussen zijn voeten, totdat Silo komt en tot deze de vergadering der volken; bindende aan de wijnstok zijn ezelsveulen en aan de edele wijnstok de zoon van zijn ezelin, zal hij in de wijn zijn kleed wassen en in het bloed der druiven zijn omhulsel; rood van ogen door de wijn en blank van tanden door de melk'*, (Genesis 49:8-12).

Niemand kan weten wat deze profetische uitspraak van Jakob, toen Israël, ten aanzien van Juda is, zelfs niet één enkele uitdrukking, tenzij vanuit de innerlijke zin, zoals bijvoorbeeld wat zeggen wil: zijn broeders zullen hem loven en de zonen van zijn vader zullen zich voor hem neerbuigen, dat hij als een leeuwenwelp van de roof opklimt, dat hij als een leeuw zich kromt nederligt, wat Silo is, wat zijn ezelsveulen binden aan de wijnstok en aan de edele wijnstok de zoon van zijn ezelin, wat het kleed wassen in de wijn en het omhulsel in het bloed der druiven, wat rood van ogen door de wijn en wat wit van tanden door de melk; deze dingen kunnen zoals gezegd, nooit door iemand worden begrepen tenzij vanuit de innerlijke zin, terwijl toch alle en de afzonderlijke dingen de hemelse dingen van het rijk de Heer en de Goddelijke dingen betekenen en door die dingen wordt voorzien dat het hemelse rijk van de Heer en in de hoogste zin de Heer zelf door Juda zou worden uitgebeeld; over al deze dingen zal, vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in de uiteenzetting van dat hoofdstuk gesproken worden.

Het is evenzo elders gesteld, vooral bij de profeten, waar Juda wordt genoemd, als bij Ezechiël: *'Gij, zoon des mensen, neem u één hout en schrijf daarop: Voor Juda en voor de zonen Israëls, zijn gezellen; en neem één hout en schrijf daarop: Voor Jozef, het hout van Efraïm en van het ganse huis Israëls, zijn gezellen; en verbind ze, het ene tot het andere voor u tot een enig hout en zij zullen tot één worden in Mijn hand; Ik zal ze maken tot een natie in het land op de bergen Israëls; en zij zullen allen één koning tot koning hebben; Mijn knecht David zal koning over hen zijn en zij allen zullen één herder hebben; en zij zullen in Mijn gerichten wandelen en Mijn inzettingen bewaren en die doen; en zij zullen wonen op het land dat Ik Mijn knecht Jakob gegeven heb, waarin uw vaders gewoond hebben; daarop zullen zij wonen, zij en hun zonen en de zonen hunner zonen tot in het eeuwige, en Ik zal een verbond des vredes met hen maken; het zal een verbond der eeuwigheid met hen zijn; Ik zal hun geven en Ik zal hen vermenigvuldigen en Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten tot in het eeuwige; zo zal Mijn habitakel bij hen zijn en Ik zal hun tot God zijn en zij zullen Mij tot een volk zijn'*, (Ezechiël 37:15-28); wie onder Juda Juda verstaat, onder Israël Israël, onder Jozef Jozef, onder Efraïm Efraïm en onder David David, zal geloven dat al die dingen overeenkomstig de zin van de letter zo zullen gebeuren, namelijk dat Israël opnieuw met Juda

verbonden zal worden en eveneens de stam van Efraïm en verder dat David zal regeren en dat zij zo op het aan Jakob gegeven land zullen wonen tot in het eeuwige en dat er dan met hen een verbond der eeuwigheid zal zijn en in het midden van hen het heiligdom tot in het eeuwige, terwijl daar toch hoegenaamd niets ten aanzien van die natie werd bedoeld, maar ten aanzien van het hemels rijk van de Heer, namelijk Juda en ten aanzien van Zijn geestelijk rijk, namelijk Israëel en ten aanzien van de Heer, die David is; daaruit blijkt duidelijk dat onder namen niet personen worden verstaan, maar hemelse en Goddelijke dingen.

Evenzo is het gesteld met wat er staat bij Zacharia: *‘Vele volken en talrijke natiën zullen komen om Jehovah Zebaoth te zoeken; in die dagen zullen tien mannen uit alle talen der natiën grijpen en zij zullen de slip grijpen van de Jehudaïsche man, zeggende: Wij zullen met ulieden gaan omdat wij gehoord hebben dat God met ulieden is’*, (Zacharia 8:23); degenen die deze dingen overeenkomstig de letter opvatten, zullen zeggen, zoals de Joodse natie nu nog steeds gelooft, dat die profetie, omdat die nog niet vervuld is, vervuld zal worden, dus dat zij zullen terugkeren tot het land Kanaän en dat velen uit elke natie en taal hen zullen volgen en dat zij de slip van de Jehudaïsche man zullen grijpen en zullen bidden om hen te mogen volgen en dat bij hen dan God, namelijk de Messias, die de christenen de Heer noemen, zal zijn, tot wie zij eerst bekeerd moeten worden; dit zou de belofte van die woorden zijn, indien onder de Jehudaïsche man een joods man werd verstaan, terwijl daar toch in de innerlijke zin wordt gehandeld over de geestelijke nieuwe Kerk bij de natiën en met de Jehudaïsche man het zaligmakende geloof wordt aangeduid, dat vanuit de liefde tot de Heer is.

Dat onder Juda niet Juda werd verstaan, maar zoals gezegd, in de innerlijke zin het hemels rijk van de Heer, dat in de Kerk die bij Juda of de joden was ingesteld, werd uitgebeeld, kan ook duidelijk blijken uit de volgende plaatsen; bij Jesaja: *‘De Heer zal, wanneer Hij de banier zal oprichten voor de natiën, de verdrevenen van Israëel vergaderen en de verstrooide dingen van Juda verzamelen van de vier vleugelen der aarde; dan zal de nijd van Efraïm wijken en de vijanden van Juda uitgeroeid worden; Efraïm zal Juda niet benijden en Juda zal Efraïm niet benauwen’*, (Jesaja 11:12,13).

Bij Jeremia: *‘Ziet, de dagen komen, gezegde van Jehovah en Ik zal aan David een gerechte spruit verwekken, die zal koning zijnde regeren en voorspoedig zijn en gericht en gerechtigheid doen op de aarde; in Zijn dagen zal Juda gezaligd worden en Israëel zal zeker wonen; en dit is Zijn Naam waarmee zij Hem noemen zullen: Jehovah onze Gerechtigheid’*, (Jeremia 23:5,6).

Bij Joël: *‘Dan zult gijlieden kennen, dat Ik, Jehovah uw God ben, wonende in Zion, de berg Mijner heiligheid en Jeruzalem zal heiligheid zijn; en het zal te dien dage geschieden, dat de bergen van most zullen druipen en de heuvels van melk zullen vloeien en alle beken van Juda van wateren zullen vloeien en er zal een fontein uit het huis van Jehovah uitgaan en zal de rivier Schittim bewateren; Juda zal tot in het eeuwige gezeten zijn en Jeruzalem tot geslacht en geslacht’*, (Joël 3:17,18,20).

Bij Zacharia: *‘Te dien dage zal Ik alle paard met verbijstering slaan en zijn ruiter met zinneloosheid; en over het huis van Juda zal Ik Mijn ogen openen en alle paard der volken zal Ik met blindheid slaan; en de leidslieden van Juda zullen in hun hart zeggen: Ik zal mij de inwoners van Jeruzalem bevestigen in Jehovah Zebaoth, hun God; te dien dage zal Ik de leidslieden van Juda stellen als een haard des vuurs in de houten en als een fakkel des vuurs in een schoof; en zij zullen ter rechter- en ter linkerzijde alle volken rondom eten; en Jeruzalem zal nog bewoond worden onder zichzelf in Jeruzalem; en Jehovah zal de tenten van Juda eerst behouden, opdat zich de heerlijkheid van de inwoner van Jeruzalem zich niet verheffe boven Juda; te dien dage zal Jehovah de inwoner van Jeruzalem beschermen; en het huis Davids zal zijn als God, als de engel van Jehovah vóór hen; en Ik zal uitstorten over het huis Davids en over de inwoner van Jeruzalem de geest der genade’*, (Zacharia 2:4-10).

Daar wordt gehandeld over het hemelse rijk van de Heer, dat daar het ware niet over het goede zal heersen, maar dat het ware ondergeschikt zal zijn aan het goede; dat, namelijk het

ware, wordt aangeduid door het huis Davids en door de inwoner van Jeruzalem en dit, of het goede door Juda; hieruit blijkt, waarom eerst wordt gezegd dat de heerlijkheid van het huis Davids en de heerlijkheid van de inwoner van Jeruzalem zich niet zal verheffen boven Juda en daarna wordt gezegd dat het huis Davids zal zijn als God en als de engel van Jehovah en dat daarover en over de inwoner van Jeruzalem de geest der genade zal worden uitgestort, want zodanig is de staat wanneer het ware ondergeschikt is aan het goede, of het geloof aan de liefde; het paard dat met verbijstering geslagen zal worden en het paard der volken met blindheid, is het eigen inzicht, zie de nrs. 2761, 2762, 3217.

Bij dezelfde: *'Te dien dage zal op de bellen der paarden staan: De Heiligheid van Jehovah; en de potten in het huis van Jehovah zullen zijn als de sprengbekkens voor het altaar; en alle pot in Jeruzalem en in Juda zal Jehovah Zebaoth een heiligheid zijn'*, (Zacharia 14:20,21), waar over het rijk van de Heer wordt gehandeld.

Bij Maleachi: *'Ziet, Ik zende Mijn engel, die van voor Mij de weg bereiden zal en snellijk zal tot Zijn tempel komen de Heer die gijlieden zoekt en de engel des verbonds die gij verlangt; ziet, Hij komt; wie zal de dag van Zijn komst verdragen; dan zal het spijsoffer van Juda en Jeruzalem aan Jehovah zoet wezen, als in de dagen der eeuw en als in de vorige dagen'*, (Maleachi 3:1,2,4); duidelijk wordt daar over de Komst van de Heer gehandeld; dat toen het spijsoffer van Juda en Jeruzalem niet zoet was, is bekend, maar dat de eredienst vanuit de liefde, dat het spijsoffer van Juda is, zoet was en de eredienst van het geloof daaruit, dat het spijsoffer van Jeruzalem is.

Bij Jeremia: *'Alzo zei Jehovah Zebaoth: Dit woord zullen zij nog zeggen in het land van Juda en in zijn steden, als Ik hun gevangenis wenden zal; Jehovah zegene u, gij habitakel der gerechtigheid, berg der heiligheid; en Juda en al zijn steden zullen tezamen daarin wonen. Ziet de dagen komen, gezegde van Jehovah, , waarop Ik het huis van Juda bezaaien zal met het zaad des mensen en met het zaad des beestes.*

Ziet de dagen komen, gezegde van Jehovah, waarop Ik met het huis Israëls en met het huis van Juda een nieuw verbond zal maken, niet zoals het verbond dat Ik met hun vaders gemaakt heb', (Jeremia 31:23,24,27,31,32).

Bij David: *'De Heer verkoos de stam van Juda, de berg Zions, die Hij liefhad en Hij bouwde als de hoogten Zijn heiligdom, zoals Hij de aarde gegrond heeft tot in het eeuwige'*, (Psalm 78:68,69).

Uit deze plaatsen en uit zeer vele andere, die worden voorbijgegaan, kan vaststaan wat door Juda in het Woord wordt aangeduid en dat daarmee niet de Joodse natie wordt aangeduid, want deze was allesbehalve een hemelse Kerk of het hemels rijk van de Heer, want ten aanzien van de liefde tot de Heer en de naastenliefde jegens de naaste en ten aanzien van het geloof was zij de ergste van alle natiën en wel vanaf hun eerste vaders, namelijk vanaf de zonen van Jakob, tot op de huidige dag; maar dat zulke mensen niettemin de hemelse en geestelijke dingen van het rijk van de Heer kunnen uitbeelden, zie de nrs. 3479-3481, omdat in de uitbeeldingen niets terugslaat op de persoon, maar op de zaak die wordt uitgebeeld, nrs. 665, 1097, 1361, 3147, 3670; toen zij echter niet bleven in de door Jehovah of de Heer bevolen riten, maar zich daarvan afbogen tot afgoderij, beeldden zij niet langer die dingen uit, maar die welke daaraan zijn tegenovergesteld, namelijk de helse en duivelse dingen, overeenkomstig de woorden van de Heer bij Johannes: *'Gij zijt uit de vader de duivel, en wilt de begeerten van uw vader doen; die was een mensenmoorder van den beginne en stond niet in de waarheid'*, (Johannes 8:44), dat iets dergelijks door Juda in de tegenovergestelde zin wordt uitgebeeld, kan vaststaan uit het volgende bij Jesaja: *'Jeruzalem heeft gestruikeld en Juda is gevallen, dewijl hun tong en hun werken tegen Jehovah zijn, om te rebelleren tegen de ogen van Zijn heerlijkheid'*, (Jesaja 3:8).

Bij Maleachi: *'Juda heeft trouweloos gehandeld en er werd een gruwel gedaan in Israël en in Jeruzalem en Juda heeft de heiligheid van Jehovah ontwijfd, omdat hij heeft liefgehad en zichzelf ondertrouwd met de dochter van een vreemde god'*, (Maleachi 2:11); en bovendien in

de volgende plaatsen:, (Jesaja 3:1; 8:7,8; Jeremia 2:28; 3:7-11; 9:26; 11:9,10,12; 13:9; 14:2; 17:1; 18:12,13; 19:7; 32:35; 36:31; 44:12,14,26,28; Hosea 5:5; 8:14; Amos 2:4,5; Zefanja 1:4) en elders vele malen.

3882. En zij hield op van baren; dat dit betekent langs de ladder de opklimming van de aarde tot aan Jehovah of de Heer, staat vast uit de betekenis van baren of de baring, namelijk het ware en het goede, want deze zijn de baringen in de geestelijke zin; de mens wordt immers wederverwekt of opnieuw geboren door het ware en het goede; deze zijn het ook die zijn aangeduid door de vier baringen van Lea: Ruben, Simeon, Levi en Juda; door Ruben het ware dat het eerste van de wederverwekking of van de wedergeboorte is; dit is het slechts ten aanzien van de wetenschap, dus het ware weten; door Simeon het ware dat het tweede van de wederverwekking of van de wedergeboorte is; dit is het ware ten aanzien van de wil, dus het ware willen; door Levi het ware dat het derde van de wederverwekking of van de wedergeboorte is; dit is het ten aanzien van de aandoening, dus door het ware worden aangedaan, wat hetzelfde is als de naastenliefde; door Juda echter het goede, dat het vierde van de wederverwekking of van de wedergeboorte is, namelijk het hemelse van de liefde; wanneer de wederverwekte of de opnieuw geborene dit heeft bereikt, dan verschijnt hem de Heer, want dan is hij opgeklimmen van de laagste graad zoals langs een ladder tot aan de graad waar de Heer is; dit is ook de opklimming die werd aangeduid door de ladder die Jakob in de droom op de aarde gesteld zag en waarvan het hoofd de hemel raakte en waarlangs de engelen Gods opklimmen en neerdaalden en waarop Jehovah of de Heer stond, waarover in het voorgaande hoofdstuk 28, vers 12; hieruit blijkt dat dit door ‘zij hield op van baren’ wordt aangeduid.

Dat door het viermaal vermelde ontvangen en baren de voortschrijding van het uiterlijke tot het innerlijke of van het ware tot het goede, dat wil zeggen, van de aarde tot de hemel, is aangeduid, zie de nrs. 3860, 3868, 3874, 3879.

De nederdaling volgt daarna, want de mens kan niet neerdalen, tenzij hij eerst opgeklimmen is; de nederdaling is evenwel niets anders dan vanuit het goede uitzien over het ware, zoals de mens vanaf de berg die hij is opgeklimmen, op die dingen die beneden liggen, neerziet; dat hij dan met één blik ontelbaar veel dingen meer kan omvatten dat degenen die beneden of in het dal staan, is voor eenieder duidelijk; geheel evenzo is het gesteld met hen die in het goede zijn, dat wil zeggen, in de liefde tot de Heer en in de naastenliefde jegens de naaste, vergeleken met hen die slechts in het ware zijn, dat wil zeggen, in het geloof-alleen.

Vervolg over de Grootste Mens en over de overeenstemming, hier over de overeenstemming met het hart en de long.

3883. Wat de Grootste Mens en wat de overeenstemming met hem is, werd eerder gezegd, namelijk dat de Grootste Mens de gehele hemel is, die in het algemeen de gelijkenis en het beeld van de Heer is en dat de overeenstemming die is van het Goddelijke van de Heer met de hemelse en geestelijke dingen daar en van de hemelse en geestelijke dingen die daar zijn, met de natuurlijke dingen die in de wereld zijn en voornamelijk met die dingen die bij de mens zijn; dus van het Goddelijke van de Heer door de hemel of de Grootste Mens met de mens en met de afzonderlijke dingen die bij de mens zijn en wel dermate dat de mens daaruit ontstaat, dat wil zeggen, blijft bestaan.

3884. Omdat het in de wereld volslagen onbekend is dat er een overeenstemming is van de hemel of de Grootste Mens met de afzonderlijke dingen bij de mens en dat de mens daaruit ontstaat en blijft bestaan en dus wat daarover gezegd gaat worden, ongerijmd en ongelooflijk zal schijnen, daarom is het geoorloofd die dingen mee te delen die van de ondervinding zijn en vandaar bij mij tot het bevestigde geloof behoren.

Toen mij eens de innerlijke hemel werd geopend en ik daar met de engelen sprak, mocht ik het volgende opmerken; men moet weten dat ik, hoewel ik daar was, toch niet buiten mijzelf was, maar in het lichaam, want de hemel is in de mens, in welke plaats hij ook zijn mag, zodat de mens, wanneer het de Heer behaagt, in de hemel kan zijn en toch niet aan het lichaam onttrokken is; van daar werd het gegeven de algemene werkingen van de hemel even duidelijk gewaar te worden als dat met enig zintuig wordt waargenomen; het waren vier werkingen die ik toen gewaarwerd: de eerste in het cerebrum aan de linkerslaap; deze werking was algemeen ten aanzien van de organen van de rede; want het linkerdeel van het cerebrum stemt overeen met de redelijke of de verstandelijke dingen, het rechterdeel echter met de aandoeningen of de dingen van de wil.

De tweede algemene werking werd ik gewaar in de ademhaling van de longen, die mijn ademhaling zacht leidde, maar vanuit het innerlijke, zodat ik het niet nodig had door iets van mijn eigen wil adem te halen of te ademen; de ademhaling van de hemel werd toen duidelijk door mij waargenomen; dit is innerlijk en daarom onwaarneembaar voor de mens, maar zij vloeit door een wonderbaarlijke overeenstemming in de ademhaling van de mens, die uitwendig of van het lichaam is en indien de mens van deze invloeiing zou worden beroofd, dan zou hij ogenblikkelijk dood neervallen.

De derde werking die ik gewaarwerd, was in de samentrekkende en de uitzettende beweging van het hart, die toen voor mij zachter was dan ooit eerder; de polsslag was regelmatig, ongeveer drie binnen elke wisseling van de ademhaling, maar toch zodanig dat zij in de dingen van de longen uitliepen en dus zo de dingen van de longen bestuurden; het werd mij gegeven enigermate waar te nemen aan het einde van elke ademhaling hoe de wisselingen van het hart binnendrongen in de wisselingen van de longen; de wisselingen van de pols waren zo waarneembaar dat ik ze zou hebben kunnen tellen; zij waren onderscheiden en zacht.

De vierde algemene werking was in de nieren en het werd eveneens gegeven deze gewaar te worden, maar duister.

Uit deze dingen bleek dat de hemel of de Grootste Mens hartkloppen heeft en dat hij ademhalingen heeft; en dat de hartkloppen van de hemel of van de Grootste Mens een overeenstemming hebben met het hart en met de samentrekkende en uitzettende bewegingen en dat de ademhalingen van de hemel of van de Grootste Mens een overeenstemming hebben met de long en de ademhalingen ervan; maar dat beide onwaarneembaar zijn voor de mens, omdat hij ze niet kan gewaarworden vanwege de oorzaak dat zij innerlijk zijn.

3885. Eens, toen ik weer werd onttrokken aan de ideeën die vanuit de zinnelijke dingen van het lichaam zijn, verscheen mij het hemelse licht; dat licht zelf onttrok mij nog meer aan die ideeën, want in het licht van de hemel is het geestelijk leven gelegen, zie de nrs. 1524, 2776, 3167, 3195, 3339, 3636, 3643; en toen ik daarin was, verschenen de lichamelijke en wereldse dingen als beneden mij en toch nam ik deze waar, maar als verder van mij verwijderd en of ze niet bij mij behoorden; het scheen mij toe in de hemel te zijn met het hoofd maar niet met het lichaam; in die staat werd het ook gegeven de algemene ademhaling van de hemel waar te nemen en ook hoedanig die was; deze was innerlijk, gemakkelijk, spontaan en overeenstemmend met mijn ademhaling als drie tot een; evenzo werd het gegeven de terugwerkingen van het kloppen van het hart waar te nemen; en toen werd ik door de engelen ingelicht dat vandaar allen en eenieder op aarde het kloppen van het hart en de ademhaling hebben; en dat de oorzaak waarom zij op ongelijke momenten plaatsvinden was, dat zowel de klop van het hart als de ademhaling van de longen die in de hemelen zijn, overgaan in een

zekere voortdoring en zo in een streven, dat zodanig is dat het die bewegingen verschillend, overeenkomstig de staat van eenieder opwekt.

3886. Maar men moet weten dat de variaties ten aanzien van de ademhalingen in de hemelen menigvuldig zijn, en dat het er zo vele zijn als er gezelschappen zijn, want zij gedragen zich daar overeenkomstig de staten van hun denken en aandoeningen, en deze overeenkomstig de staten van het geloof en van de liefde; maar de algemene polsslag en de algemene ademhaling, gedraagt zich zo als eerder werd gezegd.

Eens werd het ook gegeven de hartkloppen waar te nemen van diegenen die van de streek van het achterhoofd waren en afzonderlijk de polsslagen van de hemelsen daar en afzonderlijk de polsslagen van de geestelijken daar; die van de hemelsen waren stil en mild, die van de geestelijken echter sterk en trillend; de polsslagen van de hemelsen daar verhielden zich tot die van de geestelijken als 5 tot 2; want de polsslag van de hemelsen vloeit in de polsslag van de geestelijken en gaat zo uit en over in de natuur.

En wat wonderbaarlijk is, het spreken van de hemelse engelen wordt door de geestelijke engelen niet gehoord, maar gevoeld in de vorm van een hartenklop en dit heeft als oorzaak dat het spreken van de hemelse engelen niet verstaanbaar is voor de geestelijke engelen, want het vindt plaats door aandoeningen, die van de liefde zijn, maar het spreken van de geestelijke engelen vindt plaats door verstandelijke ideeën, zie de nrs. 1647, 1759, 2157, 3343; en de eerstgenoemden behoren tot de streek van het hart, laatstgenoemden tot de streek van de longen.

3887. In de hemel of in de Grootste Mens zijn twee rijken: het ene wordt het hemelse genoemd, het andere het geestelijke; het hemelse rijk is samengesteld uit engelen die hemelse engelen worden genoemd en het zijn degenen die in de liefde tot de Heer zijn geweest en vandaar in alle wijsheid, want zij zijn meer dan de anderen in de Heer en vandaar meer dan de anderen in de staat van vrede en onschuld; zij verschijnen aan de anderen als kleine kinderen, want de staat van vrede en onschuld brengt die schijn teweeg; al wat daar is, leeft als het ware voor hen, want wat rechtstreeks uit de Heer komt, dat leeft; dit is het hemelse rijk.

Het andere rijk wordt het geestelijk rijk genoemd; dit is samengesteld uit engelen die de geestelijke engelen worden genoemd en daar zijn degenen die in het goede van de naastenliefde jegens de naaste zijn geweest; zij stellen de verkwikking van het leven daarin, dat zij aan anderen kunnen weldoen zonder vergelding; dit is voor hen de vergelding dat zij aan anderen het goede mogen doen; hoe meer zij dit willen en verlangen, in des te groter inzicht en geluk zijn zij, want eenieder wordt in het andere leven met inzicht en geluk begiftigd uit de Heer al naar het nut dat hij vanuit de aandoening van de wil betracht; dit is het geestelijk rijk.

Zij die in het hemelse rijk van de Heer zijn, behoren allen tot het gebied van het hart en zij die in het geestelijk rijk zijn, behoren allen tot het gebied van de long.

Het is met de invloeiing uit het hemelse rijk in het geestelijke evenzo gesteld als met de invloeiing van het hart in de longen en verder ook met de invloeiing van alle dingen die tot het hart behoren in de dingen die tot de longen behoren; want het hart regeert het gehele lichaam en in de afzonderlijke dingen ervan door de bloedvaten en de long regeert eveneens in de afzonderlijke dingen ervan door de ademhaling; vandaar is overal in het lichaam als het ware een invloeiing van het hart in de longen, maar overeenkomstig de vormen daar en overeenkomstig de staten; daaruit ontstaat alle gevoel, maar ook elke handeling die aan het lichaam eigen is; dit kan ook blijken uit de embryo's en de pas geboren kinderen; dezen kunnen niet enig lichamelijk gevoel hebben, noch enige handeling doen door de wil, voordat hun longen zijn geopend en vandaar de invloeiing van het ene in het andere is gegeven; in de geestelijke wereld is het evenzo gesteld, maar met dit verschil dat daar geen lichamelijke en natuurlijke dingen zijn, maar hemelse en geestelijke, die het goede van de liefde en het goede van het geloof zijn; vandaar zijn de bewegingen van het hart bij hen overeenkomstig de staten

van de liefde en de bewegingen van de ademhaling overeenkomstig de staten van het geloof; de invloeiing van het ene in het andere maakt dat zij geestelijk voelen en geestelijk handelen. Deze dingen kunnen de mens wel niet anders dan als ongerijmdheden voorkomen, omdat hij van het goede van de liefde en het ware van het geloof geen andere voorstelling heeft dan dat het zekere abstracte dingen zijn zonder de macht om iets uit te werken, terwijl toch het tegendeel het geval is, namelijk dat daaruit alle inzicht en gevoel is en alle kracht en handeling, ook in die welke in de mens zijn.

3888. Die twee rijken vertonen zich in de mens door die twee rijken die bij hem zijn, namelijk door het rijk van de wil en door het rijk van het verstand; deze twee stellen het gemoed van de mens samen, eigenlijk de mens zelf; het is de wil waarmee de klopp van het hart overeenstemt en het is het verstand waarmee de ademhaling van de long overeenstemt; vandaar ook is het, dat in het lichaam van de mens ook twee rijken zijn, namelijk dat van het hart en dat van de longen; wie deze verborgenheid kent, kan ook weten hoe het gesteld is met de invloeiing van de wil in het verstand en van het verstand in de wil en dus met de invloeiing van het goede van de liefde in het ware van het geloof en wederkerig, dus hoe het gesteld is met de wederverwekking van de mens; maar zij die alleen in lichamelijke voorstellingen zijn, dat wil zeggen, die in de wil van het boze en in het verstand van het valse zijn, kunnen deze dingen niet bevatten, want zij kunnen over de geestelijke en hemelse dingen niet anders dan zinlijk en lichamenlijk denken, dus alleen vanuit de donkerheid over die dingen die van het hemelse licht of van het ware van het geloof zijn en vanuit de koude over die dingen die van de hemelse vlam of van het goede van de liefde zijn; beide, namelijk die donkerheid en die koude, blussen de hemelse en de geestelijke dingen dermate uit dat zij aan hen als niets toeschijnen.

3889. Opdat ik zou weten, dat er niet alleen overeenstemming is van de hemelse dingen die van de liefde zijn, met de bewegingen van het hart en van de geestelijke dingen, die van het geloof vanuit de liefde zijn, met de bewegingen van de longen, maar ook hoe het daarmee gesteld was, werd het mij in een lange periode gegeven tussen de engelen te zijn, die dit op levende wijze zouden tonen; zij vormden door een wonderbaarlijke en met geen woorden uit te drukken vloeiing, in kringen, de gelijkenissen van een hart en van de longen, met alle innerlijke en uiterlijke verwevingen die daarin zijn en toen volgden zij de vloeiing van de hemel op spontane wijze, want de hemel streeft naar zo'n vorm vanuit de invloeiing van de liefde uit de Heer, zo vertoonden zich dus de afzonderlijke dingen die in het hart zijn en daarna de vereniging tussen het hart en de longen, die zij ook uitbeeldden door het huwelijk van het goede en het ware; hieruit bleek ook dat het hart overeenstemt met het hemelse, dat van het goede is en de longen met het geestelijke, dat van het ware is; en dat de verbinding van het ene met het andere in de stoffelijke vorm zich gedraagt zoals die van het hart en van de longen; en er werd gezegd dat het eveneens zo gesteld is in het gehele lichaam, namelijk in elk van de delen ervan, organen en ingewanden, met die dingen die daar van het hart zijn en die daar van de longen zijn; want daar waar niet beide werken en elk op onderscheiden wijze zijn beurtwisselingen doet, kan niet enige beweging van het leven uit enig beginsel van de wil, noch enige zin van het leven uit enig beginsel van het verstand zijn.

3890. Het werd eerder enige malen gezegd dat de hemel of de Grootste Mens in ontelbare gezelschappen is onderscheiden en in het algemeen in even zovele als er organen en ingewanden in het lichaam zijn en dat de afzonderlijke gezelschappen tot een van die behoren, nr. 3745; en verder dat de gezelschappen, hoewel zij ontelbaar en verschillend zijn, niettemin als één handelen, zoals alle dingen die in het lichaam zijn, hoewel die verschillend zijn maar ook als één handelen; de gezelschappen die daarin tot het gebied van het hart behoren, zijn de hemelse gezelschappen en zij zijn in het midden of in de binnenste dingen; die echter tot het gebied van de longen daarin behoren, zijn de geestelijke en zij zijn rondom en in de uiterlijke

dingen; de invloeiing uit de Heer is door de hemelse in de geestelijke of door het midden in de omtrekken, dat wil zeggen, door de binnenste dingen tot de uiterlijke; dit komt omdat de Heer door de liefde of de barmhartigheid invloeit, vandaar al het hemelse dat in Zijn rijk is; en door de liefde of de barmhartigheid in het goede van het geloof, vandaar al het geestelijke dat in Zijn rijk is en dit met een onuitsprekelijke verscheidenheid; maar deze verscheidenheid ontstaat niet uit de invloeiing, maar uit de opneming ervan.

3891. Dat niet alleen de gehele hemel zoals één mens ademt, maar ook de afzonderlijke gezelschappen in vereniging, ja alle engelen en geesten, daarvan is mij het bewijs gegeven door zeer vele levende ervaringen en wel dermate dat er voor mij geen twijfel is overgebleven; zelfs zijn de geesten verwonderd indien iemand daaraan mocht twijfelen; maar omdat het er weinigen zijn die over de engelen en de geesten een andere voorstelling hebben dan zoals over het onstoffelijke en vandaar dat het slechts gedachten zouden zijn, dus nauwelijks substanties, te minder dat zij zich evenals de mensen in het bezit van de zin van het gezicht, de zin van het gehoor en de zin van de tast zouden verheugen en nog minder dat zij een ademhaling hebben en vandaar een leven net als de mens, maar innerlijk, hoedanig het leven van een geest is in verhouding tot dat van de mens, mogen daarom nog meer ondervindingen worden aangevoerd.

Eens werd mij voordat ik in slaap zou vallen, aangezegd dat er verscheidenen waren die tegen mij samenspanden en van plan waren om mij door verstikking uit de weg te ruimen, maar ik schonk in het geheel geen aandacht aan hun bedreigingen omdat ik door de Heer beschermd was en daarom sliep ik onbekommerd in; toen ik echter midden in de nacht ontwaakte, voelde ik duidelijk dat ik niet uit mijzelf ademhaalde, maar vanuit de hemel; want de ademhaling was niet de mijne, maar toch haalde ik adem.

Ook in andere gevallen werd ontelbare malen het ademen of de ademhaling van de geesten en ook van de engelen te voelen gegeven en wel daardoor dat zij in mij ademhaalden en dat niettemin mijn ademhaling tegelijk aanwezig was, onderscheiden van die van hen; maar dit kan niemand voelen dan alleen hij van wie de innerlijke dingen zijn geopend en aan wie daardoor gemeenschap met de hemel is gegeven

3892. Ik ben ingelicht door de Oudsten, die hemelse mensen waren, en meer dan de overigen in de liefde tot de Heer waren, dat zij geen uitwendige ademhaling hadden, zoals hun nageslacht die had, maar dat zij een innerlijke ademhaling hadden en dat zij met de engelen ademhaalden, met wie zij in gemeenschap waren; de oorzaak hiervan was dat zij in de hemelse liefde waren; ook ben ik daarover ingelicht dat de staten van hun ademhaling zich geheel en al overeenkomstig de staten van hun liefde en van het geloof daaruit gedroegen, waarover eerder in de nrs. 1118-1120 werd meegedeeld.

3893. Er waren engelenkoren die tezamen de Heer vierden en dit vanuit de blijdschap van hun harten; de viering werd soms gehoord zoals vanuit een zoet gezang, want de geesten en engelen hebben onder elkaar een klankrijke stem en zij horen elkaar net zo goed als de ene mens de andere, maar de menselijke zang is voor wat betreft de zoetheid en de harmonie, die hemels zijn, niet met die zang te vergelijken; uit de verscheidenheid van de klank werd ik gewaar dat het meerdere koren waren.

Door de engelen die bij mij waren werd ik onderricht dat zij tot het gebied van de longen en de functies ervan behoorden, want van hen is het zingen omdat het de dienst van de longen is; dit werd ook door de ondervinding te weten gegeven; het werd hun veroorloofd mijn ademhaling te besturen, wat zo zacht en zoet en ook innerlijk plaatsvond, dat ik nauwelijks enige ademhaling van mijzelf voelde.

Ik werd ook onderricht dat zij die zich aan de onwillekeurige ademhaling en zij die zich aan de willekeurige ademhaling wijden, onderscheiden zijn; er werd gezegd dat zij die zich aan de

onwillekeurige ademhaling wijden, aanwezig zijn wanneer de mens slaapt, want zodra de mens slaapt, houdt het willekeurige van zijn ademhaling op en volgt het onwillekeurige van de ademhaling deze willekeurige op.

3894. Omdat, als eerder in nr. 3892 is gezegd, de ademhalingen van de engelen en van de geesten zich geheel en al overeenkomstig de staten van hun liefde en van het geloof daaruit gedragen, komt het dat het ene gezelschap niet op eenzelfde wijze ademhaalt als het andere gezelschap; en verder dat de bozen, die in de liefde van zich en van de wereld zijn en vandaar in het valse, niet het samenzijn met de goeden kunnen delen, maar dat het hun, wanneer zij de goeden naderen, toeschijnt alsof zij niet kunnen ademhalen, maar als het ware verstikt worden en dat zij vandaar als halfdood en zoals stenen tot in de hel neervallen, waar zij hun ademhaling weer terugkrijgen, die zij gemeen hebben met degenen die daar zijn; hieruit kan vaststaan dat zij die in het boze en valse zijn, niet in de Grootste Mens of in de hemel kunnen zijn, want wanneer hun ademhaling bij hun nadering daar begint op te houden, begint ook al hun waarneming en denkvermogen op te houden en ook al hun streven om het boze te doen en tot het valse te overreden en met het streven vergaat hun alle handeling en levensbeweging en daarom kunnen zij niet anders dan zich halsoverkop van daar neerstorten.

3894. [a] Omdat de rechtschapenen, wanneer zij in het andere leven komen, eerst in het leven worden teruggebracht dat zij in de wereld hadden, nr. 2119 en dus ook in de liefden en de wellusten van dat leven, kunnen zij daarom, voordat zij zijn voorbereid nog niet met de engelen samenzijn, ook ten aanzien van de ademhaling, daarom worden zij, wanneer zij worden voorbereid, eerst ingewijd in het leven van de engelen door samenstemmende ademhalingen en dan komen zij tevens in de innerlijke inzichten en in het hemelse vrije. Dit vindt plaats in een gezelschap van verscheidenen of in koren, waarin de een op dezelfde wijze ademhaalt als de ander en verder op eendere wijze doorvat en op eendere wijze vanuit het vrije handelt; hoe dit gebeurt, werd mij ook op levende wijze getoond.

3895. Het overredende van het boze en valse, ook het overredende van het ware, wanneer de mens in het leven van het boze is, is zodanig in het andere leven dat het de anderen als het ware verstikt en eveneens de rechtschapen geesten voordat zij in de ademhaling van de engelen zijn ingewijd; daarom worden zij die in het overredende zijn, door de Heer verwijderd en gevangen gehouden in de hel, waar de een de ander niet kan schaden, want daar is het overredende van de een bijna gelijk aan dat van de ander en vandaar stemmen de ademhalingen samen.

Enige geesten die in zo'n overredende waren, kwamen bij mij en waren van plan mij te verstikken en zij veroorzaakten zelfs iets van verstikking, maar ik werd door de Heer bevrijd; toen werd door de Heer een klein kind gezonden en door de tegenwoordigheid ervan werden zij zozeer benauwd, dat zij nauwelijks konden ademhalen; in deze staat werden zij gehouden totdat zij begonnen te smeken en zo werden zij in de hel neergestoten.

Het overredende van het ware wanneer de mens in een leven van het boze is, is zodanig dat hij zich overreedt dat het ware het ware is, niet ter wille van het goede maar ter wille van het boze, namelijk om daardoor eer, faam en rijkdommen te verwerven; de allerslechtsten kunnen in zo'n overredende zijn en ook in een schijnbare ijver en wel dermate dat zij allen tot de hel verdoemen die niet in het ware zijn, hoezeer zij ook in het goede mogen zijn; zie ten aanzien van dit overredende de nrs. 2689, 3865.

Wanneer zulke mensen in het andere leven komen, geloven zij in het begin dat zij engelen zijn, maar zij kunnen geen enkel engelengezelschap naderen, ten gevolge van hun eigen overredende en zij worden daar als het ware verstikt; dezen zijn het van wie de Heer heeft gesproken bij Mattheüs: 'Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet door Uw naam geprofeteerd en door Uw naam demonen uitgeworpen en in Uw naam vele

krachten gedaan; maar dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik ken u niet, wijkt van Mij, gij werkers der ongerechtigheid’.

3896. Het vervolg over de Grootste Mens en over de overeenstemming aan het einde van het volgende hoofdstuk.

Einde hoofdstuk negenentwintig.

‘Zoekt eerst het rijk Gods en Zijn Gerechtigheid, en alle dingen zullen u toegeworpen worden.’ (Mattheüs 6:33).

GENESIS

DETTIGSTE HOOFDSTUK

3897. Overeenkomstig het opgevatte plan moeten, voorafgaand aan dit hoofdstuk, op hun beurt de dingen worden verklaard die de Heer over het Laatste Gericht of over de laatste tijden van de Kerk geleerd heeft bij, (Mattheüs 24); voorafgaande aan het vorige hoofdstuk is verklaard wat daarin van vers 19 tot 22 is bevat; nu volgt wat daarin is bevat van vers 23 tot 28, namelijk: *‘Alsdan zo iemand tot u zeggen zal: Ziet, hier is Christus, of daar, geloof het niet.*

Want er zullen vele valse christussen opstaan en zullen grote tekenen en wonderen geven, opdat zij, indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen verleiden.

Ziet, Ik heb het u voorzeggd; zoo zij dan tot u zeggen zullen: Ziet, Hij is in de woestijn, gaat niet uit; ziet, in de binnenkamers, geloof het niet.

Want gelijk de bliksem uitgaat van het oosten en schijnt tot aan het westen, also zal ook de komst van de Zoon des Mensen zijn.

Want waar het lijk zal zijn, daar zullen ook de arenden vergaderd worden.’

3898. Wat deze woorden behelzen, kan niemand weten tenzij de innerlijke zin het leert, zoals dat valse christussen zullen opstaan die tekenen en wonderen zullen geven; en dat men, indien deze zeggen zullen dat Christus in de woestijn is, niet zal uitgaan; en dat men, indien zij zeggen zullen: in de binnenkamers, het niet zal geloven; dat de komst van de Zoon des mensen zal zijn gelijk de bliksem die uitgaat van het oosten en schijnt tot aan het westen; en verder dat waar het lijk is, daar de arenden vergaderd zullen worden.

Deze dingen, evenals die welke in dit hoofdstuk voorafgaan en die welke volgen, schijnen naar de letterlijke zin in geen verband te staan, maar toch zijn zij ten aanzien van de innerlijke zin in het schoonste verband en dit verband verschijnt pas dan wanneer men verstaat wat door de valse christussen wordt aangeduid, wat door de tekenen en wonderen, wat door de woestijn en de binnenkamers en verder, wat door de komst van de Zoon des mensen en tenslotte wat door het lijk en de arenden.

Dat de Heer op deze wijze heeft gesproken, was om deze reden dat zij het woord niet zouden verstaan, opdat zij het niet zouden ontwijken.

Want wanneer de Kerk verwoest is, zoals zij het toen bij de Joden was, zou men ontwijfd hebben indien men verstaan had, daarom heeft ook de Heer om dezelfde oorzaak door gelijkenissen gesproken, zoals Hijzelf leert bij, Mattheüs 13:13-15; Markus 4:11,12; Lukas 8:10, want het Woord kan niet ontwijfd worden door degenen die de mysteriën niet kennen, maar wel door hen die ze weten, zie de nrs. 310-303, 593, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 3398, 3402; en meer nog door diegenen die zichzelf voor geleerd houden dan door hen die zichzelf niet voor geleerd houden.

Maar dat nu de innerlijke dingen van het Woord geopend worden, komt omdat de Kerk heden zozeer verwoest is, dat wil zeggen zonder geloof en liefde, dat men, hoewel men weet en verstaat, toch niet erkent, te minder gelooft, zie de nrs. 3398, 3399, uitgezonderd de weinigen die in het leven van het goede zijn en uitverkorenen worden genoemd, die nu onderricht kunnen worden en bij wie de Nieuwe Kerk moet worden ingesteld; maar waar die zijn, weet

de Heer alleen; weinigen zullen het zijn binnen de Kerk; het zijn de natiën geweest bij wie de nieuwe Kerken vroeger werden geïnstaureerd, zie nr. 2986.

3899. In wat in dit hoofdstuk bij Mattheüs voorafgaat, werd gehandeld over de geleidelijke verwoesting van de Kerk, namelijk dat men eerst zou aanvagen met niet langer te weten wat het goede en het ware is, maar daarover zou redetwisten; daarna dat men ze zou verachten; ten derde, dat men ze niet zou erkennen; ten vierde dat men ze zou ontwijden, zie nr. 3754.

Nu wordt gehandeld over de staat van de Kerk, hoedanig zij dan is ten aanzien van de leer in het algemeen en bij diegenen in het bijzonder die in een heilige uiterlijke eredienst, maar in een profaan innerlijke zijn, dat wil zeggen, die met de mond de Heer belijden met een heilige verering, maar in hun hart zichzelf en de wereld vereren, zodat de eredienst van de Heer voor hen als middel dient om eerbewijzen en rijkdommen te bemachtigen; voor zoveel als zij de Heer, het hemelse leven en het geloof hebben erkend, voor zoveel ontwijden zij wanneer zij zodanig worden.

Over deze staat van de Kerk wordt nu gehandeld, zoals nog beter kan vaststaan uit de innerlijke zin van de woorden van de Heer die eerder werden aangehaald; die innerlijke zin is de volgende.

3900. Alsdan, zo iemand tot u zeggen zal: Ziet, hier is Christus, of daar, gelooft het niet, betekent de aanmaning dat men zich wachtte voor hun leer; Christus is de Heer ten aanzien van het Goddelijk Ware, vandaar ten aanzien van het Woord en ten aanzien van de Leer vanuit het Woord; dat het hier het tegendeel is, namelijk het Goddelijk ware vervalst of de leer van het valse, is duidelijk; dat Jezus het Goddelijk Goede en Christus het Goddelijk Ware is, zie de nrs. 3004, 3005, 3008, 3009.

Want er zullen valse christussen en valse profeten opstaan, betekenen de valse dingen van die leer; dat de valse christussen de vervalste leerstellige dingen vanuit het Woord zijn of niet Goddelijke ware dingen, blijkt uit wat net hiervoor is gezegd, zie de nrs. 3010, 3732; en dat de valse profeten diegenen zijn die deze valse dingen leren, nr. 2534.

Zij die valse dingen onderwijzen, zijn in de christelijke wereld voornamelijk diegenen die de verheffing van zichzelf en tevens de rijkdom van de wereld ten doel hebben, want zij verdraaien de ware dingen van het Woord ten gunste van zich; want wanneer de liefde van zich en van de wereld als doel geldt, dan denkt men aan niets anders; deze mensen zijn de valse christussen en de valse profeten.

En zullen grote tekenen en wonderen geven, betekent de bevestigende en de overredende dingen vanuit uiterlijke schijn en begoocheling, waardoor de eenvoudigen zich laten verleiden; dat dit is tekenen en wonderen geven, zal elders vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, worden getoond.

Omdat zij indien het mogelijk ware, ook de uitverkorenen verleiden, betekent degenen die in het leven van het goede en ware zijn en vandaar bij de Heer; dezen zijn het die in het Woord uitverkorenen worden genoemd; in de menigte van diegenen die een profane eredienst onder het heilige verhullen, verschijnen dezen zelden of indien zij al verschijnen, worden zij niet herkend, want de Heer verbergt hen en beschermt hen dus zo, want voordat zij bevestigd zijn, laten zij zich gemakkelijk door uiterlijke heiligheden afleiden, maar nadat zij bevestigd zijn, houden zij stand; want zij worden door de Heer in het samenzijn met de engelen gehouden; dit weten zij zelf niet en dan is het onmogelijk dat zij door die goddeloze bende verleid worden.

Ziet, Ik heb het u voorzegd, betekent de aanmaning tot voorzichtigheid, namelijk dat zij zich ervoor wachten, want zij zijn onder pseudoprofeten die in schaapsklederen verschijnen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven, (Mattheüs 7:15); die pseudoprofeten zijn de zonen der eeuw, die voorzichtiger zijn, dat wil zeggen, bedrevener dan de zonen des lichts in hun geslacht, over wie bij, (Lukas 16:8); daarom vermaant de Heer hen met deze woorden:

‘Ziet, Ik zend u als schapen in het midden der wolven; zijt dan voorzichtig gelijk de slangen en eenvoudig gelijk de duiven’, (Mattheüs 10:16).

Zo zij dan tot u zeggen zullen: ‘Ziet, Hij is in de woestijn, gaat niet uit; Ziet, in de binnenkameren, gelooft het niet’, betekent dat men niet moet geloven wat zij spreken over het ware, noch wat zij spreken over het goede en meer dingen; dat het deze dingen zijn die worden aangeduid, kan niemand zien dan alleen hij die de innerlijke zin kent.

Dat er een verborgenheid in die woorden is, kan men hieruit weten, dat de Heer ze gesproken heeft en dat het zonder een andere, innerlijk verborgen zin een zinledig iets is, namelijk dat zij indien zij zouden zeggen dat Christus in de woestijn is, niet zouden uitgaan en indien zij zouden zeggen dat Hij in de binnenkameren is, het niet zouden geloven; maar het is het verwoeste ware dat door de woestijn wordt aangeduid en het verwoeste goede door de binnenkameren of de binnenste vertrekken.

Dat het verwoeste ware door de woestijn wordt aangeduid, komt omdat van de Kerk wanneer zij verwoest is, dat wil zeggen, wanneer er in haar niet langer enig Goddelijk ware is omdat er niet langer enig goede, of liefde tot de Heer en naastenliefde jegens de naaste is, dan gezegd wordt dat zij een woestijn is of in de woestijn is, want onder de woestijn wordt al datgene verstaan wat niet bebouwd of bewoond is, nr. 2708 en ook dat wat te weinig levenskracht heeft, nr. 1927, zoals dan het ware in de Kerk is waarin niet het ware is.

De binnenkameren echter of de binnenste vertrekken, betekenen in de innerlijke zin de Kerk ten aanzien van het goede en verder het eenvoudig goede.

De Kerk die in het goede is, wordt het huis Gods genoemd; de binnenkameren zijn de goede dingen en de dingen die in het huis zijn; dat het huis Gods het Goddelijk Goede is en het huis in het algemeen het goede dat van de liefde en van de naastenliefde is, zie de nrs. 2233, 2234, 2559, 3142, 3652, 3720.

Dat men niet moet geloven wat zij zeggen over het ware en over het goede, heeft als oorzaak dat zij het valse het ware noemen en het boze het goede, want zij die zichzelf en de wereld als einddoel beschouwen, verstaan onder het ware en het goede niets naders dan dat zijzelf aanbeden moeten worden en dat men aan hen moet weldoen; en indien zij vroomheid voorwenden dan is het om in schaapskleren te verschijnen..

Bovendien, omdat het Woord dat de Heer gesproken heeft, ontelbare dingen in zich bevat en de woestijn een woord van ruime betekenis is, want al datgene wordt woestijn genoemd wat niet bebouwd en bewoond is en binnenkameren worden al die dingen genoemd die innerlijk zijn, wordt daarom ook door de woestijn het Woord van het Oude Testament aangeduid, want dit wordt geacht te hebben afgedaan en door de binnenkameren het Woord van het Nieuwe Testament, omdat het de innerlijke dingen of over de innerlijke mens leert.

Evenzo wordt ook het gehele Woord een woestijn genoemd wanneer het niet langer voor de leerstellige dingen van dienst is en binnenkameren worden de menselijke inzettingen genoemd, die, omdat zij van de geboden en verordeningen van het Woord afwijken, maken dat het Woord een woestijn is; zoals ook in de christelijke wereld bekend is, want zij die in een heilige uiterlijke eredienst zijn en in een profaan innerlijke, schaffen ter wille van de vernieuwingen die de zelfverheffing boven allen en een rijkdom boven allen als einddoelen beschouwen, het Woord af en wel dermate dat zij zelfs niet toelaten dat het door de anderen gelezen wordt; en hoewel degenen die niet in zo’n profane eredienst zijn, het Woord heilig houden en toelaten dat het onder het gewone volk is, buigen en ontvouwen zij toch alle dingen naar hun eigen leerstellige dingen, wat maakt dat de overige dingen in het Woord die niet overeenkomstig hun leerstellige dingen zijn, een woestijn zijn, zoals duidelijk kan blijken uit degenen die in het geloof-alleen het heil stellen en de werken van de naastenliefde verachten, al wat de Heer zelf in het Nieuwe Testament en zo vaak in het Oude over de liefde en de naastenliefde heeft gesproken, maken zij als het ware een woestijn en alle dingen die van het geloof zonder de werken zijn, als het ware tot binnenkameren.

Hieruit blijkt wat door ‘zo zij tot u zeggen zullen: Ziet, Hij is in de woestijn, gaat niet uit; Ziet, in de binnenkameren, gelooft het niet’ wordt aangeduid.

Want gelijk de bliksem uitgaat van het oosten en schijnt tot aan het westen, alzo zal ook de komst van de Zoon des Mensen zijn, betekent dat het met de innerlijke eredienst van de Heer zo gesteld was als met de bliksem, die terstond verdwijnt; door de bliksem wordt immers datgene aangeduid wat van het hemelse licht is, dus wat betrekking heeft op de liefde en het geloof, want deze zijn van het hemelse licht; het oosten is in de hoogste zin de Heer, in de innerlijke zin is het het goede van de liefde en van de naastenliefde en van het geloof uit de Heer, zie de nrs. 101, 1250, 3249; het westen is echter in de innerlijke zin dat wat is ondergegaan of heeft opgehouden te zijn, dus het niet erkennen van de Heer, noch van het goede van de liefde, van de naastenliefde en van het geloof; zo is dus de bliksem die uitgaat van het oosten en schijnt tot aan het westen, de verdwijning; de Komst van de Heer, overeenkomstig de letter, dat Hij wederom aan de wereld zal verschijnen, maar zij is Zijn tegenwoordigheid in eenieder en deze is er zo vaak als het Evangelie wordt gepredikt en over het heilige wordt gedacht.

Want alwaar het lijk zal zijn, daar zullen de arenden vergaderd worden, betekent dat de bevestigingen van het valse door redeneringen in de verwoeste Kerk vermenigvuldigd zullen worden.

Van een Kerk wordt, wanneer zij zonder het goede en vandaar zonder het ware van het geloof is, gezegd dat zij dood is, want haar leven is vanuit het goede en ware; vandaar wordt zij wanneer zij dood is, met een lijk vergeleken; de redeneringen ten aanzien van de goede en ware dingen dat zij niet goede en ware dingen zijn dan alleen voor zoveel men ze begrijpt en de bevestigingen van het boze en valse door die redeneringen, zijn de arenden, zoals kan vaststaan uit wat hierna volgt; dat het lijk hier de Kerk zonder het leven van de naastenliefde en van het geloof is, blijkt uit de woorden van de Heer, waar over de voleinding der eeuw wordt gehandeld, bij Lukas: ‘De discipelen zeiden: Waar, Heer [namelijk de voleinding der eeuw of het Laatste Gericht]; Jezus zei tot hen: Waar het lichaam is, aldaar zullen de arenden vergaderd worden’, (Lukas 17:37); het lichaam staat daar in de plaats van het lijk, want het is het dode lichaam dat hier wordt verstaan en het betekent de Kerk, want dat het Gericht met het huis Gods of met de Kerk zal beginnen, blijkt hier en daar uit het Woord.

Dit zijn de dingen die de nu aangehaalde en verklaarde woorden van de Heer in de innerlijke zin betekenen; en dat deze in de schoonste reeks zijn samengevoegd, hoewel het niet zo in de letterlijke zin verschijnt, kan blijken voor diegenen die ze in hun verband, overeenkomstig de ontvouwing beschouwt.

3901. Dat de laatste staat van de Kerk vergeleken werd met arenden die tot een lijk of lichaam worden vergaderd, komt omdat door de arenden de redelijke dingen van de mens worden aangeduid, die, wanneer daarvan sprake is met betrekking tot de goeden, ware redelijke dingen zijn, maar wanneer daarvan sprake is met betrekking tot de bozen, valse redelijke dingen of redeneringen.

Vogels in het algemeen betekenen het denken van de mens eveneens in de ene en de andere zin, nrs. 40, 745, 776, 866, 991, 3219 en elke soort iets in het bijzonder; de arenden omdat zij hoog vliegen en scherp zien, de redelijke dingen.

Dat dit zo is, kan uit verscheidene plaatsen in het Woord vaststaan en daarvan mogen de volgende ter bevestiging worden aangevoerd; eerst waar zij de ware redelijke dingen betekenen; bij Mozes: ‘*Jehovah vond Zijn volk in een land der woestijn en in de leegte, in gehuil, in eenzaamheid; Hij voerde hem rondom, Hij onderrichtte hem, Hij bewaarde hem als Zijn oogappel; gelijk een adelaar zijn nest opwekt, over zijn jongen zich wiegelt, zijn vleugels uitbreidt, hem neemt, hem draagt op zijn vleugel*’, (Deuteronomium 32:10,11); het is het onderricht in de ware en goede dingen van het geloof dat hier wordt beschreven en met een adelaar wordt vergeleken; het proces zelf totdat de mens redelijk en geestelijk wordt, is in de

beschrijving en vergelijking bevat; de vergelijkingen in het Woord geschieden alle door aanduidende dingen, vandaar hier door de arend, die het redelijke is.

Bij dezelfde: *'Jehovah tot Mozes: Gijlieden hebt gezien wat Ik de Egyptenaren gedaan heb en dat Ik u gedragen heb op vleugelen der arenden, om u tot Mij te brengen'*, (Exodus 19:3,4).

Bij Jesaja: *'Zij die Jehovah verwachten, zullen met sterkte vernieuwd worden, zij zullen opvaren met sterke vleugel, gelijk de arenden, zij zullen snellen en niet moede worden, zij zullen wandelen en niet mat worden'*, (Jesaja 40:31); met sterkte vernieuwd worden, voor groeien ten aanzien van het willen van het goede, opvaren met sterke vleugel gelijk de arenden, voor groeien ten aanzien van het verstaan van het ware, dus ten aanzien van het redelijke; de zaak wordt hier als elders door twee uitdrukkingen uiteengezet, waarvan de ene het goede behelst, dat van de wil is, de andere het ware dat van het verstand is; evenzo snellen en niet moede worden, wandelen en niet mat worden.

Bij Ezechiël: *'In gelijkenissen spreek een gelijkenis aangaande het huis Israëls, en zeg: Alzo zei de Heer Jehovih: Een grote arend, lang van slagpennen, vol van vederen, welke borduursel had, kwam op de Libanon en nam een takje van een ceder; hij bracht het af in een land van koophandel, hij zette het in een stad van reukbereiders; het sproot uit en werd tot een welig uitlopende wijnstok.*

Er was een andere grote arend, groot van vederen, en ziet, deze wijnstok voegde zijn wortelen naar dezelve toe en zond zijn ranken tot hem uit om hem te bevochtigen uit de bedding van zijn planting in een goed veld, bij vele wateren, maar hij zal verwoest worden; hij zond zijn boden in Egypte opdat men hem paarden en veel volks geven zou', (Ezechiël 17:2-9,15); de eerstgenoemde arend voor het door het Goddelijke verlichte redelijke, de in de tweede plaats genoemde arend voor het redelijke vanuit het eigene, dat naderhand verdorven werd door de redeneringen vanuit het zinlijke en de wetenschappelijke dingen; Egypte voor de wetenschappelijke dingen, nrs. 1164, 1165, 1186, 1462; de paarden voor het verstandelijke daaruit, nrs. 2761, 2762, 3217.

Bij Daniël: *'Het gezicht van Daniël: Er klommen vier beesten op uit de zee, het ene van het andere verscheiden; het eerste was als een leeuw, maar het had de vleugelen van een arend; ik was ziende totdat zijn vleugelen uitgeplukt waren en het opgeheven werd van de aarde en op de voeten opgericht als een mens en eens mensen hart aan hetzelfde werd gegeven'*, (Daniël 7:3,4); het is de eerste staat van de Kerk die door de leeuw die de vleugelen van een arend had, wordt beschreven en de arendsvleugelen zijn daar de redelijke dingen vanuit het eigene en toen deze werden weggenomen werden de redelijke en de dingen van de wil vanuit het Goddelijke gegeven, wat daarmee wordt aangeduid, dat het werd opgeheven van de aarde en op de voeten opgericht als een mens en eens mensen hart gegeven.

Bij Ezechiël: *'De gelijkenis der aangezichten der vier dieren of cherubim; de aangezichten eens mensen en de aangezichten eens leeuws hadden zij vieren ter rechterzijde en de aangezichten eens ossen ter linkerzijde zij vieren en de aangezichten eens arends zij vieren'*, (Ezechiël 1:10).

'Hun raderen werden Galgal genoemd en elk een had vier aangezichten, de aangezichten van het eerste de aangezichten eens cherubs en de aangezichten van het tweede de aangezichten eens mensen en van het derde de aangezichten eens leeuws en van het vierde de aangezichten eens arends', (Ezechiël 10:13,14).

Bij Johannes: *'Rondom de troon vier dieren vol ogen van voren en van achteren, het eerste dier een leeuw gelijk, het tweede dier een kalf gelijk, het derde dier hebbende het aangezicht als een mens, het vierde dier gelijk een vliegende arend'*, (Openbaring 4:7); dat die dieren die werden gezien en dus de gelijkenis van hun aangezichten, Goddelijke verborgenheden betekenen, staat vast; maar welke verborgenheden het zijn, kan men niet weten als men niet weet wat de innerlijke zin van een leeuw, een kalf, een mens en een arend is; dat het aangezicht van de arend de omzichtigheid en vandaar de Voorzienigheid is, blijkt duidelijk, want de cherubim die door de dieren bij Ezechiël werden uitgebeeld, betekenen de

Voorzienigheid van de Heer dat de mens niet vanuit zich en vanuit zijn redelijke zal binnendringen in de mysteriën van het geloof, zie nr. 308; hieruit blijkt ook dat de arend, wanneer daarvan gesproken wordt met betrekking tot de mens, in de innerlijke zin het redelijke is, en wel omdat de arend hoog vliegt en van boven een wijd uitzicht heeft op de dingen die beneden zijn

Bij Job: *‘Vliegt de sperwer door uw inzicht en breidt hij zijn vleugels uit naar de zuidenwind, is het naar uw mond dat zich de arend verheft en dat hij zijn nest verhoogt’*, (Job 39:29,30); dat hier de arend de rede is, die van het inzicht is, blijkt duidelijk; zo’n betekenis had de arend in de Oude Kerk, want het Boek Job is een boek van de Oude Kerk, nr. 3540; want bijna alle boeken van de toenmalige tijd werden in aanduidende dingen geschreven, maar in de loop van de tijd geraakten de aanduidende dingen dermate in vergetelheid dat men zelfs niet meer weet dat vogels in het algemeen de gedachten zijn, hoewel zij in het Woord zo vaak worden genoemd en het daar duidelijk uitkomt dat zij iets anders betekenen.

Dat de arend in de tegenovergestelde zin de niet ware redelijke dingen, dus de valse, betekent, blijkt uit de volgende plaatsen; bij Mozes: *‘Jehovah zal over u een natie verheffen van verre, van het uiterste der aarde, gelijk als een arend toevliegt, een natie welker taal gij niet hoort, een natie hard van aangezichten’*, (Deuteronomium 28:49,50).

Bij Jeremia: *‘Ziet, hij komt op als wolken en als een wervelwind zijn wagenen, zijn paarden zijn sneller dan arenden; wee ons, omdat wij verwoest zijn’*, (Jeremia 4:13).

Bij dezelfde: *‘Uw snoeverij heeft u bedrogen, de hoogmoed uws harten, gij die woont in de kloven der steenrotsen, die de hoogte des heuvels inneemt, omdat gij uw nest verhoogt als de arend, Ik zal u van daar nederwerpen.*

Ziet, hij komt op en vliegt als een arend en hij breidt zijn vleugelen uit over Bozra en het hart der machtigen van Edom is te dien dage geworden als het hart van een vrouw die in benauwdheid is’, (Jeremia 49:16,17,22).

Bij dezelfde: *‘Onze vervolgers zijn sneller geweest dan arenden, zij hebben ons op de bergen vervolgd, in de woestijn hebben zij ons lagen gelegd’*, (Klaagliederen 4:19).

Bij Micha: *‘Breng kaalheid over u en scheer u om de zonen van uw verrukkingen, verwijd uw kaalheid als de arend, omdat zij van u zijn heengetrokken’*, (Micha 1:16).

Bij Obadja: *‘Al verhieft gij u gelijk de arend en al stelt gij uw nest tussen de sterren, Ik zal u van daar nedertrekken’*, (Obadja 4). Bij Habakuk: *‘Ik verwek de Chaldeeën, een bittere en onstuimige natie, voorttrekkende in de breedten der aarde, om te erven habitakels welke de hare niet zijn, welker paarden lichter zijn dan de arenden; haar ruiters zullen van verre komen, zij zullen toevliegen als een arend zich spoedende om te eten’*, (Habakuk 1:6,8).

Op deze plaatsen wordt door de arenden de valsheid aangeduid die is ingebracht door de redeneringen en deze wordt ingebracht vanuit de begoochelingen van de zinnen en de uiterlijke schijnbaarheden; dat bij de in de laatste plaats aangehaalde profeet door de Chaldeeën diegenen worden aangeduid die in een heilig uiterlijke zijn, maar innerlijk in het valse, zie nr. 1368; dat zij, evenals Babel, diegenen zijn die de Kerk verwoesten, nr. 1327; dat de breedten der aarde de ware dingen zijn, nrs. 3433, 3434; de verwoesting wordt aangeduid door ‘voorttrekkende in de breedten der aarde’; dat de paarden hun verstandelijke dingen zijn, die eender zijn, nrs. 2761, 2762, 3217; wat ‘de arend, zich spoedende om te eten’ is, blijkt hieruit, namelijk om te bewerken dat de mens de ware dingen zal verlaten, want daar wordt over de verlating van de Kerk gehandeld.

Er worden vergelijkingen gemaakt met arenden; maar, zoals gezegd, de vergelijkingen geschieden in het Woord door aanduidende dingen.

Vandaar blijkt nu duidelijk wat er wordt aangeduid door de vergelijking met de arenden die vergaderd zullen worden tot het lijk.

GENESIS 30:1 – 43

1. *En Rachel zag dat zij Jakob niet baarde en Rachel benijdde haar zuster; en zij zei tot Jakob: Geef mij zonen; en zo niet, ik ben dood.*
2. *En Jakob ontstak in toorn tegen Rachel en hij zei: Ben ik dan voor God in de plaats, die de vrucht des buiks van u weert.*
3. *En zij zei: Zie mijn dienares Bilha, kom tot haar en zij bare op mijn knieën en ik zal gebouwd worden, ook ik, uit haar.*
4. *En zij gaf hem Bilha haar dienstmaagd tot vrouw en Jakob kwam tot haar.*
5. *En Bilha ontving en baarde Jakob een zoon.*
6. *En Rachel zei: God heeft mij gericht en ook mijn stem gehoord en mij een zoon gegeven; daarom noemde zij zijn naam Dan.*
7. *En Bilha, Rachels dienstmaagd, ontving nog en baarde Jakob een tweede zoon.*
8. *En Rachel zei: Met de worstelingen Gods heb ik met mijn zuster geworsteld, ook heb ik overmocht; en zij noemde zijn naam Naftali.*
9. *En Lea zag dat zij had opgehouden van baren en zij nam Zilpa, haar dienstmaagd en gaf haar aan Jakob tot vrouw.*
10. *En Zilpa, de dienstmaagd van Lea, baarde Jakob een zoon.*
11. *En Lea zei: Er komt een hoop; en zij noemde zijn naam Gad.*
12. *En Zilpa, Lea's dienstmaagd, baarde Jakob een tweede zoon.*
13. *En Lea zei: In mijn gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken; en zij noemde zijn naam Aser.*
14. *En Ruben ging in de dagen van de tarweoogst, en vond dudaim [vrucht, bloem] in het veld en hij bracht die tot Lea zijn moeder; en Rachel zei tot Lea: Geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaim.*
15. *En zij zei tot haar: Is het te weinig, dat gij mijn man genomen hebt en zult gij ook mijns zoons dudaim nemen; en Rachel zei: Daarom zal hij deze nacht met u liggen voor uws zoons dudaim.*
16. *En Jakob kwam van het veld in de avond en Lea ging uit hem tegemoet en zij zei: Tot mij zult gij komen, omdat ik hurende u gehuurd heb voor mijns zoons dudaim; en hij lag met haar in die nacht.*
17. *En God hoorde naar Lea en zij ontving en baarde Jakob een vijfde zoon.*
18. *En Lea zei: God heeft mijn loon gegeven, omdat ik mijn dienstmaagd aan mijn man gegeven heb en zij noemde zijn naam Issachar.*
19. *En Lea ontving nog en baarde Jakob een zesde zoon.*
20. *En Lea zei: Mij heeft God, mij, met een goede gift begiftigd; ditmaal zal mijn man mij bijwonen, omdat ik hem zes zonen heb gebaard; en zij noemde zijn naam Zebulon.*
21. *En daarna baarde zij een dochter en zij noemde haar naam Dina.*
22. *En God gedacht aan Rachel en God hoorde naar haar en Hij opende haar baarmoeder.*
23. *En zij ontving en baarde een zoon en zij zei: God heeft mijn smaadheid verzameld.*
24. *En zij noemde zijn naam Jozef, zeggende: Jehovah voege mij een andere zoon daartoe.*

* * * * *

25. *En het geschiedde als Rachel Jozef gebaard had en Jakob zei tot Laban: Zend mij weg en ik moge gaan tot mijn plaats en tot mijn land.*
26. *Geef mijn vrouwen en mijn kinderen, omdat ik u om hen gediend heb en ik moge gaan, omdat gij mijn dienst kent waarmee ik u gediend heb.*

27. En Laban zei tot hem: Zo ik, ik bid u, genade gevonden heb in uw ogen, ik heb bevonden en Jehovah heeft mij om uwentwil gezegend.
28. En hij zei: Geef mij te kennen uw loon over mij, en ik zal het geven.
29. En hij zei tot hem: Gij weet hoedanig ik u gediend heb en hoedanig uw verwerving met mij geweest is.
30. Omdat het weinig was dat gij vóór mij gehad hebt en het is tot een menigte uitgebroken en Jehovah heeft u gezegend aan mijn voet; en nu, wanneer zal ik ook maken voor mijn huis.
31. En hij zei: Wat zal ik u geven; en Jakob zei: Gij zult mij niet wat ook geven, indien gij mij dit woord doen zult; ik zal terugkeren, ik zal weiden, ik zal uw kudde van kleinvee hoeden.
32. Ik zal heden door uw ganse kudde gaan, daaruit verwijderende al het gespikkelde en geplekte vee, en al het zwarte vee onder de lammeren, en het geplekte en gespikkelde onder de geiten en het zal mijn loon zijn.
33. En mijn gerechtigheid zal voor mij antwoorden op de dag van morgen, omdat gij komt over mijn loon voor u; al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten en zwart onder de lammeren, dat zij gestolen met mij.
34. En Laban zei: Zie, och ja, het zij naar uw woord.
35. En hij verwijderde ten zelfden dage de bonte en geplekte bokken en al de gespikkelde en geplekte geiten, al waarin wit was en al het zwarte onder de lammeren en gaf het in de hand van zijn zonen.
36. En hij stelde een weg van drie dagen tussen zich en tussen Jakob; en Jakob weidde de overige kudden van kleinvee van Laban.
37. En Jakob nam zich een verse stok van de populier en de hazelaar en de plataan en hij schildte daarin witte afschillingen, een ontbloting van het witte dat op de stokken was.
38. En hij plaatste de stokken die hij geschild had, in de goten, in de drinkbakken van het water, waar de kudden kwamen om te drinken, tegenover de kudden, en zij werden verhit als zij kwamen om te drinken.
39. En de kudden werden verhit tot de stokken en de kudden baarden bonte, gespikkelde en geplekte.
40. En Jakob scheidde de lammeren en hij zette de aangezichten van de kudde tot het bonte en al het zwarte in de kudde van Laban; en hij stelde voor zich troepen alleen voor zich en hij stelde ze niet tot de kudde van Laban.
41. En het geschiedde bij elke verhitting van de kudde van die welke het eerst paarden en Jakob stelde de stokken tot de ogen van de kudde in de goten, om haar te verhitten tot de stokken.
42. En tot de kudde welke daarna paarde, stelde hij niet; en van die, welke daarna paarden, was voor Laban en van die, welke het eerst paarden, voor Jakob.
43. En de man breidde zich zeer uit en hij had vele kudden van kleinvee en dienstmaagden en dienstknechten en kamelen en ezels.

INHOUD

3902. In het voorafgaande hoofdstuk werd door de vier zonen van Jakob uit Lea gehandeld over de staat van de Kerk of van de mens die een Kerk wordt, ten aanzien van de opklimming vanuit het ware dat van het geloof is, tot het goede dat van de liefde is; in dit hoofdstuk wordt door de zonen van Jakob uit de dienstmaagden van Rachel en Lea, en uit Lea en tenslotte uit Rachel, gehandeld over de verbinding van het natuurlijk ware door middelen met het geestelijk goede; en wel in die orde waarin het plaatsvindt bij de mens die wordt wederverwekt.

DE INNERLIJKE ZIN

3904. vers 1,2. *En Rachel zag dat zij Jakob niet baarde en Rachel benijdde haar zuster; en zij zei tot Jakob: Geef mij zonen; en zo niet, ik ben dood. En Jakob ontstak in toorn tegen Rachel en hij zei: Ben ik dan voor God in de plaats, die vrucht des buiks van u weert.*

Rachel zag dat zij Jakob niet baarde, betekent dat het innerlijk ware nog niet erkend was; en Rachel benijdde haar zuster, betekent de verontwaardiging dat het niet erkend werd zoals het uiterlijke; en zij zei tot Jakob: Geef mij zonen, betekent dat het van het goede van het natuurlijk ware, innerlijke ware dingen wilde hebben; en zo niet, ik ben dood, betekent dat het dan dus niet zou wederopstaan; en Jakob ontstak in toorn tegen Rachel, betekent de verontwaardiging van de zijde van het goede van het natuurlijke; en hij zei: Ben ik dan voor God in de plaats, betekent dat het voor hetzelfde onmogelijk was; die de vrucht des buiks van u weert, betekent dat dit uit het innerlijke is.

3905. Rachel zag dat zij Jakob niet baarde; dat dit betekent dat het innerlijk ware nog niet erkend was, staat vast uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware of het innerlijk ware, waarover de nrs. 3758, 3782, 3793, 3819; uit de betekenis van baren, namelijk erkennen met het geloof en tevens met de daad, waarover hierna; en uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het natuurlijk ware, waarover de nrs. 3669, 3677, 3829 en in het gehele voorafgaande hoofdstuk.

Dat baren is erkennen met het geloof en tevens met de daad, komt omdat door de baringen in het Woord geestelijke baringen worden aangeduid, nrs. 1145, 1255, 3860, 3868; de geestelijke baring is de erkenning en het geloof van het ware en goede, hier de erkenning met het geloof en tevens met de daad, namelijk van het innerlijk ware, dat door Rachel werd uitgebeeld; omdat iets niet eerder met het geloof wordt erkend dan wanneer men dienovereenkomstig leeft, wordt daarom gezegd ‘erkenning met het geloof en tevens met de daad’; de ware dingen van het geloof die niet worden aangeleerd om het handelen, maar alleen om het weten, voegen zich aan de aandoeningen van het boze en valse toe en daarom zijn zij niet van het geloof bij degene die ze heeft aangeleerd, maar innerlijk zijn zij tegen het geloof.

3906. En Rachel benijdde haar zuster; dat dit de verontwaardiging betekent dat het niet erkend werd zoals het uiterlijke, staat vast uit de betekenis van benijden, namelijk van de verontwaardiging en wel omdat zij niet baarde zoals Lea; uit de uitbeelding van Rachel, te weten het innerlijk ware, waarover eerder in nr. 3905; en uit de betekenis van de zuster, die hier Lea is, namelijk het uiterlijk ware; dat Lea het uiterlijk ware is, zie de nrs. 3793, 3819.

Het is met degenen die worden wederverwekt als volgt gesteld: zij leren weten wat het innerlijk ware is, maar in het begin erkennen zij dit niet met zo'n geloof dat er naar wordt geleefd; want de innerlijke ware dingen zijn verbonden met de geestelijke aandoening en deze kan niet invloeden voordat de uiterlijke ware dingen geschikt zijn gemaakt tot overeenstemming met de innerlijke; als voorbeeld dit innerlijk ware, dat al het goede uit de Heer is en datgene wat uit het eigene van de mens is, niet goed is; dit kan in de aanvang van de wederverwekking wel geweten worden, maar toch niet met het geloof en tevens met de daad erkend worden; want dit erkennen met het geloof en tevens met de daad, is het inzicht hebben dat het zo is en de aandoening van te willen dat het zo is en dit in elke daad van het goede; en verder het inzicht hebben dat het goede vanuit het eigene niet anders kan dan zichzelf beogen, dus de voorkeur van zichzelf boven anderen, dus de verachting van anderen en bovendien verdienste stellen in het goede dat men doet.

Deze dingen liggen in het uiterlijk ware voordat het innerlijk ware daarmee is verbonden en deze kunnen niet verbonden worden voordat het eigene beogen begint op te houden en de beschouwing van de naaste gevoeld begint te worden.

Hieruit kan blijken wat er verstaan wordt onder de verontwaardiging dat het innerlijk ware nog niet erkend werd zoals het uiterlijke.

3

907. En zij zei tot Jakob: Geef mij zonen; dat dit betekent dat het van het goede van het natuurlijk ware innerlijke ware dingen wilde hebben, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het natuurlijk ware, waarover nr. 3905; en uit de betekenis van de zonen, namelijk de ware dingen, nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623, hier de innerlijke ware dingen, aangezien deze uit Rachel zijn geboren, door wie het innerlijk ware wordt uitgebeeld, zie de nrs. 3758, 3782, 3793, 3819.

3908. En zo niet, ik ben dood; dat dit betekent dat het dus niet zo zou wederopstaan, staat vast uit de betekenis van sterven, namelijk niet wederopstaan in het leven; de echtgenootvrouwen in de oude tijden zeiden van zichzelf dat zij dood waren wanneer zij geen zoon of dochter baarden en zij geloofden ook van zichzelf dat zij zodanig waren, omdat er van haar geen herinnering of als het ware geen leven in het nageslacht zou achterblijven; maar dat zij van zichzelf zeiden en geloofden dat zij zodanig waren, was weliswaar om oorzaken in de wereld, maar omdat elke oorzaak ontstaat uit een oorzaak die eerder is; dus het al van een oorzaak in de natuurlijke wereld uit een oorzaak in de geestelijke wereld, is het ook zo met deze gesteld; de oorzaak in de geestelijke wereld was vanuit het hemelse huwelijk van het goede en ware en in dit zijn de baringen geen andere dan ware dingen van het geloof en goede dingen van de naastenliefde; deze beide zijn daar zonen en dochters en zij worden in het Woord ook door zonen en dochters aangeduid; hij die deze baringen, namelijk de ware dingen van het geloof en de goede dingen van de naastenliefde, niet heeft, is als het ware dood, dat wil zeggen, onder de doden die niet wederopstaan, namelijk tot het leven of de hemel.

Hieruit kan vaststaan wat wordt aangeduid door die woorden van Rachel 'zo niet, ik ben dood'.

3909. En Jakob ontstak in toorn tegen Rachel; dat dit de verontwaardiging van de zijde van het goede van het natuurlijke betekent, staat vast uit de betekenis van in toorn ontsteken, namelijk verontwaardigd zijn, waarover hierna; en uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover eerder; gezegd wordt 'tegen Rachel' omdat het door Rachel uitgebeelde innerlijk ware nog niet door het goede van het natuurlijke, namelijk Jakob, met het geloof en de daad erkend kon worden.

Dat in toorn ontsteken in de innerlijke zin is verontwaardigd zijn, komt omdat elke natuurlijke aandoening wanneer die naar de innerlijke dingen of naar de hemel opstijgt, milder wordt en tenslotte in een hemelse aandoening wordt veranderd; want de dingen die in de zin van de

letter uitkomen, zoals hier ‘in toorn ontsteken’ zijn betrekkelijk hard, omdat zij natuurlijk en lichamenlijk zijn, maar zij worden mild en zacht naarmate zij van de lichamenlijke en natuurlijke mens tot de innerlijke of geestelijke mens worden opgeheven; vandaar komt het dat de letterlijke zin zodanig is, omdat die is aangepast aan het bevattingsvermogen van de natuurlijke mens en de innerlijke zin niet zodanig is, omdat die is aangepast aan het bevattingsvermogen van de geestelijke mens.

Hieruit blijkt dat door in toorn ontsteken wordt aangeduid, verontwaardigd zijn; de geestelijk verontwaardiging zelf, laat staan de hemelse, trekt niets uit de toorn van de natuurlijke mens, maar uit het innerlijk wezen van de ijver en deze, namelijk de ijver, verschijnt in de uiterlijke vorm zoals toorn, maar in de innerlijke vorm is het niet toorn, zelfs niet de verontwaardiging van de toorn, maar een zekere droefheid met de wens dat het niet zo moge zijn en in een nog innerlijker vorm is het slechts een bepaald duistere dat het hemels verkwikkelijke onderbreekt ten gevolge van het niet goede en niet ware bij iemand anders.

3910. En hij zei: Ben ik dan voor God in de plaats; dat dit betekent dat het voor dit onmogelijk was, staat vast uit de betekenis van ‘niet voor God in de plaats zijn’, namelijk het onmogelijke; want in het Woord wordt God gezegd met betrekking tot kunnen of de macht, Jehovah echter met betrekking tot het ‘zijn of het wezen’; zie nr. 300; vandaar komt het dat God wordt gezegd wanneer gehandeld wordt over het ware en Jehovah wanneer gehandeld wordt over het goede, nrs. 2769, 2807, 2822, want met betrekking tot het ware wordt ‘kunnen’ gezegd, wanneer met betrekking tot het goede ‘zijn’ wordt gezegd, door het ware immers heeft het goede macht, want door het ware volvoert het goede al wat ontstaat. Hieruit kan vaststaan dat door deze woorden ‘ben ik dan voor God in de plaats’ in de innerlijke zin wordt aangeduid dat het voor dit onmogelijk was.

3911. Die de vrucht des buiks van u weert; dat dit betekent dat dit uit het innerlijke is, staat vast uit de zin die voortvloeit uit de innerlijke zin van die woorden, want de vrucht des buiks betekent in de innerlijke zin iets eender als de baring, namelijk de erkenning van het ware en het goede met het geloof en de daad, nr. 3905 en nog meer, namelijk de verbinding van het ware en het goede als gevolg daarvan.

Die erkenning en deze verbinding kan niet ontstaan vanuit de uiterlijke mens, maar vanuit de innerlijke; want al het goede vloeit uit de Heer door de innerlijke mens in de uiterlijke en neemt de ware dingen tot zich die door de zinlijke dingen van de uiterlijke mens worden ingegeven en het maakt dat de mens die met het geloof en de daad erkent en dat ze aan de mens worden toegevoegd en hem dus zo worden toegeëigend; dat al het goede uit de Heer door de innerlijke mens invloeit in de ware dingen die in het geheugen van de uiterlijke mens zijn verzameld, werd eerder meermalen getoond; dit is het wat verstaan wordt onder de uitleg van die woorden ‘dat dit uit het innerlijke is’.

3912. vers 3-5. *En zij zei: Zie, mijn dienaress Bilha, kom tot haar en zij bare op mijn knieën en ik zal gebouwd worden, ook ik, uit haar.*

En zij gaf hem Bilha haar dienstmaagd tot vrouw en Jakob kwam tot haar en Bilha ontving en baarde Jakob een zoon.

Zij zei: Zie, mijn dienaress Bilha, betekent het bevestigende middel dat er is tussen het natuurlijk ware en het innerlijk ware; kom tot haar, betekent dat daarmee het vermogen van de verbinding is; en zij bare op mijn knieën, betekent de erkenning met de aandoening van het innerlijk ware, waaruit de verbinding is; en ik zal gebouwd worden, ook ik, uit haar, betekent dat zij zo het leven zal hebben; en zij gaf hem Bilha haar dienstmaagd tot vrouw, betekent het bevestigende middel toegevoegd; en Jakob kwam tot haar, betekent dat het verbonden werd; en Bilha ontving en baarde Jakob een zoon, betekent de opneming en de erkenning.

3913. Zij zei: Zie, mijn dienares Bilha, dat dit het bevestigende middel betekent dat er is tussen het natuurlijk ware en het innerlijk ware, staat vast uit de betekenis van de dienares en ook van de dienstmaagd, namelijk de aandoening van de erkenningen die van de uiterlijke mens zijn, nrs. 1895, 2567, 3835, 3849; en omdat die aandoening het middel is ter verbinding van de innerlijke ware dingen met de natuurlijke of de uiterlijke ware dingen, wordt daarom hier door de dienares het bevestigende middel tussen deze ware dingen aangeduid; en uit de uitbeelding van Bilha, namelijk het hoedanige van het middel.

Met de dienstmaagden, door Rachel en Lea aan Jakob tot vrouwen gegeven, opdat zij kroost zouden voortbrengen, werd in de innerlijke zin niets anders uitgebeeld en aangeduid dan een zodanig iets dat van dienst is, hier als middel ter verbinding, namelijk van het innerlijk ware met het uiterlijke, want door Rachel wordt het innerlijk ware uitgebeeld, door Lea het uiterlijke, nrs. 3793, 3819; want hier wordt door de twaalf zonen van Jakob over de twaalf algemene of voornaamste dingen gehandeld waardoor de mens in de geestelijke en de hemelse dingen wordt ingewijd als hij wederverwekt of als hij een Kerk wordt; want de mens wordt, wanneer hij wederverwekt of een Kerk wordt, dat wil zeggen, wanneer hij van een dood mens een levend mens of van lichamelijk, hemels wordt, door de Heer door verscheidene staten geleid; het zijn de algemene staten die door die twaalf zonen en daarna door de twaalf stammen worden aangeduid en daarom betekenen de twaalf stammen alle dingen van het geloof en van de liefde, zoals in nr. 3858 is getoond; want de algemene dingen behelzen alle bijzondere en afzonderlijke dingen en deze hebben op de eerstgenoemde betrekking.

Wanneer de mens wordt wederverwekt moet de innerlijke mens met de uiterlijke worden verbonden en dus de goede en ware dingen die van de innerlijke mens zijn, met de goede en ware dingen die van de uiterlijke mens zijn, want krachtens de ware en goede dingen is de mens, mens; zij kunnen niet verbonden worden zonder die middelen; de middelen zijn zulke dingen die iets trekken van de ene zijde en van de andere zijde en maken voor zoveel als de mens tot de ene zijde nadert, voor evenveel de andere ondergeschikt wordt; deze middelen zijn het die door de dienstmaagden worden aangeduid: de middelen van de zijde van de innerlijke mens door de dienstmaagden van Rachel en de middelen van de zijde van de uiterlijke mens door de dienstmaagden van Lea.

Dat er middelen van de verbinding zullen zijn, kan hieruit vaststaan dat de natuurlijke mens vanuit zich in het geheel niet met de geestelijke samenstemt, maar dat hij zozeer afwijkt, dat hij geheel en al aan hem is tegenovergesteld; want de natuurlijke mens beoogt en bemint zichzelf en de wereld, de geestelijke mens echter beoogt niet zichzelf en de wereld dan alleen voor zoveel als het bijdraagt om de nutten in de geestelijke wereld te bevorderen; zo beoogt hij dus zijn dienstbaarheid daaraan en heeft haar lief vanuit het nut en het einddoel.

Het schijnt de natuurlijke mens toe dat hij dan het leven heeft wanneer hij tot waardigheden wordt verheven, dus tot een ver uitblinken boven anderen, maar de geestelijke mens schijnt het toe het leven te hebben in de vernedering en dat hij de minste is; niettemin veracht hij de waardigheden niet, mits hij daardoor als door middelen de naaste, het algemene gezelschap en de Kerk van dienst kan zijn en hij denkt over de waardigheden waartoe hij verheven wordt, niet na ter wille van zichzelf, maar ter wille van die nutten die voor hem einddoelen zijn.

De natuurlijke mens is in zijn gezegendheid wanneer hij meer dan de anderen rijk is en de schatten van de wereld bezit, maar de geestelijke mens is in zijn gezegendheid, wanneer hij in de erkenningen is van het ware en goede, welke voor hem de rijkdom zijn en nog meer wanneer hij in de uitoefening van het goede overeenkomstig de ware dingen is en toch versmaadt hij de rijkdom niet, omdat hij daardoor in de uitoefening en in de wereld kan zijn. Uit dit weinige kan vaststaan dat de staten van de natuurlijke mens en van de geestelijke aan elkaar zijn tegenovergesteld door de doelen, maar dat zij niettemin verbonden kunnen worden, wat plaatsvindt wanneer die dingen die van de uiterlijke mens zijn, ondergeschikt en dienstbaar zijn aan de einddoelen van de innerlijke mens; daarom is het, opdat de mens

geestelijk zal worden, nodig dat die dingen die van de uiterlijke mens zijn, tot volgzzaamheid worden teruggebracht, dus moeten de einddoelen ten gunste van zichzelf en de wereld worden afgelegd en moeten de einddoelen ten gunste van de naaste en ten gunste van het rijk van de Heer worden aangetrokken; eerstgenoemde doelen kunnen geenszins worden afgelegd en laatstgenoemde geenszins aangetrokken en dus niet verbonden worden, tenzij door middelen; het zijn deze middelen die door de dienstmaagden en in het bijzonder door de vier uit de dienstmaagden geboren zonen worden aangeduid.

Het eerste middel is het bevestigende van het innerlijk ware, namelijk dat het zo is; wanneer dit bevestigd wordt, dan is de mens in de aanvang van de wederverwekking; het goede uit het innerlijke werkt en maakt de bevestiging; dat goede kan niet in het ontkennende, zelfs niet in het twijfelende invloeien, voordat dit bevestigd wordt; dat goede openbaart zich daarna door de aandoening, namelijk daardoor dat de mens door het ware wordt aangedaan of begint daarin behagen te scheppen; in het begin dat hij het weet, daarna dat hij overeenkomstig handelt; zo bijvoorbeeld, dat de Heer het heil voor het menselijk geslacht is; indien dit niet bevestigd wordt uit de mens, kunnen al die dingen die hij over de Heer vanuit het Woord of in de Kerk heeft geleerd en die in het geheugen van zijn natuurlijke onder de wetenschappelijke dingen zijn, niet worden verbonden met zijn innerlijke mens, dat wil zeggen, met die dingen die daar van het geloof zijn; en dus kan ook de aandoening niet invloeien, zelfs niet in de algemene dingen van de zaak die tot het heil van de mens bijdragen; maar wanneer het bevestigd wordt, treden ontelbare dingen toe en worden vervuld met het goede dat invloeit; want het goede vloeit aanhoudend uit de Heer in, maar waar het bevestigende niet is, wordt er niet opgenomen; het bevestigende is dus het eerste middel en als het ware de eerste woonplaats van het uit de Heer invloeiende goede.

Eender is het gesteld met alle overige dingen die van het geloof worden genoemd.

3914. Dat ‘kom tot haar’ betekent dat daarmee het vermogen van de verbinding is, staat vast uit de betekenis van tot het ene komen of ingaan, wanneer dat wat tot de huwelijkse staat behoort wordt bedoeld, namelijk de verbinding, hier het vermogen van de verbinding met het bevestigende, want het eerst van de verbinding zal zijn met het bevestigende, dat wil zeggen, dat het zo is.

3915. En zij bare op mijn knieën; dat dit de erkenning met de aandoening van het innerlijk ware betekent, waaruit de verbinding is, staat vast uit de betekenis van baren, namelijk erkennen met het geloof en tevens met de daad, waarover nr. 3905; en uit de betekenis van de knieën of de dijen, namelijk die dingen die van de echtelijke liefde zijn, waarover nr. 3021, dus die van de verbinding zijn van het ware dat van het geloof is en van het goede dat van de liefde is, want deze verbinding is het echtelijke zelf in het rijk van de Heer; zo betekent ‘baren op mijn knieën’ dus de erkenning van het innerlijk ware, die door Rachel wordt uitgebeeld. Dat bij de Ouden de zonen en dochters die uit de dienstmaagden met toestemming van de echtgenote werden geboren, als wettig werden erkend en dat, opdat zij erkend zouden worden, de dienstmaagden op de knieën van die echtgenote zouden baren, was van de Oude Kerk afgeleid, waar de eredienst in rituele dingen bestond die uitbeeldende en aanduidende dingen van de hemelse en geestelijke dingen waren; in die Kerk was, omdat baren de erkenning van het ware betekende en de knieën de echtelijke liefde en dus zo de verbinding van het goede en het ware vanuit de aandoening, zo’n ritueel aangenomen wanneer de echtgenote onvruchtbaar was, opdat zij niet de doden zou uitbeelden die niet tot het leven wederopstaan, overeenkomstig wat vlak hiervoor in nr. 3908 werd gezegd.

Door die woorden wordt in de innerlijke zin de tweede graad van de bevestiging of van de erkenning aangeduid, die vanuit de aandoening is; want er zal, opdat de verbinding zal plaatsvinden, aandoening in de erkenning of de bevestiging zijn, alle verbinding immers vindt plaats door aandoening, want zonder aandoening hebben de ware dingen het leven niet; zoals

bijvoorbeeld: deze ware dingen weten dat men de naaste moet liefhebben en dat de naastenliefde daarin bestaat en hierin het geestelijk leven, is een naakte wetenschap indien er niet een aandoening is, dat wil zeggen, indien men dit niet van harte wil; zonder de aandoening leven deze ware dingen niet, maar men heeft, hoezeer men ze ook weet, toch de naaste niet lief, maar zichzelf meer dan hem en men is in het natuurlijke leven, niet in het geestelijke; het is de natuurlijke aandoening die over de geestelijke heerst en zolang de natuurlijke aandoening heerst, wordt de mens dood genoemd, want hij heeft een leven dat strijdig is met het hemelse leven; het hemelse leven is het eigenlijke leven zelf.

3916. En ik zal gebouwd worden, ook ik, uit haar; dat dit betekent dat zij zo het leven zal hebben, staat vast uit de betekenis van gebouwd worden, namelijk niet sterven, waarover nr. 3908, dus wederopstaan of leven.

3917. En zij gaf hem Bilha haar dienstmaagd tot vrouw; dat dit het bevestigende middel toegevoegd betekent, staat vast uit de uitbeelding van Bilha en uit de betekenis van de dienstmaagd, namelijk het bevestigende middel, waarover hier voor in nr. 3913; en uit de betekenis van tot vrouw geven, namelijk toevoegen.

3919. En Bilha ontving en baarde Jakob een zoon; dat dit opneming en de erkenning betekent, staat vast uit de betekenis van ontvangen, namelijk de opneming; en uit de betekenis van baren, namelijk de erkenning, waarover de nrs. 3860, 3868, 3905, 3911; want in de geestelijke zin zijn de ontvangnissen en de baringen de opnemingen van het ware vanuit het goede en vandaar de erkenningen.

3920. vers 6. En Rachel zei: God heeft mij gericht en ook mijn stem gehoord en mij een zoon gegeven; en daarom noemde zij zijn naam Dan.

Rachel zei: God heeft mij gericht en ook mijn stem gehoord, betekent in de hoogste zin de Gerechtigheid en de Barmhartigheid, in de innerlijke zin het heilige van het geloof, in de uiterlijke zin het goede van het leven; en mij een zoon gegeven, betekent dit ware erkend; daarom noemde zij zijn naam Dan, betekent het hoedanige ervan.

3921. Rachel zei: God heeft mij gericht en heeft ook mijn stem gehoord; dat dit in de hoogste zin de Gerechtigheid en de Barmhartigheid betekent, in de innerlijke zin het heilige van het geloof en in de uiterlijke het goede van het leven, staat vast uit de betekenis van ‘God mij richten’, en uit de betekenis van ‘mijn stem horen’; dat God mij richten de Gerechtigheid van de Heer is, kan zonder verklaring blijken en dat mijn stem horen de Barmhartigheid is eveneens; want de Heer richt allen vanuit de gerechtigheid en Hij hoort allen vanuit de barmhartigheid; Hij richt vanuit de gerechtigheid omdat Hij vanuit het Goddelijk Ware richt en Hij hoort vanuit de barmhartigheid omdat Hij vanuit het Goddelijk Goede hoort; vanuit de gerechtigheid diegenen die het Goddelijk Goede niet opnemen en vanuit de barmhartigheid diegenen die het wel opnemen, niettemin is het, als het vanuit de gerechtigheid is, ook tevens vanuit de barmhartigheid, want in alle Goddelijke Gerechtigheid is Goddelijke Barmhartigheid, zoals in het Goddelijk Ware het Goddelijk Goede is; maar omdat deze dingen te diep zijn verborgen dan dat zij in het kort kunnen worden gezegd, zullen zij vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer van de Heer, elders vollediger uiteen worden gezet.

Dat ‘God heeft mij gericht en heeft ook mijn stem gehoord’ in de innerlijke zin het heilige van het geloof is, komt omdat het geloof, waarvan gesproken wordt met betrekking tot het ware, overeenstemt met de Goddelijke Gerechtigheid en het heilige dat het goede is, overeenstemt met de Goddelijke Barmhartigheid van de Heer; en bovendien wordt richten of het gericht gezegd met betrekking tot het ware dat van het geloof is, nr. 2235; en omdat van God wordt gezegd dat Hij heeft gericht is het het goede of het heilige; hieruit blijkt dat het het heilige van

het geloof is dat tegelijk door het ene en het andere wordt aangeduid; aangezien door het ene en het andere tegelijk dat ene wordt aangeduid, worden beide verbonden door ‘en ook’.

Dat het in de uiterlijke zin het goede van het leven is, is eveneens vanwege de overeenstemming, want met het heilige van het geloof stemt het goede van het leven overeen. Dat men zonder de innerlijke zin niet kan weten wat ‘God heeft mij gericht en ook gehoord’ betekent, blijkt hieruit dat beide in de letterlijke zin niet zodanig samenhangen dat zij één enkel idee van het verstand oproepen.

Dat in dit vers en in het volgende tot aan Jozef toe wordt gezegd God en in het vlak voorafgaande Jehovah, komt omdat in dit vers wordt gehandeld over de wederverwekking van de geestelijke mens en in het voorafgaande over de wederverwekking van de hemelse mens, want de naam God wordt genoemd wanneer gehandeld wordt over het goede van het geloof, dat van de geestelijke mens is, maar de naam Jehovah wanneer gehandeld wordt over het goede van de liefde, dat van de hemelse mens is, zie de nrs. 2586, 2769, 2807, 2822; want door Jehudah, tot op wie in het vorige hoofdstuk verder werd voortgegaan, wordt de geestelijke mens uitgebeeld, over wie in de volgende verzen 23 en 24.

Dat de naam Jehovah werd genoemd, toen verder werd voortgegaan tot aan Jehudah, zie het voorafgaande hoofdstuk, de verzen 32,33,35; dat de naam God wordt genoemd waar verder wordt gegaan tot aan Jozef, zie de verzen 6,8,17,18,20,22,23 en daarna weer Jehovah, omdat er voortgang is van de geestelijke mens tot de hemelse.

Dit is de verborgenheid die in deze dingen ligt besloten en die niemand kan weten tenzij vanuit de innerlijke zin en evenmin tenzij men weet wat de hemelse mens en wat de geestelijke mens is.

3922. En mij een zoon gegeven; dat dit betekent dat dit ware was erkend, staat vast uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, waarover de nrs. 489, 491, 533, 1147; en uit de betekenis van een zoon geven, namelijk dit ware geven, wat hetzelfde is als erkennen, want elk ware dat erkend wordt, is uit de Heer gegeven; een zoon geven sluit ook iets eender in als baren; dat baren erkennen is, zie de nrs. 3905, 3915, 3919.

3923. Daarom noemde zij zijn naam Dan; dat dit het hoedanige ervan betekent, staat vast uit de betekenis van de naam en de naam noemen, namelijk het hoedanige, nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3421; het hoedanige zelf is in de naam Dan, want hij werd naar ‘richten’ genoemd, maar hoewel hem de naam naar het woord richten werd gegeven, sluit de naam niettemin die dingen in die door al deze woorden van Rachel worden aangeduid, zoals ‘God heeft mij gericht en ook mijn stem gehoord’, dat wil zeggen het goede van het leven en het heilige van het geloof en verder in de hoogste zin de gerechtigheid en de barmhartigheid van de Heer.

Het is dat algemene van de Kerk dat door Dan wordt aangeduid en dat door de naar Dan genoemde stam wordt uitgebeeld.

Dit algemene is het eerste dat beaamd en erkend moet worden, voordat de mens wederverwekt of een Kerk kan worden; indien die dingen niet bevestigd en erkend zouden worden, kunnen de overige dingen die van het geloof en die van het leven zijn geenszins opgenomen worden en dus ook niet bevestigd en te minder erkend worden; want degene die alleen bij zichzelf alleen het geloof beaamt en niet het heilige van het geloof, dat wil zeggen de naastenliefde, want die is het heilige van het geloof en indien hij dit niet bevestigt door het goede van het leven, dat wil zeggen door de werken van de naastenliefde, kan het wezen van het geloof niet langer smaken, want hij verwerpt het.

De bevestiging en ook de erkenning is het eerste algemene bij de mens die wordt wederverwekt, maar die zijn het laatste bij de mens die is wederverwekt; en daarom is Dan het eerste bij hem die moet worden wederverwekt en Jozef is het laatste, want Jozef is de geestelijke mens zelf; maar Jozef is het eerste bij de wederverwekte en Dan is het laatste,

omdat degene die wederverwekt moet worden, aanvangt met het bevestigen dat het er is, namelijk het heilige van het geloof en het goede van het leven, maar de wederverwekte die geestelijk is, is in het geestelijk goede zelf en daaruit schouwt hij dat het er is als het laatste, want de heilige dingen van het geloof en de goede dingen van het leven zijn bij hem bevestigd.

Dat Dan het bevestigende is dat het eerste zal zijn wanneer de mens wordt wederverwekt, kan ook vaststaan uit andere plaatsen in het Woord, waar Dan wordt genoemd, zoals uit de profetie van Jakob, toen Israëel, over zijn zonen: *‘Dan zal zijn volk richten als een van de stammen van Israël; Dan zal een slang zijn op de weg, een adderslang op het pad, bijtende des paards verzenen en zijn ruiter valt achterover; Uw heil verwacht ik, Jehovah’*, (Genesis 49:16-18); Dan staat hier voor het bevestigende van het ware, waarvan, namelijk dat bevestigende, wordt gezegd ‘dat het een slang op de weg zal zijn en een adder slang op het pad’ wanneer het over het ware redeneert vanuit de zinlijke dingen; bijtende des paards verzenen, wanneer het de laagste verstandelijke of de wetenschappelijke dingen raadpleegt en daaruit gevolgtrekkingen maakt; en dat het dan van het ware wordt afgebracht, wordt daarmee aangeduid dat zijn ruiter achterover valt; en daarom wordt gezegd ‘Uw heil verwacht ik, Jehovah’; dat de slang diegene is die vanuit de zinlijke en de wetenschappelijke dingen redeneert over de Goddelijke verborgenheden, zie de nrs. 195-197; dat de weg en het pad het ware is, nrs. 627, 2333; dat des paards verzenen de laagste zinlijke of de wetenschappelijke dingen zijn, nr. 259; want het paard is het verstandelijke, nrs. 2761, 2762 en het laagste ervan is de hiel.

In de profetie van Mozes ten aanzien van de twaalf stammen: *‘Tot Dan zei hij: Dan is een leeuwenwelp, hij springt voort uit Basan’*, (Deuteronomium 33:22); de leeuw betekent in de innerlijke zin het ware van de Kerk, vanwege de dapperheid, want het is het ware dat strijdt en overwint; vandaar staat de leeuwenwelp voor het eerst van het ware, namelijk de bevestiging en de erkenning; uit Basan wordt gezegd, omdat dit vanuit het goede van het natuurlijke is. Bij Jeremia: *‘Was uw hart van boosheid, o Jeruzalem, deswege opdat gij behouden wordt; hoe lang doet gij de gedachten van uw ongerechtigheid in uw midden verblijven; omdat de stem van hem die te kennen geeft is uit Dan en van hem die de ongerechtigheid doet horen, uit de berg Efraïm’*, (Jeremia 4:14,15); uit Dan, staat voor het ware dat bevestigd moet worden, uit de berg Efraïm voor, vanuit de aandoening ervan.

Bij dezelfde: *‘Verwacht vrede en er is geen goede, naar tijd van genezing en ziet verschrikking; van Dan af werd het gedruis van zijn paarden gehoord; van de stem der briesingen van zijn sterken heeft het ganse land gebeefd en zij zijn gekomen en zij hebben verteerd het land en diens volheid, de stad en die daarin wonen; omdat, ziet, Ik onder ulieden zend basiliskslangen waartegen geen bezwering is en zij zullen u bijten’*, (Jeremia 8:15,16); van Dan af werd het gedruis van de paarden gehoord, staat voor de redenering over het ware vanuit het niet bevestigende; het land dat gebeefd heeft en waarvan zij de volheid hebben verteerd, staat voor de Kerk en voor alle dingen van de Kerk; want degenen die vanuit het niet bevestigende of vanuit het negatieve over het ware redeneren, vernietigen alle dingen van het geloof; de basiliskslangen staan voor de redeneringen, zoals eerder vermeld.

Bij Ezechiël: *‘Dan en Javan, de aankomende, gaven op uw markten glad ijzer, kassie en kalmoes was in uw koophandel’*, (Ezechiël 27:19) waar over Tyrus wordt gehandeld, waarmee de erkenningen van het ware en goede worden aangeduid, nr. 1201; Dan staat voor de eerste ware dingen die bevestigd moet worden, de markten en de koophandels voor de verwervingen van het ware en goede, nr. 2967; glad ijzer voor het natuurlijk ware, dat het eerste is, nrs. 425, 426; kassie en kalmoes voor hetzelfde, maar vanuit dat wat het goede is.

Bij Amos: *‘Te dien dage zullen de schone maagden en de jongelingen van dorst versmachten; die daar zweren bij de schuld van Samaria en zeiden: Uw God leeft, Dan, en de weg van Beerscheba leeft’*, staat daarvoor dat zij in het ontkennende zijn van alle dingen die van het geloof zijn en van de leer ervan; dat de weg het ware is, nrs. 627, 2333, Beerscheba de leer,

nrs. 2723, 2858, 2859, 3466; dat het het ontkennende is van alle dingen die van het geloof zijn, komt omdat Dan de laatste grens van het land Kanaän was en Beerscheba de eerste, of het midden of binnenste van het land, want door het land Kanaän werd het rijk van de Heer en dus de Kerk uitgebeeld en aangeduid, nrs. 1607, 3038, 3481 en dus alle dingen van de liefde en van het geloof, want deze zijn van het rijk van de Heer en van de Kerk; vandaar waren alle dingen die in het land Kanaän waren, uitbeeldend overeenkomstig de afstanden, de liggingen en de grenzen, nrs. 1585, 1866, 3686; de eerste grens of het midden of binnenste van het land, was Beerscheba geweest voordat Jeruzalem het was, omdat Abraham daar was en verder Izaäk, maar de laatste grens of het buitenste was Dan; wanneer vandaar alle dingen in één samenvatting moesten worden aangeduid, werd gezegd ‘van Dan tot Beerscheba toe’, zoals in het tweede Boek van Samuël: *‘Om over te brengen het koninkrijk van het huis van Saul en om op te richten de stoel van David over Israël en over Jehudah, van Dan tot Beerscheba toe’*, (2 Samuël 3:10).

Bij dezelfde: *‘Vergaderende werd gans Israël vergaderd van Dan tot Beerscheba’*, (2 Samuël 17:11).

Bij dezelfde: *‘David zei tot Joab: Trek om door alle stammen van Israël van Dan tot Beerscheba’*, (2 Samuël 24:2,15).

In het eerste Boek der Koningen: *‘Jehudah en Israël woonden in zekerheid, eenieder onder zijn wijnstok en onder zijn vijgenboom van Dan tot Beerscheba’*, (1 Koningen 4:25), waaronder in de historische zin alle dingen van het land Kanaän worden verstaan, maar in de innerlijke zin alle dingen van het rijk van de Heer en verder alle dingen van de Kerk; dat Dan de eerste grens is en ook de laatste, als eerder gezegd, komt omdat het bevestigende van het ware en het goede het allereerste is wanneer het geloof en de naastenliefde bij de mens een aanvang neemt en het laatste wanneer de mens in de naastenliefde en daaruit in het geloof is. Vandaar was het ook dat het laatste lot Dan ten deel viel toen het land Kanaän werd geërfd’, (Jozua 19:40 e.v.); want het lot werd geworpen voor Jehovah, (Jozua 18:6); vandaar viel het uit overeenkomstig de uitbeelding van elke stam; en omdat het lot voor Dan niet viel onder de erfenissen van de overige stammen, maar buiten hun grenzen, (Richteren 18:1) werd die stam ook overgeslagen bij Johannes in de (Openbaring 7:5-8), waar gehandeld wordt over de twaalfduizend verzegelden; want degenen die in het bevestigende, van het alleen-ware en ook van het goede zijn en ook niet verder gaan, zijn niet in het rijk van de Heer, dat wil zeggen, onder de verzegelden; de ware en de goede dingen weten en die ook beamen, kunnen ook de slechtsten, maar het wordt vanuit het leven onderkend hoedanig de bevestiging is.

Dan wordt ook vermeld als grens in (Genesis 14:14) waar van Abraham wordt gezegd dat hij de vijanden tot daarheen najoeg en door Dan wordt daar iets eender aangeduid; de stad die Dan werd genoemd, was weliswaar toen niet gebouwd door de nakomelingen van Dan, maar daarna, (Jozua 19:47; Richteren 18:29), maar zo werd ook toentertijd de eerste grens genoemd met betrekking tot de ingang in het land Kanaän, of de laatste met betrekking tot de uitgang en het binnenste van het land Hebron en daarna Beerscheba, waar Abraham en Izaäk waren.

3924. vers 7,8. *En Bilha, Rachels dienstmaagd, ontving nog en baarde Jakob een tweede zoon. En Rachel zei: Met de worstelingen Gods heb ik met mijn zuster geworsteld, ook heb ik overmocht; en zij noemde zijn naam Naftali.*

En Bilha, Rachels dienstmaagd, ontving nog en baarde, betekent, hier als eerder, de opneming en de erkenning; Jakob een tweede zoon, betekent het tweede algemeen ware; en Rachel zei: Met de worstelingen Gods heb ik met mijn zuster geworsteld, ook heb ik overmocht, betekent in de hoogste zin de eigen macht, in de innerlijke zin de verzoeking waarin Hij overwint, in de uiterlijke zin de tegenstand uit de natuurlijke mens; en zij noemde zijn naam Naftali, betekent het hoedanig ervan.

3925. En Bilha, Rachels dienstmaagd, ontving nog en baarde; dat dit de opneming en de erkenning betekent, staat vast uit de betekenis van ontvangen, namelijk de opneming en uit de betekenis van baren, namelijk de erkenning, waarover eerder nr. 3919; en verder uit de betekenis van de dienstmaagd, namelijk het dienstige middel, waarover ook eerder de nrs. 3913, 3917; want hier wordt gehandeld over het tweede algemene middel dat van dienst is voor de verbinding van de innerlijke mens met de uiterlijke.

3926. Jakob een tweede zoon; dat dit het tweede algemene ware betekent, staat vast uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, waarover de nrs. 489, 491, 533, 1147; dat het hier het algemene is, staat vast uit wat eerder over de twaalf zonen van Jakob en over de naar hem genoemde stammen is gezegd en getoond, namelijk dat zij de algemene dingen van de Kerk zijn en dus de algemene dingen van het geloof en de liefde, of van het ware en het goede, welke door hen worden aangeduid en uitgebeeld; en dat zij ook in de tegenovergestelde zin de algemene dingen, niet van het geloof en niet van de liefde zijn, of alle dingen van het valse en boze zijn, zal uit wat volgt blijken.

3927. En Rachel zei: Met de worstelingen Gods heb ik met mijn zuster geworsteld, ook heb ik overmocht; dat dit in de hoogste zin de eigen macht betekent, in de innerlijke zin de verzoeking waarin Hij overwint, in de uiterlijke zin de tegenstand uit de natuurlijke mens, staat vast uit de betekenis van de worstelingen Gods en van worstelen, namelijk de verzoeken; want verzoeken zijn niets anders dan worstelingen van de innerlijke mens met de uiterlijke of van de geestelijke mens met de natuurlijke, want beide willen heersen en wanneer het om de heerschappij gaat, ontstaat strijd en deze strijd is hier de worsteling; dat overmogen hier overwinnen is, staat zonder ontvouwing vast.

Dat die woorden in de hoogste zin de eigen macht betekenen, komt omdat de Heer, toen Hij in de wereld en in het Menselijke daar was, alle verzoeken vanuit eigen macht doorstond en vanuit eigen macht overwon, anders dan elk mens die nooit uit eigen macht enige geestelijke verzoeking doorstaat en daarin overwint, maar de Heer bij hem; maar zie wat hierover eerder werd gezegd en getoond, namelijk dat de Heer meer dan anderen de zwaarste verzoeken heeft doorstaan, nrs. 1663, 1668, 1690, 1737, 1787, 1789, 1812, 1813, 1815, 1820, 2776, 2786, 2795, 2813, 2816, 3318; dat de Heer vanuit de eigen macht heeft gestreden en overwonnen, nrs. 1616, 1692, 1813, 3381; en dat de Heer-alleen bij de mens strijdt, nr. 1692. Dat in de innerlijke zin de worstelingen Gods en overmogen de verzoeken zijn waarin de mens overwint, staat vast uit wat vlak hiervoor is gezegd.

Dat het echter in de uiterlijke zin de tegenstand van de zijde van de natuurlijke mens is, komt omdat alle verzoeking niets anders is, want in de geestelijke verzoeken gaat het zoals gezegd, om de heerschappij, namelijk wie de macht zal hebben, de innerlijke mens dan wel de uiterlijke, of wat hetzelfde is, de geestelijke mens dan wel de natuurlijke, want zij zijn elkaars tegenovergestelde, nr. 3913; want wanneer de mens in verzoeken is, wordt zijn innerlijke of geestelijke mens uit de Heer door de engelen geregeerd, maar de uiterlijke of natuurlijke mens door de helse geesten; het is de strijd tussen hen die bij de mens als verzoeking wordt gevoeld; wanneer de mens zowel naar het geloof als naar het leven zodanig is dat hij kan worden wederverwekt, dan zal hij in de verzoeken overwinnen; maar wanneer hij zodanig is dat hij niet wederverwekt kan worden, dan bezwijkt hij in de verzoeken.

Dat de tegenstand vanuit de natuurlijke mens is, wordt aangeduid door de woorden dat zij 'geworsteld heeft met haar zuster', want door Lea, die hier de zuster is wordt de aandoening van de uiterlijke mens aangeduid, door Rachel echter de aandoening van de innerlijke, nrs. 3793, 3819.

3928. En zij noemde zijn naam Naftali; dat dit het hoedanige ervan betekent, namelijk het hoedanige van de verzoeking waarin Hij overwint en tevens het hoedanige van de tegenstand

uit de natuurlijke mens, staat vast uit de betekenis van de naam en van de naam noemen, namelijk het hoedanige, waarover de nrs. 144, 145, 1754, 1896, 2009, 2724, 3421; het is het hoedanige zelf dat door Naftali wordt aangeduid, want hij werd Naftali genoemd naar ‘worstelingen’; vandaar ook wordt door Naftali dit tweede algemene ware van de Kerk uitgebeeld, want de verzoeking is het middel ter verbinding van de innerlijke mens met de uiterlijke, want tussen hen heerst tweedracht, maar zij worden door verzoeken tot eendracht en overeenstemming teruggebracht; de uiterlijke mens toch is zodanig dat hij vanuit zich niets anders begeert dan lichamelijke en wereldse dingen; deze zijn voor hem de verkwikkingen van zijn leven; maar wanneer de innerlijke mens naar de hemel is geopend en die dingen verlangt die van de hemel zijn, hoedanig hij is bij hen die wederverwekt kunnen worden, dan zijn de hemelse dingen voor hem verkwikkelijke dingen; tussen beide verkwikkingen is strijd wanneer de mens in verzoeken is; dit weet de mens dan niet, omdat hij niet weet wat het hemels verkwikkelijke is en wat het helse verkwikkelijke en te minder dat zij zo tegenovergesteld zijn; maar de hemelse engelen kunnen geenszins bij de mens in zijn lichamen en werelds verkwikkelijke zijn voordat dit tot de volgzzaamheid is teruggebracht, namelijk opdat het lichamen en werelds verkwikkelijke niet langer tot einddoel strekt, maar tot nut om de hemelse verkwikking van dienst te zijn, zoals eerder in nr. 3913 werd getoond; wanneer dit heeft plaatsgevonden, kunnen de engelen bij de mens in het ene en het andere zijn, maar dan wordt het verkwikkelijke bij hem het gezegende en tenslotte het gelukzalige in het andere leven.

Wie gelooft dat het verkwikkelijke van de natuurlijke mens vóór de wederverwekking niet helse is en dat hij niet door de duivelse geesten bezeten is, dwaalt schromelijk en hij weet niet hoe het met de mens is gesteld, namelijk dat hij vóór de wederverwekking ten aanzien van zijn natuurlijke mens bezeten wordt door genieën en helse geesten, hoezeer het hem ook toeschijnt dat hij is zoals een ander mens, voorts dat hij met de anderen in het heilige kan zijn en over de ware en goede dingen kan redeneren, ja zelfs zich daarin bevestigd geloven; indien hij niet in zich iets van aandoening voor het gerechte en rechtvaardige in zijn functie en voor het ware en goede in de gemeenschap en in het leven gewaarwordt, laat hij dan weten dat hij in een zodanig verkwikkelijke is als waarin de helsen zijn, want in zijn verkwikkelijke is geen andere liefde dan de liefde van zich en van de wereld en wanneer deze het verkwikkelijke maken, is daarin geen naastenliefde en geen geloof.

Nadat dit helse verkwikkelijke de overhand heeft gekregen, wordt het door geen ander middel verzwakt en uiteengedreven dan door de bevestiging en de erkenning van het heilige van het geloof en van het goede van het leven, wat het eerste middel is, aangeduid door Dan, zoals eerder werd getoond; en daarna door de verzoeking, die het tweede middel is en door Naftali wordt aangeduid, want dit middel volgt het andere; want degenen die niet het goede en ware welke van het geloof en van de naastenliefde zijn, beamen en erkennen, kunnen niet in enige strijd van de verzoeking komen, omdat er van binnen niets is dat zich verzet tegen het boze en valse waartoe het natuurlijk verkwikkelijke aandrijft.

Elders in het Woord wordt door Naftali waar hij genoemd wordt, de staat van de mens na de verzoeken aangeduid, zoals in de profetie van Jakob, toen Israël: *‘Naftali is een losgelaten hinde, gevende gezegden der sierlijkheid’*, (Genesis 49:21); losgelaten hinde staat voor de aandoening van het natuurlijk ware in de vrije staat die na de verzoeken ontstaat; en deze staat is ook het hoedanige dat er is in de verzoeken die door Naftali worden aangeduid, want in de verzoeken wordt om de vrijheid gestreden.

Evenzo in de profetie van Mozes: *‘Tot Naftali zei hij: Naftali is verzadigd met welbehagen en vol van de zegen van Jehovah; hij zal het westen en het zuiden bezitten’*, (Deuteronomium 33:23); want de uitbeeldingen van de zonen van Jakob en van de stammen richten zich naar de orde waarin zij worden opgesomd, nr. 3862; en in de profetie van Debora en Barak: *‘Zebulon, een volk dat zijn ziel heeft gewijd om te sterven en Naftali op de hoogten des velds’*, (Richteren 5:18) waar in de innerlijke zin eveneens over de worstelingen van de verzoeken

wordt gehandeld en hij is onder hen die niets van het boze vrezen omdat zij in de ware en goede dingen zijn, en dit is ‘in de hoogten des velds zijn’.

3929. vers 9-11. *En Lea zag dat zij had opgehouden van baren en zij nam Zilpa, haar dienstmaagd en gaf haar aan Jakob tot vrouw.*

En Zilpa, Lea’s dienstmaagd, baarde Jakob een zoon.

En Lea zei: Er komt een hoop en zij noemde zijn naam Gad.

Lea zag dat zij had opgehouden van baren, betekent dat geen andere uiterlijke dingen waren erkend; en zij nam Zilpa haar dienstmaagd, betekent het verbindende bevestigende middel; en gaf haar aan Jakob tot vrouw, betekent dat de verbinding was; en Zilpa, Lea’s dienstmaagd, baarde Jakob een zoon, betekent de erkenning; en Lea zei: Er komt een hoop, betekent in de hoogste zin de Almacht en de Alwetendheid, in de innerlijke zin het goede van het geloof en in de uiterlijke zin de werken; en zij noemde zijn naam Gad, betekent het hoedanige ervan.

3930. Lea zag dat zij had opgehouden van baren; dat dit betekent dat geen andere uiterlijke ware dingen waren erkend, staat vast uit de uitbeelding van Lea, namelijk het uiterlijk ware, waarover de nrs. 3793, 3819; uit de betekenis van baren, namelijk erkennen met geloof en met de daad, waarover de nrs. 3905, 3915, 3919; vandaar wil dat, Lea had opgehouden van baren, in de innerlijke zin zeggen dat geen andere uiterlijke ware dingen waren erkend.

3931. En zij nam Zilpa, haar dienstmaagd; dat dit het verbindende bevestigende middel betekent, staat vast uit de betekenis van de dienstmaagd, namelijk het bevestigende middel dat van dienst is ter verbinding van de uiterlijke mens met de innerlijke, zie de nrs. 3913, 3917.

3932. En gaf haar aan Jakob tot vrouw; dat dit betekent dat dit verbinding gaf, staat vast uit de betekenis van ‘tot vrouw geven’ namelijk verbinden, zie de nrs. 3915, 3917.

3933. En Zilpa, Lea’s dienstmaagd, baarde Jakob een zoon; dat dit de erkenning betekent, namelijk van het uiterlijk ware, staat vast uit de betekenis van baren, namelijk de erkenning; uit de betekenis van de dienstmaagd, namelijk het verbindende bevestigende middel; en uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, waarover de nrs. 489, 491, 533, 1147.

3934. En Lea zei: Er komt een hoop; dat dit in de hoogste zin de Almacht en de Alwetendheid betekent: in de innerlijke zin het goede van het geloof, in de uiterlijke zin de werken, staat vast uit de betekenis van de hoop hier; dat de hoop in de hoogste zin de Almacht en de Alwetendheid is, komt omdat de hoop hier een menigte is, en een menigte is, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot het Goddelijke van de Heer, een oneindige veelheid en deze is niets anders dan de Almacht en de Alwetendheid; maar er wordt van Almacht gesproken krachtens de hoeveelheid die van de grootheid is en van de Alwetendheid krachtens de hoeveelheid die van de veelheid is en verder wordt van Almacht gesproken krachtens het oneindig goede of wat hetzelfde is, krachtens de Goddelijke liefde, dus krachtens de Goddelijk wil, van Alwetendheid echter krachtens het oneindig ware, of wat hetzelfde is, krachtens het Goddelijk inzicht.

Dat de hoop in de innerlijke zin het goede van het geloof is, is vanuit de overeenstemming, want met de Goddelijke Almacht van de Heer stemt het goede overeen dat van de naastenliefde is en met de Alwetendheid het ware dat van het geloof is.

Dat de hoop in de uiterlijke zin de werken zijn, komt omdat deze overeenstemmen met het goede van het geloof; het goede van het geloof immers brengt de werken voort, want het goede van het geloof kan niet bestaan zonder de werken, zoals het goede denken en het goede

willen niet zonder het goede doen kan bestaan; het eerstgenoemde is het innerlijke, het laatstgenoemde is het overeenstemmende uiterlijke.

Verder is het met de werken als volgt gesteld: indien de werken niet met het goede van het geloof overeenstemmen, zijn ze niet werken van de naastenliefde, noch werken van het geloof, want zij komen niet uit het innerlijke ervan, maar ze zijn dode werken, waarin niet het goede noch het ware is; maar wanneer zij wel overeenstemmen, dan zijn zij werken òf de van naastenliefde òf van het geloof; de werken van de naastenliefde zijn die welke uit de naastenliefde als uit hun ziel vloeien, de werken van het geloof echter zijn die welke uit het geloof vloeien; de werken van de naastenliefde zijn bij de wederverwekte, de werken van het geloof zijn echter bij hem die nog niet is wederverwekt, maar wederverwekt wordt; het is er eender mee gesteld als met de aandoeningen, namelijk met de aandoening van het goede en de aandoening van het ware; de wederverwekte doet het goede vanuit de aandoening ervan, dus vanuit het willen van het goede; maar hij die moet worden wederverwekt, doet het goede vanuit de aandoeningen van het ware, dus vanuit het weten van het goede; en hoedanig dit verschil is, werd meermalen eerder getoond; hieruit blijkt wat de werken zijn.

Bovendien verhoudt zich het goede van het geloof tot de werken zoals ter vergelijking de wil van de mens en het denken daaruit tot zijn aangezicht; het aangezicht namelijk is een beeld van het hogere gemoed, dat wil zeggen van de wil van de mens en het denken daaruit; indien de wil en het denken zich niet in het aangezicht als in hun beeld vertonen, dan zijn het niet de wil en het denken, maar òf het is huichelarij, òf listigheid, omdat men een ander aangezicht toont dan men wil en denkt.

Evenzo is het met elke handeling van het lichaam gesteld ten opzichte van de innerlijke dingen die van het denken en van de wil zijn; het innerlijke van de mens leeft in zijn uiterlijke door de daad of door doen; indien de daad of het handelen niet overeenkomstig zijn innerlijke is, dan is het een aanwijzing dat het òf niet uit het innerlijke is dat de daad voortbrengt, maar een uit gewoonte en gebruik terugkerende handeling, òf iets dat gelogen is dat van dien aard is als in huichelarij en in listigheid is gelegen; hieruit blijkt opnieuw wat de werken zijn.

Hieruit volgt dat degene die het geloof belijdt en te meer hij die het goede van het geloof belijdt en de werken ontkent en te meer indien hij ze verwerpt, zonder geloof is en nog meer zonder naastenliefde.

Omdat de werken van de naastenliefde en van het geloof die dingen zijn en de mens nooit in de naastenliefde en het geloof is indien hij niet in de werken is, worden daarom in het Woord de werken zo vaak genoemd, zoals bij Jeremia: *'Uw ogen zijn open over alle wegen van de zonen des mensen, om eenieder te geven naar zijn wegen en naar de vrucht van zijn werken'*, (Jeremia 32:19).

Bij dezelfde: *'Bekeert u, eenieder van zijn boze weg en maakt uw werken goed'*, (Jeremia 35:15).

Bij dezelfde: *'Ik zal hun vergelden naar hun werk en naar het werk van hun handen'*; (Jeremia 25:14).

Bij Hosea: *'Ik zal zijn wegen over hem bezoeken en zijn werken hem vergelden'*, (Hosea 4:9).

Bij Micha: *'Het land zal zijn tot een verlating over zijn inwoners, vanwege de vrucht van hun werken'*, (Micha 7:13).

Bij Zacharia: *'Alzo zei Jehovah Zebaoth: Bekeert u van uw boze wegen en uw boze werken; Jehovah Zebaoth heeft gedacht ons te doen naar onze wegen en naar onze werken, alzo heeft Hij met ons gedaan'*, (Zacharia 1:4,6).

Bij Johannes: *'Gezegend de doden die in de Heer sterven van nu aan; ja, zegt de geest, opdat zij rusten mogen van de moeiten; hun werken volgen hen'*, (Openbaring 14:13).

Bij dezelfde: *'Ik zag de doden, klein en groot, staande voor God en de boeken werden geopend en een ander boek werd geopend, dat van het leven is en de doden werden geoordeeld naar de dingen die in de boeken geschreven waren, naar hun werken.'*

De zee gaf de doden die in haar waren en de dood en de hel gaven de doden; zij werden aldus geoordeeld, eenieder naar hun werken, (Openbaring 20:12,13).

Bij dezelfde: *'Ziet, Ik kom haastelijk, Mijn loon met Mij, om eenieder te geven naar zijn werk*', (Openbaring 22:12).

Bij Johannes de evangelist: *'Dit is het oordeel dat het licht inde wereld komt, maar de mensen hebben de duisternis liever gehad dan het licht, want hun werken waren boos; eenieder die boze dingen doet, haat het licht en komt niet tot het licht, opdat zijn werken niet bekend worden; maar die de waarheid doet, komt tot het licht, opdat zijn werken openbaar worden, omdat zij in God gedaan zijn*', (Johannes 3:19-21).

Bij dezelfde: *'De wereld kan ulieden niet haten, maar Mij haat zij, omdat Ik van dezelve getuig dat hun werken boos zijn*', (Johannes 7:7).

Bij dezelfde: *'Jezus tot de Joden: Indien gij Abrahams zonen waart, zo zoudt gij de werken van Abraham doen, gijlieden, gij doet de werken uws vaders*', (Johannes 8:39,41).

Bij dezelfde: *'Indien gij deze dingen weet, gezegend zijt gij zo gij dezelve doet*', (Johannes 13:17).

Bij Mattheüs: *'Laat uw licht schijnen voor de mensen, dat zij uw goede werken mogen zien.' Wie doet en leert, deze zal groot genaamd worden in het koninkrijk der hemelen*', (Mattheüs 5:16,19).

Bij dezelfde: *'Niet eenieder die tot Mij zegt: Heer, Heer, zal ingaan in het koninkrijk der hemelen, maar wie de wil doet Mijns Vaders die in de hemelen is.*

Velen zullen te dien dage tot Mij zeggen: Heer, Heer, hebben wij niet in Uw naam geprofeteerd en door Uw naam demonen uitgeworpen en in Uw naam vele krachten gedaan. Maar dan zal Ik hun openlijk aanzeggen: Ik ken u niet, wijkt van Mij af, gij werkers der ongerechtigheid', (Mattheüs 7:21-23).

Bij Lukas: *'De heer des huizes antwoordende tot hen: Ik ken u niet van waar zijt gij. Alsdan zult gij beginnen te zeggen: Wij hebben gegeten vóór U, en gedronken, in onze straten hebt Gij geleerd.*

Maar Hij zal zeggen: Ik zeg u, Ik ken u niet van waar gij zijt, wijkt van Mij af, alle gij werkers der ongerechtigheid', (Lukas 13:25-27).

Bij Mattheüs: *'Eenieder die Mijn woorden hoort en dezelve doet, zal Ik vergelijken met een voorzichtig man; doch eenieder die Mijn woorden hoort, maar dezelve niet doet, zal bij een dwaze man vergeleken worden*', (Mattheüs 7:24,26).

Bij dezelfde: *'De Zoon des Mensen zal komen in de heerlijkheid Zijns Vaders met Zijn engelen en alsdan zal Hij eenieder vergelden naar zijn werken*', (Mattheüs 16:27).

Hieruit blijkt dat het de werken zijn die de mens zaligen en die de mens verdoemen, namelijk dat de goede werken zaligen en dat de boze verdoemen, want in de werken is de wil van de mens; wie het goede wil, die doet ook het goede; wie echter het goede niet doet, hoezeer hij ook zeggen mag dat hij het goede wil, die wil het toch niet wanneer hij het niet doet; het is alsof hij zeggen zou, 'ik wil het, maar ik wil niet'.

En omdat de wil zelf in de werken is en de naastenliefde van de wil is en het geloof van de naastenliefde is, zo blijkt duidelijk wat van de wil of wat van de naastenliefde en van het geloof er bij de mens is, wanneer hij de werken niet doet en te meer wanneer hij het tegendeel doet, namelijk de boze werken.

Bovendien moet men weten dat het rijk van de Heer bij de mens zijn inzet neemt uit het leven dat van de werken is, want dan is hij in de aanvang van de wederverwekking, maar wanneer het rijk van de Heer bij de mens is, wordt het begrensd in de werken en dan is hij wederverwekt; want dan is de innerlijke mens op overeenstemmende wijze in de uiterlijke mens en van de uiterlijke mens zijn de werken en van de innerlijke is de naastenliefde en het geloof daaruit; en daarom zijn de werken dan de naastenliefde.

Omdat in de werken van de uiterlijke mens dus zo het leven van de innerlijke mens ontstaat, somt de Heer daarom alleen de werken op, waar Hij over het Laatste Oordeel handelt,

(Mattheüs 25:32-46) en dat diegenen tot het eeuwige leven zullen ingaan die de goede werken hebben gedaan en tot de verdoemenis zij die boze werken hebben gedaan.

Uit wat gezegd is kan ook vaststaan wat het betekent, dat van Johannes wordt gelezen dat hij gelegen was aan de borst en in de schoot van Jezus en dat hij Hem meer dan de overigen liefhad, (Johannes 13:23,25; 21:20); want door Johannes werden de goede werken uitgebeeld; zie de voorrede tot hoofdstuk 18 en de voorrede tot hoofdstuk 22 van Genesis.

Wat de werken van het geloof zijn, die naar de schijn ook de vruchten ervan genoemd kunnen worden en wat de werken van de naastenliefde, zal, vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders vollediger gezegd worden.

3935. En zij noemde zijn naam Gad; dat dit het hoedanige ervan betekent, staat vast uit de betekenis van de naam en van de naam noemen, namelijk het hoedanige van het goede van het geloof en het hoedanige van de werken; door het hoedanige wordt al datgene aangeduid wat ook maar in iets gelegen is, hier in het goede van het geloof en in de werken en het zijn ontelbare dingen, want bij eenieder is het hoedanige verschillend; en het is ook het tegengestelde bij hen die niet in het goede van het geloof zijn, dus niet in de goede werken; dit hoedanige wordt ook door Gad aangeduid, wanneer hij in de tegengestelde zin wordt genoemd.

Het goede van het geloof, dat van de innerlijke mens is en de goede werken die van de uiterlijke mens zijn, stemmen overeen, als eerder aangetoond en is het derde algemene middel, dat met het geloof en met de daad erkend moet worden voordat de mens in het rijk van de Heer kan ingaan, dat wil zeggen, door de wederverwekking een Kerk wordt.

3936. vers 12,13. *En Zilpa, Lea's dienstmaagd, baarde Jakob een tweede zoon. En Lea zei: In mijn gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken; en zij noemde zijn naam Aser.*

Zilpa, Lea's dienstmaagd, baarde Jakob een tweede zoon, betekent de erkenning van het tweede; en Lea zei: In mijn gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken, betekent in de hoogste zin de eeuwigheid, in de innerlijke zin de gelukzaligheid van het eeuwige leven, in de uiterlijke zin het verkwikkelijke van de aandoeningen; en zij noemde zijn naam Aser, betekent het hoedanige.

3937. Zilpa, Lea's dienstmaagd, baarde Jakob een tweede zoon; dat dit de erkenning betekent van het tweede, namelijk van het tweede algemene ware, staat vast uit de betekenis van baren, namelijk de erkenning, waarover eerder in de nrs. 3911, 3915, 3919; uit de betekenis van de dienstmaagd, namelijk het bevestigende middel dienstig ter verbinding van de uiterlijke mens met de innerlijke, waarover de nrs. 3913, 3917; uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, hier het algemene ware, waarover eerder, nr. 3926; en uit de uitbeelding van Jakob en verder ook van Lea en ook Zilpa, waarover eerder; hieruit blijkt wat de innerlijke zin van deze woorden is, namelijk dat het de erkenning is van het tweede algemene ware, dat als middel van dienst is om de uiterlijke mens met de innerlijke te verbinden.

3938. En Lea zei: In mijn gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken; dat dit in de hoogste zin de eeuwigheid betekent, in de innerlijke zin de gelukzaligheid van het eeuwige leven; in de uiterlijke zin het verkwikkelijke van de aandoeningen, staat vast uit de betekenis van de gezegendheid en uit de betekenis van 'de dochters zullen mij gezegend maken'.

Dat de gezegendheid in de hoogste zin de eeuwigheid is, kan alleen vaststaan uit de overeenstemming met die dingen die bij de mens zijn; want de dingen die Goddelijk zijn of die oneindig zijn, kunnen nergens anders vandaan begrepen worden dan vanuit de eindige

dingen waarvan de mens enig idee kan hebben; zonder een idee vanuit de eindige dingen en voornamelijk zonder een idee vanuit die dingen die van de tijd en van de ruimte zijn, kan de mens niets begrijpen ten aanzien van de Goddelijke dingen, te minder over het oneindige; zelfs kan de mens zonder de voorstelling van ruimte en tijd niet iets denken, nr. 3404, want hij is in de tijd ten aanzien van het lichaam, dus ten aanzien van zijn denken die vanuit de uiterlijke zinlijke dingen zijn; maar de engelen hebben, omdat zij niet in tijd en ruimte zijn, ideeën van staten; vandaar komt het dat de ruimten en tijden in het Woord staten betekenen, zie de nrs. 1274, 1382, 2625, 2788, 2837, 3254, 3356, 3827.

Maar er zijn tweeërlei staten, namelijk de staat die overeenstemt met de ruimte en de staat die overeenstemt met de tijd; de staat die overeenstemt met de ruimte, is de staat ten aanzien van het ‘Zijn’ en de staat die overeenstemt met de tijd, is de staat ten aanzien van het ‘Bestaan’, nr. 2625.

Want er zijn twee dingen die de mens maken, namelijk Zijn en Bestaan; het Zijn van de mens is niets anders dan de ontvanger van het eeuwige dat uit de Heer voortgaat, want de mensen en de geesten en de engelen zijn niets anders dan ontvangers of vormen die het leven uit de Heer opnemen; de opneming van het leven is het met betrekking waartoe van Bestaan wordt gesproken.

De mens gelooft dat hij ‘is’ en zelfs vanuit zichzelf, terwijl hij toch niet Is vanuit zich, maar zo Bestaat, zoals gezegd.

‘Zijn’ is alleen in de Heer en het wordt Jehovah genoemd; vanuit het Zijn, dat Jehovah is, zijn alle dingen en die schijnen alsof zij zijn; maar het ‘Zijn; van de Heer of Jehovah kan nooit aan iemand worden meegedeeld, alleen aan het Menselijke van de Heer; Dit is het Goddelijk Zijn, dat wil zeggen, Jehovah geworden; dat de Heer ten aanzien van het ene en het andere wezen Jehovah is, zie de nrs. 1736, 2004, 2005, 2018, 2025, 2156, 2329, 2921, 3023, 3035.

Van ‘Bestaan’ wordt ook gesproken met betrekking tot de Heer, maar slechts toen Hij in de wereld was en daar het Goddelijk Zijn aantrok; maar nu Hij Goddelijk Zijn is geworden, kan met betrekking tot Hem niet langer van Bestaan worden gesproken anders dan zoals een zeker voortgaande uit Hem; hetgeen uit Hem voortgaat is dat wat verschijnt zoals het Bestaan in Hem, maar het is niet in Hem, maar het is uit Hem en het maakt dat mensen, geesten en engelen bestaan, dat wil zeggen, leven.

Bestaan bij mens, geest en engel is leven en leven van mens, geest en engel is eeuwige gelukzaligheid; het is de gelukzaligheid van het eeuwige leven, waarmee in de hoogste zin de eeuwigheid overeenstemt, die uit het Goddelijk Zijn van de Heer is.

Dat het de gelukzaligheid van het eeuwige leven is die in de innerlijke zin door de gezegendheid wordt aangeduid, is duidelijk en verder dat het het verkwikkelijke van de aandoeningen is in de uiterlijke zin, dus zonder verdere ontvouwing.

Maar het is het verkwikkelijke van de aandoeningen van het ware en goede, dat met de gelukzaligheid van het eeuwige leven overeenstemt, dat wordt aangeduid.

Alle aandoeningen hebben hun verkwikkelijke dingen, maar hoedanig de aandoeningen, zijn de verkwikkelijke dingen; de aandoeningen van het boze en valse hebben ook hun verkwikkelijke dingen en voordat de mens wordt wederverwekt en uit de Heer de aandoeningen van het ware en goede ontvangt, verschijnen die verkwikkelijke dingen alsof zij de enige waren en wel dermate dat men gelooft dat er geen andere verkwikkelijke dingen bestaan, dus dat men, indien men daarvan werd beroofd, geheel en al te gronde zou gaan.

Maar degenen die uit de Heer de verkwikkelijke dingen van de aandoeningen van het ware en goede ontvangen, zien en doorvatten bij graden hoedanig de verkwikkelijke dingen van dat leven zijn waarvan zij hadden geloofd dat het de enige waren, namelijk dat zij naar verhouding minderwaardig, ja zelfs vuil zijn; en hoe meer er in de verkwikkelijke dingen van de aandoeningen van het ware en goede voortgang wordt gemaakt, des te meer vangt de mens aan die verkwikkelijk dingen van het boze en valse te verachten en die tenslotte te verafschuwen.

Ik heb soms met diegenen in het andere leven gesproken die in de verkwikkelijke dingen van het boze en valse waren geweest en het werd gegeven hun te zeggen dat zij niet eerder het leven hebben dan wanneer zij van hun verkwikkelijke dingen worden beroofd.

Maar zij zeiden, evenals diegenen in de wereld, dat zij, indien zij daarvan zouden worden beroofd, niets van leven meer zouden hebben.

Maar het werd gegeven te antwoorden dat het leven dan pas aanvangt en met dat leven zo'n gelukzaligheid als er in de hemel is en die naar verhouding onuitsprekelijk is, maar dit konden zij niet begrijpen, omdat men van wat onbekend is, gelooft dat het niets is.

Evenzo is het gesteld met al diegenen in de wereld die in de liefde van zich en van de wereld zijn en vandaar in geen naastenliefde; zij kennen het verkwikkelijke van die liefden, maar niet het verkwikkelijke van deze, namelijk van de naastenliefde; en daarom weten zij ook in het geheel niet wat de naastenliefde is en nog minder dat er enig verkwikkelijke in de naastenliefde is; terwijl het toch het verkwikkelijke van de naastenliefde is dat de gehele hemel vervult en daar de gezegendheid en de gelukzaligheid maakt, en als gij het geloven wilt, ook het inzicht en de wijsheid met de verkwikkelijke dingen daarvan, want in de verkwikkelijke dingen van de naastenliefde vloeit de Heer in met het licht van het ware en de vlam van het goede, vandaar met het inzicht en de wijsheid; de valse en boze dingen echter verwerpen die dingen, verstikken en verdraaien ze, vandaar de onwijsheid en de waanzin.

Uit deze dingen kan vaststaan wat het verkwikkelijke van de aandoeningen is en hoedanig dat verkwikkelijke is dat met de gelukzaligheid van het eeuwige leven overeenstemt.

De mens van deze eeuw gelooft dat hij, als hij maar in het laatste doodsuur het vertrouwen van het geloof heeft, onverschillig in welke aandoening hij gedurende zijn gehele levensloop geleefd mag hebben, in de hemel kan komen; met hen die zo geleefd en eveneens zo geloofd hebben, heb ik ook soms gesproken; wanneer zij in het andere leven komen, denken zij in het eerst niets anders dan dat zij in de hemel kunnen binnengaan, terwijl zij hun afgelopen leven niet in aanmerking nemen, namelijk dat zij door dat leven het verkwikkelijke van de aandoening van het boze en valse vanuit de eigenliefde en de liefde van de wereld, die zij ten doel hadden gehad, hadden aangetrokken; het werd gegeven hun te zeggen dat eenieder in de hemel kan worden toegelaten, omdat aan niemand door de Heer de hemel wordt ontzegd, maar of zij daar kunnen leven, zullen zij kunnen weten indien zij worden toegelaten; enigen die dit vast en zeker geloofden, werden ook toegelaten; maar omdat daar het leven van de liefde tot de Heer en van de liefde jegens de naaste is, dat de gehele sfeer en gelukzaligheid van het leven daar maakt, begonnen zij toen zij daar kwamen, benauwd te worden, want in zo'n sfeer konden zij niet ademen en zij begonnen toen ook de schandelijkheid van hun aandoeningen te voelen en dus zo een helse marteling; daarom stortten zij zich halsoverkop van daar weg en zeiden dat zij daar ver vandaan wilden zijn en zij verwonderden zich dat datgene de hemel is wat voor hen de hel is.

Hieruit blijkt hoedanig het ene verkwikkelijke is en hoedanig het andere, en dat degenen die in het verkwikkelijke van de aandoeningen van het boze en valse zijn, geenszins onder hen kunnen zijn die in het verkwikkelijke van de aandoeningen van het ware en goede zijn en dat dit tegenovergesteld zijn, zoals de hemel en de hel; zie de nrs. 537-539, 541, 547, 1397, 1398, 2130, 2401.

Wat verder de gelukzaligheid van het eeuwige leven aangaat, de mens die in de aandoening van het goede en het ware is, kan wanneer hij in de wereld leeft, die niet gewaarworden, maar in de plaats daarvan een zekere verkwikking; de oorzaak is omdat hij in het lichaam in wereldse zorgen en vandaar in angsten is; deze maken dat de gelukzaligheid van het eeuwige leven, dat van binnen in hem is, zich dan niet anders kan openbaren, want wanneer zij uit het innerlijke in de zorgen en angsten, die uiterlijk bij de mens zijn, invloeit, dan glijdt zij tussen de zorgen en angsten daar binnen en wordt een zeker duistere verkwikking, toch is het een verkwikkelijke waarin het gezegende is en in dit het gelukzalige; tevreden zijn in God is zodanig; maar wanneer de mens van het lichaam en tevens van die wereldse dingen wordt

ontdaan, dan treedt de gelukzaligheid die dus zo in het duister verborgen lag in zijn innerlijke mens tevoorschijn en openbaart zich.

Omdat zo vaak van aandoening wordt gesproken, moet gezegd worden wat onder aandoening wordt verstaan; de aandoening is niets anders dan de liefde, maar het voortdurende daarvan; want vanuit de liefde wordt de mens òf door het boze en valse, òf door het goede en ware aangedaan; omdat deze liefde in alle en de afzonderlijke dingen van hem aanwezig is en daarbinnen gelegen is, wordt zij niet als liefde gevoeld, maar gevarieerd overeenkomstig de dingen en overeenkomstig de staten en de veranderingen ervan en dit aanhoudend in de afzonderlijke dingen die de mens wil, denkt en doet; het is dit aanhoudende van de liefde dat in het leven van de mens regeert en dat alle verkwikking bij hem maakt en omdat het dit maakt, maakt het zijn leven zelf, want het leven van de mens is niets anders dan het verkwikkelijke van zijn aandoening, dus niets anders dan de aandoening die van zijn liefde is; de liefde is het willen van de mens en vandaar is zij het denken en zo is zij zijn doen.

3939. En zij noemde zijn naam Aser; dat dit het hoedanige betekent, staat vast uit de betekenis van de naam noemen, te weten het hoedanige, als eerder; het is het hoedanige zelf dat Aser uitbeeldt; Aser betekent in de oorspronkelijke taal ‘de gezegendheid’ maar de naam behelst al die dingen die door de woorden van zijn moeder Lea worden aangeduid ‘in mijn gezegendheid, omdat de dochters mij gezegend zullen maken’, namelijk het verkwikkelijke van de aandoeningen dat overeenstemt met de gelukzaligheid van het eeuwige leven; dit is het vierde algemene dat de uiterlijke mens met de innerlijke verbindt; want wanneer de mens dat overeenstemmende verkwikkelijke doorvat, dan vangt zijn uiterlijke mens aan met de innerlijke verbonden te worden; het zijn de verkwikkelijke dingen die van de aandoeningen van het ware en goede zijn, die verbinden, want zonder de verkwikkelijke dingen van de aandoeningen wordt niets verbonden; daarin is immers het leven van de mens; dat door de aandoeningen alle verbinding is, zie de nrs. 3024, 3066, 3336, 3849, 3909; door de dochters die gezegend zullen maken worden de Kerken aangeduid; dat de dochters in de innerlijke zin de Kerken zijn, nr. 2362.

Dit nu werd door Lea gezegd, omdat door de baringen van de dienstmaagden de algemene ware dingen worden aangeduid die de middelen tot de verbinding zijn, opdat bij de mens de Kerk zal ontstaan; want wanneer de mens dat verkwikkelijke of die aandoening doorvat, vangt hij aan Kerk te worden en omdat dit zo is, wordt dit gezegd over de vierde of laatste zoon uit de dienstmaagden.

In het Woord wordt Aser hier en daar genoemd, maar daar wordt door hem, evenals ook door de overigen, het hoedanige aangeduid waarover daar wordt gehandeld, dat wil zeggen, hoedanig zij zijn in die staat waarvan daar sprake is; en ook gedraagt zich het hoedanige overeenkomstig de orde waarin zij worden genoemd, zoals het anders is wanneer van Ruben of het geloof wordt uitgegaan, anders wanneer van Jehudah of de hemelse liefde en anders wanneer van Jozef of van de geestelijke liefde, want het wezen en de hoedanigheid van het beginsel wordt afgeleid en gaat over in de volgende; vandaar hun verschillende betekenissen in de plaatsen waar zij worden genoemd.

Hier, waar over hun geboorte wordt gehandeld, worden door hen de algemene dingen van de Kerk aangeduid, dus alle dingen van het geloof en van de liefde die de Kerk maken; dit heeft als oorzaak dat in de dingen die voorafgaan, over de wederverwekking van de mens wordt gehandeld of over de staten van de mens voordat hij Kerk wordt; en in de hoogste zin over de Heer, hoe Hij Zijn Menselijke Goddelijk maakte; dus over de opklimming langs de ladder die in Bethel door Jakob werd gezien, tot aan Jehovah toe.

3940. vers 14-16. *En Ruben ging in de dagen van de tarweoogst en vond dudaïm in het veld en hij bracht die tot Lea zijn moeder; en Rachel zei tot Lea: Geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaïm.*

En zij zei tot haar: Is het te weinig dat gij mijn man genomen hebt en zult gij ook mijns zoons dudaïm nemen.

En Rachel zei: Daarom zal hij deze nacht met u liggen voor uws zoons dudaïm.

En Jakob kwam van het veld in de avond en Lea ging uit, hem tegemoet en zij zei: Tot mij zult gij komen, omdat ik hurende u gehuurd heb voor mijns zoons dudaïm; en hij lag met haar in die nacht.

Ruben ging in de dagen van de tarweoogst, betekent het geloof ten aanzien van de staat van zijn liefde en naastenliefde; en vond dudaïm in het veld, betekent die dingen die van de echtelijke liefde zijn in het ware en goede van de naastenliefde en van de liefde; en hij bracht die tot Lea zijn moeder, betekent het voegen aan de aandoening van het uiterlijk ware; en Rachel zei tot Lea, betekent de doorvatting van de aandoening en het verlangen van het innerlijk ware, ‘geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaïm’, betekent van die dingen die van de echtelijke liefde zijn, waarmee het wederzijds en beurtelings verbonden zou worden; en zij zei tot haar: Is het te weinig dat gij mijn man genomen hebt, betekent dat er het echtelijk verlangen is; en zult gij ook mijns zoons dudaïm nemen, betekent dat het dus zo het echtelijke van het natuurlijk goede met het uiterlijk ware zou wegtrekken; en Rachel zei, betekent de toestemming; daarom zal hij deze nacht met u liggen voor uws zoons dudaïm, betekent dat het verbonden zou worden; en Jakob kwam van het veld in de avond, betekent het goede van het ware in de staat van het goede, maar in het duister, zodanig als het natuurlijke dit heeft; en Lea ging uit, hem tegemoet, betekent het verlangen van de zijde van de aandoening van het uiterlijk ware; en zij zei: Tot mij zult gij komen, betekent dat zij daarmee verbonden zou worden; omdat ik hurende u gehuurd heb voor mijns zoons dudaïm, betekent dat het dus zo uit voorzorg was overeengekomen; en hij lag met haar in die nacht, betekent de verbinding.

3941. Ruben ging in de dagen van de tarweoogst; dat dit het geloof betekent ten aanzien van de staat van zijn liefde en naastenliefde, staat vast uit de uitbeelding van Ruben, namelijk het geloof dat het eerste van de wederverwekking is, waarover de nrs. 3861, 3866; uit de betekenis van de dagen, namelijk de staten, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462 3785; uit de betekenis van de tarwe, namelijk de liefde en de naastenliefde, waarover hierna; vandaar is de tarweoogst de zich ontwikkelende staat van de liefde en van de naastenliefde.

Met de vier zonen van Jakob uit de dienstmaagden werd gehandeld over de middelen van de verbinding van de uiterlijke mens met de innerlijke; nu wordt gehandeld over de verbinding van het goede en ware door de overige zonen en daarom eerst over de dudaïm, waarmee deze verbinding of het echtelijke wordt aangeduid.

Dat de tarweoogst de zich ontwikkelende staat van de liefde en van de naastenliefde is, komt omdat het veld de Kerk betekent, dus de dingen die van de Kerk zijn en de zaden die in het veld worden gezaaid, betekenen die dingen die van het goede en ware zijn en de dingen die daaraan ontspruiten, als tarwe, gerst en zo meer en die dingen die van de liefde en van de naastenliefde en ook van het geloof zijn; de staten van de Kerk ten aanzien van die dingen worden daarom met de zaaiing en de oogst vergeleken en tevens zaaiing en oogst genoemd, zoals in (Genesis 8:22) en nr. 932.

Dat de tarwe die dingen is die van de liefde en de naastenliefde zijn, kan ook vaststaan uit de volgende plaatsen, bij Mozes: ‘Jehovah doet hem rijden op de hoge dingen der aarde en spijsst hem met de inkomst der velden, Hij doet hem honing zuigen uit de steenrots en olie uit de klei der rots, boter van het grootvee en melk van het kleinvee, met het vet der lammeren en van de rammen, van de zonen van Basan en der bokken, met het vet der nieren der tarwe en het

druivenbloed drinkt gij als pure wijn', (Deuteronomium 32:13,14); daar wordt in de innerlijke zin gehandeld over de Oude Kerk en over haar staat toen zij was geïnstaureerd; alle dingen van de liefde en de naastenliefde en alle dingen van het geloof die daar waren, worden met aanduidende dingen beschreven; het vet der nieren der tarwe is het hemelse van de liefde en van de naastenliefde en omdat het vet of de vettigheid het hemelse betekent, nr. 353 en de tarwe de liefde, worden zij daarom hier en daar in het Woord verbonden; zoals ook bij David: *'Och, dat Mijn volk Mij gehoorzaamde, Israël, dat zij wandelden in Mijn wegen, Hij zou hen spijzigen met het vet der tarwe en Ik zal hen verzadigen met honing uit de rots'*, (Psalm 81:14,17); en elders bij dezelfde: *'Jehovah, die uw grens vrede stelt, met het vet der tarwe verzadigt Hij u'*, (Psalm 147:14).

Dat de tarwe de liefde en de naastenliefde is, bij Jeremia: *'Veel herders hebben Mijn wijngaard verdorven, zij hebben het aandeel van Mijn veld vertreden, zij hebben het aandeel van Mijn veld teruggebracht tot een woestijn der verlatenheid; op alle heuvels in de woestijn zijn de verwoesters gekomen, omdat het zwaard van Jehovah verteert van het einde des lands tot aan het einde des lands; geen vrede voor enig vlees; zij hebben tarwe gezaaid en hebben doornen geoogst'*, (Jeremia 12:10,12,13); de wijngaard en het veld staat voor de Kerk, de woestijn van de verlatenheid voor de verwoesting van de Kerk; het verterende zwaard voor de verwoesting van het ware, geen vrede voor geen goede dat aandoet, tarwe zaaien voor de goede dingen die van de liefde en van de naastenliefde zijn, doornen oogsten voor de boze en valse dingen die van de liefde van zich en van de wereld zijn; dat de wijngaard de geestelijke Kerk is, nr. 1069; dat het veld de Kerk ten aanzien van het goede is, nr. 2971; de woestijn de verwoesting, nrs. 1927, 2708; het verterende zwaard de verwoesting van het ware, nr. 2799; de vrede het goede dat aandoet, nr. 3780.

Bij Joël: *'Het veld is verwoest, de aardbodem treurt, omdat het koren is verwoest, de most is verdroogd, de olie verflauwt; de akkerlieden zijn beschaamd, de wijngaardeniers hebben gehuid om de tarwe en om de gerst, omdat de oogst des velds is vergaan; omgordt u en klaagt, gij priesters, huilt, gij bedienaars des altaars'*, (Joël 1:10,11,13); dat het hier de staat van de verwoeste Kerk is die hier beschreven wordt, is voor eenieder duidelijk; dus dat het veld en de aardbodem de Kerk is, het koren haar goede en de most het ware, nr. 3580; de tarwe de hemelse liefde, de gerst de geestelijke liefde; en omdat over de staat van de Kerk wordt gehandeld, wordt gezegd: omgordt u en klaagt, gij priesters en huilt, gij bedienaars des altaars.

Bij Ezechiël: *'De Geest van Jehovah tot de profeet: Neem gij voor u tarwe en gerst en bonen en linzen en heerse en spelt en doe die in een enkel vat en maak die u tot brood, met drek van des mensen afgang zult gij een koek voor hun ogen maken; also zullen de zonen Israëls hun onrein brood eten'*, (Ezechiël 4:9,12,13); daar over de ontwijding van het goede en ware; tarwe, gerst, bonen, linzen, heerse en spelt voor de geslachten van het goede en van het ware daaruit; het brood daaruit of de koek met drek van menselijke afgang voor de ontwijding van alle dingen ervan.

Bij Johannes: *'Ik zag, en ziet, een zwart paard, en die daarop zat had een weegschaal in zijn hand; ik hoorde een stem uit het midden van de vier dieren, zeggende: Een maatje tarwe voor een penning en drie maatjes gerst voor een penning; maar beschadig de olie en de wijn niet'*, (Openbaring 6:5,6), waar ook over de verwoesting van het goede en ware wordt gehandeld; een maatje tarwe voor een penning, wil zeggen dat de liefde zo schaars is; drie maatjes gerst voor een penning, wil zeggen dat de naastenliefde zo schaars is.

Bij Ezechiël: *'Jehudah en het land Israëls waren uw kooplieden, in tarwe van Miniet en pannag [zoetigheden] en honing en olie, en balsem hebben zij uw koophandels gesteld'*, (Ezechiël 27:17), waar over Tyrus, waarmee de erkenningen van het goede en ware worden aangeduid; de goede dingen van de liefde en van de naastenliefde en de gelukzalige dingen ervan zijn de tarwe van Miniet en pannag en honing, olie, balsem; Jehudah is de hemelse

Kerk, het land Israël de geestelijke Kerk, waaruit die dingen zijn; de koophandels zijn de verwervingen.

Bij Mozes: *‘Een land van tarwe en gerst en van wijnstok en vijgenboom en van granaatappel, een land van olijf, olie en honing’*, (Deuteronomium 8:8), een beschrijving van het land Kanaän, dat in de innerlijke zin het rijk van de Heer is, nrs. 1413, 1437, 1585, 1607, 3038, 3705; de goede dingen van de liefde en van de naastenliefde zijn daar de tarwe en de gerst, de goede dingen van het geloof zijn de wijnstok en de vijgenboom.

Bij Mattheüs: *‘Wiens wan in Zijn hand is en Hij zal Zijn dorsvloer doorzuiveren; en Hij zal Zijn tarwe in de schuur verzamelen, maar Hij zal het kaf met onuitblusselijk vuur verbranden’*, (Mattheüs 3:12), dit zegt Johannes de Doper over de Heer; de tarwe voor de goede dingen van de liefde en van de naastenliefde, het kaf voor de dingen waarin niets van het goede is.

Bij dezelfde: *‘Laat ze beide tezamen opwassen tot de oogst en in de tijd van de oogst zal Ik tot de maaiers zeggen: Verzamelt eerst het onkruid en bindt het in busselen om het te verbranden, maar vergadert de tarwe in Mijn schuur’*, (Mattheüs 13:30); het onkruid voor de boze en valse dingen, de tarwe voor de goede dingen; het zijn vergelijkingen, maar de vergelijkingen in het Woord vinden plaats door aanduidende dingen.

3942. En hij vond *dudaïm* in het veld; dat dit die dingen betekent die van de echtelijke liefde zijn in het ware en goede van de naastenliefde en van de liefde, staat vast uit de betekenis van de *dudaïm*, namelijk die dingen die van de echtelijke liefde zijn, waarover hierna; en uit de betekenis van het veld, namelijk de Kerk, dus het ware van het geloof en het goede van de naastenliefde, omdat deze dingen de Kerk maken, waarover de nrs. 368, 2971, 3196, 3310, 3500, 3508, 3766.

Wat *dudaïm* zijn, weten de uitleggers niet; zij menen dat het vruchten of bloemen waren, waaraan ook eenieder naar zijn mening een naam geeft; maar het is van geen belang om te weten wat voor een soort het was, alleen dit, dat bij de Ouden die van de Kerk waren, alle vruchten en bloemen aanduidend waren; zij wisten immers dat de gehele natuur het uitbeeldende theater van het rijk van de Heer was, nr. 3483 en dat alle dingen die in de drie rijken ervan zijn, uitbeeldden en ieder afzonderlijk iets speciaals in de geestelijke wereld, dus ook de afzonderlijke vruchten en de afzonderlijke bloemen.

Dat door de *dudaïm* het echtelijke van het goede en ware werd aangeduid, kan uit de reeks van de dingen in de innerlijke zin hier vaststaan en verder ook uit de afleiding van dat woord in de oorspronkelijke taal, want het wordt afgeleid van het woord *dudim*, dat betekent liefden en de verbinding daardoor; dat *dudaïm* daarvandaan komt en dat het het echtelijke betekent, blijkt uit het volgende: *‘Wij zullen ons in de morgen opmaken tot de wijngaarden, wij zullen zien of de wijnstok ontbloeid is of hij druiven heeft voortgedreven of de granaatappelbomen bloemen hebben voortgebracht; daar zal ik u mijn liefden (dudim) geven; de dudaïm hebben reuk gegeven’*, (Hooglied 7:12,13); hieruit blijkt wat de *dudaïm* zijn.

Wat betreft het Boek waarin dit voorkomt en dat het Hooglied wordt genoemd, dit behoort niet tot die welke ‘Mozes en de profeten’ worden genoemd, omdat het geen innerlijke zin heeft; maar het is in de oude stijl geschreven, vol van aanduidende dingen die uit de Boeken van de Oude Kerk zijn bijeengeraapt en van zeer vele dingen, die in de Oude Kerk, de hemelse en de geestelijke, voornamelijk de echtelijke liefde betekenden; dat het zo’n soort boek is, blijkt ook hieruit dat er in de zin van de letter, anders dan in de Boeken van die Mozes en de profeten worden genoemd, tal van dingen voorkomen die ongepast zijn; maar omdat zulke dingen die aanduidingen van de hemelse en de echtelijke liefde zijn, daar zijn bijeengebracht, schijnt het vandaar alsof daarin ook iets mystieks was.

Uit de betekenis van de *dudaïm* kan nu vaststaan dat daarmee dat Ruben *dudaïm* in het veld vond, het echtelijke wordt aangeduid dat in het ware en het goede van de liefde en van de naastenliefde is, dat wil zeggen, dat wat verbonden kan worden; want het echtelijke is in de

geestelijke zin niets anders dan dat ware, dat met het goede verbonden kan worden en dat goede dat met het ware verbonden kan worden; daaruit is ook alle echtelijke liefde, nrs. 2728, 2729, 3132; daarom bestaat er geen ware echtelijke liefde tenzij men in het goede en ware is, dus tegelijk in het hemels huwelijk.

3943. En hij bracht die tot Lea, zijn moeder; dat dit de aansluiting aan de aandoening van het uiterlijk ware betekent, staat vast uit de betekenis van ‘brengen tot’, namelijk hier de aansluiting; en uit de betekenis van Lea, namelijk de aandoening van het uiterlijk ware, waarover de nrs. 3793, 3819.

3944. En Rachel zei tot Lea; dat dit de doorvatting van de aandoening en het verlangen van het innerlijk ware betekent, blijkt uit de betekenis van zeggen, namelijk doorvatten, waarover de nrs. 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3509, 3395; en uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover de nrs. 3758, 3782, 3793, 3819; dat het de aandoening en het verlangen van dat ware is, blijkt ook uit wat hierna volgt, want Rachel zegt: Geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaïm.

3945. Geef mij, ik bid u, van uws zoons dudaïm; dat dit betekent van die dingen, namelijk de aandoening en het verlangen die van de echtelijke liefde zijn, waarmee het wederzijds en beurtelings verbonden zou worden, staat vast uit de betekenis van de dudaïm, namelijk die dingen die van de echtelijke liefde zijn, waarover eerder nr. 3942; dat het de aandoening en het verlangen is, is duidelijk, nr. 3944; dat de echtelijke liefde een wederzijdse en beurtelings verbinding is, zie nr. 2731.

3946. En zij zei tot haar: Is het te weinig dat gij mijn man genomen hebt; dat dit betekent dat er het echtelijke verlangen is, staat vast uit de betekenis van een man nemen die ook van de andere is, zoals hier Jakob, die ook van Lea is, namelijk dat het de wederzijdse liefde tussen hen behelst; vandaar is het dat door die woorden: Is het te weinig dat gij mijn man genomen hebt, het echtelijk verlangen wordt aangeduid.

3947. En zult gij ook mijns zoons dudaïm nemen; dat dit betekent dat het dus het echtelijke van het natuurlijk goede met het uiterlijk ware zou wegtrekken, staat vast uit de betekenis van nemen, namelijk hier onttrekken; uit de betekenis van de dudaïm, namelijk het echtelijke, waarover nr. 3942; en uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, waarover de nrs. 489, 491, 533, 1147; hier het uiterlijk ware, omdat het Lea is die dit zegt en dat deze het uiterlijk ware is, werd eerder getoond.

3948. En Rachel zei: Daarom zal hij deze nacht met u liggen voor uws zoons dudaïm; dat dit de toestemming betekent dat het verbonden zou worden, kan zonder verklaring duidelijk zijn.

3949. En Jakob kwam van het veld in de avond; dat dit betekent het goede van het ware in de staat van het goede, maar in het duister, zodanig als het natuurlijke dit heeft, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het ware van het natuurlijke, waarover de nrs. 3669, 3677, 3775, 3829; uit de betekenis van het veld, namelijk de Kerk ten aanzien van het goede, waarover nr. 2971, dus het goede; en uit de betekenis van de avond, te weten het duister, waarover de nrs. 3056, 3833.

3950. En Lea ging uit hem tegemoet; en zij zei: Tot mij zult gij komen; dat dit het verlangen betekent van de zijde van de aandoening van het uiterlijk ware, dat zij daarmee verbonden zou worden, kan vaststaan uit de uitbeelding van Lea, namelijk de aandoening van het uiterlijk

ware, waarover eerder; dat dit het verlangen is om verbonden te worden, is zonder verklaring duidelijk.

3951. Omdat ik hurende u gehoord heb voor mijns zoons dudaïm; dat dit betekent dat het dus uit voorzorg was overeengekomen, staat vast uit de betekenis van hurende huren, namelijk datgene wat is overeengekomen, zoals ook blijkt uit die dingen die voorafgaan; dat het was uit voorzorg, komt omdat alle verbinding van het ware met het goede en van het goede met het ware bij de mens plaatsvindt uit voorzorg, dat wil zeggen, vanuit de voorzienigheid van de Heer; er wordt hier immers gehandeld over de verbinding van het goede met het ware en van het ware met het goede, dus over het goede dat de mens wordt toegeëigend; want het goede is niet het goede bij de mens voordat het verbonden is met het ware; en omdat al het goede uit de Heer komt, dat wil zeggen, alle toe-eigening van het goede door de verbinding ervan met het ware, wordt daarom hier gezegd: uit voorzorg; de voorzienigheid van de Heer is voornamelijk op die verbinding gericht; hierdoor wordt de mens een mens en onderscheidt zich van de beesten en hij wordt voor zoveel een mens als hij er uit opneemt, dat wil zeggen, als hij de Heer dit laat bewerkstelligen; dit is dus het goede bij de mens; een ander goede dat geestelijk is en tot in het eeuwige blijft, is er niet; en ook de goede dingen van de uiterlijke mens, die de verkwikkelijke dingen van het leven zijn wanneer de mens in de wereld leeft, zijn voor zoveel goede als zij vanuit dat goede in zich hebben, zoals het goede van rijkdom; voor zoveel als rijkdommen het geestelijk goede in zich hebben, dat wil zeggen, het goede van de naaste, het goede van het vaderland of het maatschappelijk goede en het goede van de Kerk ten doel hebben, voor zoveel zijn zij goed; maar degenen die de gevolgtrekking maken dat het geestelijk goede waarover werd gesproken, niet kan bestaan in wereldse overvloed en zich daarom overreden dat zij, om zich in vrijheid aan de hemel te kunnen wijden, daarvan afstand moeten doen, dwalen schromelijk; want indien zij afstand daarvan doen of zichzelf daarvan beroven, kunnen zij daarna niemand weldoen en ook zelf in de wereld niet dan in ellende leven; zo kunnen zij dus niet langer het goede van de naaste en het goede van het vaderland, zelfs niet eens het goede van de Kerk tot einddoel hebben, maar slechts zichzelf, om gezaligd en groter dan de anderen in de hemelen te worden; daarenboven nog stellen zij zich, wanneer zij van de wereldse dingen afstand doen, ook aan de verachting bloot, omdat zij zich eveneens minderwaardig maken in de ogen van de anderen en dus onbekwaam om diensten en ambten te vervullen; maar wanneer zij deze dingen tot einddoel hebben, dan hebben zij ook als een einddoel of als een middel de staat om in het vermogen te zijn het einddoel te volvoeren; het is hiermee geheel hetzelfde gesteld als met de voeding van de mens; de voeding heeft ten doel dat er een gezond gemoed in een gezond lichaam zal zijn; indien de mens zijn lichaam van de voeding berooft, dan berooft hij zich ook van de staat van het einddoel; en daarom veracht degene die een geestelijk mens is de voeding niet en evenmin de wellusten ervan, maar hij heeft ze niet als doel, maar als een middel om het einddoel van dienst te zijn; hieruit kan men als voorbeeld de overige dingen opmaken.

3952. En hij lag met haar in die nacht; dat dit de verbinding betekent, kan ook zonder verklaring blijken.

Dat de voorafgaande dingen voor het merendeel alleen naar de betekenissen van de woorden in de innerlijke zin werden verklaard, heeft als oorzaak dat het zulke dingen zijn die niet begrepen kunnen worden indien die niet in een enkele reeks worden uiteengezet; want er wordt over de verbinding van het ware met het goede en van het goede met het ware gehandeld; deze verbinding is de echtelijke, in de geestelijke zin verstaan, dat wil zeggen, die bij de mens en in de Kerk het hemelse huwelijk maakt.

De verborgenheden van dit huwelijk, van het hemelse dus, werden in die dingen beschreven en daar onthuld; deze zijn de volgende: het hemelse huwelijk is, zoals gezegd, dat van het goede met het ware en van het ware met het goede, maar niet tussen het goede en het ware

van een en dezelfde graad, maar tussen het goede en het ware van een lagere en van een hogere graad, dat wil zeggen, niet tussen het goede van de uiterlijke mens en het ware van de innerlijke, maar tussen het goede van de uiterlijke mens en het ware van de innerlijke, of wat hetzelfde is, niet tussen het goede van de natuurlijke mens en het ware van hem, maar tussen het goede van de natuurlijke mens en het ware van de geestelijke; het is deze verbinding die het huwelijk maakt.

Evenzo is het gesteld met de innerlijke of de geestelijke mens; het hemelse huwelijk is niet tussen het goede en het ware daar, maar tussen het goede van de geestelijke mens en het ware van de hemelse mens, want de hemelse mens is naar verhouding in een hogere graad; en ook is het hemelse huwelijk niet tussen het goede en het ware daar, maar tussen het goede van de hemelse mens en het Goddelijk ware dat uit de Heer voortgaat.

Hieruit blijkt eveneens dat het Goddelijk huwelijk van de Heer zelf niet is tussen het Goddelijk Goede en het Goddelijk Ware in Zijn Goddelijk Menselijke, maar tussen het Goede van het Goddelijk Menselijke en het Goddelijke Zelf, dat wil zeggen, tussen de Zoon en de Vader, want het is het Goede van het Goddelijk Menselijke van de Heer, dat in het Woord de Zoon Gods wordt genoemd en het Goddelijke Zelf de Vader.

Dit zijn de verborgenheden die in de innerlijke zin liggen en in wat is gezegd over de dudaïm. Eenieder kan zien dat daarin de een of andere verborgenheid moet zijn; want vermelden dat Ruben in het veld dudaïm vond en Rachel die verlangde en om ze te krijgen beloofde dat de man van beide met Lea zou liggen en dat Lea Jakob tegemoet ging toen hij in de avond uit het veld kwam en zei dat zij hem voor de dudaïm had gehoord, deze dingen zouden van geen gewicht zijn om een historische vermelding van het Woord uit te maken, als daarin niet een zeker Goddelijke verborgen lag; maar welk Goddelijke dit is, kan niemand weten tenzij men weet wat wordt aangeduid door de zonen van Jakob en door de naar hen genoemde stammen; en verder ook, tenzij men het verband van de zaak in de innerlijke zin weet en tenzij men bovendien weet wat het hemels huwelijk is, want hierover wordt gehandeld, namelijk dat het de verbinding is van het goede van de uiterlijke mens met de aandoening van het ware van de innerlijke mens.

Maar opdat men deze verborgenheid duidelijker zal weten, mag dit nog verder worden toegelicht: de ware dingen van de uiterlijke mens zijn de wetenschappelijke en de leerstellige dingen die hij eerst in zich heeft opgenomen door de ouders, later de onderwijzers, dan door boeken en tenslotte door eigen studie; het goede van de uiterlijke mens is de lust en de verkwikking die hij daarin gewaarwordt; de wetenschappelijke dingen, die de ware dingen zijn en de verkwikkelijke dingen die het goede zijn, worden verbonden, maar zij maken bij hem niet het hemels huwelijk, want bij diegenen die in de liefde van zich en van de wereld zijn, en vandaar in het boze en valse, zijn ook de wetenschappelijke dingen, ja zelfs de leerstellige dingen met verkwikkelijke dingen verbonden, maar het zijn de verkwikkelijke dingen van die liefden, waarmee de ware dingen ook verbonden kunnen worden; toch zijn zulke mensen buiten het hemels huwelijk; maar wanneer de lust of de verkwikking, die het goede van de uiterlijke of de natuurlijke mens is, vanuit de geestelijke liefde is, dat wil zeggen, vanuit de liefde jegens de naaste, jegens het vaderland of de maatschappij, jegens de Kerk, jegens het rijk van de Heer en te meer wanneer het is vanuit de hemelse liefde, die de liefde tot de Heer is en deze liefden uit de innerlijke of de geestelijke mens invloeden in het verkwikkelijke van de uiterlijke of de natuurlijke mens, en dat verkwikkelijke maken, dan maakt die verbinding met de wetenschappelijke en de leerstellige dingen van de uiterlijke of de natuurlijke mens bij hem het hemels huwelijk; dit kan niet bestaan bij de boze mens, wel bij de goede mens, namelijk bij degenen die die dingen tot einddoel hebben; maar hoe het is gesteld met de invloeiing van de innerlijke of de geestelijke mens in de uiterlijke of de natuurlijke, daarover zie men de nrs. 3286, 3288, 3314, 3321.

Pas wanneer deze dingen bekend zijn, kan men weten wat er wordt aangeduid door die afzonderlijke dingen die eerder alleen naar de innerlijke zin van de woorden zijn ontvouwd,

zoals dat Ruben, die het ware van het geloof is, wat het eerste van de wederverwekking is, de dudaïm vond; dat hij ze bracht tot zijn moeder Lea, die de aandoening van het uiterlijk ware is; dat Rachel, die de aandoening van het innerlijk ware is, ze verlangde en dat ze ook aan haar gegeven werden; dat daarom Lea lag met haar man Jakob, die het goede van het ware in de natuurlijke mens is; en verder in wat volgt, dat aan Jakob uit Lea zonen werden geboren: Issachar en Zebulon, door wie die dingen worden aangeduid en uitgebeeld die van de echtelijke liefde zijn, dus die van het hemels huwelijk zijn; en daarna Jozef, door wie het geestelijk rijk van de Heer wordt aangeduid en uitgebeeld, en dat het huwelijk zelf is waarover gehandeld wordt.

3953. vers 17,18. *En God hoorde naar Lea en zij ontving en baarde Jakob een vijfde zoon. En Lea zei: God heeft mijn loon gegeven, omdat ik mijn dienstmaagd aan mijn man gegeven heb; en zij noemde zijn naam Issachar.*

God hoorde naar Lea, betekent de Goddelijke Liefde; en zij ontving en baarde Jakob een vijfde zoon, betekent de opneming en de erkenning; en Lea zei: God heeft mijn loon gegeven, betekent in de hoogste zin het Goddelijk Goede van het Ware en het Ware van het Goede, in de innerlijke zin de hemelse echtelijke liefde, in de uiterlijke zin de wederzijdse liefde; en zij noemde zijn naam Issachar, betekent het hoedanige.

3954. God hoorde naar Lea; dat dit de Goddelijke Liefde betekent, staat vast uit de betekenis van ‘naar iemand horen’, wanneer het gezegd wordt van God of de Heer, namelijk de Goddelijke Liefde; want naar iemand horen, is doen wat hij vraagt en wenst; omdat dit vanuit het Goddelijk Goede is en het Goddelijk Goede uit de Goddelijke Liefde komt, is het in de hoogste zin de Goddelijke Liefde die door ‘naar iemand horen’ wordt aangeduid; want het is met de innerlijke zin van het Woord als volgt gesteld, dat wanneer de zin van de letter naar de hemel opklimt en daar binnengaat in de sfeer waar gedacht wordt vanuit de Heer en over de Heer en over de dingen die van de Heer zijn, die tenslotte zo door de engelen wordt doorvat; want de innerlijke zin is het Woord voor de engelen, waaraan de zin van de letter van dienst is als vlak of middel om te denken; want de letterlijke zin kan niet tot de engelen komen, omdat die zin in de meeste plaatsen over wereldse, aardse en lichamelijke dingen handelt, waarover de engelen niet kunnen denken omdat zij in de geestelijke en de hemelse dingen zijn en dus zo ver boven genoemde dingen; daarom werd het Woord gegeven dat de mens van dienst kan zijn en tevens de engelen; hierin verschilt het Woord van elk ander geschrift.

3955. En zij ontving en baarde Jakob een vijfde zoon; dat dit de opneming en de erkenning betekent, staat vast uit de betekenis van ontvangen, namelijk de opneming en van baren, namelijk de erkenning, waarover eerder in de nrs. 3860, 3868, 3905, 3911, 3919.

3956. En Lea zei: God heeft mijn loon gegeven, omdat ik mijn dienstmaagd aan mijn man gegeven heb; dat dit in de hoogste zin het Goddelijk Goede van het Ware en het Ware van het Goede betekent, in de innerlijke zin de hemelse echtelijke liefde, in de uiterlijke zin de wederzijdse liefde, kan vaststaan uit de betekenis van het loon; in het Woord wordt hier en daar van loon melding gemaakt, maar weinigen weten wat daar door het loon wordt aangeduid.

Het is in de Kerken bekend dat door de goede dingen die de mens doet, hij niets kan verdienen, want de goede dingen die hij doet, zijn niet van hem, maar van de Heer en dat verdienen of de verdienste de mens op het oog heeft, dus dat het zich verbindt met de liefde van zich en met de gedachte van zelf hoog uit te munten boven de anderen, dus met de verachting van de anderen; daarom zijn de werken die gedaan worden om het loon, in zich niet goed, want zij wellen niet op uit de echte bron, namelijk vanuit de naastenliefde jegens de

naaste; de naastenliefde jegens de naaste heeft het in zich dat zij hem evenzeer wel wil als zichzelf en bij de engelen dat zij hem meer wel willen dan zichzelf; ook is de aandoening van de naastenliefde zodanig; en daarom ook is de aandoening van de naastenliefde afkerig van alle verdienste, en dus van alle weldaad die loon beoogt; voor diegenen die in de naastenliefde zijn, is het loon, dat zij kunnen weldoen en dat zij mogen weldoen en dat de weldaad wordt aanvaard; dit is het verkwikkelijke zelf, ja, het gezegende dat bij degenen is die in de aandoening van de naastenliefde zijn; hieruit kan vaststaan wat het loon is dat in het Woord wordt vermeld, namelijk dat dit het verkwikkelijke en het gezegende van de aandoening van de naastenliefde is, of wat hetzelfde is, het verkwikkelijke en het gezegende van de wederzijdse liefde, nr. 3816; want de aandoening van de naastenliefde en de wederzijdse liefde is hetzelfde, zie daarover de nrs. 1110, 1111, 1774, 1835, 1877, 2027, 2273, 2340, 2373, 2400; hieruit blijkt dat door het loon hier in de uiterlijke zin de wederzijdse liefde wordt aangeduid.

Dat door het loon in een nog hogere of in de innerlijke zin de hemelse echtelijke liefde wordt aangeduid, kan vaststaan uit wat eerder in de nrs. 2618, 2739, 2741, 2803, 3024, 3132, 3952 over het hemels huwelijk is gezegd, namelijk dat het de verbinding van het goede en het ware is en dat de wederzijdse liefde vanuit die verbinding of vanuit dat huwelijk is, nrs. 2737, 2738; hieruit kan vaststaan dat het loon in de innerlijke zin de hemels echtelijke liefde is. Dat het loon in de hoogste zin het Goddelijk Goede van het Ware en het Ware van het Goede is, blijkt hieruit, dat daaruit het hemels huwelijk is; want die vereniging is in de Heer en uit Hem gaat zij voort; en wanneer deze in de hemel invloeit, maakt zij het echtelijke van het goede en ware en hierdoor de wederzijdse liefde.

Uit wat wordt gezegd en uit wat voorafgaat, blijkt duidelijk wat in de innerlijke zin wordt aangeduid door deze woorden van Lea ‘God heeft mijn loon gegeven, omdat ik mijn dienstmaagd aan mijn man gegeven heb’; want door de dienstmaagd werd het bevestigende middel aangeduid, dat van dienst is ter verbinding van de uiterlijke en de innerlijke mens, nrs. 3913, 3917, 3931; dus kan, voordat de dingen die door de zonen van de dienstmaagden zijn aangeduid, bevestigd en erkend zijn, niet enige verbinding van het goede en het ware ontstaan, dus ook niet enige wederzijdse liefde, want dit bevestigen moet noodzakelijkerwijs voorafgaan.

Dit wordt onder die woorden verstaan.

3957. En zij noemde zijn naam Issachar; dat dit het hoedanige betekent, staat vast uit de betekenis van de naam noemen, namelijk het hoedanige, zoals eerder in nrs. 3923, 3935; want hij werd Issachar genoemd naar het loon; vandaar sluit de naam die dingen in die eerder over het loon werden gezegd en tevens die dingen die door de overige woorden van Lea worden aangeduid.

Omdat door Issachar het loon wordt aangeduid en het loon in de uiterlijke zin de wederzijdse liefde is en in de innerlijke de verbinding van het goede en het ware, mag het worden meegedeeld dat uiterst weinigen heden in de christelijke wereld weten dat dit het loon is; de oorzaak hiervan is dat zij niet weten wat de wederzijdse liefde is en nog minder dat het goede met het ware verbonden moet worden opdat de mens in het hemels huwelijk kan zijn; het werd gegeven om met zeer velen die uit de christelijke wereld kwamen in het andere leven over die zaak te spreken en ook met hen die meer geleerd waren; maar, wat verwonderlijk is, nauwelijks iemand van hen met wie het gegeven werd te spreken, wist iets van die zaak, terwijl zij toch tal van dingen daarover vanuit zichzelf hebben kunnen weten, als zij slechts hun rede hadden willen gebruiken; maar omdat zij zich geen zorgen hadden gemaakt over het leven na de dood, maar alleen over het leven in de wereld, hadden zij zich om zulke dingen niet bekommerd.

De dingen die zij uit zichzelf hadden kunnen weten, indien zij zoals gezegd, slechts hun rede hadden willen gebruiken, zijn de volgende:

Het eerste, dat de mens als hij van zijn lichaam wordt ontdaan, over een veel verlichter verstand beschikt dan wanneer hij in het lichaam leeft; de oorzaak hiervan is dat de lichamelijke en wereldse dingen wanneer hij in het lichaam is, zijn gedachten in beslag nemen en die brengen duisternis aan; maar dat zulke dingen, wanneer hij van het lichaam is ontdaan, zich niet inmengen, maar dat hij is zoals diegenen die in een innerlijk denken zijn door hun gemoed af te wenden van de uiterlijke zinlijke dingen; daaruit hebben zij kunnen weten dat de staat na de dood veel helderder en verlichter is dan de staat vóór de dood en dat de mens wanneer hij sterft, naar verhouding vanuit de schaduw in het licht overgaat, omdat hij van die zaken die in de wereld zijn, overgaat tot die dingen die van de hemel zijn en van die dingen die van het lichaam zijn, tot die dingen die van de geest zijn; maar wat wonderlijk is, hoewel zij deze dingen kunnen verstaan, denken zij toch het tegendeel, namelijk dat naar verhouding de staat van het leven in het lichaam helder is en de staat van het leven na de aflegging van het lichaam duister is.

Het tweede dat zij kunnen weten als zij slechts hun rede gebruiken, is, dat het leven dat de mens zich in de wereld heeft verworven, hem volgt, of dat hij in zo'n leven is na de dood; want zij kunnen weten dat niemand het leven kan afleggen dat hij zich van kindsbeen af heeft verworven, tenzij hij geheel en al sterft en dat dat leven niet in één ogenblik in een ander veranderd kan worden, te minder in een tegenovergesteld leven; zo bijvoorbeeld dat wie zich een leven van listigheid heeft verworven en daarin de verkwikking van zijn leven heeft gehad, zo'n leven van listigheid niet kan afleggen, maar dat hij ook na de dood in dat leven is; of dat degenen die in de liefde van zichzelf zijn en vandaar in haatgevoelens en wraaknemingen tegen degenen die aan hen niet dienstbaar zijn of in andere dergelijke dingen, daarin blijven na het leven van het lichaam, want het zijn die dingen die zij liefhebben en die de verkwikkingen van hun leven maken en dus hun eigenlijke leven zelf; en dat zulke dingen niet van hen kunnen worden afgenomen, zonder tegelijk het al van hun leven uit te blussen; evenzo in de overige dingen.

Het derde punt dat de mens uit zichzelf kan weten is, dat hij wanneer hij in het andere leven overgaat, tal van dingen achterlaat, zoals de zorgen voor voedsel, kleding, woning en eveneens de zorgen voor het verwerven van geld en schatten, want zulke dingen zijn daar niet, maar ook de zorgen om in waardigheden verheven te worden, waarover de mens zoveel denkt in het leven van het lichaam; en dat andere dingen daarvoor in de plaats treden die niet van het aardse rijk zijn.

Het vierde punt kan hij vandaar weten, dat degene die in de wereld aan niets anders dan aan zulke zaken heeft gedacht en wel zo dat zij hem geheel en al in beslag hebben genomen en hij in die dingen alleen de verkwikking van zijn leven heeft verworven, niet geschikt is om onder diegenen te zijn voor wie het verkwikkelijke daarin bestaat de hemelse dingen of de dingen die van de hemel zijn, te denken.

Vandaar ook het vijfde punt, dat indien die uiterlijke dingen die van het lichaam zijn en van de wereld, van hen worden afgenomen, de mens dan zodanig is als hij van binnen was, namelijk dat hij zo denkt en zo wil; dat hij - indien zijn denken toen van binnen vol list was geweest, intriges, haken naar waardigheden, naar gewin en naar goede naam ter wille daarvan, indien er haatgevoelens en wraaknemingen waren geweest en dergelijke dingen meer - dan zulke dingen denkt, dus de dingen die van de hel zijn, hoezeer hij ook ter wille van die einddoelen zijn denken voor de mensen verborgen houdt en in de uitwendige vorm eerzaam verscheen en anderen in de waan heeft gebracht dat hij zulke dingen niet in zich heeft gekoesterd en dat die uiterlijke dingen of het veinzen van het eerbare ook worden weggenomen in het andere leven, kan men ook weten, omdat de uiterlijke dingen met het lichaam worden afgelegd en de uiterlijke dingen niet meer van nut zijn; daaruit kan eenieder uit zichzelf opmaken, als hoedanig mens hij voor de engelen zal verschijnen.

Het zesde dat men ook kan weten, is dat de hemel of de Heer door de hemel aanhoudend werkt en met het goede en ware invloeit en dat indien er dan bij diegenen in hun innerlijke

mens, die na de dood van het lichaam leeft, niet enig opnamevlak is waarop hij het goede en ware kan ontvangen zoals in een grondvlak, het invloeiende goede en ware niet opgenomen kan worden en dat daarom de mens wanneer hij in de wereld leeft, daaraan zijn zorg moet besteden om voor zich zo'n innerlijk vlak te verwerven; dit kan niet verworven worden dan alleen daarmee dat hij het goede jegens de naaste denkt en dat hij hem het goede wil en hem vandaar het goede doet en zich op deze wijze het verkwikkelijke van het leven in zulke dingen verwerft; dit vlak wordt verworven door de naastenliefde jegens de naaste, dat wil zeggen door de wederzijdse liefde; het is dit vlak dat het geweten wordt genoemd; in dit vlak kan het goede en ware uit de Heer invloeien en daarin worden opgenomen, niet echter waar geen naastenliefde en dus geen geweten is; daar vloeit het goede en ware doorheen en wordt verdraaid in het boze en valse.

Het zevende punt dat de mens uit zichzelf kan weten, is dat het de liefde tot God en de liefde jegens de naaste zijn die maken dat de mens een mens is, onderscheiden van de wilde dieren en dat zij het hemels leven of de hemel samenstellen en dat de tegenovergestelde dingen het helse leven of de hel samenstellen.

Maar dat de mens deze dingen niet weet, komt omdat hij ze niet wil weten, want hij leeft een tegenovergesteld leven daaraan en verder omdat hij niet gelooft dat er een leven na de dood bestaat en verder omdat hij de beginselen van het geloof en niet van de naastenliefde heeft opgevat en vandaar overeenkomstig de leerstellige dingen van sommigen gelooft dat hij, indien er een leven na de dood bestaat, gezaligd kan worden krachtens het geloof, hoe hij ook geleefd mag hebben, al zou hij het geloof aannemen in het laatste uur dat hij sterft.

3958. vers 19,20. *En Lea ontving nog en baarde Jakob een zesde zoon.*

En Lea zei: Mij heeft God, mij, met een goede gift begiftigd; ditmaal zal mijn man mij bijwonen, omdat ik hem zes zonen heb gebaard; en zij noemde zijn naam Zebulon.

Lea ontving nog en baarde Jakob een zesde zoon, betekent de opneming en de erkenning; en Lea zei: Mij heeft God, mij, met een goede gift begiftigd; ditmaal zal mijn man mij bijwonen, omdat ik hem zes zonen heb gebaard, betekent in de hoogste zin het Goddelijke Zelf van de Heer en Zijn Goddelijk Menselijke, in de innerlijke zin het hemels huwelijk en in de uiterlijke zin de echtelijke liefde; en zij noemde zijn naam Zebulon, betekent het hoedanige.

3959. Lea ontving en baarde Jakob een zesde zoon; dat dit de opneming en de erkenning betekent, namelijk van het ware, staat vast uit de betekenis van ontvangen, namelijk opnemen en van baren, namelijk erkennen, waarover eerder in nr. 3955; en uit de betekenis van de zoon, namelijk het ware, waarover de nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373.

3960. En Lea zei: Mij heeft God, mij, met een goede gift begiftigd; dit maal zal mijn man mij bijwonen, omdat ik hem zes zonen heb gebaard; dit betekent in de hoogste zin het Goddelijke Zelf van de Heer en Zijn Goddelijke Menselijke, in de innerlijke zin het hemels huwelijk, in de uiterlijke zin de echtelijke liefde; dit staat vast uit de betekenis van bijwonen en eveneens uit de overige woorden die Lea toen sprak.

Dat bijwonen of de bijwoning in de hoogste zin het Goddelijke Zelf van de Heer en Zijn Goddelijk Menselijke is, komt omdat het Goddelijke Zelf, dat de Vader wordt genoemd, in het Goddelijk Menselijke is, dat de Zoon wordt genoemd, wederzijds en wederkerig, volgens de woorden van de Heer zelf bij Johannes: *'Jezus zei: Filippus, die Mij gezien heeft, die heeft de Vader gezien; gelooft Mij, dat Ik in de Vader ben en de Vader in Mij is'*, (Johannes 14:9-11; 10:38); dat deze vereniging het Goddelijk huwelijk zelf is, zie de nrs. 3211, 3952; en die vereniging is niet bijwoning, maar zij wordt in de zin van de letter door bijwoning uitgedrukt; want de dingen die één zijn, worden in de letterlijke zin als twee voorgesteld, zoals ook de

Vader en de Zoon, ja zelfs als drie, als de Vader, de Zoon en de Heilige Geest en wel om verscheidene oorzaken, waarover, vanuit de Goddelijke Barmhartigheid van de Heer, elders. Dat bijwonen of de bijwoning in de innerlijke zin het hemels huwelijk is, is daar vandaan, want krachtens het Goddelijk huwelijk, dat de vereniging van de Vader en de Zoon is, of van het Goddelijke Zelf van de Heer met Zijn Goddelijk Menselijke, bestaat het hemels huwelijk; het is het hemels huwelijk dat het rijk van de Heer wordt genoemd en ook de hemel en wel omdat het krachtens het Goddelijk huwelijk, dat de Heer is, bestaat; dit nu is wat in de innerlijke zin door de bijwoning wordt aangeduid; vandaar ook wordt de hemel de woning Gods genoemd, zoals bij Jesaja: *‘Schouw van de hemelen neder en zie vanuit het habitakel van Uw heiligheid en Uw sierlijkheid; waar zijn Uw ijver en Uw deugden, de beroering van Uw ingewanden en Uw erbarmingen jegens mij, zij hebben zich ingehouden’*, (Jesaja 63:15); het habitakel der heiligheid staat voor het hemels rijk en het habitakel der sierlijkheid voor het geestelijk rijk; habitakel is daar uit hetzelfde woord, waaruit hier bijwonen en Zebulon gevormd zijn.

Dat bijwonen of de bijwoning in de uiterlijke zin de echtelijke liefde is, komt omdat alle echtelijke liefde nergens anders vandaan ontstaat dan vanuit het hemels huwelijk, dat van het goede en het ware is en dit uit het Goddelijk huwelijk, dat de Heer is ten aanzien van Zijn Goddelijke Zelf en Zijn Goddelijk Menselijke; zie wat hierover eerder is gezegd, namelijk dat het hemels huwelijk is vanuit het Goddelijk Goede dat in de Heer is en uit het Goddelijk Ware dat uit Hem is, nrs. 2508, 2618, 2803, 3132; dat daaruit de echtelijke liefde is, nrs. 2728, 2729; dat degenen die in de echtelijke liefde zijn, in de binnenste dingen van het leven samenwonen, nr. 2732 en dus in de liefde van het goede en het ware, want deze zijn de binnenste dingen van het leven; dat de echtelijke liefde de fundamentele van alle liefden is, nrs. 2737-2739; dat het huwelijk van het goede en het ware in de hemel is, in de Kerk, bij eenieder daar en in de afzonderlijke dingen van de natuur, nrs. 718, 747, 917, 1432, 2173, 2516, 2712, 2758; dat het is in de afzonderlijke dingen van het Woord, nrs. 683, 793, 801, 2516, 2712; en dus in de hoogste zin de Heer Zelf; dat door Jezus Christus het Goddelijk huwelijk wordt aangeduid, nr. 3004.

Deze dingen zijn het die niet alleen worden aangeduid door bijwonen of door deze woorden *‘ditmaal zal mijn man mij bijwonen’*, maar ook door die welke voorafgingen *‘mij heeft God, mij, met een goede gift begiftigd’*, maar door eerstgenoemde woorden wordt het ware van het goede aangeduid, door de laatstgenoemde het goede van het ware; want het ene en het andere maakt het hemels huwelijk.

En omdat dit het besluit is, wordt er gezegd *‘omdat ik hem zes zonen heb gebaar’* want zes heeft hier een eendere betekenis als twaalf, namelijk alle dingen van het geloof en van de liefde; in het Woord is het halve en het dubbele getal van dezelfde betekenis wanneer over een eendere zaak wordt gehandeld.

3961. En zij noemde zijn naam Zebulon; dat dit het hoedanige betekent, staat vast uit de betekenis van de naam noemen, namelijk het hoedanige, waarover eerder; hij werd Zebulon genoemd naar bijwonen; vandaar behelst de naam die dingen die eerder in nr. 3960 over de bijwoning werden gezegd; en tevens die dingen die door de overige woorden van Lea worden aangeduid.

3962. vers 21. *En daarna baarde zij een dochter, en zij noemde haar naam Dina.*

Daarna baarde zij een dochter, betekent de aandoening van alle dingen en verder de Kerk van het geloof waarin het goede is; en zij noemde haar naam Dina, betekent het hoedanige.

3963. Daarna baarde zij een dochter; dat dit de aandoening van alle dingen betekent en verder de Kerk van het geloof waarin het goede is, staat vast uit de betekenis van de dochter, namelijk de aandoening en verder de Kerk, nr. 2362; maar de aandoening waarvan en

hoedanige Kerk, blijkt uit wat daaraan is toegevoegd, zoals de hemelse Kerk uit de toevoeging Zion, die de dochter Zions wordt genoemd, de geestelijke Kerk uit de toevoeging het Nieuwe Jeruzalem, die de dochter van Jeruzalem wordt genoemd, enzovoort.

Hier, waar niets werd toegevoegd, wordt door de dochter de Kerk van het geloof waarin het goede is aangeduid; want tot hiertoe werd gehandeld over de algemene ware dingen die van het geloof zijn waarin het goede is en over de opneming en de erkenning ervan; die dingen, namelijk de ware dingen, werden door de tien zonen van Jakob, waarover eerder, aangeduid, zoals werd getoond; en omdat er onmiddellijk na hen wordt vermeld dat een dochter werd geboren, blijkt uit het verband dat het de Kerk is waarin al die dingen zijn; of men nu zegt de Kerk van het geloof waarin het goede is, dan wel de geestelijke Kerk, het is hetzelfde en eveneens of men zegt de aandoening van alle dingen, namelijk van de algemene ware dingen; want de Kerk is vanuit de aandoening van het ware waarin het goede is en van het goede van waaruit het ware is; echter niet vanuit de aandoening van het ware waarin het goede niet is, noch vanuit de aandoening van het goede van waaruit niet het ware is.

Degenen die van zichzelf zeggen dat zij van de Kerk zijn en die in de aandoening van het ware zijn en niet in het goede van het ware, dat wil zeggen, niet overeenkomstig de ware dingen leven, bedriegen zich zeer; zij zijn buiten de Kerk, hoewel zij binnen de kerkgemeenschap zijn, want zij zijn in de aandoening van het boze, waarmee het ware niet verbonden kan worden; hun aandoening van het ware is niet vanuit de Heer, maar vanuit henzelf, want zij beogen zichzelf om door erkentissen van het ware roem te verkrijgen en vandaar eerbewijzen en schatten; zij beogen echter niet de Kerk, noch het rijk van de Heer, te minder de Heer.

Maar degenen die in de aandoening zijn van het goede van waaruit niet het ware is, zijn evenmin in de Kerk, hoewel zij binnen de kerkgemeenschap zijn, want zij zijn in het natuurlijk goede maar niet in het geestelijk goede en zij laten zich in allerlei boze en ook valse leiden, als slechts aan het boze een schijn van het goede en aan het valse een schijn van het ware wordt gegeven, zie hierover de nrs. 3470, 3471, 3518.

3964. En zij noemde haar naam Dina; dat dit het hoedanige betekent, blijkt uit de betekenis van de naam en van de naam noemen, namelijk het hoedanige, waarover eerder; het hoedanige dat Dina uitbeeldt en aanduidt, is al wat tot de Kerk van het geloof waarin het goede is, behoort, waarover eerder; hetzelfde blijkt ook uit de afleiding van haar naam, want in de oorspronkelijke taal betekent Dina, het gericht; dat in het Woord het gericht wordt gezegd met betrekking tot het ware dat van het geloof is, zie nr. 2235; en dat richten in de innerlijke zin het heilige van het geloof is en in de uiterlijke zin het goede van het leven, nr. 3921; deze dingen zijn van de Kerk.

3965. vers 22-24. *En God gedacht aan Rachel, en God hoorde naar haar en Hij opende haar baarmoeder.*

En zij ontving en baarde een zoon en zij zei: God heeft mijn smaadheid verzameld.

En zij noemde zijn naam Jozef, zeggende: Jehovah voege mij een andere zoon daartoe.

God gedacht Rachel en God hoorde naar haar, betekent het vooruitzien en de voorzienigheid; en Hij opende haar baarmoeder, betekent het vermogen van opnemen en erkennen; en zij ontving en baarde een zoon, betekent de opneming en de erkenning; en zij zei: God heeft mijn smaadheid verzameld; en zij noemde zijn naam Jozef, zeggende: Jehovah voege mij een andere zoon daartoe, betekent in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Geestelijke, in de innerlijke zin het geestelijk rijk of het goede van het geloof, in de uiterlijke zin de zaliging en de bevruchting en de vermenigvuldiging.

3966. God gedacht aan Rachel en God hoorde naar haar; dat dit het vooruitzien en de voorzienigheid betekent, staat vast uit de betekenis van gedenken, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot God, als hier, namelijk het vooruitzien, want gedenken is naar iemand zien; dat zien in de hoogste zin het vooruitzien is, zie nr. 3863; en uit de betekenis van naar iemand horen, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot God, namelijk de voorzienigheid, waarover nr. 3869.

3967. En Hij opende haar baarmoeder; dat dit het vermogen van opnemen en erkennen betekent, staat vast uit de betekenis van de baarmoeder openen, namelijk het vermogen van ontvangen en baring geven, in de innerlijke zin dus het vermogen van opnemen en erkennen, namelijk de goede dingen van het ware en de ware dingen van het goede; dat ontvangen en baren de opneming en de erkenning is, werd eerder hier en daar getoond.

3968. En zij ontving en baarde een zoon; dat dit de opneming en de erkenning betekent, is als eerder in de nrs. 3919, 3925, 3955, 3959.

3969. En zij zei: God heeft mijn smaadheid verzameld; en zij noemde zijn naam Jozef, zeggende: Jehovah voege mij een andere zoon daartoe; dat dit in de hoogste zin de Heer betekent ten aanzien van het Goddelijk Geestelijke, in de innerlijke zin het geestelijk rijk of het goede van het geloof, in de uiterlijke zin de zaliging en de bevruchting en de vermenigvuldiging, staat vast uit de uitbeelding van Jozef in het Woord, waarover hierna en verder uit de betekenis van ‘God heeft mijn smaadheid verzameld’ en ook van ‘Jehovah voege mij een andere zoon daartoe’, want hij werd Jozef genoemd, naar verzamelen en toevoegen.

God heeft mijn smaadheid verzameld, betekent dat Rachel niet langer onvruchtbaar, dus niet dood was, zoals zij van zichzelf zei tegen Jakob in vers 1 van dit hoofdstuk, nr. 3908; want door Rachel wordt de aandoening van het innerlijk ware aangeduid of de innerlijke mens ten aanzien van het ware, nrs. 3758, 3782, 3793, 3819; de innerlijke mens ten aanzien van het ware en het goede is als het ware dood, indien de uiterlijke of natuurlijke mens niet met hem overeenstemt ten aanzien van de goede en ware dingen, zie de nrs. 3493, 3620, 3623; zullen zijn beiderzijds verbonden zijn, zozeer dat zij niet twee zijn, maar tezamen één mens; deze verbinding kan niet ontstaan voordat de natuurlijke of de uiterlijke mens is voorbereid, dat wil zeggen, voordat hij de algemene ware dingen heeft opgenomen en erkend, die zijn aangeduid door de tien zonen van Jakob uit Lea en de dienstmaagden en voordat het goede van de natuurlijke mens verbonden is met de ware dingen daar, welke verbinding werd aangeduid door Jakobs laatste zoon uit Lea, namelijk door Zebulon, die naar het woord ‘bijwoning’ werd genoemd, nrs. 3960, 3961; nadat deze verbinding heeft plaatsgevonden gaan de innerlijke en de uiterlijke mens het hemels huwelijk in, waarover nr. 3952; de oorzaak waarom het niet eerder plaatsvindt, is diep verborgen, want het is het goede van de innerlijke mens dat zich dan verbindt met het goede van de uiterlijke, en hierdoor met het ware daar en ook het goede van de innerlijke mens door de aandoening van het ware daar met het goede van de uiterlijke mens en ook met het ware daar, dus rechtstreeks en indirect, zie hierover de nrs. 3314, 3573, 3616.

Omdat dan de innerlijke mens voor het eerst verbonden wordt met de uiterlijke en met de innerlijke mens alvorens deze verbinding heeft plaatsgevonden, er als het ware geen verbinding is, dus als het ware dood, zoals eerder werd gezegd, wordt er dan ook gezegd: ‘God heeft mijn smaadheid verzameld’.

Dit nu is het wat wordt aangeduid door de smaadheid waarvan wordt gezegd dat God die heeft verzameld, dat wil zeggen, afgenomen of haar daarvan bevrijd.

Maar door de woorden die volgen, namelijk door ‘Jehovah voege mij een andere zoon daartoe’, waarnaar Jozef werd genoemd, wordt een andere verborgenheid aangeduid, die de

volgende is: door Jozef wordt het geestelijk rijk van de Heer uitgebeeld, dus de geestelijke mens, want in ieder geestelijk mens is dat rijk; het zijn twee dingen die de geestelijke mens samenstellen, namelijk de naastenliefde en het geloof, of wat hetzelfde is, het goede en het ware; het is de naastenliefde waaruit het geloof is of het goede waaruit het ware is, dat door Jozef wordt uitgebeeld; en het is het geloof waarin de naastenliefde is of het ware waarin het goede is, dat door de andere zoon wordt aangeduid en dat wordt uitgebeeld door Benjamin, waarover (Genesis 35:16-18).

Zo is Jozef dus de hemels geestelijke mens en Benjamin de geestelijk hemelse; hoedanig dit verschil is, kan vaststaan uit wat eerder meerdere malen is gezegd over het goede waaruit het ware is en over het ware waarin het goede is; dit nu is het wat wordt aangeduid door de andere woorden van Rachel ‘Jehovah voege mij een andere zoon daartoe’.

Maar deze verborgenheden kunnen niet worden gezien dan alleen door degenen die in de naastenliefde van het geloof zijn, want zij zijn ten aanzien van de innerlijke dingen in het licht van de hemel en in dit licht is ook het inzicht; niet echter door degenen die alleen in het licht van de wereld zijn, want in dit licht is het inzicht niet, tenzij voor zoveel als dit het licht van de hemel in zich heeft; voor de engelen die in het licht van de hemel zijn, behoren deze dingen tot de meest algemene.

Hieruit kan nu vaststaan dat door die woorden, namelijk ‘God heeft mijn smaadheid verzameld’ in de hoogste zin de Heer ten aanzien van het Goddelijk Geestelijke wordt aangeduid en in de innerlijke zin het geestelijk rijk van de Heer, of het goede van het geloof, want dit is het geestelijke dat in dat rijk is; dat echter in de uiterlijke zin door die woorden de zaliging wordt aangeduid en de bevruchting en de vermenigvuldiging, is omdat dit het gevolg is. nr. 3971.

Wat echter het geestelijk rijk van de Heer is, kan vaststaan uit wat over dat rijk meerdere malen is gezegd en getoond, namelijk dat het diegenen zijn die in de naastenliefde en daaruit in het geloof zijn; dit rijk wordt onderscheiden van het hemelse rijk van de Heer, want daarin zijn diegenen die in de liefde tot de Heer zijn en daaruit in de naastenliefde; dezen stellen de derde of de binnenste hemel samen, de geestelijken echter de tweede of de innerlijke hemel. Dat eerst God wordt gezegd, namelijk ‘God heeft mijn smaadheid verzameld’ en gelijk daarna Jehovah, namelijk ‘Jehovah voege mij een andere zoon daartoe’ heeft als oorzaak, dat de eerstgenoemde naam de opklimming betreft vanuit het ware tot het goede, maar de laatstgenoemde de neerdaling uit het goede tot het ware; de geestelijke mens is in het goede van het geloof, dat wil zeggen in het goede waaruit het ware is; maar voordat hij geestelijk wordt, is hij in het ware van het geloof, dat wil zeggen in het ware waarin het goede is; want er wordt God gezegd wanneer er gehandeld wordt over het ware, Jehovah echter wanneer er gehandeld wordt over het goede, nrs. 2586, 2807, 2822, 3921.

Dat door Jozef het geestelijk rijk van de Heer of de geestelijke mens wordt uitgebeeld, dus het goede van het geloof, kan vaststaan uit die plaatsen in het Woord waar hij genoemd wordt, zoals in de profetie van Jakob, toen Israël: *‘De zoon van een vruchtbare, Jozef, de zoon van een vruchtbare aan een fontein, van een dochter, zij loopt over de muur; en de schutters zullen hem verbitteren en beschieten en hem haten; en hij zal zitten in de stevigheid van zijn boog en de armen van zijn handen zullen gesterkt worden door de handen van de Sterke Jakobs; van daar de Herder, de Steen Israëls; door de God van uw vader, en Hij zal u helpen en met Schaddai, en Hij zal u zegenen met zegeningen des hemels van boven, met zegeningen des afgronds welke beneden ligt, met zegeningen der borsten en van de baarmoeder; de zegeningen van uw vader zullen te boven gaan de zegeningen van mijn verwekkers, tot aan het verlangen van de heuvelen der eeuw; zij zullen zijn op het hoofd van Jozef en op de kruin van de nazireeër zijner broederen’*, (Genesis 49:22-26).

In deze profetische woorden ligt in de hoogste zin de beschrijving opgesloten van het Goddelijk Geestelijke van de Heer, in de innerlijke zin die van Zijn geestelijk rijk; wat de

afzonderlijke dingen behelzen, zal vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, in de ontvouwing van dat hoofdstuk worden gezegd.

Evenzo in de profetie van Mozes: *‘Tot Jozef zei hij: Gezegend van Jehovah zij zijn land, van de kostbare dingen des hemels, van de dauw, van de afgrond ook welke beneden ligt; en van de kostbare dingen van de inkomsten der zon en van de kostbare dingen van het voortbrengsel der maanden; en van de eerstelingen der bergen van het oosten en van de kostbare dingen der aarde en van haar volheid; en het welbehagen van hem die in de braamstruik woont; zij zullen komen op het hoofd van Jozef en op de kruin van de nazireeër van zijn broeders’*, (Deuteronomium 33:13-17).

Omdat door Israël de geestelijke Kerk van de Heer wordt uitgebeeld, nrs. 3305, 3654 zei daarom Jakob, toen Israël, voor zijn dood tot Jozef: *‘Uw twee zonen die u geboren zijn in het land van Egypte, voordat ik tot u in Egypte gekomen ben, zullen mijne zijn, Efraïm en Menasse, zoals Ruben en Simeon.*

De engel die mij verlost heeft van al het boze, zegene de knapen, opdat in hen mijn naam genoemd worde en de naam mijner vaderen, Abraham en Izaäk en dat zij aanwassen in menigte in het midden des lands’, (Genesis 48:5,16).

Want het zijn twee dingen die de geestelijke Kerk samenstellen: het verstands- en het wilsdeel; het is het verstandelijke dat door Efraïm wordt uitgebeeld en het wilsdeel dat door Menasse wordt uitgebeeld; vandaar blijkt duidelijk waarom de twee zonen van Jozef door Jakob, toen Israël, als de zijne werden aangenomen en erkend; Efraïm wordt in het Woord, vooral in het profetische, meermalen genoemd en daar wordt door hem het verstandelijke van het ware en goede aangeduid, dat van de geestelijke Kerk is.

Bij Ezechiël: *‘Jehovah zei: Zoon des mensen, neem u een hout en schrijf daarop: Voor Jehudah en voor de zonen Israëls, zijn genoten; en neme een hout en schrijf daarop: Voor Jozef, het hout van Efraïm en van het ganse huis Israëls, zijn genoten; en verbind ze voor u, het ene tot het andere, tot een enkel hout, opdat zij beide één zijn in uw hand.*

Alzo zei de Heer Jehovih: Ik, ziet, Ik neem het hout van Jozef, hetwelk is in de hand van Efraïm en van de stammen Israëls, zijn genoten en Ik zal dezelve voegen op het hout van Jehudah en Ik zal ze maken tot een enkel hout en zij zullen één zijn in Mijn hand; en Ik zal ze maken tot een enkele natie in het land, in de bergen Israëls; en zij zullen allen een enkele koning tot koning hebben en zij zullen niet meer twee natiën zijn, en zij zullen niet meer in twee koninkrijken wederom verdeeld worden’, (Ezechiël 37:16,17,19,22); daar wordt gehandeld over het hemelse en geestelijke rijk van de Heer; het hemels rijk is Jehudah, nrs. 3654, 3881, 3921; het geestelijk rijk is Jozef, en dat die rijken niet twee zullen zijn, maar één; zij zijn ook tot één gemaakt door de Komst van de Heer in de wereld; dat door de Komst van de Heer de geestelijken werden gezaligd, zie de nrs. 2661, 2716, 2833, 2834; zij zijn het over wie de Heer spreekt bij Johannes: *‘En Ik heb andere schapen, welke van deze stal niet zijn; ook die moet Ik toebrengen en zij zullen Mijn stem horen en het zal worden één kudde en één Herder’*, (Johannes 10:16); dat is het wat wordt aangeduid door de twee houten, namelijk van Jehudah en van Jozef, die tot één verbonden zullen worden en één zullen zijn in de hand van de Heer; want de hemelsen stellen de derde hemel samen, die de binnenste is; de geestelijken echter de tweede, die de innerlijke is; en daar zijn zij één, omdat de ene in de andere invloeit, namelijk de hemelse in de geestelijke hemel; het geestelijk rijk is zoals een vlak voor het hemelse; en op deze wijze zijn zij tezamen bevestigd; want het Goddelijk hemelse in de derde of binnenste hemel is de liefde tot de Heer, het hemels geestelijke daar is de naastenliefde; deze, namelijk de naastenliefde, is het voornaamste in de tweede of de innerlijke hemel, waar de geestelijken zijn; daaruit blijkt hoedanig de invloeiing is en ook hoedanig zij door de invloeiing tezamen zijn bevestigd; het hout betekent het goede, zowel het goede van de liefde tot de Heer als het goede van de naastenliefde jegens de naaste, nrs. 2784, 2812, 3720; daarom werd het bevolen dat Jehudah en Jozef geschreven zouden worden op de houten, die één zouden worden.

Bij Zacharia: *'Ik zal het huis van Jehudah machtig maken en het huis van Jozef zaligen en Ik zal hen doen wonen, omdat Ik Mij over hen heb ontfermd; en zij zullen wezen alsof Ik hen niet verlaten had, omdat Ik Jehovah hun God ben en Ik zal hun antwoorden'*, (Zacharia 10:6); daar wordt ook over beide rijken, namelijk het hemelse en het geestelijke, gehandeld; het hemelse rijk is Jehudah en het geestelijk rijk is Jozef; en over de zaliging van de geestelijken.

Bij Amos: *'Alzo zei Jehovah tot het huis Israëls: Zoekt Mij en gij zult leven; zoekt Jehovah en gij zult leven, opdat Hij niet binnenvalle als een vuur in het huis van Jozef en het vertere, en er niemand zij die het blusse; haat het boze en bemint het goede en vestigt in de poort het gericht; misschien zal Jehovah God Zebaoth zich ontfermen over Jozefs overblijfselen'*, (Amos 5:4,6,15); daar worden ook de geestelijken door Jozef aangeduid; het huis Israëls is de geestelijke Kerk, nrs. 3305, 3654; Jozef is het goede van die Kerk en daarom wordt er gezegd *'Jehovah zei tot het huis Israëls: Zoekt Mij en gij zult leven, opdat Hij niet binnenvalle als een vuur in het huis van Jozef'*.

Bij David: *'Herder Israëls, neem ter ore, die Jozef als een kudde leidt, die op de cherubim zit, wek Uw sterkte op voor Efraïm en Benjamin en Menasse, wek op Uw macht en ga tot zaliging voor ons'*, (Psalm 80:2-4) eveneens; ook daar is Jozef de geestelijke mens; Efraïm, Benjamin en Menasse zijn de drie dingen die van die Kerk zijn.

Bij dezelfde: *'Heft een gezang aan en geeft de trommel, de liefelijke harp met de luit, blaast de bazuin in de maand, in de rusttijd tot de dag van ons feest, omdat dit een statuut voor Israël is, een gericht voor de God Jakobs; Hij heeft het gezet tot een getuigenis voor Jozef, als Hij uitgegaan was tegen het land van Egypte; één lip die ik niet kende, heb ik gehoord'*, (Psalm 81:3-6); dat Jozef hier de geestelijke Kerk of de geestelijke mens is, blijkt daar uit elk woord en elke uitdrukking, want er zijn in het Woord woorden die de geestelijke dingen uitdrukken en er zijn woorden die de hemelse dingen uitdrukken en wel voortdurend waar dan ook; hier zijn het woorden die de geestelijke dingen uitdrukken, zoals: gezang, trommel, harp met de luit, de bazuin blazen in de maand, op de rusttijd op de dag van het feest; daaruit blijkt ook dat er gehandeld wordt over de geestelijke Kerk, die Jozef is.

Bij Ezechiël: *'Alzo zei de Heer Jehovih: Dit is de grens tot welke gij het land zult erven, naar de twaalf stammen Israëls, de snoeren voor Jozef'*, (Ezechiël 47:13); daar wordt over het geestelijk rijk van de Heer gehandeld en daarom wordt er gezegd *'de snoeren voor Jozef'*. Het is het Goddelijk Geestelijke van de Heer dat ook Zijn Koningschap wordt genoemd, want het Koningschap van de Heer is het Goddelijk Ware, maar het Priesterlijke van Hem is het Goddelijk Goede, nrs. 2015, 3009, 3670.

Het is het Koningschap zelf van de Heer, dat door Jozef wordt uitgebeeld, daarin dat hij koning in het land van Egypte werd, over welke uitbeelding, vanuit de Goddelijke barmhartigheid van de Heer, elders.

Wat het Goddelijk Geestelijke van de Heer of het Goddelijk Ware aangaat, dat in de hoogste zin door Jozef wordt uitgebeeld, dat is niet ín de Heer, maar út de Heer; want de Heer is niet dan het Goddelijk Goede, maar uit het Goddelijk Goede gaat het Goddelijk Ware voort.

Het is hiermee, ter vergelijking, gesteld als met de zon en het licht ervan; het licht is niet in de zon, maar het gaat uit de zon voort; of zoals met vuur; het schijnsel is niet in het vuur, maar het schijnsel gaat uit het vuur voort; het Goddelijk Goede zelf wordt ook in het Woord vergeleken met de zon en ook met vuur en ook zon en vuur genoemd; het hemelse rijk van de Heer leeft vanuit het goede dat uit de Heer voortgaat, het geestelijk rijk echter uit het ware daaruit; en daarom verschijnt de Heer in het andere leven aan de hemelen als Zon, maar aan de geestelijken als Maan; zie de nrs. 1053, 1521, 1529-1531, 3636, 3643; want het is de warmte en het licht die uit de zon voortgaan; vergelijkenderwijs is de warmte het goede van de liefde, dat ook de hemelse en geestelijke warmte wordt genoemd; vergelijkenderwijs is het licht het ware daaruit, dat ook het geestelijk licht wordt genoemd, zie de nrs. 3636, 3643; maar in de hemelse warmte en het geestelijk licht welke voortgaan uit de Heer als uit een zon in het andere leven, is het goede van de liefde en het ware van het geloof, dus de wijsheid en

het inzicht, nrs. 1521-1523, 1542, 1619-1632, 2776, 3138, 3190, 3195, 3222, 3223, 3339, 3485, 3636, 3643, 3862; want de dingen die uit de Heer voortgaan, zijn levend; daaruit kan vaststaan wat het Goddelijk Geestelijke is en vanwaar het geestelijk rijk en het hemels rijk is en dat het geestelijk rijk het goede van het geloof is, dat wil zeggen, de naastenliefde, die uit de Heer rechtsreeks invloeit en ook indirect door het hemelse rijk.

Het Goddelijk Geestelijke dat uit de Heer voortgaat, wordt in het Woord ‘de Geest der Waarheid’ genoemd en het is het Heilig Ware en dit is niet van de een of andere geest, maar het is van de Heer door de uit de Heer gezonden geest, zoals kan vaststaan uit de woorden van de Heer zelf bij Johannes: *‘Wanneer Hij komen zal, de Geest der Waarheid, zal Hij u in al de waarheid leiden, want Hij zal niet uit Zichzelf spreken, maar zo wat Hij zal gehoord hebben, zal Hij spreken; Hij zal u ook de toekomstige dingen verkondigen; Hij zal Mij verheerlijken, omdat Hij uit het Mijne zal nemen en het u verkondigen zal’*, (Johannes 16:13,14).

* * * * *

3970. vers 25,26. *En het geschiedde, als Rachel Jozef gebaard had en Jakob zei tot Laban: Zend mij weg en ik moge gaan tot mijn plaats en tot mijn land. Geef mijn vrouwen en mijn kinderen, omdat ik u om hen gediend heb en ik moge gaan, omdat gij mijn dienst kent waarmee ik u gediend heb.*

Het geschiedde, als Rachel Jozef gebaard had, betekent de erkenning van het door Jozef uitgebeelde geestelijke; en Jakob zei tot Laban, betekent het goede van het natuurlijk ware tot het zijdelings verwante goede uit Goddelijke oorsprong, waardoor er verbinding is van de innerlijke dingen; zend mij weg en ik moge gaan tot mijn plaats en tot mijn land, betekent dat toen het verlangen van het door Jakob uitgebeelde natuurlijke was naar de staat van de verbinding met het Goddelijke van het redelijke; geef mijn vrouwen, betekent dat de aandoeningen van het ware hiervan waren; en mijn kinderen, betekent ook de ware dingen daaruit; omdat ik u om hen gediend heb, betekent vanuit de eigen macht; en ik moge gaan, betekent de verbinding met het Goddelijk Redelijke; omdat gij mijn dienst kent waarmee ik u gediend heb, betekent de arbeid en de beoefening vanuit de eigen macht.

3971. Het geschiedde, als Rachel Jozef gebaard had, dat dit de erkenning betekent van het door Jozef uitgebeeld geestelijke, staat vast uit de betekenis van baren, namelijk erkennen, waarover de nrs. 3905, 3911, 3915, 3919; uit de uitbeelding van Rachel, namelijk de aandoening van het innerlijk ware, waarover de nrs. 3758, 3782, 3793, 3819; en uit de uitbeelding van Jozef, namelijk het geestelijk rijk, dus de geestelijke mens, waarover nr. 3969 en dus het geestelijke; want omdat het geestelijke uit de Heer is, is dit het wat de geestelijke mens maakt en verder ook het geestelijk rijk.

In wat voorafgaat werd door de zonen van Jakob uit de dienstmaagden en Lea gehandeld over de opneming en de erkenning van de algemene ware dingen en tenslotte over de verbinding ervan met de innerlijke mens, dus over de wederverwekking van de mens totdat hij geestelijk wordt; Jozef is die geestelijke mens; in die dingen die nu hierna volgen wordt gehandeld over de bevruchting en de vermenigvuldiging van het ware en het goede, die worden aangeduid, door de kudde van kleinvee die Jakob zich door de kudde van Laban verwierf; want nadat de verbinding met de innerlijke mens met de uiterlijke, of van de geestelijke met de natuurlijke mens heeft plaatsgevonden, vindt de bevruchting van het goede en de vermenigvuldiging van het ware plaats; want die verbinding is het hemels huwelijk bij de mens; uit dit huwelijk worden zij geboren; vandaar ook is het, dat door Jozef in de uiterlijke zin de bevruchting en de vermenigvuldiging wordt aangeduid, nrs. 3965, 3969; bevruchting wordt gezegd van het goede en vermenigvuldiging van het ware, nrs. 43, 55, 913, 983, 2846, 2847.

3972. En Jakob zei tot Laban; dat dit betekent het goede van het natuurlijk ware tot het zijdelings verwante goede uit Goddelijke oorsprong, waardoor er verbinding is van de innerlijke dingen, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, namelijk het goede van het natuurlijk ware, waarover de nrs. 3612, 3665, 3778; dat de verbinding van de innerlijke dingen plaatsvindt door dat goede, werd eerder enige malen ontvouwd, zie de nrs. 3665, 3690 en elders.

Dit goede is het ook dat wordt aangeduid door de kudde van Laban waardoor Jakob zijn kudde verwierf, waarover in wat volgt.

3973. Zend mij weg en ik moge gaan tot mijn plaats en tot mijn land; dat dit betekent, dat toen het verlangen van het door Jakob uitgebeelde natuurlijke was, naar de staat van de verbinding met het Goddelijke van het redelijke, staat vast uit de uitbeelding van Jakob, die deze dingen spreekt, namelijk het goede van het natuurlijk ware, waarover vlak hiervoor in nr. 3972; uit de betekenis van de plaats, namelijk de staat, nrs. 2625, 2837, 3356, 3387; en uit de betekenis van het land hier, namelijk het Goddelijke van het redelijke, want onder mijn land wordt zijn vader Izaäk en zijn moeder Rebekka verstaan, want naar hen wilde hij gezonden worden en gaan; dat Izaäk het Goddelijk Redelijke ten aanzien van het goede is, zie de nrs. 2083, 2630, 3012, 3194, 3210; en dat Rebekka het Goddelijk ware is verbonden met het Goddelijk Goede van het redelijke, nrs. 3012, 3013, 3077; dat dit het verlangen van de verbinding is, blijkt uit de aandoening die in de woorden ligt.

3974. Geef mijn vrouwen; dat dit betekent dat de aandoeningen van het ware ervan waren en dat ‘en mijn kinderen’ betekent, ook de ware dingen daaruit, staat vast uit de betekenis van de vrouwen, namelijk de aandoeningen van het ware, zijn vrouw Lea de aandoening van het uiterlijk ware en Rachel de aandoening van het innerlijk ware, waarover eerder; en uit de betekenis van de kinderen, namelijk de ware dingen daaruit; want door de zonen worden de ware dingen aangeduid, nrs. 489, 491, 533, 1147, 2623, 3373, door de kinderen, namelijk uit de vrouwen, de ware dingen daaruit.

Bij de Ouden was het een inzetting dat de vrouwen die aan de knechten werden gegeven, van de heer zouden zijn bij wie zij dienden en ook de kinderen uit hen, zoals kan vaststaan bij Mozes: *‘Als gij een Hebreeuwse knecht kopen zult, zes jaren zal hij dienen en in het zevende jaar zal hij vrij uitgaan, om niet; indien hem zijn heer een vrouw gegeven en zij hem zonen of dochters gebaard zal hebben, zo zal de vrouw en haar kinderen haars heren zijn en hij zal met zijn lichaam uitgaan’*, (Exodus 21:2,4).

Omdat dit ook een inzetting was in de Oude Kerk en vandaar aan Laban bekend, eiste hij daarom voor zich zowel de vrouwen als de kinderen van Jakob op, zoals blijkt in het volgende hoofdstuk, ‘Laban zei tot Jakob: De dochters zijn mijn dochters en de zonen mijn zonen en de kudde mijn kudde en al wat gij ziet, dat is mijn’, (Genesis 31:43); omdat Jakob dit wist, zegt hij tot Laban: ‘Geef mijn vrouwen en mijn kinderen’.

Maar door die inzetting, waarover bij Mozes in de aangehaalde plaats, werd het recht uitgebeeld van de innerlijke of redelijke mens op de goede en ware dingen van de uiterlijke of natuurlijke mens, die hij zich verworven heeft; want door de knecht werd het ware van het natuurlijke uitgebeeld hoedanig het in de aanvang is, voordat de echte ware dingen worden ingeboezemd; het ware dat er in de aanvang is, is niet het ware, maar het verschijnt als het ware, niettemin is het van dienst als middel om de echte ware en goede dingen binnen te brengen, zoals eerder werd getoond; en daarom wordt het, wanneer de goede en ware dingen daardoor of door de dienst ervan zijn ingeboezemd, dan heengezonden en worden de zo verworven echte dingen teruggehouden; vanwege de oorzaak van deze uitbeelding werd die wet ten aanzien van de dienstknechten gegeven.

Maar wat Jakob aangaat, hij was geen gekochte knecht, maar uit een aanzienlijker familie dan Laban; hijzelf, namelijk Jakob, kocht zich de dochters van Laban, dus ook de kinderen uit

haar, door zijn dienst, want zij waren hem als loon; daarom was Labans standpunt hierover niet gepast; en bovendien werd door de Hebreeuwse knecht het ware aangeduid dat van dienst is om de echte goede en ware dingen binnen te brengen, en door zijn vrouw de aandoening van het natuurlijk goede; anders met Jakob: door hem wordt het goede van het natuurlijk ware uitgebeeld en door zijn vrouwen de aandoeningen van het ware; door Laban wordt ook niet dat uitgebeeld wat werd uitgebeeld door de heer in de besproken wet over de Hebreeuwse dienstknecht, namelijk het redelijke, maar het zijdelings verwante goede, nrs. 3612, 3665, 3778, dat zodanig is dat het niet het echte goede is, maar als het echte verschijnt en van dienst is om de ware dingen binnen te brengen, nrs. 3665, 3690; en deze waren dus van Jakob. Deze zaken die nu zijn aangevoerd, zijn weliswaar van dien aard dat zij slechts binnen het bereik van uiterst weinigen vallen, omdat de meesten niet weten wat het ware en het goede van het natuurlijke is en dat deze zijn onderscheiden van het ware en goede van het redelijke, en te minder dat niet echte goede en ware dingen en die toch als echte verschijnen, van dienst zijn om de echte ware en goede dingen binnen te brengen, vooral in het begin van de wederverwekking; toch mogen deze dingen, omdat die het zijn die zijn bevat in de innerlijke zin van deze woorden en eveneens in de innerlijke zin van de volgende, over de kudde van Laban waaruit Jakob voor zich een kudde verwierf, niet verzwegen worden; misschien zullen er zijn die het begrijpen; zij die in het verlangen zijn om zulke dingen te weten, dat wil zeggen die in de aandoening van het geestelijk goede en ware zijn, worden in zulke dingen verlicht.

3975. Omdat ik u om hen gediend heb; dat dit betekent vanuit de eigen macht, staat vast uit de betekenis van dienen, namelijk de arbeid en de beoefening, waarover de nrs. 3824, 3846; en wanneer dit wordt gezegd met betrekking tot de Heer, is het de eigen macht, want de Heer heeft Zich uit eigen macht de Goddelijke goede dingen en de Goddelijke ware dingen verworven en Zijn Menselijke Goddelijk gemaakt, zie de nrs. 1616, 1749, 1755, 1921, 2025, 2026, 2083, 2500, 2523, 2632, 2816, 3382.

3976. En ik moge gaan; dat dit de verbinding met het Goddelijk Redelijke betekent, staat vast uit de betekenis van gaan, namelijk tot zijn plaats en tot zijn land, als eerder in nr. 3973, waardoor het verlangen van de verbinding met het Goddelijke van het redelijke wordt aangeduid.

3977. Omdat gij mijn dienst kent waarmee ik u gediend heb; dat dit de arbeid en de beoefening vanuit de eigen macht betekent, kan vaststaan uit hetgeen vlak hiervoor in nr.

3975 is gezegd en aangevoerd, dus zonder verdere ontvouwing. Wat deze dingen verder behelzen, blijkt uit wat eerder in nr. 3974 is gezegd en uit hetgeen volgt.

3978. vers 27-30. *En Laban zei tot hem: Zo ik, ik bid u, genade gevonden heb in uw ogen, ik heb bevonden en Jehovah heeft mij om uwentwil gezegend.*

En hij zei: Geef mij te kennen uw loon over mij en ik zal het geven.

En hij zei tot hem: Gij weet hoedanig ik u gediend heb en hoedanig uw verwerving met mij geweest is.

Omdat het weinig was dat gij vóór mij gehad hebt en het is tot een menigte uitgebroken en Jehovah heeft u gezegend aan mijn voet; en nu, wanneer zal ik ook maken voor mijn huis.

Laban zei tot hem, betekent de doorvatting vanuit dat goede dat door Laban wordt aangeduid; zo ik, ik bid u, genade gevonden heb in uw ogen, betekent de geneigdheid; ik heb bevonden en Jehovah heeft mij om uwentwil gezegend, betekent dat het vanuit het Goddelijke was, ter wille van het goede van het natuurlijke, waaraan het van dienst zou zijn; en hij zei: Geef mij

te kennen uw loon over mij en ik zal het geven, betekent dat het uit zichzelf zou geven wat het wilde; en hij zei tot hem: Gij weet hoedanig ik u gediend heb, betekent dat het zijn gezindheid en macht kende; en hoedanig uw verwerving met mij geweest is, betekent ook vanuit het Goddelijke; omdat het weinig was dat gij vóór mij gehad hebt, betekent dat zijn goede onvruchtbaar is voordat het verbonden wordt; en het is tot een menigte geworden, betekent de vruchtbaarheid daarna; en Jehovah heeft u gezegend aan mijn voet, betekent dat het was uit het Goddelijke dat van het natuurlijke was; en nu, wanneer zal ik ook maken voor mijn huis, betekent dat nu zijn goede daaruit bevrucht zal worden.

3979. Laban zei tot hem: dat dit de doorvatting betekent vanuit dat goede dat door Laban wordt aangeduid, staat vast uit de betekenis van zeggen, namelijk de doorvatting, waarover de nrs. 1898, 1919, 2080, 2619, 2862, 3509, 3395; en de uitbeelding van Laban, namelijk het zijdelings verwante goede vanuit het Goddelijke, waarover de nrs. 3612, 3665, 3778; dat het de doorvatting vanuit dat goede is die wordt aangeduid door ‘Laban zei tot hem’, komt omdat personen in het Woord niets anders betekenen dan dingen, in de hoogste zin de Goddelijke dingen bij de Heer, in de innerlijke zin zulke dingen bij de mens als waarover gehandeld wordt; dus door twee personen twee dingen bij dezelfde mens.

3980. Zo ik, ik bid u, genade gevonden heb in uw ogen; dat dit de geneigdheid betekent, staat vast uit de betekenis van genade vinden in iemands ogen, namelijk de geneigdheid; met betrekking tot het goede dat door Laban wordt aangeduid, wordt van geneigdheid gesproken, wanneer het aanwezig wil zijn; wie nadenkt of kan nadenken over de aandoeningen van het goede en ware die bij hem zijn en ook over het verkwikkelijke en de lust, zal een geneigdheid bemerken die meer overhelt tot de ene dan tot de andere; maar zonder bespiegeling verschijnen deze en dergelijke dingen niet.

3981. Ik heb bevonden en Jehovah heeft mij om uwentwil gezegend; dat dit betekent dat het vanuit het Goddelijke was, ter wille van het goede van het natuurlijke waaraan het van dienst zou zijn, staat vast uit de betekenis van bevinden dat Jehovah heeft gezegend, namelijk zeker weten dat het vanuit het Goddelijke is; dat het was ter wille van het goede van het natuurlijke waaraan het van dienst zou zijn, wordt aangeduid door ‘om uwentwil’, want Jakob is het goede van het natuurlijk ware, nrs. 3659, 3669, 3677, 3775, 3829; en Laban is het zijdelings verwante goede dat van dienst is, zoals eerder hier en daar werd getoond; men zie ook hierna de nrs. 3982, 3986.

3982. En hij zei: Geef mij te kennen uw loon over mij en ik zal het geven; dat dit betekent dat het uit zichzelf zou geven wat het wilde, kan zonder ontvouwing vaststaan.

De dingen die tot dusver werden gezegd zijn van dien aard dat zij niet helder voor het verstand verklaard kunnen worden, zowel omdat het gemoed niet in één ogenblik van de historische dingen over Laban en Jakob kan worden afgebogen tot de geestelijke dingen waarover in de innerlijke zin wordt gehandeld, want het historische kleeft steeds aan en vervult de voorstelling, terwijl het toch als het ware teniet moet gaan, opdat de dingen die niet historisch zijn in een samenhang worden begrepen en ook omdat men een helder begrip moet hebben over die goede dingen die door de een en de ander, namelijk door Laban en Jakob worden uitgebeeld en dat het goede dat door Laban wordt uitgebeeld, zodanig is dat het slechts een nuttig goede is, namelijk om de echte ware en goede dingen binnen te leiden en dat het, wanneer het dat nut heeft betracht, daarna wordt achtergelaten; er is reeds eerder daarover gehandeld hoedanig dat goede is.

Het is daarmee zo gesteld als met dat onrijpe dat eerst in de vrucht is, waardoor het sap wordt binnengeleid en dat wanneer het van dienst is geweest daarna verwelkt en de vruchten rijpen door andere vezels en tenslotte door vezels van het echte sap; het is bekend dat de mens in de

kindsheid en in de knapen jaren tal van dingen leert ter wille van dat nut alleen, dat hij door die dingen, als door middelen, nuttige dingen leert en door deze dingen geleidelijk nog nuttiger dingen, totdat hij tenslotte die dingen leert die van het eeuwige leven zijn; en dat wanneer hij deze leert, de vorige dingen vrijwel in vergetelheid zijn geraakt.

Evenzo wordt de mens wanneer hij opnieuw uit de Heer wordt geboren, door tal van aandoeningen van het goede en ware geleid die niet de aandoeningen van het echte goede en ware zijn, maar slechts van nut om die te begrijpen, daarna om daarvan doordrenkt te worden; en wanneer de mens daarvan doordrenkt is, dan worden de vorige dingen aan de vergetelheid prijsgegeven en achtergelaten, omdat zij alleen als middelen van dienst waren geweest.

Zo is het ook gesteld met het zijdelings verwante goede dat door Laban wordt aangeduid, ten opzichte van het goede van het ware dat door Jakob wordt aangeduid en ook door de kudde van kleinvee van de een en de ander, die zijn bevat in deze en de volgende dingen, maar zij zijn historisch voorgelegd, opdat het Woord met verlustiging zal worden gelezen, ook door de jeugd en de eenvoudigen, te dien einde, dat wanneer zij in het heilig verkwikkelijke vanuit de historische zin zijn, de engelen bij hen in de heiligheid van de innerlijke zin zijn; en deze, namelijk de innerlijke zin, is evenredig aan het inzicht van de engelen, terwijl de uiterlijke zin evenredig is aan het menselijk inzicht; vandaar de vergezelschapping van de mens met de engelen, wat de mens in het geheel niet weet, maar hij wordt daardoor slechts een soort verkwikking gewaar waarin het heilige is.

3983. En hij zei tot hem: Gij weet hoedanig ik u gediend heb; dat dit betekent dat het zijn gezindheid en macht kende, kan vaststaan uit het verband van de dingen in de innerlijke zin; dat weten hoedanig iemand is, wil zeggen, zijn gezindheid kennen, is duidelijk; en dat hoedanig hij is in de dienst, of hoedanig ik gediend heb, wil zeggen de macht kennen, kan vaststaan uit de betekenis van dienen hier, namelijk de eigen macht, waarover de nrs. 3975, 3977; want door Jakob wordt het Goddelijke van het Natuurlijke van de Heer ten aanzien van het goede van het ware uitgebeeld, dat de macht heeft.

Daaruit volgt dat ‘hoedanig de verwerving met mij geweest is’ betekent dat het ook vanuit het Goddelijke was.

3984. Omdat het weinig was dat gij vóór mij gehad hebt; dat dit betekent dat zijn goede onvruchtbaar is, tenzij het wordt verbonden, kan ook vaststaan uit het verband in de innerlijke zin; want er wordt gehandeld over de hoedanigheid van het door Laban uitgebeelde goede, voordat het verbonden was met het goede van het ware, dat Jakob is, namelijk dat het van weinig nut, dat wil zeggen, onvruchtbaar was.

Maar uit wat nu volgt, zal blijken hoe het hiermee is gesteld.

3985. En het is tot een menigte uitgebroken; dat dit de vruchtbaarheid daarna betekent, staat vast uit de betekenis van ‘tot een menigte uitbreken’, namelijk de vruchtbaarheid, en wel nadat het verbonden was.

3986. En Jehovah heeft u gezegend aan mijn voet; dat dit betekent uit het Goddelijke dat van het natuurlijke was, staat vast uit de betekenis van Jehovah zegende, namelijk met het goede begiftigd worden, waarover de nr. 3406 en de verbinding, nrs. 3504, 3514, 3530, 3565, 3584; dus is ‘Jehovah zegenen’ begiftigd worden met het Goddelijk goede door de verbinding, hier met het goede van het natuurlijke, dat door Jakob wordt uitgebeeld.

Het is het natuurlijke dat door de voet wordt aangeduid; dat de voet het natuurlijke is, zie de nrs. 2162, 3147, 3761; en verder zal het vaststaan uit de overeenstemming van de Grootste Mens met de afzonderlijke dingen bij de mens, aan het einde van de hoofdstukken.

Vandaar blijkt dat door ‘Jehovah heeft u gezegend aan mijn voet’ wordt aangeduid uit het Goddelijke dat van het natuurlijke was.

De verborgenheid die in deze dingen en in die hieraan voorafgaan, schuilt, is aan weinigen, zo al iemand, bekend en daarom moet zij onthuld worden.

De goede dingen die bij de mensen zowel binnen de Kerk als buiten de Kerk zijn, zijn geheel en al verschillend en wel zozeer verschillend, dat het goede van de ene mens niet volslagen gelijk is aan het goede van de andere; de verscheidenheden ontstaan door de ware dingen waarmee de goede dingen worden verbonden; want elk goede heeft zijn hoedanigheid uit de ware dingen en de ware dingen hebben hun wezenlijkheid uit de goede dingen; de verscheidenheden ontstaan ook uit de aandoeningen die van ieders liefde zijn en deze worden aan de mens ingeworteld en toegeëigend door zijn leven; er zijn bij de mens, ook binnen de Kerk, weinig echte ware dingen en nog minder bij de mens buiten de Kerk; vandaar zijn er zelden aandoeningen van het echte ware; maar toch worden degenen die in het goede van het leven zijn of die in de liefde tot de Heer en in de naastenliefde jegens de naaste leven, gezaligd; dat zij gezaligd kunnen worden, komt daarvandaan dat het Goddelijke van de Heer is gelegen in het goede van de liefde tot de Heer en in het goede van de naastenliefde jegens de naaste en waar het Goddelijke in is, daar worden alle dingen in orde geschikt zodat zij met de echte goede en de echte ware dingen die in de hemelen zijn, verbonden kunnen worden; dat dit zo is, kan vaststaan uit de gezelschappen die de hemel samenstellen en die ontelbaar zijn en die alle en elk afzonderlijk ten aanzien van het goede en ware verschillend zijn; niettemin vormen zij samen één enkele hemel .

Het is daarmee zo gesteld als met de leden en organen van het menselijk lichaam, die, hoewel zij overal verschillend zijn, toch één mens samenstellen; want nooit wordt een eenheid, wanneer het met meerdere eenheden wordt opgebouwd, uit eenheden opgebouwd die hetzelfde zijn of die volstrekt eender zijn, maar uit verschillende die harmonisch verbonden zijn, geven één geheel; evenzo is het gesteld met de goede en ware dingen in de geestelijke wereld, die hoewel zij verschillend zijn en wel dermate dat zij niet volstrekt eender zijn bij de een als bij de ander, toch één maken uit het Goddelijke door de liefde en de naastenliefde, want de liefde en de naastenliefde is de geestelijke verbinding; hun verscheidenheid is de hemelse harmonie en deze maakt zo'n samenstemming dat zij één zijn in het Goddelijke, dat wil zeggen, in de Heer.

Bovendien zijn het goede van de liefde tot God en het goede van de naastenliefde jegens de naaste, hoezeer de ware dingen ook verschillend zijn en hoezeer de aandoeningen van het ware ok verschillend zijn, niettemin ontvankelijk voor het echte ware en goede, want zij zijn om zo te zeggen niet hard en weerbarstig, maar als het ware zacht en meegaand, want zij laten zich door de Heer leiden en zo tot het goede buigen en door het goede tot Hem; anders degenen die in de liefde van zich en van de wereld zijn; zij laten zich niet leiden en buigen door de Heer en tot de Heer, maar verzetten zich hard, want zij willen zichzelf leiden en temeer wanneer deze mensen in bevestigde beginselen van het valse zijn; zolang zij van dien aard zijn, laten zij het Goddelijke niet toe.

Hieruit kan nu vaststaan wat in de innerlijke zin wordt aangeduid door die woorden die Jakob tot Laban sprak, want door Laban wordt een goede aangeduid dat niet echt is, omdat er geen echte ware dingen in zijn geplant; toch is het zodanig dat zij daarmee verbonden kunnen worden en dat het Goddelijke daarin kan zijn; het komt vooral voor bij jonge kinderen, voordat die de echte ware dingen hebben opgenomen en zo'n goede is ook bij de eenvoudigen binnen de Kerk, die weinig ware dingen van het geloof weten, maar toch in naastenliefde leven; en zo'n goede is ook bij de rechtschappen natiën, die in een heilige eredienst van hun goden zijn; door zo'n goede kunnen de echte ware en goede dingen worden binnengeleid, zoals kan vaststaan uit wat gezegd is over de kleine kinderen en de eenvoudigen binnen de Kerk, nr. 3690 en over de rechtschappen natiën buiten de Kerk, nrs. 2598-2603.

3987. En nu, wanneer zal ik ook maken voor mijn huis; dat dit betekent dat nu zijn goede daaruit bevrucht zal worden, staat vast uit de betekenis van het huis, namelijk het goede,

waarover de nrs. 2233, 2234, 3128, 3652; hier ‘mijn huis’, te weten het goede dat door Jakob wordt aangeduid; dat ‘voor dit huis maken’ wil zeggen dat het goede daaruit bevrucht wordt, blijkt daaruit dat nu gehandeld wordt over de bevruchting van het goede en de vermenigvuldiging van het ware; want door Jozef, de laatstgeborene, wordt die bevruchting aangeduid, nrs. 3965, 3969, 3971; en door de kudde die Jakob zich verwierf door de kudde van Laban, wordt die aanduiding beschreven.

Dat het goede niet wordt bevrucht, noch het ware vermenigvuldigd voordat de verbinding van de uiterlijke mens met de innerlijke heeft plaatsgevonden, kan hieruit vaststaan, dat het van de innerlijke mens is de ander het goede te willen en vandaar het goede te denken en dat het van de uiterlijke mens is het goede te doen en vandaar het goede te leren; tenzij het goede doen verbonden is met het goede willen en het goede leren met het goede denken, heeft men het goede niet; want de bozen kunnen het boze willen en het goede doen en ook het boze denken en het goede leren, zoals eenieder bekend kan zijn; de huichelaars en de profanen zijn meer dan de anderen in die beoefening en kunst en zelfs dermate dat zij zich als engelen van het licht kunnen voordoen, terwijl zij toch van binnen duivels zijn.

Daaruit kan vaststaan dat het goede bij niemand bevrucht kan worden tenzij het goede doen verbonden is met het goede willen en het goede leren verbonden is met het goede denken, dat wil zeggen, tenzij de uiterlijke mens verbonden is met de innerlijke mens.

3988. vers 31-33. *En hij zei: Wat zal ik u geven; en Jakob zei: Gij zult mij niet wat ook geven, indien gij mij dit woord doen zult; ik zal terugkeren, ik zal weiden, ik zal uw kudde van kleinvee hoeden.*

Ik zal heden door uw ganse kudde gaan, daaruit verwijderende al het gespikkelde en geplekte vee en al het zwarte vee onder de lammeren en het geplekte en gespikkelde onder de geiten en het zal mijn loon zijn.

En mijn gerechtigheid zal voor mij antwoorden op de dag van morgen, omdat gij komt over mijn loon voor u; al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten en zwart onder de lammeren, dat zij gestolen met mij.

Hij zei: Wat zal ik u geven, betekent de erkentenis; en Jakob zei: betekent het antwoord; gij zult mij niet wat ook geven, indien gij mij dit woord doen zult, betekent dat het aangebracht zal worden van de zijde van het goede dat vanuit het ware is; ik zal terugkeren, ik zal weiden, ik zal uw kudde van kleinvee hoeden, betekent dat het door Laban aangeduide goede tot nut moet worden aangewend; ik zal heden door uw ganse kudde gaan, betekent dat Hij al het goede doorvat hoedanig het is; daaruit verwijderende al het gespikkelde en gevlekte vee, betekent dat al het goede dat van Hem is, waarmee het boze gemengd is, namelijk het gespikkelde en waarmee het valse gemengd is, namelijk het geplekte, gescheiden zal worden; en al het zwarte vee onder de lammeren, betekent het eigene van de onschuld, dat van het door Laban aangeduide goede is; en het geplekte en gespikkelde onder de geiten, betekent dat daarna al het goede van het ware waarin het valse en het boze gemengd is, het Zijne zal zijn; en het zal mijn loon zijn, betekent dat het uit Hemzelf is; en mijn gerechtigheid zal voor mij antwoorden, betekent de Goddelijke Heiligheid die Hij heeft; op de dag van morgen, betekent tot in het eeuwige; omdat gij komt over mijn loon voor u, betekent het eigene van Hemzelf; al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten, betekent wat niet vanuit het onder Laban verstante goede gemengd is met het boze en valse in de goede dingen van het ware; en zwart onder de lammeren, betekent de eerste staat van de onschuld; dat zij gestolen door mij, betekent dat het niet van Hem was.

3989. Hij zei: Wat zal ik u geven; dat dit de erkentenis betekent kan duidelijk zijn, omdat het een uitnodiging en een vraag is om te weten te komen wat en hoeveel hij als loon wilde hebben.

Dat ‘en Jakob zei’ het antwoord betekent, is zonder verklaring duidelijk.

3990. Gij zult mij niet wat ook geven, indien gij mij dit woord doen zult; dat dit betekent dat het aangebracht zal worden van de zijde van het goede dat vanuit het ware is, staat vast uit de betekenis van ‘niet wat ook geven’, namelijk niet gebracht worden uit het goede dat door Laban wordt uitgebeeld, maar uit het goede dat door Jakob wordt uitgebeeld, namelijk het goede van het ware, waarover de nrs. 3669, 3677, 3829; wat echter aangebracht moet worden, wordt in wat volgt beschreven.

3991. Ik zal terugkeren, ik zal weiden, ik zal uw kudde van kleinvee hoeden; dat dit betekent dat het door Laban uitgebeelde goede tot nut moet worden aangewend, namelijk om de echte goede en ware dingen binnen te brengen, zoals eerder werd getoond, staat vast uit de betekenis van de kudde van kleinvee, hier van Laban, namelijk het door hem uitgebeelde goede; terugkeren, weiden en zijn kudde hoeden, is tot nut aanwenden, zoals ook blijkt uit wat volgt, want Jakob verwierf zich door die kudde de zijne, want zij diende hem tot middel, dus tot nut.

3992. Daaruit verwijderende al het gespikkelde en geplekte vee; dat dit betekent dat al het goede en ware dat van Hem is, waarmee het boze gemengd is, namelijk het gespikkelde en waarmee het valse gemengd is, te weten het geplekte, gescheiden zal worden, staat vast uit de betekenis van verwijderen, namelijk scheiden; en uit de betekenis van het vee, dat hier de geiten en de lammeren zijn, namelijk de goede en ware dingen, waarover de nrs. 1824, 3519. Dat hierin en de volgende dingen van dit hoofdstuk verborgenheden zijn gelegen, kan men daaruit zien dat het voor het merendeel dingen zijn die niet waardig zouden zijn om in het Goddelijk Woord vermeld te worden, indien daarin niet dieper verborgen dingen gelegen zijn, dan zoals die dingen zijn die in de letter verschijnen, zoals dat Jakob als loon het gespikkelde en geplekte vee onder de geiten vroeg en het zwarte onder de lammeren; dat hij daarna in de goten stokken van de hazelaar en van de plataan legde, afgeschild tot het witte, voor Labans kudden toen zij verhit werden; en dat hij, wat de lammeren betreft, de aangezichten van de kudde stelde naar het bonte en het zwarte in Labans kudde; en dat hij dus zo niet met een goede maar met een boze kunstgreep rijk werd; in deze dingen verschijnt niet enig Goddelijks, terwijl toch het Woord in alle en in de afzonderlijke dingen en ten aanzien van de kleinste jota Goddelijk is; en bovendien dient het tot niets, draagt zelfs niet het minste tot het heil bij om dit te weten, terwijl toch het Woord, omdat het Goddelijk is, niets anders in zich bevat dan alleen zulke dingen die bevorderlijk zijn tot het heil en tot het eeuwige leven; hieruit en uit dergelijke dingen elders kan eenieder opmaken dat daarin een verborgenheid is gelegen en dat de afzonderlijke dingen, hoewel zij zodanig in de letterlijke zin zijn, Goddelijke dingen binnenin zich dragen.

Wat zij echter binnenin zich dragen, kan nooit voor iemand duidelijk zijn dan vanuit de innerlijke zin, dat wil zeggen, tenzij hij weet hoe deze dingen door de engelen worden doorvat, want zij zijn in de geestelijke zin, zoals de mens in de historisch-natuurlijk is; en hoezeer deze twee zinnen qua betekenis over en weer van elkaar verwijderd verschijnen, hoewel zij ten nauwste verbonden zijn, kan uit deze en de overige dingen glashelder blijken. De verborgenheid zelf die in deze en de volgende dingen van dit hoofdstuk is gelegen, kan men weliswaar weten uit wat eerder over Laban en Jakob is gezegd, namelijk dat Laban zo’n goede is waardoor de echte en ware dingen kunnen worden binnengeleid en dat Jakob het goede van het ware is; maar omdat weinigen weten wat het met het geestelijk goede overeenstemmende natuurlijke is en er nog minder zijn die weten wat het geestelijk goede is en dat er overeenstemming moet zijn en nog weer minder, dat een bepaald goede dat als het goede verschijnt, het middel is om de echte goede en ware dingen binnen te leiden, kunnen daarom de verborgenheden die hierover handelen, niet licht begrijpelijk uiteengezet worden,

want zij vallen in de schaduw van het verstand en het is alsof iemand een vreemde taal spreekt en hoe helder hij daarin zijn onderwerp ook uiteenzet, verstaat de toehoorder hem toch niet; maar hoewel het zo is, moet het toch gezegd worden, omdat datgene wat het Woord in de innerlijke zin verbergt, geopend moet worden.

Hier wordt in de hoogste zin gehandeld over de Heer, hoe Hij Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte; en in de uitbeeldende zin over het natuurlijke bij de mens, hoe de Heer dat wederverwekt en tot overeenstemming met zijn innerlijke mens brengt, dat wil zeggen met de mens die leven zal na de dood van het lichaam en dan de geest van de mens wordt genoemd, die wanneer hij van het lichaam is losgemaakt, alle dingen met zich draagt die van de uiterlijke mens zijn, behalve de beenderen en het vlees.

Indien de overeenstemming van de innerlijke mens met de uiterlijke niet is bewerkstelligd in de tijd of in het leven van het lichaam, komt zij daarna niet tot stand; over de verbinding van de een en de ander door de wederverwekking uit de Heer, wordt hier in de innerlijke zin gehandeld.

Er is gehandeld over de algemene ware dingen die de mens moet opnemen en erkennen voordat hij kan worden wederverwekt; door de tien zonen van Jakob uit Lea en de dienstmaagden werden die dingen aangeduid; en er werd, nadat hij ze heeft opgenomen en erkend, gehandeld over de verbinding van de uiterlijke mens met de innerlijke of van de natuurlijke met de geestelijke en dit werd aangeduid door Jozef; nu wordt overeenkomstig de orde gehandeld over de bevruchting van het goede en de vermenigvuldiging van het ware en dat die pas ontstaat wanneer de verbinding heeft plaatsgehad en ontstaat; voor evenzoveel als de verbinding heeft plaatsgevonden; het zijn deze dingen die worden aangeduid door de kudde van kleinvee die Jakob zich verwierf door de kudde van Laban; de kudde betekent daar het goede en het ware, zoals vele malen elders in het Woord, de kudde van Laban het goede dat door Laban wordt uitgebeeld en hoedanig dit is, werd eerder gezegd; de kudde van Jakob betekent het echte goede en ware dat door het eerstgenoemde wordt verworven; maar hoe de echte goede en ware dingen worden verworven, wordt hier beschreven; maar dit kan men geenszins begrijpen tenzij men weet wat in de innerlijke zin wordt aangeduid door het gespikkelde, wat door het geplekte, wat door het zwarte en wat door het witte en daarom moet hier daarover eerst worden gehandeld.

Het gespikkelde en geplekte is dat wat vanuit het zwarte en het witte is; het zwarte betekent in het algemene het boze, in het bijzonder het eigene van de mens, omdat dit niets dan het boze is; het duistere echter betekent het valse en in het bijzonder de beginselen van het valse; het witte betekent in de innerlijke zin het ware, eigenlijk de gerechtigheid en de verdienste van de Heer en vandaar de gerechtigheid en verdienste bij de mens; dit witte wordt het blanke genoemd, want het blinkt van het licht dat uit de Heer is; in de tegenovergestelde zin echter betekent het witte de eigen gerechtigheid of de eigen verdienste; want het ware zonder het goede gaat met zo'n verdienste gepaard, want wanneer iemand het goede doet, niet vanuit het goede van het ware, dan wil hij altijd beloond worden, want hij doet het ter wille van zichzelf; maar wanneer hij het ware doet vanuit het goede, dan wordt dat verlicht vanuit het licht dat uit de Heer is.

Daaruit blijkt wat het geplekte is, namelijk dat dit het ware is waarmee het valse is gemengd; en wat het gespikkelde is, dat dit het goede is waarmee het boze is gemengd.

Er verschijnen daadwerkelijk kleuren in het andere leven, zo schoon en glanzend dat zij niet beschreven kunnen worden, nrs. 1053, 1624; zij zijn vanuit de schakering van het licht en de schaduw in het wit en het zwart; maar hoewel het licht daar voor de ogen als licht verschijnt, is het toch niet zoals het licht in de wereld; het licht in de hemel heeft inzicht en wijsheid in zich, want het Goddelijke Inzicht en de Goddelijke Wijsheid uit de Heer vertoont zich daar als licht en verlicht ook de gehele hemel, nrs. 2776, 3138, 3167, 3190, 3195, 3222, 3223, 3225, 3339, 3340, 3341, 3485, 3636, 3643, 3862.

Ook de schaduw in het andere leven is, hoewel die als schaduw verschijnt, toch niet zoals de schaduw in de wereld, want de schaduw is daar de afwezigheid van licht en dus een gemis aan inzicht en wijsheid; vandaar nu het witte en het zwarte en omdat zij ontstaan vanuit het licht daar waarin het inzicht en de wijsheid is en vanuit de schaduw wat het gemis daaraan is, is het duidelijk dat door deze, namelijk door het witte en het zwarte, zulke dingen worden aangeduid als eerder werden gezegd; vandaar nu de kleuren, die de aanpassingen zijn van het licht en de schaduw in witten en zwarten als in vlakken; het zijn de schakeringen daaruit die kleuren worden genoemd, nrs. 1042, 1043, 1053.

Hieruit kan nu vaststaan wat het gespikkelde of het met puntjes, namelijk met zwarte en witte, getekende en onderscheidende is, te weten het goede waarmee het boze is gemengd en verder wat het geplekte, namelijk het ware waarmee het valse gemengd is.

Dit zijn de dingen die aan het goede van Laban ontnomen werden om tot het binnenleiden van de echte goede en ware dingen van dienst te zijn.

Maar hoe deze dingen van dienst kunnen zijn is een verborgenheid die zich weliswaar helder kan vertonen voor hen die in het licht van de hemel zijn, omdat daarin, zoals gezegd, inzicht is, maar zij kan zich niet helder vertonen voor hen die in het licht van de wereld zijn, tenzij hun licht van de wereld verlicht is door het licht van de hemel, zoals bij degenen die wederverwekt zijn; ieder wederverwekt mens immers ziet de goede en ware dingen in zijn natuurlijk schijnsel vanuit het licht van de hemel, want het licht van de hemel maakt zijn verstandelijk gezicht en het schijnsel van de wereld zijn natuurlijk gezicht.

Toch moet het in het kort worden gezegd hoe het hiermee is gesteld: bij de mens bestaat niet het zuivere goede of het goede waarmee het boze niet is gemengd; noch het zuivere ware of het ware waarmee het valse niet is gemengd; want het wilsdeel van de mens is niets dan het boze, waaruit aanhoudend in zijn verstandsdeel het valse invloeit, want de mens sleept, zoals bekend is, door overerving het door de ouders geleidelijk opgehoopte boze met zich mee en daaruit brengt hij zelf daadwerkelijk het boze voort en maakt dit tot het zijne en voegt er nog het boze van hemzelf aan toe; maar de boze dingen bij de mens zijn van verschillend geslacht; er zijn boze dingen waarmee de goede dingen niet gemengd kunnen worden en er zijn boze dingen waarmee zij wel gemengd kunnen worden; met de valse dingen is het evenzo gesteld; indien dit niet het geval was, zou nooit enig mens wederverwekt hebben kunnen worden; de boosheden en valsheden waarmee de goede en ware dingen niet gemengd kunnen worden, zijn die welke strijdig zijn met de liefde tot God en met de liefde jegens de naaste, zoals gevoelens van haat, wraaknemen en wreedheden en vandaar de verachting van anderen bij zichzelf vergeleken; en verder ook de overredingen van het valse daaruit; maar de boze en valse dingen waarmee de goede en ware dingen wel mee gemengd kunnen worden, zijn die welke niet strijdig zijn met de liefde tot God en met de liefde jegens de naaste, zoals bijvoorbeeld, indien iemand zichzelf meer liefheeft dan anderen en vanuit die liefde er naar streeft om boven anderen uit te munten in het zedelijke en burgerlijke leven, in wetenschappelijke en leerstellige dingen en om tot waardigheden verheven te worden en ook tot rijkdommen boven de anderen uit, en toch God erkent en aanbidt, van harte de naaste diensten bewijst en vanuit het geweten het rechtvaardige en het redelijke doet; het boze van die liefde van zich is een boze waarmee het goede en ware gemengd kunnen worden; want het is een boze dat het eigene van de mens is en dat door overerving wordt geboren; en indien hem dit ineens werd afgenomen, dan zou dat gelijk staan met het vuur van zijn eerste leven uit te blussen; maar wie zichzelf meer liefheeft dan de anderen en vanuit die liefde de anderen met zichzelf vergeleken veracht, diegenen haat die hem niet eren en als het ware aanbidden en het verkwikkelijke van de haat voelt in de wraak en de wreedheid daardoor, bij diegene is het boze van zo'n liefde een boze waarmee het goede en het ware niet gemengd kan worden, want zij zijn in strijd daarmee.

Een ander voorbeeld: Indien iemand van zichzelf gelooft dat hij zuiver van zonden is en even afgewist als iemand die door water van vuil is schoongewassen, wanneer hij eenmaal boete

heeft gedaan en de aan hem opgelegde dingen voor de boetedoening heeft vervuld, of na de belijdenis ervan zo'n uitspraak door de biechtvader heeft gehoord, of nadat hij geregeld aan het Heilig Avondmaal heeft deelgenomen en indien hij dan een nieuw leven leeft in de aandoening van het goede en het ware, dan is dat valse een valse waarmee het goede gemengd kan worden; maar indien hij een leven van het vlees en van de wereld leeft, zoals tevoren, dan is dit iets vals waarmee het goede niet gemengd kan worden.

Verder, degene die gelooft dat de mens wordt gezaligd door goed geloven en niet door goed willen en toch goed wil en vandaar goed doet; dat valse is een valse waaraan het goede en ware kan worden toegevoegd; maar niet indien hij niet goed wil en vandaar niet goed doet. En verder indien iemand niet weet dat de mens na de dood wederopstaat en vandaar niet in de wederopstanding gelooft, maar ook die het wel weet, maar toch twijfelt en het bijna ontkent en toch in het ware en het goede leeft; met dat valse kan ook het ware en het goede gemengd worden; maar wanneer hij in het boze en valse leeft, kan het met dat valse niet gemengd worden, omdat zij daarmee in strijd zijn en het valse vernietigt het ware en het boze vernietigt het goede.

Verder nog: veinzerij en listigheid die het goede ten doel hebben, hetzij dat van de naaste, hetzij dat van het vaderland, hetzij dat van de Kerk, is voorzichtigheid; de boze dingen die er zijn bijgemengd, kunnen met het goede gemengd worden, vanuit het doel en ter wille van het doel; maar veinzerij en listigheid dat het boze ten doel heeft, is niet voorzichtigheid, maar geslepenheid en doortraptheid; hiermee kan het goede geenszins mee verbonden worden, want het sluwe dat het doel van het boze is, brengt het helse over alle en de afzonderlijke dingen die bij de mens zijn en stelt het boze in het centrum en werpt het goede naar de omtrekken en deze orde is de helse orde zelf; en verder in ontelbare andere dingen.

Dat er boze en valse dingen zijn waaraan goede en ware dingen kunnen worden toegevoegd, kan alleen al hieruit vaststaan dat er zovele uiteenlopende dogma's zijn waarvan er verscheidene volslagen ketters zijn en toch zijn er in elk van deze mensen die gezaligd worden; en verder hieruit dat onder de natiën die buiten de Kerk zijn, ook de Kerk van de Heer is, en dat, hoewel zij in valse dingen zijn, niettemin degenen die in naastenliefde leven, gezaligd worden, nrs. 2589-2604; wat geenszins zou hebben kunnen plaatsvinden indien er niet boze dingen waren waarmee goede dingen, en valse dingen waarmee ware dingen gemengd kunnen worden; want de boze dingen waarmee de goede dingen en de valse dingen waarmee de ware dingen worden gemengd, worden door de Heer op wonderbaarlijke wijze in orde geschikt, want zij worden niet verbonden, te minder verenigd, maar toegevoegd en aangeplooid en wel zo dat in het midden, als het ware in het centrum, de goede dingen met de ware dingen zijn en bij graden naar de omtrekken of de periferieën toe zulke boze en valse dingen; vandaar is het dat deze worden verlicht door de goedheden en waarheden en worden geschakeerd zoals het wit en het zwart door het licht vanuit het midden of vanuit het centrum; dit is de hemelse orde.

Het zijn deze dingen die door het gespikkelde en geplekte vee in de innerlijke zin worden aangeduid.

3993 ??????????

3994. En al het zwarte vee onder de lammeren; dat dit het eigene van de onschuld betekent, dat van het door Laban aangeduide goede is, staat vast uit de betekenis van het zwarte, namelijk het eigene, waarover eerder in nr. 3993; en uit de betekenis van het lam, namelijk de onschuld, waarover hierna.

Met het eigene van de onschuld, dat door het zwarte onder de lammeren wordt aangeduid, is het als volgt gesteld: in elk goede moet onschuld zijn opdat het het goede zal zijn; naastenliefde zonder onschuld is de naastenliefde niet, nog minder de liefde tot de Heer;

daarom is de onschuld het wezenlijke zelf van de liefde en van de naastenliefde, dus van het goede.

Het eigene van de onschuld is dat men weet, erkent en gelooft, niet met de mond maar met het hart, dat niets dan het boze is uit de mens zelf en al het goede uit de Heer en dus dat het eigene van hem niets dan zwart is, namelijk zowel het wilsdeel van het eigene, dat boos is, als het verstandsdeel van het eigene dat het valse is; wanneer de mens van harte in deze belijdenis en in dit geloof is, dan vloeit de Heer met het goede en ware in en boezemt Hij hem het hemels eigene in, dat het blanke en het blinkende is; nooit kan iemand in de ware vernedering zijn, tenzij hij van harte in die erkenning en dat geloof is, want dan is hij in de vernietiging van zich, ja zelfs in de verafschuwing van zich en dus zo van zichzelf verwijderd; zo is hij dus dan in de staat om het Goddelijke van de Heer op te nemen; vandaar komt het, dat de Heer met het goede in een nederig en verslagen hart invloeit; zodanig is het eigene van de onschuld, dat hier wordt aangeduid door het zwarte onder de lammeren dat Jakob voor zich uitkoos; maar het witte onder de lammeren is de verdienste die in de goede dingen wordt gesteld; dat het witte de verdienste is, werd eerder in nr. 3993 gezegd; dit heeft Jakob niet gekozen, omdat het tegen de onschuld indruist, want wie verdienste in goede dingen stelt, erkent en gelooft dat al het goede uit hemzelf is, want hij beschouwt zichzelf in de goede dingen die hij doet, niet de Heer; vandaar eist hij beloning vanwege de verdienste en daarom veracht iemand van dien aard de anderen bij zichzelf vergeleken, ja, verdoemt hen ook en zo verwijderd hij zich voor even zoveel van de hemelse orde, dat wil zeggen, van het goede en ware.

Hieruit kan vaststaan dat de naastenliefde jegens de naaste en de liefde tot de Heer nooit kan bestaan tenzij daarin onschuld is en dus dat niemand in de hemel kan komen tenzij hij iets van onschuld heeft, overeenkomstig de woorden van de Heer: *‘Voorwaar zeg Ik u zo wie het Koninkrijk Gods niet zal opgenomen hebben gelijk een klein kind, die zal in hetzelfde niet ingaan’*, (Markus 10:15; Lukas 18:17); door het kleine kind wordt hier en elders in het Woord de onschuld aangeduid; zie wat hierover eerder is gezegd, namelijk dat de kindsheid niet de onschuld is, maar dat de onschuld in de wijsheid woont, nrs. 2305, 3494; hoedanig de onschuld van de kindsheid is en hoedanig de onschuld van de wijsheid, nrs. 2306, 3183; en verder hoedanig het eigene is dat met de onschuld en de naastenliefde door de Heer is levend gemaakt, nr. 154; dat de onschuld maakt dat het goede het goede is, nrs. 2526, 2780.

Dat de lammeren de onschuld betekenen, kan uit tal van plaatsen in het Woord blijken, waarvan de volgende als bewijs mogen worden aangevoerd; bij Jesaja:

‘De wolf zal met het lam vertoeven en de luipaard zal met het geitenbokje nederliggen en het kalf en de jonge leeuw en de os tezamen en een kleine knaap zal ze leiden’, (Jesaja 11:6); daar wordt over het rijk van de Heer gehandeld en over de staat van vrede en onschuld daar; de wolf staat voor degenen die tegen de onschuld zijn, het lam voor hen die in de onschuld zijn. Evenzo elders bij dezelfde: *‘De wolf en het lam tezamen weiden en de leeuw zal stro eten als de os en voor de slang zal stof haar brood zijn; zij zullen niet boos doen en niet verderven in de ganse berg van Mijn heiligheid’*, (Jesaja 65:25); de wolf staat, net als eerder, voor degenen die tegen de onschuld zijn en het lam voor hen die in de onschuld zijn.

Omdat de wolf en het lam tegenovergesteld zijn, zei de Heer ook tot de zeventig die Hij uitzond, bij Lukas: *‘Ziet, Ik zend u als lammeren in het midden der wolven’*, (Lukas 10:3).

Bij Mozes: *‘Hij deed hem honing zuigen uit de steenrots en olie uit de kei van de rots, boter van het grootvee en melk van het kleinvee, met het vet der lammeren en der rammen, der zonen van Basan’*, (Deuteronomium 32:13,14); daar wordt in de innerlijke zin gehandeld over de hemelse dingen van de Oude Kerk; het vet van de lammeren voor de naastenliefde van de onschuld.

In de oorspronkelijke taal worden lammeren door verschillende namen uitgedrukt en daarmee de onderscheiden graden van de onschuld aangeduid; want in elk goede moet, zoals gezegd, onschuld zijn opdat het het goede is en vandaar eveneens in het ware; hier worden de

lammeren uitgedrukt met een woord waarmee ook de schapen worden uitgedrukt zoals in, (Leviticus 1:10; 3:7; 5:6; 17:3; 22:19; Numeri 18:17) en wat wordt aangeduid is de onschuld van het geloof, dat van de naastenliefde is; met andere woorden elders, als bij Jesaja: ‘Zend het lam van de heerser des lands, van de rots naar de woestijn tot de berg der dochter van Zion’, (Jesaja 16:1); met nog een ander woord bij dezelfde: ‘De Heer Jehovih komt in sterkte en Zijn arm zal voor Hem heersen; gelijk een herder zal Hij Zijn kudde weiden, in Zijn arm zal Hij de lammeren verzamelen en in Zijn schoot dragen, de zogenden zal Hij leiden’, (Jesaja 40:10,11); de lammeren in de arm verzamelen en in de schoot dragen, staat voor hen die in de naastenliefde zijn waarin onschuld is.

Bij Johannes: ‘Toen Jezus zich geopenbaard had, zei Hij tot Petrus: Simon Jona, hebt gij Mij meer lief dan dezen.

Hij zegt tot Hem: Ja Heer, gij weet dat ik U liefheb.

Hij zegt tot hem: Weid Mijn lammeren.

Hij zegt wederom: Simon Jona, hebt gij Mij lief.

Hij zegt tot Hem: Ja Heer, Gij weet dat ik U liefheb.

Hij zegt tot hem: Weid Mijn schapen’, (Johannes 21:15,16); door Petrus wordt hier als elders het geloof aangeduid, zie de voorrede tot hoofdstuk 18 en de voorrede tot hoofdstuk 22 van Genesis en nr. 3750; en omdat het geloof niet het geloof is, tenzij het is vanuit de naastenliefde jegens de naaste en zo vanuit de liefde tot de Heer en ook de naastenliefde en de liefde niet de naastenliefde en de liefde is tenzij vanuit de onschuld, is het daarom dat de Heer eerst vraagt of hij Hem liefheeft, dat wil zeggen, of de liefde in het geloof is en daarna zegt: ‘Weid Mijn lammeren’, dat wil zeggen hen die in de onschuld zijn; en daarop na dezelfde vraag, zegt: ‘Weid Mijn schapen’, dat wil zeggen hen die in de naastenliefde zijn.

Omdat de Heer de Onschuld zelf is welke in Zijn rijk is, want uit Hem is het al van de onschuld, wordt de Heer vandaar het Lam genoemd, zoals bij Johannes:

‘Des anderen daags zag Johannes de Doper Jezus tot hem komen en hij zei: ‘Zie, het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt’, (Johannes 1:29,36).

En in de Openbaring: ‘Met het Lam zullen zij strijden, maar het Lam zal hen overwinnen, omdat het de Heer der heren is en de Koning der koningen en die met Hem zijn, zijn de geroepenen en de uitverkorenen’, (Openbaring 17:14); en bovendien elders in de, (Openbaring 5:6; 6:1,16; 7:9,14,17; 12:11; 13:8; 14:1,4; 19:7,9; 21:22,23,26,27; 22:1,3).

Dat het Paaslam in de hoogste zin de Heer is, is bekend; want het Pascha betekende de verheerlijking van de Heer, dat wil zeggen, het aantrekken van het Goddelijke ten aanzien van het Menselijke; en in de uitbeeldende zin betekent het de wederverwekking van de mens; en het Paaslam betekent dat wat het wezenlijke van de wederverwekking is, namelijk de onschuld; want niemand kan wederverwekt worden dan alleen door de naastenliefde waarin onschuld is.

Omdat de onschuld het voornaamste in het rijk van de Heer is, en zij daar het hemelse zelf is en de slachtoffers en de brandoffers de geestelijke en de hemelse dingen van het rijk van de Heer uitbeeldden, werd daarom het wezenlijke zelf van Zijn rijk, namelijk de Onschuld, door lammeren uitgebeeld; en daarom vond het gedurig of dagelijks brandoffer met lammeren plaats, een in de morgen en het andere tussen de avonden, (Exodus 29:37-39; Numeri 28:3,4); en het dubbele op de Sabbatdagen, (Numeri 28:9,10); en met nog meer lammeren op de gezette feesten, (Leviticus 23:12; Numeri 28:11,17,19,27; 29:1).

Dat de kraamvrouw nadat de dagen der reiniging volbracht waren en lam ten brandoffer zou offeren en het jong van een duif of een tortelduif, (Leviticus 12:6), was opdat de uitwerking van de echtelijke liefde aangeduid zou worden; en dat deze, namelijk de echtelijke liefde, de onschuld is, zie nr. 2736; en omdat door de kleine kinderen de onschuld wordt aangeduid.

3995. En het geplekte en gespikkelde onder de geiten; dat dit betekent dat daarna al het goede van het ware, waarin het valse en het boze gemengd is, het Zijne zal zijn, staat vast uit de

betekenis van het geplekte, namelijk het valse en uit de betekenis van het gespikkelde, namelijk het boze, waarover kort hiervoor in nr. 3993; en uit de betekenis van de geiten, namelijk het goede van het ware of de naastenliefde van het geloof, waarover nr. 3519; dat dit alles het Zijne zal zijn, wordt ook aangeduid door datgene wat volgt ‘en het zal mijn loon zijn’.

Wat het goede van het ware of de naastenliefde van het geloof is, moet in het kort gezegd worden; wanneer de mens wordt wederverwekt, gaat het ware dat van het geloof is, schijnbaar vooraf en volgt schijnbaar het goede dat van de naastenliefde is; maar wanneer de mens is wederverwekt, gaat het goede dat van de naastenliefde is, klaarblijkelijk vooraf en volgt klaarblijkelijk het ware dat van het geloof is; maar dat het eerstgenoemde een schijn is, maar het laatstgenoemde wezenlijk zo, zie de nrs. 3539, 3548, 3556, 3563, 3570, 3576, 3616, 3603, 3701; want wanneer de mens wordt wederverwekt, doet hij het goede vanuit het ware dat hij geleerd heeft, want vanuit het ware leert hij wat het goede is, niettemin is van binnen het goede dat dit bewerkt; het goede immers vloeit uit de Heer langs de innerlijke weg of langs de weg van de ziel in en het ware vloeit in langs de uiterlijke weg of langs de zinnelijke weg die van het lichaam is; het ware dat langs deze weg binnentreedt, wordt door het goede dat van binnen is, aangenomen en daarmee verbonden en wel zolang totdat de mens is wederverwekt; dan vindt de omkering plaats en wordt vanuit het goede het ware gedaan; daaruit blijkt wat het goede van het ware is en wat het ware van het goede.

Vandaar komt het dat zovelen tegenwoordig zeggen dat de goede dingen van de naastenliefde de vruchten van het geloof zijn, want het schijnt zo in de aanvang van de wederverwekking; zij maken vanuit de schijn die gevolgtrekking en zij weten ook niet anders, omdat het er weinigen zijn die worden wederverwekt en niemand kan dat weten dan alleen hij die is wederverwekt, dat wil zeggen, die in de aandoening van het goede of in de naastenliefde is; vanuit de aandoening van het goede of vanuit de naastenliefde kan men dit helder zien en ook doorvatten; maar degenen die niet zijn wederverwekt, weten zelfs niet eens wat de aandoening van het goede of wat de naastenliefde is, maar redeneren daarover als over een vreemde zaak of een zaak die buiten hen ligt; om deze reden noemen zij de naastenliefde de vrucht van het geloof, terwijl toch het geloof is vanuit de naastenliefde.

Toch is het niet van zoveel belang dat de eenvoudigen weten wat eerder en wat later is, als zij slechts in naastenliefde leven, want de naastenliefde is het leven van het geloof.

Door het vee worden hier zowel lammeren als schapen, bokjes, geiten, rammen, geitenbokken aangeduid, maar genoemd worden alleen lammeren en geiten; de oorzaak hiervan is dat door de lammeren de onschuld wordt aangeduid en door de geiten de naastenliefde van het geloof, want daarover wordt hier in de innerlijke zin gehandeld; vandaar is het ook dat in de oorspronkelijke taal het geplekte wordt uitgedrukt door een woord dat ook lammeren betekent, als bij (Jesaja 40:10,11); en het gespikkelde door een woord dat ook veestapel betekent, als in (2 Koningen 3:4; Amos 1:1).

3996. En het zal mijn loon zijn; dat dit betekent dat het uit Hemzelf is, staat vast uit de betekenis van het loon, te weten dat wat van hem is, namelijk van Jakob, vanwege zijn dienst; en dat deze dingen betekenen vanuit de eigen macht, of wat hetzelfde is, uit Hemzelf, zie eerder in de nrs. 3975, 3977, 3982.

3997. En mijn gerechtigheid zal voor mij antwoorden; dat dit de Goddelijke heiligheid betekent die Hij heeft, staat vast uit de betekenis van de gerechtigheid, namelijk dat daarvan wordt gesproken met betrekking tot het goede, waarover de nrs. 612, 2235; wanneer het echter van de Heer wordt gezegd, zoals hier, dan is zij de Goddelijke heiligheid, want al het geestelijk en hemels goede gaat voort uit het Goddelijk Heilige van de Heer.

3998. Op de dag van morgen; dat dit betekent tot in het eeuwige, staat vast uit de betekenis van de dag van morgen; wanneer in het Woord melding wordt gemaakt van gisteren, heden of morgen, dan wordt in de hoogste zin het eeuwige aangeduid; door gisteren uit het eeuwige; door heden het eeuwige en door morgen tot in het eeuwige; dat heden het eeuwige is, zie nr. 2838, want in het Woord betekenen de tijden staten, zoals eeuwen, jaren, maanden, weken, dagen en uren, wat meermalen is getoond; maar bij de Heer zijn er geen staten, maar alles is daar eeuwig en oneindig; daaruit blijkt dat door de dag van morgen wordt aangeduid tot in het eeuwige.

3999. Omdat gij komt over mijn loon voor u; dat dit het eigene van Hemzelf betekent, staat vast uit de betekenis van het loon, wanneer het wordt gezegd met betrekking tot de Heer, te weten het eigene, namelijk wat vanuit de eigen macht is verworven, waarover de nrs. 3975, 3977, 3982, 3996.

4000. Al wat niet gespikkeld en geplekt is onder de geiten; dat dit betekent wat niet vanuit het onder Laban verstante goede is gemengd met het boze en valse in de goede dingen van het ware, staat vast uit wat eerder in de nrs. 3993, 3995 werd gezegd, waar eendere woorden staan.

4001. En zwart onder de lammeren; dat dit de eerste staat van de onschuld betekent, staat vast uit de betekenis van het zwarte, namelijk het eigene en uit de betekenis van het lam, namelijk de onschuld, waarover kort hiervoor in nr. 3994; dat het zwarte onder de lammeren hier de eerste staat van de onschuld is, komt omdat het eigene van de mens die wordt wederverwekt, in de eerste staat regeert, want hij meent dat hij vanuit het eigene het goede doet en hij moet het ook als vanuit het eigene doen opdat hij met het hemels eigene begiftigd kan worden; zie de nrs. 1712, 1937, 1947, 2882, 2883, 2891; vandaar komt het dat door het zwarte onder de lammeren hier de eerste staat van de onschuld wordt aangeduid.

4002. Dat zij gestolen door mij; dat dit betekent dat het niet van Hem was, kan zonder ontvouwing vaststaan.

In de zin van de letter klinkt dit weliswaar enigszins hard, maar wanneer die uitdrukking naar de hemel overgaat, wordt dat harde afgevlakt en wordt het zacht en mild; zoals ook bij Mattheüs: *‘Waakt, omdat gij niet weet in welke ure uw Heer komen zal; weet dit, dat zo de heer des huizes geweten had in welke ure de dief komen zou, hij zou stellig gewaakt hebben en zou zijn huis niet hebben laten doorgraven’*, (Mattheüs 24:42,43).

Bij Johannes: *‘Indien gij niet waakt, zo zal Ik over u komen als een dief en gij zult niet weten op wat ure Ik over u komen zal’*, (Openbaring 3:3).

Bij dezelfde: *‘Ziet, Ik kom als een dief, gezegend is hij die waakt en zijn klederen bewaart’*, (Openbaring 16:15); over de Heer, waar ‘als een dief’ niets anders betekent dan onvermoed en onverwacht.

Stelen is in de innerlijke zin voor zich opeisen wat van de Heer is, namelijk het goede en ware en omdat allen dit in de aanvang van de wederverwekking doen en dit de eerste staat van de onschuld is, zie hiervoor nr. 4001, is het een mildere uitdrukking dan in de letter klinkt en dus betekent ‘dat zij gestolen door mij’ dat het niet van Hem was.

4003. vers 34-36. *En Laban zei: Zie, och ja, het zij naar uw woord.*

En hij verwijderde ten zelfden dage de bonte en geplekte bokken en al de gespikkelde en geplekte geiten, al waarin wit was en al het zwarte onder de lammeren en gaf het in de hand van zijn zonen.

En hij stelde een weg van drie dagen tussen zich en tussen Jakob; en Jakob weidde de overige kudden van kleinvee van Laban.

Laban zei: Zie, och ja, het zij naar uw woord, betekent de instemming; en hij verwijderde ten zelfden dage de bonte en geplekte bokken, betekent dat de ware dingen van het goede die verstrooid waren en gemengd met de boze en valse dingen, die aan het door Laban aangeduide goede eigen waren, werden gescheiden; en al de gespikkelde en geplekte geiten, betekent de goede dingen ervan, waarin boze en valse dingen waren gemengd; al waarin wit was, betekent het ware; en al het zwarte onder de lammeren, betekent het eigene van de onschuld; en hij gaf het in de hand van zijn zonen, betekent dat zij aan de ware dingen werden gegeven; en hij stelde een weg van drie dagen tussen zich en tussen Jakob, betekent hun geheel en al gescheiden staat; en Jakob weidde de overige kudden van kleinvee van Laban, betekent dat hij uit de achtergelaten dingen die goede en ware dingen nam die verbonden zouden worden.

4004. Laban zei: Zie, och ja, het zij naar uw woord; dat dit de instemming betekent, is zonder verklaring duidelijk.

4005. En hij verwijderde ten zelfden dage de bonte en geplekte bokken; dat dit betekent dat de ware dingen van het goede die verstrooid waren en gemengd met de boze en valse dingen die aan het door Laban aangeduide goede eigen waren, werden gescheiden, staat vast uit de betekenis van verwijderen, namelijk scheiden; uit de betekenis van de bokken, namelijk de ware dingen van het goede, waarover hierna; uit de betekenis van de bonte, namelijk de dingen die verstrooid zijn en gemengd met boze dingen, waarover eerder.

Hier worden de bokken vermeld en daarna de geiten; de oorzaak hiervan is dat de bokken de ware dingen van het goede betekenen en de geiten de goede dingen van het ware en hoedanig het verschil daartussen is, zie nr. 3995.

In het Woord wordt nauwkeurig onderscheid gemaakt tussen de mannetjes en de wijfjes, zoals duidelijk blijkt uit de slachtoffers en de brandoffers, waarbij nadrukkelijk bevolen werd wat in het bijzonder geofferd zou worden: een mannetjeslam of een wijfjeslam, een geit of een bok, een schaap of een ram, enzovoort; waaruit kan vaststaan dat iets anders werd aangeduid door het mannetje en iets anders door het wijfje; door het mannetje wordt in het algemeen het ware aangeduid en door het wijfje het goede; hier dus door de bokken de ware dingen van het goede en door de geiten die gelijk daarop worden vermeld, de goede dingen die daaraan zijn toegevoegd.

En omdat het verschil zodanig is, wordt er ook gezegd, dat hij de bonte bokken verwijderde, niet echter de gespikkelde, zoals van de geiten wordt gezegd; want het bonte betekent het verstrooide en met boze dingen gemengde ware, maar het gespikkelde het verstrooide en met boze dingen gemengde goede, waarover nr. 3993; het met boze dingen gemengde ware is eigenlijk van het verstand, maar het met boze dingen gemengde goede is eigenlijk van de wil; dit is het verschil.

Dat deze dingen zijn uit het door Laban aangeduide goede, blijkt duidelijk, omdat zij uit de kudde van Laban waren; want door de kudde van kleinvee wordt in het Woord het goede en ware aangeduid, of wat hetzelfde is, zij die in het goede en ware zijn, dus die van de Kerk van de Heer zijn.

Deze verborgenheid kan niet verder worden uiteengezet omdat zij niet duidelijk uit kan komen dan alleen voor een bevattingsvermogen dat is onderricht over de goede en ware dingen en tevens verlicht; want men moet weten wat de ware dingen van het goede zijn en wat de goede dingen daaruit; en verder dat vanuit het ene goede dat hier door Laban wordt uitgebeeld, zoveel verschillende dingen gescheiden kunnen worden; degenen die niet in de erkenning ten aanzien van deze dingen zijn, weten ook niet, dat in elk goede ontelbare dingen zijn en wel zoveel dat zij nauwelijks door de allergeleerdste mens in de algemene soorten verdeeld kunnen worden; want er zijn goede dingen die door de ware dingen verworven zijn; en er zijn de daaruit geboren ware dingen en door deze weer verworven goede dingen; er zijn

ware dingen geboren vanuit de goede dingen en wel ook in een reeks; er zijn goede dingen gemengd met boze dingen en ware dingen gemengd met valse dingen, waarover nr. 3993; en de vermengingen en de verminderingen van deze dingen zijn zo verschillend en veelvuldig dat zij myriaden van myriaden te boven gaan en zij zijn ook gevarieerd overeenkomstig alle staten van het leven en de staten van het leven zijn het in het algemeen overeenkomstig de leeftijden en in het bijzonder overeenkomstig de aandoeningen, welke het ook mogen zijn. Daaruit kan men enigermate zien dat uit het goede van Laban zovele verschillende dingen gescheiden konden worden, waarvan er sommige werden toegevoegd aan de ware dingen die door de zonen van Jakob werden aangeduid, sommige achtergelaten en andere van deze afgeleid.

Maar deze dingen zijn, zoals gezegd, van dien aard dat zij alleen in een onderricht en tevens verlicht verstand vallen.

4006. En al de gespikkelde en geplekte geiten; dat dit de goede dingen ervan betekent waarin boze en valse dingen waren gemengd, staat vast uit de betekenis van de geiten, namelijk de goede dingen van het ware, waarover nr. 3995; hier de goede dingen die aan de ware dingen, waarover vlak hiervoor in nr. 4005 waren toegevoegd; uit de betekenis van de gespikkelde, namelijk de goede dingen waarmee boze dingen gemengd zijn; en uit de betekenis van de geplekte, namelijk de ware dingen waarmee valse dingen gemengd zijn, zie de nrs. 3993, 3995.

4007. Al waarin wit was; dat dit betekent waarin het ware was, staat vast uit de betekenis van het witte, te weten het ware, maar eigenlijk de Gerechtigheid en de Verdienste van de Heer en vandaar de gerechtigheid en de verdienste van de Heer bij de mens, nrs. 3301, 3993; dat het witte dit is, komt omdat het licht van de hemel, dat uit de Heer is en uit welk licht de glans en de blankheid zijn, het ware betekent; hetgeen dus door dat licht wordt verlicht en glanzend en blank wordt, is datgene wat de gerechtigheid en de verdienste van de Heer bij de mens wordt genoemd; zij die haar, namelijk de Gerechtigheid van de Heer, erkennen en vanuit het goede opnemen en de eigen gerechtigheid verwerpen, zijn diegenen die in het bijzonder door de 'gerechten' worden aangeduid; over dezen zegt de Heer bij Mattheüs: *'De gerechten zullen blinken gelijk de zon in het koninkrijk van de Vader'*, (Mattheüs 13:43); dat het glanzende of het blinkende wit dit is, blijkt ook duidelijk uit andere plaatsen in het Woord, zoals bij Mozes: *'Rood van ogen van de wijn en wit van tanden van de melk'*, (Genesis 49:12); daar met betrekking tot Jehudah en dat door Hem de Heer wordt uitgebeeld ten aanzien van het Goddelijke van Zijn liefde en in de innerlijke zin het hemelse rijk, dus de hemelse mens, zie nr. 3881; rood van ogen van de wijn, betekent de Goddelijke Wijsheid, wit van tanden van de melk, betekent de Gerechtigheid.

Bij David: *'Gij zult mij zuiveren met hysop en ik zal rein worden; Gij zult mij wassen en ik zal witter worden dan sneeuw'*, (Psalm 51:9); wassen en witter worden dan sneeuw, staat voor gezuiverd worden van zonden door het opnemen en aantrekken van de gerechtigheid van de Heer.

Bij Johannes: *'In het midden van de zeven kandelaren een, de Zoon des Mensen gelijk zijnde; Zijn hoofd en haren wit, gelijk als witte wol, gelijk als sneeuw, en Zijn ogen gelijk een vlam vuurs'*, (Openbaring 1:13,14).

Bij dezelfde: *'Gij hebt weinige namen in Sardis die hun klederen niet bevlekt hebben en zij zullen met Mij wandelen in witte, omdat zij het waardig zijn; wie overwint, die zal bekleed worden met witte klederen'*, (Openbaring 3:4,5).

Bij dezelfde: *'Ik raad u dat gij van Mij koopt goud, door het vuur gezuiverd, opdat gij rijk moogt worden en witte klederen, opdat gij moogt bekleed worden'*, (Openbaring 3:18).

Bij dezelfde: *'Er werden aan iedere ziel onder het altaar lange witte klederen gegeven'*, (Openbaring 6:9-11).

Bij dezelfde: *'Ik zag hen staande voor de troon en voor het Lam, bekleed zijnde met lange witte klederen; een van de ouderlingen zei tot mij: Dezen, die bekleed zijn met de lange witte klederen, wie zijn zij, en vanwaar zijn zij gekomen?'*

En ik zei tot hem: Heer, gij weet het; hij zei tot mij: Dezen zijn het die uit de grote verdrukking komen en zij hebben hun lange klederen gewassen en hebben hun lange klederen wit gemaakt in het bloed van het Lam', (Openbaring 7:9,13,14).

Bij dezelfde: *'Engelen bekleed met wit en blinkend lijnwaad en omgord om de borst met gouden gordels', (Openbaring 15:6).*

Bij dezelfde: *'Ik zag en ziet, een wit paard en die daarop zat, had een boog en hem werd een kroon gegeven', (Openbaring 6:2) en elders: 'Daarna zag ik de hemel geopend; en ziet, een wit paard; Zijn heirlegers in de hemel volgden Hem op witte paarden, gekleed met wit en rein fijn lijnwaad', (Openbaring 19:11,14).*

In al deze plaatsen wordt door het witte het ware van het geloof aangeduid; de witte klederen en de lange witte klederen zijn niets anders; maar het ware van het geloof hebben niet diegenen die geloven dat zij uit zichzelf het geloof hebben, dus uit zichzelf wijs zijn, maar diegenen hebben het die uit de Heer geloven, want aan hen wordt het geloof en de wijsheid gegeven; deze immers schrijven niets van het ware en het goede aan zichzelf toe; te minder geloven zij dat zij door de ware en goede dingen bij hen verdienste hebben en nog minder dat zij daardoor gerechtvaardigd worden, maar alleen door ze aan de Heer toe te schrijven, dus alle dingen aan de genade en de barmhartigheid; dit is witte klederen aantrekken en ook wit gemaakt worden in het bloed van het Lam.

Het zijn twee dingen die al diegenen die in de hemel binnengaan, afleggen, namelijk het eigene en het vertrouwen daaruit en ook de verdienste van zich of van de eigen gerechtigheid; en zij trekken het hemels eigene aan dat uit de Heer is en de Verdienste of de Gerechtigheid van de Heer en voor zoveel zij deze aantrekken, voor zoveel komen zij innerlijk in de hemel. Deze dingen worden in het bijzonder aangeduid door het rode en door het witte: door het rode het goede van de liefde dat zij dan hebben en door het witte het ware van het geloof.

4008. En al het zwarte onder de lammeren; dat dit het eigene van de onschuld betekent, staat vast uit wat eerder in nr. 3994 is gezegd en waar dezelfde woorden staan.

4009. En hij gaf het in de hand van zijn zonen; dat dit betekent dat zij aan de ware dingen werden gegeven, staat vast uit de betekenis van de zonen, namelijk de ware dingen, nrs. 489, 491, 533, 2623, 3373; in hun hand geven, wil zeggen onder hun recht en beschikking, want de hand betekent de macht, nrs. 878, 3387.

De ware dingen die hier door de zonen worden aangeduid, zijn die welke de zinlijke worden genoemd, want zij behoren tot de zinlijke dingen en zij zijn de buitenste dingen van het natuurlijk gemoed; want het natuurlijke van de mens heeft aan de ene zijde gemeenschap met de zinlijke dingen die van het lichaam zijn en aan de andere kant met de redelijke dingen die van het redelijk gemoed zijn; door die tussenliggende dingen vindt als ware een opklimming plaats vanuit de zinlijke dingen die van het lichaam zijn en geopend zijn naar de wereld toe, tot de redelijke dingen die van het redelijk gemoed zijn en geopend zijn naar de hemel toe, dus ook een nederdaling daaruit, namelijk uit de hemel tot de wereld; dit vindt alleen in de mens plaats.

Het is deze opklimming en nederdaling waarover in de innerlijke zin van deze hoofdstukken wordt gehandeld; en opdat alle dingen en de afzonderlijke dingen zich op uitbeeldende wijze vertonen, wordt het redelijke uitgebeeld door Izaäk en Rebekka, het natuurlijke door Jakob en zijn twee vrouwen en het zinlijke, als in het laatste van de orde, de vroegere dingen tegelijk zijn, beeldt elke zoon enig algemene uit waarin zij zijn, zoals eerder werd getoond.

4010. En hij stelde een weg van drie dagen tussen zich en tussen Jakob; dat dit hun geheel en al gescheiden staat betekent, staat vast uit de betekenis van een weg stellen, namelijk gescheiden worden; uit de betekenis van drie, namelijk het laatste, het volledige of het einde, waarover de nrs. 1825, 2788 en dus geheel en al gescheiden; en uit de betekenis van de dagen, namelijk de staat, waarover de nrs. 23, 487, 488, 493, 893, 2788, 3462.

4011. En Jakob weidde de overige kudde van kleinvee van Laban; dat dit betekent dat hij uit de achtergelaten dingen die goede en ware dingen nam die verbonden zouden worden, staat vast uit de betekenis van de kudde van kleinvee, namelijk de goede en ware dingen, waarover de nrs. 343, 2566, 3767, 3768, 3772, 3783; dat 'de overige kudde weiden' wil zeggen: uit de achtergelaten dingen die dingen nemen, namelijk de goede en ware dingen die verbonden zouden worden, blijkt uit wat volgt, want daar wordt over die zaak gehandeld.

4012. vers 37-40. *En Jakob nam zich een verse stok van de populier en de hazelaar en de plataan en hij schildte daarin witte afschillingen, een ontbloting van het witte dat op de stokken was.*

En hij plaatste de stokken die hij geschild had, in de goten, in de drinkbakken van het water, waar de kudde kwamen om te drinken, tegenover de kudde en zij werden verhit als zij kwamen om te drinken.

En de kudde werden verhit tot de stokken en de kudde baarden bonte, gespikkelde en geplekte.

En Jakob scheidde de lammeren en hij stelde de aangezichten van de kudde tot het bonte en al het zwarte in de kudde van Laban en hij stelde voor zich troepen alleen voor zich en hij stelde ze niet tot de kudde van Laban.

Jakob nam zich een verse stok van de populier, betekent de eigen macht van het goede van het natuurlijke; en de hazelaar en de plataan, betekent de macht van de natuurlijke waarheden daaruit; en hij schildte daarin witte afschillingen, een ontbloting van het witte dat op de stokken was, betekent de beschikking van de innerlijke macht van het ware; en hij plaatste de stokken die hij geschild had in de goten, betekent de verdere voorbereiding; in de drinkbakken van het water, waar de kudde kwamen om te drinken, betekent de aandoeningen van het ware; tegenover de kudde, en zij werden verhit als zij kwamen om te drinken, betekent tot aan de gloed van de aandoening opdat zij verbonden zouden worden; en de kudde werden verhit tot de stokken, betekent de uitwerking vanuit de eigen macht; en de kudde baarden bonte, gespikkelde en geplekte, betekent dat daaruit het natuurlijk goede zelf zulke dingen had vanuit het door Laban aangeduide goede dat als middel fungeerde; en Jakob scheidde de lammeren, betekent ten aanzien van de onschuld; en hij stelde de aangezichten van de kudde tot het bonte, betekent tot de met boze en valse dingen bestrooide ware dingen; en al het zwarte, betekent tot zo'n staat; in de kudde van Laban, betekent in het door Laban aangeduide goede; en hij stelde voor zich troepen alleen voor zich, betekent de scheiding van de goede en ware dingen vanuit de eigen macht; en hij stelde ze niet tot de kudde van Laban, betekent de volstrekte afscheiding van het door Laban aangeduide goede.

4013. Jakob nam zich een verse stok van de populier; dat dit de eigen macht van het goede van het natuurlijke betekent, staat vast uit de betekenis van de stok, te weten de macht; en uit de betekenis van de populier, namelijk het goede van het natuurlijke, waarover hierna. In het Woord wordt hier en daar van stok melding gemaakt en overal betekent deze de macht, zowel vanwege het feit dat de herders daarvan gebruik maakten om macht uit te oefenen over de kudde, als ook omdat zij ter ondersteuning van het lichaam en als het ware voor rechterhand dienden, want door de hand wordt de macht aangeduid, nrs. 878, 3387; en omdat de stok deze betekenis had, maakten de koningen daarvan oudtijds gebruik; vandaar was het

teken van het koningschap een korte stok en ook een scepter; en niet alleen maakten de koningen daarvan gebruik, maar ook de priesters en de profeten, opdat ook zij met de stok de macht zouden aanduiden die zij hadden, zoals Aharon en Mozes; en daarom werd Mozes zo vaak bevolen dat hij zijn stok zou uitstrekken en op andere plaatsen zijn hand, wanneer wonderen plaatsvonden en wel omdat door de stok en door de hand de Goddelijke macht werd aangeduid; vanwege de betekenis van de stok, dus de macht, maakten ook de Egyptische magiërs daarvan gebruik wanneer zij magische wonderen verrichtten; vandaar worden de magiërs heden uitgebeeld met stokken in de hand; hieruit kan vaststaan dat door stokken de macht wordt aangeduid.

Maar in de oorspronkelijke taal worden de stokken die de herders en de koningen en verder ook de priesters en profeten hadden, met een ander woord uitgedrukt, hier met een woord waarmee de reisstaf, maar ook de herdersstaf wordt uitgedrukt, zoals kan vaststaan uit plaatsen elders, zoals in, (Genesis 32:10; Exodus 12:11; 1 Samuël 17:40,43; Zacharia 11:7,10); hier wordt de stok weliswaar niet vermeld als een steun voor de hand, maar als een roede die werd afgesneden van een boom, namelijk van een populier, een hazelaar en een plataan, om in de drinkbakken te leggen voor de aangezichten van de kudde, maar toch heeft hij dezelfde betekenis; want daarmee wordt in de innerlijke zin de macht van het goede van het natuurlijke en van de natuurlijke waarheden daaruit, beschreven.

Wat de populier betreft waaruit de stok was gemaakt, zo moet men weten dat bomen in het algemeen doorvattingen en erkennenissen betekenen, doorvattingen wanneer daarvan gesproken wordt met betrekking tot de hemelse mens, maar erkennenissen, wanneer met betrekking tot de geestelijk mens, zie de nrs. 103, 2163, 2682, 2722, 2972; vandaar betekenen de bomen in het bijzonder de goede en ware dingen, want deze zijn van de doorvattingen en van de erkennenissen; sommige soorten van bomen de innerlijke goede en ware dingen, die van de geestelijke mens zijn, zoals olijfbomen en wijnstokken, sommige soorten de uiterlijke goede en ware dingen, die van de natuurlijke mens zijn, zoals de populier, de hazelaar en de plataan; en omdat oudtijds elke boom een of andere soort van het goede en het ware betekende, was vandaar de eredienst in bossen overeenkomstig de soorten van de bomen, nr. 2722.

De populier die hier wordt vermeld, is de witte populier, zo genoemd naar zijn witheid waarvan de naam is afgeleid; vandaar kwam het dat door de populier het goede werd aangeduid dat vanuit het ware is, of wat hetzelfde is, het goede van het ware, zoals ook bij, (Hosea 4:13), maar daar het vervalste.

4014. En de hazelaar en de plataan; dat dit betekent de macht van de natuurlijke waarheden daaruit, staat vast uit de betekenis van de hazelaar en van de plataan, namelijk de natuurlijke waarheden; dat dit de betekenis van die bomen is, kan niet zozeer uit andere plaatsen in het Woord blijken, want zij worden elders niet vermeld, behalve de plataan bij Ezechiël: *‘De ceders in Gods tuin verborgen hem niet, de dennenbomen waren zijn takken niet gelijk en de platanen waren niet gelijk zijn takken; geen boom was hem gelijk in zijn schoonheid’*, (Ezechiël 31:8); daar wordt over de wetenschappelijke en de redelijke dingen bij de mens van de geestelijke Kerk gehandeld; de tuin Gods is de geestelijke Kerk, de ceders zijn de redelijke dingen, de dennenbomen en de platanen de natuurlijke dingen: de dennenbomen de natuurlijke dingen ten aanzien van het goede en de platanen ten aanzien van het ware.

4015. En hij schildte daarin witte afschillingen, een ontbloting van het witte dat op de stokken was; dat dit de beschikking van de innerlijke macht van het ware betekent, staat vast uit de betekenis van schillen en van de afschillingen, namelijk de afstropingen van de uiterlijke dingen, opdat de innerlijke dingen openliggen, dus ontblotingen; uit de betekenis van het witte, namelijk het ware, waarover eerder in de nrs. 3993, 4007; en uit de betekenis van de

stok, namelijk de macht, waarover hiervoor in nr. 4013; hier de innerlijke macht, omdat het is op de stokken onder de bast.

De beschikking van de innerlijke macht van het ware, is de macht van de innerlijke mens op de uiterlijke, of van de geestelijke mens op de natuurlijke; want alle beschikking van het goede en ware in de natuurlijke mens komt vanuit de geestelijke mens, dat wil zeggen door de geestelijke mens uit de Heer en wel door het ware daar; want de Heer vloeit in het goede van de geestelijke of innerlijke mens in en door het ware daar in de natuurlijke mens, maar niet door het goede rechtstreeks, voordat de mens is wederverwekt; en daarom vindt alle beschikking plaats in de natuurlijke mens vanuit de innerlijke; het natuurlijke of de natuurlijke mens kan nooit op andere wijze beschikt, dat wil zeggen, wederverwekt worden; dat het uit de innerlijke mens plaatsvindt, blijkt duidelijk uit de erkenning van het ware, die, indien zij niet vanuit de innerlijke is, geen erkenning is; verder ook uit het geweten, dat de erkenning van het ware vanuit de innerlijke mens is en eveneens uit de doorvatting.

Omdat de beschikking uit de innerlijke mens door het ware plaatsvindt, wordt daarom met betrekking tot het ware van macht gesproken en ook van stok, waardoor de macht wordt aangeduid en ook van hand, waardoor eveneens de macht wordt aangeduid, nr. 3091, zoals door zeer vele plaatsen in het Woord bevestigd kan worden; niet dat er macht in het ware is uit zichzelf, maar zij is in het goede en zo in het ware vanuit het goede, dat wil zeggen, in het ware door het goede uit de Heer; hieruit kan enigermate duidelijk zijn wat de beschikking van de innerlijke macht van het ware is.

In de hoogste zin, waarin over de Heer wordt gehandeld, wordt de eigen macht aangeduid, want het Goddelijk heeft eigen macht, omdat het deze niet van een ander heeft.

4016. En hij plaatste de stokken die hij geschild had, in de goten; dat dit de verdere voorbereiding betekent, staat vast uit wat volgt, want daar wordt gehandeld over de uitwerking van de innerlijke macht van het ware in het natuurlijke, want door de stokken wordt de macht aangeduid, nrs. 4013, 4015; door het afschillen de beschikking uit het innerlijke, nr. 4015; en door de goten het goede van het ware in het natuurlijke, nr. 3095.

4017. In de drinkbakken van het water, waar de kudden kwamen om te drinken; dat dit de aandoeningen van het ware betekent, staat vast uit de betekenis van het water, namelijk de erkenningen en de wetenschappelijke dingen, die de ware dingen van het natuurlijke zijn, waarover de nrs. 28, 2702, 3058; uit de betekenis van de drinkbakken of de waterbakken, die, omdat die houders van het water zijn, in de innerlijke zin de goede dingen van het ware zijn, want de goede dingen zijn de houders van het ware, waarover nr. 3095; uit de betekenis van komen om te drinken, namelijk de aandoening van het ware; dat komen om te drinken de aandoening van het ware is, komt omdat daarin de dorst ligt opgesloten, want de dorst betekent in het Woord de trek en het verlangen, dus de aandoening om het ware te weten en te putten en wel omdat het water het ware in het algemeen betekent; de honger echter de trek, het verlangen, dus de aandoening om zich van het goede te doortrekken en wel omdat het brood, dat voor spijs in het algemeen wordt genomen, nr. 2165, het goede betekent; daaruit blijkt dat door die woorden de aandoeningen van het ware worden aangeduid.

4018. Tegenover de kudden, en zij werden verhit als zij kwamen om te drinken; dat dit betekent tot aan de gloed van de aandoening opdat zij verbonden zouden worden, staat vast uit de betekenis van verhit worden als zij kwamen om te drinken, namelijk de gloed van de aandoening; dat verhit worden de gloed is, is duidelijk; en dat komen om te drinken de aandoening van het ware is, zie nr. 4017; dat ‘tegenover de kudden’ wil zeggen opdat zij verbonden zouden worden, namelijk de ware en de goede dingen in het natuurlijke, komt omdat daarmee de blik is inbegrepen en vandaar de aangewakkerde aandoening, want op die wijze worden de geestelijke dingen verbonden; en bovendien vindt elke inplanting van het

ware en goede plaats en tevens elke verbinding, door de aandoening; de ware en de goede dingen die geleerd, waardoor de mens niet wordt aangedaan, gaan weliswaar het geheugen binnen, maar zij blijven daar even vluchtig hangen als een veertje aan de wand, dat bij het minste vleugje wind wordt weggevaagd.

Met de dingen die het geheugen binnegaan is het als volgt gesteld: die zonder aandoening binnegaan, vallen in de schaduw ervan, maar die met aandoening binnegaan, komen in het licht daar; de dingen die daar in het licht zijn, worden gezien en verschijnen helder en levendig, zodra maar iets wordt opgewekt, maar niet die dingen die rondom in de schaduw verscholen liggen; de aandoening die van de liefde is, brengt dit met zich mee.

Hieruit kan vaststaan dat alle inplanting van het ware en de verbinding ervan met het goede, plaatsvindt door de aandoening en hoe groter de aandoening, des te sterker de verbinding; de gloed van de aandoening is hier de binnenste aandoening; maar de ware dingen kunnen niet ingeplant en met het goede verbonden worden dan alleen door de aandoeningen van het ware en goede, welke aandoeningen vanuit de naastenliefde jegens de naaste en aan de liefde tot de Heer opwellen als aan haar bronnen; maar de boze en valse dingen worden het door de aandoeningen van het boze en valse en deze aandoeningen wellen op vanuit de liefde van zich en van de wereld, als uit haar bronnen.

Omdat het hiermee zo is gesteld en hier in de innerlijke zin over de verbinding van het goede en ware in de natuurlijke mens wordt gehandeld, wordt daarom hier en in wat volgt, melding gemaakt van de verhitting van de kudde toen zij kwamen om te drinken, waarmee zulke dingen worden aangeduid.

4019. En de kudden werden verhit tot de stokken; dat dit de uitwerking vanuit de eigen macht betekent, staat vast uit de betekenis van verhit worden, te weten de uitwerking, namelijk de aandoening, nr. 4018; en uit de betekenis van de stokken, namelijk de macht, waarover eerder in de nrs. 4013, 4015.

4020. En de kudden baarden bonte, gespikkelde en geplekte; dat dit betekent dat daaruit het natuurlijk goede zulke dingen had vanuit het door Laban aangeduide indirecte goede, staat vast uit de betekenis van baren, namelijk de erkenning en de verbinding, waarover de nrs. 3911, 3915; uit de betekenis van de bonte, namelijk de ware dingen waarmee de boze dingen zijn gemengd, nr. 4005; uit de betekenis van de gespikkelde, namelijk de goede dingen waarmee de boze dingen zijn gemengd en uit de betekenis van de geplekte, namelijk de ware dingen waarmee de valse dingen zijn gemengd, waarover de nrs. 3993, 3995, 4005; zulke dingen zijn het die hier worden aangeduid en die uit het door Laban aangeduide goede, aan het goede van het natuurlijk ware, dat door Jakob wordt uitgebeeld, ten deel vielen.

4021. En Jakob scheidde de lammeren; dat dit betekent ten aanzien van de onschuld, staat vast uit de betekenis van de lammeren, namelijk de onschuld, waarover eerder in nr. 3994; ‘ten aanzien van de onschuld’ wordt gezegd, omdat in wat nu volgt wordt gehandeld over de schikking van het natuurlijk goede en ware om de onschuld op te nemen en eigen te maken.

4022. En hij stelde de aangezichten van de kudde tot het bonte; dat dit betekent tot de met boze en valse dingen bestrooide ware dingen, staat vast uit de betekenis van het bonte, namelijk het verstrooide en met boze dingen gemengde ware, nrs. 4005, 4020.

4023. En al het zwarte; dit betekent tot zo’n staat, namelijk die door het zwarte onder de lammeren wordt aangeduid, nrs. 3994, 4001.

4024. In de kudde van Laban; dat dit betekent in het door Laban aangeduide goede, staat vast uit de betekenis van de kudde en uit de uitbeelding van Laban, namelijk het goede, maar het indirecte, waardoor het natuurlijke de goede en ware dingen heeft, waarover eerder.

4025. En hij stelde voor zich troepen alleen voor zich; dat dit de scheiding van de goede en ware dingen vanuit de eigen macht betekent, staat vast uit de betekenis van de troepen, namelijk van de kudde, te weten de goede en ware dingen; en uit de betekenis van ‘voor zich alleen voor zich’, namelijk die dingen scheiden, die vanuit de eigen macht zijn verworven. In de hoogste zin wordt hier over de Heer gehandeld, hoe Hij Zijn Natuurlijke Goddelijk maakte en wel vanuit de eigen macht, maar toch door middelen overeenkomstig de orde; die goede en ware dingen die Hij in Zich Goddelijk maakte, zijn hier de troepen, die Hij voor Zich alleen voor Zich stelde.

4026. En hij stelde ze niet tot de kudde van Laban; dat dit de volstreekte afscheiding van het door Laban aangeduide goede betekent, staat vast uit wat nu is gezegd, dus zonder verdere ontvouwing; want de Goddelijke goede en ware dingen werden geheel en al onderscheiden van die goede en ware dingen die iets ontleen aan het menselijke, want zij gaan die te boven en worden oneindig.

4027. Deze dingen die tot hiertoe ten aanzien van de innerlijke zin van de woorden werden ontvouwd, zijn te innerlijk en vandaar te verborgen dan dat ze helder voor het verstand uiteengezet kunnen worden; want in de hoogste zin wordt gehandeld over de Heer, hoe Hij Zijn Natuurlijke Goddelijk heeft gemaakt; en in de uitbeeldende zin, hoe de Heer het natuurlijke van de mens nieuw maakt wanneer Hij hem wederverwekt; al die dingen vertonen zich hier ten volle in de innerlijke zin; de dingen die hier in de hoogste zin zijn bevat over de Heer, hoe Hij het Natuurlijke bij Hem vanuit de eigen macht Goddelijk heeft gemaakt, zijn zodanig dat zij ook het verstand van de engelen te boven gaan; iets ervan kan men zien in de wederverwekking van de mens, omdat de wederverwekking van de mens een beeld is van de verheerlijking van de Heer, nrs. 3138, 3212, 3296, 3490; daarover kan de mens enige voorstelling hebben, maar niemand anders dan degene die is wederverwekt, niettemin een duistere voorstelling zolang hij in het lichaam leeft, want de lichamelijke en de wereldse dingen waarin hij ook is, gieten voortdurende schaduwen toe en houden het gemoed in de lagere dingen; maar diegenen die niet zijn wederverwekt, kunnen daarover hoegenaamd niets vatten; zij zijn buiten de erkenningen, omdat zij buiten de doorvattingen zijn; ja zelfs weten zij in het geheel niet wat de wederverwekking is en geloven ook niet dat die kan bestaan; zelfs weten zij niet eens wat de aandoening van de naastenliefde is waardoor de wederverwekking plaatsvindt; vandaar evenmin wat het geweten is, nog minder wat de innerlijke mens is; en nog minder wat de overeenstemming is van de innerlijke mens met de uiterlijke; de woorden kunnen zij weliswaar weten en verscheidene van hen weten die ook, maar de zaak is hun onbekend; waar het begrip van deze dingen ontbreekt, zou het daarom, hoe helder de verborgenheden die hier in de innerlijke zin zijn bevat, ook werden uiteengezet, toch zijn alsof iets in de duisternis aan het gezicht werd getoond of iets tot doven werd gesproken; en bovendien laten de aandoeningen van de liefde van zich en van de wereld die bij hen regeren, ook niet toe zulke dingen te weten, ja zelfs niet te horen, want zij verwerpen ze direct, ja, zij spugen ze zelfs uit.

Anders zij die in de aandoening van de naastenliefde zijn; dezen verlustigen zich in dergelijke dingen, want de engelen bij hen zijn in hun gelukzaligheid wanneer de mens in zulke dingen is; de oorzaak hiervan is dat zij dan in die dingen zijn die over de Heer handelen, in Wie zij zijn en in die dingen die over de naaste en over zijn wederverwekking handelen.

Vanuit de engelen, dat wil zeggen, door de engelen uit de Heer, vloeit het verkwikkelijke en het gezegende in bij de mens die in de aandoening van de naastenliefde is, wanneer hij die

dingen leest en te meer wanneer hij gelooft dat het heilige daarin is en nog meer wanneer hij iets van wat in de innerlijke zin ligt, bevat.

Daar wordt gehandeld over de invloeiing van de Heer in het goede van de innerlijke mens en wel door het goede in het ware daar; ook wordt er gehandeld over de invloeiing daaruit in de uiterlijke of de natuurlijke mens; en over de aandoening van het goede en ware waarin de invloeiing plaatsvindt; en eveneens over de opneming van het ware en over de verbinding ervan met het goede daar; bovendien over het goede dat tot middel dient en hier door Laban en zijn kudde wordt aangeduid.

Ten aanzien van deze dingen, zien en doorvatten de engelen, die in de innerlijke zin van het Woord zijn, of voor wie de innerlijke zin het Woord is, ontelbare dingen, waarvan nauwelijks iets tot het verstand van de mens kan komen; en wat daar komt, valt in het duistere ervan, wat de oorzaak is dat deze dingen niet meer afzonderlijk worden ontvouwd.

4028. vers 41,42. *En het geschiedde bij elke verhitting van de kudde van die welke het eerst paarden en Jakob stelde de stokken tot de ogen van de kudde in de goten, om haar te verhitten tot de stokken.*

En tot de kudde welke daarna paarde, stelde hij niet; en van die welke daarna paarden, was voor Laban en van die welke het eerst paarden, voor Jakob.

Het geschiedde bij elke verhitting van de kudde van die welke het eerst paarden, betekent die dingen die spontaan waren; en Jakob stelde de stokken tot de ogen van de kudde in de goten, om haar te verhitten tot de stokken, betekent vanuit de eigen macht opgeroepen en verbonden; en tot de kudde welke daarna paarde, stelde hij niet, betekent de gedwongen dingen; en van die welke daarna paarden, was voor Laban, betekent dat die dingen werden achtergelaten; en van die welke het eerst paarden, voor Jakob, betekent dat de spontane dingen of die welke vanuit zijn vrije zijn, werden verbonden.

4029. Het geschiedde bij elke verhitting van de kudde van die welke het eerst paarden; dat dit die dingen betekent die spontaan waren, staat vast uit de betekenis van verhit worden, namelijk de gloed en de uitwerking van de aandoening, waarover eerder in de nrs. 4018, 4019; uit de betekenis van de kudde, namelijk het ware en goede, waarover eveneens eerder; en uit de betekenis van ‘die welke het eerst paarden’ namelijk de spontane dingen; dat ‘die welke het eerst paarden’ de spontane dingen zijn, blijkt uit het verband in de innerlijke zin en verder ook hieruit dat al wat vanuit de aandoening is, spontaan is en het meest dat wat vanuit de gloed van de aandoening is; dit wordt door ‘verhit’ aangeduid; en daarom wordt in dit vers twee maal van verhitting gesproken; en eveneens uit de afleiding van dat woord in de oorspronkelijke taal, namelijk de verbinding door het binnenste van de liefde; en hier wordt gehandeld over de verbinding van het ware en het goede in het natuurlijke en dit vindt alleen plaats door het spontane, dat wil zeggen, in het vrije.

Daaruit kan vaststaan dat ‘bij elke verhitting van de kudde van die welke het eerst paarden’ de ware en de goede dingen betekent die spontaan of vanuit het vrije zijn, of wat hetzelfde is, vanuit de opperste aandoening; dat al wat van de liefde of van de aandoening is, vrij is, zie nr. 2870; dat alle verbinding van het ware en het goede plaatsvindt in het vrije en geen verbinding in het gedwongene, nrs. 2875, 3145, 3146, 3158; dat vandaar alle hervorming en wederverwekking geschiedt door het vrije, nrs. 1937, 1947, 2876, 2881, 2877-2880; dat indien het door het gedwongene kon geschieden, allen gezaligd zouden worden, nr. 2881.

4030. En Jakob stelde de stokken tot de ogen van de kudde in de goten, om haar te verhitten tot de stokken, dat dit betekent vanuit de eigen macht opgeroepen en verbonden, staat vast uit de betekenis van de stokken, te weten de macht en wanneer het wordt gezegd met betrekking tot de Heer, de eigen macht, waarover de nrs. 4013, 4015; en uit de betekenis van ‘stellen tot

de ogen in de goten om te verhitten’, namelijk oproepen opdat zij verbonden zouden worden, zoals blijkt uit wat eerder in nr. 4018 en elders, over de betekenis van die woorden, is gezegd.

4031. En tot de kudde die daarna paarde, stelde hij niet; dat dit de gedwongen dingen betekent, staat vast uit de betekenis van daarna paren; dat het eerst paren het spontane of het vrije is, werd eerder in nr. 4029 getoond; dat daarna paren het gedwongen of het niet vrije is, blijkt daaruit en ook uit het verband in de innerlijke zin en ook hieruit, dat hier niet met betrekking tot die welke het eerst paarden, van ‘verhit worden’ wordt gesproken; want door ‘verhit worden’ wordt de aandoening aangeduid en hier de gloed van de aandoening; al wat niet vanuit de aandoening is, is vanuit het niet spontane of het niet vrije, want al het spontane of het vrije is van de aandoening of van de liefde, nr. 2870.

Het blijkt ook uit de afleiding van dit woord in de oorspronkelijke taal, namelijk de gebrekkigheid, want wanneer de gloed van de aandoening in gebreke blijft, dan houdt het vrije op en wat dan plaatsvindt, heet het niet vrije en tenslotte het gedwongene.

Dat alle verbinding van het ware en het goede in het vrije of vanuit het spontane plaatsvindt en dus alle hervorming en wederverwekking, kan vaststaan uit de eerder in nr. 4029 aangehaalde plaatsen; dus dat in het niet vrije of door het gedwongene geen verbinding, dus geen wederverwekking kan plaatsvinden; wat het vrije is en vanwaar het is, zie de nrs. 2870 tot 2893, waar over het vrije van de mens werd gehandeld.

Wie niet weet dat geen verbinding van het ware en het goede, dat wil zeggen, toe-eigening, dus dat geen wederverwekking kan plaatsvinden tenzij in het vrije van de mens, die werpt zich, als hij redeneert over de Voorzienigheid van de Heer, over de zaliging van de mens en over de verdoemenis van velen, in louter schaduwen en vandaar in grove dwalingen; hij meent immers dat de Heer, indien Hij het wil, iedereen kan zaligen en wel door ontelbare middelen, zoals door wonderen, door doden die zullen wederopstaan, door rechtstreekse openbaringen, door engelen die van het kwaad zullen terughouden en met een klaarblijkelijke sterke kracht tot het goede zullen aandrijven en door tal van staten, waarin de mens, wanneer hij daarin wordt gebracht, boete doet en door zeer vele andere dingen.

Maar hij weet niet dat al deze middelen gedwongen zijn en dat de mens daardoor niet hervormd kan worden; want al wat de mens dwingt, dat boezemt hem niet enige aandoening in en indien het van dien aard is dat het wel inboezemt, dan knoopt het zich vast aan de aandoening van het boze; want het schijnt dan alsof het iets heiligs ingiet en het giet dat ook in, maar toch keert de mens, wanneer de staat verandert, tot zijn vorige aandoeningen, namelijk tot de boze en valse dingen, terug; en dan verbindt zich dat heilige met de boze en valse dingen en wordt dus profaan en dit is van dien aard dat het tot de allerergste hel voert; want eerst erkent hij en gelooft hij en wordt door het heilige aangedaan en daarna ontkent hij, ja zelfs verfoeit hij; dat zij die eenmaal van harte erkennen diegenen zijn die ontwijden, niet echter diegenen die niet van harte hebben erkend, zie de nrs. 301-303, 571, 582, 593, 1001, 1008, 1010, 1059, 1327, 1328, 2051, 2426, 3398, 3399, 3402, 3898.

Vandaar vinden heden geen tastbare wonderen plaats, maar wonderen die niet zo tastbaar zijn of niet in het oog vallen en deze zijn zodanig dat zij het heilige niet ingieten, noch de mens het vrije afnemen; en vandaar staan de doden niet opnieuw op en wordt de mens niet door rechtstreekse onthullingen en door engelen van de boze dingen afgehouden en met klaarblijkelijke sterke kracht tot het goede gevoerd.

Het is het vrije van de mens waarin de Heer werkt en waardoor Hij hem buigt; want al het vrije is van zijn liefde of aandoening en dus van zijn wil, nr. 3158; indien hij het goede en ware niet in het vrije opneemt, kan het hem niet toegeëigend of van hem worden; datgene immers waartoe hij wordt gedwongen, is niet van hem, maar het is van diegene die dwingt, want hij doet het niet uit zichzelf, hoewel het door hem wel gebeurt; soms schijnt het alsof de mens tot het goede wordt gedwongen, zoals in verzoeken en geestelijke worstelingen, maar dat hij dan een sterker vrije heeft dan wanneer hij buiten de verzoeken en

worstelingen is, zie de nrs. 1937, 1947, 2881; ook schijnt het alsof de mens tot het goede wordt gedwongen wanneer hij zich daartoe dwingt, maar iets anders is het, zichzelf te dwingen en iets anders is het, gedwongen te worden; zichzelf dwingen is vanuit het vrije dat van binnen is, maar gedwongen worden is vanuit het niet-vrije.

Omdat dit zo is, kan het vaststaan in welke schaduwen en vandaar in welke dwalingen zich diegenen kunnen storten die redeneren over de Voorzienigheid van de Heer en over de zaliging van de mens en over de verdoemenis van velen en niet weten dat het door het vrije is dat de Heer werkt en geenszins door het gedwongene, omdat dwang in de dingen van het heilige, indien het niet vanuit het vrije wordt opgenomen, gevaarlijk is.

4032. Deze paragraaf ontbreekt in de Latijnse tekst.

4033. En van die welke daarna paarden, was voor Laban; dat dit betekent dat die dingen, namelijk de gedwongen dingen, werden achtergelaten; en dat ‘en van die welke het eerst paarden, voor Jakob’ betekent dat de spontane dingen of die welke uit zijn vrije zijn, werden verbonden, staat vast uit wat vlak hiervoor in de nrs. 4029, 4032 is gezegd.

Door de gedwongen dingen worden hier de dingen aangeduid die niet verbonden zijn geweest en ook niet verbonden hebben kunnen worden; en door de spontane dingen die welke verbonden zijn geweest en ook zulke dingen die verbonden hebben kunnen worden; dat ook deze worden aangeduid, komt omdat de spontane dingen zich gedragen overeenkomstig de aandoeningen en het hoedanige ervan.

Nadat het goede dat door Laban en zijn kudde wordt aangeduid, tot die nutten waarover eerder werd gehandeld, heeft gediend, wordt het gescheiden; over de scheiding wordt in het volgende hoofdstuk gehandeld.

4034. vers 43. *En de man breidde zich zeer zeer uit en hij had vele kudden van kleinvee en dienstmaagden en dienstknechten en kamelen en ezels.*

De man breidde zich zeer zeer uit, betekent de vermenigvuldiging; en hij had vele kudden van kleinvee, betekent de innerlijk goede en ware dingen daaruit; en dienstmaagden en dienstknechten, betekent de middelste goede en ware dingen; en kamelen en ezels, betekent de uiterlijke en de meest uiterlijke ware dingen van het goede.

4035. En de man breidde zich zeer uit; dat dit de vermenigvuldiging betekent, namelijk van het goede en ware, staat vast uit de betekenis van zich uitbreiden, namelijk vermenigvuldigd worden; dat het is tot in het onmetelijke, wordt aangeduid door ‘zeer zeer’.

4036. En hij had vele kudden van kleinvee; dat dit betekent de innerlijke goede en ware dingen daaruit, staat vast uit de betekenis van de kudden, namelijk de goede en ware dingen, waarover nr. 343; en dat het de innerlijke zijn, nrs. 2566, 3783.

4037. En dienstmaagden en dienstknechten; dat dit de middelste goede en ware dingen betekent, dat wil zeggen, de natuurlijke dingen zelf, staat vast uit de betekenis van de dienstmaagden, namelijk de aandoeningen van het natuurlijke, dus de goede dingen daar, waarover de nrs. 1895, 2567, 3835, 3849; en uit de betekenis van de dienstknechten, namelijk de wetenschappelijke dingen, die de ware dingen van de natuurlijke mens zijn, waarover de nrs. 2567, 3019, 3020, 3409.

4038. En kamelen en ezels; dat dit de uiterlijke en de buitenste ware dingen van het goede betekenen, staat vast uit de betekenis van de kamelen, namelijk de algemene wetenschappelijke dingen van de natuurlijke mens, nrs. 3048, 3071, 3143, 3145; de algemene

wetenschappelijk dingen zijn de lagere of uiterlijke ware dingen van het goede; en uit de betekenis van de ezels, namelijk de nog lagere of buitenste ware dingen van het natuurlijke goede, nr. 2781.

Wat de innerlijke goede en ware dingen zijn en dan de middelste en dan de uiterlijke en de buitenste, kan vaststaan uit wat in nr. 4009 is gezegd.

Er zijn bij de mens drie dingen in het algemeen, namelijk het lichamelijke, het natuurlijke en het redelijke; het lichamelijke is het buitenste, het natuurlijke is het middelste en het redelijke is het innerlijke; voor zoveel als bij de mens het ene meer regeert dan het andere, voor zoveel wordt hij lichamenlijk of natuurlijk of redelijk genoemd; deze drie delen van de mens staan wonderbaarlijk met elkaar in gemeenschap, namelijk het lichamelijke met het natuurlijke en het natuurlijke met het redelijke.

In het begin wanneer de mens wordt geboren, is hij louter lichamenlijk, maar in hem is het vermogen dat hij vervolmaakt kan worden; daarna wordt hij natuurlijk en tenslotte redelijk; daaruit kan vaststaan dat er een vergemeenschapping is van het ene met het andere; het lichamenlijke heeft gemeenschap met het natuurlijke door de zinlijke dingen en wel op onderscheiden wijze door die dingen die tot het verstand behoren en door die welke tot de wil behoren, want de wil en het verstand moeten bij de mens vervolmaakt worden, opdat hij een mens zal worden en zal zijn; het zijn voornamelijk de zinlijke dingen van het gezicht en van het gehoor die zijn verstandelijk vermogen vervolmaken; de drie overige zinnen betreffen voornamelijk de wil.

Het lichamenlijke van de mens heeft door die zinlijke dingen gemeenschap met zijn natuurlijke, dat, als gezegd het middelste deel is; want de dingen die door de zinlijke dingen binnentreden, leggen zich in het natuurlijke als in een zekere bewaarplaats neer; deze bewaarplaats is het geheugen; het verkwikkelijke daar, de lust en de begeerte behoren tot de wil en worden de natuurlijke goede dingen genoemd; maar de wetenschappelijke dingen daar behoren tot het verstand en worden de natuurlijke ware dingen genoemd.

Het natuurlijke van de mens heeft door deze dingen gemeenschap met zijn redelijke, dat, zoals gezegd, het innerlijke deel is; de dingen die zich van daar naar het redelijke verheffen, leggen zich in het redelijke ook als in een zekere bewaarplaats neer; deze bewaarplaats is het innerlijk geheugen, waarover de nrs. 2469-2480; het gezegende daar en het gelukzalige behoren tot de wil en zij zijn van het redelijk goede; en de innerlijke inzichten van de dingen en de doorvattingen behoren tot het verstand en de dingen die daarvan zijn, worden de redelijke ware dingen genoemd.

Het zijn deze drie dingen die de mens samenstellen; tussen die drie dingen bestaat verbinding; het zijn de buitenste zinlijke dingen waardoor het lichamenlijke van de mens gemeenschap heeft met zijn natuurlijke en het zijn de innerlijke zinlijke dingen waardoor het natuurlijke van de mens gemeenschap heeft met zijn redelijke; de dingen dus die in het natuurlijke van de mens zijn, nemen vanuit de buitenste zinlijke dingen, die de eigen dingen van het lichaam zijn en deze worden de uiterlijke en buitenste ware dingen van het goede genoemd; de dingen echter die uit de innerlijke zinlijke dingen nemen, en die zijn geest eigen zijn en met het redelijke gemeenschap hebben, zijn die welke de innerlijke goede en ware dingen worden genoemd.

Het zijn deze drie in hun orde uit de innerlijke dingen, die in de innerlijke zin worden aangeduid door de kudden, door de dienstmaagden en de dienstknechten en door de kamelen en de ezels.

**Vervolg over de Grootste Mens en over de overeenstemming,
hier over de overeenstemming met de grote en de kleine hersenen.**

4039. Aan het einde van het vorige hoofdstuk werd gehandeld over de overeenstemming van het hart en de longen met de Grootste Mens of met de hemel; hier moet gehandeld worden over de overeenstemming van de grote hersenen en de kleine hersenen en de mergen die aanhangsels daarvan zijn.

Maar voordat over de overeenstemming wordt gehandeld, moeten eerst enige dingen voorafgaan met betrekking tot de vorm van de hersenen in het algemeen, vanwaar deze zo is en wat hij uitbeeldt.

4040. Wanneer de hersenen worden ontdaan van de schedel en van de vliesachtige bekleedsels die daar rond omheen zijn, dan verschijnen daar wonderbaarlijke kronkelingen en kringen waarin substanties zijn gelegd die de corticale worden genoemd; vanuit deze lopen de vezels die het merg van de hersenen uitmaken; deze vezels gaan van daar door zenuwen in het lichaam verder en verrichten daar de functies overeenkomstig de wenken en de beschikkingen van de hersenen; al deze dingen zijn geheel en al volgens de hemelse vorm, want zo'n vorm is uit de Heer aan de hemelen ingeprent en vanuit de hemelen aan die dingen die in de mens zijn en vooral aan zijn grote en kleine hersenen.

4041. De hemelse vorm is verbazingwekkend en gaat alle menselijke inzicht geheel en al te boven, want die is ver boven de ideeën van de vormen die de mens vanuit de dingen in de wereld ook door analytische beschouwing ooit kan bevatten; overeenkomstig die vorm zijn alle hemelse gezelschappen geordend en wat wonderlijk is, er is een kringbeweging overeenkomstig de vormen, die, namelijk de kringbeweging, de engelen en de geesten niet voelen; het is daarmee gesteld als met de dagelijkse loop van de aarde om zijn as en om de zon jaarlijks, die de bewoners niet bemerken.

Het werd mij getoond hoedanig de hemelse vorm is in de laagste sfeer; hij was zodanig als de vorm van de kronkelingen die in de menselijke hersenen verschijnen; het werd mij gegeven die loop of die kringbewegingen op begrijpelijke wijze te zien; dit hield enige dagen aan. Daaruit kon voor mij vaststaan dat de hersenen zijn gevormd overeenkomstig de vorm van de vloeijing van de hemel; maar de dingen die daar innerlijk zijn en die niet voor het oog verschijnen, zijn overeenkomstig de innerlijke vormen van de hemel en deze zijn volstrekt onbegrijpelijk; en het werd door de engelen gezegd, dat men daaruit kan zien dat de mens overeenkomstig de vormen van de drie hemelen is geschapen en dat hem dus zo het beeld van de hemel is ingeprent en wel dermate dat de mens in de kleinste vorm een heel kleine hemel is en dat daarvandaan de overeenstemming van hem met de hemelen is.

4042. Vandaar nu is het dat er door de mens alleen een neerdaling vanuit de hemelen in de wereld en een opklimming vanuit de wereld in de hemelen bestaat; het zijn de hersenen en de innerlijke dingen ervan, waardoor de neerdaling en opklimming plaatsvindt; daar immers zijn de beginselen zelf of de eerste en de laatste doelen, waaraan alle en de afzonderlijke dingen die in het lichaam zijn, ontvloeien en waarvan zij worden afgeleid; daarvandaan is het ook dat de gedachten komen die van het verstand zijn en de aandoeningen die van de wil zijn.

4043. Dat de nog innerlijker vormen, die ook de universelere zijn, zoals gezegd niet begrijpelijk zijn, komt omdat wanneer er van vormen melding wordt gemaakt, die een voorstelling van ruimte en tevens van tijd met zich meebrengen, terwijl toch in de innerlijke dingen, waar de hemel is, niet iets door ruimten en tijden wordt bemerkt, omdat deze aan de natuur eigen zijn, maar door staten en door wisselingen en veranderingen ervan; maar omdat

de mens zich evenmin een denkbeeld kan vormen van de wisselingen en de veranderingen zonder zulke dingen die tot de vorm behoren, als gezegd zonder zulke dingen die van ruimte en tijd zijn, terwijl toch zulke dingen niet in de hemelen zijn, kan het daaruit duidelijk zijn hoe onbegrijpelijk die zaken zijn en eveneens hoe onuitsprekelijk; ook zijn alle menselijke woorden waarmee die dingen uitgesproken en begrepen moeten worden, omdat zij natuurlijke dingen insluiten, niet toereikend om ze uit te drukken.

In de hemelen vertonen zich zulke dingen door wisselingen van het hemelse licht en van de hemelse vlam, welke uit de Heer zijn en wel in een zodanige en zo'n grote volheid dat duizenden en duizenden van begrippen nauwelijks in enige doorvatting bij de mens zou kunnen vallen; niettemin worden die dingen die in de hemelen plaatsvinden, in de geestenwereld uitgebeeld door vormen waaraan de vormen die in de wereld verschijnen in gelijkenis nabijkomen.

4044. Uitbeeldingen zijn niets anders dan beelden van geestelijke dingen in natuurlijke dingen en wanneer die juist worden uitgebeeld, dan stemmen zij overeen.

Maar wie niet weet wat het geestelijke is, maar alleen wat het natuurlijke is, kan van mening zijn dat zulke uitbeeldingen en de daaruit voortvloeiende overeenstemmingen niet zouden kunnen bestaan, want hij zou bij zichzelf zeggen: hoe kan het geestelijke werken op het stoffelijke?

Maar indien hij wil nadenken over die dingen die elk ogenblik in hem plaatsvinden, dan zal hij zich daarover enige voorstelling kunnen verwerven, namelijk hoe de wil kan werken op de spieren van het lichaam en daadwerkelijke handelingen tevoorschijn brengen; en ook hoe het denken kan werken in de spraakorganen door de longen, de luchtpijp, de keel, de tong, de lippen in beweging brengen en de spraak teweegbrengen; en verder hoe de aandoeningen kunnen werken op het aangezicht en daar beelden van zichzelf vertonen en wel dermate dat men daaruit vaak weet wat iemand denkt en wil.

Deze dingen kunnen enige voorstelling geven van de uitbeeldingen en de overeenstemmingen.

Omdat nu zulke dingen zich in de mens vertonen en omdat er niets is dat uit zichzelf kan blijven bestaan, maar uit iets anders en dit weer uit iets anders en tenslotte uit een Eerste en wel door een aaneenschakeling van overeenstemmingen, kunnen degenen die over enige breedheid van oordeel beschikken, daaruit opmaken dat er tussen de mens en de hemel een overeenstemming is en verder tussen de hemel en de Heer, die de Eerste is.

4045. Omdat er een zodanige overeenstemming bestaat en de hemel onderscheiden is in tal van kleinere hemelen en deze in nog kleinere en overal in gezelschappen, zijn daar hemelen die op de grote hersenen en de kleine hersenen in het algemeen betrekking hebben en in die hemelen diegenen, die op de delen of leden die in de hersenen zijn, betrekking hebben, zoals zij die betrekking hebben op het harde hersenvlies, op het zacht of dunne hersenvlies, op de bochtholten en verder op de lichamen en de holten daar, als op de hersenbalk, de gestreepte of grijze knobbel, de kleinere klieren, de hersenkamers, de trechtervormige hersenholte enzovoort; hoedanig nu diegenen zijn die daarop betrekking hebben, werd mij onthuld, zoals uit wat volgt kan vaststaan.

4046. Er verschenen tal van geesten op gemiddelde afstand boven het hoofd, die in het algemeen werkten op de wijze van het kloppen van het hart, maar het was als het ware een heen en weer golving, neerwaarts en opwaarts, met een soort koude aanblazing tegen mijn voorhoofd; daaruit kon ik opmaken dat zij van een middelklasse waren, namelijk dat zij zowel tot het gebied van het hart als tot het gebied van de longen behoorden en ook dat zij niet innerlijke geesten waren; daarna vertoonden dezelfde geesten een vlammend schijnsel, grof, maar toch lichtend en dit verscheen eerst onder het linkerdeel van de kin, daarna onder het

linkeroog, daarna boven het oog, maar het was duister, niettemin vlamachtig, niet blinkend wit; uit deze dingen kon ik weten hoedanig zij waren, want de schijnsels geven de aandoeningen te kennen en ook de graden van het inzicht.

Toen ik daarna mijn hand aan het linkerdeel van mijn schedel of van mijn hoofd bracht, voelde ik onder de handpalm een kloppen dat op dezelfde wijze op- en neerwaarts golfde en uit deze aanwijzing wist ik dat zij tot de grote hersenen behoorden.

Toen ik vroeg wie zij waren, wilden zij niet spreken; door anderen werd gezegd dat zij niet graag spreken; tenslotte, daartoe aangedreven om te spreken zeiden zij dat het op die wijze onthuld zou worden hoedanig zij waren.

Ik begreep dat zij tot diegenen behoorden die het gebied van het harde hersenvlies uitmaken, dat het algemene omhulsel van de grote en de kleine hersenen is; daarna werd onthuld hoedanig zij waren, want dit werd uit een gesprek met hen te weten gegeven; zij waren, gelijk zoals zij als mensen hadden geleefd, diegenen die in het geheel niet hadden gedacht over de geestelijke en hemelse dingen en ook niet daarover gesproken, omdat zij zodanig waren dat zij geloofden dat er niets anders was dan het natuurlijke en wel omdat zij niet verder hebben kunnen doordringen, maar toch beleden zij dat niet; niettemin hadden zij, zoals anderen, het Goddelijke vereerd, geregeld gebeden en waren zij goede burgers geweest.

Daarna waren er anderen die eveneens in dat kloppen invloeiden, maar niet door een neer- en opwaartse golving, maar overdwars en weer anderen van wie het golven niet heen en weer, maar meer continu was; en ook anderen door wie de beweging van het kloppen oversprong van de ene plaats naar de andere.

Zij zeiden dat die betrekking hadden op het uiterlijke laagje van het harde hersenvlies en dat zij behoorden tot degenen die over de geestelijke en hemelse dingen slechts vanuit zulke dingen hadden gedacht, die de voorwerpen van de uiterlijke zinnen waren, terwijl zij de dingen die innerlijk waren niet op een andere wijze begrepen; op het gehoor af leken zij mij van het vrouwelijk geslacht; hier meer degenen die redeneren vanuit de uiterlijke zinlijke dingen, dus vanuit de wereldse en aardse zaken over die dingen die van de hemel zijn of over de geestelijke dingen van het geloof en van de liefde, die één maken en vermengen, des te meer gaan zij naar het uiterlijke tot aan de buitenste huid van het hoofd toe, hetgeen zij uitbeelden; maar toch zijn zij, indien zij een leven van het goede hebben geleid, binnen de Grootste Mens, hoewel in de uitersten ervan; want eenieder die in het leven van het goede vanuit de aandoening van de naastenliefde is, wordt gezaligd.

4047. Er verschenen ook anderen boven het hoofd, van wie de invloeiende werking boven mijn hoofd, overdwars vloeide van voor naar achter; en er verschenen ook anderen, van wie de invloeiende werking was van de ene naar de andere slaap naar het midden van de hersenen. Ik begreep dat het diegenen waren die tot het gebied van het zachte hersenvlies behoorden, dat het tweede omhulsel is en de hersenen dichter omkleedt en daarmee verbinding heeft door uitgezonden draden.

Hoedanig zij waren werd te weten gegeven door hun spraak, want zij spraken met mij.

Zij waren zoals zij in de wereld waren geweest, zonder veel vertrouwen in hun eigen denken, zodat zij zich niet daartoe bepaalden iets stelligs over de heilige dingen te denken, maar dat lieten afhangen van het geloof van anderen, zonder te overwegen of het wel waar was.

Dat zij van dien aard waren, werd mij ook getoond door de invloeiing van hun verstaan van het Gebed van de Heer, toen ik dat las; want alle geesten en engelen, hoewel het er ook zijn, konden vanuit het Gebed van de Heer gekend worden hoedanig zij waren en wel door de invloeiing van hun denkvoorstellingen en aandoeningen in de inhoud van het Gebed; vandaar werd het ook begrepen dat zij zodanig waren; en bovendien dat zij de engelen van dienst konden zijn als middelen; want er zijn bemiddelende geesten tussen de hemelen, door wie er verbinding is; want hun ideeën waren niet gesloten, maar gemakkelijk te openen, zodat zij

zich in beweging lieten brengen en gemakkelijk de invloeiing toelieten en overnamen; bovendien waren zij bescheiden en vreedzaam en zij zeiden dat zij in de hemel waren.

4048. Er was iemand dicht bij mijn hoofd die met mij sprak; uit de klank maakte ik op dat hij in een staat van kalmte was, zoals van een vredige slaap; hij vroeg mij over diverse zaken, maar zo voorzichtig, dat iemand die wakker is niet voorzichtiger had kunnen zijn; er werd doorvat dat innerlijke engelen door hem spraken en hij in een staat was om het te verstaan en verder door te geven.

Ik informeerde naar die staat en zei hem dat hij in zo'n staat was.

Hij antwoordde dat hij niets anders dan het goede en ware spreekt en dat hij waarneemt of het iets anders is en dat hij, indien iets anders invloede, het niet toelaat of uitspreekt; ten aanzien van zijn staat zei hij dat die vreedzaam was en het werd ook gegeven die door vergemeenschapping te voelen; het werd gezegd dat zulke geesten betrekking hebben op de bochtholten of de grotere bloedvaten in de hersenen; en dat degenen die aan hem gelijk zijn, betrekking hebben op de overlangse holte, die zich bevindt tussen de beide halfronden van de hersenen, en daar in een rustige staat, hoezeer de hersenen aan weerszijden ook in beroering zijn.

4049. Er waren enige geesten boven mijn hoofd, een weinig naar voren, die met mij spraken; zij spraken liefelijk en vloeiden tamelijk zacht in; zij waren van de anderen daarin onderscheiden dat zij bij voortduur de begeerte en het verlangen hadden om in de hemel te komen; er werd gezegd dat diegenen zodanig zijn die op de hersenkamers of de grote hersenholten betrekking hebben en tot dat gebied behoren; de oorzaak werd er ook aan toegevoegd; dat de betere soort van het bloedwater dat daarin is, zodanig is, namelijk dat die terugkeert in de hersenen, waarvandaan het ook zo'n streven heeft.

De hersenen zijn de hemel en het streven is de begeerte en het verlangen; de overeenstemmingen zijn zodanig.

4050. Er verscheen mij een zeker aangezicht, eerst boven een azuren venster; dit aangezicht trok zich gelijk daarop terug naar binnen; toen werd een sterretje in de omgeving van de streek van het linkeroog voor mij zichtbaar, daarna verscheidene roodachtige sterretjes die wit schitterden; daarna werden er wanden voor mij zichtbaar, maar zonder dak en alleen wanden aan de linkerkant; tenslotte als het ware een sterrenhemel; en omdat deze dingen werden gezien op een plaats waar boze geesten waren, verkeerde ik in de mening dat het iets afschuwelijks was wat mij te zien was gegeven, maar spoedig verdween de wand en de hemel en er verscheen een put waaruit iets als een blinkend witte wolk of damp uitkwam; het schein ook alsof er iets uit de put werd geschept.

Ik vroeg wat die dingen betekenden en uitbeeldden; er werd gezegd dat het een uitbeelding was van de trechtervormige holte in de grote hersenen, waar de hersenen boven liggen, dat door de hemel wordt aangeduid en dat hetgeen daarna werd gezien datgene was wat wordt aangeduid door de put en de trechtervormige hersenholte wordt genoemd; en dat de wolk of de damp die daaruit opsteeg, het bloedwater was, dat daar doorheen gaat en daaruit wordt opgehaald en dat dit bloedwater van tweeërlei soort is, namelijk dat wat gemengd is met animale geesten en tot de nuttige bloedwaters behoort en dat wat gemengd is met iets waterachtigs dat tot de uitwerpselachtige dingen behoort.

Daarna werd mij getoond hoedanig degenen zijn die tot dit gebied behoren, maar slechts diegenen die van een geringere klasse waren; zij werden ook gezien en zij rennen hier- en daarheen, passen zich aan bij hen die zij zien, letten op elke bijzonderheid en geven boodschappen aan de anderen wat zij horen; zij zijn geneigd tot verdenkingen, zijn ongeduldig, onrustig, in nabootsing van dat bloedwater dat daarin is en heen en weer wordt

gevoerd; hun redeneringen zijn de vloeistoffen daar, die zij uitbeelden; maar deze zijn van de middelklasse.

Maar degenen die betrekking hebben op de uitwerpselachtige bloedwaters daar, zijn degenen die de geestelijke waarheden neerhalen tot aardse dingen en ze daar bezoedelen, zoal bijvoorbeeld zij die, wanneer zij iets over de echtelijke liefde horen, dat toepassen op hoererij en echtbreuk en dus zo de dingen die van de echtelijke liefde zijn, tot deze dingen neerhalen; evenzo in de overige dingen; deze geesten verschenen van voren op enige afstand aan de rechterzijde.

Zij echter die van de goede klasse zijn, zijn eender aan hen over wie hiervoor is gehandeld, in nr. 4049.

4051. Er zijn gezelschappen die betrekking hebben op het gebied van de smalle insnoering tussen achterhersenen en middenhersenen, en er zijn er ook die betrekking hebben op de kleine vezelknopen in de hersenen, die een klierachtig voorkomen hebben, waaraan vezels tot verschillende functies uitvloeien; deze vezels werken als één in die beginselen of klieren, maar op verschillende wijze in de uitersten.

Een enkel gezelschap van geesten met wie zulke dingen overeenstemmen, werd voor mij gebracht, waarover het volgende: er kwamen geesten naar voren, zij spraken mij aan en zeiden dat zij mensen waren.

Maar het werd gegeven hun te antwoorden dat zij niet mensen waren die met een lichaam begiftigd waren, maar geesten en dus ook mensen, omdat het al van de geest streeft naar dat wat van de mens is, ook naar de vorm die eender is aan de met een lichaam begiftigd mens; want de geest is de innerlijke mens; en verder omdat zij mensen zijn vanuit het inzicht en de wijsheid en niet vanuit de vorm; vandaar dat de goede geesten en te meer de engelen, méér mensen zijn dan zij die in het lichaam zijn, omdat zij meer in het licht van de wijsheid zijn. Na dit antwoord zeiden zij dat er verscheidenen in het gezelschap waren en dat daarin de een niet gelijk was aan de ander.

Maar omdat het mij onmogelijk toescheen dat er in het andere leven een gezelschap van aan elkaar niet gelijke geesten kan bestaan, sprak ik met hen hierover en ik werd tenslotte daarin onderricht dat zij, hoewel zij ongelijk zijn, niettemin vergezelschaft worden ten aanzien van het doel, dat voor hen één is; verder zeiden zij dat zij zodanig zijn dat eenieder op een wijze handelt en ook op een wijze spreekt en niet gelijk is aan die van de ander; en toch willen en denken zij iets gelijks; dit lichtten zij ook met een voorbeeld toe: wanneer de een in een gezelschap over een engel zegt dat hij de kleinste is in de hemel, zegt een ander dat hij de grootste is en een derde dat hij noch de kleinste noch de grootste is en dus zo met veel verscheidenheid; zo maken hun gedachten toch één uit, namelijk dat wie de kleinste wil zijn, de grootste is en dat hij vandaar betrekkelijk de grootste is en dat hij noch de kleinste noch de grootste is, omdat zij niet denken aan een voorrang; evenzo in de overige dingen; zo worden zij dus vergezelschaft in de beginselen, maar handelen op verschillende wijze in uitersten. Zij voegden zich aan mijn oor aan en zeiden dat zij goede geesten zijn en dat hun gewoonte van spreken zodanig is.

Er werd over hen gezegd dat men niet weet waar zij vandaan komen en dat zij tot de zwervende gezelschappen behoren.

4052. Bovendien is de overeenstemming van de hersenen met de Grootste Mens zodanig, dat zij die in de beginselen van het goede zijn, betrekking hebben op die dingen in de hersenen die daar de beginselen zijn en de klieren of de corticale substanties genoemd worden; maar degenen die in de beginselen van het ware zijn, betrekking hebben op die dingen in de hersenen die van de eerstgenoemde beginselen uitvloeien en de vezels worden genoemd; maar wel met dit onderscheid, dat zij die overeenstemmen met het rechterdeel van de hersenen diegenen zijn die in de wil van het goede zijn en vandaar in de wil van het ware; maar dat zij

die overeenstemmen met het linkerdeel van de hersenen, diegenen zijn die in het verstand van het goede en ware zijn en vandaar in de aandoening ervan; dit komt daaruit voort dat zij die in de hemel aan de rechterzijde van de Heer zijn, diegenen zijn die in het goede vanuit de wil zijn, maar zij die aan de linkerkzijde van de Heer zijn, diegenen zijn die in het goede vanuit het verstand zijn; eerstgenoemden zijn zij die hemelsen worden genoemd, de laatstgenoemden zijn zij die de geestelijken worden genoemd.

4053. Dat er zulke overeenstemmingen zijn, heeft tot dusver niemand geweten en ik weet dat men zich zal verwonderen wanneer men dit hoort; de oorzaak hiervan is dat men niet weet wat de innerlijke en wat de uiterlijke mens is en dat de innerlijke mens in de geestelijke wereld is en de uiterlijke in de natuurlijke; en dat het de innerlijke mens is die in de uiterlijke leeft en die in deze invloeit en regeert.

Daaruit en ook uit de dingen die eerder in nr. 4044 zijn aangevoerd, kan men niettemin weten dat er een invloeiing is en dat er een overeenstemming is.

Dat dit zo is, is overbekend in het andere leven; en verder dat het natuurlijke niets anders is dan een uitbeelding van geestelijke dingen waaruit het ontstaat en blijft bestaan; en dat het natuurlijke zodanig uitbeeldt als het overeenstemt.

4054. De hersenen zijn evenals de hemel in de sfeer van de einddoelen, die de nutten zijn; want al wat uit de Heer invloeit is een doel dat de zaliging van het menselijk geslacht beoogt; het is dit einddoel dat in de hemel regeert en dat vandaar ook regeert in de hersenen; want de hersenen waar het gemoed van de mens is, beogen de doelen in het lichaam, namelijk opdat het lichaam de ziel van dienst zal zijn en opdat de ziel tot in het eeuwige gelukzalig zal zijn. Maar er bestaan gezelschappen die het doel van nut niet hebben, dan alleen om onder vrienden en vriendinnen te zijn en daar in wellusten, dus alleen aan hun voorliefde voor zichzelf toegeven en voor zichzelf zorgen; als zij zich om huiselijke of om openbare aangelegenheden mochten bekommeren, dan is dit om hetzelfde doel; er zijn heden meer gezelschappen van zulke geesten dan men ooit kan geloven; zodra ze komen aanzetten, werkt hun sfeer en blust bij de anderen de aandoeningen van het goede en ware uit, en wanneer deze zijn uitgeblust, zijn zij in de wellust van hun vriendschap.

Zij zijn verstoppingen van de hersenen en brengen daar stompzinnigheden over aan.

Verscheidene gezelschappen van zulke geesten zij bij mij geweest en aan een verdoving, een traagheid en een beroving van de aandoening werd het begrepen dat zij aanwezig waren; ik heb ook enige malen met hen gesproken; zij zijn een pest en een verderf, hoewel zij in het burgerlijke leven, toen zij in de wereld waren, als goed, aangenaam, geestig en ook talentvol waren verschenen, want zij kennen de welopgevoede manieren en de wegen om zich met behulp daarvan binnen te dringen, vooral in vriendschappen; wat het is een vriend te zijn voor het goede of wat de vriendschap van het goede is, weten zij niet en willen dat ook niet weten. Een treurig lot wacht hun; zij leven tenslotte in morsigheid en in zo'n stompzinnigheid dat hun, wat hun bevattingvermogen betreft, nauwelijks iets menselijks overblijft; want het einddoel maakt de mens; en hoedanig het einddoel is, zodanig is de mens en zodanig menselijke heeft hij dus ook na de dood.

4055. Het vervolg over de Grootste Mens en over de overeenstemming aan het einde van het volgende hoofdstuk.

Einde van hoofdstuk 30
en van het derde deel van Hemelse Verborgenheden.

